ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
1
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
1928

1 DÉCEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 818

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿԱՊԻ ԽՕՍՔ

ԸՆՕ՞Ր ԱՅԴ «ԱՍԷ_ԿՕՍԷ»ՆԵՐԸ

Առենէ մը ի վեր զանազան հրատարակութիւններ կ'ըլլան Ազգ. Վարչութեան մասին: Ասելին կը պատմուի անոնց:

Բոլորին իմաստը մէկ է, — Դաշնակցականները ձեռք անցուցած են իշխանութիւնը, գործերը կը վարեն իրենց ուզածին պէս, կը կապեն ու կ'արձակեն, ասպարէզէն կը հանեն ուրիշները: Դաշնակցականները: Ցետոյ, խղճալի վիճակի մը հասցուցած են Մարսէյլի նախակրթարանը, հեռացնելով «արժանաւոր» եւ «անկաշառ» ուսուցիչները:

Կը սպասէինք որ մեր թղթակիցները — որովհետեւ մէկէ աւելի անձնք — լուսաբանէին այս ըսի-ըսաւները: Թերեւս ալ մեղադրանքներն ալ կրքի եւ թշնամութեան արդիւնք են: Պէտք է ապացուցանել: Կամ, թերեւս ճշմարտութիւններ կան փոփոխութիւններուն մէջ: Պէտք է դատել սուտն ու իրաւը:

Ցեղափոխականին առաջին պարտականութիւնն է արդամութիւնը: Մարսէյլի մեր վարիչ ընկերները ո՛ր եւ է բեռ մի՞ն իրենց խղճին վրայ:

Հոպարակաւ կ'ուղղենք այս հարցումը, եւ կ'ուզենք որ ամբաց պարզուի ամբողջ իրականութիւնը:

Մեզ չեն հետաքրքրեր Մարսէյլի փողոցներուն եւ սրճարաններուն մէջ պատմուած «ասէ-կօսէ»ները: Որոշ վերապահութեամբ կը կարդանք. նաեւ, զանազան թերթերու մէջ եղած յարակութիւնները:

Մեզի համար կարեւորը՝ Դաշնակցութեան վարկն է, եւ ազգային գործերու վիճակը, մանաւանդ կրթական վաստակը: Քանի որ մեր ընկերներուն ձեռքն է բազմահայ գաղութի ազգային իշխանութիւնը, պարտաւոր ենք արդարացնել վրայ դրուած յոյսերը: Նոյն իսկ մեր շարքերուն խղճի պատութեան համար: Մանաւանդ որ, մեզի հետ ունինք նաեւ մեծամասնութիւն մը:

Մինչեւ հիմա շատ հրատարակութիւններ եղած են «Յառաջ»ի եւ Մարսէյլի մասին, ընդհանրապէս վարդագոյն:

Գիտենք որ, առաջին օրերուն (1922-23) շատ լաւ սկսան գործը, երբ ամէն ինչ քաոս էր: Ցետոյ վէճեր ծագեցան, դաշնակցականները քաշուեցան, եւ ջոջերը ձեռք առին ամէն ինչ: 1927ի ժողովրդային ընտրութեանց մէջ, Դաշնակցութիւնը շահեցաւ պատկառելի մեծամասնութիւն մը, եւ իշխանութիւնը վերակազմեց չէզոքներու եւ հնչակեաններու մասնակցութեամբ: Այս շրջանին ալ վարդագոյն կ'երեւար ամէն բան: Վարչական մեքենան շտկուեցաւ, դպրոցներ բացուեցան, հիւանդանոցի աշխատանքի լուրեր տրուեցան:

Արդ, ի՞նչ է պատահած հիմա, որ փոփոխութիւններ կը լսուին մեղադրանքներ կը կուտակուին: Եւ ոչ միայն ռամկավար տիրներէ, որոնց ակը միշտ պղտոր է եւ թիթու, այլեւ տարբեր աղբիւրներէ, մինչեւ իսկ բարեկամներէ:

Ճի՞շտ է որ Մարսէյլի Դաշնակցական համարուած վարչութիւնը կամայականութեամբ կը շարժի, միայն «իր մարդ»ու առաջ քաշելով:

Ճի՞շտ է որ, այս հոգեբանութենէն մղուած, արձակուեր են Դաշնակցական ուսուցիչներ եւ պաշտօնեաներ:

Ճի՞շտ է որ ողորմելի վիճակի մը իջած է ազգային նախակրթարանը:

Դաշնակցութիւնը որոշում չունի մենատիրութիւն հաստատելու գաղութներու մէջ: Ո՛չ ալ ո՛ր եւ է քաղաքի կամ գիւղի համար: Անշուշտ ասպարէզը չի կրնար լեցնել, եւ իր պարտականութեան բաժինը պիտի կատարէ տիրաբար: Բայց, ո՛ր եւ է ազգային գործի մէջ, արժանիքն ու ընդհանուրին օգուտը պիտի նայուի, եւ ոչ թէ նեղ հաշիւներ: Ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր տարակարծութիւնը ուրիշներէն, եթէ մենք ալ պիտի հետեւինք անոնց ոճին, այս կամ այն գաղութին մէջ: Եւ ի՞նչպէս կրնանք պատասխանատու մեր արդարամտութեան, եթէ անարդար գործեր կատարենք, կամ անիրաւութիւնը ծածկենք:

Տարբերական գիտելիքներ են ասոնք ո՛ եւ է Դաշնակցականի համար: Եւ ո՛ր եւ է տեղի համար: Բայց պարտականութիւն կը համարենք յիշեցնել պարբերաբար, որպէսզի յաջողութեան չտրուին, որպէսզի սայթաքումներ չպատահին, գործուած վրիպումները դարմանուին:

Վերջ՝ տնօրինի ձեռքերուն, ո՛ւր որ ալ ըլլայ: Եւ վերջ. մանաւանդ, ամէն առաքինութիւն մեզի վերագրելու սովորութեան:

Մենք ունինք մեզի յատուկ արժանիքներ, զորս կրնանք գտնել ամէն տեղ, ճակատաբաց եւ բարձրաձայն: Բայց թող մեզի — թող տեղի չտրուի որ ըսեն — թէ Դաշնակցական «իրենցմէ դուրս ազգ չեն ճանչնար», կամ աչք ունին ժամուն դուռը: Կամ թէ, գործին մարդէն առաջ, կարծը կը փնտռեն:

Մարսէյլով սկսանք, բայց Մարսէյլի վրայ չենք սահմանափակեր այս դիտողութիւնները:

Եթէ ճիշտ է որ առանց կրակի ծուխ չըլլար, ապա ո՛րեմն հրաժեշտ է փաստացի լուսաբանել ամէն բան, ոչ այնքան բուժումին գայթակղեցող մտաց», որքան մեր հիմնական, իսպէս Դաշնակցական գիծը անվթար պահելու համար:

Եթէ արդար ենք, աւելի լաւ. իսկ եթէ մեղքեր ունինք, ինչպիտի վախնանք դարմանէն:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՈՍԿԵՂԷՆ ԿԱՆՈՆԻ ԿԻՐԱԿԻՆ

Հայրենիք խօսելով Ոսկեղէն կանոնի կիրակիին մասին, որ կը զուգադիպի վաղուան, կը գրէ (15 Նոյ.).

— «Ոսկեղէն կանոնի կիրակին այս տարի պիտի ըլլայ դեկտեմբեր 2-ի կիրակին: Եւ որովհետեւ Նիւյորքի իսթ րիւիվըը մտադիր է առաջիկայ տարուան յունիս 30ին դադրեցնել իր դրամահաւաքումները, ապա ուրեմն Ոսկեղէն կանոնի այս տարուան կիրակին պէտք է նկատել վերջինը:

Յայտնի է, որ Ամերիկեան Նպաստամատոյցը վերջին տարիներս դրամական միջոցներու նուազման պատճառով ջարկադրուած էր աստիճանաբար սահմանափակել իր գործունէութիւնը եւ իր ջանքերը կեդրոնացնել գերազանցապէս անչափահաս որբերու վրայ, որոնցմէ իր խնամքին տակ դեռ մնան մօտ 30,000 հոգի:

Ինչպէս կ'իմանանք, Ամերիկեան Նպաստամատոյցը կազմած է 6 միլիոնի նախահաշիւ՛մը, զոր յոյս ունի հաւաքելու մինչեւ յունիս 30ը, երբ փակելու ըլլայ դրամահաւաքման իր աթիւ քէմփէյնը: Այդ դրամով ան պիտի կարողանայ խնամել իր մօտ գտնուած անչափահաս որբերը, մինչեւ որ անոնք չափահաս եւ ինքնապահ ըլլալու պատրաստ դառնան:

Աւելորդ է ըսել, թէ Ոսկեղէն կանոնի կիրակին ամենէն յարմար առիթն է նիւյորք իսթ րիւիվըի հաւար դրամ հանգանակելու: Եւ որովհետեւ ասիկա վերջին առիթն է, բնական է որ այս տարի առանձին ձիգեր կը թափուին աւելի արդիւնաւոր դարձնելու դեկտեմբեր 2ին տեղի ունենալիք հանգանակութիւնները:

Ջենք խորհիր, թէ պէտք է բացատրել մեր հայրենակիցներուն, որ Ամերիկացիներէն աւելի, Հայերը պարտաւոր են օգնել հայ որբերուն: Եւ եթէ կ'ուզենք, որ ուրիշները օգնեն մեր որբերուն, մենք պէտք է ցոյց տանք անոնց գէթ, որ մենք ալ մեր կարելին կ'ընենք:

*** *Բարեգործականի գրասենեակը «Ոսկեղէն կանոն»ի առթիւ, մեզի հաղորդած է Պ. Պօղոս Նուպարի աւանդական կոչը, որմէ կը քաղենք հետեւեալ հատուածները.*

— « Բայց, աւա՛ղ, տակաւին կան նաեւ հազարաւոր որբեր, մեծ մասամբ փոքրատի, ոմանք վտիտ ու ջիւանդ, որ մերձաւոր ազգականները չունին եւ տակաւին կարօտ են ազգային հոգածութեան: Ատոնք ցրուած են քիչ մը ամէն տեղ, Սուրիա, Թէ Յունաստան, եւ այլուր, ուր կը սպասեն լաւագոյն ճակատագրի մը: Այդ խեղճ տղաքը յաճախ իրենց բախտին լքուած են, եւ գուցէ ո՛չ ոք պէտք եղածին պէս կը գգայ անոնց սիրտերը ճմլող անդորը, անոնց աչքերուն մէջ ամպոտող արցունքը: կը սպասեն անոնք, եւ կը յուսան թէ տակաւին ջայրական ձեռք մը պիտի բռնէ իրենք, կեանքին մէկ ջանգրուանը տանելու ջամար: Ազգը կրնա՞յ մոռնալ իր այդ գգուելի զաւակները, այսօր մանաւանդ որ առաջին խանդավառութիւնները անցած ըլլալուն օգնութեան գործը շատ դժուարացած է:

Այս տարի Դեկտեմբեր 2ին կը ջանդիպի Որբերու կիրակին:

Այդ օրը, պէտք է որ ջայ մանուկները, եւ բոլոր անոնք որ Ջայու սիրտ կը կրեն, խորջին մեր ազգին եղերաբախտ խլեակներուն եւ այդ կիրակին անոնց ջամար ուրախութեան օր մը ընեն իրենց նուէրովը, որքան ալ ջամեստ ըլլայ ան:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Վանի խարխուլները Ֆրանսացիներուն

Պերլինէն կը հեռագրեն նոյեմբեր 30 Թուականով. — *Տէօյչէ Օրինթ Պանքի տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ ֆրանսական խմբակ մը քարիւղի մենաշնորհ ստացած է Վանի նահանգին մէջ: Քարիւղի աղբիւրները շատ առատ են եւ ծրագիր կայ խողովակներու գիծ մը հաստատել Վանէն մինչեւ Տրապիզոն:*

Ֆրանկիստուրֆ վէճը աւելի սէջ

Թայմզի Պոլսոյ Թղթակիցը կը հեռագրէ.— Էնկլիւրիէն կը հաղորդեն որ Սուրիոյ սահմանագծման մասին Ֆրանսայի և Թուրքիոյ միջեւ կատարուած բանակցութիւնները անելի մէջ մտած են, որովհետեւ երկու երկիրներն ալ կը մերժեն զիջումներ ընել իրենց ներկայ դիրքերէն:

Արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի պէյի եւ ֆրանսական դեսպան կոմս տը Շանպրէօնի միջեւ բանակցութիւնները տեւեցին մէկ ամիս: Անոնք չեն խզուած, սակայն լաւատեղեակ շրջանակներու մէջ չեն կարծեր որ ներկայիս ո եւ է պատեհութիւն ըլլայ յաջող ելքի մը յանգելու:

Կացութիւնը Պուլկարիոյ մէջ

Թայմզի Սոֆիայի Թղթակիցը կը հեռագրէ. — Այստեղ գարմանք առաջ բերին Պելկրատի մէջ հրատարակուած լուրերը Պուլկարիոյ ներկայ կացութեան մասին:

Այս երեւակայական պատմութիւնները ո՛չ մէկ հիմ ունին: Սոֆիա երբեք չի պատրաստուիր քաղաքացիական կռիւներու ասպարէզ դառնալ, դահլիճի անդամները Միխայլոֆի մակեդոնացի կուսակիցներուն կողմէ չարդուելու սպառնալիքին տակ չեն, ու բացի քանի մը օր առաջ կատարուած սպանութենէ մը, ո՛չ մէկ արիւնահեղութիւն տեղի ունեցած է:

Կ'երեւի թէ Պելկրատի երեւակայական հրատարակութիւններուն աղբիւրն է Միխայլոֆի հետ տեսակցութիւն մը, արդէն իսկ հերքուած, որ երկու ամիս առաջ լոյս տեսաւ գերման մութ թերթի մը մէջ: Իրականութիւնը ցոյց տուաւ, մանաւանդ գահաճառին պատասխանի խմբագրութեան առթիւ, թէ պուլկար քաղաքական խմբակցութիւնները միացած են եւ կուսակից օրէնքի ու կարգի պահպանութեան:

Ներկայիս Մակեդոնիոյ Ցեղափոխական կազմակերպութեան մէջ վէճերը մեղմացած են, երկիրը շատ հանդարտ է եւ երբեք խնդիր չէ եղած պաշարման վիճակ հրատարակելու:

*** *Պելկրատի ճամբով հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Սոֆիայի փողոցներուն մէջ փակցուած է հետեւեալ ազդը. «Օխրիտացի 284 ընտանիքներ երդում ըրած են վրէժը լուծել իրենց սպանուած հայրենակցին՝ Նաում Պէլէվի»: Միխայլով եւ իր կուսակիցները ատացած են այս ազդէն, որմէ օրինակներ գտնուեցան նաեւ պատերազմական նախարարութեան մէջ, ինչ որ սպառնագիր կը նկատուի զօրավար Վոլքոֆի դէմ:*

Սոֆիայի ոստիկանութիւնը քննութիւններ կը կատարէ այս ազդին հեղինակներն ու տպագրիչները երեւան հանելու համար:

Դահլիճը վտանգուեցաւ

Երեսփոխանական ժողովին մէջ պատերազմական ելմտացոյցին շուրջ վիճաբանութիւնները շարունակուեցան առջի օր կէսօրէն վերջ եւ գիշերը: Հետզհետէ խօսեցան Լինէսթ Ֆլանտէն, Փիէռ Ռընօտէլ, Միսթրալ, Թոմա եւ Լօմոն:

Ֆլանտէն խնդրեց պատերազմական նախարար փէնլըվէնէն, որ փութացնէ շինութիւնը սահմանագլուխի ամրութեանց, որոնց եռեւ տեղի պիտի ունենան զօրաշարժն ու կեդրոնացումը:

Ցետոյ խօսք առաւ ընկերվարական երեսփոխան Ռընօտէլ:

— *Պէտք չէ երբեք մոռնալ որ, ըսաւ, մեր այժմու 46 միլիառի ելմտացոյցին մէջ 23 միլիառ միայն, այսինքն կէսը յատկացուած է օգտակար ծախքերու, մնացեալը ամբողջապէս սահմանուած է ներքին եւ արտաքին պարտքին: Իսկ 23 միլիառի օգտակար ծախքերուն եօթը միլիառը յատկացնել ազգային պաշտպանութեան, իրապէս ահռելի է: Ֆրանսա կրնա՞յ տոկալ այսպիսի ծախքերու: Ջեմ կարծեր, երբ նկատի ունենանք որ պետական բանուորներուն միշտ կը մերժուի ազգային թոշակ տալ: Խորհրդարանը ի վիճակի չէ հակակշիռի ենթարկել զինուորական վարկերու գործածութիւնը: Դեռ ներկայ վարկերուն վրայ պէտք է աւելցնել ապագայ վարկերը, անոնք որ պիտի գործածուին հիւսիս.-արեւելեան շրջանի ամրութեանց: Ասոր համար ալ պէտք պիտի ըլլայ 7-8 միլիառ ֆրանքի: Կարելի՞ է տանիլ այսպիսի բեռ մը: Ֆրանսա վերջապէս 40 միլիոն բնակիչ միայն ունի:*

Ընկերվարական երեսփոխանը թուելէ յետոյ այն հետեւանքները, զորս զինուորական ծախքերը պիտի ունենան Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութեան վրայ, շարունակեց.

— *Պէտք է որ կազմակերպենք մեր ապահովութիւնը: Սակայն պէտք չէ որ երկիրը ծանրաբեռնենք իր ուժերէն աւելի: Եթէ կը կարծէք թէ նոր յարձակում մը կը սպառնայ մեզի, այն ատեն ձեզի կը պատկանի ամբողջ ազգը մշտական զօրաշարժի ենթարկել:*

Ցետոյ համայնավարներուն դառնալով, Ռընօտէլ ըսաւ.

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՁԱՐԱՇՈՒՔ ԹՈՒԱԿԱՆ ՄԸ

Հայոց պատմութեան մէջ չարաշուք Թուականները շատ կան: Սակայն, ըստ իս, բոլորին մէջ առաջին տեղը կը գրաւէ Նոյեմբեր 29ը:

Բացէ՛ք հայկական օրացոյցը եւ Նոյեմբեր 29ի էջին վրայ պիտի տեսնէք հետեւեալ արձանագրութիւնը.

— Մահ Հայոց վերջին Թագաւոր Լեւոն Ե. Լուսինեանի, ի Փարիզ, 1393:

Թէեւ կիլիկիոյ մեր Թագաւորութիւնը կործանեցաւ 1375 Թուականին, եգիպտոսի մէմլուքներուն յաղթանակով, սակայն քանի՛ ողջ էր «Հայոց Թագաւորը», հայ ժողովուրդը դեռ անկախ կը նկատէր ինքզինքը: Ջէ՞ որ Լեւոն Թագաւոր Մատրիտի եւ Փարիզի մէջ կը փորձէր քրիստոնեայ Թագաւորներու աջակցութեամբ նոր խաչակրութիւն մը պատրաստել եւ վերըստին բազմել հայկական կիլիկիոյ գահին վրայ...

Սակայն երբ 1393 Նոյեմբեր 29ին Ֆրանսայի մայրաքաղաքին մէջ իր մահկանացուն կնքեց Հայոց Թագաւորը, անկախութեան յոյսերն ալ հետը Թաղուեցան, կեղեստինեանց վանքին մէջ:

Անյուսիհետեւ 525 տարի պէտք եղաւ՝ վերստին ձեռք բերելու համար մեր կորսուած անկախութիւնը: Աւելի քան հինգ դար ստրկութեան եւ օտար լուծի տակ ապրելէ յետոյ, գեղեցիկ օր մը, 1918 Մայիս 28ին, Հայ ժողովուրդը՝ զէնքը ձեռքը՝ կերտեց իր անկախութիւնը:

Սակայն չուշացաւ նոր Նոյեմբեր 29ը: Հայկական օրացոյցը 1920ին արձանագրեց դարձեալ մերանկախութեան խորտակումը:

Ու այդ օրէն սկսեալ, Հայաստան կրկին ինկաւ օտար լուծի տակ. հայ ժողովուրդը կրկին ցրուեցաւ աշխարհի չորս հովերուն:

Ահա՛ այդ չարաշուք Թուականն է, որ ամէն տարի ձեռք ձեռքի տուած, սրտառո՛ւչ եղբայրակցութեամբ մը կը տօնեն համայնավարն ու ռամկավարը, Հօկն ու բարեգործականը:

Չարաշո՛ւք Թուական եւ չարաշուք պատկեր հայ նկարագրի:

Ժդ. դարուն ալ, ինչպէս մեր օրերուն, կային Հայեր, որ կը դաւէին հայկական անկախութեան դէմ:

Պատմութիւնը ինչպէս հին օրերու, ի. դարու այս դաւաճաններն ալ պիտի գամէ անարգանքի սիւնին:

Որքա՛ն ճիշտ է այն խօսքը Թէ պատմութիւնը կրկնութիւնէ:

Մանաւանդ Հայոց Պատմութիւնը:

ՊԱՐՈՅՐ

ՀԱՅ ՄԸ, ՈՐ ԳՐԻԶՈՎԸ Կ'ԱՊՐԻ

«Սընտէյ Քրոնիքլ»ի մէջ կը կարդանք.

Թէեւ Մայքըլ Արլէնի (Տիգրան Գույումճեան) վերջին վէպը անսահման յաջողութիւն մը չէր, սակայն կը տեղեկանանք թէ այժմ անիկա հրատարակելու վրայ է ուրիշ պատմութիւն մը, որմէ մեծ բաներ կը սպասուին:

Մայքըլ Արլէն պէտք չունի տող մը իսկ նոր բան գրելու, ուրովհետեւ կեանքը ապահոված է իր նախապէս հրատարակած գիրքերը տարեկան մօտաւորապէս 5000 անգլիական ոսկի կ'ապահովեն իրեն: Նիւ-Եորքի մէջ, միայն տաներկու ամսուան համար, ամիսուեցաւ եւ կամուտի վրայ տուրք վճարել շուրջ 40,000 անգլիական ոսկի հասոյթի համար:

ԳՐՔԻՐ Ա. ՅՈՒՐՈՓՈՒԼՈՒՍԻ ՎԱՂԱԺԱՄ ՏԱՐԻՆԵՐԸ

Ա. Ուրուսեանի անունը ինձ համար ոչ միայն գրական, այլև ընտանեկան հին ծանոթություն է։ Ես դեռ տասնհինգ տարեկան էի, երբ նրա անունը առաջին անգամ հնչեց մեր տանը։ Հայրս՝ Ստեփան Զորյանը, ինքն էլ գրող, Ուրուսեանի ամենամտերիմ ընկերներից էր։ Նրանք միասին էին աշխատում «Հայրենիք» ամսագրում, որ հրատարակվում էր Թիֆլիսում 1915 թվականից։ Ես հաճախ էի լինում հոր խմբագրության մեջ, և այդ ժամանակ էր, որ առաջին անգամ տեսա Ուրուսեանին։ Նա հաճախ էր գալիս, և ես ուշադրությամբ հետևում էի նրա խոսակցություններին։ Ինձ համար նա մեծ գրող էր, և ես ուզում էի ամեն ինչ իմանալ նրա մասին։

Ուրուսեանը ծնվել է 1883 թվականին Ալեքսանդրապոլում, ուսանողական տարիներին մասնակցել է հեղափոխական շարժմանը, ձերբակալվել, բանտարկվել, աքսորվել Սիբիր։ Նրա առաջին գրական փորձերը տպագրվել են 1905 թվականին։ Ես այդ ժամանակ դեռ չէի ծնվել։ Ես ծնվել եմ 1907 թվականին։ Ուրուսեանի առաջին գրքերը, որ ես կարդացել եմ, եղել են «Ծիրանի ծառեր» և «Ոսկի ձկնիկներ» պատմվածքները։ Ես հիացել եմ նրանով, ինչպես հիացել եմ Ալեքսանդր Գրինով, Ջեք Լոնդոնով, Ռոբերտ Ստիվենսոնով, Ռուդյարդ Կիպլինգով, Ջոզեֆ Կոնրադով, Մարկ Տվենով, Ֆրանսուա Կոպեով, Ալֆոնս Դոդեով, Գի դը Մոպասանով, Ալեքսանդր Դյումայով, Վիկտոր Հյուգոյով, Ալեքսանդր Դյումայով, Ալեքսանդր Պուշկինով, Միխայիլ Լերմոնտովով, Նիկոլայ Գոգոլով, Իվան Տուրգենևով, Ֆյոդոր Դոստոևսկիով, Լև Տոլստոյով, Անտոն Չեխովով, Մաքսիմ Գորկիով, Ալեքսանդր Կուպրինով, Վսևոլոդ Գարշինով, Վլադիմիր Կորոլենկոյով, Ալեքսանդր Բլոկով, Սերգեյ Եսենինով, Վլադիմիր Մայակովսկիով, Դեմյան Բեդնիով, Միխայիլ Շոլոխովով, Ալեքսանդր Ֆադեևով, Նիկոլայ Օստրովսկի

ՏԵՍԱՆՔԸ ՌՈՒՍԻՈՑ ՄԷՋ

ՀԱՄԱՑՆԱՎԱՐ ՊԱՌԱԿՏՈՒՄԸ

«Գայլի»ի Թղթակիցը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը ներկայէ համայնավար կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէի պատասխանատու ժողովին մասին, որ տեղի ունեցաւ Մոսկուայի մէջ բացուելեն առաջ:

Ըստ եղեալ փոխ - գործավար Ստալինի ժողովի անդամներուն մէկին նամակ մը, որով կը պահանջէ փոփոխութիւն մտցնել գիւղական քաղաքականութեան մէջ, զգուշացնել կուլակներու դէմ պայքարելնէ կեդրոնական կոմիտէի եւ փոխել ճարտարանքը եւ փոխել ճարտարանքը եւ փոխել ճարտարեւստացումի ծրագիրները: Ստալին յարձակեցաւ Ֆրումկինի վրայ իբրեւ առաջին «իրաւարհեստական» եւ աւելցուց թէ «Ձերուն» եւ աւելցուց թէ քաղաքականութեան հետեւողները շատ մեծ թիւ մը կազմաւորութեան բոլոր տեղերուն, համայնավար կուսակցութեան, գործակցականներու արհեստակցական միութեանց

Ստալինի համաձայն, Տրոգկիի հետեւորդներն ու գաղտնի կուսակիցները թիւը դեռ մօտ 30,000ի կը հասնի կուսակցութեան մէջ: Ստալին Տրոգկիի ձախ թեւը, ըստ, գործնապէս ընդունած է «ձախ» գործարներն ու գործնեպաշտօնեաները, իսկ իրականին մէջ անիմաստ «ստուեր»ն է ալ թեւին աւելի վտանգաւոր է: «Եթէ թեւը յաղթանակէ, կուսակցութիւնը կը կործանի դրամատիրական տարրերը կը շղթայազերծուին, դրամատիրական կարգերու վերահաստատելու պատեհութիւնները կ'աւելնան, կամ ինչպէս կ'ըսէր, դրամատիրութիւնը կ'վերադառնայ»

Ստալին ջրեց այն գաղափարը Տրոգկի աւելի յեղափոխական քան ինք: Իրական կուսակցութիւնը, որուն անունով կը խօսի Ստալին), «աշխարհի ամէն ծայրայեղ ձախն է»: Ընդգիծեց երկու թեւերն ալ նոյն կուսակին կը ձգտին — դրամատիրութեան: Ասիկա Ֆրումկինի առին «ալ» ելոյթն չէ: Ցունիսին նամակ մը գրած էր, ըսելով «համբողջ գաւառը մեզի դէմ է, քանի քանի մը խեղճ գիւղացիական զանգուածը մեր վերջին քաղաքականութիւնը

— Մենք ընկերվարականներս չէ որ հակառակ ենք ազգային պաշտպանութեան։ Դեռ երէկ համաձնավար կուսակցութեան մէկ ներկայացուցիչը այդ մեղադրանքը կ'ընէր մեզի։ Ճիշտ է որ մենք չենք գործեր այնպէս, ինչպէս այդ կուսակցութիւնը կը գործէ՝ Ֆրանսայիմէջ։կ'ըսեմ Ֆրանսայի մէջ,որովհետեւ համաձնավարները ուրիշ տեղ այլ կերպ կը գործեն։ Գիտենք թէ Ռուսիա ի՛նչպէս կազմակերպած է իր բանակը։ Չոն գործօն ծառայութեան շրջանն է 2-4 տարի, ըստ դասակարգի։ Եւ այս պարոնները, որոնք ա՛յնքան խստիւ կը դատապարտեն մեր ընկերվարական ծրագրի կարգ մը տրամադրութիւնները, թոյլ պիտի տան ինծի յիշեցնելու թէ ժողովրդային զործավարներու խորհուրդը իրաւունք ունի կիները զօրաշարժի ենթարկելու պատերազմի պարագային։ Գիտենք նոյնպէս որ Ռուսիոյ գործօն բանակը կը բաղկանայ 1,300,000 զինուորէ, որոնց վրայ կ'աւելնան ամէն տարի 500,000 պահեստիներ։ Իրբեւ ժողովրդավարներ, կը հաստատենք թէ իրաւունք ունինք պաշտպանելու մեր ժողովրդավարական երկիրը, ա՛յնքան որքան դիկտատորական երկիր մը իրաւունք ունի պաշտպանելու ինքզինքը։

«Անցած տարի Բուխարին ճառի մը մէջ կ'ըսէր թէ պէտք է ուժ տալ պատերազմին, երբ անիկա կը մղուի ազգային ազատագրութեան համար՝ ընդդէմ աշխարհակալութեան։ կ'աւելցնէր նաեւ թէ կարելի է զինակցիլ քաղքենի պետութեանց հետ։ Իսկ մենք կը պայքարինք պատերազմին դէմ, որովհետեւ ամէն պարագայի մէջ պատերազմը դժբախտութիւն մըն է։ Մեր ուզածը ամբողջական ազգային պաշտպանութիւնն է, յենած զինուորեալ ազգի վրայ եւ համաձայն ժրնեւի որոշումներուն։

Եզրակացնելով, յանուն ընկերվարական կուսակցութեան, Ռընօտէլ պահանջեց, որ 1929ի ելմտացոյցին մէջ պատերազմական ծախքերը զեղչուին 1928ի գումարին եւ կազմուի յատուկ յանձնաժողով մը՝ այդ զեղչը կատարելու համար։

Կառավարութիւնը վստահութեան հարց դրաւ Ռընօտէլի առաջարկին վրայ, որ մերժուեցաւ 195ի դէմ 385 ձայնով։

Եգիպտոսի ազգայնականներուն դէմ

Ինչպէս գրեցինք, 15 օր առաջ Գահիրէի մէջ գաղտնի ժողով գումարեցին եգիպտոսի լուծեալ երեսփ, ժողովի եւ Շերակոյտի այն անդամները, որոնք կը պատկանէին ազգայնականվաֆտ կուսակցութեան։

Այդ ժողովին մէջ տրուած որոշումները առջի օր հրատարակուեցան վաֆտի պատկանող թերթերէն «Քաուքապ»ի (Աստղ) եւ «Շարք»ի (Արեւելք) մէջ, հակառակ կառավարական արգելքին։

Գահիրէի ոստիկանութիւնը գրաւեց յիշեալ երկու թերթերու բոլոր օրինակները։

Նոր ակադեմականին ընդունելութիւնը

Նորընտիր ակադեմական Մօրիս Փալէոլոկի Ֆրանսական Ակադեմիայի մէջ պաշտօնական ընդունելութիւնը տեղի ունեցաւ առջի օր։ Կնքահայրները եղան Փուանքարէ եւ Հանոթօ։ Փալէոլոկ ներբողական խօսեցաւ իր նախորդին՝ Շառլ Ժոնարի մասին։ Իսկ նորընտիր ակադեմականը ներկայացուց դատական նախարար Պարթու։

Մօրիս Փալէոլոկ Մոսկուայի նախկին ֆրանսական դեսպանն է։ Բացի պետական դէմք մը ըլլալէ, է նաեւ գրաղատ, պատմագէտ եւ վիպասան։

Նոր երկրաշարժ Պուլկարիոյ մէջ

«Մորնինկ Փոսթ»ի Սոֆիայի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Շիրպանի, Պորիսովկրատի եւ Սքոպէլովոյի մէջ երկրաշարժի ծանր ցնցումներ զգացուած են։

Ժողովուրդը սարսափահար լքած է իր տուները, հակառակ սաստիկ ցուրտին եւ ապաստանած այն խրճիթներուն մէջ, որոնք կառուցուած էին անցեալ ապրիլի մեծ աղէտին առեն։

Գետերը յորդելու ևախօրեակին

Սէն գետը կը շարունակէ բարձրանալ։

Թուռնէլի կամուրջին տակ երէկ առաւօտ բարձրութիւնն էր 2.66 մեթր. քանի մը ժամուան մէջ 17 սանթիմեթր բարձրացած էր։ Տեղական թերթերը ողողումի վտանգը կը ժամանչեն եւ դիտել կուտան թէ կարգ մը կէտերու մէջ բնակչութիւնը լաւ չէ պաշտպանուած։

Արտէնի մէջ գէշ օդ կ'ընէ։ Մէօզ եւ Էն գետերը յորդած են՝ ողողելով ընդարձակ մարգագետիններ։ Վերջին օրերու անձրեւներուն հետեւանքով, Մառնի մակարդակը ևս զգալիօրէն բարձրացած է, մանաւանդ Վիթրի-լը-Ֆրանսուայի շրջանին մէջ։ Հաղորդակցութիւնները կարուեցան Ալիանի, Սէլի եւ Սերվէզ-լէ-Պէնի միջեւ։ Խճուղին ջուրերու տակ մնացած ըլլալով, թղթատար ինքնաշարժը ճամբէն ետ դարձաւ։

Էն գետի շրջանին մէջ աշնանային երկրագործական աշխատանքները անկարելի դարձած են։

Կացութիւնը միշտ ծանր է կըրնոպլի շրջանին մէջ։ Իզէր գետը քանդելով իր թումբերը բոլորովին ծածկած է վէօրէի եւ Մուարանի դաշտը։

Մագիւրի շրջանին մէջ սկսած է ձիւնել։

Արտասահմանի մէջ ալ կացութիւնը ծանր է։

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ ամբողջ Թուրքիոյ մէջ շարունակ երկու օր տեւող փոթորիկը դադրած է։ Հեռագրական հաղորդակցութիւնները մեծապէս վնասուած են։ Ծովեզերքներու վրայ կարգ մը միջադէպեր պատահած են։ Արեւմտեան նահանգներուն մէջ փոթորիկը արմատախիլ ըրած է ծառեր եւ մեծ վնասներ պատճառած։

Յունաստանի մէջ տեղացող հեղեղանման անձրեւներու հետեւանքով Սէլինուս եւ Փինիոս (Պելոպոնէս) գետերը յորդելով ողողեցին մշակուած դաշտերը։ Թէրէնի գիւղը ամբողջովին կղզիացաւ։ 35 տուներ փլան։ Բնակիչները կարօտ վիճակի մէջ են։ Վնասները միլիոններով կը հաշուուին։ Բազմաթիւ կէտերու վրայ հաղորդակցութիւնները խզուած են։

Ջուիցերիոյ լեռնային շրջաններուն մէջ առատ ձիւն կը տեղայ։ 1000 մեղր բարձրութեան վրայ 30, իսկ 3000 մեղր բարձրութեան վրայ 90 սանթիմեդր թանձրութեամբ խաւ կազած է ձիւնը։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊՈԼԻՍ 1880ԻՆ

THÉ YAVROU ▣ ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՍՆՏՈՒԿՈՎ ԵՒ ԾՐԱՐՈՎ ԹԷՅԵՐ

ԸՆՏԻՐ ՀՈՏԱՒԷՏ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ

ՁԵՐՄԱԿ ԾԱՂԻԿ (Ագ-Գուլրուգ) ԹԷՅԵՐՈՎ ԽԱՌՆՈՒԻՐԴՆԵՐ

Պահանջեցէք մեր Թէյերը ամենուրեք՝ Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերու մէջ

ՀԱՍՑԷ՝ Comptoir des THÉS YAVROU

23 Rue Senac, MARSEILLE եւ 29 Ave. Trudaine, PARIS

Tél. MANUEL 25 - 27 Tél. TRUDAINE 53 - 72

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ժուանվիլի մասնաճիւղին կողմէ

Այսօր Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

Թէյ-Նուարի հանրածանօթ սրահներուն մէջ, 20 Quai Beaubourg, Joinville-le-Pont.

փարիզաիայ Շունն թատերախումբը, ժամնակցութեամբ Պ. Պ. Գրիգոր վահանի եւ ե. Գրիգորեանի կը ներկայացնէ՝

«ՎԵՐԻ ՁԱՇԱՐԱՆԻ ՍՊԱՍԱՒՈՐ»Ը

Հաղորդակց. միջոցներ.— փորթ վէնսէնէն առնել թիւ 108, 109, 110 թրամուէյները, իջնել կար տը ժուանվիլ։ Պասթիյլէն շոգեկառք առնել նոյն տեղը։

ՄՈՒՏՔ՝ 5 ՖՐ.

Հ. Ց. Դ.

Իսի-լէ-Մուլինոյի Վոամեան ենթակոմիտէի ժողովը՝ վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին ծանօթ հանաքատեղին։ Ներկայանալ անդամատեառով։

Պուա-ֆոլոնպի Եռագոյն խումբի ժողովը՝ այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին ծանօթ հաւաքատեղին։

Լիոնի Պատ. Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը՝ այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին ընկ. Ճանկէօզեանի սրճարանը։ Անդամներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ Ներկայանալ անդամատեառով։

Տեսինի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը ժամը 3ին Café Jardinի մէջ (Մինէժայի մօտը) կարեւոր օրակարգ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ Եւրոպայի Հ. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝վաղըկիրակի ժամը 3ին Հ.Հ. Պատուիրակութեան շէնքին մէջ (71 Ave. Kléber, Paris)։ *Օրակարգ՝*

1. Ջեկոյց առժամեայ վարչութեան։ 2. Կ. վարչութեան շրջաբերականներու եւ գրութիւններու տեսութիւն։ 3. Հ. Կ. Խաչի օրուան երեկոյթը։ 4. Սըզտական վարչութեան ընտրութիւն։ 5. Ջնախատեռուած հարցեր։ *Կը հրաւիրուին այն հայրենակցութիւնները եւ հայրենակիցները, որոնք կը փափաքին անդամագրուիլ Հ. Կ. Խաչիկազմակերպութեան։*

Առժամեայ վարչութիւն

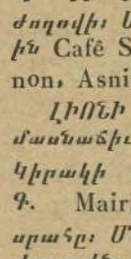
Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պուա-ֆոլոնպի Մասնաճիւղի բոլոր անդամները ու ֆութպոլիստները կը հրաւիրուին խորհրդակցական ժողովի։ Այս գիշեր ժամը 8.30ին Café Select, Place Bourguignon, Asnières.

Լիոնի Ջ. Ե. Ո. Միութեան մասնաճիւղի ընդհ.ժողովը՝ վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 8ին, Գ. Mairieի *մատենադարանի սրահը։ Մուտք* François-Garcin *փողոցէն։*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի Անդրանիկի գինուորներէն Արամ Ղանդիկեան որ կամաւոր էր Յունական բանակին մէջ եւ կը գտնուէր Էսկիշէհիրի ճակատը։ Գրել՝ իր եղբօր եւ քրոջ՝ Շապինգարահիսարի բուրգ գիւղացի Sarkis Kandiguianի, Les Olliviers, Ardèches, France.

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

Հայերէն, Յունարէն և Թուրքերէն հոչակաւոր փլաքներու ամենամեծ վաճառատունը որ կը գտնուէր Փարիզ, 24 Rue Albouy, փոխադրուած է՝

Mr. JACQUES DE PADOVA
11bis BLD. GAMBETTA, NICE

Չեղչեալ գիներով կը ծախուին՝ ամենալաւ ֆոնոկրաֆները. քօտաքները, ամէն տեսակ փլաքները եւ լուսանկարչական առարկաները։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը

ՓՐԻՎԱՅԻ ՄԷՋ

Վաղը կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 2.30ին։

Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն, եւայլն։

Մուտքը ազատ է

ՄԵԾ ՄԱՐԶԱՀԱՆԴԷՍ

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Մարսէյլի Ա.րարատ Մասնաճիւղին։ Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 85 Րիւ Շար, Պօն Թէաթրի մէջ, Մարսէյլ։

Պատուական նախագահութեամբ Գեր. Գր. Եպս. Պալաճեանի

Գեղարուեստական բաժին, նուագ, կոփաժարտ, զանազան մարզանքներ, եւայլն։

ՅԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Լիոնի եւ շրջակայից Ազգ. կեդր. վարչութիւնը կը խնդրէ Լիոնի եւ շրջանի ազգայիններէն եւ Ազգ. Միութեան մասնաճիւղերէն, որպէսզի հոգեւոր պէտքերու (պատարագ, պսակ) համար տասնըհինգ օր առաջ դիմեն վարչութեանս, որ կարող ըլլայ անպայման տրամադրել քահանայ, եւ այս կերպով ալ անախորժ յապաղումներու առաջքը առնուած կ'ըլլայ։ Արդէն հարկ եղած աշխատութիւնները կ'ընէ որպէսզի իւրաքանչիւր շրջան իր ուրոյն հոգեւոր պաշտօնեան ունենայ, եւ հարկ չըլլայ անպատճառ Լիոն դիմել, ինչ որ զանազան դժուարութիւններ եւ անպատեհութիւններ ունի։ Ազգ. կեդր. Վարչութեան Ատենապետ

Աղեքս. Կ. կիւլպէնկեան

Կ'ուզուին *կօշկակարի աշակերտներ։ Շաբաթական վճարում՝ 100—150 ֆր.։ Դիմել՝ Պ. Արամ Ջուհաճեանի, 54 Rue Lamartine, Paris.*

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *գրաշարի աշակերտ մը։ Մշնայուն գործ։ Դիմել՝ Յառաջի։*

Կ'ուզուի *լաւ ճաշարանի մը մէջ աշխատելու համար վարպետ խոհարար մը, այր կամ կին։ Դիմել՝ Վահրամ Աճէմեանի, 8 Rue Jouy-Rouve, Փարիզ (20e). Մէթրօ՝ Պէլվիլ։*

Գրաշար կ'ուզուի

Հայերէնի խիստ վարժ երկու գրաշար կ'ուզուի։ Դիմել՝ «Massis»տպարան,208bisrueLafayette, Paris (10e).

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

E. STEFIKI

Վկայեալ իրաւագէտ, քաղաքականգիտութեանց վարժարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris (16e)

Հեռ. Passy 72-56

ԿՐ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ միջոցի մէջ Ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները։

Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՒԲԵՐՈՒԻ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔԻՍ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վեներական ախտերու

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով

ցօդացաւ, ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրացաւ

Թիւն (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-07

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՏԷր եւ Տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Ականջի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ԵՒ ՕՐԻՈՐԴՆԵՐ

Եթէ կ'ուզէք ամենաշիք գլխարկները ունենալ ամենամատչելի գիներով և կամ թրանսֆօրմասիօն ընել տալ ձեր գլխարկներուն, դիմեցէք փարիզի միակ հայ գլխարկավաճառատունը

MODES **ԱՏՐԻԱՆԱ** MODES

Rue des Pyrénées 246 Tram : 26 Autobus

Մէթրօ՝ ԿԱՄՊԻՐԹՐԱ

ՄՈՆՄԱՐԹՐԻ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԼՈՒՐՋ ՀԱՅԿ. ՃԱՇԱՐԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԵՒՈՆ

Ուր պիտի գտնէք ջամեղ եւ խնամքով պատրաստուած խորժահամ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ։ Անուշեղէնները շատ դիւրամատչելի եւ խնայողական գիներով։ Սրահը կը տրամադրուի խիստ դիւրամատչելի պայմաններով ջարմնիքներու եւ ամէն տեսակ խնճոյքներու համար։ 36 Rue Polonceau Paris (18e). *Մէթրօ Պարպէս կամ Շաբ. Ծ.*

ՏԷր եւ Տնօրէն Ղեւոնդ ՁԱՔԱՐԵԱՆ

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՆՈՐ ՁԵՂՔ

ԱՅՍ ՅԱՆԿԻՆ ՄԻՆՉԷՆ 100 ՖՐ.ԷՆ ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ % 30

ԻՍԿ 50 ՖՐ.ԷՆ ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ % 15 ՁԵՂՔ

Իր ընկերը 7.50, Վարժապետին աղջիկը 18, Մանուկ Լէսաքօ 15, Ոսկի պանդոկը (2 հատ.) 15, Լիլիգն ու Արտակ 10, Միքէլի սիրարկածը 5, Գայլին բարերար 4, Յեղափոխութեան մակաբոյծները 5, Աշխատաւորական մը 8, Աւազակապետը 25, Կրացիէլլա 8, Փոթորիկը 2, Բոլոր ժողով 2, Առաքելոց վանքին կուիրը (պատմեց գոր. Ալեքսանդրեան) 12.50, Հայերու բնաջնջումը 6, Սիրելու եւ սիրուելու արուեստ 3, Լուսնկայ նահատակներուն հերոսամարտը 10, Լանգոյի հովուավէպը 8, Մելիք Նազարեան 5, Սատանայ 2, Վերադարձը 3, Պըլ-Պուղի (Օքէրնի) 2, Թուրքեր (Դուբեան) 5, Աքու Լալա Մահարի 5, Լոյս Ջուարթ 3, Յաբէթ 10, Արարատ Այբենարան ընթերցարան 3, Հայ. քերական դարաններ 3, 25, 30, Երազահան 5, 6, 10, Ծիրանս. խօսակցութիւններ 5, 6, Լուսաբեր այբենարան 5։

Պահանջեցէք մեր գրացուցակը անբաղդատելի գիներով, ինչպէս ամէն տեսակ բառարաններ, գիտական եւ առողջաբանական գիրքեր, նամիշներ Կոմիտաս վրդ.ի, Սրուանձտեանցի, Չուհաճեանի, Չամչեանի, եւայլն։

Դիմել՝ Madame SÉVOUNI, 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ ՆՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

25 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ 5 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻԷՐ, 50 ՖՐ.Ի ՁԱՄԱՐ 10 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻԷՐ ԿԸ ՏՐՈՒԻ

Թիապարտը 25 ֆր., Թորոս Լեւոնի (կազմուած) 35, Արծաթ Ֆաթմայի եւ Ասատը 25, Հին Աստուածներ 15, Խորտակուած կինքներ 30, Թէրեզ Րաքէն (Է. Զօլա) 20, Յարութիւն (Լ. Թոլստոյ) 50, Ձէք (Ալ. Տուտէ, 2 հատոր) 30, Վարժապետին աղջիկը 10, Խասգիւղի քնաշրջիկը 10, Վերջին բաժակը 10, Կրացիէլա 8, Քիւբին խրտուիլակները 10, Ալիսի սիրահարը 15, Ոսկի Լիլիթն ու Արտակը 10, Աքլոր եղբայր 6, Սգաւոր Հայաստան 5, Վերջին Բիւզանդացին (Գիրքեր Հայ Դատի) 5, Ֆրանսայի Մեծ Մարդիկ 5, Ֆրանսական Մեծ Յեղափոխութիւն 5, Ֆրանսական Մեծ Յեղափոխութեան Մարդիկ 5, Ֆրանսական Մեծ Յեղափոխութեան Կիները 5, Ֆրանսական Մեծ Յեղափոխութեան Պատմութիւն 5, Ֆրանսական Մեծ Յեղափոխութեան Պատերազմները 5, Ֆրանսական Մեծ Յեղափոխութեան Ռազմիկները 5, Ֆրանսական Մեծ Յեղափոխութեան Տիկնանց Սրահները 5, Ֆրանսական Մեծ Յեղափոխութեան Տիկնանց Սրահները 5, Ֆրանսական Մեծ Յեղափոխութեան Տիկնանց Սրահները 5։

Ուզուած գիրքերը կրնանք կազմուած յանձնել 4—5 ֆր.ով թեամբ, ըստ գրքի մեծութեան։ Միութիւններու եւ գրադարաններու մասնաւոր եւ բացառիկ զեղչ։ Գրացուցակը ձրի կուի պահանջողին։

Դիմեցէք 'L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris

ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹ

Մեկնումի պատճառով ծախսու է Լիոն 3e. arrond. օտարական բազմամարդ շրջանակի մէջ ճաշարան-սրճարան մը, 4 փիէս, grande licenceով եւ վրայի յարկը 8 կահ. սրուած սենեակներով, 25.000 ֆր. կանխիկ. մնացեալին համար լայն դիւրութիւն։ Գործունեայ մէկու մը համար երկու տարուան մէջ ամբողջ կալուածին տէր դառնալը կ'երաշխաւորենք։

Այս ու այս կարգի կալուածական եւ առեւտրական շահաւոր գնումներու համար դիմել՝ Société Franco-Orientaleի 60 Rue Moncey, Lyon.

Վարձու է *յարկարար երեք կ ուած սենեակներով կահ եակ կահաւորուած եւ անոց կահաւորութեան Ջուր, կազ, ալեկրական Դիմել՝ 10bis Rue des Champtiers, Chaville (S.*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ եւ նոր մեթոտով դարմանում եւ կանանց մորթի, արիւնի հիւանդութեանց (Գիրքեր մասին.) եւ վարիւթ։ Ընդունելութիւն հիւանդներու համար ամէն օր 9—12։

ՀԱՐԱՉԱԳ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 2 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1928

2 DÉCEMBRE 1928

Թ. ՏԱՐԻ Թիւ 819

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

ՍՈՒՐԻՈՅ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ

Տարին քանի մը անգամ, ելմտացոյցի վիճաբանութեան ժամուն, Ֆրանսայի ձախակողմեան երեսփոխանները Սուրիան կը յարուցանեն։

Այսպէս եւ այս տարի։ Երեսփ. ժողովի Նոյեմբեր 30ի նիստին մէջ, ընկերվարական երեսփոխան՝ Սիքսթ Քրնէն նորէն կը յարուցանէ այս խնդիրը։ Քիչ անդին կը կարդանք մանրամասնութիւնները։

1929ի ելմտացոյցին մէջ, Սուրիոյ հոգատարութեան համար կը նշանագրուած է 264 միլիոն ֆրանք։ Ելմտական յանձնաժողովը առաջարկած էր 274 միլիոն ֆրանք. ընկերվարական երեսփոխան մը, Էրնէսթ Լաֆոն, առանց պարզում պահանջելու, առաջարկեց 74 միլիոն գեղչել նախատեսուած վարկէն։ Յանձնաժողովին միւս անդամները ղէմ ելան, եւ վերջապէս ընդունուեցաւ միայն 10 միլիոն ֆրանքի։

Երեսփ. ժողովը առջի օր քուէարկեց առաջարկուած վարկը, 264 միլիոն ֆրանք։ Այս առթիւ էր որ, դրուեցաւ հոգատարութեան վերջ տալու առաջարկը, եւ փուանքառէ վստահութեան խնդիր յարոյց, համաձայն իր սովորութեան։

Հետաքրքրական է այս վէճը։ Սկզբունքի տեսակէտէն, բոլորն ալ կ'ընդունին թէ ազգերը ազատ են իրենց ճակատագիրը որոշելու, համաձայն իրենց բաղձանքներուն։ Ինքնորոշման իրաւունք։ Բայց գործնական կեանքի մէջ, տատանումներ ունին ինչպէս իսկ ընկերվարականները։

Այս իրականութիւնը յստակօրէն պարզուեցաւ Ընկերվարական-Աշխատաւորական Միջազգայինի վերջին համագումարին մէջ (Պրիւսէլ, 1928 օգոստոս 5—12)։

Համագումարը, լայնքէն եւ երկայնքէն քննելով քաղքենիական տիրապետութեան եւ շահագործման ենթարկուած գաղթավայրերու վիճակը, հաստատեց բոլոր ժողովուրդներու ինքնորոշման իրաւունքը, բայց որոշ վերապահութեամբ։ Ուշադրութեան առաւ միջին բանաձեւ մը, որ չի պահանջեր անմիջապէս դարձնել գաղթավայրերը։ Պատճա՞ռ,— որովհետեւ եթէ կան երկիրներ կամ ժողովուրդներ որ հասունցած են անկախութեան համար, կան ուրիշներ ալ որոնք յետամնաց են ամէն տեսակէտով, եւ կրնան աւելի ծանր ու գարշելի լուծերու ենթարկուիլ։

Ուրեմն, սկզբունքը անխախտ կը մնայ, իսկ անոր իրականացումը՝ կախում ունի իւրաքանչիւր միջավայրի պայմաններէն, հետեւաբար ժամանակի խնդիր է։

Այս վերապահումը կը պատշաճի՞ Սուրիոյ։ Փափուկ հարց է, որուն պատասխանը Սուրիացիները իրենք պիտի տան։

Բայց այստեղ ալ ուրիշ խնդիր մը կը ծագի, մէկդի հրելով սկզբունքը։

Այն է՝ միջազգային աշխարհակալութեան մրցակցութիւնը։ Փուանքառէ բաւական թափանցիկ ակնարկ մը ուղղեց իր պատասխանին մէջ։

— Ո՛վ ըսաւ թէ ուրիշ հոգատար մը մեզի չափ ուղղամտութեամբ եւ անշահախնդրութեամբ Սուրիոյ ժողովուրդները պիտի առաջնորդէ դէպի անկախութիւն եւ ինքնօրինութիւն։ Ջէ՞ք վախնար թէ աշխարհակալ ազգ մը, որուն հանդէպ դուք եւ ձեր բարեացակամները ոչ մէկ համակրանք ունիք, կրնայ հաստատուիլ Սուրիա եւ իր տիրապետութեան տակ առնել ժողովուրդները։

Այս կախարդական ակնարկը եւ անոր կցուած վստահութեան խնդիրը բաւական եղան որ, Սուրիան պարպելու առաջարկը նորէն մերժուի, այս անգամ 200ի դէմ 380 ձայնով։

Եւ քանի կը տեւէ Միջերկրականի մրցակցութեան խընդիրը, ո՛ր եւ է Ֆրանսական կառավարութիւն չպիտի ուզէ քաշել Սուրիայէն, «լքել Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ յանձնուած պարտականութիւնը»։ Աստիճանական զիջումներ հաւանական են, բայց ոչ անմիջական եւ ամբողջական պարպում։

Մանաւանդ որ, այժմ ծանօթ մրցակիցներէն աւելի անվտանգ ուժ մը իջած է հրապարակ,— սեւ շապիկաւոր Իտալիան։

Արդարեւ, այս վերջինը Ֆրանսայի հետքերուն վրայ կը գտնէ Արեւելքի մէջ, եւ կը ձգտի, կը ճգնի գրաւել անոր տակաւ լքեալ դիրքերը, վաճառականութեան, կրօնական ազդեցութեան եւ մշակոյթի առումով։ Մինչեւ քաղաքական բարունքները։ Թուրքիոյ մէջ արդէն շատ է տկարացած Ֆրանսայի հմայքը, եւ Փարիզ իր արեւելեան քաղաքականութեան համար ամէնէն ամուր եւ անփոխարինելի կռուանը կը նկատէ Սուրիան եւ Լիբանանը։

Այս է պատճառը որ, Ֆրանսական մարզպանը ոչ միայն կը մերժեց Սուրիոյ սահմանադրութեան շարք մը կէտերը, այլ եւ ժամապէս փակեց Սահմանադիր ժողովը, և կը մտածէ ի հարկին ցրուել զայն ու նոր ընտրութիւններ կատարել տալ։

Մէկ խօսքով, Սուրիոյ ճակատագիրն ալ կապուած է միջազգային աշխարհակալութեան խաղերուն հետ, գոնէ երկար ժամանակի համար։

Եւ այսպէս ալ պիտի շարունակուի, որքան ատեն որ ժողովուրդները կը յամառին ժխտել մէկ-մէկու իրաւունքը եւ զօրով բզքտել, գործիք դառնալով այս կամ այն աշխարհակալին, նոյնիսկ մոնկոլեան գիշատիչներու ձեռքը։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԵՐԿՈՒ ՀՈՅԱՆՔ

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ «Յուսաբեր» դիտել կուտայ (22 Նոյ.).

— «Բիւր բիւրաւոր անկուվներէ ու յաղթանակներէ վերջ, մեր հայրենիքը — ուժասպառ եւ արնաքամ— ողջակիզուեցաւ քանի մը խարոյկներու վրայ։ Մէկ հայութեան փոխարէն, մենք ունեցանք երեք հայութիւն, — պարսկահայ, Թրքահայ, ռուսահայ։ Երեք օտար լուծ ի եկան ու ծանրացան մեր ազգային վտիտ մարմնի ուսերուն վրայ. երեք օտար բռնակալութիւններ ձեռք ձեռքի պայքար բացին *հայութեան* դէմ։ Հայութեան՝ ոչ միայն իբրեւ *ժողովուրդի*, այլ եւ իբրեւ *ազգի*, իբրեւ *ազգային ուրոյն նկարագրի*, քնա.պատմական ու հոգեբանական բարդ եւ *ուրոյն շաղախի* դէմ։ Եւ հալածանքը *հայութեան*, *հայ ազգայնութեան* դէմ անոնք տարին ոչ միայն դուրսէն, այլ եւ ներսէն։ Ռուսական լուծին տակ իր մէջքը կքած հայութեան զանգուածը Հայեր տուաւ, որոնք իշխող Ռուսին միացած՝ պայքար բացին հարագատ ազգութեան դէմ։ Թրքական բռնակալութեան տակ ճզմուած Հայը իր շարքերէն ազգակիցներ տուաւ, որոնք Թուրքին միացած՝ ճակատեցան անդադար հայութեան դէմ։ Պարսկահայութիւնը իր ծոցէն մարդիկ տուաւ, որոնք Պարսկին միացած՝ սեփական ազգութեան դէմ ելան։ *Ներքին* Պարսիկը, *ներքին* Ռուսն ու *ներքին* Թուրքը՝ ձեռք ձեռքի *արտաքին* Պարսկին, Թուրքին եւ Ռուսին հետ՝ վեց մահացու գէնքերով հարուածեցին մեր ազգայնութեան այն շքեղ, ինքնատիպ եւ ինքնաբոյր անութը, որ *հայութիւն* կը կոչուի։

Կուսակցական պիտակի տակ *օտարացած Հայն* է, որ կը կռուի *բուն հայութեան* դէմ։ *Ռուսացած* Հայը՝ Անդրկովկասի մէջ, *Թրքացած Հայը*՝ Գաղութներու մէջ եւ *պարսկացած* Հայը՝ Իրանի մէջ։ Խորամուխ եղէք հակադաշնակցական պայքարի ներքին էութեան ու դուք պիտի տեսնէք, որ այդ պայքարին լծուած *բոլոր տարրերը* իրենց մէկ ոտքով կեցած են իշխողի բանակին մէջ, միւս ոտքով ներսէն՝ օտարին գործը դիւրութեամբ առաջ տանելու համար։

Դարաւոր ստրկութիւնը ի զուր անցած չէ։ Ռուսը, Թուրքն ու Պարսիկը եկած եւ բոյն դրած են մեր մէջ, ներսէն տիրանալու համար ազգային ոգիի այն վերջին դիրքերը, զոր դուրսէն անկարելի է գրաւել։ Ահա թէ ինչու հայ կեանքի մէջ միայն երկու կուսակցութիւն կայ,— *Դաշնակցութիւն* եւ *Հակադաշնակցութիւն*։ Այսօրուան պայքարը այլ բան չէ, բայց եթէ *օտարացած հայութեան* օրհասական ընդվզումը *օտարին դէմ ծառացած հայութեան դէմ։*

ՀԱՅ ՄԸ ԱՐ 60 ՁԱԻԱԿ ՈՒՆԻ

«Էքսէլսիոր» իր երէկի թիւով կը գրէ թէ եօթանասնամեայ Հայ մը վերջերս ունեցած է իր 60րդ գաւակը։ Ու կ'աւելցնէ թէ այս մարզին մէջ մրցանիշը կը մնայ ժէ. դարուն ապրող երկու Ֆրանսացիներու՝ հարիւրապետ Պիւթրատ, որ 103 տարեկան էր, երբ մանչ մը ունեցաւ եւ Ջոքթ. Ֆրանսուա տը Ֆոփէն՝ որ 80 տարեկանին երկրորդ անգամ ամուսնացաւ՝ եւ 106 տարեկանին երկուորեակի մը հայր եղաւ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍՈՒՐԻՈՅ ՊԱՐՊՈՒՄԸ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԵՆ

Երեսփ. ժողովը շարունակեց իր վիճաբանութիւնները պատերազմական նախարարութեան ելմտացոյցի գանազան հատուածներուն մասին, որոնք իրարու ետեւէ քուէարկուեցան։

Ուրբաթ առաւօտ երբ կարգը եկաւ Սուրիոյ յատկացուած վարկերուն, ընկերվարական Սիքսթ-Քրնէն յուզեց Սուրիան պարպելու խնդիրը։

— Ես կուգամ առաջարկել, ըսաւ, ոչ թէ ծախք մը, այլ լուրջ խնայողութիւն մը՝ Սուրիոյ համար ամէն տարի ձեր ծախսած հարիւրաւոր միլիոնները։ Պ. կիշար ըսաւ թէ այն օրէն ի վեր որ տեղաւորուեցանք այդ երկրին մէջ, գրաւումը 12 միլիառ ֆրանք արժեց մեզի։ (Պատերազմական նախարար փէնլեվէ ընդմիջեց՝ յայտնելով թէ այդ թիւը երեւակայական է)։ Գրաւումը երկարաձգելու համար մէջտեղ դրուած փաստն է՝ Ֆրանսայի հմայքը։ Անշուշտ կարգ մը պաշտօնակիցներ կը մտածեն հաճոյք պատճառել ժէզուիթներուն։ Ես ալ կ'ուզեմ որ Ֆրանսա իր համբաւը պահէ։ Սակայն ազգային հմայքին համար ո՞րն է աւելի վտանգաւոր, Սուրիա՞ն լքել՝ թէ մուրացկանութիւն ընել գիտական աշխատանքներու համար, հանգանակութիւն կատարել՝ թոքախտի դէմ պայքարելու համար, կամ յիսուն տարի քաշքշել Ջրանցքի մը շինութիւնը։

«Ո՛չ. մեր հմայքին ո՛չ մէկ վնաս պիտի գայ, եթէ ըսենք Ազգերու Դաշնակցութեան, որ կ'ուզենք Սուրիոյ ժողովուրդին թողուլ իր ինքնորոշման իրաւունքը։ Թոյլ տուէք որ բաղդատութիւն մը ընեմ։ Տանտէրի մը հմայքը նուազ պիտի վնասուի երբ նորոգէ իր կաթող տանիքը, քան երբ ձգէ որ տունը կործանի եւ ինք պերճանքի ինքնաշարժ մը գնէ։

«Ուստի կը պնդեմ որ Սուրիոյ վարկերուն վերաբերեալ հատուածը ետ դրկուի յանձնաժողովին, ցոյց տալու համար որ մենք կը խնդրենք կառավարութենէն Ազգերու Դաշնակցութեան վերադարձնել հոգատարութիւնը եւ ձգել որ Սուրիացիները որոշեն իրենց բախտը» (ջերմ ծափեր ընկերվարական աթոռներէն)։

Վարչապետ Փուանքարէ անձամբ պատասխանեց ընկերվարական երեսփոխանին, յայտնելով թէ խնդրոյ առարկայ է ոչ թէ Ֆրանսայի հմայքը, այլ ուղղամտութիւնը։ Ու ակնարկելով Իտալիոյ , ըսաւ որ եթէ Ֆրանսա հրաժարի, Ազգերու Դաշնակցութիւնը երբեք չուարուժի չպիտի մատնուի, Սուրիոյ նոր հոգատար մը գտնելու համար։

— Ո՞վ կ'ըսէ թէ, ա.ելցուց վարչապետը, ուրիշ հոգատար մը իր յանձնառութիւնը պիտի կատարէ ա՛յնքանուղղամտօրէն, որքան Ֆրանսա։ Ո՞վ կ'ըսէ թէ այդ ուրիշը ա՛յնքան անշահախնդրօրէն պիտի ուզէ անկախութեան եւ ինքնավարութեան պատրաստել Սուրիոյ ժողովուրդը, ի վերջոյ միայն բարեկամական յարաբերութիւններ պահելու համար անոր հետ։ Ջէ՞ք վախնար որ աշխարհակալ ազգ մը՝ որուն համար դուք եւ ձեր բարեկամները ոեւէ համակրութիւն չունիք՝ կրնայ տեղաւորուիլ Սուրիոյ մէջ եւ իր տիրապետութեան տակ առնել տեղւոյն բնակչութիւնը։ Կը զարմանամ որ մեր հոգատարութիւնը լքելու առաջարկը կուգայ ընկերվարական երեսփոխանէ մը։ Այս պահանջը հակառակ չէ՞ իր կուսակցութեան հետեւած քաղաքականութեան։ Ո՛չ մէկ կառավարութիւն կրնայ ընդունիլ այս առաջարկը։ Գալով մեզի, որ պատասխանատու ենք Ֆրանսայի շահերուն համար, թէ՛ ներսը եւ թէ դուրսը, մեր բոլոր ուժով կը մերժենք Սուրիոյ վարկերը կրկին յանձնաժողովին ղրկելու առաջարկը եւ վստահութեան խնդիր կը դնենք։

Ընկերվարական երեսփոխանը կրկին խօսք առաւ եւ պընդեց իր տեսակէտին վրայ։

Խնդիրը քուէի դրուեցաւ եւ 200ի դէմ 380 ձայնով մերժուեցաւ ընկերվարականներու առաջարկը։

Սպանութիւն մը Փրակայի դատարանին մէջ

Փրակայէն կը հեռագրեն 30 նոյ. Թուականով.

Այս առաւօտ սկսաւ դատավարութիւնը ալպանացի ուսանող Ալսիպիատ Պէպիի, որ անցած տարի հոկտ.14ին սրճարանի մը մէջ ատրճանակով սպաննած էր Փրակայի ալպանական դեսպան եւ Ահմէտ Զօկու թագաւորի անձնական ջենա պէյը։

Պէպի զգայացունց յայտնութիւններ ըրաւ։ Ըսաւ թէ Պելկրատէն՝ յեղափոխական կոմիտէի մը մէկ անդամէն ստացած էր դրամ եւ այն ատրճանակը, որով գործեց ոճիրը, մինչեղեռ մինչեւ հիմա կրկայտարարէր թէ ինք իր գլխուն շարժած էր։

Ժամը 11ին, երբ դատարանի նախագահը դադար տուաւ, 30 տարու լաւ հագուած երիտասարդ մը խոյացաւ Պէպիի վրայ եւ ատրճանակի եօթը գնդակներ պարպեց անոր վրայ։ Պէպի արիւնլուայ գետին փռուեցաւ, իսկ ահաբեկիչը ձերբակալուելէ առաջ ատրճանակին կօթով քանիցս հարուածեց իր գոհին գլուխը։

Մեծ խուճապ տիրեց ներկաներուն մէջ։ Երդուեալ դատաւորներէն մէկը յուզումէն վար ինկաւ աթոռէն եւ թեւը կոտրեցաւ. բազմաթիւ կիներ մարեցան, կուրծքէն վիրաւորուեցաւ իտալական «Ճորնալէ տ'Իթալիա» եւ «Փիքքոլօ» թերթերուն Թղթակից Ատրիէն տէլ Վէքքիօ, որ հիւանդանոց փոխադրուեցաւ ծանր վիճակի մէջ։ Գնդակը Թոքին մէջ մնացած է։

Սպանութիւնը կատարողն է ալպանացի Զիա Վուչիթէրնա,

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱԿԸ

վեց - եօթը տարի առաջ, երբ փարիզի Հայ Ուսանողական միութեան քարտուղար էի, կը յիշեմ թէ կնիք մը ունէինք, որուն վրայ արձանագրուած էր 1888 Թուականը — անշուշտ հիմնարկութեան Թուականը։

Այդ հաշուով ուրեմն, այս տարի Ուսանողական միութեան քառասնամեակն է։

Հայ իրականութեան մէջ հազուագիւտ երեւոյթ է որ միութիւն մը, այն ալ մտաւորական միութիւն մը, ա՛յսքան երկար կեանք ունենայ։

Փարիզի հայ ուսանողներուն համար բարենիշ մըն է, որ ամբողջ քառասուն տարիներ կանգուն պահած են իրենց միութիւնը։

Եւ սակայն, ինչպէս վերջերս յաճախ դիտել տրուեցաւ այս էջերէն, այս տարի Ուսանողական միութեան ձայնը չի լսուիր։

Մեր նոր ուսանողները ո՛չ միայն չեն խորհիր քառասնամեայ յոբելեան տօնելու մասին, — քա՛ւ լիցի — այլ, որքան գիտենք, նոյն իսկ ընդհանուր ժողով չեն գումարեր, իրենց վարչութիւնը ընտրելու եւ նոր տարեշրջանին առթիւ ծրագիր կազմելու համար։

Նախապատերազմեան սերունդը գոնէ տօներ էր միութեան 25 ամեակը, հրապարակային մեծ հանդէսով մը, որ տեղի ունեցած է 1914 մայիս 16ին, Էնժէնիէօր սիվիլի սրահին մէջ, եւ ուր երգած է կոմիտաս վարդապետ։

Երէկ ըսինք թէ պատմութիւնը կրկնութիւն է. մանաւանդ Հայոց պատմութիւնը։

Չէ՞ք հաւատար։

Կարդացէ՛ք հետեւեալ տողերը, քաղուած փարիզ հրատարակուող *Հայ Կեանք* թերթի 16 յունիս 1914ի թիւէն (Ա. տարի, Թիւ 9).

«Ներկայիս Փարիզի հայ ուսանողներու թիւը 100ը կ'անցնի. մինչդեռ (Ուսանողական Միութեան) իսկական անդամներու թիւը 20է աւելի չէ։ «Անունը կայ, ինք չկայ», կ'ըսէ ժողովրդական առածը. իրարու յաջորդող վարչութիւններ կարեւոր գործ մը չեն թողած, չեն ըրած կամ չեն ուզած ընել. մէկը միւսի կրկնութիւնը, արտացոլումը։ Չկա՞ մութի՞ւն թէ անկարողութիւն։ Իրարու դէմ անվստահութիւն, փոքրոդի հաշիւներ...» եւլլն. եւլլն.։

Ցօդուածին շարունակութեան մէջ ուրիշ կէտեր ալ կան, որոնք նոյնութեամբ կը համապատասխանեն այսօրուան վիճակին, ու թերեւս պատշաճին վաղը ստեղծուելիք կացութեան ալ։

Ցաւնըթինգ տարի առաջ եւ այսօր, ո՛չ մէկ փոփոխութիւն։

Ցեղն է ըսել.

— Երէկ եւ այսօր, նոյն եւ յաւիտեան։

Միութեան քառասնամեակը պիտի յաջողի՞ արդեօք շարժման մէջ դնել մեր ուսանողները։

Սպասենք եւ յուսանք։

ՊԱՐՈՑՐ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐԸ

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ Ազգ. Մեծ ժողովը միաձայնութեամբ վաւերացուց Թուրքեւ աֆղան բարեկամութեան եւ գործակցութեան դաշնագիրը, 1928 յունիս 15ի Թուրքեւ պարսիկ փրոթոքոլը, ինչպէս նաեւ իտալիոյ հետ կնքուած չէզոքութեան եւ իրաւարարութեան դաշնագիրները։

ԱՆԶԳԱՑԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

(Լևսնդոնեն-ին)

Երբ խելքս բասաս, առաջ իր անձին ձայնին, որ ասկէ էր։ Ո՞ր մարտնաւոյն էին։

— Գիտցիս։

Վանդին, իմ դիւրս։— անո՛ր նոյն պահուն, Նիլս Լիւնէ ինծի ըսաւ։ Ես ալ ետեւէն գացի։ Ինչո՞ւ չէի ուզեր, որ ինծի հարցնէր։ Ես ալ ուզէի, որ ինծի հարցնէր

ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱՏԱՉՈՒՅՆԵՐԸ

(ՀԱՅԱՀՈՒՂԱԿԱՆ ՍԵ ՅՈՒՇԵԼԻՆ)

Ծրագրային նիստ 10, ցուցախ 14։— Ծրագրային նիստ 11, ցուցախ 15։— Ծրագրային նիստ 12, ցուցախ 17։— Ծրագրային նիստ 13, ցուցախ 18։— Ծրագրային նիստ 14, ցուցախ 21։— Ծրագրային նիստ 15, ցուցախ 23։— Ծրագրային նիստ 16, ցուցախ 21։— Ծրագրային նիստ 17, ցուցախ 23։— Ծրագրային նիստ 18, ցուցախ 23։— Ծրագրային նիստ 19, ցուցախ 24։—

Ծրագրի պատրաստությունը տևել է մոտ 1 ամիս։ Ծրագրի հոդվածները հեղինակել են Ա. Ալիխանյանը, Ա. Աբրահամյանը, Ա. Ղազարյանը, Ա. Ղարիբյանը, Ա. Ղուկասյանը, Ա. Մանուկյանը, Ա. Մելիքյանը, Ա. Մնացականյանը, Ա. Մովսիսյանը, Ա. Մուրադյանը, Ա. Նազարյանը, Ա. Նազինյանը, Ա. Նալբանդյանը, Ա. Շահինյանը, Ա. Պետրոսյանը, Ա. Պողոսյանը, Ա. Սարգսյանը, Ա. Սարոյանը, Ա. Սիմոնյանը, Ա. Վարդանյանը, Ա. Տեր-Ղևոնդյանը, Ա. Տեր-Մինասյանը, Ա. Տեր-Պետրոսյանը, Ա. Տեր-Սահակյանը, Ա. Տեր-Վարդանյանը, Ա. Տեր-Ստեփանյանը, Ա. Տեր-Ավետիսյանը, Ա. Տեր-Գրիգորյանը, Ա. Տեր-Հովհաննիսյանը, Ա. Տեր-Մկրտչյանը, Ա. Տեր-Սարգսյանը, Ա. Տեր-Ղազարյանը, Ա. Տեր-Մովսիսյանը, Ա. Տեր-Նազարյանը, Ա. Տեր-Պողոսյանը, Ա. Տեր-Սիմոն

սպանեալ Ցէնա պէյի եղբօր՝ հարիւրապետ Կանի պէյի ծառան։ Դատարանի դուռները անմիջապէս փակուեցան եւ բոլոր ներկաները խուզարկուեցան։

Կանի պէյ քանի մը օր առաջ փրակա հասած էր, իբրեւ դատախազ եւ ուշադրութեամբ կը հետեւէր դատավարութեան, փաստաբանի մը եւ իր ծառային քով նստած։

Զիա Վուչիթէրնա ձերբակալուեցաւ։ Կանի պէյ եւս ոստիկանական տեսչութիւն տարուեցաւ՝ հարցաքննուելու համար։

.. Ցէնա պէյի ուրիշ մէկ եղբայրը՝ երեսփոխան Հասան պէյ Քրիզիու, որ ատենէ մը ի վեր Պելկրատ կը բնակի, յայտարարեց թէ խստիւ կը դատապարտէ այս սպանութիւնը, եւ աւելցուց.

— Ալպանացիներուս մօտ վրիժառութիւնը տակաւին օրէնք է։ Կը ցաւիմ սակայն, որովհետեւ Պէպին պարզ գործիք մըն էր եղբայրս սպաննել տուող իրական ոճրագործներուն ձեռքը։ Վուչիթէրնայի գնդակները վերջ տուին դատավարութեան, սակայն եղբօրս սպանութեան գաղտնիքը չպարզուեցաւ։

Ֆրանսական նաւատորմը

Երեսփոխանական ժողովի արտաքին յանձնաժողովը լսեց ծովային նախարար ժորժ Լէյկը, որ գեկոյց տուաւ Ֆրանսական նաւատորմին մասին։ Ցիշեց թէ պատերազմէն վերջ՝ Ֆրանս. նաւատորմը ծիւրած էր։ Ընկղմած եւ մաշած նաւերու պատճառով, ամբողջ տարողութիւնը 850,000էն 400,000 թոննոյի իջած էր։

Մեծ պատերազմին Անգլիա կորսնցուց 570,000 թոնս, Ֆրանսա՝ 113,000, Իտալիա՝ 40,000, Մ. Նահանգներ՝ 19,000, Ճափոն՝ 3,700։ Ուրեմն Ֆրանսա կորսնցուց Իտալիայէն երեք անգամ, Մ. Նահանգներէն վեց անգամ, Ճափոնէն 36 անգամ աւելի, իսկ Անգլիայէն հինգ անգամ պակաս։ Կորուստի կողմէ Ֆրանսա երկրորդ տեղը կը գրաւէ։

Գալով նոր մարտանաւերու շինութեան, 1914-1922 Ֆրանսա ամենավերջինն է, քանի որ շինած է միայն 28,000 թոնս, մինչ Իտալիա շինեց 69,000, Ճափոն՝ 465,000, Ամերիկա՝ 870,000 եւ Անգլիա՝ 1,170,000 թոնս. այսինքն Ֆրանսա շինած է Իտալիայէն 2 ու կէս, Ճափոնէն 18, Մ. Նահանգներէն 33 անգամ պակաս։ Միայն Ֆրանսայի նաւային վարկերն է որ պատերազմէ առաջուանէն պակաս են։ 1914ին՝ այսօրուան ֆրանքով՝ 3,205 միլիոն ֆրանք էր, իսկ 1929ի եւմտացոյցին մէջ յատկացուած է 2,524 միլիոն, այսինքն 1914ի հետ բաղդատելով 100ին 26 պակաս։ Մինչ Ամերիկայի նաւային պիւտճէն 1914ի հետ համեմատելով 100ին 165, Ճափոնինը 100ին 120, Իտալիայինը 100ին 15 աւելցած են։ 1914ին Ֆրանսա ունէր 1860 ծովային սպայ եւ 66,566 նաւազ, այսօր ունի 1798 սպայ եւ 53,000 նաւազ։

Ֆրանսա պատրաստ ունի ներկայիս 488,000 թոնս տարողութեամբ նաւատորմ. իսկ շինուելու վրայ են 90,000 թոնս տարողութեամբ նոր մարտանաւեր։ 1927ին եւ 1928ին 550,000 քիլոմեթր ճամբայ կտրեցին, այսինքն աշխարհի շրջանէն 14 անգամ աւելի։

Հակաֆրանսական ցոյցեր Իտալիոյ մէջ

Այս շաբթու Սէնի Ոճրադատ Ատեանին առջեւ տեղի ունեցաւ դատավարութիւնը իտալացի համայնավար տի Մօտունեօի, որ անցած տարի սպաննած էր Փարիզի իտալական ընդհ. հիւպատոս կոմս տի Նարտինին։ Դատարանը միայն երկու տարի բանտարկութեան դատապարտեց ահաբեկիչ Մօտունեօն։

Այս թերթեւ պատիժը ընդհանուր զայրոյթ առաջ բերած է Ֆաշիստ Իտալիոյ մէջ եւ բոլոր թերթերը խիստ լեզուով կ'արտայայտուին Ֆրանսայի դէմ, մէջտեղ դնելով Ֆրանքֆիտալական յարաբերութեանց խնդիրը։

Թերթ մը կը հարցնէ թէ ի՛նչ պիտի ըսէին Ֆրանսայի մէջ, եթէ Իտալիոյ մէջ սպաննուէր Ֆրանսացի պաշտօնեայ մը։

Ուրբաթ օր, ուսանողական թափօրներ շրջեցան Հռոմի փողոցներուն մէջ եւ ուղղուեցան դէպի Քիճիի պալատը՝ ուր խանդավառ ցոյցեր ըրին Մուսոլինիի հասցէին։ Ցետոյ գացին Վէնէցիա հրապարակը՝ Անծանօթ Զինուորի գերեզմանը։ Ցուցարարները անկէ անցան Ֆաշիստ կուսակցութեան կեդրոնատեղին, ուր ծափահարեցին ընդհ. քարտուղար Թուրաթթիին, որ պատշգամին վրայ երեւցաւ եւ հռոմէական ողջոյնով մը շնորհակալութիւն յայտնեց։

Ուսանողական նման ցոյցեր տեղի ունեցան նաեւ Նափոլիի մէջ, ուր Ֆրանսայի հասցէին թշնամական բացագանչութիւններ տեղի ունեցան եւ փորձ եղաւ յարձակելու Ֆրանսական հիւպատոսարանին վրայ, սակայն ոստիկանութիւնը հեռացուց ցուցարարները։

Հռոմի մէջ Ֆարնեզի պալատը (Ֆրանսական դեսպանատունը) պահպանուած է ոստիկաններէ, Ֆաշիստ քաղաքապահներէ եւ հետեւակազօրքերէ բաղկացած կարեւոր ուժերով։

Իտալացի զինապետ Ռոսփոնի ետ ղրկած է իր Ֆրանսական պատուանշանները։

«Իմփէրօ կը հրաւիրէ նախկին զինուորներն ու առհասարակ բոլոր իտալական քաղաքացիները հետեւիլ զինապետ Ռոսփոնիի օրինակին, Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահին ղրկելով իրենց Ֆրանսական շքանշանները։ Նոյն թերթը կ'ըսէ թէ տի Մօտունեօի դէմ փոխ վրէժի պիտի դիմուի։

Ֆրանսայի բարեկամ երկիրներու դեսպանատունները եւս հակողութեան տակ առնուեցան, մասնաւորապէս Եուկոսլաւիոյ դեսպանատունը։

«Պրիլլանթէ» յիշելէ յետոյ բազմաթիւ պարագաներ, ուր Ֆրանսայի քաղաքականութիւնը հակառակած է իտալականին, կ'ըսէ.

— Ֆրանսա կ'ատէ Իտալիան, որովհետեւ այս վերջինը համաշխարհային քաղաքականութեան մէջ իր տեղը գրաւելու վրայ է։

Համաշխարհներու պառակտումը

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ համայնավար կուսակցութեան գործադիր կոմիտէն որոշած է իրենց պաշտօնեաներէն դադրեցնել Մոսկուայի Արհեստակցական Միութեանց նախագահ Միխայլոֆը եւ աւելի քան 5000 պաշտօնեաներ, որոնք ընդդիմադիր աջ թեւին կը պատկանին։

Պաշտօնական եղաւ «Պրաւդա»յի խմբագրապետ Կոստրոֆ, որ կասկածելի տարրերու մասին համակրանքով արտայայտուած էր։ Աշխատանքի գործավար նշանակուեցաւ Ուգլանոֆ, Շմիտի տեղ՝ որ գործադիր կոմիտէի նախագահ անուանուեցաւ։

Հ. Ց. Դ.

ՍԷՆ Թ'ԱՆԹՈՒԱՆԻ (*Մարսէյլ*)

Կարօ խումբի ժողովը՝ այս իրիկուն ժամը 7ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

Հայերէն, Յունարէն և Թուրքերէն հռչակաւոր փլաքներու ամենամեծ վաճառատունը որ կը գտնուէր Փարիզ, 24 Rue Albouy, փոխադրուած է՝

Mr. JACQUES DE PADOVA
11bis BLD. GAMBETTA, NICE

Ձեղչեալ գիներով կը ծախուին՝ ամենալաւ ֆոնոկրաֆները. քօտաքները, ամէն տեսակ փլաքները եւ լուսանկարչական առարկաները։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապոռատուար։ Ախտաճանաչութիւն եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ լաւ ճաշարանի մէջ աշխատելու համար վարպետ խոհարար մը, այր կամ կին։ Դիմել՝ վահրամ Աճէմեանի, 8 Rue Jouy-Rouve, Փարիզ (20e)։ Մէթրօ՝ Պելվիլ։

Բ. ԱԲԳԱՐԵԱՆ

վկայեալ հիւանդապահի, նախկին տասնապետ հիւանդապահի Ազեւելեան բանակին, 14 երկար տարիներու փորձառութեամբ կը խնամէ ամէն տեսակ հիւանդներ։ *Մասաժ, վանտուզ, փիքիւր, փանսըման* եւայլն։ Վկայեալ աղքատներուն ձրի։

Հասցէ՝ 6 Rue Grégoire du Tours. Paris (6e)։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

36, Rue de Bellefond, 36
PARIS (9e)
Մէթրօ՝ Poissonnière
Tél. Trudaine 88-77

ԳՆԵՑԷ՛Ք

ԱՐԵՒԵԼ. ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Հացագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)

ՄԱՍՋԷՆՔՕ

Գերձակ կիներու եւ մուշտակագործ
ՄՈԴԷԼՆԵՐ ՝ ՎԵՐԱՐԿՈՒՆԵՐ ՝
ՇՐՋԱԶԳԵՑՍՏՆԵՐ
7 Rue Marché St. Honoré
Թել. Louvre 66-69

WAGRAM AUTO

Կ'ապահովէ արտօնագրի ստացումը 100 ֆրանքով։

73 Av. de Wagram Մէթ. Ternes
63 Av. Gde. Armée » Maillot
149bisBd. Villette, Aubervilliers

ՁԱՇԵՑԷ՛Ք ԵՒ ԸՆԹՐԵՑԷ՛Ք

BOULANT
ՁԱՇԱՐԱՆ ՊՈՒԼԱՆ

Հետեւեալ չափաւոր գիներով
12 ֆրանք 34 Bld. St. Michel
16 ֆրանք 1 Bld. Montmartre
18 ֆրանք 35 Bld. des Capucines

ԴԱՐՄԱՆԱՏ. ՄԱՍՆ. ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ

28 Rue du Tage, *Մէթ. Իթալի*

Ներքր. ժ. 9-21։ Կը դարմանեն կանանց, վէներական (ֆրանկ. ջերմամիզ. մորթի) եւ ամէն տեսակ հիւանդութիւններ։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ.— Ակռայ լեցնել, առանց ցաւի քաշել, ոսկի քուրոն՝ 100 ֆր.։ Ալյեգին 10 ֆր.։ Կատարեալ երաշխաւորութիւն։ Դիմել վստահութեամբ։

Վարձու է լարկաբաժին մը երեք կահաւորուած սենեակներով կամ 2 սենեակ կահաւորուած եւ մէկ առանց կահաւորութեան։ Ախոռանոց, ջուր, կազ, ևլեկտրականութիւն։ Դիմել՝ 10bis Rue des Trois Champtiers, Chaville (S. et. O.).

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՒՆ

Թ. ՈՒՆՁԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

Հոխ մթերք անգլիական եւ ֆրանսական կերպասներու
ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ

66, Rue d'Hauteville, Tél. Prov. 67-07 Métro, Poissonnière

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)

Այս անգամ իր անձնական դարմանատունը հաստատուած կը խնամէ ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՆՑ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ հիւանդութիւնները։

Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Halles

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8։ Կիրակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՒՔԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վէներական ախտերու
Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով
Ցօդացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրացաւ
Թիւն (Rachitisme) եւայլն։
16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 72-...
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—...

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-...
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30 — կիրակի եւ տօն ...

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVU...
ցեր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-...
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը բաղկանայ ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններու։ Աչքի գետը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Ականջի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ
Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

15 Rue de la Huchette, Paris Ve. *Մէթրօ Սէն ...*
Կը պատրաստենք կարագ իւղով թերթանուշ (փաքլավա) եւ փաքլավայի թերթեր։ Նոյնպէս թէլ քատայիֆ՝ եփած հում, լօքմա, քուրապիէ, լոքում եւ ամէն տեսակ անուշեղէններ։

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

17 Rue Lamartine, PARIS (9e)

Թել. Trudaine 92—47, Մէթրօ՝ Cadet, Nord Sud, N. D. de Lor...
Ամէն օր 14-19 կիրակի եւ տօն օրեր 10-12 և ժամադրութեամբ

ՄՈՆՄԱՐԹՐԻ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԼՈՒՐՋ ՀԱՅԿ. ՁԱՁԱՐԱՆ

ՁԱՁԱՐԱՆ ԼԵՒՈՆ

Ուր պիտի գտնէք համեղ եւ խնամքով պատրաստուած խորժաճամ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ անուշեղէններ շատ դիւրամատչելի եւ խնայողական գիներով։
Սրահը կը տրամադրուի խիստ դիւրամատչելի պայմաններով հարսնիքներու եւ ամէն տեսակ խնճոյքներու համար։
36 Rue Polonceau Paris (18e). *Մէթրօ Պարպէս կամ Շաթ...*
ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԼԵՒՈՆԴ ՁԱԿՄԱԿԵԱՆ

ՕԴՏԱԿԱՐ ՀԱՍՑԷ ՄԸ ՊԱՇԵԼՈՒԻ ԵՒ ՅԱՆԶՆԱՐԱԲԵԼՈՒԻ

POLYCLINIQUE PARISIENNE

123 Bld. Sébastapol, PARIS (4e) Métro Réaumur et St. Den...
Հոգս փորձառու հայ եւ ֆրանսացի մասնագէտ բժիշկներու խորհրդակցութեամբ կը դարմանուին ընդհանուր եւ տղայոց հիւանդութիւններ արմատական եւ նոր մեթոտով արանց եւ կանանց մրիկասեռային եւ ներքին հիւանդութիւններ իրենց բարդութիւններով, նոյնպէս ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ։ Ultra-Violet եւ Diathermie կը բուժուին Ջղացաւ (Sciatique) եւ ամէն տեսակ յօդացաւ։
ԱՄԷՆ ՕՐ 9 — 12 ԵՒ 2—8
Արտասահմանէն եկող հիւանդներու ամէն կարգի դիւրութիւն կ'ընծ...

ՏՕՔԹ. ՎԱՀՐԱՄ Յ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

փոխադրուած է 34 Rue de Moscou, Մէթրօ՝ Rome, Թուա...
Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—5
Մասնաւոր ժամադրութիւն ուզողները պէտք է որ ... վերադրեալ հասցէին։

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

ՆԱԽԿ. ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ. ԹՈՒԶԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒ
ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻԶԱՍԵՌԱՅԻՆ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
42 Rue des Acacias, PARIS (17e) Մէթրօ՝ Ե...
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ EXCLUSIVE
ՀԱՑԵՐԷՆ, ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ՅՈՒՆԵՐԷՆ
ԲԼԱՔՆԵՐՈՒ՝ ԳԻՆ 18 ՖՐ
Պելվիլի ծանօթ հայ նպարավաճառ
Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ
28 Rue Lesage, PARIS (20e)
Métro Belleville Tél. Ménil...
Ձոխ մթերք Թէ նախկին եւ Թէ ամենավերջին եղանակներու՝ նորագոյն եւ նուագուած նշանաւոր երգիչներէ, կազէլ, շարգը, խմբերգ եւայլն։ Հայերէն ձոգեւոր, աշխարհիկ եւ գեղջուկ երգեր՝ Թէ եւ Թէ խմբերգ։ Տպուած ցուցակը ձրի է։
Ինչպէս նաեւ բարդաձիի լաւ կրամոֆոններ եւ արեւելեան նոյն... ներու լաւագոյնը ամենազեղչեալ գիներով։

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ

38, Ave. St. Ouen PARIS (18me) Tél. MARCADET ...
Ընդհանուր հիւանդութիւններ սեռամիզային, վէներական, մորթի, կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն, ևլեկտրաբժշկարանում։
ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ Ակռայի դարմանում, քաշել 10 ... արուեստական ճեմարան ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրոն ֆրանքէն սկսեալ։
ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՓՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration, Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 4 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1928

4 DÉCEMBRE 1928

8. ՏԱՐԻ Թիւ 820

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

ԵՂԲԱՅՐԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Դժբախտ լուր մը կը հասնի, Նորէն, Լիոնէն։

Այս տողերը գրուած առեն, ո՛ր եւ է տեղեկութիւն չունիմ դէպքի մասին, եւ ինչ որ հրատարակուեր է իրրեւ լուր, զատ ենք ֆրանսական թերթերէն։

Այսպէս էր պարագան 1926ին ալ, երբ կը գրէինք մեր խմբագրականը։ «Մի՛ սպառէք մեր համբերութիւնը» (մայիս 5), առիթ կու տալով նշանալու թէ ո՛ր կողմէն է զոհը։ Աւելի ճիշտ, կը կարծենք թէ ընկերը մըն է որ ինկած է եղբայրասպան զնտակով։

Դանակով։

Ի՞նչ կ'ըսէինք այդ օրերուն.

— «Ազիւնը թափեցաւ, վերջապէս, իրրեւ հետեւանք յստակագմակերպուած դաւադրութեան մը, որուն կեդրոնական դանակը երեւանի ձեռքն է։

... «Մենք պաղարիւն ենք նորէն եւ շատ լուրջ։ Մեզի համար մէն քանէ վեր է այս թափառական բազմութիւններուն հանգստը։ Մեզի համար մեծագոյն նուաստութիւնը պիտի ըլլար ափսոսիլ ողորմելի շոշորթներու հետ, որոնք չեն գիտեր թէ ի՛նչ ընեն, որոնք դաշոյն մըսել կուտան եղբօր սրտին, զոհերու անէծքն եւ բուն ոճրագործներու լկտի քրքիջներուն արժանանալով։

«Եւ պաղարիւնութիւն կը յորդորենք բոլորին, ամէն տեղի համար։

... «Ո՞ւր պիտի յանգին այս արիւնոտ մարզանքները։»

Շատ վրան - բաց էր 1926 մայիս 2ի դէպքը։ Ա. Ահարոնեան կը հրաւիրուի բանախօսելու։ Դեռ ճամբայ չելած (մեկնելու ապրիլ 30ին), մեր ողորմելի հակառակորդները սպառնալիքներ կը տեղային զանազան թուղթիկներով։ Իսկ ապրիլ 25 անակիր թուղթիկ մը կ'ազդարարէր բառ առ բառ.

— «Յորհրդալին Հայաստանի հակառակորդներուն տեղ այլ եւս մեր մէջ։

«... Լիոնահայ աշխատաւորութիւնը թոյլ չի կրնար տալ որ ... ուր ամենափառաւոր կերպով տօնուեցաւ խորհրդային Հայաստանի 5րդ տարեդարձը եւ Ա. Միասնիկեանի սպահանդէսը, ... աշուղը իր լալկան ոռնոցը ձգէ։

«... Այդ թշուառականը պէտք չէ որ կարենայ խօսիլ»։

Ու վերջապէս, «Լիոնի եւ շրջականերու գիտակից բանուորութիւնը մայիս 2ին պիտի գիտնայ իր պատիւը անպարտ պահել։

Այս ոգեմաշունչ հրահանգներուն համաձայն, «հաւատացեալները» կը փորձեն խանգարել բանախօսութիւնը, կուռ կը ... ապի, եւ ժխորին մէջ կ'իյնայ Մշեցի երիտասարդ մը, Մխիթար Պաղտասարեան, համայնավար, ինչպէս ճշտուեցաւ յետոյ։

Ի՞նչ է պատահեր այս անգամ։ Ի՞նչպէս է ծագեր կուիւը, ... ւոր ձգելով վեց հոգի, (որոնց մէկը յունահատական), ... մաձայն «Փրթի Փարիզիէն»ի տեղեկութեան։

Ոչինչ գիտենք, ինչպէս ըսինք։ Անշուշտ ամէն բան կը ... ուի մինչեւ վաղը։

Բայց, ի՛նչ շարժառիթ ալ ունեցած ըլլայ դէպքը, եւ ո՛ր ... ամէն ալ ըլլան զոհերը, մեր խորին վրդովումը կը յայտնենք ... պարակաւ։

Այո՛, ո՞ւր պիտի յանգին այս արիւնոտ մարզանքները։ ... ո՞ւ այս անհամբեր, զրգռիչ և եղբայրասպան զգուրտուքը։

Անոնք որ չեն հանդուրժեր այս կամ այն հանդէսին, Ա.ին ... Ք.ին բանախօսութեան, Մայիս 28ի կամ Նոյ. 29ի տօնա... ութեան, ունին շատ կարճ ելք մը,— Ձերթալ, ներկայ ... լալ, չլսել։ Աշխարհը շատ լայն է, եւ պայքարի հազարումէկ ... ցներ կան։ Ինչո՞ւ ասպարէզ կարդալ իրարու վայտով, ... նակով կամ ատրճանակով։

Մանաւանդ որ, փոխադարձ նախատինքով, տարերային ... ով կուրացած, եղբայր եղբօր կոկորդին փարած, իրար ... ած ատեն, բուն պատասխանատուները չեն որ կը պատ... ին, այլ կողմնակի մարդիկ, անպարտ զոհեր։ Եթէ ազգային ... ցումները կը վիրաւորուին, կամ հայրենիքին գերութիւնը ... փառաբանուի, չարիքին աղբիւրը ոչ Լիոնի մէջ է, ոչ ալ ... րիզի, այլ աւելի հեռուն։ Իսկ մենք այդ ճամբուն վրայ իսկ ... ղարիւն կը մնանք, գոնէ առ այժմ, յանուն գերագոյն շա... ուն։

Ի՞նչ նպատակի կը ծառայէ Լիոնի կամ Տէսինի փողոցներուն մէջ թափուած արիւնը։ Ի՞նչ բարիք յառաջ բերին Պէյ... ի, Սելանիկի եւ Աթէնքի եղբայրասպանութիւնները։ Ո՞ր ... ը կ'արդարանար իրրեւ ճակատ ճակատի ահաբեկում, իրրեւ ... ուցում որոշ, ապացուցուած մեղքի մը, իրրեւ խափանում ... ներեւ չարիքի մը։

Ցաւալին չենք բանար հարցին միւս երեսը,— այս կարգի ... ութերու չարաշուք հետեւանքը՝ օտար ափերու վրայ. մանա... ին որ, յաճախադէպ կը դառնան, տարուէ տարի։

Չասեր ենք այնպիսի օրի մը որ ամէն բանէ առաջ կը ... անջէ իրար հասկնալ, ոչ թէ լայնցնել խրամատը եւ ժանիք ... դանակ սրել մէկ-մէկու դէմ։

Քանի՝ խորանայ պառակտումը, այնքան աւելի պիտի ... ուին մեր թշնամիները։ Իսկ բարեկամները մեզ պիտի հա... արկեն խուժան մը, որ չաղացքը եւ անոր հետ իր հաւասարա... ութիւնը կորնչացուցած, չախչախը կը փնտռէ, զայն իր եղ... ր ձիւնն իջեցնելու համար։

Ո՞ւր կ'երթանք այսպէս, տարուէ տարի...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՈՒՐՔԻԱՆ ՕՏԱՐ ԱԿՆՈՑՈՎ ՄԸ

«Հայրենիք»էն (խմբագրական հոկտ. 28ի).

— «Պոսթըն Իվենինկ Թրէնսքրիփթ թերթի Թղթակիցը առջի օր, քանի մը հետաքրքրական դիտողութիւններ ըրած էր Թուրքիոյ ներկայ վիճակի մասին։

Ամերիկեան Թղթակիցը կը հաստատէր այն կարծիքը, թէ շատ զգալի եւ անուղղակի կերպով վնասուած է Թուրքիոյ տնտեսութիւնը, իբր հետեւանք Հայերու, ցոյներու եւ Հրեաներու աքսորման, փճացման եւ չէզոքացման։ Մասնաւորապէս տուժած է ատկէ Ընատոլուի Թուրք գիւղացիութիւնը, որ անկարող է այժմ իր արտադրութեանց համար շուկայ գտնել, որովհետեւ նախկին առեւտրական մեքենան խանգարուած է եւ որովհետեւ նախկին հայ, յոյն եւ հրեայ վարժ ու գործունեայ միջնորդները չկան արդէն, իսկ զանոնք փոխարինող Թուրքերը կամ բացարձակապէս ապիկար կամ կողոպտիչ մարդիկ են։

Էնկիւրիի կառավարութիւնը, կ'ըսէ ամերիկեան Թղթակիցը, կ'ըմբռնէ կացութեան լրջութիւնը, գիտէ, թէ որքան մեծ վնաս հասցուց Թուրքիոյ տնտեսութեան, քրիստոնեաներու հեռացումը։ Սակայն չարիքը դարմանելու համար, ուրիշ միջոց չի գտներ, բայց եթէ լատինական այբուբէնի ներմուծումով զարկ տալ գրագիտութեան տարածման Թուրքերու մէջ։

Ուրիշ պարագայ մը.—

Ցուրքերը չափազանց բարձր են՝ հակառակ ժողովրդի աղքատութեան։ Տարեկան 100 միլիոն տոլարի պիւտճէէն Էնկիւրի հարկադրուած է 10 միլիոն վճարել, իբր տոկոս իր ըրած պարտքերու հաշւոյն։ 37 միլիոն տոլար Էնկիւրի կը ծախսէ իր բանակի եւ նաւատորմի վրայ միայն։

Եւ ամերիկեան Թերթի Թղթակիցը ցոյց կուտայ, որ Էնկիւրի չպիտի կարողանայ իրագործել իր շինարարական մեծ ծրագիրները, առանց արտաքին փոխառութեան մը, որուն համար պէտք են վստահելի երաշխիքներ ու ապահովութիւններ։

Եզրակացութիւնն այն է, որ Թուրքիոյ բարենորոգումները գգալի բարեփոխութիւն մը առաջ բերած չեն։ կաշառակերութիւնը, վարչական ապիկարութիւնը կը շարունակուին։ Եւ հաւանաբար քանի մը սերունդներ պիտի անցնին, մինչեւ որ ներկայ բարենորոգումներէն Թուրքիա կարենայ իրապէս օգտուիլ...»

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԱՐԻԵԼԵԱՆ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Մարտինէն կը հաղորդեն թէ Ֆէվզի Փաշա - Տիարպէքիր երկաթուղիին աշխատութիւնները փութով առաջ կը տարուին։ Առաջին երկաթուղագիծը սեպտեմբերին զետեղուած էր հանդիսաւորապէս, իսկ այժմ, երկաթուղագծին զետեղումը հազար մէթրը անցած է արդէն։

Գործաւորներու նոր խումբեր տարուած են շինութիւնները առաջացնելու համար։ Որոշուած է շինուած վայրերուն մէջ ուղեւորներու փոխադրութեան սկսիլ, առժամեայ կայարաններու միջոցաւ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿՌԻԻ ՄԸ ԼԻՈՆԻ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՄԻՋԵԻ

ՎԵՑ ՀՈԳԻ ՎԻՐԱՒՈՐՈՒԱԾ, ՈՐՈՆՑ ՄԷԿԸ ԾԱՆՕ

Լիոնէն տեղական թերթերուն կը հեռագրենթէ շաբաթ գիշեր վեցերորդ թաղապետութեան շէնքին առջեւ կռիւ մը տեղի ունեցած է քաղաքական տարբեր համոզումներ ունեցող Հայերու միջեւ։

Այդ իրիկունը Չօկի Լիոնի մասնաճիւղին նախաձեռնութեամբ պիտի տօնուէր Հայաստանի խորհրդարնացման 8րդ տարեդարձը։ Մանրամասնութիւնները կը պակսին դէպքին մասին։ Միայն կ'ըսուի թէ թաղապետարանի շէնքին առջեւ հաւաքուած բազմութեան մէջէն մարդիկ իրարու վրայ յարձակեցան դանակով եւ բիրերով։

Երբ ոստիկանները դէպքին վայրը հասան, վեց զոհեր կը պառկէին գետինը։ Ամէնէն ծանր վիրաւորուածն է Մուրատ Մուրատեան, 21 տարեկան, որ գլխուն գաւազանի հարուածներ ստացած է։ Վիճակը յուսահատական է։

Միւս հինգ Հայերու վէրքերը նուազ ծանր են։ Ուրիշ քանի մը վիրաւորներ յաջողած են փախչիլ՝ ոստիկաններու հասնելէն առաջ։

«Փրթի Փարիզիէն»ի Լիոնի Թղթակիցը այս առթիւ կը յիշէ թէ անցած տարի եւս նման դէպք մը պատահեցաւ, մէկ հոգի դաշոյնով սպանուեցաւ եւ ուրիշներ վիրաւորուեցան։

Նոր խստութիւններ օտարականներուն դէմ

Նախարարական Խորհուրդը իր վերջին նիստին մէջ երկարօրէն զբաղեցաւ օտարականներու կողմէ Ֆրանսայի հողին վրայ կատարուած յաճախակի ոճիրներու խնդրով։ Ու որոշուեցաւ այսուհետեւ աւելի եւս խստացնել օտարականներու վրայ կատարուած հսկողութիւնը։

«Ժուռնալ» կը գրէ թէ Ֆրանսայի մէջ ներկայիս կը բնակին 2,800,000 օտարականներ, որոնցմէ ամէն տարի միջին հաշուով 5 - 6000 հոգի՝ ըլլայ վարչական եղանակով, ըլլայ դատարաններու վճիռին վրայ՝ սահմանէն դուրս կը հանուին։

Ներկայիս ո՛չ ոք ֆրանսական հողը կրնայ մտնել առանց անցագրի, ու շնորհիւ ինքնութեան թուղթին, որ պարտադիր է ամէն օտարականի համար, բնակարանի փոփոխութիւնները կը տեղեկագրուին իշխանութեանց։

«Սակայն, կ'աւելցնէ յիշեալ թերթը, հակառակ այս անդադրում հակակշռին, բազմաթիւ քաղաքական գրգռիչներ կ'ապաստանին մեր երկիրը եւ արիւնով կը մաքրեն այն վէճերը՝ որոնք ոեւէ կերպով չեն հետաքրքրեր մեզ։

«Մինչեւ հիմա, շնորհիւ երկար աւանդութեան մը, իւրաքանչիւր տարագիր ամէնէն վեհանձն հիւրասիրութիւնը գտած է մեր մօտ։ Ֆրանսա պէտք չէ որ աւելի երկար զոհ երթայ այս գթասրտութեան»։

Թերթը կ'աւելցնէ թէ ոստիկանական տեսուչ Քիափ եւ Ընդհանուր Ապահովութեան տնօրէն Ռընար տեսակցեցան արդէն ներքին նախարարին հետ՝ ձեռք առնելու համար այնպիսի տրամադրութիւններ, որոնք արգիլեն նոր ոճիրներ։

Քրտական կռիւները կը շարունակուին

Փիւրտ յեղափոխական «Խոյբուն» կուսակցութեան նոյեմբեր 12 թուակիր զեկոյցէն կը քաղենք հետեւեալ լուրերը.— *Վերջին երկու ամսուան ընթացքին ամբողջ քրտական ուժերը շարժման մէջ դրուած են եւ սաստիկ կռիւ կը մղեն Թրքական ուժերու դէմ։ Վանի, Էրզրումի եւ Պայազիտի կողմերը ամբողջ սահմանագլխի վրայ քիւրտ ազգային հեծեալ ուժերը Թրքական պահակախումբերուն վրայ յարձակելով, Թշնամիին ամէն տեղ մեծ կորուստներ պատճառեցին։*

Մեր ուժերը մտան Ճուլամերիկ քաղաքը, տեղւոյն ժանտարմայի գունդին դէմ կռուելով եւ յաղթելէ վերջ սպաննեցին անոնց հետ գտնուող կուսակալը, գրաւեցին կառավարատունը եւ հոն գտնուած ամբողջ պաշտօնական թուղթերն ու զինամթերքը գրաւելով տարին։

Արարատի շրջանակին մէջ գործող քիւրտ առաջին գունդը Պայազիտի շրջանին մէջ իր գրաւման տակ գտնուած սահմանները ընդարձակեց եւ իր ազդեցութիւնը երկարեց մինչեւ Վանայ լճին արեւելեան կողմը։ Կէլի - Զիլանի կողմերը կարեւոր ապստամբական շարժումներ սկսան։ Հայտարան եւ Ճէպրան աշիրէթները միացան այդ շարժումներուն։ Այս ապստամբութեանց ծաւալումը արգիլելու համար, Թուրք կառավարութիւնը վերջերս զօրաբանակ մը եւ բազմաթիւ օդանաւեր ղրկեց այդ շրջանները։ Իսմայիլ խան Սմկօ եւս սկսած է մեծ պատրաստութիւններ տեսնել կռուելու համար Թրքական ուժերուն դէմ։ Միւս կողմէ ստոյգ աղբիւրներէ կը հաղորդեն թէ Մոթիքի, Խոյթ, Սասուն եւ Տէրսիմ ինքնապաշտպանութեան պատրաստուած կը սպասեն։

Զմեռը հասած ըլլալով, բնականաբար այս շարժումները առայժմ աւելի չպիտի ծաւալին։ Էնկիւրիի ներքին գործոց նախարարութեան եւ Արեւելեան նահանգներու մարզպանը Վան, Էրզրում եւ շրջակաները ճամբորդելով, իրրեւ թէ կ'ուզեն ցոյց տալ թէ այդ շրջաններուն մէջ խաղաղութիւն կը տիրէ, սակայն մինչեւ որ Քիւրտիստան իր ազատութիւնն ու անկախութիւնը ձեռք չբերէ, այդ կողմերը երբեք անդորրութիւն չպիտի տիրէ։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

A LA MANIÈRE DE..

CULTURE-KULTUR

Շատոնց ի վեր կը բաղձայի ընդօրինակութեան առնել Պ. Դաւիթ Բէկի մէկ գրութիւնը, բայց անոնք այնքա՛ն ցանցառ են, որ, ստիպուեցայ իր մէկ ճառը սղագրութեան առնել։

— «Իմ նախահայրերէս Դաւիթ Բէկ վրաստան կը բնակէր։ Ան՝ Սիւնեաց նահանգին մէջ ազատութեան տենչացող քանի մը հայրենասէրներու հրաւէրով, գլուխը անցաւ խումբ մը հայ կտրիճներու եւ յարձակեցաւ Ղարա-Ջորլուի վրայ, յետոյ ձախատեցաւ ջհւանշիրներու ցեղին դէմ (1722)։

Դաւիթ Բէկի միացան Ղափանի մելիքը եւ Մխիթար սպարապետը, ինչպէս նաեւ Գենուազի Յակոբանոս Շահումեան իշխանը...»

(Ճառախօսին քովը գտնուող ներկայ մը հասկցուց իրեն թէ նիւթէն կը շեղի)։

— «... Ահա թէ ի՛նչպէս Դաւիթ Բէկ իրեն ներած չափով հայկական մշակոյթի ռահվիրան ճանդիսացաւ...» *(Ծափահարութիւններ)։*

Մշակոյթը ամէն գետնի վրայ ալ կը գործէ եւ ի հարկին réaliste...» *(հայերէնը կը փնտռէ)։*

— «իրապաշտ...,

— «Այո՛, իրապաշտ փիլիսոփայութեան խոնարհ հարկատուն է ան...։

Ամէն ոք կը յիշէ Չոլիծորի մէջ Դաւիթ Բէկի յաղթանակը Մուսթաֆայի զօրքերուն դէմ... Ինչ ալ կրկին ծառայութիւն մըն է որ ժառուցուած կ'ըլլայ Հայ մշակոյթին։ Իրաւ է թէ ներկայ դարը միեւնոյն ատեն քիչ մը *խէյալիսմով* կը մնանի. քիչ մըն ալ ... ըըը... pragmatisme... *(հայերէնը կը փնտռէ)։*

— Առարկայապաշտութեամբ.

— ... Թեամբ...։ Այդ պատճառաւ տեղի կ'ունենան կարգ մը անսպասելի երեւոյթներ...

Մշակոյթ, Ֆրանսերէն culture բառը երկու նշանակութիւն ունի։ Նախ երկրագործական իմաստը, յետոյ գաղափարական աշխարհի մը կառուցումի իմաստը։ *(Բուռն ծափեր)*։

«Անշուշտ գուշակեցիք որ առաջինին մասին չէ որ կը խօսի։

Մշակոյթը, գերմաներէն kultur, մանաւանդ խնամք կը ստանայ Գերմանիոյ մէջ... nationalisme...

— Ազգայնականութիւն...

— ... այնականութեան հետ զուգընթաց եւ գրեթէ անոր հետ շաղախուած...

(Երկար ծափեր այս վճիռ ու կապակից ճառախօսութեան համար)։

Սղագիր՝ ԲԷՈՎՃԱՑԻ

ԹՈՒՐՔ ԹԵՐԹԵՐԸ ԼԱՏԻՆ ԴԻՐԵՐՈՎ

Թայմզի Պոլսոյ Թղթակիցը կը գրէ 30 Նոյ. Թիւով.

Այսօր վերջին անգամ ըլլալով Թուրք Թերթերը լոյս կը տեսնեն արաբական տառերով։ Պոլիս լոյս տեսնող չորս առաւօտեան եւ երկու իրիկուան օրաթերթեր նոր տողաշար մեքենաներ գնեցին, մեծ ծախքերու ենթարկուելով։ Կը վախցուի որ բոլոր Թերթերու սպառումը պիտի նուազի, մինչեւ որ ժողովուրդը ամբողջովին վարժուի նոր գիրերուն։

ՔԱՐԻՒՂԻ ԱՂՄԿԱԼԻ ՊԱՅՔԱՐԸ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

ԱՐՏԱՔԻՆ ՄՐՑԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՊՈՒԿՐԻՇ, 29 Նոյեմբեր

Վերջերս մեծ աղմուկ ծագեցաւ Թերթերու ժէջ, քարիւղի հանքերու շահագործման եւ կարգ մը ծանօթ անձնաւորութեանց բանտարկութեան առթիւ։

Խնդիրը պարզելու համար, պարտք համարեցի իրազեկ աղբիւրէ մը քաղել հետեւեալ տեղեկութիւնները, առանց խորհրդածութեան։

Համաշխարհային պատերազմէն յետոյ քարիւղի շրջանները խոշոր մրցակցութեան նիւթ դարձան ամէն տեղ։ Ռումանիան ալ, մանաւանդ վերջին չորս տարիներուն, գերծ չմնաց այդ երեւոյթէն։

Ռումանական կառավարութիւնը, նկատի ունենալով որ երկիրը տկար է եւրոպական ու ամերիկեան խոշոր դրամագլուխի հանդէպ, 1924ին ընդունեց բացառապէս քարիւղի վերաբերեալ ֆանքային օրէնքը, որուն հաժաձայն օտար դրամագլուխով ընկերութիւնները կ'ենթարկուին ճնշումի եւ սահմանափակումներու։ Օրէնքին նպատակն էր՝ 1) քարիւղի արդիւնաբերութեան ապաքէզէն հեռացնել օտար դրամագլուխի սանձարձակ արշաւը (բոլոր ընկերութեանց մէջ օտար դրամագլուխը հարիւրին 45էն ոչ աւելի), եւ 2) վարչական-արհեստագիտական - բանւորական մասը ազգայնացնել (միայն հարիւրին 45ը օտարականներ)։ Այս սահմանափակումները պէտք է կատարուին հինգ տարուան ընթացքին։ Օրէնքը, իր ժամանակին, յուզեց բոլոր եւրոպական դրամատէրներու շրջանակները եւ այսօր, արտաքին փոխառութեան նախօրեակին, կառավարութիւնը ճարահատ յանձն առած է՝ ապագային որոշ փոփոխութեանց ենթարկել զայն (օրէնսդրական ճանապարհով)։

—

Քարիւղի հողերը, Ռումանիոյ մէջ, երեք տեսակ են.— Ա) պետական սեփականութիւն, Բ) Մասնաւոր սեփականութիւն եւ Գ) խառն սեփականութիւն, այսինքն՝ հողի մակերեւոյթի սեփականատէրը մասնաւորն է, իսկ ստորերկրեայ հարստութիւնը՝ պետութիւնը։

1924ի օրէնքէն յետոյ, բնականաբար շահագործելու նպատակով առաջին շարքը տրուեցաւ, չնչին բացառութեամբ, միայն ռումէն ընկերութիւններուն, հետեւաբար օտար դրամագլխի շահագործման համար կը մնան վերջին երկու շարքերը, որոնցմէ օգտուելու համար պետութիւնը ունի մեծաշնորհի իրաւունքը (20.29 տարի)։ Վերջին վերաբերող օրէնքը կազմուած է 1919ին։ Նպատակն է լայն ասպարէզ բանալ օտար դրամագլխի առջեւ։ Այսօր ալ ան կը մնայ իր ոյժին մէջ՝ հանդիսանալով իբրեւ դեկավարող սկզբունք քարիւղի գործերուն մէջ։ Մեծաշնորհի իրաւունքները կը հաստատուին դատական ճանապարհով՝ հասնելով մինչեւ առեանն։ Իրաւունքի հաստատուման այս ուղին կարեւոր է եւ անհրաժեշտութիւն այն տեսակէտէն, որ երկրի մէջ գոյութիւն չունի հողային կալուածահաւար, երեւոյթ մը որուն շնորհիւ լայն շահագործման ու կաւայականութեան ենթակայ է առանձնապէս վասնաւոր սեփականատիրական իրաւունքը։ Բացատրենք օրինակով.— Որ եւ է ընտանիքի բազմաթիւ չափահաս եւ իրաւատէր անդամները (ենթադրենք 5—7 հոգի) կրնան հողը իբրեւ մեծաշնորհ տալ, բազմաթիւ (5—7) տարբեր մարդոց, եւ այս իրարմէ բոլորովին անկախ կերպով։ Եւ այս է պատճառը, որ մեծաշնորհներու օրէնքով եւ դատարանական ճանապարհով ձեռք բերուած վերջնական որոշումը (սեփականատիրութեան մասին) բացարձակապէս պարտադիր է բոլորին համար, մանաւանդ որ դատի օրը եւ կամ գործը դատական բոլոր ատեաններէն (նախնական, վերաքննիչ եւ վճռաբեկ) անցնելու ժամանակ ուղղակի կամ անուղղակի հողի վրայ իրաւունք ունեցող ոեւէ մէկը (իբրեւ սեփականատէր) ի վիճակի է պաշտպանելու իր իրաւունքը։

Այս ձեւով ձեռք բերուած արտօնութեան իրաւունքը կը կոչուի Erga omnis (այսինքն անբեկանելի եւ պարտադիր է ամէնքի համար)։ Եթէ անգամ որ եւ է իսկական սեփականատէր (անհատ, համայնք, թէ պետութիւն— վիեւնոյն է) կորնցնէ իր իրաւունքը դատի ժամանակ, չի կրնար (չունի իրաւունք) բողոքել տրուած վճռի դէմ։ Անոր կը մնայ միայն մէկ իրաւունք, ապագային շահագործելիք հանքային հարստութենէն դատարանով որոշ առ 100 պահանջել արտօնատէրէն, կանխաւ ապացուցանելով իր սեփականատիրական իրաւունքը՝ ընդդէմ այն սեփականատիրոջ, որմէ առնուած է մեծաշնորհը։ Կը նշանակէ, ուրեմն, որ արտօնութեան իրաւունք առնողը ոչ մէկ պարագայի մէջ, համաձայն օրէնքի վճռական պահանջի, ունէ պատասխանատուութիւն չունի։

Մասնաւոր սեփականատիրութեան իրաւունքի յաղթանակը (հողերու բաշխումը) տեղի է ունեցած 1864ին։ Նոյն ժամանակմիջոցին միաժամանակ, բացի գիւղացիներու սեփական հողերէն, պետական հողերէն բաւական չափով եւ կապալի իրաւունքով, տրուած են գիւղացիներուն։ Այդ հողերու միայն ստորերկրեայ հարստութեան իրաւունքը թողուած էր պետութեան։ Սակայն պատերազմէն յետոյ, 1924ի հողային օրէնքով, ինչպէս այդ հողերը (տես Յրդ. շարքը մակերեւոյթը եւ ներսը), նոյնպէս եւ կալուածատիրական խոշոր հողերը (մակերեւոյթը եւ ներսը), գրաւուած և տրուած են գիւղացիութեան (չնչին վարձատրութեամբ)՝ իբրեւ լրիւ սեփականութիւն։ Մասնաւոր անհատները եւ մասնաւոր ընկերութիւնները կրնան օգտուիլ, այդ հողերէն, մեծաշնորհի իրաւունքով. պետութիւնը վաստօրէն իրաւունք չունի՝ ըստ գոյութիւն ունեցող իրաւունքներու (տես 1864), թէեւ միշտ կը փորձէ դժուարութիւններ յարուցանել նաեւ այդ կարգի հողերու մասին, չհանելով այդ առթիւ տեղի ունեցած դատերը։ Բայց հակառակ ստեղծուած դժուարութեան, օտար դրամագլուխը այնուամենայնիւ, շահագործելու համար անհրաժեշտ քանակով հողեր է ապահոված ոչ-պետական գետիններէն։

Յիշեալ մրցակցութեան մէջ, բնականաբար, օտար դրամագլուխը որքան անհամեմատելի է դուրսի ընդհանուր ճակատին դէմ, նոյնքան անհամեմատելի է իր մէջ՝ տարբեր ազգային ծագում ունեցող խմբաւորումներու մէջ (ամերիկեան, անգլիական, ֆրանսական, իտալական եւլն.)։ Մասնաւորապէս տիրապետող դիրք ունի ամերիկեանը, որ իրեն համար ստեղծած է առանձնաշնորհեալ վիճակ։ Միւսները, աւելի տկար են։ Այս պատճառով ալ պայքարը բուռն է ամերիկեան եւ ոչ-ամերիկեան խմբաւորումներու միջեւ։ Վերջինը կը փորձէ պատուաւոր տեղ բռնել առաջինի կողքին։ Պայքար մը, որ մերթ ընդ մերթ կը ստանայ կատաղի բնոյթ, կողմերը իրենց հակառակորդներն ու կուսակիցները եւ իրենց ներկայացուցիչներն ունենալով ժամուկի, խորհրդարանի ու կառավարութեան մէջ։

կարդացէք եւ տարածեցէք «ՅԱՌԱՋ»Ը

ՖՐԱՆՔԵԻԹՈՒՐՔ ՎԷՃԸ

ՍՈՒՐԻՈՅ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԻ ՄԱՍԻՆ

«*Թան*»ի խմբագրականէն (1 դեկտեմբեր)։

Վերջին օրերս օտար մամուլին մէջ անճիշտ հրատարակութիւններեղան թուրքեւսուրիական սահմանավէճին առթիւ կատարուած ֆրանքեւթուրք բանակցութեանց մասին։ Իրականութիւնն այն է որ խնդիրը պէտք է քննել այն կէտէն, ուր մնաց անցեալ յունուարին, երբ թուրքեւսուրիական սահմանագծումի յանձնաժողովը մեծամասնութեամբ տուաւ որոշում մը, զոր թուրք պատուիրակութիւնը մերժեց ընդունիլ եւ գործադրել տալ։ Թուրքիոյ արտաքին գործավար Թեվֆիք Բիւշտի պէյ վերջին օրերս յայտարարութիւններ ընելով «Իգտամ»ի մէկ աշխատակիցին, ըսած է թէ՝ Նուսէյպինի եւ ՃԷզիրէթ-խան-Օմարի միջեւ սահմանագծումի խնդիրը լուծելու համար՝ երկու կառավարութիւնները իրարու խոստացած են փոխադարձ ճիգ մը ընել։ Ասիկա գոյց կուտայ լաւագոյն նկատումներ։ Սակայն Թ. Բիւշտի աւելցուցած է. «Հարկ կը համարիմ անմիջապէս աւելցնել թէ մենք թիզ մը հող չենք ուզեր ոեւէ մէկէն։ Փոխարէն կը պնդենք որ հրաժարին հողեր պահանջելէ մեզմէ։ Այս է Թրքական տեսակէտը»։ Այս տեսակէտը քիչ մը զարմանք կը պատճառէ ամենուն, որոնք տեղեակ են բանակցութեանց զանազան փուլերուն եւ անօգուտ չէ անշուշտ քննել զայն բնագիրներու եւ իրողութիւններու լոյսով։

Ի՞նչ բանի շուրջ կը դառնան իրա՛պէս այն ֆրանքեւթուրք բանակցութիւնները, որոնց կ'ակնարկէ Թեվֆիք Բիւշտի պէյ։ Թուրքեւսուրիական սահմանագլուխի ապահովութեան վերահաստատման եւ այդ սահմանագլուխի ճշդումին շուրջ, ըստ 1921 Հոկտեմբեր 20ի Էնկիւրիի համաձայնագրին։ Յիշեալ յօդուածը 8ը կը տրամադրէ որ Թուրքիոյ եւ Սուրիոյ միջեւ սահմանագիծը պիտի անցնի Խաքէնտէրունի ծոցին վրայ ընտրուելիք կէտէ մը, փայսոյ անմիջական հարաւը եւ պիտի ուղղուի դէպի Մէյատան էքպէզ։ «Ընկէ, ըսուած է, գիծը պիտի ծռի դէպի հարաւ-արեւելք՝ այն ձեւով որ Մարսովան մնայ Սուրիոյ եւ քարնապան ինչպէս նաեւ Քիլիս քաղաքը մնան Թուրքիոյ. անկէ՝ գիծը պիտի միանայ երկաթուղիին՝ Զօպան-պէյի կայարանը. յետոյ պիտի հետեւի պաղտատի երկաթուղագծին որուն յատակագիծը պիտի մնայ Թրքական հողի վրայ մինչեւ Նուսէյպին. անկէ՝ սահմանագիծը պիտի հետեւի հին ճամբուն Նուսէյպինի եւ ՃԷզիրէթ-խան-Օմարի միջեւ, ուր պիտի միանայ Տիգրիսի» 1921 Հոկտ. 20ի Էնկիւրիի համաձայնագրին նոյն յօդուածը կընախատեսէր անուանումը յանձնաժողովի մը՝ բաղկացած երկու կողմի պատուիրակներէն. յանձնաժողով, որ գործեց 1921 դեկտեմբեր 10էն մինչեւ 1922 ապրիլ 10, յետոյ դարձեալ հաւաքուեցաւ 1924ին, առանց արդիւնքի մը յանգելու։

Վէճին ամբողջ կարեւորութիւնը 8րդ. յօդուածի այն բառերուն մէջ է զոր ստորագծեցինք. Նուսէյպինի եւ ՃԷզիրէթ-խան-Օմարի միջեւ «Հին ճամբան» բացատրութեան մէջ։ Ֆրանսական կառավարութիւնը՝ կռթնած խիստ լուրջ փաստերու վրայ՝ կ'ուզէր որ հիւսիսի ճամբան, Սէրվանի եւ Ալաքամիշի միջոցով Թուրք կառավարութիւնը կը պահանջէր աւելի հարաւային սահմանագիծ մը, անցնելով Ափնաւուբէ, Տէյրուն-աղայէ եւ կէրիքարայէ։ Այդ սահմանագիծը պահանջելով չբաւականացաւ միայն, որովհետեւ, հակառակ մեր բողոքներուն եւ բռնաբարելով միջազգային իրաւունքի բոլոր օրէնքները, 1922 Հոկտեմբերին գրաւել տուաւ իր պահանջած գիծը։ Աւելին, 1923 մայիսին նոյնիսկ պահականոց մը հաստատեց այս գիծին հարաւը, Մուսթաֆա Ուլայի մէջ, յետոյ աւ ուրիշ մը՝ քարապ-Բէչիտի մէջ, ուրեմն հողի մը վրայ, որ իր իսկ խոստովանութեամբ, կը պատկանի Սուրիոյ։

Կրնաք դուշակել թէ այս պայմաններուն մէջ դժուար, նոյն իսկ անկարելի էր համաձայնութեան մը գալ։ Կա՛ր աւելի գործնական եւ ապահով ճամբայ մը՝ համաձայնութեան մը յանգելու համար։ Երբ 1926 մայիս 30ին կնքուեցաւ Թուրքեւսուրիական բարեկամական եւ բարի-դրացնական դաշնագիրը, սահմանագծումի նոր յանձնաժողով մը կազմուեցաւ եւ երկուստեք համաձայնութեամբ որոշուեցաւ անոր նախագահութիւնը յանձնել չէզոք անձնաւորութեան մը՝ դանիացի զօրավար Իւնսթի։ Իրականին մէջ, այս չէզոք նախագահին տրուածը իրաւարարի պաշտօն էր. ուրիշ կերպ ալ չէր կրնար դլալ, քանի որ խնդիրը կը կայանար երկու կողմերուն ընդունիլ տալուն մէջ լուծում մը, որուն յանգած էին ուղղակի բանակցութեամբ։

Ուստի, երբ անցած տարի Նուսէյպինի - ՃԷզիրէթ - խան-Օմարի սահմանագիծի խնդիրը ծագեցաւ, յանձնաժողովի չէզոք նախագահը պարտականութիւն համարեց պահանջել երկու պատուիրակութիւններէն, որ կանխաւ յանձն առնեն ընդունիլ իր առաջարկած լուծումը։ Ֆրանսական պատուիրակութիւնը հպատակեցաւ առանց ամենադոյզն վարանումի։ Իսկ Թուրք պատուիրակութիւնը դիտել տուաւ թէ՝ ամէն պարագայի մէջ, նախագահին կարծիքը՝ իրեն հետ ունենալով կողմերէն մէկուն հաւանութիւնը, յանձնաժողովի մեծամասնութեան կարծիքը պիտի ըլլայ։

Թուրք պատուիրակութեան նախագահը նոյնիսկ այս իմաստով բացատրութիւն մը ըրաւ, հասկցնելով որ այս ձեւով տրուած որոշումները յանձնաժողովին կողմէ կանոնաւորապէս ընդունուած պիտի նկատուին եւ գործադրելի պիտի ըլլան։

Այս ձեւով է որ սահմանագծումի յանձնաժողովը անցեալ յունուար 10ին ճշտեց 1921ի համաձայնագրին 8րդ. յօդուածով նախատեսուած «Հին ճամբան»՝ Սէրվան - Ալաքամըշ - Թէլ-Իպէլ ճամբով, որ մօտաւորապէս կը համապատասխանէր ֆրանսական պատուիրակութեան պահանջած գիծին։ Թէեւ այս որոշումը կանոնաւորապէս տրուեցաւ յանձնաժողովի մեծամասնութեան կողմէ, Թուրք պատուիրակութիւնը հետեւեալ օրն իսկ չվարանեցաւ յանուն Էնկիւրիի կառավարութեան՝ հաղորդել թէ կը մերժէ ճանչնալ տրուած որոշումը եւ գործադրել զայն։

Գործերը հոս չմնացին։ Թուրքիա մինչեւ հիմա կը մերժէ գործադրել յունուար 10ին կանոնաւորապէս տրուած որոշումը. միւս կողմէ կը պահէ այն պահակոցները, զորս չվարանեցաւ հաստատել սուրիական հողին վրայ։ Բնաւ չենք կասկածիր որ Թէվֆիք Բիւշտի պէյ բացարձակապէս անկեղծ ըլլայ, երբ կը հաստատէ թէ Էնկիւրիի կառավարութիւնը կ'ուզէ համաձայնութեան մը յանգիլ. սակայն պէտք է խոստովանիլ որ խիստ բացորոշ բնագիրներ եւ խիստ յստակ դէպքեր ինպաստ մեզի են ֆրանքեւթուրք այս վէճին մէջ։

Երբ Թուրքիոյ արտաքին գործավարը «Իգտամ»ի կը յայտարարէ թէ իր երկիրը մատ մը հող չուզեր ոեւէ մէկէն միւս կողմէ փոխարէն կը պահանջէ որ հրաժարին հողեր պահանջելէ իրմէ, մարդ ա՛ն տպաւորութիւնը կ'ունենայ թէ թիւրիմացութիւն մը կայ, գոնէ բառերու արժէքին վրայ։ Այս վէճին մէջ ոչ ոք մատ մը Թրքական հող կը պահանջէ, այլ ինքնին կը հասկցուի որ Թուրքերը պարտին պարպել ա՛ն հողերը, ոյնք Սուրիոյ իրապէս Թուրքիոյ կը պատկանին, հաժաձայն սահմանագծման յանձնաժողովի կանոնաւորապէս որոշում է «Լքել» հողեր որոնք մէկուն արդար սեփականութիւնն են, ուրիշ բան՝ պարտաւոր ըլլալ «պարպել», կանոնաւորապէս տրուած որոշման մը համաձայն, հողեր՝ որոնք գրաւուած են վիճելի գօտիի մը մէջ։ Հոս կայ նրբութիւն մը, որ չպիտի վրիպի դէպքերու ոեւէ անկողմնակալ դիտողի ուշադրութենէն։

Շնորհաւորելի է որ Թէվֆիք Բիւշտի պէյ կը մտահոգուի թուրքեւսուրիական սահմանագլուխի ապահովութեան վերահաստատումով, ինչպէս ցոյց կուտան «Իգտամ»ի ըրած յայտարարութիւնները։ Ցրանսա անշուշտ նոյն մտահոգութիւնն ունի։ Բայց կարգի եւ ապահովութեան առաջին պայմանն է որ սահմանագլուխ մը գծուի խնամքով։ Գոտիով մը, որ իրաւապէս Սուրիոյ իրապէս Թուրքիոյ կը պատկանի, դժուար պիտի ըլլայ մէկ կամ միւս կողմէն արգիլել ցեղախումբերու արշաւանքները եւ արգիլել միջադէպերը։ Այս կացութիւնը ինաւսկար է թէ՛ մէկ եւ թէ միւս կողմին համար, եւ թէ անհրաժեշտ է խնդիրը կարգադրել՝ համաձայն յանձնաժողովի որոշման, որ տրուեցաւ տրամաբանութեամբ եւ արդարամտութեամբ։

ՅԱՒԻՏԵՆԱԿԱՆ ԳԱՂԹ

«Ցարօրինակ ժողովուրդ ենք», ըսած է մեծ մարդ մը, որուն անունը չեմ յիշեր։ Ճիշտ է։

Հայերուս համար գոհ ըլլալու զգացումը խպտամարած է կարծես։ Ամէն օր, ամէն երկրի մէջ դժգոհ ենք։ Ուարկայօրէն ինչ որ կը տեսնենք եւ ինչ որ կը զգանք չարչարանքի միջնադարեան գործիքներու կը վերածուին, բաղդատմամբ այն վարդակարմիր երազներուն՝ որոնց ոչ ձեւը կը տեսնենք եւ ոչ ալ հոտը կը զգանք, այլ միայն կ'իմանանք ուրիշներէ եւ կամ պատահական նամակներէ, Ան յայտնութիւն չկայ մեզի համար. բաւական է որ տեղ փոխելու մեր անուղղայ սովորութիւնը գոհացում գտնէ։

Ունայնամիտ մ'ըլլ կը գրէ, օրինակի համար թէ, Ամերիկայի մէջ հրաշալի գիրքի տիրացած է, շնորհիւ գործերու առատութեան, շահերու դիւրութեան, պատեւական օդին եւ երեսուն յարկանի երկինք քերող տուներուն։ Մի հաւատաք, սուտ է։ Ընպայման գոռոզութենէ մը մղուած՝ գործարանի մէկ անկիւնէն այսպէս կ'երազէ։ Ո՞վ չի տեսներ նմանօրինակ պարագաներ իր շուրջը, ամէն օր։

Ահաւասիկ երկու նամակներ, որոնց եթէ ոչ բոլոր բառերը, գոնէ իմաստը բազարձակապէս պահովեմ։

Մէկը, սքանչելի գիր, տեղ փոխելու հիւանդ բռնուողներու համար։ Թող ամէն մարդ իր ուղեղէն մեկնէ պայ։

Աղջիկ մը որ, հիւանդ մերիկա գնաց երկու սակէս նամակ մը կը քրոջ։

— «Ամա՛ն որ, հոդ ձեալու որոշումէդ տակաւին։ Օր առաջ հոս նետելու ջանացէք։ հրաշալի երկիր է եղեր հիմա չենք եկեր։ Օդը ջուրը մաքուր, գործերը եւ շահը ծովու պէս։ մէջ ամէն մարդ կ'աշխառանգ յոգնելու, ինչու բան «էլէքթրիկ»ով կը մարդ տաքէն պաղը շեբաւական է որ, պահին կոճակը կամացուկ մը ձանձրոյթը յանձն փափաքիս կը կատարուի գիտես... Հոդ եղած թակիս պատճառաւ տապնդելու ձիրքը չունէ տեղ ամէն բան կ'ընեմ, լին՝ ջուրթակս ածելու ժամանակ ալ կ'ունենամ ուաւօտեան աչքս բացին պահին վրայի կոճակները կը կոխեմ. աչասիկ ուր ցնցում մը գիս անկողնէս կը նետէ. միւսը կը կոխեմ կը փոխէ, ուրիշ մը կը գգեստներս կը հագցնէ, գիս խոհանոց կը տանի, կրակը կը վառէ, թէյին ջուրով կը լեցուի եւ կ'երթայ կին վրայ կը նստի. ուրիշ մը՝ եւ թէյն ու շաքարը կէն կ'իջնեն, գաւաթներնիս սեղանին վրայ կը շարուին ջապէս միւս բոլոր կոճակները խելով՝ նախաճաշս կ'ընեմ, չէն ուտելիքները տուն իսոխը կը ստկուի (որուն հոտը չէի սիրեր), տունս կ'ալրի գանքս կ'առնեմ, գլուխս կը կտրուին եւ Տիգրանի մը ւանդը եղող Թոյլ մորթս կարծրանան...։ Նորնիսկ կոճակը խելով՝ ունենալիդ մանչ աղջիկ կ'իմանաս։ Չգէ որ, ւին ատոր պէտք չունիմ, պզտիկ ես, պէպէքս»կ'ըսէ

«Եւ տակաւին ինչե՞ր, ինչե՞ր

«Անմիջապէս ճամբայ քեռայրին գործ գտնելու համար մեր խոհանոցին մէջ մանկակ մը կայ։»

Ցաւայ մըն ալ, որ տասը բիէ ի վեր Ամերիկա կը գտնուի գրէ իր հօրաքրոջ.

— «Հոս մարդը ֆլեկտրիք մեքենայի մը կը նմանի, ուած հարիւրաւոր հոսանքի որոնց քմահաճոյքին զոհելու ժար կեանքդ, բաւական է տարի մը, որ կոճակին վրայ շումէ բանեցնէ։ Մարդ մեքամէն բան ընելու ստիպուած կամ այնպէս է շինուած ծախու առնողներուն կողմէ ւական է որ կոճակը կոխեն, ղի ալ կը մաքրես, փղոց ալ լես, գժոխային հնոցներու կանանչ արեւդ ալ կը խամգարշապար ալ կը լիզես, ծաալ կ'ըլլաս եւ կ'ըլլաս ու լաս, մանաւանդ եթէ քու աղջիկդ պէս՝ ծոյլ, անփոանուղղայ կնոջ մը ձեռքը ինձ

«Ըսէ ծակօրին որ տեղը նստի։ Հեռուէն՝ Թմբուկին ձայնը անուշ կուգայ, Թող մերինները հեռուէն եկող Թմբուկին ձայնը անո՛ւշ անո՛ւշ մտիկ ընելու ընեն, փոխանակ մօտենալով կանջին պատող ժխորներով զ նօրէն յուսախաբ ըլլալու...»

***

Ես իմ հաշուոյս, տեղս նստած եմ։

ՏՈՎՔԱՆԵԱՆ

«ՅՈՒՆԱՍ»Ի ՀԱՏՈՒԿ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅ ՄԱՐԶԻԿՆԵՐՈՒՆ

Ամերիկայի հայ մարզիկները, որոնք ներկայացուցած էին Ամերիկան Եղբայրական Միութեան մարզական մրցումներուն, Նիւ Եորքի մէջ, 1914ին, ունէին իրենց մարզական հրատարակչատունը, որ կը կոչուէր «Յունաս»։ Այդ հրատարակչատունը կը հրատարակէր նաեւ ամսագիր մը, որ կը կոչուէր «Յունաս»։ Ամսագիրը կը տպուէր 200,000 օրինակ։ Ան կը պարունակէր մարզական նիւթեր, որոնք կը վերաբերէին Ամերիկայի հայ մարզիկներուն։ Ամսագրին խմբագիրն էր Ռուբէն Տէր Մելքոնեան։

Ամսագրին մէջ կը գրէին նաեւ Ամերիկայի հայ մարզիկներուն ծանօթ դէմքերը։ Ասոնց մէջ էր Ռուբէն Զարդարեան, որ ապրած է Պոսթընի մէջ։ Ան կը գրէր «Ամերիկեան Մարզիկ» անունով։ Ան կը գրէր նաեւ «Ամերիկեան Մարզիկ» անունով։ Ան կը գրէր նաեւ «Ամերիկեան Մարզիկ» անունով։

Ամսագրին մէջ կը գրէին նաեւ Ամերիկայի հայ մարզիկներուն ծանօթ դէմքերը։ Ասոնց մէջ էր Ռուբէն Զարդարեան, որ ապրած է Պոսթընի մէջ։ Ան կը գրէր «Ամերիկեան Մարզիկ» անունով։ Ան կը գրէր նաեւ «Ամերիկեան Մարզիկ» անունով։

Ամսագրին մէջ կը գրէին նաեւ Ամերիկայի հայ մարզիկներուն ծանօթ դէմքերը։ Ասոնց մէջ էր Ռուբէն Զարդարեան, որ ապրած է Պոսթընի մէջ։ Ան կը գրէր «Ամերիկեան Մարզիկ» անունով։ Ան կը գրէր նաեւ «Ամերիկեան Մարզիկ» անունով։

ՅՈՒՆԱՍԶՈՒԱ ՎՏԱՆԳՈՒԹԻՒՆ

(ՅԱՂԱԹԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՌ ՅՈՒՆԱՍԻ)

Ամերիկայի հայ մարզիկները, որոնք ներկայացուցած էին Ամերիկան Եղբայրական Միութեան մարզական մրցումներուն, Նիւ Եորքի մէջ, 1914ին, ունէին իրենց մարզական հրատարակչատունը, որ կը կոչուէր «Յունաս»։ Ամսագիրը կը տպուէր 200,000 օրինակ։ Ան կը պարունակէր մարզական նիւթեր, որոնք կը վերաբերէին Ամերիկայի հայ մարզիկներուն։ Ամսագրին խմբագիրն էր Ռուբէն Տէր Մելքոնեան։

Ամսագրին մէջ կը գրէին նաեւ Ամերիկայի հայ մարզիկներուն ծանօթ դէմքերը։ Ասոնց մէջ էր Ռուբէն Զարդարեան, որ ապրած է Պոսթընի մէջ։ Ան կը գրէր «Ամերիկեան Մարզիկ» անունով։ Ան կը գրէր նաեւ «Ամերիկեան Մարզիկ» անունով։

Ամսագրին մէջ կը գրէին նաեւ Ամերիկայի հայ մարզիկներուն ծանօթ դէմքերը։ Ասոնց մէջ էր Ռուբէն Զարդարեան, որ ապրած է Պոսթընի մէջ։ Ան կը գրէր «Ամերիկեան Մարզիկ» անունով։ Ան կը գրէր նաեւ «Ամերիկեան Մարզիկ» անունով։

ՅՈՒՆԱՍԻ ՄԱՐԶԻԿՆԵՐՈՒՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅ ՄԱՐԶԻԿՆԵՐՈՒՆ

(Ֆոտոյաւ ճոխ բերքը ճոխ)

Կեանքի ճշմարիտ նկարագիրը

Մուտքով-Ելքով, 9 Նոյ.

Մեր ապրած ատեններուն, ուր ամէն կողմ կը խօսուի ազգային ոգիի մը զարթօնքի մասին, ուր ամէն կողմ կը գր

Թուրք կառավարութիւնը սկսած էր գէնք հաւաքել ներքին գաւառներու Քիւրտերէն։ Ասոր վրայ շրջակայքի աշիրաթապետը Սասօ Քասօ՝ Մոգի լեռը քաշուելով ձիաւոր ժանտարմաներու հետ կռուի բռնուեցաւ և անոնցմէ 8 հոգի սպաննեց ու 20 հոգի ալ վիրաւորեց։

ՀԱՆԴԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԷՋ

Սոֆիայի մեր թղթակիցը կը գրէ.—

«Տէյլի Էքսփրէս»ի վիեննայի թղթակցին հեռագիրը թէ Սոֆիայի մէջ ծանր կացութիւն կը տիրէ՝ բացարձակ մտացածին է. ո՛չ խուճապ կայ Սոֆիայի մէջ եւ ո՛չ ալ հանրային շէնքերը բռնուած են գինուորներու կողմէ, ամէն մարդ գիշերը մինչեւ ուշատեն կը զբօսնու։

Սերպ սպային ալ տեսած կախաղանները երեւի ելեկտրական թելերու ձողերն են, որոնք մշուշին մէջ կախաղաններու տպաւորութիւն ձգած են հակապուկիր աչքերու վրայ։

Կտրօնների խնդիրը կարգադրուած

Օսմանեան Հանրային Պարտքին կտրօններու խնդիրը, որոնք տարիներէ ի վեր առկախ կը մնային, վերջապէս կարգադրուեցան, կարգ մը վերապահումներով։

Էնկիւրիի Ազգ. Մեծ ժողովը շաբաթ օր զբաղեցաւ այդ հարցերով։ Նախ վիճաբանութիւններ կատարուեցան ելմտացոյցի յանձնաժողովին տեղեկագրին վրայ, որ ընդունուած էր 4ի դէմ 14 ձայնով։ Այս տեղեկագիրը կը վերլուծէր Փարիզի մէջ Թուրք պատուիրակներուն եւ օտար պարտատէրերուն միջեւ կնքուած պայմանագրութիւնը եւ կ'եզրակացնէր թէ պայմանները առաւելագոյն զոհողութիւնն են Թուրքիոյ համար։ Կ'ըսէր թէ ժողովուրդը առանց ցնցումի չի կրնար տանիլ այս ծանր բեռը, որուն պատասխանատու չէ Հանրապետութիւնը։ Տեղեկագիրը ի վերջոյ կը յանձնարարէր ընդունիլզայն ամբողջութեամբ՝ հանրապետական կառավարութեան գերիշխանութեան եւ հմայքին համար։

Ելմտական նախարարը ընդունելով հանդերձ որ պայմանները ծանր են, պահանջեց վաւերացնել համաձայնագիրը։

Կտրօններու խնդրին շուրջ բուռն վիճաբանութիւններ կատարուեցան։ Երկու երեսփոխաններ ներկայացուցին երկու բանաձեւեր, հետեւեալ իմաստով. «Քանի որ պարտատէրերու մեծ մասը Ֆրանսացիներ են, համաձայնագրի վիճաբանութիւնը յետաձգել՝ մինչեւ որ կարգադրուի սուրիական սահմանագլուխի խնդիրը»։

Արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի պէյ հաստատելով հանդերձ որ Թուրքիոյ համար կարեւոր է սուրիական սահմանագլուխի հարցը, Խորհրդարանէն խնդրեց որ պարտատէրերուն հետ ուղղակի բանակցութեամբ կնքուած համաձայնագիրը քննէ՝ բոլորովին անջատ ուրիշ խնդիրներէ։ Զանազան երեսփոխաններու յիշած «յաղթական եւ յաղթուած» բացատրութեան ակնարկելով, ըսաւ թէ Թուրքիա իր դաշնագիրները կնքած է հաւասարութեան հիման վրայ։ Աւելցուց թէ կառավարութիւնը մեծ ուշադրութեամբ կը հետապնդէ երեսփոխաններու ակնարկած կէնսական խնդիրները։

Երկար վիճաբանութիւններէ յետոյ, Ազգային Մեծ Ժողովը 31ի դէմ 204 ձայնով եւ կարգ մը վերապահումներով ընդունեց Օսմ. Հանրային Պարտքի եւ կտրօններու համաձայնագիրը։

Իտալիա եւ Սուրիոյ հոգատարութիւնը

Իտալիոյ մէջ հակաֆրանսական ցոյցերը կը շարունակուին, ծանօթ դատավճիռին հետեւանքով։ Ամէն դատ թերթերը կ'արտատպեն Փուանքարէի յայտարարութիւնները Սուրիոյ մասին եւ կը յարձակին անոր վրայ՝ Իտալիոյ մասին ըրած ակնարկութեան համար։

«Թրիպունա» երկար յօդուած մը հրատարակելով, կը գրէ,

«Փուանքարէ՝ առանց ո եւ է պատճառի ակնարկութիւն մը ըրաւ Իտալիոյ՝ որպէսզի ընկերվարականները նուազ թշնամական դիրք բռնեն կառավարութեան դէմ, վաւերացնեն զինուորական վարկերը եւ իր կայսերական քաղաքականութիւնը։ Իտալիա ո՛չ մէկ միջազգային ձեռնարկ կատարած է Սուրիոյ հոգատարութիւնը առնելու համար Ֆրանսայի ձեռքէն»։

«Ճոռնալէ ս'Իտալիա» գրելէ յետոյ, թէ Իտալիա չի կրնար հանդուրժել որ օտար կառավարութիւն մը զինքը խնդրոյ առարկայ դարձնէ իր դատը պաշտպանելու համար, կ'ըսէ.

— Իտալիա տակաւին Ֆրանսայէն կը սպասէ հատուցումը իր գաղթային պարտքին՝ նախատեսուած դաշնագիրներով։ Իտալիա երբեք չէ բայձացած հոգատարութիւն մը՝ Սուրիոյ վրայ։

Ֆրանսայի դէմ հակառակութիւնը զրգռելու համար թերթերը կը քննադատեն նաեւ Ֆրանսայի ծովային նախարարին ըրած յայտարարութիւնները Իտալիոյ նաւատորմին մասին։»

«Թրիպունա» կ'ըսէ թէ Իտալիոյ նաւային ելմտացոյցը 1,150 միլիոն լիրէթ է, մինչ Ֆրանսայինը՝ 2,960 միլիոն։ Մինչ Ֆրանսա իր նաւային շինութեանց համար յատկացուցած է 6,298 միլիոն ֆրանք, Իտալիա 2,700,000 լիրէթ միայն պիտի ծախսէ։ 1931ին, իր ծրագրին համաձայն, Ֆրանսա պիտի ունենայ 59 թեթեւ մարտանաւեր՝ 186,300 թոնօ տարողութեամբ, 68 սուզանաւեր՝ 73,150 թոնօ տարողութեամբ եւ 11 մասնաւոր մարտանաւեր՝ 76,000 թոնօ տարողութեամբ, մինչ Իտալիա պիտի ունենայ միայն 43 թեթեւ մարտանաւեր 118, 840 թոնօ տարողութեամբ, 27 ընդծովեայ՝ 24,950 թոնօ եւ 10 մասնաւոր մարտանաւեր՝ 32,700 թոնօ տարողութեամբ։

Անգլիոյ թագաւորին վիճակը ծանրացած

Լոնտոնէն հասած վերջին լուրերու համաձայն, Անգլիոյ Ճորճ Ե. թագաւորին հիւանդութիւնը շատ ծանր փուլի մը մէջ մտած է։ Թագաւորը 72 ժամէ ի վեր ոեւէ մնունդ չէ առած, սիրտը տկարացած է եւ ուժերը բոլորովին կորսնցուցած։ Անհամար բազմութիւն մը խնուած է Պըքինկէմի արքայական պալատին առջեւ՝ լուրեր առնելու համար թագաւորի վիճակին մասին։

Գահաժառանգ իշխանը, որ հարաւային Ափրիկէ կը գտնուէր, հեռագրով Անգլիա կանչուեցաւ։ Զրահաւոր մը ղրկուեցաւ Ադենքսանդրիա՝ իշխանը Լոնտոն բերելու համար։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊՈԼԻՍ 1880ԻՆ

THÉ YAVROU ▣ ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՍՆՏՈՒԿՈՎ ԵՒ ԾՐԱՐՈՎ ԹԷՅԵՐ

ԸՆՏԻՐ ՀՈՏԱՒԷՏ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ

ՃԵՐՄԱԿ ԾԱՂԻԿ (Ագ-Դաւրուգ) ԹԷՅԵՐՈՎ ՄԱՌՆՈՒՐԴՆԵՐ

պահանջեցէք մեր Թէյերը ամէնուրեք՝ Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերու մէջ

ՀԱՍՑԷ՝ Comptoir des THÉS YAVROU

23 Rue Senac, MARSEILLE եւ 29 Ave. Trudaine, PARIS

Tél. MANUEL 25 - 27 Tél. TRUDAINE 53-70

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՄԵԾ ԽՆՃՈՅՔ-ԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻ ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ. ՇԱԲԱԹ ԺԱՄԸ 8ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ - ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Restaurant PILOTի մեծ սրահը, 90 Bld. St. Germain

Métro: Odéon կամ St. Michel

Գին 12 ֆր. 50. փոքրիկներուն համար կէս գին։ Մինչեւ Դեկտ. 2 անպայման պէտք է տոմսակ հայթայթել խումբերու քարտուղարներէն եւ կամ ընկ. Լ. Գեւոնեանէ ցառաջի խմբագրատունը։

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՍԿԱՈՒՏՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

Կը նախագահէ՝ Պ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Կը մասնակցին Ֆրանսական եւ օտար միութիւններ

Բանախօսութիւն, ներկայացում եւ նուագախումբ

23 դեկտ. կիր. ժամը 2.30ին, Union de Parisի սրահին մէջ

ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ

ԴԵԿՏ. 15ԻՆ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

ՀԱՄԱՍՏԵՂԻ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐՈՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔԸ

,,ԱՆԶՐԵԻ''Ը

Դիմել՝ ընդհ. գործակալ L. KÉVONIANի, 208bis Rue Lafayette, Paris (10e)։ Ֆրանսա եւ գաղութներ 16 ֆրանք, ուրիշ երկիրներ, ի բաց առեալ Ամերիկայէ՝ 20 ֆրանք։ Մեծաքանակի համար մասնաւոր զեղչ։ Բացարձակապէս կանխիկ։ Փոստի ծախք չկայ։ Ապրսպրանքները այժմէն կ'ընդունուին։

Հ. Ց. Դ.

Պելվիլի *կոմիտէի ժողովը՝ այսօր երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին*, 131 Fbg. du Temple.

ՇԱՀԱՒԵՏ ԹԻՒԵՐ

ՄԵՐԱՍՏԻՈՅ ԱՆԴԻՆ(ձանճին) գիւղի Հայր. Մխիթեան վիճակահանութենէն շահած ենհետեւեալ թիւերը.

131 կնոջ ձեռքի պայուսակ մը, 183 ինքնահոս գրիչ, 206 փողկապ, 433 մետաքսէ թաշկինակ, 68 մետաքսէ մկն զոյգ գուլպայ, 66 մկն շիշ շամբաններ։

Մեր շնորհակալութիւնները կը յայտնենք՝ Տէր և Տիկին Ճինկէօզեանի, Պ. Պ. Գ. Արապլեանի, Ս. Պօղոսեանի, Պ. Խուպիկեանի, Վ. Քիւրքճեանի, Ա. Թովմասեանի եւ Պ. Գրիգորեանի իրենց ըրած նուիրատուութեանց համար։ Ինչպէս նաեւ Տէր եւ Տիկ Արապլեանի Պ.Պ.Ն.Պուրդուճեանի, Ա. Օտճեանի, Կ. Սարգիսեանի եւ Վ. Քիւրքճեանի իրենց ցոյց տուած աջակցութեան առթիւ։ Շահած թիւերով ներկայացնալ՝ Պ. Ա. Վահրատեանի, Camp Victor Hugo, Marseille.

(կնիք վարչութեան)

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Պագարճըգ, *Դոթ.— 142.35*։
Պորթ Պու Արէրիճ, *Մ. Ա.—200*։
Պուքսիէռ, *Մ. Շ.— 115*։
Վիլֆրանշ, *Ա. Մ.— 100*։
Մարսէյլ, *Հ.Մ.Ճ.— 10*։

ՕՐԱՑՈՅՑ

1929

Ս. Փ. ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ, Կ. ՊՈԼԻՍ

ԳԻՆ՝ 5 ՖՐԱՆՔ

Ստանալու համար դիմել՝ Agopian Nubar, Librair, 191 cours Lafayette, LYON.

Մեծաքանակի համար զեղչ

Ֆրանսերէնի դասեր

Փարիզցի երիտասարդ վկայուած օրիորդ մը կ'աւանդէ գործնական եւ գրական Ֆրանսերէնի դասեր։ Գրել կամ ներկայանալ երեկոները ժամը 7—8.30, Mlle Perraud, 21 Rue Servandoni, Paris (6e), մէթրօ՝ St. Sulpice.

ԴԵԿՏ. 15ԻՆ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

«ԾԱՂԻԿ ՄԸ ՓԵՏՏԵՄ»

(ֆերթուածներ)

Գրեց՝ Օ. ՉԱՐՄՈՒԻԼԻ

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

Կ'ՈՒԶՈՒԻ գրաշարի աշակերտ մը։ Մշակ. Յուն գործ։ Դիմել՝ *Յառաջի*։

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

Հայերէն, Յունարէն և Թուրքերէն հռչակաւոր վլաքներու ամենամեծ վաճառատունը որ կը գտնուէր Փարիզ, 24 Rue Albouy, փոխադրուած է՝

Mr. JACQUES DE PADOVA

11bis BLD. GAMBETTA, NICE

Զգուշեալ գիներով կը ծախուին՝ ամենալաւ ֆոնոկրաֆները. քօտաքները, ամէն տեսակ վլաքները եւ լուսանկարչական առարկաները։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ.* Շաթլէ։ *Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներս հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմախիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապտերաթուքառա։ Ազդամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12։*

Կ'ուզուի լաւ ճաշարանի մը մէջ աշխատելու համար վարպետ խոհարար մը, այր կամ կին։ Դիմել՝ *Վահրամ Ամէմեանի*, 8 Rue Jouy-Rouve, *Փարիզ (20e). Մէթրօ՝ Պելվիլ։*

ԳՆԵՑԷՔ

ԱՐԵԻԵԼ. ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Հացագործ LA GARDEէ

1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)

Վառնու է լարկաբաժին մը *երեք կահաւորուած սենեակներով կամ 2 սենեակ կահաւորուած եւ մէկ առանց կահաւորութեան։ Խոհանոց, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Դիմել՝ 10bis Rue des Trois Champtiers, Chaville (S. et. O.).*

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

E. STEFIKI

վկայեալ իրաւագէտ, քաղաքականգիտութեանց վարժարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris (16e)

Հեռ. Passy 72.56

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ միջոցի մէջ Ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան ճուղթերու օրինական գործողութիւնները։

Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

ՏՕՔԹ. Ա Ս Լ Ա Ն

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՓԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՓՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վեներական ախտ. Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթ. ցօղացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրա. Թիւն (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑԷՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-40

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը ընդունի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի գէտը կ'ընդունի Գ., Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քիթ, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԹԷՈԴԻԿԻ

''ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ''

1929Ի ՀԱՏՈՐԸ (ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆ)

550 էջ մանրատառ։ Բազմաթիւ պատկերներ։ Ամսաթուական, գեղեցիկ։ Ամբողջ գիրքը գեղանկարուած։

Դիմել՝ «ՄԱՍԻՍ» տպարան, 208bis, Rue Lafayette, PARIS

ԳԻՆ՝ 50 ՖՐԱՆՔ

Ղ. ՔԷՆՏԻՐԵԱՆ

ՍՐՃԱՐԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ «ԹԸԼԿԱՏԷՆ»

14, ՌԻԻ ՖՐԱՆՍՈՒԱ ԿԱՐՈՒԷՆ - ԼԻՈՆ

Ամէն տեսակ եւրոպական եւ արեւելեան կերակուրներ

ՀԱՄԵՂ ՄԱԿՈՒԲ ԱԺԱՆ

ՆՈՐ ՏԱՐԻԻ ԱՌԹԻԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՁԵՌՔ

15 ՖՐ.Ի ԴԻՐՔ ՆՈՒԻՐԷ 50 ՖՐ.Է ԱՒԵԼԻ ԴԻՐՔ ԱՌՆՈՂՔ

40 ՖՐ.Ի ԴԻՐՔ ՆՈՒԻՐԷ 100 ՖՐ.Է ԱՒԵԼԻ ԴԻՐՔ ԱՌՆՈՂՔ

Թիապարտը 25 ֆր., Թորոս Լեւոնի (կազմուած) 35, Արծիւ Ֆաֆման եւ Ալսատը 25, Հին Աստւածներ 15, Խորտակուած կինքներ 30, Թէրէզ Րաքէն (Է. Զօլա) 20, Յարութիւն (Լ. Թոլսթոյ) 50, Ձէք (Ալ. Տոտէ, 2 հատոր) 30, Վարժապետին աղջիկը Խասգիւղի քնաշրջիկը 10, Աղբատին պատիւը 20, կրաջիէնա Տք. Քիւբին խրտուիլակները 10, Ալիսի սիրահարը 15, Օտարը Լիլիթն ու Արտակը 10, Ալբոր եղբայր 6, Բէն-Հուր 25, կայսր Շանթի 10, Սիֆիլիզ 2, Ջերմամիզութիւն 2, Հայ. քերական 3, գարանները՝ 3, 5, 6, 10, 12.50, 25 եւ 30 Ֆր., երազահանները՝ 10 եւ 12, Ֆրանս. խօսակցութիւններ 6, 8 եւ 10 Ֆր.։ Նոթրտամ կոմիտաս Վրդ.ի, Սիւնիի, Ջուհաճեանի, Սրուանձտեանցի, Կիրեանի, Շամբարձումեանի, եւայլն։

Ուզուած գիրքերը կրնանք կազմուած յանձնել 4—5 Ֆր. տոթեամբ, ըստ գրքի մեծութեան։ Մխիթիւններու եւ զրպարներու մասնաւոր եւ բացառիկ զեղչ։ Գրացուցակը ձրի կը կուի պահանջողին։ Պահանջեցէք նաեւ նուէր տրուելիք քերուն ցանկը։

Դիմեցէք՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Nansen: L'Arménie et le Proche Orient 30 fr. Navarian: Logie des poètes Arméniens 20, Soleil d'Automne 4, Raffi: vol. 25, J. Minassian: Une Sultane Française 5, Korganoff: ticipation des Armén. à la Guerre de 1914—1918, 15 fr., Contes, Légendes et Épopée Populaire d'Arménie 30, Nouveau diction. illustré, édition 1929, 35 fr., Kévorkian: cité de l'Etemple 12.50, Noubarian: Diction. de poche Fran nienne 30, 40, 60, Թէոդիկ՝ Ամէնուն Տարեցոյցը 1929ի 50, մեկնաբանուած Ա. Հատ. Գ. Գերպ. Թէրզիպաշեան 40, Օրագր ուղեւորութեան Լ'Եւրոպա, Սահակ Բ. կաթողիկոսի 20, ինչ Հնդկաստանի եւ Ճավայի մէջ, Հ. Երուանդ 7.50, Ն. Պէշիկթ Սիդոննա 12, կոմիտ. վրդ.ի գեղջուկ երգեր 6 տետր, Հատը 1 Սրուանձտեանց գեղջ. երգեր 7 տետր, Հատը 15։

Ամերիկայէն նոր եկած Հայերէն եւ արեւելեան երգերու ներ, ցանկը ձրի կը ղրկուի։ Հայ պատմական պատկերներ եւ երեւելի անձանց լուսանկարներ 50 սանտիմ։ Փօսթի գնողին կը պատկանի։ Դիմել՝ Balentz 233 Fbg. St. Martin, Paris

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ EXCLUSIVE

ՀԱՑԵՐԷՆ, ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ, ՑՈՒՆԵՐԷՆ

ԲԼԱՔՆԵՐՈՒ ԳԻՆ 18 ՖՐ.

Պելվիլի ծանօթ հայ նպաստավաճառ

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

28 Rue Lesage, PARIS (20e)

Métro Belleville Tél. Ménil. 61

Ձոն մեթերք Թէ նախկին եւ Թէ ամենավերջին եղանակներու՝ երգ եւ նուագուած նշանաւոր երգիչներէ, կազէլ, շարգի, խմբերգ եւայլն։ Հայերէն ֆոգեւոր, աշխարհիկ եւ գեղ ջուկ երգեր՝ Թէ եւ Թէ խմբերգ։ Տպուած ցուցակը ձրի է։

Ինչպէս նաեւ բոլոր աթի լաւ կրամոֆոններ եւ արեւելեան նպարներ։ լաւագոյնը ամենազեղչեալ գիներով։

ՀԱՐԱՉԱՏ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

“HARATCH”

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
5
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
1928

5 DÉCEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 821 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՄԱՐԻԱԿԱՆ ՁՈՅՁ ՄԸ

Այսօր կը հրատարակենք թղթակցութիւն մը, որ կը նկատէ հայելպարսիկ համակրանքի հանդիսաւոր ցոյց մը, Թաւրիզի մէջ: Որքան գիտենք, երկար ատենէ ի վեր Թաւրիզը տեսած այսպիսի հանդէս:

Անշուշտ հանդէսները միշտ խանդավառութիւն կը յարուցանեն, եւ կարելի չէ անոնց վրայ հիմնուիլ, կացութիւն մը ներկայացնելու համար: Բայց Թաւրիզի ցոյցին մէջ կան գաղափարներ որ արժանի են լուրջ ուշադրութեան:

Նախ, պարսիկ պատասխանատու անձեր հրապարակաւ կը յայտնեն թէ Հայերը միշտ հաւատարիմ բարեկամները եղած են Իրանի, եւ ի հարկին կռուած՝ անոր ազատութեան եւ յառաջդիմութեան համար:

Այս խօսքը մանաւանդ արժէք ունի այսօր, երբ կարմիր եւ կանչ թշնամիներ կը փորձեն պղտորել երկու ժողովուրդներուն յարաբերութիւնները, չարափոխելով եւ շահագործելով հազար դէպքեր:

Օրինակ, շատ մը առասպելներ պատմուեցան քրտական վտանգի առթիւ, որ երբեք ուղղուած չէ Իրանի դէմ, եւ որուն դէմ համակրիլ հայկական այս կամ այն կազմակերպութիւնը, ատեն որ այդպէս կը մնայ: Այսօր պարսիկ իշխանութիւնները այլեւս կասկած չունին այս մասին: Անոնք այնքան կ՚ընծայեն ամբողջ անցուդարձին, որ չեն խաբուիր նախ գործակալներէ, թուրք ըլլան թէ կարմիր:

Երկրորդ, թուրք թաթար գործիչներ եւ օրկաններ կը ճգնամաչնավարական վառարան ներկայացնել պարսկահայութիւը: Մինչդեռ, Թաւրիզի յետին ոսոխականն իսկ գիտէ որ, այդ ազգի մէջ ալ կը գտնուին զանազան թափթփուքներ: Եւ մատի վրայ կը համրուին հայ կարմրուկները ամբողջ Իրանի մէջ, բոլորն ալ վարկաբեկ, վարձու անհատներ, խորհրդային հիմնարկութեանց պաշտօնեաներ:

Ուրեմն, հանդիսաւոր առիթով մըն ալ կը հաստատուի, թէ պարսկահայ գաղութը կը մնայ հաւատարիմ Իրանի, զայն կը համարէ իր երկրորդ հայրենիքը, եւ ինչպէս ցաւակից է անոր վիշտին, նոյնպէս կը հրճուի անոր լաւ օրերուն եւ լաւ գործերուն համար:

Փաստ է որ վերջին բարենորոգումներու յաջողութեան համար, օրուան իշխանութիւնը մասնաւոր սպասելիքներ ունի յաջողիմասէր Հայէն: Կառավարութիւնը հաճոյքով կը տեսնէ Հայերու աջակցութիւնը՝ «Փէհլէվի» պէտքերուն համար, որ ինքնին մեծ արժանիք մը չէ, բայց կ՚ապահովէ եռանդ՝ Իրանի վերանորոգման համար: Հայերը նոր կարկէն շատ առաջ, եւ մինչեւ այսօր, անգնահատելի գործեր կատարած են, միշտ միեւնոյն անկեղծ առաջադրութեամբ:

Ուրիշ ուշագրաւ պարագայ մը, Թաւրիզի հանդէսին մէջ, կայ որ, հրապարակաւ կը շեշտուի երկու ժողովուրդներուն պատմական ծագումը:

Եթէ միայն իրբեւ պատմական փաստ նկատենք այս յայտարարութիւնը, մեծ արժէք չունի: Մենք անոր վրայ կ՚ուզենք դնել իրբեւ քաղաքական տեսակէտ: Ի հարկէ պաշտօնական ոգիով մը յարմար առիթը չէ, քաղաքական տեսակէտներ զարգացնելու համար: Եւ պէտք է գոհանալ, երբ նոյն իսկ մէկ հոգի յայտարարէ թէ «Հայերը արիական ցեղէն ըլլալով, միշտ ալ մտերմանք ցոյց տուած են Իրանի հանդէպ»:

Կ՚ուզենք հաւատալ թէ հանդիսասրահներէն դուրս պիտի շեշտուի այս իրողութիւնը, եւ պիտի դառնայ քաղաքական դաւանանք, աւելի սերտացնելով երկու ժողովուրդներուն բարեկամութիւնը: Մանաւանդ որ, ոչ միայն ցեղային ծագումը եւ խնամութիւնը, այլ և քաղաքական, աշխարհագրական եւ անտեսական շահերը անքակտելի կապեր հաստատած են երկու ժողովուրդներուն միջեւ: Պարսկաստանը առաջինն էր ճանչցաւ հայկական նորագոյտ Հանրապետութիւնը, եւ միշտ արագաստ է ողջունելու անկախ եւ միացեալ Հայաստանի գոյութիւնը:

Քանի որ հանդէսին ներկայ են եղած պարսիկ հրապարակագիրներ եւ գործիչներ, անոնք անշուշտ ներշնչման նոր նիւթեր պիտի գտած են, եւ այսուհետեւ աւելի գիտակցօրէն պիտի արժեւորեն արիական միութեան գաղափարը, ոչ թէ իրբեւ վերածանելի տեսութիւն, այլ իրբեւ կենդանի հանգանակ: Իրանը ունի Տոքթ. Աֆշարներ, որոնք շատ պայծառ կը տեսնեն կացութիւնը: Ո՛ւր էր որ բազմանային եւ աւելի տիրապետող ազգային անոնք, Իրանի լրագրական եւ մանաւանդ քաղաքական ասպարէզին մէջ: Եւ այս՝ ոչ թէ մեր սեւ աչքերուն համար, այլ բուն իսկ Իրանի կենսական շահերուն տեսակէտէն: Տոքթ. Աֆշարի մատնանշած ճամբան փրկութիւնն է Իրանի, երկարաբար է մեր փոքրիկ ժողովուրդին և հայրենիքին համար, որ ուրիշ բան չուզեր, եթէ ոչ իր տեղը՝ արեւուն տակ և ազատութիւնը՝ վարելու իր ճակատագիրը:

Թաւրիզի ցոյցը պէտք է փարատէ ամէն վարանում, եւ առ ամուր եւ արդիւնաւոր հիմերու վրայ դնէ հայ-պարսիկ բարեկամութիւնը, հարթելով արիական միութեան ճամբան:

Որքան շուտ իրականանայ այդ ճակատը, այնքան կը պակսի արիական ցեղերուն սպառնացող վտանգները, և Թուրանականութիւնը կը դառնայ պարզ հառաչանք:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՎԵՐՋԱՊԷՍ . . .

Վերջապէս, մեծ մը ճշմարտութիւն կը խոստովանի Փարիզի ոամկավար պաշտօնաթերթը, «Նոյեմբերեան Խոհեր» խորագրով խմբագրականի մը մէջ (1 Դեկտ.).

— «Քիչ յետոյ սահմանէն անդին օրը օրին կը զօրանար Թուրք միլլի շարժումը եւ կրնանաք թէ՝ խորհրդայինյեղափոխութեան եւ թէ դաշնակից պետութիւններու աջակցութեան՝ կը մտեներ նորէն Հայաստանի սահմաններուն: Իսկ ռուս խորհրդային իշխանութիւնը նոյն Թուրի մայիսին իր տիրապետութիւնը Ատրպէյճանի վրայ տարածելով, Հայաստանի վրայ կանգ կ՚առնէր:

Նոյն Թուրի հոյտեմբերինոյեմբերեան քերը կարսը վերագրաւեցին, իսկ նոյեմբերեան ձգնաժամուն խորհրդային զօրքերը Հայաստանի հողին վրայանցան: Եւ կատարուեցաւ անխուսափելին: «Տէ Ֆաքթօ» եւ «տէ ժիւրէ» միանական եւ միացեալ, հիւծակուած Հայաստանը անդամահատուելով, ռուսիոյ գիրկը վերադարձաւ:

Կրնա՞ր Հայաստան խուսափիլ գոնէ այս վերջին յօշոտումէն— Ալէքսանդրապոլի անձնատուութենէն:— Ջանդրադառնանք հոս այդ հարցին: Բաւականանք ըսելով թէ դէպքերը Թրքական Հայաստանի ամայացումէն յետոյ գացին եւ հասան իրենց տրամաբանական վախճանին: Եւ այս աճաւոր վերիվայրումներէն յետոյ արեւմտեան Հայաստան այսօր կը մնայ իբր Թրքական կալուած, իսկ կովկասեան յօշոտուած Հայաստանը՝ համառուսական միութեան մէկ անդամ:

Ռուսական իրականութեան մէջ մնուած կովկասահայ մտաւորականութեան մէկ մասը փորձեց Թրքական Հայաստանը ազատագրել, բայց աւերակ Հայաստանին ականատես դարձաւ, իսկ ուրիշ մաս մը ռուս ժողովուրդին հետ միութեան կապ պահելուն մէջ տեսաւ ռուսիոյ բաղկացուցիչ փոքր ժողովուրդներու ապահովութիւնը: Ցաղթանակը այս հոսանքին մնաց:

Կարսի աղէտը բերող նոյեմբերէն յետոյ Հայաստան ռուսական միութեան մէջ 8րդ անգամ կը բոլորէ խաղաղ նոյեմբերը:»

ՏԱՐԻՆ 13 ԱՄԻՍ

Ուշադրութենէն կը հեռագրեն թէ մտաղրութիւն կայ տարին 13 հաւասար ամիսներու վերածելու, փոխանակ 12ի, որ կը տեւէ 1582էն ի վեր, Գրիգոր ԺԳ. պապին կարգադրութեամբ:

Երեսփոխան մը ծրագիր պատրաստած է այս մասին եւ պիտի ներկայացնէ խորհրդարանին, ան միջապէս քուէարկել տալու մտադրութեամբ: Տասերեք ամիսնոց տարին ալ նոյնքան օր պիտի ունենայ որքան ներկան, այսինքն 364 օր. բայց հաւասար մասերու պիտի բաժնուի եւ իւրաքանչիւր ամիս չորս շաբաթի, համագումար 28 օր: Շատ մը գործարանատէրներ այժմէն հաւանութիւն յայտնած են այս ծրագրին եւ կը թուին անոր առաւելութիւնները: Ուրիշ ծրագիր մը կ՚առաջարկէ բոլոր տօները կատարել երկուշաբթի օր:

ՄԵԾ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ ՄԸ

Շիլիի մէջ տեղի ունեցաւ մեծ երկրաշարժ մը: Թամփա եւ Թալքա քաղաքները ամբողջովին կործանեցան: Թալքայի մէջ կորուսան է 2,500,000 անգլ. ոսկի: Ցեւան 250 եւ վիրաւորուեցան 500 հոգի:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԼԻՈՆԻ ԿՌԻՒՆԵՐՈՒՆ ԾՈՒՐԶ

«Լիոն Ռեփիւպլիքէն» հետեւեալ կերպով կը նկարագրէ Լիոնի Հայերուն կռիւը, *«Օրուան Դէպքեր»*ու սիւնակին մէջ.

Շաբաթ գիշեր Հայեր կը տօնէին իրենց ազգային տօնը: Հաւաքուած էին Սէզ փողոց, Ճրդ թաղամասի Թաղապետարանը, ուր ճառեր խօսուած եւ տարբեր կարծիքներ ներկայացուած էին:

Դուրս ելլելու ատեն, բուռն վիճաբանութիւններ ծագեցան, հակառակորդ խմբակներ կազմուեցան եւ լիշոցներ սկսան տեղալ:

Ոստիկաններու ժամանումը հանդարտեցուց մարտական եռանդը Հայերուն, որոնք փախան՝ ճնճղուկներու ամպի մը պէս: Սակայն հինգ հոգի կը մնային սալայատակին վրայ. ասոնք վիրաւորներն էին, որոնք են՝

Մարգարեանց Գեղամ, բանուոր, 24 տարեկան, 126 Պուլօ փողոց, գլխուն ստացած հարուածներէն վիրաւորուած էր, բայց ոչ ծանր կերպով: Քէշիշեան Յորէն, 24 տարեկան, բանուոր, 162 Պուլօ փողոց, քիթը ճղմուած էր բռունցքի հարուածէ մը: Վարդանեան Զարեհ, 33 տարեկան, բանուոր, 88 Քուր Լաֆայէթ, նոյնպէս վիրաւորուած էր գլխէն: Չումայեան(.) *Եղիշէ, բանուոր, 26 տարեկան, 77 Քուր Լաֆայէթ, դանակի հարուած մը ստացած էր թեւէն, եւ Մուրատեան Մուրատ, բանուոր, 21 տարեկան, 102 Պուլօ փողոց, որուն ձեռքը ճեղքուած էր դանակի հարուածով մը:*

Հինգ մարտիկները փոխադրուեցան Օթել Տիէօ հիւանդանոցը: Առաջին երեքին վէրքերը կապուեցան միայն: Միւս երկուքը հիւանդանոց ընդունուեցան:

**** Լիոնի բոլոր թերթերն ալ կը հաստատեն թէ վիրաւորներու վիճակը ծանր չէ: Մուրատ Մուրատեան, որուն համար «Փըթի Փարիզիէն»ի Թղթակիցը գրած էր թէ կացութիւնը յուսահատական է, միայն ձեռքէն վիրաւորուած է:*

«Թան» կը գրէ թէ վիրաւորներու թիւն է եօթը եւ թէ ոստիկանութիւնը չէ յաջողած ո եւ է ձերբակալութիւն կատարել:

Հակահայական գեղծուում մը Թուրքիոյ մէջ

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ հակահայական գեղծում մը երեւան հանուած է:

Ինչպէս կը լիշուի, Թուրք կառավարութիւնը անցած տարի նոր Թղթադրամներ տպել տուաւ Հանրապետական կառավարութեան անունով եւ Մուսթաֆա Քէմալի պատկերով եւ դանոնք փոխանակեց հրապարակին վրայ գտնուած հին Թղթադրամներով, շրջաբերութեան հանուած իթթիհատականներու օրով: Ինկիւրիի կառավարութիւնը ասով կը յուսար թէ մեծ շահ մը պիտի ապահովէ պետական գանձին, որովհետեւ կը կարծեր թէ փոխանակութեան համար ներկայացուած Թղթադրամներուն արժէքը աւելի պակաս պիտի ըլլայ քան նախապէս շրջաբերութեան հանուածները, նկատելով որ պատերազմի ընթացքին մեծ քանակութեամբ Թղթադրամ փճացուած էր:

Թուրք կառավարութիւնը յոյս ունէր որ Թղթադրամներու տարբերութենէն պիտի շահի 15 - 20 միլիոն Թրքական ոսկի և այդ ձեւով ապահոված պիտի ըլլայ Թուրքիոյ Ազգային Դրամատան դրամագլուխին մէկ մասը: Սակայն այժմ հաշուեփակը ցոյց տուաւ թէ, փոխանակ շահելու, կառավարութիւնը կը կորնչցնէ մօտ մէկ միլիոն Թրքական ոսկի:

Այս գեղծումը կատարուած է երկու ձեւով: Առաջին՝ երբ հին Թղթադրամը դեռ շրջաբերութեան մէջ էր, Օսմանեան Հանրային Պարտքի պաշտօնեաները, որոնք աղտոտած կամ պատառած Թղթադրամներուն տեղ նորեր կուտային, փոխանակ հինները փճացնելու, զանոնք կրկին շրջաբերութեան հանած են: Երկրորդ՝ նոյն մեթոտը գործադրուած է վերջին անգամ, երբ հին Թղթադրամները փոխանակուած էին նորերով:

«Թայմզ»ի Թղթակիցը կը հեռագրէ թէ կառավարութեան կորուստն է 600,000 Թրքական ոսկի, իսկ «Թան»ի համաձայն 7,500,000 Թրքական ոսկի:

Քննութիւն բացուած է գեղծարարները գտնելու համար:

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՆ ՖՐԱՆՍԱՑԻ

Արդուինի երեսփոխան եւ «վագըթ»ի խմբագրապետ Մէհմէտ Ասըմ պէյ խօսելով Սուրիոյ Թրքական կալուածներու հարցի մասին, կը շեշտէ.

—Լօզանի դաշնագրին համաձայն, Սուրիոյ Թուրքերէն անոնք որ Թրքական հպատակութիւնը պիտի նախընտրէին, կրնային իրենց բոլոր իրաւունքներով Թուրքիա մեկնիլ: Այս ձեւով մօտ 15,000 Թուրքեր եկան եւ 500ը Պոլսոյ մէջ տեղաւորուեցան: Սակայն անոնց իրաւունք չտրուեցաւ ծախելու Սուրիոյ իրենց կալուածները: Նոյնիսկ շատեր բոլորովին մերկացուեցան Ֆրանսացիներուն եւ Հայերուն կողմէ եւ այնպէս ղրկուեցան:

Երկար բանակցութիւններէ յետոյ, համաձայնագիր մը կնքուեցաւ, բայց Ֆրանսացիները չգործադրեցին զայն, երեւի իբր պատճառ ցոյց տալով սահմանային դէպքերը:

Մեր ձեռքը ունինք ճնշումի բաւականաչափ միջոցներ, Ֆրանսացիները ճամբու բերելու համար: Օրինակ, Պոլիս գրանուող սուրիահպատակները եւ բոլոր Ֆրանսացիները ամբող-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԱՆՑԱՄ ԷՋԵՐ

Պատահաբար գտայ հետեւեալ հատուածը.

—«Աիարոնեանը չէի տեսած, ու երբ զինքը տեսայ, անծանօթ եւ նոր ներկայացուած մէկու մը տպաւորութիւնը չըրաւ իմ վրաս. այսպէս սրբազան տեղեր կան ու այսպէս մարդիկ կան: Աիարոնեանը կը ճանչնայի իր գործերէն. իր հոյակապ արձակին rythmeը իր պատկերը գծած էր մտքիս մէջ ու իր ձայնին ոսկի շեշտը ընտանի դարձուցած. իրեն հանդիպումս անակնկալի մը յուզմունքը չպատճառեց, այլ շատոնց ի վեր կարօտով սպասուած մէկու մը հանդարտ գոհունակութիւնը. ու այսպէս եղած ըլլալու է բոլոր անոնց համար որոնք գինքը իր գործերէն կը ճանչնային մինակ:

Փիչ անգամ կը պատահի որ հեղինակ մը իր տաղանդին մարմնացումը ըլլայ: Աիարոնեանը տեսնելէ ետք, չես զարմանար իր անօրինակ տաղանդին վրայ, ինչպէս գինքը կարդալէ ետքը, բնական կը գտնես իր Արամազդի Թուխ ճակատը, իր խոր եւ սեւ աչքերը, որոնց մէջին հուրքէն կարծես կոպերը այրած են: Իր շարժուձեւերուն, իր ձայնին մէջ կը վերագտնես իր տառապանքով օծուած արուեստին ազնուականութիւնը, դաշն եւ հոգի եղանակը մրրիկներուն, որոնցմով աւերուած Հայրենիքին սուգը իր գլխաւոր ցաւն ու սիրական տաղանդը կազմած են:

Արարատին ստորոտը ծնած է անիկա. իր առաջին կրօնքը այդ հսկայ լեռը եղած է. լեռները իրենց բարձրութեան մոլեռանդութիւնը կը ներշնչեն. Աիարոնեանին հոգին սկիզբէն դէպի այդ ալեւոր լեռն ի վեր սլացած է. բնութիւնը գինքը չէ շփացուցած, գինքը չէ փայփայած իր գեղեցկագոյն գարուններով, իր գաղջ եւ բուրումնաւէտ զեփիւռներով. մշտնջենական ձիւնը, աիաւոր ձմեռը մեր երկիրներուն դարբնած են իր խառնուածքը. «Աղբիւրները անգամ սեւ ջուրեր ունէին», կ՚ըսէը ինծի, պատմելով իր մանկութիւնը, ու այդ մարած հրաբուխը որ կը մնայէ առանց բոց ժայթքելու, օձերը, սեւ օձերը որ կը սողան ոլոր ոլոր լեռան կողերուն վրայ, օրօրած են իր երեւակայութիւնը:

Մեր մթացած ու անգիտակից հոգիներուն մէջ, ուր դարերէ ի վեր ցեղային աւանդութիւնները պղտորած ու ժառանգական ընդունակութիւնները քնացած են՝ Աիարոնեան իր արուեստին շունչովը կոչուած է մեծ ու տիրական դեր մը կատարելու:

ԶԱՊԷԼ ԵՍԱՅԵԱՆ

ՇԱՆՕԹ.— Այդ օրերէն իվեր, Տիկինին ճակտին մազերը հողշահած են դէպի յօնքերը:

ԵԴ. ԲԷՈՎՏԱՑԻ

ԹՈՒՐՔ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԴԷՊԻ ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆ

Առջի օր Պոլսէն Աֆղանիստան մեկնեցաւ թուրք զինուորական պատուիրակութիւն մը՝ նախագահութեամբ սպայակոյտի փոխ-նախագահ Քեազիմ փաշայի եւ բաղկացած 10 սպաներէ, որոնք իբրեւ մարզիչ պիտի աշխատին աֆղան բանակին մէջ:

*** Աֆղանիստանի ապստամբները այրեցին Ճէլալապատի արքայական պալատը: Կորուստը քանի մը միլիոն բուփի կը հաշուուի:*

ՀԱՅԵՒՊԱՐՍԻԿ ՀԱՄԱԿՐԱՆՔԻ ՅՈՅՑ ՄԸ

ՊԱՐՍԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐ ԿԸ ՓԱՌԱԲԱՆԵՆ ԱՐԻԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

(ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ)

ԹԱՒՐԻԶ, 15 Նոյեմբեր.— Թաւրիզի հայ վաճառականներու նախաձեռնութեամբ, Նոյեմ. 11ին, Կիրակի, Արաժեան թատերասրահին մէջ տեղի ունեցաւ հայկական մեծ հանդէս մը, ի պատիւ Իրանի վերանորոգիչ Րիզա Շահնշահ Փահլէվիի։

Հանդէսի կազմակերպիչ յանձնաժողովի կողմէ յատուկ տոմսերով հրաւիրուած էին Ատրպատականի զինուորական ընդհանուր հրամանատար Հիւսէյին խան Մազայի, ընդհանուր նահանգապետը (Ալալէթ), կրթական նախարարութեան ներկայացուցիչը (Մէարիֆ), բազմաթիւ բարձրաստիճան զինուորականներ, պետական հայ եւ պարսիկ պաշտօնեաներ, պարսկերէն թերթերու խմբագիրներ եւ թղթակիցներ, հայ եւ պարսիկ հարիւրաւոր վաճառականներ, ոստիկանական կազմ եւայլն։

Առաջնորդ Ներսէս արքեպ.ը, քահանայական դասը, թեմական խորհուրդը, ազգային դպրոցներու ուսուցչական եւ հոգաբարձական կազմերը, կուլտ. միութեան վարչութիւնը, հայ արհեստաւորներու ներկայացուցիչներ եւ հարիւրաւոր հրաւիրեալները ժամանակին գրաւած էին իրենց օթեակներն ու տեղերը։

Ամբողջ թատերասրահը եւ կողքի սրահները զարդարուած էին Շահնշահի նկարներով, պարսկական դրօշակներով եւ գորգերով։ Պետական զինուորական նուագախումբը եւ «Սալօն» նուագախումբը յաջորդաբար կը նուագէին հայկական, պարսկական եւ եւրոպական եղանակներ։ Ամբողջ հանդիսականները, առանց բացառութեան թատերասրահ ժամանեցին «Փահլէվի» գլխարկով, որ օրէ օր կը տարածուի անհաւատալի արագութեամբ։

Այս հարիւրաւոր հրաւիրեալները հիւրասիրուեցան թէյով եւ քաղցրեղէններով։ Կարգապահութիւն, պատկառանք եւ հարգանք պարսկական դարաւոր բարեկամութեան եւ համակրանքի զգացումները իրար խառնուած՝ թատերասրահը լեցուցեր էին գեղեցիկ խորհրդաւորութեամբ մը։

Որոշեալ ժամուն սկսաւ հանդէսը։

Ատրպատականի հայութեան կողմէ բացման խօսքի պարսկերէն ճառը կարդաց Թաւրիզի հայ վաճառականներու պետ Պ. Զիբրայէլ Բուղադեանը, որ շեշտեց Հայերու երախտագիտական զգացումները հանդէպ հիւնաւորց Իրանի եւ պարսիկ ժողովուրդի, որու կողքին Հայերը դարեր շարունակ ապրած են հանդիստ ու խաղաղ։

«Այս հանդէսը թող համարուի Ատրպատականի հայութեան վաւագոյն զգացումներու արտայայտութիւնը հանդէպ Իրանի վերածնունդը կերտող Րիզա Շահնշահ Փահլէվիի, (երկարատեւ ծափեր եւ կեցցէներ) որ այնքան եռանդուն կերպով կը ջանայ բարեկարգել Պարսկաստանը եւ զարկ տալ ժողովուրդի մտաւոր ու բարոյական, տնտեսական եւ քաղաքակրթական յառաջդիմութեան։ Կեցցէ՛ Րիզա Շահնշահ Փահլէվին, կեցցէ՛ զինուորական հրամանատարը (Ա. մեր Լաշքեար) կեցցէ՛ նահանգապետը»։ Ջնդեպա՛տ... (կեցցէ՛), կ'աղաղակէր հասարակութիւնը, մինչ զինուորական նուագախումբը կը նուագէր պարսկական ազգային քայլերգը, որ ողջունուեցաւ ծափերով, իսկ զինուորականութիւնն ու ժողովուրդը յոտնկայս ողջոյնի կեցած էին։

Ապա իր օթեակէն խօսեցաւ առաջնորդ Ներսէս արքեպ. Մելիքթանգեանը։

Պարսիկները խոր հետաքրքրութեամբ կը դիտէին համայն Իրանին հանրածանօթ խալիֆա քիւլլու Արամինէ Ագրբայէանը (Առաջնորդ համայն Հայոց Ատրպատականի) եւ կը լսէին անոր այնքան զեղեցիկ եւ պատմական ճառը։ Ներսէս արքեպ. ցոյց տուաւ որ Հայերն ու Պարսիկները կը պատկանին արիական ցեղին եւ եւ հազարաւոր տարիներ կողք կողքի ապրած են։ Մեծն Իրանի փառքերն ու անցեալը յիշատակելէ յետոյ, առաջնորդը ծանրացաւ գլխաւորապէս Րիզա Շահնշահ Փահլէվիի կատարած մեծ եւ աննախընթաց գործերուն վրայ եւ ապրիճանարար մատնանշեց անոր աշխատանքները յանուն Իրանի վերածնութեան եւ յառաջդիմութեան։ Փահլէվի Շահնշահը կանոնաւորեց բանակը, ջնջեց աւատապետական դին եւ սոսկալի կարգերը, զսպեց երկրի ներքին եւ սահմանային սանձարձակութիւնները, շինել տուաւ ճամբաներ, երկրի տնտեսութեան, զարգացման եւ քաղաքակրթութեան վերաբերեալ ամէն տեսակ աշխատանքներ կատարեց եւ յանուն ժողովուրդի բարօրութեան կերտեց մեծն Իրանի վերածնութեան Արշալոյսը որուն համար Հայութիւնն իր ողջոյնի, հաւակրանքի եւ երախտագիտութեանզգացումները կ'ուղղէ։ Պարսկաստանի մէջ Հայութիւնը հարիւրաւոր տարիներէ ի վեր կը վայելէ Պարսից պետութեան եւ ժողովուրդի եղբայրական հոգատարութիւնը, հանդիստ եւ խաղաղ կեանք, ազգային, ներքին ազատութիւն։ Հայութիւնը տարիներու ընթացքին իր լաւագոյն օժանդակութիւնը ցոյց տուած է Իրանին, որուն հպատակ Հայերը շատ մեծ ծառայութիւններ կատարած են եւ պիտի կատարեն։

Եւ այսօր, այս հանդիսաւոր պահուն, մենք, յանուն Ատրպատականի Հայութեան մեր երախտագիտութեան խորին զգացումներն ու յարգանքը կը մատուցանենք Մեծն Իրանին, անոր վեհապետ Փահլէվի Շահնշահին եւ պարսիկ ժողովուրդին։ Ապա ուրեմն բոլորս միասին յոտնկայս կ'ըսենք — Ջնդեպա՛տ Շահնշահ Փահլէվին, Ամիր Լաշքեար ու Այալաթ։»

Առաջնորդը ծափերու մէջ վերջացնելով իր ճառը, որուն պարսկերէն թարգմանութիւնը կարդաց Միրզա Մեսրոպ խան Քարամեանը։ Պարսիկները անսահման ոգեւորութեամբ կը լսեն Ներսէս աթեպիսկոպոսի ճառին թարգմանութիւնը, որուն յաջորդեցին նոր ծափեր, ազգային քայլերգը եւ համակրական ցոյցեր։

Յետոյ, համաձայն ծրագրի, յայտարարուեցաւ ազատ բեմ։

Ոտքի ելաւ ընդհանուր նահանգապետը շնորհակալութիւն յայտնելով հանդէսին համար, նկարագրեց երկրի զարգացման եւ բարօրութեան համար կատարուած աշխատանքները։ Շեշտեց որ անցեալին մէջ Հայոց զգացումներն ու հաւատարմութիւնը Իրանի եւ պարսիկ ժողովուրդի հանդէպ ինչպէս որ անկեղծ եղած են, ասկէ յետոյ ալ նոյն զգացումները պիտի մնան յարատեւ, «վասնզի պատմութիւնը ցոյց կուտայ, որ մեր հայ եղբայրները Իրանի մէջ լաւագոյն եւ հանդիստ կեանք մը վարած են եւ իրենց բարոյական, ֆիզիքական ու տնտեսական կարողութիւններով օգտակար եղած են Մեծն Իրանին»։

Ապա խօսեցաւ Թաւրիզի ժողովուրդին հանրածանօթ հեռատես Մօլլա Միր Հիւսէյին վաւիզին (փաթթոցաւոր հոգեւորականը), որ օրուան նշանակութիւնը պարզելէ յետոյ, շեշտեց թէ այս հանդէսը արիական երկու ժողովուրդներու— Հայոց և Պարսից— եղբայրական, համակրական եւ հաւատարիմ ու անկեղծ զգացումներու լաւագոյն արտայայտութիւնն է։ Պատմութիւնը ցոյց կուտայ, որ Հայերն ու Պարսիկները հնագոյն դարերէն իրարու կապուած են հոգեկան, ներքին զգացումներով, իսկ այսօր ալ արտաքին աղղակներով, երբ «փահլէվի» գլխարկը եւ ուրիշ բարենորոգչական աշխատանքները մեզ իրար կը մօտեցնեն, առաջնորդելով դէպի Մեծ Իրանի վերածնունդը։

Մեր Հիւսէյին վաւիզիի ճառը շատ խոր տպաւորութիւն ձգեց։

Պարսկական Թաբրիզ թերթի աշխատակից երիտասարդ Աղա Բէժալ Բէհէշտին(*) յանուն երիտասարդութեան, շնորհակալութիւն յայտնեց, որ Հայերն այս հանդէսով առիթ տուած են այսօր միանալու եւ արտայայտուելու։ Հայոց Առաջնորդի ճառէն մէջբերում ընելով, Աղա Բէժալը շեշտեց, թէ Հայերը արիական ցեղէն ըլլալով, միշտ

(*).— Աղա Բէժալը վերջերս ուղեւ-տասը ընդարձակ յօդուածներ գրեց *Թաբրիզ* Թերթի մէջ, պախարակելով տէրվիշներու ճիգակատակութիւնը, ժողովրդական անոտիապաշտութիւնները, կարգ մը խաւարամիտներու շահագործումները եւ նման իրողութիւններ, որոնք պարսիկ ժողովուրդը պահեր են մտաւոր զարգացման ճամբուն վրայ։

ՔԱՐԻՒՂԻ ԱՂՄԿԱԼԻ ՊԱՑՔԱՐԸ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

ԱՐՏԱՔԻՆ ՄՐՑԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Ահաւասիկ ամբողջ տարի մըն է որ մրցակցութիւնն ու պայքարը հասած են իրենց գագաթնակէտին, վերջերս ստեղծելով քարիւղի խոշոր դատը, որ վեց ամիս շարունակ աղմկեց արտասահմանը եւ, մանաւանդ Ռումանիան։

Այս ամբողջ աղմուկը ուրիշ բան չէր, եթէ ոչ վերոյիշեալ ուժեղներու (Ամերիկեան) տկարներու (ոչ-Ամերիկեան) պայքարը, որ եւ աղմուկին էութիւնն ու նպատակը կը կազմէր։ Ամերիկեանը, զայրացած ոչ-ամերիկեանի յարաճուն արշաւանքէն, փորձեց տապալել իր հակառակորդները՝ օգտագործելով պետական մեքենայի մէկ մասը (ուր կային եւ նախարարներ)։ Վերջնական նպատակն էր տկարներու (ոչ-ամերիկեան) կողմէ օրինական ճանապարհներով ձեռք բերուած մենաշնորհները ոչնչացնել ապօրէն, բռնի միջոցներով, մէկ կողմէ օգտագործելով արդարադատութիւնը եւ միւս կողմէ գաղտնի հաւաձարտութեան գալով ռումանական ընկերութեանց հետ՝ ապագային գրաւելու համար նոյն հողերը կամ մենաշնորհները, իբրեւ պետական սեփականութիւն։ Ուրիշ խօսքով, կ'ենթադրուէր, որ պետութիւնը պիտի վերցնէր հողերը եւ մենաշնորհները տար ռումանիոյ, ընկերութեանց, իսկ վերջիններս ալ միջոցներ չունենալով պիտի դիմէին Ամերիկեան ալակցութեան։ այսպիսով յաղթող պիտի հանդիսանար նորէն ամերիկեան դրամագլուխը։

Իսկ ինչ պատրուակ կամ պատճառ պիտի բռնէր պետութիւնը (իմա՛ ամերիկեան դրամագլուխը) իր այս ընթացքը արդարացնելու համար։ Արդիւնաբերութեան նախարարութիւնը (իմա՛ ամերիկեան դրամագլուխը) կը պատճառաբանէ թէ շարք մը անհատներու եւ ընկերութիւններու մենաշնորհները կը պատկանին Գ. շարքի հողերուն, հետեւաբար պետութիւնը (իմա շահագրգռուած ամերիկեան դրամագլուխը) կորուստ է ունեցեր։ Եւ այս այն ժամանակ, երբ մասնաւորի այդ իրաւունքները հաստատուած են դատական բոլոր ատեաններու կողմէ։ Հակառակորդ (Թոյլ) կողմը կը պնդէ, որ պետութիւնը ո՛ր եւ է իրաւունք չունի։ Դատարանի միջոցներով պետութեան իրաւունքները պաշտպանելու բոլոր փորձերը անցած են անյաջող. իսկ եթէ ան նորէն կը պնդէ իր պահանջին վրայ, կրնայ ստանալ իր %ը։ Ուրեմն փաստական ու իրաւական է թոյլ կողմը եւ, ընդհակառակն, անարդար ու անիրաւ է ուժեղ կողմը՝ յանձինս ամերիկեան դրամագլուխի, որ ամբողջ աղմուկի ընթացքին հրապարակի վրայ չկար եւ կը գործէր վարագոյրի ետեւէն։

1928ի յունուարին կառավարութիւնը բանակցութիւններով կը ձգտի համաձայնութեան գալ գտնել՝ ճշդելու համար տոկոսները։ Բանակցութիւնները երկար տեւեցին։ Ինդիրը կը դառնար երբեմն տոկոսները ճշդելու եւ երբեմն ալ փոխադարձ զիջումներու (հողերու փոխանակութիւն) հարցերու շուրջ։ Եւ հարցը փակուելու վրայ էր, երբ ամերիկեան արձակուրդներն սկսան եւ տկարներուն ալակից գործօն տարրերը հեռացան։ Հեռացած էր, արձակուրդով, նաեւ վարչապետը, մեկնելով արտասահման։ Ուշագրաւ էր եւ այն, որ փակուած էր խորհրդարանը։ Ահա այդ կարճ ժամանակամիջոցէն եւ այդ առիթէն օգտուելով, աղմուկը վերսկսաւ։

Բանի մը գիւղացիներ եւ պետական պաշտօնեաներ պատժելու պատրուակով սկսաւ հանրածանօթ աղմուկը՝ գործը յանձնուելով դատական քննիչին։ Մեծ եղաւ բոլորին զարմանքը, երբ, փոխանակ գիւղացիներն ու պաշտօնեաները դատի քաշելու, առաջին առթիւ եւ անակնկալ, քննիչին ժօտ հրաւիրուեցան ճիշտ այն մարդիկը եւ ընկերութեանց ներկայացուցիչները, որոնք երկարատեւ բանակցութեանց ընթացքին հաժաձայնութեան չէին եկած կառավարութեան հետ, հիմ ունենալով իրենց օրինական իրաւունքներու անձեռնմխելիութիւնը եւ, ընդհանրապէս, հակառակորդ բանակի խարդախ ծրագիրը։

Գաղտնի պայքարը այլեւս փոխադրուեցաւ հրապարակ։ Մամուլը, հասարակութիւնը, կառավարութիւնը եւ խորհրդարանը բաժնուեցան երկու բանակի, խարութիւն չդնելով պայքարի միջոցներուն մէջ։ Կառավարութեան ընդդիմադիրները (ազգ. գիւղացիականները, նացիոնալիստ-ցարանիստները) առիթէն օգտուեցան և սկսան բուռն յարձակումները կառավարութեան դէմ։ Պայքարը հասաւ այնտեղ, որ հակառակորդ բանակը քաջութիւն ունեցաւ ձերբակալելու արտօնատէրներու առաջին շարքը, 7 հոգի, որոնց կարգին խորհրդարանի երկու անդամներ, եւ Պ. Սարգիս Արարատեանը։

Պայքարը հասաւ իր գագաթնակէտին մանաւանդ այն ժամանակ, երբ պահանջ դրուեցաւ հրաժարիլ նոյնիսկ վճռաբեկատեանի միջոցով շահուած շարք մը հողերէ։ Մերժումը վճռական էր, իսկ պայքարը՝ սկսուած։ Երկու կողմերն ալ իրենց յատուկ դէնքերով իրար կը մեղադրէին։ Մասնաւորապէս ծանր մեղադրանքներու ենթարկուեցան արդարադատութեան եւ արդիւնաբերութեան նախարարները։ Զայրացած դատական նախարարն ալ— ինչպէս երեւցաւ մանուլի արտայայտութիւններէն— կաշկանդեց դատական օրգանները։

Կիրքերու այս բորբոքման ժամանակ երկու դէպք տեղի ունեցաւ.—

Ա.— վարչապետը վերադարձաւ՝ զայրացած այս խնդրի հեղինակներուն դէմ, որոնք ամենածանր հարուածն էին հասցուցած երկրի ելմտական վարկին՝ այն վայրկեանին, երբ ամիսներ շարունակ երկիրը զբաղած էր արտասահմանի մէջ փոխառութիւն կնքելու հարցով։ Այս գործը ապացուցուց, որ մենաշնորհներու օրէնքով ձեռք բերուած իրաւունքները և դատական վարչիններու որոշումները ապահով չեն եւ, հետեւապէս, հարիւրաւոր միլիոններով գրուած գումարները ենթակայ են վտանգի։

Բ.— Խորհրդարանի բացումը, որ կը սպառնար իսկական պատժութեան բոլոր մեծ կողմերը երեւան հանել եւ բուն յանցաւորներն ու պատասխանատուները հրապարակ քաշել։

Նկատի ունենալով վերոյիշեալ պարագաները եւ նախարարներու անձնական գործով միջամտութիւնը, պայքարը մեղմացաւ, կողմերը զինադադար կնքեցին եւ բոլոր ձերբակալուածները ազատ արձակուեցան։ Խորհրդարանի բացման ճառին մէջ, վարչապետը յայտարարեց թէ երկու կողմերն ալ սխալներ են գործած եւ ինք կը ստանձնէ ամբողջ պատասխանատուութիւնը (ձեւականօրէն ազատելով պատասխանատուութենէ այն նախարարները, որոնք ստեղծուածաղմուկի հեղինակներն են)։ Ան խօսքով, պարզուեցաւ, որ ինքը երբեք կողմնակից չէր եղած քարիւղի հողերու մենաշնորհ ունեցող անձնաւորութեանց դէմ այդպիսի ապօրէն միջոցներ գործադրելու։ Այդպիսով ժամանակաւորապէս կողմերու միջեւ զինադադար եղաւ, որով եւ քարիւղի պայքարը, մըննց իր ոյժին մէջ։ Նորէն վերահաստատուեցան խաղաղ բանակցութիւնները՝ փոխադարձ հասկացողութեամբ լուծելու համար առկախ գործերը։

Իրողութիւնը, այս բոլորէն յետոյ, այն է, որ առաջին յաղթանակը տկարներու (ոչ-ամերիկեան դրամագլուխը) կողմէ շահուած է։

Այս պայքարին մէջ, անկախ իր կամքէն, մասնակցած էր նաև Պ. Սարգիս Արարատեանը, իբրև լիազօր ներկայացուցիչ երեք քարիւղային ընկերութեանց (ֆրանսական, անգլիական, իտալական)։ Այդ ընկերութիւնները նոյնպէս ունէին քարիւղի մենաշնորհներ՝ ձեռք բերուած վաղնաւոր սեփականատէրերէ, Պ. Սարգիս Արարատեանի միջոցով։ Ոչ նուազ չափով ամերիկեան դրամագլուխի հարուածը ուղղուած էր նաեւ այդ մենաշնորհներուն դէմ, որու վրայ ալ տարածուեցաւ երկրի ներքին քաղաքական պայքարը՝ իր բոլոր հետեւանքներով։

Ինդիրը այսպէս պարզաբանուելէ և վերջանալէ յետոյ, խորհրդարանի ու երկրորդ դահլիճի բազմաթիւ պատգամաւորներ, ինչպէս եւ կառավարութեան ոմանք անդամները իրենց ցասակցութիւնները եւ համակրութիւնները յայտնեցին Պ. Սարգիս Արարատեանի դէմ կատարուած անարդարութեան համար։

Lucifer

ՏԱՐԵԳԼՈՒԽԸ ՄՕՏ Է
ԱՌԿԱԽ ՀԱՇԻՒ ՈՒՆԻ՞Ս

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ԼԻՈՆԻ ԺԱՆՏԱՏԵՆԸ

Լիոնի ժանտատենդի (... համաճարակը առիթ կուտ... շեցնելու քանի մը հանրա... իրողութիւններ ու — ներուի ինձ — նաեւ քա... յանձնարարութիւններ։

Այս չարաբաստիկ հիւ... թիւնը, որ պարագաներու... մանեաւ, անհատներու ... ձայն— իր ախտանշանները... ապաստկութիւնը կը փոխէ... դիւնք է Իպերթեան միջ... Երբեմն թէկուզ այս մանրէն տանեննայ եւ իր յառաջ... հիւանդութիւնը տեղական... ինաս հանդամանք մը կ... նայ, բայց ընդհանրապէս յայտնուի մեծ քաղաքներու մէջ եւ կը... նայ մահաւոր համաճարակ... կերպարանքն առնել։

Այս միքրոպին ամենաուր փոխադրիչը եւ տարա... Լուրն է, խմիչքի Լուրը կասկածելի ծագում մը ունի կամ երբ իր խողովակները... լորովին անթափանց կ'եզերեն կամ կը խա... կոյուղիները։ Այդ պարա... րուն մէջ անխուսափելի կոյուղիներու անմաքուր... ւանդութեան պատիները... ցուն Լուրը կը մղուի, ... փանցէ գործածական Լուր... դովակներուն մէջ եւ Լուրին միասին հիւանդութիւնը... բածուի ամենուրեք, ... մնլանի բիծ մը ձեռն... վրայ։

Հիւանդութեան ընթ... ախտանշանները ժանրածին նիւթէս դուրս է։ ... սկզբնական շրջանին ... շատ շփոթ են եւ փորձ... բժիշկին հոտառութիւնը անհ... ժեշտ է ժանտատենդը ... շելու համար ուրիշ հիւանդ... վիճակներէ։

Բայց ինչ որ այս հիւ... թեան տիրական ախտա... կը կազմէ, բարեխառնութ... բարձր աստիճանն է, որ ... դերի 40 աստիճանի ... կանոնաւոր ծփունքով մը... հիւանդը կը ձգէ ուժաթա... թեան, զառանցանքի եւ կոմ... զրդուածութեան վիճակի մէջ։

Հիւանդութիւնը իր որոշ... ջանները ունի, ինչպէս սիր... պային բազմաթիւ հիւանդ... թիւններ։ Երբ անոնք ... կայունութիւն մը չեն ... ապաքինումը կը պահան... լուրջ զգուշութիւններ։

Համաճարակի մը պարա... յին կանխազգուշութիւնը, ... ողջապահութեան, ... թեան տիրական օրէնքը... յարգանքը միակ ապահո... ջոցն է օձիքը ձեռք չտալ...

Զգուշացէ՛ք բացարձակ... պով հում կուրերէ, եթէ ... անոնց մաքուր ըլլալուն ... էք։

Միայն եւ միայն ... Լուր (տաք կամ պաղ) ... ծեցէք։

Զգուշացէք ֆիզիքական... բարոյական յոգնածութիւն... որովհետեւ ո եւ է կերպ... ժասպատ մարմինները ... նան հիւանդութեան ... զոհերը։

Մարսողութեան ձեր ... վակը պահեցէք բնականոն... ճակի մէջ, ստամոքսի կ... դիքներու խանգարուած ... կը կ'ընծայէ հիւրընկալ ... միքրոպներու ասպատակ...

Զգուշացէ՛ք հիւանդութ... արեւելեան ինսաւակար ... քավարութենէն. հիւանդ... շփումը նոյնքան կրնայ ... բոպները փոխանցել, ... անձնական առողջութեան ... հիւանդի հանդիստն ալ ... պահանջէ։

Ու հակառակ իմ մա... քիս, եթէ հիւանդ ունենա... կուսացուցէք զայն պարտ... ճողուած սենեակ մը— ... ցէ՛ք, հայ գաղթականին ... ուած չէ — կամ հիւանդ... ուր անհրաժեշտ հիւանդ... հնէին թոյլատրելի է ... այցելելու եւ հսկելու ... վիճակին։

Ատկէ անդին կը մնայ ... կին եւ Աստուծոյ։

Փ. ՍԱՆԱՍ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՐՑԱՐԱՆԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԱՍԻՆ

ՊԱՏԱՍԽԱՆ — Թիւ 34

1.— Թուրքիոյ մէջ տեղի ունեցած այս աննախընթաց փոփոխութիւնները կը ցուցնեն նոր թուրքիոյ նախաքայլը դէպի եւրոպական քաղաքակրթութիւն։ Նոյնիսկ այսպիսի նշանակալից մի քայլը որոշ հանգրուան մը համարելու համար դժուարին կը սկիզբն է։ Չէ՞ որ երբ մարդ մը ղպրոց կը ղրկուի, ան դասերէն առելի կը նախընտրէ քաղաքական եւ յետոյ կը վարժուի։

2.— Այս փոփոխութիւնները ապագան կը զօրացնեն թուրքիան ու թուրք ժողովուրդը։

3—4.— Որովհետեւ քաղաքական ազդեցութեամբ կրնայ անպատրաստ քարկոծել մեզ, երկրին ներքին մնացածը, երկրին պաշտպանման համար։

5.— Այս փոփոխութիւնները տարբերապէս բարերար հետեւանքներ կրնան ձգել թուրք ժողովուրդի վրայ, օրինակ հանդիսանալով միւս յետամնաց ազգերուն։

6.— Պատճառ չկայ որ չհետեւի Մ. Ռէժալի ծրագիրները, որպէսզի եւրոպական ազգ մը դառնալու համար։ Գործ մը դրնելու համար դժուարին կը սկիզբն է։ Չէ՞ որ երբ մարդ մը ղպրոց կը ղրկուի, ան դասերէն առելի կը նախընտրէ քաղաքական եւ յետոյ կը վարժուի։

7.— Մեզի համար վտանգաւոր են այս փոփոխութիւնները, քանի որ թուրքիան կը զօրանայ, իսկ մենք նոյնը կը մնանք որ ենք։

Մ. Աւետիսեան

ՎԵԱՆՔԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

(Շարունակ. թուրք թերթերէն)

«ԼՔԵԱԼ» ԳՈՅՔԵՐՈՒ ԱԽՈՐԸ

Նոտուս Նատի «Ճիմհուրիէթ»ը «Լքեալ» գոյքերու մասին առթիւ երկար յօդուած հրատարակելով, կ'ըսէ թէ օր եղածին պէս աշխատանք թափուր գաղտնի մնացած «Լքեալ» գոյքերը երեւան հանելու համար։

Ժամանակին յանձնաժողով մը կազմուած էր «Լքեալ» կալուածներ երեւան հանելու համար։ Ցարին շաբթուն, յայտարարուեցաւ որ 500 Լքեալ կալուածներ երեւան հանել, բայց օրուան կուսակցական միւրէյման Սամի պէյ, անոնց պատճառներով արգելք հանդիսացաւ այդ յանձնաժողովի գործունէութեան։ «Լքեալ» գոյքերու վարչութիւնը իր պարտականութեան գիտակցութիւնը ունի եւ երբէք չհետաքրքրուիր «Լքեալ» կալուածներ երեւան հանելու խնդրով։ Ընդհակառակն ենթարկուելով բոլոր դիմումները անհետեւանք կը թողու։

«Լքեալ» գոյքերու վարչութիւնը կը ծախէ փախստական անձերու պատկանող կալուածները ըստ Լօզանի դաշնագրին, պէտք է յանձնուին փոխանակուած Թուրքերուն։

Միւս կողմէ, նոյն վարչութիւնը, ծախուած լքեալ կալուածներու տէրերուն անունով ընթացիկ հաշիւ մը կը բանայ մասնաւոր տետրակին մէջ, որով պետութիւնը պարտական կ'ըլլայ տալու փախստական կալուածատէրերուն։

Ասկէ զատ, Պոլսոյ մէջ կան բազմաթիւ կալուածներ, որոնց վարձքերը Հրեայ, Յոյն եւ Հայ փաստաբաններու կողմէ գանձելով կը ղրկուին Յունաստան գտնուող փախստականներուն. այս վիճակը կը շարունակուի տարիներէ ի վեր եւ փախստականները թէ Պոլսոյ իրենց կալուածներէն կ'օգտուին, եւ թէ Յունաստանի մէջ Թուրքերու կալուածներուն կը տիրանան։

Ասիս բոլոր կարեւոր կէտերը նկատի ունենալով, կ'առաջարկենք հետեւեալ օրինագիծը։

1.— Թաղերու Խորոց ժողովները պարտաւոր են իրենց թաղերուն մէջ գտնուած լքեալ կալուածներու տեսակը, քան կն ու տէրերը ճշդելու եւ տեղեկագրելու։

2 — Կալուածատէրը լուսանկարով վաւերացուած վկայագրերով պէտք է հաստատէ իրենց սեփականութիւնը։

4.— Ան Խորոց ժողովի անդամները, որոնք մէկ ամսուան ընթացքին չեն կատարեր իրենց պարտականութիւնը՝ 1էն 3 տարի բանտարկութեան կը դատապարտուին։

5.— «Լքեալ» կալուածներու մէջ բնակող եւ կառավարութեան իմաց չտուողներն ալ 1էն 3 տարի բանտարկութեան կը դատապարտուին եւ ազգախիղճերէն կը դանձուին կատարուած վարձքերը։ Իսկ երբ վարձակալը ինքնաբերաբար կառավարութեան իմաց տայ, կատարուած վարձքերը չեն գանձուիր եւ միայն կալուածը կը գրաւուի։

*** «Ճիմհուրիյէթ» կը թէ հրապարակի վրայ ծանօթ «Մանիֆաթուրա»յի 5-6 վաճառականներ պիտի անանկանան։ Ասոնց գրեթէ ամէնքն ալ ոչ-թուրք են։

*** «Վաքըթ» կը գրէ թէ լիսէներուն մէջ աւանդուած արաբերէն եւ պարսկերէն լեզուները ջնջելու մտահոգութիւն կայ։ Սակայն այս մասին տրուելիք որոշումը Ազգ. Մեծ Ժողովին կողմէ պիտի վաւերացուի, կ'ըսէ նոյն թերթը։

կարդացէք եւ տարածեցէք
« Յ Ա Ռ Ա Ջ »Ը

ԿԵԱՆՔԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

(Քաղուած՝ խորհրդ. Թերթերէն)

ՀԱՅԻ ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երեւանէն առնուած լուրերը կը հաւաստեն թէ հայի մատակարարումը կանոնաւորուած է Երեւանի մէջ։ Հացի հերթը վերացած է-եւ կը պատահի որ հացավաճառներուն քով, մեծ քանակ թեամբ հաց աւելնայ։ Երեւանի համար հացը կը թխուի սովորական քանակութեամբ։ Ընդհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնուած են լաւ տեսակի հաց հայթայթելու համար։ կանոնաւորուած են փուռերը եւ փոխադրութեան միջոցները։

ԵՐԵՒԱՆԻ ԿԱԹՆԱԿԱՅԱՆԸ

Փութով առաջ կը տարուին Երեւանի կաթնակայանի սարքաւորման աշխատանքները։ Կայանը պատրաստ կ'ըլլայ մինչեւ յունուար մէկ։ Պիտի պատրաստէ ամլացման ենթարկուած կաթ, մածուն, պաղպաղակ, քէֆիր (խմիչք) եւայլն։ Միջոցներ ձեռք կ'առնուին կաթ ծախելու գոգ շիշերով։

ԲԵՐԲԵՐՈՒ ՎԻՃԱԿԸ

Կեդրոնի վիճակագրութեան դիւանի տեղեկագրութեան հաւաքածոյին, Հայաստանի կարգ մը բերքերու վիճակը հետեւեալն եղած է նոյեմբեր 1ին։

Բամպակ.— Երեւան գաւառի մէջ միջակ՝ 3,1.— Դարալագեազ՝ միջակ՝ 3,0.— Էջմիածին՝ միջակ՝ 3,4.— Մեղրի՝ միջակէն բարձր՝ 3,6.— Ամբողջ Հայաստանի մէջ՝ միջակ՝ 3,3։ Նախորդ կիսամեակին, բամպակի վիճակը Հայաստանի ցուրտերուն պատճառով վատացած է 0,1 աստիճան։

Խաղող.— Երեւան՝ միջակէն բարձր՝ 3,6.— Դարալագեազ՝ միջակէն բարձր 3,8, Էջմիածին՝ միջակէն բարձր՝ 3,9։ Ամբողջ Հայաստանի մէջ, միջակէն բարձրը՝ 3,7։

Գետնախնձոր.— Էջմիածին՝ միջակէն բարձր՝ 3,7.— Մեղրի՝ միջակէն բարձր՝ 3,6։

ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲԸ

Պրոֆ. Ադոնց, իշխան Արղութեանց, Ա. Վաչեան, Մ. Տէրպէտէրեան, եւ շատ նախաձեռնութիւն ունեցած էին վերջերս Հայ Գրասէրներու ակումբ մը հաստատելու եւ հրաւիրած էին քառասունի չափ հայրենակիցներ, 71 Avenue Kléber նախնական խորհրդակցութեան համար։

Այս հաւաքոյթը տեղի ունեցաւ անցեալ շաբթու 25.30 հայրենակիցներու ներկայութեամբ եւ առժամեայ վարչութիւն մը ընտրուեցաւ ակումբի ձեռնարկը յառաջ տանելու համար։ վարչութեան անդամներն են.— նախագահ՝ Պրոֆ. Ադոնց, ատենապետ՝ վ.դ. Թագուորեան, գանձապետ՝ Մ. Տէրպէտէրեան, խորհրդականներ՝ Ա. Վաչեան եւ Ռ. Բերբերեան։

Ակումբի առժամեայ կեդրոնատեղին է՝ 71 Ave. Kléber եւ նպատակն է սերտ հպորդակցութիւն հաստատել գրասէր հայրենակիցներու միջեւ։ Այդ նպատակին համար որոշուած է ամէն շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն 12 հաւաքուիլ կեդրոնատեղին եւ կազմակերպել գրական ասուլիսներ, զեկոյցներ, ընթերցումներ եւլն. ամէն տեսակ նիւթերու շուրջ։

Անցեալ շաբաթ օրուան հաւաքոյթին առաջին անգամ խօսեցաւ Լեւոն Շանթ գրքի վրայ եւ բացատրեց գրքի դերն իբրեւ ուսուցիչ, իբրեւ բարեկամ, իբրեւ սփոփիչ եւլն., իսկ այս շաբաթ (դեկտ. 1) խօսեցաւ Ս. Վրացեան, նիւթ ունենալով «Գրական լեզու» (ռուսահայ եւ թրքահայ բարբառները)։

Երկու բանախօսութիւններն ալ առիթ տուին շահեկան վիճաբանութեանց, որուն մասնակցեցան ներկաներէն շատերը եւ ժամանակն անցաւ շատ հաճելի եւ տաք մթնոլորտի մը մէջ, ընդհատուած թէյով ու սուրճով։ Դեկտ. 8ի շաբաթ գիշերը պիտի շարունակուի երկու բարբառներու շուրջ սկսուած վիճաբանութիւնը եւ այնուհետեւ պիտի բանախօսէ պրոֆ. Ադոնց, նիւթ ունենալով «Պրօշ իշխանական տունը եւ Իսրայէլ Օրի»։

Ակումբին անդամ կրնայ ըլլալ հայ գիրն ու գրականութիւնը սիրող ամէն հայրենակից։ Անդամակցութեան դիմումները պէտք է ընել վարչութեան, որ կը ներկայացնէ գանոնք ընդհ. ժողովի վաւերացման։ Մուտքի տուրքն է 25 ֆր. միանուագ եւ 5 ֆր. ամսական։

Կատարեալ գրական վայելքներ են շաբաթ երեկոներու այս հաւաքոյթները եւ կը յուսանք թէ հետզհետէ շրջանակն ընդլայնելով, ակումբը ունենայ իր մասնաւոր հաւաքավայրը, ուր կարելի պիտի ըլլայ կազմակերպել նաեւ հանրային բանախօսութիւններ։

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

Կ'ԱՅԼԱՅԵՐԻՆ

ՊՈՒԷՆ, 2 դեկտ.— Թղթակիցները յաճախ մոռացութեան կուտան կարեւոր խնդիր մը, մանուկներու այլասերումը։ Մեր գաղութը 250 անձ կը հաշուի։ Բոլորն ալ աշխատաւոր։ Մանուկները օտարացման վտանգի տակ են եւ ոչ օք կը հետաքրքրուի կը քանան ծնողներ, իսկ ազգային կազմակերպութիւնները, Հ. Ց. Դաշնակցութիւն, Մալաթիոյ կրթասիրաց եւ Մանաւանդ մտաւոր վարչութիւնը իրենց կարգին անտարբեր են։ քանի որ Հայաստանի նորեկ «կոմիսար»ն ալ կը կը յայտարէր. «Մենք հայահաւաքման դործով չենք զբաղիր», ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր մանուկներու ապագան։ Ցաւը տարի յետոյ այլեւս չպիտի լսէք իրենց բերնէն ոչ մէկ բառ հայերէն։ Եթէ նիւթական միջոցները չեն ներեր, գոնէ շաբաթուան մէջ 2-3 ժամ հայերէն Ա. Բ. մը սորվեցնելը՞ւ ալ ճար չկայ։ Չկա՞յ սրտցաւ հայ մը կամ հայուհի մը որ ստանձնէ այս պարտականութիւնը, Թէ՛ Պոլէնի եւ Թէ Սէնթ-Էսփրիի համար։

Շ.

ԴՈՒՐԵԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ՅՕՐԵԼԵԱՆԸ

Երուսաղէմէն կը գրեն թէ որոշուած է հայեկեղեցականութեան վաստակաւոր ու բազմաշխատ հովիւին՝ Երուսաղէմի Պատրիարք Եղիշէ արքեպիսկոպոս Դուրեանի քահանայութեան յիսնամեակը տօնել։ Այս առթիւ մասնաւոր յանձնախումբ մը նշանակուած է՝ անմիջապէս գործի ձեռնարկելու համար։

Յանձնախումբի գործօն անդամներն են՝ ատենապետ՝ Մեսրոպ Նշանեան, ատենադպիր՝ Բաբգէն եպիսկ. Կիւլէսէրեան, գանձապահ՝ Մկրտիչ եպիսկ. Ա-ղաւնունի, իսկ անդամներ՝ Մատթէոս եպիսկ. Գալըգճեան, Կիւրեղ վ. Խորայէլեան, Պ. Պ. Կ. Նուրեան եւ Գ. Մխալեան։

Այս առթիւ, արտասահմանի հայութեան առանձին կոչ մը պիտի ուղղուի եւ յոբելեարին անձն ու գործը սիրողներու կողմէ ղրկուելիք նուէրներու արժէքով հատընտիր գիրքեր պիտի գնուին եւ վանքին մէջ առանձին տեղ մը «Դուրեան Մատենադարան» անունով գրադարան մը պիտի կազմուի։ Յոբելեարին նուիրուած մասնաւոր գիրք մը պիտի հրատարակուի, որ պիտի բովանդակէ իր կեանքն ու գործը պատկերացնող դրուագներ, գրի առնուած իր աշակերտներէն եւ զինքը ժօտէն ճանչցողներու կողմէն,

Յունուարի Թուականն է 1929 հոկտ. 26։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

«ՊԱՏԻՒԻ ՀԱՄԱՐ».— Այր ու կին երիտասարդ, ամուսնացած, ու կը սիրէին զիրար։ Այրը կ'աշխատէր վաճառատան մը մէջ, ուր յաճախակի գողութիւններ կը պատահէին։ Վաճառատան տէրը լուր տուաւ ոստիկանութեան որ կարճ քննութենէ մը յետոյ ձերբակալեց այրը, իբր կասկածելի։

Հինգշաբթի իրիկուն սակայն իր փաստաբանին պահանջին վրայ, ան ազատ արձակուեցաւ ժամանակաւոր կերպով ու շիտակ գնաց տուն իր կնոջը մօտ։

Ի՞նչ խօսեցան իրարու հետ։ կինը որ կը սիրէր, յանդիմանե՞ց զինքը խստօրէն։ Խոստովանեցա՞ւ այրը։ Չանա՞ց ինքզինքն արդարացնել։ Ամէն պարագայի մէջ, վերջաս անպատուութեան քաւութիւնը որոշեցին փնտռել մահուան մէջ։

Այրը հանդարտ գրով մը երկար կտակ մը գրեց։ Ցետոյ երկուքը մէկ, նամակներ գրեցին ուղղուած ոստիկանութեան եւ իրենց ընտանիքներուն։

Ցետոյ, այսպէս կ'եզրակացնէ ու կը հաստատէ քննութիւնը։ Իւրաքանչիւրը առաւ ածելի մը ու կտրեց իր կոկորդը։ Արիւնը կը հոսէր, բայց մահը կ'ուշանար ու տառապանքը կը սաստկանար։ փորձեցին իրարու բազուկ կտրել։ Այրը ուժն ունեցաւ առնելու ատրճանակ մը, կրակելու նախ իր կնոջ, յետոյ իր իսկ վրայ։

Բայց նորէն չմեռան անմիջապէս։ Օր մը յետոյ միայն, անոնք գտնուեցան իրենց սենեակին մէջ, կիսակենդան, մահամերձ։

Եւ այսպէս, պատուոյ զգացումը որ չէր կրցեր արգիլել գողութիւնը, խլեց իր զոհերը։

ՏԻՈՒՐ ՎԵՐԱԴԱՐՁ.— Երկար տարիներ ի վեր ամուսնացեր էին, ունեցեր էին 12 զաւակ որոնցմէ 6ը կ'ապրէին։

Այրը հիւանդացաւ ու մտաւ հիւանդանոց ուր մնաց մէկ ամիս։ Երբ վերադարձաւ առողջացած, տունը ոչ կին կար, ոչ զաւակ, ոչ ալ կարասի։ Մերկ պատեր ու տախտակամածներ։

Շատ չանցած իմացաւ որ իր կինը փախեր էր իր սիրականին մօտ, տանելով զաւակներ ու կարասիներ։

Այրը բողոքեց ոստիկանութեան, որ հրաւիրեց սիրահար զոյգը բացատրութիւն տալու։ Երբ ոստիկանատան դրան առջեւ անոնց կը սպասէր. կինը երբ տեսաւ զայն, ձգեց ու փախաւ. իսկ սիրահար ու ամուսին գացին բարեկամաբար ճաշելու։ Ճաշի ընթացքին այրը պատմեց իր կնոջ բարեկամին — իր մրցորդին թէ քանիցս կինը փորձեր էր զինքը թունաւորել։

Յաջորդ օրը, նոր բողոքի մը վրայ, կինը ձերբակալուեցաւ ու խոստովանեցաւ թունաւորման փորձերը եւ իր կարդին յայտնութիւններ ըրաւ իր ամուսնին կատարած գողութիւններուն վրայ։

Այր ու կին ձերբակալուած են, մէկը դատուելու համար իբր թունաւորիչ, միւսը հարցաքննուելու համար իբր գող։

ՊԱՅԱԶԻՏԻ ՊԱՇԱՐՈՒՄԸ

(ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆԻ ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ)

Շատեր կը նստէին գետափայ, մարած աչքերով մտածած շրթներով, առանց խօսելու, բայց որոշապէս ցանկալով մեռնիլը։

27 Յունիս։ Կերանք վերջին անգամ մի քիչ ալ եթէ յաջորդ առաւօտ երկինք կամ մարգիկ օգնութեան չհասնէին, հոգի տալու վճռանուած էինք այլեւս։

Այդ օրուան իրիկունը, առաջնորդներուն հետ, տեսնուեցաւ թուրք պատգամաւոր մը, որ ծանօթներուն տակ էր եկեր։ Հրամանատարը եւ սպայակոյտը գիտակցելու պատգամաւորը առնուեցաւ, ան կը բերէր նամակ մը թուրք հրամանատարէն։ Երկրորդ նամակն էր այդ, զոր կը հրաւիրէր զօրքերը յանձնուելու։ Ընդհանուր խորհուրդ մը ժողվուեցաւ։ Ես կը տեսնէի անոնց յուսալքուած դէմքին վրայ տպաւորութիւնը, զոր կուտային այդ տխուր լուրերը։ Անոնք շատ հաւատ կ'ընծայէին այդ լուրերուն. եթէ մեր եղբայրները օգնութեան չէին հասնէր, ուրեմն բա՛ւական չունէին ճակատներուն վրայ, ինչպէս կը հաստատէր թուրք փաշան ալ։ Հրամանատարը գետին ձգեց նամակը եւ լուռ կեցաւ։

Եթէ նոյնիսկ Հարիւր տարի ապրիմ, դարձեալ չպիտի մոռնամ այդ պահուն կրած մեր անձկութիւնը։ Լապտերին վախվխուն լոյսին տակ, թուրք պատգամաւորին շուրջը, սպայակոյտը կարգի կեցած էր, ու ետեւը կը յորդէր զինուորներուն ալիքը։ Անոնց խռովահար աչքերը կը հարցաքննէին իրենց պետերը, եւ պետերը լուռ էին, գլուխները վար կախուած։ Իւրաքանչիւրը կը քննէր իր սիրտը վախնալով գուշակել իրը ինչպէս իր ընկերոջ սիրտը։ Իւրաքանչիւրը կը կռուէր մեկուսի, Թուլութեամբ, հոգիներուն մէջ բարձրացող յուսահատութեան սոփեստութեան դէմ։ Մարդկային ուժերուն սահմանը հասած չէի՞ն արդէն։ Ուժերնին փորձել խենդութիւն չէ՞ր միթէ։ Յարատեւելի վայրկեան, երբ ոչ օք կը խօսէր, որովհետեւ բոլորն ալ կը սպասէին ձայնին աւելի տկարին, որ գար քաշելու իր ետեւէն եւ արգարացնելու իրենց աճող տկարութիւնը։ Կը զգայինք, որ իւրաքանչիւր երկվայրկեան կամք մը կը պարտուէր. եւ հասարակաց տկարութիւնը կը ծաւալէր, մինչեւ որ գտնէր իր թարգմանը։ Նայուածքները կը խուսափէին, որպէսզի իրարու հանդիպելով չմատնուին։ Ես ալ դարձուցեր էի աչքերս, որոնք մեքենաբար հանդիպեցան մարդու մը, որ կը մօտենար, ձեռքը կապած իր կուրծքին վրայ եւ ճակատը վիրակապի մէջ։ Իմ ծերուկ ծառաս էր, որ կը վազէր հասկնալու համար հաւաքման պատճառը։ Լուր չունէր, եւ չէր գիտեր թէ ի՛նչ կ'անցնի կը դառնայ։ Հետաքրքրութեամբ դիտեց հսկայ թուրքը, որ Արեւելքցիի պէս անշարժ կանգներ էր։ Այդ պահուն էր, որ պետրուշկա յղացաւ իր գաղափարը, իր լաւագոյն գաղափարը, կատակասէր գաղափարը, ուսս գիւղացիին զուարճասիրութիւնը, որ չեմ գիտեր ինչպէս յանկարծ մտաւ իր ուղեղը։ Եկաւ կանգնեցաւ փայտի պէս ճիշտ թուրք պատուիրակին առջեւ, գրպանէն հանեց սրինգը, որ երկար տասնէ ի վեր յամր էր մնացեր, տարաւ շրթներուն, եւ, գարմանահար թուրքին մօրուքին տրնկած, փչեց սրինգը։

Ինչ որ սկսաւ երգել պետուրշկա, առաջին տողն էր մեր ազգային եւ զինուորական քայլերգին. Աստուած պահէ մեր ցարը...

Գիտէք թէ որքա՜ն հրաշալի օր է ան եւ հզօր, այդ երգը։ Լսա՞ծ էք գայն, մեր բանակին մեծ տօներուն ընթացքին, երբ փոթորիկի մը նման կ'անցնի զօրագունդերուն ճակատին վրայէն բախելով սիրտերը, շկահելով սուրերը եւ ճարճատելով դրօշակները։ Երբ այս ուսս երգը կը պայթի, ցուրտ դող մը կը սեղմէ կոկորդը նոյնիսկ ամենէն հանդարտ մարդուն, արիւնը կը վազէ աչքերը, կարծես հոսիլ, տարածուիլ ուզէր։ Այդ օրը, պետրուշկային սրինգին մէջ, մեր երգը չունէ՞ր երիտասարդին որոտումը։ Ան քանտարկուեր էր այդ նիհար եղէգին մէջ, եւ դուրս կ'ելլէր խո՜ւլ, դժբախտ եւ աղաչուն։

(Շար.)

ջովին կ'օգտուին Թուրքիոյ մէջ իրենց կալուածական իրաւունքներէն։ Երբ ասոնք ապրին ամէն իրաւունք կը վայելեն, ի՞նչպէս կարելի է հանդուրժել որ անդին՝ Սուրիոյ մէջ, թրքական կալուածները ընդհանուր արգելքի (ֆաճգ) տակ մնան։ Հետեւաբար, առկախ խնդիրներու մասին Ֆրանսացիներու հետ բանակցութեան սկսելէն առաջ, նախ պահանջելու է որ անոնք գործադրեն իրենց ստորագրած համաձայնագիրը, հակառակ պարագային, հասկցնելու է թէ Թուրքիոյ սուրիահպատակները և նոյն իսկ Ֆրանսացիները չպիտի կրնան պահել իրենց կալուածական ազատութիւնը։

ՖՐԱՆՔԵԻԹՈՒՐՔ ՎԷՃԻՆ ՇՈՒՐՋ

Ժուռնալի մէջ, քաղաքական բաժնի խմբագիր Սէն-Պրիս խօսելով Լինկիւբրի խորհրդարանին կողմէ կտրօններու համաձայնագրին վաւերացման մասին, կը գրէ.

Մեծ հետաքրքրութեամբ կը սպասուէր 1 Դեկտ. Թուականին, որ վճռական դրուագ մը պիտի նշանակէր արեւելեան գործերու հաշուեյարդարին մէջ։ Ըստ անցեալ մայիսին կնքուած համաձայնագրի մը, մեծ ժողովը այդ Թուականին պէտք է վաւերացուցած ըլլար մայիսին տրուած որոշումները, օսմանեան պարտքի վերջնական կարգադրութեան համար։

Վաւերացումը կատարուեցաւ, բայց այնպիսի պայմաններու տակ, որ վէճը փակելէ աւելի արծարծելու հանգամանք ունի։ Իրաւ ալ համաձայնագրերը վաւերացնելէ առաջ, մեծ ժողովը ընդունեց մասնագիտական երկու վերապահումներ, որոնք խնդրոյ առարկայ կը դարձնեն տրուած որոշումները։ Ասիկա մասնագէտներուն կը վերաբերի։

Ինչ որ կը հետաքրքրէ քաղաքականութիւնը, մանաւանդ ֆրանսական քաղաքականութիւնը, վիճաբանութեան խիստ կարեւոր մէկ մանրամասնութիւնն է։ Երկու Թուրք երեսփոխաններ քանաձեւեր առաջարկեցին՝ դիտել տալով Թէ օսմանեան պարտքի Թուղթերուն մեծ մասը Ֆրանսացիներուն ձեռքը կը գտնուի, ուստի եւ պահանջելով որ որոշումը յետաձգուի՝ մինչեւ սուրիական սահմանագլուխի կարգադրութիւնը։

Ուրախ ենք նկատելու Թէ այս բանաձեւերը մերժուեցան միջամտութենէն վերջ արտաքին նախարարին, որ դիտել տուաւ Թէ պէտք չէ իրար խառնել եւմտական խնդիրներն ու սահմանագլուխի խնդիրները։ Սակայն Թէվֆիք Րիւշտի պէյի գործածած լեզուն լուրջ մտահոգութիւններ կը պատճառէ։ Նախարարը յստակօրէն կը յայտնէ Թէ մտադիր է պահել իր ցարդ բռնած դիրքը սահմանագլուխի խնդրին մէջ, «խնդիր, որ կենսական կարեւորութիւն ունի Թուրքիոյ համար»։

Այսպէսով մենք մեզ կը գտնենք յատկանշական վէճի մը առջեւ։ Քանի մը օր առաջ, երբ Պ. տը Շանպրէօն Լինկիւբի վերադարձաւ, ցոյց տուինք Թէ ի՞նչպէս կը ներկայանայ սահմանային վէճը։ 1921ի եւ 1926ի համաձայնագրերը Թուրքիոյ տուին վերջին ծայր նպաստաւոր սահմանագիծ մը, որ խիստ ձեռնտու էր Սուրիոյ շահերուն։ Այդ սահմանագիծը Թրքական Թնդանօթին առջեւ կը դնէ իսկէնտէրունը, կը սեղմէ ներքնամասը Հալէպի, —որուն ջուրի աղբիւրները կը մնան Թուրքերուն ձեռքը—, եւ Թուրքերուն կը Թողու Պաղտատի երկաթուղիին օգտագործումը՝ իրենց զինուորներու փոխադրութեան համար։ Մենք ընդունեցինք այս աննպաստ պայմանները։ Ասիկա պատճառ մը աւելի է՝ պահանջելու համաձայնագրին խստիւ գործադրութիւնը։

Թուրքիա պէտք է գործադրէ դանիացի զօրավար Էննոթի իրաւարարական վճիռը։

Ֆրանսա բարեկամական տրամադրութիւններ ցոյց տուաւ Թուրք նոր վարչաձեւին մասին, բայց պէտք չէ որ վէճի առարկայ դարձուին իրաւունքները Սուրիոյ, որուն պատասխանատուն է իբրեւ հոգատար ազգ։ Որքան շուտ հասկնան ատիկա Լինկիւբրի մէջ, այնքան լաւ պիտի ըլլայ։ Ցաւալի է դիտել տալ Թէ մեծ ժողովի վէճը ցոյց կուտայ տրամադրութիւններ, որոնք միայն գլխու ցաւ կրնան պատճառել Թուրքիոյ։

Մեծ զեղծում մը Երեւան հաւնուած

Երէկ առաւօտ Փարիզի ոստիկանութիւնը ձերբակալեց «կազէթ տիւ Ֆրան է տէ Նասիոն» շաբաթաթերթի տնօրէնուհի Տիկին Մարթ Հանօն եւ այս վերջինին նախկին ամուսինն եւ աշխատակից Լազար Պլոքը։

Ցիշեալ Թերթը հիմնուեցաւ Փարիզի մէջ 1925 մարտին, համեստ պայմաններով։ 1926 սեպտեմբեր 16ին «կազէթ տիւ Ֆրան» վերածուեցաւ անանուն ընկերութեան, մէկուկէս միլիոն ֆրանք դրամագլուխով։ Բացի Թերթի հրատարակութենէն ընկերութիւնը պիտի զբաղէր նաեւ «արժեթուղթերու առուծախով, սեղանաւորական ընկերութեանց մասնակցութեամբ եւ առհասարակ ամէն կարգի առեւտրական, ճարտարարուեստական եւ եւմտական գործողութիւններով»։ Դրամագլուխը գոյացած էր 500 ֆրանքնոց 3000 արժեթուղթերով, որոնց 2000ը կը պատկանէին տիկին Հանօի եւ որոնց իւրաքանչիւրը ընդհ. ժողովներուն մէջ հինգ ձայնի իրաւունք ունէր, մինչ մնացեալ 1000ը գնուեցան կարգ մը բաժնետէրերու կողմէ — որոնց կարգին էր Լազար Պլոք — եւ իւրաքանչիւր բաժնեթուղթ մէկ ձայնի իրաւունք ունէր։ Ասկէ զատ նախագահ-հիմնադրուհին 1000 հիմնադիրի բաժին անուան տակ իրեն կը վերապահէր ապագայ շահերու 100ին 20ը։

Թերթը ապահոված էր աշխատակցութիւնը ծանօթ դէմքերու։ Բացի քաղաքական յօդուածներէ, եւմտական խնդիրներու շուրջ յօդուածներ կը հրատարակուէին։ Տիկին Հանօ հետզհետէ հիմնեց 5-6 սեղանաւորական ընկերութիւններ։ 400 մասնաճիւղեր բացաւ գաւառներու մէջ։ Բացի մէկ ընկերութենէ, միւսները բոլորն ալ կեղծ էին։ Կ'ըսուի Թէ Փարիզի եւ գաւառներու մէջ յիշեալ ընկերութեանց բաժնեթուղթերուն վաճառումէն գոյացած է մօտ 100 միլիոն ֆրանք, զոր իւրացուցած են տիկին Հանօ եւ Լազար Պլոք։ Զանազան բաժնետէրերու բողոքին վրայ է որ գատական իշխանութիւնը միջամտեց գործին եւ ձերբակալեց զեղծարարները։

**** «Իւմանիթէ» կը գրէ Թէ այս գործին մէջ մեղսակից են նաեւ «Քոթիտիէն», «Վոլոնթէ» եւ «Ռիւմէօր» Թերթերը։ «Քոթիտիէն» ամսական 300,000 ֆրանք կը ստանայ եղեր տիկին Հանօէն՝ իբրեւ ծանուցումներու փոխարժէք։*

ՅԵՏԱԶԳՈՒԱԾ Է

Հ. Յ. Դ. Փարիզի շրջ. կոմիտէի ԽՆԶՈՅԹ — ԵՐԵԿՈՅԹԸ յետաձգուած է անորոշ ժամանակի համար։

ՄԵԾ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Եոզկատի բարեպաշտակ Հայր. Միութեան Մարսիլիայի Տրամաթիք Մտուդեան, դեկավարութեամբ Մ. Մարուքեանի, կը ներկայացնէ՝

«ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏ»Ը

Այս կիր. իրիկուն ժամը 8.30ին, 84 Rue Chapeի թատերասրահը

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Նանսիի Հայ Ուսանող. Միութեան կողմէ 16 դեկտ. ժամը 8ին, *Քրիսթի Ժուռնալի* սրահը, 21 Rue Cadet ի նպաստ Նանսիի Հայ Ուս. Միութեան Օգնութեան Մնտուկին

Օրքէսթրը եւ ճազ պանտ, շարունակական նուագ եւ ֆաճելի անակնկալներ։ Պարի մրցումներ՝ դեկավարութիւամբ ֆրանսացի յայտնի փրոֆէսէօրներու։ Արժէքաւոր նուէրներ։ *Մուտք 10 ֆրանք։*

Հ. Յ. Դ.

Լիոնի *Կայծակ* խումբի ժողովը այս իրիկուն ժամը 8ին Café de la Comète, 122 Cours Lafayette, Lyon։ *Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։*

Լիոնի *Քեռի* խումբի ժողովը՝ այս իրիկուն ժամը 8.30ին ընկ. Ճանկէօզեանի սրճարանը։ *Կարեւոր օրակարգ։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻՔ վաղը Հինգշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30—5 Հալերէն (Պ. Մ. Նաթանեան)։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԻԿ

Մարսէյլ, *Մ. Թ.*— Ձեր գրութեան առաջին երեք Թուղթերը կը պակսին։

Մարսէյլ, *Պ. Զ.*— Կը կարգադրենք։

Մամիւօլ, *Յ. Մ.*— Կը խնդրուի Թարգմանութիւնը ղրկել մեր հասցէին։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Դարակէօզեան Հօմի սափրիչ Տիգրան Մխրգաեան (Խոյցի, Պարսկաստան) կը փնտռէ իր քոյրը, Մարգարիտ Մխրգաեան որ 1922ի սկիզբը կը գտնուէր Խասգիւղի եկեղեցւոյ կայանը (Պոլիս)։ Գրել՝ Mirzayan Dicran, La Gaudinière, La Ville-aux-Clercs. (Loire et Cher).

Կը խնդրուի արտասահմանեան Թերթերէն արտատպել։

— Պրուսայի Մէօղէզ գիւղէն Ոսկիան Յովհաննէսեան եւ իր ընտանիքը Մարիամ կը փնտռեն Մէօղէզցի Մաթէոս Մարտիկեան, հօր անունը Նուրիջան Մարտիկեան, մօր անունը Էվլատենց Աղաւնի։ 1922-23ի եղած է Պոլսոյ անգլիական որբանոցը, յետոյ փոխադրուած է Ռըլիէֆի Գավալայի որբանոցը։ *Կը կարծուի Թէ այժմ Ֆրանսա կը գտնուի։ Իմացնել՝* Oskian Hovannessian, 92bis Ave. de Verdun. (Issy-les-Moulineaux).

Կը խնդրուի Յունահայ Թերթերէն արտատպել։

— Պարտիզակցի Արմենուհի Պէլէէրեան, դուստր Կէյվէցի *քոլճի* Բարունակի, *կը փնտռէ իր ազգականները։ Քոլճի Բարունակ մեռած է Ջարգերու միջոցին, իսկ մայրը եպրաքսէ Աւետեանեան մեռած է ընդհ. պատերազմէն առաջ։* Գրել՝ 5 Ave. d'Orléans, Paris (14e) կամ 220 Co. Stupinigi. Torino. Italie.

— *Մեծ Նոր գիւղցի* Արմենուհի Թիլիգեան (Էլմասեան) դուստր Գրիգորի եւ Խորհիկի կը փնտռէ իր եղբայրը որ շուրջ 6 ամիս առաջ Հռոմէն (Իտալիա) Ֆրանսա անցած է. որէէ լուտոյ ամենեւին տեղեկութիւն չէ ստացած իրմէ։ Գրել վերի հասցէին։

— *Կը փնտռուի Կէմէրէկի Թէքմէն գիւղացի Հայկ Մովսէսեան եւ Յարութիւն Հաճընեան։ 1925ին Պէյրութէն մեկնած են Արժանթին (Հարաւային Ամերիկա)։ Իմացնել՝ Երուանդ Մովսէսեանի, Ռէսթորան Էնթէրնասիոնալ, Մէդոն նէօվ Շարվիէօ, Իվէր, կամ ցառաջի հասցէով։*

Կը խնդրուի Ամերիկահայ Թերթերէն արտատպել։

Դեկտ. 15ին ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

«ԾԱՂԻԿ ՄԸ ՓԵՏՏԵՄ»

(Թերթուածներ)

Գրեց՝ Օ. ՋԱՐՄՈՒՆԻ

Կ'ՈՒԶՈՒԻ գրաշարի աշակերտ մը։ Մնայուն գործ։ Դիմել՝ *Յառաջի*։

Գրաշար կ'ուզուի

Հայերէնի խիստ վարժ երկու գրաշար կ'ուզուի։ Դիմել՝ «Massis» տպարան, 208bis rue Lafayette, Paris (10e).

ԳՏՆՈՒԱԾ

«Յառաջ»ի միջոցաւ փընտռուած Շնորհք Սիմոնեանեանի հասցէն՝ Sênor Simonian, Calle Mendoza 732, Tucuman (R. Argentina).

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմատիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լազոռաթուառ։ Ազատմիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։*

Վարձու է յարկաբաժին *մը երեք կահաւորուած սենեակներով կամ 2 սենեակ կահաւորուած եւ մէկ աղանց կահաւորութեան։ Մոհանոց, ջուր, գազ, ելեկտրականութիւն։ Դիմել՝* 10bis Rue des Trois Champtiers, Chaville (S. et O.).

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

E. STEFIKI

վկայեալ իրաւագէտ, քաղաքական գիտութեանց վարժարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris (16e)

Հեռ. Passy 72.56

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ միջոցի մէջ Ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան Թուղթերու օրինական գործողութիւնները։

կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

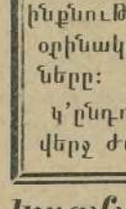
Կազմարար կազմարարական ամէն տեսակ աշխատանք, *մասնաւորապար լիւքս գիրքեր, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ Դրել՝ Ժիրայր Խուպէսէրեանի, 37* Rue des Fleurs, Viroflay, (S. et O.).

Բ. ԱԲԳԱՐԵԱՆ

վկայեալ հիւանդապահ, նախկին տասնապետ հիւանդապահ Ազբեւելեան բանակին, 14 երկար տարիներու փորձառութեամբ կը խնամէ ամէն տեսակ հիւանդներ։ *Մասաժ, վանտուզ, փիքիւր, փանսըման* եւայլն։ Վկայեալ աղքատներուն ձրի։

Հասցէ՝ 6 Rue Grégoire du Tours. Paris (6e),

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

Հայերէն, Յունարէն և Թուրքերէն հռչակաւոր փլաքներու ամենամեծ վաճառատունը որ կը գտնուէր Փարիզ, 24 Rue Albouy, փոխադրուած է՝

Mr. JACQUES DE PADOVA

11bis BLD. GAMBETTA, NICE

Ձեղչեալ գիներով կը ծախուին՝ ամենալաւ ֆոնոկրաֆները. քօտաքները, ամէն տեսակ փլաքները եւ լուսանկարչական առարկաները։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՔԵՐՈՒ ԵՒ ՕՏԱՄՈՔՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վեներական, ախտերու
Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով
ցօդացաւ, ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրաթերթիւն (Rachitisme) եւայլն։
16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ
Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ
15 Rue de la Huchette, Paris Ve, *Մէթրօ Սէն Միշէլ*
Կը պատրաստենք կարագ իւղով թերթանուշ (փաքլավա) եւ փաքլավայի թերթեր։ Նոյնպէս թէյ քատայիֆ եփած եւ հում, լօքմա, քուրապիէ, լոքում և ամէն տեսակ անուշեղէններ։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ԵՒ ՕՐԻՈՐԴՆԵՐ
եթէ կ'ուզէք ամենաշքեղ գլխարկներ ունենալ ամենամատչելի գիներով և կամ թրանսֆօրմասիօն ընել տալ ձեր գլխարկները, դիմեցէք Փարիզի միակ հայ գլխարկավաճառատունը
MODES **ԱՏՐԻԱՆԱ** MODES
Rue des Pyrénées 246 Tram : 26 Autobus
Մէթրօ՝ ԿԱՄՊԻԹԱ

Ղ. ՔԷՆՏԻՐԵԱՆ
ՍՐՃԱՐԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ «ԹԸԼԿԱՏԷՆ»
14, ՌԻՒ ՖՐԱՆՍՈՒԱ ԿԱՐՍԷՆ - ԼԻՈՆ
Ամէն տեսակ եւրոպական եւ արեւելեան կերակուրներ
ՀԱՄԵՂ ՄԱԿՈՒՐ ԱԺԱՆ

ՕԳՏԱԿԱՐ ՀԱՒԱՏՔ ՄԸ ՊԱՇԵԼՈՒԻ ԵՒ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԵԼՈՒԻ
POLYCLINIQUE PARISIENNE
123 Bld. Sébastapol, PARIS (4e) Métro Réaumur et St. Denis
Հոգս փորձառու հայ եւ ֆրանսացի մասնագէտ բժիշկներու խորհրդակցութեամբ կը դարմանուին ընդհանուր եւ տղայոց հիւանդութիւններ արմատական եւ նոր մեթոտով արանց եւ կանանց մորթային եւ վեներական հիւանդութիւներ իրենց բարդութիւններով, նոյնպէս քթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ։ Ultra-Violet եւ Diathermie *կը բուժուին Ջղացաւ (Sciatique) եւ ամէն տեսակ յօդացաւ։*
ԱՄԷՆ ՕՐ 9—12 ԵՒ 2—8
Արտասահմանէն եկող հիւանդներու ամէն կարգի դիւրութիւն կ'ընծայուի։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԾ

ԿԱՎՈՒՃԻ 1929Ի ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ
ՇԱՅՐԸ Ի ՇԱՅՐ ԶՈՒԱՐԹ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ
ժպտուն անէքթոտներով, թեթեւ ֆանթէզիներով, սրամիտ պատկերներով եւ շէնշող այժմէականութիւններով լեցուն լաւատեսական հատոր մը, զոր ամէն Հայ պէտք է ունենայ կեանքի անհիմնութիւնը հասկնալու համար։
ԳԻՆ 30 ՖՐԱՆՔ ԿԱՄ 1 ՏՕԼԱՐ 50
Դիմել՝ GAVROCHE, 208bis Rue Lafayette, Paris (10e).
Բաժանորդագրուեցէք կավուճ շաբաթաթերթին

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)
Այս անգամ իր անձնական դարմանատունը հաստատուած կը խնամէ ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՆՑ, ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՅԻՆ հիւանդութիւնները։
Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Halles
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8։ կիրակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՆՈՐ ԶԵՂՉ
ԱՅՍ ՅԱՆԿԻՆ ՄԷՋԷՆ 100 ՖՐ.ԷՆ ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ %30
ԻՍԿ 50 ՖՐ.ԷՆ ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ % 15 ԶԵՂՉ
Իմ ընկերս 7.50, Վարժապետին աղջիկը 18, Մանուճ Լէսքօ 15, Ֆէրնան պոնդոկը (2 հատ.) 15, Լիլիթն ու Արտակ 10, Մ.քէէի սիրարկածը 3, Ագային բարեբար 4, Յեղափոխութեան մակաբոյծները 5, Անշտոյտ սերունդ մը 8, Աւազակապետը 25, Կրացիէլլա 8, Փոթորիկը 2, Խոհարարուհոց ժողով 2, Առաքելոց վանքին կռիւը (պատմեց զօր. Անդրանիկ) 12.50, Հայերու բնաջնջումը 6, Սիրելու եւ սիրուելու արուեստը 3, Նահապետական հերոսամարտը 10, Լոնգոսի հովուավէպը 8, Մէլինա Նահապետ 5, Մատանեայ 2, Վերադարձը 3, Պըլ-Պուդի (Օքէրէթ) 9, Թուածներ (Թուրեան) 5, Աբու Լալա Մահարի 5, Լոյս Զաւարեան 3, Յաբէթ 10, Արարատ Այբենարան ընթերցարան 3, Հայ. քերական 3, գարանները 3, 25, 30, Երազահան 5, 6, 10, Ֆրանս. խօսակցութիւններ 5, 6, Լուսաբեր այբենարան 5։
Պահանջեցէք մեր գրացուցակը անբաղդատելի գիներով, ինչպէս ամէն տեսակ բառարաններ, գիտական եւ առողջապահական գիրքեր, նանիշներ Կոմիտաս վրդ.ի, Սրուանձտեանցի, Զուշտեանի, եւայլն։
Դիմել՝ Madame SÉVOUNI, 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

"ARAX,, PHOTOGRAPHIE D'ART
9 Rue Papillon, PARIS (9e), Métro Cadet կամ Poissonnière
Tél. Provence 49—34 *ՀԱՆՐԱԿԱՌԱՒԻ ԲԱԺՄԱԹԻՒ*
ԱՐԱՔՍ *Ձկայ աւելի թանկագին նուէր մը քան ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃԱՇԱԿՈՎ և ՆԿԱՐՐԱՏԻ ԲՈՒՅՐ ՅԱՏԿԱՆԻՇՆԵՐՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ ՄԸ*
ԲԱՑ Է ԱՄԷՆ ՕՐ ԵՒ ԱՄԲՈՂՋ ՕՐԸ ԳԻՆԵՐԸ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐԸ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration — Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 6 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1928

6 DÉCEMBRE 1928

ՏԱՐԻ ԹԻՒ 822 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԽՕՍՔ

ՉԻՆԱՐՇԱԻ

Մէքան կը բազմանան ձայները խաղաղութեան համար, քան կը սաստկանայ սպառազինութեան տենչը։

Նաժարեալ զինարշաւ։

Անցեալ օր, Ֆրանսայի Խորհրդարանին մէջ բուռն վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան զինուորական վարկերու քննութեան առթիւ։ Պատերազմական նախարարութիւնը կը պահանջէ 7,323,000,000 ֆրանք, 1929 տարեշրջանին համար, այսինքն 790 միլիոն ֆրանք աւելի նախորդէն։ Բանակին զինուորներու թիւը, որ 688,000 էր 1912ին եւ 845,000ը կ'անցնէր 1914ին, կը հաշուէն 566,000 հոգի, 1930ի համար։

Պատերազմական նախարարը ուզեց ապացուցանել թէ յարմար չկայ եւ ընդհակառակն պակսած է Ֆրանսայի ճնայուն բանակը։ եւ առաջարկուած վարկը քուէարկուեցաւ 195ի դէմ 376 ձայնով։

Նոյն պատկերը պարզուեցաւ ծովային նախարարութեան առեն։ Այստեղ ալ, նախարարը հաստատելով եղած քննադատութիւններուն, շարեց շարք մը հաւանականներ, ապացուցանելու համար թէ Ֆրանսան շատ հետեւ է եւ մեծ պետութիւններու կարգին, միակն է որ նահանջ պատերազմեան ելմտացոյցէն պակաս կը ծախսէ այսօր (հաշուելով Գերմանիան)։

Այսպէս, վերջին պատերազմին Մեծն Բրիտանիա կորսնցուցած է 570,000 թոնօ մարտանաւ, Ֆրանսա՝ 113,000, Իտալիա՝ 40,000, Մ. Նահանգները՝ 19,000, Ճափոն՝ 3,700։ Ուրեմն, Անգլիա երեք անգամ աւելի կորսնցուցած է քան Իտալիան, 10 անգամ աւելի քան Մ. Նահանգները, եւ երեսուն անգամ աւելի քան Ճափոնը։ 1914—1922 եղած նաւային շինութեանց մէջ Ֆրանսան կուգայ ամենավերջինը, շինած ըլլալով 28,000 մարտանաւ. մինչ Իտալիան շինած է 69,000 թոնօ, Ճափոն՝ 465,000, Մ. Նահանգները՝ 870,000, եւ Անգլիա՝ մէկ միլիոն 170,000։ Իսկ ծախքի տեսակէտով ալ, նախարարը անկասկած կը գտնէ Ֆրանսան, քանի որ 1914ին իր նաւային ելմտացոյցը կը հաշուէր 3,205 միլիոն ֆրանք (այսօրուան արժէքով), մինչ 1929ին կը նախատեսէ միայն 2525 միլիոն, այսինքն հարիւրին 21 պակաս։ Արդ, Մ. Նահանգներու նաւային ելմտացոյցը այսօր հարիւրին 165 աւելի է քան 1914ին, Ճափոնականը՝ հարիւրին 120, իտալականը՝ 100ին 15 աւելի է այլն.։ Ու վերջապէս նախարարը շեշտեց թէ ծովային զինուորներու թիւն ալ զեղչուած է քանի որ 1860 սպայ եւ 66,566 նաւաղ ունէին 1914ին, իսկ 1929ին պիտի ունենան 1798 եւ 53,000։

Տարակոյս չկայ որ նոյնքան պերճախօս ճառեր պիտի խօսուին երկիրներու նախարարները, ապացուցանելու համար թէ անհամեմատական են սպառազինութիւնները եւ թէ խաղաղութեան համար է որ կը պահեն մնացածը։

Իրականութիւնը այն է որ, մէկը միւսէն ետ մնալ չուզեր, ցամաքային, թէ ծովային եւ թէ օդանաւային ուժերը կատարելագործելու եւ բազմապատկելու, վառօդը չոր եւ սուրը սուր պահելու համար։

Այս ճամբուն վրայ, մասնաւորապէս կը փայլին Անգլիա եւ Նահանգները, որոնք ոչ միայն կ'ուզեն պահել իրենց դիրքը, այլեւ կը փորձեն իրարու ձեռքէ խլել գերակշռութիւնը։ Անգլիա մը ի վեր խուլ ժժդոհութիւն կը տիրէ երկու երկիրներու միջեւ, իրարու դէմ։ Իսկ ընթերցողները պիտի յիշեն թէ Գիպիսի ցուցադրական ձեւով մը Փարիզէն Ամերիկա դարձաւ Անգլիան նախապար Քէլլոգ, առանց Լոնտոն հանդիպելու։

Մ. Նահանգները կը սպառազինուին հրապարակաւ, մերժեհանդերձ «աշխարհակալութեան եւ զինապաշտութեան յանցանքները»։ Նախագահ Քուլիճ՝ արդէն իսկ խորհրդարանին յանձնած է իր պատգամագիրը, որ կը պատուիրէ 15 յածանաւեր շինել։ Պիտի զօրացուի նաեւ օդային ուժը։ Հաքանչիւրը իր սպառազինութեան ծրագիրները լրացնելէ յետոյ միայն կրնայ հանգիստ ճառ խօսիլ զինաթափութեան մասին, ինչպէս կ'ըլլայ տարուէ տարի, եւ տարին քանի մը անգամ։ Ցայտնի է թէ ինչ ելք ունեցան զինաթափութեան նախապատրաստական ժողովները, Ժընեւի մէջ։

Այսպէ՞ս կը ներկայանայ քաղքենի-դրամատիրական ճառը։

Ճարքե՞ր է միւսը, խորհրդայինը։ Ամենեւին։ Դեռ նոր ներկայացուեցաւ Խորհրդային Միութեան ելմտացոյցը, որ կը նախատեսէ 7,700,000,000 րուբլի ծախք։ Այս գումարին մէջ, զինուորական ծախքի բաժինն է՝ 840 միլիոն (հարիւրին 11), մինչ Անգլիոյ 742 միլիոն էր։ Եւ ի՛նչ դժուար բան է արդարացնել ցարերուն։ Ան պիտի ծառայէ «բարելաւելու բանակին կազմն ու պայմանները եւ կրթութիւնը»։

Կը հետեւի թէ, երկու քայլ դէպի կրճատում փորձած են, բոլորը մէկ տասը քայլ առաջ կը նետուին, դէպի զինարշաւ եւ մէկը միւսով կը չգմեղանայ։ Բոլորն ալ ինքնապահպանութեան տարրական պահանջը կը յիշեցնեն։ Պատերազմ, — ոչ մէկուն միտքէն կ'անցնի. ընդհակառակն, ամէնքն ալ «խաղաղութեան ճամբան կը հարթեն», անդադար մարտանաւ շինելով, պատերազմական միջոցները կատարելագործելով, զինուորագրելով ու զինելով...

Ե՞րբ այսքան սպառազինուած էր աշխարհը։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՌԱՋԱՐԿ ՄԸ

Կարգ մը ինքնահաւան խօսքերէ յետոյ, որոնք կարդացածը չհասկնալու տպաւորութիւն կը գործեն, Աթէնքի «Նոր Օր»ը հետեւեալ միջոցները կ'առաջարկէ Սուրիոյ նոր արտագաղթին դէմ. (Նոյեմբեր 29)։

— « Արդեօք կարելի չէ՞ երեք յարանուանութեանց եւ երեք կուսակցութեանց ներկայացուցիչներէն բաղկացած բրոբականտի երկու մարմիններ կազմել, որոնք քաղաքէ քաղաք եւ գիւղէ գիւղ պտտին, ժողովուրդը զգուշացնելու համար արտագաղթի հետեւանքներէն։

Այս մարմինները, որոնցմէ մին կրօնական եւ միւսը աշխարհական, պէտք է կազմուին Սուրիայէն դուրս, օրինակ՝ փարիզի մէջ,

Նոր դէմքերը աւելի ազդեցիկ կ'ըլլան եւ անոնց խօսքը լսելի ամէնուն կողմէ։ Ցայտնի է թէ կիլիկիոյ կաթողիկոսը եւ Սուրիոյ ազգային իշխ նուիրիները պէտք եղած ազդեցութիւնը չունին ժողովուրդին վրայ։

Դաշնակցութիւնը, Ռամկավար կուսակցութիւնը եւ Հնչակեանները կրնան քով քովի գալ, վերտանգաւոր չափերու հասած Սուրիահայերու արտագաղթի մասին խորհրդակցելու համար։

Միեւնոյնը Լուսաւորչական, բողոքական եւ կաթոլիկ յարանուանութեանց համար։ Այս գործին նախաձեռնութիւնը պէտք է ստանձնեն կուսակցութիւնները եւ դիմեն բարեգործականին, ապահովելու համար դրամական օժանդակութիւնը, որ մեր կարծիքով գործին յաջողութեան մեծագոյն երաշխիքը կը կազմէ։

Երկու մարմինները, բաղկացած վեց հոգիէ, իրենց վստահուելիք գործը արդիւնաւոր կերպով վերջացնելու համար, պէտք է առ նուազն վեց ամիս մնան Սուրիոյ մէջ, իսկ ասիկայ կ'ըլլայ, երբ պէտք եղած դրամը յատկացուի բարեգործականին կողմէ։

Իբրեւ մանրամասնութիւն ըսենք նաեւ թէ բրօբականտիմարմիններուն գործը պիտի ըլլայ հանրային բեմը եւ մասուլը օգտագործել իրենց նպատակին համար եւ ցրուել մեծ թիւով գրքոյկներ։ Մտնել խրճիթներէն ներս, խօսիլ գաղթի մասին եւ հայրենի յիշատակները արծարծել ժողովուրդին մէջ։

Անշուշտ, աւելի հմտագիտ պիտի ըլլար, եթէ շարժապատկերը օգտագործուէր, ցուցադրելով Հարաւային Ամերիկայի կեանքէն գեղ տպաւորող պատկերներ։

Ահա միջոց մը, որ կրնայ սպասուած արդիւնքը տալ։ Անդին կը մնայ հիմնական գործը, գաղթականներու գետեղման աշխատանքը, որ ստանձնած է Ազգերու Դաշնակցութեան աշխատանքի գրասենեակը։

Պէտք է, որքան կարելի է շուտ հոգին կապել ժողովուրդը, զայն դարձնել արտադրող։

Այս կէտին մէջ է որ պէտք է չոքիլ բարեգործականի վզին ու պարտադրել որ դրամարկղներուն դուռները բանայ։

ԹԱՒՐԻԶԸ կը գրէ թէ նոր բագիր հայ զինուորները նոյ. 19ին ներկայացած են զօրանոց, իրենց զինուորութիւնը կատարելու համար։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ Ծերակոյտն ու ներկայացուցչական ժողովը առջի օր վերաբացուելով, լսեցին նախագահ Քուլիճի հրաժեշտի պատգամագիրը։

ՏՈՄՍԵՐ

ՍՏԱՄՈՔՍ ՈՒ ՓԱՌՔ...

Մեռաւ Հէրման Ջուտէրման։ Ջուտէրման առաջնակարգ դէմք մըն էր, եւ իր մէկ գործը զոր կարդացած եմ Ֆրանսերէն Թարգմանութեան մէջ, բաւական անկեղծ էջեր ունի, իր մանկութեան շուրջ։

Ջուտէրման շատերու պէս անօթի գիշերներ ունեցաւ մանկութեան օրերուն։

Ան կը յիշէ տեսած ըլլալ իր հօրը դառնապէս լալը, որովհետեւ ծնունդի գիշերը անուշադրութեամբ իր սիկարէթը մոտեցնելով միակ նոր հագուստին, այրած էր բաճկոնը եւ պզտիկ ծակ մը Թողած վրան։

Ջուտէրման ինքն ալ ունէր քանի մը կտորներով կարկտուած հագուստ, եւ այդ պատճառով դպրոցը՝ իր դասընկերները ծաղր ու ծանակին կ'ենթարկուէր...

Թերեւս այս տարիները յիշելով է որ Ջուտէրման աւելի ետքը եղաւ սօցիալ-դեմոկրատ։

Ի միջի այլոց մեծ քննադատ Պլումէնթալ, գրականութեան մոգերուն ուշադրութեան յանձնած էր Ջուտէրմանը, որուն մօտ կը գտնէր Իպսէնի եւ Զօլայի ազդեցութիւնը։

×

Ջուտէրման, երբ հին փառքին չէր տիրացած, շատ անօթի էր։

Բայց փառքէն առաջ Արարիչը իրեն դէմ հանեց փոքր հմտաբաւ ունեցող գրագէտ մը՝ Չոփֆըն եւ հարուստ դրամատէր մը՝ Նիւման։

Եւ երբ վարժուեցաւ ստամոքսը լեցուն քնանալ (չէք գիտեր թէ որքան անուշ բան է ստամոքսը լեցուն քնանալ), եւ երբ կրցաւ ստամոքսին առօրեայ պահանջներով չզբաղիլ, այն ատեն կրցաւ զբաղիլ իր տաղանդով... ու զայն շերտ-շերտ հրամցնել ընթերցողներուն։

Ընտաբերներ պիտի ըսեն թէ՝ կրնար սկսիլ տաղանդով եւ վերջացնել ստամոքսի կաճառոտումով։

Այդ անտաբերները չեն գիտեր թէ. յաճախ վտանգ կայ կէս ճամբան մնալու։

(Չէք գիտեր թէ ո՛րքան լեղի բան է կէս ճամբան մնալ։)

Ե. ԲԷՈՎՏԱՑԻ

ԱՆՈՒԱՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՊԱՏՃԻՃԸ

Մեզի կը հաղորդեն թէ փարիզի պատժական 12րդ դատարանը դեկ. 4ին ի բացակայութեան վեց ամիս բանտարկութեան, 5000 ֆր. վնասուց հատուցման եւ 100 ֆրանք տուգանքի դատապարտած է փարիզի ռամկավար շաբաթաթերթին պատասխանատու տնօրէն Պ. Լըպրասէօրը եւ խմբագիր Ա. Թէրզիպաշեանը, Շ. Նաթալիի կողմէ բացուած անուանարկութեան դատի մը առթիւ։

«ԿԱՋԷԹ ՏԻՒ ՖՐԱՆ»Ի ԽՆԴԻՐԸ

Դատական իշխանութիւնները կը շարունակեն քննել «կազէթ տիւ Ֆրան»ի շէնքէն գրաւուած Թուղթերը։ Խուզարկութիւններ կատարուեցան նաեւ Թերթին խմբագրապետ Օտիպէրի բնակարանին մէջ։ Բացի տիկին Մարթ Հանօէ եւ Լազար Պլոքէ, շուտով պիտի ձերբակալուի երրորդ մեղսակից մը եւս։

Լիլի մէջ մեծ է Թիւը անոնց, որոնք զոհ գացած են այս խարդախներուն։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Իտալիա եւ Սուրիոյ հոգաստարութիւնը

«Թան»ի Հռոմի Թղթակիցը կը հեռագրէ.— *Հակառակ անոր որ Սուրիոյ հոգաստարութեան մասին փուանքարէի ըրած յայտարարութեանց պաշտօնական բնագիրը ծանօթ է ամէնուն, Հռոմի մամուլը կը շարունակէ իր յարձակումները՝ Ֆրանսական կարծեցեալ աշխարհակալութեան եւ մանաւանդ Սուրիոյ մէջ Ֆրանսայի հետապնդած քաղաքականութեան դէմ։*

Առնենք նախ կաթոլիկ պաշտօնաթերթ «Քորրիէրէ տ'Իտալիա»ն, որ սառնօրէն կը գրէ թէ Ֆրանսական վարչութեան տակ Սուրիա ամէնէն ծանր ձնահներուն ենթարկուած է եւ թէ իր աւանդական հարստութիւնները արագօրէն կը կորսնուին։ Ֆրանսա տնտեսական վերաշինութեան քաղաքականութիւն մը չունենալուն՝ Սուրիոյ կարգ մը շրջանները թշուառութեան մատնուած են եւ բարերար գօտիներ այժմ բոլորովին լքուած են։ Ժողովուրդը կը կորսնցնէ իր վստահութիւնը հանդէպ հոգատար պետութեան, որուն քաղաքականութիւնը կեղեքիչ է ամէն մարզի մէջ։ Ֆրանսական վարչութեան օրով մէկ դէպք միայն պատահած է Սուրիոյ մէջ, Դամասկոսի ռմբակոծումն ու հրկիզումը։

Թերթը կ'եզրակացնէ թէ ժողովրդավար Ֆրանսա Սուրիացիներուն հետ կը վարուի իբրեւ կիսավայրենիներ եւ թէ ինքնավար հանրապետութիւնները անախորժ զաւեշտ մը կը ներկայացնեն։

Իսկ «Ճոռնալէ տ'Իտալիա» ցոյց տալու համար թէ Ֆրանսա ի՛նչ միջոցներ կը գործածէ Սուրիոյ մէջ իր հոգատարութիւնը կիրարկելու համար, իր առաջին էջին վրայ կը հրատարակէ հինգ պատկերներ, որոնք ցոյց կուտան Դամասկոսը ռմբակոծուած, բոցերու մէջ եւ դիակներու շարք մը Մէրճիի հրապարակին վրայ։ Թերթը կը յայտնէ թէ այդ զգայացունց փաստաթուղթերը իր ձեռքն են երկու տարիէ ի վեր, եւ թէ զանոնք չպիտի հրատարակէր՝ եթէ Ֆրանսայի վարչապետը Իտալիան գրգռած չըլլար։ Այս կարգի պատկերները ժամանակին առատօրէն հրատարակուեցան բազմաթիւ ֆրանսական պարբերաթերթերու եւ թերթերու մէջ, ու ամէն մարդ գիտէ զանոնք։ Միւս կողմէ Ֆրանսայի գործը Սուրիոյ մէջ չ'ի՛նչափուիր միայն քանի մը նկարներով։ Իսկ եթէ կ'ուզեն նկարներով խօսիլ, անկողմնակալութիւնը կը պահանջէ որ ցոյց տան նաեւ խաղաղած անապատը, Պէյրութը անվտանգ Դամասկոսի կապող ինքնաշարժները, Լիբանանի մէջ բոլորովին նոր ծաղկող պանդոկի ճարտարարուեստը, ծովեզերքը երկրի ներքնամասին կապող խճուղիներու նոր ցանցը։ Մէկ խօսքով, Սուրիոյ մասին իտալական մամուլին փաստաթուղթերը շատ անբաւարար են եւ կողմնակալ։

Ատոր մէկ ապացոյցը տուաւ դեռ վերջերս Իսկէնտէրունէն «Թէվէրէ»ի ուղղուած Թղթակցութիւն մը, որուն մէջ զարմանք կը յայտնուէր թէ ի՛նչու Թուրքերէն լեզուն պաշտօնապէս կ'աւանդուի այդ քաղաքին մէջ, մինչ այդ խնդիրը քանի մը տարի առաջ Թուրք եւ Ֆրանսական կառավարութեանց հաւանութեամբ կարգադրուած էր։ Մնաց որ սուրիական խնդիրը միջերկրականեան աւազանի ամէնէն կենճռոտ հարցերէն մէկն է, ու ցեղերու եւ կրօնքներու խառնուրդով կը կազմէ ամբողջութիւն մը խնդիրներու, զորս լուծել այլապէս դժուար է, ինչպէս Մարոքի, Ալճերիոյ, Թունուզի եւ Տրիպոլիսի մէջ ներկայացած խնդիրները։

ՖՐԱՆՍԱ, ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Երեսփոխանական ժողովին մէջ, արտաքին նախարարութեան ելմտացոյցի քննութեան առթիւ, արտաքին նախարար Պրիան խօսեցաւ քաղաքական ճառ մը, մասնաւորապէս պարզելով Ֆրանսայի տեսակէտը քաղաքական ներկայ գլխաւոր հարցերու մասին, այն է՝ Ֆրանսայի յարաբերութիւնները Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ հետ, եւ Անգլուսի խնդիրը։

Պրիան երկարօրէն բացատրեց թէ Ֆրանսա խաղաղասէր է եւ իր քաղաքականութիւնը կը ձգտի դէպի խաղաղութիւն։ Յետոյ պատմականն ըրաւ Հենոսիոյ գրաւեալ հողամասերու պարպումին մասին Գերմանիոյ հետ կատարուած բանակցութեանց, յիշեց փորձագէտներու խառն յանձնաժողովին կազմութիւնը եւ յոյս յայտնեց թէ շուտով կարելի պիտի ըլլայ համաձայնութեան մը յանգիլ։ Յայտնեց նաեւ թէ Ֆրանսա կողմնակից է զինաթափութեան, առանց վտանգի ենթարկելու երկրին ապահովութիւնը։

—Ֆրանսա փորձած է բոլոր միջոցները՝ ռազմական լուծումներուն տեղ խաղաղասէր լուծումներ դնելու համար։ Չկայ ժողովուրդ մը, որուն հետ Ֆրանսա պատրաստ չըլլայ համաձայնագրեր ստորագրելու։ Ներկայիս բանակցութիւններ կ'ըլլան Իտալիոյ հետ՝ բարեկամական դաշինք մը կնքելու համար։

«Ինչ որ ալ պատահի, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ պատերազմ չի կրնար տեղի ունենալ։ Ֆրանսա երբեք չպիտի հաւանի իր բարեկամութիւնը ետ առնել Իտալիայէն։ Կ'ըսուի թէ Իտալիոյ հանդէպ մեր ատելութեան մէկ ապացոյցն է դատական վճիռ մը, որուն հետ ո եւ է կապ չունի երկիրը։ Ալպեանններու միւս կողմը այս տեսակէտը պաշտպանող Թերթերը քիչ մը կը չափազանցեն,...։ Ու երբ կարգացուին Ֆրանսական Թերթերու

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀՈՒՐՔԵՐԸ ՆԵՐՔԻՆ ՇՈՒԿԱՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

ՀՆԱՁ ԲՈՒՆԱԽՍԱՆՔՈՎ ՍՏԱՑՎԱԾ ՀՈՂԱՄԱՍԵՐԻ ՎԱՃԱՌՔԻ ՄԱՍԻՆ

(«ՅՈՒՆԱՅ»-Ի ՀԱՏՈՒԿ ԹՂԹԱԿՑԻ ՆԱՄԱԿԸ)

ՓԱՆԿՈՎՏ Ս.Ի.— Վերջերս տեղի ունեցած համալիր վերստուգման ընթացքում հայտնաբերվեց, որ Ներքին Շուկանիի շուկայի հողամասերի մի մասը, որոնք ստացել էին ժամանակավոր օգտագործման իրավունքով, ոչ միայն չեն օգտագործվում ըստ նշանակության, այլև վերածվել են ապօրինի առևտրի կենտրոնների։ Ստուգման ընթացքում պարզվեց, որ հողամասերի մի մասը ենթավարձակալության է տրվել, իսկ մի մասի վրա կառուցվել են ժամանակավոր կրպակներ, որոնք ոչ մի կապ չունեն սահմանված կարգի հետ։

Ստուգման ակտը կազմվել է երեք օրինակից, որոնցից մեկը հանձնվել է Ներքին Շուկանիի շուկայի տնօրենությանը, մյուսը՝ Ավանի շրջանային գործադիր կոմիտեի հողային բաժնին, իսկ երրորդը՝ շրջանի հողերի պետական կադաստրի գրասենյակին։ Ակտի համաձայն՝ ժամանակավոր կրպակները պետք է ապամոնտաժվեն մինչև հունվարի 1-ը, իսկ հողամասերը վերադարձվեն իրենց նպատակային նշանակությանը։

Ստուգման ընթացքում պարզվել է նաև, որ շուկայի տարածքում գործում է ապօրինի ավտոկայանատեղի, որտեղ տարեկան հավաքվում է մոտ 59,000 դրամ։ Այդ գումարը ոչ մի կերպ չի հաշվառվում և չի մտնում շուկայի բյուջե։ Ներքին Շուկանիի շուկայի տնօրենությունը պարտավորվել է մինչև հունվարի 15-ը ներկայացնել ավտոկայանատեղիների հաշվառման նոր կարգ։

Ստուգման ընթացքում հայտնաբերված խախտումների վերաբերյալ նյութերը ուղարկվել են Ավանի շրջանային դատախազություն՝ հետագա քննության համար։

ՀՈՒՆԱՅԻ ՀԱՄԱՐ ՀՈՂԱՄԱՍԵՐԻ ՎԱՃԱՌՔԻ ՄԱՍԻՆ

Ներքին Շուկանիի շուկայի տնօրենությունը հայտնում է, որ հունվարի 1-ից սկսած՝ շուկայի տարածքում կարող են առևտրել միայն այն անձինք, որոնք ունեն համապատասխան թույլտվություն։ Թույլտվությունները տրվում են շուկայի վարչական շենքում, ամեն օր՝ 9:00-ից մինչև 16:00։

Թույլտվության համար անհրաժեշտ է ներկայացնել անձնագիր, հարկային վճարման վկայական և դիմում։ Թույլտվության գինը կազմում է 1,500 դրամ։ Առանց թույլտվության առևտրող անձանց նկատմամբ կկիրառվեն տուգանքներ։

Տնօրենությունը նաև հայտնում է, որ շուկայի տարածքում արգելվում է կանգնեցնել ավտոմեքենաներ, եթե դրանք չեն պատկանում առևտրող անձանց։ Խախտողների մեքենաները կտեղափոխվեն հատուկ կայանատեղի, իսկ տեղափոխման ծախսերը կդրվեն մեքենայի տիրոջ վրա։

ՀՈՂԱՄԱՍԵՐԻ ՎԱՃԱՌՔԻ ՄԱՍԻՆ

Ներքին Շուկանիի շուկայի տնօրենությունը հայտնում է, որ հունվարի 1-ից սկսած՝ շուկայի տարածքում կարող են առևտրել միայն այն անձինք, որոնք ունեն համապատասխան թույլտվություն։ Թույլտվությունները տրվում են շուկայի վարչական շենքում, ամեն օր՝ 9:00-ից մինչև 16:00։

Թույլտվության համար անհրաժեշտ է ներկայացնել անձնագիր, հարկային վճարման վկայական և դիմում։ Թույլտվության գինը կազմում է 1,500 դրամ։ Առանց թույլտվության առևտրող անձանց նկատմամբ կկիրառվեն տուգանքներ։

Տնօրենությունը նաև հայտնում է, որ շուկայի տարածքում արգելվում է կանգնեցնել ավտոմեքենաներ, եթե դրանք չեն պատկանում առևտրող անձանց։ Խախտողների մեքենաները կտեղափոխվեն հատուկ կայանատեղի, իսկ տեղափոխման ծախսերը կդրվեն մեքենայի տիրոջ վրա։

ՀՈՂԱՄԱՍԵՐԻ ՎԱՃԱՌՔԻ ՄԱՍԻՆ

Ներքին Շուկանիի շուկայի տնօրենությունը հայտնում է, որ հունվարի 1-ից սկսած՝ շուկայի տարածքում կարող են առևտրել միայն այն անձինք, որոնք ունեն համապատասխան թույլտվություն։ Թույլտվությունները տրվում են շուկայի վարչական շենքում, ամեն օր՝ 9:00-ից մինչև 16:00։

Թույլտվության համար անհրաժեշտ է ներկայացնել անձնագիր, հարկային վճարման վկայական և դիմում։ Թույլտվության գինը կազմում է 1,500 դրամ։ Առանց թույլտվության առևտրող անձանց նկատմամբ կկիրառվեն տուգանքներ։

Տնօրենությունը նաև հայտնում է, որ շուկայի տարածքում արգելվում է կանգնեցնել ավտոմեքենաներ, եթե դրանք չեն պատկանում առևտրող անձանց։ Խախտողների մեքենաները կտեղափոխվեն հատուկ կայանատեղի, իսկ տեղափոխման ծախսերը կդրվեն մեքենայի տիրոջ վրա։

ՀՈՂԱՄԱՍԵՐԻ ՎԱՃԱՌՔԻ ՄԱՍԻՆ

Ներքին Շուկանիի շուկայի տնօրենությունը հայտնում է, որ հունվարի 1-ից սկսած՝ շուկայի տարածքում կարող են առևտրել միայն այն անձինք, որոնք ունեն համապատասխան թույլտվություն։ Թույլտվությունները տրվում են շուկայի վարչական շենքում, ամեն օր՝ 9:00-ից մինչև 16:00։

Թույլտվության համար անհրաժեշտ է ներկայացնել անձնագիր, հարկային վճարման վկայական և դիմում։ Թույլտվության գինը կազմում է 1,500 դրամ։ Առանց թույլտվության առևտրող անձանց նկատմամբ կկիրառվեն տուգանքներ։

Տնօրենությունը նաև հայտնում է, որ շուկայի տարածքում արգելվում է կանգնեցնել ավտոմեքենաներ, եթե դրանք չեն պատկանում առևտրող անձանց։ Խախտողների մեքենաները կտեղափոխվեն հատուկ կայանատեղի, իսկ տեղափոխման ծախսերը կդրվեն մեքենայի տիրոջ վրա։

ՀՈՂԱՄԱՍԵՐԻ ՎԱՃԱՌՔԻ ՄԱՍԻՆ

Ներքին Շուկանիի շուկայի տնօրենությունը հայտնում է, որ հունվարի 1-ից սկսած՝ շուկայի տարածքում կարող են առևտրել միայն այն անձինք, որոնք ունեն համապատասխան թույլտվություն։ Թույլտվությունները տրվում են շուկայի վարչական շենքում, ամեն օր՝ 9:00-ից մինչև 16:00։

Թույլտվության համար անհրաժեշտ է ներկայացնել անձնագիր, հարկային վճարման վկայական և դիմում։ Թույլտվության գինը կազմում է 1,500 դրամ։ Առանց թույլտվության առևտրող անձանց նկատմամբ կկիրառվեն տուգանքներ։

Տնօրենությունը նաև հայտնում է, որ շուկայի տարածքում արգելվում է կանգնեցնել ավտոմեքենաներ, եթե դրանք չեն պատկանում առևտրող անձանց։ Խախտողների մեքենաները կտեղափոխվեն հատուկ կայանատեղի, իսկ տեղափոխման ծախսերը կդրվեն մեքենայի տիրոջ վրա։

— Խմջուր (խմելու ջուր)։
Շուտով կ'սկսենք իրար չհաս-
կարիք պիտի ստեղծուի
րաններէն եւ մեզ չպիտի օգ-
չայկազեան բառարանը, ոչ
անի արմատական բառա-
ր, ոչ ել որեւէ հանրագիտա-
րան։ Գլուխը քարով է
անակրիտերէնը, զենդերէնը,
րթը գերմաներէնը, նոր
ֆրանսերէնը...
գեռ ընթերցավարժներիս
խակ ի՛նչ է լինելու Ղուր-
իկի բառարակ Ղազջանի
նը, որի ականջին շա-
պզուժ են այդ զարհու-
երկար կրճատումները։
ատի կրճատումն իր տեղն ու-
մարդը, իր ժամանակը։
ափը։
չէ բառերի կրճատման
կրճատմա՞ն...) հիւանդու-
այնպէս բռնել ամեն մի
ուորին կամ բանկօօպին»
ոչ մի
որ շուտով մենք ոչ մի
երես միամիտ չենք նայի
կընենք այն երկու գաւա-
երի օրը, որ մի անգամ գա-
ից եղեւան գալով կանգնեցին
հիմարկի առաջ եւ ուզում
դան վրայ նայելով իմանալ,
ինչ հիմարկ է։
դան վրայ գրած էր.
«Մուտք»։
(Եա՛ օխտն անուն սուրբ կա-
ան)։
ցնանես ի՞նչ կարող է նշանա-
։
մէկը կարդում է.
«Մայրաքաղաքի Ուսանողա-
ական քարտուղարու-
ան»։
Շատ զոռեցին բան հասկնա-
, բան դուրս չեկաւ։ Զարմացան
ի գծուարութեան վրայ։ Բայց
ելի զարմացան, երբ իմացան,
«մուտք» նշանակում է «ժուտք»։
Նրանք շատ էին եղել Երեւա-
մ եւ շատ էին լսել, որ «վաղ-
հետաքրքիր» նշանակում է
գային Հայաստան» թեր-
բայց որ մուտք նշանակում է
ք՝ առաջին անգամն էին
մ։
Ա՛յ, այ՛, այնտեղ կարող
հասցնել բանը, որ մենք էլ
ր առաջին անգամն իմանանք
ւարմանանք որ,
«Խնամի Ցակոբջանը գնաց
ամ՚ամհմադ»՝ ուրիշ ոչ մի բան
նշանակում, քան՝ պարզապէս
նամի Ցակոբջանը գնաց քէս-
մհմադ»։

Դ. ԴԵՄԻՐՃԵԱՆ

ԹԱՒՐԻԶԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

Երէկ հրատարակած էինք Թաւրիզի հայեւպարսիկ համակրանքի ցոյցին նկարագրութիւնը, ճառերու ամփոփումներով։ Ստորեւ կուտանք հանդէսին մնացորդ մասը։

ԽՄԲ.

ԹԱՒՐԻԶ, 15 Նոյ. — Ճառերէն յետոյ, բացուեցաւ բեմին վարագոյրը եւ հասարակութիւնը դիտեց կենդանի պատկեր մը, որ կը ներկայացնէր պարսկական մեծ դրօշակը (կանաչ, սպիտակ, կարմիր գոյներով) առիւծ-արեւ նշանով (շիր ու խուրշիտ)։ Ասոնց դիմաց պատուանդանի վրայ հաստատուած էր Շահինշահ փահլեվիի մեծադիր, արծանագեղ նկարը, դրօշազարդ կամարներու տակ եւ պատշգամ վերտառութիւններով։ Պատուանդանին դիմաց կեցեր էին երեք փոքրիկ աղջիկներ, որոնք կը խորհրդանշէին պարսկաստանի վերածնութեան գաղափարը։ Աղջիկներէն մէկը պսակ կ'ընծայէր Շահինշահին, միւսը՝ ծաղկեփունջ մը, իսկ երրորդը շեփորը ձեռքին իրանէ վերածնունդը կ'աւետէր։ Երբ վարագոյրը բացուեցաւ հանդիսականներն ոտքի կեցան եւ ծափերով ողջունեցին պատկերը, մինչ զինուորական նուագախումբը կը թնդացեր արքայական քայլերգը։

Հանդէսին գրական - գեղարուեստական մասը պատրաստեր էին կեդրոնական, Հայկազեան եւ Ալամեան ազգային դպրոցները։ Կեդրոնական դպրոցին քառանայն երգեցիկ խումբը եւ «Յալօն» նուագախումբը, ղեկավարութեամբ Ֆ. Լեւոն Գրիգորեանի, մեծ շուք տուին հանդէսին։ Երգեցիկ խումբը (120 հոգի) երգեց «Աստղեր ու ծով», «Ջուր ա գալի» եւ «Ալագեազ» քառանձայն երգերը, որոնք անցան յաջող ու հաճելի։ Օր. Ան. Պատմագրեանը մեներգեց Սայեաթ-Նովայի «Մէ խօսք ունեմ իլթիմազով» երգը, ձայնակցութեամբ ջութակի, զոր կը նուագէր Ֆ. Լեւոն Գրիգորեան։ Ֆ. Աշոտ Ալդայեանը սրինգով նուագեց «Հիջազ» եւ «Կուռնկ»։ Աշակերտները յաջողապէս արտասանեցին պարսկերէն ոտանաւորներ։

Ցետոյ ցուցադրուեցաւ երկրորդ կենդանի պատկերը, որ կը ներկայացնէր «Իրանը երէկ եւ այսօր» (Հին եւ նոր Պարսկաստան)։ Շահինշահը փահլեվի արձանաձեւ նկարին մէկ կողմը (երէկ) կանգնած էին հին տիպի զօրքեր (սարբազները) իրենց բնորոշ դէմքերով եւ տարազներով, գիւղացիներ եւ հին տարազներով ու գլխարկներով, պարսկական հին դպրոցի աշակերտները, գետնի վրայ պզգած իրենց միրզայի (դասատուի) առջեւ։ Իսկ միւս կողմը, ուր ուղղուած էր Շահինշահի նայուածքը՝ զինուորական պատուի կեցեր էին արքայական պատուոյ պահակախումբի (*) զինուորները, նոր տարազով, «փահլեվի» գլխարկով, ասոնց առջեւ նոր դպրոցը, գրասեղաններու վրայ նստած կոկիկ հագուստներով եւ «փահլեվի» գլխարկներով աշակերտներ, ուսուցիչ, մաքուր հագուած մտաւորականներ եւայլն։ Երբ վարագոյրը բացուեցաւ զինուորական նուագախումբը նուագեց պարսկական ազգ.երգը եւ արքայական քայլերգը, մինչ ծափերն ու կեցցէները կը թնդացնէին թատերասրահը։

Զինուորական հրամանատարը եւ բոլոր պարսիկներն ու ժողովուրդը շատ գոհ տպաւորութիւն ստացան կենդանի պատկերներէն եւ հանդէսէն, որ փակուեցաւ փոքրիկ աշակերտուհիներու պարերով։ Հասարակութիւնը հեռացաւ ժամը 8.30 ին շատ գոհ տպաւորութեամբ եւ լաւ յիշատակներով։ Թաւրիզի պարսկերէն թերթերը գովեստներով կը խօսին այս հանդէսի մասին։ Հայոց Առաջնորդի ճառը ամբողջութեամբ պիտի հրատարակուի պարսկերէն թերթերու մէջ։ Հանդէսի ամբողջ ծախքերը հոգացին հայ վաճառականները։

ՄԱՍԻՍ

ԿԵԱՆՔԸ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

ԱԴՐԲԷՋԱՆ

Բագուի Թուրքերէն «Կոմունիստ» թերթը կը հաղորդէ որ լատիներէն տառերու գործադրութեան վերամեակին առթիւ Ադրբէջանի գործադիր կոմիտէն եւ Ժող. Գործավարներու խորհուրդը որոշեր են, որ 1929 յունուար 1էն նոր այբուբենը պէտք է պարտադիր ըլլայ բոլոր վարչական հաստատութիւններու, պաշտօնական հաղորդագրութեանց եւ առաջին ու երկրորդ աստիճանի դպրոցներու համար։ Այս հրամանը չկատարող պաշտօնեաները պէտք է հեռացուին ու պատասխանատուութեան ենթարկուին։

Ադրբէջանի պետական հրատարակութեան կոմիտէի փոխտեսուչ ԱՀմէտ Փեփինով հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ նոր այբուբենով տպուած հրատարակութիւններու մասին.

1923ին՝ տպուած է 2000 օրինակ, 1925ին՝ 170,000 1926ին՝ 394,000 1927ին՝ 479,000 1928ին՝ 1,519,000 օրինակ։

Վերջին տարին տպուած լատինատառ հրատարակութիւնները կը կազմեն Ադրբէջանեան բարբառով լոյս տեսած գիրքերուն Տարիբին 60ը։

ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆ

Քապուլի «Աման - իւ - Ափղան» պարբերականը՝ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Ափղանիստանի Սահմանադիր Ժողովի ընդունած որոշումներու մասին։ Համաձայն այդ որոշումներուն, կը հիմնուի Ազգային Ժողով «Ըուրա - իւ - Միլլի» 150 անդամներով, որոնք պիտի կոչուին «Վէքիլ» եւ պիտի ընտրուին ժողովուրդի կողմէն՝ ըստ շրջաններու եւ համայնքներու։ Խորհրդարանի անդամները պիտի ըլլան առնուազն 30 տարեկան եւ ամենաշատը 70 տարեկան։ Ընտրելիները չպիտի պատկանին պաշտօնեաներու կամ զինուորականներու դասին։ Պէտք է գիտնան գրել եւ կարդալ։ Անգրագէտները եւս կրնան ընտրուիլ, եթէ կարգալ գիտցող թեկնածուներ չգտնուին, բայց ընտրուելէ ետք պարտաւոր են յաճախել խորհրդարանինկից հիմնուելիք վարժարանը։

Սահմանադիր ժողովը ընդած է բոլոր տիտղոսները եւ հաստատած է դիմումի պարզ ձեւ մը— ազիզ (սիրելի)։ Թագաւորը պահպած է վերգնել նաեւ արքայական տիտղոսը, բայց Սահմանադիր ժողովը հաստատած է Թագաւորին համար ալա հազրէթ — սիրելի մեծութիւն — տիտղոսը։ Նոր դրօշակ է ընդունուած, եռագոյն՝ վերը սեւ, իբրեւ յիշատակ դարաւոր գերութեան, մէջտեղը՝ կարմիր, իբրեւ յիշատակ ազատութեան համար թափուած արեան, վարը՝ կանանչ, Ափղանիստանի երիտասարդութեան եւ երջանիկ ապագայի նշան։

ԿԵԱՆՔԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆԵՐՈՒ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Գերմանական դեսպանատունը այս օրերուն ամբողջութեամբ Էնկիւրի կը փոխադրուի, նոր շինուած շէնքին մէջ։ Էնկիւրիի գերմանական դեսպանատունը ընդարձակ շէնք մըն է որուն շուրջը անտառներ եւ պարտէզներ կը շինուին։ Այս բանին համար երկրագործական մասնագէտներ պիտի բերուին Գերմանիայէն, մինչ նոյն ատեն արհեզեան ջրհորներ պիտի բացուին դեսպանատան անտառներուն մէջ։

Պոլսոյ գերմանական ընդարձակ շէնքը առեւտրական բարձրագոյն վարժարանի մը վերածելու ծրագիրը կը մշակուի։

Էնկիւրի փոխադրուած է նաեւ իտալական դեսպանատունը եւ Պոլսոյ շէնքը իբր բնակարան կը ծառայէ դեսպանին, անոր Պոլիս գտնուած միջոցներուն։ Իտալական դեսպանատունը ներկայիս առժամեայ շէնքի մը մէջ կը գտնուի, բայց քիչ ատենէն պիտի փոխադրուի նորակառոյց դեսպանատան մէջ որուն շինութիւնը շուտով կ'աւարտի։

Անգլիացիները, Ֆրանսացիներն ու Ամերիկացիները դեռ դեսպանատուն չունին Էնկիւրիի մէջ։ Մեկ մէկ տուներ ունին ուր դեսպանին բացակայութեան՝ ներկայացուցիչը կը ճնայ, կառավարութեան հետ յարաբերութիւններ մշակելով։ Անգլիական խորհրդականն ու դեսպանը փոխ ի փոխ Էնկիւրի կը ճնան, տեւական յարաբերութեան մէջ գտնուելու համար։

Էնկիւրի հաստատուած են Ռուսերը, յետոյ Աֆղաններն եւ վերջերս ալ Պարսիկները։ Միւս դեսպաններն ալ իրենց տուները ունին մայրաքաղաքին մէջ եւ պատրաստութիւններ կը տեսնեն հիմնապէս հոն փոխադրուելու։

ԹՈՒՐՔ ՁԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՉԷ

Պոլսոյ համալսարանի դասախօսներէն փրոֆ. կապրիէլ, որ երկրաբանական քննութիւններ կատարելու համար Անատոլու ղրկուած էր կրթական գործակատարութեան կողմէ, պոլիս վերադարձած ըլլալով հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրած է.

— «Մէկէ աւելի առիթներով Անատոլու այցելեցի. այս այցելութիւններուն հետեւանքով սա հաստատ համոզումին յանգեցայ թէ Եւրոպացիները բացարձակապէս տեղեկութիւն չունին Թուրք Ճարտարապետութեան մասին։

Արեւելեան Ճարտարապետութեան մասին րինչեւ հիմա ըզէք Սարչիկովսկիի կողմէ գրուած «Ճարտարապետութիւնը Հայերու մօտ եւ Եւրոպա» անուն գիրք մը հրատարակուած է։ Բոլոր հնախօսները իրենց քննութիւններուն հիմ ծառայեցուցած են այս գործը։

Սարչիկովսկին այնքան առաջ կ'երթայ որ, կ'ըսէ թէ արեւելեան Ճարտարապետութիւն գոյութիւն չունի՝ այլ Հայկական, եւ թէ արեւելեան Ճարտարապետութիւնը ծնունդ է Հայ Հանճարին։

Վերջին քննութիւններուս հետեւանքով, ի վիճակի եմ բացարձակապէս հերքելու այս սխալ կարծիքը, որովհետեւ փաստերով հաստատուած է թէ 4-5 դար առաջ չինուած պատմական շէնքերը Թրքական եւ Իսլամական մասնաւոր դրոշմ կը կրեն։»

Փրոֆ. կապրիէլ այս առթիւ հակառակ կարծիք ունեցողները Անատոլու կը հրաւիրէ փաստերով համոզելու համար գանոնք։

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՅՈՒՆԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔ 1929 (Գ. Տարի)։ Հրատ. «Նոր Օր»ի։ Ա-Թէնք։ Գին եւրոպայի համար 30 ֆրանք։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵՍՆՔ

ՖՈՒԹՊՈԼ

Կիրակի օր տեղի ունեցաւ Փարիզի և Լիգպօնի ներկայացուցիչ խումբերու տարեկան մրցումը «Stade Buffalo»ի մարզադաշտին մէջ։ 15 հազար հանդիսատեսներ ներկայ էին մրցման։ Երկուստեք հաւասար խաղարկութենէ մը վերջ, Լիգպօնի խումբը յաղթականն ելաւ 1ի դէմ 2 նշանակէտով։

× Շ.Մ.Ը.Մ.ի Իթալիի մասնաճիւղի Փութպոլի Ա. խումբը մրցում մը կատարեց S. A. Goussaivilleի Ա. խումբին դէմ, Ֆրանսացիներու դաշտը։ Այս մրցումին եւս Իթալիի խումբը յաղթականը խլեց 0ի դէմ 3 նշանակէտով։ Իսկապէս գնահատելի է Շ.Մ.Ը.Մ.ի այս մասնաճիւղին խումբը, որուն անդամները իրենց անհատական ջանքերով կարելին կ'ընեն խումբին յառաջդիմութեան համար։

Նոյն օրը Շ.Մ.Ը.Մ.ի Պիչեանքուռի մասնաճիւղի Փութպոլի Ա. խումբը՝ նմանապէս յաղթանակ մը տարաւ, Ռէնսիի բ. խումբին դէմ 0 ի դէմ 1 նշանակէտով։ Այս նորակազմ մասնաճիւղին խումբը պատանի խաղացողներէ կը բաղկանայ, գնահատելի է իրենց եռանդն ու կորովը։

Գ. Գասապեան

ԿՐԸՆՈՊՂԸ.— Եօթն ամսուան կեանք մը ունի Հ. Մ. Ը. Մ.ի տեղւոյս Մասնաճիւղը։ Անցեալ ապրիլին էր որ քանի մը տղաք հիմը դրին խումբին եւ գործի լծուեցան մեծ եռանդով։ Առաջին արդիւնքները քաջալերական էին։ Հակառակ ասոր սակայն, երկար չտեւեց այդ եռանդը եւ քանի մը չնչին դժուարութիւններ բաւական եղան վհատեցնելու ոմանք, մինչ ուրիշներ կը ճնային քաշուած իրենց պատեհութիւն ներուն մէջ, հանդիսատեսի դիրք բռնելով։

Այս պայմաններուն տակ մեծ բան մը սպասել մնացորդ մարզիկներէն՝ սխալ մը պիտի ըլլար։ Ձեռնարկուեցաւ միայն Փութպոլի խումբի մը կազմութեան։ Հազիւ կարելի եղաւ ութ հոգի իրարու քով բերել աւելի քան երկու հարիւրնոց այս գաղութին մէջ։ Եղանակին սկիզբէն ի վեր խումբը — միշտ պակաս կազմով — կատարեց հինգ մրցումներ որոնք ամէնքն ալ վերջացան Հայերու պարտութեամբ — յաճախ ծանր պարտութիւններ։ Այսպէս կիրակի օր, 2ի դէմ 11ի նման ծանր արդիւնք մը արձանագրեցինք երրորդ կարգի Ֆրանսական խումբի մը դէմ։

Ձեն լուսահատած տղաքը։ Բայց առանց քանի մը կարող ուժերու, կարելի չպիտի ըլլայ հասնիլ լաւագոյն արդիւնքի մը։

Չկա՞ն ասդին անդին ցրուած քանի մը անձնուէր տղաք որ դան իրենց ուժերը տրամադրել Հ. Մ. Ը. Մ-ի Կրընոպլէի մասնաճիւղին։

Վ. Մ.

ՊԱՅԱԶԻՏԻ ՊԱՇԱՐՈՒՄԸ

(ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆԻ ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ)

եւ սակայն բոլորն ալ ճանչզան, մեր ե՛րգը, եւ բոլորն արտասուեցին։ Մոռցուած բան մը որ յանկարծ կը յայտնուէր մէջ։ Սա գիւղացին չէր, որ փչէր իր անպիտան փայտէ մէջէն, Մեծն Ռուսիոյ ին էր, որ մեզի օգնութիւն խոստանար, մռնչող Հայրենի՛ձ՛ին էր, որ կը պահանջէր հել իր պատիւը եւ կը հրաչէր մեռնիլ։

Օ՛, ի՛նչ հետաքրքիր մեհայ ենք, բարեկամ։ Օդի թրշում մը մէկ վայրկեանի մեզ փոխակերպած էր բոլորին։ Ակնթարթի մը ընթացքին, սիրտէն ժայթքեց ոստում յաջորդելով այն բարոյական ին, որ կ'ընկճէր մեզ։ Իւրաքանչիւրս գացինք գրաւել գիշերային մեր դիրքը։ Այդ պահուն եթէ թուրքերը մեր վրայ յարձակէին, շատ սուղի կը նստէր իրենց։

Ցարտամ նախազգացում մը մեզի կ'ըսէր թէ մեր տանջանքը վերջանալու մօտ էր։

Ցունիս 28, արշալոյս։ Անսովոր շարժում մը կայ լեռներուն գագաթը։ Թնդանօթի կրակներ դէմէ դէմ կը խաչաձեւէին իրար, բայց մեզի չէին ուղղուած։ Շուտով թշնամիին դիծը սկսաւ նահանջել կռիւ մղելով։ Պատնէշին վրայէն, դէտը ուրախութեան աղաղակ մը արձակեց մեզի, ճանչգե՛ր էր ռուսական համազգեստը։ Վայրկեան չանցաւ, պահակագօրքէն ով որ կրնար վազել, պարիսպներուն վրայ բարձրացաւ։ Կը դիտէինք, ու կը հետեւէինք կռիւին զանազան փուլերուն, որոշապէս կը տեսնէինք զօրագունդը, որ կ'առաջանար։ Կէս օրին թուրքերը անկարգօրէն պարպեցին Հովիտը, մեր Հեծելազօրքը բարձրացաւ Մինչեւբերդին զառիվերին վրայ։ Ձեզի կը թողում երեւակայել մեր խենդի աղաղակները, շարժումները, կանչուըրտուքները։ Այդ պահուն, մեր հրամանատարը իր վերջին հրամանը կուտար.

Հրաման Թիւ 23, Ցունիս 28.— Երբ մեր ազատարարները կը ժամենան, դրօշակին մօտ պէտք է կախել Ստաւրոպոլի զօրագունդին պատուանշանները եւ խազախներու խումբին զինանշանները։ Ամբողջ զօրքը պէտք է հաւաքուի պատնէշին վրայ եւ բարեւի կենաց։ Դրօշակին շուրջ, պէտք է երգել ազգային քայլերգը։ Աստուած պահէ մեր ցարը։ Եւ յետոյ պէտք է աղաղակել.— Շուրրա՛։»

«Ամբողջ գօրքը», այսինքն քանի մը հարիւր ուրուանեսիլ զինուորներ, որոնք կը պտուտկէին բ՛կին մէջ, կողք կողքի սեղմուեցան դրօշակին շուրջ։ Այդ տկար ձայները, ծարաւէն խեղդուած, կանչեցին ազգային քայլերգը մանուկի պէս գողդղուն։ Ռուջեւը, պետրուշկա, ինչպէս նախընթաց իրիկուն, սրինգով չափ կուտար երգին։

Պէտք է երեւակայել թէ հազուագիւտ պատկեր մը կը ներկայացնէին, յուզիչ եւ ողբալի։ Մ՛ր աչքերը չէին նկատեր, որովհետեւ վարժուած էին, սակայն ազատարար բանակին մեր եղբայրները կ'ըսէին թէ երբեք չէին կրնար երեւակայել այդքան սարսափելի տեսարան։ «Ձեր զինուորները բոլորն ալ կանանչ գոյն մը ունին, ուրիշ բան չունիմ ըսելիք», կը կրկնէր բարեկամ մը։

Այ՛, ամէն մարգու պէս չէինք։ Հայ զօրավարը, ցէր Ղուկասովի, սրարշաւ հասաւ իր հետեւորդներուն հետ, եւ մեզ տեսնելով կանգ առաւ։ Այս ծերունի զինուորականին աչքերէն արցունքները սկսան յորդիլ առատութեամբ։ Պարսպադուռին տակ վազեց, սիրտին վրայ սեղմեց մեր հրամանատարը, յետոյ ուղղակի քալեց դէպի մեր սրինգահարը եւ ըսաւ.

— Շարունակէ՛, քա՛ջ զինուոր, քեզի կուտամ Ս. Գէորգի խաչանշանը։

պետրուշկա, միշտ զուարճաբան, պատասխանեց։

— Շնորհակալ եմ, վսեմութիւն, բայց եթէ հաճոյ կը թուի ձեզի, հրաման ըրէք, որ ինծի գաւաթ մը ջուր տան։ քսանըչորս ժամէ ի վեր պուտ մը ջուր չեմ խմած։

ՑԸ ՎՈՒԿԻՒ

Թարգմ.

Շ. Ն.

(ՎԵՐՋ)

ԽՄԲ.— Վաղը՝ «Էջ մը Դալի Վազարի կեանքէն»։

մեծ մասը, կը տեսնուի թէ ո՛չ մէկ ատելութիւն կայ հոն մեր դրացիին հանդէպ։ Իտալիա եւ մենք շատ դժուարին ժամեր անցուցած ենք. Ֆրանսա երբեք չպիտի մոռնայ ատիկա։ Ու այս կարգի միջադէպեր չէ որ պիտի պղտոն անանցանելի փոս մը։

Յետոյ անդրադառնալով Ֆրանսայի օտարականներուն, նախարարը հետեւեալ ազդարարութիւնն ուղղեց.

— Մեր երկիրը ազատ է. օտարականները հոս խիստ լայն ասպնջականութիւն կը վայելեն։ Սակայն պէտք չէ որ այդ հիւրընկալութիւնը օգտագործեն՝ գործելու համար այնպիսի ապրքներ, զորս ազգը ամբողջութեամբ կը մերժէ։

«Այսքան միայն կ'ըսեմ։ կը յուսամ թէ բոլոր անոնք որոնք հիւրընկալուած են Ֆրանսայի մէջ, պիտի հասկնան։»

Նախարարը յետոյ խօսեցաւ Անշլուսի մասին։ Ըսաւ թէ «Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ միութիւնը կարելի չէ՝ առանց որոշ ձեւակերպութեան մը, որ նախատեսուած է Սէն Ժերմէնի դաշնագրով, եւ որուն համաձայն Աւստրիոյ անկախութիւնը անփոխանցելի է՝ առանց Ազգերու Դաշնակցութեան հաւանութեան։ Խորամանկութիւն փորձել, ազգերը կատարուած իրողութեան առջեւ դնել՝ ծանր բան պիտի ըլլայ։ Ու գերման ընկերվարականները պէտք է մտածեն ծանրութեանը վրայ այս խնդրին, որ կրնայ լուծուիլ միայն բոլոր ազգերու հաւանութեամբ։»

Պրիանէն առաջ, ընդհանուր վիճաբանութեան մէջ խօսք առած էին երեսփոխաններ Էտուար-Սուլիէ, Մարսել Քաշէն, Ֆրանսուա Ալպէր եւ Պրաք։

Սուրիոյ անկախութիւնը

Համայնավար երեսփոխան Անտրէ Պէրթոն խօսք առնելով արտաքին նախարարութեան ելմտացոյցի Ա. յօդուածին առթիւ՝ ծանր քննադատութիւններ ըրաւ Սուրիոյ «ոճրագործ գրաւման» դէմ։ Յիշեց Լիբանանի խորհրդարանին ցրուումը, մամուլի ազատութեան ջնջումը, պահանջեց գումարումը Սահմանադիր ժողովին, որ կախակայուած է մարզպանին կողմէ։ Աւելցուց թէ Սուրիոյ գրաւումը 10-12 միլիառ ֆրանք արժած է Ֆրանսայի ու պահանջեց որ Սուրիա անկախ Հանրապետութիւն դառնայ։

Կարճ վիճաբանութիւններէ յետոյ քուէարկուեցան արտաքին նախարարութեան ելմտացոյցին 40 գլուխները։

Պատերազմական ծախսերը կ'աւելցնեն

Մոսկուայէն կը հեռագրեն.—

Խորհրդային Միութեան կեդրոնական Գործադիր Կոմիտէի սովորական նստաշրջանը բացուեցաւ երկուշաբթի օր Կրէմլինի մեծ գահասրահին մէջ։

Ելմտական գործավար Բրուխանով ներկայացուց Խորհրդային Միութեան ելմտացոյցը, որ կը հասնի 7 միլիառ 700 միլիոն րուբլիի, անցած տարուան ելմտացոյցէն մէկ միլիառ աւելի։ Ծախքերը կը բարձրանան 7 միլիառ 650 միլիոնի, նախորդ տարուընէ 1 միլիառ 850 միլիոն րուբլի աւելի։ Գալով հասոյթներուն, տուրքերէն պիտի գոյանայ 3 միլիառ 803 միլիոն, իսկ ուրիշ աղբիւրներէ՝ 2 միլիառ 976 միլիոն րուբլի։ Պետութեան պահեստի հիմնադրամին է 50 միլիոն րուբլի։

Բրուխանով շեշտեց թէ ազգային տնտեսութեան ծախքերը մեծապէս աւելցած են ու կը հասնին 2 միլիոն րուբլիի, այսինքն անցած տարուընէն 100ին 60 աւելի։ Այս գումարին մէջ են ճարտարարուեստին յատկացուած 939 միլիոն րուբլին (անցած տարուընէ 100ին 40 աւելի) եւ երկրագործական տընտեսութեան յատկացուածը, որ է 408 միլիոն րուբլի, (անցած տարուընէն 100ին 86 աւելի)։

Երկրի պաշտպանութեան յատկացուած է 840 միլիոն րուբլի, անցած տարո՝ան 742 միլիոնին փոխարէն։

Զինուորական ծախքերը ամբողջ ելմտացոյցին հարիւրին 11ն են։ Զինուորական յաւելեալ ծախքերը պիտի յատկացուին զինուորներու ապրուստի եւ կրթութեան բարելաւման։

Պետութեան ներքին պարտքը 1928 հոկտ. 1ին կը հասնէր 1 միլիառ 300 միլիոն րուբլիի, մինչ անցած տարի 750 միլիոն էր։

Ծանր կացութիւն Եուկոսլաւիոյ մէջ

Սերպիոյ, Գարատաղի եւ Խրուաթիոյ միացման տասնամեակին առթիւ Զաղրէպի կաթոլիկ մայր եկեղեցիին մէջ գոհաբանական արարողութիւն կը կատարուէր, երբ ծանր միջադէպեր տեղի ունեցան։ Մայր եկեղեցիին առջեւ հաւաքուած էր ջազգրգիռ բազմութիւն մը, զինուորական հրամանատարին ժամանումէն առաջ։ Հակառակ ոստիկանական նախազգուշութեանց, երեք մեծ սեւ դրօշակներ կախուած էին մայր եկեղեցիի զանգակատունէն, ի յիշատակ Սկուպչինայի մէջ սպաննուած երեք երեսփոխաններու եւ Սերպերուն կողմէ սպաննուած Խրուաթներու։ Ոստիկանութիւնը երկու հոգի ձերբակալեց զանգակատան վրայէն։ Բազմութիւնը ծափերով ընդունեց ձերբակալուածները եւ նախատեց ոստիկանները։ Ամբոխը սկսաւ հետեւիլ ոստիկաններուն եւ ձերբակալուած երիտասարդներուն, ու զինուած պարպեց։ Ոստիկանները փոխադարձեցին՝ սպաննելով երիտասարդ մը եւ վիրաւորելով քանի մը ուրիշներ։ Անմիջապէս ամբողջ քաղաքը սեւ դրօշակներով զարդարուեցաւ եւ ստացաւ նոյն երեւոյթը ինչ որ առած էր Սկուպչինայի սպանութեանց առեն։ Ամբողջ օրը ընդհարումները շարունակուեցան ոստիկանութեան հետ։

Իրիկունը քաղաքին մէջ շրջեցաւ զինուորական թափօր մը՝ ջահերով, դրօշակներով եւ նուագով։ Ժողովուրդը կը սուլէր. ոմանք զէնք արձակեցին թափօրին վրայ։ Ոստիկանութիւնը դարձեալ պատասխանեց եւ մահացու կերպով վիրաւորեց մէկ հոգի։ Հրացանաձգութիւնը տեւեց գիշերը մինչեւ ժամը 11։

Պելկրատի իշխանութիւնները խիստ միջոցներ ձեռք առին Զաղրէպի ցոյցերուն մասնակցող ուսանողներուն դէմ։ Զաղրէպի համալսարանը փակուեցաւ։ Ընդհարումներու ընթացքին սպաննուած էր Սլավքօ Փէթրիչ անուն ուսանող մը, որուն յուղարկաւորութեան ընթացքին ծանր միջադէպերէ կը վախցուի։

Պելկրատի մէջ խոր ազդեցութիւն առաջ բերին Զաղրէպի եւ Խրուաթիոյ ուրիշ քաղաքներուն մէջ տեղի ունեցած ցոյցերը։ Դիտելի է որ սերպեւխրուաթ միութեան տասնամեակը փոխանակ մերձեցում առաջ բերելու, աւելի եւս կը սրէ երկու ցեղերու հակամարտութիւնը։ Խրուաթները ինքնավարութեան կը ձգտին։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԱՐՏԱԿԱՐԳ

ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ փարիզի եւ շրջանի բոլոր ընկերներն ու ընկերուհիները վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ճաշէ ետք Լիւնի վերնայարկը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ եւ պատգամաւորներու ընտրութիւն։ *Մ'էթրօ՝ Փլաս տ'Իթալի։*

ՄԵԾ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Եղկատի բարենպատակ Հայր. Միութեան Մարսիլիահայ Տրամաթիք Մտուդեան, ղեկավարութեամբ Մ. Մարուքեանի, կը ներկայացնէ՝

«ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏ»Ը

Այս Կիր. իրիկուն ժամը 8.30ին, 84 Rue Chapeի թատերասրահը

ԳԻՆԵՐԸ ՄՈՎՈՐԱԿԱՆ

ԴԵԿՏ. 15ԻՆ ԼՈՒՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

ՀԱՄԱՍՏԵՂԻ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐՈՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔԸ

«ԱՆԶՐԵԻ»Ը

Դիմել՝ ընդհ. գործակալ L. KÉVONIANի, 208bis Rue Lafayette, Paris (10e)։ Ֆրանսա եւ գաղութներ 16 ֆրանք, ուրիշ երկիրներ, ի բաց առեալ Ամերիկայէ՝ 20 ֆրանք։ Մեծաքանակի համար մասնաւոր զեղչ։ Բացարձակապէս կանխիկ։ Փոստի ծախք չկայ։ Ապրանքները այժմէն կ'ընդունուին։

Հ. Յ. Դ.

Փոն տը Շէբիւիի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Օթէլ տը Ֆրանսի սրահին մէջ։ Ներկայանալ անդամատետրով։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

Մարսէյլի Պատ. միութեան հրապարակային դասախօսական ժողովը՝ այս Կիրակի առաւօտ ժամը 9էն մինչեւ 11 Գրադարան Ընթերցասրահին մէջ։ Կը դասախօսէ նոր ժամանած Պ. վահան Գույումճեան։ Նիւթ՝ «Հայաստան եւ իր հարեւան երկիրները»։ Կը հրաւիրուի Մարսէյլի հայ հասարակութիւնը։ Մուտքը ազատ է։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՅԱՐԴԱՊՈՂԻ ընդհ. ժողովը այս իրիկուն ժամը 9ին։ Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի նկատուի։

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻՔԸ վաղը իրիկուն ժամը 9—10 Մտայինհիւանդութիւնները (Տքթ. Աղաջանեան)։ 10—11 Հայոց պատմութիւն (Պ. Մ. Նաթանեան)։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Արեւմտ. Ե. Հ. Կ. Ս. մասնաճիւղի դասախօսական ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի կէս օրէ յետոյ ժամը 2ին, 63 Rue de la Républiqueի սրահին մէջ։ Կը խօսի՝ Բ. Միլտոնեան։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տիկին Ք. Էլմաեան եւ գաւակները իրենց խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնեն բոլոր բարեկամներուն եւ ծանօթներուն, որոնք անձամբ կամ գրաւոր իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝ ՓԵՐՈՎԲԷ ԷԼՄԱԵԱՆի տխուր մահուան առթիւ։

ՀՐԱՊ. ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Հ. Յ. Դ. Պատանեկան միութեան հրապարակային դասախօսական եւ վիճաբանական ժողովը՝ այս իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարան Ընթերցասրահին մէջ։ կը դասախօսէ՝ ընկ. ԱՒՕԵԱՆ։

Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները։ *Մուտքը ազատ է։*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Կարնեցի Կարապետ Թմըքեան, Իմացնել՝ Véghia Aharonian, Camp Victor Hugo, Marseille.

— Կը փնտռուի Օրտուցի Յ. Յովհաննէսեան 22 տարեկան, հօր անուն Կարապետ, մօր անուն Թոմոմ։ Զորս տարի առաջ կը բնակէր Փարիզ, 5 Rue Lesage։ Իմացնել՝ իր եղբօր Լէոֆորոս Վասիլէոս Եօրկիու Թիւ 30, Salonique, Grèce։

— Գարակէօզեան Հօմի սափրիչ Տիգրան Մխրզաեան (Խոյեցի, Պարսկաստան) կը փնտռէ իր քոյրը, Մարգարիտ Մխրզաեան որ 1922ի սկիզբը կը գըտնուէր Խասգիւղի եկեղեցւոյ կայանը (Պոլիս)։ Գրել՝ Mirzayan Dicran, La Gaudinière, La Ville-aux-Clercs. (Loire et Cher).

Կը խնդրուի արտասահմանեան թերթերէն արտատպել։

— Պրուսայի Սէօյէզ գիւղէն Ոսկիան Յովհաննէսեան եւ իր ընտանիքը Մարիամ կը փնտռեն Սէօյէզցի Մաթէոս Մարտիկեան, հօր անունը Նուրիջան Մարտիկեան, մօր անունը Էվլատենց Ազաւնի։ 1922-23ի եղած է Պոլսոյ անգլիական որբանոցը, ետոյ փոխադրուած է Ռըլիէֆի Գավալայի որբանոցը։ Կը կարծուի թէ այժմ Ֆրանսա կը գտնուի։ Իմացնել՝ Oskian Hovannessian, 92bis Ave. de Verdun. (Issy-les-Moulineaux).

Կը խնդրուի Յունահայ թերթերէն արտատպել։

— Պարտիզակցի Արմենուհի Պէյլէրեան, դուստր Կէյվէցի քոլճի Բարունակի, կը փնտռէ իր ազգականները։ Քոլճի Բարունակ մեռած է Ջարգերու միջոցին, իսկ մայրը Եպրաքսէ Աւէքսանեան մեռած է ընդհ. պատերազմէն առաջ։ Գրել՝ 5 Ave. d'Orléans, Paris (14e) կամ 220 Co. Stupinigi. Torino. Italie.

— Մեծ Նոր գիւղցի Արմենուհի Ֆիլիզեան (Էվժասեան) դուստր Գրիգորի եւ Խորհիկի կը փնտռէ իր եղբայրը որ շուրջ 6 ամիս առաջ Հռոմէն (Իտալիա) Ֆրանսա անցած է. որէէ լետոյ ամենեւին տեղեկութիւն չէ ստացած իրմէ։ Գրել վերի հասցէին։

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

Կարօտ հայրենակից կին մը մը Ֆրանսա բերելու համար կազմակերպուած է վիճակահանութիւն մը հետեւեալ Պրուսացի հայրենակիցներէ՝ Պ. Պ. Ս. Գալալեան, Յ. Էլիպլեան, Ն. Դէօրգեան, Ս. Սահաթճեան, Յ. Սիմոնեան, Պ. Շիշմանեան, Պ. Սահաթճեան, Լիոն։ Պ. Պ. Պ. Կուրտիկեան, Յ. Ազնաւուրեան, Տէսին։ Պ. Պ. Բ. Կուրտիկեան, Օ. Պահտիարեան Փարիզ։ Եւ Պ. Սահաթճեան, Մարսէյլ։

Պրուսացի հայրենակիցներէն կը խնդրուի քաջալերել սոյն ձեռնարկը։ Հասցէ՝ Պ. Սահաթճեան՝ 75 Ave. Berthelot, Lyon.

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ ՎԱՂԱՆՍԻ ՄԷՋ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի տասնամեակի առթիւ Վաղանսի մասնաճիւղին կողմէ, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն 12 Պ. Ս. Շամախեանի սրճարանը, 20 Bld. Vauban.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

գրաշարի աշակերտ մը։ Մնայուն գործ։ Դիմել՝ *Յառաջի։*

Գրաշար կ'ուզուի

Հայերէնի խիստ վարժ երկու գրաշար կ'ուզուի։ Դիմել՝ «Massis» տպարան, 208bis rue Lafayette, Paris (10e).

Վարձու ևն

ժամագործի բանուկ (էշով) մը St. Michelի հրապարակին մօտ, 8 Rue de la Huchette։

Նաեւ 19րդ Թաղամասի մէջ մեծ պողոտայի մը վրայ առաջին յարկի յարկաբաժին մը, պողոտայի վրայ նայող երեք լուսաւոր սենեակներ, խոհանոց, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Նպաստաւոր գիներով։ Դիմել՝ Քիւրքճեանի, 8 Rue de la Huchette. Ուտուները ժամը 10—12, կէսօրէ վերջ 16—19։ Métro, St. Michel.

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՓՈՒՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վեներական ախտերու
Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով
ցօղացաւ, ջղացաւ (Sciatique), նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրացաւ
Թիւն (Rachitisme) եւայլն։
16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը բնամարժուի ամէն տեսակ ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
17 Rue Lamartine, PARIS (9e)
Թել. Trudaine 92—47, Մէթրօ՝ Cadet, Nord Sud, N. D. de Lorette
Ամէն օր 14-19 կիրակի եւ տօն օրեր 10-12 և ժամադրութեամբ

ՄՈՆՄԱՐԹՐԻ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԼՈՒՐՋ ՀԱՅԿ. ՁԱՇԱՐԱՆ
ՁԱՇԱՐԱՆ ԼԵՒՈՆ

Ուր պիտի գտնէք ջամեղ եւ խնամքով պատրաստուած խորժաճամ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ անուշեղէններ շատ դիւրամատչելի եւ խնայողական գիներով։
Սրահը կը տրամադրուի խիստ դիւրամատչելի պայմաններով ջարսնիքներու եւ ամէն տեսակ խնճոյքներու համար։
36 Rue Polonceau Paris (18e). *Մէթրօ Պարպէս կամ Շաթօ Տէր եւ ցնօրէն Ղեւոնդ Զաքարեան*

Ղ. ՔԷՆՏԻՐԵԱՆ

ՍՐՃԱՐԱՆ ՁԱՇԱՐԱՆ «ԹԸԼԿԱՏԷՆ»
14, ՌԻՒ ՖՐԱՆՍՈՒԱ ԿԱՐՈՒՃԷ - ԼԻՈՆ
Ամէն տեսակ եւրոպական եւ արեւելեան կերակուրներ
ՀԱՄԵՂ ՄԱԲՈՒՐ ԱԺԱՆ

ՆՈՐ ՏԱՐԻՒ ԱՌԹԻՒ ԲԱՑԱՌԻԿ ՁԵՂՉ

15 Ֆր.ի Դիրք ՆՈՒՒԷր 50 Ֆր.է Ահելի Դիրք Առնողին
40 Ֆր.ի Դիրք ՆՈՒՒԷր 100 Ֆր.է Ահելի Դիրք Առնողին

Թիապարտը 25 Ֆր., Թորոս Լեւոնի (կազմուած) 35, Արտիոմ Ֆաթմայի եւ Ասատը 25, Հին Աստուածներ 15, Խորտակուած կինքներ 30, Թէրեզ Րաքէն (է. Զօլա) 20, Ցաւուրթիւն (է. Քոլոր) 50, Ձէք (Ա. Ֆոտէ, 2 հատոր) 30, Վարժապետին աղջիկը 30, Խասգիւղի քնաշրջիկը 10, Ադքատին պատիւը 20, Կրացիէլլա Տք. Քիւբին խրտուիլակները 10, Ալիսի սիրահարը 15, Օտարը Լիլիթն ու Արտակը 10, Աքլոր եղբայր 6, Բէն-Հուր 25, Կայսր Շանթի) 10, Սիֆիլիզ 2, Ջերմամիզութիւն 2, Հայ. քերական 1, Քերականներ՝ 3, 5, 6, 10, 12.50, 25 եւ 30 Ֆր., Երազահանները՝ 5, 10 եւ 12, Ֆրանս. խօսակցութիւններ 6, 8 եւ 10 Ֆր.։ Նահանջի, Կոմիտաս Վրդ.ի, Սիւնիի, Զուհյաճեանի, Սրուանձտեանցի, Չիլինկիրեանի, Շամբարձումեանի, եւայլն։
Ուզուած գիրքերը կրնանք կազմուած յանձնել 4—5 Ֆր.ոց թեամբ, ըստ գրքի մեծութեան։ Միութիւններու եւ գրադարաններու մասնաւոր եւ բացառիկ զեղչ։ Գրացուցակը ձրի կը ղրկուի պահանջողին։ Պահանջեցէք նաեւ նուէր տրուելիք քերուն ցանկը։
Դիմեցէք 'L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

Ոինինգ ֆոնոկրաֆներ եւ յայտնի արուեստագէտներու փլաքները՝ Հայերէն, ցունարէն, Թուրքերէն, Հրէերէն, Արաբերէն, Սպանիերէն, Ալժերիական, Թունուզական եւ Մարոքեան։ Միակ ներկայացուցիչը Ֆրանսայի։ Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e).

ՕՐԱՑՈՅՑ
1929
Ս. Փ. ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ, Կ. ՊՈԼԻՍ
ԳԻՆ՝ 5 ՖՐԱՆԲ
Ստանալու համար դիմել՝ Agopian Nubar, Librair, 191 cours Lafayette, LYON.
Մեծաքանակի համար զեղչ

ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹ

Մեկնումի պատճառով ծախու է Լիոն 3e. arrond. օտարականի բազմամարդ շրջանակի մէջ ճաշարան-սրճարան մը, 4 փիէս, grande licence-ով եւ վրայի յարկը 8 կահիւ սրուաճ սենեակներով, 25.000 Ֆր. կանխիկ. մնացեալին համար լայն դիւրութիւն։ Գործունեայ մէկու մը համար երկու տարուան մէջ ամբողջ կալուածին տէր դառնալը կ'երաշխաւորենք։
Այս ու այս կարգի կալուածականն եւ առեւտրական շահաւոր գնումներու համար դիմել՝ Société Franco-Orientale 60 Rue Moncey, Lyon.

ԴԱՇՆԱԿԻ ԵՒ ՍՈԼՑԻԷԺԻ
ՕՐ. Ժ. ՃԱՄՊԱԶ
Բ. մրցանակ փարիզի տանոցէն, դաշնակով բակցի Maître Escalaïի։ Հայերու համար Թիւններ եւ չափաւոր գ 61 Rue de Flandre, Paris

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՈՒ
96 r. Rivoli, Մէթ. Շաթէլէ
Եւ նոր մեթոտով դարմանում մարթի, արիւնի և կանանց մորթի, հիւանդութեանց (ֆրանկոմամիզ.) եւ վարիսի։ Ուղեմաս։ Խղճամիտ եւ հրդակցութ. ամէն օր 9—12, Կիրակի 9—12։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԻ
E. STEFIKI
Վկայեալ իրաւագէտ դաքականգիտութեանց ժարանէն։
106 Ave. Kléber, Paris
Հեռ. Passy 72.56
ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ ջոցի մէջ Ֆրանսա մուտքի (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ Թուրքիոյ ինքնութեան օրինական գործողութիւնները։
Կ'ընդունի ամէն օր կէսէն վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - MASSIS - Paris
208bis, Rue Lafayette
Le Gérant: E. SOUVIGNET

ՀԱՐԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
7
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
1928

7 DÉCEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 823 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՌԱՒ ԽՕՍՔ

ԿՐՏԱՊԱՏՈՒՄ

Անցեալ օր, քրտական աղբիւրէ քաղելով, կարգ մը տեղեկութիւններ հրատարակած էինք։

Դժուար է առանց վերապահութեան իւրացնել այդ լուրերը, մանաւանդ որ քիւրտերն ալ, իրրեւ արեւելեան ժողովուրդ, ունին իրենց սովորական յորդորանքները։

Լուրերու ոգին միայն առնելով, կը տեսնենք թէ, խլրտուքները միշտ անպակաս են Վանի, Էրզրումի եւ Պալուի կողմերը։ Անվիճելի է, մանաւանդ, Արարատի ապստամբական շարժումին գործունէութիւնը։ Թուրքերը բոնի միջոցներէն զատ, կը հաւաքեն քիւրտ այրերը եւ կը ղրկեն 5-6 հազարներով— քանի որ անմատչելի է Արարատը— ամիսներով կը փորձեն հրապուրել ըմբոստները։ Մասնաւոր պատգամներ ղրկուած եւ շռայլ խոստումներ եղած են։ Միւս կողմէ, 3000 ոսկի գլխի առաջարկուած է մէկ-երկու վարիչներու գլուխին համար։ Բոլորը անօգուտ։ Քիւրտ ազգ. ժողովը իր «փաշա» տիտղոսը տուած է երկու վարիչներու, որոնք անոնց վճռական ղէմքերն են Արարատի միջնաբերդին։ Զմեռնէն ի վեր, եւ հրոսախումբերու միջոցաւ։ Այսպիսի ձեւերով, եւ հրոսախումբերու միջոցաւ։ Այսպիսի քրտական հարցով կը հետաքրքրուէր այն ատեն միայն, երբ Թուրքիա արշաւելու ծրագիրներ կ'որոճար։ Իսկ հիմա որ բանակ է Մ. Քէմալի, Քիւրտերու գոյութիւնն ալ մոռցած է։

Երրորդ մեծ պետութիւնը, Իտալիա ուղղակի կապ չունի, քրտական հարցով կը հետաքրքրուէր այն ատեն միայն, երբ Թուրքիա արշաւելու ծրագիրներ կ'որոճար։ Իսկ հիմա որ բանակ է Մ. Քէմալի, Քիւրտերու գոյութիւնն ալ մոռցած է։

Երրորդը, Ֆրանսան, բարեացակամ տրամադրութիւններ կը յայտնէ, իբրեւ սահմանակից, բայց իր ուժերէն վեր է վարել որեւէ շարժումը, կամ մասնակցիլ անոր գործնապէս։ Մեծ Բրիտանիան, որ ամէնէն աւելի շահագրգռուած է այս խնդրով, իսկապէս խափանարար դեր կը կատարէ անոր նկատմամբ։ Մուսուլի հաշուեյարդարէն ի վեր։ Ան մինչեւ անգամ չի ուզեր որ փախստականները Միջագետք ապաստանին, կամ տեղական կոմիտէն գործէ այնտեղ։

Միւս շահակից պետութիւնը, Ռուսիա, այս հարցով կը հետաքրքրուի այն պայմանաւ որ Քիւրտերը գործեն Պարսկաստանի կամ Անգլիոյ դէմ (Միջագետք)։ Բազմաթիւ ու ձեռնարկներ յետոյ, ռուս գործակալները վերջերս նորէն փորձեր են ի գլուխ թակարդը ձգել քիւրտ ըմբոստները, զէնք եւ դրամ խոստանալով։ Բայց նորէն ստացած են ժխտական պատասխան։

Երրորդ մեծ պետութիւնը, Իտալիա ուղղակի կապ չունի, քրտական հարցով կը հետաքրքրուէր այն ատեն միայն, երբ Թուրքիա արշաւելու ծրագիրներ կ'որոճար։ Իսկ հիմա որ բանակ է Մ. Քէմալի, Քիւրտերու գոյութիւնն ալ մոռցած է։

Ֆրանսան, բարեացակամ տրամադրութիւններ կը յայտնէ, իբրեւ սահմանակից, բայց իր ուժերէն վեր է վարել որեւէ շարժումը, կամ մասնակցիլ անոր գործնապէս։ Մեծ Բրիտանիան, որ ամէնէն աւելի շահագրգռուած է այս խնդրով, իսկապէս խափանարար դեր կը կատարէ անոր նկատմամբ։ Մուսուլի հաշուեյարդարէն ի վեր։ Ան մինչեւ անգամ չի ուզեր որ փախստականները Միջագետք ապաստանին, կամ տեղական կոմիտէն գործէ այնտեղ։

Միւս շահակից պետութիւնը, Ռուսիա, այս հարցով կը հետաքրքրուի այն պայմանաւ որ Քիւրտերը գործեն Պարսկաստանի կամ Անգլիոյ դէմ (Միջագետք)։ Բազմաթիւ ու ձեռնարկներ յետոյ, ռուս գործակալները վերջերս նորէն փորձեր են ի գլուխ թակարդը ձգել քիւրտ ըմբոստները, զէնք եւ դրամ խոստանալով։ Բայց նորէն ստացած են ժխտական պատասխան։

Երրորդ մեծ պետութիւնը, Իտալիա ուղղակի կապ չունի, քրտական հարցով կը հետաքրքրուէր այն ատեն միայն, երբ Թուրքիա արշաւելու ծրագիրներ կ'որոճար։ Իսկ հիմա որ բանակ է Մ. Քէմալի, Քիւրտերու գոյութիւնն ալ մոռցած է։

Ֆրանսան, բարեացակամ տրամադրութիւններ կը յայտնէ, իբրեւ սահմանակից, բայց իր ուժերէն վեր է վարել որեւէ շարժումը, կամ մասնակցիլ անոր գործնապէս։ Մեծ Բրիտանիան, որ ամէնէն աւելի շահագրգռուած է այս խնդրով, իսկապէս խափանարար դեր կը կատարէ անոր նկատմամբ։ Մուսուլի հաշուեյարդարէն ի վեր։ Ան մինչեւ անգամ չի ուզեր որ փախստականները Միջագետք ապաստանին, կամ տեղական կոմիտէն գործէ այնտեղ։

Միւս շահակից պետութիւնը, Ռուսիա, այս հարցով կը հետաքրքրուի այն պայմանաւ որ Քիւրտերը գործեն Պարսկաստանի կամ Անգլիոյ դէմ (Միջագետք)։ Բազմաթիւ ու ձեռնարկներ յետոյ, ռուս գործակալները վերջերս նորէն փորձեր են ի գլուխ թակարդը ձգել քիւրտ ըմբոստները, զէնք եւ դրամ խոստանալով։ Բայց նորէն ստացած են ժխտական պատասխան։

Երրորդ մեծ պետութիւնը, Իտալիա ուղղակի կապ չունի, քրտական հարցով կը հետաքրքրուէր այն ատեն միայն, երբ Թուրքիա արշաւելու ծրագիրներ կ'որոճար։ Իսկ հիմա որ բանակ է Մ. Քէմալի, Քիւրտերու գոյութիւնն ալ մոռցած է։

Ֆրանսան, բարեացակամ տրամադրութիւններ կը յայտնէ, իբրեւ սահմանակից, բայց իր ուժերէն վեր է վարել որեւէ շարժումը, կամ մասնակցիլ անոր գործնապէս։ Մեծ Բրիտանիան, որ ամէնէն աւելի շահագրգռուած է այս խնդրով, իսկապէս խափանարար դեր կը կատարէ անոր նկատմամբ։ Մուսուլի հաշուեյարդարէն ի վեր։ Ան մինչեւ անգամ չի ուզեր որ փախստականները Միջագետք ապաստանին, կամ տեղական կոմիտէն գործէ այնտեղ։

Միւս շահակից պետութիւնը, Ռուսիա, այս հարցով կը

Քրտական կոմիտէն կը մասնանշէ նաեւ երրորդ իրողութիւն մը, որ նոյնքան պերճախօս է, — Թուրքերը կը շարունակեն բնաջնջման քաղաքականութիւնը։ Ծանօթ վայրագութիւններէն զատ, կը հաւաքեն քիւրտ այրերը եւ կը ղրկեն 5-6 հազարներով հեռաւորութեամբ վայրեր, ճամբայ շինելու համար։ Մնունդի քիչ կամ տաժանակիր աշխատանքը խումբ-խումբ կը կոտորեն այս գիւղացիները, որոնց համրանքը ոչ մէկը կրնայ գուշակել։

Ուրեմն, Քիւրտերը ուրիշ ելք չունին եթէ ոչ կռուիլ։ Իսկ որ համար անհրաժեշտ է կազմակերպուիլ։

Կը թուի թէ Քիւրտերը, խրատուելով 1925ի տարերային շարժման հետեւանքներէն, այժմ կ'ուզեն կռիւը վարել հին յեղափոխական ձեւերով, եւ հրոսախումբերու միջոցաւ։ Այսպիսի քրտական հարցով կը հետաքրքրուէր այն ատեն միայն, երբ Թուրքիա արշաւելու ծրագիրներ կ'որոճար։ Իսկ հիմա որ բանակ է Մ. Քէմալի, Քիւրտերու գոյութիւնն ալ մոռցած է։

Երրորդը, Ֆրանսան, բարեացակամ տրամադրութիւններ կը յայտնէ, իբրեւ սահմանակից, բայց իր ուժերէն վեր է վարել որեւէ շարժումը, կամ մասնակցիլ անոր գործնապէս։ Մեծ Բրիտանիան, որ ամէնէն աւելի շահագրգռուած է այս խնդրով, իսկապէս խափանարար դեր կը կատարէ անոր նկատմամբ։ Մուսուլի հաշուեյարդարէն ի վեր։ Ան մինչեւ անգամ չի ուզեր որ փախստականները Միջագետք ապաստանին, կամ տեղական կոմիտէն գործէ այնտեղ։

Միւս շահակից պետութիւնը, Ռուսիա, այս հարցով կը հետաքրքրուի այն պայմանաւ որ Քիւրտերը գործեն Պարսկաստանի կամ Անգլիոյ դէմ (Միջագետք)։ Բազմաթիւ ու ձեռնարկներ յետոյ, ռուս գործակալները վերջերս նորէն փորձեր են ի գլուխ թակարդը ձգել քիւրտ ըմբոստները, զէնք եւ դրամ խոստանալով։ Բայց նորէն ստացած են ժխտական պատասխան։

Երրորդ մեծ պետութիւնը, Իտալիա ուղղակի կապ չունի, քրտական հարցով կը հետաքրքրուէր այն ատեն միայն, երբ Թուրքիա արշաւելու ծրագիրներ կ'որոճար։ Իսկ հիմա որ բանակ է Մ. Քէմալի, Քիւրտերու գոյութիւնն ալ մոռցած է։

Ֆրանսան, բարեացակամ տրամադրութիւններ կը յայտնէ, իբրեւ սահմանակից, բայց իր ուժերէն վեր է վարել որեւէ շարժումը, կամ մասնակցիլ անոր գործնապէս։ Մեծ Բրիտանիան, որ ամէնէն աւելի շահագրգռուած է այս խնդրով, իսկապէս խափանարար դեր կը կատարէ անոր նկատմամբ։ Մուսուլի հաշուեյարդարէն ի վեր։ Ան մինչեւ անգամ չի ուզեր որ փախստականները Միջագետք ապաստանին, կամ տեղական կոմիտէն գործէ այնտեղ։

Միւս շահակից պետութիւնը, Ռուսիա, այս հարցով կը

ՄԱՄՈՒԼ

ՆԻսի ՄԱՀՃԱՓՈՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Հակաքէմալական Իսմայիլ Հագգը պէտի դէմ, Նիսի մէջ կատարուած մահափորձին առթիւ, ցուսաբեր հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ խմբագրականի մը մէջ (26 Նոյեմբեր).

— «Նախամտածուած ու նախաձրագրուած *ոճիր* մըն է այն, ինչ որ նոյ. 18ին տեղի ունեցաւ Նիսի մէջ։ *Ոճիրը* կուգայ մատնելու պայքարի այն նոր *եղանակը*, զոր Էնկիւրի որոշած է կիրառել իր հակառակորդներուն նկատմամբ։ Ու ճիշդ հոս է պարպուած գնդակին արժէքն ու կարեւորութիւնը։ Ահաբեկումը, իբր պայքարի զէնք, անյարիր է ժամանակակից պետական ըմբռնումներուն։ Այս զէնքէն օգտուած են բացառաբար հայածական յեղափոխական կազմակերպութիւնները եւ օգտուած են բացառիկ պայմաններու միայն։ Ահաբեկչին բազուկը գործած է կամ ազգակից *մասնիչին* եւ կամ օտարազգի *բռնաւորին* դէմ։ Մինչեւ իսկ յեղափոխական կազմակերպութիւնները, որոնք իրենց պայքարին մէջ միշտ հարկադրաբար ու միշտ բացառաբար դիմած են այս վտանգաւոր զէնքին, մինչեւ իսկ անոնք զայն գրեթէ երբեք գործածած չեն իրենց քաղաքական հակառակորդներուն դէմ։ Այսպէս ըրած չեն մասնաւորաբար պետական իշխանութիւնները, որոնք իրենց տրամադրութեան տակ պայքարի ամէն զէնք ունին, բացի այս մէկ հատիկ զէնքէն։ Էնկիւրինկրդիմէյսոզէնքին, որովհետեւ հոն իշխողը ոչ թէ կառավարութիւն մըն է (արդի պետական ըմբռնումով), այլ բացայայտ *բռնակալ* մը, «արքան արքայից», որուն խօսքը՝ հրաման է եւ քմայքը՝ օրէնք։ Այսպէս կը վարուէր Շամիտը, այսպէս կը վարուին Մոսկուայի կարմիր բորենիները, տեղ մը՝ տաճար պայթեցնելով ու տեղ մըն ալ՝ գնդակ պարպելով։

Նիսի գնդակը կուգայ մատնելու ոչ թէ Էնկիւրիի բռնաւորին *ուժը*, այլ անոր *տկարութիւնը*։ Եթէ ֆէմալը սարսափ չզգար իր գաիէն, պէտք պիտի չունենար այդքան դաժանօրէն հալածելու մարդիկ, որոնք իրմէ այնքան հեռուները փախած են։ Բայց որովհետեւ գաիը արտաքուստ ամուր է, իսկ ներքուստ՝ երերուն (այդ գիտէ ֆէմալը, բայց չենք գիտեր մենք), ուստի Էնկիւրիէն Թուրքիոյ բռնաւորը իր դաւադիր ձեռքը կ'երկարէ դէպի հեռաւոր նիսերը՝ ուրուականացած հակառակորդներն իսկ ոչնչացնելու համար։ Իզմիրի եւ Էնկիւրիի կախաղաններու մէկ արձագանգն է այս գնդակը, որ պարպուեցաւ Ֆրանսական հողին վրայ։»

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ

Մեր քաղաք տեղեկութիւններուն համաձայն, փարիզի մէջ կազմուած է նախաձեռնող յանձնախումբ մը, Պ. Պ. փրոֆ. Ն. Ադոնցէ, Լեւոն Բաշալեանէ, Շմայեակ Խոսրովեանէ, իշխան Բ. Արդութեանէ, Տիգրան Չայեանէ, Ալ. Խատիսեանէ, Արշակ Չամալեանէ եւ Ա. Շանրմեանէ, կազմակերպելու համար Ա. Ահարոնեանի գրական գործունէութեան 40ամեայ յոբելեանի նախապատրաստական աշխատանքները։

Կը լսենք թէ մօտերս նախաձեռնող յանձնախումբը ժողովի պիտի հրաւիրէ բազմաթիւ ծանօթ անձնաւորութիւններ, կազմելու համար յոբելեանի կեդրոնական յանձնաժողովը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Մուսուլիի կը փառաբանէ Քեմալը

Հոռմէն կը հեռագրեն 5 դեկտեմբեր Թուականով.— *Երեսփոխանական ժողովին մէջ իտալեթուրք բարեկամական դաշնագրին վիճաբանութեանց ընթացքին, Մուսոլինի փառաբանեց Մուսթաֆա Քէմալի գործը եւ աւելցուց թէ անիկա կրնայ վստահ ըլլալ Իտալիոյ ուղղամտութեան վրայ։*

— Մեր աշխարհակալութիւնը, ըսաւ Իտալիոյ դիկտատորը, ոչ ոքի կը սպառնայ, սակայն բոլորն ալ պէտք է յարգեն մեր խաղաղ ծաւալման պէտքը։ Այսուհետեւ պէտք է վախնալ մեր թշնամութենէն եւ գնահատել մեր բարեկամութիւնը։

*** Իտալեթուրք դաշնագրին էնկիւրիի ազգ. մեծ ժողովին կողմէ վաւերացուելուն առթիւ, արտաքին գործավար Թէֆվիք Բիւշտի պէյ ճառ մը խօսելով ըսաւ.

— Միջերկրականի մեր մեծ դրացիին՝ Իտալիոյ հետ մեր ստորագրած դաշնագիրը խաղաղութեան կարեւոր տարր մըն է։ Թուրքիա համոզուած է որ Թուրքեւիտալական բարեկամական յարաբերութիւնները կը յենուն երկու երկիրներու ճշմարիտ շահերուն փոխադարձ հասկացողութեան վրայ։

«Այս դաշնագիրը իր տարածութեամբ և կարեւորութեամբ միայն երկու երկիրներու միջեւ չպիտի սահմանափակուի, այլ պիտի տարածուի ի նպաստ միջազգային խաղաղութեան։ Վստահ եմ թէ՝ ինչպէս որ մեր կառավարութիւնը կը գնահատէ ճշմարիտ Իտալիոյ եւ իր հոյակապ պետին Մուսոլինիի արդիւնաբեր կարողութիւնը, իտալական կառավարութիւնն ալ գիտէ Մերձաւոր Արեւելքի գլխաւոր ուժը ներկայացնող նոր Թուրքիոյ բարեկամութեան արժէքն ու անկեղծութիւնը։

«Մէկ խօսքով, ինչպէս մեր մեծ նախագահը ըսած է, Իտալիոյ հետ մեր փոխանակած դաշնագիրը արժանի է գնահատման եւ վաւերացման, անոր համար որ ան կ'ամրապնդէ ապահովութեան մթնոլորտը երկու երկիրներու միջեւ եւ կ'ապացուցանէ իրենց անկեղծ մտադրութիւնները»։

Մուսոլինիի պատասխանը Փուանքարէի

Հռոմէն 5 դեկտ. Թուակիր հեռագիր մը կ'ըսէ.

Այս իրիկուն Իտալեթուրք դաշնագրին առթիւ խորհրդարանին մէջ Մուսոլինիի ըրած յայտարարութիւնները անուղղակի պատասխան մը կը նկատուին Սուրիոյ եւ կարգ մը ժողովուրդներու աշխարհակալութեան մասին Ֆրանսայի երեսփոխանական ժողովին մէջ վարչապետ Փուանքարէի ըրած յայտարարութիւններուն։

«Ճոռնալէ տ'Իտալիա» մասնաւոր յաւելուածով մը կը գրէ թէ՝ Մուսոլինիի կարճ, բայց կուռ ճառը կը ճշդէ ոչ միայն իտալեթուրք նոր եւ զօրաւոր բարեկամութեան հանգամանքը, այլ նաեւ կուտայ ընդհանուր պատկերը այն արտաքին քաղաքականութեան, զոր Իտալիա կը հետապնդէ Միջերկրականի, ու մասնաւորապէս արեւելեան զօտիին մէջ։ Թերթը կ'աւելցնէ.

«Օտար պետութեանց պատասխանատու դէմքերուն կողմէ իտալական կարծեցեալ աշխարհակալութեան մասին արտասանուած խօսքերէն յետոյ, Մուսոլինիի խօսքերը, որոնց կը միանան շարք մը թանձրացեալ իրողութիւններ, Իտալիոյ դիրքը, նկատումներն ու աշխատանքը կը ճշդեն այնպիսի ձեւով մը, որ տեղի չի տար ոեւէ թիւրիմացութիւն։ Իտալիա՝ իրրեւ մեծ եւ իրապէս միջերկրականեան պետութիւն մը, կը ձգտի ստեղծել տեւական, ապահով եւ խաղաղ գործակցութեան քաղաքականութիւն մը միջերկրականեան բոլոր ժողովուրդներու հետ, յարգելով անոնց ազգային իրաւունքները։

Արաբ. տառերը պատմութեան յանձնուած

Գրեցինք թէ դեկտեմբեր 1էն ի վեր Թուրքերէն բոլոր թերթերն ու պարբերականները կը հրատարակուին նոր տառերով, Արաբական գիրերը այլ եւս պատմութեան կը վերաբերին։

Թուրք թերթերը նոր տառերու որդեգրումի պատմական մեծ նշանակութիւնը վեր հանելով, կը թուեն այն առաւելութիւնները՝ զորս կը ներկայացնէ նոր այբուբենը հինին հետ համեմատելով։ Եւրոպայէն բերել տրուած մասնաւոր տառերով լոյս կը տեսնեն Թուրք թերթերը։ Նախապէս համաձայնութիւն գոյացած էր որ օրաթերթերը չորս էջով հրատարակուին, սակայն դարձեալ 6 եւ երբեմն ալ 8 էջնոց թիւեր պիտի ունենան անոնք, առաջուան պէս։

«Ազգամի»ի ճակատը տպուած յատկանշական ծաղրանկար մը կը պատկերացնէ արաբական հին տառերուն գաղթը (հիճրէթ) դէպի իրենց հայրենիքը։ Հին տառերը կարաւան կազմած կը յառաջանան Արաբիոյ անապատներուն մէջէն, փոխադրութեան նախնական միջոցներով։ Ոմանք դրուած են հետիոտն մարդոց շալակը, ոմանք զետեղուած են բեռնակառքի մը վրան եւ ոմանք ալ կենդանիներու շալակը, ու գլխիկոր կը դիմեն դէպի իրենց ճակատագրական մոռացումը։

«Ճիւմհուրիյէթ» ալ ուղտի մը եւ ինքնաշարժի մը պատկերները դրած է քով քովի, յայտնելով թէ Թուրքերէն նոր տառերը եւ արաբականները այնքան տարբեր են իրարմէ, որքան համեմատութիւնը անոնց գնացքին։ Ու մինչդեռ ուղտը լքուած ու վարանոտ կը սպասէ, ինքնաշարժը կը սուրայ դէպի լուսաշող հանգրուանները։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԶԵՂԾԱՐԱՐԱԿԱՆ

Պոլիսէն հեռագիր մը մեծ զեղծումի մը լուրը կը բերէ դարձեալ — թղթադրամներու խնդիրը։

Եավուզի ծանօթ խնդրէն ի վեր, այս մարզին մէջ նոր գործունէութիւն չէին ունեցած մեր հարեւանները, որոնք վերջին քանի մը տարուան ընթացքին մէկէ աւելի առիթներով պերճախօս ապացոյցը տուած են իրենց զեղծարար բարքերուն։

Այս անգամուանը շատ հետաքրքրքիր է։

Մեծ պատերազմին, Թիթիհատի կառավարութիւնը միլիոններով թղթադրամ տպեց՝ Թալէաթի ստորագրութեամբ։

Շատ չանցած այդ դրամները կորսնցուցին իրենց արժէքը, ու եղան օրեր եւ շրջաններ, ուր անոնք պարզ քուրջի կտորներ դարձան։

Սուրիոյ, Պաղեստինի, Միջագետքի, ինչպէս նաեւ Արեւելեան Նահանգներուն մէջ այդ թղթադրամը շրջաբերութիւն չունէր։ Մարդիկ ինչուն դրամ միայն կը ծանչնային։

Նոյն իսկ կառավարութիւնը ստիպուած կ'ըլլար ոսկեդրամ բերել տալ Պոլիսէն՝ արաբ գիւղացիներէն ցորեն կարենալ գնելու համար։

Թղթադրամը կը գործածուէր միայն գինուորականի թոշակները վճարելու համար։

Ու դեռ առածնաշնորհեալ գինուորականներ կային, որ ոսկեդրամով կը ստանային իրենց ռոճիկը — ինչ պէս գերման սպաները։

Կը յիշեմ թէ 1917ին Մուսթաֆա Քէմալ, որ 7րդ զօրաբանակի հրամանատար կարգուած էր, Հալէպէն Պոլիս դարձաւ, որովհետեւ էնվէր փաշան չէր հաւանած իրապայակոյտին թոշակները ոսկեդրամով վճարել։

Պաղեստինի ճակատին վրայ մտուկներով թղթադրամներ այրեցան՝ ցամաքէն եւ օդէն արձակուած անգլիական ռումբերով։ Հարիւր հազարաւոր ոսկի թղթադրամ իբրեւ աւար ինկաւ թշնամիին ձեռքը։

Կը ճանչնամ անգլիացի հարիւրապետ մը, որ մտուկներով լեցուն թղթադրամ այրեց, իբրեւ անպիտան առարկայ. ու երբ ամիսներ վերջ հասկցաւ իր յիմարութիւնը, գործեց ուրիշ յիմարութիւն մը — անձնասպան եղաւ։

1918ի սեպտեմբերին երբ Անգլիացիները Նապլուսը կը գրաւէին, շատ բժիշկներ եւ սպաներ արտաքնոցներու մէջ կը փակցնէին Թրքական 25նոց, 50նոց ոսկիները։

Հայկական Լեգէոնի տղաքը Սուրիոյ մէջ Թրքական թղթադրամներու բոցով սուրճ կ'եփէին։

Այս ձեւով փճացուած դրամներուն հաշիւը կարելի չէր տալ։

Ֆէմալի կառավարութիւնը ուզեց այդ հաշիւը գտնել, եւ անցած տարի դեկտեմբերին նոր թղթադրամներ տպել տալով, սկսաւ փոխանակել հիներուն հետ։

Մեծ շահ կ'ակնկալէր եւ միտքը դրած էր փճացած թղթադրամներուն փոխարժէքով հիմնադրամ կազմել Թուրք ազգային Դրամատան։

Սակայն հեռագիրը կ'ըսէ թէ հին թղթադրամներու քանակը աւելի շատ եղած է նորերէն։

Արդի՞ւնք։ Մօտ մէկ միլիոն ոսկիի կորուստ էնկիւրիի գանձին համար։

— Ինչո՞ւ։ Ինչպէ՞ս։

Էնկիւրիի մէջ անկախութեան դատարաններ կան։

Պատասխանը անոնք պիտի տան։

ՊԱՐՈՅՐ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՆԵՐՔԻՆ ՃԱՐԺՈՒՄՆԵՐԸ ԵՒ ՀԱՅ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄՏԱԾՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

II

ՔԷՄԱԼԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԾՆՈՒՆԴԸ

Քիչ մը դարձնենք մեր հայեացքը, դիտելու համար այն միջավայրը որ ծնունդ տուաւ արդի Թուրքիոյ գաղափարաբանութեան։

Ճիշդ է, որ այս յետադարձ ակնարկը ինքնին կը մթագնէ մեր տեսողութիւնը, կը պղտորէ մեր արիւնը, կը ցնդէ մեր այնքան նիհար ջիղերը։ Չէ՞ որ նայիլ դէպի ետ, հոն որ օրրանը եղաւ քէմալիսմին, կը նշանակէ անգամ մը եւս ապրիլ հայկական եղեռնապատումը, իր բոլոր գարհուրելի մանրամասնութիւններովը։

Այո՛, հոն ուր հայ կեանքը ամենաքաղցրելի եղանակներով մեռելութեան դատապարտուեցաւ Թուրք քաղաքական մտքի կողմէն, հո՛ն ուր Հայը իբրեւ ուժ, իբրեւ հաւաքականութիւն ընդմիշտ բնաջնջուեցաւ, ուրիշ կեանք մը պիտի ստեղծուէր, իբրեւ հետեւանք դժբախտ դասաւորումներուն։ Մէկուն մահը յարութիւն պիտի տար միւսին։ Հայը կը մեռնէր, որպէսզի աւելի յետոյ Թուրքը ապրէր, Թուրքը մեծնար։

Պահ մը սակայն քաղաքական նոր դասաւորումները չփոթութեան մատնեցին Թուրք այն վարիչները, որոնք իբրեւ ժառանգորդներ իրենց նախորդներուն, կեցած էին դէմ դէմի յաղթողներու հետ, զրկուած որքան իրենց զինուորական կազմակերպուած ուժէն, նոյնքան եւ աւելի իրենց երկրի ներքին տնտեսական հնարաւորութիւններէն։

Պարտուած Թուրքիան քանդուած էր լայն չափով։ Ցարիներ տեւող պատերազմներու հետեւանքով ան զրկուած էր իր լաւագոյն երիտասարդ ուժերէն։ Թշուառութիւնը կ'ընդհանրանար եւ կը սաստկանար օրէ օր, շնորհիւ Թուրքիոյ ներքին արգիլունակներու տարրերու բնաջնջումին։ Ու ասոր հետ ա՛յնքան բնական համաճարակներ, սովը, մանաւանդ գաղթական տարրերու, ու պատերազմի թաար հանգիստացող վայրերու մէջ։

Երբեք Թուրքիան իր գոյութեան երկարատեւ շրջանին մէջ չէ ունեցած այնքան զարհուրելի կացութիւն՝ որքան Զինադադարի առաջին շրջանին։ Այդ օրերուն էր իսկապէս, որ Թուրքիոյ առջեւ տրուած էր «ըլլալ թէ չըլլալ»ու խնդիրը։

«Չըլլալ»ը եթէ անխուսափելի պատիժն էր յանգաւորին, «ըլլալ»ը պահանջ պէտք էր ըլլար Թուրքին, որ նոյնպէս ապրելու իրաւունքը կը պահանջէր։

Ու հոս, այս երկընտրանքի շրջանին է որ Թուրք մոռայլ իրականութեան մէջ կը ծնի քէմալականութիւնը, Թուրքիոյ այսօրուան իրական ուժը։

Մահուան դատապարտուած ժողովուրդին մէջ նոր եւ ուժեղ ձայն մը, կը խոստանայ կեանք եւ երջանկութիւն, աւելի լա՛ւքան ունեցած ըլլայ ան, երբեւիցէ։ Եւ երկընտրանքի տարտամ իրականութիւնը կ'անհետի, տեղի տալով վճռականութեան։ Մահուան շէմքին ժողովուրդը ետ կը դարձնէ իր նայուածքը, կը վերադառնայ կեանքին, ի՛նչ փոյթ թէ տարբեր առաջնորդի մը ետեւէն, նոյնիսկ անծանօթ դէմքով ու կեցուածքով։ Եւ արդէն նման պարագաներուն ծանօթ առաջնորդը չէր, որ պիտի դեր կատարէր, այլ անծանօթը։ Պարտուողը, յաճախ նոյն իսկ անարդար, իր պարտութեան մէջ իր առաջնորդի մեղքը կ'ուզէ տեսնել։ Ու անբնական չէ այն պատմական փաստը, որ Թուրք մոլեռանդ միտքը օր մը հրաժարեցաւ իր դարաւոր սուլթաններէն, խալիֆաներէն, եւ բարձրացուց իր մէջէն քէմալը, իբրեւ խորհրդանշանը իր յարութեան։ Ժողովուրդի մը այս հոգեբանական գոյավիճակէն է, որ պէտք է դիտել այն բազմաթիւ իրողութիւնները, որոնք յաճախ կը խրին խըրթին մեկնութիւններու մէջ, անլոյծ մնալու աստիճան։ Մինչդեռ ինծի կը թուի որ եթէ մենք քէմալական բոլոր շարժումներու վրայ նայինք այս ելակէտէն, շատ աւելի դիւրութեամբ պիտի կըրնանք բացատրել եւ ըմբռնել այս բոլոր խնդիրները, որոնք կը քաշքշուին «գիտական» եւ «պատմական» վերլուծումներու խառնարաններուն մէջ։

Ընդունինք պահ մը, որ քէմալականութիւնը հրաշք չէր, անբնական չէր եւ ոչ ալ անժամանակ, այլ ընդհակառակն բնական ծնունդն էր Թուրք ժողովուրդի վտանգաւոր երկունքին։

«ՄԱՔԻԱՎԵԼԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ» ԻՐԻԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳԻՏՈ ՔԷՄԱԼԻՍՄԻՆ.— Ցուսահատ, մեռնելու պատրաստ ժողովուրդը իր ետեւէն քաշելու յաջողութիւնը ապահոված Թուրքիոյ նոր ղեկավար ուժը, բնականաբար պէտք էր հաշուի առներ իր իրական կացութիւնը, որքան իր ներքին, աւելին նաեւ արտաքին պայմաններէն։ Քէմալի իրական արժէքը, ժամանակի իրական գնահատումին մէջ կը յաջողին բոլոր այն ազգերը, որոնք իրենց անկախութեան պայքարի ընթացքին, կ'առաջնորդուին միայն մէկ մտահոգութիւնով,— անպայման յաղթելու հաւատքով։ Իսկ յաղթելը, ինքնին պարտութիւն ըսել է մէկ ուրիշին, կամ ուրիշներուն։

Ըսինք արդէն, որ Թուրք ազգայնականութեան առաջին շրջանի տարած յաղթանակը, գլխաւորաբար հետեւանք էր իր որդեգրած սկզբունքներուն եւ գործադրած միջոցներուն։ Այս միեւնոյն իրականութիւններուն հետեւանքն էր նաեւ անոնց յաղթանակը աւելի վերջը, 1920-22 թուականներուն, երբ «մեռնող Թուրքիան» յարութիւն առած դուրս եկաւ իբրեւ յաղթական, իր նոր մղած պատերազմէն, այս անգամ դաշնակից դիւանագիտութեան դէմ։ Ու ան այդ յաղթանակով շահեցաւ Լօզանը։

Ս. ԹԱԹՈՒԼ

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄՆԵՐ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՍՈՒՐԻՈՅ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

Պոլսոյ Միլլիյէթ թերթը կը գրէ.

Մարտինի սահմանային շրջանին մէջ, եավերի եւ Հաճընլի վայրերուն միջեւ, մեր պահակները նոյեմբեր 1ին յարձակում կրեցին 80 ձիաւոր աւազակներէ, որոնք Հարափրէշի գիւղերէն եկած էին։ Մեր պահակները փոխադարձ կրակ բացին եւ աւազակները ետ մղեցին դէպի Սուրիա։

Դարձեալ նոյեմբեր 10ի գիշերը չորս զինեալ Սուրիացիներ կը յարձակին Գրվըրճըգ ջրաթաղին վրայ (կազի Այնթապի շրջանը) եւ երկու էշ, ու մաս մը ցորեն յափշտակելով կը մեկնին։

Սուրիայէն եկած 100ի չափ հետեւակ եւ հեծեալ աւազակները, նոյ. 5ին, ցերեկուն վրայէն (Մարտինի շրջան) անցնող մեր շրջուն պահակներուն վրայ կրակ կը բանան։ Սակայն ետ կը մղուին, մեր պահականոցներէն հասած ուժերուն միջոցաւ, որոնց հետ ընդհարում մըն ալ կ'ունենան։

ՕՐՈՒԱՆ ՎԷՅԸ

ԱՄԷՆ ՄԱՐԴՈՒ ՏՐՈՒԱ՞Ծ Է ՖԱՔԻՐ ԸԼԼԱԼ

«Յառաջ»ի ընթերցողները կը յիշեն թէ Փարիզ, Թրոքատէրոյի բեմին վրայ դէմ դիմաց պիտի գային Թահրա պէյ իր ֆաքիրական հանրածանօթ փորձերով եւ Փ. Հէօզէ, ֆաքիրիսմի նոյնքան յայտնի քննադատ հակառակորդը։

Առաջին հանդիպումը տեղի չունեցաւ Թահրա պէյի հիւանդութեան պատճառաւ։ Օրը օրին կը հետեւինք անշուշտ այս հարցին առած անակնկալ ելեւէջներուն։ Երկրորդ ժամադրութիւն մը որոշուած է, որուն մասին կարելի չէ արտայայտուիլ։

Ֆաքիրիսմը մինչեւ վերջին ժամանակներս կ'ենթադրուի ըլլալ խորհրդաւոր գիտութիւն մը, կամ աւելի ճիշտ արուեստ մը, մշակուած Հնդկաստանի կամ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ, որուն հետեւորդները իրենց մէջ կը յաջողէին զարգացնել կարգ մը ֆիզիքական, բնախօսական կամ հոգեբանական անսովոր յատկութիւններ. գոր օրինակ ցաւի, տառապանքի հանդէպ կատարեալ անզգայութիւն. օրկանական ներքին գործողութեանց վրայ ազդելու կարողութիւն. կամաւոր ընդարմացում եւ մահատիպ պրկում մարմնի եւ հոգիի զրկանքներու հանդէպ բացառիկ տոկունութիւն եւայլն։

Չէ՛ք տեսած, օրինակ, արեւելեան պազարներու մէջ կամ «թէքքէ»ներու շուքին տակ կիսամերկ, կմախակերպ ֆաքիրներ որկըսպասեն իրենց մսերուն մէջ գամած ասեղներ, պարկասեղներ, շիշեր կամ պատեր։ Ասոնցմէ ոմանք իրենց թեւերուն, կուրծքին կամ այտերուն վրայ կը կրեն առակախ մանեակներ այդ տարօրինակ զարդերէն՝ ազուցուած՝ իրենց մկաններուն հետ։ Ցաւի ոչ մէկ արտայայտութիւն կը ծամածռէ իրենց ստոյիկեան դիմագիծը. կարծէք ոչինչ կը զգան, նոյնացած են իրենց տառապանքին հետ...

Չէ՞ք իմացած պատմութիւնը ֆաքիրներուն, որ կը հանդուրժեն օրերով անօթութեան կամ ծարաւի, եւ որ նոյնիսկ կենդանի գերեզման կը մտնեն եւ հոն հողի շերտերուն տակ կը մնան շաբաթներով թաղուած, անշունչ, անսուաղ, օր մը սակայն կրկին Ղազարոսի նման լոյս աշխարհ գալու համար։

Այդ իրական էակներուն քով շփոթուած են կարծէք կեանքի եւ մահուան, անզգայութեան եւ գիտակցութեան սահմանները եւ կենսական հակազդեցութիւնները վերածուած են իրենց ամենանուազագոյն եզրերուն։

Այդ արտասովոր երեւոյթները պարզ պատրանքներ չեն, կարելի են եւ բացատրելի։ Մեզի Արեւելքի կանգ առած ժամացոյցին տակ կրնան դնտուիլ միստիկ էակներ, որոնք այդ ծերուն մէջ գտնեն իրենց կեանքի իմաստը։ Ինչպէս ամէն արուեստ — կամ ճգնարարութիւն՝ եթէ կ'ուզէք — ֆաքիրիսմն ալ վարժութեան, մարզանքի, յարատեւ ժամասիրութեան եւ նոյնքան ալ բնախօսա-հոգեբանական խառնուածքի հարց է։

Թահրա պէյի միջոցաւ ֆաքիրականութիւնը պահ մը դարձաւ այժմէականութիւն, պարուրուած հմայքով եւ խորհրդաւորութեամբ։

Իր ինքնայատուկ փորձերը ժողոված չեն անշուշտ։ Ան հարաւոր պակուցիչ ակնարկներու առջեւ կը ներկայանար բեմ, գնդասեղներ կը խօթէր իրմարմնոյն մէջ, կը պառկէր սուր դաժերով ծածկուած տախտակի մը վրայ, այդ դիրքին մէջ կը կրէր իր վրայ ճնշում մը, առանց ճիչ մը իսկ արձակելու եւ յետոյ ինքնաժխտի թմրութեան վիճակի մը մէջ կը դրուէր դագաղ մը, ուր կը ծածկէին զինքը նուրբ աւազով, — եւ ամբողջ սրահը սրտատրոփ կը համրէր անցնող րոպէները — ան դուրս կ'ելլէր մահուան շուքին տակէն։

Թերեւս խոհեմութիւնը կը պահանջէր որ Թահրա պէյ իր խորհրդաւորութեան կիսատուտով ծածկուած գար, փայլէր ու անցնէր. բայց ան տկարութիւնը ունեցաւ շահի եւ փառքի կրկէսը իջնելու։ Ֆաքիրին քղամիդէն դուրս ելաւ սովորական մարդը։

Այդ պահուն էր որ լոյս կը տեսնէր Փօլ Հէօզէի գիրքը «Fakirs, Fumistes et Cie». լեցուն հեղնանքով, մերկացումներով եւ հակափաստերով։ Իր անձնական փորձերը կուգային ընդգծելու իր գրքին իմաստը։

Ի՞նչ տեսակէտներ կը պարզէր Փ. Հէօզէ իր այդ երկասիրութեամբ։

— Ըստ իրեն, ամբողջ ֆաքիրականութիւնը պարզ պատրանք մը, նոյնիսկ շահադործում է մարդկային կարճատես, թիւրատես դիւրահաւատութեան։ Սխալ է նաեւ թէ ֆաքիրները իրենց մէջ կը յաջողին աշակել օրկանական ուշաբարձութեան (catalepsie) վիճակ մը, ուր ցաւերու հանդէպ բոլորովին անզգայ կ'ըլլան։ Իրականին մէջ սուտ են եւ յերիւրանք. ու կրկնելու հաւար ֆաքիրական փորձերը, նոյնիսկ մասնաւոր վարժութեան մը, մարզանքի մը կամ մասնաւոր ընդունակութեանց պէտք չկայ։

Այս գաղափարներէն, իր այս համոզումէն մկնդելով ան կը պնդէ թէ ամէն ոք — եթէ կը փափաքի — կրնայ կրկնել ֆաքիրական ո՛եւէ փորձ, որոնք երեւցածին չափ անկարելի կամ դժուարին չեն։

Այո, ամէն ոք, ոեւէ մէկ փորձ եւ այս՝ առանց ո՛եւէ կանխապատրաստութեան։

Իր այդ յայտնութիւնները «պլըֆ» չեն սակայն։ Ինք արդարեւ, առանց ի պաշտօնէ ֆաքիր ըլլալու, լոկ գիտական հետաքրքրութենէ մղուած, իր անձին վրայ կիրարկած է կարգ մը փորձեր, զորս կրկնած եւ վաւերացնել տուած է բժիշկներու իսկ գրաւոր վկայութիւններով։

Այսպէս, օրինակ, ան յաջողած է կնոջական գլխարկի խոշոր եւ երկար գնդասեղները խոթել իր բերնին ժօտ, ատին մէջէն մինչեւ բերանը եւ ժամանակ մը սպասելէ վերջ կրկին քաշել դուրս, առանց կաթիլ մը արիւն կորնչցնելու։ Իր լուսանկարները այդ դիրքով ցուցադրուած են իր գրքին մէջ։

Ըստ իրեն, սակայն, այս փորձը — որ երբեք ցաւագին չէ — կրնայ կրկնուիլ ամէն մէկ մարդու կողմէ, պայմանաւ որ ան կարենայ իր մէջ հակազդել բնածին երկչոտութեան։ Փ. Հէօզէ կը պնդէ որ մարմնական որոշ մասերու վրայ զգայնոտութիւնը չափազանց թոյլ է, ինչպէս բերնի շուրջը, վիզը. եւ այդ կէտերու վրայ իսկ է որ ֆաքիրները կը կիրարկեն իրենց կաժաւոր ասեղնահարուածները։

Նոյնպէս եւ սեպածածկ ասեղնի փորձը։ Լուսանկար մը կը ցուցնէ զինքը ֆաքիրական սեղանի յարեւնման գամերով ցցուած տախտակի մը վրայ կռնակի վրայ պառկած։ Ցաւ զգացա՞ծ է, կամ անախորժ տպաւորութի՞ւն մը։ Ոչ երբեք. պարզ այն պատճառով որ իր մարմնի ծանրութիւնը ցրուած ըլլալով բազմաթիւ գամերու վրայ, ճնշումը մեծապէս տկարացեր է եւ հետեւաբար ցաւի տպաւորութիւնը ինքնին զոյն է կամ անդոյ։

Ուշագրաւ է նաեւ իր ուշաբարձութեան վիճակը ներկայացնող մէկ պատկերը. զինքը կը տեսնենք երկու ձողերու վրայ երկնցած առկախ վիճակի մէջ, ու փորին վրայ կրելով չափահաս կանգուն մարդ մը։

Այդ ուշաբարձութի՞ւնը, մի կարծէք որ հոգեբանական խորհրդաւոր երեւոյթի մը ականատես էք, կ'ըսէ Փ. Հէօզէ — այլ կամաւոր մկանային պրկումի մը։

Ահա մարդը որ հրաւէր կը կարդայ ուրեմն Թահրա պէյի, բեմին վրայ հասարակութեան առջեւ իսկ չափուելու, եւ դատաստանը ընելու ֆաքիրականութեան։

Փ. ՍԱՆԱՍԱՐ

ՀԻՆԳ ՄԻԼԻՈՆԻ Շ[illegible]

«Յառաջ»ը նոյ. 22 թարգմանած էր «Թայմ» աշխատակցին գրութիւնը քիայէն պահանջ [illegible] մասին»։

Հայկական մամուլի տարիներու լռութենէն այս երկրորդ անգամն է հանդիպիմ այս խնդրին, անգամ ալ հետաքրքրական գաղիպումով։

Առաջին անգամ՝ երբ [illegible] կից պետութիւններէն յանձնաժողովը նոր պաշտնարկած էր, պահանջ[illegible] առնելիքները գնահատելու։

Այն ժամանակները մամուլին մէջ գրուեցաւ թէ պոլսահայի եւ Մաքտոնըլտի փոխանակուած յիշատակագիր համեմատ, Անգլիոյ պետական դէմքերն իսկ կը [illegible] որ «Թուրք կառավարութիւն կողմէ պատերազմի գերմանական դրամատուներ մէջ ի պահ դրուած ոսկին՝ որ Զինադադարի նակ գրաւուեցաւ հայկական պետութեանց կողմէ, ուրաքանչիւր Հայոց սեփականութիւնն էր»։

Եւ այդ յայտնութիւնը կը զուգադիպէին, Տոքթ. Նանսէնի առաքելութեան պաշտօն ունէր Սարգսեանի ջրանգքի կառուցումը ուսումնասիրել, որով կարելի պիտի ըլլար հազար ժողովուրդ փոխադրել Հոլերուն վրայ։

Հաշիւ եղած էր թէ միլիոն րուբլի ոսկեդրամ էր ջրանգքը շինելու համար։ այդ նպատակաւ պատրաստութիւնը ձեռնարկեց Հանգամանքներուն։

Այդ ձեռնարկին յաջորդիները «Յառաջ»ը օրը հրատարակած ըլլալով, ծանուցած բոլոր ընթերցողներուն։

Մասնաւորապէս ուշադրաւ Անգլիոյ զգուելի ընթացքը [illegible] րիներու մուրագկանութիւնն գեռ Հայ ազգը ոչ մէկ չափագոհացում ստացաւ իր անձերու ու կորուստներու փոխհատուցում։ բայց եթէ անվերջ խոստումներ ու ձգձգումներ։

Այդ իրողութեան իրենք դիւնք, նորանոր աղէտներ ուառաւութիւններ գեռ կախուած մնան մասնաւորապէս գաղթականութեան հարցը կը [illegible] րու մէջ։ Հարիւր հազարաւոր թականութեան հարցը կը միշտ առկախ եւ ամէն ժամ կէ աւելի հրամայական։

Ամէնէն լաւատեսները սերն անգամ օդը ցնդեցաւ յաստանի դռները բանալու համար։ Հայաստանի վարութիւնը «Ամենայն ազքաղաքականութիւն չի դեր, եւ բագէ բաց կը յայտթէ հակառակ է ե[illegible] կեդրոնաձիգ սկզբունքին։

Ի՞նչ պիտի ըլլայ ուրեմն ղութիւններու ժողովուրդին եթէ դրական միջոցներ ծուին տեղին վրայ պահելմար։ Ընշուշտ կամազ կամտի գրո ին։ Ըրդէն հաւ՞ըտուած է Սուրիայէն։ ղութիւններուն ամէնէն կարքայքայուի, հազարներ գաղթեն դէպի Հարաւային րիկա։

Եւ ահա նորէն հինգ հարցը։

Ընշուշտ մեր բիւրատքերը գլուխ հանելու [illegible] նանսէնեան պատուիրակ շնորհիւ գալիք որ եւ է արհամարհելի չէ, բայց կ'անտեսենք մեր արդար կան պահանջները։

ՊԱՏԿԱՆՎՈՒՅՆ(*)

(ԷՋ ԱՀ ԿԵԱՆՔԻՑ)

1918 թուականն էր։ Ես ընդունած էի իմ մասնագիտութեան վերջին քննութիւնը։ Մի քանի ամիս էր, որ ես ամուսնացած էի։ Ունէի գեղեցիկ կին եւ մանկիկ։ Ապրում էինք հարուստ ընտանիքի մէջ։ Ամէն ինչ ժպտում էր ինձ։ Ես ունէի ապագայ։ Ես ունէի ընտանիք։ Ես ունէի երջանկութիւն։

Ես օրերին էր, որ ընդհանուր զինադադարի լուրը հասաւ Պոլիս։ Ամէն ոք ուրախ էր։ Ամէն ոք կարծում էր, թէ պատերազմի ահաւոր սարսափները վերջացան։ Ամէն ոք կարծում էր, թէ կեանքը նորից պիտի վերադառնայ իր հին հունը։ Ամէն ոք կարծում էր, թէ ամէն ինչ պիտի մոռացուի։

Ես էլ էի կարծում։ Ես էլ կարծում էի, թէ ամէն ինչ պիտի մոռացուի։ Ես էլ կարծում էի, թէ կեանքը նորից պիտի վերադառնայ իր հին հունը։ Ես էլ կարծում էի, թէ ես ունէի ապագայ։ Ես ունէի ընտանիք։ Ես ունէի երջանկութիւն։

Ես էլ կարծում էի, որ ամէն ինչ մոռացուած է։ Ես էլ կարծում էի, որ ամէն ինչ վերջացած է։ Ես էլ կարծում էի, որ

Համաձայնավարութիւնը օրեմէ դուրս

Աթէնքի «Սքրիփ» թերթը հաւաստի աղբիւրէ կը տեղեկանայ թէ համաձայնավարութեան դէմ հելլէն կառավարութեան պատրաստած օրինագիծը խորհրդարանին կողմէ պիտի վաւերացուի Ծնունդի արձակուրդէն առաջ։ Օրինագիծը հետեւեալ տրամադրութիւնները ունի.—

1. Համաձնավար կուսակցութիւնը պաշտօնապէս չպիտի ճանչցուի։ 2. Համաձնավար թերթերը կամ անուղղակիօրէն անոնց դերը կատարող թերթերը պիտի խափանուին։ 3. Համաձնավարները ցոյց կազմակերպելու իրաւունք չպիտի ունենան։ 4. Ռուսիոյ խորհրդայնացման տարեդարձին տօնակատարութիւնը պիտի արգիլուի։ 5. Ոեւէ ձեւով համաձնավարական քարոզութիւն կատարողները անմիջապէս դատական իշխանութեան պիտի յանձնուին։ 6. Ոչ-յոյն համաձնավարները կամ համաձնավարական քարոզութիւն կատարողները սահմանէն դուրս պիտի հանուին։ 7. Համաձնավարական գիրք ծախողներն ու տարածողները յանցաւոր պիտի նկատուին։ 8. Ապահովութեան տնօրէնութեան կողմէ հինէն ի վեր համաձնավար քարոզիչ ճանչցուածները անմիջապէս դատական իշխանութեան պիտի յանձնուին։

Ռուսիոյ նոր նախագահը

Առջի օր Վիեննայի մէջ տեղի ունեցաւ Ռուսիոյ Հանրապետութեան նոր նախագահին ընտրութիւնը Դաշնակցային Ազգային ժողովին կողմէ։ Երեք թեկնածուներ կային. Միքլաս՝ նախագահ Ազգային Խորհուրդին, անդամ քրիստոնեայ - ընկերվար կուսակցութեան, Շէօպէր՝ նախագահ Դաշնակցային Ոստիկանութեան եւ Ռէննէր՝ նախկին վարչապետ, ընկերվարական։ Պէտք եղաւ երեք անգամ քուէարկել։ Առաջին երկու քուէարկութեանց Միքլաս ստացաւ 94 ձայն, Ռէննէր՝ 91 եւ Շէօպէր՝ 25։ Երրորդին ընկերվարականները 91 սպիտակ քուէ տուին, որով Միքլաս ընտրուեցաւ 94 ձայնով՝ Շէօպէրի 25 ձայնին դէմ։

Ընտրութենէն վերջ, Ազգային ժողովի նախագահը շնորհակալութիւն յայտնեց Հանրապետութեան նախորդ նախագահ Հայնիշի։

Նոր երկրաշարժ Պուլկարիոյ մէջ

Սոֆիայէն կը հեռագրեն 5 դեկտեմբեր Թուականով.— *երէկ գիշեր սաստիկ երկրաշարժ մը տեղի ունեցաւ Զըրփանի մէջ։ Վնասուեցան բոլոր շէնքերը, նոյն իսկ անոնք որ նոր շինուած էին՝ ապրիլի երկրաշարժներէն յետոյ՝ քանի մը տուներ ալ փլան։*

Երկրաշարժ պատահեցաւ նաեւ Պորիսովկրատի մէջ։ Ժողովուրդը, սարսափահար, գիշերը դուրսը անցուց, հակառակ սաստիկ ցուրտին։

Մահափորձ վարչապետ Փիլսուտսքիի դէմ

Վարշաւայէն կը հեռագրեն թէ մարաջախտ Փիլսուտսքիի բնակարանը ներկայացաւ նախկին ոստիկան մը, որ վերջերս պաշտօնանկ եղած էր եւ ատրճանակի վեց գնդակ պարպեց անոր վրայ։ Գնդակները մարաջախտին չհանդիպեցան։ Սպանուեցաւ միայն ոստիկան մը, որ պահակ կը սպասէր շէնքին մէջ։ Ահաբեկիչը ձերբակալուեցաւ։

Քէմալական գործակալներ Թրակիոյ մէջ

Քսանթիէն յունարէն թերթերուն կը գրեն.

Քէմալականներու գործունէութիւնը այնքան բուռն թափ մը ստացած է որ, ոստիկանութիւնը ստիպուած է խիստ միջոցներ ձեռք առնել։ Ստուգուած է որ, տեղւոյս քէմալականները բոլորն ալ զինուած են եւ որսորդական գէնքի պիտակի տակ կը կրեն բազմահարուածեան գէնքեր։

Թուրք երիտասարդութեան տեղւոյս կազմակերպութիւնը, քէմալական լայն պրոպագանդ կը մղէ բնակչութեան միջեւ։ Այս կազմակերպութեան նախագահը Իպրահիմ պէյ, ազատօրէն Թրակիայէն Պոլիս կ'երթեւեկէ։ Վերջերս, դարձեալ Պոլիս գացած է, քէմալական պրոպագանդիստներու գործունէութեան մասին հրահանգներ ստանալու համար։

«Եէնի Ատըմ» թերթը, որ լոյս կը տեսնէ Քսանթիի մէջ, կատաղի յօդուած մը հրատարակած է Յունաստանի դէմ, ցաւ յայտնելով որ, խառն յանձնաժողովը մեկնեցաւ Թրակիայէն, առանց Թուրքերու ողբալի կացութեան մասին գաղափար մը կազմելու։ Այս թերթը կը պնդէ որ, կառավարութիւնը կը բռնադրաւէ լեռնային շրջաններու թուրք գիւղացիներու կենդանիներն ու պարէնը եւ կը գրաւէ անոնց անտառները, մինչ, իրականութեան մէջ, եղածը, օրէնքներու կիրարկումէն զատ ուրիշ բան չէ։

Կացութիւնը Եուկոսլաւիոյ մէջ

Պելկրատէն կը հեռագրեն.— Զաղրէպի համալսարանի ուսանողները, համաձայն իրենց որոշումին, երկուշաբթի օրուընէ ի վեր դասադուլ յայտարարած են։

Առաւօտուն ժամը 11ին խումբ մը իրաւաբանական եւ գրականութեան ուսանողներ համալսարանին առջեւ խռնուելով ցոյցեր ըրին՝ եւ հրաւիրեցին միւս ճիւղերու ուսանողները որ մասնակցին դասադուլին։ Դեղագործական ուսանողները մերժեցին մասնակցիլ։

Ընդհարում մը պատահեցաւ դասադուլի կուսակիցներուն եւ հակառակորդներուն միջեւ, որոնք իրենք զիրենք պաշտպանեցին քիմիական աշխատանոցին մէջ գտնուած առարկաներով։ Աշխատանոցը ջարդ ու փշուր եղաւ։ Ապակիներու կտորներէն քանի մը հոգի վիրաւորուեցաւ։ Ոստիկանութիւնը միջամտեց և յաջողեցաւ ցրուել ցուցարարները, առանց ոեւէ ձերբակալութիւն կատարելու։

Նոր միջադէպերէ զգուշանալու համար, Համալսարանի խորհուրդը որոշեց մինչեւ դեկտ. 9 փակել համալսարանը։

Նախարարական խորհուրդը որոշեց խիստ միջոցներ ձեռք առնել գրգռիչներուն դէմ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Լիոնի շրջանին մէջ ժանտատենդը կը շարունակէ իրաւերները։ Առջի օր քաղաքապետարանը արձանագրեց 186 նոր դէպքեր եւ 3 մահեր։ Մինչեւ հիմա վարակուածներու թիւն է 2050։

ՄՈՒՍՈԼինիի առաջարկով իտալիոյ նախարարական խորհուրդը որոշեց փարիզի սպանեալ իտալական հիւպատոս Նարտինիի այրիին յատկացնել 9000 լիրէթի արտակարգ տարեթոշակ, բացի ստանալիք սովորական գումարէն։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԱՐՏԱԿԱՐԳ

ընդ.ի. ժողովի կը հրաւիրէ փարիզի եւ շրջանի բոլոր ընկերներն ու ընկերուհիները այսօր ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ֆաքէ օ ֆլէռ տը Լիւնի վերնայարկը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ եւ պատգամաւորներու ընտրութիւն։ *Մշէթրօ՝ Փլաս տ'Իթալի։*

ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ Է

Հ. Յ. Դ. Փարիզի շրջ. կոմիտէի ԽՆՋՈՅԹ — ԵՐԵԿՈՅԹԸ յետաձգուած է անորոշ ժամանակի համար։

Հ. Ց. Դ.

Ալֆորվիլի *Մարգիս Մինասեան* ենթակոմիտէի ստիպողական ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 2.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։

Փոն տը Շէրիւիի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Օթէլ տը Փրանս սրահին մէջ։ Ներկայանալ անդամատետրով։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

Մարսէյլի Պատ. միութեան հրապարակային դասախօսական ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9էն մինչեւ 11 Գրադարան Ընթերցասրահին մէջ։ Կը դասախօսէ նոր ժամանած Պ. վահան Գուլումեան։ Նիւթ՝ «Հայաստան եւ իր հարեւան երկիրները»։ Կը հրաւիրուի Մարսէյլի հայ հասարակութիւնը։ Մուտքը ազատ է։

Սէն Թ'Էթիէնի ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 7.30ին սովորական սրահը (3 Place Peuple)։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է ներկայանալ անդամատետրով։

Մարսէյլի Իշխան ենթակոմիտէի ընդհ ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 2ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Բոլոր խմբապետներուն կը պարտադրուի լուր տալ իրենց խումբի ընկերներուն անպայման ներկայ ըլլալու սոյն կարեւոր ժողովին։ Ներկայանալ անդամատետրով։ Օրակարգ. Չհկոյց պատգամաւորներու եւ կարեւոր հարցեր։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔԸ այսօր իրիկուն ժամը 9—10 Մտայինհիւանդութիւններ (Տքթ. Ադալեանեան)։ 10—11 Հայոց պատմութիւն (Պ. Մ. Նաթանեան)։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Աբեւմտ. Ե. Հ. Կ. Մ. մասնաճիւղի դասախօսական ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի կէս օրէ յետոյ ժամը 2ին, 63 Rue de la Républiqueի սրահին մէջ։ կը խօսի՝ Բ. Միլտոնեան։

Շ. Մ. Ը. Մ.ի Պուա-Քոլոնպի մասնասիւղին ընդհ. ժողովը՝ վաղը իրիկուն ժամը 8ին, 164 Rue des Bourguignons, Asnières.

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋ. ԳԱԻԱՌ. ԺՈՂՈՎԸ

Լիոնի եւ շրջակայից գաւառ. ընդհ. ժողովոյ նիստը այս կիր. ժամը 2ին Լիոնի Գ. թաղապետութեան մատենադարանի սրահը։ Սիրով եւ ստիպողաբար կը հրաւիրուին շրջանի բոլոր Ազգ. միութիւնները որպէսզի իրենց պատգամաւորները անպայման ներկայ գտնուին, օրակարգի յոյժ կարեւոր խնդիրներու շուրջ խորհրդակցութիւն կատարելու համար։

Լիոնի եւ Շրջ. Ազգ. կեդր. վարչութեան ատենապետ
Ադեքս. Կ. Կիւլպէնկեան

ՀՐԱՊ. ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Շ. Ց. Դ. պատանեկան միութեան հրապարակային դասախօսական եւ վիճաբանական ժողովը՝ այս իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարան Ընթերցասրահին մէջ։ կը դասախօսէ՝ ընկ. ԱՐՕԵԱՆ։

կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները։ *Մուտքը ազատ է։*

Կ'ՈՒԶՈՒԻ գրաշարի աշակերտ մը։ Մշնայուն գործ։ Դիմել՝ *Յառաջի*։

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ ՎԱՂԱՆՍԻ ՄԷՋ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի տատնաժեակի առթիւ։ Վաղանսի ժամնաճիւղին կողմէ, վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն 12 Պ. Ա. Շամախեանի սրճարանը, 20 Bld. Vauban.

ՌՈՒՍ. ԺՈՂՈՒՐԴ. ԹԱՏՐՈՆ

Ռուսական օփերայի խումբը կը ներկայացնէ՝

«ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՀԱՐՍ»Ը

ԵԻԿԷՆԻ ՕՆԷԿԻ, ՀՐԷՈՒՀԻՆ, եւն.
վաղը իրիկուն ժամը 8.30ին Լանքրէի Թատրոնը, 10 Rue Lancry, Մէթրօ՝ Lancry.
Գիները՝ 4, 6, 8 և 10 ֆր.

Գրաշար կ'ուզուի

Հայերէնի խիստ վարժ երկու գրաշար կ'ուզուի։ Դիմել՝ «Massis» տպարան, 208bis rue Lafayette, Paris (10e).

Վարձու են ժամագործի բանուկ (էշով) մը St. Michelի հրապարակին մօտ, 8 Rue de la Huchette։

Նաեւ 19րդ Թաղամասի մէջ մեծ պողոտայի մը վրայ առաջին յարկի յարկաբաժին մը, պողոտայի վրայ նայող երեք լուսաւոր սենեակներ, խոհանոց, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Նպաստաւոր գիներով։ Դիմել՝ ֆիւրքֆիեանի, 8 Rue de la Huchette։ Ընտուները ժամը 10—12, կէսօրէ վերջ 16—19։ Métro, St. Michel.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթր. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանումը արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապոռաթուառ։ Խղճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ՈՒՆԻՆԴ ֆոնոկրաֆները եւ յայտնի արուեստագէտներու փլաքները՝ Հայերէն, Ցունարէն, Թուրքերէն, Հրէերէն, Արաբերէն, Սպանիերէն, Ալժերիական, Թունուզական եւ Մարոքեան։ Միակ ներկայացուցիչը Ֆրանսայի։ Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e).

Վարձու է *յարկաբաժին մը երեք կահաւորուած սենեակներով կամ 2 սենեակ կահաւորուած եւ մէկ առանց կահաւորութեան։ Խոհանոց, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Դիմել՝ 10bis Rue des Trois Champtiers, Chaville (S. et. O.).*

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

E. STEFIKI

Վկայեալ իրաւագէտ, քաղաքականգիտութեանց վարժարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris (16e)

Հեռ. Passy 72.56

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ միջոցի մէջ Ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները։

կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՒԲԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔԻՍ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Մասնաւոր յարկաբաժինի՝ մորթային եւ վէներական ախտերու դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով։ Ցօդացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ռախիթ (Rachitisme) եւայլն։
16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Nansen: L'Arménie et le Proche Orient 30 fr. Navarian: Anthologie des poètes Arméniens 20, Soleil d'Automne 4, Raffi: Samvol. 25, J. Minassian: Une Sultane Française 5, Korganoff: La Participation des Armén. à la Guerre de 1914—1918, 15 fr., F. Macis: Contes, Légendes et Épopée Populaire d'Arménie 30, Larousse Nouveau diction. illustré, édition 1929, 35 fr., Kévorkian: de l'Eglise cité de l'Etemple 12.50, Noubarian: Diction. de poche France-Arménienne 30, 40, 60, Թէոդիկ՝ Ամէնուն տարեցոյցը 1929ի 50, Ներսէս մեկնաբանուած Ա. Հատ. Գ. Գերպ. Թէրզիպաշեան 40, Օրագրութիւն ուղեւորութեան յԵւրոպա, Սահակ Բ. Կաթողիկոսի 20, ինչ Հնդկաստանի եւ Ճավայի մէջ, Հ. երուանդ 7.50, Ն. Պէշիկթաշլեան Սիդոննա 12, կոմիտ. վրդ.ի գեղջուկ երգեր 6 տետր, հատը 15։ Սրուանձտեանց գեղջ. երգեր 7 տետր, հատը 15։

Ամերիկայէն նոր եկած Հայերէն եւ արեւելեան երգերու նոթեր, ցանկը ձրի կը ղրկուի։ Հայ պատմական պատկերներ եւ երեւելի անձանց լուսանկարներ 50 սանտիմ։ Փոսթի համար գնողին կը պատկանի։ Դիմել՝ Balentz 233 Fbg. St. Martin, Paris.

ՕԴՏԱԿԱՐ ՀԱՍՑԷ ՄԸ ՊԱՀԵԼՈՒ ԵՒ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԵԼՈՒ

POLYCLINIQUE PARISIENNE

123 Bld. Sébastopol, PARIS (4e) Métro Réaumur et St. Denis
Զորս փորձառու հայ եւ ֆրանսացի մասնագէտ բժիշկներու խորհրդակցութեամբ կը դարմանուին ընդհանուր եւ տղայոց հիւանդութիւնները արմատական եւ նոր մեթոտով արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներական հիւանդութիւններ իրենց բարդութիւններով, նոյնպէս քթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ։ Ultra-Violet եւ Diathermie կը բուժուին ջղացաւ (Sciatique) եւ ամէն տեսակ յօդացաւ։
ԱՄԷՆ ՕՐ 9 — 12 ԵՒ 2—8
Արտասահմանէն եկող հիւանդներու ամէն կարգի դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Ղ. ՔԷՆՏԻՐԵԱՆ

ՍՐՃԱՐԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ «ԹԸԼԿԱՏԷՆ»

14, Rue St. Guillaume ԿԱՐԼԷ. ԼԻՈՆ

Ամէն տեսակ եւրոպական եւ արեւելեան կերակուրներ
ՀԱՄԵՂ ՄԱՔՈՒՐ ԱԺԱՆ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ EXCLUSIVE

ՀԱՅԵՐԷՆ, ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ, ՅՈՒՆԱՐԷՆ
ԲԼԱՔՆԵՐՈՒ ԳԻՆ 18 ՖՐ.
Պելվիլի ծանօթ հայ նպարավաճառ
Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ
28 Rue Lesage, PARIS (20e)
Métro Belleville Tél. Ménil. 61-...
Ձոխ մեծերք Թէ նախկին եւ Թէ ամենավերջին եղանակներու երգեր եւ նուագուած նշանաւոր երգիչներէ, կազէլ, շարգը, խմբերգ, քառեակ եւայլն։ Հայերէն հոգեւոր, աշխարհիկ եւ գեղջուկ երգեր՝ Թէ՛ մեծ եւ Թէ խմբերգ։ Տպուած ցուցակը ձրի է։
Ինչպէս նաեւ բօրդաֆիփ լաւ կրամոֆոններ եւ արեւելեան նպարներ։ Ներու լաւագոյնը ամենազեղչեալ գիներով։

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռը*)
Այս անգամ իր անձնական դարմանատունը հաստատած կը խնամէ ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՆՑ, ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՅԻՆ հիւանդութիւնները։
Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ ...
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8։ Բակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

ՆԱԽԿ. ԲԱԺՆԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ. ԽԱՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻԶԱՍԵՌԱՑԻՆ, ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ
42 Rue des Acacias, PARIS (17e) Մէթրօ՝ Etoile
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 5ԷՆ 7 ԵՒ ԺԱՄԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: E. SOUVIGNY

ԳՆԵՑԷ՛Ք
ԱՐԵՒԵԼ. ՍԻՄԻԹ...
Հացագործ LA GARE...
1 Rue St. Lazare, PARIS

ՁԵՐ ՇԱՀԸ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ՈՐ ՄԵՋԻ ՎՍՏԱՀԻՔ ՁԵՐ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ . . . . ԵՒ . . . ՏՈՒՐՔԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Դ. ԹԱՒԻՐԵԱՆ
ՓՈՐՁԱՌՈՒ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ
19 RUE HENRI MONNIER
PARIS (IXme)

Տոմարներու կազմակերպութիւն,
Հաշուեկշիռ եւ հաշուենքննութիւն,
Դիզուած հաշիւներու արձանագրութիւն.

ԱՄԻՍԸ **75** ՖՐԱՆՔ

Ամէն տեսակ տուրքերը ժամանակին յայտարարենք, Թուղթերը կը քննենք տնտեսական դիմումները ժամանակին տակաւ կերպով կը կատարենք։

ՇԱՆՕԹ.— Բոլոր առեւտրականներուն կը յանձնարարենք մեր մասնաւոր սիստէմը, որ կը դիւրացնէ տուրքի բոլոր պահանջները եւ առեւտրական կացութիւնը կը յայտնէ ուզուած վայրկեանին։ Ընդունելութեան ժամեր՝ 5—7։

ՀԱՐԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1928

8 DÉCEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 824

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

Լ. ԱՏԻՆԱՏԱՌ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Համաձայն Մ. Քէմալի հրամանին, որ «միաբերան» հաստատեցաւ Ազգ. Մեծ ժողովին կողմէ, դեկտեմբեր 1ին թանձին նետուեցան արաբական տառերը, եւ Թուրքերէնը կը լատինատառ:

Իսկական յեղափոխութիւն:

Շամոզումով ըլլայ թէ ճնշումով, ոչինչ կը փոխուի բուն կացութենէն: Ցեղափոխութիւնը, ինքնին, բռնութիւն կ'ենթադրէ: Ինչ որ տեղի չունենար ինքնաբերաբար, կամ կ'ուշացաւ: Ինչ որ կը գտնէ բռնութեամբ, տրակոնեան հրամանագրով եւ արիւնալի վերիվայրումներով:

Այսպէս ալ՝ Թրքական յեղաշրջումը:

Ընդուշտ իրենց հարազատ մտածումները չէ որ կ'արտայայտեն Թուրք Թերթերը, միաբերան փառաբանելով Նոր յեղափոխութիւնը, — լատինատառ այբուբենի գործածութիւնը: Անոնց մեծ մաս կրնար նոյն խանդավառութեամբ ծափահարել Հալիֆայութեան վերահաստատումը, անխուսափելի «ջիհատ»ով եւ յարակից մանրամասնութիւններով: Անոնք կը խօսին, յայտարարելով թէ «Պատահաբար չէ որ ազգը յանպատրաստ ողջունեց նոր յեղափոխութեան սկզբունքները, այլ ուրախութեամբ եւ գիտակցութեամբ»: («Միլլիյէթ»): Ի հարկէ, տրուած անուանին վրայ է որ, Թուրք խմբագիրը կը գրէ թէ՝ «Շնորհիւ նոր տառերուն, Թուրքիան մէկ տարիէն ձեռք պիտի ձգէ քաղաքակրթութեան բանալին»: («Ճիւմհուրիյէթ»): Կամ թէ, որ տառերը գործածել՝ կը նշանակէ մեծ քարով ըսել ծուխեան եւ խաւարի մէջ երկարող անցեալի մը»:

Ինքնախաբէութիւն է, վերջապէս, երբ յայտնի պահպանողականներ անդամ կ'աւետեն թէ «Նոր յեղափոխութիւնը դիւրին 80-90ի պիտի հասցնէ գրել-կարդացողներու ներկայ հարիւրին տասն է:» («Վագքթ»):

Տակաւին քանի մը ամիս առաջ, այս նոյն Թերթերը ահ ու սարսափի մէջ էին, երբ մէկտեղ կը դրուէր լատինատառ այբուբենի հարցը: Անոնք վայրերան կանչեր կ'արձակէին, ողբալով Թուրք անցեալին եւ գրականութեան կորուստը, եւ կը մխիթարուէին միայն այն բանով,— ծրագիրը պիտի գործադրուի 15 տարիէն: Այնքան որ գործին մէջ 15 տարի կայ, կրնանք հանգիստ ըլլալ»:

Բայց 15 ամիս անգամ չսպասեցին Մ. Քէմալ եւ ընկերները, եւ ահա բոլորը կ'օստոստեն միեւնոյն եղանակին վրայ,— «կեցցէ՛ յեղափոխութիւնը, կեցցէ՛ նոր այբուբենը»:

Արձանագրենք բոլոր հակասական իրողութիւնները: Մատնենք ակներեւ կեղծիքն ու դէրսանութիւնը: Եւ սակայն, որքան ալ պատրանքներով: Իրականացա՛ծ է լատինատառ այբուբենը, իբրեւ հրաման արձակուած է Թուրք ժողովուրդի կեանքն, եւ իբր այդ ալ պիտի գործածուի ու տարածուի:

Ամէն ինչ կախում ունի Թուրքիոյ ներքին եւ արտաքին կացութենէն: Եթէ հինգ տարի խաղաղութիւն տիրէ, արդէն հանդարտ մը կը հաստի:

Ենթադրել թէ ամէն ինչ կը փոշիանայ Մ. Քէմալի կամ կեանքի մահով,— կը նշանակէ բան չհասկնալ յաջորդական գործերէն: Ուրա՞ ժողովուրդի բաղձանքներուն համաձա՞յն են հրդեհային իշխանութեան կատարած վերիվայրումները, պետական առեւտուրէն մինչեւ անաստուածութեան պայքարին դարձակերպումը: Եւ այս՝ ամէն տեղ, մինչեւ Հայաստանի յեղափոխական, միջնադարեան գիւղերը: Եւ սակայն, խոր հետքեր ձգած, հետքեր բացած են վերջին տասը տարիները: Նոր բարքեր, նոր սովորութիւններ յառաջ եկած են: Վարիչներէն շատեր պակսեցան, բայց ուղեգիծն ու ոգին մնաց: Ուրիշներ շարունակեցին Թուրքական ճամբան:

Եթէ պիտի առարկեն որ Ռուսը Թուրք չէ, կարելի է նոյն համոզմունքով յայտարարել թէ այս իրողութիւնն իսկ աստուածաւոր է Թուրքիոյ համար:

Որովհետեւ, Ռուսը, եթէ ուզէ, կրնայ ըմբոստանալ, իբրեւ ազգակից եւ տարերային ժողովուրդ. մինչդեռ Թուրքը բարեւի կեանքի մը կ'ուղղուի: Այդ իրողութիւնն ալ, իր կարգին, պիտի նպաստէ ամրապնդումը «Թիւրք օղլու Թիւրք» պետութիւնը, որքան Թոյլատրեն կրկնենք միշտ — ներքին եւ արտաքին խաղաղութիւնը, եւ տնտեսական վիճակը:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՆԱԽ ՄԱՐԴ. ՅԵՏՈՅ ՀԱՅ

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ Արեւ, ամսկավարներու Եգիպտոսի օրկանը (28 Նոյ.)

—«Մեր նախկին մտայնութեամբ, կարծեցինք որ ազգասիրութիւնը կամ հայրենասիրութիւնը ամէն բան էր: Այդ մտայնութիւնը սուղ արժեց մեզի. ազգը իր Թիւին կէսը կորսնցուց, կորսնցնելով միեւնոյն ատեն, իր նիւթական եւ բարոյական ուժին կէսէն շատ աւելին: Այս օր այս մօտիկ անցեալին լոյսով, ամէնքս պէտք է տեսնենք ու ըսենք Թէ հայ հայրենասիրութիւնը բաւական չէ եղեր հայրենիք մը փրկելու համար, եւ Թէ անոր հետ պէտք է եղեր ունենալ մարդկային ընդհանուր կարողութիւններ, բոլոր ազգերու միջին եւ բարձր մտքի եւ հոգիի կարողութիւնները, որոնք ամէն տեղ միեւնոյն յարգանքը կը վայելեն եւ միեւնոյն արդիւնքը կուտան:

Ներկային մէջ՝ ինչ որ ամէնէն աւելի աչքի կը զարնէ մեր մէջ, սա է Թէ լաւ Հայ նկատուելու համար կ'ուզենք անհրաժեշտ է լաւ մարդ ըլլալ եւ փոխադարձաբար՝ լաւ մարդը պէտք չունի լաւ Հայ ըլլալու, պէտք չունի մինչեւ իսկ զբաղելու իր ազգով: Այս ըմբռնումը գործնականօրէն ստեղծուած է մեր վերջին աղէտներէն վերջ մանաւանդ, եւ եւ կազմէ, ըստ մեզ, մեծագոյն վտանգը մեր ապագային համար:

Արդ, ձիշդ այդ աղէտներուն պատճառաւ, այսօր աւելի քան երբեք մենք պէտք ունինք նախ մարդ հասցնելու մեր մէջ, որպէսզի այդ միջոցաւ ազգը իր ինասները ճանչնայ եւ դարմանէ, իր ապագան որոշէ, եւ անոր դիմէ:

Պէտք է վերջ գտնէ այն նեղոդամտութիւնը զոր ունինք մտքի եւ նկարագրի Թերութիւններուն հանդէպ՝ երբ անոնց քովն ի վեր քիչ մը ազգասիրութիւն կամ ազգային եռանդ կը կարծենք տեսնել: Շամոզուած ըլլալու ենք՝ Թէ մեր այդ նեղոդամտութիւնն է որ աֆագին աւեր գործեց մեր կեանքին մէջ եւ ա՛ն է որ այսուհետեւ մեզ բոլորովին պիտի փճացնէ՝ եթէ չհրաժարինք անկէ: »

ՈՒՐԻՇ ՉԵԼՇՈՒՄ ՄԸ

փարիզի ոստիկանութիւնը եբէկ ձերբակալեց դրամատէր Մաքս Ռոտէլը, 32 տարեկան, որ քանի մը տարիէ ի վեր դրամատուն մը հիմնած էր Սքրիպ փողոցը: Բազմաթիւ յաձախորդներ եւ 20ի չափ պաշտօնեաներ եւ գրագրուհիներ ունէր: Ռոտէլի բացն է 12 միլիոն ֆրանք: Յաձախորդներուն կողմէ յանձնուած արժեթուղթերը ծախած էր: Միայն կին յաձախորդի մը կորուստն է 1ուկէս միլիոն ֆրանք: Վերջերս Ռոտէլ իր մօտ հրաւիրած էր իր պահանջատէրերը՝ առաջարկելով կարգադրութեան մը յանգիլ՝ անոնց բաժնելով ընտանիքին կողմէ իր տրամադրութեան տակ դրուած 3 միլիոնը. սակայն անոնք չհամաձայնեցան:

Դրամատունը փակուեցաւ:

ՄԱՀԱՊԱՏԻԺԸ ԿԸ ՋՆՋՈՒԻ

Անգլիոյ երեսփոխանական ժողովը առաջին ընթերցանութեամբ ընդունեց ընկերվարական երեսփոխան Ֆէնուորթիի ներկայացուցած մէկ օրինագիծը, որով կը ջնջուի մահապատիժը: Այս օրէնքը չի վերաբերիր բանակին եւ նաւատորմին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

Երէկ գրեցինք Թէ Թուրքերէն յետոյ իտալացիները եւս վաւերացուցին իտալեւթուրք բարեկամական եւ չէզոքութեան դաշնագիրը, կնքուած անցեալ մայիսին: Այս առիթիւ Հռոմի երեսփոխանական ժողովին մէջ կատարուած վիճաբանութիւններէն յետոյ ճառ մը խօսած էր Մուսոլինի: Նոր հասած հեռագիրներ հետեւեալ ժանրամասնութիւնները կուտան այդ ճառին մասին.

Մուսոլինի նկատել տալէ յետոյ, որ խորհրդարանը լիովին հասկցած էր իտալեւթուրք դաշնագրին կարեւորութիւնը, ըսաւ.

— Թուրքիոյ հետ մեր յարաբերութեանց հորիզոնը վերջնականապէս պայծառացաւ անցեալ ապրիլին, երբ Միլանոյի մէջ տեսակցութիւն մը ունեցայ Թուրքիոյ արտաքին նախարարին հետ: Այս պայծառացումը կատարեալ եղաւ, որովհետեւ երկուքս ալ ոգեւորուած էինք ուղղամտութեան անկեղծ փափաքով եւ որովհետեւ աշխարհի բոլոր երկիրներու կառավարութիւնները պարտին գիտնալ որ այսուհետեւ պէտք է վախնալ մեր թշնամութենէն եւ գնահատել մեր բարեկամութիւնը:

«Այս դաշնագիրը խիստ կարեւոր է, որովհետեւ կը ճշտէ մեր բարեկամական յարաբերութիւնները Թուրքիոյ հետ, ազգ՝ որ քէմալական յեղափոխութեան շնորհիւ դարձած է զօրաւոր երկիր մը, որուն վարիչները զայն կ'առաջնորդեն դէպի բոլորովին արեւմտեան քաղաքակրթութիւն մը: Ասպարէզը բաց է երկու երկիրներու ազատ, ուղղամիտ եւ ընդունակ գործակցութեան համար առեւտրական եւ տնտեսական ասպարէզի մէջ:

«Չիմա որ Թուրք կառավարութիւնը գիտէ Թէ կրնայ վրտահիլ ֆաշիստ կառավարութեան ուղղամտութեան վրայ, այս գործակցութիւնը կրնայ աւելի մեծ ծաւալ ստանալ:»

Եզրակացնելով, Մուսոլինի յայտարարեց.

— Ինչպէս կը տեսնէք, մեր աշխարհակալութիւնը սպառնական չէ ուրիշ երկիրներու հանդէպ: Պէտք ունինք խաղաղ ծաւալումի մը, զոր ամէն ոք պէտք է յարգէ՝ քանի որ անիկա կեանքի անհրաժեշտ մէկ յայտարարն է: Իտալացիները կ'ուզեն գործակցիլ բոլոր անոնց հետ, որոնք կ'ուզեն գործակցիլ իրենց հետ, մասնաւորապէս անոնց հետ, որոնց հողերը Թրջուած են Միջերկրականով»:

Իտալիոյ դիկտատորը իր ճառը վերջացուց՝ ողջո՛յններ ուղղելով Մուսթաֆա Քէմալին եւ համակրանքի խօսքեր ընելով Թուրքիոյ հասցէին: Ամբողջ խորհրդարանը ոտքի կանգնած՝ ծափերով ողջունեց հռետորը:

Յետոյ իտալեւթուրք դաշնագիրը վաւերացուեցաւ 5ի դէմ 223 ձայնով:

*** Այս առիթիւ «Թան»ի Հռոմի Թղթակիցը (Ժանթիզոն) կը հետագրէ.

Իտալեւթուրք դաշնագրին առիթիւ «Դուչէ»ին ճառը անգամ մը եւս կը հաստատէ Թէ Իտալիա կ'ուզէ Թուրքիոյ մէջ փնտռել տնտեսական շահեր, որոնք գոհացնեն իր ծաւալումի պէտքը: «Ասպարէզը բաց է, յայտարարեց վարչապետը, ուղղամիտ եւ ընդունակ գործակցութեան մը համար, երկու ժողովուրդներու միջեւ առեւտրական եւ տնտեսական գետնի վրայ:»

Յայտնի է սակայն Թէ Լոզանի դաշնագրին համաձայն, Թուրքիա առեւտրական դաշնագիր պիտի կրնայ կնքել Իտալիոյ կամ ուրիշ պետութեանց հետ գալ տարի միայն: Կրնայ սպասուիլ ուրեմն որ 1929ի գարունէն սկսեալ Իտալիա մեծ ճիգ մը ընէ տնտեսական սերտ գործակցութիւն մը ապահովելու համար Թուրքիոյ հետ:

Քաղաքական տեսակէտէ, կարելի է դիտել տալ Թէ «Դուչէ»ն ոեւէ ակնարկութիւն չընէր եռակողմանի դաշինքի մը գաղափարին մասին, որ, դեռ շատ չընէր, կը պաշտպանուէր Իտալական մամուլին կողմէ, եւ՝ որուն մաս պիտի կազմէին Միջերկրականեան երեք պետութիւններ՝ Իտալիա, Յունաստան եւ Թուրքիա: Կարելի է հարց տալ ուրեմն Թէ լքուա՞ծ է ամբողջ Մերձաւոր Արեւելքի համար միջերկրականեան քաղաքական սիստէմ մը ստեղծելու միտքը:

Ուրիշ կէտ մը, որուն վրայէն լուռ կ'անցնի «Դուչէ»ն, այն է Թէ Թուրք կառավարութիւնը ցարդ մերժած է ճանչնալ Ալպանիոյ Թագաւորութիւնը, կազմին անձնական մերժումին պատճառաւ: Ըսուեցաւ արդէն Թէ մօտերս էնկիւրի պիտի երթայ արտաքին փոխ-նախարար կրանտի, կ'երեւի Թուրք կառավարութենէն ստանալու համար այս ճանաչումը:

Սուրիոյ հոգատարութիւնը եւ Իտալիա

«Թան»ի Հռոմի Թղթակիցը կը հաղորդէ.

Սուրիոյ ֆրանսական հոգատարութեան մասին փուանքարէի ըրած յայտարարութեանց առիթիւ, իտալական Թերթերը բոլորն ալ կը յայտարարեն Թէ չկայ միջազգային պաշտօնական ոեւէ արարք, որ ենթադրել տայ Թէ իտալական կառավարութիւնը մտածած է երբեք Ֆրանսայի տեղը գրաւել Սուրիոյ մէջ: Եթէ ասիկա ճիշտ է, ճիշտ է նաեւ, որ հազիւ վեց ամիս առաջ իտալական խորհրդարանի բեմէն, ի մէջ այլոց երեսփոխան Ճլորանս Ֆէրայի կողմէ կը պաշտպանուէր մեծ պետութեանց

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԼՈՒՌՒԹԻՒՆ...

Լուր մը կայ որ իր ոտքերուն ծայրերուն վրայ ու անադմուկ կը շրջի, քանի մը լաւատեղեակ Թերթերու սիւնակներուն մէջ:

Ա.յնշթայն, մեծն Ա.յնշթայնը, Relativité-ի տեսութեան հայրն ու խնամակալը, ամիսներէ ի վեր՝ իր սենեակին մէջ առանձնացած, կը սրբագրէ, կը զգեստաւորէ նոր տեսութիւն մը՝ որ նախորդէն աւելի մեծ աղմուկ պիտի հանէ երկու կիսաշխարհներուն մէջ:

Ա.յնշթայն, անշուշտ կը յիշէք, այն գերբնական ուղեղն է որ փաստեց Թէ ուղիղ ճամբան խոտորէն երկայն է:

Օրինակ. եթէ փարիզէն Հայաստան երթալ ուզէք, աւելի շուտ հոն կը հասնիք Մոսկուայէն անցնելով:

Ա.յնշթայն, իսկան Ա.յնշթայն, ուրեմն քիչ ատենէն կրկին պիտի որոտայ աշխարհի բոլոր գիտուններուն գլխուն: Ա.ն սովորութիւն չունի որոտալ, առանց անոնց գլուխները ցորեկի հասկերու պէս զգետնելու:

Վա՛յ է եկեր անոնց...

×

ցաւախ մեծ լուութիւններու կը յաջորդէ յեղաշրջող խզում: Գրագէտներն ալ երբ ամիսներով համր մնան, գայն պէտք է նկատել երկունքի շրջանը եզական ստեղծագործութիւններու: Բարեբախտաբար մեր գրագէտները, փիլիսոփայ ու գիտնական Ա.յնշթայնի պէս կատարեալ լուութիւն չեն պահեր:

Բաւական տքնաջան բայց արագ քննութիւն մը մեզ Թոյլ կուտայ աւետել հետեւեալներուն պահածոլուութեան...տղաբերքը.—

Ե. Արմէն՝ կնորդին:

Ազատուհի՝ 1.— Տորակ մեղրի, 2.— Աղբիւր մոռացութեան:

Ն. Պէշիկթաշլեան.— 1.— Մատոնիա, 2.— Պիանքա:

Զօպանեան՝ 1.— Բացատրութիւն Թ. Ա.նձեւացիի վրայ, 2.— Ա. Սանահինեցիի երկասիրութիւնները:

Հաճատեղ՝ 1.— կարկուտը, 2.— Թէշօ էմին:

Կ. Զարեան՝ 1.— Ձաւբան եւ իր անցորդը, 2.— Օրերի նարօտը:

Վաչէ Մեխակեան՝ 1.—կեանքի լաբիւրինթոսին մէջէն: 2.—Շփոթտղու շաբաթագիրը:

Մուռ ու գիշեր է:

Բայց գիշերները միայն երկայն չեն, այլ եւ յղի:

Պատրաստեցէք խանձարուրները, գառնուկը, ախոռին յարդը, ու մոգերը իրենց ոսկիով, կնդրուկով եւ զմուռսով... (Իսկոյն ըսեմ Թէ զմուռսը զմռսելու համար է):

ԵԴ. ԲԷՈՎՏԱՑԻ

ԹԱՂԱՐԱ ՊԷՏԻ ԴՈՅՔԵՐԸ

Գրած էինք Թէ Սինէ-Մոնտիալի տնօրէն Ռոզ պահանջած է ֆաքիր Թահրա պէյի գոյքերը գրաւման տակ առնել:

Դատաւոր-նախագահ վաթին, որ մէկ շաբաթ յետաձգած էր իր վճիռը, որոշեց հետեւանք չտալ Ռոզի պահանջին:

ԿԷՍ ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.Ի ՇԱՄՓԱՆԵԱ

Նիւ-Եորքէն կը հետագրեն Թէ ամերիկացի ոստիկաններ հազար շիշ շամփանեա եւ լիքէօր գրաւած են ֆրանս. իւ-տը-ֆրանս անդրատլանտեան շոգենաւին մէջէն: Նախընթաց օր 700 շիշ ոգելից ըմպելի գրաւած էին արդէն նոյն շոգենաւի նաւաղներու յարկաբաժինէն:

Գրաւուած ըմպելիներու ամբողջական արժէքը կը գնահատուի մօտ 25,000 տոլար (կէս միլիոն ֆրանք):

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՆԵՐՔԻՆ ՃԱՐԺՈՒՄՆԵՐԸ ԵՒ ՀԱՅ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄՏԱԾՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

III

ՆՈՐ ԿՌԻԻ, ՆՈՐ ՅԱՂԹԱՆԱԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Կանգ չենք առներ Թրքական ներքին եւ արտաքին բոլոր շարժումներու մանրամասնութիւններուն վրայ, տիկնանկատելով չափազանց բարդ եւ լուրջ աշխատանք։

Մօտենանք Թուրք ազգայնականութեան դերագանցապէս վճռական եւ պատմական այն քայլերուն, որոնք իրենց յաղթանակը տեւականացնելու կը ձգին։ 1922ի քէմալական յաղթանակը յունական բանակի դէմ, եւ իր «Ազգային Ուխտ»ով զծուած սահմաններու ամբողջացումը Թուրքիոյ համար կը բանային իսկապէս նոր շրջան մը։ Որովհետեւ այդ թուականէն սկսած Թուրքիան կրկին իր տեղը գրաւեց պետութիւններու շարքին մէջ, եւ ճանչցուեցաւ դիւանագիտական աշխարհին կողմէ։

Արտաքին ժարդին մէջ անոր տարած յաղթանակն ու ապահովուած շահերը ծանօթ են, ու հետեւաբար աւելորդ է անդրադառնալ այդ մասին։ Սակայն կապ ունի այս իրողութիւնը Թուրքիոյ ներքին անցքերուն հետ, այն իմաստով, որ մինչեւ իր յաղթանակը զգոյշ ու փափկանկատ Թուրքը կ'ուզէր դոհացնել բոլոր իսլամներու պահանջները, մասնաւորապէս կրօնական հարցերու մէջ։ Իր արտաքին կացութիւնը ամրապնդելէ վերջ, լքեց այդ դիծը, եւ ամենախիզախ վճռականութեամբ ձեռք առաւ միջոցներ, որոնք պահ մը վրդովումի մատնեցին իսլամական աշխարհը։

Այսպէս Թուրք ազգայնականութիւնը, իր զարգացման ճանապարհին վրայ իբրեւ ամենամեծ խոչընդոտ նկատեց սուլթան-խալիֆայութիւնը, որմէ ազատելու համար ո՛չ միայն խախտեց իսլամական ընկալեալ կարգերն ու սովորութիւնները, այլ եւ «հայրենիքի դաւաճան» հռչակելով, դուրս քշեց կայսերական գերդաստանը։

Սուլթանութեան եւ խալիֆայութեան բաժանումը, առանձին իրաւունքները Ազգ. Մեծ Ժողովին փոխանցելը եւ ժամանակի մը համար նոր խալիֆա ընտրելը, ինչպէս նաեւ ան ալ երկրէն արտաքսելու եւ խալիֆայութիւնն ալ ջնջելու և հանրապետութեան հռչակելու գործողութիւններու շարքը այնքան հետեւողական և կանխորոշ ծրագրով մը եղաւ, որ բովանդակ իսլամութեան հետ բուն Թուրքն ալ մնաց անզօր եւ բերանաբաց։ Ժողովուրդի ներքին վրդովումը անզօրութեան մատնելու բոլոր միջոցները արդէն իսկ կանխորոշուած եւ սահմանուած էին։

Իր ժողովուրդի հոգեբանութեան ծանօթ Քէմալը ժամանակին միջազգային վաւերաթուղթերով արդէն իսկ պլսատած էր բոլոր անոնք, որոնք կրնային նման պարագաներու տակ դէր կատարել, արծարծելով ժողովրդական դժգոհութիւնները։ Եթէ 150նոց ցանկը պատրաստուած էր ժամանակին եւ պարտադրուած նաեւ դաշնակից պետութիւններուն, որպէս ընդմիշտ աքսորեալներ Թուրքիայէն, այդ ցանկին մէջ մտնողները բոլորն ալ Թուրքիոյ «թշնամիներ» կամ «դաւաճաններ» չէին։ Եթէ այդ անուններուն մէջ կան քէմալական շարժման հակառակորդներ, կան նաեւ այդ շարժումին ծրնունդ եւ ուժ տուողներ։ Բայց եթէ անոնք ալ «դաւաճաններու» շարքին են դասուած, այդ եղած է անոր համար, որ քէմալականութիւնը դառնայ բացարձակ տիրապետողը, առանց ընդդիմութեան։

Կը հետեւի, ուրեմն, որ քէմալականները իրենց ներքին քայլերը առնելէն առաջ, խնամով չէզոքացուցած են բոլոր հաւանական արգելքները։ Հարկ եղաւ աւելի խստութեամբ շարունակել այդ գիծը յետագային՝ 1926ին, Քէմալի դէմ սարքուած մահափորձի առթիւ։

Ընդամէնը մէկ երկու տարուան աշխատանքի շրջանին Քէմալն ու իր հետեւորդները զգացին, որ երեւի ժամրողջապէս ապահով չեն ներքին ընդդիմութիւններէն։ Անոնք հաշուեցին ու գնահատեցին ուժը բոլոր այն դէմքերուն, որոնք արդէն իսկ կը խլրտէին, Քէմալի սանձարձակութիւններուն եւ յանդուգն գործողութիւններուն դէմ։ Ու առանց տատանումի գործի դրին կախաղանը, ֆրանսական յեղափոխութեան օրերու յատուկ մոլեռանդ վճռականութեամբ։ Այդ օրերուն չկենդանութեցան նոյնիսկ անոնք, որոնք իրական դարբնողները եղան քէմալական շարժումին, ինչպէս օրինակ Գարաբեքիր, Ռէֆէթ, Ալի Ֆուատ փաշաները, Ռէուֆ եւ Ադնան պէյերը եւ իրենց ընկերները, սա տարբերութեամբ միայն, որ անոնք կախաղան չբարձրացան, բայց չէզոքացուեցան իբրեւ հեղինակաւոր ուժ Թուրք հանրապետութեան կեանքին մէջ։

Ասկէ ետք է, որ քէմալական միահեծանութիւնը կը դառնար կատարեալ գերիշխող ուժ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Այս պարագան կարեւոր է մեզի համար, որովհետեւ այս ձեւով Թուրք ղեկավար շրջանակը կը կերպարանափոխուի ամբողջապէս։ Աքսորն ու կախաղանը մաքրեցին մէկ երկու սերունդի ներկայացուցիչներ, տեղ տալով բոլորովին նոր սերունդի մը, աւելի երիտասարդ, ու հետեւաբար աւելի ընդունակ նորութիւններու։ Այս կէտին պիտի անդրադառնանք յետագային, իբրեւ մէկ դլխաւոր օժանդակ, բացատրելու համար Թուրքիոյ արդիականացման ճիգերը։ Իսկ մինչ այդ յիշենք այն բոլոր քայլերը որ առնուեցան Թուրքիոյ մէջ, ճակատի այս ամրացումէն ետք։

* * *

Բուն Անատոլուն հայ և յոյն ազգաբնակութիւններէն վերջնապէս մաքրելու քաղաքականութիւնը քէմալական յաղթանակներէն ետք օրէնքի կարգ անցաւ եւ տարածուեցաւ, որոշ փոփոխութիւններով, բովանդակ երկրի վրայ։ Լօզանի դաշնագրով առանձին երաշխիքներ էին տրուած յարգելու փոքրամասնութիւններու իրաւունքները, բայց Թուրք ազգայնականները քաջ գնահատելով Թուղթէ վաւերագրերու արժէքը, դեռ իրենց ստորագրութիւնը Լօզանի դաշնագրին վրայ չչորցած, դիմեցին բոլոր միջոցներուն, վերջնապէս փակելու համար փոքրամասնութիւններու թենճուկը։

Հայ, յոյն եւ հրեայ հանրային կարծիքներու վրայ դրուած օրինական հակակշիռը սեղմուեցաւ օրը օրին։ Խորամանկ եւ բռնի խաղերով այդ նոյն համայնքները առնուեցան վաւերաթուղթերը, իբրեւ ինքնակամ հրաժարում իրենց իրաւունքներէն, որոնք արդէն իսկ «ապահովուած էին Թուրքիոյ օրէնքներով»։ Պէտք չէ մոռնալ, որ մինչ այն Թուրքիան կ'ընդունէր եւ գործադրութեան կը դնէր Ժնեւի քրիստոնեական քաղաքացիական օրինագիրքը։

«Թուրքիան Թուրքին» եւ «Թուրքիոյ բնակիչները Թուրք կրնան ըլլալ» նշանախօսքերը տասնեակ ու տասնեակ ոլորտներ ստացան պաշտօնական թէ հանրային կեանքին մէջ։ Օրէնքով սահմանափակուեցան ոչ-իսլամ տարրերու իրաւունքները պետական եւ հանրային ասպարէզներու մէջ։ Երթեւեկի ծանօթ կառգապրութեամբ արգիլուեցաւ հայ և յոյն քաղաքացիներուն ազատ երթեւեկը Թուրքիոյ ներքին դաւառները։ Սեղմումներու այս շարքը հասաւ օտար դպրոցներուն, նոյնիսկ եկեղեցիներուն, եւ ամէն օր նոր քայլ մը կ'առնուի այս ժարդերուն մէջ ալ, ի նպաստ փոքրամասնութիւններու բացարձակ իրաւազրկման։

Արդա՞ր են այս ամէնը, շիտա՞կ է եւ համապատասխա՞ն «արդիական» ըմբռնումներուն,— խնդիր մըն է որու այս կամ այն ձեւի մեկնաբանութիւնը ո՛չ մէկ արժէք կը ներկայացնէ։ Փաստը այն է, որ Թուրք ղեկավարութիւնը վճռական հետեւողականութեամբ կը ձգտի Թուրքիան Թրքացնել իր ներքին եւ արտաքին բովանդակութեամբ։ Թուրքիոյ մէջ Թուրքը պէտք է ըլլայ դերիշխան, ֆիզիքապէս, բարոյապէս եւ տնտեսապէս։

Քէմալական այս գիծը, որ ինքնատիպ չէ, եւ քիչ մը նման նոյնիսկ աւելի քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ տարուած լուծման քաղաքականութեան, մէկն է անոր նոյնպէս յաջող ձեռնարկներէն, ի նպաստ Թուրք ազգի ուժեղացման։ Կը յաջողի՞ այս քաղաքականութեան մէջ,— ապագայի խնդիր է, բայց մինչեւ հիմա ձեռք բերուած արդիւնքներէն դատելով, կրնանք յայտարարել, որ Թուրքիոյ մէջ Թուրքերէն զատ ո՛չ մէկ ազգ պիտի կրնայ պահել իր գոյութիւնը։

Այս յաջողութիւնը եթէ անձնական հետեւանք է քէմալականներուորդեգրածքաղաքականութեան, հետեւանք է նոյնպէս Թուրքիոյ արդիականացման միւս քայլերուն։ Փաստ է, որ այսօր, քէմալականութիւնը շատ աւելի զօրաւոր կերպով կրնայ խօսիլ փոքրամասնութիւններու իրաւունքներուն դէմ, այն ալ իրաւական հիմքերով, քան երեք տարի առաջ դեկավարող տարրը։ Կրօնական - ընկերային ասպարէզի մէջ մտցուած փոփոխութիւնները կը նպաստեն Թրքացման քաղաքականութեան, քանի որ այդ իսկ կէտերէն էր որ տարիներ շարունակ փոքրամասնութիւնները մնացեր են բաժան, անյարիր Թուրքի հետ։ Եւ հետեւաբար, եթէ առաջ հնարաւոր էր խօսիլ այս կամ այն առանձնաշնորհի մասին, այսօր միամտութիւն է այդ դետնի վրայ վիճիլ։

Ս. ԹԱՓՈՒԻ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՔԻՒՐՏԻՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ԱՆՁՆԱՏՈՒՐ ԵՂԱԾ ՊԵՏԵՐԸ ԿԸ ՁՂՋԱՆ, ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ԿՈՏՐԵԼ-ԹԱՓԵԼ

Քրտական ապրիւրէ կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Հանգուցեալ շէյխ Սայիտի ապստամբութենէն վերջ, Սուրիա, Միջագետք եւ Պարսկաստան ապաստանած քիւրտերէն մաս մը Թուրքիա վերադարձաւ՝ խաբուելով Թուրք կառավարութեան տարակած ընդհանուր ներումէն եւ քիւրտերուն տրուած խոստումներէն — առանձնաշնորհեալ վիճակ, ինքնավարութիւն եւլլն։

Անձնատուր եղողները Արեւելեան Դահանգներու մարզպանութենէն խոստում առած էին թէ՝ պիտի վերադարձուին իրենց գրաւուած կալուածները, զանազան ազոարավայրերու մէջ գրուած իրենց ընտանիքի անդամները կրկին պիտի համախմբուին իրենց ծննդավայրին մէջ եւ բոլորը ազատ պիտի ձգուին։ Սակայն Թուրք կառավարութիւնը իր խոստումներէն ո՛չ մէկը յարգեց եւ անձնատուր եղողները կրկին զանազան տեղեր աքսորեց։ Բազառաբար կարգ մը մարդիկ արտօնուեցան իրենց ծննդավայրին մէջ բնակիլ, սակայն անոնց ալ կալուածները ետ չտուին։ Կրկին աքսորուածներուն չարտօնուեցաւ իրենց մօտ բերել ուրիշ տեղ աքսորուած իրենց ընտանիքները։

Շէյխ Սայիտի որդին Շէյխ Ալի Րիզա էֆէնտի եւս անձնատուր եղած էր՝ այն պայմանաւ որ կեսարիա եւ Պուրտուր աքսորուած իր ընտանիքին բոլոր անդամները ի մի հաւաքուին իրենց հայրենիքին մէջ եւ բոլորն ալ ընդհանուր ներման արժանանան։ Թուրքերը չեն կատարած իրենց խոստումը։

Շէյխ Սայիտի եղբայրը շէյխ Ապտիւրրահիմ էֆէնտի Հասկնալով Թուրքերու ընդհանուր ներման արժէքը, կրկին լեռ բարձրացած է։

Շատեր, որոնք «ընդհանուր ներում»էն օգտուելով անձնատուր եղած էին, այժմ կը զղջան։

Թուրքերը կը շարունակեն քիւրտերը բնաջնջելու իրենց քաղաքականութիւնը։ Այսպէս, ոստիկան զինուորներ կը հաւաքեն գիւղ մը քիւրտ բնակիչները եւ զանոնք 5—6, երբեմն մինչեւ 10 օր հեռաւորութեամբ տեղեր կը տանին՝ հոն ճամբաններու շինութեան մէջ աշխատցնելու համար։ Սակայն ո՛չ հաց, ոչ ալ օրավարձ կուտան անոնց։ Այսպէս ընդհանուր տարագրութենէն եւ ջարդէն ազատուած քիւրտերը իրենց տուներէն ու ընտանիքներէն օրերով հեռու տեղերու մէջ աշխատցնելով կը կեղեքուին։ Ընբաւարար սնունդ ու չարաչար աշխատանքը մահ կը պատճառէ այս քիւրտերուն։ Այս վիճակը կը տիրէ ամբողջ քիւրտիստանի մէջ, որով հարկ չկայ դէպք ու վայր յիշելու։

Թուրքերը իրենց զինուորներուն եւ ոստիկան-զինուորներուն քիւրտի եւ Արաբի հագուստ հագցնելով, եւ սպառազինելով շարունակ սահմանագլուխները կը ղրկեն՝ ասպատակութեան համար։ Այս մասին բացարձակ փաստեր կան ձեռքի տակ։

Գարաքէչի ցեղախումբի պետ Ցէրիի պէյզատէ Ապտիւլգատէր պէյ, եւ Միլլի աշիրէթներու պետերէն պէտր եւ Էօմէր աղաները, որոնք Շէյխ Սայիտի ապստամբութեան ատեն քիւրտերու դէմ կռուած եւ միշտ Թուրք կառավարութեան հլու կամակատարները եղած էին, վերջերս Ցիարպէքիր կանչուելով ձերբակալուած եւ աքսորուած են։ Իրենց ընտանիքի անդամներն ալ զատ զատ տեղեր աքսորուած են —որովհետեւ Թուրքերը այլեւս ոեւէ ծառայութիւն չէին սպասեր իրենցմէ։

Թուրքերը մեծ մտատանջութեան մատնուած են՝ անոր համար որ Հայաստանցի ցեղախումբերու պետ Հիւսէյին փաշա եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ Մոթիքի Խոյթ ցեղախումբերու պետը Հաճի Մուսա պէյ կեսարիոյ իրենց աքսորավայրէն փախչելով Սուրիա ապաստանած են։ Այս պատճառով կարգ մը զինուորական ջոկատներ Վանի եւ Մուշի կողմերը ղրկուած են։

Միւս կողմէ Թուրք կառավարութիւնը մասնաւոր մարդիկ ղրկած է Հիւսէյին փաշայի եւ Մուսա պէյի մօտ՝ զանազան խոստումներով՝ որպէսզի Թուրքիա վերադառնան։ Մերժուած են բոլոր առաջարկները։

Կեսարիոյ կուսակալը, ոստիկան-զինուորներու հրամանատարը եւ ոստիկանական տեսուչը, որոնք չէին յաջողած Հիւսէյին փաշայի եւ Մուսա պէյի փախուստը արգիլել, պաշտօնանկ եղած եւ դատի տակ առնուած են։

Մարտինի շէյխերէն պէշիր էֆէնտի, որ պուրտուր աքսորուած էր, վերջերս ընտանիքով փախած է։

Ամէն օր նոր դէպքեր կուգան հաստատել թէ Թուրքերուն հրատարակած ընդհանուր ներումը բացարձակապէս սուտ բան է։

Նախ քիւրտ վարիչներէն ոչ մէկը ներման արժանացած է։ Իսկ ներուածներէն շատեր դարձեալ ձերբակալուելով ուրիշ աքսորավայրեր ղրկուած են։ Ցարագրուածները ամէն տեսակ խղճմտեղութենց կ'ենթարկուին։ Զինուորներէն սկսեալ մինչեւ չէտին պաշտօնեան կը կեղեքէ զանոնք։ Ընդունք որ աշխատելու ընդունակ են, հազարումէկ դժուարութիւններով կը ջանան իրենց ապրուստը ճարել, իսկ ծերերն ու անկարները թշուառ կեանք մը կը քաշկռտեն։

Միւս կողմէ Թրքացման քաղաքականութիւնը նստիւ առաջ կը տարուի։ Քիւրտերը կը բռնագատուին Թրքանալ։ Ընդունք որ «Թուրք եմ» չեն ըսեր, չեն կրնար ոեւէ գործ տեսնել կառավարութիւնը իրենց խնդիրքով չի զբաղիր, նոյն իսկ կառավարական բժիշկը չի խնամեր քիւրտ հիւանդները։ Ասկէ զատ Թրքութիւնը չընդունող քիւրտերը կը պարտադրուին կրկնապատիկ տուրք վճարել, ինչպէս արջառի տուրքը, սաւառնակի տուրքը, եւ քսան տեսակ ուրիշ տուրքեր։

Զանազան նահանգներէ մօտ հազար քիւրտ գեղեցիկ աղջիկներ հաւաքելով ղրկած են Էնկիւրի, Պրուսա, Իզմիր եւ այլ քաղաքներ, ուր պարասրահներու մէջ իրենց կամքին հակառակ կը բռնադատուին պարել Թուրք երիտասարդներու հետ։ Այս աղջիկներէն շատեր չկրնալով հանդուրժել իրենց ենթարկուած անպատուութեան, անձնասպան կ'ըլլան։

Քիւրտ կին մը, Տիարպէքիրի շրջանին մէջ աքսորուած իր ամուսնոյն մօտ կը ղրկուէր Թուրք հարիւրապետ մը յիշեալ կնոջ պատիւը բռնաբարած ըլլալով, խեղճ կինը Տիգրիս գետը նետուելով անձնասպան եղաւ։ Ուրիշ քրտուհի մը, որ Թուրք սպայի մը քմահաճոյքին չէր ուզեր ենթարկուիլ, նոյնպէս ինքզինքը Տիգրիս գետը նետեց։ Դարձեալ Տիարքակիրի շրջանին մէջ քիւրտ կին մը, օրուն ամուսինը տարագրուած էր, գիշեր մը ոստիկան-զինուորներու պահականոցը կը տարուի, եւ Թոյլ չտալու համար որ պատիւը բռնաբարեն, չուանով ինքզինքը կը խեղդէ։ Այս կարգի սրտաճմլիկ պատմութիւնները հաշիւ չունին։

Թուրք կառավարութիւնը վախնալով որ Սուրիա եւ Պարսկաստան ապաստանած քիւրտերը պիտի ուզեն փոխ-վրէժի դիմել, հրոսախումբեր կազմակերպելով այդ սահմանագլուխները կը ղրկեն՝ այնտեղի քիւրտերն ալ բնաջնջելու նպատակով։

Քիւրտերը այլեւս բոլորովին հասկցած են թէ իրենց համար անկարելի է ապրիլ Թուրքիոյ մէջ, ու վճռած են մինչեւ իրենց արեան վերջին կաթիլը կռուիլ Թուրքերուն դէմ, հակառակ բոլոր անպաստ պայմաններուն։

Միջագետքի Ասորիներէն մասմը նոյնպէս խաբուելով Թուրքերու ընդհանուր ներումէն, իրենց տեղերը վերադարձած էին։ Շատ չանցած տեսնելով որ Թուրքերը կը նեղեն եւ կը հալածեն զիրենք, Ասորիները միացան Ճուլամերկի շրջանի քիւրտերուն եւ սկսան կռուիլ Թուրքերուն դէմ։ Ասորիներն ու քիւրտերը հասկցած են, որ Թուրքին հարուածը միաժամանակ ուղղուած է իրենց երկուքին ալ դէմ եւ ըստ այնմ կը շարժին։

Վերջին տեղեկութիւններու համաձայն, Թուրքերը զինուորական գործողութեանց ձեռնարկած են նաեւ Տիարպէքիրի մէջ եւ ընդհարումներ ունեցած են Լճէի շրջանի ազգային ուժերուն եւ շրջուն ոստիկան-զինուորներուն մէջ։ Այս կռիւներուն մէջ Թուրքերը հարիւրէ աւելի զոհ ձգած են։

ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ Ա

«Ֆիկարօ» Թերթին [illegible] րանասացի գրող մը [illegible] որ Հայերուն ծանօթ է [illegible] սիրուհեամբ, յօդուած[illegible] կը քննէ սուրիական [illegible] Ստորեւ, քաղուածաբար [illegible] տանք հետեւեալ մասերը։

Ամէնէն վառթար քա[illegible] կանութիւնը Չալաբանին [illegible] լաժը որ իր գլուխը կը [illegible] աւագին տակ, կրկնապէս [illegible] միա՛ է եւ կրկնապէս կը [illegible] ժուի իր անժամութեամբ, [illegible] որ նախ կը սպաննեն եւ [illegible] կը ծաղրեն զինքը։ Ան[illegible] թէ մեզմէ եւ թէ ուրիշ[illegible] ծածկել, որ Սուրիոյ մէջ [illegible] սական ճիգերը, ներկայ[illegible] պարդիւն ճիգեր են։ Այս[illegible] մէջ ուր ժամանակաւ [illegible] րող եւ մեզ կանչող այն[illegible] ղովուրդներ կը բնակին, [illegible] կանացուցինք երկանքի [illegible] բարօրութեան երազները, [illegible] ամէն տեղ ղրեթէ հիմնուած [illegible] մեր միջամտութեան վրայ [illegible] նաւանդ չհաստատեցինք [illegible] սական այն խաղաղութիւնը [illegible] այսօր, փառաւորապէս կը [illegible] Թունուղի, Ալճերիոյ եւ [illegible] քի մէջ։

Որո՞նն է յանցանքը [illegible] ուղեր այսօր անով [illegible] րուիլ։ 1919էն 1928, [illegible] Ֆրանսան ղեկավարեցին [illegible] ձեցին շատ սխալներ, [illegible] պատասխանատուները։ [illegible] Անոնց բոլորին բարի [illegible] դրութիւնները խնդրոյ [illegible] չեն կրնար ըլլալ։ Այնպէս [illegible] ինձ կը թուի թէ ամէն [illegible] պողական է դարման [illegible] ծանր կացութեան մը, բա[illegible] ցանկը հանելուելլով այն[illegible] թիւններուն, անմատութիւն[illegible] եւ այմատութիւններուն, որոնք [illegible] առաջնորդեցին այդ [illegible] թեան։

Չգիտենք որ արդէն [illegible] Սուրիան չէ նկատած [illegible] կառավարելի երկիր մը։ [illegible] շեւ խաղաղութեան դա[illegible] եւ Ֆրանսայի յանձնա[illegible] րիական հոգատարութեան [illegible] ղէն հետաւոր ժամանակներ [illegible] երբեմն բարեկամներ [illegible] Թուրքեր, ինծի կը նայի[illegible] նութեամբ.— «Պա՛տ, կ'ը[illegible] Ֆրանսա՞ն է որ մեզ կը [illegible] ղէ Սուրիոյ մէջ։ Յաղողութ[illegible] Ու բնաւ մի կարծէք որ կ[illegible] կամակիներ։ Սուրիացիները [illegible] ռավարելի մարդեր չեն [illegible] ցին մեզ, տագնապի ներ[illegible] ցին, եւ ապշեցուցին դարձեալ [illegible] դարեր։ Կարգը ձերն է [illegible] զուարճութիւն»։

Գոնէ անհերքելի է [illegible] որ տասը տարի է, Ֆրանսա [illegible] «զուարճանայ» Սուրիոյ [illegible] իւ հին Թուրքերու չէին [illegible]

Իրօք, աչք պտտցուցէք [illegible] տէսի մը վրայ եւ չափեցէք [illegible] երկիրը որ կ'երկարի [illegible] րուէնէն՝ հիւսիսէն ու [illegible] մինչեւ ճէպել Տրիւզ և [illegible] քէն արեւմուտք։ Գտէք [illegible] մինչեւ Եփրատ եւ Տիգրիս [illegible] մրի անապատին ընդ[illegible] Հաշուեցէք զանազան [illegible] հաշուեցէք Թշնամի [illegible] րը, հակաժարտ առնչու[illegible] ները եւ զանոնք գործ[illegible] կրթութիւնները եւ այս [illegible] մարդոց բարքերը բաղդատ[illegible] այնտեղի մարդոց բարքերուն [illegible] հետ։

Զարմանալի կերպով [illegible] տարբեր այս ժողովուրդ[illegible] գիրար կ'ատեն, միշտ [illegible] ատած են, կ'ապրին գիրար [illegible] նիծելու համար։ կան Մահ[illegible] իսլամներ, Հայեր, Յոյներ, [illegible] Լիբանանցիներ, Արաբներ, [illegible] րոնիներ, Ձէրքէզներ, [illegible] եւ դեռ ուրիշներ. այնքան [illegible] հաշտ հակառակորդներ։ [illegible] բոլորին է որ պէտք է գո[illegible]

ՅՈՒՇԱՆՎՈՒՀԻ

(ԷՋ ՍԵ ԿԵՍԱՓԻՏԼ)

Ես էի տարօրինակ էակ իր վիշտերուն մեջ։ Իր վիշտերուն ետեւ կ՚ապրեցնէր ուրիշ վիշտեր, որոնք ինծի համար անծանօթ էին։ Ես չէի գիտեր անոնց պատճառները։

Ամէն անգամ որ ան կ՚ուզէր ինծի հետ խօսիլ իր վիշտերուն մասին, ես կը խուսափէի։ Ես կ՚ուզէի ան ինծի հետ խօսէր միայն ուրախ բաներու մասին

հոգատարութիւնը վերաքննութեան ենթարկելու տեսակէտը: Ճառախօսը այն ատեն պահանջեց որ այս խնդրին մէջ նախ զոհացուին իտալական ցանկութիւնները եւ այս առթիւ պարզեց ծրագիր մը, որուն համաձայն Սուրիոյ եւ Լիբանանի հոգատարութիւնը կարելի էր երկուքի բաժնել, Սուրիայինը տալ Իտալիոյ, իսկ Լիբանանինը պահել Ֆրանսայի: Այս ճառէն յետոյ, որ շատ ծափահարուեցաւ, արտաքին փոխ-նախարար կրանտի ապահովցուց հռետորը թէ իտալական կառավարութիւնը նկատի պիտի առնէ այս թելադրութիւնները:

Ամէն պարագայի, մէկ բան ստոյգ է որ դեռ վերջերս իտալական զանազան քաղաքական շրջանակները բարձրաձայն կը պահանջէին Սուրիոյ հոգատարութիւնը եւ այդ ուղղութիւնը այն ատեն կատարելապէս համապատասխան կը նկատուէր Հռոմի կառավարութեան Մերձաւոր Արեւելքի մէջ հետապնդած քաղաքականութեան:

Դեռ այսօր ալ, «Իմփէրօ» թերթը իր գաղթային յաւելուածին մէջ հաւանական կը նկատէ որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը Ֆրանսային առնէ Սուրիոյ հոգատարութիւնը եւ Իտալիոյ տայ գայն:

«Իմփէրօ» կը թուէ այն իրաւունքները զորս Իտալիա կրնայ արժեցնել՝ Սուրիոյ հոգատարութիւնն առնելու համար, ու այս իրաւունքներուն ամէնէն գլուխը կը դնէ «ա՛յն իրողութիւնը թէ միայն Իտալիա շահեցաւ պատերազմը»:

«Իտալիա շահեցաւ պատերազմը, կ՛եզրակացնէ «Իմփէրօ», ու եթէ անհրաժեշտ է, վաղը պիտի սկսի կրկին, ու եթէ Սուրիան կ՛ուզէ, պիտի երթայ գայն առնել՝ իրեն հաճելի ձեւով»:

Անաստօլուի երկաթուղիները կը գնեն

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն.— Ելմտական նախարարութեան եւ Անատօլուի երկաթուղիի ընկերութեան միջեւ երկար տեւող բանակցութիւնները վերջացան:

Գործավարներու խորհուրդը որոշեց ստորագրել Անատօլուի երկաթուղիներուն, Մերսին-Ատանա գիծին և Հայտար փաշայի նաւահանգիստին վերաբերեալ պայմանագրութիւնները: Այսպէսով թուրք կառավարութեան կ՛անցնին վերոյիշեալ երկաթուղագիծերուն եւ Հայտար փաշայի նաւահանգիստին մէջ ընկերութեանց պատկանող բոլոր շարժուն և անշարժ գոյքերը, ինչպէս նաեւ ընկերութեան բոլոր յարդարանքներն ու իրաւունքները Իսկէնտէրունի նաւահանգիստին մէջ:

Թուրք կառավարութիւնը միաժամանակ կը գնէ ընկերութեանց բաժնեթուղթերուն մեծ մասը:

Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը

Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդի նոր նստաշրջանը կը գումարուի Լուկանոյի մէջ: Երէկ առաւօտ Լուկանօ մեկնեցաւ Ժընեւայի արտաքին նախարար Պրիան: Գերման պատուիրակութիւնը ճամբայ ելաւ երէկ իրիկուն: Բացի արտաքին նախարար տոքթ. Շթրէզէմանէ. գերման պատուիրակութեան մաս կը կազմեն արտաքին փոխ-նախարար ֆոն Շուպէրթ, իրաւագէտ կաուս, պառոն Նէպլէհամմէր եւ Արեւելեան գործերու մասնագէտ մը: Գերմանիոյ հատուցումներու եւ Հռենոսի պարպումի խնդիրը կը կազմեն օրակարգի գլխաւոր հարցերը:

Ամանուլլահի գլուխը քերողին...

Լահորէն (փունճապ) «Իվինինկ Նիուզ»ի կը հեռագրեն թէ Աֆղանիստանի Ամանուլլահ թագաւորին գլուխը բերողին մեծ վարձատրութիւն խոստացուած է Պաշա Սաքուի կողմէ, ճէլալապատի վրայ յարձակող ապստամբ ցեղախումբերէն մէկուն պետը: Պաշա Սաքու փոխ-վրէժի կը դիմէ, որովհետեւ Քապուլի ճամբուն ամբողջ երկայնքին ազդեր դրուած են, որով մեծ գումար մը կը խոստացուի անոր որ ողջ կամ մեռած աֆղան իշխանութենց կը յանձնէ գինքը:

Ուտելիքը սկսած է պակսիլ Քապուլի մէջ, որովհետեւ բեռնատար ինքնաշարժերու վարիչները կը վախնան մինչեւ փէշավէր երթալ: Աֆղան պաշտօնեաներ սկսած են Հնդկաստան փոխադրել իրենց ընտանիքները՝ երկրին մէջ տիրող անապահովութեան պատճառաւ:

Յունաստանի ժերակոյտը

Աթէնքէն կը հաղորդեն թէ երեսփոխանական ժողովը քուէարկեց այն օրինագիծը, որով կը ստեղծուի ժերակոյտը: Նորնպէս արտօնեց կառավարութիւնը շահաբեր փոխառութիւն մը կնքել:

Դէպի Հարաւային բեւեռ

Հազարապետ Ռիչըրտ Պըրտ, որ անցած տարի մէկ թռիչքով Ատլանտեանը կարեց եւ վերջերս արշաւանք մը կազմակերպեց դէպի հարաւային բեւեռ, Ամերիկայի ծովային նախարարին ուղղուած հեռագրով մը կ՛ըսէ թէ «քաղաքակիրթ աշխարհի հետ կապը կտրած են եւ Ռոս ծովու սառոյցներուն պիտի հասնին դեկտ. 9ին:»

Պրտի արշաւախումբը կը բաղկանայ չորս օդանաւէ, հարիւր բալխիրի շուներէ եւ մօտ 200 թոնօ ուտելիքէ:

Տիկ. Հանօի փաստաբանը ձերբակալուեցաւ

Դատական իշխանութեան հրամանով, երէկ առաւօտ կանուխ ձերբակալուեցաւ փաստաբան Փօլ Հէրման, որ խորհրդականն էր տիկին Հանօի: Երրորդ ապաքինի պիտի ձերբակալուի նաեւ «կազէթ տիւ Ֆրան»ի խմբագրապետ Փիէր Օտիպէր, որ ներկայիս հիւանդ է:

Երեսփ. ժողովին մէջ եւս արծարծուեցաւ «կազէթ տիւ Ֆրան»ի խնդիրը եւ երեսփոխան Շանթանէ ակնարկութիւններ ըրաւ թէ նախարարներ եւ երեսփոխաններ եւս մեղսակից են այդ գործին մէջ: Վարչապետ փուանքարէ լուսաբանութիւններ պահանջած ըլլալով, երեսփոխան Շասթանէ կ՛ամբաստանէ երկրագործական նախարար Ժան Հէնէսին, փոխ-նախարար Հանրի Փաթէն, յետոյ դիտել կուտայ թէ զանազան ելմտական ընկերութենց մէջ պատասխանատու պաշտօններ ունին գաղթային նախարար Մաժինօ, գեղարուեստի փոխ-նախարար Ֆրանսուա-Փոնսէ, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ երեսփոխաններ եւ ծերակուտականներ:

Վարչապետը իր պատասխանին մէջ դիտել կուտայ թէ Շասթանէի ամբաստանութիւնները ո եւ է հիմ եւ խնդրին հետ կապ չունին:

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊՈԼԻՍ 1880Ի Ն

THÉ YAVROU ▣ ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՍՆՏՈՒԿՈՎ ԵՒ ԾՐԱՐՈՎ ԹԷՅԵՐ

ԸՆՏԻՐ ՀՈՏԱՒԷՏ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ

ՃԵՐՄԱԿ ԾԱՂԻԿ (Ագ-Դուլրուզ) ԹԷՅԵՐՈՎ ԽԱՌՆՈՒԻՐԴՆԵՐ

Պահանջեցէք մեր Թէյերը ամենուրեք՝ Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերու մէջ

ՀԱՍՑԷ՝ Comptoir des THÉS YAVROU

23 Rue Senac, MARSEILLE եւ 29 Ave. Trudaine, PARIS

Tél. MANUEL 25 - 27 Tél. TRUDAINE 53 - 73

ՄԵԾ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Երգկատի բարեգործական Հայր. Միութեան Մարսիլիայի Տրամաթիք Մուտղեան, դեկավարութեամբ Մ. Մարուքեանի, կը ներկայացնէ՝

«ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏ»Ը

վաղը իրիկուն ժամը 8.30ին, 84 Rue Chapeի թատերասրահը

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍ ԺՈՒԱՆՎԻԼԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ՝ ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

15 Դեկտ. Շաբաթ դիշեր ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

Tête Noireի սրահներուն մէջ, 24 Quai Baubourg

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻՒՆ ԵՐԵՔ ՔՐԻԶԱԼԻՐ ՋԱԻԵՇՏՆԵՐ

Առաջնակարգ ճաշ-պանտ եւ սիրուն անակնկալներ

Թռաւուէյ 108 թիւ Porte de Vincennesէն

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՓԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՓՈՒ ՀԻԻԱՆԴՈՒԹԵԱՆՆ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վէներական ախտերու

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով ցօդացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրացաւ, Թիւն (Rachitisme) եւայլն:

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԹԷՈԴԻԿԻ

"ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ,,

1929Ի ՀԱՏՈՐԸ (ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆ)

550 էջ մանրատառ: Բազմաթիւ պատկերներ: Ընտիր կուռ, գեղեցիկ: Ամբողջ գիրքը գեղանկարուած:

Դիմել՝ «ՄԱՍԻՍ» տպարան, 208bis, Rue Lafayette, PARIS

ԳԻՆ՝ 50 ՖՐԱՆԿ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

15 Rue de la Huchette, Paris Ve, Մէթրօ Սէն Միշէլ

Կը պատրաստենք կարագ իւղով թերթանուշ (փաքլաւա) եւ փաքլավաի թերթեր: Նորնպէս թէլ քատայիֆ՝ եփած եւ հում, լոքմա, քուրապիէ, լոքում և ամէն տեսակ անուշեղէններ:

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑԷՐ ԵՒ ՅՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՆՈՐ ՋԵՂՔ

ԱՅՍ ՅԱՆԿԻՆ ՄԻՆՉԷՆ 100 ՖՐ.ԷՆ ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ %30 ՁԵՂՔ

ԻՍԿ 50 ՖՐ.ԷՆ ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ % 15 ՁԵՂՔ

Իր ընկերը 7.50, Վարժապետին աղջիկը 18, Մանօն Լէսքօ 15, Ոչի պանդոկը (2 հատ.) 15, Լիլիդն ու Արտակ 10, Մինքէի սիրարկածը 5, Աղջային բարերար 4, Յեղափոխութեան մակաբոյծները 5, Անչեսթր սերուենդ մը 8, Աւազակապետը 25, Կրացիէլլա 8, Փոթորիկը 2, Թուրաց ժողով 2, Առաքելոց վանքին կուիւը (պատմեց զօր. Ազգիկեան) 12.50, Հայերու բնաջնջումը 6, Սիրելու եւ սիրուելու արուեստը 5, Հնդհայաստանի հերոսամարտը 10, Լոնդոնի հովազավէսը 8, Մէլէնի նորին հանգամ 5, Սատանայ 2, Վերադարձը 3, Պըլ-Մուլի (Օքէրէթ) 3, Քաղաքացիներ (Դուբեան) 5, Աբու Լալա Մահարի 5, Լոյս Զուարթ 3, Յաղթական Յաբէթ 10, Արտաքին Այբենարան ընթերցարան 3, Հայ. քերականի 2, Ընդարձակներ 3, 25, 30, Երազահան 5, 6, 10, Ֆրանս. խոսակցութիւններ 5, 6, Լուսաբեր այբենարան 5:

Պահանջեցէք մեր գրացուցակը անբաղդատելի գիներով, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ բառարաններ, գիտական եւ առողջաբանական գիրքեր, նամակներ Կոմիտաս վրդ.ի, Սրուանձտեանցի, Զուշաճեանի, Չիլինկիրեանի, եւայլն:

Դիմել՝ Madame SÉVOUNI, 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

Ղ. ՔԷՆՏԻՐԵԱՆ

ՍՐՃԱՐԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ «ԹԸԼԿԱՏԷՆ»

14, ՌԻԻ ՖՐԱՆՍՈՒԱ ԿԱՐՍԷՆ. ԼԻՈՆ

Ամէն տեսակ եւրոպական եւ արեւելեան կերակուրներ

ՀԱՄԵՂ ՄԱԿՈՒԻՐ Ա ժ Ա

ՕՐԱՑՈՅՑ

1929

Ս. Փ. ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ, Կ.ՊՈԼԻՍ

ԳԻՆ՝ 5 ՖՐԱՆԿ

Ստանալու համար դիմել՝ Agopian Nubar, Librairie, 191 cours Lafayette, LYON.

Մեծաքանակի համար զեղչ

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

E. STEFIKI

Վկայեալ իրաւագէտ, քաղաքականգիտութեանց վարժարանէն:

106 Ave. Kléber, Paris (16e)

Հեռ. Passy 72.56

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ միջոցի մէջ Ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹ

Մեկնումի պատճառով խու է Լիոն 3e. arrond. ական բազմամարդ շրջանի ճաշ ու բան-սրճարան մը, grande licenceով եւ վրայի 8 կահ ու երուած սենեակնե 25.000 ֆր. կանխիկ. Ինա համար լայն դիւրութիւն: ծունեայ մէկու մը համար տարուան մէջ ամբողջ կ ծին տէր դառնալը կ'երաշ րենք:

Այս ու այս կարգի կալո կան եւ առեւտրական շ գնումներու համար դի ciété Franco-Orientaleի Moncey, Lyon.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

Հ. Յ. Դ.

Ալֆորվիլի Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէի ստիպողական ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի ժամը 2.30ին ծանօթ հաւաքատեղին.

Ֆոն տը Շէրիւիի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը Կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Օթէլ տը Ֆրանսի սրահին մէջ: Ներկայանալ անդամատետրով: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

Մարսէյլի Պատ. սիութեան հրապարակային դասախօսական ժողովը՝ վաղը Կիրակի առաւօտ ժամը 9էն մինչեւ 11 Գրադարան Ընթերցասրահին մէջ: Կը դասախօսէ նոր ժամանած Պ. վ.ահան Գույումճեան: Նիւթ՝ «Հայաստան եւ իր հարեւան երկիրները»: Կը հրաւիրուի Մարսէյլի հայ համարակութիւնը: Մուտքը ազատ է:

Սէն Թ'Լթիէնի ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 7.30ին սովորական սրահը (3 Place Peuple): Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է ներկայանալ անդամատետրով:

Մարսէյլի Իշխան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ վաղը Կիրակի ժամը 2ին ծանօթ հաւաքատեղին: Բոլոր խմբապետներուն կը պարտադրուի լուր տալ իրենց խումբի ընկերներուն անպայման ներկայ ըլլալու սոյն կարեւոր ժողովին: Ներկայանալ անդամատետրով: Օրակարգ. Չկոյց պատգամաւորներու եւ կարեւոր հարցեր:

Լիոնի Կուկունեան խումբի ժողովը այս Շաբաթ-կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին նախորդ ժողովի տեղը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ներկայ պիտի ըլլայ շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Արեւմտ. Ե. Հ. Կ. Մ. մասնաճիւղի դասախօսական ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի կէս օրէ յետոյ ժամը 2ին, 63 Rue de la Républiqueի սրահին մէջ: կը խօսի՝ Բ. Միլտոնեան:

Շ. Մ. Ը. Մ.ի Պուա-Ֆոլոնպի մասնասիւղին ընդհ. ժողովը՝ այս իրիկուն ժամը 8ին, 164 Rue des Bourguignons, Asnières.

ԴՊՐՈՑԱՍՏԷՐ Տիկնանց Միութեան գեղարուեստական ցերեկոյթը 30 Դեկտ. Կիրակի ցերեկ «Շօբէն»ի սրահին մէջ:

ԱՏՈՎՄ ՊԱՊԻԿԵԱՆԻ կը խնդրուի իր հասցէն իմացնել ընկերոջը Ստեփան Վահանեանի 29 Rue Aldebert, Marseille.

ՌՈՒՄԱՀԱՅ ԿԱՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ռուսահայ կանանց միութիւնը կը ծանուցանէ թէ շնորհակալութեամբ ստացած է 100-ական ֆր. Տիկ. Տէր Օհանեանէն, Տէր եւ Տիկ. Վարդան Թումանեանէ եւ Տէր եւ Տիկ. Թովմաս Թումանեանէ՝ փոխան ծաղկեպսակի Տիկ. ՆՆԿՏԱՐ ԹՈՒՄԱՆԵԱՆի ժահուան առթիւ: Գումար 300 ֆրանք:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Գարակէօզեան Հօմի սափրիչ Տիգրան Մխրզաեան (Խոյի, Պարսկաստան) կը փնտռէ իր քոյրը, Մարգարիտ Մխրզաեան որ 1922ի սկիզբը կը զբաղուէր Խասգիւղի եկեղեցւոյ կայանը (Պոլիս): Գրել՝ Mirzayan Dicran, La Gaudinière, La Ville-aux-Clercs. (Loire et Cher).

Կը խնդրուի արտասահմանեան թերթերէն արտատպել:

— Ափիոն Գարաֆիսարցի Խոջէն Թադէոսեան կը փնտռէ իր եղբայրը ցակոբ Թադէոսեան որ 1925ի վերջերը տեսնուած է փարիզի մէջ: Իմացնել՝ Khoren Yerganian, Issy-les-Moulineaux, Seine.

ՌՈՒՍ. ԺՈՂՈՎՐԴ. ԹԱՏՐՈՆ

Ռուսական օփերայի խումբը կը ներկայացնէ՝

«ԹԱԳԱՒՈՐԻՒ ՀԱՐՍ»Ը

եւկէնի Օնէկի, ՀՐԷՈՒՇԻՆ, եւն.

Այս իրիկուն ժամը 8.30ին Լանքրէի Թատրոնը, 10 Rue Lancry, Մէթրօ՝ Lancry.

Գիները՝ 4, 6, 8 և 10 ֆր.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ գրաշարի աշակերտ մը: Մնայուն գործ: Դիմել՝ *Յառաջի*:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ ժրաջան գործաւորուհիներ: Թեթեւ աշխատանք: Դիմել՝ պալոնի գործարանը, J. Paturel et Cie. 125 Rue d'Avron, փարիզ:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ՝

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանումը արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապօռատեսուռ: Ազեմիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12:

Վառնու ևն ժամագործի բանուկ (էշով) մը St. Michelի հրապարակին մօտ, 8 Rue de la Huchette:

Նաեւ 19րդ թաղամասի մէջ մեծ պողոտայի մը վրայ առաջին յարկի յարկաբաժին մը, պողոտայի վրայ նայող երեք լուսաւոր սենեակներ, խոհանոց, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն: Նպաստաւոր գիներով: Դիմել՝ գիւրքձիեանի, 8 Rue de la Huchette. Առտուները ժամը 10—12, կէսօրէ վերջ 16—19: Métro, St. Michel.

ՕՐԱՑՈՅՑ

1929

Ս. Փ. ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ, Կ.ՊՈԼԻՍ

ԳԻՆ՝ 5 ՖՐԱՆԿ

Ստանալու համար դիմել՝ Agopian Nubar, Librairie, 191 cours Lafayette, LYON.

Մեծաքանակի համար զեղչ

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՓՆԵՐ

ՈԻՆԻՆՔ ֆոնոկրաֆներ եւ յայտնի արուեստագէտներու փլաքներ Հայերէն, ֆրանսերէն, Թուրքերէն, Հրէերէն, Արաբերէն, Ռուսերէն, Ալժերիերէն, Թունուզական եւ Մարոկոյի ներկայացուցիչը Բազայի: Դիմել՝ Jos. de Paz, 117 Passage du Caire, Paris

ՀԱՐԱՉԱՔ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70 Ֆ.	140 Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200 Ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 9 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1928

9 DÉCEMBRE 1928

Տարի 8-րդ Թիւ 825

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒԽՕՍՔ

Մութ գործի մը ծաւիքերը

Է. Ց. Դ. Բիւրօն, «Դրօշակ»ի հոկտեմբերի թիւով կը ծա-
նօթացնէր թէ կուսակցութեան շարքերէն վտարուած է Արմէն
Սաոսունի, «Դաշնակցական» համար անթոյլատրելի արարքի
կանուխլու պատճառով»:

Այս յայտարարութեան վրայ, «Արեւ», Եգիպտոսի ռամկա-
վար պաշտօնաթերթը, կը գրէր հոկտեմբեր 17 թուականով,
— «Մենք գիտենք այդ արտաքսման պատճառները. կ'ուզէինք
միայն թէ ինչո՞ւ երկու տարի առաջ չարտաքսուեցաւ ան»:

«Յուսաբեր», Եգիպտոսի մեր պաշտօնակիցը, այս իմաս-
տից խոստովանութեան յաջորդ օրն իսկ, հրապարակաւ պա-
տճառ որ ռամկավար պաշտօնաթերթը յայտնէ իր ամբողջ
ազգասիրութիւնը:

«Արեւ», փոխանակ շիտակ շիտակ պատասխանելու, նոր եւ
աւելի ծաղրական խոստովանութիւններ բերաւ, հասկցնելով թէ գործը
կապ ունի մահափորձի ծրագրի մը հետ:

Այնուհետեւ վէճը տաքցաւ: «Յուսաբեր»ը, իբրեւ յայտնապէս
ամբողջ գործին, խմբագրականներու եւ հարցումներու
միջոցաւ մը իջեցուց — եւ մինչեւ այսօր ալ կը շարունակէ:
Հէնքի եւ Սելանիկի թերթերն ալ զարմանազան պատմու-
թիւններ հրատարակեցին: «Արեւ»ը թրջած հաւու պէս սկսաւ
ձախիլնալ, յետոյ անվտառնակ նահանջ մը փորձեց, «վերջին
խօսք»ով մ՝ (7 նոյեմբեր):

Մինչ այս մինչ այն, Հէնքի «Արձագանգ» թերթին մէջ,
«հազեկ» մը մէջտեղ ինկաւ, խնդիրը «լուսաբանելու» համար:
Նոր պատմութեան համաձայն, 1925ին Արմէն Սաոսունի պէյ-
քէն կիպրոս կ'երթայ, «համաձայնութեան մը գալու համար
ուշեղ Սերոբեանի հետ, զգուելի եւ դատապարտելի գործի մը
համար» (14 նոյեմբեր):

— «Սաոսունի մուշեղի հետ համաձայնութեան գալով, կլորիկ
գումար մը իւրացնելէ վերջ փարիզ մեկնեցաւ, չմոռնալով դաշնակ
ցութիւնին քերանը գոցելու համար 150 անգլիականի բաժին մը յա-
տկացնել անոր»:

Եւ սակայն,

— «երբ քաւական ժամանակ վերջ Սաոսունի կրկին դրամ կը
պահանջէ փարիզէն, այս անգամ ը հանդիպի մերժումի, որովհե-
տեւ այդ միջոցին մուշեղի եւ Մելքոնեանի միջեւ անհամաձայնու-
թիւն մը ծայր տուած էր ու այս վերջինը ետ կեցած այդ արարքը
դրամագրելու գաղափարէն, նամակով մը իմացնելով մուշեղին որ
այդ մասին ո՛ր եւ է դրամ չվճարէ»:

Անկարկուհած «զգուելի եւ դատապարտելի» գործն էր—սպան-
դել Արթաքի Մելքոնեանը, Գ. Մելքոնեանի ժառանգորդը, որ
արձանք էր դարձած կ. Մելքոնեանի եւ շարք մը ռամկավար-
ներու դլխուն, իր դատական սպառնալիքներով: Այսպէս կը
հասմեն բոլոր իրազեկները, եւ այսպէս ալ կը ներկայանայ
գործը, որքան յայտնի է մեզ:

Բայց հանգոյցը բոլորովին չէ քակուած: Պայքարի սաստ-
կութեան մէջ, գիտցող-չգիտցող իրար խառնուած ըլլալով,
Հէնքի եւ Սելանիկի թերթերը գրած կ'ըլլան թէ ռամկավար
կազմակերպութիւնը կամ անոր կարգ մը անդամները սարքած են
դաւադրութիւնը:

Եւ ահա, մոռնալով իր «վերջին խօսքը», Եգիպտոսի ռամ-
կավար պաշտօնաթերթը նորէն ասպարէզ կ'իջնէ ու կը պա-
տասխանէ.

— «Ռամկավար-ազատական կուսակցութեան Եգիպտոսի Շրջ-
կային Վարչութիւնը, թէ իր եւ իր ընկերներու հասցէին ուղղուած այդ
մեղադրանքներուն առթիւ, կը դիմէ կուսակցութեան կեդր. վար-
չութեան, որպէսզի առաջարկէ Հ. Ց. Դաշնակցութեան Բիւրոյին,
որ իսկոյն հերքել այդ զրպարտութիւնը, եւ կամ, եթէ կայն կ'իւ-
րացնէ, պատուոյ վէճի մը քննութեան եւ վճիռին ենթարկել
նոյնքը» («Արեւ», 23 նոյեմբեր):

Անշուշտ Հ. Ց. Դ. Բիւրօն գիտէ իր ընելիքը, երբ այդպիսի
դրամ մը կատարուի: Մեզի չի մնար տալ անոր պատասխանը:

Բայց, իրբեւ թարգմանը հանրային կարծիքին, եւ առանց
ծանրանալու մեր շարք մը պաշտօնակիցներուն ծայրայեղութիւն-
ները, կ'ուզէինք հարցնել «Արեւ»ի եւ Մելքոնեան կտակի շուրջը
գրուած երեւելիներուն, ռամկավար ըլլան թէ ոչ.

1.— Քանի որ «Արեւ» գիտէր Արմէն Սաոսունի արտաք-
սումին պատճառները, երկու տարի առաջ, ինչո՞ւ երեւան
չհանեց այն ատեն:

2.— Ինչո՞ւ ճակատաբաց հրապարակ չի հաներ իր ամբողջ
գիտցածը:

3.— Ինչո՞ւ չի պատասխաներ «Յուսաբեր»ի շարք մը հար-
ցումներուն, որոնք հիմնուած են ջախջախիչ փաստերու վրայ,
վաւերաններով եւ թուականներով:

Կարելի էր երկարել հարցումներուն շարքը: Բայց այսքանն
ալ բաւական է, քակելու համար մութ գործի մը բոլոր ծալ-
քերը: Ըսենք, անմիջապէս, որ մենք այս աղտոտ գործին մէկ
կողմը միայն գիտենք, իսկ Եգիպտոսի մեր ընկերները անշուշտ
աւելի անգամ աւելի իրազեկ են, քանի որ տեղական հան-
գամանք ունի ամբողջ խնդիրը:

Արդ, մեր կուսակցութեան Գերագոյն Մարմինը, երկար
դիտողութիւններէ յետոյ, տուած է իր վճիռը, առանց այլ եւ այլի
դիմելով այդ գործին մեղսակիցը, գեհենիկ «ֆիլբրիստ» մը:

Ռամկավար կուսակցութիւնն ալ պիտի ունենա՞յ այդ քա-
ջութիւնը:

Թող պատէ պատ չգարնուին: Բոլոր երեւոյթները կը ցուց-
նեն որ իրենց ափին մէջն է հանդոյցին ամբողջ բանալին: Որ-
քան շուտ քակեն իրենց լեզուին կապանքները, այնքան լաւ
իրենց և՛ հանրութեան համար:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

Արաբական տառերուն թաղումը

Այս խորագրով խմբագրա-
կանի մը մէջ, Պոլսոյ Ագդարարը
կը գրէ (2 Դեկտ.).

— «Երէկ պատմութեան յանձ-
նուեցան արաբական տառերը:

Հազար տարի ապրեցան ա-
նոնք, փառք ու պատիւ վայելե-
ցին, բանաստեղծներու եւ սուլ-
թաններու գրչին տակ ինկան,
ոսկեզօծուեցան, ձուլէ ձեւ մտան
փոխուելով ու գարդարուելով,
շրջանակներու մէջ առնուեցան
եւ պալատներ ու սրբավայրեր
մուտք գործեցին: Ընդհան ժողո-
վուրդին, դարձան անոր գրաւոր
լեզուն, աւանդապահը եղան
գաղտնիքներու, ցաւ եւ հըր-
ճուանք արձանագրեցին, վիշտ
ու սէր շարժանկարեցին: Պետա-
կան ու քաղաքական սանդուղ-
ներէն բարձրացան, պատմական
իրովարտակներ ու մահիավճիռ-
ներ գծեցին, միջազգային դաշ-
նագիրներու տակ պառկեցան,
յաղթանակներ ու պարտութիւն-
ներ գրի առին եւ փայլուն ու
մուժ ծրագիրներու արձանա-
գրիչ դարձան:

Ձակատագրական հարուածը
տրուածէր Յարայ-Պուլնուի դա-
րաստանին վրայ: Ան օրէն աս-
դին, արաբական ծուռ-մուռ
տառերը սմքեցան եւ աւելի
կծկուեցան իրենց պատեանին
մէջ, սպասելով դատաստանի
օրուան: Ցուշացաւ Ճակատա-
գրական օրը, եւ 1 Նոյեմբերին,
Հանդիսաւորապէս արձակուե-
ցաւ մահիավճիռը:

Գործադրութիւնն ալ առջի
օր: Եւ ի՜նչ օր: Ձակատագրական
զուգադիպութեամբ մը, արաբա-
կան տառերը մեռան յատկա-
նշական օր մը: Ուրբաթ, որ ըն-
դունուած է իբրեւ մեռելոց: Լուռ
օր մը, թաղումը աննշմար
անցնէր թերեւս: Մարդոց նման,
տառերն ալ կը սիրեն որ յուղար-
կաւորներու երկար շարքեր հե-
տեւին իրենց դագաղին եւ հա-
զար բերաններ խաղաղ նինջ
մաղթեն: Արաբական այբուբենը
այդ սփոփանքն ալ ունեցաւ եւ
միլիոնաւոր մարդիկ ի խորոց
սրտի մրմնջեցին.

— Աստուած լուսաւորէ հո-
գին...:

Վերջին հինգ-վեց տարուան
ընթացքին, Հանրապետական
Թուրքիան շատ մը թաղումներ
սարքեց: Բայց ոչ մէկը այսքան
արքայական եւ պատկառազդու
եղաւ. ոչ իսկ սուլթանութեան
յուղարկաւորութիւնը: 1 դեկտեմ-
բեր 1928ը պիտի մնայ Թուրքիոյ
անմոռաց Թուականը:»

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՏԵՂԱՓՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

«Լա Սիրի» կը գրէ.— Էշրէֆիէ Թաղի բարձունքին վրայ
կարելի է տեսնել նոր շինու-
թեանց բարձրանալը: Անոնք պի-
տի յատկացուին հայ գաղթա-
կաններու մէկ մասը գետեղելու:
Բնակարանները կատարեալապէս
պիտի վերջանան տարուան վեր-
ջը, եւ լուսնուարին կարելի պի-
տի ըլլայ հայ ընտանիքներ տե-
ղաւորել հոն: Հայկական Թաղին
կից նոր հող մը գնուեցաւ 600
հազար ֆրանք արժողութեամբ:
Այդ հողին վրայ եւս նոր շէն-
քեր պիտի կառուցուին եւ չորս
հարիւր հայ ընտանիքներու պի-
տի յատկացուին:

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ նորընտիր անգլ-
մարզպան Սըր Ջոն Չէնսըլլորը ե-
րուսաղէմ ժամաւ դեկտեմբեր
6ին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Իսլամներու վիճակը Յունաստանի մէջ

Հելլէն խորհրդարանի իսլամ երեսփոխան Հաֆըզ Ալի պէյ «Թան»ի Աթէնքի Թղթակցին հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրած է արեւմտեան Թրակիոյ իսլամներու կացութեան մասին.

— *Վերջերս Թրակիոյ հելլէն իշխանութեանց դէմ եղած ամբաստանութիւնները դիտումնաւոր են: Յառն յանձնաժողովը արդէն բացարձակապէս հերքեց այս վերագրումները: Այս զրպարտութեանց աղբիւրն է Քանթի հրատարակուող «Եչէնի Ատըմ» Թերթը: Արդէն այս Թերթին ազատ հրատարակութիւնը եւ ամէն առաւօտ սիստեմատիկ կերպով հելլէն կառավարութեան դէմ հայհոյելու արտօնուիլը ինքնին միայն բաւական են ցոյց տալու համար Թէ Յունաստան որքան ազատական վերաբերում ունի իր իսլամ հպատակներուն հանդէպ: Ասկէ զատ պէտք է դիտել տալ նաեւ Թէ ամբողջ Թրակիոյ մէջ ներկայիս չկայ ոեւէ Թուրք տուն, նոյնիսկ ոեւէ սենեակ Թուրք տան մը մէջ, ուր յոյն գաղթական զետեղուած ըլլայ: Նախապէս բռնագրաւուած բոլոր տուները իրենց տէրերուն վերադարձուեցան, մեծ մասը հատուցում ստանալով: Հելլէն կառավարութիւնը գնեց այն հողերը, որոնց վրայ հաստատուած են գաղթականները:*

«Արեւմտեան Թրակիոյ իսլամները կատարեալ ազատութիւն եւ արդարութիւն կը վայելեն: Հելլէն օրէնքին առջեւ հաւասար են եւ ազատօրէն կ'երթեւեկեն երկրին մէջ եւ արտասահման, նոյնիսկ Թուրքիա: Իրաւունք ունին գործածելու որսի զէնքեր: Իսկ սահմանագլուխին մօտ բնակողները կը կրեն նոյնիսկ զինուորական զէնքերը՝ ի հարկին իրենք զիրենք պաշտպանելու համար կոմիտէճիներուն դէմ: Յունաստանի ազգային զրամատունը մեծ վարկեր կը յատկացնէ իսլամ երկրագործներուն: Իսլամները քաղաքական ամէն իրաւունք կը վայելեն՝ իբրեւ ընտրող եւ ընտրելի երեսփոխանական ժողովին, Թաղապետական եւ համայնական ժողովներու: Խորհրդարանին մէջ չորս երեսփոխան ունին: Իսլամներու կրթութիւնը եւս բոլորովին ազատ է իրենց դպրոցներուն մէջ, որոնք իսլամ համայնքներու կողմէ կը կառավարուին և հելլէն իշխանութեանց նիւթական ու բարոյական աջակցութիւնը կը վայելեն: Աղճի եւ կրօնքի ազատութիւնը նոյնպէս բացարձակ է:

Մէկ խօսքով, Արեւմտեան Թրակիոյ իսլամները կ'ապրին խաղաղ, կը վայելեն փափաքելի ամէն ազատութիւն, ապահովութիւն եւ արդարութիւն եւ ուրիշ բան չեն ուզեր, եթէ ոչ համերաշխութեամբ շարունակել ապրիլ իրենց յոյն համաքաղաքացիներուն հետ:»

«Թան»ի Թղթակիցը կ'աւելցնէ.— *հետաքրքիր պիտի ըլլար Յունաստանի իսլամներուն այս վիճակը բաղդատել Պոլսոյ յոյն տարրի վիճակին հետ:*

Դաս պուլկար ներսփոխանի մը դէմ

Սոֆիայէն կը հեռագրեն.—

Խորհրդարանը որոշեց երեսփոխան Սթոյանովի խորհրդարանային անձեռնմխելիութիւնը վերցնել: Յիշեալը բոլշեւիկ գործակալներէ ստացած իր դրամներով խռովարարական պրոպագանդ կը մղէր:

Սթոյանով մօտ օրէն պիտի դատուի Սոֆիայի դատարանին առջեւ:

Թուրք թղթադրամներու գեղծումը

Գրած էինք Թէ, Թուրք նոր թղթադրամներու փոխանակութեան առեն երեւան եկած է Թէ 600 հազար ոսկի արժէքով հին թղթադրամներ աւելի ըլլալով հրապարակ հանուած են:

Շահադրգռուող շրջանակները հաւանական կը նկատեն Թէ, ընդհանուր հաշուեյարդարէն յետոյ այդ գումարը ալ աւելի պիտի շատնայ:

Օսմ. Հանրային Պարտքի վարչութեան թղթադրամներու փոխանակութեան պետ Ամոն հետեւեալը կը յայտարարէ.

— Թղթադրամներու փոխանակութեան հսկելու համար, կառավարութիւնը յանձնաժողով մը կազմեց: Այս յանձնաժողովը փոխանակութեան գործը յանձնեց օսմանեան դրամատան, որ իր կարգին այս խնդիրով զբաղելու համար մասնաւոր ճիւղ մը բացաւ: Երկու ամիս առաջ վերջ տրուեցաւ թղթադրամներու փոխանակութեան: Մինչեւ այդ Թուականը, մօտաւորապէս 153 միլիոն ոսկի արժէքով թղթադրամ փոխանակուած էր: Այս հաշուով, նախկին թղթադրամներէն երեք միլիոնի պակաս մը երեւան ելած էր: Կառավարութենէն փոքր հաշիւ մը կը սպասենք: Անմիջապէս որ այդ հաշիւը ստանանք, պիտի փակուին բոլոր տետրակները: Մինչեւ հիմա փոխանակուած թղթադրամները ծակուած են եւ հոս կը պահուին և կառավարութեան տրամադրութեան տակ կը գտնուին»:

Թղթադրամներու փոխանակութեան յանձնաժողովի նախագահ եւ Օսմ. դրամատան կոմիսէր Քէմալէտտին պէյ յայտարարած է.

— Այդ խնդիրը գոյութիւն ունէր երբ տակաւին շրջաբերութեան մէջ էին հին թղթադրամները: Հետեւաբար խնդիրը ոեւէ ձեւով կապ չունի հանրապետական թղթադրամներու փոխա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՏԱՊԱՆԸ...

Քանի մը աստուածաբաններ, Անգլիոյ մէջ հրատարակեցին տեսակ մը մաքրագործական յայտարարութիւն, որով կը ծանուցանեն Թէ՝ Նոյեան տապանը, ցոլեան եւ իր կէտ ձուկը, Պաղտասարի խնջոյքը եւայլնիրականութեան չեն համապատասխաներ, Թէ՝ խորհրդանշանական գրութիւններ են Աստուածաշունչինմէջ այդ դէպքերուն նշուրջ հիւսուած պատմութիւնները:

×

Անշուշտ պիտի զարմանաք: Կան մարդիկ որոնք ուրիշ հոգ չունին ու իրենց օրերը կ'անցընեն Նոյեան տապանին վրայ ուղեղ պայթեցնելով. մինէ՜ տապանը ուղեղ մը կ'արժէ՞:

Կան ուրիշներ ալ որ իրենց ուսերը պիտի թօթուեն, ըսելով Թէ Աստուածաշունչին մէջ «Երգ Երգոց»էն զատ ուրիշ ոչինչ կը հմայէ զիրենք:

Այսպէս, եթէ Նոյեան տապանը գոյութիւն չէ ունեցած, Թորգոմ եւ Թորգոմայ ցեղն ալ առասպելներ են: Միեւնոյն հետեւողութեամբ, բանալին կը գտնենք առեղծուածին: Մենք Հայերս ալ գոյութիւն չունինք ուրեմն...:

Հարցը լուրջ է...:

Բայց ինչո՞ւ անգլիացի աստուածաբանները կը գոհանան միայն Նոյեան տապանը ջուրը ձգելով... եթէ կարելի է ըսել: Ինչո՞ւ աւելի առաջ, դրախտին մէջ եղած-չեղածը չքննել: Ինչո՞ւ չըսել Թէ Ադամայ խնձորին ալ հաւատալ կը նշանակէ... տանձ գլուխ ունենալ (իրաւ է Թէ կան մարդիկ որ տանձը խընձորէն յամեղ կը գտնեն):

Ինչո՞ւ չըսել որ երկրային դրախտին գոյութիւնն ալ խնդրական է, եւ այս՝ հարիւրին հարիւր:

Եթէ այդ ալ մատնանշուէր, դարձեալ Հայուն դէմ արձակուած պիտի ըլլար վիրաւորանքը: Ու մենք որ քիչ մը կը միսիթարուէինք՝ ժտածելով Թէ Հայաստան ատենին... դրախտ մըն էր...: Մենք որ գիտէինք Թէ, ըստ Միխայէլիսի՝ դրախտը Արաքսէն մինչեւ կասպեան ծովը կ'երկարէր, Թէ՝ այդ դրախտին մաս կը կազմէին Հայաստանը, Ձիհանն ու Խօրասանը..., այլ եւս ոչ մէկ... ասպետական պատրանք չպիտի ունենանք, անով օծօրուելու համար:

Անգլիացի աստուածաբանները կ'երեւի մեզ աւելի չվիրաւորելու համար է որ աւելի առաջ... կամ աւելի ետ չեն գացեր, Նոյեան տապանին ոդիսականը աւեղծուածէ հիքեաթի ձեւափոխելը ու մեր ցեղին հիմքին հարուածմը տալը բաւ համարելով:

×

Անգլիացի աստուածաբանները յետոյ զբաղած են նոր կտակարանով... ուր մաքրագործումը աւելի արմատական եղած է:

Այդ մասին՝ յաջորդով:

ԵԴ. ԲԷՈՎՏԱՑԻ

ԼՈՒՅՍ ՏԵՍԱԻ

"ԴՐՕՇԱԿ,,Ի

Դեկտեմբերի Թիւը, ձոխ բովանդակութեամբ:

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

Գին 2.50 ֆրանք: Տարեկան բաժնեգին 25 Ֆր. կամ 2 տոլար:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅՈՑ ՄԱՇՏՈՑ ՕՐԱԳԻՐՔ

ԳԱՂԹԱԿԱՏՆԵՐ ԵՎ ՀՈՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Ա.— ԻՆՉ ԿԱՄԵՑԱՎ Ե ԸՆԵԼ...

— Ես ասացի, որ ուզում եմ ինքնաթիռ կառուցել, որ կարողանամ ես էլ թռչել, ինչպես մյուսները, որ ես էլ տեսնեմ, թե ինչ է կատարվում երկրի վրա, ինչպես թռչունները, որ ես էլ ինձ համար նոր աշխարհներ հայտնաբերեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ճանապարհներ գտնեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր հորիզոններ բացեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր կյանք ստեղծեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ապրեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր սիրեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ատեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր մեռնեմ...

— Ես ասացի, որ ուզում եմ ինքնաթիռ կառուցել, որ կարողանամ ես էլ թռչել, ինչպես մյուսները, որ ես էլ տեսնեմ, թե ինչ է կատարվում երկրի վրա, ինչպես թռչունները, որ ես էլ ինձ համար նոր աշխարհներ հայտնաբերեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ճանապարհներ գտնեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր հորիզոններ բացեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր կյանք ստեղծեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ապրեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր սիրեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ատեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր մեռնեմ...

— Ես ասացի, որ ուզում եմ ինքնաթիռ կառուցել, որ կարողանամ ես էլ թռչել, ինչպես մյուսները, որ ես էլ տեսնեմ, թե ինչ է կատարվում երկրի վրա, ինչպես թռչունները, որ ես էլ ինձ համար նոր աշխարհներ հայտնաբերեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ճանապարհներ գտնեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր հորիզոններ բացեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր կյանք ստեղծեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ապրեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր սիրեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ատեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր մեռնեմ...

— Ես ասացի, որ ուզում եմ ինքնաթիռ կառուցել, որ կարողանամ ես էլ թռչել, ինչպես մյուսները, որ ես էլ տեսնեմ, թե ինչ է կատարվում երկրի վրա, ինչպես թռչունները, որ ես էլ ինձ համար նոր աշխարհներ հայտնաբերեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ճանապարհներ գտնեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր հորիզոններ բացեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր կյանք ստեղծեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ապրեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր սիրեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ատեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր մեռնեմ...

— Ես ասացի, որ ուզում եմ ինքնաթիռ կառուցել, որ կարողանամ ես էլ թռչել, ինչպես մյուսները, որ ես էլ տեսնեմ, թե ինչ է կատարվում երկրի վրա, ինչպես թռչունները, որ ես էլ ինձ համար նոր աշխարհներ հայտնաբերեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ճանապարհներ գտնեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր հորիզոններ բացեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր կյանք ստեղծեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ապրեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր սիրեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ատեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր մեռնեմ...

— Ես ասացի, որ ուզում եմ ինքնաթիռ կառուցել, որ կարողանամ ես էլ թռչել, ինչպես մյուսները, որ ես էլ տեսնեմ, թե ինչ է կատարվում երկրի վրա, ինչպես թռչունները, որ ես էլ ինձ համար նոր աշխարհներ հայտնաբերեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ճանապարհներ գտնեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր հորիզոններ բացեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր կյանք ստեղծեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ապրեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր սիրեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ատեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր մեռնեմ...

— Ես ասացի, որ ուզում եմ ինքնաթիռ կառուցել, որ կարողանամ ես էլ թռչել, ինչպես մյուսները, որ ես էլ տեսնեմ, թե ինչ է կատարվում երկրի վրա, ինչպես թռչունները, որ ես էլ ինձ համար նոր աշխարհներ հայտնաբերեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ճանապարհներ գտնեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր հորիզոններ բացեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր կյանք ստեղծեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ապրեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր սիրեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ատեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր մեռնեմ...

Ա.— ԻՆՉ ԿԱՄԵՑԱՎ Ե ԸՆԵԼ...

— Ես ասացի, որ ուզում եմ ինքնաթիռ կառուցել, որ կարողանամ ես էլ թռչել, ինչպես մյուսները, որ ես էլ տեսնեմ, թե ինչ է կատարվում երկրի վրա, ինչպես թռչունները, որ ես էլ ինձ համար նոր աշխարհներ հայտնաբերեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ճանապարհներ գտնեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր հորիզոններ բացեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր կյանք ստեղծեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ապրեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր սիրեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ատեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր մեռնեմ...

— Ես ասացի, որ ուզում եմ ինքնաթիռ կառուցել, որ կարողանամ ես էլ թռչել, ինչպես մյուսները, որ ես էլ տեսնեմ, թե ինչ է կատարվում երկրի վրա, ինչպես թռչունները, որ ես էլ ինձ համար նոր աշխարհներ հայտնաբերեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ճանապարհներ գտնեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր հորիզոններ բացեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր կյանք ստեղծեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ապրեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր սիրեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ատեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր մեռնեմ...

— Ես ասացի, որ ուզում եմ ինքնաթիռ կառուցել, որ կարողանամ ես էլ թռչել, ինչպես մյուսները, որ ես էլ տեսնեմ, թե ինչ է կատարվում երկրի վրա, ինչպես թռչունները, որ ես էլ ինձ համար նոր աշխարհներ հայտնաբերեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ճանապարհներ գտնեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր հորիզոններ բացեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր կյանք ստեղծեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ապրեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր սիրեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ատեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր մեռնեմ...

— Ես ասացի, որ ուզում եմ ինքնաթիռ կառուցել, որ կարողանամ ես էլ թռչել, ինչպես մյուսները, որ ես էլ տեսնեմ, թե ինչ է կատարվում երկրի վրա, ինչպես թռչունները, որ ես էլ ինձ համար նոր աշխարհներ հայտնաբերեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ճանապարհներ գտնեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր հորիզոններ բացեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր կյանք ստեղծեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ապրեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր սիրեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր ատեմ, որ ես էլ ինձ համար նոր մեռնեմ...

ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ

(ԽՁ ՍԻՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑԻՆ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՕՐԳԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ

խանակութեան հետ, որ տեղի ունեցած է օրինական պայմաններու մէջ, եւ ամենայն կանոնաւորութեամբ։

«ձիւմիուրիյէթ» այս առթիւ կը գրէ.— *Ֆէժալէատին պէյի այս յայտարարութիւններուն վրայ, քննութիւն կատարեցինք եւ տեղեկացանք որ արդարեւ երեք տարի առաջ ալ կարգ մը գեղծումներ գործուած են։ Հանրային Պարտքի վարչութեան ճիւղի մը պետը ոուս սիրուհի մը ունի եղեր, որու եղբայրը իրեն տեղակալ պաշտօնի կոչեր է Հանրային Պարտքի վարչութեան մէջ։ Այս երիտասարդ Ռուսը, փոխանակութեան համար իրեն յանձնուած պատուոյ եւ հինգհարիւր թղթադրամներուն մէկ մասը կրկին շրջաբերութեան հանած է։ Կ'ըսուի թէ այս խնդրին մասին ժամանակին քննութիւն կատարուած է՝ առանց ոեւէ արդիւնքի մը յանգելու։*

Կոխ Հիճազի եւ Անդրյորդանանի միջեւ

Անդրյորդանանի հիւսիս-արեւելեան սահմանին վրայ ընդհարումներ առաջ եկած են Արաբներու եւ Նէճտի վէհապիներուն միջեւ։ Հիճազի թագաւորը իսկոյն Սուէտ հասցնելով մէկքանէն սահմանագլուխ մեկնեցաւ։

Պաղեստինի անգլիական մարզպանը հրաման տուաւ Անդրյորդանանի օդանաւային տորմիղին, որուն կեդրոնը կը գտնուի Ամման, թռիչք մը կատարել խռովութեան ենթակայ շրջանին վերեւ։

Արաբ գինուորներ եւ զրահապատ հրասայլեր ղրկուեցան՝ սահմանագլուխը պաշտպանելու համար վէհապիներուն դէմ։

Միւս կողմէ «Թայմզ»կը գրէ թէ վերջերս Անդրյորդանանի մէջ տեղի ունեցան առաջին ընտրութիւնները, համաձայն անգլիյորդանանեան դաշնագրին, սակայն բոյկոտի ենթարկո եցան արաբ ազգայնական տարրերուն կողմէ, որոնք հակառակ են այդ դաշնագրին։ Նոյն իսկ Էմիր Ապտուլլահ իրրև օտարական կը նկատեն։

Հազար Աֆղան ապստամբներ սպանուած

Աֆղանիստանէն հասած վերջին լուրերը տակաւին ծանր ցոյց կուտան կացութիւնը։ Ապստամբական շարժման սկիզբէն իվեր աւելի քան հազար ապստամբներ սպաննուած են։

Ուղղակի ռուսպայէն հասած տեղեկութիւններու համաձայն, ապստամբութիւնը զրգռողներն են կրօնական պետերը, որոնք կատաղի ընդդիմութիւն մը ցոյց կուտան Ամանուլլահ թագաւորի բարենորոգումներուն։

Ամանուլլահ թագաւորը նախ չուզեց ուժով զսպել ապստամբութիւնը եւ ապստամբ ցեղապետներուն մօտ ղրկեց ուրիշ կրօնական պետեր, բացատրելու համար անոնց թէ այդ բարենորոգումները հակառակ չեն իսլամական կրօնքին։

Սակայն ցեղապետները չուզեցին մտիկ ընել թագաւորի պատգամաւորները։ Այնատեն Ամանուլլահ թագաւորը անոնց դէմ ղրկեց երեք զօրագունդեր։ Առաջին կռիւները յաղթանակներ եղան թագաւորին համար, որու գինուորները գրաւեցին ապստամբներու երեք գլխաւոր կեդրոնները։ Գործողութիւնները կը շարունակուին՝ ապստամբները ամբողջութեամբ պաշարելու համար։

Կացութիւնը Եռկոպաւիոյ մէջ

պելկրատէն կը հեռագրեն 7 դեկտ. թուականով.—

Նախարարական խորհուրդը երէկ իրիկուն երկու ժամուան խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Զաղրէպի մէջ ձեռք առնուելիք միջոցներուն մասին։ Բոլոր նախարարները հաւանութիւն յայտնեցին գնդապետ Մաքսիմովիչի Զաղրէպի կուսակալ անուանումին համար։

Ժողովրդավար կուսակցութեան նախարարներուն մէկ քանին դժգոհութիւն մը առաջ եկած էր, սակայն վարչապետ Հ. Քորոշէցի նախարարական խորհուրդին մէջ ըրած յայտարարութիւններէն յետոյ, ժողովրդավարները փոխեցին իրենց դիրքը։

**** Զաղրէպի նորընտիր կառավարիչ գնդապետ Մաքսիմովիչ իր պաշտօնատեղին մեկնելէ առաջ ընդունեցաւ Ալեքսանդր թագաւորին կողմէ։ Ցետոյ տեսակցեցաւ պատերազմական եւ ներքին նախարարներուն, ինչպէս նաեւ վարչապետին հետ, որ վերջին հրահանգները տուաւ անոր։*

Այս տեսակցութիւններէն յետոյ Մաքսիմովիչ յայտարարեց լրագրողներուն.

— Ես գինուոր մըն եմ։ Պարտականութիւնս է ինծի յանձնուած պաշտօնը կատարել օրինաւոր կերպով, թագաւորի եւ հայրենիքի շահուն համար։ Այս է իմ սկզբունքս։

Տօքթ. Բ. ՈՍԿԻ

CHAMPIGNY, 2 Rue des Perreux Tél. 53

Հիւանդ կ'ընդունի Բ. Գ. Եշ. Ուր. եւ Շբ. օրերը ժամը 13-17

No. 108 եւ 119 թրամուայները Porte-Vincennesէն մեկնելով կ'առաջնորդեն իր տան առջեւ Mairieէն քիչ մը վեր

Կրնայ այցելել ամէն օր ժամադրութեամբ, փարիզ եւ շրջակայքը

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ **Տօքթ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Ե., եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ EXCLUSIVE

ՀԱՑԵՐԷՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ՑՈՒՆԱՐԷՆ

ԲԼԱՔՆԵՐՈՒ ԳԻՆ 18 ՖՐ.

պելվիլի ծանօթ հայ նպաստավաճառ

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

28 Rue Lesage, PARIS (20e)

Métro Belleville Tél. Ménil. 61-85

Ձոխ մեներք թէ նախկին եւ թէ ամենավերջին եղանակներու՝ երգուած եւ նուագուած նշանաւոր երգիչներէ, կազէլ, շարգը, խմբերգ, թագսիմ եւայլն։ Հայերէն ծոգեւոր, աշխարհիկ եւ գեղջուկ երգեր՝ թէ՛ մեներգ եւ թէ խմբերգ։ Տպուած ցուցակը ձրի է։

Ինչպէս նաեւ բօրդաճիի լաւ կրամոֆոններ եւ արեւելեան նպարեղէններու լաւագոյնը ամենազեղչեալ գիներով։

Հ. Յ. Դ.

Պելվիլի կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս առաւօտ ժամը 10ին 131 Fbg. du Temple.

Սէն Թ'Լիէիէնի ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 7.30ին սովորական սրահը (3 Place Peuple). Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է ներկայանալ անդամատոմսով։

Լիոնի Կուկունեան խումբի ժողովը այս Չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին նախորդ ժողովի տեղը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Ներկայ պիտի ըլլայ շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ ժրաջան գործաւորուհիներ։ Թեթեւ աշխատանք։ Դիմել՝ պատրոնի գործարանը, J. Paturel et Cie. 125 Rue d'Avron, փարիզ։

Վարձու է *ընդարձակ աշխատանոց մը, ատաղձագործի, կօշկակարի եւ նման գործերու յարմար։ 3000 ֆր. տարեկան։* 17 Rue Damesme, *Մէթրօ՝ Իթալի։*

Կ'ուզուի *Բօրնէլիի գործաւորուհիներ։ Լաւ վճարում։ Նաեւ աշակերտուհիներ, որոնց կը վճարուի առանձին օրէն։ Դիմել՝ վերի հասցէին։*

VIEUX COLOMBIER
21 Rue du Vieux Colombier
Ամէն գիշեր ժամը 9ին
ՄՈԳԱԿԱՆ ԳԱՒԱԶԱՆԸ
փօլ Պիանքիի եւ
ԵՐԵՔ ՀՐԱՅԱՆԱԿԻՐՆԵՐԸ
Նժանախաղ՝ Մաքս Լինտէրի

Վարձու են *ժամագործի բանուկ էշով մը St. Michelի հրապարակին մօտ, 8 Rue de la Huchette։*

Նաեւ 19րդ թաղամասի մէջ մեծ պողոտայի մը վրայ առաջին յարկի յարկաբաժին մը, պողոտայի վրայ նայող երեք լուսաւոր սենեակներ, խոհանոց, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Նպաստաւոր գիներով։ Դիմել՝ փիւրքՖիեանի, 8 Rue de la Huchette. Ատտուները ժամը 10—12, կէսօրէ վերջ 16—19։ Métro, St. Michel.

Տօքթ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ
36, Rue de Bellefond, 36
PARIS (9e)
Մէթրօ՝ Poissonnière
Tél. Trudaine 88-77

Բ. ԱԲԳԱՐԵԱՆ

վկայեալ հիւանդապահ, նախկին տօքթ. հիւանդապահ Արեւ. բան. դպահի, 14 երկար տարիներու փորձառութեամբ կը խնամէ ամէն տեսակ հիւանդներ։ *Մասաժ, վանոտւզ, փէքիւր, փանսըման* եւայլն։ Վկայեալ աղքատներուն ձրի։

Հասցէ՝ 6 Rue Grégoire du Tours. Paris (6e).

ԴԱՐՄԱՆԱՏ. ՄԱՄՆ. ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ
28 Rue du Tage, *Մէթ. Իթալի*

Խորհր. ժ. 9-21։ Կը դարմանեն կանանց, վէներական (ֆրանկ. Ջերմամիզ. մարթի) եւ ամէն տեսակ հիւանդութիւններ։

ՕՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ.— Ակռայ լեցնել, առանց ցաւի քաշել, ոսկի քուրոն՝ 100 ֆր.։ Այլեդին 10 ֆր.։ Կատարեալ երաշխաւորութիւն։ Դիմել վստահութեամբ։

WAGRAM AUTO
Կ'ապահովէ արտօնագրի ատացումը 100 ֆրանքով։
73 Av. de Wagram մէթ. Ternes
63 Av, Gde. Armée » Maillot
149bisBd. Villette, Aubervilliers

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մարթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապտաւթուառ։ Խղճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12։*

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ՈՒՆԻՆՔ ֆոնոկրաֆներ եւ յայտնի արուեստագէտներու փլաքները՝ Հայերէն, ցունարէն, Թուրքերէն, Հրէերէն, Արաբերէն, Սպանիերէն, Աժերիական, Թունուզական եւ Մարոքեան։ Միակ ներկայացուցիչը Ֆրանսայի։ Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e).

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: E. SOUVIGNY

Տօքթ. Ա Ս Լ Ա Ն

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՔԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վէներական ախտերու

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով Ցօդացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրաթեքութիւն (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

Տօքթ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30— կիրակի եւ տօն օրեր 9-1

ԳԱՐԱԵԱՆ ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ

ՄԻԵՑ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԱՐ ՄԻԵՑ ՎԵՐՋԻՆ ՁԵՒ ԱՄԷՆ ԲԱԿԻ ՄԱՏՋԵԼԻ

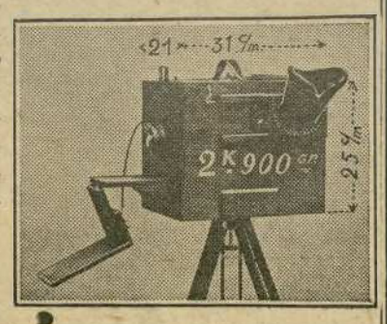
Սոսիէթէ Յովանթի դիմացը 5 Rue Mignon, PARIS (6e)

Առանձին կը ծախուի նաեւ կերպաս եւ աստառ՝ մէթրով

Հագուստի եւ վերարկուի՝ ճաշակաւոր կերպասներ, մեծ տունկրէչն աւելի նպաստաւոր գիներով։

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ ԸՆՂԵԼՈՒԻՔՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԸՆԵԼ ՈՒԶՈՂՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Կ'ՈՒԶԵ՞Ք *լաւ շահելու համար ձեր շինելիք լուսանկարները ապակիի միջոցաւ շինուած լուսանկարներու*

նման յստակ, մաքուր եւ անմոռնալի։ օրէն յաջող ըլլան, դիմեցէք նորահնար, կատարելագործեալ, խիստ փոքր ծախքով եւ թեթեւ (տես պատկերը) վայրկենական լուսանկարի մեքենաներէն հատ մը։ Սոյն մեքենաներուն միջոցաւ քաշուած լուսանկարներէն հետաքրքրուողներուն ձրիաբար կը ղրկեմ։

ՄԵՔԵՆԱՅԻՆ ԳԻՆԸ՝ 1300 ՖՐԱՆԿ

Դիմել՝ H. FÉRMANIAN

6 Rue de Falicon, NICE. A. M.

ՄՈՆՄԱՐԹՐԻ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԼՈՒՐՋ ՀԱՅԿ. ՃԱՇԱՐԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԵՒՈՆ

Ուր պիտի գտնէք ճամեղ եւ խնամքով պատրաստուած խորժաճամ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ անուշեղէնները շատ դիւրամատչելի եւ խնայողական գիներով։ Սրահը կը տրամադրուի խիստ դիւրամատչելի պայմաններով ճարմնիքներու եւ ամէն տեսակ խնճոյքներու համար։

36 Rue Polonceau Paris (18e). *Մէթրօ Պարպէս կամ Շաթօ Տէր եւ ցնօրէն Ղեւոնդ Ճաճարեան*

Ո՛Վ ՁԻ ՓԱՓԱՔԻՐ

ՏԱՆՏԻՐ ԸԼԼԱԼ

ՀԱՄԵՍՏ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐՈՎ

ԵՒ ՎՃԱՐՄԱՆ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ

ՄԵՂՔ Է 5, 6, 7, 8000 ՖՐ. ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԱՐՁՔ ՎՃԱՐՈՒԵՐԲ 4—5 ՏԱՐՈՒԱՆ ՎԱՐՁՔՈՎ ԿԱՐԵԼԻ Է ՏՈՒՆ ՄԸ ԳՏՆԵ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ Rue Violet No. 40
Rue du Théâtre No. 87
Bld. Murat No. 93

3, 4, 5 ՍԵՆԵԱԿՆՈՑ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ, ՆՈՐԱԴՈՅՆ confort. BÉCONի մէջ-կառ. Սէն Լազարէն 8 վայրկեան, ելեկտրական թրամուէյով, օրական 300 թուէն, կայարանէն 100 մեթր հեռու։ Օրուան եւ ամսով, 4—5 մեծ չէնքեր 15էն 30 ափարթմանները։

Ամէն ափարթմանի բացի 1էն 5 սենեակներէ, ունի նաեւ խոհանոց, բաղնիք իրենց ամէն կազմածներով, կեդրոնական ջերմութիւն եւ ամառ ձմեռ տաք եւ պաղ ջուր բաղնիքին խոհանոցին մէջ. ասանսէօր եւ թէլէֆոն։ փարիզէն Պէրնի թեւեկ 90 սանթիմ օրական։

Դիմել՝ **ARCHAMBAUD ET DELACOURT**
14 Rue Pépinière, Paris, կառ. Սէն Լազարի մօտ

Ուր ամէն Հինգշաբթի ժամը 5.30—7, կը գտնուի նաեւ Պ. Մ. ՏԻՐՊԻՏԻՐԵԱՆ, գնման պայմաններն ու առաւելութիւնները բացատրելու համար հայրենակիցներուն

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

15 Rue de la Huchette, Paris Ve, *Մէթրօ Սէն Միշել*

Կը պատրաստենք կարագ իւղով թէրթանուշ (փաքլաւա) եւ փաքլաւաի թէրթեր։ Նոյնպէս թէլ քատայիֆ՝ եփած հում, լօքմա, քուրապիէ, լոքում եւ ամէն տեսակ անուշեղէններ

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ

Թ. ՈՒՆՁԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

ձոխ մեթերք անգլիական եւ ֆրանսական կերպասներու

ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ

66, Rue d'Hauteville, Tél. Prov. 67-07 Métro, Poissonnière

Տօքթ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

ՆԱԽԿ. ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ. ԹԱՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻԶԱՍԵՌԱՑԻՆ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

42 Rue des Acacias, PARIS (17e) *Մէթրօ՝ Etoile*

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

Տօքթ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)

Այս անգամ իր անձնական դարմանատունը հաստատած կը խնամէ ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՆՑ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՅԻՆ հիւանդութիւնները։

Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Hôtel de Ville

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8։ Կիրակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

Տօքթ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

17 Rue Lamartine, PARIS (9e)

Թել. Trudaine 92—47, *Մէթրօ՝ Cadet, Nord Sud, N. D. de Lorette*

Ամէն օր 14-19 կիրակի եւ տօն օրեր 10-12 և ժամադրութեամբ

ՀԱՅԿ. ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

"ՄՕՆՍԷՅ"

ԳԱՅԻՇԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

150 Rue Moncey, LYON 150 բիս Մոնսէյ

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ ձոխ սէթերք, անմրցելի ժաան գիներով

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՓԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄՈՎ

ՕԴՏԱԿԱՐ ՀԱՅՑԻ ՄԸ ՊԱՇԵԼՈՒ ԵՒ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԵԼՈՒ

POLYCLINIQUE PARISIENNE

123 Bld. Sébastopol, PARIS (4e) Métro Réaumur et St. Denis

Ձորս փորձառու հայ եւ ֆրանսացի մասնագէտ բժիշկներու խորհրդակցութեամբ կը դարմանուին ընդհանուր եւ տղայոց հիւանդութիւնները արմատական եւ նոր մեթոտով արանց եւ կանանց մի քանի սենեակներէ բաղկացեալ ներքնակ հիւանդութիւններ իրենց բարդութիւններով, նոյնպէս քթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ։ Ultra-Violet *եւ* Diathermie *կը բուժուին Ջղացաւ* (Sciatique) *եւ ամէն տեսակ յօդացաւ։*

ԱՄԷՆ ՕՐ 9—12 ԵՒ 2—8

Արտասահմանէն եկող հիւանդներու ամէն կարգի դիւրութիւն կ'ընծայուի

ՀԱՐԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 11 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1928

11 DÉCEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 826 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒՍԱԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԶՐԿԱՆՔԷ ԶՐԿԱՆՔ

Հայաստանէն թղթակից մը հետեւեալ յատկանշական իրո-
ղութիւնները կը պատմէ.

1.— Համապետական ծրագրով շաքարի գործարան մը պի-
տի բացուէր Հայաստանի մէջ, որ ամէն յարմարութիւն կը
գտայ ունենալ, ճակնդեղի մշակութեամբ եւ ուրիշ առաւելու-
թիւններով: Վրացիները մատ խառնելով, յաջողեցան վարկը
ստանալ Վրաստանի, որպէսզի գործարանը բացուի Գորիի
մէջ:

2.— Նոյն ծրագրով, առողջապրութիւն կար կերպասի գոր-
ծարան մը հաստատելու Հայաստանի մէջ: Այս անգամ ալ Ազէ-
րի իրար անցան, եւ յաջողեցան համոզել որ այդ գործա-
րանը հիմնուի Աղբրէյանի մէջ:

3.— Վերջերս Մոսկուայէն քննիչ յանձնախումբ մը եկաւ
հոն, եւ աչքէ անցընելով շինարարական աշխատանքները,
հասկցան հանեց շատ մը թերութիւններ: Իրրեւ հետեւանք, շի-
նութեան գործերը, որոնք արդէն խեղճ պատկեր մը կը ներկա-
յացնէին, սահմանափակուած են այժմ, եւ վախ կայ որ բոլո-
րովին կանգ առնեն:

Գիտէինք որ, երբ կեդրոնէն ո՛ր եւ է վարկ սահմանուի, Հա-
յաստանը կը ստանայ երեքէն կամ չորսէն մէկը, բաղդատելով
Աղբրէյանի եւ Վրաստանի հետ: Այդ իրողութիւնը մերկապա-
րանց կ'ապացուցանեն նոյն ինքն խորհրդային իշխանութեան
հաստատութիւնները: Մոսկուան, այսպիսի պարագաներու
մէջ, նկատի կ'առնէ ոչ թէ այս կամ այն երկրին իրական պա-
հանջները, այլ անոր տարածութիւնն ու բնակչութիւնը: Այս-
պէս է որ, «ինքնավար» Ղարաբաղի բաժինն ալ կը մտնէ Բա-
քուի կառավարութեան սնտուկը, եւ փշրանքներ միայն կը
մնան բուն իրաւատիրոջ:

Բայց միայն օրէնքը չէ որ կը նպաստէ Վրաստանին եւ
Աղբրէյանին, խորթ զաւկի բաժին մը միայն վերապահելով
Հայաստանին: Օրէնքին պակաս թողածը կը լրացնեն մարդիկը,
անոնք որ միջոց գործադրելով ի նպաստ իրենց երկրին: Ուրիշ կերպ
չի կրնար բացատրել մատնանշուած երեք իրողութիւնները:

Փաստ է որ, ինչպէս քաղաքական գետնի վրայ, տնտեսա-
կան, ճարտարագործական ասպարէզին մէջ ալ, վրացին եւ
Ադրբէյանցին աւելի արթուն են, ճարպիկ եւ գործօն, քան երեւան-
ցիները: Այլապէս, Հայաստանը ինչո՞ւ պիտի զրկուէր շաքարի
եւ կերպասի գործարաններէն, որոնք միայն տեղական պէտքե-
րու համար նախատեսուած չեն, եւ կրնային շունչ տալ մեր աղքատ եւ
ամայի հայրենիքին:

Ակնկալ՝ ազգային ճակատի վրայ, Երեւանի վարիչները
ունին զգացուելի քանակութիւն կը համարուին նաեւ տնտեսա-
կան-վերաշինական տեսակէտով: Մինչդեռ, իրենց ամբողջ
ծրագիրը այդ էր: Մինչեւ այսօր ալ, կը ճգնին «շինարարա-
կան» ճոպանի աղմուկին մէջ խղդել բոլոր արդար բողոք-
ները: Տակաւին հարց է թէ ի՛նչ համեմատութեամբ շինու-
թիւններ կատարուած են, եւ մանաւանդ ի՛նչպէս կատարուած
են: Ատոր լուսաբանութիւնը իրենք, հայ բոլշեւիկները տուին,
անխնայ մերկացումներով:

Ցիշենք, աւելորդ անգամ մըն ալ, Հայաստանի կեդր. կո-
միտէի ընդհ. քարտուղար Հայկազ Կոստանեանի կարգ մը վկա-
յութիւնները.

... «Գալով արդիւնաբերութեան, մենք ամէն ամիս խոշոր
գումարներ կը կորսնցնենք: Ալլահվերտիի մեր ընկերները կ'ըսեն
թէ աճագին թիւով աւելորդ պաշտօնեաներ կան, իրենց որակին
չհամապատասխան թոշակներով...

«Ալլահվերտիի հանքերուն մէջ ոչ ծրագիր կայ, ոչ ալ տնտե-
սութիւն: Կայ ուռուցիկ ծրագիր, կորզելու քաղաքականութիւն,
ամբոգութիւն, ամենատմարդի եւ անզգայ վերաբերում բանուոր-
ներու հանդէպ:

«Մեր քննութիւնը երեւան բերաւ այնպիսի թերութիւններ,
որոնք յատուկ են ոչ միայն Ալլահվերտիին, այլ եւ մեր տնտեսական
գործարարական միւս ձիւղերուն:

... «Վարիչները գումարներ կը վատնեն. պարզապէս ջուրը կը
թափեն այդ գումարները»:

Օրինակ, Կարճեւանի ջրանցքին համար նախատեսուած էր
4,000 րուբլի, բայց իրապէս ծախսուած է՝ մէկ միլիոն: Իջե-
ւանի ջրաէլեկտրակայանին համար հաշուած էին 60,000 րուբ-
լի, «սակայն այդ գումարը ոչ թէ օրէ օր, այլ ժամէ ժամ աւել-
նալ եւ հիմա ոչ մէկը կրնայ ըսել թէ մէկ միլիոնը պիտի
հասնի»:

Եզրակացութիւն.— «Այս բոլորին մէջ հսկայական չափով
«անքիշողութիւն» կայ եւ անիշխանութիւն: »

Անշուշտ այս մերկացումներուն տանապատիկը հաղոր-
դուած է Մոսկուա, քննիչներուն կողմէ: Եւ թերեւս չարաժուռ-
միւնն ալ դեր ունի, Հայաստանի համար ծրագրուած գործա-
րանները այլուր փոխադրութեան մէջ:

Ինչպէս կ'ուզէք մեկնեցէք: Մերկ իրողութիւնը այն է որ,
Հայաստան, թէեւ «հաւասարազօր անդամ», միշտ կը զրկուի,
եւ հետզհետէ աւելի խտրականութեամբ:

Մոսկուա, Թիֆլիս, Բագու ձեռք ձեռքի տուած՝ թանգա-
նան ձգեցին Հայաստանի քաղաքական պահանջները: Երեքը
մէկ բերան կը ծիծաղին մեր ողբերգութեան վրայ: Իսկ երե-
քանը, փոխանակ հակազդեցութեան մասին միջոցներ մտածե-
լու, փոխանակ չոր գլուխը քարին զարնելու եւ իրաւունք մը
աւելի կորզելու, կը յամառի կառչիլ այն ճամբուն որ եղբայր
ներօր ղէմ հանեց: Կը շարունակէ կուրիլ հողմացացներու դէմ,
եւ շուքերու եռեւէն վազել:

Եթէ ձեր ուժէն վեր է ետ առնել կարսը կամնախիջեւանը,
զոնէ շաքարի եւ կերպասի գործարանները ապահովէիք, կամ-
կա՛ր փերեզակներ...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՄԱՀՄԵՏԱԿԱՆ ՎՏԱՆԳԸ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

Հայրենիք իր նոյ. 25ի խըմ-
բագրականին մէջ կը նկատէ.

— «Ազանձին սրատեսութեան պէտք չկայ տ՛ւնելու համար, թէ բոլշեւիկներու ընձեռած նիւթական եւ բարոյական օժանդակութեամբ խորհրդային միութեան այժմ ենթակայ մահմետական ժողովուրդները հետ ի հետ կը պատրաստուին, յարմար վայրկեանի մը Ռուսիայէն *անջատուելու* համար:

Ազանձին սրատեսութեան պէտք չկայ նոյնպէս հասկնալու համար թէ այժմ ռուսական լուծին տակ գտնուող մօտ 30 միլիոն մահմետականները, ռուսսիայէն անջատուելու պարագային, այս կամ այն կերպով պիտի միանան Ռուսիայէն այժմ դուրս գտնուող մահմետական ցեղակից ժողովուրդներուն, անոնց հետ միասին աւելի մեծ եւ զօրաւոր պետութիւններ կազմելու եւ Եւրոպացիներէն բոլորովին անկախ գոյութիւն մը ապահովելու համար:

Վերջապէս, Ազանձին սրատեսութեան պէտք չկայ ըմբռնելու համար, թէ անկախ դարձած մահմետական այդ բոլոր ժողովուրդները, իրենց անկախութիւնը եւ ինքնորոշութիւնը պահելու համար, միացեալ ճակատ մը պիտի կազմեն ոչ միայն Ռուսիոյ, այլեւ Անգլիոյ դէմ, ամբողջ առաջաւոր եւ միջին Արեւելքի մէջ:

Ա. կերենսկիի հրատարակած տեղեկութիւնները, ցոյց կուտան, որ ե՛ւ ազգայնական Ռուսերը, ե՛ւ Անգլիացիք սկսած են գիտակցիլ կացութեան լրջութիւնը Արեւելքի մէջ եւ բաւականին յստակ կերպով կը հասկնան արդէն, թէ մահմետական ժողովուրդներու ազգային նոր շարժումները ե՛ւ Անգլիոյ ե՛ւ Ռուսիոյ համար ճակատագրական վտանգ մը կը ստեղծեն, թէ այդ վտանգը կասեցնել Ռուսիա եւ Անգլիա կարող են միմիայն միացեալ ոյժերով, եւ թէ եթէ շարունակեն իրարու դէմ դաւեր նիւթել, իրենց ոտքին տակ ալ հոր փորած պիտի ըլլան:

Թուրքիոյ, Աֆղանիստանի եւ Պարսկաստանի երբեակ զինակցութիւնը առաջին գոռ ազդարարութիւնն էր, որ եղաւ Արեւելքէն թէ՛ Ռուսիոյ եւ թէ՛ Անգլիոյ:

Սակայն, որքան ատեն որ բոլշեւիկները են Մոսկուայի իշխանութեան գլուխը, հազիւ թէ Ռուսիա եւ Անգլիա կարենան հիմնական համաձայնութեան մը գալ ներդաշնակ գործակցութեան մը համար Արեւելքի մէջ:»

ՍՈՖԻԱՅԻ Համալսարանին Ակադեմական Խորհուրդը «պատուական վարդապետ բնական գիտութեանց» տիտղոսը տուաւ Պօրիս Թագաւորին՝ իր գահակալութեան տասնամեակին առթիւ:

ԿԱՐՄԻՐ բանակին եւ նաւատորմին մէջ քաղաքական կոմիսարներու պաշտօնները չնջուեցան: Անոնց պաշտօնները պիտի փոխանցուին հրամանատարներուն, որոնք այսուհետեւ պիտի կոչուին «տինոնաչալնիկի»:

ԱՆԳԼԻՈՅ Թագաւորին առողջական վիճակը կը շարունակէ մտատանջութիւն պատճառել: Գահաժառանգ իշխանը իշխանը այս իրիկուն Պուլոնը կը հասնի:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը

Երէկ առաւօտ ժամը 11ին Լուկանոյի մէջ բացուեցաւ Ազգերու Դաշնակցութեան 53րդ նստաշրջանը:

Արդէն պատուիրակները օրեր առաջ հասած էին Զուիցերիա եւ անպաշտօն խօսակցութիւններ ունեցած՝ օրակարգի գլխաւոր հարցերուն շուրջ: Ամէնէն կարեւորը կը նկատուի այն մէկուկէս ժամ տեւող տեսակցութիւնը, զոր Պրիան ունեցաւ Գերմանիոյ արտաքին նախարար Շթրէզէմանի հետ: Ոեւէ զեկոյց չհրատարակուեցաւ այս տեսակցութեան մասին: Պրիան, իբրեւ հերթական նախագահ այս նստաշրջանին, անձամբ գնաց Շթրէզէմանի մօտ:

Պրիան յետոյ կարճ տեսակցութիւն մը ունեցաւ նաեւ Անգլիոյ արտաքին նախարար սըր Օսթըն Չեմպըլէյնի հետ: Կը կարծուի թէ այս վերջինը միջնորդի դեր պիտի կատարէ Գերմանիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ՝ համաձայնութեան եզր մը գտնելու համար:

Պելկրատի եւ Զաղրէպի վէճը

Պելկրատի կառավարութիւնը որոշած ըլլալով ամենախիստ միջոցներով զսպել Մուսոլինիոյ ինքնավարական շարժումները, Զաղրէպի զինուորական կառավարիչ Նշանակածէր գնդապետ Մաքսիմովիչը, ուսուցիչ Զինուորական վարժարանի: Այս անուանումը խրուաթ ընդդիմադիր շրջանակներու մէջ ուժգին բողոք առաջ բերաւ: Զաղրէպի Շրջանային ժողովը իր վերջին նիստին մէջ որոշեց չճանչնալ Մաքսիմովիչի անուանումը, նոյնպէս արգիլեց անոր մուտքը ժողովասրահէն ներս եւ ժողովի աշխատանքներուն մասնակցութիւնը:

Նախարարական խորհուրդը պատրաստած է նոր օրինագիծ մը, որով կ'առաջարկուի չնչել Շրջանային ժողովները, որոնք իրենց բռնած դիրքով, կը դիւրանան կառավարիչներու ազատ գործունէութեան: Նոյնպէս խիստ պատիժներու պիտի ենթարկուին քաղաքական յանցաւորները:

Ժողովրդավար կուսակցութիւնը՝ միացած գիւղացի-խըրուաթ կուսակցութեան՝ դժգոհութիւն կը յայտնեն կառավարութեան դէմ, որուն դիրքը վերջին ծայր տագնապալից է այժմ:

Պելկրատէն կը հաղորդեն թէ կացութիւնը ծանր է եւ Եուկոսլաւիա մեծ տագնապ մը կ'անցընէ:

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ՝ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆԻ ԵՒ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐԻ ՄԻՋԵՒ

Կիրակի առաւօտ Պելկրատի համալսարանի Ուսանողական Միութեան նոր վարչութիւնը ընտրելու առթիւ ընդհարումներ տեղի ունեցան ազգայնական եւ համայնավար ուսանողներու միջեւ: Համայնավար բանուորներ մտած էին ժողովասրահ՝ յատկապէս ժողովը խանգարելու համար: Տեղի ունեցաւ կռիւ մը, որու ընթացքին քանի մը ապակիներ կոտրեցան: Ոստիկանութիւնը միջամտելով ձերբակալեց բազմաթիւ համայնավարներ:

∴ Գնդապետ Մաքսիմովիչի դէմ շարժումը կը սաստկանայ Մուսոլինիոյ հանրային կարծիքին մէջ: Դիտել կը տրուի թէ ըստ օրինի ոեւէ կառավարիչ հինգ տարի վարչական պաշտօնավարութիւն պէտք է ունեցած ըլլայ այդ շրջանին մէջ եւ իրաւագիտութեան վարդապետի տիտղոս պէտք է ունենայ:

Գնդապետ Մաքսիմովիչ Զաղրէպ հասաւ դեկտ. 7ին եւ պաշտօնի ձեռնարկելով, հրաւիրեց մամուլի ներկայացուցիչները՝ ստանալու համար իր յայտարարութիւնները: Սակայն թերթերը մերժեցին իրենց խմբագիրները ղրկել:

∴ Ներքին նախարարութիւնը արգիլեց գիւղացի-ազգայնական միացեալ խմբակին հաւաքոյթները, որոնք տեղի պիտի ունենային կիրակի օր Մուրաթիոյ երեք քաղաքներուն մէջ:

Եգիպտոսի մէջ ալ կը հալածուին

«Պայմզ»ի Գահիրէի թղթակիցը կը հեռագրէ.

Եգիպտական կառավարութիւնը վճռած ըլլալով վերջ դնել համայնավար քարոզութեանց, անցեալ մայիսին եգիպտոսէն վտարած էր խորհրդային գործակալը:

Ցեղափոխական գործունէութիւնը, որ այդ շրջանին նըկատուած էր, վերջերս զարձեալ գլուխ ցցած ըլլալով, եգիպտական կառավարութիւնը որոշեց սահմանէն դուրս հանել շարժումին նոր վարիչը, որ զանազան անուններու տակ եւ ամէնէն ճարպիկ միջոցներով յաջողած էր խուսափիլ ոստիկանութեան հսկողութենէն:

Այս մարդը, որուն իսկական անունը կը կարծուի ըլլալ Էլիահու Թէփէն, ժամանակորապէս գործօն դեր մը խաղացած է յաջորդաբար Պաղեստինի եւ Սուրիոյ մէջ, ուսկից ֆրանս. իշխանութիւնները վտարեցին զայն 1926ին, յետոյ զարձեալ Պաղեստինի մէջ, ուսկից մեկնած էր քանի մը ամիս առաջ միայն, Մոսկուայի հրահանգով:

«Իւմանիթէ»ի հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ բազմաթիւ համայնավարներ ձերբակալուած են Գահիրէի մէջ եւ խուզարկութիւններ կատարուած են անոնց բնակարաններուն մէջ:

Իտալական խորհրդարանին փակումը

Իտալիոյ երեսփոխանական ժողովին փակման նիստը տեղի

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԵԿԱ՛Ի ԵՒ ՅԱՐԵԱ՛Ի...

կ'ըսէի թէ նոր կտակարանին մէջ ալ մաքրագործութիւններ եղած են անգլիացի աստուածաբաններու կողմէ: Քրիստոս եկած է ու յարութիւն առած... ահա՛ ամէնը: Երեւակայութիւն են բոլոր միւս գրութիւնները:

Երեւակայութի՛ւն իր աշքները, — 6000 ձուկով վեց հոգի կերակրել (ինչ որ բարեգործականն իսկ կրնայ ընել), գինին ջուրի փոխել (գինեպաններն ալ կ'ընեն) երեւակայութի՛ւն Լերան քարոզը՝ որ երանի կը կարդար մտքով աղքատներուն...

(Զարմանալին այն է որ, միտքով աղքատները Քրիստոսի Ցուականին ալ գոյութիւն ունէին... Ահա թէ ինչո՞ւ անոնք պատկառելի բանակ մը կը ներկայացնեն այսօր:)

***

Մէկ կէտ միայն կայ սակայն, որուն մասին *մեր նախնիքը եւ մենք* անգլիացի աստուածաբաններուն չսպասեցինք, դաւանանքը առաջին անգամ մաքրագործելու համար: Ան է սա հրչակաւոր բառախաղը որուն վրայ կռթնած է Հռովէական նուիրապետութիւնը եւ այդ նուիրապետական գագաթնակէտը բազմած պապը:

— Tu es Pierre et sur cette pierre je bâtirai mon église... ըսեր է Քրիստոս Պետրոսին: եւ որովհետեւ այս բառախաղը եբրայեցերէն, յունարէն ու լատիներէն ալ կը յաջողէր... Հռոմէականները, ինչպէս կը տեսնուի, շուտով քարէն *բէֆքլամ* հանեցին: Եւ ահա թէ ինչո՛ւ, հայերէնի մէջ Պետրոսին Պետրոս կ'ըսեն եւ քարին քար:

Եւ արդէն Քրիստոս բառախաղը գործածած չէ կրնար ըլլալ... քանի որ սա անգլիական գիւտ մըն է:

Ե. ԲԷՈՎՏԱՑԻ

ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՀԱՅԿԵՐՈՅԹԸ

Հայ կամաւորներու միութեան տարեկան հաւկերոյթը տեղի ունեցաւ Շաբաթ իրիկուն, ինչ-ներորդ թաղամասի գեղեցիկ մէկ ճաշարանին մէջ: Այս տարի հաւկերոյթին կազմակերպութիւնը քիչ մը հապճեպ ըլլալուն, բոլոր անդամները չէին կրցած մասնակցիլ: Ներկայ էին սակայն ներկայացուցիչները:

Բաժակաճառեր խօսուեցան Պ. Պ. Մարմարեանի, Զօպանեանի, Հ. Տ. Ներսէսեանի եւ Հրանտ Սամուէլի կողմէ, որոնք շեշտեցին կամաւորներու մատուցած անշահախնդիր ծառայութեան մեծութիւնը:

Պարի ու երաժշտութեան մէջ վերջացաւ հաւաքոյթը գիշերը ուշ ատեն.

ՕՏԱՐ ՄԱՄՈՒԼԻ ԺՈՂՈՎԸ

Շաբաթ կէս օրէ վերջ տեղի ունեցաւ տարեկան ժողովը փարիզի Օտար Մամուլի Աջակցական ընկերակցութեան, որուն կ'անդամակցին նաեւ Յառաջի խմբագիրները:

Գանձին վիճակն է՝ 17,953 ֆրանք ծախք, 36,543 ֆրանք հասոյթ, ուրեմն պատրաստ դրամն է 18,590 ֆրանք:

Նոր վարչութեան ընտրութիւն կատարուելով նախագահ ընտրուեցաւ Մօ. բիս Միլէ, *Կաղէթ տը Լօպանի* Թղթակիցը: Դիւանի միւս անդամները անփոփոխ կը մնան:

Ընկերակցութիւնը հիմնուած ըլլալով 1879ին, յառաջիկայ տարի յիսնամեակը պիտի տօնուի՝ մեծ հանդէսով մը:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՆԵՐՔԻՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐԸ ԵՒ ՀԱՅ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄՏԱԾՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

V

ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ ԵՒ ԴԱՏՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Թուրքիոյ շուրջ եղած քննադատութիւնները չեն տարուիր ուղիղ ճանապարհով, հոգեբանական այն ծանօթ պատճառներով, որոնց մասին խօսեցայ առաջին յօդուածիս մէջ։

«Յառաջ»ի Հարցարանին կառուցուածքը բաւականին նպաստեց զանազաններու կարծիքներու ձեւաւորման։ Այնուամենայնիւ, չափազանցութիւն մը, ծայրայեղ գիծ մը կարելի է նշմարել բոլորին մէջ ալ, դրական թէ բացասական արտայայտութիւններով։

Անկախ մեր ազգային շահերէն, Թրքական շարժումներու մասին կան երկու որոշ եւ շեշտուած տեսակէտներ։ Առաջինը, որ աւելի մեծամասնութիւն ունի, կը պնդէ թէ «Թուրքիոյ արդիականացման ճիգերը բռնազբօսիկ են, զուրկ տեւական արժէքէ»։ Երկրորդը՝ փոքրամասնութիւնը, իր կարգին կը պնդէ «որ եղած շարժումները արմատական քայլեր են կերպարանափոխելու Թուրքը, որ մի եւ նոյն ժամանակ կը հեռացնէ զայն հին փտութիւններէն, ասիական յետամնաց ազգերու ընտանիքէն, մօտեցնելով արեւմտեան քաղաքակրթուած ազգերու ընտանիքին»։

Թէ որքա՛ն արդար են երկու կողմերը, եւ որքա՛ն հիմնաւոր են անոնց պնդումները, կրնանք չափել ներկայացնելով քանի մը գլխաւոր գիծեր իւրաքանչիւր կողմի պատճառաբանութիւններէն։ Առնենք առաջինէն։

Ինչո՞ւ անարժէք կը յայտարարեն Թուրքիոյ արդիականացման քայլերը, եւ ամուլ կը նկատեն եղած ձեռնարկները։

— Որովհետեւ, Թուրքը իր գեղային բնազդական խառնուածքովը, իր հոգեկան եւ բարոյական ըմբռնումներովը, դարեր շարունակ իր գոյութիւնը զարգացուցած է գազանային, ոճրային ամենավայրագ արարքներու, կոտորածներու, բնաջնջումներու, եւ վերջապէս աւերներու եւ կողոպուտներու անծայրածիր դէպքերու չրջանակի մը մէջ։ Եւ այս տեսակէտները ուժեղցնելու համար, մարդիկ կը դիմեն պատմութեան, գիտական հետազօտութիւններու, քննելով ո՛չ միայն արդի Թուրքը, այլ եւ Թրքութեան ծագումը։

Պահ մը բոլորին հետ իւրացնենք այդ բոլոր առարկութիւններու արժէքն ու անսխալականութիւնը եւ ընդունինք բանաձեւ մը այն իմաստով թէ, Թուրքը բարբարոսներու ցեղ մըն է եղած, զուրկ բարոյական արժէքներէ, եւ հետեւաբար համամարդկային իտէալներէ։ Ու ըսենք թէ այս ժողովուրդին մէջ է որ նոր մարդ մը, մխիթար մը կը փորձէ տարրերէ իվեր քաղաքակրթել զայն, դարձնել անոր նայուածքը դէպի քաղաքակրթուած աշխարհը։ Ինչո՞ւ չընդունիլ, որ այս բանաձեւումով իսկ անհնար է ժխտել քէմալականութեան ձեռքառած քայլերուն արժէքը։ Որովհետեւ եթէ առարկութիւնը այն է թէ Թուրքը, իբրեւ ցեղ, իբրեւ ազգ ընդունակ է քաղաքակրթուելու, քանի որիր անցեալը մարդոյական կուրն է եղած քաղաքակրթութեան օրէնքներուն եւ ըմբռնումներուն դէմ, ասիկա ինքնին ժխտումը պիտի ըլլայ առ հասարակ մարդկային եւ կենդանական աշխարհի բնականոն զարգացման։

Ո՛չ. ճիշտ չէ, արդար չէ, եւ վերջապէս հիմնաւոր չէ եղած առարկութիւնը։ Թուրքը ամէն վայրկեան մոլութիւն զարգացուցած է իր մէջ, ան հեղինակն է աշխարհի ամենաայլանդակ եւ սարսափելի ոճիրներուն, բայց դատապարտուած չէ անմահ մնալու նաեւ քաղաքակրթութենէն, եթէ զայն ղեկավարող տարրը իր ջանքերը լարէ այդ ուղղութեամբ։ Զգենք, որ այսօրուան Թուրքը այնքան ալ անարժէք տարր մը չէ արդիական իմաստով։ Ես այն համոզումն ունիմ, որ այսօր Թուրքը իր կրթական մակարդակով ետ չէ իր դրացի երկիրներէն։ Ան քայլ առ քայլ կը յառաջանայ եւ կը զարգանայ, առանց կաշկանդումներու։

Այս առթիւ անգամ մըն ալ ըսենք, որ մեզի համար վիճելի են բոլոր այն փաստերը, որոնք շատ հեռաւոր անցեալէն կը յիշուին, Թուրքը ներկայացնելու համար անքաղաքակիրթ տարր։ Ես կ'ընդունիմ մարդկութեան յառաջդիմութեան, ու հետեւաբար բոլոր ձեռնարկներուն յարգը, որոնք կը գործադրուին այդ ուղղութեամբ։

Ու այս հաւատքը, այս ըմբռնումը ո՛չ նախասիրութեան, ո՛չ ալ կանխակալ տրամադրութեան արդիւնք է, այլ ներշնչուած իրական կեանքէն։ Եթէ այսօրուան եւրոպական ազգերը բնական յարգորդներն են իրենց «վայրենի» նախահայրերուն, կերպարանափոխուած իրենց մարմնական եւ հոգեբանական կառուցուածքովը, եւ եթէ այս պատմական ճշմարտութիւնը փաստ է, ապա ուրեմն այդ նոյն փաստը կ'ըսէ, որ այսօրուան Թուրքը կրնայ յաջորդն ըլլալ վայրենի Թուրանական գեղին, եւ սակայն ատիկա իրենց արգելք չէ, որ ան չենթարկուի արդի քաղաքակրթութեան ազդեցութեան։

Հակառակը պնդողներէն շատերը իբրեւ գլխաւոր առարկութիւն առաջ կը քաշեն ուրիշ տեսութիւն մը,— Թէ շարժումը չի կրնար տեւական եւ արմատական ըլլալ, քանի որ կ'առաջնորդուի ժողովուրդի մէկ փոքրաթիւ մասին, վերի շերտերուն կողմէն, եւ պարտադրուած է բռնութեամբ։

Անշուշտ, ճշմարտութիւններ կան այս առարկութիւններուն մէջ։ Բայց կան նաեւ ասոր հակառակ փաստեր ալ, նոյնքան անժխտելի։ Ասիկա ակադեմական վէճ մըն է բարեշրջականներու եւ գործօն յեղափոխականներու մէջ։ Կարիք չկայ մտնելու անոնց խորին մեկնութիւններուն մէջ, երբ կեանքը ունի բազմաթիւ օրինակներ, որոնք կրնան շատ աւելի հեշտութեամբ նպաստել մեզի։

Առնենք ամէնէն առաջ մենք մեզի։ Կը սիրենք պարծենալ մեր ազատագրական պայքարով եւ մեր այս կամ այն առաւելութիւններով, եւ սակայն չենք անդրադառնար այդ նոյն լաւ իրականութիւններու ծագման պատմութիւններուն։ Այսպէս օրինակ, ինչո՞ւ չենք նայիր մեր ազատագրական պայքարի շուրջ ժամանակին ծագած աղմուկին։ Ինչո՞ւ չենք յիշեր, որ այդ պայքարը որքան ալ արդար, որքան ալ նուիրական, այնուամենայնիւ հայութեան մեծամասնութեան համար ընդունելի չէր ժամանակին։

Հայ քաղքենի, պահպանողական մտաւորականութիւնը, կղերը, նոյնիսկ բուն ժողովրդական զանգուածը — այսինքն բուն հարստահարուող գիւղացին նախնական շրջանին չէին կրնար հաշտուիլ ազատագրական պայքարի մտքին հետ։ Ու մեր մօտիկ անցեալը լիքն է բազմաթիւ փաստերով, որոնք ցոյց կուտան մեր ժողովրդական լաչն խաւերու ընդդիմութիւնը այդ գաղափարին դէմ։ Երկար ժամանակ, ծանր եւ թանկագին զոհողութիւններու գնով միայն այս գաղափարը ժողովրդականացաւ, եւ աստիճանաբար գրաւեաւ հաւատոյ հանգանակ հայ ժողովրդի խոշոր մեծամասնութեան։ Միեւնոյն ընդդիմութիւնը մեր ժողովուրդի կողմէն, մեր յեղափոխական եւ ընկերային զանազան քայլերու հանդէպ։ Բայց այս բոլոր ընդդիմութիւնները չբացած, անհետացած են ժամանակին հետ եւ այնքան արագ, որքան վճռական եւ խիզախ են եղած մեր ղեկավարները։

Այս բոլորին հետ կայ նաեւ աւելի զօրաւոր փաստ մըդ՝ հայութեան վերաբերումն է իր անկախութեան մասին։ Գաղտնիք չէ, որ հայութիւնը տակաւին այսօր ալ, հակառակ մեր այնքան դառն փորձութիւններուն, իր ամբողջութեանը մէջ, իրրեւ ազգ չունի վճռական եւ մէկ հատիկ բանաձեւ իր անկախութեան գաղափարի շուրջ։ Ուրիշ խօսքով, այսօր իսկ այս ժողովուրդի մէկ ուրոյ մասին համար անկախութեան գաղափարը անմարսելի է, առարկելի։ Այսու հանդերձ մենք մեզի իրաւունք կուտանք կռուելու յանուն մեր անկախութեան, զայն որպէս միակ միջոց ընդունելով մեր ժողովուրդի փրկութեան ու զարգացման։

Հարկ չկայ երկարել փաստերու շարքը, որքան ալ զօրաւոր ըլլան անոնք, մանաւանդ յետ պատերազմեան շրջանին։ Ցիշենք ընդհանուր կերպով, որ այսօր շատ մը ազգեր, իրենց մէջէն ծնած չնչին փոքրամասնութիւններուազդեցութեան տակ կը կերպարանափոխուին ամբողջապէս ժամանակի ընթացքին նորանոր սերունդներու հետ։

Այս բոլորէն պէտք է եզրակացնել թէ ժողովուրդ մը ընդունակ է իւրացնելու գաղափարներ մը, իրմէ ծնած թէ իրեն անհարազատ, նայելով թէ որո՞նք են այդ ժողովուրդներու ղեկավարները, եւ որքա՞ն անոնք տէր են իրենց դերին եւ կոչումին։

Արդ, այս բոլորէն ետք, ինչո՞ւ չընդունիլ որ, Թուրքիոյ արդիականացման ձեռնարկները խոշոր նշանակութիւն ունեցող իրողութիւններ են, որոնք կոչուած են Թուրք ժողովուրդի ներքին եւ արտաքին, բարոյական եւ հոգեկան պատկերը կերպարանափոխելու։

Այսօր ամենավայրենի գազանն ալ կը մարզուի, երբ շատ մը ընտանի անասուններ կը կըրթուին, նոյն իսկ բեմերու վրայ դերեր կը կատարեն, ինչո՞ւ պնդել թէ Թուրք ժողովուրդը անընդունակ է քաղաքակրթական ձեռնարկներու։

Անկախ մեր նախասիրութիւններէն, անկախ քաղաքական հաշիւներէն, իրրեւ երեւոյթ ընդունինք, որ Թուրքիան դրուած է յառաջդիմելու նոր ճամբու մը վրայ, որմէ իր վերադարձը միշեւ իր նախապատերազմեան կացութիւնը, անկարելի եւ անբնական է։

Այս առարկութիւններով, այլեւս աւելորդ է ծանրանալ երկրորդ տեսակէտի վրայ, որուն ի նպաստ դասաւորուեցան մեր բոլոր փաստարկութիւնները։

Ս. ԹԱԹՈՒԼ

ԿԻՍՈ-ԲԱՐԵԿԱՄԱԿԱՆ

ԼՈՅՍ

Արհեստական լոյսը չունի ո՛եւէ բարերար ազդեցութիւն մեր կազմուածքին վրայ։ Չպիտի զբաղինք անով։

Արեւուն լուսաւոր ճառագայթները մասամբ կը ծծուին մթնոլորտէն, որ այնքան աւելի կ'իւրացնէ անոնցմէ որքան ջրաշղթով ծանրաբեռնուած է։ Բարձրութիւններու վրայ արեւային ճառագայթները աւելի ազդեցիկ եւ զօրաւոր են ջերմութեամբ, «յս պատճառաւ համեմատաբար կարճ ժամանակամիջոցի մէջ՝ գրեթէ երկու ամսուան ընթագքին հացաբոյսեր կը ծլին, կը բարձրանան եւ կ'արտադրեն։ Ալպեաններու 1600 մեթր բարձրութեան վրայ կը ճանչնամ գիւղ մը՝ Bouneval որ մինչեւ յունիս ձիւնով ծածկուած է յունիսի վերջ կը ցանեն եւ սեպտեմբերի վերջը կը հնձեն։

Արեւու լոյսին եւ ջերմութեան բարերար ազդեցութենէն օգտուելու համար է որ բարձրութիւններու վրայ հաստատուած են սանաթորիումներ. ինչպէս Ջուիցերիոյ մէջ- Լէյսէն՝ 1450 մեդր, Տավոս՝ 1558 մեդր եւ Արօզա՝ 1880 մեդր բարձրութիւններու վրայ։ Կան նաեւ սանաթորիումներ միջին բարձրութիւններու վրայ, ինչպէս Ֆրանսայի մէջ Արեւել.Պիրենեաններու վրայ Գամպօ, Էնի մէջ՝ Հօթվիլ եւ այլն։ Այդ հաստատութիւններուն մէջ կարելի է տալ արեւային լոգանքներ հոն խնամուող հիւանդներու։

Արեւուն լոյսը բնութեան ընծայած թանկագին բարիքն է, որմէ պէտք չէր որ զրկուեր բնաւ մարդ, այլ առատապէս վայելէր զայն. եւ սակայն ներկայ ընկերական կազմակերպութեան ամենամեծ ամօթն է եւ ամէնէն աւելի ըմբոստացուցիչ պարագան, դատապարտել ընտանիքներ հազարներով բիւրերով ապրելու նկուղներու եւ աղտեղի խցիկներու մէջ, ուր լոյսը մուտք չունի եւ ուր անարիւն եւ դալկահար մանուկներ կը հիւծին օդի եւ լոյսի կարօտով։

Արեւուն լոյսն է որ ազդելով մեր ջղային դրութեան վրայ կ'ապահովէ մեր ներքին գործարաններու ներդաշնակ պաշտօնավարումը. արեւուն լոյսին ժամանակաւոր պակասութենէն ազդուած երբեմն առանց ուրիշ բանաւոր պատճառի կը տխրինք եւ հոգեկան անհաճոյ տրամադրութեան կը մատնուինք։

Արեւուն լոյսը միքրոպայինջ ազդեցութիւն ունի. միքրոպներէն շատերը արեւու եւ լոյսի ուղղակի ազդեցութեան տակ կը սպաննուին կամ իրենց կենսունակութիւնը կը կորսնցնեն. զոր օրինակ ժանտատենդի ժանրէները (bacilles typhiques) առաւաւտէն մէկ ժամուան մէջ կը դադրին ապրելէ, երբ արեւային ճառագայթներու ենթարկուին ուղղակի, իսկ քօխի մանրէները անելի դիմադրող են եւ կը մեռնին 5էն 7 ժամուան մէջ։ Իրաւ է որ այս արդիւնքը կը տարբերի միքրոպներու գտնուած միջավայրին, առատութեան եւ ի՛նչ պայմաններու ենթարկուելուն համեմատ։ Ժանտատենդի եւ քոլերայի մանրէները աւելի շուտ կը ջնջուին թափանցիկ միջավայրի, զոր օրինակ յստակ ջուրի քան պղտոր ջուրի մէջ, թեթեւ խաւի քան խորութեան մէջ։ Քօխի մանրէները աւելի շուտ կ'ազդուին արեւուն լոյսէն, երբ ողորկ մակերեսի վրայ կը գտնուին, ինչպէս սալահի մը վրայ եւ կամ երկաթէ անկողինի մը վրայ, քան անոնք որոնք պահ ուրծած են բուրդէ գգեստներու, բուրդէ ներքնակներու (matelas) եւ մուշտակներու մէջ, ուր արեւին լոյսը չի կրնար պէտք եղած չափով թափանցել։ Պատեհութիւնը ներկայացած պահուն վարանելու պէտք չկայ, անհրաժեշտ է ջերմադարանի մը (étuve) մէջ գերջեռուցի մը միջոցաւ հականախել զանոնք անմնայ։

Արեւու լոյսին բարերար ազդեցութիւնը թոքախտաւորներու վրայ հաստատուած իրողութիւն մըն է. աշխատանոցի փորձերու մէջ տեսնուած է որ այն հնդկախոզերը որոնց քօխի մանրէներ ներարկուած են, արեւուն լոյսին մէջ աւելի երկար կ'ապրին ք ն անոնք որ արեւուն լոյսէն զրկուած են։

Արեւուն լոյսը բուժիչ զօրութիւնն ունի ազպախտի (tuberculose osseuse), մորթային կարգ մը հիւանդութիւններու համար եւ մասնաւոր հաստատութիւններ կան որոնք լաւագոյն արդիւնքով կ'օգտագործեն արեւու լոյսին բարերար ապդեցութիւնը։

Դարձիր դէպի արեւը եւ փնտռէ անոր կենսատու ազդեցութիւնը, Հայրենակի՛ց, երբ հիւղակ մը կանգնես բնակելու եւ բնակեցնելու զաւակներդ, այնպիսի դիրք մը ընծայէ անոր որ արեւը առանց արգելքի մը հանդիպելու թափանցէ հոն եւ իր լոյսով ողողէ ամէն անկիւն։ Ցիշէ աշխարհածանօթ առածը. «Հոն ուր արեւուն լոյսը կը մտնէ, բժիշկ չի մտներ»։

Փոխանցիկ հիւանդութեան մը պարագային, օգտագործէ արեւուն լոյսը, հիւանդին զգեստները արեւուն հականեխիչ ճառագայթներուն ենթարկելով։ Վարդախտի, Տարսանիթի, կպոյտ հազի միքրոտարրերը (germes) կ'ազդուին եւ կը ջնջուին արեւուն լոյսով։

Այս ամէնը ճանչնալէն յետոյ, մտագի չե՞ս գտներ մեր հեթանոս նախահայրերը որոնք պաշտօն կը մատուցանէին արեւուն՝ «Աղբիւր ամենայն բարեաց»։

ՏՈՔԹ. Բ. ՈՍԿԻ

ԶԷՊԷԼ ՄՈՒՍԱ

Տնտեսական դժուար կացութեան մը ժէշ կ'ապրիՁէպէլՄուսա հայ գաղութը։ Մխիթարականն չէ նաեւ իր կրթական վիճակը։ Ու այս պարզ է, նիւթականն անձկութիւնը կաշկանդած է զայն ու թոյլ չէ տուած որ ան կարենայ մարմին տալ իր տենչանքներուն։

Այսու հանդերձ գրեթէ ամէն դիւղ ունի նաեւ իր դպրոցը, բայց, անունով միայն, պարզապէս վարժարանի գաղափարը վառ պահելու, եւ իրենց երախաներուն «ա, բ, գ»ը սորվեցնելու։ Այդ իսկ, բաւ է գաղափար մը կազմելու, թէ որքա՛ն կը տենչայ այդ ժողովուրդը ուսումի, թէ որքա՛ն կը սիրէ ան իր մայրենի լեզուն։

Մէկ երկու տարի առաջ Բարեգործականը պզտիկ նպաստ մը յատկացուցած էր այդ շրջանի դպրոցներուն, եւ ուսուցիչ մը կը պահէր այնտեղ, բայց, նկատի առնելով որ նման գործ մը իր նպատակին մաս չի կազմեր, շուտով դադրեցուցած է զայն։

Ջունին դրադարաններ, միեւնոյն պատճառով չեն կրցած պահովել նաեւ օրաթերթեր, որոնց պակասն զգալի է։

Դժբախտաբար դուրսէն ալ ոչ ոք հետաքրքրուած է այս գաղութով, որ գրեթէ միակն է բոլոր հայ գաղութներուն մէջ, որ կրցած է պահել իր ինքնութիւնն ու ազգային դիմագիծը, ու մեզի փշրանքներ բերած է մեր նախնիքներու ազնուական առաքինութիւններէն ու բարքերէն։

Դեռ մինչեւ երէկ անծանօթ էր, ու այսօր իսկ շատերը անծանօթ են անոր։ Ընդհանուր պատերազմին իր մղած մարտումն էր որ ան ցաւ հայ ժողովուրդին, հետաքրքիր պանծալի ու սիրուն մը ըրաւ անտարակոյսօն»։

Հարկաւ անոնք որ զարգացած չէ ան. ան ալ ունեցան իրենց տխուր կողմերը եւ ունի անկաւին, որոնք հետեւանքն են թուրքին ըլլալ նոյնպէս տուժեցան։ Ամենայոտի թիւնը անհատական այլ «էպէյիական» աղտոտուումն ու գէշ նախանձն է։ Ժամանակ մը ծայրայեղ հասնող պայքարի մը ենտուած էր, որ սակայն բարերախտաբար անհետացած է, շնորհիւ այն գիտակից տասարդներուն, որ նոր նետեր են։

Ձէպէլ Մուսայի բոլոր դացիներն ալ ասպետական թեան ժառանգող հիւրասիրութիւն մը ցոյց կուտան իրենց այցելող հիւրերուն, յատկապէս թիւն մը, որ զուտ հայկական

Բայց, վազըՁեցիները, տըրպէկցիներն ու եւլուքցիները, երեքը միասին նաշարը կը կազմեն այդ զուարթին, եւ Խըտըրպէկին նայ պատիւը ըլլալու անոտը, ան է որ արիւն ու կը զրկէ ամէնուն, ան է կենսունակ, ուսումնատենդ դեռատի երիտասարդնեկեանքի կը կանչէ միրն է նախաձեռնութեան Բայց կարելի չէ իր բաժնել նաեւ Եօղուն Ու արդէն այնքան մօտ են րու որ մէկ-մէկ արուարձան թուին ըլլալ մինչեւյն գիւղին

Կլիմայի եւ բնական կութիւններու տեսակէտով ուար է դասաւորում մը «Ձէպէլի» գիւղերուն միջեւ բաքանչիւրը իրեն յատուկ ղեցկութիւն մը ունի։

ՎազըՁը թէեւ Խըտըրկին կեն Ջուրը կը խմէ, բայց, ծովահայեաց դիրք, մաքուր եւ հոյակապ ձորակ մը, նոյնքան կը պատկանի Խըտըրպէկին։

Խըտըրպէկը ունի առատ բով սքանչելի աղբիւր մը, ձորակ մը սիրուն, բայց, խոօդ, ու առատ ժժղուկներ։

Կարելի չէ չյիշել սակայ իր ամէնէն մեծ հմայքը, պակսի մեւս գիւղերուն քով դարաւոր եւ պատկառելի սին, որ իր զով ստուերին քեւ ամբողջ ամառը կը հիւկալէ եւ ՎազըՁցին, եւ նրպէկցին, և Եօղուն Օլուքըն ամէն անցորդ որ իրեն կը

Կ'ըսեն թէ հազար հինրիւր տարիներու կեանք անիկա։ 15 մարդեր զրկհազիւ կրնան իր բունէն չրգրկել։ Այդ վեհաշուք ծերհին մասը տարիներու թացքին փտած եւ դատկուած է, ու վերածուած՝ եակի մը, ուր ոտքի վրայ մարդ կրնան կենալ։ Պատմի ընթացքին 8 ձիաոյժ կրցած են հոն ապաստանել ազատուիլ։ Այժմ նուիրծառ մըն է ան, ու հոն պէկցի մայրերը կ'երթան կը վառեն ու խունկ կը ու այս կերպով բնազդօրէն նոնք կ'երթան կը կապ «Մօսեաց անտառը» պաշտրենց նախնիքներուն։

Խըտըրը պէկի աղբիւրին այսօր այդ դարաւոր ծառ մէն անցորդի վսեմ հեքեան կը պատմէ։

Եօղուն Օլուքը՝ թէկուզ Ջուրով նուազ, բայց լաւ րանոց է։ Իր բարձր դիրքով վահայեաց ու օդասուն, և իր ղեցիկ տեսարաններով ու նիի կալերով շատ վեր է ներէն։

Հաճի Հապիպլին նոյնշատ հաճելի ժամարանոց է պաղ աղբիւր եւ շքեղութիւնրով լեցուն հոր մը, սակայ չեմ կրնար մոռնալ բնաւ ծառերուն տակէն, առուակի ի վեր եւ բարտիներու ներու մէջէն մագլցող տրիկ արահետը, որ կանգ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ի՞ՆՉ ԿԱՐԵԼԻ Է ԱՍԵԼ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՄԱՍԻՆ

Հայկական հարցի մասին շատ բան է գրվել ու ասվել, բայց ոչ ոք դեռ չի ասել, թե ինչ է հայկական հարցը։ Ինչո՞ւ է ծագել այդ հարցը, ինչո՞ւ է նա մնում անլուծելի։ Ինչո՞ւ է նա ներկայացել որպես Եվրոպայի խղճի հարց։ Ինչո՞ւ է նա դարձել Եվրոպայի դիվանագիտության ամենաբարդ հարցերից մեկը։ Ինչո՞ւ է նա ներկայացել որպես Եվրոպայի խաղաղության ամենամեծ վտանգներից մեկը։

Ահա այդ հարցերի պատասխանները։

Հայկական հարցը ծագել է ոչ թե հայերի ցանկությունից, այլ Եվրոպայի շահերից։ Հայկական հարցը ծագել է այն ժամանակ, երբ Եվրոպան սկսել է ձգտել դեպի Ասիա։ Հայկական հարցը ծագել է այն ժամանակ, երբ Եվրոպան սկսել է ձգտել դեպի Ասիա։ Հայկական հարցը ծագել է այն ժամանակ, երբ Եվրոպան սկսել է ձգտել դեպի Ասիա։

ունեցաւ հանդիսաւոր արարողութիւնով մը։ Բոլոր եկեղեցականներն ու նախարարները սեւ շապիկ հագած էին։ Մեծ բազմութիւն մը ներկայ էր սրահին մէջ։ Երբ Մուսոլինի սեւ շապիկով ներս մտաւ, բոլորը յոտնկայս սկսան ծափահարել զայն եւ երգել ազգային քայլերգը։

Ձեռքի շարժում մը բաւական եղաւ խոր լռութիւն ստեղծելու սրահին մէջ։ Ծափերով ընդունուեցան Աշխատանքի Սահմանադրութիւնն ու ֆաշիսմի Մեծ Խորհուրդին վերաբերեալ օրինագիծերը։

Մուսոլինի խօսեցաւ կարեւոր ճառ մը, որ տեւեց մօտ մէկ ժամ։

Իտալիա եւ Թուրքիա

«Թրիպունա», իտալեւթուրք դաշնագրի ստորագրութեան առթիւ կը գրէ։

— «Իտալիոյ քաղաքականութիւնը որ անհրաժեշտութեանց վրայ կոթնած, տարածման օրինաւոր հիմեր ունի, առանց երկդիմութեան կը հանդիսանայ խաղաղութեան տարր մը»։

Եւ Իտալիոյ արդարամտութեան եւ ուժին մասին կ'ընէ կարգ մը խորհրդածութիւններ։

Մահտոնըլտ Փարիզի մէջ

Անգլիոյ նախկին վարչապետ եւ աշխատաւորական կուսակցութեան վարիչ Ռամսէյ Մաքտոնըլտ քանի մը օրէ ի վեր Փարիզ կը գտնուի։ Մաքտոնըլտ կիրակի օր խօսակցութիւններ ունեցաւ Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութեան վարիչներուն եւ Ֆրանսացի պետական դէմքերու հետ։ Ի պատիւ իրեն տրուեցաւ ճաշկերոյթ մը, որուն ներկայ եղան երեսփ. ժողովի ընկերվարական նախագահ Ֆէրնան Պուիսոն, Շերակոյտի նախագահը եւ Փարիզի անգլիական դեսպանը։

Մաքտոնըլտ երէկ իրիկուն Արդարութեան Պալատի մեծ սրահին մէջ դասախօսութիւն մը տուաւ «Աշխատաւորական կուսակցութեան ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան» մասին։

ԱՇԽԱՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ԴԱՐՁԵԱԼ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳԼՈՒԽ ?

Լորտ Ռոթըրմիր «Սընտէյ Տիսփէչ»ի մէջ հրատարակուած նամակով մը կը նախատեսէ որ Աշխատաւորական կուսակցութիւնը անկասկած իշխանութեան գլուխ պիտի անցնի դարձեալ 2-3 տարիէն, որովհետեւ յառաջիկային խորհրդարանային ընտրութեանց մէջ պահպանողականներու մեծամասնութիւնը շատ կասկածելի պիտի ըլլայ։

Լորտ Ռոթըրմիր կը քննադատէ վերջին կառավարութիւնները, որոնք անպէտ ծախքերու քանակը մեծապէս աւելցուցին. այս կարգէն են Պաղեստինի եւ Միջագետքի հոգատարութիւնները պահելու համար եղած ծախքերը, առանց խօսելու ամէն շաբաթ անգործներուն տրուած 350,000 անգլիական ոսկիին մասին, որով Անգլիա Ֆրանսայէն աւելի աղքատ երկիր մը կ'ըլլայ։

Թրխական դրամին կայունացումը

Թուրքիոյ ելմտական գործավար Սարաճ օղլու Շիւքրի պէյ Պոլսոյ Սակարանի կոմիսարութեան հրահանգ տուած է ուսումնասիրել թրքական ոսկիին կայունացումը։

Կը կարծուի սակայն թէ նախ քան կայունացումը պիտի ստեղծուի պետական դրամատուն մը։

Ֆրանկֆուրտ խառն դատարանին աղջկան

Պոլսոյ Ֆրանքեւթուրք խառն դատարանը զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։ Պատերազմէն առաջ, Ատանայի Զուքուր Օվա ագարակը 75 տարի պայմանաժամով օգտագործելու մենաշնորհ տրուած էր Ֆրանսական Վանտէօվր Էչփէս ընկերութեան։ Պատերազմին պատճառով, ընկերութիւնը չէ կրցած շահագործել ագարակը։ Չինադարձէն յետոյ Թուրք կառավարութեան դիմած է՝ խնդրելով որ ճանչնայ իր մենաշնորհը, որ յիշատակուած է Ֆրանքլէն-Ուլյեոնի համաձայնագրին մէջ։ Ակէ գատ Զուքուր Օվայի հարցը Լոզանի մէջ ալ խնդրոյ առարկայ եղաւ, եւ որոշուեցաւ խառն դատարանի իրաւասութենէն դուրս նկատել զայն։

Հակառակ այս բոլորին, դատարանի նախագահ Ասէր, յայտնեց թէ պայմանագրութիւնը մենաշնորհի հանգամանք չունի, հետեւաբար դատարանի իրաւասութեան տակ կ'իյնայ։ Թուրքիոյ ներկայացուցիչը բողոքեց եւ չընդունեց այս տեսակէտը։ Ասոր վրայ, դատարանը վճիռը յետաձգեց։

Միջազգային պանդոկներու ընկերութիւնը Բերա Փալաս պանդոկը կը պահանջէր, ըսելով թէ պանդոկին նախկին տէր Պոտոսաքիէն գնած է շէնքը։ Դատավարութեան ընթացքին ընկերութեան փաստաբանը պահանջեց որ կառավարութիւնը երաշխաւորութիւն ցոյց տայ մինչեւ որ դատը լսանայ։

Ասյս առաջարկը քննելու համար դատը յետաձգուեցաւ։

Ափոսթոլիտիս անուն Յոյն մը դատ բացած էր և կը պահանջէր որ իրեն վերադարձուին Այտընի մէջ իր ունեցած կալուածները, քանի որ ֆրանսական հպատակ է ինք։ Դատարանը մեծամասնութեամբ վճռեց թէ ֆրանսական հպատակ է Ափոսթոլիտիս։ Թուրք ներկայացուցիչը բողոքեց, ըսելով թէ հպատակութեան վերաբերեալ վէճերը կը քննուին տեղական դատարաններուն և ոչ թէ խառն դատարաններուն կողմէ։

Ծերակուտականի մը խելագարութիւնը

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Սոմի ծերակուտական եւ նախկին ելմտական նախարար Քլոց բախտախաղի մէջ մեծ գումարներ կորսնցուցած ըլլալով, սկսած է մտային խանգարման նշաններ ցոյց տալ։

Վերջերս գնած էր թանկարժէք գոհարեղէն մը, եւ փոխարժէքը վճարած չէքով մը՝ քաշուած դրամատան մը վրայ, ուր այլեւս դրամ չունէր։

Ծերակուտականը այժմ Մալմէզոնի մէկ յիմարանոցին մէջ հսկողութեան տակ առնուած է։

Մէրճան Ալթունեան հրոսախումբին դատը

Մերճան Ալթունեան հրոսախումբին հետ տեղի ունեցած ընդհարումի ընթացքին սպաննուած ոստիկան Մուամմէր Ճավիտ պէյի կինը 45 հազար ոսկիանոց վնասուց հատուցման դատ բացած էր։ Դատը յետաձգուեցաւ ուրիշ օրուան, նկատելով որ Թրթաձրարը ներկայիս Էնկիւրի կը գտնուի և կը քննուի դատական գործավարութեան կողմէ։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊՈԼԻՍ 1880Ի Ն

THÉ YAVROU ▣ ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՍՆՏՈՒԿՈՎ ԵՒ ԾՐԱՐՈՎ ԹԷՅԵՐ
ԸՆՏԻՐ ՀՈՏԱՒԷՏ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ
ՀԵՐՄԱԿ ԾԱՂԻԿ (Ագ-Դուրուգ) ԹԷՅԵՐՈՎ ԽԱՌՆՈՒԻՐԴՆԵՐ
պահանջեցէք մեր Թէյերը ամէնուրեք՝ Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերու մէջ
ՀԱՒԱՔԻ՝ Comptoir des THÉS YAVROU
23 Rue Senac, MARSEILLE եւ 29 Ave. Trudaine, PARIS
Tél. MANUEL 25 - 27 Tél. TRUDAINE 53 - 73

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԺՈՒԱՆՎԻԼԻ ՄԷՋ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ՝ ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ
15 Դեկտ. Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ
Tête Noire-ի սրահներուն մէջ, 24 Quai Baubourg
ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ ԵՐԵՒ ՔՐԻԶԱԼԻՐ ՋԱՒԵՇՏՆԵՐ
Առաջնակարգ ճաշ-պանտ եւ սիրուն անակնկալներ
Թռւամուէյ 108 թիւ Porte de Vincennesէն

Հ. Ց. Դ.
Լիոնի կուկունեան խումբի ժողովը վաղը Հորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին նախորդ ժողովի տեղը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Ներկայ պիտի ըլլայ շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՅԻՇԵԱՏԵՏ
ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԸՂ այս իրիկուն ժամը 10—11 ընդհ. պատմութիւն (Մ. Նաթանեան)։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ
ՍՏԱՑԱՆՔ
Մարսէյլ, Գործ.— 698.50։
Կարդագրեցինք։
Շամփիներ, Տքթ. Ո.— 60։
Իսի լէ-Մուլինօ, Ա. Ե.— 10։
Մարսէյլ, Ա. Ա.— 100։
Փարիզ, Ա. Ֆ.— 30։
Պէլֆոռ, Պ. Ա.— 35։
Օշ, Շ. Ս.— 70։
Լանսէյ, Գործ. Ն.Գ.— 160.60։
Վալանս, Գործ.— 330։ Կարգադրեցինք։
Սէվըը, Ն. Յ.— 70։
Փարիզ, Ժ. Մ.— 35։
Ռօեալ, Յ. Ա.— 35։
Մարսէյլ, Կ. Պ.— 35։
Լա Սիոթայ, Ղ. Ա.— 140։
Լը փուզէն, Կ. Մ.— 10։
Պրէթաքպլը, (Սէն Սիր) Ս. Պ. — Մտացած ենք, Տեսնել՝ «Յառաջ» թիւ 817։

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ
— Կը փնտռուի Պիթլիսցի Աբրամ Գասպարեան որ 1922ին կը գտնուէր Սելանիկի (Յունաստան) շրջակաները։
Իմացնել՝ յակոբ Միքայէլեանի 20 Av. Haraps, Viroflay (S. et O.) France.

— Կը փնտռուի Օրտուցի Յ. Յովհաննէսեան 22 տարեկան, հօր անուն Կարապետ, մօր անուն Թոմոմ։ Հորս տարի առաջ կը բնակէր Փարիզ, 5 Rue Lesage։ Իմացնել՝ իր եղբօր Նշան Յովհաննէսեանի, Լէոֆորոս Վասիլէոս Եօրկիու թիւ 30, Salonique, Grèce։

— Գարակէօզեան Հօմի սափրիչ Տիգրան Միրզաեան (Խոյցի, Պարսկաստան) կը փնտռէ իր քոյրը, Մարգարիտ Միրզաեան որ 1922ի սկիզբը կը գտնուէր Խասգիւղի եկեղեցւոյ կայանը (Պոլիս)։ Գրել՝ Mirzayan Dicran, La Gaudinière, La Ville-aux-Clercs. (Loire et Cher).

Կը խնդրուի արտասահմանեան Թերթերէն արտատպել։

— Ափիոն Գարաֆիսարցի Խոջէն Թադէոսեան կը փնտռէ իր եղբայրը յակոբ Թադէոսեան որ 1925ի վերջերը տեսնուած է փարիզի մէջ։ Իմացնել՝ Khoren Yerganian, Issy - les - Moulineaux, Seine.

ԳՆԵՑԷ՛Ք
ԱՐԵՒԵԼ. ՍԻՄԻԹՆԵՐ
Շացագործ LA GARDEէ
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)

ՕՐԱՑՈՅՑ
1929
Ս. Փ. ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ, Կ. ՊՈԼԻՍ
ԳԻՆ՝ 5 ՖՐԱՆՔ
Ստանալու համար դիմել՝ Agopian Nubar, Librairie, 191 cours Lafayette, LYON.
Մեծաքանակի համար զեղչ

ՌՈՒՄԱՀԱՅ ԿԱՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹԸ
Յունուար 6ին, 8 Rue Jean Goujon-ի սրահներուն մէջ։

ԴԵԿՏ. 15ԻՆ ԼՈՑՍ ԿԸ ՑԵՍՆԷ
«ԾԱՂԻԿ ԿԸ ՓԵՏՏԵՄ»
(Գերթուածներ)
Գրեց՝ Օ. ՉԱՐՄՈՒՆԻ

Գրաշար կ'ուզուի
Հայերէնի խիստ վարժ երկու գրաշար կ'ուզուի։ Դիմել՝ «Massis» տպարան, 208bis rue Lafayette, Paris (10e).

Կ'ՈՒԶՈՒԻ գրաշարի աշակերտ մը։ Մնայուն գործ։ Դիմել՝ Յառաջի։

ԿԱԶՄԱՐԱՐ կազմարարական ամէն տեսակ աշխատանք, մասնաւորաբար լիւքս գիրքեր, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ Գրել՝ Ժիբրալր Խուպէսէրեանի, 37 Rue des Fleurs, Viroflay, (S. et O.).

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ժամագործի աշակերտ մը։ Դիմել՝ Պ. Յակոբ Քիւրքճանի, 6 Rue Seveste, մէթրօ՝ Anvers.

ՎԱՐԱՆ Է ընդարձակ աշխատանոց մը, առաղձագործի, կօշկակարի եւ նման գործերու յարմար։ 3000 ֆր. տարեկան։ 17 Rue Damesme, մէթրօ՝ Իթալի։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ Քօրնէլիի գործատուհիներ լաւ վճարում։ Նաեւ աշակերտուհիներ, որոնց կը վճարուի առաջին օրէն։ Դիմել՝ վերի հասցէին։

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ՈՒՆԻՆՔ ֆոնոկրաֆները եւ յայտնի արուեստագէտներու փլաքները՝ Հայերէն, Յունարէն, Թուրքերէն, Հրէերէն, Արաբերէն, Սպանիերէն, Ալժերիական, Թունուզական եւ Մարոքեան։ Միակ ներկայացուցիչը Ֆրանսայի։ Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e).

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ ժրաջան գործաւորուհիներ։ Թեթեւ աշխատանք։ Դիմել՝ պալոնի գործարանը, J. Paturel et Cie. 125 Rue d'Avron, փարիզ։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
E. STEFIKI
վկայեալ իրաւագէտ, քաղաքականգիտութեանց վարժարանէն։
106 Ave. Kléber, Paris (16e)
Հեռ. Passy 72.56
ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ միջոցի մէջ Ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները։
Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: E. SOUVIGNY

Տօքթ. ԱՍԼԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՔԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վէներական ախտերու
Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով
ցօդացաւ, ջղացաւ (Sciatique), նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրաթուլութիւն (Rachitisme) եւայլն։
16 Rue Bleue, մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 2—7, կիրակի 9—12

ԱՄԵՐԻԿԱ
Աշխատիլ ուզող հայ գրաշար մը, որ հմուտ է տպագրական, գեղարուեստական, քաթալոժիկ եւ լրագրական գործերու եւ երկար տեղ աշխատած եւ մեծ փորձառութիւն ու հմտութիւն շահած է, նաեւ յայսոթայփի մէջ, կ'ուզէ գործ ստանձնել Ամերիկահայ տպարանի մը մէջ։ Աշխատած է Թիֆլիզ, Քեթրոկրատ, Փարիզ։ Գիտէ լեզուներ։ Դիմել՝ G. Makountz, 9 Rue Victor Cousin, Paris (V), France.

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ
Լաւագոյն յախճապակիէ եւ անմրցելի գիներով Արեւելեան սուրճի եւ թէյի գաւաթներու, Թէյամաններու, Ձեզվէներու, զանագան սպասներու համար դիմել՝ միակ կեդրոնատեղին
Mlle E. PERRET
16, Rue Puvis de Chavannes, MARSEILLE
Ֆրանսայի ներքին գաւառներէ եղած ապսպրանքները կը կատարուին ամենաարագ կերպով եւ մեծ խնամքով։
Mlle E. PERRET կը յայտարարէ իր յաձախորդներուն որ իր հաշիւներու փակման առթիւ, կը ծախէ աննախընթաց գեղչուած գիներով սուրճի ջաղացքներ՝ 40 եւ 55 ֆրանքի։
Թղթակցութիւն՝ Հայերէն եւ Ֆրանսերէն։

A. TORDJEMAN
Աղած ձուկերու միակ կեդրոնատեղին ուր կը ծախէ մեծ քանակ անհաւատալի գիներով 60—65 քիլոնոց տակառներու մէջ անշուշտ, սարտելա եւ սկումբրու (գլուխով եւ առանց գլուխի)։ Շաձոյքով կը պատասխանէ բոլոր յաձախորդներուն որոնք կ'ուզեն տեղեկանալ գիներուն եւ պայմաններուն։ Դիմել հայերէն կամ ֆրանսերէն,
A. Tordjeman, 44 Rue Tapis Vert, MARSEILLE

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ԵՒ ՕՐԻՈՐԴՆԵՐ
Եթէ կ'ուզէք ամենաշիք գլխարկներ ունենալ ամենայարմար գիներով և կամ թրանսֆօրմասիօն ընել տալ ձեր գլխարկները, դիմեցէք Փարիզի միակ հայ գլխարկավաճառատունը
MODES ԱՏՐԻԱՆԱ MODES
Rue des Pyrénées 246 Tram : 26 Autobus
Մէթրօ՝ ԿԱՄՊԻԹՕ.

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-83
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը բնակուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններու։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Դշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Ատամնաբոյժը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։
1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Nansen: L'Arménie et le Proche Orient 30 fr. Navarian: Bibliologie des poètes Arméniens 20, Soleil d'Automne 4, Raffi: Sa... vol. 25, J. Minassian: Une Sultane Française 5, Korganoff: La participation des Armén. à la Guerre de 1914—1918, 15 fr., F. ... Contes, Légendes et Épopée Populaire d'Arménie 30, ... Nouveau diction. illustré, édition 1929, 35 fr., Kévorkian: ... cité de l'Etemple 12.50, Noubarian: Diction. de poche Franco-Arménienne 30, 40, 60, թէոդիկ՝ Ամէնուն տարեցոյցը 1929ի 50, ... մեկնաբանուած Ա. հատ. Գ. Գերպ. Թէրզիպաշեան 40, Օրագրութիւն ուղեւորութեան յԵւրոպա, Սահակ Բ. կաթողիկոսի 20, ... Հնդկաստանի եւ ձավայի մէջ, Հ. երուանդ 7.50, Ն. պէշիկթաշլեան Սիդոնիա 12, կոմիտ. վրդ.ի գեղջուկ երգեր 6 տետր, հատը 15։ Սրուանձտեանց գեղջ. երգեր 7 տետր, հատը 15։
Ամերիկայէն նոր եկած Հայերէն եւ արեւելեան երգերու ներ, ցանկը ձրի կը ղրկուի։ Հայ պատժական պատկերներ ... եւ երեւելի անձանց լուսանկարներ 50 սանտիմ։ Փոստի գնողին կը պատկանի։ Դիմել՝ Balentz 233 Fbg. St. Martin, Paris.

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ EXCLUSIVE

ՀԱՅԵՐԷՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ՅՈՒՆԱՐԷՆ
ԹԼԱՔՆԵՐՈՒ ԳԻՆ 18 ՖՐ.
Պելվիլի ծանօթ հայ նպարավաճառ
Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ
28 Rue Lesage, PARIS (20e)
Métro Belleville Tél. Ménil. ...
Ձոխ մաթերք թէ նախկին եւ թէ ամենավերջին եղանակներու՝ երգ եւ նուագուած նշանաւոր երգիչներէ, կազէլ, շարգը, իմպրեզ, եւայլն։ Հայերէն հոգեւոր, աշխարհիկ եւ գեղջուկ երգեր՝ թէ՛ ... եւ թէ իմպրեզ։ Տպուած ցուցակը ձրի է։
Ինչպէս նաեւ բոլոր տեսակ լաւ կրամոֆոններ եւ արեւելեան նպարներ։ Ներու լաւագոյնը ամենազեղչեալ գիներով։

ՀԱՐԱՉԱՏ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 12 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1928

12 DÉCEMBRE 1928

Թ. ՏԱՐԻ Թիւ 827

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՌԱՆՑ ԻՒՂԻ ՃՐԱԳՆԵՐ

Առանց պատճառի չէ որ վերջերս յաճախ կը խօսինք Սուրիոյ եւ Լիբանանի հայ գաղութի մասին:

Արտագաղթի խելագարութենէն շատ առաջ, շարք մը խմբականներով ուշադրութիւն հրաւիրեցինք տեղաւորման աշխատանքին վրայ, որ իսկապէս փրկարար գործ մըն է, մեր ներկայ վիճակին մէջ: Բացատրեցինք թէ ինչո՛ւ անհրաժեշտ է ուժ տալ այդ ձեռնարկին, մասնակցիլ անոր գործնապէս, եւ ոչ թէ հառաչանքներով ու մաղթանքներով:

Արդարեւ, երբ այսօր, եւ դեռ երկար ատենի համար, յոյս չկայ հայրենիքին դուռները բանալու, Սուրիան եւ Լիբանանը կը կազմեն յարմարագոյն միջավայրը, հարիւր հազարնոց բազմութիւն մը պահելու իրրեւ հայկական արժէք:

Թերու դէմ գրութիւններէ երեւան եկաւ որ, սխալ չեն մեր տեսութիւնները, տեղաւորման ձեռնարկին օգտակարութեան մասին: Բայց ինչպէս ուրիշ պարագաներու մէջ, այստեղ ալ, մենք պարզ «ամաթէօր»ի դեր կատարած ըլլալով, ձեռնարկը յանձներ է որոշ դժուարութիւններու: Ու տեսակ մը վհատութիւն կը տիրէ այսօր:

Մեր վերջին տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ՝ արտագաղթի հոսանքը կանգ չէ առած: Ընդհակառակն, «օրէ օր կը տանայ սուր հանգամանք», ինչպէս կը կարդանք թղթակցութեան մը մէջ, որ պիտի հրատարակուի վաղուան թիւով:

Մեր ժանեաւոր թղթակիցն է որ կը գրէ.— Երբ կը հարցնես թէ ինչո՛ւ կ'երթան, կը պատասխանեն.

— «Չոս ապագայ չկայ. Թուրքը մօտ է եւ կրնայ, առիթը ներկայանալուն, գործադրել իր վաղեմի բարբարոսութիւնը»:

Իսկապէ՞ս: Ուրեմն այդքան վախկո՞տ ենք եղեր: Կամ այնքա՞ն ալ պոլիտիկո՞ս դարձանք, օրուան այս ժամուն, երբ այնքան տիրաբար կը շեշտուի հոգատարութեան խնդիրը, իսկ Թուրքը շատոնց յոյսը կտրած է Սուրիայէն:

Աւելի ճիշտ պիտի ըլլար առաջին առարկութիւնը. «Չոս ապագայ չկայ»: Այն ալ՝ տնտեսական իմաստով, ինչ որ դարձեալ վիճելի է:

Ափ մը չտեսներ, այսպէս կամ այնպէս, լաւ օր տեսած ըլլալով Հարաւային Ամերիկայի մէջ, հէքեաթներ հիւսեր են, եւ դէպի հրակէզ տափաստանները կը քաշեն անմեղ բազմութիւններ: Ոչ մէկ տարակոյս, որ գացողը չարաչար պիտի զղջայ, բայց դարձի ճամբան գոց պիտի գտնէ, ինչպէս ամէն մէկը որ կը ձգէ իր վարժուած տեղը, կը թողու ձեռքին ոսկորը, եւ շուքին եւեւէն կը վազէ:

Ժամանակի խնդիր է Սուրիոյ տնտեսական անձկութիւնը, այսօր: Իսկ տարիներ պէտք է անցնին, որ Հարաւային Ամերիկա գացողը գտնէ գոնէ այնքան բարօրութիւն, որքան կը վայելէ, այսօր, Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ: Այն ալ ի՛նչ գնով...:

Բայց այստեղ կը ներկայանայ պարագայ մը, ուր տրտնջալու իրաւունք ունին Սուրիոյ եւ Լիբանանի մեր հայրենակիցները:

Հրապարակաւ խոստովանինք անգամ մըն ալ, որ մենք երեսի վրայ ձգած ենք այդ հոծ գաղութը: Մենք բոլորս, Հ. Ց. Դաշնակցութենէն մինչեւ Բարեգործականը, ու մինչեւ այն հոսանքները, որ ընդունակ են գործ արտադրելու:

Ճիշտ այս միջոցին հետաքրքրութիւն մը կը տիրէ, այո՛, բայց ի՞նչ բանի համար,— կաթողիկոսութիւնը վերահաստատելու մտահոգութեամբ: «Ազգին երեւելիները» անո՛ր մէջ կը տեսնեն փրկութիւնը,— միակ մոգական բանալին: Եւ ի՛նչ խորհրդակցութիւններ, լրագրական վիճաբանութիւններ, նուէրներ ու յանձնառութիւններ: Ոչ մէկ խօսք՝ արտագաղթի մասին: Ժողովուրդը կրնայ վհատիլ, հեռանալ, նօսրանալ. հոգ չէ. Ինչ կաթողիկոսութիւնը ողջ մնայ, շէն ու պայծառ մնայ, որ պէսպէս ջղերը հանդիսաւոր պատարագ եւ մխիթարօրհնէք ունենան, վարդապետներու ձեռնադրութիւն տեսնեն, եւ աչ ու ձախ պարծենան. «Մենք ալ ունինք մեր Վեհափառը»:

Երէկ արտասպեր էինք թղթակցութիւն մը՝ ՃԷԿՏԸ Մուսայի մասին, — ամբողջովին հայկական բոյն մը: Այդ ոգեւորիչ եւ սրտառուչ նկարագրութեան մէջ, ո՛րքան կսկծալի տողեր.

— «Մխիթարական չէ նաեւ կրթական գործը: Նիւթական անձկութիւնը կաշկանդած է գաղութը: Այսուհանդերձ, գրեթէ ամէն գիւղ ունի իր դպրոցը, անունով՝ միայն, պարզապէս վարժարանի գաղափարը վառ պահելու, եւ իրենց երախաներուն «Ա. Բ. Գ.»ը սորվեցնելու համար»:

Վաղուան թղթակցութեան մէջ, պիտի կարդաք աւելի սրտաճմլիկ պատմութիւններ.

— «Հալէպի վրանաքաղաքի մեսրոպեան եկեղեցի-դպրոցին մէջ կը դասախարակուին 500ի չափ երկսեռ աշակերտներ: Շէնքը չինուած է աղիւսով եւ ծածկուած՝ զինկով, ամէն կողմէն բաց ծակեր: Ջունի պէտք եղած չափով գրասեղան, սեղան եւ աթոռ: Աշակերտները կը նստին տուներէն բերած բազմոցներու վրայ, թէ գիր գրելու եւ թէ սերտելու համար...

Երեսուն-քառասուն տարի առաջ, Պոլիս նստած մարդիկ աւելի բուխսիրտ էին հեռաւոր Սասունի եւ Զէյթունի մասին, քան մենք այսօր, այս լուսացնցուղ պողոտաներուն վրայ, եւ մեր անմիջական հասողութեան տակ եղած գաղութի մը հանդէպ:

Ձրագներ կը պլպլան ինքնաբերաբար, գերմարդկային ճիգերով, իսկ մենք պուտ մը իւղն անգամ կը գլանանք, թէեւ աշխարհ իրար կ'անցընենք, եթէ փարիզի ժամուն մէկ աթոռը մաշի, կամ ելեկտրական կտուց մը պակաս վառի... Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԸՆՏԱՆԻՔԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Հնչակեան գործիչ Գ. Եղիկեան հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ Հայաստանիմէջ կատարուած ամուսնութեանց եւ ամուսնալուծումներու մասին, նոր երկիրի մէջ (9 դեկտեմբեր).

— «Հայաստանի մայրաքաղաք Երեւանում մի ամսուայ մէջ՝ ըստ խորհրդային թերթերի տուած տեղեկութեան, ամուսնացել են 30 զոյգ, ապահարզան են ստացել նոյն ամսում 25 զոյգ: 30 եւ 25 երկու փոքրիկ թուեր են, բայց թուերի լեզուն պարզ է եւ պերճախօս ե՛ւ այդ փոքրիկ երկու թուերը երեւան են բերում աիգագին դրամա:

Նախ այդ երկու փոքրիկ թուերը ցոյց են տալիս նաեւ այն, որ Հայաստանի մայր քաղաքի մօտ 100,000 բնակիչներից մի տարում ամուսնանում են մր-մրայն 360 զոյգ, որոնցից նոյն տարում ապահարզան են ստանում 300 զոյգ, որով միմիայն 60 զոյգ են շարունակում իրար հետ իրենց ամուսնական կեանքը, այլ խօսքով ամէն մի հազար երեւանցիներից միմիայն 1,2 մարդ է, որ շարունակում է իր ընտանիքում մնալ, մնացած 998.8 հոգին ընտանեկան յարկից հեռու է մնում:

Իսկ կարճատեւ ամուսնութիւնները միթէ՞ կարող են ցեղի, սերունդի յաւելման պատճառ դառնալ: Բնականաբար ո՛չ: կինը անպայման պիտի խուսափի երեխայ ունենալուց, որովհետեւ չգիտէ, թէ երեխայի հայրը արդե՞օք պիտի մնայ իր հետ մինչեւ նոյն երեխայի ծնունդը, թէ ինչ օր յետոյ պիտի հեռանայ նրանից:

Իսկ ամուսինը, տղամարդը, կապուա՞ծ է իր կնոջ հետ: Ո՛չ: Նա իր կնոջ մէջ չվնտռելով ո՛չ մի բարոյական յատկութիւն, այլ միայն անասնական կիրքը, շատ շուտ է բաժանւում նրանից, որովհետեւ նորանոր կանայք կարող են նրան կիրք մատակարարել: Բացի այդ՝ իր կինն էլ կարող է ուրիշ տղամարդկանց մօտ իր կրքերի բաւարարութիւնը փնտռել:

Ամուսնութիւնը կորցրել է իր նպատակը, ընտանիքը կորցրել է իր բարոյական հիմքերը:

Այսպիսի պայմաններում ի՞նչպէս կարելի պիտի լինի սերունդը աւելացնել եւ ազգի «ֆիզիքական գոյութիւնը» պահել ու շարունակել:

Թող սոյն երկու հարցի պատասխանը փնտռեն «սովետական դրախտի» վճարուած եւ անվճար փաստաբանները: Ես նրանց պատասխանը, այն էլ շատ պերճախօս, գտել եմ վերոյիշեալ երկու փոքր թուերի մէջ.—

30 եւ 25,— ահա դրաման:»

ՀԱՅԵՐՈՒՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

«ԵՆԻՔ Ատանա» թերթը կը գրէ թէ Ա.ինեթսվի Օսմ. Դրամատունը իր հետ գործ ունեցող վաճառականները կարգ մը դժուարութիւններու կը մատնէ, առարկելով թէ, անոնք պարտք ունին Շալէպ գտնուող կարգ մը Հայերու:

Նոյն թերթը այս առթիւ կը գրէ թէ պարտքի վճարումը ամէն մարդու պարտականութիւնն է, սա տարբերութեամբ միայն որ վերեւ յիշուած պարտքը երկու անձերու միջեւ գտնուած խնդիր է եւ անոնց լուծումը դատարանին իրաւասութեան մէջ կ'իյնայ: Անտեղի չէ՞ որ դրամատունը այս պարտականութիւնը ինք կը կատարէ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՈՒՐՔԵԻՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱՎԵՃԸ

Թուրք թերթերը զայրացած են Թուրքիոյ եւ Սուրիոյ սահմանի վրայ «Ճան»ի գրած խմբագրականէն, որ ծանօթ է մեր ընթերցողներուն:

Ամբոխավար եղնուս Նատի «ձիւմհուրիյէթ»ի մէջ խմբագրականով մը «իմաստակութիւն» կը վերագրէ «Ճան»ի եւ վիճելի կը դարձնէ դանիացի զօրավար Էնսոթի իրաւարարութիւնը սահմանագծման մասին: Ու կ'աւելցնէ.

— Նախ, զօրավարը իրաւարար չէր այս խնդրին մէջ: Երկրորդ, ժամանակին մենք բողոքեցինք անոր յայտնած կարծիքին դէմ: Ֆրանսայի անծանօթ չէ թէ, հայրենիքի հողերուն վերաբերեալ խնդիրներուն մէջ սովորութիւն չէ իրաւարարութեան դիմել: Կարելի չէ օտարականի մը կարծիքին յանձնել հայրենիքի մէկ կտորին բախտը:

«Արդէն այն պարագան որ Ֆրանսա կրկին բանակցութեան մտած է, կը հաստատէ թէ ինքն ալ կ'ընդունի որ եղածը իրաւարարութիւն չէ, այլ կարծիքի պարզ արտայայտութիւն մը: Եթէ Ֆրանսա իր ձեռքը թուղթ մը ունենար զօր. Էնսոթի իրաւարարի հանգամանքին մասին, անտարակոյս կը փորձէր օգտուիլ առկէ, եւ ոչ թէ հիմակուան պէս կրկին բանակցութեան կը ձեռնարկէր: Բայց եւ այնպէս, եթէ Ֆրանսա օգտուիլ իսկ փորձէր այդ թուղթէն, մենք ոչ թէ թիզ, այլ մասնիկ մը անգամ չպիտի հրաժարէինք: Այնքան վստահ ենք մեր իրաւունքներուն:

«Այս առթիւ պէտք է հաշիւ հարցնել Ֆրանսայի այն անկանոնութեանց համար, որոնք տեղի կ'ունենան սուրիական սահմանին վրայ եւ ոչ միայն կը թոյլատրուին իր կողմէ, այլ նոյնիսկ կը քաջալերուին: Յետոյ իրեն յիշեցնելու է թէ չէ կատարած իր յանձնառութիւնները, սահմանէն անդին մնացած մեր ցեղակիցներու մասին:

«Ֆրանսայի մէջ պէնդողներ կան թէ Սուրիա աւելորդ եւ նոյնիսկ վնասակար բեռ մըն է: Թերեւս ճիշտ է: Բայց անկէ աւելի մեծ իրականութիւն մը կայ.— Ֆրանսա փորձանք դարձած է Սուրիոյ գլխուն: Եւ կարծես չէր բաւեր ասիկա, հաճոյք կը զգայ հիւսիսի մէջ խանդարելու Թուրքերուն հանգիստը:»

*** «Պատասխան Ճանի» խորագրին տակ, Արդուլհի երեսփոխան Մէհմէտ Ասըմ ալ «Վագըթ»ի մէջ կ'ըսէ թէ՝ «նկատի առնելով գրուածքին ձեւը եւ փաստաթուղթերը որոնց վրայ հիմնուած է, այդ խմբագրականը կրնանք ուղղակի կարծիքը նկատել Ֆրանսայի արտաքին նախարարութեան»: Ցետոյ կը բացատրէ վէճը ու կ'եզրակացնէ.

— Մեր Ֆրանսացի բարեկամները պարապ տեղը կը յոգնին, երբ կը կարծեն թէ իրենց պատճառաբանութիւններովը կրնան լռեցնել Թուրքերը: Եթէ իրապէս իրենց նպատակն է բարեկամական եղանակով մը լուծել երկու երկիրներու քաղաքական անհամաձայնութիւնը, ասոր միակ ճամբան այն է որ նորէն խօսուի խնդրին էութեան մասին: Այլապէս պարզ ժամավաճառութիւն է ըսել թէ այս ինչ յանձնաժողովը այս ինչ ատեն այսպէս որոշում մը տուաւ եւ այդ որոշումին հնազանդիլն ալ պարտաւորիչ է:

Թուրքեւհելլէն բանակցութիւնները

Թուրքեւհելլէն բանակցութիւնները աւելի գործօն փուլի մը մէջ մտած են: Արդէն իսկ ձեռնարկուած է փոխանակութեան վերաբերեալ գործերու քննութեան: Թուրք աւագ պատուիրակ Ճէմալ Հիւսնի պէյ Էնկիւրի կանչուած է այս առթիւ:

Ընդհանուր տպաւորութիւնը այն է թէ բանակցութիւնները լաւ ընթացքի մը մէջ են:

**** Աթէնքի թերթերը կ'իմանան թէ Իտալիոյ արտաքին փոխնախարար կրանտի Էնկիւրի երթալու ատեն Աթէնք ալ պիտի հանդիպի եւ այս առթիւ աւելի իրազեկ պիտի դառնայ Թուրքեւհելլէն վէճին մանրամասնութեանց:*

Ի՛նչ կ'ուզեն Մակեդոնացիները

Մակեդոնական ցեղափոխական կազմակերպութեան կեդրոնական վարիչ մարմնի անդամ Իվան Միխայլոֆ յայտարարած է «Թելեկրաֆէն Իւնիոն»ի թղթակցին.

— Թոսոր Ալէքսանտրոֆի սպանութենէն վերջ, Մակեդոնական Ներքին կազմակերպութիւնը ներքին վէճերու եւ կռիւներու ասպարէզ դարձաւ: Այս պարագան կը սպառնար անդամալուծել կազմակերպութիւնը: Ներքին կազմակերպութեան պատկանող անդամներուն մէկ մասը հաւատացած էր, որ ծայր առած էնթրիկներուն ու դաւերուն գլխաւոր պատճառը Փրոթոկէրոֆն է: Թոսոր Ալէքսանտրոֆի սպանութեան գործին՝ անոր մասնակցութիւնը վերջնապէս հաստատուած է: Ցեղափոխական կազմակերպութիւնը կը շարունակէ իր պայքարը: Պարագաներէն կախում ունի անոր ընթացքը: Երբ կազմակերպութիւնը գաղտնի կը գործէ ու ամիսներ շարունակ ոեւէ մեծ գործ ցոյց չի տար, չի նշանակեր թէ դադրած է յեղափոխական գործունէութենէ:

«Պուլկար կառավարութեան ու Ներքին կազմակերպութեան յարաբերութիւնները միշտ ալ կախում ունեցած են առաջինին՝ կազմակերպութեան գոյութեան հանդէպ ունեցած ըմբռնումէն: Կառավարական իշխանութիւններու ու կուսակցական ղեկա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՀ ՈՒ ՍԱՐՍԱՓԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՄԻՆՉԵՒ ԵՐ՞Բ

Քանի մը ամիսէ ի վեր, դարձեալ չարագուշակ լուրեր կուգան Հայաստանէն: Նոր ձերբակալութիւններն ու բանտարկութիւնները սարսափելի չափերու են հասած հոն. հարիւրաւոր մարդիկ կ'երթան բնակելի դարձնելու խորհրդային դրախտի անբնակ կղզիները: Ամէնքը կը խօսին այդ մասին, իսկ իրենք՝ բռնակալները՝ լուռ են. պէտք չեն զգար խօսելու: Անոնց գոյնզգոյն պատուիրակները սիսեռ կը պահեն իրենց լեզուներուն տակ, «գլուխը Թողած, գլխարկի ձեւի մասին» է որ կը խօսին մեզի:

Բայց ինչո՞ւ կը լռեն. ինչո՞ւ քաջութիւն չունին իրենց ըրածը հրապարակով ըսելու, եթէ իրաւունք ունին: Եւ վերջապէս, ի՞նչ կը կարծեն, մինչեւ ե՞րբ պիտի կրնան պահել հայ ժողովուրդի դէմ գործադրուածայդ ստոր նագոյն դաւաճանութիւնը...

Երէկ նամակ մը առի հալածական մէկ բարեկամէս, որ բառացի հետեւեալը կը գրէ.

— Երբ ամիսէ աւելի է, հայրենիքէս նամակ չունիմ: Եղբօրս գաւակներէն վեցը եւ մօտիկ ազգականներէս ալ 8ը, Թիւով 14 հոգի, տարի մը Թիֆլիս, Մետեխի բանտը պահելէ ետքը, յունիս 17ին տեղափոխած են Մոսկուայի Բուտինսկի կեդրոնական բանտը: Ոչ մէկ տեղեկութիւն ունիմ իրենց մասին, Թէեւ երկու նամակ եմ գրած: Բանտարկուածներու կիներն ու երախաները (իմ երախաներս ալ միասին), Թիւով 30 հոգի, մնացած են 55.60 տարեկան ծերունի եղբօրս խնամքին: Ցիշեալ եղբօրմէս օգոստոս 15 Թուակիր նամակ մըն եմ ստացեր, ուր դառնօրէն կը գանգատի իր վիճակէն, սակայն առանց յուսահատելու: Քիչ ետքը ց. Գ.ով մը կ'աւելցնէ. «Նոր ցրուիչը եկաւ ու նամակ մը բերաւ գաւակէս (երկրէն) որ կը գրէ. «Չօրեղբօրս գաւակներէն 5ը (անունները կուտայ) կը գտնուին ձերմակ ծովին մէջ եղած Յօլովնի բանտը. իսկ միւսները երկու խումբի են բաժնուած եւ կը գտնուին Թոմսկիի շրջանին մէջ ու սարսափելի վիճակ մը կ'ապրին»: Նամակագիրը հետեւեալ բառերով կը վերջացնէ իր գրութիւնը. «Սիրելի հայրիկ, խմբապետի տղայ ըլլալուս համար ո՛չ մէկ դպրոցի մէջ չեն ընդունիր զիս: վերջերս նոր նոր ձերբակալութիւններ կ'ըլլան»:

Ցիշ բոլշեւիկեան դրախտի մերկ վիճակը զոր արեւի լոյսի տակ այնքան վատօրէն կը պահեն բոլշեւիկները, ամիսներ ետքը վատագոյն կերպով ստելու հիմար: Ականջը խօսի ռամկավարներուն, այնքա՛ն «իրազեկ» եւ այնքա՛ն «գաղտնապահ»...

Ա.

ՁԱԽՈՂԱԾ ԳՈՐԾ ՄԸ

Եւրոպական ընկերութիւն մը, որ ասկէ առաջ լուցկիի գործարան մը պիտի հիմնէր Սինոպի մէջ, այժմ կ'ուզէ ծախել իր բերած մեքենաները, եւ դիմած է Թուրք կառավարութեան:

Կը կարծուի Թէ կառավարութիւնը պիտի գնէ այդ մեքենաները, որովհետեւ մտադիր է լուցկիի գործարան մը բանալ Սինոպի մէջ: Նախապէս շինուած շէնքը ճեղքրտուած ըլլալով, նոր մը պիտի շինուի:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՆԵՐՔԻՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐԸ ԵՒ ՀԱՅ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄՏԱԾՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

VI

ԹՐՔԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱԿՆՈՑՈՎ

Կը շահի՞ն Թուրք ազգն ու հայրենիքը իրենց օրուանվարիչներու արմատական քայլերէն թէ ոչ։

Ըսի արդէն որ ապագայի խնդիր է այդ։ Մեր նախասիրութիւնները ու գնահատութիւնները չեն որ պիտի ազդեն այս քայլերու զարգացման ընթացքին վրայ։ Մեզի համար կարեւորն է, ամէն բանէ առաջ, իրական բնորոշումը մեր Թշնամիին, վտանգաւոր եւ յանդուգն հակառակորդին, որու դէմ պահանջ եւ դատ ունինք դարերէ ի վեր։ Եւ արդէն այս չէ՞ բուն պատճառը մեր այն կենդանի հետաքրքրութեան, զոր երեւան կը բերենք Թուրքիոյ շուրջ մասնաւորապէս, մեր այս տագնապալի օրերուն։

Այս տեսակէտով ալ ահա կը ծնի մեր մէջ այն անխուսափելի հարցումը թէ, ի՞նչ ազդեցութիւն կրնան թողուլ թրքական շարժումները, հայկական պահանջներուն վրայ, կամ ինչպէս «Ցառաջ»ն է բանաձեւած, «հայկական տեսակէտէն, լա՞ւ են այս փոփոխութիւնները թէ գէշ, ընդունելով որ Թուրքիան դրացի է Հայաստանի եւ ոխերիմ Թշնամի»

Նախքան բուն հարցին պատասխանելը, անհրաժեշտ է ծանրանալ երկու գլխաւոր կէտերու, մեր հարեւանութեան եւ Թշնամութեան պարագաներուն վրայ։

Ուզենք թէ ոչ, ստիպուած ենք հաշտուիլ այն փաստին հետ թէ Թուրքիան հայութեան բնական դրացին է, բաժնուած սահմանագծով մը։ Անշուշտ այս սահմանագծումը յաւիտենական չէ, ուրիշ խօսքով հայութեան եւ Թրքութեան միջեւ նետուած արդի գիծը տեւական չէ։ Ան կրնայ ետ ու առաջ տարուիլ, երկարիլ կամ կարճնալ, բայց երբեք վերնալ։ Ինչ պայմաններու մէջալ ըլլանք, ի՛նչ քաղաքական ազդեցութեան տակ ալ գտնուինք, ոչի՛նչ կրնայ փոխել այս իրողութիւնը, որովհետեւ անկախ թէ կիսանկախ, Հայաստանը միշտ ալ պիտի ըլլայ սահմանակից Թուրքիոյ։ Ընդմէջէն նեղ գծով մը բաժնուած։

Նոր ուժ մը, նոր ազգ մը, մեր երկու ժողովուրդներուն մէջ չեն կրնար մտնել, այնքան ժամանակ, որքան մենք մէկզմէկը չէ մեռած, չէ կորսնցուցած իր գոյութիւնը։

Եթէ ասիկա փաստ է, որու փոփոխութեան դէմ ոչ մէկը կրնայ կռուիլ, ինչպէս չկրգաւ նոյն իսկ Թուրքը, հակառակ իր երբեմնի հնարաւորութիւններուն, ապա ուրեմն ստիպուած ենք միշտ ալ առաջնորդուելու այս իրողութենէն։ Եթէ չենք կրնար բաժնուիլ Թուրքիոյ դրացնութենէն, ոչ այսօր եւ ոչ վաղը, ինչպէ՞ս կրնանք բնորոշել մեր վերջնական վերաբերումը այս անխուսափելի դրացիին դէմ։ Ակնէ արդէն կը ժխտենանք մեր Թշնամութեան փաստին։

Կ'ընդունիմ հայ-Թրքական Թշնամութեան սաստկութիւնը, իբրեւ հետեւանք այնքան արիւնոտ ու ծանր դէպքերու։ Սակայն հոս եւս ուշագրաւ պարագայ մը։

*Ըստ իս, եթէ Թուրքը մեզի համար ոխերիմ Թշնամի է, կամ եթէ մենք կ'ուզենք որ ան ընդունուի հայութեան կողմէ իբրեւ Թշնամի, նոյնը ճիշտ չէ ըսել Թուրքին համար։ Որովհետեւ Թուրքին համար մենք Թշնամի չենք

ԻՄԱԾ ԴՎԻԺՈՂՈՎ

— Ես, տյարեփ՛ Ալեքսանդրի, ասում եմ ձեզ, որ ես ոչ մի հանցանք չունեմ, ոչ մի մեղք, որի համար ինձ կարելի լիներ մեղադրել, տանջել, ոչնչացնել։ Ես ոչ մի հրեշավոր գործ չեմ արել, ոչ մի ոճրագործություն, ոչ մի ստոր արարք։ Ես ոչ ոքի չեմ սպանել, ոչ ոքի չեմ թալանել, ոչ ոքի չեմ խաբել։ Ես ոչ մի հանցանք չունեմ, ոչ մի մեղք, ոչ մի ամոթ։ Ես ոչ մի հանցանք չունեմ, ոչ մի մեղք, ոչ մի ամոթ։ Ես ոչ մի հանցանք չունեմ, ոչ մի մեղք, ոչ մի ամոթ։

— Ես, տյարեփ՛ Ալեքսանդրի, ասում եմ ձեզ, որ ես ոչ մի հանցանք չունեմ, ոչ մի մեղք, որի համար ինձ կարելի լիներ մեղադրել, տանջել, ոչնչացնել։ Ես ոչ մի հրեշավոր գործ չեմ արել, ոչ մի ոճրագործություն, ոչ մի ստոր արարք։ Ես ոչ ոքի չեմ սպանել, ոչ ոքի չեմ թալանել, ոչ ոքի չեմ խաբել։ Ես ոչ մի հանցանք չունեմ, ոչ մի մեղք, ոչ մի ամոթ։ Ես ոչ մի հանցանք չունեմ, ոչ մի մեղք, ոչ մի ամոթ։

Ահա թե ինչպես էր ինքնամոռաց կերպով ինքն իրեն արդարացնում ու ինքն իրեն ներում ծանր հանցագործ Ռասկոլնիկովը, որ ուզում էր ինքն իրեն համոզել, թե ինքը ոչ մի հանցանք չունի, ոչ մի մեղք, ոչ մի ամոթ։

Ես ոչ մի հանցանք չունեմ

վար տարրերու միջեւ երբեք, ոչ գաղտնի եւ ոչ ալ պաշտօնապէս կան յարաբերութիւններ գոյութիւն ունեցած են։ Սակայն, երբ Պուլկարիա, օտար պետութիւններու ազդեցութեան տակ, ուզէ հալածել Մակեդոնական ներքին կազմակերպութիւնը, այդ պարագային ան, առանց վարանումի, Սոֆիան ալ պատերազմական շրջան պիտի յայտարարէ, ճիշդ այնպէս ինչպէս որ ըրած է Սթամպուլիսքիի կառավարութեան օրով։ Մենք այն համոզումը ունինք, որ Մակեդոնիա իր կուլտուրական անկախութիւնը պիտի ունենայ, առանց Սերպիոյ հետ կռուելու եւ արիւն թափելու։»

Դարձեալ արիւն թափեցաւ

Սոֆիայէն կը հեռագրեն 10 դեկտեմբեր Թուականով.— *Նոր գլուխ մը ևս աւելցաւ Մակեդոնիոյ արիւնոտ պատմութեան մէջ։ Մակեդոնացի յեղափոխական Զարէ Սէքուլիչքի սպաննուած գտնուեցաւ Քէօսթէնտիլի մէջ՝ Թոտոր Ալեքսանտրոֆի կոթողին մօտերը։ Հագուստին վրայ գնդասեղով փակցուած էր թուղթ մը, այսպէս գրուած. «Ա՛յս է ուրացողին վախճանը։ Մակեդոնիոյ Յեղափոխական Կոմիտէ»։*

Սէքուլիչքի կ'ամբաստանուի իբրեւ մեղսակից սպանութեանը երեսփոխան եւ հրապարակագիր փրոֆ. Միլէֆի, որ վերջերս սպաննուած էր Սոֆիայի կեդրոնը։ Պուլկարիայէն փախաւ եւ սերպ կառավարութեան ծառայութեան մէջ մտաւ՝ իբրեւ քննիչ սերպ պահականոցներու։

կը կարծուի թէ Սէքուլիչքի սպաննուած է Սերպիոյ մէջ, յետոյ սահմանագլուխէն դուրս հանուելով Պուլկարիա փոխադրուած է։ կը սպասուի որ սերպ կառավարութիւնը բողոքէ պուլկար կառավարութեան մօտ։

Խռովարարներու ընդդիմութիւնը

Պելկրատէն կը հեռագրեն.— *Զաղրէպի Շրջանային Ընդհանուր ժողովը իր սովորական նիստը գումարեց։ Կառավարիչին փոխանորդը ներկայ էր ժողովին։*

Փոխ-Նահապահ Եոզէֆ Փրէտավէց բացման ճառէն յետոյ, կարդաց այն բանաձեւը որ ընդունուած էր վերջին ժողովին մէջ եւ որով ապօրէն կը հռչակուէր գնդապետ Մաքսիմովիչի Զաղրէպի կառավարիչ անուանումը, հետեւաբար եւ կը մերժուէր անոր մասնակցութիւնը ժողովի աշխատանքներուն։

Կառավարիչին ներկայացուցիչը խօսք ուզեց, բայց մերժուեցաւ. նոյն իսկ հրաւիրուեցաւ սրահէն մեկնիլ։ Իր մերժումին վրայ ժողովականները բոլորն ալ սրահէն մեկնեցան՝ իբրեւ բողոքի նշան։

Ասոր վրայ կառավարիչին ներկայացուցիչը սրահէն մեկնեցաւ եւ յետոյ ժողովը կրկին գումարուեցաւ, այս անգամ դռնփակ եւ որոշեց նիստերը դադրեցնել՝ անորոշ պայմանաժամով։

Պատերազմ Պոլիվիոյ եւ Փարակուէյի միջեւ

«Թայմզ» կը տեղեկանայ թէ Հարաւային Ամերիկայի հանրապետութիւններէն Պոլիվիա եւ Փարակուէյ խզած են իրենց դիւանագիտական յարաբերութիւնները եւ երկու երկիրներու միջեւ պատերազմը մօտալուտ կը նկատուի։

Հինգշաբթի օր Մեծ-Շաքոյի շրջանին մէջ սահմանավէճի մը առթիւ արիւնալի ընդհարում մը տեղի ունեցաւ։ Մինչ փարակուէյցիները հանդարտ կը մնան, Պոլիվիացիները վերջին ծայր զրգռուած են։ Առջի գիշեր լա Փազի մէջ 10,000 երիտասարդներ թափօր կազմած ընդհանուր սպայակոյտի շէնքին առջեւ երթալով պահանջեցին որ անմիջապէս դրօշի տակ կանչուին։ Իրենց պատասխանուեցաւ որ եթէ հարկ տեսնուի, կոչ պիտի ըլլայ իրենց ծառայութեան։ Երիտասարդները յետոյ փողոցները լնկան «կեցցէ՛ Պոլի՛վիա։ Անկի՛ Փարակուէյ» պոռալով։ Մեծ բազմութիւն մը գնաց հանրապետութեան նախագահին շէնքին առջեւ՝ «պատերազմ կ'ուզենք, պատերազմ կ'ուզենք» աղաղակներով։ Նախագահ Հորնատօ Սելէս ամբոխին յանձնարարեց պահել պաղարիւնն ու հաստատակամութիւնը, ու հաւաստեց, որ եթէ պատերազմը անհրաժեշտ նկատուի, կառավարութիւնը պիտի կատարէ իր պարտականութիւնը եւ այն ատեն բոլոր Պոլիվիացիները պիտի միանան՝ հայրենիքի փրկութեան համար։

Նոյն իմաստով խօսեցաւ նաեւ խորհրդարանի նախագահը։

«Լա Ռազոն» թերթը հրաւէր կ'ուղղէ վրէժը լուծել Մանքակոյի եւ Լոգասոյի, Պոլիվիացի երկու սպաներ, որոնք սպաննուած էին Շաքոյի շրջանին մէջ։

18 ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՊԻՏԻ ՄԻԱՄՏԵՆ

Ուաշինկթընի մէջ ներկայիս կը գումարուի համամերիկեան համաժողովը, նախագահութեամբ Քէլլոկի։ Առջի օր ժողովի աշխատանքներուն սկսելէ առաջ, Քուպայի պատուիրակ Օրէսթէս Ֆէրրարա ներկայացուց բանաձեւ մը, որով Պոլիվիա եւ Փարակուէյ կը հրաւիրուին խաղաղ միջոցներով լուծել իրենց վէճը։ Այս առթիւ ժողովին մասնակցող 18 ամերիկեան հանրապետութիւնները կը ներկայանան իբրեւ բարեխօս՝ հակառակորդ երկու պետութեանց միջեւ։ Այս բանաձեւին տակ ստորագրած են Ամերիկայի ներկայացուցիչներ Քէլլոկ եւ Հիւզ։ Քէլլոկի պաշտօն յանձնուեցաւ այս բանաձեւը հաղորդել լա Փազի եւ Ասունսիոնի կառավարութեանց։

«Կազէթ տիւ Ֆրան» անանկ հռչակուած

Տիկին Մարթ Հանօ առջի օր առեւտրական դատարանի դռնփակ մէկ նիստին մէջ հարցաքննուեցաւ։ Նկատելով որ «Կազէթ տիւ Ֆրան» դադրեցուցած է իր վճարումները, դատարանի նախագահը յայտնեց Տիկին Հանօի թէ ընկերութիւնը անանկ պիտի հռչակուի։ Տիկնոջ փաստաբանները դիտել տուին որ թէեւ իրենց փոխանորդեալին հիմնած ընկերութեանց մէկ մասը վնասներ կրած է, սակայն միւսները շատ լաւ վիճակի մէջ են եւ շահ կը ձգեն։

Թեր ու դէմ կարծիքներ լսելէ յետոյ, դատարանը որոշեց «Կազէթ տիւ Ֆրան»ը անանկ հռչակել։

Տիկին Հանօ բանտէն նամակ մը ուղղեց վարչապետ Փուանքարէի, ըսելով թէ իր ելմտական վիճակը շատ լաւ էր, ամբողջ չարիքը ծագեցաւ դատական միջամտութենէ։ Կը բողոքէ իր անանկ հռչակուելուն դէմ եւ ջերմապէս կը պաշտպանէ Փիէր Օտիպէրը, որուն համար կ'ըսէ թէ «Կազէթ տիւ Ֆրան»ի քաղաքական եւ գրական տնօրէնն էր միայն։

Հարցաքննիչ դատաւոր Կլարի ներկայացաւ Տիկին Հանօի մտերիմ բարեկամուհիներէն Տիկին Փոլլաքի (նախկին Տիկին Ժոզէֆ) փաստաբանը, որ յայտնեց թէ իր փոխանորդեալը 650,000 ֆրանքի արժեթուղթ եւ 429,000 ֆրանքի չէք մը՝ ընդամէնը 1,079,000 ֆրանք դրած է երդուեալ փաստաբան Նուէլի տրամադրութեան տակ, ցոյց տալու համար իր կատարեալ ուղղամտութիւնը։

Դեկտ. 15ին ԼՈՒՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

ՀԱՄԱՍՏԵՂԻ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐՈՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔԸ

„ԱՆԶՐԵՒ"Ը

Դիմել՝ ընդհ. գործակալ L. KÉVONIANի, 208bis Rue Lafayette, Paris (10e)։ Ֆրանսա եւ գաղութներ 16 ֆրանք, ուրիշ երկիրներ, ի բաց առեալ Ամերիկայէ՝ 20 ֆրանք։ Մեծաքանակի համար մասնաւոր զեղչ։ Բացարձակապէս կանխիկ։ Փոստի ծախք չկայ։ Ագըսպրանքները այժմէն կ'ընդունուին։

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՍԿԱՈՒՏՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

կը նախագահէ՝ **Պ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ**

կը մասնակցին ֆրանսական եւ օտար միութիւններ

բանախօսութիւն, ներկայացում եւ նուագախումբ

23 դեկտ. կիր. ժամը 2.30ին, Union de Parish սրահին մէջ

14 Rue de Trévise *ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ*

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Նանսիի Հայ Ուսանող. միութեան կողմէ

16 դեկտ. ժամը 8ին, *Քրիստի Ժուռնալի* սրահը, 21 Rue Cadet

ի նպաստ Նանսիի Հայ Ուս. միութեան Օգնութեան մնտուկին

Օրքէսթրը եւ ճազ պանտ, շարունակական նուագ եւ ֆաճելի անակնկալներ։ Պարի մրցումներ՝ դեկավարութիւամբ ֆրանսացի յայտնի լրագրիչներու։ Արժէքաւոր նուէրներ։ *Մուտք 10 ֆրանք*

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՓԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՓԻՍ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վէներական ախտերու

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով

ցօղացաւ, ջղացաւ (Sciatique), նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրաթեքութիւն (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

«ԴՐՕՇԱԿ»ի

12րդ. թիւը լոյս տեսաւ հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Սիբիրահայ արտագաղթի առթիւ (*խմբագրական*).— Հայաստանի վարչական բաժանումը (*Ս. Վրացեան*).— Քէվալական Թուրքիոյ ապագան (*Կ. Մասուճեան*).— Ժամանակը լաւագոյն դատաւորն է (*Ա. Արծրունի*).— Մեծ պետութիւնների քաղաքականութիւնը Բալկաններուն (*Զ. Թոփալովիչ*).— Թուրքիոյ շուրջ.— Մեր գոհերը.— Գործակցութիւններ.— Իրենց իսկ բերանով։

Հ. Յ. Դ.

Մարսէյլի *Պատանեկան միութեան հրապարակային դասախօսական եւ վիճաբանական ժողովը՝ վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարան Ընթերցասրահին մէջ։ Նիւթ՝ Հրայր եւ Դ. Զաւարշ։ Կը նախագահէ՝ Ընկ. Ա. Աբօեան։ Կը հրաւիրուին հայրենակիցներ։*

Լիէնի *Վրէժ խումբի ժողովը՝ այս իրիկուն ժամը 8.30ին ընկ. Ճանկէօզեանի սրճարանը։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔԸ վաղը Հինգշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30—5 Հայերէն (Պ. Մ. Նաթանեան)։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի Պիթլիսցի Արամ Գասպարեան որ 1922ին կը գտնուէր Սելանիկի (Յունաստան) շրջակաները։

Իմացնել՝ ցակոբ Միքայէլեանի 20 Av. Haraps, Viroflay (S. et O.) France.

— *Կը փնտռուի Օրտուղի Յ. Յովհաննէսեան 22 տարեկան, հօր անուն կարապետ, մօր անուն Թոմոմ։ Զորս տարի առաջ կը բնակէր Փարիզ, 5 Rue Lesage։ Իմացնել՝ իր եղբօր Նշան Յովհաննէսեանի, Էլեոֆորոս Վասիլէոս Եօրկիու թիւ 30, Salonique, Grèce։*

— Ափիոն Գարահիսարցի Խորէն Թադէոսեան կը փնտռէ իր եղբայրը ցակոբ Թադէոսեան որ 1925ի վերջերը տեսնուած է Փարիզի մէջ։ Իմացնել՝ Khoren Yerganian, Issy-les-Moulineaux, Seine.

Կ'ուզուին Cousu-main*ի գործաւորներ։*

Դիմել՝ Փամպուքճեան Տան, 206 Rue Lafayette, *Մէթրօ՝* Louis Blanc։

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Փարիզի Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ Հոգեւոր Հովուութիւնն եւ կրօնական ընկերակցութեան վարչակազմ ժողովս ներկայ շրջաբերականով կը գեկուցանեն Փարիզի եւ շրջականերու հայ ժողովրդեան թէ՝ կրօն. ընկերակցութեան հիմնական կանոնագրոյ Ա. յօդուածին տրամադրութեան համաձայն՝ Seineի, Seine et Oiseի եւ Seine et Marneի նահանգներուն մէջ բնակող եւ Հայ Առաքել. եկեղեցւոյ պատկանող ազգայինները ենթակայ են Փարիզի եկեղեցւոյ Հոգեւոր Հովուութեան իրաւասութեան։

Հետեւապէս, այդ շրջաններուն մէջ ո՛եւէ քահանայ կամ այլ եկեղեցական, ըլլան անոնք եկեղեցւոյս Թոշակաւոր քահանաներ կամ ուրիշ անպաշտօն հոգեւորականներ, առանց Հոգեւոր Հովուութենէս առտնուած ըլլալու՝ չեն կրնար պսակ եւ մկրտութիւն կատարել։

Առանց արտօնութեան կատարուած պսակներն ու մկրտութիւնները անվաւեր պիտի նկատուին եւ վկայագրի իրաւունք չպիտի ունենան։

Յոյն տնօրինութեան հակառակ շարժողները, վերոյիշեալ կանոնագրին (ներքին կանոնագիր) 3րդ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, կրնան պատասխանատու ալ մնալ պետական օրինաց առջեւ։

Հոգեւոր հովիւ
Հայոց փարիզի եւ շրջակայից
Վռամշապուհ Եպիս.
Դիւան վարչութեան

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

E. STEFIKI

Վկայեալ իրաւագէտ, քաղաքականգիտութեանց վարժարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris (16e)

Հեռ. Passy 72.56

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ միջոցի մէջ ֆրանսա ժամելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները։

Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

Բ. ԱԲԳԱՐԵԱՆ

Վկայեալ հիւանդապահ, նախկին տաճնապետ հիւանդապահի Արեւելեան բանակին, 14 երկար տարիներու փորձառութեամբ կը հնամէ ամէն տեսակ հիւանդներ։ *Մասաժ, վանտուզ, փիքիւր, փանսըման* եւայլն։ Վկայեալ աղքատներուն ձրի։

Հասցէ՝ 6 Rue Grégoire du Tours, Paris (6e),

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆ

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

15 Rue de la Huchette, Paris Ve. *Մէթրօ Սէն Միշել*

Կը պատրաստենք կարագ իւղով թերթանուշ (փաքլավայի թերթեր։ Նոյնպէս թէյ քաթայիֆ եւ հում, լօքում, քուրապիէ, լոքում եւ ամէն տեսակ անուշեղէն։

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՆՈՐ ՁԵՂՔ

ԱՅՍ ՅԱՆԿԻՆ ՄԻՋԷՆ 100 ՖՐ.ԷՆ ՎԵՐ ԳԻՐԵՐ ԱՌՆՈՂԻՆ %30

ԻՍԿ 50 ՖՐ.ԷՆ ՎԵՐ ԳԻՐԵՐ ԱՌՆՈՂԻՆ % 15 ԶԵՂՔ

Իմ ընկերս 7.50, Վարժապետին աղջիկը 18, Մանուն Լէսաք պանդոկը (2 հատ.) 15, Լիլիդն ու Արտակ 10, Մէքէյի սիրաքաղաքային գործին բարերար 4, Յեղափոխութեան մակաբոյծները 5, Անուն մը 8, Աւազակապետը 25, Կրացիէլլա 8, Փոթորիկը 2, Լորաց Ժողով 2, Առաքելոց վանքին կուիւը (պատմեց զօր. Ազարեան) 12.50, Հայերու բնաջնջումը 6, Սիրելու եւ սիրուելու արուեստը 5, Նահապետականի հերոսամարտը 10, Լոնգոսի հովուավէպը 8, Մէկ հանգիստ 5, Սատանայ 2, Վերադարձը 3, Պըլ-Պուդի (Օքէյէթ) 5, Թուածները (Դուբուան) 5, Աբու Լալա Մահարի 5, Լոյս Զուարթ 3, Յաքէթ 10, Արարատ Այբենարան ընթերցարան 3, Հայ. քերական գարանները 3, 25, 30, Երազահան 5, 6, 10, Ֆրանս. խօսակցութիւն 5, 6, Լուսաբեր այբենարան 5։

Պահանջեցէք մեր գրացուցակը անթաղդատելի գիներով, ինչպէս ամէն տեսակ բառարաններ, գիտական եւ առողջաբանական գործեր, նանիշներ Կոմիտաս վրդ.ի, Սրուանձտեանցի, Զուհրաբեանի, Չոպանեանի, եւայլն։

Դիմել՝ Madame SÉVOUNI, 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԹԷՈԴԻԿԻ

"ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ

1929Ի ՀԱՏՈՐԸ (ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆ)

550 էջ մանրատառ։ Բազմաթիւ պատկերներ։ Անտեսուրի, գեղեցիկ։ Աւերուած գիրքը գեղանկարուած։

Դիմել՝ «ԱՄԱԻՕ» տպարան, 208bis, Rue Lafayette, PARIS

ԳԻՆ՝ 50 ՖՐԱՆՔ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 86-...

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը հնամէ ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Ազգի գէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՆՈՐ ՏԱՐԻԻ ԱՌԹԻԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՁԵՂ

15 ՖՐ.Ի ԳԻՐԵՐ ՆՈՒԻԷՐ 50 ՖՐ.Է ԱԻԵԼԻ ԳԻՐԵՐ ԱՌՆՈՂԻՆ

40 ՖՐ.Ի ԳԻՐԵՐ ՆՈՒԻԷՐ 100 ՖՐ.Է ԱԻԵԼԻ ԳԻՐԵՐ ԱՌՆՈՂԻՆ

Թիապարտը 25 ֆր., Թորոս Լեւոնի (կազմուած) 35, Արծիւ Ֆաթմայի եւ Ասատը 25, Հին Աստուածները 15, Խորտակուած կիրքերը 30, Թէրեզ Րաքէն (է. Զօլա) 20, Ցարուհիին (է. Թոմա) 50, Ձէք (Ա. Տոտէ, 2 հատոր) 30, Վարժապետին աղջիկը 10, Խասգիւղի քնաշրջիկը 10, Աղքատին պատիւը 20, կրպակէն 8ը. Քիւբին խրտուիլակները 10, Աւիսի սիրահարը 15, Ծոյլ Լիլիթն ու Արտակը 10, Աքլոր եղբայր 6, Բէն-Հուր 25, Կոյր Շանթի) 10, Սիմֆիլիզ 2, Ջերմամիզութիւն 2, Հայ. քերական գարաններ՝ 3, 5, 6, 10, 12.50, 25 եւ 30 ֆր., Երազահանները 10 եւ 12, ֆրանս. խօսակցութիւններ 6, 8 եւ 10 ֆր.։ Նոմիտաս վրդ.ի, Սիւնիի, Զուհրաբեանի, Սրուանձտեանցի, Կիրեանի, Շամքարաձումեանի, եւայլն։

Ուզուած գիրքերը կրնանք կազմուած յանձնել 4—5 ֆր. թեամբ, ըստ գրքի մեծութեան։ Միութիւններու եւ գրադներու մասնաւոր եւ բացառիկ զեղչ։ Գրացուցակը ձրի կուի պահանջողին։ Պահանջեցէք նաեւ նուէր տրուելիք քերուն ցանկը։

Դիմեցէք 'L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ EXCLUSIF

ՀԱՑԵՐԷՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԲԼԱՔՖՆԵՐՈՒ ԳԻՆ 18 ՖՐ.

ՊԵԼՎԻԼԻ ծանօթ հայ նպարավաճառ

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

28 Rue Lesage, PARIS (20e)

Métro Belleville Tél. Ménil...

Ձոխ մթերք Թէ նախկին եւ Թէ ամենավերջին եղանակներու եւ նուագուած նշանաւոր երգիչներէ, կազէլ, շարգը, խմբերգ եւայլն։ Հայերէն հոգեւոր, աշխարհիկ եւ գեղջուկ երգեր՝ Թէ եւ Թէ խմբերգ։ Տպուած ցուցակը ձրի է։

Ինչպէս նաեւ բօրդաճիի լաւ կրամոֆոններ եւ արեւելեան նուագները լաւագոյնը ամենազեղչեալ գիներով։

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)

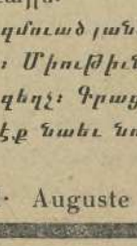
Այս անգամ իր անձնական դարմանատունը հաստատած կը խնամէ ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՆՑ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ եւ մորթային հիւանդութիւնները։

Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ ...

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8։ Բակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, Մէթր. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լաբորատուար։ Ազդմամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12։

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔ

Ոինինգ ֆունտ եւ յայտնի գէտներու Հայերէն, Թուրքերէն, Արաբերէն, Ամերիկեան եւ Թունուզական եւ միակ ներկայացուցիչը սայի։ Դիմել՝ Jos. de ... 117 Passage du Caire, Paris

Ժամագործի աշակերտ մը։ Դիմել՝ Պ. Յակոբ Քիւրքճեանի, 6 Rue Seveste, *Մէթրօ՝* Anvers.

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻԱՐՇ ՄԻՍԱՒԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 13 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1928

13 DÉCEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 828 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱԿՈՒԱ ԽՕՍՔ

ՕՐԸ_ՀԻՆԳ ՀԱԶԱՐ ԾԻԼ ՈՒ ԾԱՂԻԿ

Երկրորդ էջին մէջ հրատարակած ենք Հալէպի մեր թղթակիցի նամակը, որու մասին խօսեր էինք երէկ եւ որ կը պարունակէ ուշագրաւ իրողութիւններ:

Այլապէս ուշագրաւ իրողութիւններ՝ որ մը ժէկդի դնելով արտագաղթի խնդիրը, քննենք միւս կողմերը,— նոր սերունդին փրկութեան նուիրուած ջանքերը:

Ինչպէս կ'երեւայ թղթակցութենէն, Հալէպի մէջ ունինք 4-5000 աշակերտ եւ աշակերտուհի, բաժնուած՝ գոյնզգոյն դարաններու մէջ:

Ամփոփենք զատ-զատ.— Քաղաքին մէջ.— Հայկազեան վարժարան՝ 700 աշակերտ: Կիլիկեան վարժարան՝ 500: Ազգ. վարժարան՝ 700 աշակերտ: Կիլիկեան վարժարան՝ 500: Ազգ. Ազգասիրաց՝ (Ա.Ընթ.պցիներու) 480: Ա.Նհատական վարժարան՝ 50-70: Կաթոլիկներու վարժարան՝ 400 (ամէն ազգէ): Գումար՝ 2140 աշակերտ եւ աշակերտուհի:

Վանքաքաղաքին մէջ.— Սիւլէյմանիէ Թաղին դպրոցը՝ 500: Զարմանականներ՝ 150: Սահակեան՝ 200: Գումար՝ 850:

Զարմանականներու (Վրանաքաղաք).— Բողոքականներու դպրոց՝ 200: Մուպալլաթի Բողոքական դպրոցը՝ 360: Ուսումնասիրաց՝ 200: Ուսումն. (Վէքիլիէի) 300: Կաթոլիկներու դպրոցը՝ 480: Գումար՝ 1540:

Համագումար՝ 4530 ծիլ ու ծաղիկ:

Եւ պէտք է նկատել որ այս թիւերը վերջնական չեն: Մեր ձեռքի կարելին փորձած է, ճիշտ հաշիւը գտնելու համար, անուշտ ժամանակի ընթացքին կրնայ լրացնել պակասը:

Բայց այսքանն իսկ բաւական է, մեր ուշադրութիւնը լուսաբանելու համար: Ներշնչուելու եւ գործելու համար: Որքան կը տարբերի, 1911-12ին, կարին քաղաքին դպրոցները կը համրէին միայն 2000 աշակերտ: Միայն Հալէպը այսօր կարինէն (քաղաքէն) աւելի բազմահայ կեդրոն է, եւ աննկարելի պիտի ըլլար Հալէպեանցի կարդալ այս տեղեկութիւնները:

Այս թղթակցութենէն կ'երեւայ որ նիւթապէս քիչ-շատ յաջողութեան վիճակ ունին կարգ մը վարժարաններ միայն, եւ զարմանականի դպրոցները: Իսկ մասնաւորապէս վրանաքաղաքի գլխաւոր վարժարանը, ուր կրնայ պարունակել 7-800 աշակերտ, արդէն կը նեղուի 500ի հոգէնի: Շէնքը «շինուած է ժիւսէ, եւ վրան ծածկուած՝ զինկով. ամէն կողմէն բաց ծածկոյթներու վրայ»:

Ամիսներ առաջ, հեռաւոր Սուլթանապատէն (Պարսկաստան) ազգակցութիւն մը, պարզելով այդ 200 մնետր գաղութին ճիրը, կը շեշտէր թէ տարին մօտ չորս հազար տոլար կը ծախսէր դպրոցին վրայ: Այդ նոյն քաղաքին Հոգաբարձութենէն ներս աւելի քան 50 տղերքինի չէք մը ստացանք, բնագիտութեան, մարդակազմութեան եւ մանկապարտէզի նիւթեր դասելու համար, մարդու եւ անասուններու կմախքներէ մինչեւ պատկերներ, գործիքներ եւ մանկական մանր խաղալիքներ: Ահա, ուրեմն, համեստ գաղութ մը, որ ոչինչ կը խնայէ, դպրոցը կատարելագործելու եւ տղաքը լաւ կրթելու համար:

Իսկ մե՞նք: Հանրային անսպառ գումարներու հարիւրին քա՞ն կը յատկացնենք նոր սերունդին փրկութեան: Փարթամ Ամերիկէն ի՞նչքան բաժին կ'իյնայ Յունաստանի, Պուլկարիոյ, Սերբիոյ եւ Միջադետքի դպրոցներուն: Ի՞նչ կ'երթայ, նոյն իսկ, Եգիպտի չքաւոր արուարձաններուն եւ գաւառի բարմահայ դպրոցներուն:

Կա՛մ փշրանքներ, պատահական ողորմութիւններ, եւ կա՛մ նուազ «պիտի»:

Անհամար ծիլեր կը խամրին գոմերու, սառի մթերանոցներու եւ պատահարար իրարու գամուած տախտակներու մէջ: Մէկ գրասեղան կայ, գրիչն ու թուղթը կը պակսին: Թերեւս դրք կը ճարուի, բայց նստարան չունին տղաքը, եւ «մինաէր»-ներ կը բերեն տուներէն: Եթէ շէնքը քիչ-շատ կը նմանի դարանի, — կրթութեան անհրաժեշտ գործիքներն են որ կը պակսին:

Շատեր իրարու հետ մրցումի կ'ելլեն, ժամուն պատկերը աւելի նուիրելու կամ փառաւոր շուրջառներ կարել տալու համար: Բայց որո՞ւ միտքէն կ'անցնի, օրինակ, մանկապարտէզի նիւթեր հայթայթել, երկրագունդ մը, քարտէս մը, բնակազմութեան եւ բնագիտութեան պատկերներ յատկացնել այս ու այն անճար դպրոցին: Վերջապէս, պակաս մը ըլլալ, սկսելով գրասեղաններէն եւ նստարաններէն:

Զոր-հինգ հազար ծիլ ու ծաղիկ՝ միայն Հալէպի մէջ: Որքան աչքի զարկած տեղը, եւ ամէնուն աչքին առջեւ: Ո՛վ արագրեց Լիբանանի պատկերը, սկսելով քաղաքէն, կայանէն եւ բարձրանալով մինչեւ Ճէպէլը Մուսայի գիւղերը: Ո՛վ հացաւ Յունաստանի կայաններուն եւ գանազան քաղաքներուն մէջ պարզուած թշուառութիւնը: Ո՛վ հետաքրքրուեցաւ Եգիպտոսի, աչքէ հեռու, սրտէ հեռու:

Մեզի կը պատմեն թէ Բարեգործականը նոյնիսկ իր Յունաստան ղրկած պատուիրակին տեղեկագիրը լրջօրէն նկատի առեր:

Ինչո՞ւ անհանգիստ ըլլալ, երբ կարելի է «ի պատիւ» թէյասրահներ, հացկերոյթ եւ գինարբուք սարքել, եւ անոնց ժխոր ու գոլորշիներուն մէջ փառք վաստկիլ, տարուէ տարի, արբեցաբար փշրանք մը նետելով «մուհաճիր»ներու երեսին...

Հոգ չէ թէ հազարաւոր ծաղիկներ խամրին:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՋԻՋՈՒՄՆԵՐ ՀԱՅ ԴՐԱՄԱՏԷՐԻՆ

«Յուսաբեր» անդրադառնալով Հայաստանի ժողովրդական Տնտեսութեան Դեր. Խորհուրդի նախագահ Արսէն Եսայեանի այն յայտարարութեան թէ խորհրդայինիշխանութիւնը պատրաստ է «հայ հարուստներին հնարաւորութիւն տալու Խ. Հայաստանումօգտագործելու իրենց կապիտալները», կ'ընէ հետեւեալ խորհրդածութիւնները. (1 դեկտ.)

— «Տիպար դրամատիրական երկիրներն իսկ ասկէ աւելի դիւրութիւններ ու խոստումներ ո՛չ տուած են եւ ոչ ալ կուտան դրամատիրոջ: Տասը տարի առաջ դրամագլուխը նիւթապէս քայքայելէ ու դրամատէրը փիզիքապէս բնաջնջելէ ետք, այսօր, աւերներու վրայ իր թագաւորութիւնը հաստատած 10ամեայ պոլշեւիզմը, ծունկի կուգայ հակայեղափոխականներէն ամէնէն ոխերիմին՝ դրամատիրոջ առջեւ: Հանրային ոեւէ այլ շարժում աւելի եղերական վախճան հագիւ թէ ունեցած է: Ու դժբախտութիւնը հոն է, որ մտնուկ եսայեանները կը կարծեն, թէ դրամատէրը—հայ թէ օտար—իրենց չափ խելք ունի: Եթէ մինչեւ իսկ *դրամատէրը* տրամադիր ըլլար խաբուելու, *դրամագլուխը* — որ օժտուած է մարդկային հինգ զգայարանքներով եւ որ գիտէ հոտոտել, շօշափել, լսել, տեսնել եւ ըմբռնել — այդ դրամագլուխը դիւրութեամբ պիտի չխաբուէր:

Այն դժբախտ Թուականին, երբ ռուսական սուինը եկաւ եւ խորհրդային իրաւակարգը ստեղծեց մեր երկրին մէջ, այդ Թուականին Հայաստանի մէջ եւ՛ դրամատէրը կար ե՛ւ դրամագլուխ: Քիշդ է, ասոնցմէ առաջինը թիւով քիչ էր, իսկ երկրորդը՝ քանակով փոքր, սակայն մեր հայրենիքը զուրկ չէ՛ր ոչ մէկէն եւ ոչ ալ միւսէն:

Արտասահմանի դրամատէրը —հայ թէ օտար—իր անձին եւ իր դրամագլխին անձեռնմխելիութեան երաշխիքը կ'ունենայ այն ատեն միայն, երբ այդ երաշխիքը իրմէ առաջ կը տրուի երկրի՛ դրամատիրոջ եւ երկրի՛ դրամագլուխին:

Թերեւս հնարաւոր ըլլար խորհրդային իշխանութեանց խօսքի անկեղծութեանը հաւատալ, երբ իրաւազրկուած դրամատէրը Հայաստանի մէջ տէր դառնար իր իրաւունքներուն, եւ հալածական ուբռնագրաւուած դրամագլուխը ներքազատուէր զինք կաշկանդող կապանքներէն եւ ազատօրէն անցնէր իր կուտակման ու բեղմնաւորման արգասաւոր աշխատանքին: Հակառակ պարագային, անհնար է հաւատալ անկեղծութեանը այն քնքոյշ գգացումներուն, զորս խորհրդային իշխանութիւնը կը տածէ դէպի արտասահմանի դրամատէրը, մրաժամանակ երկրէն ներս նիւթապէս քայքայելով հայկական դրամագլուխը եւ փիզիքապէս բնաջնջելով հայ դրամատէրը: Անհնար է հաւատալ մանաւանդ ատոր համար, որ հայ պոլշեւիկը *դրամատէրը* կը սիրէ, բայց *դրամատիրութեան* դէմ անհաշտ պայքար կը մղէ. ան «միութենական եւ Հայաստանի պետական բարձրագոյն օրգանների կողմից» կ'երաշխաւորէ (ի՜նչ զօրաւոր երաշխիք...) դրամագլուխի անձեռնմխելիութիւնը, բայց միաժամանակ աւելի քան ձեռնվխելի կը դարձնէ դրամատիրական կարգերն ու դրամատէր դասակարգը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Պոլիվիոյ եւ Փարակուէյի վէճը

Պոլիվիոյ եւ Փարակուէյի մ՚ըեւ ծագած վէճը հետզհետէ կը ծանրանայ: Երէկ գրեցինք թէ Ուաշինկթընի համամերիկեան համաժողովը որոշեց միջամտել երկու պետութեանց մօտ՝ վէճը հաշտարար եղանակով կարգադրելու համար: Համաժողովը ընտրեց հինգ հոգիներ յանձնաժողով մը, որուն պաշտօն տրուեցաւ քննել խնդիրը եւ տեղեկագիր ներկայացնել:

Այս որոշումին վրայ Պոլիվիա քաշուեցաւ համաժողովէն եւ այս առթիւ Տիէզ տը Մէտինա, Պոլիվիոյ Ուաշինկթընի դեսպանն ու համաժողովի պատուիրակը՝ ծանուցագիր մը ուղղեց համաժողովի նախագահին՝ բացատրելով որ Փարակուէյի կողմէ Պոլիվիոյ եղած նախատինքը կարելի չէ բարեկամաբար լուծել, որքան ատեն որ Փարակուէյ կը մերժէ դարմանել իր գործած յանցանքը:

Արժանթին արդէն մերժած էր մասնակցիլ Ուաշինկթընի համաժողովին. այժմ Պոլիվիոյ ալ քաշուիլը դժուար կացութեան մը կը մատնէ համաժողովը:

Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը եւս Լուկանոյի մէջ զբաղեցաւ այս վէճով եւ որոշեց իր նախագահին՝ Ֆրանսայի արտաքին նախարար Պրիանի միջոցաւ ազդարարել թէ՛ Փարակուէյի եւ թէ Պոլիվիոյ, երկուքն ալ անդամ Ազգերու Դաշնակցութեան, որ համաձայն Ուխտին, պարտաւոր են աշխատիլ խաղաղ միջոցներով լուծել իրենց միջեւ ծագած վէճերը:

Միւս կողմէ Պոլիվիոյ մէջ ռազմական տրամադրութիւնները հետզհետէ կը զօրանան: Ժողովուրդը բուռն ցոյցերով ընդհանուր զօրաշարժ կը պահանջէ: Սահմանագլուխի վրայ ընդհարում մը գրեթէ անխուսափելի կը նկատուի:

Իտալիա եւ Գերմանիա

Եուկոսլաւիոյ մէջ Իտալիոյ արտաքին փոխ-նախարար Կրանտի քաղաքական կարեւոր տեսակցութիւններ կ'ունենայ: Պրիանի հետ իր տեսակցութիւնը անհետեւանք մնացած է, որովհետեւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարը մերժած է գոհացում տալ Իտալիոյ պահանջներուն: Իտալիա կը պահանջէր կուրոյի ովասիսը եւ ազդեցութեան գօտի մը Զատ լիճի ուղղութեամբ:

Կրանտի երեք ժամ տեւող տեսակցութիւն մը ունեցաւ նաեւ Գերմանիոյ արտաքին նախարար Շթրեզէմանի հետ: Գերման ազգայնական թերթերը կը հաւաստեն թէ Կրանտի առաջարկած է կնքել գերմանեւիտալական դիւանագիտական գործակցութեան դաշինք մը, ո՛չ միայն գաղթական խնդիրներու, այլ զարմանումներու եւ զինաթափութեան հարցերուն մասին:

Անգլիոյ թագաւորին վիճակը ծանրացած

Անգլիոյ Ճորճ Ե. Թագաւորին վիճակը ծանրացած է: Գահաժառանգ իշխանը առջի օր վերադարձաւ Ափրիկէէն եւ անմիջապէս այցելեց իր հօրը:

Բժիշկները բոլորովին սահմանափակած են այցելուներու թիւը:

Թուրք հրոսախումբեր Հալէպի շուրջ

Հալէպի մեր թղթակիցը կը գրէ.—

Նոյեմբեր 10ին վաճառականի մը ինքնաշարժը կը հասնի Միւսլիմիյէ՝ ոստիկան-զինուորի մը հսկողութեամբ, գանձելու համար իր առնելիքները տեղւոյն գիւղացիներէն: Միւսլիմիյէ ինքնաշարժով Հալէպէն 20-30 վայրկեանի հեռաւորութիւն ունի: Վերադարձին ինքնաշարժը կը կեցուցուի Պապ-Ալլա (Հալէպ) ըսուած վայրը՝ Թուրքիայէն եկած վեց աւազակներու կողմէ, որոնք մէջի ոստիկան-զինուորը կը սպաննեն: Արդէն ոստիկան-զինուորը երբեք դիմադրութիւն չըներ, կուտայ իր զէնքը եւ հագուստը: Ինքնաշարժի վարիչ Յակոբը կը ստիպեն ճամբան փոխել եւ հակառակ ուղղութեամբ շարունակել իրենց ճամբան՝ միշտ ենթակայ աւազակներու սպառնալիքին: (Զէթէնին մէկը կը նստի Յակոբին քով՝ զէնքը ձեռքը, որպէս զի վարիչը ուղղութիւնը չփոխէ եւ չմատնէ զիրենք): Ճամբան կը հանդիպին ուրիշ ինքնաշարժի մը, որուն մէջ կը գտնուէր Ֆրանս. երկրաչափ մը. զայն ալ կը կեցնեն եւ վրան խուզարկելով կը կողոպտեն 3 ոսկի, 3 մէճիտ, 1 ոսկի ժամացոյց, երկու տիկ մեղր: Այս գործողութեան ընթացքին թէեւ կառավարութիւնը կ'իմանայ խնդիրը, սակայն աւազակները կը յաջողին իրենց ճամբան շեղելով անցնիլ Թուրքիոյ հողը եւ երթալ մինչեւ Այնթապ: Հոն՝ Թող կուտան ինքնաշարժի վարիչը որ հետիոտն կը վերադառնայ Հալէպ:

Նոյն աւազակներու խումբը շաբաթ մը վերջ կրկին կուգայ Հալէպ-Էէյլան՝ շարունակելու համար իր գործը: Այս անգամ կը հանդիպին ճամբու ընթացքին ճամբաներու քննիչին, զոր ծեծելով կը ձգեն իր վիճակին: Քննիչը աւազակներու անհետանալէն յետոյ հեծանիւով լուրը կը հաղորդէ ոստիկանութեան պահականոցին: Օգնական ուժեր գալով ճամբու վրայ կը հանդիպին աւազակներուն, որոնք զրադած էին 300 այծերու գողութեամբ, կը ձերբակալեն եւ կը բանտարկեն:

Այս աւազակները կուգան Թուրքիայէն ինչպէս ժամանակին կը պատահէր Պալքաններու մէջ՝ շփոթութիւն ստեղծելու համար երկու երկիրներու մէջ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԵԹԷ ՄԻՔԱՏՈՆ ԵՍ ԸԼԼԱՅԻ...

Վերջերս գրուեցաւ Թէ ձափոնի նոր կայսրը, Հիոհիթոյի մէջ Թագադրուեցաւ իներկայութեան քուրմերու եւ պալատականներու, մինչ հինգ միլիոն ժողովուրդ անդադար կ'ալեկոծէր, ծնրադրելով յաղթական կառաներէն անցնող Թափօրին առջեւ:

Իբր հայ, պետութիւն չունեցող (Staatlos) կամ ինքնութիւնը անյայտ (unbekant) սրկէ հունա երթալու հրաման չունինք. հետեւաբար չէինք կրնար նաեւ մասնակցիլ ձափոնի այս պաշտօնական հանդէսին: Բայց որպէսզի աչքերնիս բաց չմեռնինք, երեւակայենք Աբեւելքի տօնական օր մը եւ անցնինք առանց մանրամասնութեանց մէջ մտնելու, գէթ չեղծանելու համար օրուան սրբութիւնը:

Եւ սակայն, խորհրդածելու իրաւունքս գիս հանգիստ չի ձգեր իմ երեւակայութեանս մէջ եւ կ'ըսեմ.— Եթէ միքատոն ե՛ս ըլլայի, ի՛նչ կ'ընէի...

Նախ, կը հրամայէի որ բոլոր փոքրիկ աղուորները ազատ ըլլային, հանդէսին օրը, պատուհաններէն դուրս հանելու իրենց գլուխները: Ուզածս իմ գլուխէս վեր կրնար ըլլալ...

Ցետոյ, ստացած խորհրդանշաններս՝ հայելին, Թագը եւ սուրը, որոնք 2500 տարիէ ի վեր կը փոխանցուին եղեր, կ'առնէի եւ

1) Հայելին կուտայի աղջիկներուն,

2) Թագը կը դրկէի Անգլիոյ դրաժատունը, Հայ բարեգործական միութեան Թրըսթի գոյքերուն յաւելման ի հաշիւ,

3) Սուրը կը պահէի ինծի:

Այո՛, կը պահէի ինծի այդ նուիրական սուրը եւ պատեանը չէի դներ բնաւ, իմ 124 նախորդներուս պէս, այլ կը գործածէի ա՛յնքան ատեն, որքան պէտք էր համայնավարացնելու համար ամբողջ Աբեւելքը: Որովհետեւ այս կերպով լուծած պիտի ըլլայի ռուսական հին վրէժը ձափոններէն եւ ծառայած պիտի ըլլայի, հոգ չէ Թէ անուղղակի, «ներկայ Հայաստան»ի շահերուն, այսինքն հայաշխարհային յեղափոխութեան...

Իսկ դուք, Թափառական դարձած հայե՛ր, պիտի ցնծայիք որ 125երորդ Միքատոն Հայ մը եղած էր, ինչպէս իրաւամբ կը խայտաք, երբ կ'իմանաք Թէ Ռուսիոյ արտաքին գործերու խորհրդականը Հայ մըն է, գարախանը:

ՎԱՂՐՈՒՆԻ

ՄԻՏՒՈՐԱ անուն ֆրանսական Լրատուատունակը, որ Նափոլիէն մեկնած էր կիրակի օր, փոթորիկի հետեւանքով վտանգուած ու անհետացած կը կարծուէր: Թուլոնէն հեռագիր մը կ'իմացնէ Թէ ան գտնուած է Ալիստրոյի բացերը:

Նաւաստիները ողջ են եւ առոյղ, բայց սատարնակը ծանր վնասներու ենթարկուած է:

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ Ա՛ր-ջին - արեւմտեան շրջանին մէջ՝ ծագած է էնթիլէնցայի հատաճարակ մը, որ դէպի արեւելք կը ծաւալի եւ կը սպառնայ ամբողջ երկրին: 26 նահանգներէ ստացուած տեղեկագիրներու համաձայն, մէկ շաբաթուան մէջ 21,238 հոգի վարակուած է հիւանդութենէն:

ՏԱՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱ ՀՈՒՆՎԱՐԻ 15-ԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄԵՂՐ

ՄՈՍԿՎԱ, 28 Դեկ.

Ըստ նախնական հաշվումների, Հայկական Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետության մեջ կատարված մարդահամարը տվել է 1 միլիոն 282 հազար բնակիչ։ Այդ թվում՝ 640 հազար տղամարդ և 642 հազար կին։

Մարդահամարի տվյալները ցույց են տալիս, որ Հայկական ՍՍՀ-ում կան 13 քաղաքներ և 14 քաղաքային ավաններ։ Քաղաքներում ապրում է 36 տոկոս, իսկ գյուղերում՝ 64 տոկոս։

Հայկական ՍՍՀ-ում կան

ԻՄԱՑԵ ԳՎԱԴՈՊԻՑ ԻՄ

— Գոյշ եղիր, որ ես չլսեմ քո ոտնաձայնը, ասաց Ռուստամը, երբ Զալը հեռանում էր նրանից:

Զալը ժպտաց և գնաց:

Ռուստամը մնաց մենակ: Նա նստեց ծառի տակ և սկսեց մտածել:

Ռուստամը մտածում էր Զալի մասին: Նա հիանում էր նրա խելքով, նրա ուշիմությամբ, նրա սրտացավությամբ: Նա հիանում էր նրա ազնիվ հոգով, նրա ազնիվ սրտով: Նա հիանում էր նրա ազնիվ ոգով

Ֆաքիր Թահրա պէյի պարտութիւնը

Երեքշաբթի իրիկուն Սիրք տը Փարիի մէջ տեղի ունեցաւ Ֆաքիր Թահրա պէյի եւ «Ֆաքիրներու տապալիչ» Փօլ Հէօզէի հանդիպումը, կազմակերպուած «Ժուռնալ»ի եւ «Փըթի Փարիզիէն»ի կողմէ։

Հետաքրքիրներու մեծ բազմութիւն մը փութացած էր տեսնելու այս անսովոր մենամարտը։ Ժամը 9 էր արդէն, երբ տակաւին 5000 հոգի կը սպասէին դուրսը՝ տոմսակ գնելու համար։ Մարդիկ իրար կը հրմշտակէին՝ առաջ անցնելու համար։ Ոստիկանները չէին կրնար զսպել մարդկային այդ ալիքը։ Բազմաթիւ կիներ մարեցան, լալտերի սիւն մը տապալեցաւ, կոփամարտ տեղի ունեցաւ, այնպէս որ՝ երբ փողոցը պարպուեցաւ, մայթին վրայ գտնուեցան կօշիկներ, գլխարկներ եւ հագուստի կտորներ։

Այս էր պատճառը, որ երեկոյթը շատ ուշ սկսաւ։ Փորձերը տեւեցին մօտ երեք ժամ։ Սկիզբը Թահրա պէյ մեծ յաջողութիւն գտաւ եւ խանդավառ ծափեր ստացաւ ներկաներէն, երբ մարմինը քարացուց, յետոյ երբ ասեղներ եւ դանակ խօթեց մարմնին մէջ։

Բժշկական մարմին մը կը հսկէր բոլոր փորձերուն։ Երբ Ֆաքիրը երկնցաւ գամերով ծածկուած սեղանին վրայ, եւ մարդ մը փորին վրայ կանգնեցաւ, քննիչ մարմինը դիտել տուաւ թէ Ֆաքիրը կաշիէ վարտիք մը հագած է։ Եւ այն պահուն, ուր կը կարծուէր թէ Ֆաքիրը պարտուած է եւ սրահին տրամադրութիւնը իրեն դէմ դարձած էր, Թահրա պէյ բեմ եկաւ ադամական մերկութեամբ եւ այդ վիճակին մէջ նոյն փորձը կրկնեց երկու անգամ։ Ամբոխը բուռն ծափերով ողջունեց այս յաղթանակը։

Յետոյ կարգը եկաւ Փօլ Հէօզէի, որ ուզեց խօսիլ, բայց չկրցաւ։ Հանդիսատեսները կ'աղմկէին եւ անարգական խօսքեր կ'ուղղէին իր հասցէին։ Քիչ ետք Ֆրանսացի օրագրողը սկսաւ ասեղներ խօթել այտերուն։ Այս անգամ ամբոխին համակրութիւնը գնաց Հէօզէին։

Յետոյ անուշ-լեղի վիճաբանութիւն մը սկսաւ Ֆաքիրին եւ հակառակորդին միջեւ։ Ընդհանուր աղմուկ կը տիրէր։ Ամբոխին կէսը Թահրային, կէսը Հէօզէին կողմն էր։

Թահրայի կողմնակիցները կը պահանջէին որ Հէօզէ միւս փորձերն ալ ընէ։ Ասոր վրայ Հէօզէ կանչեց Քարմա անուն Ֆրանսացի աճպարարը, Քարքասոնցի։ Հէօզէ այս մարդուն ընել տուաւ Ֆաքիրին միւս փորձերը, ո՛ միաժամանակ բանախօսութիւնով մը բացատրեց անոնց գաղտնիքը։ Թահրա շարունակ կը միջամտէր, ու ներկաները անընդհատ կ'աղմկէին ու կը սուլէին։

Ներկայացուեցաւ նաեւ շարժանկար մը, որ ցոյց կուտար Հէօզէի կատարած փորձերը՝ մեծ բժիշկներու ներկայութեան։

Յետոյ սկսաւ Թաղման փորձը։ Թահրա պէյ դագաղին մէջ պառկեցաւ. վրան քանի մը Թի աւազ նետեցին. դագաղը գոցեցին եւ վրան աւազով ծածկեցին։

Այդ պահուն քննիչ մարմինը արձակեց իր վճիռը՝ Թէ Թահրա պէյի փորձերը սովորական աճպարարութիւններէ, անդին չեն անցնիր թէեւ գնահատելի են իր ճիգերը։

Աւոր վրայ մեծ ժխոր բարձրացաւ։ Վճիռը տրուած էր։ Ու Թահրա պէյ որ եկած էր փառաւորուելու համար, իր օթեակը վերադարձաւ ժողովուրդի սուլոցներուն տակ։

Այսպէս խաւարեցաւ Ֆաքիրին աստղը։

Թուրքեւպարսիկ սահմանագլխի խնդիրը

Թուրքիոյ պարսիկ դեսպան Ֆիրուզի խան, Եւրոպա մեկնած է Ազգերու Դաշնակցութեան ժողովներուն մասնակցելու համար։ Դեսպանը երկու ամիսէն Էնկիւրի պիտի վերադառնայ եւ թուրքեւպարսիկ առկախ խնդիրներու բանակցութիւնները պիտի վերսկսին։

Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի միջեւ գտնուած խնդիրներէն ամէնէն կարեւորը սահմանագլխի խնդիրը կը նկատուի։ Այս խնդրին լուծումը գլխաւոր նպատակ ունի վերջ տալ սահմանագլխին վրայ բնակող քիւրտ աշիրէթներու գործունէութեան։

Թուրք եւ պարսիկ զինուորական մասնագէտներ այս մասին տեղւոյն վրայ քննութիւններ կը կատարեն ներկայիս։ Դեսպանին վերադարձէն վերջ, դին. մասնագէտներուն կողմէ որոշուած հիմերու վրայ բանակցութիւնները պիտի սկսին։

Ռումանիոյ նոր ընտրութիւնները

Պուքրէշէն կը հեռագրեն թէ Երեսփոխանական ժողովի եւ Ծերակոյտի նոր ընտրութիւնները սկսած են երէկ ամբողջ երկրին մէջ եւ պիտի շարունակուին այսօր ալ։

Ընդհանուր տպաւորութիւնն այն է որ գիւղացի-ազգայնական կուսակցութիւնը մեծ յաղթանակ մը պիտի տանի։ Կը կարծուի թէ պիտի շահի քուէներու չորս հինգերորդը։

Հետապնդում ծերակուտական Ֆլոյի դէմ

Գրեցինք թէ Ֆրանսացի ծերակուտական եւ նախկին ելմտական նախարար Ֆլոյ մտային խանգարման նշաններ ցոյց տուած ըլլալով, հսկողութեան տակ առնուած է։

Երկու վաճառականներու բողոքին վրայ, ընդհանուր դատախազը որոշեց դատական հետապնդումի ենթարկել Ֆլոյը։ Դատական նախարարը այս առթիւ դիմեց Ծերակոյտին, խնդրելով որ յիշեալին խորհրդարանային անձեռնմխելիութիւնը վերցուի։

Ֆլոյ 215,000 ֆրանքի ինքնաշարժ մը գնած էր Քէլնէր Ընկերութենէն եւ փոխարէն օգոստոս 1ին 60,000 ֆրանքի չէք մը տուած էր մեծ դրամատան մը վրայ, ուր դրամ չունէր, որով չէքը անվճար մնաց։ Ընկերութեան պնդումներուն վրայ, նոյեմբեր 6ին Ֆլոյ նոյն դրամատան վրայ 125,000 ֆրանքնոց նոր չէք մը տուաւ, որ նոյնպէս չվճարուեցաւ։

Ասկէ զատ, Ֆլոյ երկու առեւտրականներու ստորագրութիւնը կեղծելով մուրհակ մը զեղչել տուած էր Պանք տը Ֆրանսի։

Դեռ վերջերս 800,000 ֆրանք արժէքով մանեակ մը գնած եւ դրամը չէր վճարած։ Իր բարեկամները կարգադրեցին խնդիրը։

Այսպէս, անցեալին մէջ այս ծերակուտականը քանիցս կեղծարարութիւններ գործած, սակայն բարեկամները կարգադրած էին։ Այս անգամ դատարանը բռնեց օձիքէն։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերներն ու ընկերուհիները այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ճաշի ու գիշեր տը Լիւնի վերնայարկը։ Օրակարգ՝ պատգամաւորներու ընտրութիւն եւ բանաձեւներու քուէարկութիւն։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Խումբերու գանձապահները պարտաւոր են իրենց հաշիւները անպայման փակել մինչեւ դեկտ. 15։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

30 Դեկտեմբեր կիրակի ժամը 3ին

Salle Chopin (Pleyel) 252 Rue Fbg. St. Honoré, Métro Ternes

Նախաձեռնութեամբ՝ ԴՊՐՈՅԱՍԼԻՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ի նպաստ իր վարժարան-որբանոցի

Հովանաւորութեամբ ՏԻԿ. ԴԱՓԱՄԱՃԵԱՆԻ

կը մասնակցին.— *Տիկիններ՝ Ս. վեպեր, Ռ. Պատմագրեան, եւ Օր. Յակոբեան։*

Խմբերգներ՝ վարժարանի երգչախումբին կողմէ, դեկավարութեամբ Պ. Ա. Պատմագրեանի եւ մասնակցութեամբ «Գուսան»ի։

Հայկական պարեր *Օրքէստրի ընկերակցութեամբ*

Տոմսերը այժմէն կը ծախուին Ֆլորիա ճաշարանը։ Գինները 10.30 ֆր.

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ ՎԱՃԱՌՍԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ վաճառսի Ջարսանճագի Հայրենակց. միութեան

ի նպաստ Ջ. Ե. Ո. միութեան կիրակնօրեայ դպրոցին

Այս Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին Սիներմա Մէն Լուիի մէջ

կը ներկայացուի **ԹԻՒ 5 ԽԵԼԱԳԱՐԸ**

Մեներգ, պարի եւ աճոռի մրցումներ, օրքէսթր, արեւելեան նուագ եւ ճոխ պիւֆէ։

ՄՈՒՏՔ ԱՅՐԵՐՈՒ 4 ՖՐ., ԿԻՆԵՐՈՒ 3 ՖՐԱՆՔ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Լիոնի Բարձր Հայքի Հայրենակց. միութեան

Այս Շբ. իրիկուն ժամը 8ին Էմիլ Զոլայի սրահը, 127-129 Rue Boileau

Ղեկավարութեամբ Պ. Ղ. Հայրունիի ու տեղական ուժերու

կը ներկայացուի՝ **ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԸ**

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին, 84 Rue Chapeի սրահին մէջ

Տրամաթիք Սթուդիան դեկավարութեամբ՝ *Մ. Մարութեանի*

կը ներկայացնէ՝ **ՍԱՄՍՈՆ եւ ԴԱԼԻԼԱ**

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ ԺՈՒԱՆՎԻԼԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ՝ ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

15 Դեկտ. Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

Tête Noire*ի սրահներուն մէջ, 24* Quai Baubourg

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՒՒՆ ԵՐԵՔ ՔՐԻԶԱԼԻՐ ՋԱԻԵՇՏՆԵՐ

Աւաչնակարգ ճազ-պանտ եւ սիրուն անակնկալներ

Թռաւուէյ 108 *Թիւ* Porte de Vincennesէն

Հ. Ց. Դ.

Մարսէյլի *Պատանեկան միութեան հրապարակային դասախօսական եւ վիճաբանական ժողովը՝ վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարան Ընթերցասրահին մէջ։ Նիւթ՝ Հրայր եւ Դ. Զաւուշ։ Կը նախագահէ՝ Ընկ. Ա. Աբօեան։ Կը հրաւիրուին հայրենակիցներ։*

Լիոնի *Շրջ. Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին Գ. Թաղապետարանի սրահը։ Մուտքը* Rue François-Garcinի *փողոցէն։ Նոր արձանագրուած ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ Կը հրաւիրուին նաեւ քաղաքս նոր ժամանած ընկերները որոնք պէտք է ներկայանան իրենց շրջանի վկայականներով։*

Մարսէյլի *Բրիւստափոր ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ սիամանթօ, վարուժան, բաբկէն սիւնի, վահագ եւ Աւտօ խումբերու բոլոր ընկերուհիները ու ընկերները վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական սրահը։ Օրակարգ՝ Զեկոյց պատգամաւորներու ներկայանալ անդամատեսրով։*

Մարսէյլի *Ռոստոմ ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Արմէն-Գարօ, Գէորգ-Զաւուշ, գեղի, Զարդարեան եւ Քրիս խումբերը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, ծանօթ հաւաքատեղին, 62 Րիւ տը լա Րէփիւպլիք։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑԲԸ այսօր Հինգշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30—5 Հայերէն (Պ. Մ. Նաթանեան)։

Վաղը իրիկուն ժամը 9—10 Բաղաքական անտեսութիւն եւ պետական իրաւունք (Պ. Ա. Խանգկարեան)։ Ժամը 10—11 Ա. ողջապահութիւն (Տօքթ. Բալասան)։

Լիոնի Ա. Ե. Կ. Խաչի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 2ին, տիկին Մկրտիչեանի սենեակը, 34 Rue Viloray։ Անդամուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Պ. Գալուստ Եափուճեան, Այրի Տիկին Ծաղիկ Եափուճեան եւ գաւակունք, Պ. Պ. Յովհաննէս եւ Արմենակ Քէօչէկեան, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Ջեփիւռեան, Տէր եւ Տիկին Սուքիաս Եափուճեան, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Եափուճեան, Տիկին Ծաղիկ Պիլալեան եւ գաւակունք (Պէյրութ) եւ պարագաները կը Ծանուցանեն իրենց կնոջ, հարսին, քրոջ եւ ազգականին՝

ՄԱՐԻԱՄ ԵԱՓՈՒՃԵԱՆ

դառնաղէտ մահը, 22 տարեկան Ծաղիկ հասակին մէջ։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր Հինգշաբթի առաւօտ ժամը 9ին փորթ տ'Օրլէան։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Ջերմամիզ.) եւ վարսի։ Մասն. լապտառաթուառ։ Ազճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12։

ՕՐԱՑՈՅՑ

1929

Ս. Փ. ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ, Կ. ՊՈԼԻՍ

ԳԻՆ՝ 5 ՖՐԱՆՔ

Մատնալու համար դիմել՝ Agopian Nubar, Librairie, 191 cours Lafayette, LYON.

Մեծաքանակի համար զեղչ

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ

E. STEFIKI

Վկայեալ իրաւագէտ, քաղաքականգիտութեանց վարժարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris (16e)

Շեն. Passy 72.56

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ միջոցի մէջ Ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները։

Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՏՕՔԹ. Ա. Ս Ա Լ Ա Ն

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՒԲԵՐՈՒԻ ԵՒ ՕՏԱՄՈՒՔՈՒԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վէներական ախտերու

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով

ցօդացաւ, ջղացաւ (Sciatique), նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրաթուլութիւն (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Շեն. Provence 73-67

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՏՂԷ ԵՒ ՏՂՕՐԷՆ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քիթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱՒՈՐՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

Ա Մ Ե Ր Ի Կ Ա

Աշխատիլ ուզող հայ գրաշար մը, որ ինքնուրոյն կերպով կրնայ գործել ամերիկեան, գեղարուեստական, քաղաքական եւ գրական ծերու եւ երկար տարիներ աշխատած եւ մեծ փորձառութիւն ունի իր մասնագիտութեան մէջ, կրնայ գործ ստանձնել Ամերիկահայ տպարանի մէջ։ Աշխատիլ է թիֆլիզ, փեթրոկրատ, փարիզ։ Գիտէ լեզուներ։ Դիմել՝ M. Makountz, 9 Rue Victor Cousin, Paris (V), France.

ՄՈՆՄԱՐԹՐԻ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԼՈՒՐՋ ՀԱՅԿ. ՃԱՇԱՐԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԵՒՈՆ

Ուր պիտի գտնէք համեղ եւ խնամքով պատրաստուած խորժահամ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ եւ անուշեղէններ շատ դիւրամատչելի եւ խնայողական գիներով։ Սրահը կը տրամադրուի խիստ դիւրամատչելի պայմաններով հարսնիքներու եւ ամէն տեսակ խնճոյքներու համար։ 36 Rue Polonceau Paris (18e). *Մէթրօ Պարպէս կամ Շաթօ Ռուժ։*

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՂԵՒՈՆԴ ՋԱՓԱՐԵԱՆ

A. TORDJEMAN

Աղած ձուկերու միակ կեդրոնատեղին ուր կը ծախէ մեծ քանակ անհատական գիներով 60—65 քիլոյոց տակառներ մէջ *անշուա, սարտէլա* եւ *սկումբրու* (գլուխով եւ առանց գլուխի)։ Շաճոյքով կը պատասխանէ բոլոր յաճախորդներուն որոնք կ'ուզեն տեղեկանալ գիներուն եւ պայմաններուն։ Գրել հայերէն կամ ֆրանսերէն,

A. Tordjeman, 44 Rue Tapis Vert, MARSEILLE

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

17 Rue Lamartine, PARIS (9e)

Թել. Trudaine 92—47, Մէթրօ՝ Cadet, Nord Sud, N. D. de Lorette

Ամէն օր 14-19 կիրակի եւ տօն օրեր 10-12 և ժամադրութեամբ

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Լաւագոյն յախճապակիէ եւ անմրցելի գիներով Աբեղեան *սուրճի* եւ *թէյի* գաւաթներու, Թէյամաններու, Ձեզվէնները, զանազան սպասներու համար դիմել՝ միակ կեդրոնատեղի

Mlle E. PERRET

16, Rue Puvis de Chavannes, MARSEILLE

Ֆրանսայի ներքին գաւառներէ եղած ապսպրանքները կատարուին ամենաարագ կերպով եւ մեծ խնամքով։

Mlle E. PERRET կը յայտարարէ իր յաճախորդներուն որ իր հաշիւներու փակման առթիւ, կը ծախէ աննախընթաց գեղչուած գիներով սուրճի ջաղացքներ՝ 40 եւ 55 ֆրանքի։

Թղթակցութիւն՝ Հայերէն եւ Ֆրանսերէն։

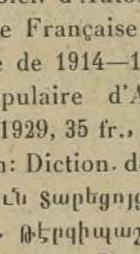
ԴԱՇՆԱԿ ԵՒ ՍՈԼՖԷԺԻ ԴԱՍԵՐ

ՕՐ. Ժ. ՃԱՄՊԱՋ

Բ. մրցանակ փարիզի երաժշտանոցէն, դաշնակով կ'ընկերակցի Maître Escalaïsի, Օփերայէն։ Հայերու համար դիւրութիւններ եւ չափաւոր գին։

61 Rue de Flandre, Paris (19e)

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔԵՐ

Ունինք Ֆոնոլորը եւ յայտնի արուեստագէտներու փլաքեր Հայերէն, Ֆրանսերէն, Թուրքերէն, Արաբերէն, Ռուսերէն եւ Սպանիերէն, Թունուզակ ան եւ Մարսէյլ։ Միակ ներկայացուցիչը Պասայի։ Դիմել՝ Jos. de Passa

117 Passage du Caire, Paris

Վարձու է *յարկաբաժին մը երեք կահաւորուած սենեակներով կամ 2 սենեակ կահաւորուած եւ մէկ առանց կահաւորութեան։ Սահանոց, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Դիմել՝ 10bis Rue des Trois Champtiers, Chaville (S. et. O.).*

Կ'ուզուի *ժամագործի շակերտ մը։ Դիմել՝ Պ. Յակոբ Քիւրքճեան, 7 Rue Seveste, Մէթրօ՝ Anvers*

ՀԱՐԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70 Ֆ.	140 Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200 Ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
203 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
14
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
1928

14 DÉCEMBRE 1928

Ե. ՏԱՐԻ Թիւ 829

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿԱՐՈՒ ԽՕՍՔ

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԻ ՄԸ ԱՌԹԻԻ

Երէկ ցորեկ Եգիպտոսի թղթատարը բերաւ երկու «Արեւ», մէկն մէկ կէս մ. ջ կը կարդանք նշանաւոր վերլուծագիր մը։

Պ. Պ. Լեւոն Մկրտիչեան եւ Տիգրան Չամբռլեան, երկու կատարեալ երեւելիներ, մէկը՝ վեթերան, միւսը՝ նորընծայ, «Ազատարարութիւն» մը կ'ուղղեն իւրաքանչիւր «Արմէն Սա-կի դաշնակցութենէն արտաքսման առթիւ»։

Յայտնելով թէ երկու Դաշնակցական թերթեր, «Նոր Օր» ու «Ազդակ», «անօրակելի անուանարկութիւններ» ըրած են իրենց դէմ, կ'ազդարարեն.

— «Մենք չպիտի գոհանանք պատ ի պատ խուսափողական ամաչկոտութիւններով, այլ պահանջած ենք եւ կը պահանջենք բացահայտ, անվերապահ յստակ կոչում եւ ներողագիր, հակառակ պարագային առաջադրած ենք օրէնքով պատժել տալ յիշեալ թերթերուն արտօնատէրները»։

Եւ դեռ աւելի ամբարտաւան սպառնալիք մը.

— «Այս առթիւ պարտք կ'զգանք յայտարարել Եգիպտոսի եւ արտասահմանի բոլոր դաշնակցական եւ ոչ-դաշնակցական թերթերուն՝ որ եթէ երբեք նոյն խնդրոյն առթիւ իրենց սիւնակներուն մեզի դէմ անուանարկիչ հրատարակութիւններ կամ նոյնիսկ զգոյշ ակնարկութիւններ ու սպրդուքներ (insinuations) փորձեն՝ դպիսիները անխնայ պիտի հետապնդենք իրենց երկիրներուն դատական ատեաններուն առջեւ, եթէ նոյնիսկ յետոյ յաժարին մեզ կոչում ընել եւ ներողութիւն խնդրել մեզմէ իրենց թերթերուն մէջ։ (*Արեւ, 6 դեկտ.*)։

Առանց ո՛ր եւ է մաս ունենալու մինչեւ հիմա եղած հրապարակութեանց մէջ, վերապահելով մեր կարծիքը այս կամ այն մեղադրանքի մասին, նոյնիսկ մէկդի դնելով այս աղտոտ առթիւ նոյնինքն Տիգրան Չամբռլեանի թերթին՝ «Արեւ»ի կողմէ Հ. Յ. Դաշնակցութեան դէմ եղած գռեհիկ ակնարկներն ու զրպարտութիւնները, ահա թէ ի՞նչ կ'ուզէինք լսել միայն եւ միայն Ազատարարութեան կողմէ։ Այս ալ իր կարգին յայտարարութիւն մը թող ըլլար, նոյնպէս անհատական։

Գարշելի գործ մը բացուեր է. Դաշնակցականի մը վատութեան հետեւանքով։ Գործ մը՝ որուն արտաքին երեսը հանրային է, իսկ ծալքերը կը մատնեն անհատական շահախնդրութիւններ։

Մենք անձնապէս ոչինչ գիտենք այս կամ այն անհատին կատարուած դերի մասին։ Եւ դատապարտելի է, անշուշտ, երբ մէկ անձէն անուններ կը տրուին եւ մեղադրանքներ կ'ըլլան, առանց շօշափելի փաստերու։ Մինչեւ այսօր ամէնէն շատ յիշեցան Կ. Մելքոնեանի եւ Մուշեղ Սերոբեանի անունները, որոնց մեղսակիցն է եղեր Արմէն Սասունին։ Դաշնակցութիւնը դէմ վերաբերող մասը քննելով եւ մեղաւորը յանցանքի վրայ հանելով անհնար պատժեց։

Արդ, ինչո՞ւ նոյն քաջութեամբ հրապարակ չեն գար Եգիպտոսի կամ Կիպրոսի ռամկավարները, ամբողջ հանդիսքը քակելու եւ արդարն ու մեղաւորը երեւան հանելու համար։

Այս հարցը արծարծեց «Յուսաբեր»ը, իրրեւ իրազեկ։ Դաշնակցական ուրիշներ։ Մենք ալ, առաջին անգամ, հարցում ուղղեցինք դեկտեմբեր 9ին։ Եւ տրամադրութիւն չունէինք դեռ մը ալ անդրադառնալու, եթէ չըլլար «Արեւ»ի շռնդալից եւ ծիծաղելի «վերջնագիրը»։

Այդ յայտարարութիւնը, Պ. Պ. Մկրտիչեան եւ Չամբռլեան, որ երկիրներու դաշնակցական եւ ոչ-դաշնակցական խմբագիրները դատի քաշելու այդ անամէջ սպառնալիքը ոչինչ, ոչինչ կը փրկէ ի պատիւ ձեզի, որքան առեն որ ճերմակ թուղթի վրայ սեւ տառերով կը մնան «Արեւ»ի հետեւեալ տողերը.

— *«Մենք գիտենք այդ արտաքսման պատճառները. կ'ուզէինք իմանալ ի՞նչ երկու տարի առաջ չարտաքսուեցաւ ան»։ («Արեւ», 17 հոկտ. 1928)։*

Քանի որ դատի մասին է խօսքը, ահա՛ իսկապէս դատական յայտնութիւն մը։

Ի՞նչպէս կարելի է գիտնալ, գաղտնաբար սարքուած դաւի մէջ, այսինչ անհատին դերը, եւ չգիտնալ ամբողջ գործը, նկատի ունենալ միւս դաւադիրները։

Ի՞նչպէս կարելի է ո՛ր եւ է Արմէնի մը մեղքը գիտնալ երկու տարի առաջ, եւ ձայն չհանել ամբողջ երկու տարի, մինչեւ 1928 Հոկտեմբեր, երբ «Դրօշակ»ի մէջ հրատարակուեցաւ Ա. Օհանի արտաքսումը։ Մանաւանդ որ, ռամկավարները, իբրեւ իրազեկ հակադաշնակցական, միշտ առիթ կը փնտռեն, յարմար սուտեր կը շինեն, Դաշնակցութիւնը սեւցնելու համար։ Ուրո՞ւ փախցուցին այս թանկագին առիթը, երկու տարի առաջ, երբ սուտ-իրաւ իրար կը խառնեն, տարին տասերկու անգամ։ Գոնէ՛ կողմնակի լուր տուած ըլլային Դաշնակցութեան, «Ազգասիրութեան», քանի որ ոչ միայն մեծագումար ազգային դրամի, կտակի մը շուրջ կը դառնար խնդիրը, այլ նաեւ կեանքի, հոգ չէ ո՛վ ըլլար ենթական։

Արդո՛ք է որ Պ. Մկրտիչեան եւ Պ. Չամբռլեան դողդղան իրենց պատիւին վրայ։ Բայց այդ պատիւը չի կրնար աւելի բարձր ըլլալ քան հանրային շահը, քան հանրութեան պատիւը։ Որուն իսկ իրենց հովանաւորած կուսակցութեան պատիւը կը պահանջէ որ, առանց պատ ի պատ խօսքերու, բանան ամբողջ արդիւնքը։

Մեղքը մերը չէ. վա՛յ անոնց որ գրեցին, հոկտ. 17ին.

— *«Մենք գիտենք այդ արտաքսման պատճառները»։*

Տղամա՛րդ եղէք եւ գրեեցէք ինչ որ գիտէք։ Պատմեցէք ինչ որ լսեր էք, ինչ որ անձամբ կը մնայ մինչեւ հիմա, տեղի տալով հակասական ըսի-ըսաւներու։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՕՏԱՐՆԵՐԸ ԵՒ ՏԵՂԱՑԻՆԵՐԸ

Սելանիկի յունարէն «վալքանիոն» թերթը դիտել կուտայ խմբագրականի մը մէջ (4 դեկտ.)

— «Ձշդուած տեղեկութեանց համաձայն, այսօր, 20,000 թուրք-Ալպանացիներ հիւրընկալուած են քաղաքիս եւ մակեդոնիոյ մէջ։ Անոնց մէկ մասը ցրուած է Մակեդոնիոյ զանազան շրջաններուն մէջ եւ խաշնարածութիւն կ'ընէ. մէկ մասը կը տեսնենք մեր առջեւը, հոս, ուր զանազան կեդրոններու մէջ բացած են անուշավաճառատուներ, «լեզլեպիճի»ի խանութներ։ Ուրիշներ «պօզա», «սալեպ», եւլն. կը ծախեն փողոցներուն մէջ, սակայն քանի՛ քանի՛ տեղացիներու հացը կը գողնան անոնք։

Հինգէն տասը հազար թրակիացիները (Թոտոսիոյի շրջանէն), որոնք մասնաւորապէս խաշնարածութիւն կ'ընեն, հանուած են իրենց գործերէն, որովհետեւ կենդանաբոյծները անոնց տեղ առած են թուրք-Ալպանացիներ, որոնք աժան վարձքերով կ'աշխատին։ Ուրիշ հինգէն տասը հազար փոքր-ասիացի գաղթականներ, որոնք սիւս արհեստները ունին, նոյնպէս անգործ են։ 10-15 յոյն «լեզլեպիճի»ներ, ստիպուած գոցեցին իրենց խանութները եւ այդ արհեստով ապրող 40-50 մարդիկ այսօր անօթի են։

Ցետոյ ուրիշ պարագայ մը։ Ազգային տեսակէտով, ամօթ մըն է մեզի համար ընդունիլ մարդիկ, որոնք մինչեւ երէկ գործեցին ի վնաս փոքր Ասիոյ յոյներուն, իբրեւ «չէթէ» ծառայելով գէմալին մօտ, որ այսօր ալ գանազան ձեւերով կը ճնշէ իր երկրին մէջ ապրող յոյները։

Օտարներու յունաստան մուտքին համար մասնաւոր հրամանագրեր կան։ Պատկան իշխանութիւնները պարտաւոր են հաւատարմօրէն կիրարկել գանոնք։ Անոնք պարտաւոր են նաեւ մասնանշել կառավարութեան, թէ անհրաւ բան է, որ օտարները ապրին եւ տեղացիները տուժեն։ Պարտաւոր են մեզ ազատել այս օտարներէն, որոնք ազգայնօրէն մեզի չարիք կը հասցնեն եւ տնտեսապէս կը փճացնեն։ Պարտաւոր են պարտադրել օտար առեւտրականներուն, որ իրենց պաշտօնեաներն ու գործաւորները առնեն տեղացիներէն։

Եթէ օտարներու խուժումին այս հոսանքը շարունակուի, մօտ ատենէն պիտի տեսնենք մեր շուկան օտարներով լիցուած եւ մեր երկիրը՝ օտարներու գաղթավայր, ուրկէ, տեղացիները կամաց կամաց պիտի հեռանան, չվայելելով պաշտպանութիւն եւ չունենալով նիւթական միջոցներ։ Եւ վերջապէս անգործութիւնը պիտի աւելնայ ու վաճառականութիւնը պիտի անցնի վիշերու եւ վաչերու եւ Նուբիներու ու Հասաններու ձեռքը։»

ԴԱՒ ՄԸ ՀՈԻՎԱՐԻ ԴԷՄ

Արժանթինի գաղտնի ոստիկանութիւնը երեւան հանած է դաւադրութիւն մը՝ Միացեալ Նահանգներու նորընտիր նախագահ Հերպըրթ Հուվերը սպանելու համար։ Պուէնոս Այրէսի մէջ տան մը մէջէն գտնուեցան քանի մը ռումբեր, ատրճանակներ, ռազմանիւթ եւ երկաթուղագծերու մանրաժան քարտէսը։

Դաւադիրները ծրագրած էին օդը հանել այն կառախումբը, որ երէկ Պուէնոս Այրէս պիտի բերէր Հուվերը։ Երկու երիտասարդներ ձերբակալուեցան։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Քիւրտերը կը շարունակեն կռուիլ

Քրտական աղբիւրէ կը հաղորդեն հետեւեալ նոր տեղեկութիւնները՝ վերջին կռիւներու մասին.

Խալիս Ֆէրզէնտի եւ Ասվի Ազիզիհրոսախումբերը Բասենի, Փալանտէօքէնի, Խնուսի եւ Մալազկերտի շրջաններու թուրք ոստիկան-զինուորներու բոլոր ուժերը վռնտելէ վերջ, միացած են իրարու հետ Թահթեալայի մէջ եւ գրաւած թուրք վաճառականներու պատկանող 3000 ոչխարները։ Վաճառականները Արճէշի, Վանի եւ Գարա-Քիլիսէի կեդրոններէն հետեւեալ հեռագիրը ղրկած են Էնկիւրի.

«Արարատէն ղրկուած քիւրտ հրոսախումբերը կողոպտեցին մեր 3000 ոչխարները. այս կողմերը առեւտուր ընել անկարելի դարձած է, կառավարութիւնը կամ մեր ոչխարները ետ պէտք է առնէ եւ հաստատէ ապահովութիւնը եւ կամ մեր կեանքերն ու առեւտուրը պաշտպանէ եւ կամ ա՛լ Քիւրտերուն յանձնուինք մեր ապահովութեան համար»։

**** Պայազիտի եւ Գըզըլտէրէի միջեւ շրջող տասը հոգինոց քիւրտ հրոսախումբ մը երկու ոստիկան-զինուորներու եւ Պայազիտի «մալմիւտիւրի»ին հանդիպած են եւ անոնց զէնքերն ու հագուստները գրաւած։ «Մալմիւտիւրին եւ ոստիկան-զինուորները մերկ վիճակի մէջ գիւղ մը ապաստանած են։*

Իկտիրի շրջանին մէջ շարունակ աւազակութիւններ կը պատահին։ Անցեալ օր Գարագոյուն գիւղին պատկանող 150 ոչխարներ կողոպտուած են եւ տեղի ունեցած է ընդհարում մը գիւղացիներու եւ քիւրտ հրոսախումբերու միջեւ, որու ընթացքին սպաննուած է Թուրք մը։

**** Բասենի եւ Էրզրումի շրջաններուն մէջ, Արարատէն ղրկուած Ալի Սրիշօի եւ Նէպի Կէլիշի հրոսախումբերը կռիւի բռնուած են թուրք ուժերուն հետ եւ Ճամուզթաշըի կողմերը մեծ վնասներ պատճառած անոնց։ Երեք զինուորներ եւ ոստիկան զօրքի սպայ մը, Մէհմէտ Քէմալէտտին էֆէնտի՝ սպաննուած են։*

Իկտիր-Պայազիտ ճամբուն վրայ Կիւլթլիէ գիւղին մէջ Մուսթաֆա Քէլօի ուժերուն եւ թուրք զինուորներուն միջեւ տեղի ունեցած է ընդհարում մը, որու ընթացքին երկու զինուորներ եւ հրոսախումբին պետը իր երկու եղբայրներով սպաննուած են։ Երբ զինուորները մօտեցան Մուսթաֆային՝ զէնքն ու հագուստները առնելու համար, դեռ չէր մեռած եւ իսկոյն կը կրակէ անոնց վրայ եւ կը մեռցնէ երկու զինուորներ։

Թուրքերը Մուսթաֆայի գլուխը կտրած եւ տարած են Պայազիտ եւ ցուցադրած հանրութեան։

Մասնակի զօրաշարժ Պոլիվիոյ մէջ

Պոլիվիոյ մայրաքաղաք Լա Փազէն կը հեռագրեն թէ ամբողջ երկրին մէջ ռազմատենչ զրգռութիւն կը տիրէ։

Պոլիվիոյ ընդհանուր սպայակոյտը դրօշի տակ կանչեց 1929ի դասակարգը։ Դահլիճը հրաժարեցաւ՝ թոյլ տալու համար Հանրապետութեան նախագահ Հէրնանտօ Սիլէսի՝ որ ազգային միացեալ դահլիճ մը կազմէ։

Հաւալասարանի ուսանողները զինուորական վաշտեր կը կազմեն եւ սկաուտները դիմում կը կատարեն՝ բանակին մէջ զինուորագրուելու համար։

**** Պոլիվիոյ Ուաշինկթընի դեսպանը իր կառավարութեան հրահանգով կրկին կը մասնակցի Ուաշինկթընի համամերիկեան ժողովին։*

Պոլիվիոյ կառավարութիւնը 10 էջէ բաղկացած հեռագիր մը ղրկեց Լուկանօ, որով կը բացատրէ Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդին՝ Պոլիվիոյ և Փարակուէյի սահմանագլուխին վրայ պատահած դէպքերը։ Այս հեռագիրը ղրկուած էր նախ քան Պրիանի ուղղած հեռագիրը՝ Պոլիվիոյ կառավարութեան։

Ֆաքիրը դարձեալ ապարեզ կը կարդայ

Երէկ նկարագրեցինք Ֆաքիր Թահրա պէյի հանդիպումը փօլ Հէօզէի հետ, ինչպէս նաեւ քննիչ մարմնին հապճեպ որոշումը թէ Ֆաքիրին ըրած ըճպարարութեան սահմանը չանցնի։

Երէկուան ֆրանսերէն բոլոր թերթերը դարձեալ կը զբաղին այս խնդրով։ Թահրա պէյ «Փարի-Միտի»ի մէկ խմբագրին յայտարարած է հետեւեալը.

— Ինծի թոյլ չտուին ընել ծրագրին մէջ նախատեսուած բոլոր փորձերը։ Կ'ուզէի ընել մտածումի փոխանցման փորձեր, որոնց մէջ մասնաւորապէս զօրաւոր եմ։ Փօլ Հէօզէ իր Ֆրանսացիի, նախկին պատերազմիկի եւ վիրաւորեալի հանգամանքները շահագործելով, կոչ ըրաւ ամբոխին հայրենասիրական զգացումին։ Ամբոխը որքան ալ յարգելի ըլլայ, պէտք չէ խօսք ունենայ այսպիսի գործի մը մէջ։

«Հէօզէ առարկեց թէ 50 տարեկան է, ընտանիքի հայր եւ չուզեր առողջութիւնը վտանգել՝ կրկնելով իմ ըրած փորձերս։ Ան դաշոյն չխօթեց իր մարմնին մէջ, ինչպէս գրած էին կարդ մը թերթեր, այլ պարզապէս ասեղներ։ Ցետոյ գամերուն վրայ չպառկեցաւ։ Մինչդեռ համաձայնութիւն գոյացած էր որ անձամբ պիտի կատարէ իմ ըրած փորձերս։ Գիտեմ թէ իր կինը՝ որ կը գուրգուրայ անոր կեանքին վրայ՝ խնդրած էր իրմէ քան մը չընել. նոյնիսկ այս իմաստով դիմած էր «Փըթի Փարիզիէն»ի։

«Գալով Քարմայի, քանի մը վայրկեան միայն պառկեցաւ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

A LA MANIÈRE DE...

ԱՆԽՈՒՍԱՓԵԼԻՆ

(Թուղթ առ Արկադիացին)

Սոխակ սիրեցեալ,

Անխուսափելին 20րդ. դարուն փառքն ու արեւն է։ Անխուսափելին անտեսանելի ոգիներուն պէս ամէն տեղ է, ու երբ դուն զայն կը կարծես ֆաշչաքա կամ եսքիմացիներու մօտ, ան քեզ դէմ կը ցցուի իր ամբողջ հասակով.— (եթէ կարելի է ըսել...) ու ժպտելով կը գեղգեղէ

— Աիաւասի'կ եմ...

Ան ունի քանի մը յարեր։ Եթէ քրիստոնէութիւնը միայն երրորդութեամբ գոհացած է... Անխուսափելին կենցաղը չորս հովերու ուղղութեամբ կ'երկարի, ու բազմաթիւ ճիւղաւորումներով կ'ընթանայ...։

Ներսը, դուրսը, բարերարին հիւրասրահը, եկեղեցիին բակը, խմբագրատունէն ներս, բաղնիքէն դուրս, նախարարութիւններու նախագաւիթը, երեկոյթներու, հարսանիքներու ու կնունքներու մէջ... իր մասնակցութիւնը կը բերէ բաժակաճառերուն..., ու կրնայ օր մը սխալիլ ու բաժակը վերցնել՝ գիշերը, յուղարկաւորներու ճաշասեղանին շուրջ։ Ան ցորեկը, երբ կը քնանայ՝ փառքի վրայ կարենալ երազելու համար է..., ան գիշերը երբ անքուն կը մնայ, որովհետեւ փառքը կը հետապնդէ։

Փառքը իրեն պէտք է ինչպէս օդը՝ թոքերուն։

Ան բանաստեղծ է, բեմբասաց, լրագրող, թարգմանիչ ու բանասէր է։ Ան... Նոյնիսկ կրնայ ադերսագիր խմբագրել։ Ան արմատէն գիտէ ձօնելու արուեստին գաղտնիքները։

Ան ունի մեծ ճակատ՝ որ կարծես օրէ օր կը սպառնայ պայթիլ։ Ան նախանձ է ու կը խածնէ, բայց առանց թունաւորելու..., ան ճկուն է ու կը սոդոսկի ամէն ծակերէ ու գետնափոր ճամբաներէ... բայց նախ իր աջ ուսը կ'անցընէ, (ա՜հա թէ ինչո՞ւ...) ան ամենագէտ է, հանճար մը.— պատուհաս մը բիւրեղ ու անհամ։

Ան կը լողայ, կը սողոսկի, կը սուզուի, կը մխրճուի, կրկին կը բուսնի, կ'ընթանայ հորիզոնական ու ուղղաձիգ։

Ունի մթերք մը յուսահատեցուցիչ աճականներու... որոնք ոչինչ կը նշանակեն, որոնք վէտ-վէտուն են ու ալեկոծ, ջղագրգիռ, ուռեցած, կաթուածահար, բաղածայն, շաղփաղփուն... աճականներ մոխրագոյն չոր ու բթացած։

Ան իր հասակով դատապարտուած է ցած հորիզոնները նըշմարելու։ Թող ան գտնէ աթոռակ մը, գերան մը, սիւն մը... Թող մագլցի անոնց վրայ... Թող բարձրանայ Թզենիէն վեր... Չպիտի տեսնէ երկնի կապոյտը ու էմմանուէլը, ու Թզենին առ յաւէտ անպտուղ պիտի մնայ։

— Ջայնիդ դուրպան՝ Ե. ՕՏԵԱՆ
Վ. Ճ. Ը՝ Ե. ԲԷՈՎՏԱՅԻ

ԱՆԴԼԻՈՅ Թագաւորը պզտիկ գործողութեան մը ենթարկուեցաւ առջի օր։ Թոքին վրայ գոյացած շարաւը դուրս հանուեցաւ։ Կը լուսացուի թէ վիճակը պիտի բարւոքի։

ՓԱՐԻԶԻ ռուժանական դեսպանատան զինուորական կցորդ հարիւրապետ Պալաչէսքօ ձիով կը ճամբորդէ Պուքրէշէն Փարիզ, ուր պիտի հասնի Դեկտ. 17ին։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԱՅԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Մեսրոպ Մաշտոցի անվան Մատենադարանի գիտական աշխատողների խումբը ուսումնասիրություններ է կատարում Արտասահմանի հայկական հարցերի վերաբերյալ։ Ստորև տպագրվող նյութերը հանդիսանում են այդ աշխատանքների արդյունքը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ՄԱՐՏԻ 1797 Թ. ՎԵՆԱՅԻ ՍԵՆԱՏՈՒՄ

Ներկայացնում ենք Վենայի սենատում 1797 թ. մարտի 31-ին տեղի ունեցած նիստի արձանագրության հատվածը, որտեղ քննարկվում է հայկական հարցը։ Նիստին ներկա էին 19 սենատորներ։ Նախագահում էր Ֆրանցիսկոս Ա կայսրը։

Նիստը բացում է կայսրը։ Նա ասում է, որ Ռուսաստանի դեսպանը Վենայում Ալեքսանդր Ռումյանցևը հանդիպել է Ֆրանսիայի դեսպան Ռեալի հետ, որը նրան հայտնել է, որ Ֆրանսիան ցանկանում է ստեղծել հայկական անկախ պետություն Կովկասում։ Ռումյանցևը հարցրել է, թե ինչ կարծիքի է կայսրը այդ մասին։

Կայսրը պատասխանել է, որ ինքը դեմ է այդ գաղափարին, քանի որ հայերը ոչ մի պատմական իրավունք չունեն Կովկասում։ Նրանք միշտ եղել են ուրիշների հպատակները։ Ռեալը պնդել է, որ հայերը ունեն իրենց պետականությունը վերականգնելու իրավունքը, քանի որ նրանք ունեցել են իրենց թագավորները։ Կայսրը պատասխանել է, որ հայերը ոչ մի անգամ չեն ունեցել անկախ պետություն, և որ նրանք միշտ եղել են ուրիշների հպատակները։

Ռումյանցևը հարցրել է, թե ինչ կարծիքի է կայսրը Ռեալի առաջարկության մասին։ Կայսրը պատասխանել է, որ ինքը դեմ է այդ առաջարկությանը, քանի որ հայերը չունեն պետականության ավանդույթներ։

ՁԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ԼԵ-ԿՕՍԷ»ՆԵՐՈՒ ԱՌԹԻՒ

ՄԱՐՍԷՅԼ, 9 դեկտ.— «Ինչո՞ւ «Ֆէ-կօսէները», կը հարցնէ «Յառաջ»։ Անշուշտ անոր որ առտուդ եւ լրացուցիչ մը որ ստոյգ եւ լրացուցիչ թիւեր չէ ստացած Ֆրանսահայ թղթակցէն։

Ուշադիր ակնարկ մը, Մարսէյլի Գաւառ. Ժողովի մօտաւոր վիճակին վրայ, կը լուսաբանէ «Ֆէ-կօսէ»ներու շարժառիթները։ Այն ըսի-ըսաւները, որ կ'ընեն բերնէ բերան, մէկ թերթ, կրնան միտքերը շփոթել ամէն անոնց, որոնք չունին ամէն անոնց, որոնք կարդալ չեն։

Մարսէյլի Գաւառ. Ժողովին առաջին վարչապետը փերեզիտոսի առաջնորդ, Թորնոսի ուղղուած ծանօթ հեղինակին առթիւ։ Այդ հեռագիրը ստորագրած էր վարչութիւնը իր իրաւասութեան սահմանին մէջ գտնուող ժողովներուն։ Այդ իրաւասութեան հետ հակասող մասին հնչակեան կազմակերպութիւնը կը կ'ուղղուէր Գաւառ. Ժողովին մէջ, այն առեն իսկ, կարգ մը անդամներ, որոնք արդէն ժարդիկ, իրենց բերնէն մէջ բաներ մը ծամծմել կամ ծամել սկսած էին։ Եւ սակայն Ժողովին մեծամասնութիւնը իր Գաւառ. Ժողովի մօտաւոր վիճակին վրայ, կը լուսաբանէ «Ֆէ-կօսէ»ներու շարժառիթները։ Այն ըսի-ըսաւները, որ կ'ընեն բերնէ բերան, մէկ թերթ, կրնան միտքերը շփոթել

գամերուն վրայ։ Վրան մարդ չելաւ, յետոյ կռնակը արիւնեցաւ։ Վերջապէս դպչողի փորձն ալ չըրաւ։ Համաձայնութիւն կայացած էր որ ժողովուրդը չպիտի միջամտէր եւ թէ ամէն ինչ պիտի անցնէր իմ եւ Հէօզէի միջեւ։ Քարմա պէտք չէ որ խառնուէր գործին։ Մանաւանդ որ իր միջամտութիւնը հաւանաբար անշահախնդիր ալ չէ։

«Վերջերս Քարմա ինծի դիմելով 5000 ֆրանք պահանջեց, փոլ Հէօզէի իրեն առաջարկածին կրկինը, որպէս զի չմիջամտէ։ Մերժեցի։ Երկուշաբթի առաւօտ դարձեալ պանդոկս եկաւ, բայց չուզեցի ընդունիլ զինքը։

«Դպչողի փորձը կատարելէ առաջ հեռացուցին բոլոր օգնականները։ Փոլ Հէօզէի մարդիկն էին որ զայն ամբողջութեամբ չլեցուցին աւազով։ Հակառակորդս անիրաւ է, երբ կ'ըսէ թէ ես խարդախութիւն ըրի։ Իրականին մէջ ես զոհ եմ ամենադարշելի մեքենայութեանց։

«Ուստի մտադրած եմկրկին ասպարէզ կարդալ Փոլ Հէօզէի։ Կասկածամիտ դարձայ, ու այս անգամ ուշադրութիւն պիտի դարձնեմ որ քննիչ մարմինը անկողմնակալ ըլլայ եւ փորձերը չխեղաթիւրուին։

«Միւս կողմէ դատաւորս Իսքովսքի զրպարտիչի դատ պիտի բանայ Փոլ Հէօզէի դէմ։»

**** Երէկ առտուան «Ժուռնալ»ի մէջ Փոլ Հէօզէ կը բացատրէ թէ ինչպէս յաղթեց։ Կը խոստովանի թէ ինք չի կրնար ֆաքիրին ըրածները «նոյն սաստկութեամբ» ընել։*

Ու կ'աւելցնէ թէ Թահրա մեծ արուեստագէտ մըն է, վարպետօրէն կը խաղայ, յանդուգն է եւ մեծ տպաւորութիւն կը գործէ հանդիսականներուն, մանաւանդ կիներուն վրայ, որովհետեւ գեղեցիկ է, անուշ, թեթեւօրէն մելամաղձոտ եւ խորհրդաւոր,...իսկական հմայիչ մը։

Ֆրանկեւթուրֆ վհձը Սուրիոյ մասին

Սղերդի երեսփոխան Մահմուտ պէյ «Միլլիէթ»ի մէջ անդրադառնալով սուրիական վէճին, կը շեշտէ.

«Այս խնդիրը տրամաբանութեան սահմանին մէջ քննելը տարբեր է, իսկ սպառնալիքով եւ ցասումով լուծելու աշխատիլը՝ բոլորովին տարբեր։ Ֆրանսական մամուլը կը նախընտրէ երկրորդ կէտը, որ տակաւներու եւ անիրաւներու յատուկ է։ Օրինակ՝ չենք զիջանիր պատասխանելու «Ժուռնալ»ի այն քարին, թէ Ազգ. Մեծ Ժողովին մէջ տեղի ունեցած վիճաբանութիւնը Թուրքիոյ հոգ պատճառելու հանգամանք ունի։

Կարգ մը պետութիւններ բացէ ի բաց մենատիրական քաղաքականութիւն կը վարեն որոշ շրջաններու մէջ։ Սուրիոյ մէջ Ֆրանսայի վարածը այդ տեսակէն է։ Արդ, մենք չենք կրնար գործիք ըլլալ այդ քաղաքականութեան եւ առոր համար վտանգել մեր ապահովութիւնը։ Թող լաւ գիտնան որ Նոր Թուրքիոյ գործը չէ արուեստական դարձուածքներու եւ մանաւանդ սպառնալիքներու տակ ուրիշներու «պախշիշ» տալ իր սեփական հողերէն։

*** *Թուրք թերթ մը կը գրէ թէ Սուրիոյ մէջ կալուած ու հող ունեցող եւ Թուրք հպատակութիւնը ընդունող 13,000 անձեր շատ դժուարին կացութեան մը մատնուած են։ Ասոնց սեփական կալուածները գրաւի տակ առնուած են։ Լօզանի դաշնագրին հակառակ եղած այս գրաւումին պատճառով, Սուրիոյ մէջ գտնուող սեփականատէր Թուրք հպատակները չեն կրնար Թուրքիա գալ։ Ֆրանսացիներուն հետ Էնկիւրիի մէջ տեղի ունեցած բանակցութիւններուն հետեւանքով, այժմ Թուրքիա բնակող եւ Սուրիոյ մէջ կալուած ունեցող Թուրք հպատակները արտաքին գործակարութեան դիմում կատարած են, դաշնագրի տրամադրութեան համաձայն, իրենց իրաւունքները ապահովելու համար։*

Յունաստանի համապետական ախորժ

Գրեցինք թէ հելլէն կառավարութիւնը կը պատրաստէ նոր օրինագիծ մը՝ համայնավարութիւնը օրէնքէ դուրս հռչակելու համար Յունաստանի մէջ։

«Իմանիթէ» կը գրէ թէ՝ Սելանիկի Ընդհանուր Ապահովութեան տնօրէնութիւնը որոշած է աքսորել Ծխախոտի Արհեստակցական Միութեան Գործադիր Մարմնի բոլոր անդամները, որոնք պատասխանատու կը նկատուին վերջերս ծագած մեծ գործադուլին։ Արդէն Անաֆի կղզին աքսորուած են Քափէթան Անտրէու եւ կրուգու, իսկ կը փնտռուին միւս անդամները՝ Փափանիքոլաու եւ Ասիքիս, որոնք փախած են։

Համայնավար թերթըկը գրէ թէ այս առթիւ մեծ յուզում կը տիրէ Սելանիկի բանուորներուն մէջ։

Քլոց հրաժարեցաւ եւ պիտի ձերբակալուի

Երէկ գրեցինք թէ դատական նախարարը պահանջած էր Ծերակոյտէն Քլոցի անձեռնմխելիութիւնը վերցնել՝ որպէսզի կարելի ըլլայ դատական իշխանութեանց յանձնել զայն։

Առանց սպասելու որ Ծերակոյտը արտայայտուի իր մասին, նախկին ելմտական նախարարը առջի իրիկուն Ծերակոյտի նախագահին ղրկեց իր հրաժարականը իբրեւ ծերակուտական Սոմ նահանգի։ Քլոց կը հրաժարի նաեւ իր պատկանած քաղաքական եւ այլ բոլոր խմբակցութիւններէն, ինչպէս նաեւ փարիզի փաստաբանական կաճառէն։

Ծերակոյտին մէջ Քլոցի հրաժարականը պիտի կարդացուի այսօր ուրբաթ, եւ ըստ 1875ի Սահմանադրութեան, մինչեւ այդ վայրկեանը Քլոց օրինապէս կը մնայ ծերակուտական եւ անձեռնմխելի է։

Միայն թէ նախազգուշութեան համար, Քլոց Մալմէզոնի յիմարանոցէն փոխադրուեցաւ Սիւրէնի յիմարանոցը, որ ոստիկանական հսկողութեան տակ կը գտնուի։ Մինչդեռ Մալմէզոնի բուժարանէն ազատ էր ուզած ատեն դուրս ելլելու եւ հոն գացած էր իր կամքով։

Քլոց այս իրիկուն պիտի ձերբակալուի եւ դատական իշխանութեան պիտի յանձնուի։

Կը հաւաստեն թէ վերջին օրերս Քլոց անձնասպանութիւն փորձած է Մալմէզոնի մէջ, սակայն բարեկամ մը արգելք եղած է։

Ամիէնէն (Քլոցի ընտրական շրջանակը) կը հաղորդեն որ Քլոցի դրամական պղտոր գործերը նորութիւն չեն, այլ ծաղիկ են 30 տարիէ ի վեր։ Ծերակուտականը քանիցս դրամ փոխառած էր իր բարեկամներէն՝ մեծ պարտքեր վճարելու համար։ Նշանաւոր խաղամոլ մըն էր. մասնաւորաբար մեծ գումարներ կորսնցուցած է ձիարշաւի մէջ։ Նոյնիսկ ելմտական նախարար եղած ատեն կը շարունակէր ձիարշաւի բախտախաղը։

Թերթի մը համաձայն, վերջին անգամ 12 միլիոնի բաց մը ունէր, զոր չկրցան գոցել իր բարեկամները։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերներն ու ընկերուհիները վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ֆաֆէ օ Քլէր տը Լիւնի վերնայարկը։ Օրակարգ՝ Պատգամաւորներու ընտրութիւն եւ բանաձեւներու քուէարկութիւն։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Խումբերու գանձապահները պարտաւոր են իրենց հաշիւները անպայման փակել մինչեւ Դեկտ. 15։

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ «ՌՈՍՏՈՄ» ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

22 Դեկտ. Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ, Chalet Edouard*ի երկու շքեղ սրահներուն մէջ, 31—33* Rue Manin *կամ 93* Ave. Sécrétan*, Métro* Buttes-Chaumont *կամ* Combat.

Բանախօսութիւն, երգ, նուագ, արտասանութիւն, զաւեշտ, հայկական եւ եւրոպական պարեր եւ ճաշ-պանտ։

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ վալանսի Զարսանճագի Հայրենակց. միութեան
ի նպաստ Ջ. Ե. Ո. Միութեան կիրակնօրեայ դպրոցին
վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին Սիներմա Սէն Լուիի մէջ
կը ներկայացուի՝ ԹԻՒ 5 ԽԵԼԱԳԱՐԸ
Մեներգ, պարի եւ ակոռւի մրցումներ, Օրքէսթր, արեւելեան նուագ եւ ճոխ պիւֆէ։
ՄՈՒՏՔ ԱՅՐԵՐՈՒ 4 ՖՐ., ԿԻՆԵՐՈՒ 3 ՖՐԱՆՔ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Լիոնի Բարձր Հայքի Հայրենակց. միութեան
Վաղըշբ-իրիկուն ժամը 8ին Էմիլ Ջոլայի սրահը, 127-129 Rue Boileau
Ղեկավարութեամբ Պ. Ղ. Հայրունիի ու տեղական ուժերու
կը ներկայացուի՝ ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆԲԸ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին, 84 Rue Chapeի սրահին մէջ
Տրամաթիք Սթուդիան դեկավարութեամբ՝ *Մ. Մարութեանի*
կը ներկայացնէ՝ ՍԱՄՍՈՆ եւ ԴԱԼԻԼԱ
ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

Հ. Ց. Դ.

Փարիզի Ազբիւր Սերոբ խումբի ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 2.30ին ձանօթ հաւաքատեղին։

Փարիզի Գոլաժարտ խումբի ժողովը այս կիրակի ժամը 3ին ձանօթ հաւաքատեղին։

Մարսէյլի Սէն Թ'Անթուանի ընկեր կարօ խումբի ժողովը՝ այս կիրակի իրիկուն ժամը 6.30ին ձանօթ հաւաքատեղին։ Օրակարգ.— Զեկոյց պատգամաւորներու եւ խորհրդարանական կարգեր։

Փոն տ'Օպնայի Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ շրջանի ընկերներն ու ընկերուհիները, այս կիրակի ժամը 2ին իր Գրադարանի սրահը։ Օրակարգ՝ պատգամաւորներու ընտրութիւն, շրջաբերականներու ընթերցումն եւայլն։

Մարսէյլի Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 2ին ձանօթ հաւաքատեղին։ Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Հիւսեան։ Օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր վարչութեան։

Լիոնի Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին Գ. Թաղապետարանի սրահը։ Մուտքը Rue François-Garcin*ի փողոցէն։ Նոր արձանագրուած ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ Կը հրաւիրուին նաեւ քաղաքս նոր ժամանած ընկերները որոնք պէտք է ներկայանան իրենց շրջանի վկայականներով։*

Մարսէյլի Քրիստափոր Ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Սիամանթօ, վարուժան, Բաքէկն Սիւնի, վահագ եւ Աւտօ խումբերու բոլոր ընկերուհիներն ու ընկերները այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական սրահը։ Օրակարգ՝ Զեկոյց պատգամաւորներու։ Ներկայանալ անդամատոմարով։

Մարսէյլի Ռոստոմ Ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Արմէն-Գարօ, Գէորգ-Զաւուշ, Գեղի, Զարդարեան եւ Քրիս խումբերը վաղըՇաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, ձանօթ հաւաքատեղին, 62 Բիւ տը լա Րէփիւպլիք։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

գրաշարի ադատ կերտ մը։ Մնայուն գործ։ Դիմել՝ *Յառաջի*։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑԸՐԸ

Այս իրիկուն ժամը 9 — 10 Բաղաքական տնտեսութիւն եւ պետական իրաւունք (Պ. Ա. Խանդկարեան)։ Ժամը 10—11 Առողջապահութիւն (Տօքթ. Բալասան)։

Լիոնի Ա. Ե. Կ. խաչի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 2ին, տիկին Մկրտիչեանի սենեակը, 34 Rue Viloray։ Անդամուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Լիոնի Խաբբերդի եւ Յար. Գաւ. Հայր. Միութեան վարչութիւնը իր տարեշրջանը լրանալուն առթիւ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին, Գ. Թաղապետարանի Գրադարանի սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։ Կը հրաւիրուին նոր անդամ արձանագրուիլ փափաքողները։

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Մ. Ը. Մ.ի վարչութիւնը արտակարգ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները այս կիրակի 15 Rue Lepic*։ Մէթրօ՝* Blanche*։ Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Օրակարգ.— Կարեւոր խնդիրներ։*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Միշէլ Ֆրանքլէն Պօյաճեան որ Նոյեմբեր 22ին մեկնած է Մարսէյլէն Փարիզ։ Երկար ատեն իբրեւ պաշտօնեայ ծառայած է Մաժարիթէնի եւ ուրիշ ֆրանսական տուներու մէջ։ Իմացնել իր հօր՝ Artin Boyadjian*, 52* Rue du Tapis Vert*,* Family Palace Hôtel*, Marseille.*

ԳՏՆՈՒԱԾ

Կարնոյ Զիթող գիւղացի Արմենակ Աւետեանի եղբայրը Ադամ կը գտնուի իր մօրաքրոջ որդւոյն մօտ։ Հասցէ՝ K. Kesserian*, C/o Me. Nedjib Haddad, Alep, Syrie.*

Գրաշար կ'ուզուի

Հայերէնի խիստ վարժ երկու գրաշար կ'ուզուի։ Դիմել՝ «Massis» տպարան, 208bis rue Lafayette, Paris (10e).

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՓԵՐՈՒԻ ԵՒ ՍՏԱՄՈՓԿԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ
Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վիներական ախտերու
Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով
Ցօդացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրացաւ
Թիւն (Rachitisme) եւայլն։
16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 2—7, կիրակի 9—12

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)
Այս անգամ իր անձնական դարմանատունը հաստատած
կը խնամէ ներքին եւ կանանց, վիներական եւ մորթային
հիւանդութիւնները։
Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Hôtel-de-Ville
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8, կիրակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

ՆԱԽԿ. ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ. ԹԱՂԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻԶԱՍԵՌԱՅԻՆ, ՎԻՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
42 Rue des Acacias, PARIS (17e) Մէթրօ՝ Etoile
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-81
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ։ Աչքի ժամը գէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քիթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՆՈՐ ՁԵՂՔ

ԱՅՍ ՅԱՆԿԻՆ ՄԻՋԷՆ 100 ՖՐ.ԷՆ ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ %30 ԶԵՂՔ
ԻՍԿ 50 ՖՐ.ԷՆ ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ % 15 ԶԵՂՔ

Իմ ընկերս 7.50, Վարժապետին աղջիկը 18, Մանոն Լէսքօ 15, Ոսկրապանդոկը (2 հատ.) 15, Լիլիդն ու Արտակ 10, Մի քէյէ սիրարկածը 5, Գային քարերար 4, Յեղափոխութեան մակաբոյծները 5, Անհնազանդ սիրուհի մը 8, Աւազակապետը 25, Կրացիէլլա 8, Փոթորիկը 2, Թուղթ ժողով 2, Աւազքէլոց վանքին կուիւը (պատմեց զօր. Անդրանիկ) 12.50, Հայերու քնաջնջումը 6, Սիրելու եւ սիրուելու արուեստը 5, Նահապետականի հերոսամարտը 10, Լոնգոսի հովուավէպը 8, Մէլիճա Նանսըմ 5, Սատանայ 2, Վերադարձը 3, Պըլ-Պուդի (Օքէյթը) 9, Թուածներ (Դուբեան) 5, Աքսու Լալա Մահարի 5, Լոյս Զուարթ 3, Յաքէթ 10, Արարատ Այբենարան ընթերցարան 3, Հայ. քերական 2, գարաններ 3, 25, 30, Երազահան 5, 6, 10, Ֆրանս. խօսակցութիւններ 5, 6, Լուսաբեր այբենարան 5։

Պահանջեցէք մեր գրացուցակը անբաղդատելի գիներով, ինչպէս ամէն տեսակ բառարաններ, գիտական եւ առողջաբանական գիրքեր, նամիշներ Կոմիտաս վրդ.ի, Սրուանձտեանցի, Չուհաճեանի, Չիլինկիրեանի, եւայլն։

Դիմել՝ Madame SÉVOUNI, 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ EXCLUSIVE

ՀԱՑԵՐԷՆ, ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ, ՅՈՒՆԱՐԷՆ
ԲԼԱՔՆԵՐՈՒ՝ ԳԻՆ 18 ՖՐ.
պէլվիլի ձանօթ հայ նպաստաւոր
Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ
28 Rue Lesage, PARIS (20e)
Métro Belleville Tél. Ménil. 61-...
Ձոխ մաքերք Թէ նախկին եւ Թէ ամենավերջին եղանակներու՝ երգչուհի եւ նուագուած նշանաւոր երգիչներէ, կազէլ, շարգը, խմբերգ, Թագի եւայլն։ Հայերէն հոգեւոր, աշխարհիկ եւ գեղջուկ երգեր՝ Թէ՛ մինակ եւ Թէ խմբերգ։ Ցպուած ցուցակը ձրի է։
Ինչպէս նաեւ բօրդաֆիճի լաւ կրամոֆոններ եւ արեւելեան նպարներու լաւագոյնը ամենազեղչեալ գիներով։

ԳՆԵՑԷ՛Ք

ԱՐԵՒԵԼ. ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Շացագործ LA GARDEէ
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ՈՒՆԻՆՔ ֆոնոկրաֆներ եւ յայտնի արուեստագէտներու փլաքները՝ Հայերէն, ցունարէն, Թուրքերէն, Հրէերէն, Արաբերէն, Սպանիերէն, Ալժերիական, Թունուզական եւ Մարոքեան։ Միակ ներկայացուցիչը Ֆրանսայի։ Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e).

Կ'ուզուի ժամագործի աշակերտ մը։ Դիմել՝ Պ. Յակոբ Քիւրքճանի, 6 Rue Severste*, Մէթրօ՝* Anvers.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿ

96 r. Rivoli*, մէթր. Շաթլէ։ Եւ նոր մեթոտով դարմանում է կանանց մորթի, արիւնի եւ հիւանդութեանց (ֆրանկոֆոն մամիզ.) եւ վարիճի։ Մանուածառութիւն։ Խղճամիտ եւ արդիւնաբեր։ Ընդունելութ. ամէն օր 9—12, կիրակի 9—12։*

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

E. STEFIKI

Վկայեալ իրաւագէտ, դաքսականագիտութեան դոկտոր։ Ժարանէն։
106 Ave. Kléber, Paris 16
Հեռ. Passy 72.56
ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ ջրոցի մէջ Ֆրանսա մնալու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան Թուղթերու օրինական գործողութիւնները։
Կ'ընդունի ամէն օր կէսէն վերջ ժամը 4—7.

ՁԵՐ ՇԱՀԸ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ՈՐ ՄԵՋԻ ՎՍՏԱՀԻՔ ՁԵՐ
ՀԱՇՈՒԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ . . . . ԵՒ . . . ՏՈՒՐՔԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Դ. ԹԱՒԻՐԵԱՆ
ՓՈՐՁԱԲՈՒՈՅ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ
19 RUE HENRI MONNIER
PARIS (IXme)

Տոմարներու կազմակերպութիւն,
Հաշուեկշիռ եւ ֆայտնգնութիւն,
Փիզուած հաշիւներու արձանագրութիւն.

ԱՄԻՍԸ **75** ՖՐԱՆՔ

Ամէն տեսակ տուրքերը ժամանակին յայտարարենք, Թուղթերը կը քննենք տնտեսական դիմումները ժամանակին եւ տակաւ կերպով կը կատարենք։

ԾԱՆՕԹ.— Բոլոր առեւտրականներուն կը յանձնարարենք մեր մասնաւոր սիստէմը, որ կը դիւրացնէ տուրքի բոլոր պահանջները։ Եւ առեւտրական կացութիւնը կը յայտնէ ուզուած վայրկեանին։ Ընդունելութեան ժամեր՝ 5—7։

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՐԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 15 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1928

15 DÉCEMBRE 1928

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 830

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԽՄՈՐԴ ՔԱՑԻԻ, ՄԱ՛ՐԴ

Հոկտեմբեր 21ի խմբագրականով, «Լսէ՛, Տէր, եւ ողորմէ», տեղ կը դնէինք «Պալքար» թերթին մէկ նշանաւոր գիւտը: Ամերիկայի ռամկավարներուն պաշտօնաթերթը, գիշերային հանգիստէն մը յետոյ, հետեւեալ ծրագիրը կը ներկայացնէր, «հանգստեան աղմուկները» դադրեցնելու, ներգաղթը դիւրացնելու եւ հայրենիքը փրկելու համար.

— «Անհրաժեշտ է, եւ շատ կարճ ժամանակի մէջ կրնայ իրագործուիլ, եթէ 20 - 30 հոգւոյ, նախկին կառավարութեան ոչ պաշտօնատարներուն եւ անոնց հետեւորդներուն չարաշուք դերն խաղակցութիւնը չէզոքացուի եւ բացարձակ անզօրութեան դատապարտուի» (*Պալքար*, 4 հոկտեմբեր):

Այս առթիւ, հարց տուինք հրապարակաւ.

— «Կը ստանձնէ՞ք իրականացնել ձեր ծրագրին գոնէ մէկ կէտը, հայրենիք վերադարձնել միայն ձե՛ր հետեւորդները, որ մենք անզօրութեան դատապարտենք ոչ թէ 20 - 30 հոգի, այլ 20,000 - 30,000 «խաղնակիչներ», զրկելով մարդկային բոլոր իրաւունքներէն, մինչեւ իսկ Աստծու բարեւէն: Աւելի խիստ կրնա՞ն քրքա՛յան 150 նոյ ցանկը»:

Ամկավար պաշտօնաթերթը, փոխանակ հարցին շիտակ պատասխանը տալու, նոյեմբեր 28ին, նոր խմբագրականով մը յանդիմանէ՛ իր հոչակաւոր գիւտը, եւ կը պնդէ եգական համառութեամբ մը.

— «Մենք ըսած էինք նաեւ որ գաղութներու մէջ այլազան կարծրեր ու հոսանքներ շուտով կրնան զիրար հասկնալ ու գործակցիլ, եւ Հայաստանի հետ ալ վերաշինական, ներգաղթի եւ այլ հարցերու մէջ աւելի սերտ եւ արդիւնաւոր կապեր ու յարաբերութիւններ կը հաստատուին, եթէ այս 20 - 30 հոգւոյ չարաչար ազդեցութիւնը չէզոքացուի եւ իրենց դերն ու գործունէութիւնը խափանուի»:

Տարբեր բան չպիտի ըսէին, ուրիշ պարագաներու մէջ, ազգանական «Իգամ»ն ու «Սապահ»ը, կամ քէմալական «Միլլիյէթ»ն ու «Ճիւմհուրիյէթ»ը:

Բայց այս ցաւագար զառանցանքը չէ որ կը հետաքրքրէ մեզ:

Ամկավար օրկանը, ճգնելով բանաձեւել ու պաշտպանել պաշտպանելի դատը, կը գլորէ կարգ մը քարեր, որոնց պատսխանը շառաչուն ապտակ մը պիտի ըլլար, առանց յառաջանի:

Ահա թէ ի՛նչ, —

— «Մէկ մարդ մը, կամ առ առաւելն մի քանի հոգւոյ խմբակ մըն էր, որ ժամաւորապէս երկու տարի առաջ շինծու Թղթակցութիւն մը հրապարակ նետեց ու արար աշխարհի իբր անցուց թէ Հայաստանի կառավարութիւնը էջմիածինը գրաւած եւ կաթողիկոսն ու միաբանութիւնը ջանգեղուր աքսորած է:

«... Ցերիւրդները խայտառակուեցան, բայց չամչցան, եւ անդադրապէս սկսան ուրիշ սուտեր ու առասպելներ գլուորել թէ Հայաստանի կառավարութիւնը երկիրը թուրքերով կը լեցնէ, թէ Հայաստանի գինաթափ կ'ընէ, թուրքերը կը գինէ, «զանգուածային» ձերբակալութիւններ կ'ըլլան եւայլն.:»

Ընթերցողները կը յիշեն էջմիածնի պատմութիւնը: «Յաղթի մէկ Թղթակիցն էր— ոչ թէ Դաշնակցական ո՛ր եւ է կարմին— որ գոհ գացած էր սխալի մը, կատարեալ բարեմտութեամբ, իր կարգին թիւրիմացութեան մէջ ձգելով թերթը: Ան ինքն բացատրեցինք ամբողջ խնդիրը, եւ այսօր չկայ պարկեշտ մարդ մը որ համարձակի վիճիլ այդ մասին, կամ «շինծու» հոչակել Թղթակցութիւնը: Ուրիշ խնդիր թէ, լուրին գլխաւոր հիմքը պետական հրամանագիր մըն էր, որ չգործադրուեցաւ վերջին պահուն, «առ ի զգուշութիւն»: Բայց փրկուեցաւ էջմիածինը:

Ինչ կը վերաբերի միւս «սուտ»երուն եւ «առասպել»ներուն, ո՛չ, այստեղ կանգ առէք, անպատի՛ւ մարդիկ: Ալ հերի՛ք է:

Հերի՛ք է ինչքան հեգնեցիք, թրքաբարոյ շնականութեամբ, զարհուրելի գիւղացիներու եւ քաղաքացիներու անլուր տառապանքը, անվերջ եւ անհաշիւ բանտարկութիւններն ու աքսորները, այո՛, Հայերու զինաթափումն ու Թուրք-Թաթարներու զէնքազինութիւնը, Թուրքերու տեղաւորումն ու հայ գաղթականներուն լքումը:

Հերի՛ք է: Եթէ մա՛րդ էք — չենք ըսեր պարկեշտ — համբերեցէք 1925էն ի վեր կատարուած աքսորներն ու ձերբակալութիւնները, տարին քանի մը անգամ, ոչ միայն Հայաստանի, այլեւ Վրաստանի եւ Ազրբէյճանի մէջ (խօսքը Հայերու մասին է): Ժողվեցէք եւ գումարեցէք ո՛ր եւ է տարուան գոհեցուն թիւերը, բանտարկեալ թէ աքսորական: Պրպտեցէք խորհրդային տեղեկագիրները, եւ նոյնիսկ թերթերու կողմէ եղած հաստովանութիւնները («Խ. Հայաստան», «Երեւան» եւն.):Հարցուցէք 1925էն ի վեր Հայաստան գացած - եկած ճամբորդները — ձե՛ր իսկ ընկերներն ու բարեկամները: Հարցուցէք Ղափանցի Գերասիմին, որ ձեր կուռքը դարձաւ, Դաշնակցութիւնը ուրանալէ յետոյ:

Կատարեցէ՛ք այս բոլորը, եթէ մարդկային արժանապատուութեան շշուրթի մը մնացած է ձեր վրայ, եւ այնուհետեւ կը խօսինք ձեզի հետ:

— *Խմորդ քացխի, մա՛րդ, պիտի ըսէր Ղարաբաղցին:*

Եւ ի՞նչպէս չըսենք մենք ալ, երբ անպատկառօրէն սուտ կը հոչակեն մեր լուրերը. «Հայաստանի կառավարութիւնը երկիրը թուրքերով կը լեցնէ», մինչ Հայաստանի հողային գործավար Ա. Երզնկեան,— իրենց աչքին լոյսը— կը խոստովանէր Յուլիս 31ին, պաշտօնապէս եւ հրապարակաւ, թէ 80,000 Թուրքեր վերադարձած եւ տեղաւորուած են...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԲԱՂԴԱՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, Քալիֆորնիոյ «Մշակ»ը (անկախ հայաթերթ), հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ (20 նոյ.).

— «Անցեալ քառասուն տարիներու ընթացքին Դաշնակցութիւնը եւ շնչակեանները, ոչխարային համակերպութեամբ եւ ստրկամիտ հոգեբանութեամբ տոգորուած ժողովրդային գանգուածներուն մէջ արթնցուցին առնականութեան, ժառանգականութեան եւ իրաւունքի համար պայքարելու յատկութիւնները: Եւ երբ երկար տարիներ անհաւասար պայքարներէ ետք պատահեցաւ որ առաջին հայ Հանրապետութեան դեկը Դաշնակցութիւնը ստանձնեց, տրուած պայմաններուն տակ, հակառակ իր կարգ մը սխալներուն եւ թերութիւններուն, իր լաւագոյնը փորձեց եւ հիմը դրաւ շինարարական կարգ մը ձեռնարկներու զորս ժառանգ թողուց ներկայ խորհրդային հայ իշխանութեան:

Հայաստանի Համալսարանը, որուն անունով այնքան կը ճառէն, եւ որուն համար *աժան* ագգասիրութեամբ մը այնքան կը սոնքան պոլշեւիկները եւ իրենց ռամկավար խնամիները, հիմնուեցաւ նախկին կառավարութեան օրով: Նոր Ալբակիրի մը, նոր եւդոկիոյ մը կամ ուրիշ անուններով ներկայի խորհրդային վարիչներէն ներս առնուած մէկ քանիներու եւ կամ մէկ քանի հազար գաղթականներու փոխարէն, Հայաստանի նախկին կառավարութիւնը հիւրընկալեց եւ պաշտպանեց 300,000 *Արեւմտահայ* գաղթականութիւնը, այն ալ անհամեմատօրէն աւելի գէշ եւ յուսահատական պայմաններու տակ:

Ազգային եւ պետական կեանքի մէջ ամէնէն կարեւոր հարցերէն մէկն է *միատարր* ազգութիւն մը եւ կամ ժողովուրդ մը ստեղծելու անհրաժեշտութիւնը: Նոյն բանը իր երկրին մէջ, այն ալ արեւելեան ամէնէն բարբարոս մեթոտներով գործադրող *Հէյտալի* մը հանդէպ, երբ ռամկավար եւ պոլշեւիկ մամուլները կը շեշտէին այնքան հիացում, պէտք չէ մոռնալ ինչ որ աւելի ազնուօրէն տեղի ունեցած է Հայաստանի սահմաններուն մէջ, նախկին Հանրապետութեան օրով: Անոնք էին որ գլխաւորաբար Ջօր. Անդրանիկի եւ ուրիշ ազգայիններու սկսած այնքան թանկագին գործերը յառաջ տարին եւ հայրենիքի նուիրական հողը ըստ կարելւոյն մաքրելով Թրքաթաթար ստուարաթիւ տարրերէն, ստեղծեցին հայկական ճնշող մեծամասնութեամբ ժողովուրդ մը:

Ի՞նչ ըրին ասոր փոխարէն խորհրդային Հայաստանի վարիչները: Ամէնէն առաջ իրենց եղբայրական սիրոյ ապացոյցը տալու համար, ամենակարճ միջոցի մը մէջ ետ բերին շարունակ հայաթափութիւնը աչէն ու ձախէն հարուածող, եւ ամէն վայրկեան ներսէն ու դուրսէն անոր դաւճանող, աւելի քան 80,000 Թուրք-Թաթարական բորենիները:»

ԹՈՒՐՔԻՈՅ նախորդ ֆրանսական դեսպան Էմիլ Ցէշներ առջի օր մեռաւ փարիզի մէջ: 65 տարեկան էր: Դիւանագիտական պաշտօններ վարած է Լոնտոնի, Մատրիտի, Լիզպոնի եւ Պուքրիշի մէջ: Թուրքիա երթալէն առաջ դեսպան էր Ուաշինկթընի: Այս տարի ապրիլին Հանգիստի կոչուած էր:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱԿԱՔԷՄԱԼ. ՃԱՐԺՈՒՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

300 ԹՈՒՐՔ ՍՊԱՆԵՐ ԲԱՆՏԱՐԿՈՒՄ

Մասնաւոր աղբիւրէ մը կը տեղեկանանք թէ լատինական տառերուն դէմ մեծ շարժում մը սկսած է Թուրքիոյ մէջ:

Բացի հին Թուրքերու շրջանակէն, մեծ դժգոհութիւն կը տիրէ նաեւ բանակին մէջ, որ ցարդ գլխաւոր ուժը կը կազմէ Մուսթաֆա Քէմալի:

Բանտարկուած են նախկին վարչապետ Իզզէթ փաշա, Քեամիլ փաշայի տղան Սայիտ, Թէվֆիք փաշայի որդին, Արապ Իզզէթի թոռը, Էնկիւրիի միւֆթին ինչպէս նաեւ 300 Թուրք սպաներ գ. զօրաբանակէն: Քեազիմ Գարապէքիր փաշա Պոլիսէն Էնկիւրի կանչուած է:

Թուրքերէն լատինատառ թերթերը գրեթէ պոյքոթի ենթարկուած են:

Իսլամական կրօնքին դէմ ձեռք առնուած միջոցները նոյնպէս մեծ զայրոյթ առաջ բերած են Թուրք ժողովուրդին մէջ: Մուսթաֆա Քէմալ Բուրանը կրճատելով ձգած է միայն 80 համար: Մեծ զրգռութիւն կը տիրէ նաեւ այն որոշումին առթիւ, թէ մզկիթներուն մէջ մարգարէին եւ խալիֆաներուն անունները լատինական տառերով պիտի գրուին:

Էնկիւրիի վարիչները կը վախնան աւելի ծանր դէպքերէ, մանաւանդ որ արտասահմանի մէջ ալ ամբոխը զրգռողներ կան:

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱ՞Ց ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՆ

Թայմզի Պոլսոյ Թղթակիցը կը հետագրէ դեկտմ. 12 Թիւով.— Այսօրուան «Իգտամ»ին մէջ Թուրք գրող մը Ահմէտ Հաշըմ պէյ նոր Թելադրութիւն մը կ'ընէ: Կ'առաջարկէ որ Թուրքերը տօնեն Ծնունդը եւ կը շեշտէ որ Թուրք մանուկները եւրոպացի մանուկներուն պէս մասնաւոր տօնական օրի արձակուրդ չունին: Իր այս Թելադրութեան ուժ տալու համար, յօդուածագիրը դիտել կուտայ թէ Թուրքիա արդէն ուրիշ երկիրներէ փոխառած է շատ բաներ՝ վէպ, բանաստեղծութիւն եւ զգացում, ուստի պէտք է որ շարունակէ այդ ուղղութեամբ:

Այս Թելադրութիւնը մասնաւորապէս ուշագրաւ է անոր համար, որ վերջերս Թուրք ժողովուրդին մէջ հետզհետէ զօրացաւ այն համոզումը թէ իսլամական կրօնքը պէտք է չնշել Թուրքիոյ մէջ: Այս մասին ոեւէ ակնարկութիւն չեղաւ Զանքայայէն (կագի փաշայի էնկիւրիի մօտակայ պալատէն), սակայն կը զգացուի թէ լեզուական բարենորոգումը պարզապէս նախաբանն է ուրիշ աւելի կարեւոր փոփոխութեանց:

Պոլսոյ կէս - պաշտօնական մամուլին մէջ հրատարակուած քանի մը խմբագրականներ ժողովուրդը կը պատրաստեն այդ փոփոխութեանց, եւ ամենօրեայ խօսակցութեանց ընթացքին ազատօրէն կը խօսուի այս մասին:

Հակառակ ցարդ գլուխ հանուած յաջող բարենորոգումներուն, կասկած չկայ որ Կագի փաշան դժուար թէ դպչի կրօնքին՝ եթէ բացարձակապէս վստահ չըլլայ թէ այդպիսի քայլ մը ժողովրդական պիտի ըլլայ երկրի ամէնէն կարեւոր տարրերուն մօտ: Որովհետեւ Թուրքիոյ մէջ իսլամական կրօնքին չնչումը պիտի ըլլայ ցարդ կատարուած փոփոխութեանց ամէնէն կարեւորն ու ծանրը:

Ցայտնի չէ թէ իսլամութեան տեղ ի՛նչ կրօնք պիտի ընդունուի: Քրիստոնեայ բողոքականութեան մէկ ձե՞ւը թէ բոլորովին նոր հաւատք մը: Ամէն պարագայի մէջ, այն տպաւորութիւնը կը տիրէ թէ նոր փոփոխութիւններ պիտի ըլլան, թէեւ անոնք տեղի չունենան խիստ մօտիկ ապագային:

Իտալիա կը միջամտէ Թուրքեւռնղեն վէճին

Աղջի իրիկուն Հռոմէն դէպի էնկիւրի ճամբայ ելաւ Իտալիոյ արտաքին փոխ-նախարար կրանտի, որ Մուսոլինիի կողմէ կ'երթայ փոխադարձ այցելութիւն տալ Թուրքիոյ արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի պէյի:

Յունուարի առաջին կէսին կրանտի պիտի երթայ Աթէնք՝ փոխադարձ այցելութիւն տալու համար վէնիզէլոսի, որ վերջերս Հռոմի մէջ այցելած է Մուսոլինիի:

Քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կը տրուի իտալացի նախարարի այս ճամբորդութեան: Կրանտի պիտի աշխատի հարթել այն դժուարութիւնները, որոնք ցարդ արգելք եղան հելլէնեւթուրք դաշինքի կնքումին: Կը յուսացուի թէ էնկիւրիի և Աթէնքի կառավարութեանց մօտ իր միջամտութիւնը յաջողութեամբ պիտի պսակուի:

Լուկաւոյի ժողովը վերջացաւ

Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդի 53րդ նստաշրջանը փակուեցաւ առջի օր: Վերջին անգամ Պրիան, Զէմպրլէյն եւ Շեթրէզէման ունեցան տեսակցութիւն մը, որ տեւեց մէկուկէս ժամ: Որոշուեցաւ կարելի եղածին չափ շուտ հրաւիրել փորձագէտներու ժողովը: Պրիան հաւանեցաւ որ հատուցումներու եւ հաշտեցման յանձնաժողովները գումարուին միաժամանակ:

Նոր մահապատիժներ Ռուսիոյ մէջ

Ընտրական պայքարին առթիւ, Մոսկուայի խորհրդային հաստատութիւնները հրահանգած են գաւառային դատարաններուն՝ աւելի յաճախ մահավճիռ տալ հակա-համայնավարներուն: Դատական գերագոյն պաշտօնատունը բեկանեց վճիռը Սմոլենսկի դատարանին, որ հինգ տարուան բանտարկութեան դատապարտած էր կարգ մը կուլակներ՝ ընտրական պայքարին

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Պոլսոյ առեւտրական տնօրէնութիւնը տեղեկագիր մը պատրաստած է 8 կուսակալութեանց տնտեսական կացութեան վրայ (Էսքիշէհիր, Գրքլար իլի, Թէքիրտաղ, Զօնկուլտաք, Իզմիթ, Տարտանէլ եւ Պոլու):

Այս ուսումնասիրութենէն կը հետեւի որ Պոլսոյ առեւտրական շրջանակին ներկայիս անցուցած տնտեսական տագնապը անցեալ տարիէն աւելի շեշտուած է:

Պոլսոյ մէջ կան 7019 ընկերութիւններ, 2259 տնտեսական հաստատութիւններ, 772 միջնորդներ, ընդ ամէնը 10,059 առեւտրական տուներ:

1927ին, միայն Պոլսոյ շրջանին մէջ 12 սնանկութիւն պատահած էր եւ 751 առեւտրական տուներ դադրեցուցած էին իրենց գործերը:

1928ի վիճակագրութիւնը դեռ լրացած չէ, որովհետեւ տարին չլրացաւ դեռ: Բայց ցարդ տեղի ունեցած սնանկութիւնները 400ը կ'անցնին եւ 1000ի չափ են իրենց առեւտրական գործառնութիւնները դադրեցնող տուները:

Տեղեկագիրը բաղդատական տեղեկութիւններ տալէ վերջ նաեւ արտադրութեան, սպառման, ներածման եւ արտածման մասին, կը պարզէ հետեւեալ դիտողութիւնները.—

1) Նաւահանգիստի սպասարկութեսնց մենաշնորհի ընկերութեան գործերը նախանձելի չեն:

2) Գոհացուցիչ չէ Զօնկուլտաքի հանքերուն արտադրութիւնը:

3) Մաքսատուները չեն գործեր ցանկալի կանոնաւորութեամբ, ինչ որ կրնայ ադետալի ազդեցութիւն մը առաջ բերել երկրին տնտեսութեան վրայ:

4) Վարկի նուազումը, արդիական եւ կատարելագործուած գործիքներու պակասը կ'ազդեն մեծապէս տնտեսական արդիւնաբերութեան վրայ:

5) Ձարտարարուեստական հաստատութեանց անբաւարարութիւնը աֆագին գումարներու երկրէն դուրս ելլելու պատճառ կ'ըլլայ:

6) Վաճառականութիւնը ընդհանրապէս չի յառաջդիմեր, որովհետեւ միջազգային հրապարակի հետ սեղմ եւ յաճախակի յարաբերութիւն չկայ:

Տեղեկագիրը կը յիշէ ուրիշ պատճառներ ալ որոնք առաջ կը բերեն երկրին արդի տնտեսական տագնապը:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻՆ ՓԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Աբել Հէրմանի առաջարկին վրայ, Ֆրանսական Ակադեմիան որոշեց խմբագրել եւ ժամերս հրատարակել Ֆրանսական Ակադեմիայի քերականութիւնը, «պարզ, դիւրին, եւ բոլորին մատչելի»: Այս նոր քերականութիւնը պիտի նկատուի հեղինակութիւն եւ Ֆրանսական Ակադեմիան անոր պատասխանատուութիւնը պիտի ստանձնէ:

Այսպիսի քերականութեան մը կազմութիւնը նախատեսուած էր 1635էն ի վեր, Ակադեմիայի ծրագրին 26րդ յօդուածով: Կը յուսացուի՝ որ 1929 ին վերջանայ այս գործը:

ՋՕՐԱՎԱՐ ԿՈՒՐՕ, Փարիզի զինուորական կառավարիչը երէկ Մարսիլիայէն շոգենաւ նստաւ դէպի Հնդկաստան, ուր պիտի հիւրընկալուի անգլիական կառավարութեան կողմէ: Իրեն կ'ընկերանայ հարիւրապետ Լաթուր տի Փէն:

ՋՈՒԻՅԵՐԻՈՅ Համադաշնակցութեան նախագահ ընտրուեցաւ Ռոպէրթ Հասպ 1929ի համար: Նոր նախագահը 63 տարեկան է, փաստաբան եւ դատաւոր:

ՔԷՄԱԼԱԿԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԱՊԱԳԱՆ

Դրօշակի դեկտեմբերի թիւին մէջ հրատարակուած է այս խոր-բագրով ուսումնասիրութիւն մը, որմէ կը քաղենք հետեւեալ հատուածը, իբրեւ անուղղակի պատասխան Յառաջի հարցարանին.—

Կ'ուժեղանա՞յ, թէ կը տկարանայ թուրքիա, տեղի ունեցող յեղաշրջումներու հետեւանքով։ Կարելի է ըսել և՛ կ'ուժեղանայ, և՛ կը տկարանայ։ Շարք մը երեւոյթներ, որոնք թուրքիոյ ուժեղացումը կը ցուցադրեն, բաւական ժամանակ անցնելէ յետոյ, տկարութեան պիտի վերածուին, և, ընդհակառակը, շատ մը ձեռնարկներ, որոնք իրենց սկզբնական շրջանին կը տկարացնեն թուրքիան, քանի մը տասնեակ տարիներ անցնելէ յետոյ՝ անոր ուժեղացման հիմնաքարերը պիտի դառնան։ Օրինակ, այսօր թուրքիան խիստ ուժեղ դիրք ունի որպէս զինուրական պետութիւն մը. ան յաղթած է Հայաստանի, Յունաստանին, վերագրաւած է Թրակիան, Կիլիկիան եւ Առալիան։ Ոչ միայն չարդած ու դուրս վռնտած է Հայերն ու Յոյները, որպէս քրիստոնեայ տարր եւ կազմակերպուած ազգութիւններ, այլ նաեւ ճզմած է Չէրքէզները, Լազերը, մնացորդ Արաբները եւ Քիւրտերը, որոնք մահմետական էին եւ մեծ մասով՝ գործակից թուրքին։ Թուրքիան 1912ի Բալկանեան պատերազմէն ասդին, պատերազմական դրութեան մէջ է. զէնքը ձեռքին, լարուած՝ կամ չարդ ու աւերմունք կը գործէ։ կամ ինքզինքը կը պաշտպանէ։ Հակառակ այն իրողութեան, որ Զինադադարէն ասդին տասը տարի անցած է, եւ բազմաթիւ պետութիւններ չանք կը թափեն խաղաղ աշխատանքի լծուելու, Թուրքիա պահակի պէս կեցած է. հազիւ արտաքին վտանգներէ ազատած, ներքին չլատող ապստամբութիւններուն առիթ ըսած է կուրծք տալ։ Այս լարուած կեցուածքին մէջ, մանաւանդ, որ յաղթանակները ալ եկան մոռցնել տալու ահռելի պարտութիւնները, իր կռորուքը և երկրամասերու կորուստները, Թուրքիա յոխորտանքով կը ցցուի պատմութեան բեմին վրայ եւ իր ուժը կը դերադնահատէ. մինչդեռ անխուսափելի է տկարացումը, որ պիտի յաջորդէ այդ լարուած յոգնութեան։ Ու երբ Թուրքիա հանդարտի ինք իր տեղը եւ գտնէ իր բնականն վիճակը, այսօրուայ երեւցած ուժը տասը անգամ պիտի կոտորակուի։

Լքեալ գոլքերու զրաւումը, պատերազմի ընթացքին եւ յետոյ եղած կողոպուտները —այս ժամանակաւոր հարստութիւնը, կերպով մը կ'ուժեղացնէր Թուրք պետութիւնն ու ժողովուրդը։ Անցած 15 խառնակ տարիներու ընթացքին Թուրք զեկավար տարրը եւ ժողովուրդի մեծ մասը կրցաւ ապրիլ պատրաստի աւարով առանց մեծ մտահոգութիւններու. բայց այդ հարստութիւնը սպառած կարելի է համարել։ Հիմա հերթը աշխատանքին է, որու ընթացքին այս օրուան ու վաղուան սերունդը Թշուառութիւնն իր աչքերով պիտի տեսնէ եւ տառապի աշխատանքի ծանրութենէն, մինչեւ որ յաջորդական սերունդները վարժուին աշխատանքի և առանց կողոպուտի ապրելու առաքինութեան։

Թուրքիան զրկուելով ոչ-Թուրք տարրերէն, բնական է, որ առաջին կէս դարու ընթացքին պիտի տկարանայ. բայց կասկածէ դուրս է, որ այդ իրողութիւնը պիտի մղէ Թուրք ազգը դառնալու աշխատաւոր ժողովուրդ մը, յարմարելու կեանքի նոր պայմաններուն, եթէ, ի հարկէ, նոր փոթորիկներ չգան փոխելու կեանքի ներկայ ընթացքը։

Լատինական տառերու զործածութիւնը պիտի տկարացնէ Թուրք զրականութիւնը, կրթութիւնը ժամանակ մը պիտի կազմայ եւ հոգեկան որոշ բեկում պիտի առաջացնէ Թուրք մտաւոր կեանքին մէջ. բայց այս տկարութիւնը կ'ըլլայ ժամանակաւոր։ Յաջորդ սերունդները պիտի կրնան օգտուիլ լատինական տառերէն եւ Թուրք նոր ու կոկուած լեզուէն, մշակութային յառաջդիմական ճանապարհի մէջ մտնելու համար։

Հանրապետութեան հռչակումը (սուլթանութեան եւ խալիֆայութեան վերացումով), կրօնաւորներու ու կրօնական հաստատութիւններու ստորադնահատումը, նոր օրէնքներու իւրացումն ու տարազներու փոփոխութիւնները Թուրք ազգը կը զօրացնեն եւ զայն կը կապեն Թուրք հայրենիքի մը հետ, զայն կը դնեն Թուրք քաղաքակրթութիւն մը ստեղծելու ճամբուն մէջ, սակայն, միւս կողմէ, Թուրքիան կը տկարացնեն զինուորական տեսակէտներով։ Թուրք ազգը յաղթական ու բռնազբաւող բանակ մը ըլլալէ կը դադրի։ Սուլթանի եւ խալիֆայի ու Մէհմէտի փոխարէն կը կապուի Թուրք ցեղին ու իր ուշադրութիւնը կը կեդրոնացնէ իր հայրենիքի սահմաններէն ներս։ Հայրենիքի գաղափարը կարող է ուժեղ հաւաքականութիւն մը ստեղծել եւ մղել Թուրքը գերագոյն զոհողութիւններու՝ իր Անատոլուն պաշտպանելու համար, բայց այլեւս յանուն խալիֆայի ու սուլթանի, ճակատագրապաշտ համակերպումով մը, Թուրք բանակները Պալքաններէն, Եգիպտոսն ու Հիճազը, Պաղտատն ու Պասրան զրաւելու եւ տիրապետելու չպիտի կրնան մղել։ Անհայրենիք զինուորական ցեղ մը միայն կարող էր այդ ընդարձակ տոզերուն տիրել եւ առանց Թուական ուժի, սարկաստել ընկճուած ցեղերը։ Պատմութեան հարուածներուն տակ, այդ զինուորական ցեղը ետ նահանջած է դէպի իր օրրանը։ Հոն կծկուելով՝ կ'ուզէ ազգ-պետութիւն դառնալ եւ կապուիլ իր հայրենիքին հետ։ Այդպիսով ան ներքնապէս կ'ուժեղանայ, բայց արտաքին մեծ վտանգ մը ըլլալէ կը դադրի։ Թուրքիա որպէս զինուորական պետութիւն, քանի երթայ, անկում պիտի ապրի, ու այդ բարիք մըն է թէ իրեն եւ թէ իր դրացիներուն համար։

Քաղաքակրթութեան եւ նորութիւններու հովերը անդիմադրելի ալիքներ պիտի դառնան ու զանազան ուղղութիւններով պիտի ցրուենթուրք ազգի սեւեռուն մտածումները։ Այսօր հայ մաթրքութեան դաժան ծրագիրն ու նորութեանց հովերը նոյն ուղեղներէն կը բխին, բայց կեանքի թոհ ու բոհին մէջ գործնական քայլերը (աւելի դժուարին) նորութիւններու տեղի պիտի տան։

Բացի Հայաստանի եւ Քիւրտիստանի անջատումէն, ինչ որ պատմական անհրաժեշտութիւն մըն է եւ ազգային քաղաքական կեանքի բնական արդիւնք, Թուրքիա իր մնացած մասերուն մէջ կարող է դառնալ ապրող երկիր մը ազգային դիմագիծով։ Թուրքիան պէտք է մեզի պատկերանայ որպէս արեւմտեան Անատոլուն՝ ուղիղ գիծ մը քաշելով Պանտոսէն մինչեւ Իսքէնտրուն։ Արեւելք մնացած հողամասերը, ուշ կամ կանուխ, անխուսափելիօրէն, Հայերու եւ Քիւրտերու հալրենիքը պիտի դառնան։ Այս սահմանափակումներով իսկ խիստ ընդարձակ եւ ընտիր երկիր մը կը մնայ Թուրքերու ձեռքը։

Անուրանալի է, որ Թուրք ազգը զուրկ չէ խոշոր մտաւորականութենէ մը, որ առաջացած է ընդարձակ կայսրութիւն մը պահպանելու մտահոգութենէն։ Թուրքիա ստիպուած էր հասցնել մեծ թիւով զինուորականներ, պետական պաշտօնեաներ եւ դեկավար մտաւորականներ, որոնք բացի Թուրք ազգէն պարտաւոր էին տիրելու եւ վարելու նաեւ Արաբիան, Բալկանները, Եգիպտոսը, Քիւրտիստանն ու Հայաստանը։ Պատմութեան արագ վերիվայրումներ բերումովայսօր այդդեկավար տարրը կեդրոնացած է ներկայ Թուրքիոյ սահմաններուն մէջ և հարկադրուած է իր ուժերը սպառել միայն այդ սահմաններուն վրայ։ Սակայն, այդ մտաւորականութենէն եթէ կարելի է սպառել, որ կարող է ուժեղ պետութիւն եւ զինուորականութիւն կերտել, նոյն բանը չենք կարող ըսել քաղաքակրթութեան եւ մշակոյթի մասին։ Ջանի մը աներուններ պէտք է փոխուին, արիւնոտուշտ բարքեր ունեցող աներուններն ու իրենց դաստիարակածները պէտք է մեռնին, անհետանան եւ արիւնի փոթռնական կեանքը պէտք է դադրի, որպէսզի կարելի ըլլայ քաղաքակրթութեան արմատական իրացումը։ Ներկայ Թուրքիոյ ատիճանական զարգացումը այդ ճանապարհով պէտք է ընթանայ, որպէսզի Թուրքերը դադրին Չարդարար ու քաղաքակրթութեան թշնամի ազգ մը ըլլալէ։

Իր կայսերական եւ հասիլատական մեծ առագաստները ամփոփելէ յետոյ, Թուրքիա աւելի Լերմօրէն կառչած կը մնայ համաթրքական առագաստին, խիստ դժուար ու վտանգաւոր իրեն համար, գաժան ու մահացու՝ հային ու քիւրտին համդէպ։ Այս ձգտումը նախորդ եւ ներկայ սերունդներու զլխաւոր հիւանդութիւնն է, նոր կայսերապաշտութիւն մը, որ եթէ նոյն իսկ կարողանայ բնաջնջել Քիւրտն ու Հայը, ընդհանուր պատմութեան անիւներու առջեւ պիտի խորտակուի։ Եւ որքան շուտ ոտքի կանգնին Հայաստանն ու Քիւրտիստանը, այնքան շուտ Թուրքերը պիտի հաշտուին քաղաքակրթութեան ճանապարհին։

Կ. ՍԱՄՈՒՒԵԼԻ

ՀՈԳԵՇԱՀ ԽՕՍՔԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԱՍԻՆ

«ՄԵՆՔ ԶԲԱՂԱԾ ԵՆՔ ԱՐՏԱԳԱՂԹԸ ԿԱՍԵՑՆԵԼՈՎ»

Երեքշաբթի իրիկուն քաֆէ Վոլթէրի մէջ տեղի ունեցաւ հաւաքոյթ մը, որուն նպատակն էր վերակազմել, աւելի ճիշտ ողջնդնել «Հայ Թեքնիքական Միութիւն»ը։

Ներկայ էին Միութեան վարչութեան անդամները, ժամուկի ներկայացուցիչներ եւ Հայաստանի կառավարութեան անդամ եւ Տնտեսական Գերագոյն Խորհուրդի նախագահ Պ. Արսէն Եսայեան։

Վարչութեան կողմէ Պ. Առաքել Զաքրեան կարգաց զեկոյց մը, որով տեղեկութիւններ կուտար Թեքնիքական Միութեան կազմութեան, նպատակին և գործունէութեան մասին։ Միութիւնը կազմուած է 7 դեկտ. 1924ին, երբ Փարիզի մէջ կային մօտ 90 հայ մասնագէտներ՝ քիմիագէտ, ճարտարապետ, մեքենական եւ էլեկտրական ճարտարագէտ, հանքագէտ եւլն.։

Անդամներու տուած տեղեկութիւններէն կը հասկցուէր թէ իր գոյութեան չորս տարիներու ընթացքին՝ Միութիւնը տուած է երեք դասախօսութիւն եւ կարգ մը գիտական նոր գիրքեր ղրկած է Հայաստան։ Հայրսատաններուն դիմում եղած է դրամ հանգանակելու եւ հասոլթով գիրք եւ գիտական գործիք ղրկելու համար։ Խորհրդ. Հայաստան, սակայն ոչ ոք օժանդակած է։ Ասոր վրայ Միութիւնը անդամալուծուած է։ Անդամ մը դիտել տուաւ թէ այդ անգործութեան գլխաւոր պատճառը եղած է չօկը, որ յաւակներ էր ստանձնել Միութեան կատարելիք գործը։

Ու փափաք յայտնուեցաւ վերակազմելու «Թեքնիքական» (Արհեստագիտական) Միութիւնը։

Ներկաներէն ոմանք դառն դիտողութիւններ ըրին Հայաստանի Խորհրդային կառավարութեան հասցէին։ Ըսին թէ գործերը աւելի շատ կը հետաքրքրուին Հայաստանով, քան այս վերջինը գաղութներով։ Թէ մասնագէտները փոխանակ Փարիզի մէջ մնալու, սիրով կ'ուզեն Հայաստան երթալ եւ աշխատիլ երկրի վերաշինութեան, սակայն դուռները ամուր փակուած են։ Բոլշեւիկ կառավարութիւնը չի հետաքրքրուիր իրենցմով եւ չի քաջալերեր գիրենք։ Նուպարեան երկու սաներ Պելճիքայի եւ Փարիզի մէջ իրենց մասնագիտութիւնը աւարտելէ վերջ երկար սպասեցին եւ չարտօնուեցան Հայաստան երթալու, այժմ Ամերիկացիներու մօտ կ'աշխատին ամսական 2500 ֆրանքով. յանցանքը իրենցը չէ՝ եթէ վարը այլ եւս չուզեն Հայաստան երթալ։

Պ. Արսէն Եսայեան բացատրեց թէ ի՛նչպէս կ'ըմբռնէ խնդիրը։ Խորհրդային Հայաստանի կառավարութիւնը մինչեւ վերջին տարիները չէը կրնար հետաքրքրուիլ արտասահմանի հայութիւնով, որովհետեւ զբաղած էր պատերազմի եւ այլ պատճառներով քայքայուած ներքին տնտեսութիւնը վերականգնելու։ Իսկ այժմ որ այդ աշխատանքը վերջացած է եւ նոր կառուցումի ձեռնարկուած, հնարաւորութիւն ստեղծուած է նաեւ արտասահմանով զբաղելու։

Խորհրդային Հայաստան պէտք ունի մասնագէտներու, որոնք տեղեակ ըլլան գիտութեան վերջին խօսքին։ Խորհրդային երկիրները կը զգան թէ առանց Եւրոպայի գիտական յառաջդիմութիւններն որդեգրելու եւ անոնցմէ օգտուելու, անկարելի է արդիական տնտեսութիւն հաստատել։ Այդ է պատճառը, որ Եւրոպայէն մասնագէտներ կը քերուին այդ երկիրները, ինչպէս շուէտացի, գերման եւլլն.։ Խորհրդային Հայաստան երբեք խորութիւն չի դներ օտար կամ հայ մասնագէտին միջեւ. անոր վիճառածը կարողութիւնն է միայն։ Եթէ կան հայ մասնագէտներ, որ Եւրոպացի գիտնականներու կարողութիւնն ունին, պաշտօնի կը կոչուին եւ համապատասխան ռոճիկ կը ստանան։ Օտարը պայմանագրութեան շրջանը լրացնելէ յետոյ կը մեկնի, մինչ հայ մասնագէտը կը մնայ եւ կը կապուի երկրին։

Սակայն ինչպէ՞ս դնել հայ մասնագէտը։ Երբ Եւրոպացին կուգայ, իր հետ ունի ճարտարարուեստական տան մը վկայութիւնը. մինչ ո՞վ պիտի եւ բաշխաւորէ հայ մասնագէտը։ Յաճախ իբրեւ մասնագէտ ներկայացուածը կրնայ ափերիստ դուրս գալ։

Ահա՛ առաջին գործը որ կ'իւնայ Փարիզի Հայ Թեքնիկական Միութեան.— ներկայացնել եւ յանձնարարել կարող մասնագէտներ։

Եթէ Միութիւնը բարեգործութիւն պիտի ընէ, հարուստներուն դիմելով դրամ պիտի հաւաքէ, խորհրդային Հայաստանը պէտք չունի բարեգործութեան, որովհետեւ բարեգործութիւնով չէ որ հայրենիք կը կառուցուի։

Թող չկարծուի սակայն թէ Խորհրդային Հայաստանի մէջ մասնագէտներ չկան։ Ճիշտ է թէ երբ սկսանք էլեկտրական կայաններ, մանարաններ եւլլն. կառուցանել, օտար մասնագէտներ կը հակէին աշխատութեանց, սակայն այսօր ունինք էլեկտրագէտներ եւ արդիւնաբերական այլ ճիւղերու մասնագէտներ՝ բաւարար քանակութեամբ։

Գալով ներգաղթի խնդրին, անոնք որ ներգաղթ կը պահանջեն, իրենք ալ գիտեն թէ նիւթապէս անկարելի է այդ։ Մենք չենք ուզեր որ հայ գաղթականը գայ, թշուառութեան ենթարկուի եւ հայհոյէ խորհրդային կառավարութեան։ Ներգաղթը լայն չափերով կը սկսի այն ատեն՝ երբ երկիրը տնտեսապէս կը բարձրանայ եւ ի վիճակի կ'ըլլայ ապրեցնելու եկուորները։ Մենք այժմ կ'աշխատինք ոչ թէ ներգաղթը կազմակերպելու, այլ արտագաղթը կասեցնելու, որովհետեւ, պէտք է խոստովանիլ, մեր ժողովուրդը կը գաղթէ միշտ։ Այսօր նոյն իսկ Ֆաշիստ Իտալիան չի խորհիր ներգաղթի մասին, այլ կը կազմակերպէ արտագաղթը, տեղ կը փնտռէ իր աճող ժողովուրդը տեղաւորելու համար։

Մենք հիմա պէտք ունինք արտասահմանեան զրամագլուխին։ Մինչեւ վերջին տարիները այդ զրամագլուխին կոչ չէինք ուղղեր, որովհետեւ խորհրդային երկիրներու տնտեսական կառուցուածքը թոյլ էր։ Իսկ այսօր որ ունինք ամուր կռուան մը, այլ եւս չենք վախնար թէ օտար զրամագլուխը կրնայ ո և է վտանգ դառնալ երկրին։ Ջանդան ճիւղերու շահագործումը կը յանձնենք անոնց, առանց ենթարկուելու անոնց սպառնալիքին։

Երկրորդ ծառայութիւնը զոր Հայ Թեքնիքական Միութիւնը կրնայ մատուցանել, պիտի ըլլայ այս ուղղութեամբ,— գտնել հայ զրամատէրներ, համոզել զանոնք որ իրենց զրամագլուխը ժամցնեն Հայաստան՝ արդիւնաբերական եւ շինարարական ձեռնարկներու համար։

Պ. Եսայեան եզրակացնելով, յանձնարարեց Միութեան վերակազմութիւնը, խոստանալով որ ամէն զիւրութիւն պիտի տայ՝ հայ մասնագէտները եւ հայ զրամագլուխը Հայաստան մտցնելու համար։

ԶԱՐԱՇՈՒՔ ԱՂԱՆԴ ՄԸ ԵՒ ԻՐ ԶՈՀԵՐԸ

(Թղթակցութիւն Հալէպէն)

Որքան արտագաղթը, նոյնքան եւ ա՛լ աւելի կործանարար են «բուհճիութեան, «մուհաջիրութեան եւ Թօրմոն անուան տակ մէջտեղ եկած տնտեսական մը թռնրակեցիներու աղանդները։

«Յառաջ»ի էջերուն մէջ գրուած էր այս աղանդներու մասին, բայց ոչ բաւարար չափով։ Այսօր տխուր Հարկին տակ կը գտնուիմ «Յառաջ»ի ընթերցողներուն ծանօթացնելու այս աղանդները, որոնք կազմած են ուրոյն հաւաքականութիւններ, որ բոլորովին խզած են իրենց կապը ազգ. եկեղեցիին, ինչպէս նաեւ բողոքականութեան հետ։

Կան երկու տեսակ «բուհճի»ներ. բողոքականութենէ զատուածներ եւ լուսաւորչական եկեղեցիէն հեռացածներ, որոնք իրարու բոլորովին հակառակ ուղղութեան կը հետեւին. մէկ խօսքով Թշնամի են իրարու։ Բողոք. «բուհճի»ներու պետը, մի ոմն Յիմար Ըբրահամ եղբայր (պիրաեր), ամսական կը ստանայ 15 օսմ. Հնչուն ոսկի, ամառը երկու ամիս օդափոխութիւն Զահլէի բարձունքներուն վրայ, իր հետեւորդ ոչխար-միտներուն կը քարոզէ հանդերձեալ կեանքը, դժոխքը եւ արքայութիւնը։ Իր քարոզած վարդապետութեան համաձայն, բացի «բուհճի»էն, այսինքն կրկին չծնողի համար հոգիի փրկութիւն բացարձակապէս անկարելի է։ Մարդ երբ կը գանկայ արքայութեան մէջ տեղ ունենալ, անհ. ժեշտ է որ «բուհճի» ըլլայ, վերստին ծնած։ Այս տխմարներու քարոզութեան երեսէն շատեր յիմարացած են զանազան պարագաներու տակ։ «բուհճի»ներուն աղօթարանը, բաւական խոշոր սենեակ մը, չորս պատերը եւ առաստաղը պատած սեւ կտաւով, խաչ մը տնկուած ճիշտ սենեակին մէջտեղը, գժոխքի պատկերներ, ուր տեղ մը անօրինակ սարսռազդեցիկ յաւիտենական բոցը կը վառի, ուրիշ տեղ մը սեւ սատանաները գժոխքին կը մատակարարեն վառելանիւթ եւ մեղաւորները կը նետեն անոր մէջ կեռով եւ զանազան հրէշային գործիքներով։ Գժոխքի դասաւորութիւնը կը տեւէ 40 օր։ Այնպէս «վերստին ծնող» մը քառասներորդ օրը պէտք է այդ մահ բուրող սենեակին մէջ հետեւի այս բոլոր ահաւոր տեսարանին։ Ու մէկ դուռ կ'երեւի բոլորովին անբան գազ։

Ասոնք աներեւակայելի բաներ կը հասցնեն իրենց հետեւորդներուն։ Ըստ Փարիս անուն հայ աղջիկ մը նշանուի Ամերիկայի մէջ երիտասարդի մը հետ. բոլոր «բուհճի» աղանդաւորները գլուխը կը հաւաքուին, կը սաստեն, կ'ահաբեկեն, որ մանեն խեղճ աղջիկը, որ «բուհճի» մը հետ պիտի ամուսնանայ. ինքը արդէն Ցիսուսի էր որ նշանուած էր... Ճանապարհածախսի համար կուած դրամը կ'առնեն, կը տամբեն, ա՛յնքան որ վերջի խեղճ աղջիկը կը յիմարանայ եւ կ'ինայ յիմարանոցները։ Բոլոր կաղդուրուի եւ ինքն իրեն կը յանկարծ թէ ինք անգուրկ է խենդութեան շրջան մը կ'անցնի, պէս կը յիշէ այդ շրջանը, ու տակդութեան գալով, նամակ կը գրէ Ըպաստանարանի տնօրէնութեան (որովհետեւ աղջիկը պատներէն բերուած եւ Ըպաստանարանի կողմէ պատսպարուած բուհի մըն էր) ու կը յայտնէ ալ ինքը «բուհճի» չէ. կրթուած է եւ կ'ուզէ հեռանալ մարանոցէն։ Ընմիջապէս Ըպաստանարանի տնօրէնութիւնը զինք հանէ եւ կրկին կ'առնէ իր հոգատարութեան տակ։ Աղջկան զրածները կ'իւրացնեն եւ կը ձգեն թղթակի մէջ։ Վերջապէս աղջիկը նշանածը կրկին դրամ կը զրկէ կ'ուզէ իր մօտ։ Այժմ աղջիկը գտնուի Փարիզ, մեկնելու համար Ամերիկա։

Այլ առակ լուսաւորչական «բուհճի»ի մը մանկամարդ աղջիկը կը հիւանդանայ. աղջիկը բժիշկ կ'ուզէ. Հայրը կ'երդմնայ նայ։ Հիւանդին վիճակը լուրջ հանգամանք կը ստանայ. դրագի կը թելադրեն որ բերէ. մարդը կրկին կ'երդմնայ նայ։ Ձեռքը Ս. Գիրք մը կը կարդայ ու կը կարդայ, Փարիզի մէթրօներուն մէջ դացող կրօնաւորներուն կը «Ցերը բժշկութիւն կուտայ» բժիշկը ստանայի գործ էր վերջապէս օր մըն ալ աղջիկը մանալով հիւանդութեան կը նի, եւ մեր «բուհճի» մարդ ոտքի կ'ելլէ. կ'ուտէ, կը խմէ ուրախութեան աղաղակներ ձակէ ըսելով.

— «Ցերը տուաւ եւ առաւ»։

Լուսաւորչական «բուհճի»ներ ալ նուազ չարիք չեն Միւնոյն աղանդը, միեւնոյն կենցաղը եւ միեւնոյն վարդապետութիւնը։

Իսկ Մորմոնները գոյ ունին. մը են. ունին բաւական չորդներ. բարեբախտաբար մէջ շատ Հայեր չկան։ Ելիի զացի Ցոյներ եւ Ասորիներ ն

Ահա ակներեւ չարիք մը մեր գաղութին համար։ Նորդ Սիւրմէեան վարդ խօսքով բեմէն կը խարա պախարակէ ասոնք, սակայ չկայ. չունի իր տրամադր տակ ուժ մը որուն կրթ կարողանայ վերջ տալ այս մոլեգութիչ կազդեցութեան։ Միայն ծիքով մեր ազգային կուսակ թիւնները շատ բան ունին ը այս գետնին վրայ։

ԱՐԱՆԵԱՆ

ՏԱՐԵԳԼՈՒԽԸ ՄՕՏ Է
ՔԱՆԻ՞ ԲԱԺԱՆՈՂ
ԳՏԱՐ «ՅԱՌԱՋ

«ԱԶԳ-ԿՕՉԷ»ՆԵՐՈՒ ԱՌԹԻՒ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ, ՀԵՐՔՒՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ԿԵՂՐ. ՎԱՐԺԱՒԹԵԱՆ

«Յառաջ» իր դեկտ. 1 թիւի պատգամաւորական, մարսէյլի Ազգ. վարչութեան հասցէին կարգ մը իարցումներու ուղղ մեղադրանքներ, որոնք վարչութեան հակառակ ըլլալով, ստիպեցուցին կուգանք լուսաբանել հարցերը:

Ազգ. տարեշրջանին ազգ. նախարարը ունեցաւ 130 աշակերտ, ու հաճած յայտնեցաւ կարողութեան, որ պաշտօնի կանչուեցան տարուան ուսուցիչներէն ոմանք:Այսչորսդասարաններուն մէկ ուսուցիչ-ուսուցչուհի կար:

Այս ինք ուսուցիչներէն երեսփոխանական եւ երկուքը պատգամաւորական ըլլալով, ինքնին հրաժարեցան, իսկ մնացեալ տասնեակ մը՝ Պր. Պ. Ֆրանսացի այցելու ուսուցիչ Inspecteur d'Académieի կողմէ: Ուսուցչական այս կազմը ի բաւարար ըլլալով, ազգ. վարչութիւնը որոշեց ուսուցիչներէն հինգը պաշտօնազրկել, որոնց մէջ չկանչուեցան, տրուած ըլլալով որ տեղ կամ կարիք չկար:

Այս հինգ ուսուցիչներէն երեքը պատգամաւորական եւ երկուքը հրաժարեցան ըլլալով, ինքնին վարչութիւնը «ոնավարի» եւ «մայական» կերպով վարուած եւ իր ընկերները «առաջ» ընելով՝ ո՛չ դաշնակցականը դուրս թողած է:

Մարսէյլի կրթական վիճակը ներկայացուցած շա՛տ աւելի մութ եւ քաղաքական, այս մանաւանդ: Փաստօրէն մանկապարտէզի եւ նախարանի դէմ ունինք ինը հայկական բոյներ Մարսէյլի եւ արուարձաններուն մէջ, մօտ 400 աշակերտներով, 4էն 13 տարեկան: Ասոնց համար կը պահանջ 16 ուսուցիչ-ուսուցչուհիներ: Այս 16ին 2ը միայն դաշնակցականներ են (վերը՝ նախադարանին մէջ յիշուածը), իսկ մնացած 14ը, ո՛չ-դաշնակցականներ:

Այս պատկերով կրկին կը հարցուի ուրեմն որ՝ վարչութիւնը նախասիրութեամբ եւ կուսակցականութեամբ վարուած չէ՞: Այդպիսի փաստ գոյութիւն չունի, եւ բացարձակապէս անիծին են «առաջ-կօսէ»ները հրապարակութիւն:

Ինչպէս նաեւ որ նախակրթարանը խղճալի վիճակի հասած է կրթական որեւէ վիճակ ներկայիս չունի, ընդհակառակը գոհ են իրենց ձեռք բերած արդիւնքէն:

Հակառակ հանդիպած մեծ դժուարութիւններու, վարչութիւնը, իր կարելին փորձած է, այս գաղութի կազմակերպութիւնը եւ կրթական գործը յաջող եւ հիմնաւոր ընթացքի մը մէջ դնելու:

Նիւթական ծանր տագնապներու մատնուած է թէեւ, բայց առանց ընկրկումի ճակատած է եւ ի վիճակի է յայտնելու որ հակառակ նախորդ վարչութենէն ժառանգած *նիւթական ծանր բեռներուն*, այսօր իր պիտաճէն հաւասարակշռելու վրայ է:

Վարչութիւնը որոշած էր հրապարակաւ ո՛չ մէկ գեկուցում ընել, նախ քան երեսփոխանական ժողովի գումարումը: Բայց *Յառաջ* կանխել տուաւ մեզ արձագանգ ըլլալով «առաջ-կօսէ»ներու, որոնց հանդէպ յարմար տեսանք այս ամփոփ լուսաբանութիւնները տալ հանրութեան, յառաջիկային վերապահելով ընդարձակ ու մանրամասն գեկուցումը ընել, վարչութեանս նիւթական եւ բարոյական քոյոր գործառնութեանց:

(Կնիք)

Մարսէյլ, 10 դեկտ. 1928

ԿԵԱՆՔԸ ՄԻԼԱՆԻ ՄԷՋ

ՄԻԼԱՆ, 9 դեկտեմբեր (Սեփ. Թղթ.).— Ինչպէս ժամանակին յայտնուած էի, նոյեմբեր 18ին տեղի ունեցաւ այս տարուան գրական-երաժշտական հանդէսներու բացումը:

Այս հանդէսները կը կազմակերպէ Ազգային Մարմինը, օժանդակութեամբ քաղաքիս մէջ գործող հայկական միութիւններու: Օրուան բանախօսը էր Հ. Հացունի վրդ. որ իր ծանօթ հմտութեամբ խօսեցաւ՝ մեծն Ներսէսի եւ իր շրջանի մասին: Հանդէսի միջոցին կատարուեցան նաեւ բաւական յաջող խմբերգներ: Դեկտեմբեր 2ին տեղի ունեցաւ երկրորդ հաւաքոյթը, ուր խօսեցաւ Օր. Ս. Մկրեան: Օրիորդը ընտրած էր շատ հետաքրքիր եւ բոլորի սրտին մօտ նիւթ մը. «Կինը սիրոյ եւ պարտականութեան մէջ»: Ցաւիներ յայտոյ, երջանկութիւնն ունեցանք լսելու զարգացած հայ կնոջ անուշ ձայնը Օր. Մկրեան հիմնուելով իր անձնական փորձառութեան վրայ, շատ ճշգրիտ ու արդար գաղափարներ արտայայտեց իր անկեղծութիւնը բոլորին հաճելի չեկաւ, բայց այդ չի կրնար պակասեցնել իր բանախօսութեան արժէքը: Ընդհանրապէս գինքը, կ'ուզենք յուսալ որ ապագային ալ միեւնոյն եռանդով պիտի բերէ իր մասնակցութիւնը գաղութիս հանդէսներուն:

Կազմակերպիչ մարմնի ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք մոռացութեան մը վրայ, որ դժբախտաբար կը մնայ անփոփոխական՝ Ուրիշ հանդէսներու առթիւ, ըլլայ հայ թէ օտար տիկիններուն, որոնք իրենց մասնակցութիւնը բերած են հանդէսին, գաղութին կողմէ միշտ ծաղկեփունջ նուիրուած է, իսկ օր. Մկրեանին հանդէպ շնորհակալութեան ու համակրանքի այս փոքրիկ ցոյցը չկատարուեցաւ:

Ը. Ս.

ԿԵԱՆՔԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԸ

Ներկայիս, երկու տեսակ երկաթուղի կայ Թուրքիոյ մէջ. առաջինը պետութեան, իսկ երկրորդը մենաշնորհեալ ընկերութիւններու կը վերաբերի:

Ընատօլու Պաղտատ երկաթուղագծին գնումով, պետական երկաթուղիները հետեւեալ դիծերէն կը բաղկանան — Ընատօլու-Պաղտատ, Սարը քամըշ-ռուսական սահման, Սարը քամըշ-Էրզրում: Ասոնցմէ զատ, Հանրապետական վարչութեան օրով ալ հետեւեալ երկաթուղիները շինուեցան եւ աւելցան պետական երկաթուղիներուն վրայ — Էնկիւրիկեսարիա, Սամսոն-Ջիլէ, Քէօթահիա Թաւշանլը: Ասոնցմէ զատ, ներկայիս շինութիւնը առաջ կը տարուի նաեւ հետեւեալ երկաթուղիներուն.

Ջիլէ-Սվազ, կեսարիա-Սվազ, Ուլուքըշլա-կեսարիա, Ըրմաք-Քիլիոս, Թաւշանլը-Պալըքէսիր, Գեվզի փաշա-Մատէն:

Մենաշնորհեալ ընկերութիւններու պատկանող երկաթուղիները հետեւեալներն են.—

Մո տանիա-Պրուսա, Էնէիճէ-Ղուսէյին, Մերսին-Ատանա, Իզմիր-Գասապա Այտըն, Ըլլըճա-Փալամութլուք, Սամսոնի ծովեզերեայ գիծը:

Հանրապետական կառավարութիւնը մինչեւ այն ատեն նորոգած է անկախութեան պատերազմին ատեն, հելլէններուն քանդած երկաթուղագծերը եւ հսկայ կամուրջները:

Թուրքիոյ մէջ առաջին երկաթուղին շինուած է *1839*ին անգլիական ընկերութեան մը կողմէ եւ Իզմիր Այտընի միջեւ: *1863*ին անգլիական ընկերութիւն մըն ալ Իզմիր-Քասապա երկաթուղիի մենաշնորհը ստացած է իսկ *1867*ին պատն Հիրշ շինած է արեւելեան երկաթուղին:

*1871*ին կառավարութիւնը իր հաշուոյն ձեռնարկած է Ընատօլուի երկաթուղիի շինութեան, եւ *1875*ին հասած է Իզմիր:

Այս շրջանին կառավարութիւնը ձեռնարկած է նաեւ Քասապա—Ալաշէհիր երկաթուղիի շինութեան, ինչ որ չէ կրցած գլուխ հանել եւ փոխանցած է Իզմիր—Քասապա ընկերութեան:

Ասոր վրայ, Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութիւնը վիճէլմ Փրէս անուն գերման երկրաչափ մը բերել տուած է ծրագիր յատակագիծ մը շինելու համար. բայց կարելի չէ եղած գործադրել անոր պատրաստած ծրագիրը: Ասոր հետեւանքով, կառավարութիւնը իր ձեռքը գտնուղ Հայտար փաշա — Իզմիր երկաթուղին յանձնած է գերմանական ընկերութեան մը, պայմանաւ որ գիծը երկարէ մինչեւ Էնկիւրի:

Այս թուականէն սկսեալ նոր գործունէութեան շրջան մը բացուած է եւ *1886*էն մինչեւ *1896* շինուած են 2500 քիլոմեթր երկարութեամբ երկաթուղիներ:

Առաջին երկաթուղին Էնկիւրի հասած է *1892*ին, իսկ Գոնիա՝ *1896*ին: Այդ շրջանին անգլիական ընկերութիւնը Փրանսական եւ պելճ խմբակի մը ծախած է Իզմիր—Քասապա երկաթուղին, որ նոր ընկերութեան կողմէ երկարացուած է մինչեւ Ասֆիոն Գարահիսար:

Այդ միջոցին, Սուրիոյ մէջ ալ կարգ մը երկաթուղիներու շինութեան ձեռնարկուած է:

Միւս կողմէ գերմանական ընկերութիւնը մենաշնորհ ստացած է Ընատօլուի երկաթուղին Գոնիայէն մինչեւ Պաղտատ երկարելու: Գերման ընկերութիւնը *1903*ին շինութեան ձեռնարկած եւ մինչեւ Ատանա ու Հալէպ հասած է:

Միւս կողմէ, Իսլամներու միջեւ կատարուած Հանգանակութեան շնորհիւ *1900-1907* թուականներուն շինուած է Հիճազ մէտինէ երկաթուղին: Այդ շրջանին, պաղտատի երկաթուղագիծն ալ հասած էր մինչեւ Նուսէյպին:

*1911*ին, կառավարութիւնը իր հաւանութեան տուած Սամսոն-Սվազ երկաթուղիի շինութեան, բայց պատերազմներու հետեւանքով շինութիւնները ընդհատեցան:

ԹՈՒՐՔ ՄՈՒՐԱՑԻԿՆԵՐՈՒ ԱՆԴԻՍԱՆ

Պոլսէն հեռագիր մը կ'իմացընէ թէ թուրք ոստիկանութիւնը հրահանգ ստացած է ձերբակալելու բոլոր դատարկապորտ թափառաշրջիկները եւ զանոնք ենթարկելու թաղապետական բժիշկի քննութեան, հաստատելու համար թէ կրնա՞ն աշխատիլ:

Աշխատանքի անընդունակ, անկար մուրացիկները պիտի յանձնուին իրենց ազգականներուն, որպէսզի անոնց սնունդ եւ բնակութիւն հայթայթեն: Օտարականները սահմանէն դուրս պիտի հանուին, իսկ մնացեալները պիտի ղրկուին իրենց ծննդավայրերը:

Գալով կեղծ մուրացիկներուն, պիտի աշխատցուին հանրային գործերու մէջ եւ պիտի սնուցուին թաղապետութիւններու կողմէ: Ոստիկանութիւնը այս միջոցներուն դիմած է մուրացիկներու թիւին չափազանց յաւելման պատճառով: Անոնց սէնիդկան վերջերս ընդունելի ողորմութեան նուազագոյն սակ նշանակած էր 2·5 ղրուշ:

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

ԿՈՉ ԱՏԵԼԵԱՄԱՅԻՆԵՐՈՒՆ

ԼԻՈՆ.— Նախաձեռնութիւնն ունեցանք Լիոնի մէջ կազմելու Ատեամանի Հայրենակցական Միութիւնը, որուն հիմը դրուած էր *1928* օգոստոսին: Նպատակն է Հայրենակիցներուն մէջ ստեղծել սիրոյ եւ համակրանքի մթնոլորտ մը, բարոյական կապ հաստատել Ֆրանսայի մէջ եւ արտասահման գտնուող Ատեամանցիներուն միջեւ եւ կարելի եղածին չափ մանուկները փրկել այլասերումէ: Միութիւնը արդէն ունի երեսունէ աւելի անդամներ: Կոչ կ'ընենք բոլոր Ատեամանցիներուն որ չզլանան իրենց բարոյական ե նիւթական աջակցութիւնը մեր ձեռնարկին: Միութեան հասցէն է Hagop Topalian, 115 Rue Moncey, Lyon (Rhône):

Վարչութիւն

ԼԱ ՍԻՈԹԱ, դեկտ. 12.— Ցաւին կը լրանայ եւ դեռ կը սպասենք որ ազգային կեանքը շարժի: կարծես Րեռած է այս տեղի գաղութը: Մի քանի սրտցաւ հայրենակիցներ ամէն ջանք կը թափեն մանկապարտէզ մը բանալու համար: Մանկապարտէզ ուզողներէն շատերը գաւակ ալ չունին: Առհասարակ ծնողքներն են որ անտարբերութիւն ցոյց կուտան իրենց ազգային կրթութեան հանդէպ. նախընտրելով անոնց այլասերումը: Որովհետեւ հրապուրուած են օտար վարժարաններու ձրի կրթութենէն: Սակայն սրտցաւ հայրենակիցները չեն յուսահատիր: կը մաղթենք որ յաջողին եւ մեր պզտիկները այլասերումէ փրկուին:

Ղ. Թորոսեան

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Վիէննի Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ա. խումբը յառաջիկայ կիրակի 16 դեկտեմբեր, իր հինգերորդ ախոյեանական մրցումը պիտի կատարէ C. A. P. Lyonի Ա. խումբին դէմ, ֆրանսական մարզադաշտին վրայ, Լիոն:

Վիէննի Հ. Մ. Ը. Մ.ը առաջին շրջանին, այս խումբին դէմ հաւասար արդիւնք մը ձեռք բերաւ 1-1ով:

Ուրեմն Հ. Մ. Ը. Մ.ը խիստ վտանգաւոր հակառակորդ մը ունի: Յարդ կատարուած մրցումին մէջ, հպարտ ենք ըսելու որ Հ. Մ. Ը. Մ.ը դասաւորման գլուխը կը գտնուի 10 կէտով, երկրորդ՝ C. A. P. Lyon 9ով: Հ Մ. Ը. Մ.ի մարզիկներուն կը մնայ ամէն ջանք ի գործ դնել յաղթանակը ապահովելու համար, խումբը լաւկազմով պիտի մեկնի Լիոն:

Մ. Փափազեան

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀԱՑ ՄԸ ԿՏՈՐ ԿՏՈՐ.—*Լա Սիօթայէն կ'իմացնէն թէ՝ հոն հաստատուած մեր գաղթական հայրենակիցներէն Սարգիս Հայրապետեան Մարսէյլ կը մեկնի դեկ. 10ին, ու նոյն իրիկունը, շոգեկառք կ'առնէ վերադառնալու համար:*

Սակայն Լա Սիօթայի ճամբուն վրայ, գասիս կայարանին մէջ, իր դիակը կը գտնուի ջախջախուած՝ երկաթուղագծին վրայ: Չի գիտցուիր թէ ի՞նչ արկածի կամ աղետալի սխալի զոհ գացած է:

Կը թողու յղի կին մը, 7 եւ 5 տարու զաւակներ:

ԱԿՈՒԱՅի ՅԱՒ ՈՒՆԵՑՈՂ ՆԵՐՈՒՆ

Մեր հայրենակիցները Clinique de l'Ecole Dentaire Françaiseի (29 Boulévard Saint-Martin) մէջ ամէն խնամք պիտի գտնեն: Յիշեցնենք ատամնաբուժարանը կը վարեն յայտնի փրոֆէսէօրներ, գիտական վերջին կատարելագործութիւններով: Ակռայ քաշելը ձրի, ակռաներու եւ ատամնաշարի շինութիւն՝ չափաւոր գիներով: Թամելը ապահովուած: Թարգման՝ ամէն լեզուներու համար: Ամէն օր ժամը 9 — 12: Հեռաձայն Archives 55-09. Ծ.

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՊԱՏՍՊՈՒԱԾՔՆԵՐԸ

ԻՐ ԿԵԱՆՔԻՆ ԳՆՈՎ

Բայց նոյն պահուն իսկ զինքներէն մէկուն կրունկը, վարէն իջնելով իր սառամոքին բերաւ զայն իրականութեան:

Ջարթաժինը կը շարունակէր մարզանքը, սպաներու հրամանները գնդակներու պէս կը տէին միջոցին մէջ, ու հազարապետին գլուխը կը յայտնուէր կրունկը, շարքերէն վեր, ձիուն շարժուձեւերէն մշտապէս օրօրուելով, մինչ Դաւիթի ականջները կը թնդային պատուելու ասիճան.

— Հա՛յ մը, կը լսե՞ք իմ պատուիրանս, Հա՛յ մը...

III

Դիշերեց նոյն խցիկին մէջ, ուր նոր կը բացուէր. եկան թունդացուցին: Մկանները թուլացած, ոսկորները կոտրտած էին պատճառ: Իսկ ոտքերը իւրաքանչիւր շարժումի, կը կսկծային, կուլային: Վերը գինք խառնեցին խումբի մը ուճմբայ ելան:

Դուրսը Դաւիթի առջին գործը եղաւ հասնիլ իր բախտակիցները: Տասներկուք էին բոլորը: Զանոնք կը տեսնէր իրենց կոնակէն, ըլլալով շարքին վերջինը, բացի մէկէն որ քովն էր: Բարձրահասակ, թաւ պիխերով ու պոստուն յօնքերով զինուոր մըն էր, ու Դաւիթ չէ՞ատարձակեցաւ խօսիլ անոր հետ: Փողոցներէն կ'անցնէին արագ ու անշշուկ, փախչող սուսերներու պէս: Առտուն կանուխ, դեռ քնացող փողոցներէն իրենց այս անցքը եղերական երեւոյթ մը ունէր: Ու օդակուած հրացանաւոր զինուորներէն, Դաւիթի թուեցաւ որ կը յառաջանան նեղ փապուղիէ մը որուն պատերը շարժական են, եւ կը մօտենան, կը մօտենա՜ն, օդը հետզհետէ խոյս կուտայ, ու պիտի գայ վայրկեանը ուր պիտի խեղդամահ ըլլան: Գերմարդկային ճիգ մը ըրաւ եւ մտածումը փրկեց այս ոգեաւանջէն, ու որպէսզի ատիկա չկրկնուի, աչքերը վերցուց չորս դին ու նայեցաւ:

Կամուրջին կը մօտենային: Արեւը դեռ չէր ելած, բայց իր գալուստը աւետող գորշ լոյս մը հետզհետէ կը պայծառանար: Ոչ ոք տակաւին փողոցներուն մէջ: Իրենց քայլերը միջոցին լռութեանը մէջ կը հնչէին անսովոր ուժգնութեամբ մը ու կ'արձագանգէին: Հանդարտ բայց խաթող օդ մը: Ենի-ճամիին առջեւ հանդիպեցան առաջին մարդուն,— պարոնիկ իշապան մը որ մկկիթին բազմաթիւ աղբիւրներէն մէկուն առջեւ կը լուացուէր: Անիկա պահ մը զգրեցուց իր շարժումները, ու զարմացած աչքերով նայեցաւ իրենց: Երբ հասան կամուրջ տանող լայն հրապարակը, Լուին-Լօնիւ գացող բեռնաթարձ կառքերու շարք մը կեցուց զիրենք:

— Ջարագացնե՞ս, զոռաց Չաուշը վերջին կառապանին որ, բերնին վրայ ու աչքերուն մէջ հանդչող յիմար ծիծաղով մը, զիրենք կը դիտէր:

Կամուրջին վրայ իրենց ոտնաձայները խուլցան: Ձախին՝ Ոսկեղջիւրը ու աջին՝ Վոսփորը, խելօք երկուորեակներու նման կուշտ կուշտի պառկած: Բանի մը առագաստանաւեր կարապներու պէրանքով ու դանդաղութեամբ: Ու դիմացը, տուներէն վեր ու անոնց վրայ իշխող, Ղալաթիոյ հաստատարմին աշտարակը: Եիւքսէք-Քալտըրըմի վրայ հրեայ ժանրավաճառները իրենց ապրանքները կը յարդարէին, գուարթ և աղմկոտ: Լոյսը հետզհետէ կ'ուժգնար: Թիւնէլին գլուխը կանգ առին ու հեծան Շիշլի տանող առաջին հանրակառքը: Դաւիթ, զոյ ուղեղով, կը նայէր արագօրէն փախչող պատկերներուն, ականջները կը լեցուէին առտուան լռութեան մէջ հանրակառքին յառաջ բերած աղմուկով: Բերայի ամբողջ շիտակին աւելածուները իրենց կապոյտ հագուստով ու երկար ցախաւելներով: Թաքսիմի հրապարակը, Թալիմհանէի կողմէն պաղտատի երկաթուղագիծն ալ հասած էր մինչեւ Նուսէյպին:

*1911*ին, կառավարութիւնը իր հաւանութեան տուած Սամսոն-Սվազ երկաթուղիի շինութեան, բայց պատերազմներու հետեւանքով շինութիւնները ընդհատեցան:

ԹՈՒՐՔ ՄՈՒՐԱՑԻԿՆԵՐՈՒ ԱՆԴԻՍԱՆ

Պոլսէն հեռագիր մը կ'իմացընէ թէ թուրք ոստիկանութիւնը հրահանգ ստացած է ձերբակալելու բոլոր դատարկապորտ թափառաշրջիկները եւ զանոնք ենթարկելու թաղապետական բժիշկի քննութեան, հաստատելու համար թէ կրնա՞ն աշխատիլ:

Աշխատանքի անընդունակ, անկար մուրացիկները պիտի յանձնուին իրենց ազգականներուն, որպէսզի անոնց սնունդ եւ բնակութիւն հայթայթեն: Օտարականները սահմանէն դուրս պիտի հանուին, իսկ մնացեալները պիտի ղրկուին իրենց ծննդավայրերը:

Գալով կեղծ մուրացիկներուն, պիտի աշխատցուին հանրային գործերու մէջ եւ պիտի սնուցուին թաղապետութիւններու կողմէ: Ոստիկանութիւնը այս միջոցներուն դիմած է մուրացիկներու թիւին չափազանց յաւելման պատճառով: Անոնց սէնիդկան վերջերս ընդունելի ողորմութեան նուազագոյն սակ նշանակած էր 2·5 ղրուշ:

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

ԿՈՉ ԱՏԵԼԵԱՄԱՅԻՆԵՐՈՒՆ

ԼԻՈՆ.— Նախաձեռնութիւնն ունեցանք Լիոնի մէջ կազմելու Ատեամանի Հայրենակցական Միութիւնը, որուն հիմը դրուած էր *1928* օգոստոսին: Նպատակն է Հայրենակիցներուն մէջ ստեղծել սիրոյ եւ համակրանքի մթնոլորտ մը, բարոյական կապ հաստատել Ֆրանսայի մէջ եւ արտասահման գտնուղ Ատեամանցիներուն միջեւ եւ կարելի եղածին չափ մանուկները փրկել այլասերումէ: Միութիւնը արդէն ունի երեսունէ աւելի անդամներ: Կոչ կ'ընենք բոլոր Ատեամանցիներուն որ չզլանան իրենց բարոյական ե նիւթական աջակցութիւնը մեր ձեռնարկին: Միութեան հասցէն է Hagop Topalian, 115 Rue Moncey, Lyon (Rhône):

Վարչութիւն

ԼԱ ՍԻՈԹԱ, դեկտ. 12.— Ցաւին կը լրանայ եւ դեռ կը սպասենք որ ազգային կեանքը շարժի: կարծես Րեռած է այս տեղի գաղութը: Մի քանի սրտցաւ հայրենակիցներ ամէն ջանք կը թափեն մանկապարտէզ մը բանալու համար: Մանկապարտէզ ուզողներէն շատերը գաւակ ալ չունին: Առհասարակ ծնողքներն են որ անտարբերութիւն ցոյց կուտան իրենց ազգային կրթութեան հանդէպ. նախընտրելով անոնց այլասերումը: Որովհետեւ հրապուրուած են օտար վարժարաններու ձրի կրթութենէն: Սակայն սրտցաւ հայրենակիցները չեն յուսահատիր: կը մաղթենք որ յաջողին եւ մեր պզտիկները այլասերումէ փրկուին:

Ղ. Թորոսեան

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Վիէննի Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ա. խումբը յառաջիկայ կիրակի 16 դեկտեմբեր, իր հինգերորդ ախոյեանական մրցումը պիտի կատարէ C. A. P. Lyonի Ա. խումբին դէմ, ֆրանսական մարզադաշտին վրայ, Լիոն:

Վիէննի Հ. Մ. Ը. Մ.ը առաջին շրջանին, այս խումբին դէմ հաւասար արդիւնք մը ձեռք բերաւ 1-1ով:

Ուրեմն Հ. Մ. Ը. Մ.ը խիստ վտանգաւոր հակառակորդ մը ունի: Յարդ կատարուած մրցումին մէջ, հպարտ ենք ըսելու որ Հ. Մ. Ը. Մ.ը դասաւորման գլուխը կը գտնուի 10 կէտով, երկրորդ՝ C. A. P. Lyon 9ով: Հ Մ. Ը. Մ.ի մարզիկներուն կը մնայ ամէն ջանք ի գործ դնել յաղթանակը ապահովելու համար, խումբը լաւկազմով պիտի մեկնի Լիոն:

Մ. Փափազեան

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀԱՑ ՄԸ ԿՏՈՐ ԿՏՈՐ.—*Լա Սիօթայէն կ'իմացնէն թէ՝ հոն հաստատուած մեր գաղթական հայրենակիցներէն Սարգիս Հայրապետեան Մարսէյլ կը մեկնի դեկ. 10ին, ու նոյն իրիկունը, շոգեկառք կ'առնէ վերադառնալու համար:*

Սակայն Լա Սիօթայի ճամբուն վրայ, գասիս կայարանին մէջ, իր դիակը կը գտնուի ջախջախուած՝ երկաթուղագծին վրայ: Չի գիտցուիր թէ ի՞նչ արկածի կամ աղետալի սխալի զոհ գացած է:

Կը թողու յղի կին մը, 7 եւ 5 տարու զաւակներ:

ԱԿՈՒԱՅի ՅԱՒ ՈՒՆԵՑՈՂ ՆԵՐՈՒՆ

Մեր հայրենակիցները Clinique de l'Ecole Dentaire Françaiseի (29 Boulévard Saint-Martin) մէջ ամէն խնամք պիտի գտնեն: Յիշեցնենք ատամնաբուժարանը կը վարեն յայտնի փրոֆէսէօրներ, գիտական վերջին կատարելագործութիւններով: Ակռայ քաշելը ձրի, ակռաներու եւ ատամնաշարի շինութիւն՝ չափաւոր գիներով: Թամելը ապահովուած: Թարգման՝ ամէն լեզուներու համար: Ամէն օր ժամը 9 — 12: Հեռաձայն Archives 55-09. Ծ.

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՊԱՏՍՊՈՒԱԾՔՆԵՐԸ

ԻՐ ԿԵԱՆՔԻՆ ԳՆՈՎ

Բայց նոյն պահուն իսկ զինքներէն մէկուն կրունկը, վարէն իջնելով իր սառամոքին բերաւ զայն իրականութեան:

Ջարթաժինը կը շարունակէր մարզանքը, սպաներու հրամանները գնդակներու պէս կը տէին միջոցին մէջ, ու հազարապետին գլուխը կը յայտնուէր կրունկը, շարքերէն վեր, ձիուն շարժուձեւերէն մշտապէս օրօրուելով, մինչ Դաւիթի ականջները կը թնդային պատուելու ասիճան.

— Հա՛յ մը, կը լսե՞ք իմ պատուիրանս, Հա՛յ մը...

III

Դիշերեց նոյն խցիկին մէջ, ուր նոր կը բացուէր. եկան թունդացուցին: Մկանները թուլացած, ոսկորները կոտրտած էին պատճառ: Իսկ ոտքերը իւրաքանչիւր շարժումի, կը կսկծային, կուլային: Վերը գինք խառնեցին խումբի մը ուճմբայ ելան:

Դուրսը Դաւիթի առջին գործը եղաւ հասնիլ իր բախտակիցները: Տասներկուք էին բոլորը: Զանոնք կը տեսնէր իրենց կոնակէն, ըլլալով շարքին վերջինը, բացի մէկէն որ քովն էր: Բարձրահասակ, թաւ պիխերով ու պոստուն յօնքերով զինուոր մըն էր, ու Դաւիթ չէ՞ատարձակեցաւ խօսիլ անոր հետ: Փողոցներէն կ'անցնէին արագ ու անշշուկ, փախչող սուսերներու պէս: Առտուն կանուխ, դեռ քնացող փողոցներէն իրենց այս անցքը եղերական երեւոյթ մը ունէր: Ու օդակուած հրացանաւոր զինուորներէն, Դաւիթի թուեցաւ որ կը յառաջանան նեղ փապուղիէ մը որուն պատերը շարժական են, եւ կը մօտենան, կը մօտենա՜ն, օդը հետզհետէ խոյս կուտայ, ու պիտի գայ վայրկեանը ուր պիտի խեղդամահ ըլլան: Գերմարդկային ճիգ մը ըրաւ եւ մտածումը փրկեց այս ոգեաւանջէն, ու որպէսզի ատիկա չկրկնուի, աչքերը վերցուց չորս դին ու նայեցաւ:

Կամուրջին կը մօտենային: Արեւը դեռ չէր ելած, բայց իր գալուստը աւետող գորշ լոյս մը հետզհետէ կը պայծառանար: Ոչ ոք տակաւին փողոցներուն մէջ: Իրենց քայլերը միջոցին լռութեանը մէջ կը հնչէին անսովոր ուժգնութեամբ մը ու կ'արձագանգէին: Հանդարտ բայց խաթող օդ մը: Ենի-ճամիին առջեւ հանդիպեցան առաջին մարդուն,— պարոնիկ իշապան մը որ մկկիթին բազմաթիւ աղբիւրներէն մէկուն առջեւ կը լուացուէր: Անիկա պահ մը զգրեցուց իր շարժումները, ու զարմացած աչքերով նայեցաւ իրենց: Երբ հասան կամուրջ տանող լայն հրապարակը, Լուին-Լօնիւ գացող բեռնաթարձ կառքերու շարք մը կեցուց զիրենք:

— Ջարագացնե՞ս, զոռաց Չաուշը վերջին կառապանին որ, բերնին վրայ ու աչքերուն մէջ հանդչող յիմար ծիծաղով մը, զիրենք կը դիտէր:

Կամուրջին վրայ իրենց ոտնաձայները խուլցան: Ձախին՝ Ոսկեղջիւրը ու աջին՝ Վոսփորը, խելօք երկուորեակներու նման կուշտ կուշտի պառկած: Բանի մը առագաստանաւեր կարապներու պէրանքով ու դանդաղութեամբ: Ու դիմացը, տուներէն վեր ու անոնց վրայ իշխող, Ղալաթիոյ հաստատարմին աշտարակը: Եիւքսէք-Քալտըրըմի վրայ հրեայ ժանրավաճառները իրենց ապրանքները կը յարդարէին, գուարթ և աղմկոտ: Լոյսը հետզհետէ կ'ուժգնար: Թիւնէլին գլուխը կանգ առին ու հեծան Շիշլի տանող առաջին հանրակառքը: Դաւիթ, զոյ ուղեղով, կը նայէր արագօրէն փախչող պատկերներուն, ականջները կը լեցուէին առտուան լռութեան մէջ հանրակառքին յառաջ բերած աղմուկով: Բերայի ամբողջ շիտակին աւելածուները իրենց կապոյտ հագուստով ու երկար ցախաւելներով: Թաքսիմի հրապարակը, Թալիմհանէի կողմէն

առթիւ անոնց բռնած թշնամական ընթացքին առթիւ, ու հրամայեց աւելի ծանր պատիժ տալ։

Մոսկուայէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Սիմֆիրսկի մէջ 35 գործօն հակա-համայնավարներու դատավարութիւնը վերջացաւ։ Երկու հոգի մահուան եւ երեսուն հոգի երկարատեւ բանտարկութեան դատապարտուեցան։ Ուրիշ տեղական դատարան մը մահուան դատապարտեց վեց կուլակներ։ Ռոստովի շրջանային դատարանը մահուան դատապարտեց երեք գիւղացիներ։ Վերջին քանի մը օրուան ընթացքին Խորհրդային Միութեան զանազան մասերուն մէջ 10-20 գիւղացիներ մահուան դատապարտուած են։ Ուկրանիոյ մէջ մահուան դատապարտուեցան 11 հոգի։

Բոլշեւիկեան կռիւ կրօնքի դէմ

Թաւրզի Ռիկայի Թղթակիցը կը հեռագրէ.

Համայնավար կուսակցութիւնը եւ «Հակաստուածեան» ընկերութիւնը վերջերս որոշեցին աւելի լայնօրէն օգտագործել կառավարական պաշտօնատուները՝ վերարծարծելու համար «հակակրօնական սիստէմատիկ աշխատանքը», մասնաւորապէս քրիստոնէական տօներու առթիւ։ Համայնավար մամուլը կը գրէ թէ «Հակաստուածեան» ընկերութիւնը յայտնած է համոզել երկրագործական գործավարութիւնը, որ արգիլէ Ծնունդի ծառեր կտրել անտառներէն։

Լէնինի այրին Տիկին Կրուպսկայա առաջնորդող դեր կը կատարէ՝ մանուկներուն անկրօնութիւն քարոզելուն մէջ։ Գրաւոր զեկոյցի մը մէջ տիկինը կ'ըսէ թէ խորհրդային դպրոցները միայն անկրօն պէտք չէ ըլլան, այլ հակակրօնական, ու պէտք է պայքարին ծնողքներու կրօնական ազդեցութեան դէմ իրենց զաւակներուն վրայ։ Սակայն համաձայն չէ որ մանուկներու վիզէն խաչերը փրցուելով նետուին, կամ սուրբ պատկերները հրապարակով եւ հանդիսաւոր կերպով պատուտուին, ինչպէս կ'ընեն կարգ մը եռանդուն ուսուցիչներ։ Տիկին Լէնին կ'ըսէ թէ այսպիսի արարքներ պահանջուած արդիւնքը չեն տար։

Գիւղացի-Ագգայնականներու յաղթանակը

Ռուսմանիոյ խորհրդարանային նոր ընտրութիւնները վերջացան Գիւղացի-Ագգայնական կուսակցութեան յախջախիչ յաղթանակով։ Վերջնական արդիւնքները դեռ յայտնի չեն. սակայն կը կարծուի թէ 387 աթոռներէն 365ը, այսինքն 100ին 85ը պիտի շահին Գիւղացի-Ագգայնականները, 100ին 5.06ը Ագատականները, 100ին 2.13ը Եորկա-Ավերէսքու խմբակը, 100ին 2.05ը Լուփու խմբակը, 100ին 1.17ը հակահրէականները եւ 100ին 0.90ը համայնավարները։

Ագատականները պիտի ունենան 14, մաճառ կուսակցութիւնը 8-10, Եորկա-Ավերէսքու խմբակը՝ 4, Լուփու խմբակը՝ 4 աթոռ։

1929ի ելմտացոյցը հրատարակուեցաւ

Երեսփոխանական ժողովը երէկ առաւօտ ժամը 8ի առենները վերջացուց քուէարկութիւնը 1929ի ելմտացոյցին, որ վաւերացուեցաւ 120ի դէմ 460 ձայնով։

Այս քուէարկութիւնը մեծ յաղթանակ մը կը նկատուի Փուանքարէի եւ ելմտական նախարար Շէրոնի համար։

Ելմտացոյցը հիմա պիտի յղուի Ծերակոյտին, որուն կողմէ վաւերացուելէ յետոյ միայն վերջնական հանդամանք պիտի ստանայ։

Երեսփոխաններու տարեթոշակը 60,000 ֆր.

Երեսփ. ժողովը գիշերային նիստի մը մէջ 259ի դէմ 262 ձայնով քուէարկեց օրինագիծ մը, որով երեսփոխաններու տարեթոշակը 45,000էն կը բարձրանայ 60,000ի։ Պատերազմէն առաջ երեսփոխանները կը ստանային տարեկան 15,000 ֆրանք. այս գումարը հետզհետէ բարձրանալով եղած էր 45,000։

Հիմա որ ֆրանքը կայունացած է ոսկեդրամի 1/5րդ արժէքով, հետզհետէ ըլլալ պետական պաշտօնեաներու թոշակները պիտի բարձրացուին նախ քան պատերազմեան թոշակին հնգապատիկին։ Եւ այն ատեն երեսփոխաններու տարեթոշակն ալ պիտի ըլլայ 75,000 ֆրանք (5 × 15,000)։

Ելմտական յանձնաժողովի նախագահ Մալվի հակառակ էր թոշակներու 60,000 ֆրանքի բարձրացումին, ուստի իբրեւ բողոքի նշան՝ վիճաբանութեան պահուն ձգեց հեռացաւ ժողովասրահէն։

Յունաստանի Ծերակոյտը

Գրեցինք թէ Յունաստանի երեսփոխանական ժողովը քուէարկեց այն օրինագիծը, որով Ծերակոյտ կը ստեղծուի։

Ծերակուտականներու թիւը պիտի ըլլայ 120, որոնց 92ը պիտի ընտրուին ժողովուրդին կողմէ։ Իւրաքանչիւր ընտրական շրջանակ որ ունի 68,940 բնակիչ, պիտի տայ մէկ ծերակուտական։ Տասը ծերակուտականներ պիտի ընտրուին երեսփ. ժողովի եւ Ծերակոյտի միացեալ ժողովին կողմէ, ինացեալ 18ը՝ Առեւտրական Սենեակներու, առեւտրական, ճարտարարուեստական եւ գիտական կազմակերպութեանց կողմէ։ Մերժուեցաւ այն առաջարկը թէ կրօնականները եւս իրենց ներկայացուցիչները պէտք է ունենան։ Ծերակոյտի ընտրութիւնը հաւանաբար պիտի սկսի փետրուարին։

Զինադուլ Աֆղանիստանի մէջ

Անգլիական թերթերը կը գրեն թէ զինադուլ կնքուած է Աֆղանիստանի կառավարութեան եւ Շինվարի ցեղախումբերու միջեւ։ Հեռագրական հաղորդակցութիւնները վերահաստատուած են Քապուլի եւ Փէշավարի միջեւ եւ արդէն կարգ մը առեւտրականներ կրցած են յարաբերիլ Աֆղանիստանի մայրաքաղաքին հետ։

Խռովութիւններ ծագած են միայն արեւելեան գաւառներուն մէջ. Քապուլցիները հաշտուած են բարենորոգումներուն հետ։

Զինադուլի առթիւ բանակցութիւններ պիտի կատարուին Մոլլաներու եւ կառավարութեան ներկայացուցիչներուն միջեւ։ Ճիրկաներ (Խորհուրդ) պիտի գումարուին հաշտութեան եզր մը գտնելու համար։

Շինվարիները պիտի աշխատին համոզել Թագաւորը որ մեղմէ կարգ մը բարենորոգումներ, սակայն կը կարծուի թէ Ամանուլլահ անդրդուելի պիտի մնայ։ Մոլլաները «Քեաֆիր» կոչած էին Թագաւորը. այժմ յոյս կայ որ ետ առնեն իրենց այդ մակդիրը։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊՈՒԼԻՍ 1880ԻՆ

THÉ YAVROU ▣ ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՍՆՏՈՒԿՈՎ ԵՒ ԾՐԱՐՈՎ ԹԷՅԵՐ
ԸՆՏԻՐ ՀՈՏԱԻԷՏ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ
ՃԵՐՄԱԿ ԾԱՂԻԿ (Ագ-Դուրուգ) ԹԷՅԵՐՈՎ, ԽԱՌՆՈՒԻՐԴՆԵՐ
Պահանջեցէք մեր Թէյերը ամենուրեք՝ Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերու մէջ
ՀԱՍՑԷ՝ Comptoir des THÉS YAVROU
23 Rue Senac, MARSEILLE եւ 29 Ave. Trudaine, PARIS
Tél. MANUEL 25-27 Tél. TRUDAINE 53-73

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ
կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերներն ու ընկերուհիները այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ֆաֆէ օ ֆլէռ տը Լիւնի վերնայարկը։ Օրակարգ՝ պատգամաւորներու ընտրութիւն եւ բանաձեւներու քուէարկութիւն։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։
Խումբերու գանձապահները պարտաւոր են իրենց հաշիւները անպայման փակել մինչեւ Դեկտ. 15։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Նախաձեռնութեամբ Լիոնի Բարձր Հայքի Հայրենակց. միութեան
Այսօրշբ-իրիկուն ժամը 8ին Էմիլ Ջոլայի սրահը, 127-129 Rue Boileau
Ղեկավարութեամբ պ. Գ. Հայրունիի ու տեղական ուժերու
կը ներկայացուի՝ ԽԱՆԱՍՈՐԻ ԱՐՇԱԻԱՆՔԸ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
Վաղը կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին, 84 Rue Chapeի սրահին մէջ
Տրամաթիք ՍԹուդիան դեկավարութեամբ՝ Մ. Մարութեանի
կը ներկայացնէ՝ ՍԱՄՍՈՆ եւ ԴԱԼԻԼԱ
ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԺՈՒԱՆՎԻԼԻ ՄԷՋ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ՝ ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ
Այսօր Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ
Tête Noire-ի սրահներուն մէջ, 24 Quai Baubourg
ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ ԵՐԵՔ ՔՐԻԶԱՒԻՐ ՋԱՒԵՇՏՆԵՐ
Առաջնակարգ ճաշ-պանթ եւ սիրուն անակնկալներ
Թռաւուէյ 108 թիւ Porte de Vincennesէն

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՒՔԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՒՆԻ
Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վեներական ախտ
Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագա
ցոքացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկր
Թիւն (Rachitisme) եւայլն։
16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—

ԱՅՍՕՐ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ
ՎԱՊԱՐԷ ՍԹԱՆՊՈՒԼ
CABARET STAMBOUL
46, RUE NOTRE DAME DE LORETTE
Ուր ամէն օր ժամը 5էն մինչեւ առաւօտ պիտի գտնէք
գուտ հայկական եւ արեւելեան ամէն տեսակ կերակուրներ
ըմպելիներ եւ ժէզէ, խիստ ժողովրդական գիներով։
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՈՒԱԳԱԽՕՒՄԲ ՈՒ ՁԱՋ ՊԱՆ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՒՑՕ
Կը նուագէ նաեւ յայտնի թառիստ ԺՈՐԺ ՇԱՀՊԱՐՈՆԵ

ՄՈՆՄԱՐԹՐԻ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԼՈՒՐՋ ՀԱՅԿ. ՃԱՇԱՐԱՆ
ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԵՒՈՆ
Ուր պիտի գտնէք համեղ եւ խնամքով պատրաստուած
խորժահամ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ
անուշեղէններ շատ դիւրամատչելի եւ խնայողական գիներով
Սրահը կը տրամադրուի խիստ դիւրամատչելի պայմանով ի
36 Rue Polonceau Paris (18e). Մէթրօ Պարպէս կամ Շաբո
ՏԷր եւ ՏՒՕՐԷՆ ՊԼԵՒՈՆԴ ՉԱՔԱՐԵԱՆ

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ
ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԹԷՈԴԻԿԻ
"ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՑՔ"
1929Ի ՀԱՏՈՐԸ (ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆ)
550 էջ մանրատառ։ Բազմաթիւ պատկերներ։ Անտիպ
կուռ, գեղեցիկ։ Ամբողջ գիրքը գեղանկարուած։
Դիմել՝ «ՄԱՍԻՒ» տպարան, 208bis, Rue Lafayette, PARIS (10e)
ԳԻՆ՝ 50 ՖՐԱՆՔ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Լաւ խնամուած տակառներով, աղը դրուած տեղւոյն (ասմա եափրաղը)։ կը վաճառենք մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Քիլոն՝ 4 ֆրանք։
Փափաքողներուն կը դրկենք իրենց հասցէին։
Մի կորսնցնէք առիթը եւ դիմեցէք հետեւեալ հասցէին՝ ԻՄՊԵՐԵԱՆ, 13 Rue des Dominicaines, MARSEILLE.

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՑԷր եւ ՑՒՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամ
ամէն տեսակ ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մաս
գէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քիթ, ե
կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկ. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ԵՒ ՕՐԻՈՐԴՆԵՐ
Եթէ կ'ուզէք ամենաշիք գլխարկներ ունենալ ամենամատչելի գիներով և կամ թրանսֆորմասիոն ընել տալ ձեր գլխարկներդ, դիմեցէք Փարիզի միակ հայ գլխարկավաճառատունը՝
MODES ԱՏՐԻԱՆԱ MODES
Rue des Pyrénées 246 Tram
Մէթրօ՝ ԿԱՄՊԻՆԹԱ

ՆՈՐ ՏԱՐԻԻ ԱՌԹԻԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՁԵՂՔ
15 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐ 50 ՖՐ.Ի ԱԻԵԼԻ ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂՋ
40 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐ 100 ՖՐ.Ի ԱԻԵԼԻ ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂՋ
Ճիապարտը 25 ֆր., Թորոս Լեւոնի (կազմուած) 35, Աբգիտ
Ֆաթժան եւ Ասատը 25, Հին Աստուածներ 15, խորտակուած
կինքներ 30, Թէրէզ Բաքէն (Լ. Զօլա) 20, ցարութիւն (Լ. Թոլս
50, ձէք (Ալ. Ֆոտէ, 2 հատոր) 30, վարժապետին աղջիկը
Խասգիւղի քնաշրջիկը 10, Աղքատին պատիւը 20, կրացիէլ
Տք. Քիւբին խրտուիլակները 10, Ալիսի սիրահարը 15, Ծատրը
Լիլիթն ու Արտակը 10, Աքլոր եղբայր 6, բէն-Հուր 25, կայսր
Շանթի) 10, Սիֆիլիզ 2, ջերմամիզութիւն 2, Հայ. քերական 1,
գարաններ՝ 3, 5, 6, 10, 12.50, 25 եւ 30 ֆր., երազահաններ՝ 5
10 եւ 12, ֆրանս. խօսակցութիւններ 6, 8 եւ 10 ֆր.։ Նոթան
կոմիտաս վրդ.ի, Սիւնիի, Զուհաձեանի, Սրուանձտեանցի, Չո
կիրեանի, Շամբարձումեանի, եւայլն։
Ուզուած գիրքերը կրնանք կազմուած յանձնել 4—5 ֆր.ոց
թեամբ, ըստ գրքի մեծութեան։ Միութիւններու եւ գրադար
ներու մասնաւոր եւ բացառիկ զեղչ։ Գրացուցակը ձրի կը դ
կուի պահանջողին։ Պահանջեցէք նաեւ նուէր տրուելիք գ
քերուն ցանկը։
Դիմեցէք՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e)

Հ. Ց. Ի.
փարիզի Աղբիւր Սիրոյ խումբի ժողովը՝ վաղը կիրակի ժամը 2.30ին ձանօթ հաւաքատեղին։
փարիզի Գոյաժարտ խումբի ժողովը վաղը կիրակի ժամը 3ին ձանօթ հաւաքատեղին։
Մարսէյլի Սէն Թ'Անթուանի ընկեր կարօ խումբի ժողովը՝ վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 6.30ին ձանօթ հաւաքատեղին։
Օրակարգ.— Զեկոյց պատգամաւորներու եւ խորհրդարանական կարգեր։
փոն տ'Օպնայի շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ շրջանի ընկերներն ու ընկերուհիները, վաղը կիրակի ժամը 2ին իր Գրադարանի սրահը։ Օրակարգ՝ պատգամաւորներու ընտրութիւն, շրջաբերականներու ընթերցումն եւայլն։
Մարսէյլի Պատ. Մխիթեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը Կիր. ժամը 2ին ձանօթ հաւաքատեղին։ Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Հիւսեան։ Օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր վարչութեան։
Լիոնի Շրջ. Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին Գ. Թաղապետարանի սրահը։ Մուտքը Rue François-Garcin-ի փողոցէն։ Նոր արձանագրուած ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ կը հրաւիրուին նաեւ քաղաքս նոր ժամանած ընկերները որոնք պէտք է Ներկայանան իրենց շրջանի վկայականներով։

ՅԻՇԱՏԻՏ
ԼԻՈՆԻ Ա. Ե. Կ. խաչի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի ժամը 2ին, տիկին Մկրտիչեանի սենեակը, 34 Rue Viloray։ Անդամուհիներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։
ԼԻՈՆԻ Խարբերդի եւ Յար. Գաւ. Հայր. Միութեան վարչութիւնը իր տարեշրջանը լրանալուն առթիւ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իրանդամները վաղըկիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին, Գ. Թաղապետարանի Գրադարանի սրահը։ Կարեւոր օրակարգ։ կը հրաւիրուին նոր անդամ արձանագրուիլ փափաքողները։
ՓԱՐԻԶԻ Հ. Մ. Ը. Մ.ի վարչութիւնը արտակարգ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները վաղը կիրակի 15 Rue Lepic՝ Մէթրօ՝ Blanche։ Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Օրակարգ.— Կարեւոր խնդիրներ։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ
ՍՏԱՑԱՆ Ք
Ընտիրք, Տքթ. Կ. Հ.— 40։
Իւսէլ, Խ. Գ.— 35։
Կրանիթ Սիթի, Հ.Յ.Դ. Հրայր
Ակումբ։— 10 տոլար։
Վիշի, Խ.— 70 ֆր.։
Միլանօ, Դորձ.—63 լիրէթ50։
Մարսէյլ, Յ. Ֆ.— 70։
Լիոն, Կ. Ս.— 35,
Լիոն, Գ. Ս.— 35։ Սկսանք դրկել։
Լը ֆրէօզօ Յ. Դ.— 35։
Քալիէօ, Գ. Գ.— 70։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ
— Միշէլ Ժրանքլէն Գոյաճեան որ Նոյեմբեր 22ին մեկնած Մարսէյլէն Փարիզ՝ Երկար ատեն իբրեւ պաշտօնեայ ծառայած է Սամարիթէնի եւ ուրիշ ֆրանսական տուներու մէջ։ Ի. մացնել իր հօր՝ Artin Boyadjian, 52 Rue du Tapis Vert, Family Palace Hôtel, Marseille.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վեներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռատուռ։ Խղճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12։

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ՈՒՆԻՆԳ ֆոնոկրաֆներ եւ յայտնի արուեստագէտներու փլաքները՝ Հայերէն, ցունարէն, Թուրքերէն, Հրէերէն, Արաբերէն, Պանիերէն, Ալժերիական, Թունուզական եւ Մարոքեան։ Միակ ներկայացուցիչը Ֆրանսայի։ Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e).

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
E. STEFIKI
Վկայեալ իրաւագէտ, քաղաքականգիտութեանց վարժարանէն։
106 Ave. Kléber, Paris (16e)
Հեռ. Passy 72.56
ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ միջոցի մէջ Ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները։
կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

ՕՐԱՑՈՅՑ
1929
Ս. Փ. ԱՋԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ, Կ. ՊՈԼԻՍ
ԳԻՆ՝ 5 ՖՐԱՆԲ
Ստանալու համար դիմել՝ Agopian Nubar, Librairie, 191 cours Lafayette, LYON.
Մեծաքանակի համար զեղչ

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն : 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 16 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1928

16 DÉCEMBRE 1928

Տարի Թիւ 831 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — Գին՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐՎԱՆ ԽՕՍՔ

ԽՕՍԵՑԷ՛Ք, ԽՕՍԵՑԷ՛Ք

Չարկ է նորէն թօթուել ամկավար հրապարակագիրներու մասնաւորապէս «Պ յքար»ի խմբագրին օձիքը: Անարգուանն սիւնին գամել զանոնք, իբրեւ գարշելի «պէնտէկեան»ներ, նք իրենց հակառաշնակցական կիրքը յագեցնելու համար, ապարակաւ սուտ կը խօսին, կը ծածկեն Հայաստանի բուն ականութիւնը, կ'ուրանան հազարաւոր գիւղացիներու եւ աքաղաքացիներու անպատմելի տառապանքը:

Եւ այս՝ հակառակ այնքան ակներեւ եւ չախչախիչ փաստերու: Հակառակ հարիւր անգամ ապացուցուած իրողութիւնու:

Երէկ յիշեցինք 1925էն ի վեր կատարուած բանտարկուներուն եւ աքսորներու պարագան: Եւ հրապարակաւ ասպարէզ արդացինք, որ հետաքրքրուին, հարցաքննեն եւ հաստատեն զլուած «սուտ»երն ու «առասպել»ները:

Եթէ «Պայքար»ի խմբագիրը խուսափի, ամկավար կուակցութիւնը ինք պէտք է դատախազ կանգնի եւ պատասխանատուութեան կոչէ սուտզրոյց եւ անբարոյական հրապարակագիրը:

Անհանդուրժելի բան է որ, երբ հազարաւոր մայրեր, քոյրեր եւ երախաներ արիւն-արցունք կուլան հայրենիքին մէջ, ն ու սարսափի տակ եւ անօթի-ծարաւ, ո՛ր եւ է մարդ համարձակի վէմի ենթարկել անվիճարանելի ողբերգութիւնը: ուրքիոյ մէջ անգամ, գետինը պիտի անցնէր այսպիսի արածի մը:

Մենք մեր մասին, այս հարցին առթիւ վիճաբանիլն անգամ համարենք վիրաւորանք՝ բանտէ-բանտ, աքսորէ-աքսոր ալածական հայրենակիցներու անլուր չարչարանքին հանդէպ: Համակաւոր «պահակաւոր»ը գո՛ւթ կ'ազերսէ Հ. Ակինեանի համար, երեւանի վայրենաբարոյ վարիչներուն ուշադրութեանը անձնելով անոր «գիտնական»ի հանգամանքը: Բայց կը մոռնայ դակահար Զերազը, կը մոռնայ հալածական Դ. Անանունը: արանը չի բանար, մանաւանդ, այն հազարաւոր անծանօթ, գիտնական գիւղացիներու եւ քաղաքացիներու մասին, որոնց ճակատագիրը քմահաճոյքէ մը կախուած է, որոնք հարեակ լեղի քամեցին 1921էն ի վեր, եւ կը քամեն մինչեւ այսօր: Որոնք լռութեամբ կը տանին պժգալի բռնակալութեան մը բոլոր սարսափները, առանց գուժ սպասելու, բայց գոնէ վստահ՝ թէ սիրտեր կան որ կը բաբախեն իրենց համար, կը գգան իրենց տառապանքը...:

«Սուտ» եւ «առասպե՛լ» բանտարկութիւնները...:

Երեւանի, Թիֆլիսի, Բագուի բանտերուն պատերը, Սոլովեան կղզիներու եւ Սիպերիոյ սառոյցները ձեր գլխուն կը փլին, անա՛րգ թշուառականներ: Քաջութիւն ունեցէք եւ առաքելութիւն մը փութացուցէք դէպի Հայաստան, — գուք որ այնքան վարժ էք այդ ասպարէզին:

«Սուտ եւ առասպե՛լ» է ձեր այնքան պաշտած էջմիածնի այսօրուան կացութիւնը (բացատրեցինք անցեալ տարուան պալ տեղեկատուութեան պարագան):

Հապա ինչո՞ւ կ'ողբայ ձեր եփպտոսի լուսաղբերը.

«Կարելի չէ ուրանալ թէ էջմիածինը այսօր կը գտնուի ազնապի մը մէջ: Զենք կրնար ծածկել թէ Ամենայն Հայոց աթողիկոսական Աթոռին ապագան շատ մութ է»:

Կարդացէք շարունակութիւնն ալ.

— «Համագգային նախամեծար Աթոռին գաիակալը այսօր վիճակի չէ ազատօրէն յարաբերելու կարմիր գիծէն դուրս տնուած երկիրներու Շայոց հետ:

«Նոյնիսկ շատ կը տարակուսինք որ անոր մահէն յետոյ ինար պիտի ըլլա՞յ համազգային քուէարկութեամբ կատարել իր յաջորդին ընտրութիւնը:

«Դադրած է վաղուց էջմիածնայ մամուլը, փակուած է շատոնց նոր ուսումնարանը՝ Գէորգեան Ճեմարանը, գրաւուած են Աթոռին մատակարարութեան աղբիւր հողային սեփականութիւնները:

«Այնպէս որ էջմիածին, եթէ այսպէս շարունակուի, դատապարտուած է ինքն իր մէջ սպառելու եւ բոլորովին խափանուելու: («Աբեւ» 25 հոկտ.)

«Սուտ» եւ «առասպե՛լ» է Հայաստանի հայ ժողովուրդին գինաթափումը, որ այնքան բարբարոսութեամբ գլուխ հանուեցաւ եւ որուն մանրամասնութիւնները հրատարակուած են օր օրին: Եւ այսօր փաստ է, որ հայ գիւղացին որսի հրացան մը իսկ չունի: Անգամ մըն ալ կարդացէք միայն Զանգեզուրի պարագան.

— «Հայերու զինաթափութիւնը շարունակւում է ուժեղ ափով, իսկ Թուրքերը տենդագին զինւում են»: («Դրօշակ», նոյեմբեր 1928):

Սուտ եւ առասպե՛լ են, որ Հայաստանը կը պարպուի, եւ առ հասարակ ամէն տեղէ կը գաղթեն Հայերը: Տակաւին անցեալ օր, Պերլինի մեր թղթակիցը կը հաղորդէր թէ խումբ-խումբ հայ ընտանիքներ, մասնաւորապէս Վանցի, կուգան ու կ'երթան, Հարաւային Ամերիկա մեկնելու համար: «Վերջին ամիսներու մեկնողներու թիւը յիսուներ կ'անցնի»: Միեւնոյն անցուդարձը՝ Պոլոյ մէջ, ինչպէս գրեցին տեղական թերթերը: Եւ ահա «կոմիսար» Արսէն Եսայեանն ալ կը յայտարարէ, փարիզի մէջ, թէքնիքական ընկերութեան ժողովին, ձեր խմբագրին առջեւ.

— Մենք այժմ կ'աշխատինք ոչ թէ ներգաղթը կազմակերպել այլ արտագաղթը կասեցնել: («Յառաջ», 15 դեկտ.):

Սո՞ւտ է, վերջապէս, Հայաստանի հողային կոմիսար Ա. Երզնկեանի պաշտօնական խոստովանութիւնը.

— «Մեր երկրից արտաքսուած հսկայական թուրք ազգաբնակչութիւնը վերադառնալով, կ պուել է հողին. դրանց թիւը հասնում է մօտ 80.000ի...: Ընդհանրապէս թուրք ազգաբնակչութեան վերաբերմամբ, մենք առանձին քաղաքականութիւն ենք վարել, արտօնեալ պայմաններ ստեղծելով նրա համար»: Շ.

ՏԻԿԻՆ ՀԱՆՕԻ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

Դատական իշխանութիւնները կը շարունակեն իրենց քննութիւնները *կազէթ տիւ Ֆրանի* մասին:

Ջերբակալուեցաւ կոմս տը ֆուրվիլ, իբրեւ մեղսակից տիկին Հանօի: կոմսը ստորագրած էր *կազէթ տիւ Ֆրանի* յարակից ընկերութեանց արժեթուղթերը, որոնք 100ին 8 տոկոս կը խոստանային:

Տիկին Հանօ՝ սէն-Լազարի բանտէն տարուեցաւ Արդարութեան պալատը, ուր հարցաքննուեցաւ դատաւոր կլարի կողմէ: Տիկինը նոր յայտնութիւն մը բրաւ: Ըսաւ թէ երբ դեռ չէր ձերբակալուած, 2.690,000 ֆրանք արժէքով արժեթուղթեր մէկ կողմ դրաւ: Մէկ մասը ձգեց նոտարի մը մօտ, որմէ մէկ միլիոն ֆրանք առաւ եւ վճարումներ կատարեց: Իսկ 1,690,000 ֆրանքի արժեթուղթերը պահած է Պուլոնեի իր բնակարանին բաղնիքին մէջ:

Դատական պաշտօնեաներ տիկին Հանօի ընկերակցութեամբ գացին այս վերջինին Պուլոնեի բնակարանը, ուր ըսուած տեղը գտան 1,690,000 ֆրանքի արժեթուղթեր:

Դեկտեմբեր 4ի խուզարկութեան ատեն ո՛չ մէկ արժեթուղթ կար հոն: Քննութիւնը ցոյց պիտի տայ թէ ո՞վ բերած է գանոնք:

Պ. կլարի հարցումին թէ ի՞նչ ըրած է գոհարեղէնները, մատանի, մարգարիտէ մանեակ եւլլն., զորս կը կրէր դեռ ձերբակալուելէն օր մը առաջ, տիկին Հանօ պատասխանեց թէ անոնք իր անձնական սեփականութիւնն են եւ չի կրնար յայտնել տեղը:

ԱՄՈՒՆՏՍԷՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Ողբացեալ բեւեռախոյզ Ռոալտ Ամունտսէնի կողմէ Հարաւային բեւեռի գտնուելուն 17րդ. տարեդարձը մեծ հանդիսաւորութեամբ տօնուեցաւ ամբողջ Նորվեկիոյ մէջ: Մայրաքաղաք Օսլոյի մէջ տեղի ունեցաւ յուզիչ արարողութիւն մը: Կէսօրին ամբողջ երկրին մէջ երկու վայրկեանի լռութիւն տիրեց՝ յարգելու համար նշանաւոր բեւեռախոյզին յիշատակը:

Նորվեկիոյ բոլոր թերթերը յօդուածներ նուիրեցին Ամունտսէնի:

Յիշատակի այս հանդիսաւոր օրուան առթիւ Նորվեկիոյ ժողովուրդը յարգեց նաեւ յիշատակը Ֆրանսացի օդանաւորդ կիլպոյի եւ ընկերներուն, որոնք Ամունտսէնի հետ միասին Լաթամ ջրօդանաւով կորսուեցան հիւսիսային բեւեռին մէջ, անցեալ յունիս 18ին:

Փարիզի նորվեկեան դեսպանատան մէջ եւս նոյն առթիւ արարողութիւն մը կատարուեցաւ:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՆՈՐ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Ռումանիոյ նոր ընտրութեանց վերջնական արդիւնքը ցոյց կուտայ թէ գիւղացի-ազգայնական կուսակցութիւնը շահած է 387ի վրայ 333 աթոռ, ընկերվարականները՝ 5 աթոռ, գերմանական կուսակցութիւնը՝ 7: Այս վերջին երկու կուսակցութիւններն ալ կառավարութեան կուսակից են:

Ազատականները, որոնք 293 ներկայացուցիչ խորհրդարանին մէջ, այժմ ունին 13 աթոռ միայն: Եորկա-Ավերէսքու խմբակը շահեցաւ 5 աթոռ, մաճառները՝15 եւ տոքթ. Լուփուի խմբակը՝ 5:

Համայնավարներն ու հակաֆիրէականները ո՛չ մէկ աթոռ կրցան շահիլ:

ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ՉԷՆՔԵՐ

Աւստրիական մաքսային իշխանութիւնները Դանուբի վրայ նաւարկող շոգենաւի մը մէջէն դրաւեցին գնդացիրի անջատ մասեր պարունակող 7 մեծ սընտուկներ, որոնք Չունգարիա կը ղրկուէին:

Պուտափէշթի մէջ տեղեկութիւն չունին այս խնդրէն:

1929ի ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԸ

Երեսփոխանական ժողովին կողմէ քուէարկուած ելմտացոյցին հասոյթներն են՝45,415,131,443 ֆրանք, ծախքերը՝45,369,183,966 ֆրանք, երով եկամուտը ծախքէն 45,947,477 ֆրանք աւելի է: Վիճաբանութեանց հաւար յատկացուեցաւ 54 նիստ, որոնց 12ը գիշերային:

ԼՈՒԿԱՆՈՅԻ ԺՈՂՈՎԸ

Պրիանի, Չէմպրլէյնի և Շթրէզէմանի տեսակցութեան մասին ոևէ պեկոյց չհրատարակուեցաւ կը կարծուի թէ համաձայնութիւն գոյացած է փորձագէտներու ժողովը գումարելու համար յունուար 10ին:

Լիթուանիոյ եւ Լեհաստանի միջեւ առժամեայ համաձայնութիւն մը գոյացաւ:

Է. ՖԼՈՒՐԻՆՕՅԻ համաճարակը կը ծաւալի Միացեալ Նահանգներուն մէջ: Շիքագոյի եւ Վիսքոնսինի հաւալսարանները փակուեցան: 10 հոգի մեռան Շիքագոյի մէջ՝ վերջին 24 ժամուան ընթացքին: Ցարդ վարակուած են 200,000 հոգի:

ՓԱՐԻԶԻ 12րդ դատական ատեանը 4 տարի բանտարկութեան եւ 3000 ֆրանք տուգանքի դատապարտեց նախկին համաշխարհային երեսփոխան Անտրէ Մարթէն, որ մարաջախտ Ֆոշի դէմ յօդուած մը հրատարակած էր Իւմանիթէի մէջ:

ՓԱՐԻԶԻ ոստիկանութիւնը ձերբակալեց երկու Ռումանացիներ՝ Մոիզ Ֆրուամէսի եւ Միրսէա Լուփէսքու, որոնք երկար ատենէ ի վեր կը փնտռուէին միջազգային ոստիկանութեան կողմէ եւ որ 8—10 տարուան մէջ 1,500,000 ֆրանք շորթած էին ֆրանս. դրամատուններէն:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքիոյ Ալզաս-Լորէնը

Կէլիպօլուի երեսփոխան Ճէլալ Նուրի պէյ, «Իգտամ»ի մէջ կը պատասխանէ «Թան»ի, որ կուգէ Թուրքեւսուրիական սահմանը «հռոմէական ճամբէն» անցած տեսնել:

«Այդ ճամբան, աշխարհակալութեան ճամբան է: Բայց կը հարցնենք.— Ֆրանսա ի՞նչ գործ ունի այդ տեղերը, ո՞ր տարուան մէջ կ'ապրինք: Ֆրանսա Սուրիա ղրկած է իր «օտար լէգէոն»ը, որ կը բաղկանայ Գերմանիայէն փախած ոճրագործներէ եւ դասալիքներէ: Ցետոյ հոն զետեղած է Թուրքիայէն փախած ընտրկատուի դեր կը կատարեն Ֆրանսայի մօտ:

«Եթէ Ֆրանսան իր Ալզաս-Լօրէնը ունէր, մենք ալ ունինք մերը.— Անտիոքն ու Իսքէնտէրունը»:

Լիտվինոֆի եղբօր յայտնութիւնները

Ինչպէս կը յիշուի, խորհրդային Միութեան Պերլինի առեւտրական ներկայացուցչութիւնը բողոքած էր թէ Ռուսիոյ արտաքին փոխ-գործավարին եղբայրը Լիտվինոֆ 200.000 ոսկերլինի կեղծ մուրհակ ստորագրած է: Լիտվինոֆ ինքնաբերաբար փարիզի մէջ հարցաքննիչ դատաւոր Օտիպէրի ներկայանալով, յայտնեց թէ այդ մուրհակները, որոնք կանոնաւորապէս ընդունուած եւ ստորագրուած էին իր կողմէ՝ Գ.Միլիազգայինի կողմէ օգտագործուած են՝ արտասահմանի մէջ համայնավար քարոզութեանց յատկացուելու համար:

Լիտվինոֆի այս յայտնութիւնները կոչուած են ծանր հետեւանքներ ունենալ, մանաւանդ ներկայիս, երբ Լոնտոնի ելմտական շրջանակները ձեռնարկներ կը կատարեն՝ Խորհրդային Միութեան հետ առեւտրական յարաբերութիւնները վերսկսելու համար:

Պեհեէ Փարիզի մէջ

Առջի օր Փարիզ հասաւ Պէնէշ, որ տասը տարիէ ի վեր Չեխոսլովաքիոյ արտաքին նախարարն է: Այս առաւօտ ժամը 10ին Անծանօթ Զինուորի գերեզմանին վրայ պիտի դնէ Չեխոսլովաքիոյ պատերազմական խաչը: Ժամը 11ին պիտի երթայ Պոնափարթ փողոց, թիւ 18 շէնքը, ուր հաստատուած էր 1916ին Չեխոսլովաք Ազգային Կոմիտէն, որ յետոյ ձեռք բերաւ Չեխոսլովաքիոյ անկախութիւնը: Նախարարը բացումը պիտի կատարէ այդ շէնքին վրայ Փարիզի Քաղաքապետութեան կողմէ դրուած յիշատակի տախտակին:

Ազգային Կոմիտէի անդամներն էին Մազարիք, այժմ Հանրապետութեան Նախագահ, Պէնէշ, Օսուսքի, Փարիզի դեսպան, Ստեֆանիկ եւն., որոնց գլուխը բերողին մեծ վարձատրութիւն կը խոստանար աւստրեւհունգարական կառավարութիւնը:

Կոմիտէն դաշնակիցներուն կը տեղեկացնէր Աւստրիոյ անցուդարձերը. իր տեղեկութիւնները կը քաղէր Պոհեմիա ապրող Չեխերէն, որոնք իրենց կեանքը վտանգի ենթարկելով, կապ կը պահէին կոմիտէին հետ: Կոմիտէին դաւադրական գործունէութիւնը ասով չէր վերջանար: Աւստրիա-Հունգարիոյ Չեխերն ու Սլովէնները կը գրգռէր թռուցիկներով եւ ի վերջոյ կը յաջողէր կազմել Չեխոսլովաք լեգէոնականները:

1918 յունիս 29ին Ֆրանսա պաշտօնապէս ճանչցաւ Չեխոսլովաքիան: Իսկ նոյն տարուան հոկտեմբերին Փրակայի մէջ հռչակուեցաւ Չեխոսլովաքիոյ Հանրապետութիւնը:

Թրակիոյ եւ Մակեդոնիոյ ընդհ. կուսակալը

Սելանիկ հասած է Ցունաստանի նախկին արտաքին նախարար եւ պահպանողական - հանրապետական կուսակցութեան նախագահ Միխալաքոփուլոս, որուն առաջարկուած է Թրակիոյ եւ Մակեդոնիոյ ընդհանուր կուսակալի պաշտօնը:

Սելանիկի մէջ Միխալաքափուլոս հետաքրքրուած է տակաւին չզետեղուած դաղթականներու վերջնական գետեղման եւ առեւտրական տագնապի խնդիրներով:

Ուսումնասիրական պտոյտէն յետոյ նախկին նախարարը Աթէնք պիտի դառնայ՝ առաջարկուած պաշտօնին մասին վերջնական պատասխան տալու համար կառավարութեան: Կ'ըսուի թէ Միխալաքոփուլոս գործելու լայն ազատութիւն պիտի պահանջէ:

Պեհայականներու դատավարութիւնը

Պուլիս Սուլթան Ահմէտի Հաշտարար Ատեանը սկսած է դատել Պէհայականները, որոնց մէջ է նաեւ հայ առաքինաբոյժ մը՝ Սարգիս Թոմասեան: Ամբաստանեալներու փաստաբանը բացատրեց թէ՝ Պէհայականութիւնը հակառակ է ամէն տեսակ մոլեռանդութեան, կ'ընդունի այրերու եւ կիներու միջեւ կատարեալ հաւասարութիւն, կը ձգտի կրթութեան տարածումին եւ մարդկութիւնը աւելորդապաշտութիւններէ ազատելու: Միլիոնաւոր հետեւորդներ ունի աշխարհի ամէն կողմը: Թուրքիոյ մէջ մանաճիւղ մը չկայ, բայց այդ աղանդի հետեւորդներուն միջեւ գաղափարի նոյնութիւն կայ: Ռումանիոյ թագուհին ալ պէհայական է եւ անցած տարի Պոլիս այցելած ատեն ողջոյնի նամակ մը ղրկած էր պէհայականներուն:

Վճիռը ուրիշ օրուան յետաձգուեցաւ:

ՅԱԿՈՅՕ ԿԱՇՏ ՄԱԿԱԳ

ՂԵՁԵՎ ՂԱՂԱՍԱՓՈՍԱՆ ՎԱՂՆԱԿ

— Օ՛, ո՛չ, ի՛նչ ասես ասացիր, տիկի՛ն, ես ո՛չ ոքի չեմ ատում, ոչ էլ ատել գիտեմ, ես միայն ուզում եմ ճշմարտությունը գրել, ինչպես որ կա, առանց ոչ ոքի սիրելու կամ ատելու

ԽՈՂԿ ԳՎԻՆՎՈՒ ՄԵՋ

ՄԵՆՔ ԵՆՔ ՀՈՒՐՖԻՆՆԵՐԸ

(Ֆոտոսաք ֆոտոքրթիկ)

ՄԱՐԴԻԿ ՄԱՐԴԻԿՅԱՆ

Դժվար է ասել, թե ինչ ավելի շատ կար այդ օրերին Ալավերդու հրապարակում՝ ուրախությո՞ւն, թե՞ հպարտություն։ Ուրախություն, որ ավարտվել էր ամառային ծանր աշխատանքը, և հպարտություն, որ ամեն ինչ ավարտվել էր ժամանակին։ Ուրախություն, որ հանքագործները կարող էին հանգստանալ, և հպարտություն, որ նրանք կարող էին հանգստանալ ավարտված աշխատանքի գիտակցությամբ։

Ալավերդու հրապարակում հավաքվել էին հանքագործներ, նրանց ընտանիքների անդամներ, հանքի ղեկավարներ, ինժեներներ, տեխնիկներ, հանքի բանվորական կոմիտեի ներկայացուցիչներ, հանքի ֆաբրիկատորներ, հանքի ֆելդշերական կայանի բժիշկներ, հանքի մանկապարտեզի դաստիարակներ, հանքի ակումբի ղեկավարներ, հանքի ֆուտբոլային թիմի խաղացողներ, հանքի երաժշտական խմբի անդամներ, հանքի ֆոտոլաբորատորիայի աշխատողներ, հանքի ֆոտոամատորներ, հանքի ֆոտոլրագրողներ, հանքի ֆոտոարվեստագետներ, հանքի ֆոտոֆինիշերներ, հանքի ֆոտոռետուշորներ, հանքի ֆոտոկոլեկտիվի անդամներ, հանքի ֆոտոկոլեկտիվի ղեկավարներ, հանքի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի աշխատողներ, հանքի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոամատորներ, հանքի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոլրագրողներ, հանքի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոարվեստագետներ, հանքի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոֆինիշերներ, հանքի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոռետուշորներ, հանքի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոկոլեկտիվի անդամներ, հանքի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոկոլեկտիվի ղեկավարներ, հանքի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոամատորներ, հանքի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոլրագրողներ, հանքի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոարվեստագետներ, հանքի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոֆինիշերներ, հանքի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոռետուշորներ, հանքի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոկոլեկտիվի անդամներ, հանքի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոկոլեկտիվի ղեկավարներ, հանքի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոամատորներ, հանքի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոլրագրողներ, հանքի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոարվեստագետներ, հանքի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայի ֆոտոֆինիշերներ, հանքի ֆոտոկոլեկտիվի ֆոտոլաբորատորիայ

Ո՞Վ ՉԻ ՓԱՓԱՔԻՐ

ՏԱՆՏԷՐ ԸԼԼԱԼ

ՀԱՄԵՍՏ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐՈՎ

ԵՒ ՎՃԱՐՄԱՆ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ

ՄԵՂՔ Է 5, 6, 7, 8000 ՖՐ. ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԱՐՁՔ ՎՃԱՐԵԼ ԵՐԲ 4—5 ՏԱՐՈՒԱՆ ՎԱՐՁՔՈՎ ԿԱՐԵԼԻ Է ՏՈՒՆ ՄԸ ԳՆԵԼ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ Rue Violet No. 40
Rue du Théâtre No. 87
Bld. Murat No. 93

3, 4, 5 ՍԵՆԵԱԿՆՈՑ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ, ՆՈՐԱՁՈՑՆ confortով

BÉCONի մէջ·կաւ Սէն Լազարէն 8 վայրկեան, ելեկտրական թրամուէյով, օրական 300 Թուէն, կայարանէն 100 մեթր հեռաւորութեամբ, 4—5 մեծ շէնքեր 15էն 30 ափարթմաններով:

Ամէն ափարթման բացի 1էն 5 սենեակներէ, ունի նաեւ խոհանոց, բաղնիք իրենց ամէն կազմածներով, կեդրոնական ջերմութիւն եւ ամառ ձմեռ տաք եւ պաղ ջուր բաղնիքին եւ խոհանոցին մէջ· ասանսէօռ եւ Թէլէֆոն: փարիզէն Պէքոն երթեւեկ 90 սանթիմ օրական:

Գիմել՝ **ARCHAMBAUD ET DELACOURT**
14 Rue Pépinière, Paris, կաւ Սէն Լազարի մօտ

Ուր ամէն Հինգշաբթի ժամը 5.30—7, կը գտնուի նաեւ Պ. Մ. ՏԻՐՊԻՏԻՐԵԱՆ, գնման պայմաններն ու առաւելութիւնները բացատրելու համար հայրենակիցներու:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est — Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր 9-1

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

15 Rue de la Huchette, Paris Ve, *Մէթրօ Սէն Միշէլ*

Կը պատրաստենք կարագ իւղով թերթանուշ (փաքլավա) եւ փաքլավաի թերթեր: Նոյնպէս թէլ քատայիֆ եփած եւ հում, լօքմա, քուրապիէ, լոքում եւ ամէն տեսակ անուշեղէններ:

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

17 Rue Lamartine, PARIS (9e)

Թել. Trudaine 92—47, Մէթրօ՝ Cadet, Nord Sud, N. D. de Lorette

Ամէն օր 14-19 կիրակի եւ տօն օրեր 10-12 և ժամադրութեամբ

ՄՈՆՄԱՐԹՐԻ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԼՈՒՐՋ ՀԱՅԿ. ՃԱՇԱՐԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԵՒՈՆ

Ուր պիտի գտնէք ճամեղ եւ խնամքով պատրաստուած ախորժահամ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ եւ անուշեղէններ շատ դիւրամատչելի եւ խնայողական գիներով:

Սրահը կը տրամադրուի խիստ դիւրամատչելի պայմաններով ճարտնիքներու եւ ամէն տեսակ խնճոյքներու ժամար:

36 Rue Polonceau Paris (18e). *Մէթրօ Պարպէս կամ Շաթօ Ռուժ*

Տէր եւ տնօրէն Ղեւոնդ ՉԱՓԱՐԵԱՆ

ԱՐԱՔՍ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ

9 Rue Papillon, PARIS, Tél. Prov. 49—3

ԳԱՐԱԵԱՆ ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ

ՄԻՇՏ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԱՐ ՄԻՇՏ ՎԵՐՋԻՆ ՁԵՒ ԱՄԷՆ ՔԱԿԱԿ ՄԱՏՉԵԼԻ

Սոսիէթէ Սավանթի դիմացը 5 Rue Mignon, PARIS (6e)

Առանձին կը ծախուի նաև կերպաս եւ աստառ՝ մէթրով

Հագուստի եւ վերարկուի՝ ճաշակաւոր կերպասներ, մեծ տուներէն առելի նպաստաւոր գիներով:

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

ՆԱԽԿ· ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ· ԽԱՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻԶԱՍԵՒԱՑԻՆ, ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

42 Rue des Acacias, PARIS (17e) — Մէթրօ՝ Etoile

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ EXCLUSIVE

ՀԱՑԵՐԷՆ, ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ, ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԲԼԱՔՆԵՐՈՒ· ԳԻՆ 18 ՖՐ·

Պէլվիլի ծանօթ հայ նպարավաճառ

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

28 Rue Lesage, PARIS (20e)

Métro Belleville — Tél. Ménil. 61.85

Ձոխ մթերք թէ նախկին եւ թէ ամենավերջին եղանակներու՝ երգուած եւ նուագուած նշանաւոր երգիչներէ, կազէլ, շարգը, խմբերգ, թագսիմ եւայլն: Հայերէն հոգեւոր, աշխարհիկ եւ գեղջուկ երգեր՝ թէ՛ մեներգ եւ թէ խմբերգ: Տպուած ցուցակը ձրի է:

Ինչպէս նաեւ, բարդաթիթ լաւ կրամոֆոններ եւ արեւելեան նպարեղէններու լաւագոյնը ամենազեղչեալ գիներով:

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւնները: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19, Կիրակի 9—12:

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

36, Rue de Bellefond, 36

PARIS (9e)

Մէթրօ՝ Poissonnière

Tél. Trudaine 88-77

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, Մէթր. Շաթլէ: Ամբողջ եւ նոր մեթոտով դարմանումը արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներհիւանդութեանց (ֆրանկոխան, ջերմամիզ·) եւ վարիսի: Մասն. լապօռատուար: Խզճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12:

ԴԱՐՄԱՆԱՏ. ՄԱՍՆ. ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ

28 Rue du Tage, *Մէթր. Թթալի*

Խորհր. ժ. 9-21: Կը դարմանեն կանանց, վէներական (ֆրանկ. ջերմամիզ· մորթի) եւ ամէն տեսակ հիւանդութիւններ:

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ— Ակռայ լեցնել, առանց ցաւի քաշել, ոսկի քուրան 100 ֆր.: Ակռեգին 10 ֆր.: Կատարեալ երաշխաւորութիւն: Դիմել վստահութեամբ:

WAGRAM AUTO

Կ'ապահովէ արտօնագրի ստացումը 100 ֆրանքով

73 Av. de Wagram Մէթր. Ternes
63 Av. Gde. Armée » Maillot
149bisBd. Villette, Aubervilliers

Բ. ԱԲԳԱՐԵԱՆ

Վկայեալ հիւանդապահի, նախկին տասնապետ հիւանդապահի Արեւելեան բանակին, 14 երկար տարիներու փորձառութեամբ կը հնամէ ամէն տեսակ հիւանդներ: *Մասաժ, վաննուզ, փիքքիւր, փանսըման* եւայլն: Վկայեալ աղքատներուն ձրի:

Հասցէ՝ 6 Rue Grégoire du Tours. Paris (6e),

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

Ունինք ֆոնոկրաֆներ եւ յայտնի արուեստագէտներու փլաքները՝ Հայերէն, յունարէն, թուրքերէն, Հրէերէն, Արաբերէն, Սպանիերէն, Ալժերիական, Թունուզական եւ Մարոքեան: Միակ ներկայացուցիչը Ֆրանսայի: Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e).

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՆՆՋԱՍԵՆԵԱԿ

Ջնարակուած եւ երփներանգ փալիսանտրէ, պահարան՝ լայնք 160, մահճակալ՝ լայնք 145, ցայգասեղան՝ վրան մարմար:

ՁԵՐ ՆՆՋԱՍԵՆԵԱ

Ձեր ննջասենեակը ընտրելու համար, ներշնչուիք այն բոլորէն, որ հաճելի եւ գեղական պիտի դարձնէ զայն ձեզի: Մեր վաճառատան մէջ ցուցադրուած հազարաւոր նմուշները անպայման ձեզի պիտի հայթայթեն երազներու ննջասենեակը: 184 էջնոց պատկերազարդ ալպոմը հեռանկարները բանայ ձեր առջեւ՝ մեր ցուցահանդէսին սիրելի: Պահանջեցէք զայն:

ԵՒ ՁԵՐ ԲՈԼՈՐ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐԸ

GALERIES BARBÈS

55.Bd.BARBÈS.55.PARIS.(18e)

Labat փողոցի անկիւնը

ԳՆԵՑԷ՛Ք ԿԱԼԸՐԻ ՊՍՊՊԷՍԷՆ

ՁՐԻ — ԱԼՊՈՄ

ԿՏՐՕՆ

ՁՐԻ ԱԼՊՈՄԻ ՄԸ ՀԱՄԱՐ ԹԻՒ 213

Ղրկել՝ 53 Boul. Barbès, PARIS (18e)

M. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

ՄԵՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԵՐԸ ԲԱՑ ԵՆ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 23 ԵՒ 30Ի ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ
ԻՆՉՊԷՍ ՆԱԵՒ ԾՆՈՒՆԴԻ ԵՒ ԿԱՂԱՆԴԻ ՕՐԵՐԸ

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ

Թ. ՈՒՆՁԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

Ձոխ մթերք անգլիական եւ ֆրանսական կերպասներու

ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ

66, Rue d'Hauteville, Tél. Prov. 67-07 Métro, Poissonnière

ՏՕՔԹ. Բ. ՈՍԿԻ

CHAMPIGNY, 2 Rue des Perreux — Tél. 53

Հիւանդ կ'ընդունի Բշ· Դշ· Եշ· Ուր· եւ Շբ. օրերը ժամը 13 17

No. 108 եւ 119 Թրամուայները Porte-Vincennesէն մեկնելով կ'առաջնորդեն իր տան առջեւ Mairieէն քիչ մը վեր

կրնայ այցելել ամէն օր ժամադրութեամբ, փարիզ եւ շրջակայքը

ԾՐԱՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

ՑԱՐԳԵԼԻ ՏԻԱՐ

Պատիւ ունիմ ծանուցանելու ձեզ թէ՝ ողբացեալ հօրս, Պ. Քերովբէ Էլմաեանի մահուընէն յետոյ, կոչուեցայ շարունակելու իր ապահովագրական գործերը, զոր պիտի կատարեմ ճշդապահութեամբ, կանոնաւորութեամբ եւ յաճախորդներուս հաճոյակատարութեան ոգի ցոյց տալով:

Ցուսով եմ թէ՝ պիտի շարունակէք ինծի հետ, հօրս հետ ունեցած ձեր բարեկամական յարաբերութիւնները:

Հաճեցէք ընդունիլ յարգանացս հաւաստին

ձարտարապետ եւ դեանքի ապահովագրական փննիչ

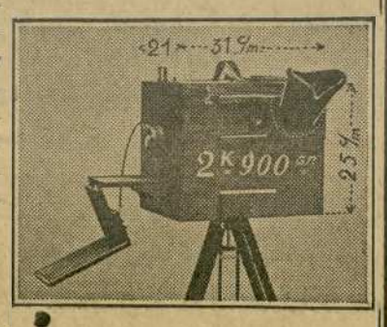
Վ. ԷԼՄԱԵԱՆ

Գիմել՝ ուրբաթ առաւօտները 18 Rue de l'Alma, Asnières, Seine. Թել. Grésillons: 14-50: իսկ երեքշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը ժամը 3—4, l'UNION, Cie. d'Assurances, 9 Place Vendôme, Paris.

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ԸՆՈՂՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԸՆԵԼ ՈՒԶՈՂՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Կ'ՈՒԶԷ՞Ք

Լաւ շահելու համար ձեր շինելիք լուսանկարները ապակիի միջոցաւ շինուած լուսանկարներու նման յստակ, մաքուր եւ անմրցելի օրէն յաջող ըլլան, գնեցէք նորահնար, կատարելագործեալ, խիստ փոքր ծաւալով եւ թեթեւ (տես պատկերը) վաճառականի մը քենանները: Սոյն մեքենաներուն միջոցաւ քաշուած լուսանկարներէն հետագրքրուողներուն ձրիաբար կը ղրկեմ:

ՄԵՔԵՆԱՅԻՆ ԳԻՆԸ՝ 1300 ՖՐԱՆՔ

Գիմել՝ H. FÉRMANIAN

6 Rue de Falicon, NICE, A. M.

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՔԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վէներական ախտերու

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով

Ցաղացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրաթիւն (Rachitisme) եւայլն:

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. — Հեռ. Provence 73-67

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

ՆՈՐ ԲԱՑՈՒԵՑԱՒ

ՔԱՊԱՐԷ ՍԹԱՆՊՈՒԼ

CABARET STAMBOUL

46, RUE NOTRE DAME DE LORETTE

Ուր ամէն օր ժամը 5էն մինչեւ առաւօտ պիտի գտնէք գուտ հայկական եւ արեւելեան ամէն տեսակ կերակուրներ եւ *մէզէ*, խիստ ժողովրդական գիներով:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՈՒԱԳԱԽՕՒՄԲ ՈՒ ՁԱՅՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՒՑՈ

Կը նուագէ նաեւ յայտնի թառիստ ԺՈՐԺ ՇԱՀՊԱՐՈՆԵԱՆ

ՏՕՔԹ. ԵԱՂՈՒՊ

13 Rue Montholon, PARIS (9e), Métro: Poissonnière

Հիւանդ կ'ընդունի երկուշաբթի, Չորեքշաբթի, Ուրբաթ Շաբաթ օրերը կէս օրէ վերջ ժամը 2—6:

ՀԱՅԿ· ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

"ՄՕՆՍԷՅ„

ԳԱՅԻՇԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

150 Rue Moncey, LYON — 150 բիւ Մօնսէյ, Լիոն

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ ճոխ մթերք, անմրցելի ժամն գիներով

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)

Այս անգամ իր անձնական դարմանատունը հաստատած կը հնամէ ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՆՑ, ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ հիւանդութիւնները:

Tél. Central 73-38 — Métro: Sentier կամ Hôtel de Ville

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8, բակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12:

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1928

18 DÉCEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 832

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՐԻ ԽՕՍՔ

ՆՈՐԷՆ «ԱՍԷ_ԿՕՍԷ»ՆԵՐԸ

Անչուշտ Մարսէյլի մեր ընկերներուն հետ բանավէճի բռնելու համար չէր որ գրի առինք մեր դեկտեմբեր 1ի խմբագրականը, — «ինչո՞ւ այդ այդ ասէ - կօսէները»։

Ամէն պարագայի մէջ, ուրախ ենք որ մասնաւոր ուշադրութեան գրաւած է այդ «երկու խօսք»ը, այնքան վճիտ եւ այնքան բացախիրտ։

Արդէն իսկ հրատարակեցինք երեք պատասխաններ։ Թերեւս երեքներ ալ կը ստանանք, բայց առ այժմ կանգ առնենք անոնց վրայ։

Որովհետեւ հրապարակաւ հարցում ուղղած էինք մեր ընթերցիկներուն, անոնց առաջինը փութաց հաղորդել կարգ մը տեղեկութիւններ, որոնք նորութիւններ էին մեզի համար։ Եւ ճանաչ չկար որ այսքան ձգձգուէին անոնք։ Այդ լուսաբանութիւններէն կ'իմանանք թէ «այժմ դպրոցին ներս կը տիրէ կանոնաւորութիւն քան նախկին տարիները»։ Եւ թէ, ազգային գործերու մէջ պաշտօն ունեցող մեր ընկերները իրենց պարտականութիւնը կատարած են խղճմտօրէն»։ («Յառաջ», 7 դեկտեմբեր)։

Երկրորդ թղթակիցը կը պատմէ «ասէ - կօսէ»ներուն ծննդոցը, եւ կը բացատրէ թէ՝ մասնաւորապէս նկատի առնելով Եգիպտոցիի հաւասարակշռութեան պէտքը», «հարկ եղաւ արձակել քանի մը ուսուցիչներ որոնք ակներեւ թերութիւններ ցուցնէին»։ («Յառաջ», 14 դեկտեմբեր)։

Աւելի քանդրացեալ տեղեկութիւններ կուտայ Ազգ. Վարչութեան լուսաբանութիւնը։ («Յառաջ», 15 դեկտեմբեր)։

Այդ բացատրէն կը քաղենք հետեւեալ փաստերը.—

1.— Մարսէյլի նախակրթարանի հինգ ուսուցիչներէն երեքը Դաշնակցական են, եւ միայն երկուքը՝ Դաշնակցական։

2.— Մարսէյլի կրթական վիճակը կարծուածէն շատ աւելի միւթարական եւ քաջալերիչ է, մանաւանդ այս տարի։

3.— կեդր. նախակրթարանի եւ մանկապարտէզի հետ ունենք ինը կրթական բոյներ, Մարսէյլի եւ արուարձաններուն մէջ, 720 աշակերտներով, 4 - 13 տարեկան։

4.— Անոնց համար կը պահենք 16 ուսուցիչ - ուսուցչուհի, որոնց երկուքը միայն Դաշնակցական են, իսկ մնացած 14ը չ՝ Դաշնակցականներ։

5.— Սխալ է նաեւ թէ նախակրթարանը խղճալի վիճակ ունի։ Ընդհակառակն, ջանքեր կ'ըլլան անցեալ շրջաններէն փոխանցուած խեղճութիւնները դարմանելու։

6.— Այժմ կեդր. մանկապարտէզը ունի 190 մանուկներ, իսկ նախակրթարանը՝ 130 աշակերտներ։

7.— Յառաջիկային պիտի տրուի աւելի մանրամասն տեղեկութիւն։

Ուրեմն, փաստացի կը տրուի հրապարակաւ ուղղուած երեք հարցումներու պատասխանը։ Եւ կը լուսաբանուին շատ մը կէտեր։

Բայց, միաժամանակ, երեւան կուգայ որ, առանց դեկտեմբեր 1ի խմբագրականին, տակաւին երկար պիտի տեւէր մթութիւնը։ Եւ արմատ պիտի բռնէին «ասէ - կօսէ»ները, «ոչ միայն մտկավար աղբիւրներէ, որոնց ակը միշտ պղտոր է եւ թթու, այլ եւ տարբեր բերաններէ, մինչեւ իսկ բարեկամներէ»։

Մի՛ կարծէք, ընկերներ, թէ «Յառաջ»ի խմբագրութիւնը այնքան միամիտ է, որ ազդուի «պղտոր եւ թթու աղբիւրներէ»։ «Յառաջ»ը ունի ուղեգիծ մը, որուն կառչած է շատ մուր,— արհամարհել աչքէն թէ ձախէն արձակուած սուտեր եւ ալաքներ, երբ ակներեւ է անոնց նենգութիւնն ու չարաշուութիւնը։ Եւ եթէ տասնէն մէկով կը զբաղինք, պատճառը այն է որ անպատկառօրէն կը պղտորեն կենսական խնդիրներ, ինչպէս, օրինակ, Հայաստանի բանտարկութեանց եւ աքսորներու, հայ ժողովուրդի զինաթափութեան եւ Թուրքերու սպառազինման հարցերը։

Արդ, դեկտ. 1ի «երկու խօսք»ը եզրակացութիւնն էր մէկ արձակի ի վեր տիրող մթութեան մը, որուն հանդէպ չէր կրնար անտարբեր մնալ «Յառաջ»ը, հոգ չէ թէ ի՛նչ պիտի ըսեն բարեկամն ու թշնամին։ Ո՛րքան զօրաւոր է կազմակերպութիւն մը, այնքան սրտաբաց կրնայ խօսիլ իր իսկ ընկերներու վրիպումներու մասին, կը բաւէ որ քաղաքականութիւն չխաղայ։

Ուրախ ենք որ Մարսէյլի Ազգ. Վարչութիւնը հրապարակաւ կը յայտարարէ թէ բեռ չունի խղճին վրայ։ Աւելի ուրախ պիտի ըլլայինք, եթէ չսպասէին «ասէ - կօսէ»ներուն, եւ պարբերաբար տեղեկութիւններ հաղորդէին իրենց գործունէութեան մասին։ Մամուլը, հանրային բեմը, առօրեայ կեանքը չեն կրնար կապուիլ պաշտօնական ձեւակերպութիւններու հետ։ Գործերն ու թուանշանները դարակներու մէջ պահուելով չէ՛ որ արժէք պիտի ունենան։ «Քանի որ մեր ընկերներուն ձեռքն է բազմահայ գաղութի մը ազգային իշխանութիւնը, պարտ ենք արդարացնել մեր վրայ դրուած յոյսերը»։

Այդ պարտականութիւնն էր որ յիշեցուցինք մենք, «որպէսզի սայթաքումներ չպատահին, կամ գործուած վրիպումները դարմանուին»։

Անտեղի՞ են եղեր մեր ենթադրութիւնները։ Սխա՞լ են մեր տպաւորութիւնները։ Աւելի լաւ։ Միայն թէ պէտք էր ապացուցանել։

Կը նշանակէ թէ «ի՞նչ են այդ ասէ-կօսէ»ները ունեցան գործնական արդիւնք մը, ի պահիւ Դաշնակցութեան։

Մնացածը մանրամասնութիւն է։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՈՒՐԻՇ ԲԱՂԴԱՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Քալիֆորնիոյ «Մշակ»ը, երկկ. ռամկավար, այժմ անկախ, շաբունակելով իր տեսութիւնները, կը նկատէ (23 նոյ.).

— «Խորհրդային Հայաստանի վարիչները կ'ապրին բաւեկամելու սկսած հայերէս լեզուն եւ հայ ուղղագրութիւնը նետել փութացին այսպիսի յայտառակ վիճակի մը մէջ, որուն սրտցաւ ու ապգասէր հեղինակաւոր հայկաբաններ, նուագագոյնը ըսելու համար «պղծագործութիւն» անունը տուին։

Հայ որբին ու գաղթականութեան եւ վերապրող բեկորնեբուն անունով հայ աշխատաւորութեան արդար քրտինքովը հաւաքուած լումաները անխղճմտօրէն եւ առատաձեռնութեամբ սպառեցին հայաշխարհային յեղափոխութեան համար։ Գաղութներէն եւ Հայաստանի աշխատաւորութենէն հաւաքուած նպաստները անոնք նուէր ղրկեցին իրենց կազմակերպութեամբ եւ դրամական միջոցներով հարուստ անգլիական բանւորներուն եւ աշխատաւորներուն, որպէսզի անգլիական *կապիտալիզմը* եւ *էմբերիալիզմը* տապալեն։ Եւ ամէնէն աիաւորը, երբ ֆէմալի յորդանները իզմիրի մէջ անխնայ կը ջարդէին հայ եւ յոյն խեղճ ժողովուրդները, խորհրդային հայ վարիչները ֆեմալի յաղթանակը կը շնորհաւորէին հեռագիրներով, առանց վայրկեան մը իսկ անդրադառնալու թէ՝ ջարդուողները՝ Հայեր, այն ալ բանուոր եւ աշխատաւոր Հայեր էին։

Պահ մը անդրադառնալով Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ներկայ խղճալի վիճակին, կը տեսնենք թէ ինչ որ ցաւերը կամ նոյնիսկ Մուրթաններն ու Շահերը, եւ կամ ֆէնկիներն ու Թիմուրլէնկները չի կրցին ընել, խորհրդային հայ վարիչներու շնորհիւ արդէն կատարուած իրողութիւն մըն է։ Աւելոր վեհափառ Հայրապետը Ամենայն Հայոց, ներկայիս կը գտնուի այն աստիճան թըշուառ եւ խղճալի պարագաներու տակ, որ շնդկահայեր եւ նիւ եորքաբնակ աչքառու ազգայիններ ստիպուած են ապրեցնել ազգին Գերագոյն Հոգեւոր Հայրիկը։ Արդեօք Հայաստանի շինարարութեան թէ «սոցիալիզմի» կառուցանելու իրենց ժողովրդին մէջ ոտնակոխ ըրած են յուզքին մէջ ոտնակոխ ըրած են ցեղին գուրգուրանքի առարկան կազմող *մխակ* հաստատութիւնը։

Չի շարունակենք այլեւս շինարարութեան եւ սոցիալիզմի անունին տակ կատարուած բազմաթիւ ուրիշ տգեղութիւններ։ Եւ որպէսզի այս ամէնը վարագուրուին, եւ իրականութիւնը ծածկուի կեղծ քողով մը, ատենը անգամ մը «ի ձայն փողոյ եւ թմբուկի» կը յայտարարուին շինարարութիւններ։ Մէկ քանի արտաւար ճաիիճներու չորացումը, կամ մէկ քանի մոյն ադուններու պեղումները եւ կամ հարթումը պետական գործ եւ շինարարութիւն որակելը իրօք որ գաւեշտ է եւ հեգնանք։

Սիրտ չունինք եւ կամ տրամադրութիւն, թուելու անուններըը խորհրդային վարիչներու ձեռքով եւ *դէկրէտ*ներով այնքան խորհրդաւոր կերպով սպանուած վաիան ջերագներու, Գիւտ եպիսկոպոսներու, անյայտացուած Հայր Ակինեաններու եւ Դաւիթ Ալանուններու եւ նման հեղինակաւոր եւ ազգային կարեւոր դէմքերու։ Կ'երեւի թէ այս ալ մէկ նոր տուրքն է որ հայ մտաւորականութեան եւ ազգային գործիչներու նուսրացած շարքերը պէտք է վճարեն հայ մաշխարհային յեղափոխութեան պոլշեւ! կեան Մոդոքին։»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

"ԼՔԵԱԼ,, ԳՈՅՔԵՐՈՒ ԳՐԱՒՈՒՄԸ

Միլլիյէթի դեկտեմբեր 12ի Թիւին մէջ կը կարդանք.—

«Ելմտական գործավարութիւնը խիստ կարեւոր հրաման մը ղրկած է Լքեալ Գոյքերու Տնօրէնութեան։ Ըստ այդ հրամանին, մինչեւ հիմա չգրաւուած լքեալ գոյքերը կառավարութեան կողմէ պիտի գրաւուին։ 1339 (1923) ապրիլ 15ի օրէնքին համաձայն, Թուրքիայէն փախստական, անյայտացած եւ կամ մեկնած անձերուն ինչքերը պէտք է գրաւուին կառավարութեան կողմէ։

Օրէնքին արձանագրութիւնը որոշ է եւ բացարձակ։

Կառավարութեան արտօնութեամբ Թուրքիայէն բաժնուած եւ մեկնած անձերուն ինչքերը մինչեւ հիմա չէին գրաւուեր, այլ կը մատակարարուէին տէրերուն կողմէ փոխանորդաբար կամ անձամբ։

Օրէնքին խնդրոյ առարկայ յօդուածը կ'ըսէ բացորոշապէս թէ Թուրքիայէն ՈԵԻ Զեհով բաժնուածներուն ինչքերը պիտի գրաւուին։

Ուստի՝ Մկրլի կառավարութեան անցագրով Թուրքիայէն մեկնողներուն ինչքերն ալ պիտի գրաւուին։

Այս հրամանին շնորհիւ, գաղթականներուն եւ փոխանակելիներուն պէտք եղած կալուածները մէջտեղ ելած պիտի ելլեն։»

*** *Պոլսոյ կուսակալի օգնական Ֆազլը եւ Լքեալ Գոյքերու Վարչութեան տնօրէն Ալի Րիզա պէյերը «Սօն Սաաթ»ի խմբագրին յայտարարած են թէ այդ տեսակ հրաման մը չէ տրուած իրենց։ Կը կարծուի թէ այս հրամանը, եթէ ճիշտ ըլլայ Պոլսոյ մասին ըլլալու չէ։*

Ասկէ զատ, վճռաբեկ Ատեանին մէկ վճիռին համաձայն, փախստական կը նկատուին անոնք՝ որոնց մեկնումէն լուր չունի կառավարութիւնը։

Սանասարեան խաւնը արգելքի տակ

Պոլսոյ Քաղաքային Բ. Դատարանին առջեւ դեկտմ. 12ին շարունակուեցաւ Սանասարեան խանի դատավարութիւնը։ Կուսակալութեան փաստաբանները պահանջեցին յետաձգել դատին Էութեան քննութիւնը, առարկելով որ ներկայացնելիք նոր փաստաթուղթեր ունին։ Հակառակ Պատրիարքի փաստաբաններէն Նէճաթի պէյի բողոքին, դատարանը որոշեց դատը յետաձգել։

Փաստաբան Պ. Լէւոն Զիվէր ալ պահանջեց որ Սանասարեան խանը արգելքի («հաճզ») տակ առնուի, որպէս զի ոչ ոք կարենայ ծախել զայն։ Կուսակալութեան փաստաբանները առարկութիւն չբերին այս մասին։

Ապա վրայ դատարանը գոհացում տուաւ Պատրիարքի փոխանորդներուն պահանջին եւ որոշեց խանը արգելքի տակ առնել, որպէս զի Կուսակալութիւնը չկարենայ ուրիշի մը փոխանցել զայն։ Միայն պայման դրուեցաւ որ Պատրիարքին կողմէ 25,000 ոսկիի նոր երաշխաւորագիր մը պատրաստուի եւ ներկայացուի դատարան։

Ցոյս կայ որ Պատրիարքը պիտի շահի դատը։

Կասկած Փարիզաբնակ Հայու մը վասին

Գրած էինք թէ Թուրքիոյ հին եւ նոր դրամներու փոխանակութեան առթիւ 600,000 ոսկիի բաց մը կայ։ «Վագըթ»ի համաձայն, կասկած կայ հայ եւ յոյն երկու անձերու վասին, որոնք նախապէս կը պաշտօնավարէին Հանրային Պարտքի Վարչութեան մէջ։ Հայը, Պոլսէն եգիպտոս փախած եւ անկէ ալ Փարիզ անցնելով ճաշարան մը բացած է...

Շրեզեւսկիի բռունցքի հարուածը

Լուկանոյի ժողովին վերջին նիստին մէջ Գերմանիոյ արտաքին նախարար Շթրէզեմանն բուռն ճառ մը խօսեցաւ՝ պատասխանելով Լեհաստանի արտաքին նախարար Զալէսքիի ամբաստանութիւններուն։

Օրակարգի նիւթն էր լեհական վերին Սիլեզիոյ գերման փոքրամասնութեանց դպրոցներու խնդիրը։ Տեղեկաբեր Ատալի կարդաց իր քննութեանց տեղեկագիրը, որուն մէջկ'ըսէր թէ Գերմաններու շատ մը գանգատները անհիմն են, ու կը պահանջէր լեհ կառավարութենէն վերջ տալ այն միջադէպերուն, որոնք տեղի կունային միւս գանգատներուն։

Զալէսքի, յանուն լեհ կառավարութեան, ընդունեց տեղեկաբերի եզրակացութիւնը։ Տեղեկագիրը ընդունուեցաւ եւ խնդիրը փակուած կը կարծուէր, երբ Քանատայի պատուիրակ Տանտիւրան պահանջեց Խորհուրդէն, որ յառաջիկայ նստաշրջանին, ճշտէ թէ ի՛նչ եղանակով պէտք է կարգադրուին փոքրամասնութեանց վէճերը։

Ասոր վրայ խօսք առաւ Զալէսքի, որ յայտնեց թէ գերման ազգայնական «Տէօյչէր Ֆոլքսպունտ» ընկերակցութիւնն է հեղինակը Խորհուրդին ներկայացուած այն բազմաթիւ գանգատներուն, որոնք ոեւէ հիմ չունին։ «Ֆոլքսպունտ» ինքզինքը իբրեւ ներկայացուցիչը կը նկատէ Վերին Սիլեզիոյ գերման բնակչութեան։ Լեհ նախարարը յետոյ պատասխանելով գերման պետական մարդոց վերջին ճառերուն, որոնք վէճի կ'ենթարկէին Գերմանիոյ եւ Լեհաստանի սահմանագծումը, բաւ թէ 1921էն ի վեր ճարտարարուեստը մեծապէս զարգացած է այդ շրջանին մէջ։ Ու ամբաստանեց Ֆոլքսպունտը՝ իբրեւ հեղինակ ցե-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԴԺՈԽՔԻՆ ՄԷՋ

— եկէք... եկէք... մօտեցէք... դրամ ինտեցէք, ինծի երկարեցէք... ահա բաժնեթուղթ... ահա շահաբաժին... ահա 40 առ հարիւր... տուէք, տուէք... դրամ հանեցէք, անոնք պիտի աճին եւ պիտի բազմանան...

Այսպէս խօսելով, պոռալով տիկին Շանօ եւ Պ. Պլոք գրպանեցին միլիոններ։

Տիկինը՝ Պ. Պլոքէն, իր ամուսնէն բաժնուած էր։ Բայց եթէ նարօտը քակեցին, պահեցին միւս կապը .. դրամականը։

Ո՛հ, սա Շրեանները։ երբ ամուսնանան, կարելի չէ գուշակել թէ երկու մարմինն է՞ն որ կը միանան թէ միայն երկու քսակներ։

Ի զուր Յոդոմոն «երգ երգոց»ը Թողուց։ Իրեն հետեւող չկայ։

***

Ես իմ կարծիքս չինած եմ։ ցանցանքը իմս չէ, եթէ «թան»ն ալ ինծի պէս կը մտածէ։

Երբ ուրիշ մը ձեզ պէս կը մտածէ, պատճառ մը չէ որ դուք ձեր կարծիքը լուռութեան մատնէք։

Ահա։

Ի՞նչ աճականով որակել բոլոր անոնք որոնք հաւատացեր են թէ 100ին 40-50 կարելի է շահիլ... մէկ օրէն միւսը, դրամ գլտորելով։

Միթէ դատապարտելի չէ՞ն, մեղսակից չէ՞ն բոլոր հաւատացեալները այս դաւանանքին։

Այո՛, 100ին 40 շահած էին, բայց ոչ թէ դրամ ղրկողները... այլ զայն ստացողները։

Սարսուռ մը կ'ունենամ, երբ կը մտածեմ որ զոհ-մեղսակիցներուն մէջ ալ պէտք է ըլլայ եօթը մահացու մեղքերէն մէկուն (նոյնիսկ երկուքին) խմորը՝ որուն հովանաւորութեամբը ֆերը եւ տիկինը դժոխք պիտի մտնեն, քանի մը տարի բանտով կամ տաժանակիր աշխատութեամբ սրբագործուելէ վերջ, երկրագունդին վրայ։

կեցէ՛ք, կեցէ՛ք։

Իսկ եթէ ֆերը եւ տիկինը յաջողին դժոխքին մէջ ալ 100ին 50 շահ խոստանա՛լ...։

ԵԴ. ԲԼՈՎՖՈՖԻ

ՈՐԲԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

«Ոսկեղէն կանոն»ի առթիւ ուղղուած կոչին վրայ, քաշանէն հայրենակից մը քսան ֆրանք ղրկած է *Յառաջի*, որբերուն համար։

Կը խնդրուի ստանալ համապատասխան ընկալագրով։

Այս առթիւ կը յիշեցնենք թէ՝ ամէն հայրենակից պարտաւոր է կատարել իր պարտականութիւնը, հազարաւոր որբերու բեռը թեթեւցնելու համար։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ՄԷՋ

Պոլիսէն 16 դեկտ. Թուականով կը հեռագրեն թէ նոյն օրը երկրաշարժ պատահած է Տրապիզոնի շրջանին մէջ։

Մանրամասնութիւնները կը պակսին ու չի գիտցուիր թէ զոհ կա՞յ։

Սիպերիոյ հիւսիսային սառուցեալ շրջաններուն մէջ գըտնուեցան կմախքները Քնուտսէնի եւ Թէսսէնի, որոնք Ամունտսէնի 1918ի արշաւախումբին մաս կը կազմէին եւ այդ թուականէն ի վեր անհետացած էին։

Թէսսէնի վրայ գտնուեցաւ բեւեռախոյզ Ամունտսէնի մէկ նամակը, որ անեղծ պահուած էր գրպանին մէջ։

"ՅԱՌԱՋ"-Ի ՄԵ ՆՈՓԵՐԸ

Ջրատեսուր Հեղափոխության ու «Բ-ի» Հայաստանի Կոմկուսի Կենտկոմի Յոթնօրյակի մասին

(Ելույթ Ա. Ռուբինի)

Ընկեր Ռուբին. Ընկերներ, ես կցանկանայի մի քանի խոսք ասել Ջրատեսուրի, Հեղափոխության ու «Բ-ի» Հայաստանի Կոմկուսի Կենտկոմի Յոթնօրյակի մասին: Ես կարծում եմ, որ Ջրատեսուրի մասին ասվածները, ինչպես նաև Հեղափոխության ու «Բ-ի» մասին ասվածները ամենամեծ մասով ճիշտ են: Ես կարծում եմ, որ Ջրատեսուրի

…ը: Այսպէս է կ'երեւի, որ բա…
…ախսը կը սկսի ճամայնավա…
…ենան գովքով, կը շարունակէ
…ենան գովքով ու կը վեր…
…ելադրելով ու կը վեր…
…ցնէ դաշնակցութեամբ, որ
…ոլշեւիկեան ներքին ու
…աքին բոլոր ինդիրներու ու…
…նասիրութեան վերջակէտն
…պնենք սակայն թէ ինչե՛ր
…րաւէ»:

— Դաշնակցականներն արտա…
…ՀՄ-ի մէջ գործեր են կրօնի
…ղեցիի երդուեալ պաշտ…
…ներ: Դաշնակ տխրահռչակ
…ոֆիլիստ» Ջամալեանը կը
…է, որ եկեղեցին եւ կրօնը ներ…
…ին աւելի բարեկամական վե…
…երում ունին դէպի ընկերվա…
…իզմը: Ճատ տէրտէրներ այժմ
…կը յայտարարէ ան — ընկեր…
…ական կուսակցութիւններու
…եմ են, կրօնը դադրեցուցեր
…մ են ազդեցիկ է ի պայքարը
…ղերվարութեան դէմ,— կ'ըսէ

…ուք կը տեսնէք թէ ինչպէ՞ս
…ղեն մեռնող դասակարգ, ինչ…
…ն եւ կուսակցութիւն, ներկայ
…րագային Դաշնակցութիւնը,
…ութիւն կ'որոնեն կրօնի մէջ:
…ուք կը տեսնէք թէ ինչպէ՞ս
…ընկերվարական» կոչուած սո…
…ալ-դեմոկրատական կուսակցու…
…իւնները վերջնականապէս դար…
…ն են գործիք մը քաղքենիու…
…ան ձեռքը: Կրօնը ճիշդ ե՛, համ…
…ղ է գաթաներ անոնց հանդէպ,
…հետեւ այդ կուսակցութիւն…
…ը, շատոնց արդէն, ոչ մէկ կեր…
…կը տարբերին քաղքենի կու…
…ցութիւններէն եւ իրեն՛ք կրօնի
…ածման միջոցներէն մէկն են:
…թէ այսօր դաշնակները կը
…յանուին եկեղեցիի պաշտպա…
…ութեան գերին մէջ, այդ հան…
…մանքը կասկած չի ձգեր, որ
…Դաշնակցութիւնը եւ թէ՛ ե…
…եղին մեր յեղափոխութեան
…ագման եւ վերջնական յաղ…
…անակի ճամբուն վրայ իրար
…ղող լծընկերներ են:

Աճատուածներու Միութեան
…ին այս համագումարը
…ք յայտնաբերէ մինչեւ
…մ կատարուած աշխատանք…
…ու օձալներն ու նուաճումները
…ետ այնմ գծէ իր յետագայ
…ին: Ու պէտք չէ մոռնալ, որ
…աշխատանքները պէտք է ըլ…
…զանգուածային, գործչ եւ
…ճանաբար զանգուածները
…ին մեր շարքերուն մէջ: Աշ…
…անքը այս կերպով ընթանա…
…պարագային, մեր կուսակ…
…իւնը կը խոստանայ ամէն
…գութիւն» եւայլն:

Տարածեցէք եւ Տարածեցէք «ՅԱՌԱՋ»Ը

«ԹՈՒՐՔԻԱ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԳԵՐԵԶՄԱՆԸ»

Պերլինի անգլիական նախկին դեսպան Լորտ տ'Ապէրնոն, որ վերջերս սկսած է իր յիշատակները հրատարակել «Տէյլի Թելէկրաֆ»ի մէջ, խօսելով Թուրքեւ-գերման նախկին յարաբերու…թ…անց մասին, կը գրէ.

— Այսօր տեսակցեցայ գեր…ման պետական անձնաւորութեան մը հետ, որ Գերմանիոյ ամէնէն լաւատեղեակը եւ արեւելեան գործերու մէջ ամէնէն մասնագէտ մարդն է: Ըստ իր համաձայն, Թուրքիոյ մասնակցութիւնը մեծ պատերազմին՝ շատ սուղի նստաւ Գերմանիոյ: Գերմանիայէն ամէն օր շոգենաւ մը նպարեղէն կը ղրկուէր Թուրքիա: Եւ այն օր որ դադրէր այս անուշ բաներուն առաքումը, Թուրքիոյ զինուորական աջակցութիւնն ալ պիտի դադրէր:

Բարեկամս, Թուրքիան հիմնական պատճառներէն մէկը կը նկատէ Գերմանիոյ պարտութեան:

— «Թուրքիա Գերմանիոյ գերեզմանը եղաւ»:

Պատճառը հարցուցի: Բարեկամս բացատրեց.

«Ըստ մտերիմ բարեկամս քիտերլէն վէմթէր, 1911ին դաշնագիր մը պատրաստած էր Ռուսիոյ հետ: Դաշնագիրը նկատի ունէր Թուրքիոյ բաժանումը: Քիտերլէն չհամարձակեցաւ այս դաշնագիրը գործադրելու, առանց խորհրդակցելու Պոլսոյ դեսպան Պարոն Մարշալ Ֆոն Պիպէրշթայնի հետ: Դեսպանը մերժեց, որովհետեւ թէ՛ բարեկամ էր Թուրքիոյ եւ թէ՛ քաղաքական անպատեհութիւններ կը տեսնէր: Արդիւնքը այն եղաւ որ Ռուսիոյ հետ ծրագրուած դաշնագիրը չկնքուեցաւ: Գերմանիոյ գլխուն եկած փորձանքին բուն պատճառը այս դաշնագրին մերժումն եղաւ:

1914ին «Կէօպէն» եւ «Պրէսլաու» զրահաւորներուն Տարտանէլ կարենալ հասնիլը՝ նոր պղէտ մը եղաւ Գերմանիոյ համար: Եթէ այս մարտանաւերը կէս ճամբան բռնուած ըլլային, պատերազմը քանի մը ամիսէն աւելի չէր տեւեր: Արդարեւ Գերմանիա պիտի պարտուէր, բայց այդ պարտութիւնը այսօրուանին չափ աղետալի չպիտի ըլլար»:

ՄԱՆՇԻ ՏԱԿ ՓԱՊՈՒԼԻ

Տարիներէ ի վեր կը խօսուի ընդծովեայ փապուղիով մը Անգլիան ցամաքին կապելու ծրագրին վրայ: սակայն անոր իրականացումը կ'ուշանայ քաղաքական եւ տնտեսական զանազան առարկու…թիւններով: Իսկ այս անգամ, կ'երեւի, ծրագրին գործադրութեան ժամադրութիւնը լուրջ է: Լոնտոնէն Փարիզ էլեկտրական երկաթուղիի մը շինութեան ծրագիրը եւ յատակագիծը վերջնական կերպով պատրաստուած են: կառախումբը պիտի անցնի Մանշը կտրող փապուղիէ մը: Յատակագիծը ենթարկուած է Անգլիոյ վարչապետին քննութեան, իբր Ազգային պաշտպանութեան յանձնախումբի նախագահ:

Այս յանձնախումբը հրաւիրուած է ամենամեծ ուշադրութեամբ քննելու իրեն յանձնուած թղթածրարը, որ կը բաղկանայ 300 էջերէ: Թղթածրարը կը բովանդակէ վաւերաթուղթերը եւ ուսումնասիրութիւնները ուիլքմ քոլլըրտի, որ երեսուն տարիէ ի վեր, կը զբաղի այս հարցով: Բոլոր հաշիւները եւ մասնագիտական մանրամասնութիւնները հակակշռուած են անգլիացի ամէնէն ձեռնհաս երկրաչափներուն կողմէ:

Յատակագիծին հեղինակը եւ պաշտպանները կը հաւատան թէ կարելի է աշխատանքներուն ձեռնարկել շատ կարճ ժամանակի մէջ, պայմանաւ որ ազգային պաշտպանութեան կոմիտէն սկզբունքով հաւանութիւն յայտնէ: Ընդծովեայ փապուղիին երկարութիւնը պիտի ըլլայ 74 քիլոմեթր եւ շինութեան ծախքերը, ըստ նախահաշուի, պիտի հասնին 23 միլիառ 625 միլիոն ֆրանքի:

Աշխատութիւնները պիտի տեւեն 6 տարի եւ առնուազն 50 հազար աշխատաւորներ պիտի գործածուին:

Ըստ յատակագծի, փապուղին պիտի կազմուի զոյգ ճամբով երկու խողովակներէ:

Յատակագիծը չի նախատեսեր միայն Լոնտոնի եւ Փարիզի միջեւ սահմանափակուող Հաղորդակցութիւն մը, այլ նաեւ, երկու մայրաքաղաքներուն արուարձաններուն միջեւ: Արդէն, ընկերութիւն մը կազմուած է լմտական նախապատրաստական գործողութիւններու համար:

ԱԻԱԶԱԿՆԵՐՈՒ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍ

Շիքագոյի ոստիկանութիւնը կը փորձէ վերակազմուիլ արդիական եղանակներով: քաղաքին ոճրագործ տարրերուն դէմ պայքարելու համար, ստեղծուած է գաղտնի լրտեսներու մասնաւոր բանակ մը՝ կազմուած 107 բժիշկներէ, իրաքանչիւրը բաղկացած 5 լրտեսներէ, իրեն յատուկ ինքնաշարժով: Ասոնց բոլորին միակ պարտականութիւնն է հսկել քաղաքին մէջ բնակող 50.000 անձերու վրայ, որոնք արատաւոր անցեալ մը ունին:

Բայց օրուան նորութիւնն է գողերու եւ ոճրագործներու ցուցահանդէսը: Այս առթիւ յատկապէս պատրաստուած սրահի մը մէջ, կը հրաւիրուին բոլոր այն անձերը որոնք շաբթուան ընթացքին զոհ գացած են աւազակութեան: Միեւնոյն ատեն սրահ կը մտցուին բոլոր այն անձերը, որոնք նոյն շաբթուն, ձերբակալուած են իբրեւ կասկածելի, ու զանոնք կարգով կը կանգնեցնեն ձերմակ պատի մը առջեւ: Ու ոստիկանութեան պետը ինքն իսկ զոհերուն կը ներկայացնէ ձերբակալուած կասկածելիները:

Այս առաջին ներկայացումները շատ նպաստաւոր արդիւնք տուած են: Իմիջի այլոց, մեծ վաճառականի մը այրին, ճանչցաւ իր ամուսնին սպաննիչը:

ԿԵԱՆՔԸ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ԿՈՉ ՍԷՕԼԷՕՋՅԻՆԵՐՈՒՆ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕ— Ընդառաջելով բազմաթիւ հայրենակիցներու փափաքին, խումբ մը երիտասարդներու կողմէ կազմուեցաւ Սէօլէօզի «Ընթերցք» Հայրենասիրական Միութիւնը, Իսի լէ Մուլինօի մէջ: Անհրաժեշտ պահանջ մըն էր այս, Փարիզ եւ արուարձանները բնակող մեր հայրենակիցներուն համար: Առաջին նպատակն է՝ հսկել հայրենակիցներու բարոյական եւ մտաւոր զարգացման, ի հարկին անոնց տալով ուղղութիւն եւ օգնութիւն, քաջ համոզուած ըլլալով թէ ուշ կամ կանուխ մեր հայրենակիցներն ու բոլոր հայ աշխատաւորները գատապարտուած են ապրելու այս օտար ափերուն վրայ, Հայր. Միութիւնը պարտականութիւն կը համարէ զանոնք տեսնել մօտիկ ապագային մեր ամենասիրելի նորաբողբոջ Հայաստանի մէջ, անխարդախ եղբայրական կապերով միանալ մեր հեռաւոր հայրենիքին հետ, մասնակցիլ անոր վերելքին:

Ուստի կոչ կ'ընենք մեր բոլոր հայրենակիցներուն գալ բոլորուիլ այս Միութեան շուրջ:

Վարչութիւն

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

«ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻԴ»Ի ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ ԵԻ ԵՈՋԿԱՏԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ, 15 Դեկտ.— Կիրակի գիշեր «Պօն թէաթրի» մէջ երրորդ անգամ բեմադրուեցաւ Մ. Մարուքեանի «Սուլթան Համիտ»ը:

Թատերախաղին հեղինակը ու բեմադրող Մ. Մարուքեանը, օժանդակութեամբ իր խումբի դերակատարներու, լաւագոյն կերպով բեմադրեց խաղը. դերակատարներն ալ լաւ խաղացին մը երեւան բերին:

Այս անգամ, ներկայացումը կազմակերպած էր «Եոզղատի Բարեվպատակ» միութիւնը, որ հազիւ քանի մը ամիսներէ իվեր կազմուած է:

«Մեր նպատակն է մեր հայրենակիցները կապել հայ թատրոնին» կը յայտարարէ վարչութեան, անդամներէն մէկը, երբ իրենց գործունէութեան մասին հարցումներ կ'ուղղէի:

Արդարեւ ուրախալի էր տեսնել այն խուռներամ բազմութիւնը, որ լեցուցած էր սրահը:

Ծարդ եղած ներկայացումներէն, ամենաբազմամարդն էր այս ներկայացումը: Նախապէս բոլոր տոմսակները սպառած էին եւ շատ շատերը տեղ չըլլալու պատճառով, ստիպուեցան ետ դառնալ:

Հանդիսականներու մէջ մեծ ժամանութեամբ աչքի կը զարնէր, հայ թատրոնի շէնքը նոր ոտք դնող բազմութիւն մը, մէկ մասը նոյնիսկ Թրքախօս: Ինչո՞ւ չէ. ինչո՞ւ խրտչիլ մեր հայրենակիցներէն մէկ մասին Թրքախօսութենէն, երբ անոնք արդարեւ ուժգին կամեցողութիւն ունին հայերէն լսելու, հայերէն սորվելու եւ խօսելու, հայ թատրոնը յաճախելու եւ անով հպարտանալու:

Քի՛չ են մեր պատմութեան մէջ Թրքախօս, քրտախօս, ռուսախօս հայեր, որոնք ուշագրաւ դեր կատարած են մեր կեանքին մէջ: Որքա՜ն հերոսներ, ազգային գործիչներ, նոյնիսկ խմբագիրներ ունեցած ենք օտարախօս հայերէ, որոնք կրցած են իրենց կրթքերուն տակ վառ պահել հայրենի կրակը: Կարեւորը հայրենասիրութիւնն է:

— «Կէօրտի՞ւն մի Թէաթրօ. աշք օլսուն, վալլահ պիգիմ տէ ֆիւնէրիմիզ չօք տըր, պէօյիւք ատամըմըզ վար տըր», կը բացագանչէր կեսարեացի մը, որ պարտք կը դնէր իր փեսային վրայ, ասկէ ետք ըլլալիք հայկական բոլոր ներկայացումներու եւ հանդէսներու մասին նախօրօք լուր տալ:

Եւ այդ տեսակէտէն իսկ Եոզղատի «Բարեվպատակը» իմ քաղած տեղեկութեանց համաձայն, արդէն իսկ կրկնակ միջոցներու դիմած և յաջողած է:

Շուտով կը սկսի նաեւ անոնց կազմակերպած դասախօսութեանց շարքը: Անոնք հրատարակած են այս տարի նաեւ լաւ, շահեկան բովանդակութեամբ, գեղեցիկ պէօսփիսութիւններով օրացոյց մը, «Լոյս» անունով: Ունին իրենց որոշ ծրագիրը, որ անշուշտ պիտի գործադրուի:

Ա. Իրազեկ

ՏԱՐԵԳԼՈՒԽԸ ՄՕՏ Է ՔԱՆԻ՞ ԲԱԺԱՆՈՐԴ ԳՏԱՐ «ՅԱՌԱՋ»Ի

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՖՈՒԹՊՈԼ

Անցեալ կիրակի օր տեղի ունեցաւ փարիզի պատուոյ դասակարգի խումբերուն դարձի մըրցումներու երկրորդ ախոյեանական շրջանը: Ամէնէն կարեւորն էր Քլիւպ · ֆրանսէի եւ Սթատ-ֆրանսէի մրցումը, որ տեղի ունեցաւ Սթատ Պիւֆալօի մէջ:

Շակառակ ցուրտ օդին, 6000 հանդիսականներ ներկայ էին: Մրցումը խիստ հետաքրքրական էր, երկու կողմերն ալ մեծ ջանքեր ըրին յաղթանակը խլելու համար. քլիւպ - ֆրանսէի խումբը յաղթանակը տարաւ 1ի դէմ 4 նշանակէտով: Ինչպէս ամէն մրցումներու, այս անգամ եւս Սարգիս կարապետեան մասնակցելով կարեւոր բաժին մը ունեցաւ:

*** Դեկտ. 2ի կիրակի օրը Ֆրանսայի բաժակի մրցումներու չորրորդ շրջանը տեղի ունեցաւ: Այս առթիւ Քլիւպ · ֆրանսէի խումբը ուր Լօրիան մեկնած էր, ջախջախիչ յաղթանակ մը տարաւ տեղական խումբին դէմ 0ի դէմ 9 նշակէտով, որոնց 4ը նշանակած է Սարգիս կարապետեան:

Գ. Գասապեան

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ՀԱՅ ԲԵՄԱԴԻՐ ՄԸ

Փարիզի շարժանկարի հրապարակին վրայ յաջողութիւններ ձեռք բերած է երիտասարդ է երիտասարդ Հայրենակից մը՝ Զարեհ Պապիկեան, բնիկ Պոլսեցի:

1922ին Պ. Պապիկեան մեկնած է Գերմանիա, ուր հետեւած է շարժանկարի արուեստին եւ կարճ ժամանակի մէջ յաջողութիւն գտած է գերմանական ֆիլմի շրջանակներուն մէջ:

1924ին Փարիզ գալով, իրը Ա. օգնական աշխատած է Ֆրանսացի յայտնի բեմադրիչներու, մասնաւորապէս Ժան Էէրվէի մօտ: Զբաղած է նաեւ թատրոնով եւ վարած Ֆրանս.-Թատրոնի մը ընդհ. քարտուղարութիւնը: Կ'աշխատակցի սէնէմայի շաբաթաթերթի մը, որուն պատասխանատու տնօրէնն է:

Ներկայիս ընդհանուր տնօրէնն է ֆրանսական «Les Films Mercure» ընկերութեան: Շարժանկարի վերածած է ֆրանսացի գրագէտ Անտրէ Քորթիսի Victime expiatoire գործը:

Պ. Պապիկեան ժառանգը է հայկական կեանքէ շարժանկարներ բեմադրել, հայ ուժերով:

ԾՆՈՒՆԴ

Ճաշակաւոր կիները միշտ կը գնահատեն Ֆ. Սորպիէի ստորագրած նուէրները: Տեսնել կանացի հրաշալի եւ ամէնէն արդիական պատուհաններու մէթերքը, ինչպէս նաեւ Պրոքարի վերջին անուշահոտութիւնը՝ «Ben Hur» 11, Rue Lafayette, Paris.

Ը.

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ

ԻՐ ԿԵԱՆՔԻՆ ԳՆՈՎ

— Զաւակներուս հայրը տես… կ'երթամ: Ամիս մը առաջ …ցին իր տեղէն ու ղրկեցին: …լոր առի իրմէ թէ Ադաճլը …անքերը ղրեր են: կը ղրկէ թէ …ը աշխատանքը... է'եր…զինքը տեսնելու, չեմ դի… սակայն թէ պիտի լոզոի՞մ: Դաւիթ իր կա…գին բացա… …ց իր վիճակը ու շուտով ի… …ց վշտին մէջ միացած, մխի… …ուեցաւ: կը խօսէին փոխն …ոխ, անցեալէն ու ներկայէն …անքի ղրուագներ կը պատ… …ն, կը տառապէին կամ կը …տէին: Ու կառաշարը կը շա… …նակը ընթանալ դանդաղ… …, ատեն ատեն լեռներէն վեր …ելով իր սուր ցաւի աղա… …ը:

Երկար չտեւեց սակայն ասի… …ը պահակ զինուորը, որ հակա… …ի աչքերու իր երկար հրաւէ… …ու պկեներու ոլորումին, չէր յաջողած այդ կնոջ ուշադրութիւնը գրաւել, գալրացաւ Դաւիթի յաջողութեանը վրայ: Իր աստիճանաւոր զինուորի հանդամանքին մէջ անարգուած զգաց ինքզինք: Իր բարկութիւնը կրկնապատկուեցաւ, մանաւանդ երբ խորհեցաւ որ այդ անարգանքը կուգար աքսորական անհաւատ զինուորէ մը: Ձկրցաւ երկար ատեն ինքզինքը զսպել, պայթեցաւ վերջապէս ու քաշեց Դաւիթի ուսէն,

— Ինծի նայէ՛, զինուո՛ր, ալ կ'օգտէ՛, գնա տեղ մը շնթռկէ՛:

Ու հրեց կոպիտ մը: Ցետոյ դառնալով կնոջ,

— Իսկ դուն, հանը՛ս, կը տեսնեմ որ սուգի մէջ ես, չե՞ս ամչնար ըրածէդ...

Կաս կարմիր եղաւ Հայուհին, բայց աչքերը լեցուեցան բարկութեամբ: Դաւիթ, իր առաջին ապշութիւնը անցնելէ վերջ, լռաձայնաւ քանի մը քայլ, ըսաւ զսպուած տեւողութեամբ մը.

— Ձավուշ էֆէնտի, նախ ես յանցանք մը գործած չեմ, և յետոյ այս կինը ամչնալիք ոչ մէկ բան ունի... կը խօսէինք մեր...

Բայց չկրցաւ աւարտել: Պահակը հրացանին բունովը հարուածեց անդթօրէն, ու Դաւիթ, անակնկալի եկած, ինկաւ ետեւ, աքսորական ընկերոջ մը վրայ: Բայց այս հարուածը կնոջ ներկայութեան, խենդեցուց զինքը: Յատկեց ոտքի ու պիտի նետուէր հարուածողին վրան: կինը, սակայն, որ անձկութեամբ կը հետեւէր անոր շարժումներուն, սարսափի ճիչ մը արձակեց, գուշակելով պատահելիքը: Դաւիթ իր թափին մէջ կանգ առաւ այդ աղաղակին վրայ, դարձաւ ու մտիկ ըրաւ անոր, որ պաղատագին կ'ըսէր.

— Կ'աղաչեմ աղբարիկս, հանդարտէ՛, ատ շուներուն հետ պլուխ եւլել կարելի չէ... Ձդէ՛ որ ուզածնուն չափ հալածեն ու խածնեն. իրենց ատենն է հիմա... Հարկաւ օր մըն ալ մեր կարգը կուգայ: Մէկ կողմ դիր բարկութիւնդ ու ձայն մի՛ հաներ: Ցետոյ կրնայ աւելի մեծ դժբախտութիւն մը պատահիլ: Խորհէ որ կին մը եւ զաւակ մը ունիս...

Յոգնած կառաշարը հեւալով կը յառաջանար օձագալար ճամբայէն, ու արեւը լայն ու ծանր ներժութիւն մը կը թափէր մարդոց գլխուն: Երկաթներուն վրայ տաքը հաւաքուած ու առած էր կրակի համեմատութիւն, այնպէս որ երբ իրենցմէ մէկը պատահաբար շարժում մը կ'ընէր կամ ձեռքը կը հանգչեցնէր կառքին ոեւէ մէկ մասին վրայ, անմիջապէս այրուելով կը ցնցուէր ու կը վերադառնար իր նախկին դիրքին:

Լեռները կը յաջորդէին իրարու, ու շատ հազուադէպօրէն է որ տարածութիւնը կը լայննար, արտ մը կամ մարգագետին մը կը պատկէր արեւին տակ, կանանչութեան մէջ կորսուող հիւղակով մը, ու մշակով ու ոչխարներով որոնք միջոցին մէջ թեւածող խաղաղութիւնը կը կրէին իրենց շարժումներուն վրայ:

Դաւիթ անկիւն մը ծալլուած ինք իր վրան, աչքերը սեւեռած էր տեսարաններուն, ու սիրտը կ'արիւնէր, ամէն անգամ որ մտածումով կ'երթար սա լեռնէն անդին ապրող իր ընտանիքին մօտ: Ձայն վերատեսնելու յոյսը հետզհետէ կը նիհարնար, քանի ետեւ ձգուող լեռներու թիւը կը շատնար ու քանի արեւը իր ներժութիւնը կը կրկնապատկէր:

Սեւ ծով, Թունոտ ծով
Երիտասարդներ խեղդող ծով.
Ստիպեցիր երկիրը մեր
Որ յաւիտեան ֆագնի՛ սեւեր,
Ո՛վ սեւ ծով...

IV

Տասնըհինգ օր ետք գետնափորի մը մէջ, հողին վրայ: Ֆարնանիինա: Մերկացուցին զինք ու հագուստները առին շոգիէ անցընելու համար: կը դողար, ամբողջ անդամներով, ակռաները իրար կը զարնուէին, վախցաւ որ ծանրօրէն պիտի հիւանդանայ: Երկար ու լայն սրահ մըն էր այդ գետնափորը ուր կը վխտար նորեկներու բազմութիւն մը: Գիշերն ու ցորեկը իրարմէ զանազանել կարելի չէր:

(6) Պ. ՁԱՐՈՅԵԱՆ

դային հակամարտութեանց, որոնք անկարգութեան եւ անկայունութեան պատճառ կը դառնան:

Շեթրէզէման, որ Ջալէսքիի խօսած տեղն զայրոյթի նշաններ ցոյց կուտար, գերմաներէն լեզուով խօսեցաւ բուռն ճառ մը, ձեռքը քանիցս սեղանին զարնելով: Ահա՛ իր գլխաւոր խօսքերը.

— Դուք ատելութեան ոգի կ՚սնուցանէք վերին - Սիլեզիոյ գերման փոքրամասնութեանց դէմ: Ինչպէ՞ս կը համարձակիք բսել թէ Գերմաններու զժգոհութեան պատճառը իրենք են: Ինչ կը նշանակեն այն թուանշանները զորս պարզեցիք հոս՝ վերին - Սիլեզիոյ տնտեսական կացութեան մասին: Մեր վէճին հետ ի՞նչ կապ ունին անոնք: Փոխարէնն կ՚ուզէ՞ք որ ես ալ Գերմանիոյ տնտեսական գործերուն վրայ խօսիմ եւ յիշեցնեմ ձեզի թէ լեհական վերին - Սիլեզիոյ տնտեսական հաստատութիւնները կը զարգանան մանաւանդ Գերմաններու ղեկավարութեան տակ: Գերմանիոյ հետ վիճիլ եւ հին վէրքե՞ր բանալ կ՚ուզէք: Կ՚ամբաստանէք «Ֆոլքսպունտ»ը: Կը հարցնեմ թէ՝ ինչո՞ւ փոքրամասնութիւնները չպիտի կրնան միանալ՝ իրենք զիրենք պաշտպանելու համար: Հայրենադաւութեան մասին խօսեցաք: Բայց հայրենադաւութիւն եւ հին հայրենիքի սէր յաճախ իրարու մօտ զգացումներ են: Եթէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը ընդունի Լեհաստանի ներկայացուցիչին տեսակէտը, պիտի կորսնցէ մէկը այն սիւներէն, որոնք կ՚ապահովեն իր բարոյական գոյութիւնը եւ մէկը այն պատճառներէն, որոնց համար կարգ մը երկիրներ մտած են անոր մէջ եւ պիտի կորսնցնէ իր օգտակարութիւնը: Կը յայտարարեմ թէ Մորհուրդի յառաջիկայ նստաշրջանին պիտի բերեմ փոքրամասնութեանց խնդիրը:

Այս ճառէն վերջ, որ ընդհանուր ղղագրգռութիւն առաջ բերաւ, Մորհուրդին նախագահ Պրիան հաշտարար ճառ մը խօսեցաւ՝ յայտնելով որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը երբեք զանց չպիտի առնէ յարդել տալ փոքրամասնութեանց իրաւունքները:

Ընդհարումներ Սուրիոյ սահմանին վրայ

Էնկիւրիէն Թուրք Թերթերուն կը հեռագրեն.—

Խռովութիւնները կը շարունակուին սուրիական սահմանագլուխին վրայ: 50—60 Սուրիացիներէ բաղկացած հրոսախումբ մը յարձակեցաւ Պայրանտի ցեղին վրայ, որ հաստատուած էր Ուրֆայի գօտիին մէջ: Յարձակում գործողներէն մէկը հոն Ճնացած է: Հագեր օղլու Իպրահիմի վարած 30 հոգինոց ուրիշ մէկ հրոսախումբը անցած է սահմանագլուխը եւ գրաւած 130 արջառ՝ Րէս իւլ Այն գիւղին մէջ:

Տապրանիէի մէջ ալ 32 Սուրիացիներու հեծեալ հրոսախումբ մը ջանացած է 2000 ոչխար յափշտակել, բայց փութացող ջոկատին փոխադարձութեան վրայ հարկադրուած է փախչիլ:

«Ճիւմհուրիյէթ» կը գրէ թէ այս յարձակումները կը կատարուին Ֆրանսացիներու դրդումով:

Կռիւներ Փարակուէյի եւ Պոլիվիոյ միջեւ

Պոլիվիոյ պատերազմական նախարարութիւնը կը հաղորդէ որ ընդհարում մը տեղի ունեցաւ Փարակո-էյի սահմանագլուխին վրայ: Փարակուէյցիի նոր ջոկատներ համախմբուած ըլլալով Շաքոյի շրջանին մէջ. Պոլիվիոյ զինուորները յարձակեցան թշնամիին վրայ եւ գրաւեցին Պոքուէրօ ամրոցը:

Պոլիվիոյ զինուորները գրաւեցին Փարակուէյի Փորթ Ոայա Սէլվա քաղաքը. իսկ օդանաւեր ռմբակոծեցին Փուէքոմայօ գետի եզերքը կառուցուած փարակուէյեան դիրքեր: Երբ իմացուեցաւ որ Պոլիվիոյ զինուորները գրաւած են Պոքուէրոն, Լա Փագի մէջ 20,000 Պոլիվիացիներ Հանրապետութեան նախագահին պալատը երթալով ազգային եւ հայրենասիրական երգեր երգեցին:

Պոլիվիա չորս գերմանական օդանաւ եւ մեծաքանակ ռազմանիւթ ստացաւ:

Սահմանագլուխի ընդհարումներուն հետեւանքով, Փարակուէյի կառավարութիւնը ընդհանուր զօրաշարժ յայտարարեց՝ զէնքի տակ կանչելով 18 - 28 տարեկան բոլոր քաղաքացիները: Կը կազմուին կամաւորներու վաշտեր, որոնք գիշեր - ցորեկ մարզանք կը կատարեն: Բազմաթիւ Շիլիցի նախկին սպաներ դիմումի կ՚ընեն՝ ծառայելու Փարակուէյի բանակին մէջ:

Պոլիվիոյ արտաքին նախարարը Լուկանօ՝ Ազգերու Դաշնակցութեան Մորհուրդի նախագահ Պրիանի հեռագրեց թէ Փարակուէյի զինուորները կրկին յարձակած ըլլալով, Պոլիվիացիները գրաւած են Պոքուէրօ ամրոցը: Պրիան պատասխանեց թէ պէտք է խաղաղ միջոցներով լուծել վէճը, ուստի և պէտք է զգուշանալ զինեալ ընդհարումներէ: Նոյնիմաստ հեռագիր մը ուղղեց նաեւ Փարակուէյի:

Եթէ պատերազմ ծագի երկու երկիրներուն միջեւ, Ազգերու Դաշնակցութեան Մորհուրդը բացառիկ նիստ պիտի գումարէ Փարիզի մէջ:

Իտալիա ուրմ դաշինքը եւ Հռոմի Ծերակոյտը

Իտալեթուրք դաշնագիրը Հռոմի երեսփոխանական ժողովէն վաւերացուելէ յետոյ, այժմ ներկայացուած է Ծերակոյտին: Այս առթիւ ծերակուտականներուն բաժնուած էմուսոլինիմէկ տեղեկագիրը, որուն մէջ Իտալիոյ դիկտատորը կ՚ըսէ թէ երկու երկիրներու միջեւ բարեկամական կապերու ամրապնդումը լաւագոյն գրաւականն է խաղաղութեան և հաւասարակշռութեան՝ միջազգային կարգ մը խնդիրներու մէջ, որոնք հաւասարապէս կը հետաքրքրեն թէ՛ Իտալիան եւ թէ Թուրքիան, օրինակ Արեւելեան Միջերկրականի մէջ:

Մուսոլինի յետոյ դիտել կուտայ թէ այս դաշնագիրը մեծապէս պիտի օգնէ եւրոպական ազգերու միջեւ խաղաղութեան զարգացման:

Պայքար՝ Ցունաց Պատրիարքարանին դէմ

Պոլսոյ «Ազգամ» թերթը կը գրէ թէ անցեալները Յոյն Սինոդը հաւաքոյթ մը ունեցած է Ֆէների Պատրիարքարանին մէջ: Բացի այս ժողովէն, չորեքշաբթի զարձեալ գումարուած է Սինոդը եւ խորհրդակցած Թուրքիայէն Յունաստան գացած գաղթականներուն օգնելու մասին:

Յետոյ որոշուած է Նոր Տարիի առթիւ արտասահմանի Յոյներուն մօտ ղրկել պատուիրակութիւն մը որ պիտի հաղորդէ Պատրիարքարանի շնորհաւորութիւնները եւ կարգ մը մաղթանքներ պիտի յայտնէ Յոյներուն անունով:

Լօզանի դաշնագրին համաձայն, կ՚աւելցնէ Թուրք թերթը, Պատրիարքարանը միայն կրօնական հաստատութիւն մըն է, մինչ Ֆէները իր իրաւասութեան սահմանէն դուրս կ՚ելլէ, ինչ որ շատ ուշագրաւ է: «Հելլէնական մամուլը ինչ ալ ըսէ, իրողութիւնը մէկ տեղն է, եւ Պատրիարքարանի գաղտնի գործունէութիւնն ալ անկասկած է:»

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ «ՌՈՍՏՈՄ» ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

22 Դեկտ. Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ, Chalet Edouard-ի երկու չքնդ սրահներուն մէջ, 31—33 Rue Manin կամ 93 Ave. Secrétan, Métro Buttes Chaumont կամ Combat.

Բանախօսութիւն, երգ, նուագ, արտասանութիւն, գաւեշտ, հայկական եւ եւրոպական պարեր եւ ճազ-պանտ:

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՍԿԱՈՒՏՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

Կը նախագահէ՝ Պ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

կը մասնակցին Ֆրանսական եւ օտար միութիւններ

Բանախօսութիւն, ներկայացում եւ նուագախումբ

23 Դեկտ. կիր. ժամը 2.30ին, Union de Parish սրահին մէջ

14 Rue de Trévise — ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑԸՐԸ այս իրիկուն ժամը 9—10 Տոմարակալութիւն (Մ. Տէրպէտէրեան); 10—11 Ընդհ. ազգաց պատմութիւն (Մ. Նաթանեան):

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Փարիզի Հայ Աւետարանական եկեղեցւոյ Հոգեւոր Հովուութիւնն եւ կրօնական ընկերակցութեան վարչական ժողովս ներկայ շրջաբերականով կը գեկուցանեն Փարիզի եւ շրջականերու հայ ժողովրդեան թէ՝ կրօն. ընկերակցութեան հիմնական կանոնագրոյ Ա. յօդուածին տրամադրութեան համաձայն՝ Seineի, Seine et Oiseի եւ Seine et Marneի նահանգներուն մէջ բնակող եւ Հայ Աւետարանական գործողներէն մէկը հոն պատկանող ազգայինները ենթակայ են Փարիզի եկեղեցւոյ Հոգեւոր Հովուութեան իրաւասութեան:

Հետեւապէս, այդ շրջաններուն մէջ ո՛եւէ քահանայ կամ այլ եկեղեցական, ըլլան անոնք եկեղեցւոյս Թոշակաւոր քահանաներ կամ ուրիշ անպաշտօն հոգեւորականներ, առանց Հոգեւոր Հովուութենէս արտօնուած ըլլալու՝ չեն կրնար պսակ եւ մկրտութիւն կատարել:

Առանց արտօնութեան կատարուած պսակներն ու մկրտութիւնները անվաւեր պիտի նկատուին եւ վկայագրի իրաւունք չպիտի ունենան:

Սոյն մնօքինութեան հակառակ շարժողները, վերոյիշեալ կանոնագրին (ներքին կանոնագիր) 3րդ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, կրնան պատասխանատու ալ ճնալ պետական օրինաց առջեւ:

Հոգեւոր հովիւ
Հայոց Փարիզի եւ շրջակայից
(Մորս.) Վռամշապուհ Եպիս.
(Կնիք) Դիւան Վարչութեան

Կ՚ՈՒԶՈՒԻ գրաշարի աշակերտ մը: Մնայուն գործ: Դիմել՝ Յառաջի:

Գրաշար կ՚ուզուի

Հայերէնի խիստ վարժ երկու գրաշար կ՚ուզուի: Դիմել՝ «Massis» տպարան, 208bis rue Lafayette, Paris (10e).

ԳՆԵՑԷ՛Ք

ԱՐԵԻԵԼ. ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Հաճագործ LA GARDEէ
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)

MOULIN DE LA CHANSON-ի մէջ, 43 Bld. de Clichy, Փարիզ, Հերթապէս կը ծափահարուին՝ Տօրա Սիթրօէվա իր ռուսական երգերով, Պնտրէ Տալ իր ստեղծագործութիւններով, Ժոն Սօրպիէ՝ Ռէյնալտօ Հանի մեղոտիներով:

ՕՐԱՑՈՅՑ
1929
Ս. Փ. ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ, Կ. ՊՈԼԻՍ
ԳԻՆ՝ 5 ՖՐԱՆՔ

Ստանալու համար դիմել՝ Agopian Nubar, Librairie, 191 cours Lafayette, LYON.
Մեծաքանակի համար զեղչ
Բացարձակապէս կանխիկ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաբ. Է: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներոհիւանդութեանց (ֆրանկոխտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապօռատորատ: Աղճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12:

ՍՈՒՐՃ

Ինչո՞ւ դժուար է համրել սուրճ գտնել Ֆրանսայի մէջ: Վիճակագրութիւնները ցոյց կուտան որ Ֆրանսա կը ներածէ ամէն տեսակի սուրճ: Սուրճի բարձր տեսակները կ՚արժեն երկու անգամ աւելի քան երկրորդ տեսակները: Ֆրանսայի մէջ լաւ սուրճը պէտք է արժէ սովորականին կրկինը: Ֆրանսայի մէջ գործածուած վար տեսակի սուրճը կը խարկեն ածխանալու աստիճան, որպէսզի իր անախորժ համը անհետանայ: Այս ձեւով սուրճը կ՚ըլլայ գառն եւ առանց բուրմունքի: Լաւ խարկուած սուրճը կ՚ըլլայ շոգոլայի գոյն, հատիկները մեծ համաչափ եւ ծայրը սպիտակ: Պ.Մ. Կուզմիշոֆ եւ որդիք ընկ.ը եղած է Ռուսաստանի մէջ սուրճի ամենամեծ ներածողը եւ ունէր վաճառատուներ եւ խարկարաններ Փեթրոկրատի, Մոսկուայի եւ Քիէվի մէջ: Այժմ Փարիզի եւ Պերլինի մէջ կը ծախէ իր լաւ խարկուած սուրճը որ գնահատուած է իր թարմութեամբ, համով եւ բուրմունքով: Ծախուած սուրճը միայն լաւ տեսակէն է: Մէլանժ Kusmi, առաւօտները կաթի հետ խմելու, 500 կրամը 18 ֆր.: Մէլանժ Kusmi, սեւ սուրճ ճաշէն վերջ խմելու՝ 500 կր. 24 ֆր.:

Դիմել՝ M. Kousmichoff et sons, 11bis Ave. Victor Hugo, Paris. Հեռ. Passy 56-43: Նմոյշը ձրի:

Luna Parkի (փարիզ) միջազգուցաճանդէսէն ստացած է Grand Prix avec félicitation de Jury:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

E. STEFIKI

վկայեալ իրաւագէտ, քաղաքականգիտութեանց վարժարանէն:

106 Ave. Kléber, Paris (16e)

Հեռ. Passy 72.56

Կը կանչուի ամենակարճ միջոցի մէջ Ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները:

Կ՚ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

Ունինք ֆոնոկրաֆներ եւ յայտնի արուեստագէտներու փլաքները՝ Հայերէն, ցունարէն, թուրքերէն, Հրէերէն, Արաբերէն, Սպանիերէն, Ալժերիական, Թունուզական եւ Մարոքեան: Միակ ներկայացուցիչը Ֆրանսայի: Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e).

Կազմարար կազմարարական ամէն տեսակ աշխատանք, մասնաւորաբար լիւքս գիրքեր, շատ նպաստաւոր պայմաններով: Դրկել՝ Ժիբար Խուպէսէրեանի, 37 Rue des Fleurs, Viroflay, (S. et O.).

ԴԱՇՆԱԿԻ եւ ՍՈԼՖԷԺԻ ԴԱՍԵՐ

ՕՐ. Ժ. ՃԱՄՊՈՋ

Բ. մրցանակ փարիզի երաժշտանոցէն, դաշնակով կ՚ընկերակցի Maître Escalaïsի, Օփերայէն: Հայերու համար դիւրութիւններ եւ չափաւոր գին:
61 Rue de Flandre, Paris (19e)

Վարձու է յարկաբաժին մը երեք կահաւորուած սենեակներով կամ 2 սենեակ կահաւորուած եւ մէկ առանց կահաւորութեան: Տոհանոց, ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն: Դիմել՝ 10bis Rue des Trois Champtiers, Chaville (S. et O.).

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՏՕՔԹ. Ա. Ս Լ Ա Ն,

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՔԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վիներական ախտերու

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով

Ցօդացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ռախիթիս (Rachitisme) եւայլն:

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67

Կ՚ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅԿ. ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

130 Rue Etienne Dolet, ALFORTVILLE (Seine)

Կաղանդի առթիւ անմրցելի գիներով կը ծախուին Արեւելեան էապրանքներ: Կեսարական ապխտած եւ սուճուխ, պուլկուրտ, քաշկավալ, եւ յունական ճերմակ պանիր, պուլսական, յունական եւ Ամասիայի պաստիլա եւայլն: Մէկ անգամ այցելութիւնը բաւական է:

ԱՋՔԵՐՆԻԴ ԼՈՒՅՍ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐ

Ամասիայէն ստացած ենք մեծ քանակութեամբ այս տարուան ՊԱՄԻԱ, Ա. (չիչէք) գին 34 ֆր., Ա. սրայ 24 ֆր., Բ. սրայ 22 ֆր.

Կ՚ընդունինք մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ ապսպրանքներ: Ունանք նաեւ Արեւելեան բոլոր կարգի ապրանքներ:

Դիմել՝ H. Ajdérian, 44 Rue Bernard du Bois, MARSEILLE

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԹԷՈԴԻԿԻ
"ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ"
1929Ի ՀԱՏՈՐԸ (ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆ)

550 էջ մանրատառ: Բազմաթիւ պատկերներ: Անտիպ կուռ, գեղեցիկ: Ամբողջ գիրքը գեղանկարուած:

Դիմել՝ «ՄԱՍԻՍ» տպարան, 208bis, Rue Lafayette, PARIS

ԳԻՆ՝ 50 ՖՐԱՆՔ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Nansen: L'Arménie et le Proche Orient 30 fr. Navarian: Anthologie des poètes Arméniens 20, Soleil d'Automne 4, Raffi: Samvol. 25, J. Minassian: Une Sultane Française 5, Korganoff: La participation des Armén. à la Guerre de 1914—1918, 15 fr., F. M... Contes, Légendes et Épopée Populaire d'Arménie 30, Larousse Nouveau diction. illustré, édition 1929, 35 fr., Kévorkian: de l'Etemple cité de l'Etemple 12.50, Noubarian: Diction. de poche Française-Arménienne 30, 40, 60, Թէոդիկ՝ Ամէնուն Տարեցոյցը 1929ի 50, ... մեկնաբանուած Ա. հատ. Գ. Գերպ. Թէրզիպաշեան 40, Օրագրութ... ուղեւորութեան յԵւրոպա, Սահակ Բ. կաթողիկոսի 20, ... Հնդկաստանի եւ Քաւայի մէջ, Հ. Երուանդ 7.50, Ն. Պէդիկեան... Սիդոննա 12, կոմիտ. վրդ.ի գեղջուկ երգեր 6 տետր, հատը 15 ... Սրուանձտեանց գեղջ. երգեր 7 տետր, հատը 15:

Ամերիկայէն նոր եկած Հայերէն եւ արեւելեան երգերու նոթներ, ցանկը ձրի կը ղրկուի: Հայ պատմական պատկերներ եւ երեւելի անձանց լուսանկարներ 50 սանտիմ: Փոստի ծ... գնողին կը պատկանի: Դիմել՝ Balentz 233 Fbg. St. Martin, Paris.

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՆՈՐ ԶԵՂՉ

ԱՅՍ ՅԱՆԿԻՒ ՄԻՋՈՑԻՆ 100 ՖՐ.ԷՆ ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ %30 ԶԵՂՉ

ԻՍԿ 50 ՖՐ.ԷՆ ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ %15 ԶԵՂՉ

Իմ ընկերս 7.50, Վարժապետին աղջիկը 18, Մանուն Լէօքս 15, ... պանդոկը (2 հատ.) 15, Էլիւիդն ու Արտակ 10, Մի քէյի սիրարկածը 5, ... գային բարերար 4, Յեղափոխութեան մակաբոյծները 5, Անվնաս ... սերունդ մը 8, Աւազակապետը 25, Կրասիէլլա 8, Փոթորիկը 2, ... տրաց ժողով 2, Առաքելոց վանքին կռիւը (պատմեց զօր. Անդրանիկ) 12.50, Հայերու քնաջնջումը 6, Սիրելու եւ սիրուելու արուեստը 3, ... նահապետութեան հերոսամարտը 10, Լոնգոսի հովուավէպը 8, Մէլիծա ... հանըմ 5, Սատանայ 2, Վերադարձը 3, Պըլ-Պուղի (Օքէրէթ) 3, ... թուածներ (Դուբուան) 5, Աբու Լալա Մահարի 5, Լոյս Զուարթ 3, ... Յաքէթ 10, Արարատ Այբենարան ընթերցարան 3, Հայ. քերական 2, ... գաբանութեան 3, 25, 30, Երազահան 5, 6, 10, Ֆրանս. խոսակցութեան 5, 6, Լուսաբեր այբենարան 5:

Պահանջեցէք մեր գրացուցակը անբաղդատելի գիներով, ինչպէս ամէն տեսակ բառարաններ, գիտական եւ առողջաբանական գիրքեր, նկարներ կոմիտաս վրդ.ի, Սրուանձտեանցի, Չուհաճեանի, Չոպանեանի, եւայլն:

Դիմել՝ Madame SÉVOUNI, 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ԵՒ ՕՐԻՈՐԴՆԵՐ

Եթէ կ՚ուզէք ամենաշիք գլխարկներ ունենալ ամենամատչելի գիներով և կամ թրանսֆօրմասիօն ընել տալ ձեր գլխարկները, դիմեցէք Փարիզի միակ հայ գլխարկավաճառատունը

MODES — Ա.ՏՐԻԱՆԱ — MODES

Rue des Pyrénées 246

Մէթրօ՝ ԿԱՄՊԻՆԹԱ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-81

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը ներ... ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ: Աչքի ... գէտը կ՚ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի ... կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

A. TORDJEMAN

Աղած ձուկերու միակ կեդրոնատեղին ուր կը ծախէ մեծ քանակ անհաւատալի գիներով 60—65 քլօնոց տակառներ մէջ անչուաս, սարտէլա եւ սկումբրու (գուլիսով եւ առանց գուլիսի): Շաճոյքով կը պատասխանէ բոլոր յաճախորդներուն որոնք կ՚ուզեն տեղեկանալ գիներուն եւ պայմաններուն: Գրել հայերէն կամ ֆրանսերէն,

A. Tordjeman, 44 Rue Tapis Vert, MARSEILLE

ՀԱՐԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
19
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
1928

19 DÉCEMBRE 1928

Թ. ՏԱՐԻ Թիւ 833

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

«ԱՆՇԼՈՒՍ»Ի ՁԱՄԲԱՆ ԿԸ ՀԱՐԹԵՆ

Վիեննայի ծանօթ ցոյցէն ի վեր, որուն մասնակցեցան 100,000 Գերմաններ, անընդհատ կ'արձարձուի «Անշլուս»ի շուրջը:

Աշխարհի բոլոր գերմանախօս երկիրներէն հազարաւոր մարդիկ համախմբուեր էին Աւստրիոյ մայրաքաղաքը, երաժշտական հանճարի մը՝ Շուպէրթի փառքը երգելու համար: Բայց այդ հանդիսութիւնը ունեցաւ նաեւ քաղաքական արժէք: Այն էր որ, պաշտօնական բերաններու կողմէ, շեշտուեցաւ Գերմանիան եւ Աւստրիան մի միեւնոյն երկրին ու ազգին երկու մասերն են, եւ պիտի միանան անվրէպ («Անշլուս»):

Այդ օրէն ասդին, Հիտլերի նշանախօսք մը դարձեր է «Անշլուս»ը, եւ ամէն առիթ յարմար կը նկատուի, աւելի բարձր հնչեցնելու համար եղանակը: Քանի մը ամիս առաջ, Աւստրիոյ քրիստոնեական անգամ, գերապայծառ Զայպէլ, որ ծանօթ է իբրեւ հակառակ քաղաքագէտ, չվարանեցաւ երկու երկիրներուն միացումը ջատագովել յօդուածով մը, զուիցերիական թերթի մը մէջ:

Դեկտեմբեր 12ին, Պերլինի Մամուլի Ընկերակցութեան հաւաքին մէջ, ուր ներկայ էին բարձր պաշտօնատարներ եւ դեսպաններ, վարչապետ Միւլլէր քաղաքական ճառ մը խօսեցաւ, նորէն յուզելով «Անշլուս»ի հարցը.

— «Ինքնորոշման իրաւունքը Գերմանացիներուն համար ալ պէտք է գործադրուի: Այս իրաւունքի մասին խօսած ատեն, գերման արիւնը կրող Աւստրիան ալ միտքս կ'ինկնայ: Ցաւալի դաշնագրով, արդէն կարգադրուած է միացման եղանակը, թէեւ օրակարգի վրայ չի գտնուիր այժմ: Ինչ որ են Ֆրանսացիին համար, նոյնն են Աւստրիացիները Գերմանացիին համար: Մենք միակ ազգ մը կը կազմենք, եւ ողջ գերման ազգը միակամ է միացման խնդրին մէջ»:

Դեկտեմբեր 16ին, դարձեալ Պերլինի մէջ, ընդհարդի մրցուառիթ, ուր գերման խումբ մը կը խաղար աւստրիական մըի մը դէմ, խօսք առին երկու երկիրներու ընկերվարական կազմակերպիչները: Աւստրիացիներու կողմէ, շեշտուեցաւ բովանդակ Աւստրիան միացում (Անշլուս) կը ցանկայ եւ նոյնը զասակարգը ախոյեանն է այդ գաղափարին: Գերմանիներուն կողմէ, ընկերվարական երեսփոխան մը յայտարարեց թէ «Անշլուս»ը տեղի պիտի ունենայ խաղաղ հոլովոյթով, առանց սպասելու որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը իր հաճայն քուէն տայ:

— «Երկու երկիրներու ընկերվարական կուսակցութեանց պաշտօնն է փութացնել այդ հոլովոյթը, ուղղել դէպի նպատակակէտը: Որ ընկերվարութեան ուժը բաւարար ըլլայ, «Անշլուս»ը այլ ևս ծրագիր մը չպիտի դառնայ, այլ կատարուած իրողութիւն մը»:

Քանի մը օր առաջ, Լուկանոյի ժողովին առթիւ, Պ. Պրիանի յայտարարութիւն մը, թէ «Անշլուս»ը պատճառ պիտի դառնայ նոր պատերազմի մը: Այս առթիւ, կարգ մը թերթեր հրապարակաւ հարցում ուղղեցին Ֆրանսայի արտաքին նախարարին, ստուգելու համար այդ յայտարարութեան ճշմարտանմանութիւնը:

Մէկ խօսքով, Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ միացման խնդիրը կրնան կ'ընէ ամէն կողմ, եւ օրէ օր շօշափելի ձեւեր կ'առնէ: Ոչ որ փսփսուքներով կ'արտայայտուէր մէկ տարի առաջ, եւ ի բաց կը պաշտպանուի եւ կը փառաբանուի:

Ու ճիշտ է որ այս շարժումին մէջ ակներեւ գործունէութիւն կը ցուցնեն ընկերվարականները: Եւ այս՝ ոչ միայն երկու շահակից երկիրներուն, Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ մէջ, այլ ամէնէն անդին: Յատկապէս Ֆրանսայի ընկերվարականները երբեք չծածկեցին իրենց համակրանքը, եւ բուռն վէճի մուտեցան քաղքենի մամուլին հետ:

Ուրեմն, միացման գաղափարը հիմնաւորուած է, եւ կը կայնի յարաճուն թափով: Միայն թէ, չափազանցութիւնն պիտի ըլլար պատերազմ նախատեսել այս իրականութենէն:

Գերմանացիները բազմաթիւ առիթներով ապացուցին, թէ կրնան իրենց պաղարիւնը պահել եւ յարմար առիթին սպասել, ազգային ճիգով առաւելագոյն բարիքը ստանալու համար: 1918ի չախչախիչ պարտութենէն յետոյ, երբ յաղթականները — աւելի անողորմ քան ջարդարար եւ կազմալոյծ Բրքիոյ հանդէպ — Գերմանիան միշտ առիթներ ունեցաւ ոտքի կալու: 1922-23ին, Մոսկուայի վարիչները Գերմանիոյ ղրած էին իրենց յոյսը, համաշխարհային յեղափոխութիւնը փութացնելու համար: Նոյնիսկ Թուականներ եւ օրեր կ'ըսէին:

Բայց Գերմանիա տեղէն չշարժեցաւ: Ան զգուշացաւ փորձիչներէ, եւ հանդուրժեց շատ ծանր հարուածներու, Ֆրանսայի դրեթէ երկու անգամը ժողովուրդ ունենալով հանդերձ: Քար դրած սրտին վրայ, ակռաները սեղմած, աստիճանաբար հասաւ դիրքի մը, որ պարտեալի վիճակը չէ, ամէն պարագայի մէջ:

Այսօր Գերմանիան հաւասարէ հաւասար նստած է Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ, եւ կը ներկայացնէ վտանգաւոր կշիռ մը միջազգային քաղաքականութեան ընթացքը այս կամ այն ուղղութեան դարձնելու համար: Յաղթականները լրջօրէն նկատի կ'առնեն անոր դիւրազգածութիւնները: Արդէն սեղանի վրայ են հաշտութիւններու ծրագիրը վերաքննելու, Հռենոսեան գաւառները այնքան ատեն պարպելու խնդիրները:

Այդպէս ալ «Անշլուս»ի հարցին մէջ: Ամուր, ինքնավստահ, ասպիճանաբար: Հոլովոյթով, բարեշրջումով, ինչպէս բացատրած է ընկերվարական բանախօսը: Երկու տարի առաջ, ո՞վ պիտի համարձակէր խօսիլ Գերմանիան Ազգերու Դաշնակցութեան անդամակցելու, Հռենոսը պարպելու խօսքերը...

Պերլինի մէջ ոչ միայն դատաւորներ կան, այլեւ քաղաքագէտներ, բառին լաւագոյն իմաստով:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՕՏԱՐ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Պոլսոյ «Ճիւմհուրիէթ» լրագիրը դիտել կուտայ խմբագրականի մը մէջ.

— « կտրօնններու խնդիրն լուծումէն առաջ, եւրոպական գլխաւոր պետութիւնները չէին թողուր որ օտար դրամագլուխը Թուրքիա գայ: Արդարեւ, Ֆրանսա դէմ էր դրամագլուխի գալուն, իսկ Անգլիա նոյն մտքով յանձնարարած էր իր սեղանաւորական շրջանակներուն:

Ձիշդ է, Հոլանտայի, Զուիցերիոյ եւ Պելժիոյ դրամատուները կրնային պէտք եղածէն աւելի դրամ հայթայթել մեզի, բայց պէտք է նկատի ունենալ թէ անոնք ալ ամբողջ կապուած են փարիզի եւ Լոնտոնի կեդրոններուն հետ ու առանց անոր հաւանութեան չեն գործեր:

Նոյնպէս Ամերիկայի մէջ: Թուրքիոյ վարկ բանալու համար, ամերիկացի սեղանաւորները պէտք կը տեսնեն իրենց եւրոպացի արհեստակիցներուն կարծիքը առնելու:

Հիմա որ կտրօններու խնդիրը լուծուած է եւ Անատոլուի երկաթուղին ալ գնուած, կարելի է ըսել թէ այլեւս ոչ մէկ արգելք կայ օտար դրամագլուխին Թուրքիա գալուն:

Օտար դրամագլուխը երկու ձեւով կրնայ գալ.— փոխառութեամբ եւ մասնաւոր ձեռնարկներով: Առաջին կէտը կարեւոր եւ դժուար խնդիր մըն է, որուն վրայ կառավարութիւնը շատ կանգ պիտի առնէ: Բայց մասնաւոր ձեռնարկներուն բերած շահն ալ պակաս չէ փոխառութեան առաւելութիւններէն: Իսկ օտար ձեռնարկուներուն միակ ուզածը՝ խաղաղութիւնը եւ ապահովութիւնն է:

Երկրին ելեւմուտքը եւ տնտեսութիւնը կարգի դնելու համար, պարտաւոր ենք արժանի տեղը տալ միջազգային վարկին:»

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆԸ

Ասկէ առաջ գրուեցաւ թէ Սիոնի խմբագիր բաբգէն եպսկ. կիւլէսէրեան աթոռակալ կարգուած է սահակ կաթողիկոսին: կիպրոսի *Ովասիս* ամսաթերթը կ'իմանայ թէ Լառնաքայի առաջնորդ եղիշէ եպսկ. կարօեան պէյրութ պիտի մեկնի, իբր կաթողիկոսական փոխանորդ:

"ՖՈՒԹԻՏԻԷՆ,,Ի ԵՒ "ՌԻՒՄԷՕՐ,,Ի ԴԵՐԸ

կագէթ տիւ ֆրանս խնդրին առթիւ հարցաքննուեցան նաեւ ֆոթիտիէն եւ Լա Ռիւմէօր թերթերու տնօրէնները՝ Հանրի Տիւմէ եւ Ժորժ Անքէթիլ:

Առաջինը ամբաստանուած էր թէ ամսական 200,000 ֆրանք կը ստանար տիկին Հանօ՝ էնթերփրէսի տուած ծանուցումները հրատարակելու համար: Այս գումարէն հարիւրին 3ը մինորդչէք կը ստանար Հանրի Տիւմէի որդին: Հաստատուեցաւ նաեւ թէ ֆոթիտիէն իր բոլոր բաժանորդներուն ղրկած է շրջաբերական մը՝ հաղորդուած կագէթ տիւ ֆրանի կողմէ:

Ժորժ Անքէթիլ եւս խոստովանեցաւ թէ կէս միլիոն ֆրանք ստացած է կագէթ տիւ ֆրանսէն՝ ծանուցումներու համար. ասկէ զատ Լա Ռիւմէօրի սակարանի բաժինը կը գրէր Տիկին Հանօի ժառդոցմէն մէկը: Ժորժ Անքէթիլ յանձնեց թէ պատրաստ է վերադարձնելու 500,000 ֆրանքը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Կրանսի Էնկիւրիի մէջ

Իտալիոյ արտաքին փոխ-նախարար Կրանտի կիրակի իրիկուն ժամը 6ին հասաւ Պոլիս, ուր դիմաւորուեցաւ իտալական դեսպան Պարոնէ տ'Օրսինիի, Պոլսոյ կուսակալին եւ արտաքին գործակատարի պատուիրակին կողմէ: Ընդունելութիւն համակրական ցոյցի մը երեւոյթն ստացաւ: Կրանտիի կ'ընկերանան կինը, իր մասնաւոր գրասենեակի տնօրէնը եւ երկու քարտուղարները:

Երկուշաբթի Կրանտի եւ հետեւորդները մեկնեցան դէպի Էնկիւրի, ուր պիտի մնան երեք օր եւ պիտի հիւրընկալուին Թուրք կառավարութեան կողմէ, յետոյ Հռոմ պիտի վերադառնան:

«Թայմզ»ի Պոլսոյ թղթակիցը կ'ըսէ թէ Կրանտի Էնկիւրիի մէջ պիտի խօսի Թուրքիան եւ Իտալիան հետաքրքրող խնդիրներու մասին: Ամէնէն գլխաւոր հարցն է հելլէնեթուրք յարաբերութիւնները, որոնք շատ լաւ չեն այժմ, Թրակիա ղրկուած խառն Յանձնաժողովի միջադէպին առթիւ:

Բուռն կռիւներ Աֆղանիստանի մէջ

Հակասական լուրեր կը հասնին Աֆղանիստանի կացութեան մասին:

Հնդկաստանի ճամբով առնուած լուրերու համաձայն, կացութիւնը շատ ծանր է ո՛չ միայն երկրին, այլ մայրաքաղաք Քապուլի մէջ: Ապստամբները յարձակած են մայրաքաղաքին վրայ, ուր բուռն ընդհարումներ տեղի ունեցած են կառավարական զինուորներուն հետ: Կ'ըսուի թէ բանակին մէջ ալ ապստամբութիւն ծագած է եւ զինուորները միացած են ապստամբներուն: Ամանուլլահ Թագաւորն ու Սուրէյեա Թագուհին ատիպուեր են բերդի մը մէջ ապաստանիլ:

Ապստամբները Քապուլի մօտ գրաւած են երկու պզտիկ ամրոցներ, մեծաքանակ հրացան ու ռազմանիւթ, մինչ Ճէլլալապատի մէջ Շինվարիներն ու Խուժանները գրաւած են Աֆղան-Քայա յառաջապահ դիրքը, մեծ կորուստի ենթարկելով կանոնաւոր եւ անկանոն զօրքը:

Քապուլի մէջ մեծ մտահոգութիւն կը տիրէ օտար ներկայացուցիչներու ապահովութեան մասին: Չաղորդակցութիւնները խզուած են Տէլհիի եւ Քապուլի միջեւ, սակայն անթելով առնուած վերջին լուրերուն նայելով, դեսպանատուները ապահով վիճակի մէջ են:

∴ «Թայմզ»ի Լահորի թղթակիցը կը հաղորդէ որ Ամանուլլահ Թագաւորին վերջերս մտցուցած բարենորոգումներն են որ ոտքի հանած են Շինվարիները՝ Մուլլաներու դրդումով: Մուլլաները ամէնէն ազդեցիկ դասակարգն են Աֆղանիստանի մէջ եւ բարենորոգումները կոչուած են պակսեցնելու անոնց հմայքը: Ամբողջ արեւելեան Աֆղանիստանի մէջ ամէնէն ազդեցիկ մարդն է Զաքնաուրի մուլլան:

Պաշտօնական «Ճըրկա»ն (ցեղախումբերու խորհուրդը) որ նիստ կը գումարէր Ճէլալապատի մէջ, վերջացաւ եւ արտաքին նախարարը Քապուլ վերադարձաւ՝ զեկոյց տալու համար Թագաւորին:

Օգնական-ուժեր մեկնեցան Քապուլէն: Ցեղախումբերը զրգռուած են, ու եթէ Մուլլաները չորոշեն պաշտպանել Թագաւորը, հաւանաբար կռիւները պիտի վերսկսին 10 օրուան զինադադարէն յետոյ: Թագաւորը թոռուցիկներ ցրուեց Շինվարիներու գիւղերուն մէջ՝ զանոնք ոմբակոծելէ առաջ, եւ հանդիսաւոր կերպով ազդարարեց որ ո՛չ միայն այս աշխարհի, այլ հանդերձեալին մէջ ալ խստիւ պիտի պատժուին բոլոր անոնք, որոնք կը միանան ապստամբներուն:

Փէշավարի շրջանի հրամանատար զօրավար կոտուին հրամանագիրով մը կ'արգիլէ բոլոր Եւրոպացիներուն, կառավարական պաշտօնեաներուն եւյլն. առանց արտօնութեան անցնիլ Տըրկայէն անդին դէպի Մուլաքանտ:

∴ Լոնտոնի աֆղան դեսպանատունը բացարձակապէս կը հերքէ այն լուրը թէ բանակը ապստամբած ըլլալով, Թագաւորն ու Թագուհին ապաստանած են բերդի մը մէջ: Նոյնպէս սխալ է թէ ապստամբները պաշարած ըլլան մայրաքաղաքը:

∴ «Շիքակօ Թրիպիւն» կը գրէ թէ Թագաւորին հաւատարիմ մնացած զինուորները յուսահատ կռիւ կը մղեն ապստամբներուն դէմ մայրաքաղաքի փողոցներուն մէջ: Քապուլ մէկ քառակուսի մղոն տարածութիւն եւ 200,000 բնակչութիւն ունի:

∴ «Տէյլի Թելեկրաֆի համաձայն, Քապուլիօտար բնակիչները ապաստանած են իրենց դեսպանատուները՝ օտարատեաց յարձակումներէ պաշտպանուելու համար:

Մեծ ապստամբութիւն Սուրիոյ մէջ

Պասրայէն կը հեռագրեն «Տէյլի Մէյլ»ի.

Ապստամբութեան նոր հով մը կը փչէ Իրաքի մէջ, ուղղուած Հիճազի եւ Նէճտի Թագաւոր Իպնը Սուուտի դէմ:

Իպնը Սուուտ իր բոլոր ուժերը կեդրոնացուցած է Մէքքէի հարաւ-արեւելեան կողմը՝ մաքրելու համար ապստամբած ցեղախումբերը, որոնց ուժը կը հաշուուի մօտ 60,000 հոգի:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԳԱԲՐԻԷԼ ՀՐԵՇՏԱԿԱՊԵՏ

Թուրքերը կը հրճուին, կուշտ կուշտ կը խնդան ու իրենց ֆէսերը... կը սխալիմ, գլխարկները օդը կը նետեն, որովհետեւ փրոֆ. կապրիէլ փոքր Ասիոյ մէջ յաջողեր էր գտնել, վերջապէս, Թրքական անաղարտ ոճով կառուցուած հնութիւններ...: Այդ հնութիւնները կ'ամփոփուին *Թիւրպէ*ներու մէջ (մէջն ըլլալով Հօձա Նասրէտտինի դամբարանը):

×

փրոֆէսէօրները իսկապէս եզական մարդիկ են:

Անոնք կրնան անսպասելի բաներ հետեւցնել, աղիւս մը դիտելով կամ թիզ մը հողի վրայ խորհրդաւոր գործողութիւններ կատարելով:

Եթէ զանոնք տանիք գագէզ Ամիրայի դամբանին վրայ, անոնք չպիտի սխալին ու չպիտի ըսեն թէ մէջը Աւետիք պատրիարքն է որ արդար հանգիստ մը կը վայելէ:

փրոֆէսէօրները դարերու մէջ կը մխրճուին, առանց ազատարար գօտիին պէտքը զգալու: Իրենց բոլոր հաստատումները միշտ ջուրին երեսը կ'ելլեն:

Չէ՞ որ անոնց երկուքը, Լըպա եւ Ուիլքինսըն՝ Նեղոսի ափերուն հողը քննելով եւ նկատելով որ բուսական մաշկը 8 մեդր է, հետեւցուցին թէ Եգիպտոս բնակելի էր 6357 տարի առաջ... որովհետեւ բուսական մաշկը տարին 0 մեդր 00126 կը շահի...: Այսքան թափանցող ու հրաշագործ գիտութեան մը առջեւ, մեզ կը մնայ գլխաբաց խոնարհիլ ու լռութեան վայրկեանը պահել:

Կասկած չկայ որ փրոֆ. կապրիէլ ալ վերը յիշուած ուղղութեամբ հաշիւ մը ըրած է:

Օրինակ, կրնայ նկատած ըլլալ որ... *թիւրպէ*ներուն վրայ քանի մը թիզ փոշի ու խոտ կայ ու կրնայ առանց խնամքի պակասին վրայ անդրադառնալու, շեփորել հանուր աշխարհի՝ Թրքական քաղաքակրթութեան, Թրքական հանճարին փայլը, որուն վերջին խօսքը եղած են Զրադաշտը, Սիւլէյմանիէի մզկիթը, Բերայի աշտարակը եւ Պոլսոյ *ապտէթհանէ*ները...:

փրոֆ. կապրիէ՛լ...

Իրապէս Գաբրիէլ Հրեշտակապետը, որ աշխարհիս կ'աւետէ Թրքական հանճարին վերածնունդը, մինչեւ ցարդ կաշկանդուած՝ պալեհաններու ու իրենց նմաններուն կողմէ:

ԵԴ. ԲԷՈՎՑԱՑԻ

ՆՊԱՍՏ ՓԻԼԻՊԷի ԱՂՂԵՑԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

Քալիֆորնիոյ առաջնորդ Գարեգին եպիսկ. ասկէ առաջ հանգանակութեան ձեռնարկած էր իր թեմին մէջ, ինպաստ Փիլիպէի շարժի զոհերուն: Արդիւնքը՝ 250 տոլար, դրկուած է Փիլիպէ, օգնութեան յանձնաժողովի նախագահ երուանդ եպսկ. փերտահճեանի:

ՄԱՅՔԼ ԱՐԼԷՆԻ ՆՈՐ ԳԻՐՔԸ

Մայքլ Արլէն այս տարի արտադրած է նոր աշխատութիւն մը՝ «Լիլի Քրիսթին, Լաւ կնոջ մը պատմութիւնը», որ Ամերիկայի մէջ հրատարակուած է:

Մայքլ Արլէն այս տարի շատ ծանր հիւանդութիւն մը ունեցաւ, որմէ նոր ապաքինած է: Այսուհանդերձ, հակառակ իր ամուսնութեան յաջորդող հիւանդութեան, կրցած է արտադրել նոր հատոր մը:

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՎԵՐՋԻՆ ՓԼՈՒԶՈՒՄՆԵՐԸ (KRACH)

«Յառաջ» օրը օրին մանրամասնօրէն տեղեակ պահեց իր ընթերցողները «կազէթ տիւ Ֆրան» թերթին եւ նախկին Հանօ - Պլոք զոյգի հսկայական խաբեբայութեանց։ Հաշիւները տակաւին հրատարակուած չեն, բայց կ'ենթադրուի թէ Հարիւր Միլիոն ֆրանքը պիտի անցնի պարտքի գումարը, որուն գէմ հազիւ 6-7 միլիոն ֆրանք գրաւուած է դատական իշխանութեանց կողմէ. Ծնացեալ ամբողջ գումարը մսխու ծ կամ կորսուած է սակարանական գործառնութեանց մէջ։ Զոհերն են Ֆրանսացի մանր քաղքենիներ, պաշտօնեաներ, սպաներ, կրօնականներ եւլլն. ինչպէս Փարիզէն նոյնպէս եւ գաւառներէն։ 250ի չափ միջնորդներ վարձուած էին «Ցիկին նախագահուհի»ին ծրագիրները բացատրելու համար յաճախորդներուն եւ անոնց դրամը բերելու մեծ ձեռնարկին մէջ Հարիւրին 40-50 շահով օգտագործելու համար...։

Առաջինը չէ այս մեծ խաբեբայութիւնը եւ գժբախտաբար վերջինն ալ չպիտի ըլլայ Հաւանօրէն ըլլալէ... եթէ մէկ'որոշէ իր խնայած գումարը յատկացնել սակարանական գործառնութեանց, առանց ոեւէ գաղափար ունենալու անոնց վրայ եւ միամտօրէն կը վստահի իր ստացուածքն առաջին անգամ դէմն ելլողին, ի՞նչպէս կարել է մեղադրել օրէնքը։

Ամէն անգամ երբ այսպիսի եւմտական փլուզումներ կամ գալթակղութիւններ կը պատահին, շատեր կը խորհին թէ արդեօք կարելի չէ՞ կառավարական կամ վարչական միջոցներով արգիլել անոնց կրկնութիւնը։

Պէտք չէ մոռնալ սակայն թէ անհատական ազատութիւնը գերիվեր է ամէն բանէ եւ թէ ոչ մէկ խելացաս մարդ պիտի Հանդուրժէր որ պետութիւնը կամ ուրիշ ոեւէ իշխանութիւն գար միջամտութիւն ընելու իր անհատական գործերուն կամ արգիլէր զինք ուզած ապրանքը գնելու կամ իր դրամն ուզած ձեւովն օգտագործելու համար։

Անհատական այս ազատութեան բնական եւ տրամաբանական եզքն ալ այն է որ իւրաքանչիւրն ինք քաւէ իր յանգանքներու հետեւանքները։ Երբ ես Հարիւրին 40-50 շահու ակնկալութեամբ ձեռնամուխ կ'ըլլամ որեւէ գործի եւ կը շահիմ, ոչ մէկուն իրաւունք կուտամ իմ այդ շահիս մասնակցելու. միեւնոյն ձեւով ալ, եթէ կորնգնեմ, իրաւունք չունիմ որ եւ է մէկը մեղադրելու կամ պատասխանատու բռնելու։ Ուրիշ կերպ կարելի չէ ըմբռնել գործելու ազատութիւնը։

Պետութիւնն իր պարտականութիւնը կատարած է, օրէնք դնելով որ որքերու, անչափահասներու, մտքով անհաւասարակշիռներու եւ ի ծնէ ապուշներու գոյքերը մատակարարուին այն ձեւով, որ կը ներկայացնէ ապահովութեան մեծագոյն երաշխիքը։ Բայց ո՞ր նախարարը կամ պետական պաշտօնեան կրնայ այսինչ կամ այնինչ առեւտրական կամ արգիւնաբերական գործը յանձնարարել ժողովուրդին։ Ո՞վ կրնայ ստանձնել այդ ահագին պատասխանատուութիւնը։

Ոչ ոք իրաւունք ունի դրամագլուխի շրջաբերութիւնն արգիլելու։ Ընհատներու գոյքերը կը կազմեն երկրի դրամագլուխը եւ այդ դրամագլուխի շրջաբերութիւնն է երկրին բարգաւաճման գլխաւոր ջիղը. եթէ ամէն մարդ անշարժ պահէ իր գոյքը, իր դրամագլուխը, ինքնաբերաբար կը գադրին երկրի կենդանութիւնը եւ եվտական յառաջդիմութիւնը։

Անանկներուն, խաբեբաներուն, գողերուն արգիլուած է իրր վաճառական հաստատուիլ, բայց իրականին մէջ գիտենք թէ որչափ գիւրին է այդ օրէնքներն արհամարհել։ Եթէ հայրը գատապարտուած է իբր խարեբայ, ոչ մէկ օրէնք կրնայ արգիլել անոր աղջկանը, եղբօրը կամ մէկ մօտաւոր բարեկամին, միեւնոյն գործը կամ ձեռնարկը շարունակելու ուրիշ թաղի մը կամ ուրիշ քաղաքի մը մէջ։

Օրէնքը բաւական խիստ է սեղանաւորներուն Հանդէպ, բայց բոլոր օրէնքներն ալ մեռեալ տառ կը մնան անխոհեմ մարդոց համար։ Օրէնքը նախատեսած է քաղաքի մէջ շրջագայութեան բոլոր ձեւերը, ժողովուրդը պաշտպանելու համար ինքնաշարժերու արկածներուն դէմ, բայց ո՞վ կրնայ արգիլել մէկուն ինքնաշարժի մը անիւներուն տակ ներս ինկնելով անձնասպան ըլլալէ... Եթէ մէկ'որոշէ իր խնայած գումարը յատկացնել սակարանական գործառնութեանց, առանց ոեւէ գաղափար ունենալու անոնց վրայ եւ միամտօրէն կը վստահի իր ստացուածքն առաջին անգամ դէմն ելլողին, ի՞նչպէս կարել է մեղադրել օրէնքը։

Կարելի է պահանջել որ մէկը սեղանաւոր ըլլալու համար գիտնայ այսինչ այնինչ գիտութիւնները, ունենայ այսինչ այնինչ փորձառութիւնները եւլլն։ Բայց պատասխանատուութիւնն ու խոհեմութիւնը գիտելիքներ չեն, որ կարելի ըլլայ ուսանիլ։ Բուն Սակարանին մէջ գործելու իրաւունք ունին միայն կառավարութենէն վաւերացուած եօթանասուն միջնորդներ, բայց այդ եօթանասուններուն քով եօթը հարիւրներով կը վխտան ամէն ագգէ եւ ամէն դասակարգէ բախտախնդիրներ, որոնց մէջ ընտրութիւն ընելն անգամ դիւրին չէ։

Անհատական ծերակուտական եւ ֆէմանսօի դահլիճին եվմտական նախարար ֆլոքի խայտառակութիւնն ու բանտարկութիւնը։ Անոր վերագրուած ուղեղային Հանգրուանն արդեօք կեղծիք մը չէ՞, մասամբ արդարացնելու համար գործուած կեղծարարութիւններն ու խաբեբայութիւնները... Եւ խորհեցէք թէ տակաւին տասը տարի առաջ անոր վստահուած էին Ֆրանսայի պետութեան եւեւմուտքն ու վարչութիւնը։

Ցաճախ խնդիր եղած է արգիլել նախարարներուն եւ երեսփոխաններուն՝ առեւտրական կամ արհեստագործական ձեռնարկութեանց մէջ մաս ունենալ։ Տրամաբանական է խորհիլ թէ անոնք կրնան իրենց քաղաքական դիրքը յօգուտ իրենց քսակին գործածել, բայց միւս կողմէն՝ ինչպէ՞ս կարելի է արգիւնաբերութեան եւ վաճառականութեան ընտրանին հեռու պահել պետութեան վարչական շրջանակէն, քանի որ գիտենք թէ անոնք են ամենափորձառուներն եւ ամենակարողները՝ ինչպէս առեւտրական, նոյնպէս եւ աշխատանքի, հլեւմուտքի եւայլն շատ մը ասպարէզներու մէջ։ Կարելի՞ է պահանջել որ Սիթրօէն մը, Քօթի մը, Ռընօ մը եւայլն գոցեն իրենց գործարանները, որպէսզի երեսփոխան ընտրուին։

Կարելի՞ է արգիլել դրամատուններուն՝ այլեւայլ ընկերութեանց կամ պետութեանց բաժնեթղթերու գնահատման համար յայտարարութիւններ հրատարակել։ Կարելի՞ է արգիլել դեղագործներուն, բժիշկներուն, փաստաբաններուն եւայլն «ռեքլամ»ներ հրատարակել։ Եւ եթէ գտնուի մէկը որ առանց բժշկին խորհուրդն առնելու, գնէ ոեւէ դեղ եւ գործածէ զայն, ո՞վ է պատասխանատուն, եթէ հիւանդանայ կամ մեռնի։

Զսպողական միջոցներ շատ կան, բայց կանխարգել միջոցներ ստեղծելը շատ գժուար է, առանց կաշկանդելու վաճառականութիւնն եւ արհեստները, որոնց յառաջդիմութիւնն իրենց անկախութենէն եւ ազատ մրցակցութենէն կախում ունի գլխաւորաբար։

Պետական հակակշիռի տակ են հինգ մեծ դրամատուներ — Banques de dépôts — որոնց կարելի է վստահիլ հանրային գումարներ. բայց ոչ օք կրնայ արգիլել անհատ մը իր գումարներն աւելի մեծ տոկոսով երրորդական, չորրորդական դրամատուններու վստահելու։ Եթէ պատահի սակայն որ վերջիններս զոհ երթան եվմտական տագնապի մը, ոչ օրէնք է պատասխանատուն եւ ոչ խորհրդարանը։

Պետական ամէն ասպարէզներուն մէջ զգուշութիւնն ու խոհեմութիւնը կարեւոր պայմաններ են, բայց առեւտուրի եւ մանաւանդ Սակարանին մէջ անոնք կենսական են եւ անխոհեմները երբեք անպատիժ չեն մնար։

Մ. Տ.

«ՍՈՑԻԱԼԻԶՄ ԿԱՌՈՒՑՈՂՆԵՐԸ»...

Այն ինչ որ պիտի պատժեմ, հէքեաթի չէ այլ իրողութիւն... Բայց եթէ պատժուս ձեզ պիտի շինծու երեւնայ և դժուար հաւատալի,— խնդրում եմ ինձ չմեղադրէք։ Կարող էք պատասխանատուութեան կանչել Մոսկուայում հրատարակուող «Ուղիտելսկայա Գազէտա» (Ուսուցչական Լրագիր) թերթի խմբագրին եւ իր աշխատակցին, որ այդքան, վրանքաց «սուտեր» կը գրեն... Ես միայն թարգմանած եմ իմ կարդացածը։

Լսեցէք ուրեմն...

ՊԱՏԿԵՐ ԱՌԱՋԻՆ

Վերոյիշեալ «Ուսուցչական Լրագրի» աշխատակիցը ներկայ է Մոսկուայի երկրորդ Պետական Համալսարանի տարեսկիզբի ուսանողական քննութիւններին։

— Ասացէք խնդրեմ, ո՞վ է Հինդենբուրգը,— հարցնում է պրոֆէսսորը քննութեան ներկայացած ուսանողին։

— «Հինդենբուրգը կոմինտերնի գլխաւոր քարտուղարն է», — անվարան պատասխանում է ուսանողը։

— Ի՞նչ բան է Նեպը...

— «Նե՛պ, դա գիտէք խորհրդային ինչ որ կապիտալիստի ազգանունն է»։

— Ասացէք խնդրեմ, դուք Խորհրդային Սահմանադրութիւնը կարդացե՞լ էք...

— Այո՛։

— Ասացէք ուրեմն, ըստ Սահմանադրութեան ո՞ւմ է ենթարկուում գիւղական խորհուրդը...

— «Իր սեփական խղճի թելադրանքին»։

ՊԱՏԿԵՐ ԵՐԿՐՈՐԴ

Նոյն աշխատակիցը ներկայ է Մոսկուայի «Րիկովի անուան ձեւարանի» քննութիւններին։

— Ի՞նչ բան է Պրօֆիմիութիւնը,— հարցնում է պրոֆէսսորը ուսանողին։

Ուսանողը շփոթուում է, կարմրում մինչեւ ականջները եւ կմկմալով պատասխանում է.

— «Դա, գիտէ՞ք,... Ինպէս... Ոչ քաղաքական մի կազմակերպութիւն է»,

— Ի՛նչ, ասացէք տեսնենք, Հոկտեմբերեան յեղափոխութեան ժամանակ կադետները ո՞ւմ էին պաշտպանում...

— «Ի հարկէ պրոլետարիատին»,— պատասխանում է ուսանողը, զարմացած՝ որ այդքան միամիտ հարց է ուղղուում իրեն։

— Իլի ո՞ւմ...

— «Մէկ էլ... երկրաչափական ճեմարանը»։

—Պատմեցէք այն բոլորը ինչ որ գիտէք Նեւտոնի օրէնքի մասին...

— «Նեւտոնի օրէնքը նա է... երբ... երբ նիւթը ցած է ընկնում»։

Պրոֆէսսորի հարցումին թէ ի՞նչ բան է սպեկտրը, ուսանողներից մէկը պատասխանում է.

— «Դրա մասին ես ոչինչ չեմ լսել»։

Իսկ մի ուրիշը պատասխանում է.

— «Դա էնպէ՛ս... էնպէ՛ս մի բան է...»

ՊԱՏԿԵՐ ԵՐՐՈՐԴ

Նոյն աշխատակիցը «Մոսկւայի Մանկավարժական Տեխնիկումում»։ Քննութիւն Ռուսաց գրականութիւնից, աշխարհագրութիւնից եւ պատմութիւնից։

Պրոֆէսսորի հարցումին թէ ի՞նչ բան է, «Մցիրի»ն (Լերմոնտովի յայտնի քերթուածը), ուսանողը պատասխանում է.

— «Մցիրի, նշանակում է անապատան երախաներ»...

— Ո՞վ է Խլեստակովը. (Գոգոլի յայտնի հերոսը)։

— «Խլեստակովը՝ գործարզուրկի տիպն է։

— Իսկ ո՞վ է Պեզեօրինը (Լերմոնտովի հերոսը)։

— «Պեզեօրինը սպիտակ բանակի սպաներից է։»

— Ո՞վ է Պուգաշիովը (պատմական անձնաւորութիւն։ Պուշկինի «Հարիւրապետի աղջիկը» վէպի հերոսը)...

— «Պուգաշիովը Հոկտեմբերեան յեղափոխութեան հերոսներից է»։

Աշխարհագրութեան քննութեան ժամանակ, նոյն ուսանողները պատասխանում են, որ՝

Տուլա քաղաքը (նահանգական քաղաք) գտնուում է հիւսիսային բեւեռում։

Եգիպտոսը՝ գտնուում է Աւստրալիայում.

Ուղբէկիստանը՝ տասմանակից է Լեհաստանին։

Վատ չեն եւ պատմութեան մասին նրանց տւած պատասխանները։ Բանից դուրս է գալիս, որ՝

Բրէստ-Լիտովսկում խաղաղութիւն է կնքուած Անգլիայի եւ Ծրանսայի միջեւ։

Իսկ Ժընեւի կոնֆերանսում, «Ընդհանուր զինաթափութեան մասին դեկուցել է ինքը ընկ. Լենինը»։

Եւ այսպէս անվերջ...

Երբ այս տողերը կը կարդայի, միտքս ընկաւ վաղուց մոռացած մի դէպք, երկար տարիներ առաջ տեղի ունեցած Բեւեռնում։ Թեմական դպրոցի չարաճճի աշակերտներից մէկը լաւ իմանալով, որ իրենց երգեցողութեան ուսուցիչը — Մամաջանեանը, (հէ՛յ, ականջդ կանչի, Մամաջա՛ն...) ինձ նման բոպիկ է ֆրանսերէնի մէջ, հարցնում է նրան։

— Պարոն Մամաջանեան, ի՞նչ ասել է ինտերվիւ...

Մամաջանեանը աշակերտի մօտ անյարմար կացութեան մէջ չընկնելու եւ իր բոպիկութիւնը թաքցնելու համար, պատասխանում է իրեն հարազատ թիֆլիսի բարբառով։

— «Ինտերվի՛ւ»... կուլի որ գակուսկու անուն է։

Մամաջանեանը իրաւունք ունէր ֆրանսերէն չիմանալու։ Եւ որովհետեւ «ուտողխմող» մարդ էր, դրա հետեւանքով էլ հաւատացած էր, որ ֆրանսերէն այդ բառը անպատճառ պէտք է, որեւէ ուտելիքի անուն լինի։

Բայց ի՞նչ անուն կըտաք այն հայ ուսանողին որ մի օր գայ եւ լրջօրէն հաւատացնի ձեզ, թէ Կոստան Զարեանի «Վէրք Հայաստանի»ն իրեն դուր չի գալիս, իսկ Ահարոնեանի «Հին Աստուածներ» պօէմը ոչ մի նոր բան չի ասում...

Կը զարմանա՞ք, եթէ այդպիսի բան լսէք... Ես չեմ զարմանայ։ Արդէն վարժուել եմ։ Չեմ զարմանայ անգամ, եթէ մի օր «Խորհրդային Հայաստան»ում կարդամ, որ Հ. Յ. Դաշնակցութեան Բիւրօի անդամ Վահան Թէքէեանը կուսակցութեան հիմնադիր Պօղոս-Նուպար փաշայի հետ միասին, հեռացել եկեղեցականութիւնից եւ բուռն պայքար են մղում իրենց երէկուայ ընկերների դէմ»...

Ինչո՞ւ զարմանանք. մարդիկ որոշել են «տգիտութեան մրցանիշը» կոտրել...

Չէ՞ որ պէտք է «սոցիալիզմ կառուցել»։

Լ. ՍԱՐԵԱՆ

ԴԷՊԻ Ո՞ՒՐ Կ'ԵՐԹԱՅ ԹՈՒՐՔԻԱՆ

Էքս տը Փարի սկսած է հրատարակել իր մէկ աշխատանքի Ռէյմոն Լաքոսթի յօդուածաշարքը Թուրքիոյ մասին։ Ֆրանսայի օրագրողը առաջին յօդուածին մէջ պատկերացնելէ յետոյ մուսթաֆա Քէմալի կեանքն ու միլլի շարժումը, երկրորդ մասին մէջ կ'անդրադառնայ թուրքական կառավարութեան կը յանձնէ հետեւեալ պարագաները. (17 դեկտ.)։

Մուսթաֆա Քէմալ կը կառավարէ վեց տարիէ ի վեր։ Մակեդոնացի՝ ինչպէս Ազնէքսան ու Բէլիսար, երբեք ինքզինքը Ասիացի չէ զգացած ու անմիջապէս ըրած է իր ընտրութիւնը, — Թուրքիան պիտի լքէ իսլամութիւնն ու Ասիան եւ պիտի դառնայ դէպի Միջերկրական եւ Եւրոպա։ Սակայն ակներեւ հակասութիւնով մը՝ իր մայրաքաղաքը տեղաւորած է, Ընտօլուի սրտին մէջ, լքելով Պոլիսը, որ հրաշալի քաղաք է սակայն շատ ենթակայ է օտարի հարուածներուն եւ անձնատուր Լէվանթէն բնակչութեան մը, որուն հայրենասիրութիւնը կասկածելի է։ Հոն կ'ապրին գեռ Հրեաներ, Հայեր, Յոյներ, կատմակերպուած իբրեւ դժգոհ գաղութներ, յաճախ հալածական։ Իրական Թուրքիան հոն չէ։

Պատերազմի հետեւանքներէն մէկն եղաւ կործանել կայսրութիւններ եւ մէջտեղ հանել ազգեր։ Օսմանեան կայսրութենէն — անսահման համախառնուած մը, քան ժողովուրդներու, որոնք միացած էին սուլթան Խալիֆայի մականին տակ՝ Մակեդոնիայէն մինչեւ Արաբիա, Միջերկրականէն մինչեւ Պարսկաստանի ու Թուրքեստանի սահմանները, 1.430.000 քառակուսի քիլոմեթր տարածութեան վրայ— դուրս նկաւ Թուրքիա մը՝ 750,000 քառակուսի քիլոմեթր տարածութեամբ։ Սակայն 40 միլիոն օսմանեան Հպատակի փոխարէն, այսօր կան միայն 12 միլիոն —Թուրքերը կ'ըսեն 14 միլիոն, բայց կը չափազանցեն անշուշտ — քաղաքացիներ, որոնք կը պատկանին մէկ գիղի։ Որովհետեւ միայն պոլսոյ մէջ կան փոքրամասնութիւններ։

Այսպէս ուրեմն Թուրքիա կը կծկուի ինք իր վրայ, ու իր ենթարկուած անցեալ կտրատումին մէջ է իրապէս որ գտած է իր ուժը։

Այսուհետեւ միատարր երկիր մըն է, ու բացի քրտական խնդրէն, որուն շուրջ խոհեմ լռութիւն մը կը պահեն, այլ եւս գոյային խնդիրներ չկան իր առջեւ։

Մուսթաֆա խոհեմօրէն հրաժարեցաւ Համաթուրանական այն մեծ երազէն, զոր 1920ին կը սնուցանէր Էնվէր փաշա Թաշքենտի մէջ, Սովետներու կեդծաւոր աջակցութեամբ։ Ընցած օր կրկին տեսայ իր թիկնապահը՝ նշանաւոր Թալէաթի աներձագը՝ Հայրէթի խուլուսի պէյ։ Այս երիտասարդ սպան ինձի պատմեց մեծ Արկածախնդրութիւնը։ Ծրագրուած էր արձնգնել կովկասի, Պուխարայի, Խիվայի քոյր ժողովուրդները, չինական եւ ռուսական Թուրքեստանի բնակիչները, նոր, մեծ ազգայնական Թուրքիան դարձնել իսլամութեան բարոյական կրոնները, Մարոքէն մինչեւ պարսկաստան եւ Հիմալայայի սահմանները։

Մուսթաֆա Հասկցաւ որ այդ երազը անիրականանալի Անկէ հրաժարեցաւ։ Իր ձեռքը է ունենալ փոքր, բայց անկախ մօտ շրջանակ մը։ Համաթուրանականութեան տեղ կը դնէ կանութիւնը (Turquisme), որ միայն։

Ան այժմ, խզելով իսլամութեան հետ, որ պատերազմի չկրցաւ օգտակար ըլլալ Օսմանեան կայսրութեան, Մուսթաֆա մտածէ հաստատել նոր կրօնք հայրենիքի կրօնքը։

Կ'ուզէ չհետաքրքրուիլ իսլամական աշխարհով։ Իր խորհրդակիցներէն մէկը կ'ըսէր «Որո՞ւ հոգը թէ պարսկական Սուրիոյ եւ Արաբիոյ ազգերը ուեռւած են մեր եւ մեզ բոլոր նորոգութիւններուն վրայ։ Մենք զենք մեզմով միայն պիտի ապրինք։ Մեր օրէնքն է նուիրականութիւն մը։ Մեզի շատ նստաւ իսլամները Խալիֆայի տակ համախմբել ուզելը։ Տեսնենք որ այլ եւս իսլամական եղբայրութիւն չկայ։ Մուսիմանները ա՛յնքան կ'ատեն միմեանց որքան քրիստոնեաները։ Ընթերք Թուրք հայրենիքի գաղափարը բացարձակապէս անկախ է Մուսթաֆա գաղափարէն։ Ան ո՛չ խալիֆա կայ, ո՛չ չէ իսլամ։ Մեր ցանկութիւնն է մեր դիկը գաստիարակել ներքին ձեւով։ Կագին զինուորական ուժ մը։ Ան ինչ ալ ըլլայ, ան ինչ ալ ըլլայ, ան ինչ ալ ըլլայ։

Այսպէս, առայժմ այդ ալ կան Թուրքիան կամովին երես դարձնէ Ասիոյ, չուզել խլել Կոչը, ու ես կը հաւատամ անկեղծօրէն։ Օր մը թերեւս դէպի Խրիմի, Կովկասի, Ուրալի մագեղ եւ համապեղ ժողովուրդները, որոնք Թուրքեստանի յոյսով կը տարածուին մինչեւ Չինաստան։ Այնտեղ մօտ 50 միլիոն Թուրքեր կան։ Անկարելի կարծուածէն աւելի մօտիկ գալին այս ժողովուրդները տարրեր Թուրքիա փոխադարձ տեղաւորութեամբ, օրինակ, Ուրալի այն ընդարձակ մասերուն մէջ, որոնք այժմ են այսօր։ Գիտեմ որ Լենինի մէջ յանդուգն միտքեր ծագած են այդ մասին։

***

Ջինուորական դիկտատորները միշտ պատճառ եղած են Թուրքիոյ Ատենօք իշխանութեան կը գտնուէր Ենիչէրին ձեռքը, որոնք մօտէն կը հսկէին սուլթաններուն վրայ։ Մինչեւ մօտ օրերուն, պատերազմի ժամանակ, Էնվէր-Ջէմալ Թալէաթ եռապետութիւնն էր որ իրականացուցած էր գործ կը տիրապետութիւնը գործ Այսօր այս երեք մարդիկն ալ մեռած են եղերականօրէն, սակայն արդար պատիժը, իրենց ներքին էնվէր սպաննուեցաւ Թիֆլիսի մէջ, Ջէմալ՝ Ադրբէյճանի, (Թիֆլիս, 1922 մարտ), Թալէաթ Լինի մէջ։

Մուսթաֆա գլուխն անցուցած նոր եռապետութեան մը, միւս անդամներն են Ընդհանրապետ, Լօզանի յաղթականը, եւ Ղրիմի փաշա՝ սպայակոյտի պետը

ԻՄԱԾ ԴԱՒԹՆՈՑ ՀՕ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ Կ»ՁՈՒԱՅՆ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ Կ»ՁՈՒԱՅՆ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ

ԻՄԱԾ ԴԱՒԹՆՈՑ ՀՕ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ Կ»ՁՈՒԱՅՆ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ

ԻՄԱԾ ԴԱՒԹՆՈՑ ՀՕ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ Կ»ՁՈՒԱՅՆ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ

ԻՄԱԾ ԴԱՒԹՆՈՑ ՀՕ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ Կ»ՁՈՒԱՅՆ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ

∴ Թայմզի պաղտատի Թղթակիցն ալ կը հեռագրէ.

Հիճազի մէջ ծագած ապստամբութիւնը ոեւէ արձագանգ չգտաւ իրաքի սահմանագլուխին վրայ: Նախկին թագաւոր Ալիի համաձայն, Ճիտտէի շրջանին մէջ ապստամբողները կը պատկանին Հարպ ցեղախումբին, որ բաղկացած է երկու ճիւղերէ՝ Պէնի Սալիմ և Պէնի Մասրուհ: Այս վերջինը միշտ գլխու ցաւ եղած էր Թուրքերուն: Թագաւորը կը բացատրէ թէ Հարպ ցեղախումբը տարեկան 60,000 անգլիական ոսկի կը ստանար Թուրքերէն, յետոյ ալ Հիւսէյին Թագաւորէն: Վէհապի Թագաւորը մերժած էր վճարել այդ գումարը:

Հարպի մարդիկը տարիներէ ի վեր ուխտաւոր կը փոխադրեն Ճիտտէի, Մէքքէի եւ Մէտինէի միջեւ, մինչ վերջերս Իպնը Սուուտի կարգադրութեամբ այդ փոխադրութիւնները կը կատարուին ինքնաշարժերով, որով եւ այդ պէտէվիները կը զրկուին իրենց ապրուստի թանկագին մէկ միջոցէն:

Թայիֆի մօտ վէհապի Թագաւորին դէմ ապստամբողներն են հաւանաբար Պէնի Սուֆիան, Պէնի Սաատ, Նասիրա, Ղամիտ եւ Զահրան ցեղախումբերը, որոնց ընդհանուր թիւը 30,000ը չանցնիր: Ալի Թագաւոր աւելցուց որ եթէ ապստամբները անկախութիւն չեն պահանջեր Հաշէմի գերդաստանի իշխանութեան տակ, հաւանաբար կ'ուզեն միանալ եմէնի Զայիտի իմամ եահեայինի հետ:

∴ Գահիրէէն ալ կը հաղորդեն թէ Հիճազի Թագաւորը իպնը Սուուտ պատերազմ յայտարարած է իրաքի եւ եմէնի դէմ, վերջին օրերս Հիճազի հպատակ բազմաթիւ Արաբներ ջարդուած ըլլալով յիշեալ երկիրներուն մէջ: Եմէնի կառավարութիւնը արդէն դրօշի տակ կանչած է բազմաթիւ զօրակարգեր:

Հարաւային Ամերիկայի պատերազմը

Պոլիվիոյ եւ Փարակուէյի միջեւ անպաշտօն պատերազմը կը շարունակուի էլ Շաքօի ճակատին վրայ: Ցարդ երկուստեք սպաննուած զինուորներու եւ սպաներու թիւը 200ը կ'անցնի: 10,000 փարակուէյցի կամաւորներ արդէն մեկնած են ճակատ: Փարակուէյցիները վերագրաւեցին երեքը այն չորս ամրոցներէն, որոնք քանի մը օր առաջ գրաւուած էին Պոլիվիացիներու կողմէ:

Եթէ պաշտօնապէս պատերազմ յայտարարուի, վախ կայ որ ուրիշ երկիրներ ալ մասնակցին: Արժանթին պիտի անցնի Պոլիվիոյ կողմը, մինչ Պրազիլիա եւ Չիլի պիտի կանգնին Փարակուէյի կողքին: Փարակուէյ աւելի փոքր է քան Պոլիվիան:

Պոլիվիոյ մայրաքաղաք Լա Փազէն կը հեռագրեն թէ՝ պոլիվիացի զինուորներուն հրաման տրուած է կասեցնել իրենց յարձակողականը փարակուէյցի զինուորներուն դէմ:

Ազգերու Դաշնակցութիւնը լրջօրէն կը զբաղի այս խնդրով, ու եթէ երկու երկիրները հաշտարար եղանակով չկարգադրեն իրենց վէճը, այն ատեն Պրիան արտակարգ նիստի պիտի հրաւիրէ Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը Փարիզի մէջ:

Անգլուռւս առևտուրը

Անգլիոյ երեսփոխանական ժողովի առջի օրուան նիստին մէջ աշխատաւորական երեսփոխան Փոնսոնպի հարցուց արտաքին նախարար սըր Օսթըն Չեմպրլէյնի թէ՝ ուշադրութիւն դարձուցա՞ծ է դեկտեմբեր 11ին Մոսկուայի մէջ Լիտվինոֆի խօսած ճառին վրայ: Այդ ճառին մէջ Լիտվինոֆ պարգելվ խորհրդային կառավարութեան արտաքին քաղաքականութիւնը՝ յայտնեց թէ Ռուսիոյ եւ ուրիշ երկիրներու ներկայ առեւտրական եւ դիւանագիտական յարաբերութեանց հիմը կը կազմէ այդ երկիրներու ներքին գործերուն չխառնուելու սկզբունքը: Փոնսոնպի հարցուց նաեւ որ եթէ խորհրդային կառավարութիւնը ընդունի Անգլիոյ ներքին գործերուն չխառնուելու սկզբունքը եւ ապահովութիւն տայ այդ մասին, անգլիական կառավարութիւնը տրամադիր է նկատողութեան առնել բոլշեւիկներուն հետ դիւանագիտական եւ առեւտրական յարաբերութիւններ վերահաստատելու խնդիրը:

Սըր Օսթըն իր պատասխանին մէջ փոնսոնպիին յանձնարարեց այն ճառը, զոր Անգլիոյ վարչապետը խօսած էր նոյեմբեր 9ին եւ որուն մէջ թուած էր պայմանները, որոնց տակ կառավարութիւնը պատրաստ է յարաբերութիւններ վերահաստատել Ռուսիոյ հետ:

Չեմպրլէյն աւելցուց թէ խորհրդային կառավարութիւնը երբեք չէ հրաժարած իր պրոպագանդի քաղաքականութենէն: «Երբ դադրին այն բոլորը, որոնց մասին կը գանգատինք, այն ատեն նկատի պիտի առնենք յարաբերութեանց վերահաստատումը»:

Գերմանեւռուս առևտուրը

Մոսկուայի մէջ գերմանեւռուս բանակցութիւնները փութով առաջ կը տարուին եւ յոյս կայ որ վերջնական Ծնունդէն առաջ: Արդէն բազմաթիւ կէտերու մասին համաձայնութիւն գոյացած է եւ յանձնաժողովներուն պատօն տրուած է յօդուածներու վերջնական խմբագրութիւնը կատարել՝ փրոթոքոլի ձեւով կցելու համար զանոնք 1925ի առեւտրական դաշնագրին:

Խորհրդային կառավարութիւնը գոհացում տուած է Գերմանիոյ բոլոր պահանջներուն: Գերմանիա իր կողմէն ընդունած է կարգ մը խորհրդային պայմաններ:

Ոսկիի գանձ մը՝ Հայու մը խաւուրեն

Ոսկիի մեծ գանձ մը գտնուեցաւ Պոլիս Մահմուտ փաշա, Թիթեղի եւ փամփուշտի գործարանի տէր Պ. Գրիգորի հաստատութեան մէջ: Խանութին ետեւի կողմը, պարտէզին մէջ հողը փորած ատեն, գործաւորները ման մը լեցուն ոսկի կը գտնեն եւ կ'որոշեն իրենց միջեւ բաժնել, առանց մարդու բան ըսելու:

Ոստիկանութիւնը իմանալով անմիջապէս կը գրաւէ գանձը, որ կը պարունակէր 2000է աւելի գանազան տեսակ հնչուն ոսկի:

Կ'ենթադրուի թէ դրամներուն մէկ մասը պահուած է գրտնողներուն կողմէ: Ոստիկանութիւնը կը շարունակէ քննութիւնը: Գտնուած դրամներուն մէջ կան նաեւ Սուլթան Մահմուտի շրջանէն ճնացած հինգ ոսկինոցներ:

∴ Գասըմ փաշա, Արիֆ անուն նախկին մաքսախոյսին տան մէջ խուզարկութիւն կատարուելով գտնուեցան շատ մը գէնքեր, մեծ մասը անգլիական հրացան:

ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԻ ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

"LAFAYETTE,,

ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌԻ ԽԱՆՈՒԹԸ

212 - 214, Rue Lafayette PARIS (10e)

ՄԷԹրօ՝ JAURÈS եւ LOUIS BLANC

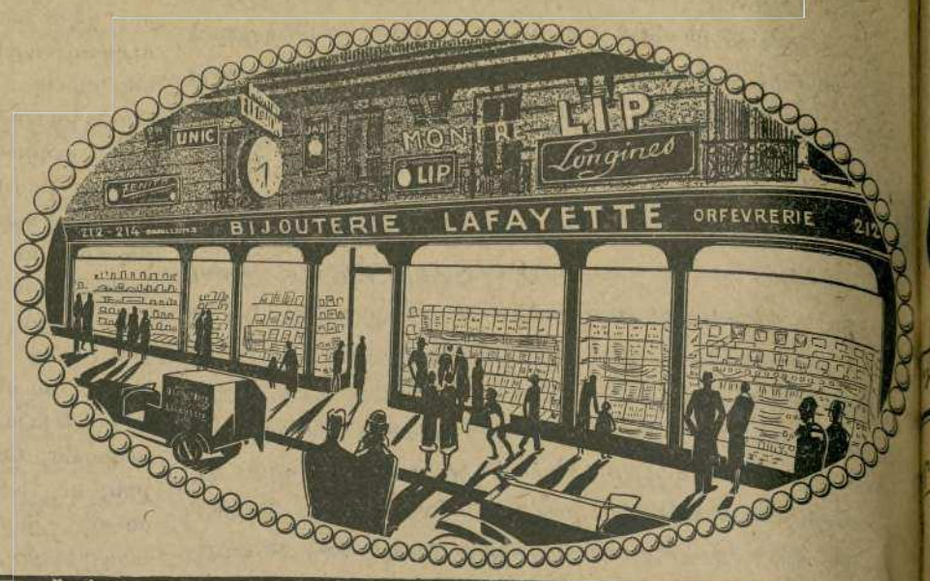
ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐ, ԱԿՆԵՂԷՆՆԵՐ, ԳՈՀԱՐԵՂԷՆՆԵՐ ԵՒ ՈՍԿԵՂԷՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ

ԼԻՓ, ՕՄԷԿԱ եւ ԼՈՆԺԻՆ ժամացոյցներ

Ցեղանի սպասներ եւ ՐՕՄԻՆԷի գանազան զարդեղէններ

ՈՒԷՍԹՄԻՆՍԹՐ ՔԱՐԻՑՈՆՆԵՐ

Ձոխ եւ ընտիր տեսակներ, ամենաաժան գիներով կը խօսուի հայերէն եւ ուրիշ լեզուներ ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 10 ՋԵՂՉ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊՈԼԻՍ 1880ԻՆ

THÉ YAVROU ▣ ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՍՆՏՈՒԿՈՎ ԵՒ ԾՐԱՐՈՎ ԹԷՅԵՐ

ԸՆՏԻՐ ՀՈՏԱՒԷՏ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ

ՃԵՐՄԱԿ ԾԱՂԻԿ (Ագ-Գուրուգ) ԹԷՅԵՐՈՎ ԽԱՒՆՈՒՐԴՆԵՐ

Պահանջեցէք մեր Թէյերը ամենուրեք՝ Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերու մէջ

ՀԱՍՑԷ՝ Comptoir des THÉS YAVROU

23 Rue Senac, MARSEILLE եւ 29 Ave. Trudaine, PARIS

Tél. MANUEL 25 - 27 Tél. TRUDAINE 53 - 73

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

կը հրաւիրէ փարիզի եւ շրջանի ընկերները վաղը Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին ֆաֆէ օ ֆլէօ տը Լիւնի վերնայարկը: Ընտրութիւն պատգամաւորներու եւ խիստ կարեւոր օրակարգ:

ԸՆԿԵՐԱ-ՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ-ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած՝ Լիոնի Հ. Յ. Դ. Քեռի խումբի կողմէ

Այս երկուշաբթի իրիկուն Café du nouveau Centreի վերնայարկը 7 Place du Pont

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ «ՌՈՍՏՈՄ» ԴՐԱԴԱՐԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

22 Դեկտ. Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ, Chalet Edouardի երկու շքեղ սրահներուն մէջ, 31—33 Rue Manin կամ 93 Ave. Secrétan, Métro Buttes-Chaumont կամ Combat.

Բանախօսութիւն, երգ, նուագ, արտասանութիւն, զաւեշտ, հայկական եւ եւրոպական պարեր եւ ճաշ-պանտ:

ԽՆՃՈՅԻ ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած Մարսէյլի վասպուրականի Հայրենակցական Միութեան կողմէ նոր տարուոյ առթիւ միմիայն վասպուրականցի հայրենակիցներու համար: 29 Դեկտ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ, 46 Rue Tapis Vert, սալօն Պասթէօլի ընդարձակ սրահին մէջ: Նուագ, երգ, պար, եւայլն:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հաճնոյ Հայր. միութեան Մարսէյլի վասնաճիւղին

Նախագահութեամբ ԳԵՐ. ԴՐ. ԵՊԻՍԿ. ՊԱԼԱՓԵԱՆԻ

Ի նպաստ Նոր Հաճընի շինութեան ֆոնտին

Այս Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին Րիւ Շաբ, Պօն թէաթրի մէջ

կը ներկայացուի՝ ՀԱՃՆՈՑ ԱՆԿՈՒՄԸ (տրամ 7 արար)

ՏԻԿՆԱՆՑ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Փարիզի Հայ Տիկնանց Միութեան Որբերու Օգնութեան ժասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը՝ այս Շաբաթ գիշեր ժամը 10ին, Salle Hocheի մէջ, 9 Ave. Hoche, Paris. (Métro Gourcelles):

Սոյն երեկոյթին հասոյթը, որ միակ յոյսն ու ապաւէնը կը մնայ Որբերու Օգնութեան Մասնաճիւղիս, կը յատկացուի միայն եւ միայն Որբերու:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

30 Դեկտեմբեր կիրակի ժամը 3ին

Salle Chopin (Pleyel) 252 Rue Fbg. St. Honoré, Métro Ternes

Նախաձեռնութեամբ՝ ԴՊՐՈՑԱՍԻՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ի նպաստ իր վարժարան-որբանոցի

Հովանաւորութեամբ ՏԻԿ. ԴԱՓԱՄԱՃԵԱՆԻ

կը մասնակցին.— Տիկիններ՝ Մ. Վեպեր, Ռ. Պատմագրեան, եւ Օր. Յակոբեան:

Խմբերգներ՝ վարժարանի երգչախումբին կողմէ, դեկավարութեամբ Պ. Ա. Պատմագրեանի եւ մասնակցութեամբ «Գուսան»ի:

Հայկական պարեր Օրքէստրի ընկերակցութեամբ

Տոմսերը այժմէն կը ծախուին Ֆլորիա ճաշարանը: Գիները 10.30 ֆր.

Հ. Յ. Դ.

Մարսէյլի Պատ. միութեան հրապարակային դասախօսական եւ վիճաբանական ժողովը՝ վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Նիւթ՝ վիճաբանութեանց շարունակութիւն: Կը նախագահէ ընկ. Ա. Աբօեան: Կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները: Մուտքը ազատ:

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Գոնսթանցա, Գործ.— 876 ֆր.:

Դիմեցէք Հայրենիքի վարչութեան:

Վիլիքրանդ, Ա. Մ.— 40:

Քասթամակնա, Գ.Գ.— 70:

Մարսէյլ, Մ. Յ.— 35:

Տէսին, Հայր.— 35:

Լիոն, Զ. Տ.— 35:

Տէսին Մ. Դ.— 35:

Մարսէյլ, Բ.Հ.Միութ.— 20:

Նիս, Պ. Ա.— 70:

Կըրնոպլը, Գ. Մ.— 50:

Լիոն, Գործ.— 477:

Նիս, Ա. Վ.— 70:

Մարսէյլ, Գործ.— 504.50:

Մարսէյլ, Յ. Է.— 140:

Թուլոն, Աշխ.— 100:

Պագարձգ, Գործ.— 930 լէյ:

Մարսէյլ, Յ. Ա.— 80 ֆր.:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկոխատ, ջերմատիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապոռատուռ: Ախտճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12:

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՔԹԵՐՈՒ ԵՒ ՕՏԱՄՈՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վէներական ախտերու

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով Ցօղացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրացաւ, Թիւն (Rachitisme) եւայլն:

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՏՀՐ եւ ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամէ ամէն տեսակ նեղքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երբ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5, Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ)

Այս անգամ իր անձնական դարմանատունը հաստատուած կը խնամէ ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՆՑ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՅԻՆ հիւանդութիւնները:

Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Halles

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8, կ. բակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12:

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ԵՒ ՕՐԻՈՐԴՆԵՐ

Եթէ կ'ուզէք ամենաշիք գլխարկներ ունենալ ամենայարմար գիներով և կամ թրանսֆօրմասիօն ընել տալ ձեր գլխարկները, դիմեցէք Փարիզի միակ հայ գլխարկավաճառատունը՝

MODES ԱՏՐԻԱՆԱ MODES

Rue des Pyrénées 246 Tram

Մէթրօ՝ ԿԱՄՊԻԹԹԱ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ EXCLUSIVE

ՀԱՑԵՐԷՆ, ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ, ՑՈՒՆԵՐԷՆ

ԲԼԱՔՆԵՐՈՒ ԳԻՆ 18 ՖՐ.

Պելվիլի ծանօթ հայ նպարավաճառ

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

28 Rue Lesage, PARIS (20e)

Métro Belleville Tél. Ménil. 61-65

Ձոխ մներք Թէ նախկին եւ Թէ ամենավերջին եղանակներու՝ երգած եւ նուագուած նշանաւոր երգիչներէ, կազէլ, շարգը, խմբերգ, Քաղաքական եւայլն: Հայերէն հոգեւոր, աշխարհիկ եւ գեղջուկ երգեր՝ Թէ՛ մենակ եւ Թէ խմբերգ: Տպուած ցուցակը ձրի է:

Ինչպէս նաեւ բօրդաձիի լաւ կրամոֆոններ եւ արեւելեան նպարեղէններու լաւագոյնը ամենազեղչեալ գիներով:

ՆՈՐ ՏԱՐԻԻ ԱՌԹԻԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՁԵՂՔ

15 Ֆր.ի դիրք ՆՈՒԷՐ 50 Ֆր.է ԱՒԵԼԻ ԴԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ

40 Ֆր.ի դիրք ՆՈՒԷՐ 100 Ֆր.է ԱՒԵԼԻ ԴԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ

Թիապարտը 25 ֆր., Թորոս Լեւոնի (կագմուած) 35, Արտիստը Ֆաֆժան եւ Աստղը 25, Հին Աստուածները 15, Խորտակուած նուագիկներ 30, Թէրեզ Րաքէն (է. Զօլա) 20, Ցարութիւն (է. Թոլսթոյ) 50, Ձէք (Ա. Ֆոտէ, 2 հատոր) 30, վարժապետին աղջիկը 20, Խազգիւղի քնաշրջիկը 10, Աղքատին պատիւը 20, կրացիէլլա 20, Ֆը. Քիւբին խրտուիլակները 10, Աւիսի սիրահարը 15, Օտարը 15, Լիլիթն ու Արտակը 10, Աքլոր եղբայր 6, Բէն-Հուր 25, կայսր Շանթի) 10, Սիֆիլիզ 2, ջերմամիզութիւն 2, Հայ. քերական 1, գարաններ՝ 3, 5, 6, 10, 12.50, 25 եւ 30 ֆր., երգագիրներ՝ 5, 8, 10 եւ 12, Ֆրանս. խօսակցութիւններ 6, 8 եւ 10 ֆր.: Նօթաներ կոմիտաս Վրդ.ի, Սիւնիի, Ջուհաճեանի, Սրուանձտեանցի, Գիլիկիեանի, Համբարձումեանի, եւայլն:

Ուզուած գիրքերը կրնանք կազմուած յանձնել 4—5 ֆր. տարբերութեամբ, ըստ գրքի մեծութեան: Միութիւններու եւ գրադարաններու մասնաւոր եւ բացառիկ զեղչ: Գրացուցակը ձրի կը զրկուի պահանջողին: Պահանջեցէք նաեւ նուէր տրուելիք գիրքերուն ցանկը:

Դիմեցէք 'L. Mozian, 5 Rue Champlain, Paris (20e):

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 20 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1928

20 DÉCEMBRE 1928

ԺԷ. ՏԱՐԻ Թիւ 834

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԽՕՍՔ

ԽՈՒՎԱՅՕՅԶ ԱՐԵՒԵԼՔԸ

Շաբաթէ մը ի վեր ծանրակշիռ լուրեր շրջան կ'ընեն Աֆղանիստանի մասին։

Դէպքերը այնքան սրընթաց կ'երթան եւ հաղորդակցութիւնները այնքան դժուար են, որ կարելի չէ ճշգրիտ լուրեր ունենալ անոնց ուղղութեան մասին։ Ոչ միայն հեռագրական գործակալութիւնները, այլ եւ փարիզի ազգանական դեսպանատունը ցնդած են։ Մէկը՝ դղրդացին լուրեր կուտայ, միւսը՝ «կը կարծէ» չափազանցութիւններ կան։ Ժամանակն է որ պիտի ճշդէ իրականութիւնը։ Ի հարկին օգնաւեր պիտի թռին Քոին Հնդստանէն, անշուշտ ամէն բանէ առաջ Եւրոպացիներու կեանքն եւ հանգիստը ապահովելու համար, ինչպէս Թուրքիոյ ջարդուն ատեն...։

Բայց, դէպքերու մանրամասնութիւնները չեն որ արժէք ունին։ կարեւորը՝ պատահած դէպքերու էութիւնն է։

Ոչոր ճեղք մը բացուած է Արեւելքի զանազան երկիրներուն մէջ։ Մէկ ծայրը կը գտնուին օրուան վարիչները, բարեփոխողականներ, եթէ կ'ուզէք։ Միւս կողմը՝ հին կարգերու պաշտպանները։

Այսպէս է կացութիւնը Պարսկաստանի մէջ ալ, ուր նոր կառավարութիւնը եւ մանաւանդ պարտաւորիչ գինուորութիւնը ծանր դէպքերու տեղի տուին Թաւրիզի մէջ։ Այսպէս սկսաւ Թուրքիոյ մէջ ալ, ուր շատ աւելի արմատական փոփոխութիւններ կատարուեցան իշխանասաստ հրամանագիրներով, բանտարկութեամբ եւ կախաղաններով։

Աֆղանիստանի թագաւորն եւ թագուհին, ամբողջ Եւրոպան պտտելէ, եւ Թուրքիան եւ Պարսկաստանն ալ տեսնելէ յետոյ, ուզեցին միեւնոյն ճամբէն քալել։ Դեռ նոր վերադարձած, հրաման հրամանի վրայ արձակեցին, սկսելով հագուստներէն։ Եւ ահաւասիկ ամբոխն է որ գլուխ կը վերցնէ, յանձնորդութեամբ հոգեւորականներու, ինքնիշխան ցեղապետներու եւ ուրիշ պահպանողական տարրերու։ Եւ կը թուի թէ նախկին վտանգաւոր կացութեան մը մասնուած է արքունիքը, ու պիտի յաղթէ կամ յաղթուի, վճռական ճակատամարտի մը մէջ։

Տարակոյս չկայ որ, հին եւ նոր կարգերու այս կռիւին, անագան դասակարգերու ազդեցութեան պայքարի այս ժամին մէջ, պակաս չեն կրակին վրայ իւղ լեցնողներ։ Հարաւային Պարսկաստանի մէջ, Անգլիան է որ կը գրգռէ հոգեւորականները եւ վաճառականները, պարտաւորիչ զինուորութեան դէմ։ Հիւսիսային Պարսկաստանի մէջ, նոյն պղտոր աշխատանքին նուիրուած խորհրդային գործակալները, ինչպէս հասստատեցաւ Թաւրիզի խռովութեանց ատեն։ Երկու հսկաները իրենց յարակցութեան կէտ կը փնտռեն ամէն տեղ, եւ ամէն առիթով։

Նոյն երեւոյթը՝ Աֆղանիստանի մէջ։ Անգլիան, իբրեւ անդրկասպեան սահմանակից Աֆղանիստանի (Հնդկաստանով), իր հակառակութեան համար միջոցներ կը նկատէ ո՛ր եւ է փոփոխութիւն, որ արժանացած չէ իր հաւանութեան։ Այստեղ իր դիմացն ունի դարաւոր ոսոխը, Ռուսաստանը, հոգ չէ կարմիր շապիկով։

Արդ, վերջին փոփոխութիւններուն մէջ, յայտնապէս աչքի զարնէ Ռուսաստանի եւ Թուրքիոյ քաղաքական ազդեցութիւնը։ Պարապ տեղը չէ որ անգլիական թերթերը ամէնէն շատ հետաքրքրուին Աֆղանիստանի դէպքերով, եւ ամէնէն շռնդալից լուրերը կուտան։ Ծանրագլուխ «Թայմզ»ն անգամ ակնարկներ կը սահեցնէ Թուրքերու եւ Ռուսերու դէմ, որոնք մասնաւոր դիրք մը կը վայելեն արքունիքին մէջ։ Չէ՞ որ Թուրքիան է որ կանգնած է Աֆղանիստանի բանակին եւ դպրոցներուն վերակազմութիւնը, եւ դեռ վերջերս մասնաւոր պատուիրակութիւն մը ղրկեց Քապուլ, նախագահութեամբ սպայակոյտի փոխ-նախագահ Քեազիմ փաշայի։

Կարճ խօսքով, հինաւուրց աշխարհակալութիւնն է որ, արդարեւ հաշիւներով, իր ճանկերը կ'երկարէ ամէն ուղղութեամբ, հոգ չէ թէ ժողովուրդներ ջարդուին։

Նոյն գիշատիչ աշխարհակալութիւնը, տարբեր դիմակներով, ճերմակ, դեղին կամ կարմիր։

Իսկ ինչ որ տեղի կ'ունենայ այդ խռովայոյզ երկիրներուն մէջ, իբրեւ բարենորոգչական շարժում, ամէն բանէ առաջ կը պարտի մէկ նպատակի, — թօթուել օտար ազդեցութիւնը, պաշտպանական թէ ստորերկրեայ, դառնալ Թուրք ազգայնական եւ ինքնիշխան պետութիւն, արդիականացման յորձանքին մէջ ընծայելով ինքնուրոյն փոքրամասնութիւնները։

Այս քաղաքականութիւնը արեւու պէս պայծառ է մասնաւորապէս Թուրքիոյ մէջ, ուր միայն քանի մը կասկածելի տարրեր մնացած են հին «առանձնաշնորհ»ներէն։ Ոչ մէկ առանձնաշնորհ, հաւասար իրաւունք եւ պարտականութիւն՝ բոլորին համար,— ահա ինչ որ կը քարոզուի եւ կը գործադրուի, անշուշտ... զուիցերիական օրինագրքի։

Արեւելքի երեք իսլամ խոշոր պետութիւններէն Աֆղանիստանն է որ մասնուեցաւ ամէնէն ծանր տագնապին, Թուրքիոյ եւ Իրանի հետքերուն վրայ քալած ատեն։ Ան այժմ ապրիլն է որ կը հոսի, եւ աւելորդ բանգիտութիւն պիտի ըլլար ուշադրութիւններ կատարել։

Մեզի համար կարեւորը՝ պարզուած երեւոյթն է։ Եւ որքան ուշադրութեամբ հետեւինք անցուդարձին, այնքան լաւ կրնանք գրանել վաղուան պատկերը։

Ինչ որ տեղի կ'ունենայ Արեւելքի մէջ, հազարումէկ գիներներու հէքեաթի մը տպաւորութիւնը կ'ընէ։ Բայց հէքեաթ չէ, լա՛ւ իմանանք։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՐՏԱԳԱՂԹԻ ՀՈՍԱՆՔԸ

Այս խորագրով խմբագրականի մը ժէջ, Հայրենիք դիտել կուտայ. (1 դեկտ.).

— «Մինչեւ այժմ մեզ ծանօթ տեղեկութիւնները կ'ըսէին միայն, որ շատ Հայեր, իրենց գլուխը պահել կարենալու համար, Հայաստանէն կը հարկադրուին գաղթել դէպի Խորհրդային Միութեան միւս մասերը, Ատրպէյճան, Հիւսիսային Կովկաս, Թուրքեստան, Ուկրայինա եւ բուն Ռուսիա։ Այժմ, սակայն կ'երեւի թէ, Հայաստանէն գաղթել ուզողները Հասկցեր են, թէ Խորհրդային Միութեան միւս մասերուն մէջ ալ կացութիւնը Հայաստանէն շատ տարբեր չէ։ Ինգամ մը այդ տխուր եզրակացութեան գալէն ետքը՝ անոնք այլեւս ուրիշ ելք չեն գտներ իրենց Համար, բայց եթէ գաղթել Խորհրդային Միութենէն ալ դուրս, մինչեւ Հարաւային Ամերիկա, ուր որ քաց դռներ տեսնեն իրենց առջեւ։

Ցնորք զարմանար, որ Խորհրդային վարիչները ոչինչ կ'ընեն Հայերը Հայաստանի մէջ պահելու Համար։ Որովհետեւ ամէն անգամ որ Հայերը ցրուելու պատեհութիւն մը կը ներկայանայ, բոլշեւիկները, Հայ թէ օտար, ամէն կերպով այժ կուտան արտագաղթին, Հայաստանէն։ Այսպէս ըրին անոնք Ցիրակի աղէտին ժամանակ, երբ տասնեակ Հազարաւոր Հայեր փութով փոխադրուեցան Հայաստանէն Հեռու, լաւ գիտնալով Հանդերձ, որ Հեռացածները չպիտի վերադառնան այլեւս։ Այսպէս ըրին ու կ'ընեն անոնք այն Հայերու նկատմամբ, որոնք ամէն տարի Հարիւրներով եւ նոյնիսկ Հազարներով կը գաղթեն Ջանգեզուրէն, Ղարաբաղէն եւ ուրիշ Հայկական գաւառներէն դէպի օտար Խորհրդային երկրամասեր։ Այսպէս կ'ընեն անոնք վերջապէս այժմ, երբ Հայեր սկսած են գաղթել նաեւ արտասահման։

Ցատկանշական է, սակայն, որ Խորհրդային վարիչները այսպէս չեն վարուիր Թուրքերուն Հետ, Հակառակ անոր որ անոնցմէ շատեր կ'ուզեն գաղթել Թուրքիա։ Փաստերը ցոյց կուտան, որ բոլշեւիկները ամէն ջանք Թափեցին ու կը շարունակեն Թափել, որպէսզի Հայաստան վերադարձնեն Հանրապետական կառավարութեան օրով փախած Թուրքերը եւ անոնց կուտան ամէն կարգի արտօնութիւններ, որոնցմէ զուրկ կը մնան նոյնիսկ տեղական Հայերը։ Ակնէ զատ բոլշեւիկները միջոց չեն խնայեր Ազրկովկասի միւս մասերուն մէջ ալ Թուրքերը պինդ պահելու՝ Թոյլ չտալով որ անոնք շարժին իրենց տեղերէն եւ գաղթեն Թուրքիա, ուր կը ձգտին»։

ՅԻՍՈՒՆ ՀԱՅ ՈՐԲՈՒՀԻՆԵՐ ԿԸ ՄԵԿՆՒՆ ԿԵՍԱՐԻԱՅԷՆ «ՆԱԼԸՆ»ՆԵՐՈՎ

Կեսարիայէն կը գրեն Պոլսոյ թերթերուն.

— «Ցիսուն որբուհիներ, երեք Հսկող կիներու Հետ Ցամբայ Հանուեցան նոյ. 30ի ուրբաթ օրը կեսարիայէն Ուլու-Քըշլա, «Սահրա» պանդոկի տնօրէն Ալի աղայի առաջնորդութեամբ։ Ցուդարկ եկող բազմութիւնը այնքան խիտ էր որ շատ դժուարութեամբ կատարուեցաւ որբերը տեղաւորելու գործը։ Ներկայ էին ազգ. Խնամատարութենէն Գալֆաեան, Ձիվելեկեան եւ Շէքէրճեան էֆ.-ները, որոնք առտուն կանուխ ժամնաւոր օթոյով Թալասէն Առաջնորդարան եկող միս Հուսայիը գտան նոյն պաշտօնատան մէջ եւ միասին Հարկ Տղած կարգադրութիւնները ըրին Հապճեպով։

Մեր տղաքն ու աղջիկները բազմութեան խճողումէն դժուարաւ գտնելով իրենց Հայրիկները (Առաջն. փոխանորդ Սերովբէ քահ. եւ Սմբատ վ.) Հազիւ թէ կրցան իրենց երախտագիտական արցունքներով Թրջել անոնց ձեռքերը։ Ետքը օրուան ճոխ պաշարը տրուած էր անոնց մինչեւ մէջերին եւ Թերեւս աւելին՝ մինչեւ պէյրութ։ Շսկող կիներ եւ այրեր որոշուած էին տղոց Համար եւ լաւ պատսպարուած գացին Թուան աչքէ Հեռու։ Իսկ մնացածները 70ի կը Հասնին, որոնց Համար Առաջնորդարանը դիմումներ ըրաւ, որպէս զի օր առաջ անոնք ալ մեկնին ու մտնեն դպրոց, իրենց ապագան պատրաստելու Համար ընթերցուժով եւ արհեստով։ Որբերուն վրայ գլուխը մաքուր եւ կոկիկ էր, միայն ոտքերը «նալըն»ով գացին։

ՏՈՄՍԵՐ

ԲԱՌԵՐՈՒ ԻՄԱՍՏԸ

ԺՕՌԷՍ (Երեսփ. Ժողովին բեմէն).— ... երբ տեղեկացայ Թըրքական ֆարդերուն վայրագութեանց, երբ Հետեւեցայ ձորերուն մէջ տեղի ունեցած առաջին բաղխումներուն՝ Հայաստանի մշակներուն, Խաշնարածներուն եւ քիւրտ Թափառական աւազակներուն միջեւ, ինչպէս նաեւ կանոնաւոր եւ պաշտօնական ջարդարարութեանց որոնք յաջորդեցին... երբ կարդացի այդ ջարդերուն ահռելի մանրամասնութիւնները (Հոս՝ այդ մանրամասնութիւնները մի առ մի կը յիշուին) ... որոնք վերէն եկած Հրամանի մը իբր պատասխան, կը կատարուէին վճիռի մը գործադրութեան կանոնաւորութեամբ... (1896)։

Ֆ. ՊՈՒՅՈՆ (Յաւտարարութիւն).— ՖրանքեւԹրքական դարաւոր բարեկամութեան կապերը աւելի պիտի սեղմուին... եւայլն, եւայլն (1922)։

Ժ. ՓԻՈՒ (La Volonté *Թերթին մէջ*).— Շամբաւը կ'ուզէր որ ան (Ֆ. Պույեոն) իր Հանրային կեանքը, աւելի փայլուն քան նախանձելի, սկսի ապրիլ միլիոնատէր Թուրքի մը պաշտպանութեան տակ՝ որ Հիացած էր իր երիտասարդութեան, ինչպէս նաեւ իր Ցարպիկութեան վր ։։։

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ (Երեսփ. Ժողովի բեմէն).— Պէտք է գնահատել մեր բարեկամութիւնը եւ վախնալ մեր Թշնամութենէն (Սլաք Ֆրանսայի դէմ)։

Ե. ՆԱՏԻ.— (*Ճիմնուրիւէթի մէջ*) ... մենք այն ատեն ստիպուած պիտի ըլլանք Ֆրանսան Հետապնդել իբր յայտնի Թշնամի մը։

* * *

ընթերցողը նշմարեց որ այս քանի մը տողերուն մէջ, որոնց նմանները մէկ տարուան «ցառաջ»ի սիւնակները կարելի է լեցնել, Հարցը կը դառնայ Թուրքիոյ շուրջ՝ մօտէն կամ Հեռուէն։ Իսկ եթէ ընթերցողը Հարց տայ.

— Ատուած իմ, ի՞նչով սկսանք եւ ինչով կը վերջացնենք,

Այն ատեն այդ ընթերցողը պիտի նկատեմ դեռ խակ, միջազգային քաղաքականութեան նրբութիւններուն Թափանցելու Համար դեռ կոշտ, անտաշ։

ԵԴ. ԲԷՈՎՑԱՑԻ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Գիւղացիական Կարմիր Խորհրդարան

«Թայմզ»ի Ռիկայի Թղթակիցը կը հեռագրէ Թէ Մոսկուայի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ մեծ կարեւորութիւն կը տրուի այն «մասնաւոր խորհրդաժողով»ին, որուն առաջինը նիստերեղի ունեցաւ ուրբաթ օր, Կալինինի հրաւէրով։ Կալինին բոլոր գիւղացի պատուիրակները կազմակերպեց իբրեւ առանձին գիւղացիական խորհրդարան՝ «Ցիք» (Կարմիր Խորհրդարան)։

Կ'երեւի Թէ Ստալինականները դժգոհ են «Ցիք»ի որոշումներէն, եւ Կալինինի այս մասնաւոր խորհրդաժողովը իբրեւ ցոյց մը կը նկատեն։ Ժողովի ընթացքին բազմաթիւ գիւղացիներ ազատօրէն խօսեցան պետական, տեղական տուրքերու եւ գիւղացիներու միջեւ վէճերու երեսէն ստեղծուած ծանր կացութեան մասին, աւելցնելով որ իշխանութիւնները կը քաջալերեն այդ վիճակը։ Ըսին Թէ «կուլակ»ներու դէմ պայքար մղելու պատրուակին տակ, իշխանութիւնները կը քանդեն գիւղացի ամենաառողջ դասակարգերը։ Պահանջեցին որ վերջնապէս ճշտուի Թէ կառավարութիւնը ի՞նչ կը հասկնայ «կուլակ» բառով, քանի որ տեղական պաշտօնեաները զայն կը մեկնեն համաձայն իրենց անձնական հակակրութեանց եւ ո՛չ ոք ինքզինքը գերծ կը զգայ հալածանքէ։

Ուրիշներ գանգատեցան Թէ ելմտական գործավարութիւնը ապօրէն կերպով գրաւած է մաս մը այն տուրքերէն, որոնք գանձուած էին տեղւոյն վրայ՝ տեղական պէտքերու համար։ Սովահար շրջանի պատուիրակները գանգատեցան որ իշխանութիւնները պաշար չեն հայթայթեր եւ անօթութիւնը հետզհետէ կ'ածի, քանի որ տեղական պահեստները սպառած են։ Ուրիշ գիւղացի պատուիրակներ գանգատեցան Թէ շատ դժուար է գործուած ապրանքներ գտնել, ու եթէ գտնուին ալ, ահռելի գիներ կը պահանջուին, մանաւանդ հիւսուածեղէն եւ կաշեղէն ապրանքներու համար։

Խորհրդաժողովը այս օրերս կրկին պիտի գումարուի՝ գանգատներ ներկայացնելու եւ դարմաններ առաջարկելու համար։

Աֆղանները Ռուսերուն եւ Թուրքերուն դէմ

Լոնտոնէն կը հեռագրեն Թէ Աֆղանիստանի դէպքերը մեծ մտատանջութիւն առաջ բերած են պաշտօնական շրջանակներուն մէջ։

Կը հաստատուի Թէ Քապուլի օտարականները իրենց դեսպանատունները ապաստանած են, սակայն Աֆղանիստանի մայրաքաղաքին մէջ մնացուած եւրոպական Թաղ մը չկայ եւ օտարականներու կեանքը միշտ ալ վտանգի ենթակայ է։

Նոր լուրերու համաձայն, շարժումը հակաեւրոպական եւ հակաքրիստոնէական հանգամանք ստացած է։

Միւս կողմէ կը հաղորդեն որ ապստամբութեան պետերը մոլեռանդ իսլամներ են, որոնք զայրացած են մանաւանդ Ռուսերուն եւ Թուրքերուն դէմ։ Ռուսերուն դէմ՝ անոր համար որ վերջերս ցեղախումբերու վրայ կրակ բացող օդանաւերը ռուսական էին եւ աֆղան կառավարութեան տրամադրութեան տակ դրուած՝ խորհրդային կառավարութեան կողմէ, Թուրքերուն դէմ՝ անոր համար որ աֆղան բանակին կը հրամայեն մեծ մասամբ Թուրք սպաներ եւ Թուրք զինուորական մարմին մըն է որ ստանձնած է աֆղան բանակի վերակազմութեան հոգը։ Նաեւ անոր համար որ՝ Ամանուլլահ Թագաւորի եւրոպականացման ձգտումը կը վերագրեն քէմալական ազդեցութեան։

Առաքիոյ կռիւներուն շուրջ

Երուսաղէմէն «Տէյլի Էքսփրէս»ի կը հեռագրեն Թէ Անդրյորդանի Էմիր՝ Ապտուլլահ յուզումի մատնուած է իր արեւելեան սահմանին վրայ կատարուած խլրտումներուն հետեւանքով։ Չրամայած է վերակազմել իր արաբական լեգէոնը։ եթէ Հիճազի Թագաւոր Իպնը Սէուտի կողմէ ոեւէ յարձակում կատարուի իր հողին վրայ, անգլիական զինուորները, օդանաւերն ու զրահապատ հրասայլերն են որ շարժման մէջ պիտի դրուին։

«Քոթիտիէն»ի տնօրէնին վերադարձուիլը

Երէկ գրեցինք Թէ «կազէթ տիւ Ֆրան»ի խնդրին առթիւ հարցաքննուեցան նաեւ «Քոթիտիէն»ի եւ «Լա Ռիւմէօրի» տնօրէնները։ «Քոթիտիէն»ի հիմնադիր-տնօրէն Հանրի Տիւմէ հրաժարեցաւ տնօրէնի իր պաշտօնէն՝ երէկ առտուան «Քոթիտիէն»ի մէջ հրատարակուած յայտարարութիւնով մը, ուր կ'ըսէ.

«Այսօր կը զգամ Թէ՝ մեր կարգ մը բարեկամները կը մտածեն եւ կարգ մը ուրիշներ բացէ ի բաց կ'ըսեն Թէ իմ անձիս դէմ յարձակելով, Թերեւս ի վերջոյ պիտի հարուածեն մեր նաւը՝ իր կենդանի գործերով։ Ամէնէն առաջ ատկէ պէտք է զգուշանալ։ Չոս հետապնդուած գործը աւելի կարեւոր է քան անձերը։

«Ահա՛ Թէ ինչու կ'երթամ»։

Ինչպէս գրած էինք, «Քոթիտիէն» կ'ամբաստանուէր Թէ տարեկան 280,000 ֆրանք կը ստանար տիկին Հանօէն՝ ծանուցումներու համար։ Ակնէ զատ Տիկին Հանօի շրջաբերականները ղրկած էր «Քոթիտիէն»ի բաժանորդներուն։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՆԳԼԻՈՅ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ֆրանսական «Ընկերային եւ քաղաքական ուսումնասիրութեանց Ազգային կոմիտէ»ն որ բաղկացած է գանազան հոսանքներու պատկանող մեծանուն ժտաւորականներէ, կազմակերպած էր մասնաւոր ասուլիս մը, նախագահութեամբ Յերակոյտի նախագահ փօլ Ցուվէրի: Ասուլիսը նուիրուած էր Անգլիոյ նախկին վարչապետ եւ աշխատաւորական կուսակցութեան պետերէն Մաքտոնըլտի, որ խօսեցաւ իր կուսակցութեան վրայ: Ստորեւ կուտանք իր ճառին ամբողջական թարգմանութիւնը, իբր ժամանակակից քաղաքական մեծ կազմակերպութեան մը մասին կարեւոր փաստաթուղթ:

—Քանի օրերէ ի վեր, Փարիզ գալով ձեզ տեսնելու հնարաւորութիւնը առկախ կը մնար: Մեր վեհապետին հիւանդութիւնը մեր ժողովուրդին սրտին մէջ արթնցուց համակրական անձկութիւն մը, որ մեր ժամանակի ամէնէն նշանակելի արտայայտութիւններէն մէկն է: Ժամէ ժամ տեղեկագրերու հրատարակութեան սպասեցինք եւ պալատին վրայ տարածուող տուտուձը վախի ու դողի զգացումներով կը լեցնէր մեզ: Առանց իմնելու իր գրաւած պայծառ բարձունքէն, Ներին վեհափառութիւնը, այս օրերս մանաւանդ, մարդկային էակ մըն էր որ կ'արժանանար մեր յարգանքի հաւաստիքին եւ ժողովրդական համակրանքին:

Երկրի բոլոր կառավարիչներն ու իշխանաւորները կրնային իրաւամբ նախանձիլ դիրքին՝ զոր ճշմարիտ թագաւորը կը գրաւէ իր ժողովուրդին բոլոր դասակարգերուն մտածման մէջ:

Եւ անցեալ օր, երբ բժիշկները ուժն ի գործի մեզ յոյս ներշնչելու, մեծ եղաւ ազգին մխիթարութիւնը:

Մաքտոնըլտ գգալով, որ Աշխատաւորական կուսակցութեան պետի մը բերնին մէջ թերեւս խորթ կը հնչեն որ եւ է թագաւորի հանդէպ համակրանքի խօսքերը, կը շարունակէ ըսելով.

—Վստահ եմ որ սխալ չպիտի հասկնաք խօսքերուս իմաստը, եթէ ձեզ ըսեմ թէ՝ այսօր հոս կարենալ գալս այնքան ուրախութիւն կ'առթէ ինծի, որքան ձեր մէջ գտնուիլս:

Այսօր հոս եմ ձեզի խօսելու համար ո՛չ թէ քաղաքագէտի հանգամանքով, այլ իբրեւ մէկը որ չանցած է հասկնալ քաղաքական ծրագիրներու մակերեսը ծածկող իդէալներու եւ մտածումներու հոսանքները:

Իմ անձնական փորձառութիւնս ինձ սորվեցուցած է թէ ժողովուրդներու միջեւ ծագած թիւրիմացութեանց, եւ յաճախ ազգէ ազգ ուղղուած անարդար եւ գայրացկոտ յանդիմանութիւնները կէսէն աւելին յառաջ կուգան անկիզ, որ ուրիշները դատելու եկող անձերէն շատերը չեն փորձեր նախ իրենք զիրենք դնել անոնց տեղը: Փիլիսոփայական եւ տրամաբանական իմացականութիւնը չէ որ կը պակսի մեզի,այլ համակրանքի, թափանցման եւ երեւակայութեան ոգին: Զիրար լաւ հասկնալու համար՝ այնքան էական է բարի սիրտ մը ունենալ, որքան լաւ գլուխ մը: Անձնապէս շատ աւելի քննադատութեանց եւ դատաստաններու ենթարկուած եմ քան ուրիշ շատեր: Եթէ վիս քննադատողներէն 10էն 9ը գիտնային թէ որքա՛ն անմիտ են եւ որքա՛ն քիչ կը ճանչնան զիս, անշուշտ պիտի գադրէին: Դժնն է ազգերուն եւ անոնց միջեւ տիրող մրցակցութեանց համար: Որքան ատեն որ մարդիկ փոխադարձաբար, գիրար չհասկնան, իրենք զիրենք իսկ չեն հասկնար եւ անոնց յարաբերութիւններըչեն կրնար հաստատ հիմերու վրայ զետեղուիլ: Ահա թէ ինչո՞ւ ընդունեցի ձեր հրաւէրը, որպէսզի կարենաք բան մը սորվիլ այն կուսակցութեան մասին, որուն գլուխը կը գտնուիմ այս միջոցիս: Ներկայ աշխարհը աւելի նուազ վիպական տարրեր ունի քան անցեալը: Ներկայիս, պէտք է հաշուի առնենք մրցակցութեան, առեւտուրի, նիւթական գոյութեան ծանր իրականութիւնները եւ պէտք է ըմբռնենք՝ ժողովուրդին համար բարեկեցութեան իմաստն ունեցող քաղաքակրթութեան իմաստը: Արդ, բրիտանական աշխատաւորական կուսակցութիւնը մէկ տեսութեան մէջ կը միացնէ պետութեան արտաքին եւ միջազգային քաղաքականութիւնները: Գաղափարներու եւ ձգտումներու հասարակաց թել մը զանոնք կը միացնէ իրարու, կամ ուրիշ բառերով, մէկը միւսին ուրիշ մէկ երեւոյթն է: Իմ կուսակցութիւնս ծնած եւ զարգացած է իմ օրերուս: Զայն հիմնող համագումարին պատուիրակներէն մէկն ալ ես էի, եւ մինչդեռ ուրիշ որեւէ մէկը չկար կարծող թէ կ'արժէր անոր քարտուղարն ըլլալ, ես ստանձնեցի այդ աշխատանքը: Այդ օրերուն, կուսակցութեան տնտուկին մէջ, սանդիմ չկար եւ խորհրդարանին մէջ, ներկայացուցիչ մը անգամ չունէինք: Նոյն այդ կուսակցութիւնն է որ 1924ին կազմեց կառավարութիւնը, որ կը կոթնէր խորհրդարանի անդամներու 1/3ին վրայ միայն:

Ինչ որ ալ մտածեն այդ կառավարութեան վրայ, ան անշուշտ ապացոյցը տուաւ թէ Մեծն Բրիտանիոյ մէջ, աշխատանքը ի վիճակի էր վստահութիւն ներշնչելու եւ իշխանութիւնը ձեռք առնելու: Այսօր, ան կը ներկայացնէ պաշտօնական ընդդիմադրութիւնը եւ խորհրդարանի 610 անդամներուն մէջ, 160 կուսակից կը համբէ: Լրագուղիչ բոլոր ընտրութիւններուն մէջ, ուր յաղթանակի մը յոյսը կը ներկայանար, ան յաջողեցաւ շահիլ: Վերջին ընդհանուր ընտրութիւններուն, իրեն հաւաքած ամբողջ քուէներուն թիւն էր 5 միլիոն 423,589 եւ անկից ասգին, բոլոր այն շրջաններուն մէջ ուր պայքար մղ՛ր էինք 1924ին, տեղի ունեցող լրացուցիչ ընտրութիւնները գոյց կուտան թէ, այս թիւը անհամեմատ կերպով պիտի աւելնայ յառաջիկայ ընտրութիւններուն: Հանրութեան կարծիքն այն է թէ կրնայ ըլլալ որ աշխատաւորական կուսակցութիւնը հրաւիրուի կազմելու նոր կառավարութիւնը:

Մեծն Բրիտանիոյ մեր քաղաքական կուսակցութիւնները միշտ կազմուած են, հիմնուելով բնութեան եւ պատուիրակութեան կարգ մը ըմբռնումներու վրայ եւ այս ծրագրէն քաղելով կարգ մը եզրակացութիւններ: Անգլիացին Ֆրանսացիէն կը տարբերի անով որ կը սարսափի խոստովանելէ թէ ինք փիլիսոփայ է եւ կը նախընտրէ ինքզինքը ներկայացնել իբրեւ մէկը որ գործին մէջէն կ'ելլէ կաղն ի կաղ:

Ան ձեզմէ կը պահանջէ որ ինքը կոչէք «գործնական մարդ», որպէսզի կարծէք թէ ան իրերը չըմբռներ կանոնաւոր եղանակով: Բայց մեծ սխալ մըն է որ կը գոլանայ եթէ շիտակ ըլլար, իրեն պատիւ չպիտի բերէր: Բայց շիտակ չէ: Ինքզինքին հանդէպ անարդար է: Ճոն Լոքի փիլիսոփայութիւնը ներշնչած է իր ժամանակի կառավարութիւնները: Պէնթամ՝ օգտապաշտները, Հայր ու որդի երկու Միլսները՝ իրենց ուժն ու թափը տուած են արմատականութեան եւ ազատականութեան: Աշխատաւորական կուսակցութեան փիլիսոփայութեան հիմը կը կազմէ ընկերվարութիւնը: Մեզի համար ընկերվարութիւնը՝ ըմբռնումն է կազմակերպուած եւ օրկանական համայնքի մը, որ իր ձեռքերուն մէջ ունի ընկերութեան նիւթական եւ տնտեսական ուժը, այնպէս որ անհատը կարենայ հարստահարութենէն ձերբազատուիլ եւ բարգաւաճելու ազատութիւն վայելել:

Անգլիական ընկերվարութիւնը երբեք չէ ներկայացուցած միմիայն տնտեսական դաւանանք մը: Իրական փորձառութիւնէ եւ պատմական իրողութիւններէ բխած մարդկային շարժում մը եղած է: Զգացականութիւն մը չէ ան, եթէ ոչընկերային յեղաշրջութեան եւ գիտական ուսումնասիրութեան մէջ մասնաւոր տեղ չպիտի ունենար: Արդիւնքն է ուսումնասիրութեան մը, գործնական փորձառութիւններու:

Ճարտարարուեստական յեղափոխութենէն անմիջապէս յետոյ, իմացականութիւնը եւ ռամկավարական փորձառութիւնը ծնունդ տուին կատարելապէս փաստագի, շարք մը տնտեսական քննադատութիւններու, որոնք կ'ուղղուէին այն ժամանակի երիտասարդ եւ հուժկու դրամատիրութեան:

(1)

ԲԻՒՐՈԿՐԱՏԻԶՄ

Թիֆ.—Թիֆլիսի Պրոլետարէն նոյնութեամբ կ'արտատպենք հետեւեալ գրութիւնը, իբրեւ պատկեր մը խորհրդային բ...րքերու (24 նոյեմբեր).—

Երբ առաջին անգամ մտայ այդ հիմնարկութիւնը, սառը քրտինք պատեց ինձ: Ուղեցի հենց նոյն րոպէին ետ դառնալ, սակայն գործի անյետաձգելիութեան պատճառով ներս մտայ, բայց... ծնկներս դողացին:

Մօտեցայ մի աշխատակցի, որը մի դեղեցիկ աղջիկ էր, շրթունքները ներկած թունդ կարմիր գոյնով:

— Ընկեր... խնդրեմ վերցնէք, այս թուղթը ձեր հիմնարկութեանն է վերաբերում:

Նա գլուխը բարձրացրեց, շեշտակի նայեց աչքերիս եւ, ըստ երեւոյթին փիզիոնոմիաս չհասկանալով, դժգոհութեամբ գլուխը կախեց: Ես թուղթը դրեցի ուղղակի նրա առջեւ: Նա շարունակում էր գրել, ուշադրութիւն անգամ չդարձնելով ոչ ինձ, ոչ էլ թղթի վրայ:

«Լաւ»,— անցաւ մտքովս,— ինձ չհասանեց, ապա խեղճ թուղթն ի՞նչ է արել իրեն, թուղթն ինչո՞ւ չի վերցնում:

Ներկայութիւնս զգալ տալու համար, պինդ հազացի: Նա վեր նայեց եւ այս անգամ արդէն բարկութիւն ցայտող աչքերը յառեց ինձ վրայ...

— Տարէք այն ընկերոջը, ինձ չի վերաբերում այդ թուղթը:

Դնացի ցոյց տւած ընկերոջ մօտ ու թուղթը մեկնեցի նրան.

— Ձե՞զ է վերաբերում...

Առանց թղթին նայելու, փնթփնթաց.

— Ա՛յո՛:

— Դէ, պատասխանեցէք խնդրեմ, ես շտապում եմ:

— Հիմա՛:

Նա գլուխը կախած՝ շարունակեց գրել, կարծես մոռացաւ և՛ ինձ, և՛ թուղթը: Րոպէները թռչում են, սակայն... պէտք է համբերել...

Ճարահատ խորամանկութեան դիմեցի:

Գրպանիցս հանեցի «Սավոտակի» ծխախոտի տուփն ու մեկնեցի նրան:

— Ծխեցէք, խնդրեմ:

— Ա՛... շնորհակալութիւն, մէյրսի:

Ծխախոտը նա վերցրեց, դրեց սեղանին եւ դարձեալ շարունակեց գրել:

Խարամանկութիւնս չանցաւ... ափսոս ծխախոտս:

Նրան ինձ յիշել տալու վերջին միջոցը եղաւ լուցկու վառելը:

Լուցկին վառեցի, ծխեցի, ապա խնդրեցի, որ նա ծխի, եւ որովհետեւ սեղանի վրայ մոխրաման չկար ու պատին էլ գըրւած էր «չատակը չկեղտոտել», ստիպուած եղայ վառած լուցկին դնել տուփի մէջ, որով ամբողջ տուփը բռնկւեց: Ես յանկարծակիի գալով տուփը շպրտեցի սեղանին, որից եւ վախեցաւ պաշտօնեան:

— Ա՛հ, ի՞նչ էք անում, ի՞նչ էք անում, Աստուած իմ, գոչեց նա սարսափած: Ես վերին աստիճան անյարմար դրութեան մէջ ընկայ, բայց նպատակիս հասայ. դրանով պաշտօնեան լիշեց, որ խօսակից ունի, եւ իսկոյն վրայ բերեց.

— Ի՞նչ էք ուզում:

Ես ցոյց տւի թուղթը:

— Ա՛... դա տարէք քարտուղարին, ինձ չի վերաբերում:

— Ներեցէք, վրայ բերի ես ու հեռացայ:

«Ո՞րն է քարտուղարը», մտածում եմ ինքս ինձ ու պատասխանը չգտայ: Վերջը որոշեցի դէմքերին նայելով ճանաչել:

Սկսեցի զննել նստողների դէմքերը: Դիմացս նստած էր էն սիրուն օրիորդը, որն ըստ երեւոյթին գործ չունենալով, «ոեդիկուլ»ը բաց արած՝ թանձրացնում էր շրթունքների ներկը ու հետն էլ խորամանկօրէն, աչքի տակով, նայում էր դիմացի Չահիլ տղային:

«Սիրաբանում են», անցաւ մտքովս:

Սիրուն օրիորդից մի քանի քայլ հեռու նստած էր մի այծամօրուք բիձա ու սաղ մնացած մի քանի առանիներով երշիկի վերջին կտորներն էր ծամում:

Չէ, սա էլ չի:

Նրանից մի քանի քայլ հեռու ոտը ոտին գրած, սիրուն ձեռը երկար, թաւ մազերի մէջ թաղած, քաղցրահնչիւն փսփսուկով խօսում էր մեքենագրուհու հետ մի Չահել, գեղեցիկ տղայ: Նրա աչքերի մէջ փայլում էր սիրոյ հրհրատող կայծը: Ինձ մի րոպէ թւաց, թէ այդ աշխատակիցը մոռացել է ե՛ւ գործ, ե՛ւ պաշտօնատեղի ու, էսա հա, կը գրկի մեքենագրուհուն ու կը սեղմի կրծքին՝ նրանց շրթունքներն ա՛յնքան էին մօտեցել իրար, որ...

Ես զգայի, որ քարտուղարն անպայման սա պիտի լինի ու մօտեցայ նրան.

— Ներեցէք, սա...

— Սպասէք մի քիչ, կտրեց նա խօսքս:

— Ես շատ...

— Մի քանի րոպէ:

— Ընկեր, ես աշխա...

«Այսպէս գիշերւայ ժամը 10-ին «Ժոկէյ» կլուբում», շարունակեց նա փսփսալ մեքենագրուհուն...

Մեքենագրուհին գլխով հաւանութեան նշան արաւ ու նրանց ժպտուն, վաւաշոտ հայեացքներն ակամայից բաժանուեցին իրարից:

Մեքենագրուհին խեթ-խեթ նայեցաւ ինձ վրայ. զգացի, որ մտքում մի լաւ հայհոյեց, ապա բաց անելով ռեդիկուլը, սկսեց սպիտակ փոշին քսել առանց այն էլ Լրազացպանի նման ալ-բատ դէմքին:

Երիտասարդը շուռ եկաւ ու չափելով ինձ ոտից գլուխ, բարկացոտ տոնով հարցրեց.

— Ի՞նչ էք ցանկանում:

Ես թուղթը պարզեցի:

— Լաւ...

— Միայն շուտ, խնդրում եմ...

— Ո՞ր տեղից է:

— Կարդացէք, կ'իմանաք...

Նա թուղթը շուռ ու մուռ տրւեց, հազաց ու...

— Ներողութիւն, քարտուղարը ես չեմ: Տարէք քարտուղարին, ու նա շուռ եկաւ դէպի մեքենագրուհին:

Այս անգամ արդէն կատաղութիւնս եկաւ.

— Սա ի՞նչ խայտառակութիւն է, եղբայր, ամբողջ երկու ժամ է, որ ինձ փնտռել էք տալիս. վերջապէս ո՞րն է ձեր քարտուղարը...

Բոլորն ապուշ կտրած նայեցին ինձ:

— Քարտուղարն այստեղ չէ, լսեց սիրուն օրիորդի ձայնը. նա հինգ շաբաթով այլ տեղ է ուղարկւած:

— Իսկ ո՛վ է նրա տեղապահը, հարցրի ես:

— Ես եմ, լսեց մի ձայն:

Ես շուռ եկայ. դա սպիտակ ձեռներ ունեցող երիտասարդն էր, որը շարունակում էր իր սիրահարութիւնը մեքենագրուհու հետ:

— Դէ, խնդրեմ, կարդացէք այս թուղթը եւ բացատրութիւն տւէք:

— Ո՞ր հիմնարկութիւնից էք, ո՞վ էք եւ ի՞նչ էք ուզում:

— Բանգիւղատնտեսութիւնից,թեթեւ հեծելազօր...

Բոլորն էլ գոյնը նետեցին, սիրուն երիտասարդը յափշտակեց թուղթը եւ տեղից վեր կենալով, աճուռ հրամայեց ինձ:

Մեքենագրուհին ժպտաց ու սկսեց աշխատել:

Ներկած շրթներով աղջիկն աղերսալի հայեացքով նայեց ինձ ու պահելով «ոեդիկուլ»ը, շտկեց ու աշխատանքը շարունակեց:

Այդ ամօրուք ծերունին դեռ ծամում էր երշիկի վերջին կտորը:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԸ

ANTHOLOGIE DES POÈTES ARMÉNIENS

Պ. Ասատուր Նալբանդիքը զուրկ չէ թերութիւններէ, որոնցմէ մէկ քանին պիտի նկատէ որ հոս վեր հանենք:

Այդ աշխատութիւնը անշուշտ պատիւ կը բերէ Պ.Նալբանդին: Անոր գրքին մէջ հայ բանաստեղծութիւնն է որ կը ներկայացուի, եւ իբր այդ, անհամեմատ է որ երկուքին նուիրուած գիրքերէ էջեր գտնուին 250 էջանոց ժողովածուի մը մէջ:

Բամառ-Գաթիպան նոյնուած տողերուն մէջ, նախապէս ինչ տողը կը կարդայ un parfum de terroir, պէտք էր գրել terroir: Հոս terroirը, ինչպէս միշտ pays ի նշանակութիւն ունի:

Բառական թարգմանութիւնները այս գեղեցիկ կտորին մէջ վտարած է ամէն ներդաշնակութիւն:

Էջ 33.— Ou il montra belles qualités dramatiques. Սխալ: Պէտք էր դնել des qualités de dramaturge:

Էջ 36.— Les blessures de son coeur, rongées et profondes. Իրաւ որ շուարած եմ rongées բային տէրը փնտռելու: Բայց կարծեմ սիրտը պէտք էր ըլլայ:

Էջեր 39 եւ 41.— կամ Chant de liberté կամ Chant de la liberté երկուքէն մին ընտրելու էր: Սուրբ Խաչը թարգմանուած է Sainte Croix, քանի որ էջերէն Saint Jacques ով Սուրբ Յակոբ պէտք է հասկնալ:

Իմ կարծիքով լաւ պիտի ըլար անոնց հայկական անունները պահել եւ էջին տակ գրել թէ երկրին խորհրդանիշ թարգմանել խնդրով մը, եւ ի հարկին քանի մը տեղեկութիւններով ամբողջացնել:

Երկու Դաւթեաններու մասին շիկեմաշլեանի քերթուածին կայծող թարգմանութիւնը ներկայացնէն, եւ ընտրած կտորներն ալ դեղեցիկներէն:

Միայն էջ 71 կարդացի seigue les enfants, պէտք է գրել aux enfants: Էջ 72.— corps et mon âme sont plein de blessures,— ես պիտի թարգմանէի mon âme et mon corps sont couverts de blessures.

Anthologie des Poètes Arméniens տեղ լաւ էր դնել Anthologie poétique arménienne կամ Anthologie de la poésie arménienne: Այս սխալը Ֆրանսացիք ալ կ'ընեն, ծաղկաքաղի իմաստը չի յարգուիր:

Բանաստեղծները չէն որ կ'ընտրուին, այլ իրենց կտորները, որոնցմէ մէկ քանիները հաւաքելով կ'ունենանք anthologie մը:

Անցինք Նալբանդեանի կարճ ուսումնասիրութեան, ուր առաջին ընթերցումով հետեւեալ սխալները գտայ, որոնք կշիռ ունեցողներէն չեն, բայց եւ այնպէս...: Le cerveau égayé .. (էջ 12) պիտի նախընտրէի Le cerveau enflammé.—DesAlpesArméniennes (նոյն էջ) պէտք էր տալ նախ լեռներուն բուն անունը կամ անուանները ու յետոյ աւելցնել.Ces AlpesArméniennes.—Pulvérisait dans ses mains de fer les rochers (էջ 13): Հոս rochers շատ հեռու մնացած է, պէտք է դարձնել ու գրել. dans ses mains de fer pulvérisait les rochers, sur lesquels, de ses ongles, il dessinait des aigles.

Etait si aimé de son peuple qui à sa mort... (էջ 14), որո՞ւն մահուան, ժողովուրդի՞ն: Պէտք էր դարձեալ դարձնել ու գրել. A la mort du roi, très aimé de son peuple, nombre de person-

nes... — David, surnommé vincible (էջ 15) պէտք էր l'Invincible.—

Ինչո՞ւ գրել Khorèn, մինչ Khorène...: (նոյն էջ).— Էջին մէջ Տանդէի եւ Նարեկացիի բաղդատութիւնն ալ դասութեան ձեւափոխուելու կարօտի:

Փակագծի մէջ ըսել որ էջին մէջ Նաւարեան կը բացատրէ Ֆրանսայի ուժեղ ազդեցութիւնը հայկական բարքերուն վրայ: Այդ ազդեցութիւնը կարծեր թէ երկրին խորթ թափանցած ու բարքերը փոխութեան ենթարկած պետական կազմէն զատ ոչինչ կրած է կարծուած ազդեցութիւնը: Հայկական բարքերուն անկումի շրջանի մը չէին գտնուեր որ իւրացնէին տար ազդեցութիւն եւ կապարուէին անոնց մէջ: — l'honore beaucoup...(էջ 18). Ֆրանսա՞ն թէ Հայաստանը:

Պոլսոյ գրականութեան տպրած գործերը Նալբանդեան կ'որակէ charmantes et personnelles: Ի՞նչ կը նշանակեն երկու ածականները:

Նալբանդեան չի յիշեր պատճառը Ե. Օտեանը, ի շեր, ոչ Շիրվանզադէն, ոչ Օտեա՞նը...: Զօհրապին նուիրէ élégant ժանդիրը, վերջապէս Օշականը իր գրքով Նալբանդեանի ուշադրութեան արժանի չէ եղած: Բանի պարզապէս անուններու յիշատակութիւն մըն էր, դիպուկ անոնց անունն ալ գետնել երիշներու շարքին:

* * *

Առանց քննախնդրութեան սենք նաև որ Նազէնի Տէր Մկրտչեանի ու Շահազիզեանի պիտի նախընտրէինք վերջ ուածները, պիտի հրճուէինք Մեծարենցի ու Զարիֆեանի լերի լայն տեղ տրուած ըլլալուն եւ անոնց շռայլուած տողերուն համար, եւ իբր այդ, անհամեմատ է որ երկուքին նուիրուած գիրքերէ էջեր գտնուին 250 էջանոց ժողովածուի մը մէջ:

Բամառ-Գաթիպան նոյնուած տողերուն մէջ, նախապէս ինչ տողը կը կարդայ un parfum de terroir, պէտք էր գրել terroir: Հոս terroirը, ինչպէս միշտ pays ի նշանակութիւն ունի:

Բառական թարգմանութիւնները այս գեղեցիկ կտորին մէջ վտարած է ամէն ներդաշնակութիւն:

Էջ 33.— Ou il montra belles qualités dramatiques. Սխալ: Պէտք էր դնել des qualités de dramaturge:

Էջ 36.— Les blessures de son coeur, rongées et profondes. Իրաւ որ շուարած եմ rongées բային տէրը փնտռելու: Բայց կարծեմ սիրտը պէտք էր ըլլայ:

Էջեր 39 եւ 41.— կամ Chant de liberté կամ Chant de la liberté երկուքէն մին ընտրելու էր: Սուրբ Խաչը թարգմանուած է Sainte Croix, քանի որ էջերէն Saint Jacques ով Սուրբ Յակոբ պէտք է հասկնալ:

Իմ կարծիքով լաւ պիտի ըլար անոնց հայկական անունները պահել եւ էջին տակ գրել թէ երկրին խորհրդանիշ թարգմանել խնդրով մը, եւ ի հարկին քանի մը տեղեկութիւններով ամբողջացնել:

Երկու Դաւթեաններու մասին շիկեմաշլեանի քերթուածին կայծող թարգմանութիւնը ներկայացնէն, եւ ընտրած կտորներն ալ դեղեցիկներէն:

Միայն էջ 71 կարդացի seigue les enfants, պէտք է գրել aux enfants: Էջ 72.— corps et mon âme sont plein de blessures,— ես պիտի թարգմանէի mon âme et mon corps sont couverts de blessures.

ԻՄԴԵ ԳՎԻԴՈՊԻ ՀՎ

ՀԱՅԵՐԵՆ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ Ե. ՉՈՒՐՊՅԱՆԸ

— Ես քեզ, հարգելի ընկերս, ոչ մի կերպ չեմ կարող ներել, որ դու ինձ ամբողջ երեք ամիս ստիպեցիր սպասել քո պատասխանին։ Ես կարծում էի, որ դու ինձ ընդհանրապես չես սիրում։ Ես ամեն օր գրում էի քեզ, իսկ դու ոչ մի տող չգրեցիր։ Ես ամեն օր ուզում էի գնալ քեզ մոտ, բայց ամաչում էի։ Ես ամեն օր ուզում էի ինքնասպան լինել, բայց վախենում էի։ Ես ամեն օր ուզում էի...

— Լռի՛ր, խնդրեմ, լռի՛ր, ես ամեն ինչ գիտեմ։ Ես ամեն ինչ գիտեմ, ինչ որ դու ուզում էիր անել։ Ես ամեն ինչ գիտեմ, ինչ որ դու ուզում էիր ասել։ Ես ամեն ինչ գիտեմ, ինչ որ դու ուզում էիր գրել։ Ես ամեն ինչ գիտեմ, ինչ որ դու ուզում էիր ինձ հարցնել։ Ես ամեն ինչ գիտեմ, ինչ որ դու ուզում էիր ինձ պատմել։ Ես ամեն ինչ գիտեմ, ինչ որ դու ուզում էիր ինձ խոստովանել։ Ես ամեն ինչ գիտեմ, ինչ որ դու ուզում էիր ինձ հայտնել։ Ես ամեն ինչ գիտեմ, ինչ որ դու ուզում էիր ինձ ասել։ Ես ամեն ինչ գիտեմ, ինչ որ դու ուզում էիր ինձ

Ոստիկանութիւնը երէկ կնքեց Հանրի Տիւմէի գրասենեակը եւ կը կարծուի թէ նախկին տնօրէնը պիտի ձերբակալուի։

«Լա Ռիւմէօր»ի տնօրէն ժորժ Անքէթիլի յայտարարութեանց վրայ, երկու նոր մեղսակիցներ եւս մէջտեղ ելան, երկուքն ալ Հրեայ՝ Էտկար Վէյլ եւ Ապրահամ Հանտվերկեր, վերջինը առաջինին փեսան։

Աւտնք հարցաքննիչ դատաւորին ներկայանալով բացատրեցին թէ սեպտեմբերի վերջը 100.000 ֆրանք դրամագլուխով ընկերութիւն մը հիմնած էին՝ սակարանական գործերով զբաղելու համար։ Վէյլ ամսական 4000 ֆր. կը ստանար, փեսան քիչ մը պակաս։ Ունէին 53 յաճախորդներ եւ օրական մօտ 300 ֆրանք միջնորդչէք կը գանձէին։

Ընկերութիւնը կազմուած էր Տիկին Հանօի խորհրդական փաստաբան Հէրանի միջոցով։ Դրամագլուխը վճարած էր Տիկին Հանօ, որ ընթացիկ ծախքերու համար տուած էր նաեւ 150.000 ֆրանք։ Այս ընկերութիւնը պայմանագրութիւն մը կնքած էր ժորժ Անքէթիլի հետ, անոր ապահովելով 500.000 ֆրանք իբրեւ ծանուցումի փոխարժէք առաջին տարուան համար եւ «Լա Ռիւմէօր»ի միջոցով եկած գործերուն վրայ ալ 100ին 20 շահ։

— Դո՞ւք վճարեցիք 500,000 ֆրանքը «Լա Ռիւմէօր»ի։

— Ո՛չ, տիկին Հանօ արդէն վճարած էր այս գումարը Պ. Անքէթիլի։

— Ուրեմն ձեր ընկերութիւնը հիմնուած էր պարզապէս արդարացնելու համար տիկին Հանօի կողմէ նախապէս Պ. Անքէթիլի վճարուած գումարնե՞րը։

Հրեաները խոստովանեցան որ իրենք միջանկեալ մարդեր էին՝ Տիկին Հանօի գեղծարարութիւնը ծածկելու համար։ Հարցաքննիչ դատաւորը զանոնք ամբաստանեց իբրեւ դրամաշորթութեան մեղսակից։ Հրեաները բողոքեցին։ Դատաւորը ըսաւ թէ փառք պէտք է տան որ զիրենք ձերբակալելով Սանթէի բանտը չի դներ։

*** Շաբաթներիս մօտ էկպէլ գիւղին մէջ Սէզար Հուլէն անուն 60 տարեկան Ֆրանսացի մը, որ ամբողջ հարստութիւնը «կազէթ տիւ Ֆրան»ի արժեթուղթերուն յատկացուցած եւ կործանած էր, ջրային նոպայի մը մէջ նախ սպաննեց իր քոյրը, յետոյ անձնասպան եղաւ։*

ՅՈՅՑ ՆԱԽԱՐԱՐԻ ՄԸ ԴԷՄ

Մօտ հարիւր արքայական երիտասարդներ առջի իրիկուն ժամը 6.30ին երկրագործական նախարարութեան առջեւ երթալով ցոյց կատարեցին եւ պահանջեցին որ նախարար Հէնրսի հրաժարի։ Ցուցարարները նախարարութեան ապակիները ջարդ ու մուրճ բրին։ Ոստիկանութիւնը շատ ուշ հասաւ եւ չկրցաւ ոեւէ ձերբակալութիւն կատարել։

Անգլիացի գործարարներ դէպի Ռուսիա

Լոնտոնէն կը հեռագրեն.— Անցեալ յուլիսին խորհրդային կառավարութիւնը հրաւէր ուղղած էր անգլիական զանազան ճարտարարուեստներու ներկայացուցիչներուն, որպէսզի Ռուսիա երթան՝ անձամբ քննելու համար երկրին տնտեսական կացութիւնը եւ խորհրդակցելու համար խորհրդային վարիչներուն հետ թէ անգլիական դրամագլուխները ի՛նչ պայմաններու մէջ կրնան մասնակցիլ ռուսական ձեռնարկներուն։ Կը կարծուի թէ գործարանատէրերը պիտի պատասխանեն այս հրաւէրին, որուն հակառակ չէ կառավարութիւնը, պայմանաւ որ այդ պատուիրակութիւնը ոչ-պաշտօնական հանգամանք ունենայ, եւ ոեւէ կերպով յանձնառութեան տակ չդնէ անգլիական կառավարութիւնը։

Փարիզի խորհրդային գործակատարը հաւաստած է «Ինկլիշ Ռըվիու»ի տնօրէնին,— որ կը կազմակերպէ այս առաքելութիւնը,— թէ խորհրդային իշխանութիւնները ամէն դիւրութիւն պիտի տան Անգլիացիներուն՝ ուզած տեղերը երթալու համար եւ անոնց պիտի հաղորդեն պահանջուած բոլոր թիւերն ու վիճակագրութիւնները։

Օսմանեան Հանրային Պարտք

Օսմանեան Հանրային Պարտքի օտար բաժնեէրներու ներկայացուցիչները Փարիզի մէջ գումարուելով, խորհրդակցութիւն մը կատարեցին՝ Էնկիւրիի Ագգ. Մեծ ժողովին կողմէ 1928 յունիս 13ի համաձայնագրին վաւերացման առթիւ։ Քուէարկեցին բանաձեւ մը, որով Խորհուրդը ձեռք պիտի առնէ կարելի բոլոր միջոցները՝ որպէս զի համաձայնութեան տրամադրութիւնները լիովին գործադրուին։ Խորհուրդը յոյս կը յայտնէ թէ շուտով պիտի կարգադրուին նաեւ այն վերապահումները, որոնք եղած են Էնկիւրիի Խորհրդարանին կողմէ։

«Թայմզ»ի Փարիզի թղթակիցը դիտել կուտայ թէ բաժնետէրերու այս բանաձեւը ո և է կերպով չի լուսաբաներ խնդիրը, որ անորոշ կը մնայ։ Կ'ըսէ թէ անցեալ յունիսին երբ Փարիզի մէջ բաժնետէրերու եւ Թուրք կառավարութեան ներկայացուցիչներուն միջեւ ստորագրուեցաւ համաձայնագիրը, ընդհանրապէս կասկած կը տիրէր թէ բաժնետէրու շահերը լաւ չեն պաշտպանուած։ Այժմ կը տեսնուի որ, կ'ըսէ թղթակիցը, այդ վախերը անհիմն չէին. առաջին կտրօնի վճարումը դարձեալ պիտի յետաձգուի, իսկ վերապահուած կէտերը տեսակ մը իրաւաբանութեան պիտի ենթարկուին։

*** «Աժանս էքոնոմիք է Ֆինանսիէր»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը հաղորդէ որ վերապահուած կէտերը կը վերաբերին բացառձակապէս Հանրային Պարտքի մօտ գտնուած դրամներուն, որոնց հարիւրին 62ը պիտի յատկացուին Օսմանեան Հանրային Պարտքին, իսկ մնացեալ հարիւրին 38ը Թուրքիոյ ժառանգորդ երկիրներուն պարտքին։*

Պայմանագրութիւնը որոշ չըլլալով այս մասին, Թուրքիա իրեն կը վերապահէ շահագրգռուող երկիրներու հետ (եւ ոչ թէ բաժնետէրերուն հետ) համաձայնութեան գալ՝ ճշտելու համար այդ դրամներու սեփականութիւնը։

Երկրորդ վերապահումը կը վերաբերի այն զեղծումին, որ կատարուած է պատերազմի ընթացքին՝ թղթադրամ տպելու առթիւ։ Հաստատուած է թէ աւելի քանակութեամբ թղթադրամ հանուած է շրջաբերութեան։ Թուրք կառավարութիւնը Օսմ. Հանրային Պարտքի Խորհուրդի աջակցութիւնը կը խնդրէ՝ լուսաբանելու համար այս խնդիրը։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

կը հրաւիրէ փարիզի եւ շրջանի ընկերները այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին ֆաֆէ օ ֆլեռ տը Լիւնի վերնայարկը։ Ընտրութիւն պատգամաւորներու եւ խիստ կարեւոր օրակարգ։

ԸՆԿԵՐԱ-ՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ-ԹԷՅԱՏԵԼԱՆ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած՝ Լիոնի Հ. Յ. Դ. Քեռի խումբի կողմէ

Այս երկուշաբթի իրիկուն Café du nouveau Centreի վերնայարկը

7 Place du Pont

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ «ՌՈՍՏՈՄ» ԴՐԱՍԱՐԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

22 Դեկտ. Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ, Chalet Edouard*ի երկու շքեղ սրահներուն մէջ, 31—33* Rue Manin *կամ 93* Ave. Secrétan, Métro Buttes Chaumont *կամ* Combat.

Բանախօսութիւն, երգ, նուագ, արտասանութիւն, զուարճալի հայկական եւ եւրոպական պարեր եւ ճաշ-պանակ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախանձեռնութեամբ Շաճնոյ Հայր. միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին

Նախագահութեամբ ԳԵՐ. ԳՐ. ԵՊԻՍԿ. ՊԱԼԱՓԵԱՆի

ի նպաստ Նոր Հաճընի շինութեան ֆոնտին

Այս Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին Րիւ Շաբ, Պօն թէաթրի մէջ

կը ներկայացուի՝ ՀԱՃՆՈՑ ԱՆԿՈՒՄԸ *(տրամ 7 արար)*

«Ա. Ե. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՕՐ»Ը ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Այս Երկուշաբթի գիշեր ժամը 8.30ին, 83 Rue Chapel *սրահը*

կը ներկայացուի՝ ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆԻ «ՀԷՖԵԱԹ»Ը

ԵՒ ԽՈՅՏՈՒՂԻՏ ԴԵՂԵՑԿՈՒՀԻՆ (Զաւեշտ)

Գեղարուեստական ճոխ բաժին *Գիները սովորական*

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՍԿԱՈՒՏՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

կը Նախագահէ՝ Պ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

կը մասնակցին Ֆրանսական եւ օտար միութիւններ

բանախօսութիւն, ներկայացում եւ նուագախումբ

23 դեկտ. կիր. ժամը 2.30ին, Union de Parisի սրահին մէջ

14 Rue de Trévise *ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ*

ՏԻԿՆԱՆՑ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Փարիզի Հայ Տիկնանց Մի՛ութեան Որբերու Օգնութեան ժամանակաճիւղին տարեկան պարահանդէսը՝ այս Շաբաթ գիշեր ժամը 10ին, Salle Hoche*ի մէջ*, 9 Ave. Hoche, Paris. (Métro Gourcelles):

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅՈՒՐԵԿՈՅԹ

30 Դեկտեմբեր կիրակի ժամը 3ին

Salle Chopin (Pleyel) 252 Rue Fbg. St. Honoré, Métro Ternes

Նախաձեռնութեամբ՝ ԴՈՐՈԹԱՍԼԻՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ի նպաստ իր վարժարան-որբանոցի

Շովանաւորութեամբ ՏԻԿ. ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆի

կը մասնակցին.— Տիկիններ՝ Ս. Վեպէր, Ռ. Պատմագրեան, եւ Օր. Յակոբեան։

Խմբերգներ՝ վարժարանի երգչախումբին կողմէ, դեկավարութեամբ Պ. Ա. Պատմագրեանի եւ մասնակցութեամբ «Գուսան»ի։

Հայկական պարեր *Օրքէստրի ընկերակցութեամբ*

Տոմսերը այժմէն կը ծախուին Ֆլորիա ճաշարանը։ Գիները 10.30 ֆր.

Հ. Յ. Դ.

Իսի-լէ-Մուլինօի Վրաժեան կռիւէի ընկերա - համակրական դասախօսութիւնը այս կիրակի ժամը 3ին, 164 Ave. Verdun*։ կը դասախօսեն՝ ընկերներ՝ Ս. Տէր-Թովմասեան եւ Օհան Կարօ։*

Մարսէյլի Պատ. միութեան հրապարակային դասախօսական եւ վիճաբանական ժողովը՝ այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին ձանօթ հաւաքատեղին։ Նիւթ՝ վիճաբանութեանց շարունակութիւն։ Կը նախագահէ ընկ. Ա. Աբօեան։ Կը հրաւիրուին բոլոր համրենակիցները։

Մուտքը ազատ է։

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ կը հրաւիրուի Օր. Արաքսի Թորոսեան։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի վարդան Ա. Միրզաղեան որ կը գտնուէր Բուէնոս Այրէսի (Պոլիս) որբանոցը։ 1923ին փոխադրուած է Քօրֆու (Յունաստան)։ Իմացնել իր եղբօր Խաչատուր Ամիրզադեանի, 251 Calle Grecia, Cerro, Montevidco, Uruguay:

Կը խնդրուի յունահայ թերթերէն արտատպել։

կը փնտռուի

գրաշարութիւն կամ մեքենավարութիւն սորվիլ ուզող երիտասարդ մը։ Դիմել՝ Imprimerie Artistique, 42 Ave. de la Jonquière, Nord Sud: Marcadet-Balagny.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

գրաշարի աշակերտ մը։ Մնա, յուն գործ։ Դիմել՝ Յառաջի։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԷՆ

Ի գիտութիւն Մերազնեայ Ժողովրդեան կը ծանուցուի որ այս Կիրակի օր, Հանդիսաւոր կերպով պիտի կատարուի Մէկնե-Անթուան թաղամասի Քամփեռը Ժրէզի նորակառոյց Ս. Մատրան օծումը։

Նոյն օրը Առաջնորդ Սրբազանը պիտի մատուցանէ Եպիսկոպոսական Ս. Պատարագ եւ պիտի կատարէ Մատրան օծումը, յանուն Ս. Կարապետի։

Կը հրաւիրուի քաղաքիս եւ արուարձաններու Հայ բարեպաշտ ժողովուրդն, որպէսզի փութայ ներկայ ըլլալ սոյն օրուան եկեղեցական բացառիկ հանդէսներուն, առ ի մխիթարութիւն իւրեանց եւ առ ի քաջալերութիւն նոյն գիւղի եկեղեցաշէն մեղսաւոր Հայ ժողովրդեանս։

Սկզբնաւորութիւն եկեղեցւոյ ժամը 7.80ին, Ս. Պատարագի 9.30ին։

(կնիք)

Հաճընոյ Հայր. Միութեան Շաբաթ Մասնաճիւղին կողմէ հրապարակ ելաւ

«ՀԱՃԸ» ՊԱՏԻ ՕՐԱՑՈՅՑԸ

Հաճընոյ տեսարանով եւ յատկապոխականներու նկարներով, ի նպաստ նորաշէն Հաճընոյ ֆոնտին։

Ցրանսա 3 ֆր., արտասահման 4 ֆրանք։ Դիմել՝ A. Eulmez, Canton, No. 305, H. F., Chaese Isère, France.

ՏՕՔԹ. Ա. Ս Ա Լ Ա Ն

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՔԹԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՓՈՒՄԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վիներական ախտերու

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով

ցօդացաւ, ջղացաւ (Sciatique), նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրացաւ

Թիւն (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

ՔԱՊԱՐԷ ՍԹԱՆՊՈՒԼ
CABARET STAMBOUL

46, RUE NOTRE DAME DE LORETTE Tél. TRUD. 51-53

Ուր ամէն օր ժամը 5էն մինչեւ առաւօտ պիտի գտնէք գուտ հայկ. եւ արեւել. ամէն տեսակ կերակուրներ, ըմպելիներ, խիստ ժողովրդական գիներով։ Օդի՝ 3 ֆր. մէզէով։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՈՒԱԳԱԽՕՒՄԲ ՈՒ ՁԱՁՊԱՆ

Կը նուագեն՝ուտի Շաճի թէթիկ, դանունի Նասիպ, քէմանչի Մ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ ՄԻՆՉԵՒ Լ.ՈՅՍ

Կը նուագէ նաեւ յայտնի թառիստ ԺՈՐԺ ՇԱՀՊԱԶԱՐԵԱՆ

վարիչ-ՏՆօրէն՝ ՄԿՐՏԻՉ ՄԿՐԵԱՆ

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

17 Rue Lamartine, PARIS (9e)

Թել. Trudaine 92—47, Մէթրօ՝ Cadet, Nord Sud, N. D. de La

Ամէն օր 14-19 կիրակի եւ տօն օրեր 10-12 *և ժամադրութեա*

ՄՈՆՄԱՐԹՐԻ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԼՈՒՐՋ ՀԱՅԿ. ՃԱՇԱՐԱ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԵՒՈՆ

Ուր պիտի գտնէք ճաշեղ եւ խնամքով պատրաստուած ա-խորժահամ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ եւ անուշեղէններ շատ դիւրամատչելի եւ ինայողական գիներով։

Սրահը կը տրամադրուի խիստ դիւրամատչելի պայմաններով հարսնիքներու եւ ամէն տեսակ խնճոյքներու համար։

36 Rue Polonceau Paris (18e). *Մէթրօ Պարպէս կամ Շաբ*

ՏԷր եւ ՏՆօրէն ՂԵՒՈՆԴ ՁԱՓԱՐԵԱՆ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՏԷր եւ ՏՆօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քիթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 12։ Կիրակի 9—12։

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՆՈՐ ՁԵՌՔ

ԱՅՍ ՅԱՆԿԻՆ ՄԻՋՉԷՆ 100 ՖՐ.ԷՆ ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ %30 ՁԵՌՔ

ԻՍԿ 50 ՖՐ.ԷՆ ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՌՆՈՂԻՆ % 15 ՁԵՌՔ

Իմ ընկերս 7.50, Վարժապետին աղջիկը 18, Մանօն Լէսքօ 15, Ռոպէն պանդոկը (2 հատ.) 15, Լիլիդն ու Արտակ 10, Միքէլի սիրարկածը 5, Գային բարերար 4, Յեղափոխութեան մակաբոյծները 5, Անշնորհ սերունդ մը 8, Աւազակապետը 25, Կրասկեէլլա 8, Փոթորիկը 2, Թուրաց ժողով 2, Առաքելոց վանքին կուիւը (պատմուճէ զօր. Անդրանիկ 12.50, Հայերու քնաջնջումը 6, Սիրելու եւ սիրուելու արուեստը 3, Նահապետականի հերոսամարտը 10, Լոնգոսի հովուավէպը 8, Մելիչա Հանըմ 5, Սատանայ 2, Վերադարձը 3, Պըլ-Պուդի (Օքէրէթ) 9, Թուածնէր (Դուբեան) 5, Աքու Լալա Մաշարի 5, Լոյս Զուարթ 3, Յաքէթ 10, Արարատ Այբենարան ընթերցարան 3, Հայ. քերական 2, գարաններ 3, 25, 30, Երազահան 5, 6, 10, Ֆրանս. խօսակցութիւններ 5, 6, Լուսաբեր այբենարան 5։

Պահանջեցէք մեր գրացուցակը անբաղդատելի գիներով, ինչպէս ամէն տեսակ բառարաններ, գիտական եւ առողջապահական գիրքեր, նամակներ Կոմիտաս վրդ.ի, Սրուանձտեանցի, Զուշտճեանի, Չոպանեանի, եւայլն։

Դիմել՝ Madame SÉVOUNI, 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

կազմարար կազմարարական ամէն տեսակ աշխատանք, մասնաւորաբար լիւքս գիրքեր, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ Դիմել՝ *Ժիրայր Մուշէղեարեանի, 37* Rue des Fleurs, Viroflay, (S. et O.).

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵ՝

96 r. Rivoli, *Մէթ.* Շաթլէ։ *Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանումը արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապտուածառ։ Խղճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12։*

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

E. STEFIKI

Վկայեալ իրաւագէտ, դաքականագիտութեանց վարժարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris (16e)

Հեռ. Passy 72.56

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ԱՄԵՆԱԿԱՐԳ ԳՈՐԾ ջոցի մէջ Ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները։

կ'ընդունի ամէն օր կէսէն վերջ ժամը 4—7.

ՁԵՐ ՇԱՀԸ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ՈՐ ՄԵՋԻ ՎՍՏԱՀԻՔ ՁԵՐ

ՀԱՇՈՒԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ . . . . ԵՒ . . . ՏՈՒՐՔԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԵՐ

Դ. ԹԱՔԻՐԵԱՆ

ՓՈՐՁԱԿՈՒՈՒ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ

19 RUE HENRI MONNIER PARIS (IXme)

Տոմարներու կազմակերպութիւն, Հաշուեկշիռ եւ ֆաշուենկնութիւն, Դիզուած հաշիւներու արձանագրութիւն.

ԱՄԻՍԸ 75 ՖՐԱՆՔ

Ամէն տեսակ տուրքերը ժամանակին յայտարարենք, Թուղթերը կը քննենք տնտեսական պիմուճները ժամանակին եւ տակաւ կերպով կը կատարենք։

ԾԱՆՕԹ.— Բոլոր առեւտրականներուն կը յանձնարարենք մեր մասնաւոր սիստէմը, որ կը դիւրացնէ տուրքի բոլոր պահանջները։ Եւ առեւտրական ցուցակը կը յայտնէ ուզուած վայրկեանին։ Ընդունելութեան ժամեր՝ 5—7։

Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
21
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
1928

21 DÉCEMBRE 1928

Տարի Թիւ 835

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՐԱՒԱԿԱՆ ԽՕՍՔ

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԽԼՐՏՈՒՄՆԵՐԸ

Յառաջդէպ Արեւելքի ուրիշ մէկ վառարանն է Արաբիան, ուր անջատուած Թուրքիայէն, կ'եփի ինքն իր մէջ, մանաւանդ 1920էն ի վեր։

Նոր պետերը հակասական լուրեր հաղորդեցին նոր դէպքերու մասին։ Մէկդի դնելով մանրամասնութիւնները, կը տեսնուի որ այս անսահման տարածութեան մէջ ալ — մէկ միլիոն քառակուսի մղոն — վերջնական վիճակ հաստատուած չէ տակաւին։ Զանազան ցեղապետներ եւ «Մարգարէի յաջորդներ» շարունակեն դաւել իրարու դէմ, եւ հողեր ու գահեր կ'անցնեն ձեռքէ ձեռք։

Իպնը Սուուտի վերջին յաղթանակէն յետոյ, որ յանգեցաւ Ասիրի եւ Մէկքէի գրաւման եւ Շէրիֆ Հիւսէյնի տղուն Ալիի հալածանքին, կը կարծուէր թէ կարելի պիտի ըլլայ հաստատել խաղաղութիւն եւ միաձոյլ իշխանութիւն։

Անկէ ի վեր պատահած դէպքերը ցոյց կուտան թէ ոչինչ կատարած է արաբ «շէրիֆ»ներու եւ ցեղապետներու հոգեբանութենէն, եւ մրցակցութիւնն ու արիւնահեղութիւնը պիտի շարունակուին մինչեւ ծայրը։ Մինչեւ որ արաբ ժողովուրդը գիտակցութեան հասնի եւ կարենայ վարել իր ճակատագիրը։

Այսօրեայ ալ, օտարին մատն է որ կը խառնէ անվերջ, կը դրդէ եւ մէկը միւսին դէմ կը հանէ, կը հրապուրէ, կը վարձէ եւ կը սպառէ։ Եւ այս ճակատին վրայ եւս, առաջին դիծերը բռնած են Անգլիան եւ Ռուսաստանը։ Շահագրգռուած է նաեւ Ֆրանսան (Սուրիա), բայց առաջին երկուքն են որ տուն կուգան ու՛ր եւ է շարժուելէ, կամ կը ճգնին խափանել զայն։ Մեծ Բրիտանիան, եթէ Ֆրանսան կարենայ պահպանել հաւասարակշռութիւնը, եւ պահել իր գոհաւէտութիւնները։

Շէրիֆ Հիւսէյնին Անգլիոյ հաւատարիմն էր, դեռ պատերազմի օրերէն, ինչպէս եւ Ֆէյսալը։ Երբ վէհապիները ապստամբեցան եւ Իպնը Սուուտ քշեց Ալին, Մեծն Բրիտանիան ալ, համաձայն իր վաղեմի սովորութեան, լքեց բարեկամը անցաւ յաղթականին կողմը։ Այսօր է բրիտանական դիւանագիտութեան ամբողջ գաղտնիքը,— երես դարձնել բարեկամէն (քանի որ բարեկամ է եւ թշնամութիւն չի կրնար ընել), լեզու գտնել ուժովին հետ։ Մ. Քէմալը հանդիսաւորապէս կոչակոչեցաւ բրիտանական խորհրդարանին մէջ, բայց ոչ յաղթեց, մոռցուեցան և՛ Յունաստանը, և՛ Հայաստանը, Ասորիները, և՛ Քիւրտերը։

Միջերկրային թերթերը դիտել կուտան թէ՝ վերջին դէպքերուն հեղինակն ալ Մեծն Բրիտանիան է։ Կը բացատրեն թէ անոր վախնայ Իպնը Սուուտի յաղթական գնացքէն եւ ծաւալուելէն, գտնելով վտանգաւոր գտնելով Պաղտատի եւ Պասրայի, ինչպէս եւ Անդրյորդանանի եւ Պաղեստինի ապահովութեան համար։

Օրուան լուրերուն համաձայն, զանազան ցեղեր ապստամբած են Իպնը Սուուտի դէմ, Անգլիոյ դրդումով։ Իսկ ուրիշ տեղեկութիւններէ կը հաւաստեն թէ՝ ընդհակառակն Չիճազի թագաւորն է որ առիթէ կը փնտռէ Եէմէնը եւ Անդրյորդանանն ալ ուտելու եւ կցելու իր կայսրութեան։

Ինչպէս ըսինք, ասոնք մանրամասնութիւններ են։ Գլխաւորը բրիտանական կայսրութեան պայքարն է, իր աշխարհաքաղաքական խարիսխը ամրապնդելու համար։ Իսկապէս բրիտանական ծրագիրը մրն է արաբական դաշնակցութիւնը, կարմիր մինչեւ Կիլիկիա, լայնքէն եւ երկայնքէն։ Անշուշտ արաբներն ալ ունին այդ ծրագիրը, բայց ամբողջովին իրենց գլուխէն կախուած չէ անոր իրագործումը։ Ի՞նչ ձեւ ալ փորձի անոր իրականացման համար, վճռական դերը պիտի կատարէ Զէմպրլէնները կամքը, որ ամէն բանէ առաջ կը ձգտի Միջերկրականի, չինական պարիսպ մը քաշել Ռուսաստանի ճամբուն վրայ, եւ խափանել անոր ելքը դէպի հարաւ։

Այս պատկերը պարզելէ յետոյ, թող զարմանալի չթուի եղափոխական Մոսկուան կը պաշտպանէ ու կը փառաբանէ... Իպնը Սուուտը, ինչպէս եւ Մ. Քէմալն ու Ամանուլլահ։ Ընթերցողները կը յիշեն Աֆղանիստանի արքային եղած ընդունելութիւնը խորհրդային, բանուորա-գիւղական իշխանութեան կողմէ։ Դեռ երէկ, համայնավար «Իզվեսթիա»ն հպարտութեամբ կը շեշտէր.

— «Քանի մը ամիս առաջ, Ամանուլլահ Մոսկուա եկաւ։ Ամենեղ ստորագրեց բարեկամութեան դաշնագիր մը։ Խորհրդային գիւղացիներն ու բանուորները, Միութեան վարիչները ջերմ վստահած են անոնք իրենց ճակատագիրը, եղբայրաբար ընդունեցին զինքը, իբրեւ ներկայացուցիչը ասիական ազատագրուած պետութեան մը»։

Եւ այս առթիւ կը յիշէ 1919ին, Լէնինի կողմէ Ամանուլլահ փառաւորին ուղղուած սիրալիր նամակ մը, որ կը փառաբանէ Աֆղանիստանի անկախութիւնը, եւ աֆղան ժողովուրդին վերագրէ պատմական առաքելութիւն մը,— «իր շուրջը հաւաքել բոլոր իսլամ գերի ժողովուրդները եւ զանոնք առաջնորդել դէպի ազատութիւն»։

Յետագային, այդ գործը վիճակեցաւ քէմալական Թուրքիոյ, նո՛յն յեղափոխականներու բարոյական եւ գործնական գործակցութեամբ։

Թող ընթերցողները դատեն թէ ի՛նչ է փոխուած երէկուան եւ այսօրուան դիւանագիտութեան միջեւ։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՄԵՐ ՈՒՂԵԳԻՏԸ

«Մեր պարտականութիւնները» խորագրով յօդուածաշարքի մը սկզբ, պարզելով մեր ժամանակցութիւնն ձեւը ազգ. մարմիններու մէջ, Սոֆիայի «Արաքս»ը կը նկատէ (1 դեկտ.).

— «Առաջնորդուելով մեր կուսակցական վերին մարմիններու որոշումներէն, մենք պէտք է աշխատինք որ ազգային կեանքը սին ու քայքայիչ վէճերու ասպարէզ չդառնայ։ Մեր ծգտումը պիտի ըլլայ բոլոր անկեղծ եւ ազգասէր Հայերը հաւմախմբել, կործանումէ փրկելու համար, գաղութահայ իրականութեան խարխուլ շէնքը։

Յաջողիլ ի վեր, ամէն գնդութի մէջ, Դաշնակցութիւնը աշխատեցաւ այս փրկարար ոգիով, բայց դժբախտաբար մեր հակառակորդները գիտակցաբար չուզեցին ընդառաջ երթալ անոր, որովհետեւ անոնց նպատակն էր *քայքայել Դաշնակցութիւնը։*

Այս ապերախտ նպատակին համար անոնք կարծեցին գտած ըլլալ անհրաժեշտ դեղագիրը..., որ կ'ամփոփուէր կարճ եւ անմիտ բանաձեւի մը մէջ — *մեկուսացնել Դաշնակցութիւնը։*

Ամբողջ 8 տարի, պոռացին ու կանչեցին, երեւանէն մինչեւ փարիզ, բայց տեսան թէ իրենց պայքարին ի տես ունեանքը եղաւ ոչ թէ հակառակորդին մեկուսացումը, այլ նոյն ինքն իրե՛նց մեկուսացումը, ու նաեւ քայքայումը ոչ թէ Դաշնակցութեան, այլ ազգային հաստատութեանց։

Այս բանը զգացած պէտք է ըլլայ մեր հակառակորդներէն ամէնէն անմիտն իսկ ու եթէ չեն խոստովանիր, պարզ անոր համար է, որ իրենց կը պակսի *քաղաքացիական տարրական քաջութիւնը։*

Հակառակորդի այս ընթացքին հանդէպ, մեզ կը մնայ շարունակել մեր տեսակէտին լայն պրոպագանդը ժողովրդական խաւերուն մէջ։ Մեզ կը մնայ արթուն հսկել ազգային ներքին կեանքի չարին ու բարիին. ընել այն ամէնը, որով հնարաւոր ըլլայ տեսնել մեր դպրոցներն ու եկեղեցիները բարեկարգ, եւ հայ տանջուած բազմութիւնները համերաշխօրէն յուսաբեր՝ շինարար աշխատանքի։

Այս կը պահանջէ մէկ միլիոն գաղութահայութեան շահը։

Այսպէս պէտք է ըմբռնէ ամէն խելացի ու պարկեշտ Հայ իր դերը իրականութեան մէջ։»

ԹՐՔԱԿԱՆ ԴՐԱՄԸ Կ'ԻՋՆԱՅ

«Ագշամ» կը գրէ.— *Մեր դրամը կ'իյնայ, ուտելիքի գիները կը բարձրանան։ Ասոր ամէնէն մեծ պատճառը մեր ներածման շատութիւնը եւ արտածման պակասն է։ Եթէ այսպէս շարունակուի, ժառանգ ուտողներ (միրասեէտի) պիտի դառնանք։ Արտադրութիւնը մէկէն շատցնելը մեր ձեռքը չէ։ Բայց մեր ձեռքն է ներածումը քիչցնելը։ Ջմեռը որ ամէն տարի միլիոններ արտասահման երթան։ վերջը անտանելի է։*

*** Նոյն թերթը, խօսելով դէպի Ռուսիա կատարուած արտածումներու գայթակղութեան մասին, կ'եզրակացնէ.—

Երբ մեր ամենամեծ վաճառականներէն կազմուած Առեւտրական Սենեակը չիտակ չի կրնար բաժնել 15,000 քիլօ մորթի եւ 100 թօնօ խոզկաղինի արտածման իրաւունքը, այլ՛եւս քնաւ զարմանալու չէ թէ մեր առեւտրական գործը ինչո՞ւ խանգարուած է եւ վաճառականները ինչո՞ւ իրարու եաեւէ կը անանկանան։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Իտալացի նախարարը Ենեկիւրիի մէջ

Իտալիոյ արտաքին փոխ-նախարարին ի պատիւ մեծ հացկերոյթ մը տրուեցաւ Ենեկիւրիի մէջ արտաքին գործավար Թ. Բիւշտի պէյի կողմէ։ Հացկերոյթին ներկայ գտնուեցան Հանրապետութեան նախագահութեան եւ Խալք կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղարները, Իտալիոյ դեսպանը եւ դեսպանատան պաշտօնէութիւնը, նոյնպէս արտաքին գործավարութեան բարձրաստիճան պաշտօնեաները։

Յաջորդ օրը Կրանտի այցելեց վարչապետ Ըսմէթ փաշայի եւ Ազգային Մեծ Ժողովի նախագահին։

Թուրք մամուլը խօսելով Իտալիոյ փոխ-նախարարին այցելութեան մասին, կը շեշտէ թէ անոր նպատակն է ամրապնդել իտալեւթուրք յարաբերութիւնները։

Կէս-պաշտօնական «Միլլիյէթ» կը հաւաստէ թէ Կրանտիի ճամբորդութիւնը ո՛չ մէկ կապ ունի Թուրքեւհելլէն բանակցութեանց հետ։

Աֆղանիստանի կոխուները

Լոնտոնի աֆղանական դեսպանատունը ֆապուլէն ստացած է հեռագիր մը, որ կ'ըսէ թէ մայրաքաղաքին մէջ խաղաղութիւն կը տիրէ։

Հեռագիր մը կը հաղորդէր թէ ապստամբները յաղոդած են վար առնել անգլիական օդանաւ մը։ Անգլիոյ օդանաւային նախարարութիւնը պաշտօնապէս կը հաղորդէ որ խնդրոյ առարկայ օդանաւը ապահով կերպով ֆապուլ իջած է երեքշաբթի օր։ Օդանաւը հիմա ֆապուլի օդանաւային կայանին մէջ է։ Նոյն օրը ուրիշ օդանաւ մը փէշավարէն ֆապուլ երթալով հաստատեց թէ անգլիական դեսպանատան մէջ ապաստանած են 16 հոգի, մէջն ըլլալով կիներն ու մանուկները, որոնք բոլորն ալ ողջ առողջ են։

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ, սըր Օսթրն Չեմպրլէյն հաւատեալ տեղեկութիւնները տուաւ Աֆղանիստանի կոխուներուն մասին.

— Կոխուները վերսկսած են ձէլալապատի մէջ, բայց ես որոշ տեղեկութիւն չունիմ։ Գալով ֆապուլի, լուր ստացայ թէ դեկտեմբեր 14ին եւ 15ին մօտ 400 ապստամբներ՝ ղեկավարութեամբ նշանաւոր աւազակ Փաշա Սաքաւամի՝ յարձակած են քաղաքի արեւմտեան կողմը՝ գրաւելով երկու ամրոցներ։ Անկէ ի վեր անցած դարձածի մասին տեղեկութիւն չունիմ, որովհետեւ անգլիական դեսպանատունը, որ քաղաքէն դուրս կը գտնուի, չի կրնար օգտագործել անթելի կայանը, որ հաստատուած է պալատին մօտ, քաղաքին կեդրոնը։ Ապստամբութեան պետերը դեկտեմբեր 14ին յայտնեցին Անգլիոյ ներկայացուցիչին թէ՝ օտարականներու դէմ ոեւէ թշնամի նկատումներ չունին։ Հնդկաստանի կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք պիտի առնէ անգլիահպատակներու ապահովութեան համար։ Հաւանաբար օդանաւով Հնդկաստան փոխադրուին անոնք։»

Վերջին լուրերու համաձայն, Ամանուլլահ թագաւորին ու ապստամբներու պետին միջեւ բանակցութիւններ սկսուած են՝ առանց արդիւնքի մը յանգելու։ ֆապուլի շուրջ կատաղի կոիւներ կը մղուին։

Անգլիական թերթերը կը գրեն թէ աֆղան զինուորները երեք ամիսէ ի վեր ամսական ստացած չըլլալով, ապստամբներու կողմն անցած են։ Աֆղան զօրագունդի մը զինուորները ուտելիք գնելու համար ստիպուեր են ապստամբներուն ծախել իրենց զէնքերը։

Ամանուլլահ թագաւորին Եւրոպա կատարած ճամբորդութեան ընթացքին գնած զէնքերուն մեծ մասը մնացած է Հնդկաստան։

Վերջին կոիւներու ընթացքին, Ամանուլլահի հաւատարիմ զինուորները զերի բռնած են Շինվարի ցեղախումբի պետերէն մէկը եւ սպառնացած են թնդանօթով սպաննել զայն, եթէ իր մարդիկը չյօժարին դադրեցնել կոիւը։

Պոմպէյէն կը հաղորդեն թէ Աֆղանիստանի թագաւորը 300 հազար տոլար խոստացած է Մուլլաներուն՝ եթէ յաջողին հանդարտեցնել ապստամբութիւնը։

Զմեռը սկսած ըլլալով ցոյց տալ իր խստութիւնները, ապստամբները պիտի չկրնան շարունակել իրենց յարձակումները։

Որո՞նց գոյները լեռալ պիտի ներկատուին

Ենեկիւրիէն կը հեռագրեն «ձիւմհուրիյէթ»ի.— *Հելլէններու հետ բանակցութիւնները կը շարունակեն իրենց բնականոն ընթացքը։ Իմ տեղեկութեանցս համաձայն, լքեալ գոյք չպիտի նկատուին կալուածները անոնց որ Թուրքիա վերադարձած են, հոսկէ կանոնաւոր անցագրով մեկնելէ վերջ, ինչպէս նաեւ կալուածները անոնց որ ներկայիս իրենց կալուածներուն տէրն են։ Պիտի գրաւուին միայն կալուածները անոնց, որ դեռ չեն վերադարձած եւ այս՝ համաձայն օրէնքի։*

«Կազէթ տի Ֆրանս»ի խայտառակութիւնը

Ինչպէս գրեցինք երէկ, ոստիկանութիւնը կնիքի տակ առաւ «Քոթիտիէն»ի տնօրէն Հանրի Տիւմէի գրասենեակը։ Երկար փնտռտուքներէ յետոյ միայն կարելի եղաւ գտնել Հանրի Տիւմէն, որ կնոջը հետ սենեակ մը վարձած էր Լիւթէսիա պանդո-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԵՐԵՒԱԿԱՅԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿ ԱՌ ՖԼՕՏ ՖԱՌԷՐ

Բարի եղաք, Արեւելեան Հարցերու իբրեւ լաւատեղեակ մասնագէտ՝ Ֆիկառօի միջոցաւ դարման մը առաջարկել Սուրիոյ մէջ տիրող ներկայ փափուկ կացութեան համար։

Ըսի թէ, Արեւելեան Հարցերու մասնագէտ մըն էք... բայց կարծեմ կը չափազանցեմ։

Միթէ՛ պոլսոյ մինարէները ջամբելէ, պոլսոյ երկինքին գոյնը ճանչնալէ, ըսկեղջիւրին ու վոսփորին ճաճոյքները ճաշակելէ վերջ, եւ յետոյ քանի մը փաշաներու հետ երկու սիկառէթի մէջտեղ, կարճ խօսակցութիւններ յօրինելէ վերջ, կարելի՞ է մասնագէտ դառնալ... Ապահովաբար ոչ։

«Ֆէրաճէ»ն, «շալվար»ը, խորհրդաւոր վանդակները, նոյնքան խորհրդաւոր քօղերը, սուլթանական շքախումբը, «հօճա»ն ու «միւէզզին»ը երգեցիք ու անոնց խառնեցիք քաղաքականութիւն։

Մենք, կոտրած սիրտեր՝ըսինք.
— Շփոթութիւն կայ։

Վերը յիշուածները ոչ եւս են ու մտովի կը հետաքրքրուէինք թէ, հիմա ի՛նչ բաներով պիտի շփոթէք ձեր Թրքաստը քաղաքականութիւնը։ Թէ՛ ի՛նչ նոր նմոյշ պիտի տայիք Թուրք աշխարհին Արեւմուտքին, վասն փրկութեան այս վերջինին։

Ձեր ուսումնասիրութիւնը մեզ կը ճանչցնէ այդ նոր նմոյշը։

Այն է Թուրքերուն գործադրած տիպա՛ր քաղաքականութիւնը Սուրիոյ մէջ, հոնկէ հետեւանալէ առաջ։

Հայեր, մարոնիներ, Չերքէզներ, Քիւրտեր... որոնք կը շարունակեն անհաշտ մնալ... Ահա կնճիռը։

Ձեզ պիտի փսփսամ Թուրքերուն յաջող քաղաքականութեան գաղտնիքը։

— Բանտ, աքսոր, ջարդ, աւար եւայլն... (*կ'աւելցնեմ եւայլն*)։

Ահա թէ ինչպէս կարելի է հաշտեցնել սա անտանելի տարբերը... որոնք անկասկած նոր բուսած են, չեմ գիտեր ուրկէ։

Ահա թէ ինչու Ֆրանսա չի յաջողիր արագ... ու իր *պատիւն* է որ կը յաջողի... եւ *պիտի յաղթէ*։

Շատ մը բարդ խնդիրներ կարելի է լուծել կտրուկ։ Բայց այդ կտրուկ միջոցները ամէն մարդ չի կրնար սեփականացնել... Մարդուս մէջը խմոր մը կայ... որ ատոնց արգելք կը հանդիսանայ։

***

Քամիյլ Մօքլէռ — «Capitole» հանդէսին ձեզի նուիրուած մէկ թիւին մէջ ձեզ կ'անուանէր.

— Ce vaillant et chevaleresque camarade.

Քամիյլ Մօքլէռ այն ազնիւ դէմքն է որ յայտարարեց թէ՝ վերջինը պիտի ըլլայ հայասիրութեամբ կարմրողներէն։

Քամիյլ Մօքլէռ կրնայ, եթէ իրմէ խնդրէք, ձեզ տեղեկութիւններ տալ Թրքական տիրապետութեան ի գործ դրած սկզբունքներուն մասին։

Այնուհետեւ, վստահ եմ թէ վերը գրածներուս համաձայն պիտի ըլլաք... եթէ Արեւելքի գլխիչ երկինքը այլեւս դադրած է ձեր ուղեղը գերի պահելէ։

Այս աշխարհիս վրայ գլխիչ բաներ չկան միայն, այլ եւ կարճր հողը, իրականութիւնը։

Եդ. ԲԷՈՎՋԱՆ

ԱՆՁՕ՛Ր ԿԱՏԱՂՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ անգամ, խօսելով Դ. Ցէր-Սիմոնեանի «Հանճար»ի մասին, դեռ մեր ձեռքին տակ չունէինք «Խորհրդային Հայաստան» Թերթի Նոյեմբեր 29ի թիւը։

Թղթատելով Երեւանի պաշտօնաթերթին այդ բազմաւիկ համարին տասը էջերը, անմիջապէս աչքի կը զարնեն այն հակասութիւնները, որ կը տիրեն «Հայկոմկուս»ի դրսի եւ ներսի ներկայացուցիչներու տեսակէտներուն մէջ։ Եթէ Դ. Ցէր Սիմոնեանի համար հայ քաղքենի դասը բարեկամ է խորհրդային իշխանութեան, Երեւանի կեդր. կոմիտէին տեսակէտով այդ խաւերը նոյն իշխանութեան մահացու թշնամիներն են։ Եթէ առաջինը, «որոշ» տարրեր չխրտչեցնելու համար կ'աշխատի մեղմացնել դասակարգային հանգամանքը, միւսը աւելի ուժգին կը շեշտէ դասակարգային պայքարի անհրաժեշտութիւնը։ Եթէ մէկը կը ճգնի չողոքորթելով հասճելի ըլլալ փաշաներու եւ աղաներու, միւսը մահ կ'աղաղակէ նոյն «ոսկու տոպրակներին»։ Եւ վերջապէս, եթէ «Երեւան» Թերթի խմբագիրը Դաշնակցութիւնը կը համարէ միայն գաղութներու մէջ իր հոգեվարքն ապրող կուսակցութիւն մը, «Խորհրդ. Հայաստան»ի բոլոր յօդուածագիրները ալ կը չարչրկուին դաշնակցութեան մղձաւանջով։

Եւ իսկապէս, Թերթին այդ թիւը նուիրուած է ոչ թէ խորհրդայնացման 8րդ. տարեդարձին, այլ ամբողջապէս ուղղուած է Դաշնակցութեան դէմ։ Անդրկովկասեան կոմիտէի եւ Հայաստանի կ. կոմիտէի կոչերը, անոնց քարտուղարներուն՝ Ռուբէնի, Հ. Կոստանեանի ու Ա. Խանջեանի յօդուածները, կեդր. Գործադիր կոմիտէի եւ բանակի հրամանատարութեան հրամանները, կասեցման եւ միւսներու շարադրութիւնները— բոլորն ալ անխտիր կը շեշտեն Դաշնակցութեան վտանգը երկրի ներսում, կ'աշխատին ապացուցանել անոր գործունէութեան ուժեղացումը եւ կը պահանջեն տեսականօրէն եւ գործնապէս պատրաստ ըլլալ ձակատամարտելու անոնց դէմ։ Ի հարկէ, ըստ սովորականի, այս անգամ ալ կը դիմեն ամէն տեսակ խեղաթիւրման, բանսարկութեան, ամբոխավարութեան ու ամենալկտի լուտանքներու։ Պարզ է, որ այդ կատաղութիւնն ալ գոյց կուտայ թէ որքան կը սխալի Գ. Դրաստամատը, վազաժամ դատավճիռներ արձակելով...

***

«Խորհրդային Հայաստան» Թերթին հետեւիլն իսկ բաւական է, եզրակացնելու թէ որքա՜ն խեղճուկ ու թշուառական մալդկանց ձեռքն է անցեր Հայաստանի գեկավարութիւնն ու բախտը։ «Հայկոմկուս»ի գեկավարներու յօդուածները ճիշտ գաւառական, քարոզիչ «կոմսոմոլիա»ի թոթռուանքներու տպաւորութիւնը կը թողուն։ Ի հարկէ, Լուկաշինին եւ Աշոտ Յովհաննիսեանին փոխարինող կոստանեաններէն եւ Խանջեաններէն աւելին սպասելու իրաւունք չունինք։

Բայց այն, ինչ որ գրեր էր կոմկուսի Անդրկովկասեան գեկավար Ռուբէնը, իսկապէս գարշելի է։ Անոր 14 սիւնակնոց յօդուածը աւելորդ անգամ մըն ալ կ'ապացուցուցանէ թէ, Ստալինը կուրացած ներքին պայքարներով, իր մուներին ընտրութիւնը կատարած առեն, ուրիշ բան չի պահանջեր, բայց եթէ ստրկական հաւատարմութիւն եւ հլու հպատակութիւն։

Քարտուղար Ռուբէնի գործածած արտայայտութիւնները, պարզած տեսութիւնները եւ հակառակորդը ամէն գնէ հերքելու վարկաբեկելու մոլութիւնը, ինքին նկարագրի յատկանիշն են։ Թող «Ցառաջ»ը թոյլ տայ յիշելու քանի մը օրինակներ.—

«Այսօր արտասահմանում դաշնակներն իրենց հերթական շանհայտոցն են բարձրացրել»։

«Ազատութիւնից կատաղած դաշնակցական շների հայոցը»։

«Պրոֆէսիոնալ լիրբերը եւ քաղաքական սրիկաները»։

«Դաշնակեան նախկին մինիստրներն ու այժմեան պուրնկանոցների տէրերն»...

Նոյն ոճով պատասխանել՝ պիտի նշանակէր նոյնանալ այս թշուառականներուն հետ։ կ'ափսոսանք միայն, որ Հայաստանի նոր սերունդը այսպիսի գարշանքներով կը դաստիարակուի։

***

Մեր այն հարցումին, թէ, եթէ բոլշեւիկները պատմական որոշ փուլի մէջ կ'ընդունին Ազերի ազգային-ազատագրական շարժումներու յառաջդիմական-յեղափոխական դերը, ինչո՞ւ նոյնը չեն ուզեր խոստովանիլ Ցաճկահայաստանի ազատագրական պայքարի առթիւ, «Յայտնի տեսաբան» Ռուբէնը, համարելով «ապուշներու միամիտ հարցում», կը պատասխանէ.

— Մինչ Դաշնակցութեան գործունէութիւնը կարելի՞ է անուանել յեղափոխական, քանի որ ան փոխանակ գործելու Հնդկաստանի եւ Եգիպտոսի մէջ, զբաղուեր է կովկասեան հայ եւ թուրք աշխատաւորութեան փոխադարձ կոտորածներով։

Իսկ ցարական յետաշրջութեան դերը այդ կոտորածներու կազմակերպութեան մէջ (թուրք քաղքենի եւ աւատական դասերը հովանաւորելով ու դրդելով) եւ, որ գլխաւորն է, տաճկահայութեան ազատագրական պայքարը՝ իր միտքէն անգամ չեն անցներ։ Անդրկովկասի փոխարքայի փոքրաւորը շատ անճարակ ձեւով կը խուսափի մեր հարցումին պատասխանէն։

Ըստ Պ. Ռուբէնի, մենք կը շփոթենք «ազգայնականութիւն» եւ «ազգային» հասկացողութիւնները։ Չէ՞ որ «մենք ունինք ազգային հանրապետութիւններ, սակայն չունինք ազգայնական հանրապետութիւններ. մենք ունինք ազգային մամուլ, բայց չունինք ազգայնական մամուլ»։ Երեւի, գեղագէտ կոմունիստը իր հայհոյանքները հայերէն գրած ըլլալով, կը կարծէ թէ Հայաստանի «Հանրապետութիւնը» եւ մամուլը «ազգային» կարելի է համարել...

Սակայն, չափէն դուրս տարբերին ըլլալով, ուղեգոյց Ռուբէնը նշանաւոր յայտարարութիւն մը կ'ընէ։ Եթէ «Հայկոմկուսի կենտկոմի չորրորդ պլէնումում» (յուլիսի սկիզբը) Ռուբէնը վերապահօրէն կը յայտնէր, թէ նախկին գեկավարներու որոշ սխալները առիթ են տուեր շատերուն կասկածելու, թէ կենտր. կոմիտէն դիտմամբ կը խանգարէ «դաշնակիզմ»ի եւ «սպեցիֆիզմ»ի դէմ պայքար մղելը, այսօր, առանց այլեւայլի՝ զանոնք բոլորը կը մեղադրէ «դաշնակիզմ»ի մեղքով։ կարդանք իր իսկ խօսքերը.

— «Ամէն մի թեքում դէպի աջ՝ թեքում է դէպի դաշնակների կողմը եւ ամէն մի փիկդակը դէպի աջ դաշնակցական բանակին նագորդներուս ժեղագումն է, «Պատահական չէ, որ ներկուսակցական պայքարը Հայաստանում սուր արտայայտութիւն ստացաւ իդէոլոգիական ճակատի խնդիրներում։ Կոնկրէտ կերպով Հայաստանում պայքար կար աջ վտանգի դէմ կուսակցութեան մէջ, աջ վտանգի դէմ կուսակցութեան ղեկավարութեան մէջ». (ընդգծումը Ռուբէնինն է)։

Ազոտ Յովհաննիսեանի կեդր. կոմիտէին դաժան դատախազը կ'աւելցնէ.

«Մենք չենք կասկածում, որ այս թէզիսը դժգոհութիւն է առաջացնելու աջ վտանգի արտայայտիչների մէջ»։

Ուզողը թող դժգոհի այդ վրան բաց խոստովանութենէն։ Բայց օգտակար կ'ըլլար, եթէ Գ. Դրաստամատ Ցէր-Սիմոնեանը, Դաշնակցութեան գերեզմանը փորած ատեն, երբ յոգնի, հանգստի պահուն աչքէ անցընէ Ռուբէնի «Թէզիս»ը, որ, յամենայն դէպս, մեր կուսակցութեան հոգեվարքը չապացուցաներ։

Իսկ մենք մեր ճամբան կը շարունակենք, ծիծաղելով իրենց անգոր կատաղութեան վրայ։

ԱԶՈՏ ԱՐՇՈՒՆԻ

ԽՆԱՄԻՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

ԱՆՈՒՇ ԽՕՄՓԵՐ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ԵՒ ՌԱՄԿԱՎԱՐՆԵՐՈՒ ՀԱՍՑԷԻՆ

Թիֆլիսի «Պրոլետար»ը բարեգործականի նուիրուած երկար ուսումնասիրութեան մը մէջ, հետեւեալ փաղաքշական խորհրդածութիւնները կ'ընէ այդ հաստատութեան եւ ռամկավարներու մասին։ (Պրոլետար 18 Նոյ.)

Ժրանասէր ռամկավար եւ ընդհանրապէս հայ ռամկավար-ազատական կուսակցութեան դէմքը բնորոշած ատեն, ստիպուած ենք շօշափել նաեւ «Հայ Բարեգործական Միութեան» գործելակերպը։

Այդ քմահաճոյք չէ ի հարկէ, ոչ ալ բռնազբօսիկ զուգորդութիւն, այլ իրական փաստերու թելադրանք։ Որչափ ալ տրամադրուինք ընդունելու ռամկավարներու հաւաստիքը, թէ այդ երկու մարմինները կ'ապրին եւ կը գործեն իբրեւ տոհանձին եւ ինքնուրոյն օրգաններ, չենք կրնար զանոնց առնել անոնց փոխադարձ ներքին եւ արտաքին կապերը։ Ռամկավար կուսակցութիւնը արտասահմանի մէջ կը ներկայացնէ Բարեգործականի պաշտպան փաստաբանը, անոր անդաւաճան գործակալը։ Պատահական չէ, որ ռամկավարկարկառուն դէմքերէն մէկը— Վահան Մալէզեանը Բարեգործական Միութեան վարիչ-տնօրէնն է. նոյն կուսակցութեան ուրիշ մէկ կարկառուն դէմքը— Արշակ Զօպանեանը Բարեգործականի շրջիկ քարոզիչը, նոյնը եւ Հրաչ Երուանդը եւայլն։ Մէկ խօսքով՝ ռամկավարները խոշոր դեր կը կատարեն Բարեգործականի դեկավար մարմնի մէջ։ Բնականաբար Բարեգործականն ալ իր կողմէ չի զլանար որոշ դեր կատարել ռամկավար կուսակցութեան մէջ, նիւթապէս օժանդակելով թէ անոր տպագրական օրգաններուն եւ թէ կազմակերպչական աշխատանքներուն։ Այդ իսկ տեսակէտէն, միանգամայն իրաւացի է գաղութահայ աշխատաւորութիւնը, երբ Բարեգործականի ձախաւեր քայլերուն համար պատասխանատու կը համարէ նաեւ ռամկավար կուսակցութիւնը։ Ուրիշ ինչ կերպ բացատրել ռամկավարներու դիրքը Բարեգործականի այն քայլերուն հանդէպ, որոնք պարզապէս կը հարուածեն աշխատաւորութեան շատերը։ Յիշենք Մելքոնեանի, Էզնաեանի եւայլն կտակներու պատմութիւնը։ Ինչ ըրաւ ռամկավար կուսակցութիւնը, երբ Բարեգործականը այդ կտակները փոխանակ իրենց իսկ նպատակին՝ հայ աշխատաւորութեան շահերուն ծառայեցնելու, տրամադրեց անպիտան բանկէրներուն։

Թէ ռամկավար-ազատական կուսակցութիւնը, ինչպէս եւ ամէն մի քաղքենի կուսակցութիւն, հակառակ է խորհրդային իրաւակարգին, թշնամի է պրոլետարիատի դիկտատուրային, դա պարզ է, ի հարկէ։

Սակայն կայ պարագայ մը որ կը թելադրէ հայ ռամկավարները՝ «խորհրդային վարչաձեւի դէմ պայքարը վերջին գծի վրայ դնել... եւ ճանաչել խորհրդային ֆեդերատիօն» (sic)։ Այդ արտասահմանի հայ որբերը եւ գաղթականները Խորհրդային Հայաստան փոխադրելու խնդիրն է, որոնք բեռ են դարձեր Բարեգործականի անտուկի վրայ։ Բարեգործականը կը ձգտի ազատուիլ այն նպաստներէն, որ շատ կամ քիչ կուտայ արտասահմանի հայ որբերուն ու անգործ գաղթականներուն։ Այդ հոգէն ազատուելու համար պէտք է զանոնք վերջնականապէս տեղաւորել վայր մը եւ ինքնաբաւ դարձնել։ Աշխարհակալ պետութիւններէն յուսախաբ ու լքուած հայ բուրժուազիի աչքը ուրիշ աւելի յարմար վայր չի կրնար տեսնել իր այդ «ազգասիրութեան» համար, քան Խորհրդային Հայաստանը։

***

Բարեգործականը, որ 22 տարուան անցեալ ունի, կրցեր է հայ ժողովուրդէն կոպէկներ հաւաքելով բաւական խոշոր գումարներ դիզել։ Ինչպէս կը տեսնէք կարէն Միքայէլեանի «Հայ ժողովրդական հարստութիւններն արտասահմանում» գրքոյկէն, Բարեգործականն իր տրամադրութեան տակ ունի բաւական խոշոր գումարներ եւ գոյքեր։

Ատոնց մէջ կան այնպիսինները, որ յատկացուեր են յատկապէս Հայաստանի մէջ գործածուելու. կան եւ գումարներ, որ Բարեգործականը ազատ կերպով կրնար գործածել Խորհրդ. Հայաստանի մէջ, պայմաններ ստեղծելով գաղութահայ աշխատաւորութեան մէկ մասի վերադարձի համար։ Ինչ ըրաւ այդ հնարաւորութիւններն ունենալով հանդերձ։ Հարցի պատասխանը պատուաբեր չէ ոչ Բարեգործականի եւ ոչ ալ անոր խորհրդատու ռամկավարներու համար։ Քանի որ այդ երկու միաս-նական մարմինները փոխանակ օրինակ առնելու Նոր Եւդոկիացիներէն ու Նոր Մալաթիացիներէն եւ հնարաւորութիւններ ստեղծելու Խորհրդ. Հայաստանի մէջ աշխատաւոր գաղթականներու նոր խմբերու տեղաւորման համար, բոլորովին ուրիշ պայմաններ ստեղծեցին։ Բարեգործականը՝ իր տրամադրութեան տակ եղած միլիոնները, որ հաւաքեր էր հայ ժողովուրդէն անվերադարձելիօրէն, յանձնեց անգլիական դրամատուններուն կամ, ինչպէս կ'ըսեն գաղթահայ թերթերը, թըրսթի վերածեց։ Այդ միլիոնները Հայաստանի «բարեկամները» տուին Խորհրդային Միութեան, հետեւապէս Խորհ. Հայաստանի ոխերիմ թշնամի անգլիական բուրժուազիային, կրկնենք, անվերադարձ կերպով, այսինքն մինչեւ հայ ժողովուրդի վախճանը Բարեգործականը պէտք է ստանայ այդ գումարի միայն անշան տոկոսները։ Իսկ այնուհետեւ գումարն ալ, տոկոսներն ալ կը մնան, ի հարկէ, անգլիական բանկէրներուն։ Ի միջի այլոց, անգլիական բուրժուազիայինուիրուած այդ գումարի մէջ է նաեւ Էզնաեանի մէկ միլիոն ֆրանքը, որ նախապէս որոշուած էր յատկացնել Նանսէնեան ծրագրի իրագործման, այսինքն Խորհրդային Հայաստանի դուռու ռոգման։ Ինչպէ՞ս կարելի է ոչ բակել այդ քայլը։

Եթէ իրօք այդ քայլը եղած է ռամկավար կուսակցութեան կամքէն անկախ, ապա ինչո՞ւ «ազգային շահերու պաշտպան» ռամկավարները զէթ թեթեւ դիտողութիւն կամ քննադատութիւն չըրին Բարեգործականին այդ առթիւ։ Ընդհակառակը, ռամկավար վարիչները կը պաշտպանեն Բարեգործականի այդ անգլիասէր քայլը եւ գիտակից աշխատաւորութեան կողմէ եղած բողոքները «անհիմն վիվըլուք» կ'անուանեն։ Կը նշանակէ թէ, անոնք եթէ ոչ ուղղակի, անուղղակի ժամանակցած են հայ ժողովուրդին յատկացուած դրամներու անգլիական դրամատուններուն ներդրման գործին։ Այդ պատճառով ալ միանգամայն իրաւացի է գաղթահայ աշխատաւորութիւնը, երբ կը մերկացնէ ռամկավարներու «բարեկամութիւնը» եւ մեղսակից կը համարէ զանոնք Բարեգործականի այդ դաւաճանական քայլին։

ԱՆԳԼԻՈՑ ԱՁԽԱՏԱՒՈՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

(ՄԱՔՏՈՆԸԼՏԻ ՃԱՌԸ)

«Ազգային ժողովրդական անգլիական ընկերվարութիւն» անունով ծանօթ դպրոց մը սկսաւ գործել եւ այն ատեն էր որ Ռոպըրթ Օվրն իր ծրագիրները մշակեց, նոր ներդաշնակութիւն մը իրականացնելու համար։ Շատ չանցած, երբ անանձ դրամատիրութիւն մը իր պտուղները արտադրեց, երեւան եկաւ կրօնական, գեղարուեստական, գրական բողոքի ձեւերով հակաշարժում մը։ Քարլայլ Ռըսքին, Քինկսլի, Ցիկ-քաքէլ նպաստեցին այս ըմբոստացման եւ նոր մտածման աճումին։ Ու մինչեդեռ հասարակաց կարծիքը կը դարձէր քաղաքական ռամկավարութեանամրացումով—որուն գործիքներն էին ազատական եւ արմատական կուսակցութիւնները— ընկերվարական գաղափարին յարաճուն ուժը շատ քիչ կ'ազդէր քաղաքականութեան վրայ։ Ան կայտնուեցաւ անկապ գործերով, ինչպէս՝ բժշկական եւ այլ օժանդակութիւններ։ Բայց անմիջապէս որ գործաւոր դասակարգին գնահատելի մէկ մասը քուէ ստացաւ, ընկերվարութիւնը թափանցեց առնոց մտքին եւ սկսաւ ազդել առնոց քաղաքականութեան վրայ, թելադրելով որ պարտաւոր էին ընկերային պայմանները նկատի առնել իրենց քաղաքական գործունէութեան մէջ։ Եւ թէ պետական իշխանութիւնները մտահոգուելու էին գրամատիրական ընկերութեան գործունէութեամբ եւ հետեւանքներով։ Այսպէս է որ յառաջիկայ ընդհանուր ընտրութիւններուն մէջ, աշխատաւորական կուսակցութեան պատասխանը՝ ոչ։ Ոչ թէ անոր համար որ անհրաժեշտ է այս յեղաշրջման ջանքին նկատէ անխուսափելի բայց անգնի այն տեսակէտին վրայ թէ այս տնտեսական փոփոխութիւնները կը ստեղծեն գործարքներ կութեան եւ տեղափոխութեան ընկերային հարց մը, զոր պիտի չէ անտեսել, այլ պէտք է դիտել նկատի առնել ընկերային մարդոց նին պատասխանատուութեան տարողութեան համեմատ։

Ինչպէ՞ս ընել ուրեմն պէտք է որ ընկերութիւնը իսկ ձեռք անցընէ մեքենականութիւնը, կամ գոնէ ինչ որ կան է, այսինքն՝ արտադրութիւնը։ Միւս կողմէ, հին տարրութիւնը չէ կարմրուած, եւ մնացած է վիճակին մէջ, Աշխատաւորական կուսակցութիւնը իր խոշոր ուժերը պիտի ընէր արդիացնելու համար արտադրութիւնը։ Մեր խային ճարտ թարուեսին մէջ օրինակ, լաւ չէ կազմակերպութիւնը եւ Աշխատաւորական կուսակցութիւնը կը պահանջէ ազգայնացումը, որպէսզի նայ գան կազմակերպել գործական հիմերու վրայ եւ գործարածել հանրային օգտակար սպասարկութիւն մը։ Այս չի նշանակեր թէ պիտի յանձնուի տնօրինութեան ձեռքերուն միտքը այն է թէ գործին մէջ պէտք է դնել լաւագոյն բիչները, ապահովել գիտական լաւագոյն կարծիքներու կումը, որպէսզի կարելի ստանալ առաւելագոյն դրութիւնը։ Նաեւ այն որ սպասարկութիւնները պէտք ստանան արդար վարձատրութիւն մը եւ հետ քաղաքական ազդեցութիւններէ, անոնք ուին մխիթարական ստացուած դիւրքներուն համաձայն։

ռամկավարները զէթ թեթեւ դիտողութիւն կամ քննադատութիւն չըրին Բարեգործականին այդ առթիւ։ Ընդհակառակը, ռամկավար վարիչները կը պաշտպանեն Բարեգործականի այդ անգլիասէր քայլը եւ գիտակից աշխատաւորութեան կողմէ եղած բողոքները «անհիմն վիվըլուք» կ'անուանեն։ Կը նշանակէ թէ, անոնք եթէ ոչ ուղղակի, անուղղակի ժամանակցած են հայ ժողովուրդին յատկացուած դրամներու անգլիական դրամատուններուն ներդրման գործին։ Այդ պատճառով ալ միանգամայն իրաւացի է գաղթահայ աշխատաւորութիւնը, երբ կը մերկացնէ ռամկավարներու «բարեկամութիւնը» եւ մեղսակից կը համարէ զանոնք Բարեգործականի այդ դաւաճանական քայլին։

փոփոխութիւններուն ձեռ-
կ'ըլլայ կուսակցութիւնը պիտի
քարեշրջական ուղեգծին
պահպանողականներէն
կ'ելլի ան հեռու կը մնայ բոլշե-
ան. Ան նոյնպէս շատ աւելի
է ևրոպական յետադիմու-
եղանակներէն, որոնք
ալ
Համակրին ֆաշիզմին։ կը պն-
ալ մտքին վրայ թէ գոր-
մեր եղանակները քաղա-
եւ տամկավարական են։
Մեծամասնութեան, ա-
ժողովուրդին հաւանութեան,
կրնանք ընել։
գաղափարները բոլորովին
կան եւ անմիջական կի-
մը կը գտնեն մեր երկրին
գործադրութեան վիճա-
կը յիշեմ ալ ժամա-
երբ մարդ չէր մտածեր
գործ»ներու վիճակին մասին։
նուագումը կը նկատ-
«Աւտուծոյ գործ»ը, որուն
Համաձայն գործ»ը, որուն
մտել՝ որեւէ կառավարու-
համար սրբագործում կը
կը յիշեմ որ տնտեսա-
նման զնցումներու մէջ,
պատասխանատուու-
գաղափարները ծիծաղ կ'առ-
խորհրդարանին։ Բայց կը
չեմ նաեւ թէ խորհրդարանը
հաւանեցաւ եւ գործադրե-
թեան գէմ ապահովագրու-
նը Համոզեց։
Ըսի թէ ի՞նչ է այսօր կա-
թիւնը պատերազմի հետեւան-
աշխարհի շուկաները շատ
ած են, ու մինչդեռ եւրո-
կարգ մը մրցակիցներ
յեղափոխել իրենց գրամա-
եւ շնորհիւ իրենց գրամ-
անկումին, կրցան նաեւ ա-
իրենց փոխառութիւններու
մենք կը գտնուինք ծանր
մը տակ ու կը նեղուինք
մագլուխի գործածութեան,
արարութեան կազմակերպու-
եղանկներէն ու մեքենանե-
որոնք ալ չեն կրնար գոհացնել։
Ըսկսէ է որ մեր ածխային
արարութիւնը, մետաղագոր-
թիւնը, նաեւ շինութիւնը
Հարուած կրած են եւ մեր
գործներու թիւը կը տարուբերի
Հակէս միլիոնի միջեւ։ Փո-
նակ ձգելու որ այս մարդիկը
թիւններէն մեռնին կամ
ներին կամ իրենք իսկ ճար-
ուրին ընելիք բան մը գտնե-
Համար, մենք գանոնք կը նկա-
ք խնդիր մը, որուն պատաս-
տու պէտք է բռնել մեր
մակերպուած Համայնքը
գործ չունին պէտք է ապա-
անոնց ապրուստը. անգործու-
ղջանները գանոնք տեղա-
գործի ղջանները, գանոնք
տել մեր Հողին կամ մեր
թիւններուն մէջ։

ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆԻ ԱՊՍՏԱՄԲԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ

Օրուան խնդիր դարձած է Ափղանիստանի ապստամբական շարժումը, որուն մանրամասնութիւնները կը հրատարակենք օրը օրին։

Ամանուլլահ Թագաւորի ձեռնարկած բարենորոգութիւններն են որ գրգռեցին այս շարժումը։ Երիտասարդ Թագաւորը իշխանութեան գլուխ անցնելուն առաջին օրէն իսկ, սկզբունք ընտրեց երկիրը արդիացնել՝ ոչ միայն ճարտարարուեստի եւ տնտեսութեան մարզին մէջ, այլ եւ քաղաքական եւ ընկերային մարզերուն մէջ։ Այդ բարենորոգութիւները ուզեց մտցնել ոչ միայն մայրաքաղաք Քապուլի եւ երկրին մատչելի վայրերուն, այլ եւ լեռնային շրջաններուն մէջ, ուր բուն իշխանութիւնը կը գտնուի Մուլլաներու եւ փիրերու ձեռքին մէջ, եւ կրօնական այս պետերը օրէնքին եւ Թագաւորին կը հնազանդին այն ատեն միայն, երբ Հաճոյ կը թուի իրենց։

Թագաւորը մասնաւորաբար ուշէ հմայք չունի հնդկական սահմանագլուխի շրջանին մէջ։

1919ի անգլեւափղան կարճ պատերազմի ընթացքին, ոմանք դիմագրեցին Ամանուլլահ Թագաւորին, մինչ ուրիշներ հնդկական սահմանագլուխի վրայ իրենց յարձակումէն ետ մղուելով, դարձան եւ Ափղանիստանի ճէլալապատ քաղաքը կողոպտեցին։

1923ին ափղան ուագակներ հնդկական սահմանը արշաւելով, սպաննեցին քանի մը անգլիացի սպաներ եւ անոնց կիները։ Անգլիական կառավարութիւնը պահանջեց մարգասպանները։ Ափղան Մուլլաները պաշտպանեցին այն տեսակէտը թէ անհատներու սպանիչները չեն կրնար յանձնել օտար պետութեան մը եւ Ամանուլլահ Թագաւոր մերժեց գործադրել անգլիական կառավարութեան բոլոր պահանջները։

Մուլլաներու եւ Թագաւորին միջեւ առաջին ընդհարումը տեղի ունեցաւ 1924 մայիսին, երբ «կաղ Մուլլա»ն ապստամբական դրօշը պարզեց Խոթի, Կիլզայ եւ Մանկալ գեղախումբերուն մէջ։ կաղ Մուլլան մերժեց ճանչնալ Թագաւորին հրատարակած նոր պատժական օրինագիրքը՝ իբրեւ հակառակ իսլամական չէրիաթին, որուն համաձայն կը գատուին մինչեւ այն ատեն բոլոր ոճիրները։ քաղաքային գատաւորները անուանումը նոյնպէս կատեցուց Մուլլաներն ու ժերերը, որոնք ատոր մէջ մէջ տեսան հարուած մը իրենց շահաւոր առանձնաշնորհներուն։

Ապստամբութիւնը զսպուեցաւ բուռն կռիւներէ յետոյ եւ ապստամբութեան վարիչները հրապարակով մահապատիժի ենթարկուեցան։ Բայց նոյնիսկ յաղթանակի օրերուն, ափղան կառավարութիւնը չկրցաւ արգիլել որ մոլեռանդ խուժանը քարկոծելով սպաննէ Ա.Մ.Էտիէ աղանդին պատկանողները։

Ամանուլլահ Թագաւորին եւ Սուրէյիա Թագուհիին Եւրոպա այցելութիւնը ոեւէ դժգոհութիւն առաջ չբերաւ Ափղանիստանի մէջ։ Ամանուլլահ խորապէս ազդուած էր Մուսթաֆա Քէմալի բարենորոգչական յաջողութիւններէն Թուրքիոյ մէջ։ Ուստի Ափղանիստան վերադարձին, երբ յայտարարեց Թէ նոյն օրինակին պիտի հետեւի, Մուլլաները սկսան մռլտալ։

Լեռնական գեղախումբերը, որ գայրացած էին արդէն նոր օրինագիրքերու ներմուծումով, բոլորովին կատղեցան երբ իմացան Թէ Թագաւորը որոշած է կիներուն քօղը վերցնել եւ դպրոցներու մէջ մանչ-աղջիկ միասին կրթել։

Հակառակ իր ժարդոց եւ անգլ-բարեկամներու խորհուրդին, Թագաւորը սկսաւ գործադրել իր ծրագիրը։ Սեպտեմբերին կառավարական պաշտօնեաներուն արգիլեց բազմակնութիւնը, Հոկտեմբերին եւրոպական հագուստը պարտադրեց քապուլի քնակչութեան։ Հրովարտակը անժողովրդական էր՝ տնտեսական պատճառներով։ Շատ քիչ դերձակներ կային մայրաքաղաքին մէջ, որ եւրոպական հագուստ կարէին. այլապէս պէտք պիտի ըլլար մեծ քանակութեամբ պատրաստ հագուստ ներածել հնդկաստանէն սուղ գիներով։ Եւրոպական հագուստը կը պարտադրէր եւրոպական սովորոյթներ։

ՀԱՅԻ ԿՈՒԻԼ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Մոսկուայի մէջ անցած շաբթուան վերջին երեք օրերու ընթացքին ժողովրդական ցոյցեր եւ կռիւներ տեղի ունեցած են կիներու կողմէ, որոնք ժամերով նպարավաճառի եւ հացագործի խանութներու առջեւ սպասելէն յոգնած ու ջղայնացած էին։

Մոսկուայի Թաղապետական ժողովը ստիպուեցաւ զբաղիլ ժողովրդական այս դժգոհութեամբ։ Ժողովի նախագահ վոլկով յայտնեց Թէ մայրաքաղաքը մէկ ամսուան բաւելիք ալիւր ունի, 66.000 Թոնս։ Անհրաժեշտ միջոցներ ձեռք առնուած են եփած հացի քանակը աւելցնելու եւ բաժանումը կանոնաւորելու համար։

Անկարգութեանց պատճառն է բաժանումի անկանոնութիւնը ու մանաւանդ ա՛յն որ գիւղացիները կը նախընտրեն իրենց ցորենը իբրեւ կեր տալ կենդանիներուն քան յանձնել իշխանութեանց։

Պերլինէն 18 դեկտեմբեր Թուակիր հեռագիր մը կ'ըսէ.— Այսօր աղմկալի ցոյցեր տեղի ունեցան Մոսկուայի մէջ։ Մեծ բազմութիւն մը շարունակ կը պտրաւր կը կանչէր՝ պահանջելով հաց, կարագ, Թէյ ու բրինձ, որոնք բացարձակապէս անգտնելի դարձած են Մոսկուայի մէջ։

Միւս կողմէ Ուկրայնիոյ Արհեստակցական միութեանց նախագահը կը յայտարարէ Թէ ապրիլէն ի վեր 100 սէնդիկայական կազմակերպութիւնները լուծուած են Ուկրայնիոյ մէջ։ Սէնդիկայի վարիչները կը մեղադրուին Թէ չեն հնազանդած Մոսկուայէն տրուած հրահանգներուն եւ պէտք եղածին պէս չեն գործած հակահեղափոխական շարժումներուն դէմ։

ԿԵԱՆՔԸ ԳԱՂՈՒԻՔՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ԽԱՍՔՈՎՈՅԻ ՆՈՐ ԴՊՐՈՑԸ

Խասքովոյի Թաղ. Խորհուրդին կողմէ Թերթիս խմբագրին ուղղուած մասնաւոր նամակէ մէ կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.— (5 դեկտ.)

— « Խասքովոն վերջապէս իր մանկապարտէզի շէնքը ունեցաւ, սկիզբէն մեր երեւակայածէն աւելի կարգ մը առաւելութիւններով։ Անշուշտ Թերթերէ ալ տեղեկացաք, որ նոր շէնք շինելէ հրաժարելով, անակնկալ կերպով ծախու հանուած կալուածի մը գնած ենք, որ մեր եկեղեցի-դպրոցի շէնքին կից է եւ ունի 706 քառակ. մեդր տարածութիւն, վրան երեք անջատ տուներ եւ պարտէզ, զոր միացնելով արդէն գտնուած ազգապատկան կալուածին, շատ մը օգտակարութիւններ պիտի կրնայ ունենալ։ Այս երեք տուներէն յարմարագոյնը յատկացուցած ենք մանկապարտէզի համար։

Կալուածը գնած ենք 170 հազար լէվա փոխարժէքով, որուն 80 հազար լէվան կանխիկ վճարուած ըլլալով, կը յուսանք որ մնացեալ գումարն ալ պիտի կարենանք վճարել մօտերս, վասն զի մեծ մասը պատրաստ ունինք։

Պարտ կը համարենք տեղեկագրելու ձեզ, որ Ֆիլիպէի «Լղէտ» օգնութեան պատ. ցանձնախումբը» կարեւոր գումար մը տրամադրած է Խասքովոյի անսալով ձեր Թելադրութեանց։

Արդարեւ, Խասքովոն միշտ երախտապարտ պիտի մնայ «Յառաջ»ի, որ մեծ բաժին ունեցաւ մեր մանկապարտէզի գործին յաջողութեան մէջ. փոքր յիշատակի մը համար դրկած ենք ձեզի պատի օրացոյց մը, մանկապարտէզի լուսանկարը պիտի տեսնէք վրան։ Յարմար նկատած ենք նմանապէս Օրացոյց մըն ալ Լոնտոնաբնակ ազնիւ բարերարին համար դրկել, որուն նուիրատուութիւնն էր որ պատճառ հանդիսացաւ ու համբակութիւն տուաւ մեզ, նման նուիրական ու ազգօգուտ ձեռնարկի մը փարելու։

Աննեղծ ըլլալու համար, սա ալ կը տեղեկացնենք ցաւ ի սիրտ, որ հակառակ մանկապարտէզի սրահին ու գլասեղաններու կազմ ու պատրաստ ըլլալուն, դժբախտաբար ցարդ չենք կըրցած մանկապարտէզը բանալ, ինչու որ շոգաբարձութիւնը' վարժարանի պիւտճէին համար արդէն պարտքերով բեռնաւորուած ըլլալով, համարձակութիւն չէ ունեցած նոր բեռի տակ մտնելու։

Դիմած են բարեգործականին, մանկապարտէզի համար յատկացում մը խնդրելով, վարժարանի համար տրուած գումարին վրայ։

Ամէն պարագայի մէջ, մենք պիտի ջանանք մօտ օրէն մանկապարտէզը բանալու, եղած կարելի միջոցներով։

(Կնիք)

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

ՄԵԾ ՆՈՐ ԳԻՒՂԱՅԻՆԵՐՈՒՆ

Լիոն.— 1928 օգոստ. 2ին, կիրակի օրը Լիոնի մէջ հիմը դրուեցաւ Պրուսայի Մեծ Նոր Գիւղի Հայրենակցական Միութեան՝ որ արդէն պաշտօնապէս ճանչցուած եւ վաւերացուած է 25 սեպտեմբեր 1928ին՝ տեղական իշխանութենէն։

Միութեանս նպատակն է բարոյական սերտ կապ ստեղծել Ծիրանաս եւ արուսասահման գըտնուող հայրենակիցներու միջեւ, օգնել եւ օժանդակել չքաւոր հայրենակիցներու նիւթապէս և բարոյապէս, կարելի միջոցներով, պայքարիլ ձուլման եւ ապազգայնացման վտանգին դէմ։

Այս առթիւ կոչ կ'ուղղենք Լիոն եւ շրջակայքը գտնուող Մեծ Նոր Գիւղացիներուն, որ չզլանան ընել իրենց բարոյական եւ նիւթական օժանդակութիւնը, նոր կազմուած Միութեան յառաջդիմութեան եւ զարգացման համար։

Միութեանս ուղղեալ դիմում, նամակ եւլլն. գրել հետեւեալ հասցէին.— Mr. Avédis Charabhanian, 294 Rue Vendôme, Lyon (Rhône) France:

Վարչութիւն

Յ. Գ.— Կը խնդրուի արտասահմանի Թերթերէն արտատպել այս կոչը։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՎԵՐՋԻՆ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Մ. Ը. Մ.ի Մարսէյլի «Արարատ» մանկական խումբը անցեալ կիրակի մրցում մը ունեցաւ U. S. St. Antoineի Ա. խումբին դէմ։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի յառաջապահները կը խաղային եռանդով։ Հինգ վայրկեան յետոյ շահեցան առաջին նշանակէտը։

Մաստիկ հովը կ'օգնէր հակառակորդին, բայց 15 վայրկեանէն մերինները շահեցան երկրորդ նշանակէտը։ Ծրանասացիները սկսան յարձակողականի և շահեցան նշանակէտ մը։

Երկրորդ խաղամասին, Հ. Մ. Ը. Մ.ի խումբը շահեցաւ երրորդ նշանակէտը եւ յետոյ չորրորդը։ Վերջին ճիգ մը փորձելով, հայ մարզիկները շահեցան հինգերորդ նշանակէտը եւ Հ. Մ. Ը. Մ. յաղթեց 1ի դէմ 5 նշանակէտով։

Դ. Պ.

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻԻՆ ՄԸ

Յառաջի մէջ յաւով կարդացի Պոլսոյ Թերթերէն արտատպուած լուր մը, որուն համաձայն Հանր. Պարտքի Վարչութեան պաշտօնեաներէն Հայու մըն ալ մեղսակցութիւն կը վերագրուի քաղաքական Թղթադրամներու շորթումի գործին մէջ։

Արդ, նկատելով որ ստորագրեալս քսան եւ ութը տարի պաշտօնավարած եմ Հանրային Պարտուց Վարչութեան մէջ։ Նկատելով որ հինգ տարիէ ի վեր Պոլսէն հեռացած ու Փարիզ հաստատուած եմ։ Դարձեալ նկատելով որ ներկայիս ճաշարան մը ունիմ, որպէս զի Թիւրիմացութիւնը փարատի ու կասկածներ չծագին իմ անձիս ու պատիւս հանդէպ, կը փութամ ճշտել խնդիրը երկու բառով։

Հանր. Պարտ. Վարչութեան մէջ պաշտօն վարած եմ իբր հաշուակալ Comptabilité Centraleի մէջ եւ երբեք մաս կամ առնչութիւն ունեցած չեմ Caisseին հետ. ընդհակառակը պաշտօնս Caisseը controle ընելն էր։

Երբեք Եգիպտոս չեմ փախած կամ գացած, այլ Թուրք Հանրապետութեան օրինաւոր անցագրով եկած եմ Փարիզ, եւ կրնամ ալ դառնալ։

Ճաշարանս բացած եմ անձնական նիւթական կարողութեամբս, և երբեք օտար դրամի օժանդակութեան Հարկ չեմ տեսած։

Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ
(Լիլա)

Արեւմտեան Եւրոպայի հայերէն միակ օրաթերթն է

"ՅԱՌԱՋ,,Ը

որ ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐ եւ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐ ՈՒՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲՈԼՈՐ ԿԵԴՐՈՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Փարիզի ամէնէն սիրուն զբօսարկները իրապէս F. Sorbierի՝ մեծ մոտիսթիններն են։ Տեսնել իր նմոյշները՝ ամենօրեայ, իրիկուան եւ Քոթ տ'Ազիւրի համար, 11 Rue Lafayette։ Գիները անժրգելի։ Ծ.

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ

ԻՐ ԿԵԱՆՔԻՆ ԳՆՈՎ

Երբ առաջին անգամ Յոյնը տեսնած էր որ մեռելաթաղուն իր վերջին օրն է այսօր, ի ու կարապետ անկեղծին ուրախացան ու աչքի լոյս աղիներին չերժօրէն։ Սակայն րախտ մարդոց առջեւ իր խտաւորութեան այդպէս տեսանօրէն ու ծիծաղով ցուցաուզը անհաճոյ բան մը ունէր մէջ։ Առաջին մէկ քանի անսին Դաւիթ ու կարապետ ապրելութեան ու ներողամտոն ժպտեցան, ի վերջոյ սաղեւս չդանացան։ Որովհետեւ քիչ խնդալ կը դառնար արդապէս։ Ահա թէ ինչո՛ւ, ավրելութիւնը սպառած, Դաի պատասխանեց նեղսիրտ

— Աչքդ լոյս ըսինք...

Յոյնը կարծես այս արդիւնին կը սպասէր, շարունակեց ուրախ շեշտով.

— Զօրաբաժնի հրամանատարն է որ դիս իրեն հետեւորդ կ'անուանէ։ Կը ցաւիմ ձեզի կորսնցնելուս համար, բայց, ի՞նչ ընես, բախտը այսպէս է եղեր։ Մեռելաթաղը ո՞ւր, ե՛ս ուր, արդէն։ Դուք սակայն մինչեւ վերջ պիտի մնաք, կը յուսամ, քանի որ սքանչելիօրէն կը կատարէք այս գործը...

Ու քրքիջ մը արձակեց, հեգնական, մեծամիտ։ Իրենց զժբախտութեան՝ տակաւին նո՛ր ցաւին մէջ գտնուող մէկէ մը եկած այս հեգնանքը խենդեցուց երկուքն ալ։

— Ուլան լուէ՛, լակո՛տ, պոռաց կարապետ, կծկուելով ինք իր վրայ։

— Հայտէ վռէ խուլեաբա...

Դաւիթի արիւնը գլուխը ցատկեց։ Չաւակ, կին, ամէն ինչ այս անարգանքին տակ մոռցած, պիտի նետուէր վրան երբ կարապետի ձեռքը անշարժացուց զայն։

— Չգէ՛ աղբարս, ժանչ մը և ընտանիք ունիս, դուն խելօք կեցիր, թող տուր ինծի որ այդ շան չափը տամ։

Յոյնը ժամանակ չունեցաւ փախելու։ Եւ փոխանակ առնականօրէն ինքզինքը պաշտպանելու, սկսաւ աղաղակել.

— Չասէ՛ք, օգնութի՛ւն, Հայերը պիտի մեռցնեն զիս... Հասէ՛ք...

Վազեցին ամէն կողմէ ու դժուարաւ կրցան զայն ազատել կարապետի ձեռքէն։ Դէմքը արիւնի մէջ, աչքին մէկը կապուտցած, կնիկի պէս կուլար, անդադար ճչալով։

Նոյն իրիկունն իսկ կարապետ հանք դրկուեցաւ։

Հետեւեալ օր հիւանդանոցէն հանելով Դաւիթը դեղարան դրին։ Հոս ընելիքը որոշ բան մը չէր, այլ ամէն բան, ինչ որ պէտք ըլլար ընել։ Դեղարանը աւելի, վիրաւոր կամ հիւանդներու նախնական դարմաններուն օգնել, բժշկապետին սենեակը մաքրել, թէյն ու սուրճը եփել եւ անոր ճաշերը բանակի խոհանոցէն երթալ բերել։

Առաւօտուն, երբ լոյսը դեռ մշուշի գոյն կ'ունենայ, Դաւիթը կը դիմէր բլուրին ձախ կողմը, պարենաւորման կեդրոնը, բժշկապետին կաթը բերելու։ Իր ծառայութեան առաջին օրը, բժշկապետը կանչեց զայն ու խիստ շեշտով մը ըսաւ.

— Դիտե՞ս, Դաւիթ, կաթը այսօր պակաս էր...

— Ինչո՞ւ չտուիր որ ես տանիմ, պատասխանեց անմիջապէս Դաւիթ միամտօրէն։

Անուս ու գաւառացի մարդ, ան չէր դիտեր յոգնակի խօսիլ։ Ամէնէն բարձր անձնաւորութեան հետ, ինչպէս ամենապարզին, կը խօսէր եսակի։ Բայց ատիկա կ'ըլլար այնպիսի շեշտով մը, այնքա՛ն պարզ ու անուշ, որ ոչ ոք ատոր համար դիտողութիւն կ'ընէր իրեն։ Դաւիթի պատասխանին վրայ բժշկապետը չկրցաւ իր ժպիտը զսպել, զարկաւ բարեկամաբար ուսին։

— Լա՛ւ, Դաւիթ աղա, գնա՛ եւ գործիդ նայէ...

Երբ առանձին մնաց, այն ատեն միայն հասկցաւ որ բժշկապետը դինք փորձելու համար կանչած եւ այդ հարցումը ըրած պիտի ըլլար։ Ու այն օրուընէ վերջ, ամէն առաւօտ, կաթը բերած միջոցին, կանգ կ'առնէր անտառին եզերքը, կը նստէր հողին վրայ, բաժակ մը կաթ կը լեցնէր, կը թաթխէր հետը բերած հացը ու պղ-պղ կը խմէր։ Յետոյ կ'երթար ճամբուն վրայի աղբիւրէն պակսածին չափ ջուր կը լեցնէր։ Վստահ էր որ բժշկապետը ա՛լ իրմէ չպիտի կասկածի։ Ցերեկ եւ իրիկուն նոյնը կ'ընէր բերած ճաշերուն համար. միսի կտորներ, դդումի մասեր կը կտրէր դանակով ու կ'ուտէր։ Անգամ մը ինքզինքը կորսուած զգաց ու ամբողջ գիշերը չքնացաւ։ Ձմեռին մոռցած էր ափսէին մէջ։ Բայց, չես գիտեր ի՞նչ հրաշքով ոչ մէկ ձայն ելաւ, ու խնդիրը անցաւ աննշմար։

Զորրորդ օրը իրիկնադէմին, երբ դեղարանը վատարանին առջեւ օրուան ընթացքին իր սառած անդամները կը տաքցնէր, եկան իմացնել որ մահամերձ մը դինք կը խնդրէր։ Ոտքի եւ լաւ աճապարանքով, ու գրեթէ վազեց մինչեւ հիւանդանոց։ Դաւրսը գիշերուընէ ի վեր իջնող ձիւնը կը շարունակուէր տակաւին, ու չոր, անռելի ցուրտ մը մարդուս մարմինը կը կտրատէր։

Դաւիթ զուշակած էր իսկոյն որ մահամերձը կարապետն է, ու անկեղծ, խորունկ ցաւ մը իր սիրտը կը սեղմէր։ Երբ շնչահատ հիւանդանոց հասաւ, ուշ էր արդէն։ Կարապետ մեռած էր, ու թաղման պատրաստութիւնները կը տեսնէին։ Ջմեկնեցաւ։ Սպասեց, մեռելաթաղ դինուորներէն մէկուն տեղ անցաւ, ու կարապետի գլուխը առաւ ուսին։ Մեծ պարտականութիւն մը կատարողի երեւոյթը ունէր։ Վիշտը պրկած էր իր չիղերը, ու աչքերը կորսնցուցած իրենց սովորական բարի նայուածքը, առած էին մութ, անթափանցելի խորութիւն։

— Ձեր հաւատը, ձեր կրօնքը՛...

(9) Պ. ՉԱՐՈՅԵԱՆ

կին մէջ։ Հանրի Տիւմէ իրեն փաստաբան ընտրեց Մորօ տը Ճաֆէլերին։

«Քոթիտիէն»ի բոլոր թուղթերը քննուեցան. կարելի չեղաւ գտնել այն պայմանագրութիւնը որ կնքուած էր այս թերթին եւ տիկին Հանօի «Էնթէրփրէս»ին միջեւ։ Նոյնպէս կարելի չեղաւ հաստատել թէ Հանրի Տիւմէ որդի բարեսիրական նպատակներու կը յատկացնէր «Էնթէրփրէս»էն ստացած 100ին 3 միջնորդչէքը։

Տիկ. Հանօ վճարումները դադրեցնելէ օր մը առաջ «Քոթիտիէն»ի խմբագրատունը երթալով տեսակցած էր Տիւմէի եւ փիէր Պէրթրանի հետ։

Դատական պաշտօնեաներ մօտ երկու ժամ խուզարկեցին նաեւ «Լա Ռիւմէօր»ի տնօրէն ժորժ Անքէթիլի բնակարանը և գրաւեցին նամակներու բազմաթիւ տրցակներ։ Խուզարկուեցաւ նաեւ «Լա Ռիւմէօր»ի խմբագրատունը։

Վերջին լուրերու համաձայն, ամբաստանութեան տակ է նաեւ ուրիշ ծանօթ անձնաւորութիւն մը։

Թրակիոյ իսլամները եւ նոր տառերը

Աթէնքէն կը հեռագրեն.— *Արեւմտեան Թրակիոյ իսլամները տեղական իշխանութեան ներկայացուցին* ազերսագիր մը, որով կը խնդրեն մերժել Թելադրութիւնները կարգ մը հայրենակիցներու, որոնք կը պահանջեն լատինական տառերը մտցնել թուրք դպրոցներուն մէջ։ Խնդրագրին մէջ կ'ըսուի թէ Քուրանն ու իսլամական կրօնքը հակառակ են նոր տառերուն։

Օսարներու հետ ամուսնացած թրուհիները

Թուրք քաղաքային օրէնքին հրատարակութենէն ի վեր, Բերայի մէջ 1700 քաղաքային պսակ կատարուած է։ Բերայէն յետոյ ամէնէն շատ Ֆաթիհի մէջ ամուսնութիւն կնքուած է։

Ամուսնացած զոյգերուն մէջ կան բազմաթիւ օտար եւ ոչ-իսլամ աղջիկներ, որ թուրք ամուսին առած են։ Գալով օտարներու հետ ամուսնացած թրքուհիներուն,ասոնց թիւը երեք է։ Մէկը՝ Ահմէտ Րիզա պէյի աղջիկն է։ Երկրորդը՝ Պէյլերպէյցի Հասան պէյի աղջիկն է, որ Պելճիքացիի մը հետ ամուսնացած է։ Աղջկան հայրը դիմած է Բերայի պսակադիր պաշտօնեային եւ յայտնած թէ կը մերժէ իր աղջկան հայրութիւնը։ Երրորդը՝ Թիֆլիսի նախկին հիւպատոս Ֆէյզի պէյի աղջիկն է, որ Յոյնի մը հետ ամուսնացած է։

Այս առթիւ «Ճիւմհուրիյէթ» դիտել կուտայ թէ վերջին երկու թրքուհիներուն մայրերը ոչ-իսլամներ են։

Ռուսերուրէ առեւտուրը

Պոլսոյ Առեւտրական Սենեակը նիստ գումարելով զբաղուեցաւ Ռուսիա արտածուելիք ապրանքներու խնդրով։ Ռուսեւթուրք դաշնագրի պայմաններուն համաձայն, այս տարի Պոլսէն Ռուսիա պիտի արտածուի 15,000 քիլօ բանուած կաղի եւ 105 թօնօ խոզկաղինի հիւթ։ Առեւտր. Սենեակը ասկէ առաջ հրաւիրած էր այն վաճառականները, որոնք կ'ուզեն ապրանք արտածել Ռուսիա։ Այս առթիւ դիմում կատարող վաճառականներու մասին քննութիւն կատարելու նպատակով երեք հոգիէ բաղկացեալ մասնախումբ մը կազմուած էր Առեւտրական Սենեակին կողմէ։

Մանրակրկիտ քննութիւններէ յետոյ, քննիչները ներկայացուցած են ցուցակը այն վաճառականներուն, որոնք կը լրացնեն Գործավարներու Խորհուրդին հրահանգին մէջ յիշուած պայմանները։

Կարգ մը վաճառականներ, որոնց անունը չէր անցած ցուցակին մէջ, բողոքած և առարկութիւններ բերած են, բսելով թէ վնասներու ենթարկուած են, որովհետեւ իրենց անունը դուրս ձգուած է ցուցակէն։

Հակառակ այս բողոքներուն, Ռուսիա ապրանք ղրկելու արտօնուած վաճառականներուն վերջնական ցուցակը ղրկուեցաւ Առեւտրական գործավարութեան։

Անգլուհուս առեւտուրը

Անգլիոյ Երեսփ. ժողովին մէջ առեւտրական նախարարը յայտարարեց թէ ներկայիս ոեւէ արգելք չկայ անգլուհուս առեւտուրին համար։ Աւելցուց սակայն հետեւեալը. «Ո՛վ որ կը փափաքի առեւտուր ընել Ռուսիոյ հետ, պէտք է գիտնայ թէ առեւտուրը ուրիշ բան է, դիւանագիտութիւնը ուրիշ։»

Յետոյ տուաւ կարգ մը թիւեր, որոնցմէ կ'երեւայ թէ 1924ին Ռուսիայէն Անգլիա ներածուած է 19,774,000 անգլ. ոսկիի ապրանք, իսկ 1927ին 21,052,000 ոսկիի։ Իսկ Անգլիայէն Ռուսիա արտածուած է 1924ին 3,860,000 անգլ. ոս կիի, 1927ին՝ 4,509,000 ոսկիի ապրանք։

Հրդեհները Ռուսիոյ մէջ

Մոսկուայի պաշտօնաթերթ «Պրաւդա» կը հրատարակէ երկար ցանկ մը ուշագրաւ դէպքերու, զորս հաղորդուած են իրենց գաւառական թղթակիցներ։ Ահա՝ քանի մը նմոյշներ այդ դէպքերէն.

Մայիսկի շրջանին Թուան ընթացքին սկսեր մէջ (Մոսկուայի գաւառ), մէկ շաբաթէ հրձիգութեան 23 դէպքեր տեղի ունեցան։

Պոդոլսկի մէջ՝ մէկ ամսուան մէջ քսան տուներ այրուեցան հրձիգներ։

Բալու մէջ՝ տուներ այրուեցան հրդեհներէն։

Տուվօ գիւղի բնակիչները ա՛յնքան կը վախնան հրդեհներէն եւ սպառնալիքներէն, որ չեն համարձակիր իրենց տուները ելլել։

Կուրսկի շրջանին մէջ կառավարութեան կողմէ հաստատուած բոլոր տիպար հիմնարկութիւնները փճացուեցան գիւղացիներու կողմէ։

Շիրնէվո գիւղին մէջ գիւղին միակ համայնավարին տունը այրուեցաւ, եւ այլն։

Պաշտօնաթերթը շարունակելով այս կարգի դէպքերու թուումն մասնացը, կ'եզրակացնէ թէ դատարանները այսուհետեւ աւելի խիստ պէտք է վարուին եւ գութ չճանչնան։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆի մէջ լիսը վաւերացուց պարսիկեւռֆերէն դաշնագիրը, ինչպէս նաեւ Աւստրիոյ եւ Չեխոսլավաքիոյ հետ կնքուած առժամեայ դաշնագիրները։

ՍԸՐ ՕՍԹՐՆ ՋԷՄՊՐԼԷՅՆ, Անգլիոյ արտաքին նախարարը լորտութեան ատիճանին պիտի բարձրանայ եւ յառաջիկայ տարուան խորհրդարանային ընտրութեանց մէջ իր թեկնածուութիւնը չպիտի դնէ։

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ «ՌՈՍՏՈՄ» ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

Վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ, Chalet Edouardի երկու չքնող սրահներուն մէջ, 31—33 Rue Manin կամ 93 Ave. Secrétan, Métro BOLIVAR, Buttes-Chaumont, Combat.

կը խօսի՝ Պ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

կը ներկայացուի՝ «ՔԻԻ 5 ԽԵԼԱԳԱՐ»Ը (Զաւեշտ)

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. Շ. Սարեանի

Կը մասնակցին՝ Օր. Ժ. Ձամպազ՝ դաշնակ (Փարիզի Երաժշտանոցէն), Օր. Sonia Micheline՝ չութակ (Փարիզի Երաժշտանոցէն)։

Արտասանութիւն, հայկական եւ եւրոպական պարեր, նուագ, եւ ճաշ-պանուր։ ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ

ԸՆԿԵՐԱ-ՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ-ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած՝ Լիոնի Շ. Յ. Դ. ՖԵՌԻ խումբի կողմէ

Այս երկուշաբթի իրիկուն Café du nouveau Centreի վերնայարկը 7 Place du Pont

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Շաճնոյ Հայր. միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին

Նախագահութեամբ ԳԵՐ. ԳՐ. ԵՊԻՍԿ. ՊԱԼԱՒԵԱՆի

Ի նպաստ Նոր Հաճընի շինութեան ֆոնտին

Վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին Րիւ Շար, Պօն թէաթրի մէջ

Կը ներկայացուի՝ ՀԱՃՆՈՑ ԱՆԿՈՒՄԸ (տրամ 7 արար)

«Ա. Ե. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՕՐ»Ը ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Այս երկուշաբթի գիշեր ժամը 8.30ին, 83 Rue Chapeի սրահը

Կը ներկայացուի՝ ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆԻ «ՀԷՔԵԱԹ»Ը

Եր «ԽԱՅՏԱՐԴԱՑ ԳԵՂԵՑԿՈՒՀԻՆ» (Զաւեշտ)

Գեղարուեստական ճոխ բաժին Գիները սովորական

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՍԿԱՈՒՏՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

Կը նախագահէ՝ Պ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Կը մասնակցին Ֆրանսական եւ օտար միութիւններ

Բանախօսութիւն, ներկայացում եւ նուագախումբ

Այս կիրակի ժամը 2.30ին, Union de Parisի սրահին մէջ

14 Rue de Trévise ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ

ՏԻԿՆԱՆՑ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Փարիզի Հայ Տիկնանց Միութեան Որբերու Օգնութեան ժասնաճիւղին տարեկան պարահանդէսը՝ վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 10ին, Salle Hocheի մէջ, 9 Ave. Hoche, Paris. (Métro Courcelles)։

Հ. Ց. Դ.

Իսի-լէ-Մուլինօի վառարան կոմիտէի ընկերա-համակրական դասախօսութիւնը այս կիրակի ժամը 3ին, 164 Ave. Verdun, կը դասախօսէն՝ ընկերներ՝ Ս. Տէր-Թովմասեան եւ Օհան Կարօ։

Մարսէյլի Իշխան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս երեքշաբթի ժամը 2ին ձանօթ հաւաքատեղին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ՝ ընտրութիւն վարչութեան։ Ներկայանալ անդամատոմարով։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Լիոնի Ազիոնի Հայր. միութեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները եւ հայրենակիցները այս երեքշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին 105 Rue Servient արճաճանը։ Օրակարգ՝ ընտրութիւն նոր վարչութեան եւ կարեւոր խնդրի մը շուրջ խորհրդակցութիւն։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԻՔ

ՍՏԱՑԱՆՔ

փարիզ, Օ. Ք.— 70։

Մարսէյլ, Գործ.— 674.50։

կրան Պէռ, Օ. Պ.— 35։

Գանտիա, Յ. Մ.— 200։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Վարդան Ամիրզադեան որ կը գտնուէր Բուէնոս Այրէսի (Պոլիս) որբանոցը։ 1923ին փոխադրուած է Քօրֆու (Յունաստան)։ Իմացնել իր եղբօր Յակոբոս Ամիրզադեանի, 251 Calle Grecia, Cerro, Montevideo, Uruguay։

Կը խնդրուի յունահայ թերթերէն արտատպել։

ԳՆԵՑԷՔ

ԱՐԵՒԵԼ. ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Շացագործ LA GARDEէ

1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)

Կը փնտռուի գրաշարութիւն կատ սեզքենագործութիւն սորվիլ ուզող երիտասարդ մը։ Դիմել՝ Imprimerie Artistique, 42 Rue de la Jonquière, Nord Sud: Marcadet-Balagny.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

CONCERTS PASDELOUP, Շան զ'Էլիզէի Թատրոնը, դեկավ. Պ. Ռընէ Պաթոնի։

Վաղը շաբ. ժ. 17՝ մասնակց. երգահան Պ. Ա. Չերէփինի եւ Թաւջութակահար Պ. Ժան Քէժանի։ Sinfonia en ré -C. Ph.-E. (Պախ), երգէոնի երկու խմբերգ (Պախ) (Ֆրանսայի մէջ Ա. անգամ), Adagio et Allegro՝ Թաւջ. եւ դաշն. (Շուման), Ier Concerto en fa՝ դաշնակի եւ նուագի, (Ա. Չերէփինին), դաշնակով՝ հեղինակը. երգէոնով Symph.en ut min. (ՍԷն-Սանս)։

Այս կիր. ժ. 16ին՝ մասնկց. Պ. Պ. Մարթրնօի՝ ինարիչ երաժշտական կոհակներու. Concerto Grosso en ré min. (Շէնտէլ). Ա. Larghetto du Quint. en la maj, (Մոցարտ), Բ. Սոխակն ու վարդը (Ռիմսկի-Կորցակով), Գ. Ռուս. երգեր (Լալօ) երաժշտ.՝ կոհակներով եւ նուագխ. Պ. Մարթրնօի. Սիմֆոնքա Ռագին (կլազունով). Poème Symph. (Տ. Լէվիտիս) (Ա. անգամ). երաժշտ. կոհակ. եւ նուագխ.։ Symph. en ut min. երգէոնով (ՍԷն Սանս)։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԷՆ

Այս Կիրակի օր, հանդիսաւոր կերպով պիտի կատարուի Սէնթ-Անթուան Թաղամասի Քամփանեը Ֆրէպի նորակառոյց Մատրան օծումը, յանուն Ս. Կարապետի։

Սկզբնաւորութիւն եկեղեցւոյ ժամը 7.80ին, Ս. Պատարագի 9.30ին։

(Կնիք)

Վարձու են հայ ընտանիքի մը մէջ 2 սենեակներ, 1 ճաշարան եւ խոհանոց, ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն։ Թրամուէյ՝ Républiqueէն 95a, Opéraէն 21b եւ իջնել դրան առջեւ, Arrêt Allée des Archers: Շոգեկառք առնել Gare de l'Estէն եւ իջնել Gargan։ Կաւարանէն 7 վայրկեան։ Դիմել՝ Ա. Չիպուքճեանի, 166 Route Nationale, Pavillons s/Bois, Seine։

ՕՐԱՑՈՅՑ

1929

Ս. Փ. ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ, Կ. ՊՈԼԻՍ

ԴԻՆ՝ 5 ՖՐԱՆՔ

Ստանալու համար դիմել՝ Agopian Nubar, Librairie, 191 cours Lafayette, LYON.

Փոստաքանակի համար գեղչ։ Բացարձակապէս կանխիկ

ՏՕՔԹ. Ա Ս Լ Ա Ն

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՒՐԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վիներական ախտերու

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով

Ցօդացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրաթեթիւն (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 2—7, կիրակի 9—12

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՋԱՐԱՏՈՒՆԸ

1bis Hautefeuille, Մէթրօ Սէն Միշէլի մօտ, փոխանցուած է

MAISON VARTERESSIANի

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ

ԱՄԵՆԱԼԱԻ ՄԱԲՈՒՐ Ա. Ժ. Ա.

Մէկ այցելութիւն բաւական է համոզուելու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէ

ՔԱՊԱՐԷ ՍԹԱՆՊՈՒԼ

CABARET STAMBOUL

46, RUE NOTRE DAME DE LORETTE Tél. TRUD. 51.56

Ուր ամէն օր ժամը 5էն մինչեւ առաւօտ պիտի գտնէք գուտ հայկ. եւ արեւել. ամէն տեսակ կերակուրներ, ըմպելիներ, խիստ ժողովրդական գիներով։ Օդի՝ 3 ֆր. մէզեով։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՈՒԱԳԱԽՕՒՄԲ ՈՒ ՁԱՅՆ ՊԱՆԴ

Կը նուագեն՝ ուտի Շաճի թէթիկ, գանունի Նասիպ, քէմանի Մկրտիչ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՈ

Կը նուագէ նաեւ յայտնի թառիստ ԺՈՐԺ ՇԱՀՊԱԶԱՐԵԱՆ

Վարիչ-ցնօրէն՝ ՄԿՐՏԻՉ ՄԿՐԵԱՆ

ՏՕՔԹ. ԵԱՂՈՒՊ

13 Rue Montholon, PARIS (9e), Métro: Poissonnière

Շիւանդ կ'ընդունի երկուշաբթի, չորեքշաբթի, ուրբաթ։ Շաբաթ օրերը կէս օրէ վերջ ժամը 2—6։

Ուշադրութիւն

Լաւ խնամուած տակառներով, աղը դրուած տերեւ ուռի (ասմա եափրաղը)։ կը վաճառենք մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ։ Քիլոն՝ 4 ֆրանք։

Փափաքողներուն կը ղրկենք իրենց հասցէին։

Մի կորսնցնէք առիթը եւ դիմեցէք հետեւեալ հասցէին՝ ԱՒՈՒՐԵԱՆ, 13 Rue des Dominicaines, MARSEILLE.

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑԷՐ եւ ՑՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Nansen: L'Arménie et le Proche Orient 30 fr. Navarian: Anthologie des poètes Arméniens 20, Soleil d'Automne 4, Raffi: Samvel vol. 25, J. Minassian: Une Sultane Française 5, Korganoff: La Participation des Armén, à la Guerre de 1914—1918, 15 fr., F. Mat Contes, Légendes et Épopée Populaire d'Arménie 30, Laro Nouveau diction. illustré, édition 1929, 35 fr., Kévorkian: de l'Eff cité de l'Etemple 12.50, Noubarian: Diction. de poche France-Arm nienne 30, 40, 60, թէոդիկ՝ ամէնուն ցարեցոյցը 1929ի 50, ֆիզ մեկնաբանուած Ա. հատ. Գ. գերպ. թէրզիպաշեան 40, Օրագրու ուղեւորութեան յԵւրոպա, Սահակ Բ. կաթողիկոսի 20, ինչ Հնդկաստանի եւ Ջաւայի մէջ, Շ. երուանդ 7.50, Ն. պէշիկթաշլ Սիդոննա 12, կոմիտ. վրդ-ի գեղջուկ երգեր 6 տետր, հատը 15 ֆր Սրուանձտեանց գեղջ. երգեր 7 տետր, հատը 15։

Ամերիկայէն նոր եկած Հայերէն եւ արեւելեան երգերու նե ներ, ցանկը ձրի կը ղրկուի։ Հայ պատմական պատկերներ եւ երեւելի անձանց լուսանկարներ 50 սանտիմ։ փօսթի գնողին կը պատկանի։ Դիմել՝ Balentz 233 Fbg. St. Martin, Pa

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Աբոմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վիներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմատիզ.) եւ վարիսի մասն. լապոռատուար։ Ազամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12։

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

Odéon

ՈՒՆԻՆՔ ֆոնոկրաֆներ եւ յայտնի արուեստագէտներու վիքթորներ Հայերէն, Ցունական Թուրքերէն, Հնդկերէն, Արաբերէն, Սպանիերէն, Ալժերիերէն Թունուզական եւ Մարոկ. միակ ներկայացուցիչը Ֆրանսայի։ Դիմել՝ Jos. de Pas 117 Passage du Caire, Paris

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՄԵՆԵՐ

E. STEFIKI

Վկայեալ իրաւագէտ, դաքականգիտութեանց վ ժարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris (

Հեռ. Passy 72.56

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ ջոցի մէջ Ֆրանսա ժառ (AFFIDAVIT), ինչ պէս նա ինքնութեան թուղթեր օրինական գործողութիւն ները։

կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7։

Բ. ԱԲԳԱՐԵԱՆ

Վկայեալ հիւանդապահ, նախկին տասնապետ հիւանդապահ Արեւելեան բանակին, 14 երկար տարիներու փորձառութեամբ կը ինամէ ամէն տեսակ հիւանդներ։ Մասաժ, վանտուզ, փիքիւր, փանսըման եւայլն։ Վկայեալ աղքատներուն ձրի։

Հասցէ՝ 6 Rue Grégoire du Tours. Paris (6e).

Հաճընոյ Հայր. Միութեան Շասի Մասնաճիւղին կողմէ հրապարակ ելաւ

«ՀԱՃԸՆ» ՊԱՏԻ ՕՐԱՑՈՅՑԸ

Հաճընոյ տեսարանով եւ յատկափոխականներու նկարներով, ի նպաստ նորաշէն Հաճընոյ ֆոնտին։

Ֆրանսա 3 ֆր., արտասահման 4 ֆրանք։ Դիմել՝ A. Eulmez, Canton, No. 305, H. F., Chasse Isère, France.

ՀԱՐԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շ.	40 շ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 22 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1928

22 DÉCEMBRE 1928

9. ՏԱՐԻ Թիւ 836

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒԽ ԽՕՍՔ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՆԵՐՔԻՆ ՊԱՀԱՐՆԵՐԸ

Թղթակին լուր մը կը հաղորդէ «Թայմզ»ի Պոլսոյ Թղթակցին, առանց մանրամասնութիւնները ճշտելու: Իբրեւ հեռագրուած հաղորդուած ըլլալով տեղեկութիւնը, հարկ է սպասել քանի մը լրիւ գաղափար կազմելու համար:

Ինչպէս կ'երեւայ հեռագրէն, բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուած են, հարիւր յիսուն՝ միայն Պրուսայի մէջ: Քանդ պահպանողական կեդրոն մըն է, մոլեռանդ եւ հակաթուրքական: Ձերբակալուած են — յետոյ արձակուած — երեք ծանօթ փաշաներ, որոնց ոյժութիւնն իսկ նեղսրտութիւն կը պատճառէ Մ. Քէմալի, թէեւ անոնք իրենց պատկերին մէջ ամփոփուած, իրենց հին փառքերը կ'որոճան: Րէճէպ պէյի անկումէն եւ Իզմիրի դատավարութենէն ի վեր, սեւ ցուցակը անցած են այդ մարդիկը, — Քարապէքիր Քեազիմ, Րէճէպ եւ ձաֆէր Թայեար, ինչպէս եւ Ալի Ֆուատ եւ ուրիշ պէյեր ու փաշաներ, իրբեւ ընդդիմադիրներ:

Չեազիրը դաւադրութեան մը պատմութիւնը կ'ընէ, առանց հաստատելու:

Ինդիրը այն է որ, դաւադրութիւն սարքուած ըլլայ թէ ոչ, Քէմալ միշտ պատրուակներ պիտի գտնէ իր հակառակորդները հալածելու: Ամէնէն վերջին նորութիւնը՝ տառերու փոփոխութիւնը, արդէն լեցուցած է բաժակը, եւ եթէ գտնուի յանդուգն առաջնորդ մը, կրնայ ծանր տագնապի մը վտանգել զինքը: Մանաւանդ որ, որոշ խլրտումներ կը տիրեն բանակին վարիչ խաւերուն մէջ: Առանձնապէս կը յիշուի Գ. զօրանոցի, որուն սպաները վարդագեղ յոյսեր կը ներշնչեն ընդդիմադիրներուն:

Նորութիւն մը յայտնած չենք ըլլար, ըսելով թէ ժողովրդապետութիւնը հրաշքի պէս բան մըն է Թուրքիոյ համար: Այնտեղ գահեր եւ գլուխներ կը գլորին իշխաններու կամ զինուորականներու նախաձեռնութեամբ, յանուն «շէրիաթ»ի, սահմանադրութեան, ազատութեան կամ «վաթան»ի (վերջին երկուքը գերազատանի, ազատութեան կամ հայրենիքի): Մեծ վերիվայրումներ կատարուած են պալատական դաւերով: Օսմ. Սահմանադրութիւնը արդիւնք էր զինուորական ապստամբութեան մը: Մ. Քէմալը, ինք, իր միահեծան իշխանապետութեան շնորհիւ է որ պարտադրեց ինքզինքը եւ իր ծրագիրները: Ու պիտի կրնայ այդպէս ալ շարունակել, որքան ատեն որ նոյնքան խիզախ առաջնորդ մը չդտնէ իր դէմ:

Այդպիսի գլուխներ կան Թուրքիոյ թէ ներսը եւ թէ արտասահման: Ճիշտ ատոր համար ալ, օրուան իշխանութիւնը պարբերաբար «մաքրագործումներ» կը կատարէ, առանց շատ բանի նայելու, նոյնիսկ մոռնալով իր հետապնդած թշնամիները անցեալ ծառայութիւնները: Ճավիտ, Ճանպօլատ, Շիւքրիւ, Տոքթ. Նազըմ, Գարա Քէմալ եւ դեռ բազմաթիւ պէյեր փաշաներ չարդարարներն էին թրքահայ ժողովուրդին, այդ ոճրագործները այսօրուան միաձոյլ, «թիւրքօլլու թիւրք» Թուրքիային, բայց չազատեցան կախաղանէն: Քրտական ապստամբութեան առաջին շրջանին, Սրվագի մէջ կախուեցան տասը մը Թուրքեր, որոնք Մ. Քէմալի զինակիցներն էին, քէմալական առաջին համաժողովին հիմնադիրները:

Քէմալապետութեան համար անսասան ուղեգիծ մըն է այս քաղաքականութիւնը, այլապէս չի կրնար կանգուն մնալ: Քարապէքիր Քեազիմը այն ուժը չէ որ սարսափ ազդէ Մ. Քէմալի: Աչքի յանդուգն տիպարներ կան իր աչքին տակ: Բայց թէեւ տուիչ մը բաւական է, որպէսզի գլխիվայր գլորէ ամէն հեռաւոր վտանգն ալ: Ան իր բախտը կապած է մեծ քաղաքներու երիտասարդութեան ու կիներուն, այլ մանաւանդ բանակին եւ Անատոլուի գիւղացիներուն հետ: Առաջին անդունդը բացուած է արդէն, իր եւ հին վարիչներուն ու փառքերուն միջեւ: Իր շրջապատին մէջ համրանքով կը տեսնուին Պապը պիչէն, Օսմ. կայսրութենէն, նոյնիսկ հին իթթիհատէն մնացորդներ: Անոնք ալ՝ երկրորդական, թերեւս մասնագիտական պատճառներու վրայ, ինչպէս Սորբոնի Միութեան մէջ, նախկին կամ քազդենի տարրերուն կը հանդուրժեն իրբեւ «սպեց»:

Անհատական փառասիրութեանց եւ վրէժխնդրութեան կիրքերուն մէջտեղ, Թուրք ամբոխը կրնայ հասու գործիք մը դառնալ զօրաւոր ձեռքերու տակ: Ուստի, Մուսթաֆա Քէմալ ամէն բանէ առաջ այդ ձեռքերը կտրելու գործը կը հետապնդէ, իր թաթը երկարելով մինչեւ արտասահման: Մեր տեղեկութեանց համաձայն, վերջերս եօթը-ութ նոր գործակալներ եկած են Թրանսա, եւ մասնաւորապէս Փարիզ, զանազան ծպտումներով: Միւս կողմէ, տակաւին ամբողջութեամբ չպարզուեցան կիլիճնացի Իսմայիլ Հազգը պէյի դէմ սարքուած մահափորձին ծալքերը:

Իր վերանորոգման ճիգերուն հետ, քէմալական Թուրքիան միեւնոյն ատեն կը գալարուի ներքին՝ դասական պալարներով, որոնց պայթումը անտարբեր չի կրնար թողուլ մեզ:

Թուրքիան, իրբեւ պետութիւն, տակաւին գտած չէ իր վերջնական խարիսխը, իր հաւասարակշռութիւնը:

Ներսը եւ դուրսը ընդդիմադիրներ կան որ կուսակից են ուժեղ ձեռնարկներու. իսկ ուրիշներ, աւելի ազդեցիկ եւ աւելի զգամաթիւ, կը սպասեն որ քէմալապետութիւնը ինքնիրեն կործանի, որպէսզի երկիրն ալ միասին չկործանի, օտար միջամտութեամբ եւ գահավէժ վերիվայրումներով:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՆԵՐԳԱՂԹԻ ԽՆԴԻՐԸ

Պալքար, Ամերիկայի ռամկավարներուն պաշտօնաթերթը, երդում ըրած է կոտրել ծանծաղամտութեան մրցանիշը: Ահա նոր նմոյշ մը, դեկտեմբեր 5ի խըմբագրականէն, ուր բաղդատութեան կը դնէ Պալֆուրի սարքած Պաղեստինն ու հայ ժողովուրդի հայրենիքը՝ Հայաստանը.

— «Կ'ըսեն թէ իրեայ գործաւոր դասակարգին պաղեստինի ներգաղթը թէեւ սիոնական կազմակերպութեան միջոցաւ կը կատարուի, բայց կառավարութիւնը տարիս 1200է աւելի անցագիր չի տրամադրեր, եւ այս անցագիրներու դէմ իսկ շատ անգամ առարկութիւն ու դժուարութիւններ կը յարուցուին, իսկ բարեկեցիկ Հրեաներու մուտքին դէմ որոշ սեղմումներ դրուած են, եւ յայտնի դժկամակութիւն ցոյց կը տրուի:

Մենք ալ ունինք ներգաղթի խնդիր մը, եւ քննադատութիւնները կ'ըլլան Հայաստանի կառավարութեան այդ խնդրոյն մէջ հետեւած քաղաքականութեան մասին, որով Հրեաներու Պաղեստին ներգաղթին շուրջ այս տեղեկութիւնները մասնաւոր շահականութիւն ունին մեզ համար, մանաւանդ մեր մէջ ալ գրեթէ նոյն գանգատները կ'ըլլան թէ կառավարութիւնը բաց յօժարութիւն մը ցոյց չի տար գաղթականներ ներս ընդունելու համար, թէ հազարումէկ պատրուակներով ու ձգձգումներով ուշը տարուան մէջ հազիւ քանի մը հազար հոգի յաջողած են ներս մտնել, թէ անհատական դիմումներ, յաճախ այնպիսի կարող ու կարեւոր անձնաւորութեանց կողմէ, որոնք իրենց ձիրքերով ու մասնագիտութեամբ կրնան նշանակելի ծառայութիւններ մատուցանել երկրին, կամ բոլորովին կ'անտեսուին ու բարձի թողի կը մնան, եւ կամ այնքան ձեւակերպութիւններու, հարցուփորձի, քննութեան ենթակայ կ'ըլլան, որ դիմողը վերջի վերջոյ նախամտածած կը սեպէ իր մտադրութենէն հրաժարիլ: Իսկ որոշ հոսանքի մարդոց ամենեւին չանկերգն է, թէ Հայրենադարձ հայ ընտանիքի դռները ամբապէս փակուած են իր գաւակներուն երեսին, թէ կառավարութիւնը մոյլ կուտայ որ Թուրքեր գան ու բնակին երկրին մէջ: Բայց կը դժկամակի տեղ գտնել Հայ տարագիրներու համար: Պաղեստին Հրեայ գաղթականներու մուտքին դէմ իր գործ դրուած սեղմումներն ու անոնց բախած դժուարութիւնները կը հաստատեն, թէ ներգաղթի վերաբերեալ խնդիրներու լուծումը երկրի մը համար, այնքան ալ պարզ ու դիւրին չեն, որքան ոմանք կը տեսնեն կամ կ'ուզեն ցոյց տալ:»

ՋԱՂԲԻՊի դատարանի մէկ անդուխին վրայ գտնուեցաւ ռումբ մը՝ փաթթուած թերթի մը մէջ: Ոստիկանութիւնը քննութիւն մը բացաւ: Ռումբը կը նմանի աւստրիական բանակին մէջ գործածուածին:

ԻՏԱԼԻՈՅ արտաքին փոխնախարար Կրանտի ընդունուեցաւ Մուսթաֆա Քէմալի կողմէ, որուն հետ մէկ ժամէ աւելի տեւակցեցաւ: Տեսակցութեան ներկայ էր նաեւ արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի պէյ:

ԱՆԳԼԻՈՅ ճորճ Ե. թագաւորին առողջական վիճակը բարւոքած է:

ՌՈՒՍԻՈՅ ցարին հօրեղբայր մեծ-դուքս Նիկոլա Նիկոլայեւիչ ծանր հիւանդ է եւ կը խնամուի Ֆրանսայի հարաւային եղերքի իր ապարանքին մէջ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԱՒ ՄԸ ՄՈՒՍԹԱՖԱ ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ

ՔԵԱԶԻՄ ՔԱՐԱՊԷՔԻՐ, ՐԷՃԷՊ ԵՒ ՁԱՖԷՐ ԹԱՅԵԱՐ ՓԱՇԱՆԵՐԸ ԻՆՉՊԷՍ ՆԱԵԻ 150 ՀՈԳԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՈՒԱԾ

Անցած շաբաթ գրած էինք թէ հակաքէմալական մեծ շարժուձեւ մը սկսած է Թուրքիոյ մէջ, թէ ձերբակալուած են նախկին վարչապետ եւ պատերազմ. նախարար իգզէթ փաշա, բեամիլ փաշայի տղան, թէվֆիք փաշայի թոռը եւլն., եւ թէ մեծ դժգոհութիւն կը տիրէ բանակին մէջ՝ էնկիւրիի ներկայ վարիչներուն դէմ: Մեր այս լուրերը կը հաստատէ *Թայմզ*, որուն Պոլսոյ Թղթակիցը կը հեռագրէ 20 դեկտեմբեր Թուականով.

— Թէեւ դեռ ոեւէ բան չէ հրատարակուած Թուրք մամուլին կողմէ, ստոյգ է սակայն թէ իշխանութիւնները երեսուն հոգի մը ձերբակալած են տեսակ մը դաւադրութիւն կառավարութեան դէմ:

Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, Պրուսայի մէջ ձերբակալուած են 150 հոգի, եւ որոշ թիւով մարդիկ՝ բուն իսկ Պոլսոյ մէջ:

Ձերբակալուածներուն մէջ կը յիշուին զօրավարներ Րէճէպ փաշա, Քեազիմ Քարապէքիր փաշա եւ ձաֆէր Թայեար փաշա: Կ'ըսուի սակայն թէ այս երեք զինուորականները արդէն արձակուած են:

Սուրիոյ մարզպանը Պէյրութ մեկնած

Սուրիոյ մարզպան Հանրի Փոնսօ, որ ժամանակէ մը ի վեր Ֆրանսա կը գտնուէր, առջի օր Մարսիլիայէն «Պէռնարտէն-տը-սէն-Փիէռ» շոգենաւը նստաւ՝ Սուրիա վերադառնալու համար: Մարզպանը նոր հրահանգներ կը տանի իրեն հետ:

ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆԻ ԿՈՒԻՆԵՐԸ

Մոսկուայի գործակալութիւնը կը հաղորդէ հետեւեալ տեղեկութիւնները, գորս ուղղակի ստացած է քապուլէն.

Կառավարական զինուորներու, օդանաւերու եւ զինեալ բնակչութեան միացեալ ուժերը յաջողեցան կասեցնել ապստամբներու յառաջխաղացումը դէպի Քապուլ: Օգնական ուժեր հասան մօտակայ շրջաններէ եւ հարաւային գաւառներէ:

Դեկտեմբեր 17ին կառավարական ուժերը, օդանաւերու աջակցութեամբ յարձակողականի ձեռնարկեցին եւ իրիկուան դէմ յաջողեցան հակառակորդը նետել Քապուլի պատնէշներէն անդին, դէպի Փակմանի եւ Շարիքարայի ճամբան:

Ապստամբները կը գրաւեն այն բարձունքները, որոնք Քապուլի հովիտը կը գատեն Շարիքարայի հովիտէն, հիւսիս արեւմտեան կողմը: Պակիպալա լեռը կը գտնուի ապստամբներուն ձեռքը:

Դեկտեմբեր 18ին եւ 19ին յամառ կռիւներ մղուեցան այս դիրքերը գրաւելու համար:

∴ «Իվնինկ Սթանտարտ»ի Պոմպէյի Թղթակիցը կը հեռագրէ թէ ապստամբները կարեւոր ուժեր կը կեդրոնացնեն իրենց գրաւած երկու ամրոցներուն մէջ, որոնք կը տիրապետեն մայրաքաղաքին, եւ ուսկից կը պատրաստուին ձեռնարկել ընդհանուր յարձակողականի: Այս յարձակողականին համար կը վստահուր ոչ միայն իրենց ստացած օդնական ուժերուն, այլ զէնքի եւ ռազմանիւթի այն մթերքին վրայ, զոր գտան յիշեալ երկու ամրոցներուն մէջ:

Վերջին լուրերու համաձայն, կառավարական հրետանին ամբակոծած է Պակիպալա բլուրը, ուսկից ապստամբները կը սպառնային մայրաքաղաքին, եւ լուրջ կորուստներու ենթարկած է թշնամին, որուն կացութիւնը շատ ժուարացած է:

«Սէնթրըլ Նիուզ»ի Պոլսոյ Թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Քապուլի պահակազօրքին հակայարձակման ընթացքին, ապստամբներուն պետը ծանրապէս վիրաւորուած է:

Ապստամբները կարեւոր ուժեր կեդրոնացուցած են մայրաքաղաքին եւ ճէլալապատի միջեւ եւ ամուր դիրք ունին:

Ապստամբութեան կեդրոնը կը գտնուի ճէլալապատի մէջ, որուն պահակազօրքը յուսահատական դիմադրութիւն մը կ'ընէ ապստամբներուն: Քաղաքը պաշարուած է եւ կանոնաւոր զինուորներ կռիւները կը մղեն՝ պաշարուած շրջանակը խզելու համար: Թագաւորն ու Թագուհին իրենց պալատին մէջ են: Ապստամբները 20,000 ռուփի վարձք կը խոստանան անոր որ Ամանուլլահ Թագաւորի գլուխը կը բերէ:

Լիտվինոֆի եղբայրը ձերբակալուած

Կը յիշուի թէ Սորհրդային Միութեան Պերլինի առեւտրական ներկայացուցչութիւնը պաշտօնապէս բողոք բարձած էր կարգ մը մարդոց դէմ, որոնք ի վնաս այդ հիմնարկութեան 4 միլիոն մարքի (24 միլիոն ֆրանքէն աւելի) կեղծ մուրհակներ շրջաբերութեան հանած էին:

Ամբաստանեալներէն մէկն էր Սորհրդային Միութեան արտաքին փոխ-գործավար Լիտվինոֆի եղբայրը՝ Մաքսիմովիչ Լիտվինոֆ, որ անցած շաբաթ Փարիզի դատական իշխանութեանց ներկայանալով, խոստովանած էր իրեն դէմ եղած ամբաստանութիւնը, աւելցնելով որ այդ գումարները Գ. Միջազգայինի կողմէ յատկացուած են արտասահմանի մէջ համայնավարական պրոպագանդ մղելու:

Հասկցուած ըլլալով որ Լիտվինոֆի միւս երկու մեղսակից-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԲՈԼՇԵՒԻՄՄ, ԱՍՏՈՒԱԾ, ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԲՈԼՇԵՒԻԿՆԵՐ

Ժամանակին. Նախաքէմալեան Թուրքերը առանց *պիժիլլահ* քաշելու չէին կրնար որեւէ գործի ձեռք զարնել: Աստուց համար, յաջողութեան ներշնչարանը այդ բառն էր:

Իսկ այսօրուան հայ բոլշեւիկը՝ դիտած էք անշուշտ, թէ որեւէ ջարդի ուսումնասիրութեան չի կրնար սկսիլ, գայն շարունակել ու վերջացնել՝ առանց հայհոյելու դաշնակցութեան: Որեւէ գործի կամ խօսքի ու գրութեան սկսելէ առաջ, բոլշեւիկին համար՝ դաշնակցութեան դէմ հայհոյէլը հմամագոր է քրիստոնէական խաչակնքումին:

Բոլշեւիկեան այս մտասեւեռման մէջ, բժիշկը պիտի տեսնէր ջղագարութեան ախտանշաններ:

Մենք կը գոհանանք տեսնելո՛վ խնդալու պատճառներ եւ ամէն անգամ որ առիթը գտնենք, չենք գլանար մեր բարեկամական խորհուրդները մեր բոլշեւիկ եղբայրներուն, իբրեւ մարդերու, որոնց առաջին պարտականութիւնն է մեզ գուարճացնել իրենց մտաւոր հնպիտութեամբ:

Այսպէս, «ցառաջ»ի մէջ կարդացիք Հայաստանի մէջ՝ կրօնքի դէմ բացուած պայքարին առթիւ, Հայկոմկուսի քարտուղար Խանջեանի ձառը:

Մի հարցնէք թէ Աստուծոյ դէմ մղուած յարձակման մէջ, ի՞նչ դեր կրնայ ունենալ դաշնակցութիւնը: Աստուած իր հրեշտակներու եւ սատանաներու բիւրաբիւր փաղանգներով՝ կրնայ անշուշտ իր պաշտպանողական ձակատը ուժեղացնել եւ դաշնակցութիւնը որ ընելիք ուրիշ գործեր ունի, մտքէն իսկ չանցընեն օգնութեան փութալ Աստուծոյ:

Բոլշեւիկեան ձակատը ուրեմն, վախ չունի այս կողմէն: կը մնայ գայն ներսէն պողպատել: Բայց, հո՛ն իսկ է շան գլուխը, ինչպէս պիտի ըսէր Շամֆէ, եթէ մեր օրերուն ապրէր:

Ու հոս է որ դաշնակեան խոր բաժախնից միտքը կրնայ մեծ ծառայութիւն մատուցանել բոլշեւիկեան կարկամ ձեռքերուն:

Ջի բաւեր եկեղեցիներ քանդել ու անոնց տեղ հաստատել հանրային պաշտամունքի... տուներ:

Աստուծոյ դէմ մղուած պայքարին մէջ, բոլշեւիկեան բանակը պէտք չէ ձեղքեր բանայ ներսէն: Եւ ասոր համար ալ, պէտք է լրջօրէն մաքրագործուի բոլոր այն տարրերէն, որոնք մօտէն կամ հեռուէն, կրօնական տարրերու ազդեցութիւնը կրած են:

Անոնց մէջ մենք կը նշմարենք տէրտէրի թոռներ եւ զաւակներ, յամենայն դէպս նախկին տիրացուներ (ինչպէս Աշոտ Յովհաննիսեան, Աբամալիս երզնկեան, Մուսեեան Աքքանագ, Սուրէն երզնկեան որ քիչ մնաց փակեղը գլուխն անցընէր, Սահակ Տէր Գաբրիէլեան եւ Դրաստ. Տէր Սիմոնեան, եւ դեռ ո՞ր մէկը:

Արդ, բուրժուա գիտնականներու մէկ վարկածը՝ ընդունուած կարմիր ռոմիեստոսներու իսկ կողմէ՝ ամէն օր կը հաստատէ թէ՝ մարդը բլայ իսկ չուշքայի պէս կաս-կարմիր բոլշեւիկ անցեալ ազդեցութիւններու խաղալիքն է: Եթէ ուրեմն, օր մը յիշեալ բարեկամները անցեալ յիշատակներու ազդեցութեան տակ, փորձեն դարձի գալ եւ հակայ ձեղք մը բանան բանակին մէջ...:

Կոմկուսի քարտուղար Խանջեանը մտածե՞ր է այս վտանգին վրայ:

Մ. ԵՐԻՑԱՆՑ

ՄԵՌՆՈՂ ՄԱՅՐԵՐ ԵՒ ԱՔՍՈՐԱԿԱՆ ԶԱՒԱԿՆԵՐ

Ցարերու օրով ունէինք ազատ երթեւեկ արտասահմանէն դէպի երկիր եւ երկրէն դէպի արտասահման— անգամ մընք, արժատական ըմբոստներս, մընք՝ որ ազատ Եւրոպայի մէջ հրապարակաւ կը խարանէինք միահեծան բռնապետութիւնը, նոյնիսկ ցարական գործակալներու արթուն հսկողութեան տակ։

Այսօր, երբ կարմիր դրօշը կը ծածանի Կրէմլինի պարիսպներուն վրայ եւ կայսրութեան մէկ ծայրէն միւսը Մարքս եւ Էնկելս կը հոլովեն, չէք կարող, դուք տիրող ռէժիմի հակառակորդներդ, մէկ օրով իսկ արտօնութիւն առնել՝ երթալ վերջին համբոյրը տալու հոգեվարքի մէջ գալարուող ձեր հարազատ մօր։ Իսկ եթէ երթաք դադտագողի, ձեզի կը սպառնայ բանտ կամ աքսոր դէպի Արխանգելսկ, որ արդէն մահու ճամբան է։

Եւ հէգ մնողը, երկար տարիներու անջատումէն ետք, մինակ ու լքուած հիւանդանոցի չորս պատերուն մէջ, ամիսներ շարունակ աչքերը յառած դէպի դուռը, անհուն կարօտով կը սպասէ իր հարազատներուն ու չի կրնար ըմբռնել, թէ ինչո՞ւ չեն գար, ինչքա՞ն վայրենի ու տժարդի ռէժիմ է այդ, որ չի թոյլ տար մինչեւ իսկ մեռնողին վերջին անգամ գրկելու իր զաւակները։

Եւ կը մեռնի ջղագար ու խելագար...

Այդպէս մեռաւ իմ դժբախտ մայրը, երկար ամիսներու անասելի չարչարանքներէ յետոյ։

Այդպէս մեռան ու պիտի մեռնին հազարաւոր ուրիշ մայրեր կարմիր կայսրութեան մէջ, որ տասնըմէկ տարիներէ ի վեր դարձեր է արցունքի ու նզովքի անծայրածիր ովկիան։

* * *

Երբ օր մը Ջենովայի մէջ կը հարցնէի Զիչերինին, թէ ինչո՞ւ չեն թոյլ տար, որ երեխաները կռվկասէն անցնին արտասահման, իրենց հօր քով։ Խորհրդային Ռուսիոյ արտաքին գործոց կոմիսարը կը պատասխանէր անտարբեր շեշտով մը, առանց զարմանքի նշոյլն անգամ ալ տալատելու։

— Այդ առթիւ դիմելու էք կռվկասեան իշխանութիւններուն, որոնց ներկայացուցիչները հոս են։ (Մոսկուան, ի հարկէ, բնա՛ւ չէմիջամտեր կռվկասեան իշխանութիւններուն վերաբերեալ խնդիրներու մէջ...)։

Եւ երբ դիմեցի Ջենովայում Հայոց կարմիր իշխանութեան ներկայացուցչին (Ալէքս. Բէկզատեան)— յաւակնոտ տղայ մը, որ Հայաստանը կը ներկայացնէր, բայց հայերէն իսկ խօսիլ չէր գիտեր— ըսաւ ինձ սինիք ամբարտաւանութեամբ.

— Կռվկասեան վարիչներու ընթացքը ես կը դատեմ միանգամայն տրամաբանական։ Բանի որ դուք հակառակորդ էք խորհրդային ռէժիմի եւ գրչով ու խօսքով կը պայքարիք անոր դէմ եւ քանի որ ձեզ ուղղակի պատժել չենք կարող, ձեր փոխարէն պէտք է քաւեն ձեր զաւակները։ Այդպէս միայն պիտի յաջողին զինաթափ ընել ձեզ։ Դուք կը պատժուիք անուղղակի...

Որ այդ տիպար - սատրապիկը ճիշտ կ'արտայայտէր երկրի վարիչներու ժտայնութիւնը— առտոր ապացոյց է այն ռադիո-հեռագիրը, որ Թիֆլիզի իտալական դեսպան Ծրանցօնի 1922ին կ'ուղղէր Հռոմի կառավարութեանը, ասոր կրկնակի դիմումներուն ի պատասխան.

— «Վարանդեանը որոշ դիրք ունենալով սովետներու հակառակորդ կուսակցութեան մը մէջ, իր դիմումները անոր երեխաներուն մասին կը հանդիպին մեծամեծ դժուարութեանց...»

Ի վերջոյ զոյգ զաւակները արտասահման փոխադրուեցան իտալական կառավարութեան ջանքերով եւ անոր ձեռքով։ Հայց երբ քաղաքական տարաձիրը կ'ուզէ ինքն երթալ բօշեվիկեան դրախտը, նոյնիսկ մէկ շաբաթով, մէկ քանի օրով այցելելու հիւանդ, մերձիմահ մնողին, — այդ պարագային արդէն անզօր են բոլոր արտաքին միջամտութիւններն ու դիմումները։

* * *

Ընտանիքը պէտք է տուժէ, ձեր հայրն ու մայրը, երեխաներ ըլլալու պէտք է քաւեն ձեր «յանցանք»ը, պէտք է մեռնին միայնութեան ու լքումի մէջ, պէտք է տանջուին չարաչար, որպէսզի դուք զգաստանաք եւ վար դնէք ձեր պայքարի գրիչը։ Եւ քանի՛ քանի յեղափոխականները 1917ի հոկտեմբերեան օրերէն ի վեր պատժեցին նոյն եղանակով, փախած հօր տեղ բանտ նետելով անոր կինն ու երեխաները...

Աբդիւլ Համիդի սանդարամետեան ուղեղը չէր յղացեր նման սիստեմ։ Նիկօլա Ա.ի ամէնադաժան բռնապետութիւնը չէ արձանագրեր նման դէպքեր...

Այդպէս սակայն կը թելադրէ ռուս բօլշեւիզմի ընկերվարական հաւատամքը։ Այդպէս կը հրահանգէ Կարլ Մարքսը՝ ռուս նեղճակատ եւ բթամիտ ազնդաւորներու ըմբռնումով։

Եւ դեռ երկար տարիներ հոգեվարքի ու չարչարանքի մահճակները պիտի ցօղուին մեռնող մայրերու արցունքներով...

Ու դեռ կը գտնուին մարդիկ, անարգ եւ անխիղճ մարդիկ, մարդկութեան տականք մարդիկ, որոնք կուգան փառաբանելու Ատիլաներուն եւ Ներոններուն վայել՝ այդ անոդի ռէժիմը...

Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ

"ՓԻԼԻՊՊ ՌԷԿԼԱՄ,,

ԳՐՔԻ ՏՕՆԸ

Ոչ մէկ տեղ գիրքը այնպէս յարգուած չէ, ինչպէս Գերմանիոյ մէջ։ Ու ոչ մէկ երկրի մէջ «լաւ» գիրքը այնքան մատչելի չէ գանգուածին, որքան նոյնտեղ։

Իրաւ է, գերմանական գիրքերը, մանաւանդ դասական եւ գիտական գործերը, ընդհանրապէս սուղ են. վասն զի մէկ կողմէն մտքի աշխատաւորները կը վարձատրուին առատօրէն, իսկ միւս կողմէն մեծ խնամք կը թափուի գրքի տրտաքինին վրայ։ Ու այսօր գերման տպագրութիւնը, կարելի է ասել, առաջին տեղը կը գրաւէ Եւրոպայի մէջ։ Սակայն այդ սուղ գիրքերու քով գոյութիւն ունին բազմաթիւ ժան — Volksausgaben — ժողովրդական հրատարակութիւններ, ինչպէս կը կոչուին Գերմանիոյ մէջ։ Միեւնոյն գիրքը քիչ մը աւելի պարզ թուղթի վրայ ու քիչ մը նուազ վայելուչ արտաքինով, յաճախ 5-10 անգամ աւելի ժան է։ Օրինակ, Հեկկէլի Weltraetsel (ցիեզերական առեղծուածներ) հռչակաւոր գործը արժէ 10 մարք (60 ֆրանք), մինչ նոյն գիրքին «ժողովրդական հրատարակութեան» գինը ընդամէնը 1 մարք է (6 ֆրանք)։ Եւ այսպէս շատ մը ուրիշ գիրքեր։

Ժան հրատարակութեանց առաջնութեան գափնին Գերմանիոյ մէջ շատոնց կը պատկանի Լայպցիգի «Փիլիպպ Ռէկլամ» հրատարակչական տան, որու գոյութեան Հարիւրամեակը լրացաւ այս տարի։ Լայպցիգ քաղաքը կազմակերպած էր մեծաշուք յոբելեանական հանդէս մը, որուն մասնակցեցաւ ամբողջ Գերմանիան։ Ցոբելեարին իրենց շնորհաւորութիւնները բերող պատուիրակութիւններու մէջ կը գտնուէր նաեւ կառավարութեան ներկայացուցիչը։ Գերմանիոյ մէջ առաջին անգամն էր որ կառավարութիւնը պաշտօնապէս ներկայ կ'ըլլար մասնաւոր ձեռնարկութեան մը յոբելեանին։ Այդ իրողութիւնը իր ճառին մէջ չեշտեց կառավարական ներկայացուցիչը, յայտնելով թէ՝ Ռէկլամի տան դարաւոր գործունէութեան ահագին մշակութային նշանակութիւնն է միայն, որ ստիպեց կառավարութիւնը՝ շեղիլ սովորական կանոնէն։

Ռէկլամ հրատարակչական տան հիմնադիրն է Լայպցիգի համեստ գրավաճառի մը որդի, Անտոն Ֆիլիպպ Ռէկլամ։ Ձեռնարկեցաւ հարիւր տարի առաջ հրատարակչական գործունէութեան, ան իրեն նպատակ դրաւ զարկ տալ ժողովուրդի կրթութեան՝ ընտրովի եւ մատչելի գրքերու միջոցով։ Չեզոքեցաւ հրապարակ հանեց Աստուածաշունչի, Շէքսպիրի ամբողջ հրատարակութիւնները, ինչպէս նաեւ կարգ մը բառարաններ։ Ապա, երբ լրացաւ գերման դասական հեղինակներու առաջին հրատարակիչներու արտօնութեան պայմանաժամը, Ռէկլամ հրատարակեց նաեւ անոնց երկերը։

Բայց գործը տակաւին շատ հեռու էր գոհացնելէ եռանդուն հրատարակիչը։ գիրքը կը շարունակէր անմատչելի մնալ ժողովրդեան լայն խաւերուն։ Ու ահա Ռէկլամ, որուն կը միանար նաեւ իր որդին, կը ձեռնարկէ հոյակապ ծրագրի մը իրագործման, այն է՝ «Universalbibliothek» (համաշխարհային Մատենադարան) անուան տակ միշտ միեւնոյն նուագագոյն արժէքը ունեցող գիրքերու հրատարակութեան։ Ինչպէս պէտք էր սպասել, այս ծրագիրը բախեցաւ ուրիշ հրատարակիչներու եւ գրավաճառներու թշնամութեան։ Սակայն Ռէկլամ չվհատեցաւ. ու 1867 Նոյեմբերին լոյս տեսան «Մատենադարանի» առաջին 35 թիւերը։ փոքր ծաւալով ու վարդագոյն կողքով գրքոյկներ էին, որոնց ձեւը պահպանուած է մինչեւ այսօր։

Առաջին գրքոյկն էր Գէօթէի «Ֆաուստ»ը, ապա կարգ մը ուրիշ գերման դասականներու գործեր, որոնց հետեւեցան օտար հեղինակներ՝ շատ լաւ թարգմանուած։

Իւրաքանչիւր գրքոյկը կ'արժէր 20 պֆեննիգ (1 ֆր. 20 սնթ.) Արտասովոր բան մըն էր ասիկա։ Տպաւորութիւնը այնքան մեծ էր, որ «Համաշխարհային Մատենադարան»ը կարճ ատենի մէջ տիրացաւ շուկային, ու իր գրքոյկները մուտք գործեցին երկրի ամենախուլ անկիւնները։

Գործը սկսաւ արագօրէն զարգանալ։ Գերմանիոյ մէջ չկար տուն մը, ուր չգտնուէին քանի մը հատ Ռէկլամի գրքերէն։

Այսօր «Համաշխարհային Մատենադարան»ը ըդին շուրջ 7000 թիւեր բաղկացած հսկայ հաւաքածոյ մը կը կազմէ։

Այսպէսով, շնորհիւ Ռէկլամի գրքոյկներուն, ինչպէս Գերմանիոյ, այնպէս ալ առհասարակ բոլոր գերմանախօս ժողովուրդներու ամենալայն խաւերը կրցան ծանօթանալ բոլոր ժամանակներուն եւ ազգերուն պատկանող հեղինակներու ոչ միայն գրական, այլեւ գիտութեան եւ արուեստի տարբեր շրջաններուն վերաբերող լաւագոյն երկերուն։

Հայ գրականութիւնը Ռէկլամ հրատարակութեանց մէջ կը ներկայանայ Ա. Ահարոնեանի քանի մը պատմուածքներով, որոնք թարգմանուած են Տիկին Ֆինկ— Գանջեգեանի կողմէն։

Ներկայիս Ռէկլամ հրատարակչական տան գլուխը կանգնած են հիմնադրին երկու թոռները։

Լ. ՆԱԶԱՐԵԱՆՑ

ԱՆԳԼԻՈՑ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

(ՄԱՔՏՈՆԸԼԻՏ ՃԱՌԸ)

Ազգէ ազգ փոխադարձ վստահութեան ստեղծումին մէջ կը կայանայ խաղաղութեան հարցը։ 1924ին, Յունուար մէջ, մեր առջեւ գտանք այս հարցը եւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը իր հաւանութիւնը տուաւ այս հարցը ուսումնասիրող ծրագրի մը։ Այս ծրագիրը, իր կարգ մը հատուածներով եւ բովանդակութեամբ, ուշադիր քննութեան մը կը կարօտի, ինչ որ սակայն դեռ չէ եղած։ Ընկից առաջին շատ դէպքեր պատահեցան. Լոքարնոյի դաշնագիրը ստորագրուեցաւ, ֆէլլոկի դաշինքը հաւանութեան արժանացաւ։ Այս համաձայնութիւնները մասամբ փոխեցին կացութիւնը. բայց միշտ փնտռելու վրայ ենք այն ապահովութիւնը, որ զինաթափութեան խորհրդաժողովներուն թոյլ պիտի տայ պայմանագրութիւններու յանգիլ պատերազմը անկարելի դարձնելու համար կը մեկնինք այն գաղափարէն թէ պէտք է համաձայնութեան եզրեր փնտռել իրենց երկրին քաղաքական կեանքը ներկայացնող դիւանագէտներու հետ եւ ոչ թէ զինուորականներու հետ, որոնք իրենց երկրին մարտական սպասարկու թիւններու ոգին է որ կ'արտայայտեն։

Նշմարած պիտի ըլլաք որ ժընեւի նաւային զինաթափման խորհրդաժողովին նախապատրաստական յանձնաժողովին մէջ, մեր վճռաբանութիւններու ընթացքին, բոլորին մտքին մէջ տիրող մտածումն էր պատերազմի մը հաւանականութիւնը։

Անհրաժեշտ է անդրադառնալ այս մտավախութեան կարեւորութեան։ Ենթադրենք թէ խաղաղութեան այս հարցին կը մօտենանք իրաւարարութեամբ. պիտի տեսնենք թէ նոյնիսկ եթէ իրաւարարութիւնը ընդունուի, պիտի ըսուի թէ այս կամ այն ազգը նուազ արժանի է վստահութեան։ Կրնան պատճառներ ծագիլ եւ օրեւէ ազգ մը մղել պատերազմի. եւ ահա, այս վախն է որ ազգերու ներկայացուցիչները կը ստիպէ ըսելու. «Բայց եթէ մերժեն իրաւարարութեան գալ, եւ կամ, եթէ չկատարեն անոր վճիռները, ի՞նչ պիտի պատահի»։

Եւ կամ նկատի առնենք ֆէլլոկի դաշինքը։ Անոր հանդէպ ցոյց տրուած վերապահութիւնը, — նոյն իսկ Ամերիկայի կողմէ — կասկածի այս զգացումը կը ծածկեն, ազգային պաշտպանութեան պատրուակին տակ։ Բայց, ամէն մարդ պիտի կրնար նշմարել թէ ամրօրէն չէ փակուած դուռը, որ կրնայ ընդհանուր պատերազմի անցք տալ։

Այնպէս որ, զինաթափութեան վերաբերեալ միջազգային համաձայնութիւններու աւելի՝ վճռաբանութեանց ընթացքին բանակցութիւնները տեղի կ'ունենային այն ենթադրութեան հիման վրայ թէ, պաշտպանողական պատերազմը կրնայ անհրաժեշտ դառնալ եւ թէ որ եւ է ազգ զինաթափութեան այն ծրագրին միայն կրնայ հաւանութիւն յայտնել, երբ ան կը համապատասխանէ պատերազմի մը պահուն, իր զինուորական կարիքներուն։ Ֆրանսա իր կարելի պէտքերը պիտի գոհացնէ գամաքային ուժերով։ Մեզի համար, ովկիանոսի մեծ ճամբաները պահպանելու հարցը կը ներկայանայ։ Միացեալ Նահանգներուն ալ, պատերազմի պահուն, ի նպաստ իր առեւտուրին, ծովային երթ ազատութիւնն է անհրաժեշ

Եզրակացութիւնն այն զինաթափման համար, զած զանազան առաջարկները ընդունելի էին այս կամ այրին համար, որովհետեւ րական ուազմավարութիւնը տարբերի երկրին համաձայ այս հիմերուն վրայ, որեւէ ջումով կարելի ըլլար համաձ նութեան գալ, խաղաղութեան տեգած չպիտի ըլլայինք, միայն, զանազան երկիրներու քաղաքագիներու վրայ տուրքերն էին որ պիտի նային։ Համաձայնութիւն կրնար լուծել կարգ մը խնդիր որոնցմով միայն մեր երկ նախարարները կը զբաղին, ո՛չ այն հարցերը որոնցմով զբաղին արտաքին նախարարները։ Չպիտի կրնար տալ փոխադ ապահովութեան զգ գումը, միայն կրնայ բեմել խաղ թեան ճշմարիտ քաղաքակ թիւն մը։

(Վերջը յաջորդով)

ԵՐԳԱՇԱՆԴԷՍՄԸ ԹԷՀՐԱՆԻ ՄԷՋ

ԹԷՀՐԱՆ, 6, գեկտ.— Թեհրանի հասարակութիւնն ալ լեց երգիչ Ա. Շահմուրատեան երեկոյթը տեղի ունեցաւ 2ին, Զրադաշտական թատրոնի սրահը։

Շահմուրատեան յաջորդաբար երգեց՝ հայերէն, իտալերէն ֆրանսերէն երգեր, որոնց դաշնակը վրայ կ'ընկերանար Օր. Նուրիջան։

Հրճուանք, յուզում, ոգեւորութիւն իրար կը խառնուէին, երգիչը կ'երգէր՝ «Վարդը», «Դու քաջի հայ եզը», «Քոչարի» պատարագեալ» եւայլն եւ ի վերջոյ «Հայաստան»։ լսած եմ ուրիշ երգիչներ— բայց իմ կարծիքով Շահմուրատեան «Դրմի թէնթ»ը իրեն ինքնուրոյն է եւ քիչ կը գտնուի երգիչներու մէջ ոգեւորումը երբ սրտին մօտ երգերը կը հայ երգչին բերնով։

Երեկոյթին կը մասնակցէր յայտնի երգչուհի տիկին Ոսկոփ, որ իր կարգին երգեց եւ թակահար Լիֆէրօֆ։

Երեկոյթը վերջացաւ ծաղկեփունջի մատուցումով գովեստի տպաւորութիւններուն տակ։

Շահմուրատեան գեկտ. մեկնեցաւ Թաւրիզ, ուրկէ անցնի Հնդկաստան։

Ժ. Յովսէփեան

ՆՈՐ ԳԻՒՏ ՄԸ

Բոչեսթըրի մէջ տպագրուած ինքնաշարժ մեքենայի փորձ կատարուած է յաջողութեամբ։ Ինքնաշարժը այնպէս շինուած է որ հեռագրական ծանեայ մը պիտի կրնայ հեռու իր գործիքին առջեւ նստած ման մէջ դնել մեքենային նաշարները եւ այսպէս, շարել, տպագրութեան լու պատրաստ։

Հնարիչը կը յուսայ որ գործիքին շնորհիւ կարելի ըլլայ վայրկեանը 60 բառ առաջիժ, (ինչ որ ներկայիս նաշարի վարժ աշխատաւոր կ'ելնին է) իսկ յառաջիկայ պիտի կրնայ եռապատկել արագութիւնը։

ԿՈՒԶԷ ՍԻՐՈՒԻՆ ԱՆԿԱՂԱՆՔ ՄԸ ՈՒՐԱԽԱՑՆԵԼ, ԲԱՐԵՐԱԽՕՍ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐԵԼ "ՅԱՌԱՋ"Ի

ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ՓԱՆԱՄԱՆ

«Կազէթ տիւ Ֆրան»ի փլուզ-
կը շարունակէ զբաղեցնել
ին կարծիք։ Ամէն օր նոր
անութիւններ կ'ըլլան։ Երէկ
պարկեշտ կարծուած մար-
գիմակները մէկիկ - մէկիկ
ի՛ առնուին։ «Քոթիտիէն», որ
000 պարկեշտ Ֆրանսացիներու
Ֆրանսու հիներու անունով կը
ինէր խօսիլ եւ 1923էն ի
ինէր խօսիլ եւ 1923էն ի
Հրապարակին վրայ պայքար
մղէր յանուն հանրապետական-
վրդովարական սկզբունքնե-
ու, որ ժամանակ մը օրուան
ներուն պաշտօնական բեր-
ներուն պաշտօնական բեր-
ծած էր, որ գործի ձեռնար-
ծած էր, որ գործի ձեռնար-
ժամանակ պարկեշտ եւ ձե-
ս մարդոց գործակցութիւնը
ծած էր, պայթեցաւ վեր
ծած էր, պայթեցաւ վեր
էս, այս անգամ անվերականգ-
էս, այս անգամ անվերականգ-
օրէն։

քանի մը տարիէ ի վեր իր
ագիր խմբագիրները սկսած
քշուիլ հետզհետէ, զանա-
պատճառներով։ Ան ատեն
րիլի չեղաւ հասկնալ այդ բա-
անութիւններու իսկական շարժա-
իքը։ Վակային գատելով այս-
ան երեւոյթէն, Թոյլատրելի
զանազան ենթագրութիւններ ը-
ներ Փոփ. Օլար, Ֆէրտինան Պի-
ան, փէր Ռընօտէլ, բոլորն ալ
ին հիմնադիրները, իրենց
քերուն փոշին թօթուելով դուրս
ան «Քոթիտիէն»ի դուռնէն։

երկու հոգի միայն մնացին
ապարակի վրայ, տնօրէն Հանրի
մէկ եւ խմբագրապետ Փիէր
ան, որ մեծ համբաւ կը
նէր իբրեւ ջղուտ հրապարա-
ագիր։

Ալ եւս տարակոյս չմնաց որ
անրի Ցիւմէ կասկածելի գործե-
ներ ձեռնամուխ եղած է։ Իր դիր-
ութը օգտագործելով մեծ քանակ
ներ առած է Ցիկին Հանօէն
այս վերջինին առաւ փախուստական
ղթները դիւրացնելու համար։

«Քոթիտիէն»ի տնօրէնութիւ-
ն իր հրաժարումը ո՛եւ է կեր-
ով չի թելադրեցներ իր յան-
ձնքը, ու հաւանաբար շատ չպի-
ուշանայ իր ձերբակալութիւնն
Հարցաքննիչ դատաւորը կը
ուներ հակակշիռ քննել անոր մեղսակ-
ութեան աստիճանը։

Ցակառին հիւանդ է եւ Հսկո-
ութեան տակ կը պահուի «Կա-
ազէթ տիւ Ֆրան»ի խմբագրապե-
ի փիէր Օտիպէր, որ առջի օր
արցաքննուեցաւ առաջին ան-
ամ ըլլալով Օտիպէր կ'ըսէ թէ
քան յիշեալ թերթին խմբ-
գրապետութիւնն ընդունելը,
անցեալ յունուարին դիմած էր
արտաքին նախարարութեան՝ Տար-
քնելու համար թէ այս վերջինը
ինչ կարծիք ունի՝ «Կազէթ տիւ
Ֆրան»ի մասին։ Օտիպէր նպաս-
տաւոր պատասխան ստացած է։
Փետրուարին տեսակցած է նաեւ
վարչապետ Փուանքարէի հետ,
որ խոստացած էր գրութիւն մը
ուղղել իրեն խաղաղութեան մա-
սին՝ խորհրդարանի փակումէն
յետոյ։ Վարչապետը յարգեց իր
խոստումը եւ ապրիլ 9ին ղրկեց
այդ գրութիւնը, որ ձեռագիր վի-
ճակի մէջ հրատարակուեցաւ
«Կազէթ տիւ Ֆրան»ի յաւելուած
«Կազէթ տէ Նասիոն»ի ապրիլ 14ի
թիւին մէջ, «Ֆրանսա խաղաղու-
թիւն կ'ուզէ» խորագրին տակ։

Արտաքին նախարարութիւնը
գեկոյց մը հրատարակելով, զար-
մանք կը յայտնէ փիէր Օտիպէրի
խօսքերուն համար։

Լրացուցիչ տեղեկութեանց
համաձայն, Ցիկին Հանօ ուղած
էր թերթ մը հիմնել՝ 20 միլիոն
ֆրանք դրամագլուխով։ Դիմած
էր Օտիպէրի, որ համոզեց զայն
«Կազէթ տիւ Ֆրան»ի կողքին
հրատարակել «Կազէթ տէ Նա-
սիոն»ը։

Այս վերջին թերթի առաջին
թիւը լոյս տեսաւ պրիանի ձեռա-
գիր մէկ գրութիւնով՝ խաղաղու-
թեան մասին։ 1928 փետր. 20ին
ժամը 11ին Օտիպէր ունկնդրու-
թեան ընդունուեցաւ Փուանքարէի
կողմէ, որ զայն իր մօտ պահեց
մինչեւ կէսօրը քառորդ անցած։

Օտիպէր փարիզի եւ Մարսէյ-
լի մէջ հրատարակած է շատ թեր-
թեր եւ ծանօթ դէմք մըն է քա-
ղաքական շրջանակներու մէջ։

Հարցաքննիչ դատաւորը պիտի
շարունակէ հարցաքննել Օտիպէրը։

Գալով «Լա Ռիւմէօր»ի մեղ
սակցութեան, այս թերթի խմբ-
բագրապետ Ժորժ Ընքըթիլի
տուներէն գրաւուած թուղթերը
քննելու վրայ են։

«Լ'Օմ Լիպրը» թերթը հե-
տեւեալ տեղեկութիւնները կու-
տայ Ժորժ Ընքըթիլի մասին՝
«Ցուգա Ընքըթիլ» խորագրով
յօդուածի մը մէջ։

— Ընքըթիլ միշտ ստոր դեր
մը կատարած է այն բոլոր շրջա-
նակներուն մէջ, ուր կը յաճախէր։
Պատերազմի ընթացքին եւ անկէ
վերջ, Ընքըթիլ իբրեւ թէ յեղա-
փոխական հակումներ ցոյց կու-
տար։ Հիմնեց համայնավար թերթ
մը, սակայն իրականին մէջ ոստի-
կանութեան համար կ'աշխատէր։

1919ին Ընքըթիլ վաստակա-
ւոր համայնավար կուսակցութե-
նէն պատճառ՝ որովհետեւ հաս-
կցած էր թէ այս լրտեսը կը
մատ էր իր բարեկամները։

1917ին, ֆրանսական բանա-
կին մէջ ծագած կարգ մը խլր-
տումներու հետեւանքով, ոստիկա-
նութեան պաշտօն յանձնուեցաւ
քննութիւն մը բանալ, հասկնալու
համար թէ գինուորները յեղափո-
խական զգացումներ կը տածե՞ն։
Այս գործին մէջ Ընքըթիլ մեծ
ծառայութիւն մատոյց ոստիկա-
նութեան։ Մէկ կողմէ իր թերթով
ապստամբութիւն կը քարոզէր
գինուորներուն, միւս կողմէ յե-
ղափոխականներու ցանկը պատ
րաստելով քաղաքական ոստիկա-
նութեան կը յանձնէր։

Այսպէս ուրեմն, յեղափոխա-
կան ձեւանալով, փաստաթուղթեր
ձեռք կ'անցընէր եւ կը մատնէր
իր բարեկամները։

1922ին իբրեւ դրամաշորթ
գտ պարտուած է 6 ամիս բան-
տարկութեան եւ 1000 ֆրանք
տուգանքի։ 1926 Յունիսին 100
ֆրանք տուգանքի իբրեւ զրպարտիչ։ Նոյն տարուան յուլիսին՝
2000 ֆրանք տուգանքի։ Հիմնած է ընկերութիւն մը, որ այսօր
անհետացած է։

Ընքա խմբագրապետ մը, որ
«դրամաշորթ, խարերայ եւ գող
է», ինչպէս կը գրէ ֆրանսերէն
թերթ մը։

ԿԱՂԱՆԴԸ ԲՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Պոլսոյ «Իգտամ» թերթը կը
գրէ.—

Կաղանդի գիշերը ի՞նչ յոյսեր
եւ ի՞նչ խանդավառութիւններ կը
պատճառէ տղոց։

Նկատելով որ քրիստոնէական
տարեգլուխը ընդունած ենք, մենք
պիտի ընդունինք այս տօնը, որ
կրօնական հանգամանք չունի։

Մինդեռ այս տօնը, պարելու
եւ շամփանիա խմելու առիթ մը
մը կ'ըլլայ՝ այն գաւակարգին համար զոր «բարձր դաս» կ'անուանենք, որովհետեւ մեծ ափարթմանիներ կը բնակին։

Կաղանդը պաշտօնապէս պէտք
է ընդունինք իբրեւ տղոց տօն։
Մանաւանդ որ տղոց համար ալ
զուարճութեան տեղ մը, ոչ պարտէզ մը, ոչ ալ տօն մը ունինք...
Այս պայմաններուն մէջ չենք
կրնար ըսել թէ տղոց երջանկութեան նախանձախնդիր ենք։ Տղոց
երջանկութեան մասին գաղափար
մը ունենալու համար, պէտք է
տեսնել տղայ սիրող երկիրները։

Ոեւէ անպատեհութիւն չկայ
հետեւողաբար ընդունելու կաղանդի տօնը։ Մանաւանդ երբ հետեւողաբար կ'ընդունինք թատրոնը,
բնաստեղծութիւններն ու վէպերը։

ԿԵԱՆՔԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

(Գաղուստ՝ խորհրդ. ներքինէն)

ԿԱՐՄՐԱԽՏ

Ժաման պատճառով, կարմրախտէ վարակուածներու թիւը մեծ
չափով աճած է. այսպէս, Հոկտեմբերին արձանագրուած էր 717
դէպք, իսկ նոյեմբերին 1000։
Բոլոր գաւառներուն մէջ ալ հիւանդութիւնը տարածուած է, աւելի նաեւ բնոյթ ստանալով Էրեւանի,
Լենինականի, Զանգեզուրի, Փամբակ-Լոռիի եւ Էջմիածնի մէջ։

Կարմրախտի դէմ պայքարելու հիմնական միջոցներէն մէկն
ալ երախաներու պատուաստումն
է։ Մինչեւ դեկտեմբերի 1ը պատուաստուած են 120000 մանուկներ։
Քաղաքներու եւ բոլոր գիւղերու
մէջ, ինչպէս օրինակ Ալաւերդիի,
Պէօյիւք-Վէդիի, Ախթալայի մէջ
բացուած են մասնաւոր հիւանդանոցներ, կարմրախտի բռնուածներուն համար։ Լենինականի, Նոր
Պայազիտի, Վաղարշապատի եւ
այլ տեղերու մէջ նման հիւանդանոցներ արդէն կը գործեն։
Գիւղերուն մէջ կ'աշխատին 19
բժշկական շրջիկ խումբեր։

Կառավարութիւնը մտադրութիւն ունի մինչեւ 15 տարեկաններու հակակարմրախտային պատուաստումը շարունակել ո՛չ միայն ձմեռը, այլ նաեւ գարնան
եւ ամրան։ Այս կերպով կը յուսացուի կանխել յաջորդ աշնան,
հիւանդութեան վերբերեալը
տարածումը։

Երեւանի մէջ կ'աշխատին բժշկական 5 ներարկիչ խումբեր,
բացուած են երկու հիւանդանոցներ իւրաքանչիւրը 100 անկողինոց, մէկայն կարմրախտէ վարակուածներուն յատուկ երեք անգամ
պատուաստի ենթարկուած են
15000 մանուկներ։

ՍԵՊԱԳԻՐ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ղուրտուղուլիէն (Հին Ամասիա)
տեղեկացուցած են Հնութիւններու Պահպանութեան կոմիտէին
թէ սահմանամերձ ջանֆեսա
գիւղին մէջ պատահմամբ գըտնուած է քար մը, որուն վրայ բեւեռագրի նման գրեր կան։ Կոմիտէին կատարած ստուգումը տեղին վրայ, հաստատած է վերոյիշեալ
տեղեկութիւնները։

Գանուած է սեպագիր արձանագրութիւն մը, որ գիտական
նորութիւն մը կը նկատուի։ Արձանագրութիւնը կը բաղկանայ 10
տողէ եւ գրուած է կտոր մը երկաթաքարի վրայ։ Ըստ երեւոյթին, քարը մաս կազմած է շէնքի մը եւ հաւանաբար վերցուած է Հին Ամասիոյ աւերակներէն
ու տեղափոխուած այդտեղ տարիներ առաջ։

ՏԱՐԵԳԼՈՒԽԸ ՎԵՐՋԻՆ ԱՌԻԹՆ Է,
ՈՐՊԷՍԶԻ ՓԱԿՈՒԻՆ ԲՈԼՈՐ ԱՌԿԱԽ ՀԱՇԻՒՆԵՐԸ

ԱՆՈՆՔ ՈՐ ԴԵՌ ՊԱՐՏՔ ՈՒՆԻՆ «ՅԱՌԱՋ»Ի, ԱՆՇՈՒՇՏ ՊԻՏԻ ՕԳՏՈՒԻՆ ԱՅՍ ԱՌԻԹՔԷՆ

Քարը փոխադրուած է Էջմիածնի պետական թանգարանը, ուր
հաւաքուած են բոլոր սեպագիր
արձանագրութիւնները։ Այս քարը
կը նկատուի իբր ուրարտական
շրջանի վերաբերեալ գիտական
արժէք ունեցող յիշատակարան մը

ԱՐԹԻԿԻ ՏՈՒՖԸ

Մոսկուա այի իրաւասու ժարմինը հաստատած է Արթիկի տուֆի
մասին 1928—29ի աշխատանքներու ծրագիրը։ Այս տարեշրջանին պիտի շահագործուի 2 միլիոն
խորանարդ ոտք տուֆ։ Ամէն զատ,
տուֆի վերաբերեալ փորձնական
հետազօտական ընդարձակ աշխատանքներ պիտի կատարուին քարի
սղոցման նորագոյն եղանակները
ուսումնասիրելու համար, արտահանման պիտի ուղարկուին երկու
ճարտարագէտներ։ 1929—30 տարեշրջանին կը յուսացուի տուֆի
արդիւնաբերումը կրկնապատկել։
Ըստ ծրագրի կը յուսացուի այդ
շրջանին շահագործել 10 միլիոն
խորանարդ ոտք։

Ցուֆի վաճառման վրայ մեծ
յոյսեր կը դրուին։ Այս տարեշրջանին բանուորներու թիւը պիտի
հասնի 1000ի։ Այս դեկտեմբերին,
վերջնապէս պիտի կազմակերպուի
Արթիկ-տուֆ ընկերութիւնը, որուն վարչութիւնը պիտի գտնուի Լենինականի մէջ։

Մոսկուայէն եղած առաջարկի
մը վրայ, ձեռնարկուած է Լենինականի եւ Արթիկի միջեւ էլեկտրական գծի կառուցման, էլեկտրական ուժ հաղորդելու համար Արթիկի։ Աշխատանքները
պիտի կատարուին այն հաշուով որ յառաջիկայ գարնան, Արթիկի քարահանքերը էլեկտրական ուժ ստանան։ Հաղորդման գծի կառուցման համար, անհրաժեշտ
նիւթերը հայթայթուած են։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՓՈՅԱՊԵԼԻՆ ԲԱԽՏԸ—Վերսայլի գերեզմանատան փոսափեղկներէն Ցրպին, առջի օր փոս մը կը
փորէր, երբ բահի հարուած
մը հողին մէկ անկիւնէն երեւան
հանեց դէզ մը դրամ։ Նախիզէրն
Ս.ի, Լուի 18րդի եւ կարոլոս
10րդի պատկերներով 1500 ֆր.
որ այսօրուան արժէքով կը բռնէ
7500։

Փոսափեղը իր գիւտէն ուրախ
եւ առանց վայրկեան մը վարանելու իր գտած դրամները տարաւ քաղաքապետին, որ օրէնքը տրամադրութեան համաձայն, ներկայ արժէքին կէսը 3250 ֆր.
յանձնեց անոր եւ մնացեալը քաղաքապետարանի սնտուկին։

Դրամները կը գտնուէին գրեթէ հողին երեսը։ Կենթագրուիլ
1848ի յեղափոխութեան օրերուն,
մէկը հոն պահած պիտի ըլլայ
զանոնք, բայց վտանգի այդ օրերուն զոհ գացած պիտի ըլլայ եւ
դերական դէպքերուն։

ՏԽՐՈՒՆԻ

Ինչպէս կ'երեւայ ստորեւ հրատարակուած մահագրէն, ընկեր
Միքայէլ Վարանդեան եւ քոյրը՝
Ցիկին Նուարդ Ազարոնեան դբժբախտութիւնն ունեցած են կորսնցնելու իրենց մայրը, եղերական պարագաներու մէջ։

Խմբագրութիւնս կը փութայ
իր վշտակցութիւնն յայտնել այս
տխուր առիթիւ, ընկեր Վարանդեանի եւ Ցէր եւ Ցիկին Ազարոնեանի։

Ցիկին Նուարդ Ազարոնեան, Միքայէլ Յովհաննիսեան - Վարանդեան և Աւետիս Ազարոնեան կը ծանուցանեն առաջիններուն՝ իրենց մօր, վերջինը՝ զոքանչի

ՀԵՐԻՔՆԱԶ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆԻ

(Ծնեալ Ազարեան)

աղէտաւոր մահը, որ տեղի է ունեցեր Բագուի մէջ։

ԱԿՈՒԱՅԻ ՅԱՒ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Մեր հայրենակիցները Clinique de l'Ecole Dentaire Françaiseի (29 Boulevard Saint-Martin) մէջ ամէն խնամք պիտի գտնեն։ Ցիշեալ ատամնաբուժարանը կը վարեն յայտնի փրոֆէսէօրները, գիտական վերջին կատարելագործութիւններով։ Ակռայ քաշելը ձրի, ակռաներու եւ ատամնաշարի շինութիւնը՝ չափաւոր գիներով։ Ցամելը ապահովուած։ Թարգման՝ ամէն լեզուներու համար։ Ամէն օր ժամը 9 — 12։ Հեռաձայն Archives 55-09։ Ծ.

ՍՈՖԻԱՅԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՊԻՏԻ ԳՐԱՒԷ

Սոֆիայէն հասած լուրերու
համաձայն, այլ եւս վերջնական
է Սոֆիայի Հայոց եկեղեցիին
գրաւման որոշումը։ Ասկէ առաջ
պուլկարական սինոդը գրաւած
էր եկեղեցիին պատկանող գետին մը, որուն հատուցումի մը
փոխարէն, բայց առկախ կը մնար
մատուռին խնդիրը։ Վերջերս
նոր դիմում կատարուած է Սոֆիայի մետրապոլիտին, բայց իրագեկները կ'ըսեն թէ յոյս չկայ
եւ թէ մանաւանդ վայր մը պիտի
յատկացուի հայ հասարակութեան, նոր եկեղեցի բանալու
համար։

ՅԱՌԱՋ»Ի ՊԱՏՄՈՒԻ ԾՔՆԵՐԸ

ԻՐ ԿԵԱՆՔԻՆ ԳՆՈՎ

Ամէն շարժումի իրեն կը
ուէր որ կարապետ հայհոյանը կը շարունակէ։ Ու հինէն
ացած սովորութեամբ մը, ան
ր ուսին վրայ կը սեղմէր անոր
ինը, ու քիչ մնաց որ ագդա-
արէ։

— Մո՛ւս ա՛յ, տղայ...

Բայց իրականութիւնը իր ե-
ներականութեամբ կը ցցուէր
աչքերուն ու մտքին առջեւ, կը
ուէր, եւ սիրտը գալարուած ան-
ացատրելի ցաւով, կը յառա-
ջանար ձիւնին տակ, առանց
ցուրտին զգալնութիւնը ունե-
նալու, ընդհակառակն կարծես
ամառնային տաք մը ըլլար, այ-
ները կարմրած էին, ու քրտինք
ը կը հաւաքուէր քունքերուն
ու կուրծքին վրայ։

Ցակայն քիչ վերջ տաժա-
նելի բան մը եղաւ իրեն համար,
հանալով կարապետի ներկա-
ութիւնը էր քով, չլսել անոր
ձայնը եւ անոր յիշողները։ Իր
բոլո՛ր ուժովը կ'ուզէր հիմա որ
անիկա ոտքի կանգնէր, հայհո-
յէր բարձրաձայն ու լեցուն լե-
ցուն, ու այս անգամ փոխանակ
զայն հանդարտեցնելու, ինք,
Դաւի՛թ ալ ընկերանար անոր,
հոգ չէ թէ վաճառը ամէնէն
սեւերէն ըլլար։

Լարեց իր ամբողջ ջիղերը ու
սպասեց այդ հրաշքին։ Զարմանալի՛ հաւատք մը ունեցաւ որ
այդ հրաշքը պիտի կատարուի։ Ու երբ, չիզերու անօրինակ այս
պրկումը իր սասանութենէ՛ն իսկ
կարճ պահ մը վերջ թուլցաւ,
բերանը ինքնիրեն բացուեցաւ,
հայհոյեց.

— Ես ձեր հաւատքը, ձեր
օրէնքը... ու այնպէս կարծեց որ
կը լսէ կարապետի ձայնը, ա-
րիւնը խաղաց ինք իր վրայ, ու
քալլերը արագացուց։

Անցան երկաթուղագծերէն։
Գիշերուընէ ի վեր ձիւնը կը տեղար առատ ու թռչունի փետուրներու նման օրօրուելով,
միջոցին մէջ կատարեալ խաղաղութիւն մը կար, իսկ հովի
ոչ մէկ փշրանք։ Իրիկուան այս
պահուն սակայն, անակնկալօրէն, խենդ ու պատահական
քամի մը յարձակեցաւ ձիւնին
վրայ, ու ճշմարիտ մրրիկ մըն է
որ պաղեցաւ։

Դաւի՛թ ցնցուեցաւ ու պաղը
դեռ նոր ազդեց իրեն։ Կաթսայի
պէս եռացող իր ուղեղը ուր
մտածումները իրարու կը խառնուէին ու հիւանդագին վիճակի
մը մէջ կը պահէին զայն, պղպեցաւ, եւ վերադարձաւ իր բնականոն զործունէութեան։

Վերյիշեց Յօյնին հետ կռիւի
դէպքը։ Ու այժմ, ձիւնին ու
մրրիկին տակ, մինչ այլեւս կարապետի անշունչ գլուխն էր որ
կը ծանրանար իր ուսին վրայ,
խորհեցաւ այն նուիրումի եւ զոհողութեան ոգիին զոր անիկա
ի յայտ բերաւ այդ մէկոցին։
Կռիւի պահուն այնքան ուժգնօրէն նկատի առած չէր ասիկա.
հիմա սակայն հետզհետէ կը
թանձրանար, կը խոշորնար, ու
ականջին տակ ուսմրի հարուածներու պէս կը հնչէին.

— Զգէ՛ աղբար, ժանչ մը եւ
ընտանիք ունիս... դուն խելօք
կեցիր, եւ ձգէ ինծի որ այդ
շան չափը տամ...

Այլապէս հիմա ի՛նք է որ
պիտի մեռած ըլլար, ու իր էութեան մինչեւ ամենահեռաւոր
մասնիկը յուզուեցաւ երբ մտածումը կանգ առաւ այս պարզ
այլ անթարգմանելի հերոսութեան վրայ։ Ձեռքով բնազդաբար շոյեց կտաւի մէջ ծածկուած անոր սառած գլուխը, ու
աչքերը արցունքներով լեցուեցան։ Ու երբ զանիկա նետեցին
փոսին մէջ, ձգեց ոի միւսները
վերադառնան, ինք ծնրադրեց
ձիւնի տաստ խաւով մը մը վերմակուած հողին վրայ. գլխանոցը հանեց, ու մրրիկին
տակ, ձեռքերը միացուցած,
կարենալով արցունքները զսպել, խաչակնքեց, աղօթեց.

— Հա՛յր մեր...

VI

Այդ գիշեր կանոնաւոր քուն
չունեցաւ։ Հետեւեալ օրը կինն
ու զաւակը պիտի գային, եւ
ինք հրամանով ազատ էր։ Ցաւիտեննականութեան պէս երկար
թուեցաւ գիշերը, ի զուր փորձեց քնանալ առաւօտուն միայն
արթննալու համար։ Բայց այդ
ճիգէ՛ն իսկ քունը ընդհատ եղաւ։ Կ'արթննար ամէն կէս կամ
մէկ ժամը անդամ մը դէշ երազ
տեսնողի մը նման, ընդոստ, ու
անմիջապէս աչքերը կ'ուղղէր
պատուհանին։ Դուրսը միշտ
մութ էր ու անթափանցելի։

Անհուսակտուր եղաւ իր
հրճուանքը երբ վերջապէս իր
մէկ արթննալուն նշմարեց որ
մութը բարակցած է ու գորշ
պայծառութիւն մը երկչոտ եւ
վարանքով կը ծածանի պատուհանէն ներս, գետինը ու դիմացի պատերուն վրայ։

Ելաւ, յօրանջեց գոհունակ ու
բազուկները տարածելով, հազուեցաւ շուտ մը եւ դուրս ելաւ
իր այս աճապարանքը պիտի
փութացնէր ժամերը կարծես ու
շուտով կէսօր պիտի ըլլար եւ
իր կինն ու զաւակը փոխադրող
կառախումբը կարաւան պիտի
մտնէր ուրախ ու աւելցնով։

Ձարը, բլրան ատորոտը, տակաւին խաւարը թանձր էր, ու
Դաւի՛թ, նստած քարի մը վրայ,
վերէն, դիտեց լոյսին ստուերի
նման անձայն ու հեղեղի պէս
սողոսկուն յառաջխաղացումը։
Միջոցը հետզհետէ կը պայծառանար ու երբ արեւը արեւելքէն իր ճակատը ցոյց
տուաւ, եւ ծովին վրայ երկինքը
հալեցաւ, Դաւի՛թ մտքով
աւատնեցաւ տուն, հետեւեցաւ
ճամբայ ինկող կնոջ ու զաւկին,
եւ տեսաւ որ նաւակ կը նստին
Քեազղտհանէ դալու համար։ Ու
երբ արեւը գնգակի մը պէս
նետուեցաւ հորիզոնէն վեր, Դաւի՛թ զանոնք տեղաւորեց կառախումբին մէջ ու ճամբայ հանեց
դէպի Ազաճլը։

Շարժումը ծայր տուած էր
չորս դին։ Դաւի՛թի թուեցաւ որ
տակաւին բոլորովին նոր ու անծանօթ կեանքի մը եւ վարքի մը
մէջ է որ կը գտնուի։ Նախ անհանդստութիւն մը եկաւ վրան
ու ինքզինքը զգաց առանձին,
անտեսուած ուժատապարտուած։

(10) Պ. ՉԱՐՈՅԵԱՆ

ներն ալ փարիզ ապաստանած են, դատական ոստիկանութիւնը առջի օր ձերբակալեց երեքն ալ։

Առտուն կանուխ՝ ժամը 7ին ձերբակալուեցաւ Մաքսիմովիչ Լիտվինոֆ, 42 տարեկան, ծնած Լեհաստան, որ Վիքթորիա պողոտայի մէկ պանդոկը կը բնակէր իր բարեկամուհիին՝ Տիկ. Եւա Փրէնսքայի հետ, 27 տարեկան լեհ կին մը։ Լիտվինոֆ՝ Փրէնսքա արձանագրել տուած էր անունն ալ։ Լիտվինոֆ խըստիւ բողոքեց երբ դատական պաշտօնեան մանրակրկիտ խուզարկեցէ եւոք իր սենեակը, յայտնեց թէ կը ձերբակալէ զինքը։

Անկէ վերջ, դատական իշխանութեան ներկայացուցիչները Արքատ փողոցին մէջ ձերբակալեցին Մարք Եոֆֆէ անուն մէկը, 42 տարեկան, որ դրամատուն ունի Պերլինի մէջ, իսկ կրանժ Պաթլիէռ փողոցի մէկ պանդոկին մէջ ալ ձերբակալեցին երրորդ դրամաշորթը, Վիլլի Լիպարիուս, 28 տարեկան, նախկին պանդոկատէր Պոքումի մէջ։ Լիպարիուս փարիզ հասած էր անցեալ ամիս, Օր. Ֆրանք Չէտվինկ անուն գերման աղջկան մը հետ։

Երեք խաչադողներն ալ տարուեցան նախ դատական ոստիկանութիւն, յետոյ մարդաչափական գրասենեակը, ուր դրուեցան հարցաքննիչ դատաւոր Օտիպէրի տրամադրութեան տակ։

Փարիզի խորհրդային դեսպանատան մէջ կը յայտարարեն թէ Լիտվինոֆ իր գեղծարարութիւնները սկսած էր երբ Պերլինի առեւտրական ներկայացուցչութեան մէջ պատասխանատու պաշտօն ունէր։ Ան ատեն Մոսկուա կանչուեցաւ հաշիւ տալու եւ դատուելու համար, սակայն չգնաց, ու պաշտօնանկ հռչակուեցաւ։

Առեղի պայթում մը Լոնտոնի մէջ

Առջի առաւօտ Լոնտոնի Հոլպըրն թաղամասը ուժգնօրէն ցնցուեցաւ կազի ահռելի պայթումէ մը։ Մէկ քիլոմեդր երկարութեամբ ճամբայ քանդուեցաւ, 15 հոգի վիրաւորուեցան. մէկ հոգի ծանր վիճակի մէջ հիւանդանոց փոխադրուեցաւ։ Վրայէ վրայ չորս պայթումներ տեղի ունեցան. սալայատակը ճեղքուտուեցաւ, քարերը օդ նետուեցան՝ համնելով մինչեւ շէնքերու վեցերորդ յարկը։ Ապակիներ չարդուփշուր եղան։

Կազի խողովակները պայթած ըլլալով, կազը կը խուժէր օդին մէջ, անշնչելի դարձնելով զայն։ Մարդիկ կը մարէին փողոցին մէջ։ Անմիջապէս օգնութեան փութացին մեծ թիւով հրշէջներ եւ գինուորներ։ Տեղ տեղ կազը բռնկած կը բոցավառէր։

Ժամը 12.30ին նոր պայթում մը պատահեցաւ ամբողջովին քանդելով շարժանկարի մթերանոց մը։ Պայթումները շարունակուեցան ամբողջ օրը եւ գիշերը։

Կեանքը խանգարուած է ամբողջ թաղին մէջ։ Ամիսներ եւ միլիոններ պէտք պիտի ըլլան՝ վնասները դարմանելու համար։ Բազմաթիւ շէնքերու հիմերը սարսած են եւ հարկ պիտի ըլլայ փլցնել զանոնք։ Ամբողջ թաղը երկրաշարժի ենթարկուածի տպաւորութիւնն ունի։

Վարձակալութեան նոր օրէնքը

Դատական նախարար Լուի Պարթու պատրաստած է վարձակալութեան նոր օրէնք մը, որով կարգ մը փոփոխութիւններ կը մտցուին հին օրէնքին մէջ։

Նախարարական խորհուրդը այսօր նոր օրէնքին վերջնական բնագիրը պիտի խմբագրէ։

38 արքայականներ ձերբակալուած

Արքայական կուսակցութեան պատկանող երիտասարդներ վերջին օրերս զանազան ցոյցեր կատարեցին։ Մասնաւորապէս ուշագրաւ էր իրենց ցոյցը երկրագործական նախարար Հէնրիսի դէմ։

«Աքսիոն Ֆրանսէզ» թերթի կոչին վրայ, առջի օր բազմաթիւ արքայական ուսանողներ ներկայացան Աքսիոն Ֆրանսէզի Ուսանողական Տունը՝ նոր ցոյցերու մասին հրահանգ ստանալու համար։

Ներքին նախարարը հրահանգած ըլլալով խիստ միջոցներ ձեռք առնել ցուցարարներուն դէմ, 38 արքայականներ ձերբակալուելով ոստիկանատուն տարուեցան։ Մէկուն վրայէն տարճանակ մը գտնուելով բանտարկուեցաւ։

Երեսփոխանականներու թոշակը

Ծերակոյտը մերժեց քուէարկել 1929ի ելմտացոյցին այն յօդուածը, որով երեսփոխաններու տարեթոշակը 45,000էն կը բարձրացուի 60,000ի։ Նախարարական խորհուրդը որոշեց պահել 45,000 ֆրանք տարեթոշակը եւ 15,000 ֆրանք աւելցնել այս գումարին վրայ՝ իբրեւ բնակարանի վարձք եւայլն։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

կը հրաւիրէ փարիզի եւ շրջանի ընկերները վաղը, կիրակի առաւօտ ժամը 10.30ին, Rue Fbg. St. Martin թիւ 225 Aux deux Stations սրճարանի վերնայարկը, «ՅԱՌԱՋ»ի ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆ ԴԻՄԱՑԻ ԿԱՐԳԸ։ ընտրութիւն պատգամաւորներու եւ խիստ կարեւոր օրակարգ։

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ «ՌՈՍՏՈՄ» ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

Այսօր Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ, Chalet Edouardի երկու չքեղ սրահներուն մէջ, 31—33 Rue Manin կամ 93 Ave. Secrétan, Métro BOLIVAR, Buttes-Chaumont, Combat.

կը խօսի՝ Պ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

կը ներկայացուի՝ «ՔԻԻ 5 ԽԵԼԱԳԱՐ»Ը (Զաւեշտ)

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

կը նախագահէ՝ Պ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

վաղը կիրակի ժամը 2.30ին, Union de Parisի սրահին մէջ
14 Rue de Trévise — ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՏԷՐ եւ ՑՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հայ Թեքնիքական միութեան ընդհ. ժողովը՝ այս Դշ. ժամը 8.30ին Փլորիա ճաշարանը։ Օրակարգ՝ Հաշուետուութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն։

ՎԱՐԱՆԵԼԻ Հայ ընտանիքի մը մէջ 2 սենեակներ, 1 ճաշարան եւ խոհանոց, ջուր, կազ, էլեկտրական լութիւն, թրամուէյ՝ République-էն 95a, Opéra-էն 21b եւ իջնել դրան առջեւ, Arrêt Allée des Archers: Շոգեկառք առնել Gare de l'Est-էն եւ իջնել Gargan։ Կայարանէն 7 վայրկեան։ Դիմել՝ Ա. Զիպուքճեանի, 166 Route Nationale, Pavillons s/Bois, Seine։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ եւ նոր մեթոտով դարմանումը արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (փրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապտերաքուառ։ Հղճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12։

ԱՄԷՆ ՕՐ
VOL PONE
ԱԹԼԻԷ ԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

ԹԱՏՐՈՆ ՍՈՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹ

8 RUE DANTON (MÉTRO: ST. MICHEL, — 25 ԴԵԿՏ. 1928, ԵՐԵՒՇԱԲԹԻ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ ՃԻՇՏ 8.30ԻՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ, ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ «ԿԱՎՌՕՇ»Ի

ՓԱՓԻՐ ԹԱՀՐԱ ՊԷՅ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒՈՎ ԿԸ ԽՕՍԻ ՓԱՓԻՐԻՄԻՄԻ ԵՒ Պ. ՓՕԼ ՀԷՕՋԷԻ ՄԻՋԱԴԷՊԻՆ ՇՈՒՐՋ

ԾԱՆՕԹ ԳՈՒՇԱԿՈՒՀԻ MISS HAMIDA

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ԻՓՆՕԹԻՄԻՄ, ԹԷԼԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՄՏԲԻ ՓՈԽԱՆՑՄԱՆ ՓՈՐՁԵՐ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈՒԽ ԲԱԺԻՆ, ՍԻՐԱՑՕԺԱՐ ՄԱՄՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ՝

ՀԱՅ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԾԱՆՕԹ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏՈՒՀԻՆԵՐՈՒ

ՏՈՄՍԵՐը Կը ԾԱԽՍՒԻՆ ԿԱՎՌՕՇԻ ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆԸ ԵՒ Պ. ՓԱՔՍՈՒՏ ՅԱՐԻՄԻ ՄՕՏ

ԳԻՆ՝ 20, 10, ԵՒ 5 ՖՐԱՆՔ

EST-CE QUE VOUS AVEZ VISITÉ

LE CABARET STAMBOUL ?

POUR DÉGUSTER SON PUR **RAKI** STAMBOUL A **3 FRS**

Dancing ouvert toute la nuit

PLUSIEURS ATTRACTIONS — DEUX ORCHESTRES

Consommation à partir de 10 frs.

Retenez vos places pour le RÉVEILLON

TÉLÉPHONEZ A TRUDAINE: 51 . 56

ՆՈՐ ԲԱՑՈՒԱԾ

ՔԱՊԱՐԷ ՍՓԱՆՊՈՒԼ

46 RUE NOTRE DAME DE LORETTE

ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 5ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ ԶՈՒՏ ՀԱՅԿ. ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ, ԸՄՊԵԼԻՆԵՐ, ԽԻՍՏ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՕՂԻ 3 ՖՐ. ՄԷՋԷՈՎ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ ՈՒ ՃԱՇ — ՊԱՆՏ

կը նուագեն՝ ուտի ՀԱՃԻ ԹԷԹԻԿ, գանունի ՆԱՄԻՊ, քէմանի ՄԿՐՏԻՉ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

կը նուագէ նաեւ յայտնի թառիստ ԺՈՐԺ ՇԱՀՊԱՐՈՆԵԱՆ

ԾԱՆՕԹ.— Դիշերուան պարերը տեղի կ'ունենան ընկերակցութեամբ թանկոս նուագախումբի եւ ճազ-պանտի։ ԱԹՐԱՔՍԻՈՆՆԵՐ եւ արեւելեան պարեր յայտնի պարուհիներէ։ Ըմպելի՝ 10 ֆր.

ՎԱՐԻՉ-ՏՆՕՐԷՆ՝ ՄԿՐՏԻՉ ՄԿՐԵԱՆ

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՒՔԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վիներական ախտերու

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով ցօդացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրաթեքութիւն (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. — Հեռ. Provence 73-67

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

ՄՈՆՄԱՐԹՐԻ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԼՈՒՐՋ ՀԱՅԿ. ՃԱՇԱՐԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԵՒՈՆ

Ուր պիտի գտնէք ջամեղ եւ խնամքով պատրաստուած ախորժահամ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ եւ անուշեղէններ շատ դիւրամատչելի եւ խնայողական գիներով։ Սրահը կը տրամադրուի խիստ դիւրամատչելի պայմաններով ժառնիքներու եւ ամէն տեսակ խնճոյքներու համար։

36 Rue Polonceau Paris (18e). ՄԷԹՐՕ Պարպէս կամ Շաթօ Ռուժ

ՏԷՐ եւ ՏՆՕՐԷՆ ՂԵՒՈՆԴ ՃԱՓԱՐԵԱՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

15 Rue de la Huchette, Paris Ve. — ՄԷԹՐՕ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ

Կը պատրաստենք կարագ իւղով թերթանուշ (փաքլավա) եւ փաքլավայի թերթեր։ Նոյնպէս թէյ քատայիֆ՝ եփած հում, լօքում, քուրապիէ, լոքում եւ ամէն տեսակ անուշեղէններ։

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՈՒՏՒՆ

1bis Hautefeuille, ՄԷԹՐՕ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ժօտ, փոխանցուած է

MAISON VARTERESSIANի

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ

ԱՄԵՆԱԼԱԻ — ՄԱԲՈՒՐ — ԱԺԱՆ

Մէկ այցելութիւն բաւական է համոզուելու համար կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԻ ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

"LAFAYETTE,,

ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌԻ ԽԱՆՈՒԹԸ

212 - 214, Rue Lafayette PARIS (10e)

ՄԷԹՐՕ՝ JAURÈS եւ LOUIS BLANC

ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐ, ԱԿՆԵՂԷՆՆԵՐ, ԳՈՀԱՐԵՂԷՆՆԵՐ ԵՒ ՈՍԿԵՂԷՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ

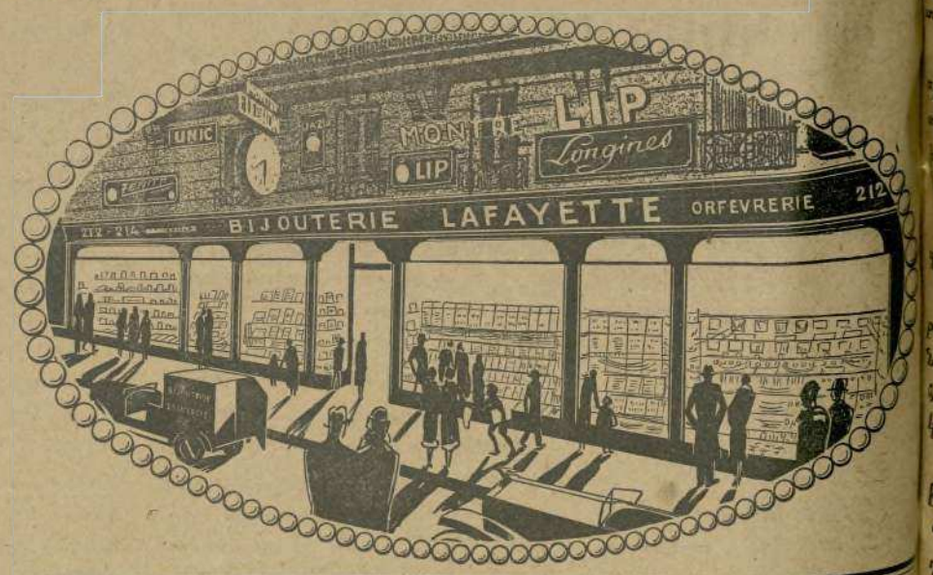
ԼԻՓ, ՕՄԷԿԱ եւ ԼՈՆԺԻՆ ժամացոյցներ

ՍԵղանի սպասներ եւ ԵՐՄԻՆԷի գանազան զարդեղէններ

ՈՒԷՍԲՄԻՆՍԹՐ ՔԱՐԻՅՈՆՆԵՐ

Հոխ եւ ընտիր տեսակներ, ամենաաժան գիներով կը խօսուի հայերէն եւ ուրիշ լեզուներ

ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՀԱՐԻՒՐԻՆ, 10 ՋԵՂՋ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊՈԼԻՍ 1880ԻՆ

THÉ YAVROU ▣ ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՍՆՏՈՒԿՈՎ ԵՒ ԾՐԱՐՈՎ ԹԷՅԵՐ

ԸՆՏԻՐ ՀՈՏԱԻԷՏ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ

ՃԵՐՄԱԿ ԾԱՂԻԿ (Ագ-Գաւրուզ) ԹՒՅԵՐՈՎ ԽԱՌՆՈՒՐԴՆԵՐ

Պահանջեցէք մեր Թէյերը ամէնուրեք՝ Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերու մէջ

ՀԱՒԱՔԻ՝ Comptoir des THÉS YAVROU

23 Rue Senac, MARSEILLE — Tél. MANUEL 25 - 27

ԵՒ

29 Ave. Trudaine, PARIS — Tél. TRUDAINE 53 - 73

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 23 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1928

23 DÉCEMBRE 1928

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 837

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿԱՐՃ ԽՕՍՔ

ԲԱՐՁՈՒՆՔՆԵՐՆ ՈՒ ԹՂՈՒԿՆԵՐԸ

Բոլորովին պատահաբար, այսօր քով քովի կը հրատարակենք երկու խորհրդածութիւններ՝ Արարատի մասին։ Մէկը՝ պարսիկ հրապարակագրի մը գրչով, միւսը՝ ոուս ականավար գրագէտի մը ստորագրութեամբ։

Պարսիկ օրագրողը, «Նահիտ» (Անահիտ) թերթին մէջ նկարագրելով երկու Մասիսները.— «երկու նշանածներու կամ երեք մտերիմ սիրահարներու նման իրար գրկած»— կը նկատէ.

— «Ապրիլի կռիւները զանազան ժամանակներու մէջ այս ձիի եւ գունագեղ լեռներու ստորոտը... միաժամանակ հայերը իրենց հայրենիքը այս լերան ստորոտը պայծառացուցած են, ապա թուրք գօրքին առջեւ փախստականներու ապաստանը այս լերան ամրութիւններուն եւ կիրճերուն մէջ, ամիսներու, տարիներու պաշարի պատրաստութեամբ...»

Ա՛ժքողջ պատկեր մը, որ միեւնոյն ատեն պատմութիւն մըն է։ կարդանք միւսը, ոուս խորհրդային գրողին հեգնութիւնը, տեղեկ նկարագրութենէ մը յետոյ.

... «Սակայն ի՞նչ օգուտ Արարատի տիրացումէն։ Հողմա՞ս։ Այդ լոկ ծերպերը անբնակելի են եւ վտանգաւոր։ Գեղեցիկ տեսարա՞ն։ Մենք այժմ ալ ատկէ կ'օգտուինք եւ մեր սահմանակից մարդկամ պետութիւնը ատոր համար չի բողոքեր եւ չի փորձեր ռազմակատով ծածկել լեռը։ Զինանշանի մէջ դնել։ Այդէն կայ»։

Եւ յետոյ աւելի գոհհիկ ակնարկ մը.

— «Թերեւս առեւտրական արտօնութիւններու ընդարձակման գործագային, Արարատի մենաշնորհը կուտայինք Ամերիկացիներուն, որոնք կը սարքեին հաւատացեալ շրջիկներու պտոյտներ»։

Ուրեմն, խաւարակուռ Իրանի հրապարակագիրը, միայն Մասիսէն դիտելով, կ'ըմբռնէ երկու Մասիսներու իմաստն ու արժէքը հայ ժողովուրդին համար. իսկ լուսաւոր եւ յեղափոխակա՛ն Մոսկուայի գաւակը, «Պրաւդա»ի գրագէտ աշխատակից կոլցովը, որ Երեւան գացած եւ մօտէն տեսած է Արարատը, ի հասկնար, չի կրնար ըմբռնել այս տարրական բանը։ Ընդհակառակն, ծաղրանքի նիւթ կը դարձնէ գայն.

— Հողմա՞ս, — անկարելի է։ Գեղեցիկ տեսարա՞ն, — արդէք չկայ, Արարատը Թրքական սահմանի մէջ ըլլալով հանգերձ, կրնաք դիտել եւ վայելել...։ Շատ-շատ կարելի է վարձու տալ Ամերիկացիներուն։

Ըստովանինք թէ սեղանաւոր եւ խանութպան Ամերիկացին անգամ պիտի կարմրէր այսքան արձակունակ ու գետնաքարշ մտածումէ մը։

Տարիներու ընթացքին, քաղքենի յետին ուղեւորը կամ շրջիկը, ամէնէն ակադեմական պատմագիրը եւ ցամաք, անհոգի գիտնականը, տակաւին չեն հաւաքագրած ստորագրել այսքան համարձակ տպաւորութիւններ Արարատի մասին, որ և՛ խորհուրդ է և՛ պատմութիւն, և՛ հողմաս և՛ զինանշան։

Յեղափոխական տեսակէ՞տ։ Ա՛յս ալ։ «Յեղափոխութիւն» բառն իսկ պիտի ըմբռնուհար այս խանութպանութեան դէմ, մանրավաճառի, փերեզակի այս հոգեբանութեան դէմ, որ ճանկռտէ, կը խոցոտէ զարաւոր ժողովուրդի մը, միլիոնաւոր գիւղացիներու հոգին։

Լսեցէ՛ք, քաղաքացի՛ կոլցով, Արարատը միս ու ոսկոր դարձած այս ժողովուրդին հետ։ Հայ գիւղացին անոր դարձան կողերէն եւ բիւրտ ծերպերէն է քաղած իր անսասան հաւատքը՝ իր ապագայի մասին. ինչպէս Արաքսի եւ Եփրատի առաջալից յորձանքէն՝ իր անսպառ կորովն ու խոյանքը։ Անո՛ր յենլով, անոր բոլորտիքը մաղ գալով, ի հարկին անոր ծոցն պաստանելով, զարեր ու զարեր քալեր, դիմացեր, զարկեր ու արնուեր է հայ գիւղացին, «ընկե՛ր» կոլցով...

Բայց այս տարրական բացատրութիւններն անգամ վիրաւորանք են նոյն այդ ժողովուրդին համար, որ խորապէս կը ճանչնայ Արարատը, կը գգայ, կ'ապրի՛ գայն, եւ անոր պատգամին կը սպասէ նոյն իսկ ձեր կարմիր այլ խարդախ արեւուն տակ, «ընկե՛ր» կոլցով։

Գոնէ հարցնէիք Երեւանի ձեր հայ ընկերներուն։ Անոնց որ, անշուշտ ձեզի պէս կը մտածեն, իբրեւ ուղղափառ «մտերիալիստ»ներ, իմաստակ եւ տմարդի, բայց եւ այնպէս, նե՛ղ ըրեր են Հայաստանի պետական զինանշանին վրայ նշանակել Արարատը։— Ի՛նչ սրբապղծութիւն։

Մնաց որ, «Պրաւդա»ի աշխատակցին թերխաղ նկարագրութիւնն իսկ՝ հերքումն է իր գարշելի եզրակացութեան։

«Յաղթակազմ, լայնաթիկունք, ալեւոր խոժոռութեամբ», բայց եւ այնպէս «հրաշալի» այդ լեռը, ո՛վ փետրաթափ ագռաւներ Մոսկուայի եւ Երեւանի, շատ գլուխներ հարթած է եւ կը հարթէ ձերն ալ, այնքան մանրացած, չոքած եւ գետնին փակած...

Այո՛, ձեր իսկ բառերով, Արարատը «իր ուզած ձեւին կ'ենթակէ» մարդը։ Ան հսկայ մըն է, որ կը վանէ գետնաքարշը, արհեստականն ու տմարդին, և կը մղէ նայիլ միշտ դէպի վե՛ր, դէպի հրաշափառ եւ անմատչելի բարձունքները։

Մեղքը Արարատինը չէ, եթէ դուք չէք կրնար գետնէն վերցնել ձեր գլուխն ու աչքերը, այնքան նկուն և այնքան պղտոր։

Այդ ե՞րբ է պատահեր որ թզուկները կարենան հասկնալ եւ վայելել բարձունքներու երանութիւնը։

Աբ" բանի յետին գիւղացին աւելի բանաստեղծ է եւ փիլիսոփայ, քաղաքացի կոլցո՛վ, քան ձեր ամբողջ կարմիր «ինտելիգենցիան», իր խոպոտ կանչերով և խժալուր «պօէմ»ներով։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՍՈՒՐԻՈՅ ԽՆԴԻՐԸ ԵՒ ԹՈՒՐՔ ՄԱՄՈՒԼԸ

Սղերդի երեսփոխան Մահիմուտ պէյ *Մէլլիէթի* մէջ անդրադառնալով Քոթ Ֆառէրի Սուրիոյ մասին գրած յօդուածին, կը շեշտէ.—

«Արդարեւ, Ֆրանսա անելի մատնուած է Սուրիոյ մէջ, ո՛չ առաջ կրնայ երթալ, ոչ ալ ետ։ Այս վարանումի եւ անճարակութեան երեսէն խռովութիւնները անպակաս են թէ սահմաններուն վրայ եւ թէ երկրին մէջ։»

Մահմուտ պէյ յետոյ կը խօսի Քոթ Ֆառէրի առաջարկած լուծման վրայ, եւ դիտել կուտայ թէ՝ գրագէտը կը սխալի ատոր մէջ։ Մասնաւորապէս կը քննադատէ այն թելադրութիւնը, թէ Ֆրանսահպատակ իսլամ մը թագաւոր կ'ըլլալու է Սուրիոյ։

«Ի՞նչ տարօրինակ տրամաբանութիւն եւ արդարութիւն է։ Ֆրանսահպատակ անձ մը Սուրիոյ մէջ միայն Ֆրանսայի շահե՞րը պիտի պաշտպանէ թէ ոչ պիտի աշխատի ապահովել խնդճ ժողովուրդին հանդիստը։ Ամէն պարագայի մէջ, այս ձեւով չէ որ պիտի հանուի Ֆրանսայի աչքին մխուած փուշը։»

ՀԱՅ ՄԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ ԱՏԱՆԱՅԻ ՄԷՋ

Ատանայի ոստիկանութիւնը սկսած է քննութիւն կատարել Հուրէմ Խալրի անուն իսլամացած Հայու մը մասին, որ իբրեւ թէ թղթակցութիւն կատարած է Սուրիա գտնուող Ատանացի «քոմիթէճի»ներու հետ եւ մեծ կեղծարարութիւններ գործած է լքեալ գոյքերու խնդրին մէջ։

ԱՆԹԱՆՕՔ ԱԽՏ ՄԸ

Քարվէլիի (Յունաստան) գաղթականներէն մէջ մահացու հիւանդութիւն մը սկսած է աւերներ գործել։ Հիւանդութեան բնոյթը դեռ յայտնի չէ։

Մէկ շաբթուան մէջ 16 գաղթական մեռած է։ Տեղական կառավարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առած է չարիքը կանխելու համար։

Ժողովուրդը խուճապի մատնուած է, որովհետեւ գաղթականին առողջական վիճակը լաւ չըլլալուն համար, կը վախնայ որ հիւանդութիւնը մեծ համեմատութիւն ստանայ։

*** Նոր տեղեկութիւնները կ'ըսեն թէ բժիշկներու կարծիքին համաձայն, Քարվէլիի մէջ քոլերայի համաճարակ կայ։ Ունեւոր ընտանիքներ սկսած են հեռանալ։ Կառավարութիւնը շղթայի տակ պիտի առնէ գիւղը, որպէսզի հիւանդութեան վանրէները չտարածուին ամբողջ երկրին մէջ։

ՄԱՀ ՄԱՐԱՋԱԽՕՏ ՔԱՏՈՐՆԱՅԻ

Իտալացի Մարշալ Քատորնա, որ 1915-1917 իտալական բանակի վերին հրամանատար եղած էր, Պորտիկէրայի մէջ մեռաւ 78 տարեկան հասակին։ Զինուորական ասպարէզ մտած էր 16 տարեկանին։ Իր հայրը մեծ համբաւ շահած էր Քրիմի պատերազմին մէջ։ Մարշալ Քատորնա 1916ին պարտուեցաւ աւստրիական բանակէն եւ շատ չանցած ստիպուեցաւ հրաժարիլ վերին հրամանատարութենէ։

ԳՐԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

Թայժզի Ռիկայի Թղթակիցը կ'ըսէ թէ խիստ գրաքննութիւն հաստատուած է Ռուսիայէն արտասահման ղրկուած նամակներուն վրայ։ Ուրիշ երկիրներէ ձգար ստացող մարդիկն ալ խիստ հսկողութեան կ'ենթարկուին։

ԱԶԳԱՅԻՆԻ ՄԸ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ

Փարիզի վճռաբեկ ատեանի խորհրդական Թժէ Ֆաշօի դէմ մահափորձ կատարուեցաւ առյի առաւօտ ժորժ Պընուա անուն Ալզասցի երիտասարդի մը կողմէ։ Ֆաշօ ընդհանուր դատախազ էր Քոլմարի մէջ, երբ անցեալ գարնան յիշեալ քաղաքի դատարանը ծանօթ վճիռները տուաւ Ալզասցի ինքնավարականներուն դէմ։ Աիաբեկիչը 28 տարեկան էր եւ ժսավաճառի աշկերտ է Սթրազպուրկի մէջ։ ամուսնացած է եւ երկու զաւակ ունի։

Դատաւոր Ֆաշօ նոյն օրը պիտի փոխադրուէր նոր յարկաբաժին մը՝ Քէ տ'Օթէօյլ։ Աիաբեկիչը քանի մը անգամ ներկայացաւ յիշեալ հասցէին, սակայն Ֆաշօ դեռ չէր եկած։ Վերջին անգամ, երբ նորէն յարկաբաժնին դուռը զարկաւ, այս անգամ դատաւորը անձամբ բացաւ։

Պընուա հարցուց թէ ի՞նքն է պ. Ֆաշօն։ Հաստատական պատասխանին վրայ, աիաբեկիչը Թուղթ մը երկնցուց անոր, ու միեւնոյն ատեն գրպանէն պրաւնինկ մը հանելով երեք անգամ կրակ ըրաւ։ երկու գնդակ հանդիպեցաւ դատաւորի փորին՝ եօթը տեղէն ծակելով աղիքները։ երրորդ գնդակը վիրաւորեցաւ։

Ժորժ Պընուա առանց պատրաստուելու, դուրը գոցեց եւ վար իջաւ։ Սանդուխին վրայ հանդիպեցաւ կնոջ մը, որուն պատասխանեց թէ ինք ալ նոյն է գնդակներու ձայն։ Յետոյ դուրս ելաւ գնաց։

Նոյն շէնքին մէջ բնակող բժիշկ մը օգնութեան փութաց եւ Ֆաշօն տարաւ նէօյեի, մէկ հիւանդանոցը, ուր անմիջապէս գործողութիւն կատարեցին։

Ժորժ Պընուա իրիկուան ժամը 7ին կէսէ փողոցի ոստիկանատունը երթալով անձնատուր եղաւ, եւ յայտնեց թէ Ֆաշօն սպաննելով ուզած էր իր սիրտը պաղեցնել եւ ամբողջ Ալզասցիներու վրէժը լուծել։

Այս ըսելով, գրպանէն հանեց ատրճանակ մը։ Պընուա յանձնուեցաւ դատական իշխանութեան, որ երկար հարցաքննութենէ ետքը արձակեց զայն։

Պընուա ամիս մը առաջ եկած էր փարիզ եւ կանխամտածած էր ոճիրը։

*** Գերմանիա Թաթոլիկ Թերթի փարիզի Թղթակիցը գէշ տեղեկութիւններ կուտայ Ֆաշօի անհատական կեանքին մասին. կ'ըսէ թէ դատաւորին Թուղթերուն մէջէն գտնուած է նամակը կնոջ մը, որ ժամադրութիւն կուտար ուրբաթ իրիկուան հետ։ Ու կ'եզրակացնէ թէ մահափորձը հաւանաբար հետեւանք է նախանձի։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ մէջ գերմանեւոուս բանակցութիւնները յանգեցան համաձայնութեան մը։ Առկախ հարցերը զարնան դարձեալ վիճաբանութեան պիտի ենթարկուին։

«ԿԱԶԷԹ ՏԻ ՖԻՐԱՆ»ի խմբագրապետ Օտիպէր կրկին հարցազրուցեցաւ։ Կը կարծուի թէ նոր յայտնութիւններ ըրած է։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆՈՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Պոլսէն դեկտեմբեր 21 թուակիր հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Պոլսոյ ոստիկանութիւնը նոր ձերբակալութիւններ կատարած է՝ ընդհանուր դատախազի հրահանգներուն վրայ։

Էնկիւրիի պաշտօնաթերթը «Հաքիմիյէթը Միլլիյէ» եւս կը հաստատէ ձերբակալութիւնները։

Հեռագիրը կ'աւելցնէ.

«Կարելի չէ ըսել թէ ի՛նչ ոստիճան կարեւորութիւն պէտք է ընծայել այս դատաղրութեան, սակայն կը թուի թէ թուրք իշխանութիւնները հաստատած են գոյութիւնը խռովարարական շարժումի մը եւ մտահոգ են։»

Թուրքիա, Իտալիա եւ Յունաստան

Գրեցինք թէ իտալիոյ արտաքին փոխ-նախարար կրանտի էնկիւրիի մէջ տեսակցեցաւ Մուսթաֆա Քէմալի հետ։ *Թայժզի* Պոլսոյ Թղթակիցը այս մասին հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտայ.

— Պաշտօնական տեսակցութենէն յետոյ, որուն ներկայ էին նաեւ Թուրքիոյ արտաքին գործավարն ու իտալական դեսպանը, մասնաւոր տեսակցութիւն մը տեղի ունեցաւ Մուսթաֆա Քէմալի և սիներոր Կրանտիի միջեւ։

Միեւնոյն ատեն ուշագրաւ փոփոխութիւն առաջ եկաւ Թուրք մամուլին մէջ՝ Յունաստանի հետ յարաբերութեանց մասին։ Ջանքեր կ'ըլլան ցոյց տալու համար թէ Յունաստանի շահը կը պահանջէ կարգադրել Թուրքիոյ հետ առկախ բոլոր խնդիրները, որպէս զի երկու երկիրները կարենան բարեկամ դառնալ։

Կասկած չկայ որ Կրանտիի էնկիւրիի մէկ ներկայութիւնն է գլխաւոր շարժառիթը այս փոփոխութեան, որովհետեւ գաղտնիք չէ թէ Իտալիա կ'ուզէ կնքել տեսակ մը միջերկրականեան դաշինք, որուն պիտի մասնակցին Լինք, Թուրքիա եւ Յունաստան։ Թուրքեւհելլէն բարեկամութեան ցարդ արգելք եղած է քնակիչներու փոխանակութեան խառն յանձնաժողովը, ու կարելի է որ իտալական միջամտութիւնը յաջողի հոն ուր յանձնաժողովը ձախողեցաւ։

Եւ սակայն անհրաժեշտ է դիտել տալ որ թէ՛ Թուրքիոյ եւ թէ Յունաստանի մէջ մարդիկ կան, որոնք չեն փափաքիր որ երկու երկիրները շուտով համաձայնութեան գան, որովհետեւ կը զգան թէ յապաղումը օգտակար ազդակ մըն է երկու կողմերուն համար ալ։ Այս մարդիկը պիտի պարտուին՝ եթէ վարչապետ Ըսմէթ փաշա եւ վէնիզէլոս որոշեն փոխադարձ զիջումներ ընել՝ արագ համաձայնութեան մը յանգելու համար։

*** «Ճոռնալէ տ'Իտալիա» խմբագրականով մը կը գրէ թէ Կրանտիի էնկիւրի եւ Աթէնք ճամբորդութիւնը նպատակ ունի Թուրքեւիտալեւհելլէն միջերկրականեան բարեկամութիւն մը հաստատել երեք երկիրներուն միջեւ։ Իտալական ամբողջ մամուլը մեծ կարեւորութիւն կուտայ այս ճամբորդութեան, եւ կը յուսայ որ անիկա կարեւոր ազդեցութիւն մը ունենայ Իտալիոյ պալքանեան քաղաքականութեան վրայ։

Կրանտի էնկիւրիէն ուղղակի Հռոմ պիտի դառնայ եւ Յունուար 12ին Աթէնք երթալով մինչեւ նոյն ամսուան 18ը այնտեղ պիտի մնայ իբր հելլէն կառավարութեան հիւրը։

Ամերիկեան ապստամբները կը նահանջեն

Լոնտոնի աֆղանական դեսպանատունը անթելով նոր տեղեկութիւններ ստացած է ուղղակի Ամանուլլահ Թագաւորի պալատէն։ Այդ լուրերուն համաձայն, ներկայիս Քապուլի շուրջ ոեւէ ապստամբ չէ մնացած, բոլորն ալ նահանջած են՝ կառավարութեան ստացած օդնական ուժերուն ժամանումէն վերջ։

Քանի մը օր առաջ ապստամբները ներկայացած էին Քապուլի անգլիական դեսպանատունը եւ տեսակցած դեսպան սըր Ֆրանսիս Հըմֆրիսի հետ։ Այս վերջինը կը հաղորդէ թէ ապստամբները 7,000 հոգի էին, աֆղան զինուորներու պէս հագուած եւ լաւ զինուած։ Այս երեւոյթը առիթ տուած էր կարծելու թէ աֆղան բանակը ապստամբած է։

Վերջին լուրերու համաձայն, Ճէլալապատ դեռ պաշարուած է ապստամբներուն կողմէ, որոնք գրաւած են Քապուլ-Ճէլալապատ ճամբուն տիրապետող ամրոց մը։ Ամանուլլահ յաջողած է նոր եւ հաւատարիմ զինուորներ վերցնել։ Մանկալինեռու ցեղախումբը նոյնպէս անցած է Թագաւորին կողմը։

Հնդկաստանէն դէպի աֆղանական սահմանագլուխը պիտի մեկնին անգլիական 11րդ եւ 35րդ օդային տորմիղները, որոնք Մեծ Պատերազմին Լոնտոնի վերեւ ցեպելիններու դէմ կռուելով մեծ համբաւ շահած էին։

«Թայմզ» կը գրէ թէ անգլիական օդանաւ մը, որ դեկտեմբեր 20ին հետազօտութիւն կը կատարէր Քապուլի անգլիական դեսպանատան վերեւ, ստացաւ ապստամբներու արձակած երկու գնդակներ։ Օդանաւորդները չվիրաւորուեցան, ու օդանաւը կրցաւ ապահով Հնդկաստան վերադառնալ։

50,000 զինուոր Անդրյորդանանի դէմ

Թուրքեւբոլշեւիկեան աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Հիճազի Թագաւոր Իպնը Սուուտ 50,000 զինուոր ղրկած է Անդրյորդանանի սահմանագլուխը։ Իպնը Սուուտ համաձայնութիւն մը կնքած է Եմէնի հետ։ Անդրյորդանանի կառավարութիւնը իր կարգին շարժման մէջ դրած է բանակը։ Անգլիական օդանաւեր կը ռմբակոծեն վէհապիները։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԷՆ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԴԻՐՔԸ ԵՒ ԵՐԿՈՒ "ՇԷՅԹԱՆ,,ՆԵՐԸ

Պարսիկ մամուլը եւ Հայերը.— Բանաւոր եւ գրաւոր գովեստ եւ հաժակրանք.— Հայոց «խալիֆա»ին պատմական ճառը.—

Հակառակ հակահայ տարբեր մուքին մէջ սարքած դաւադիր խաղերուն, պարսիկ ժողովուրդը առիթ չի փախցներ Հայը ներկայացնելու իր իսկական դերին մէջ, իբրեւ անգաւաճան հայրենասէր։

Պարսիկ մամուլին մէջ յաճախ կ'երեւան գովաստանական տողեր, երբեմն սիւնակներ։ Վերջերս նորաձեւութեան առթիւ համակրական բազմաթիւ արտայայտութիւններ եղան ոչ միայն Թաւրիզի, Թէհրանի, այլ եւ Գիլանի, Ուրաղի ու ուրիշ վայրերու Հայութեան հասցէին, եւ արձագանգները օրը օրին գրեթէ բոլոր թերթերը կ'արձանագրէին։

Այս բոլորին մէջ գաւալին այն է որ, տեղ-տեղ Հակահայ ամուլ պրոպագանդին լծուեր են վատասերած Հայեր։ Այ սակայն աւելի քան ուրախալի կողմը Հայանպաստ բոլոր արտայայտութիւնները, բեւրանացի կամ գրաւոր, առաջ կուգան ինքնաբերաբար բուն պարսիկ տարրերու կողմէ, առանց մեր մասնակցութեան։ Թերեւս Թերթութիւն է, խոշոր մէկ բան, որ պարսկահայութիւնը մատը ժամին չի գարներ օգտագործելու Հայանպաստ այս համային կարծիքը, ոչ իսկ կը մտածէ այժ տալ այս շարժման, բայց կարելի չէ գնահատութեան խօսք չուղղել նոյն պարսկահայութեան, որ իր շիտակ, շրջահայեաց կեցուածքով կրցեր է ապահովել պարսիկ ժողովուրդի պետական, հանրային, գրական գործիչներու համակրանքը։

«Նահիդ» (Ընահիտ), որ կը նշանակէ ըսել ամէնէն շատ տարածուած, սիրուած ու ժողովրդական Թերթն է, յաճախ Հայանպաստ տողեր կը հրատարակէ։ Իր խմբագիրը Պ. Միրզա Իբրահիմ Խան Նահիդ, ամիսներ առաջ Ատրպատական կատարած իր պտոյտին անդրադառնալով, 20 Նոյեմբեր Թիւ 35ի առաջնորդող յօդուածին մէջ կը գրէ.

«Անցեալին մէջ Թաւրիզի մահմետականները կ'ըսէն եղեր՝—Հայերու տուները պէտք է փոս ըլլան, որպէսզի կտուրները աւելի բարձր չըլլան մահմետականներու տուներէն. այժմ բանն այնտեղ է Հասեր, որ մահմետական ներու տուները ամօթալի, անշնորհ եւ նուաստ վիճակի մէջ են, ոչ միայն խոր են, այլ եւ Թերեւս գերեզմաններու տեսք են ստացեր. միակ վայրը որ ամէն տեսակէտով եւրոպական եւ քաղաքակիրթ ժողովուրդներու Թաղերու նմանութիւն ունի, բուն իսկ Հայկական Թաղն է եւ փոխանակ փոս ըլլալու, երեք ու չորս յարկերու փոխուած է։ Անոնց տղամարդիկն ու կիները փարիզցիներու վերջին նորաձեւութեամբ Հագուստներ կը Հագնին եւ անոնց պէս կեանք կը վարեն...»։

Նոյն համարին մէջ, պարսիկ լրագրողը ահա Թէ ինչպէս կը նկարագրէ մեր գեղանի Ուրարատը, զոր դիտեր է Մակուէն.

«Ես տակաւին օքանչացման ու երեւակայութեան վիճակի մէջ զբաղած էի դիտելու Մասիսներու գեղեցիկ տեսարանը, որ երկու նշանաձներու կամ երկու մեծ սիրահարներու նման իրարու գրկած գլուխները մինչեւ երկինք են բարձրացուցած։ Արիւնաքի կռիւները զանազան ժամանակներու մէջ այս հաճելի եւ գունագեղ լեռներու ստորոտը, որոնց մէկը միշտ գոհ եւ սպիտակ մետաքսէ քող գլխին քաշած շարժանկարի ժապաւէնի նման մըտքիս տեսողութեան առջեւ զօրանգքի վիճակ ունէր, միաժամանակ Հայերու այս լերան նկատմամբ ունեցած Հաւատքը եւ այն, որ Հայ նկարիչները իրենց Հայրենիքը այս լերան ստորոտը պայծառացուցած կը նկարեն, ապա Թուրք զօրքերուն առջեւ փախըստականներու ապաւինումը այս լերան ամրութիւններուն եւ կիրճերուն մէջ, ամիսներու, տարիներու պաշարի պատրաստութեամբ...»։

* * *

Զօրակոչի ու նորաձեւութեան դէմ բարձրագոչ աղմուկը Ատրպատականի մէջ, որու մանրամասնութիւնը ժամանակին հրատարակեց «Ցառաջ», աւելորդ անգամ մըն ալ կ'ապացուցանէ Հայ ժողովուրդի անկեղծ նուիրումը այս երկրին։ Զար Հարեւաններու սարքած այդ խաղը, զոր «Նահիդ» սրամիտ յօդուածներով ու ծաղրանկարներով «Շէյթան»ի եւ «Շէյթանբաշ»ի դաւադիր, նմարդ մէկ գործը կը համարէ, դժբախտաբար մամուլի նիւթ չդարձաւ, անշուշտ իբրեւ Հետեւանք պարսկական ծանօթ Հեռատես քաղաքականութեան, նոյնիսկ այդ կարեւոր դէպքերը այն չափով, որ ձեր Թաւրիզի Թղթակիցն էր ներկայացուցած, պարսիկ Թերթերը չարձանագրեցին։

Դէպքերէն յետոյ սակայն գրեթէ բոլոր Թերթերը Ատրպատականի Հայութեան եւ Մելիք Թանգեանի մասին Հաճակրական տողեր նուիրեցին։ Հայոց առաջնորդի արտասանած մէկ ճառին առթիւ «Նահիդ» իր 24 Նոյեմբեր Թիւ 36ի մէջ կը գրէ.

— «Մօտ 15 օր առաջ, Հայ ժողովուրդը Ուրմեան սրահին մէջ շատ բովանդակալի եւ գեղեցիկ Հանդէս մը տուաւ եւ բոլոր Հայերը փեհլեվի գլխարկով զարդարեցին իրենց գլուխները։ Հանդէսին գիշերը առատ թէյ ու անուշեղէն Հրամցուցին եւ շատ Հետաքրքիր ու ճաշակով ներկայացումներ տուին։ Անոնց Մեծ Խալիֆան (1) Հայ լեզուով պատմական ճառ մը արտասանեց, որ յետոյ թարգմանուեցաւ։ Իրօք պատմական արտակարգ շքեղ եւ վայելուչ ճառ էր։ Համառօտ բովանդակութիւնն այն է, Թէ Իրանի ժողովուրդները, Հայ Թէ մահմետական, անցեալին մէջ եղբայրութիւն ունենալով, վերջերս անհասկացողութեան ու տգիտութեան մուխին շնորհիւ իրարու օտարի աչքով կը նայէին, մինչեւ որ փեհլեվիի լուսաւոր աստղը Իրանի Հորիզոնէն փայլեցաւ եւ Իրանցիները դէպի լուսաւոր աշխարհ մղեց եւ բոլոր Իրանցիները Շիր ու Խուրշիտի գրօշակին տակ՝ մահմետական, Հայ, Հրեայ եւ զարդաշտի, իրենց Ն. Մ. Վ. Թագակիր Տ'ր Հրամանին տակ այսուհետեւ մէկ մէկի իրենց Հայրենիքի սահմաններու եւ Հոգի պահպանման համար պիտի աշխատին ու զոհողութիւններ պիտի ընեն։ Խալիֆային յետոյ եւս քանի Հոգիներ ճառեր արտասանեցին»։

Այս նկարագրութենէն անմիջապէս յետոյ, Թերթը կուտայ մանրամասն գուգակը այն բոլոր կրօնական աւարկաններուն զոր Թաւրիզի Թուրքերը կը գործածեն շիաներու ծանօթ սուգի «Ընտրայի» օրերուն, եւ այս անգամ ծառայեցուցած էին իբրեւ զէնք ապստամբութեան ժամանակ եւ այդ պատճառով ամբողջապէս գրաւուած են ոստիկանութեան կողմէ։ Ըստնգ մէջ կան միայն 20,000 Հատ աշուրայի գլուխ պատրելու Թուրեր։

Հայ «խալիֆայ»ի պատմական ճառը եւ Թուրքերու 20000 Թուրերը քով քովի բերելով, պարսիկ Թերթը կ'ուզէ համեմատութեան դնել Ատրպատականի մէջ ապրող երկու ոչ ֆարս ժողովուրդներու Հայրենասիրութեան եւ գիտակցութեան չափը։

Բայց ի՞նչով է մեղաւոր Ատրպատականի աւելի քան պարսկասէր Թուրքը։ Երեւի գիտնալով, Թէ ընթերցողը այս Հարցի առաջ պիտի կանգնեցնէ, «Նահիդ» չի մոռնար մատնանշել Ատրպատականի Հիւսիսէն ու Արեւմուտքէն կրակ փռող երկու «Շէյթան»ները— մէկը գեղին, միւսը կարմիր, ճիշտ եւ ճիշտ ցօքթ. Ափշարի գրածին պէս։

Վ. ԻՐԱՆԵԱՆ

ՔԱՅՋԷՐ ՎԻԼՀԷԼՄԻ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐԸ

Միապետներու պատմութեան մէջ ամէնէն սեւ էջերէն մէկը պիտի կազմէ Վիլհելմ կայսեր փախուստը երկրէն։

Այդ քայլին յաջորդող դէպքերը կը յայտնաբերեն Գերմանիոյ Հզօր միապետին բարոյական ոչնչութիւնը, խորտակելով այն շքեղ առասպելը, որ տասնեակ տարիներով հիւսուած էր անոր շուրջ։ Ու Վիլհելմ Բ. երեւան կուգայ, իբրեւ երկչոտ, իրականութեան զգացումէ զուրկ, եսասէր արարած մը, որուն Համար ամէն տեղ ու ամէն բանէ առաջ իր եւ իր տոհմին շահն ու բարօրութիւնը արժէք ունին։

Գերմանիոյ համար այնքա՜ն ողբերգական օրերուն, Քայզէր Վիլհելմ, սակարկութեան կը նստի իր կառավարութեան եւ երկրին հետ ու, երբ չի յաջողիր, փոխանակ մնալու իր սիրելի «Փատէրլանդ»ին մէջ եւ բաժնելու անոր զառնութիւնը, կը փութայ միայն ազատել իր Թանկագին անձը։

Պարզ, տգէտ զինուորի մը իսկ քաջութիւնը եւ կորովը չունեցաւ Վիլհելմ Բ., որ շարունակ սպառնալիքներ կը կարդար ամբողջ աշխարհին եւ որ իր ասպարէզը լրացուց խայտառակ փախուստով։

Խիստ հետաքրքրական են գերման կայսրութեան վերջին վարչապետ ազատական իշխան Մաքսի յուշերը՝ Վիլհելմի անկման պարագաներու մասին։

Դեռ 1918 օգոստոս 15ին Բաւարիոյ գահաժառանգ Ռուպրեխտ կը գրէր Մաքսին.

— «Մեր կացութիւնը ռազմաճակատին վրայ կը դէշնայ այնպիսի արագութեամբ, որ պիտի չկարենանք տոկալ յառաջիկայ ձմրան»։

Գերման սպայակոյտը եւ դիւանագիտութիւնը աւելի լաւատես էին։ Բայց Բուլգարիոյ, ապա նաեւ Թուրքիոյ պարտութիւնները մեծ վհատութիւն յառաջ բերին, ու Ռայխստագը սկսաւ պահանջել սահմանադրական բարեփոխութիւններ եւ ուժեղ կառավարութիւն։ Ատոր վրայ, գառամեալ վարչապետ Հերտլինգ հարկադրուեցաւ հրաժարական տալ։

Հոկտեմբեր 18ին Ռուպրեխտ նորէն կը գրէ.

— «Մեր զօրքերու բարոյական վիճակը եւ դիմադրութեան ուժը օրէ օր կը նուազին։ Այն ուր որ հակառակորդը յարձակման կը դիմէ, անոնք անձնատուր կը լինին զանգուածօրէն։ Դասալիքները հազարներով կը հատուին։ Մենք այլեւս անկարող ենք դիմադրելու»։

Կացութիւնը տագնապալի կը դառնար, ու արդէն կը խօսուէր կայսեր հրաժարականի անհրաժեշտութեան մասին։ Բայց Վիլհելմ կարեւորութիւն չէր տար ատոր. «Ֆրեդերիկ մեծի յաջորդը,— կ'ասէր,— չպիտի հրաժարի»։

Հոկտեմբեր 29ին իշխանազուն Մաքս, որ այն ատեն արդէն վարչապետ էր, զարմանքով կ'իմանայ որ կայսրը մեկնած է Սպա, գերման սպայակոյտին կեդրոնավայրը։ Վիլհելմ ասած էր, Թէ գլխաւոր հրամանատարութիւնն էր ուղած իր ներկայութիւնը։ Իրողութիւնը, սակայն, այն է որ հրամանատարութեան համար եւս կայսեր երեւնալը կատարեալ անակնկալ մըն էր։ Անտարակոյս, Վիլհելմը ինքզինքը հոն աւելի ապահով կը զգար, քան «իր» մայրաքաղաքին մէջ...

Նոյեմբեր 1ին վարչապետը լուր կ'առնէ նաւատորմներու ըմբոստութեան մասին, Կիլի մէջ։

Ըմբոստները խաղաղցնելու համար, Կիլ կ'ուղարկուի ընկերվարական ղեկավարներէն Նոսկէ, որ կը յաջողի մինչեւ աստիճան մը վերահաստատել կարգը, բայց շուտով կը յայտնէ Թէ իրերու վիճակը կը պահանջէ որ կայսրը հրաժարի նոյեմբեր 6էն ոչ ուշ։ Հակառակ պարագային, կ'ասէ Նոսկէ, հետեւանքներու համար ինքը ոչ մէկ պատասխանատուութիւն կը ստանձնէ։ Բայց Նոյեմբեր 6ին սպայակոյտի պետ զօր. Գրէներ (Գերմանիոյ ներկայ պատերազմական նախարարը) յայտնեց ընկերվարական ղեկավարներուն, Թէ Վիլհելմի հրաժարականի հետեւանքով բանակը խուժանի կը վերածուի։ Գրէներ, Վիլհելմի խորհուրդով, առաջարկեց պատուիրակներ ուղարկել մարաջախտ Հոլի մօտ Էբէրտ, գերման հանրապետութեան ապագայ նախագահը, որ այն պահուն ոչ մէկ պաշտօնական հանգամանք ունէր, պատասխանեց զօրավարին, Թէ միայն Վիլհելմի անյապաղ հրաժարականը կրնայ հանդիսանալ վերջին ակնոցը՝ փրկելու Հոհենցոլլերններու միապետութիւնը։ Այնուամենայնիւ Հոլի մօտ ուղարկուեցան Էրցբերգեր եւ ուրիշներ՝ ճշդելու համար զինադադարի պայմանները։

Մինչ այդ, ըմբոստութիւնը կիլէն անցաւ Համբուրգ և Հաննովեր։

Նոյեմբեր 7ին վարչապետը կ'ուղէր անձամբ երթալ Սպա՝ համոզելու համար կայսրը որ յանուն հայրենիքի բարօրութեան, կամովին հրաժարի գահէն։ Նոյն օրը վարչապետին ներկայացան Էբէրտ եւ Շայդեման։ «Կայսրը անմիջապէս պէտք է հրաժարի,— ասացին անոնք,— հակառակ պարագային յեղափոխութիւնը անխուսափելի է»։ Ընկերվարական ներկայացուցիչները միայն մէկ օր պայմանաժամ տուին վարչապետին՝ համոզելու համար Վիլհելմը։ «Պէտք է որ մենք այս իսկ երեկոյ ծանուցանենք Գերմանիոյ մեր այս վերջնագրի մասին,— յայտնեցին Էբէրտ եւ Շայդեման,— ապա Թէ ոչ երկիրը ամբողջովին կը միանայ անկախ (ձախակողմեան) ընկերվարականներուն»։

Մաքս հեռագրեց Սպա՝ խնդրելով ազատ կացուցանել զինքը վարչապետի պաշտօնէն եւ Թախանձելով, որ կայսրը խոստանայ հրաժարիլ զինադադարի կնքուէն յետոյ։ Բոլոր առաջարկներուն Վիլհելմ պատասխանեց վճռական մերժումով։ Ու վարչապետը մեծ դժուարութեամբ կրցաւ համոզել Էբէրտը, որպէսզի մէկ օր երկարաձգուի կայսեր հետ բանակցելու պայմանաժամը։

Յեղափոխութիւնը արդէն սկսած էր ու, արագօրէն զարգացանալով, տարածուած Բաւարիոյ եւ Հոհենսոլ շրջանին վրայ։

Պատերազմական նախարարը կը գինկուցանէր, Թէ Բերլինի մէջ շատ քիչ ուժ ունի, եւ այն ալ վստահելի չէ։ Նոյեմբեր 8ի երեկոյեան վարչապետը հեռաձայնով նորէն յիշեցուց կայսեր, որ պէտք է անյապաղ յայտնել երկրին՝ հրաժարականի խնդիրը։

Պատասխանը նոյնն էր։

«Նորին մեծութիւնը,— կը գրէ իշխանազուն Մաքս,— յայտնեց ինձի իր անյողդողդ վճիռը, այն է չհրաժարիլ։ Իր բանակներու գլուխը անցած՝ ան կը պատրաստուի վերահաստատել կարգը երկրին մէջ։ Պէտք եղած հրահանգները արդէն սրուած են»...

Երբ Նոյեմբեր 9ին առաւօտեան կանուխ Էբէրտ ու Շայդեման եկան վարչապետին մօտ՝ ստանալու իրենց վերջնագրին պատասխանը, Բերլինի փողոցները արդէն կը լեցուէին ցուցարարներով, որոնց միացած էր նաեւ մայրաքաղաքը գտնուող հետեւակ գունդը։

Ժամը 11ի տուներուն, Սպայէն հեռաձայնով տեղեկացուցին, Թէ «այս պահուս խնդիրը կը քննուի սկզբունքով»։

Իսկ Բերլինի մէջ յուզումը կը սաստկանար։ Զօրքը կը ստիպէր կրակել ցուցարարներու վրայ։

Կէսօրին մօտերը, մայրաքաղաքը իմացաւ, որ «կայսրը (ժառանգ Գերմանիոյ) եւ թագաւորը (Պրուսիոյ) որոշած է հրաժարիլ գահէն» եւ Թէ նոյնը վճռած է նաեւ գահաժառանգը։ Բանի մը վայրկեան ետքը, Մաքսին ներկայացաւ Էբէրտ, ընկերվարական ներկայացուցիչներու հետ եւ յայտարարեց Թէ, այսուհետեւ «մայրաքաղաքին տէրը ժողովուրդն է, եւ վարչապետը պէտք է ընկերվարական լինի»։

Մաքս յայտնեց, որ իր լիազօրութիւնները անձամբ կը յանձնէ Էբէրտին։

Ժամը 2ին Շայդեման հրապարակեց Հանրապետութիւնը։ Իսկ ժամ մը ետքը Վիլհելմէն նոր տեղեկութիւն մը հասաւ, ուր կ'ասուէր Թէ ան «կը հրաժարի իբրեւ կայսր Գերմանիոյ, բայց ոչ իբր Թագաւոր Պրուսիոյ»...

Դէպքերը կ'ընթանային զահավիժօրէն։ Յիշողութիւններու այդ պահուն իշխանազուն Մաքս կը վերջացնէ, նկարագրելով Թէ ինքը ինչպէ՛ս բաժնուեցաւ նոր Գերմանիոյ վարչապետ Էբէրտէն.

«Հաճելով ելքի դրան, ես դարձայ.— Պարոն Էբէրտ,— ասացի,— ձեզի կը վստահիմ գերման պետութիւնը։

Էբէրտ պատասխանեց.

— Գերման պետութեան համար ես արդէն տուած եմ իմ երկու զաւակները»...

Ինչպէս յայտնի է, Էբէրտ կորսնցուց իր երկու որդիները պատերազմի մէջ։

Վիլհելմի համար չափազանց յատկանշական են հետեւեալ փքուն խօսքերը, զոր ասած էր պալատական Երէց Ժոզելին.

— Իմ հաւատարիմ զօրքերուս գլուխը կանգնած է Բերլինի մէջ զօր. Լիւսինգէն։ Իմ զինուորները զրաւած են նաեւ բոլոր մեծ քաղաքները։ Կ'ասեմ ձեզի. եթէ պատահի ամենաչնչին անկարգութիւն իսկ, ես իմ պատասխանը կը գրեմ գնդացիրներով փողոցներու սալայատակներուն վրայ։ Ու ես կը վերահաստատեմ կարգը, եթէ ատոր համար ստիպուած լինիմ մինչեւ անգամ ռմբակոծել իմ սեփական պալատը»...

Իսկ այդ բոլորին փոխարէն՝ անփառունակ վախճան.— գաղտագողի ճամբորդութիւն դէպի Հոլանդա...

Ռ. ԼԵՌՆԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՕՐ ԿԱՐԴԱԼՈՎ

«ՅԱՌԱՋ»Ը

ՈՂՋ ՄԻԱՅՆ ՕՐԸ ՕՐԻՆ
ԿԸ ՀԵՏԵՒԻՍ
ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՆՑՈՒԴԱՐՁԻՆ,
ԱՅԼԵՒ ԿԸ ՍՏԱՆԱՍ
ՓԱՂԱՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ՊԱՇԱՐ,
ԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ ՎԱՅԵԼՔ։

(*) Խօսքը Թեմական Մելիք Թանգեան արք.ի մասին է։ Վ. Ի.

ԱՐԱՐԱՏԻ ՇՈՒՔԻՆ ՏԱ

Այս հատուածը կը վերա... նենք Մոսկուայի Պրաւդա ... օճառաներէն (հոկտեմբեր 2... եւ նոյեմբեր 2)։ Հեղինակը նօթ հրապարակագիր Միք... կոլցով, որ վերջերս Հայաս... այցելած էր, կուխինտէրնի ... բիչներէն է եւ Մոսկուայի պ... օճառաներին խմբագիրն... այնպէս որ, իբր այդ պէտ... կարդալ իր խորհրդածութիւն... ները։

Իբր այդ ալ, կը խօսի Մ... մասին, այսօրուան խնդիր... կանին մէջ։

Պէպի ալ Արագածն է... գաթներու բարդ կոյտ մը, ... լանջքերէն կը հոսին Հայոց ... ջրող սակաւաթիւ գետերը։ ... տեղ կծկուած է Ըբարանի ... ցուած շրջանը, ուր գիւղացի... զեռ չեն հրաժարած քարէ... սովորութիւններէն։ Ուղիղ, ճա... պարհի դիմաց, խաղաղ ու մշ... Համարեա թէատրոնաձեւացած կ... քէն, տեսիլքի պէս կը գոյ... բատը։

Աշխարհահռչակ լերան ... ճամբորդը չի գտներ ... տօնական վայելչութիւնը եւ ... սառուցեալ Էլբրուսի միջօրդ... կային բիւրեղ կապոյտը։ ... բատը շատ բարձր լեռ է, ... բարձր քան կազբէկն ու Մ... նը։ Բայց յազթակապ, լ... թիկունք, աչեւոր խոժոռութիւն... եւ անհամբոյր լեռ է Ըբարատ... ն չի քաշեր մարդը դէպի ... բարձունքները այլ կը խո... հեգնէ դէպի հողը եւ իր ... ձեւին կ'ենթարկէ։ Շատ հասկ... է, որ Նոյը, ծանրաբեռնուած ... կենդանիներով եւ իր ... զաւակներէն բազկացած ... բանիւ խումբով, իջնելով ... բարատի վրայ շտապեց իջնել ... պի խաղողի ողկոյզները, ուր այ... կը գտնուին Հայաստանի պ... կան նորա տունկ ածուները։ Մ... բութիւն կ'ըլլար աւելի երկա... ձգել վերիւը, ուր ամբողջ ... մշանջենական մառախուղ է ... պակաս չեն ձիւնն ու բուք ... փլուզումները։

Բայց եւ այնպէս, Ըբարատ ... հրաշալի լեռ է։ Պարապ տեղը չ... որ նկարուած է Խորհրդ. Հայաս... տանի պետական դրամանշանին վ... Թէեւ... կը գտնուի ոչ Թէ խորհ... գային Միութեան մէջ, այլ Թիֆ... քիս, որուն յանձնուեցաւ մ... ւիներու (կ'ակնարկէ Դաշնակցութեան՝ Խմբ.) կողմէ 1920ի ... իմաստ ու անպատաւաբեր պա... բազմէն յետոյ։ Ընդամէնը ... սուն քիլոմեթր է երեւանէն մ... չեւ լեռը եւ, գրեթէ այդ ... քիլոմեթր տարածութեան մէջ ... տեղէն կ'անցնի տաճկական սահ... մանը։

Երեւանի սրճարաններուն մէջ ... բերնէ բերան կը պտտի հետաքրքիր ... պատմութիւնը.— իրրեւ Թրքերը ... քերը ծանուցագրով մը բռնագ... տութիւն են պահանջած, Թէ ... իրաւունքով Հայաստանի պետ... կան դինանշանին վրայ նշանակ... ած է Ըբարատը, որ չի պատկան... ներ այդ պետութեան եւ 2ին ... բինը իբր Թէ պատասխաներ ... բայց չէ՞ որ Թուրքերն ալ իրենց ... դինանշանի վրայ մահիկն ունին, ... որ նոյնպէս, առայժմ Թուրքիան ... չի պատկանիր...

Սակայն ի՞նչ օգուտ Ըրարատին տիրացումէն։ Հողմա՞ն ... լպծուն ձերպերը անբնակելի ... եւ վտանգաւոր։ Գեղեցիկ տես... բա՞ն։ Մենք այժմ ալ ունինք ... տուներ եւ մեր սահմանակիցը ... րեկամ պետութիւնը ստոր Հա... չի բողոքեր եւ չի փորձեր ցաւ...

ԻՄԱԾ ԳԱՒԱՌՈՑԻ ՀԻ

Ա

Ամառուան իրեն, գարնան ծաղիկներուն հետ, ու տնային ամբողջ կեանքը, ինչպէս ամէն տարի, կը տեղափոխուէր Գաւառոյ ամենէն գեղեցիկ վայրերէն մէկուն՝ Ծաղկաձորի մէջ։ Ամէն տարի ալ ամառնային բնակարանի մը համար կը փնտռէին, ու ամէն տարի ալ ամենէն ընտիրը կը գտնէին։ Ամէն տարի ալ ամենէն ընտիրը կը գտնէին, որովհետեւ ամէն տարի ալ ամենէն ընտիրը կը փնտռէին։

Իրաւ, ընտանեկան կեանքի մէջ ամէն ինչ ալ ընտանի կը դառնայ, ամէն ինչ ալ կը սիրուի, ամէն ինչ ալ կը գնահատուի։ Ամէն տարի ալ նոր տեղ մը, նոր տուն մը, նոր պարտէզ մը, նոր ծաղիկներ մը, նոր ծառեր մը, նոր աղբիւր մը, նոր հովիտ մը, նոր սարեր մը, նոր ձորեր մը, նոր ճամբաներ մը, նոր հանգստութիւն մը, նոր ուրախութիւն մը, նոր երջանկութիւն մը։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

կը հրաւիրէ փարիզի եւ շրջանի ընկերները այսօր կիրակի առաւօտ ժամը 10.30ին, Rue Fbg. St. Martin թիւ 225 Aux deux Stations սրճարանի վերնայարկը, «ՅԱՌԱՋ»ի ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆ ԴԻՄԱՑԻ ԿԱՐԳԸ:

ՍԿԱՒՏԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Այսօր ժամը 2.30ին, Union de Parisի սրահին մէջ
14 Rue de Trévise — *ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ*

Ո՞Վ ՉԻ ՓԱՓԱՔԻՐ

ՏԱՆՏԷՐ ԸԼԼԱԼ

ՀԱՄԵՍՏ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐՈՎ
ԵՒ ՎՃԱՐՄԱՆ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ

ՄԵՂՔ Է 5, 6, 7, 8000 ՖՐ. ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԱՐՁՔ ՎՃԱՐԵԼ ԵՐԲ 4—5 ՏԱՐՈՒԱՆ ՎԱՐՁՔՈՎ ԿԱՐԵԼԻ Է ՏՈՒՆ ՄԸ ԳՆԵԼ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ Rue Violet No. 40
Rue du Théâtre No. 87
Bld. Murat No. 93

3, 4, 5 ՍԵՆԵԱԿՆՈՑ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ, ՆՈՐԱՁՈՑՆ confortով BÉCONի մէջ. կառ ՍԷն Լազարէն 8 վայրկեան, ելեկտրական թրամուէյով, օրական 300 թուէն, կայարանէն 100 մեթր հեռաւորութեամբ, 4—5 մեծ շէնքեր 15էն 30 ափարթըմաններով:

Ամէն ափարթըման բացի 1էն 5 սենեակներէ, ունի նաեւ խոհանոց, բաղնիք իրենց ամէն կազմածներով, կեդրոնական ջերմութիւն եւ ամառ ձմեռ տաք եւ պաղ ջուր բաղնիքին եւ խոհանոցին մէջ. ասանսէօռ եւ Թէլէֆոն: փարիզէն պէքոն երթեւեկ 90 սանթիմ օրական:

Դիմել՝ **ARCHAMBAUD ET DELACOURT**
14 Rue Pépinière, Paris, կառ ՍԷն Լազարի մօտ

Ուր ամէն Հինգշաբթի ժամը 5.30—7, կը գտնուի նաեւ Պ. Մ. ՏԻՐՊԻՏԻՐԵԱՆ, գնման պայմաններն ու առաւելութիւն. ները բացատրելու համար հայրենակիցներուն:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

15 Rue de la Huchette, Paris Ve. *Մէթրօ Սէն Միշէլ*

Կը պատրաստենք կարագ իւղով թերթանուշ (փաքլավա) եւ փաքլավալի թերթեր: Նոյնպէս թէյ քատայիֆ եւիաճ եւ հում, լօքմա, քուրապիէ, լոքում և ամէն տեսակ անուշեղէններ:

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

17 Rue Lamartine, PARIS (9e)

Թել. Trudaine 92—47, Մէթրօ՝ Cadet, Nord Sud, N. D. de Lorette

Ամէն օր 14-19 կիրակի եւ տօն օրեր 10-12 և ժամադրութեամբ

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

1bis Hautefeuille, Մէթրօ Սէն Միշէլի մօտ, փոխանցուած է

MAISON VARTERESSIANի

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ

ԱՄԵՆԱԼԱՒ — ՄԱՔՈՒՐ — ԱԺԱՆ

Մէկ այցելութիւն բաւական է համոզուելու համար կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

Վ. ԷԼՄԱԵԱՆ

ՁԱՐՏԱՐԱՊԵՏ ԵՒ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՔՆՆԻՉ

Դիմել՝ ուրբաթ առաւօտները 18 Rue de l'Alma, Asnières, Seine. Թել. Grésillons: 14-50: իսկ երեքշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը ժամը 3—4, l'UNION, Cie. d'Assurances, 9 Place Vendôme, Paris.

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅԿ. ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

130 Rue Etienne Dolet, ALFORTVILLE (Seine)

Կաղանդի առթիւ անմրցելի գիներով կը ծախուին Արեւելեան լաւագոյն նպարեղէններ: Կեսարական ապուխտ եւ սուճուխ, պուլկարական քաշկաւալ, եւ յունական ճերմակ պանիր, պոլսական, յունական եւ Մարաիայի պաստիա եւայլն: Մէկ անգամ այցելութիւնը բաւական է:

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ ալ կողմի առաջին դուռ*)

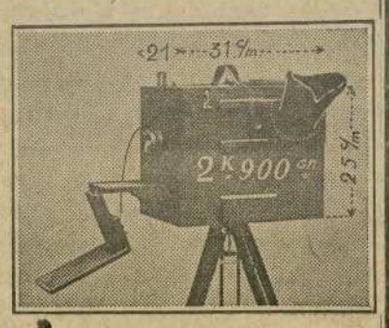
Այս անգամ իր անձնական դարմանատունը հաստատուած կը խնամէ ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մորթային հիւանդութիւնները:

Tél. Central 73-38 — Métro: Sentier կամ Halles

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8: կիրակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12:

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ ԸՆՈՂՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԸՆԵԼ ՈՒԶՈՂՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Կ'ՈՒԶԷ՞Ք *լաւ շահելու համար ձեր շինելիք լուսանկարները ապակիի միջոցաւ շինուած լուսանկարներու նման յստակ, մաքուր եւ անմրցելի՝ օրէն յաջող ըլլան, գնեցէք նորահնար, կառաւրելագործեալ, խիստ փոքր ծաւալով եւ թեթեւ (տես պատկերը) վայրկենական լուսանկարի մեքենաներէն հատ մը: Սոյն մեքենաներուն միջոցաւ քաշուած լուսանկարներէն հետաքրքրուողներուն ձրիաբար կը ղրկեմ:*

ՄԵՔԵՆԱՅԻՆ ԳԻՆԸ՝ 1300 ՖՐԱՆՔ
Դիմել՝ H. FÉRMANIAN
6 Rue de Falicon, NICE, A. M.

ԹԱՏՐՈՆ ՍՈՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹ

8 RUE DANTON (MÉTRO: ST. MICHEL. — *25 ԴԵԿՏ. 1928, ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ ՃԻՇՏ 8.30ԻՆ*

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ, ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ «ԿԱՎՈՒՇ»Ի

ՖԱՔԻՐ ԹԱՀՐԱ ՊԷՅ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒՈՎ ԿԸ ԽՕՍԻ ՖԱՔԻՐԻՄԻՄԻ ԵՒ Պ. ՓՕԼ ՀԷՕԶԷԻ ՄԻՋԱԴԷՊԻՆ ՇՈՒՐՋ

ՄԱՆՕՔ ԳՈՒՇԱԿՈՒՀԻ **MISS HAMIDA**

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ԻՓՆՕԹԻՄԻ, ԹԵԼԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՄՏՔԻ ՓՈԽԱՆՑՄԱՆ ՓՈՐՁԵՐ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՁՈՒ ԲԱԺԻՆ, ՍԻՐԱՑՕԺԱՐ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ՝

ՀԱՅ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՏԱՆՕՔ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏՈՒՀԻՆՆԵՐՈՒ

Ցոմսերը կը ծախուին կավուշի խմբագրատունը եւ Պ. Թաքսուտ Յարիմի մօտ

ԳԻՆ՝ 20, 10, ԵՒ 5 ՖՐԱՆՔ

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

36, Rue de Bellefond, 36
PARIS (9e)
Մէթրօ՝ Poissonnière
Tél. Trudaine 88-77

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, Մէթ. Շաթլէ: Ամբատեւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներհիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապօռաթօմիա: Ազճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12:

ԴԱՐՄԱՆԱՏ. ՄԱՍՆ. ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ

28 Rue du Tage, *Մէթ. Իթալի Յորդ. ժ. 9-21: Կը գարմանեն կանանց, վէներական (ֆրանկ. ջերմամիզ. մորթի) եւ ամէն տեսակ հիւանդութիւններ:*

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ.— Ակռայ լեցնել, առանց ցաւի քաշել, ոսկի քուրոն՝ 100 ֆր.: Այցեգին 10 ֆր.: Կատարեալ երաշխաւորութիւն: Դիմել վստահութեամբ:

ԴԱՇՆԱԿԻ ԵՒ ՍՈԼՖԷԺԻ ԴԱՍԵՐ

ՕՐ. Ժ. ՃԱՄՊԱԶ

Բ. մրցանակ փարիզի երաժշտանոցէն, դաշնակով կ'ընկերակցի Maître Escalaïsի, օփերայէն: Հայերու համար դիւրութիւններ եւ չափաւոր գին:
61 Rue de Flandre, Paris (19e)

Վարձու եւն *Հայ ընտանիքի մը մէջ 2 սենեակներ, 1 ճաշարան եւ խոհանոց, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն: Թրամուէյ՝ République-էն 95a, Opéraէն 21b եւ իջնել դրան առջեւ,* Arrêt Allée des Archers: *Շոգեկառք առնել* Gare de l'Estէն *եւ իջնել* Gargan: *Կայարանէն 7 վայրկեան: Դիմել՝ Ա. Զիպուքճեանի,* 166 Route Nationale, Pavillons s/Bois, Seine:

WAGRAM AUTO

Կ'ապահովէ արտօնագրի ստացումը 100 ֆրանքով:

73 Av. de Wagram Մէթ. Ternes
63 Av. Gde. Armée » Maillot
149bisBd. Villette, Aubervilliers

EST-CE QUE VOUS AVEZ VISITÉ

LE CABARET STAMBOUL ?

POUR DÉGUSTER SON PUR **RAKI** STAMBOUL A **3 FRS.**

Dancing ouvert toute la nuit

PLUSIEURS ATTRACTIONS — DEUX ORCHESTRES

Consommation à partir de 10 frs.

Retenez vos places pour le RÉVEILLON

TÉLÉPHONEZ A TRUDAINE: 51 . 56

ՆՈՐ ԲԱՑՈՒԱԾ

ՔԱՊԱՐԷ ՍԹԱՆՊՈՒԼ

46 RUE NOTRE DAME DE LORETTE

ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 5ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ ՁՈՒՏ ՀԱՅԿ. ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ, ԸՄՊԵԼԻՆԵՐ, ԽՈՄՍ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՕՂԻ 3 ՖՐ. ՄԷՋԷՈՎ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ ՈՒ ՃԱՇ — ՊԱՆՏ

Կը նուագէն՝ ուտի ՀԱՃԻ ԹԵԹԻԿ, գանունի ՆԱՍԻՊ, քէմանի ՄԿՐՏԻՉ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՄ

Կը նուագէ նաեւ յայտնի թառիստ ԺՈՐԺ ՇԱՀՊԱՐՈՆԵԱՆ

ՄԱՆՕՔ.— Դիշերուան պարերը տեղի կ'ունենան ընկերակցութեամբ թանկոնուագախումբի եւ ճազ-պանտի: ԱՔՐԱՔՍԻՈՆՆԵՐ եւ արեւելեան պարեր յայտնի պարուհիներէ: Ըմպելի՝ 10 ֆր.:

Վարիչ-Տնօրէն՝ ՄԿՐՏԻՉ ՄԿՐԵԱՆ

Վարձու ճաշարան

Վարձու է՝ ճաշարան-խանութ մը, բազմաթիւ յաճախորդներուն հետ նոր ֆարտոյ եւ փունտի առթիւ ստացած է անգլիական եւ ֆրանսական կերպասի ընտիր տեսակներ:

Վերջին նորաձեւութիւններ.— Խնամուած եւ մաքուր կար:
57 Rue de Clignancourt, Métro: Barbès կամ Château-Rouge
Tél. Nord: 59—20 — Autobus J

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՏՕՔԹ. Ա. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՔԵՐՈՒ ԵՒ ՕՏԱՄՈՔԻՍ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վէներական ախտերու
Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով ցաւագաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրաթիւն (Rachitisme) եւայլն:
16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. — Հեռ. Provence 73-67
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ

Թ. ՈՒՆՃԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

ձոխ մթերք անգլիական եւ ֆրանսական կերպասներու

ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ

66, Rue d'Hauteville, Tél. Prov. 67-07 Métro, Poissonnière

ՏՕՔԹ. ԵԱՂՈՒՊ

13 Rue Montholon, PARIS (9e), Métro: Poissonnière
Հիւանդ կ'ընդունի երկուշաբթի, չորեքշաբթի, ուրբաթ եւ Շաբաթ օրերը կէս օրէ վերջ ժամը 2—6:

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ՏՕՔԹ. Բ. ՈՍԿԻ

CHAMPIGNY, 2 Rue des Perreux — Tél. 33

Հիւանդ կ'ընդունի Բշ. Գշ. Եշ. Ուր. եւ Շբ. օրերը ժամը 13
No. 108 եւ 119 թուամներ Porte-Vincennesէն մեկնելով կ'առաջ
Նորդեն իր տան առջեւ Marieէն քիչ մը վեր
կրնայ այցելել ամէն օր ժամադրութեամբ, փարիզ եւ շրջակայ

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

Նախկ. ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻՍԻ կ. թաղի ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻՋԱՍԵՌԱՅԻՆ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ
42 Rue des Acacias, PARIS (17e) — Մէթրօ՝ Etoile
կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1928

25 DÉCEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 838

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՕՍՔ

ԹԷԹԼ ԱՐԱՐԱՏԸ ԼԵԶՈՒ ՈՒՆԵՆԱՐ...

Հարկ է անգամ մըն ալ քրքրել խորհրդային հրապարակամ գրագէտ կոլցովի գոհա՛ր խորհրդածութիւնները՝ Ա-ռաքի մասին:

— «Ցակայն ի՞նչ օգուտ Արարատի տիրացումին: Հողամա՞ս: Լերդծուն ծերպերը անբնակելի են եւ վտանգաւոր: Գեղեցիկ տարա՞ծ: Մենք այժմ ալ ատկէ կ'օգտուինք եւ մեր սահմանակից պետութիւնը ատոր համար չի բողոքեր եւ չի փորձեր կռպատով ճածկել լեռը: Զինանշանի մէջ դնել: Աւրդէն կայ: Ասոնք, հիկտ. 31 - Նոյ. 2):

Հսկայական է դիտել որ, ռուս համայնավարը, հայ կարմրուկէ աւելի խորութեամբ կ'ըմբռնէ հայ ժողովուրդին դարաւոր ներքնութիւնը. «Երկուքուկէս հազար տարիէ աւելի, որ կը ապրի, կը շինուի, կը կործանի եւ նորէն կը վերածնի հայ ժողովուրդին մշակոյթը»: Բայց չի հասկնար, չուզեր ըմբռնել Արարատին իմաստը, այդ «ծնելու, շինելու, կործանելու եւ նորէն վերածնելու» հերոսական, անընդհատ եւ անվախճան հոլովոյթին առջեւ:

Երեւի չոր ու ցամաք բանաձեւերը, մնամէջ կաղապարներն ու թխածոյ բանդիտութիւնը թոյլ չեն տար, որ քաղաքացի Լոցովը կարենայ դատել, թէ աշխարհագրութիւնն ալ իր դերը ունի ժողովուրդներու ճակատագրին մէջ: Թէ լեռներն ու գետերը, դաշտերն ու ծովերը իրենց անմիջական, առօրեայ օգտագործութենէն վեր, կը ներկայացնեն բախտորոշ արժէք, անփոխարինելի բովանդակութիւն, թէ բառական իմաստով, եւ թէ փոխաբերաբար:

Եթէ Արարատը լեզու ունենար, պիտի պոռար բոլոր տեսակ կոլցովներու երեսին, թէ նոյն իսկ իրրեւ ամեհի ժայռ, իրրեւ սպան քարակոյտ, ինք մաս կը կազմէ հայ ժողովուրդի գոյութեան. կանգուն կը մնայ անոր հետ եւ կ'ապրի համար:

Ան պիտի բացատրէր մահկանացու կոլցովներուն, կարմիր ըլլալն թէ ճերմակ, թէ ե՛ւ խորհուրդ է ե՛ւ հողամաս, քանի որ ան յաղթ եւ յաւիտենական մարմնով, իր կեցուածքովն իսկ դարոսի դեր կը կատարէ այս ժողովուրդին համար, կը գօտեպնդէ ու կ'առաջնորդէ, կ'ոգեւորէ ու կը կարծրացնէ զայն: Ու վանատանդ, կը սահմանէ անոր հայրենիքին, տարածութեան չափածը:

Արդարեւ, այս ժողովուրդին հայրենիքը ոչ թէ կը յանգի Արարատ—ինչպէս այժմ—այլ, իրրեւ խարիսխ ունենալով կումասիսներ, կը ծաւալի և կը հասնի մինչեւ հոն, ուր կ'երկաթգուղի իր ամեհի եւ անմատչելի կերպարանքը:

Ինչպէս կարելի է, վերեզակի հոգեբանութեամբ, պարզապէս անբնակելի ըլլալը առարկելով, ծաղրել Արարատը իրրեւ ամայ, երբ նոյնքան «անպէտ» են կազբէկն ու էլբրուսը, որմի քարաժայռերն ու Սիպերիոյ սառնարանները: Քարաժայռ չէ՞ ճիպրալթարը: Բնակելի՞ է Նեվան, «ընկե՛ր» կոլցով: Տարի՞ քանի՞ ամիս կրնաք օգտագործել կրոնշդատի կամ վլադիվոստոքի նաւահանգիստները:

Թերեւս բանաստեղծութիւն փորձած է Մոսկուայի պաշտաթերթին աշխատակիցը, համաձայն «պրոլետ - գրող»ներու դրապետութեան:

Բայց ո՛չ: Ան շիտակ - շիտակ «տարրալուծեր» է Արարատը՝ բնաւ նիւթական - տնտեսական արժէք, եւ հետեւաբար, աւելի քաղաքականութիւն կ'ընէ, քան թէ բանաստեղծութիւն:

Ան կ'ուզէ մխիթարել խորհրդային իշխանութեան հաւատացող միամիտները,— թէ լեռնակոյտ մը կորնչուցեր էք, ընդրկանք չէ այդ, քանի որ Արարատը բնակելի չէ, իսկ իրրեւ նշանաբան՝ արդէն կրնաք նայիլ Երեւանէն, ու վերջապէս ձեր մետաղադրամներուն վրայ ալ արձանագրուած է:

Ուրիշ խօսքով, կ'ուզէ ապացուցանել թէ Հայաստանը այն ինչ որ ունինք այսօր, եւ հարկ է մոռնալ «անօգուտ» Արարատը, մոռնալու համար վաստուրականը եւ ուրիշ ինչ որ կը նախընձենք սահմանէն անդին, իրրեւ հայրենի սեփականութիւն, իրրեւ հայրենիք:

Ամբողջ ժողովուրդ մը բռնի, ֆիզիքապէս այս վիճակին ենթարկելէ յետոյ, կ'ուզէ մտքով ու սրտով ալ վարժեցնել, աներեսներկելու, չորցնելու համար ներշնչման ո՛ր և է աղբիւր:

Կը թուի, թէ քաղաքացի Կոլցով իր գրածին ալ չի հաւատար: Քանի որ սրտառուչ համակրանքով մը կը պարզէ հայ ժողովուրդին ողբերգութիւնը, անոր ծնելու եւ վերածնելու դաւոր երկունքը. բայց, միւս կողմէ, կը փորձէ ցանկապատ մը դնել անոր տենչերուն առջեւ, Արարատն անգամ աւելորդ ներճանք հռչակելով:

Այստեղ արդէն համայնավար պոլիտիկոսն է որ կը խօսի, քան խարդախ եւ անբարոյական:

Եւ իսկապէս, կոմինտէրնի գործակալ մը կամ գործիք մը միայն կրնար այնքան տափակ եւ անպատկառ եղանակով ծաղրի ենթարկել ու վարկաբեկել աշխարհագրական տեսարան մը, որ խարիսխն ու հանգոյցն է հայ ժողովուրդին պատմութեան, քաղաքակրթութեան եւ դարաւոր պայքարին:

Արարատը, «ընկեր» կոլցո՛վ, յենարան մըն է որուն կարօտ քաշեր է նո՛յն իսկ վիթխարի Ռուսաստանը, այնքան դաժան եւ անյագ:

Ինչո՞ւ շատ կը տեսնէք զայն, պզտիկ ժողովուրդի մը համար:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

«ԱՐՑՈՒՆՔՈՑ ԱԶՔԵՐՈՎ»

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, Քալիֆորնիոյ անկուսակցական «Մշակ»ը դիտել կուտայ (4 Դեկտ.).

— «Շատ անգամ կրկնուած առարկութիւնն է որ պիտի փորձէի ջրել իրրեւ իրողութիւններ ընդունիլ, եթէ տեղի չգոյութեան «մարգպաններ»ը հայ գաղթականին անկիւն մը զանազէ ետք, *զուրգուրանքով ներս չառնէին յաւիտենապէս* Հայուրեան դաւադիր 80,000 *թուրքթաթար* գաղթականները: Պիտի ուզէինք կրկին իրր անկեղծ ընդունիլ *«փող չունենալու»* վասին արտայայտուած իրենց շարունակական կանչը, եթէ անտեղի կերպով պետութեան մէջ պետութիւն ստեղծելու նման խաղեր չըրնէին, եւ այնքան առատաձեռնութեամբ չվատնէին հայ բանուորին ու գիւղացիին դրամը թրքա-թաթար առանձին դատարաններ կազմելու:

Ողբերգութիւնը այսքանով չի վերջանար: Շարունակ հովերուն դէմ նիգակ ծօծող եւ շուքերու հետ կռուող մեր վարիչները արդէն ամէն կերպով կաշկանդած եւ իրաւազուրկ ալեւոր Հայրապետին ամէն կարգի հակայեղափոխական եւ հակապետական առասպելներ վերագրելէ ետք, այնքան անխորհուրդ կերպով թրքա-թաթար տարրերուն կուտան աշխարհագրականօրէն եւ զինուորական տեսակէտով Հայաստանի սրտին սպառնացող դիրքեր:

Հայաստ նէն ստացուած նոր լուրերը կը տեղեկացնեն թէ — *«Երեւանի կառավարութիւնը չանքեր կը թափէ որքան կարելի է մեծ թիւով զպրոցներ բանալ թուրքերու համար»*: — Նոյն ադբիւրէն եկած լուրերը դարձեալ կը տեղեկացնեն մեզ թէ՝ «Զանգեզուրի շատ մը հայ գիւղերը դպրոց չունին, եւ կամ եղածները այնքան ոչինչ բաներ են որ, շատ հայ երախաները ԱՐՑՈՒՆՔՈՒ ԻՐԵՆՑ ԱԶՔԵՐՈՒՆ, տուն կը վերադառնան, որովհետեւ դպրոցին մէջ չեն կրցած տեղաւորուիլ»:

Նախիջեւանի շրջանէն եկած լուրերը նոյնպէս նոյնքան տխուր են: Ըստ ան եւ կրթութեան ծարաւի հայ նորահաս սերունդը, *տեղի, փողի,* եւ *դպրոցի* չգոյութեան համար, «արցունքը աչքերնուն» փողոցը կը թափառին, մինչդեռ երեւանի մէջ հայ անունը կրող խորհրդային «մարզպաններ»ը *ֆանքեր* կը թափեն որքան կարելի է մեծ թիւով դպրոցներ *բանալ* ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ:

Ողբերգութիւն մըն է այս որ անուն չունի: Իսկ ազգային ու պետական տեսակէտէ նայելով խնդրոյն վրայ, այնքան խելացրնոր բան մըն է, որ կարելի է դաւաճանութիւն անուանել միայն:

Երէկ անոնք նուէր կը ղրկէին Անգլիոյ եւ եւրոպական ուրիշ հարուստ բանուորական միութիւններուն, որպէսզի համաշխարհային յեղափոխութիւն յառաջ բերելով *էմբէրիալիզմը* տապալեն: Իսկ այժմ նոյն հայ աշխատաւորութեան արդար վաստակն էորշակայօրէն կը վատնուի, իրենց իսկ յայտարարութեամբ *«որքան կարելի է մեծ թիւով դպրոցներ բանալու թուրքերուն համար»:*

ՇԵՐԱԿՈՒԹԻՒՆ կիրակի օր եւ երէկ անընդհատ նիստ գումարեց՝ 1929ի ելմտացոյցը վաւերացնելու համար:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԱԻԱԴԻՐԸ ԱՊՏԻԻԼ ՄԷՋԻ՞Ն Է

ԵՐԿՈՒ ԹՐՔՈՒՀԻՆԵՐ Մ. ՔԷՄԱԼԸ ՊԻՏԻ ՍՊԱՆՆԷԻՆ

Թայմզի Պոլսոյ Թղթակիցը կը հեռագրէ 23 Դեկտմ. Թիւով.— Այս Իրիկուան «Սըն Սաաթ» կը գրէ թէ Էնկիւրիի կառավարութեան դէմ դաւադրութիւնը նիւթուած է ընտանիքին կողմէ նախկին խալիֆա Աբտիւլ Մէճիտի, որուն աղջիկը վերջերս ամուսնացաւ Տամատ Ահմէտ պէյ Նաժիի հետ: Այս վերջինը անցեալ փետրուարին հրաժարեցաւ Սուրիոյ պետութեան վարչապետութենէն:

Յիշեալ թերթին համաձայն, ձերբակալուած անձերուն վրայ գտնուած են թուղթեր, որոնք կ'ապացուցանեն մեղսակցութիւնը իշխաններ Սէլիմ եւ Ապտիւլ Քէրիմ էֆէնտիներու, երկուքն ալ սուլթան Աբտիւլ Համիտի որդիները, որոնք Սուրիա կը բնակին:

Էնկիւրիէն նոյն թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ.

Պրուսայի եւ Պոլսոյ մէջ ձերբակալուածներուն թիւն է մօտ չիսուն հոգի. Պրուսայի ձերբակալութիւնները կապ ունին բանտէն փախչելու փորձի մը հետ:

Թերթերուն համաձայն, Պոլսոյ ձերբակալութիւնները ոեւէ կապ չունին Պրուսայիններուն հետ, Պոլիսինը կապ ունի դաւադրութեան մը հետ:

Պոլսոյ մէջ ձերբակալուած են 14 հոգի, որոնց մէկը կին: Ոստիկանութիւնը կը շարունակէ քննութիւնները:

«Հաքիմիյէթը Միլլիյէ» կը տեղեկանայ թէ Պրուսայի եւ Պոլսոյ ձերբակալութիւնները կատարուած են ընդհանուր դատախազի հրամանին վրայ: Ըստ այս թերթին, ձերբակալուած անձերը նպատակ ունէին յեղաշրջական եւ ապօրէն շարժուձեւ մը ստեղծել: Ձերբակալուածներուն մէջ յայտնի դէմքեր չկան:

«Ցէյլի Թելէկրաֆ»ի Պոլսոյ Թղթակիցն ալ կը հեռագրէ.

Քանի մը օրէ ի վեր զրոյց կը շրջի թէ կառավարութեան դէմ ուղղուած գաղտնի կազմակերպութիւն մը երեւան հանուած է: Ոստիկանութիւնը ձերբակալած է բազմաթիւ մարդեր, որոնց մեծ մասը աղքատ դասակարգին կը պատկանի: Ձերբակալուածներուն մէջ ծանօթ անուն չկայ: Շատերը ազատ արձակուեցան արդէն. մաս մը հսկողութեան տակ առնուեցան, ուրիշներ բանտ նետուեցան: Այս վերջիններուն մէջ են երկու քոյրեր, Քաարիէ եւ Ֆաթիմա, որոնց պաշտօն տրուած էր սպաննել Մուսթաֆա Քէմալը: Քաարիէ հանըմ ամուսնացած է եգիպտացի բժիշկի մը հետ, եւ վերջերս քանի մը օր էնկիւրի անցուցած է:

Պաշտօնական շրջանակներու մէջ կը հաւաստեն թէ ոեւէ կապ չկայ Պոլսոյ եւ Պրուսայի ձերբակալուածներուն միջեւ: Պրուսայի մէջ վերջերս ժողովուրդի տականքէն 37 հոգի ձերբակալուելով բանտ նետուած են:

Քննութիւնը կը շարունակուի:

*** *Պոլիսէն ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ.— Նախապէս կատարուած ձերբակալութեանց պատճառն է յետաշրջական գործունէութեանց երեւան հանուիլը՝ Քէմալ փաշայի կառավարութեան դէմ: Վտանգաւոր փաստաթուղթեր գտնուած են: Ձերբակալուեցան 14 հոգի, որոնց մասին կասկած կար թէ դատարանին կողմէ դատապարտուածները փախցնելու կը պատրաստուէին:*

ԾՈՎԵՐԷ ԾՈՎ ԵՒԿՈՍԼԱՒԻԱ

Զաղրէպի «Նովոսթի» թերթը առաջին էջին վրայ կը հրատարակէ երկու յօդուածներ, մէկը՝ Մաչէքի ստորագրութեամբ, որուն խորագիրն է «Թուրաւաճներու դիրքը պետութեան կազմակերպութեան մէջ», միւսը՝ Քրիպիչէվիչի ստորագրութեամբ՝ «Թուրաւաճ-սերպ-սլովէններու ազգային քաղաքականութեան վարիչ գիծերը» խորագրով: Մաչէք կը գրէ.

«Գիւղացի ժողովրդավար խմբակցութեան բոլոր կուսակիցները խորապէս համոզուած են թէ միայն պետութեան կատարեալ վերակազմութիւնը կրնայ երաշխաւորել Թրուաճներուն ազատութիւններն ու իրաւունքները, եւ արգիլել անոնց կլանումը:

Կը վերջացնէ՝ ըսելով որ Թրուաճիոյ դարաւոր թագաւորութիւնը պէտք է հաւասար գծի վրայ դրուի Սերպիոյ թագաւորութեան հետ:

Քրիպիչէվիչ կ'ըսէ թէ ազատ ընտրութիւնները կրնան լուսաբանել կացութիւնը:

«Եուկոսլաւ քաղաքականութիւնը, կ'ըսէ, պէտք է հիմնուի Սերպերու, Թրուաճներու, Սլովէններու եւ Քուլկարներու միութեան վրայ»:

«Քուլկարները երբեք չպիտի մտնեն եուկոսլաւ պետութեան մը կազմակերպութեան մէջ, եթէ վստահ չըլլան թէ հոն հաւասար գծի վրայ չպիտի դրուին Թրուաճներուն եւ Սերպերուն հետ: Միայն Ատրիականէն մինչեւ Սեւ Ծով երկարող Եուկոսլաւիա մը կրնայ ապահովել Եուկոսլաւ ժողովուրդի ամբողջական անկախութիւնը»:

ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆԻ ԿՌԻՒՆԵՐՈՒՆ ՇՈՒՐՋ

ԹԱԳԱՒՈՐՆ ՈՒ ԹԱԳՈՒՀԻՆ ՔԱՆՏԱՀԱՐ ԱՊԱՍՏԱՆԱԾ

Նոր ՏԷյլիէն կը հեռագրեն դեկտմ. 23 Թուականով.— Պաշտօնապէս կը հաղորդուի թէ Աֆղանիստանի արքայական պալատը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Օրուան տօնին առթիւ տպարանը փակ ըլլալով, ՅԱՌԱՋԻ յաջորդ թիւը լոյս կը տեսնէ Շինգշաբթի օր:

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԸ

Գահիրէի «Արեւ»ին մէջ կը կարդանք.

Կը լսենք թէ վիճակիս առաջնորդ Թորգոմ եպսկ. հեռագիր մը ստացած է էջմիածնէն, որով Հայրապետը զինք կը նշանակէ Եւրոպայի Հայոց կաթոդ. պատուիրակ:

Սոյն պաշտօնը մօտաւորապէս վեց ամիս առաջ էջմիածնէն առաջարկուած էր իրեն, բայց Թորգոմ արքեպսկ. որ հիւանդ էր այդ միջոցին, ստիպուած էր զայն մերժել:

Այս անգամ փարիզի Հայոց ժողովներուն կողմէ կատարուած դիմումի մը վրայ է որ կաթողիկոսը կրկին կոչումը կ'ընէ Թորգոմ արքեպսկ-ի, որ իր վերջնական որոշումը տալու համար կը սպասէ Հայրապետական կոնդակին գալստեան:

ՀԱՅ ԻՇԽԱՆԻ ՄԸ ՄԱՀԸ

Նափոլիէն կը հաղորդեն թէ հոն մեռած է իշխան Ալան տ'Ալպրօ Բագրատունի, որ նոյն քաղաքին մէջ կարեւոր պաշտօններ վարած է: Հանգուցեալը եղբայրն է եգիպտոսի նախկին արտաքին նախարար տիգրան փաշայի, եւ իբր անոր կտակակատարը՝ շինել կուտայ Գահիրէի Աւագ Նորդարանը:

ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐԸ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՄԷՋ

Ատանայէն կը հաղորդեն թէ քաղաքին եւ շրջականերուն մէջ տեղացող առատ անձրեւներու պատճառով Սիհան գետը սկսած է յորդիլ: Քաղաքին մէջ, գետը 4 մեղր բարձրացած է եւ շրջակայ պարտէզներէն մէկ մասը Ջուրին տակ մնացած է: Գետը շարունակ կը բարձրանայ:

Հաւանական է որ ժօտ օրէն Ջուրով ծածկուին գետեզերեայ թաղերը: Ընկերութեան մը կողմէ գետեզերքը մթերուած 30 հազար առաղձները հոսանքէն քշուած են. հազիւ 5000ի չափ կարելի եղած է ազատել: Վնասը 100.000 ոսկի կը հաշուուի:

ԿԱՐՄՐԱԽՏԸ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Կարմրախտը Պոլսոյ զանազան վայրերուն մէջ վրդովիչ հանգամանք մը ստացած է վերջերս: Հիւանդութիւնը մինչեւ դպրոցներէն ներս ժառած է եւ այս պատճառով, Գատըգիւղի մէջ երկու դպրոցներ փակուած են: Առողջապահական վարչութիւնը միջոցներ ձեռք առած է հիւանդութիւնը սահմանափակելու համար: Բոլոր դպրոցները փակելու ստիպողականութիւն չկայ դեռ:

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՊԱՂԵՍՏԻՆ

Պաշտօնապէս կը հաղորդուի թէ անգլիական պաշտպանութեան տակ պիտի առնուին բոլոր անոնք որոնք Պաղեստինի քաղաքացիութիւն ստացած են, համաձայն 1925ի Պաղեստինի քաղաքացիութեան օրէնքին:

ՖԱՇՕԻ ՎԻՃԱԿԸ ԼԱՒ Է

Վճռաբեկ ատեանի խորհրդական Ֆաշօ, որ Ալգասցիի մը կողմէ մահափորձի ենթարկուած էր, Պատուոյ Լեգէոնի հրաժանատարի աստիճան ստացաւ: Ֆաշօի վիճակը քիչ մը բարուքած է:

ԻՍԿԱԿԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

Հայաստանի կոմ. կուսակցութեան Պ. Լիագումար ժողովէն յետոյ (Պլենում) խորհրդ. մամուլը միանգամայն դադրեցաւ Դաշնակցութեան մասին խօսելէ։

Ինչպէս կ'երեւայ, հինգերորդ «Պլենում»ը նորէն հրահանգեր է անհնայ մերկացնել Դաշնակցութեան «հակայեղափոխական» հանգամանքը։ Եւ արշաւանքը վերսկսած է։

Եթէ երբէք Դաշնակցութիւնը կը համարուէր արտաքին վտանգ, այսօր թէ՛ «Նէպման»ինու «կուլակ»ին եւ թէ կղերին ու «թաքնուած» մտաւորականին մէջ կը տեսնեն այդ վտանգը։ «Թէքում դէպի աջ — կը նշանակէ թեքում դէպի Դաշնակցութիւնը»,— ահա օրուան կարգախօսը։

Մէկդի դնելով կուլակն ու կղերը, որոնց աշխուժացումը բնաւ Դաշնակցականութիւն չի նշանակեր, «ընկեր» Ռուբէնը ի զուր կը փորձէ հետեւեալ բացագանչութեամբ վարկաբեկել Դաշնակցութիւնը։

«Հետաքրքրական է, որ իրենք Դաշնակները նացիոնալիզմին ու շովինիզմը մեծագոյն արժանիքն են համարում։ Դաշնակեան իտէոլոգիայի անհրաժեշտ ատրիբուտ»։

Թող բոլշեւիկեան «տեսաբան»ը ազգային պաշտպանութիւնը երբեք չշփոթէ ազգայնականութեան ու ազգամոլութեան հետ։ Եւ եթէ այ թեքումը ազգային ինքնապաշտպանութեան ճամբով կ'երթայ, — Դաշնակցութեան համար ողջունելի երեւոյթ է այդ։

Եթէ հայ կոմունիստներու մէջ կը նշմարուին տարրեր, որոնք դժգոհ Հայաստանի քաղաքական ու տնտեսական վիճակէն, — հոգային պահանջներ կը յարուցանեն եւ կը բողոքեն տնտեսական ստրկացման դէմ, փորձեր կ'ընեն վերականգնել Հայաստանի անկախութիւնը նոյն վարչաձեւին տակ, ճիգեր կը թափեն փրկել ազգային մշակոյթի ժեացորդներն ու կը մաքառին Ստալինի տնտեսական կործանարար քաղաքականութեան դէմ եւ գերազանցապէս շահագրգռուած են երկրի ֆիզիքական ապահովութեամբ — այդ մղումները կը տանին ոչ թէ դէպի «շովինիզմ», այլ դէպի ազգային ինքնապահպանում, որ բնաւ չի հակասեր ընկերվարութեան արդի հասկացողութիւններուն։

Եւ ի զուր Ստալինի Ընդկովկասեան ներկայացուցիչ Ռուբէնը այդպիսի ձգտումներու գոյութիւնը կոմկուսի մէջ՝ կը համարէ «Դաշնակեան մամուլի շովինիստական փսխանքներ» (ի՜նչ գեղեցիկ ոճ...), քանի որ, մենք «Դրօշակի մէջ բերուած բոլոր փաստերն ալ առած ենք խորհրդային թերթերէ, գրքերէ ու ճառերէ՝ յիշելով թիւերն ու անուններ։ Վերջապէս, չէ՞ որ նոյն Ռուբէնը իր յօդուածին մէջ կուսակցութեան նախկին ղեկավարութիւնը կը մեղադրէր իբրեւ դէպի Դաշնակցութիւնը հակող («Խ. Հ.» նոյեմբեր 29, երկրորդ էջ, 7րդ սիւնակ)։

Գրի առնելով այդ բոլորն ու պայքարելով Հայաստանի արդի ղեկավարութեան միջազգայնականութեան դէմ, Դաշնակցութիւնը ոչ թէ կը կատարէ «Հայ զբաղելի բուրժուազիայի» հրահանգները, այլ միայն կը ձգտի մատնանշել այն կործանարար ընթացքը, որու մէջ խրած են Մոսկուայի կամակատարները։ Ինչ կը վերաբերի «զբաղելի հայ բուրժուազիային», երեւի այդ տողերը գրած ատեն, դեռ ստացած չեն եղեր փարիզի «Երեւան» թերթի այն համարը, ուր Գրասամատ Ցէր Սիմոնեանն ու «բուրժուազիայի» պաշտօնաթերթի խմբագիր, իսկապէս «զբաղելի» Ընշակ Զօպանեանը փոխադարձ սիրաբանութիւններ կ'ընեն... Իսկ միջազգայնականութիւնը ոչ թէ արկածախնդիր կարմիր Ռուսաստանի շահերու գաղափարախօսութիւն կը նշանակէ, այլ բոլոր ճընշուած ազգերու ազատագրումը, գործադրած են «Ֆէտերացիա»յի գաղափարը եւ պրոլետարիատի միակ բնական դաշնակիցը կը համարեն գիւղացիութիւնը։

Իսկ Հողային Հարցին մէջ, այժմ Հաստատուած է, որ ոչ թէ մանր Հողատիրութիւնը տեղի կուտայ խոշոր կալուածատիրութեան, աստիճանաբար պիտի պրոլետարականանայ։ Ատկէ զատ, ընդ որում գիւղացիները կը համարէին անընդունակ տարր՝ ընկերվարական գաղափարներու համար։ Դաշնակցութիւնը թէ Հողային եւ թէ գիւղացիական խնդիրներու մէջ հակառակ տեսակէտ պաշտպանած է (*)։

Այսօր, բոլշեւիկները, իրենց հզօրագոյն կարգախօսնելէն մէկն են ըրած բոլոր ճնշուած ազգերու ազատագրումը, գործադրած են «Ֆէտերացիա»յի գաղափարը եւ պրոլետարիատի միակ բնական դաշնակիցը կը համարեն գիւղացիութիւնը։

Իսկ Հողային Հարցին մէջ, այժմ Հաստատուած է, որ ոչ թէ մանր Հողատիրութիւնը տեղի կուտայ խոշոր կալուածատիրութեան, աստիճանաբար պիտի պրոլետարականանայ։ Ատկէ զատ, ընդ որում գիւղացիները կը համարէին անընդունակ տարր՝ ընկերվարական գաղափարներու համար։ Դաշնակցութիւնը թէ Հողային եւ թէ գիւղացիական խնդիրներու մէջ հակառակ տեսակէտ պաշտպանած է (*)։

Այս բոլորէն յետոյ, երբ բոլշեւիկները, մանր ազգերու ազատագրութեան նշանաբանը կը ծառայեցնեն Ռուսաստանի աշխարհակալութեան նպատակներուն եւ փոխանակ բոլորը հաւասարապէս պաշտպանելու, կը ժխտեն Հայ ժողովուրդին ազատագրական պայքարը եւ կը հարուածեն քիւրտերը, անշուշտ ազաւաղում է այդ։ Երբ, փոխանակ ազատ ազգերու կամաւոր Դաշնակցութիւն Հաստատելու, բռնի «Ֆէտերացիա»ի անունին տակ կը վերահաստատեն Ռուսաստանի նախկին գերակայութիւնը, եւ, Ընդրկովկասեան Ֆեդերացիան ալ կը կը կազմեն ի հաշիւ եւ իմիաս Հայաստանի, անկասկած, որ այդ ալ ազաւաղում է։

Երբ այսօր, բոլշեւիկները, փոխանակ նպաստելու գիւղացիութեան ու բանւորութեան դաշինքին, հաւասար չափով կը շահագործեն երկուքն ալ եւ տնտեսական քաղաքականութեամբ փոխադարձ տեղւութիւն կը սերմանեն, այդ ալ ազաւաղում է։ Կոպիտ ազաւաղում է եւ այն, որ Հայաստանի Հողերու բաշխումէն կ'օգտուին կոմունիստներն ու կուլակները, իսկ չքաւոր գիւղացին միշտ կը մնայ կոտրած տաշտակի առջեւ։

Իսկ երբ Հողային Հարցին մէջ Թուրքերու համար «արտօնեալ վիճակ կը ստեղծեն, եւ ռուս Մահկանացիներուն ալ մարդ գլուխ Հայ գիւղացիէն երկու անգամ աւելի Հ. գ կը յատկացնեն, դուք ըսէք թէ ինչ անուն կարելի է տալ։

Ահա թէ ինչ բաներ մոռցեր է կեղծարար Թորոսեանը։

Ահա թէ ո՛րն է իսկական ողբերգութիւնը։

ԱՇՈՏ-ԱՐԾՐՈՒՒՆԻ

(*).— Ա.յս մասին շատ շահեկան յօդուած մը ունի ընկեր Ա. Աբեղեանը Դրօշակի այս տարուայ թիւ 8 - 9՝ «Հ. ց. Դաշնակցութեան հետքով»։

ԳՐՔԵՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՓՈՔՐԱՄԱՍՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

Մոսկուայէն կեդր. Հրատարակչութիւնը 1928-29 տարեշրջանին պիտի հրատարակէ 40 դանազան գրքեր, Հայերէն լեզուով։ Իւրաքանչիւր գիրք պիտի տպուի առնուազն 4000 օրինակ։ Ամէնէն աւելի պիտի հրատարակուին ընդհանուր քաղաքական Հարցերու վերաբերող գրքեր. առանձին ուշադրութիւն պիտի դարձուի այն գրքերու Հրատարակութեան վրայ, որոնք կը պարունակեն Համաչխարհային 15րդ Համագումարի որոշումները։ Մեծ տեղ պիտի տրուի նաեւ այ վտանգին վերաբերող գրքերու Հրատարակութեան։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՆՈՐԷՆ ՕՐՈՒԱՆ ՑԱՒԵՐԸ

Սուր ցնցղատապը զանազան երեւոյթներով կը ներկայանայ երբ թեթեւ է, սովորաբար կ'ըսուի, հարբուխը կուրծքին իջած է։

Այս ցնցղատապը հաղիւ թէ կը նեղէ ենթական, որ ներմուծիչն չունի, քիչ մը կոտրտուք եւ թեթեւ գլխացաւ մը միայն կը զգայ։ աչքի զարնող ախտանշանը հազն է, նախ չոր եւ սաստիկ, յետոյ կակուղ, խուխը՝ նախ փրփրուն եւ դժուարաքակտելի, յետոյ թանձր ու դեղնագոյն եւ դիւրաքակելի։ Իսկ ցնցղատապը իր սաստիկ ձեւին տակ ենթակային կը պատճառէ ուժգին ընդհանուր կոտրտուք, ներմուծիչն, գլխացաւ եւ ախորժակի պակասութիւն. շնչառութիւնը դժուարին եւ շշող է, հազը սաստիկ՝ որ նոպայով կրկնուելով կուշտերու ցաւ կը պատճառէ եւ երբեմն կերակուրը անմարս փսխել կուտայ։ Եթէ հիւանդը խնամուի, 4—5 օր յետոյ ջերմութիւնը կանհետանայ, շնչառութիւնը աւելի ազատ կ'ըլլայ, հազը կը կակուղնայ, խուխերը աւելի թանձր եւ կանանչադեղնագոյն երեւոյթ կը ստանան, դիւրաւ եւ առատապէս կը քակուին եւ ջերմութիւնը անհետանալէն 8—10 օր յետոյ ամէն ինչ իր բնականոն վիճակը կը վերստանայ։

Սակայն եթէ անխոհեմաբար ինքզինք ցրտառութեան ենթարկէ, նոյն ախտանշանները կը կրկնուին աւելի սաստկութեամբ, եւ ցնցղատապը՝ իրմով եւ իր հետեւանքներով աւելի վրդովիչ երեւոյթ կը ստանայ։

Իրարու յաջորդող ցնցղատապեր՝ ցնցուղներու ներքին տրամադիծը կ'ընդլայնեն եւ անոր մկաններուն առաձգականութիւնը չնչելով, կրնան անֆիզեմի (emfisème) ծնունդ տալ, մանաւանդ անչափահաս տարիքի մէջ, եւ կամ ցնցղատապը կը փոխուի քրոնիկ ցնցղատապի (bronchite chronique)։ Այս յաճախ հիւանդութիւնը երբ հաստատուի, խրնամելով, ժամանակ մը կ'անհետանայ, բայց թեթեւ պատճառով կը կրկնուի եւ որ աւելի ցաւալին է, ամէն ցուրտ եւ խոնաւ եղանակին մէջտեղ կ'ելլէ և անսպառ խուխով եւ դժնդակ հազով կուգայ տանջել ենթական։

Ցոխի, այսինքն թոքախտի ժանրէները ամէն տեղ են, մեր ձեռքերուն, մեր զգեստներուն վրայ, մեր շնչած օդին մէջ, մանաւանդ մեծ քաղաքներու մրթնոլորտին մէջ։ Որչափ ատեն որ քաջառողջ ենք, վախնալու բնաւ տեղի չկայ, որչափ ատեն որ մեր ցնցուղները նախորդ յօդուածովս բացատրած ինքնապաշտպանութեան միջոցները կը պահեն, ներս կը մտնեն եւ կ'արտաքսուին առանց մեզ ո՛եէ վնաս պատճառելու։ Սակայն երբ մեր ընդհանուր կազմը տկարացած է եւ ցնցուղները կորուսած են ինքնապաշտպանութեան միջոցները, վախցէք անոնցմէ, օրին մէկը կրնան տեղաւորուիլ անկիւն մը եւ պէտք չկայ ըսելու թէ որքա՜ն դժուար է զանոնք ընջիւղէ վտարել՝ երբ տեղաւորուած են։

Զգուշացէք ցնցղատապէ, մանաւանդ յաճախակի կրկնուող ցնցղատապէ. երկու շաբաթէ աւելի տեւող հազ եւ ջերմութիւն միացած՝ չարագուշակ նշաններ են։ Պէտք է խնամուիլ բժիշկի խորհուրդով՝ առանց վարանելու եւ յետաձգելու։

Ցնցղատապը աւելի վախնալի հիւանդութիւն մըն է մանուկներու համար։ Երկու տարեկանէն վար երախաներու համար ցնցղատապը լուրջ հիւանդութիւն մըն է, եթէ պէտք եղածին պէս չխնամուի, կրնայ շատ դիւրութեամբ յանգիլ ներաձեւային ցնցղատապի (bronchite capillaire) որ շատքիչ կը տարբերի թոքատապէ (pneumonie) եւ որմէ բռնուողներէն քիչեր կ'ազատին, հակառակ ամէն խնամքի։

Ակէ զատ, չափահաս տարիքի մէջ կրկնուած ցնցղատապը անչնչելի հետքեր կրնայ թողուլ ժանուկին շնչարին գործարաններուն մէջ եւ ազդել անոր ապագայ առողջութեան վրայ. հետեւաբար ժօրը կ'իյնայ աչալուրջ հսկել եւ խնամել տալ իր մանուկը, մինչեւ ցնցղատապի խոպան անհետացումը։

Արդ, չարիքը ճանչնալով իր զանազան ձեւերուն եւ հետեւանքներուն մէջ, ի՞նչ կարելի է ընել։

Նախ՝ զգուշանալու է որ չարիքը մուտ գտնէ ու տեղաւորուի մեր կազմին մէջ, որովհետեւ լաւագոյն իմաստութիւնն է խոյս տալ չարիքէ մը, քան սպասել անոր եւ յետոյ մաքառելու ելլել անոր դէմ։ Նախզգուշական միջոցները շատ պարզ են։ Պէտք չէ տաք միջավայրէ մը տեղափոխուիլ յանկարծ պաղ միջավայր մը, մանաւանդ երբ քրտնած է մարդ, զգուշանալ օդի հոսանքէ եւ ցրտառութեան պատճառներէ, որու մասին արդէն խօսեցայ քանի մը շաբաթ առաջ, երբ ցուրտին մէր կազմին վրայ գործած ազդեցութիւնը կը բացատրէի։

Զգուշանալու շատ կարեւոր պարագայ մըն ալ կայ. անոնք որ երեկոյթի մը մէջ ալքոլային ըմպելիներ գործածելով տաքցած՝ ջերմիկ միջավայրէ մը դուրս կ'ելլեն, պէտք է, աւելի թանձր զգեստներով պաշտպանուին, վասնզի ալքոլը մեր կազմը տաք կը պահէ եւ դուրսի ցուրտը չզգալու եւ կամ արհամարհելու կը մղէ մեզ։ Իրա՛ւ, ցուրտը չենք զգար, բայց ան իր ազդեցութիւնը կը ներգործէ մեր կազմին վրայ, ներքին գործարաններու վրայ արեան խուժուժ տեղի կ'ունենայ եւ կ'ենթարկէ մեզ ցրտառութեան հետեւանքներուն, որոնք երբեմն ծանրակշիռ կրնան ըլլալ։

Գալով ցնցղատապի դարմանին, այս բժիշկին գործն է։ Արդէն ցնցղատապի դարմանը կը տարբերի ոչ միայն իր զանազան երեւոյթներուն համաձայն անձէ անձ, Ահա այս կամ այն վրայ կը կայանայ բժշկին տարութիւնը, այն է՝ կարմիր ձին, ծանօթանալով անոր մին տկար կողմերուն, զօրհիւանդին այս կամ այն գրանը, օգնել բնութեան արագ յառաջ վարել կռիւը յաղթանակ, արտաքսելով թշնամիները եւ վերականգնելով անոնց գործած աւերները։

Առաջին խնամքները կը տարբերին անձէ անձ, կազմէ կազմ։ Օրինակ՝ հիւանդին համար այս (օ) կանը աւելի օգտակար կը համար վանիլուզը օգտագործուի մուխին համար՝ կտաւե փելին (cataplasmes), մ... րին հանել պէտք է, միրացնել, մէկ խօսքով ... անձ, այնչափ դարմանում ընելիք։ Եւ որչափ կանուխ բիքին սկիզբը՝ բժշկական գործ մանի գիւտւմ ըլլայ, այնքան կը դիւրանայ բժշկին գործը, կ'ապահովուի անոր յաջողութիւնը, եւ հիւանդն ալ քանի կ'ունենայ շուտով վերականգնելու իր առողջութիւնը։ Ուրեմն փորձառու բժշկի մը իրաւունքն է «Ձօգուտն ձեր դուք գիտէք»։

Կան մարդիկ որ կը թէ կրնան իրենք գիրենք մանել բժշկական գիրք մը կարդալով։ Զգուշացէք կիսկատար եւ մուրացածոյ ծանօթութիւններ կերարկելէ, յաճախ վտանգէք ձեր առողջութիւնը։

Դուք որ հիւանդի մը կը ցնելէք, զգուշացէք զարմանալի ... յանձնարարելէ։ Բժշկութիւնը ձեր արուեստը չէ։ Ո՛րքան խնդաք կօշկակարի կը վրայ ձեր արդուզարդին եւ կամ գործին վրայ դիտողութիւն կ'ընէք. յիշեցէք առածը. «Կօշկարն ցկօշիկն»։ Աւելի պատճառէք հիւանդին, ... րոակ ձեր բարեմտութեան։

Շանփիները ՏՈՒՐՔ. Բ.

ԱՆԳԼԻՈՑ ԱՁԽԱՏԱՒՈՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

(ՄԱՔՏՈՆԸԼՏԻ ՃԱՌԸ)

(Վերջին մաս)

Ինչ կերպով ալ ժամեղանք խաղաղութեան Հարցին, ուշ կամ կանուխ պիտի ստիպուինք նկատի առնելու ապահովութիւնը։ Սակայն, ապահովութեան որոնումն իսկ վտանգներ կը ներկայացնէ եւ կ'արժէ անոնց առաջքն առնել։ Օրինակ, կը վախցուի որ ապահովութեան համաձայնութիւն մը առյաւէտ ամրացնէ արդի պայմանները՝ իրենց բոլոր անարդարութիւններով եւ անհաւասարութիւններով կը վախցուի նաեւ որ ազգ մը երբ կարգ մը ուրիշ ազգերու հանդէպ ապահովութիւն ստանայ, կրնայ այն տեսակ քաղաքականութեան մը հետեւիլ, որ խաղաղութեան համար վտանգաւոր դառնայ։ Ահա թէ ինչո՞ւ ամէնէն առաջ ապահովութիւնը պէտք է պահպանուի այն տեսակ կազմակերպութեամբ մը, որ կարենայ արդարութեամբ գործել, որպէսզի կարելի ըլլայ անհրաժեշտ փոփոխութիւնները կատարել աստիճանաբար։ Կը կարծեր որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը կրնայ այս ժամին բոլոր պահանջներուն գոհացում տալ, եւ կարեւորը, անոր անհրաժեշտ ուժը տալն է որպէսզի կարենայ ուզուած կերպով գործել։

Էականը այն է որ, շնորհիւ սերտ կապակցութեան մը եւ անկեղծ համաձայնութեան մը, պետութիւններէն իւրաքանչիւրը փոխադարձ հաւատք եւ վստահութիւն ներշնչէ։ Խաղաղութեան Հարցը կը կազմէ անոր հոգեբանական հիմը։ կը նշանակէ թէ ո՛չ միայն բաց, այլ կատարելապէս պարկեշտ եւ անկեղծ դիւանագիտութիւն պէտք է։

Կը նշանակէ դիւանագիտութիւն մը, որ իր յանձնաժողովները պիտի գործադրէ ուշ խիստ ըմբռնումով մը նշանակէ դիւանագիտութիւն ազգերու կողմէ, որոնք Ազգերու Դաշնակցութեան ծոցին մէջ կախ գործակիցներ են։

*Աշխատաւորական կուսակցութեան բռնած դիրքը աւելի օրէն ցոյց տալու համար, գեր ըսեմ թէ ի՞նչ աչքով կը Ազգերու Դաշնակցութեան ... բոլոր սրտով քաջալեր կը ... անայ անոր եւ Ազգերու ... քով իր վրայ ծանրացող ... պարտաւորութիւնները պատ... կատարելու հպարտութեամբ։ Հաւատարմութեամբ։ Հաւատարմութեամբ։ Հաւատարմ

ԻՄԴԵ ԴԱԺԴՈՒՔ ՉԿԱ

Ջնաք ձեռքի, նայեցրեց իրա-
րու հետ խոհեմ ու մտերմական
ժպիտ չունեցող հայացքները
և ապա ասաց.

— Իրա՞ւ չես ասելու, թե ինչ
է պատահել քեզ հետ...

Ջնաքը ոչինչ չպատասխանեց:

— Իմ ոտքերուդ մեռնիմ, ինչ
որ ալ ըլլայ, ինծի ըսէ, որ ես
ալ մասնակից ըլլամ քու ցաւե-
րուդ...

Ջնաքը ոչինչ չպատասխանեց:

— Ինչո՞ւ չես ուզեր ինծի ըսել,
ինչո՞ւ ինծմէ կը ծածկես քու
սիրտդ ու հոգիդ, ինչո՞ւ ինծի
չես վստահիր, ինչո՞ւ ինծմէ
կ'ամչնաս, ինչո՞ւ ինծմէ կը
վախնաս...

Ջնաքը ոչինչ չպատասխանեց:

— Ես քեզի համար ամէն բան
կրնամ ընել, ամէն բան կրնամ
տալ, ամէն բան կրնամ ընել
քեզի համար, միայն թէ դուն
ինծի ըսես, թէ ինչ կայ քու
սրտիդ տակ, ինչ կայ քու հո-
գիիդ մէջ, ինչ կայ քու մտքիդ
մէջ...

Ջնաքը ոչինչ չպատասխանեց:

— Ես ալ պիտի չհարցնեմ, քա-
նի որ դուն չես ուզեր ինծի
ըսել, ես ալ չեմ ուզեր գիտնալ,
ես ալ չեմ ուզեր հետաքրքրու-
թիւն ցուցնել, ես ալ չեմ ուզեր
քեզ ստիպել, որ ինծի ըսես...
Ես ալ չեմ ուզեր քեզ ստիպել,
որ ինծի ըսես, ինչո՞ւ ես այս-
պէս տխուր, ինչո՞ւ ես այսպէս
մռայլ, ինչո՞ւ ես այսպէս մռ-
նչիկ, ինչո՞ւ ես այսպէս մռա-
յած, ինչո՞ւ ես այսպէս մռա-
յած, ինչո՞ւ ես այսպէս մռա-
յած

երկու օր առաջ փոխադրուած է կեդրոնական Աֆղանիստանի Քանտահար քաղաքը, ուր Ամանուլլահ թագաւորը կ'աշխատի աւելցնել թիւը իր կուսակիցներուն։

Քապուլի մէջ հանդարտութիւն կը տիրէ։ Կը կարծուի թէ օտար դիւանագիտական ժարմինները աջակցութիւն խնդրած են անգլիական դեսպանէն։

Աֆղան կառավարութեան հաւանութեամբ անգլիական չորս օդանաւեր Քապուլի անգլիական դեսպանատունէն փէշավար փոխադրեցին 12 կին եւ 5 երախաներ։ Օդանաւերը ճամբայ ելան այս առաւօտ ժամը 10ին Շէրպուրի օդանաւային կայանէն, որ Քապուլի անգլիական դեսպանատունէն 3 քիլոմեթր հեռու կը գտնուի ու մէկուկէս ժամէն փէշավար հասան։

∴ Մոսկուայէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Ամանուլլահ թագաւորի դիրքը բաւարար չէ։ Ճէլալապատն ու Տանտամաքը դեռ իր զինուորներու ձեռքն են։ Մոհմանտ ցեղախումբէն օգնական ուժեր կը յառաջանան դէպի Ճէլալապատ, աջակցելու համար կառավարական զօրքերուն, որոնք մէկ շաբաթէ ի վեր պաշարուած են։

Ամանուլլահ թագաւորի մայրը, որ մեծ ժողովրդականութիւն կը վայելէ հարաւային Աֆղանիստանի ցեղախումբերուն մէջ, շաբաթ օր Քապուլէն օդանաւով Քանտահար մեկնեցաւ։

∴ Փարիզի աֆղանական դեսպանատունը Քապուլէն կը տեղեկանայ որ կառավարական զօրքերը ստիպուեր են լքել Պակապալա քաղաքը եւ նահանջած են Շէրիքահի ուղղութեամբ։ Թաշքէնտի եւ Քապուլի միջեւ օդանաւային հաղորդակցութիւնները կը շարունակուին։ Մայրաքաղաքին մէջ կացութիւնը շատ լաւ է։

Հաստուցումներու խնդիրը

Գերման կառավարութիւնը կը պատրաստէ նոր յիշատակագիր մը, զոր պիտի ուղղէ դաշնակիցներուն՝ պահանջելու համար որ հատուցումներու նոր գումարը որոշուի ոչ թէ Շանպէրիի մէջ Փուանքարէի բացատրած սկզբունքներուն համաձայն, այսինքն Ֆրանսայի հատուցումներու ծախքերն ու արտաքին պարտքերը հաշուելով, այլ պարզապէս նկատի առնելով Գերմանիոյ վճարման կարողութիւնը։

Միացեալ Նահանգները կը մերժեն ներկայացուցիչ ղրկել փորձագէտներու ժողովին։

16—40 տարեկան Թուրքերը դպրոց կ'երթան

Յառաջիկայ յունուար 1էն սկսեալ, ժողովրդական դպրոցներ պիտի բացուին Պոլսոյ բոլոր թաղերուն մէջ, որպէսզի ժողովուրդը Թուրքերէնէն նոր տառերով գրել կարդալ սորվի։ Դպրոցներուն պարտաւորիչ կերպով պիտի հետեւին 16-40 տարեկան բոլոր Թրքահպատակները, այր թէ կին։

Իգական սեռը երկուշաբթի եւ հինգշաբթի ցերեկները 2ական ժամ դաս պիտի առնէ։ Իսկ այրերը չորս իրիկուն, մէկական ժամ։

Դասախօսները պիտի ըլլան պետական եւ ոչ-իսլամ դպրոցներու Թուրքերէնի ուսուցիչները, որոնք պարտաւորիչ կերպով պիտի ծառայեն։ Ծերերու ժողովները հիմակուընէ պիտի պատրաստեն իրենց թաղերուն 16-40 տարեկաններուն ցանկերը եւ պիտի ներկայացնեն կուսակալութեան։ Պակաս արձանագրութիւն կատարողները խստիւ պիտի պատժուին։ Նոր տառերը գիտցողներու անուններուն դիմաց արձանագրութիւն պիտի կատարուի այդ իմաստով։ Կուսակալութեան մասնաւոր յանձնաժողովը պիտի քննէ իրեն ներկայացուած ցանկերը եւ նշանակէ աշակերտներուն՝ ինչպէս նաեւ ուսուցիչներուն անունները։

Այս ցանկերուն մէջ նշանակուած անձերը պարտաւոր են անպայման յաճախել բացուելիք դասընթացքներուն. այլապէս ոստիկանութեան կողմէ ազդարարութիւն պիտի ստանան։

Գալով անոնց, որոնք կը պնդեն թէ գիտեն նոր տառերով գրել կարդալ, այդպիսիները դասընթացքներու մէջ պիտի քննուին ուսուցիչներու կողմէ եւ վկայական պիտի ստանան։ Յաճախողներն ալ յետոյ վկայական պիտի առնեն, քննութիւն տալով։

Կուսակալութիւնը մասնաւոր կարեւորութեամբ կը հետապնդէ այս գործը, նկատելով որ կապ ունի հանրային դաստիարակութեան հետ։

Անգլերուրմ խառն աստեղին առջեւ

Պոլսոյ Թուրքեանգլիական խառն դատարանը զբաղեցաւ կարգ մը դատերով եւ վճիռներ արձակեց։

Սէյրը Սեֆայինի վարչութիւնը պատերազմէն առաջ շոգենաւ մը ապսպրած էր անգլիական ընկերութեան մը, եւ գրամին մեծ մասն ալ տուած։ Ուէսթմինսթըր գրամատունն ալ երաշխաւոր եղած էր։ Սէյրը Սեֆայինի վարչութիւնը կը պահանջէր շոգենաւը կամ փոխարժէքը։ Մերժուեցաւ։

Թուրք կառավարութիւնը կը պահանջէր «Րէշատիէ» զրահաւորին համար իր տուած վերջին մասնավճարը։ Մերժուեցաւ։

Դատարանը նոյնպէս մերժեց հատուցման պահանջը, «Րէշատիէ» եւ «Մէճիտիէ» զրահաւորներուն ռազմամթերքի ապսպրանքին համար։

Լաֆոնթէն, Մբսբրլեան եւ երկու անձեր դատ բացած էին Թուրք կառավարութեան դէմ եւ ընտրուց հատուցում կը պահանջէին։ Դատարանը մերժեց։

Համաշխարհներու մարզագործութիւնը

Մոսկուայէն կը հեռագրեն.— համայնավարական կուսակցութեան կեդրոնական Կոմիտէն իր վերջին նիստին մէջ հաղորդեց թէ անցնող տարուան ընթացքին Տրոցկիի կուսակիցներէն 1468 հոգի վտարուած են կուսակցութենէն։

Ասպետաբուրիւն Բելուջիստանի մէջ

Պոլսոյ Թուրքեանգլիական խառն դատարանը զբաղեցաւ կարգ մը դատերով եւ վճիռներ արձակեց։

Սէյրը Սէֆայինի վարչութիւնը պատերազմէն առաջ շոգենաւ մը ապսպրած էր անգլիական ընկերութեան մը, եւ գրամին մեծ մասն ալ տուած։ Ուէսթմինսթըր գրամատունն ալ երաշխաւոր եղած էր։ Սէյրը Սէֆայինի Վարչութիւնը կը պահանջէր շոգենաւը կամ փոխարժէքը։ Մերժուեցաւ։

Թուրք կառավարութիւնը կը պահանջէր «Րէշատիէ» զրահաւորին համար իր տուած վերջին մասնավճարը։ Մերժուեցաւ։

Դատարանը նոյնպէս մերժեց հատուցման պահանջը, «Րէշատիէ» եւ «Մէճիտիէ» զրահաւորներուն ռազմամթերքի ապսպրանքին համար։

Լաֆոնթէն, Մբսբրլեան եւ երկու անձեր դատ բացած էին Թուրք կառավարութեան դէմ եւ ընտրուց հատուցում կը պահանջէին։ Դատարանը մերժեց։

Հաւասարավարներու մարզագործութիւնը

Մոսկուայէն կը հեռագրեն.— համայնավարական կուսակցութեան կեդրոնական Կոմիտէն իր վերջին նիստին մէջ հաղորդեց թէ անցնող տարուան ընթացքին Տրոցկիի կուսակիցներէն 1468 հոգի վտարուած են կուսակցութենէն։

Ասպետաբուրիւն Բելուջիստանի մէջ

Պոլսոյ Թուրքեանգլիական խառն դատարանը զբաղեցաւ կարգ մը դատերով եւ վճիռներ արձակեց։

Սէյրը Սէֆայինի վարչութիւնը պատերազմէն առաջ շոգենաւ մը ապսպրած էր անգլիական ընկերութեան մը, եւ գրամին մեծ մասն ալ տուած։ Ուէսթմինսթըր գրամատունն ալ երաշխաւոր եղած էր։ Սէյրը Սէֆայինի Վարչութիւնը կը պահանջէր շոգենաւը կամ փոխարժէքը։ Մերժուեցաւ։

Թուրք կառավարութիւնը կը պահանջէր «Րէշատիէ» զրահաւորին համար իր տուած վերջին մասնավճարը։ Մերժուեցաւ։

Դատարանը նոյնպէս մերժեց հատուցման պահանջը, «Րէշատիէ» եւ «Մէճիտիէ» զրահաւորներուն ռազմամթերքի ապսպրանքին համար։

Լաֆոնթէն, Մբսբրլեան եւ երկու անձեր դատ բացած էին Թուրք կառավարութեան դէմ եւ ընտրուց հատուցում կը պահանջէին։ Դատարանը մերժեց։

ԹԱՏՐՈՆ ՍՈՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹ

8 RUE DANTON (MÉTRO: ST. MICHEL, 25 ԴԵԿՏ. 1928, ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ԻՐԵՐ ԺԱՄԸ ՃԻՇՏ 8.30Ին

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ, ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ «ԿԱՎՐՈՇ»Ի

ՖԱՔԻՐ ԹԱՀՐԱ ՊԷՅ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒՈՎ ԿԸ ԽՕՍԻ ՖԱՔԻՐԻՄԻՄԻ ԵՒ Պ. ՓՕԼ ՀԷՕԶԷԻ ՄԻՋԱԴԷՊԻՆ ՇՈՒՐՋ

ՄԱՆՕԹ ԳՈՒՇԱԿՈՒՀԻ **MISS HAMIDA**

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ԻՓՆՕԹԻՄԻՄԻ, ԹԵԼԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՄՏԲԻ ՓՈԽԱՆՑՄԱՆ ՓՈՐՁԵՐ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՁՈՒՆ ԲԱԺԻՆ, ՍԻՐԱՑՕԺԱՐ ՄԱՄՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ՝

ՀԱՅ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԾԱՆՕԹ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻԶՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏՈՒՀԻՆԵՐՈՒ

ցոմսերը կը ծախուին կավռօշի խմբագրատունը եւ Պ. Մաքսուտ Սարիմի մօտ

ԳԻՆ՝ 20, 10, ԵՒ 5 ՖՐԱՆՔ

ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԻ ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒԻՆ

"LAFAYETTE,,

ԳՕՀԱՐԱՎԱՃԱՌԻ ԽԱՆՈՒԹԸ

212 - 214, Rue Lafayette PARIS (10e)

ՄԷԹրօ՝ JAURÈS եւ LOUIS BLANC

ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐ, ԱԿՆԵՂԷՆՆԵՐ, ԳՕՀԱՐԵՂԷՆՆԵՐ ԵՒ ՈՍԿԵՂԷՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ

ԼԻՓ, ՕՄԷԿԱ եւ ԼՈՆԺԻՆ ժամացոյցներ

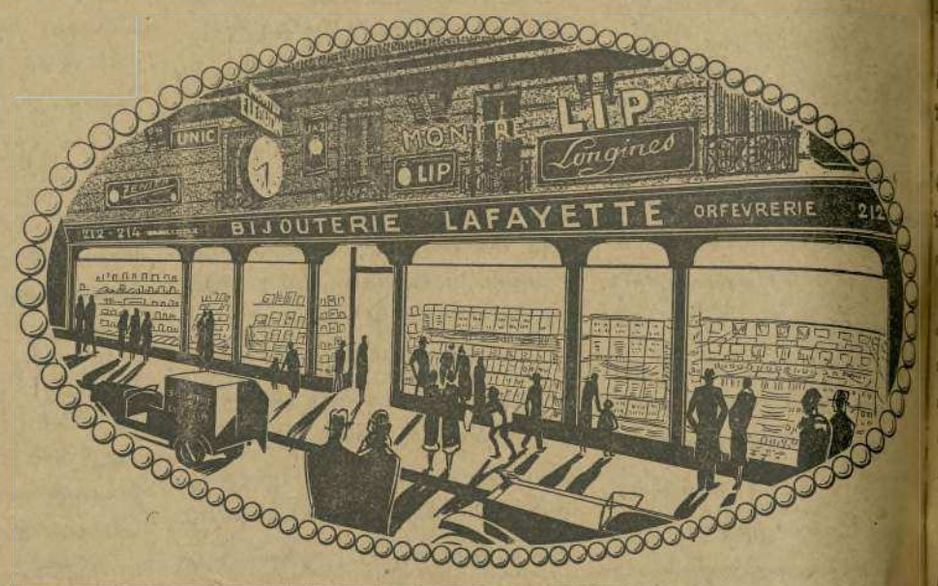
Սեղանի սպասներ եւ ՇԸՄԻՆԷի զանազան զարդեղէններ

ՈՒԷՍԹՄԻՆՍԹՐ ՔԱՐԻՅԵՕՆՆԵՐ

Ձոխ եւ ընտիր տեսակներ, ամենաաժան գիներով

կը խօսուի հայերէն եւ ուրիշ լեզուներ

ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 10 ՋԵՂՁ

Հ. Ց. Դ.

Լիոնի *Վրէժ խումբի ժողովը՝ վաղը դիշեր ժամը 8.30ին, ընկ. Ճանկէօզեանի սրճարանը։ Կարեւոր օրակարգ։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։*

Լիոնի *Կայծակ խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին վաղը իրիկուն ժամը8.30ին* Café de la Comète*ի սրահը, 122* Cours Lafayette*։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հայ Թեքնիքական միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը Դշ. ժամը 8.30ին Ֆլորիա ճաշարանը։ Օրակարգ՝ Հաշուետուութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն։

ՓԱՐԻԶԻ Ուրֆայի Հայր. միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը Չորեքշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Քաֆէ լա Փըթիթ Սուրս թիւ 130, մէթրօ Օտէոնի դիմացը։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի տիկին Եղիսաբէթ Թիւտավէրտեան եւ զաւակները շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց, որոնք անձամբ կամ գրաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին իր ամուսնոյն՝

ՄԻՍԱՔ ԽԻՏԱՎԷՐՏԵԱՆԻ

դառնադէտ մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ 18 դեկտ. երեքշաբթի օր փարիզի մէջ եւ մարմինը ամփոփուեցաւ փանթէնի գերեզմանատունը։

ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹ

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅ ԳՐԱՍԷՐ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

գրատունը, նոր Տարւոյ առթիւ, բացի քանի մը հեղինակներու գործերէն, երանի երգարանէն, դպրոց. գիրքերէ ու բառարան՝ ներէ, միւս բոլոր իր գրքերուն վրայ կը յայտարարէ 100ին 20 բացառիկ զեղչ, այսօրուընէ մինչեւ Յունուար 6։

Կը հրաւիրենք Մարսիլիահայ մեր հայրենակիցները եւ միութիւնները, օգտուիլ առիթէն ճոխացնելու համար իրենց մատենադարանը։ Միշտ կանխիկ

Գաւառներէն եղած յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։ Դիմել՝ Տօմինիքէն, Օթէլ Սիրի, կամ L. Djérahian, 27 Rue des Dominicaines, Marseille.

ԳՆԵՑԷ՛Ք

ԱՐԵՒԵԼ. ՍԻՄԻԹՆԵՐ

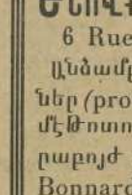
Հացագործ LA GARDEէ

1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապտանաթուառ։ Ազէմիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12։*

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՓՆԵՐ

ՈՒՆԻՆՔ ֆոնոկրաֆներ եւ յայտնի արուեստագէտներու փլաքները՝ Հայերէն, ֆուսարէն, Թուրքերէն, Հրէերէն, Արաբերէն, Սպանիերէն, Ալժերիական, Թունուզական եւ Մարոքեան։ Միակ ներկայացուցիչը Ֆրանսայի։ Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e).

Վարձու ևն *Հայ ընտանիքի մը մէջ 2 սենեակներ, 1 ճաշարան եւ խոհանոց, ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն։ Թրամուէյ՝* République*էն 95a,* Opéra*էն 21b եւ իջնել դրան առջեւ,* Arrêt Allée des Archers*։ Նոգեկառք առնել* Gare de l'Est*էն եւ իջնել* Gargan*, կայարանէն 7 վայրկեան։ Դիմել՝ Ա. Զիպուքճեանի,* 166 Route Nationale, Pavillons s/Bois, Seine*։*

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ԵՆՈՎՔ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

6 Rue Voltaire, LYON

Անձամբ կը շինէ փրօթէզներ (prothèse) բոլորովին նոր մէթոտով։ Մասնագէտ վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ C. Bonnard կը խնամէ ակռայի հիւանդութիւնները Ջորեքշաբթի օրերը կէսօրէ վերջ իսկ կիրակի օրերը մինչեւ կէս օր։ Գուրոն՝ 90 ֆր., ներմակ ակռայ սկսեալ 22 ֆր.էն։ Ցաւազուրկ աշխատանք եւ նուրբ ձաշակ։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

E. STEFIKI

վկայեալ իրաւագէտ, քաղաքականգիտութեանց վարժարանէն։

106 Ave. Kléber, Paris (16e)

Հեռ. Passy 72.56

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ միջոցի մէջ ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ընդունութեան Թուղթերու օրինական գործողութիւնները։

Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՓԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վիներական ախտերու։ Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ցաւագայթներով ցաւացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրաթուլութիւն (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67

Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

ԱՄԱՍԻՈՅ ՊԱՄԻՍ

Ամասիայէն ստացած ենք մեծ քանակութեամբ այս տարուան չոր ՊԱՄԻՍ. Ա. (չէչէք) գին 34 ֆր., Ա. սրսկ 24 ֆր., Բ. սրսկ 22 ֆր.

Կ'ընդունինք մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ ապսպրանքներ։ Ունինք նաեւ Արեւելեան բոլոր կարգի ապրանքներ։

Դիմել՝ H. Ajdérian, 44 Rue Bernard du Bois, MARSEILLE

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅԿ. ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

130 Rue Etienne Dolet, ALFORTVILLE (Seine)

Կաղամդի առթիւ անմրցելի գիներով կը ծախուին Արեւելեան լաւագոյն նպարեղէններ։ Կեսարական ապուխտ եւ սուճուխ, պուլկուրտի քաշխովալ, եւ յունական ձերմակ պանիր, պուլսական, յունական եւ Ամասիայի պաստիլա եւայլն։ Մէկ անգամ այցելութիւնը բաւական է։

ՈՒՆԻՆՔ

Ռւտի, քանոնի, պաղլամայի, ինչպէս նաեւ ջուխակի լարեր։ Ֆրանսայէն եւ գաղթավայրերէն եղած ապսպրանքները կը ղրկուին քանթրը բանպուրսմանով։

Դիմել՝ Daver, 4 Rue de l'Etoile, près Rue d'Aix, MARSEILLE

Պատրաստ ունինք նաեւ 2500 ֆրանքնոց մեծ մօտել պուլուր դաշնակ մը, քնոսերի սրահի, սինեմայի, պարասրահի յարկաբաժնի համար։

ԱԼԵՆ ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

1bis Hautefeuille, Մէթրօ Սէն Միշէլի մօտ, փոխանցուած է

MAISON VARTERESSIANԻ

Արեւելեան եւ Եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ

ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՄԱԹՈՒՐ ԱԺԱՆ

Մէկ այցելութիւն բաւական է համոզուելու համար կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑՏԵՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ։ Մէջքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քիթ, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3, ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)

Այս անգամ իր անձնական դարմանատունը հաստատուած կը խնամէ ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՆՑ, ՎԻՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ հիւանդութիւնները։

Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Halles

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8։ կիրակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

ՀԱՐԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՍԱԿԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 27 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1928

27 DÉCEMBRE 1928

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 839

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏԺԳՈՅՆ ՏԱՐԻ ՄԸ ԵԻՍ

1928ն ալ սահեցաւ՝ տժգոյն եւ միօրինակ, ազգային տեսակէտով։

Խօսինք միայն գաղութներու մասին։ Եւ ամէնէն առաջ Եւրոպայի մասին, որ կը յաւակնի շունչ եւ շնորհ տալ միւսներուն։

Անգլիան՝ ինքն իր մէջ կծկուած իր Մանչեսթրով եւ Լոնտոնով, հայ ժողովուրդին հետ կապը կը յիշէ միայն հանդիսաւոր առիթներու մէջ, պատարագով, երեկոյթներով եւ պարահանդէսներով, որոնք սահմանուած են աւանդական ողորմութիւններ բաշխելու։

Տարիներուն հետ, այս վարժութիւնն ալ կը գունատի կամ կը մակսի։ երկու մեծ քաղաքներուն մէջ, իսկական իմաստով գաղութներ չէ որ ունինք, այլ որոշ դասակարգ մը, մեծ մասով առեւտրական, իր պատեանին մէջ քաշուած, եւ ինքն իրմով ալ հատնելու դատապարտուած։ Շատ մը բաներու կարգին, մարդիկ 1915 Ապրիլ 11/24ն անգամ մոռցած են...։

Պելժիան առայդ է տակաւին, շնորհիւ ափ մը երիտասարդներու, որոնք կեանքի նշաններ կուտան Պրիւսէլի եւ Անվերսի մէջ։ Այստեղ ալ որոշ խաւ մը, բարեկեցիկ դաս մըն է մեծամասնութիւնը։ Գաղթականներ կան համրանքով միայն, իրրեւ բանւորներ՝ ծխախոտի գործարանատէրներու քով, (մեծահարուստ Հայեր)։ Ծանրութեան կեդրոնն է Պրիւսէլը, ուր խոնարհ դասը միշտ առիթներ կը գտնէ քով քովի գալու ազգային գետնի վրայ, իսկ «ազնուականները» իրենց փառքը կ'երգեն փոխադարձաբար ընտանեկան խնջոյքներ սարքելով, կամ պարահանդէսներ փայլեցնելով։

Ոգեւորութիւն չի պակսիր նաեւ Գերմանիոյ մէջ, մանաւանդ վերջին երկու երեք տարուան ընթացքին։

Այստեղ ալ ծանրութեան կեդրոնը մայրաքաղաքնէ, Պերլինը։ Շատ մը խոշոր քաղաքներու մէջ կը գտնուին փոքրաթիւ Հայեր, գրեթէ բոլորն ալ առեւտրական։ Պերլինն է միայն, որ ունի գաղութի դիմագիծ — ոչ սակայն Ֆրանսայի պէս — եւ կ'աշխատի պահել զայն, դարձեալ շնորհիւ ափ մը երիտասարդներու եւ սրտցաւ հայրենակիցներու։ Որքան գիտենք, այստեղ աւելի ուշադրութիւն կ'ընծայեն մանուկներուն հայերէն սորվեցնելու, գոնէ այնքան որ կարենան խօսիլ իրենց ծնողներուն հետ...։

Համրանք չունինք Չեխօ-Սլովաքիոյ մէջ, այլ միայն խումբ մը ուսանողներ, որոնք հետզհետէ կը լրացնեն իրենց շրջանը, եւ քանի մը մտաւորականներ ու առեւտրականներ (Փրակա)։

Մատի վրայ կը համրուին մեր հայրենակիցները նաեւ Հունգարիոյ մէջ (Փէշթա), առեւտրական կամ արհեստաւոր։ Իսկ Աւստրիոյ մէջ (Վիեննա), ուր քիչ-շատ հետաքրքրութիւն կը տիրէր 1920-1922ին, շնորհիւ քուրոնի անկման, արդէն մոռցուցած է իր գոյութիւնն իսկ։ Ուսանողները փախան, երբ շիլինը յաջորդեց քուրոնին, իսկ առեւտրականները կարծես պատիւ կը սեպեն հետզհետէ փախչիլ հայութենէն, աղճատ գերմաներէն մը եւ թուրքերէն մը պտտցնելով սրճարանէ սրճարան։ Հայկականութեան միակ վառարանը կը մնայ, Նորէն, Մխիթարեանց վանքը, հոգեկէս ամուր, բայց նիւթապէս թշուառ, իրրեւ հետեւանք Աւստրիոյ-Հունգարիոյ քայքայման։

Իտալիոյ մէջ, ուր 3000—3500 Հայ կը համրուի, կենդանութեան առիթներ կը ստեղծեն ուսանողները, և Նորէն Մխիթարեանները (Վենետիկ)։ Ամէն համակրանքի արժանի են Միլանի մէջ թափուած ճիգերը, որոնց մասին օրը օրին թղթակցութիւններ կը հրատարակէ «Յառաջ»ը։ Գաղութին մեծամասնութիւնը կեդրոնացած է Միլան, բայց համրանքներ կան նաև Թորինոյի, Վենետիկի, Փատովայի, Հռոմի եւ ուրիշ կարգ մը քաղաքներու մէջ։ Թորինոն կը պահէ հայ աղջիկներու որբանոցը, իսկ Պարին ծանօթ է «Արաքս» գիւղով (գորգի արհեստաւորներ, այր եւ կին)։

Իրրեւ ուսանողական կեդրոն, Իտալիա կրնար, Փրակայի և Փարիզի հետ միացած, որոշ թարմութիւն մտցնել սա ժամանակէն առաջ ծերացած կամ յափրացած երիտասարդութեան մէջ, որ ընդհանրապէս ուսանողութիւնը եւ մտաւորականութիւնը կը շփոթէ ասպարէզի կամ «տիլէթանթիսմ»ի հետ։ Դրժբախտաբար, ինչ որ փորձուեցաւ մինչեւ հիմա, միայ իրրեւ ծրագիր կամ բաղձանք, թուղթի վրայ։

Զուիցերիան պատմութեան անցած է իրրեւ ուսանողական վառարան կամ քաղաքական գործունէութեան կեդրոն, Մեծ Պատերազմէն յետոյ։ Ժընեւի մէջ ունինք երկու տաքուկ բոյներ, Հայկական Դպրոցը (Պռնեէն), եւ Հայկական Տունը (Շավփէյ), որոնք թանկագին համրանք մը կը կրթեն, հայկական շունչով։ Այդ երկու հաստատութիւնները կը պահուին անհնարին զոհողութիւններով, որոնց պատասխանատուութիւնը ստանձնած է երկաթէ մարդ մը, Պ. Քրաֆֆէ-Պոնար, վստահելով մեր առաքինութիւններուն։

Ո՛րքան կրցած ենք արդարացնել այդ վստահութիւնը...

Անշուշտ լրիւ չէ այս պատկերը։ Մենք նշանակեցինք միայն ընդհանուր գիծեր, որքան կը թոյլատրէ հարեւանցի ակնարկի մը սահմանը։ Եւ մխիթարական չէ պատկերը։

Այս կարճ պտոյտէն յետոյ, լրացնելով հարեւան երկիրները, կանգ առնենք արեւմտեան Եւրոպայի ամէնէն մեծ գաղութին, Ֆրանսայի վրայ։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՍՈՒՐԻՈՅ ԱՐՏԱԳԱՂԹԸ

Սուրիոյ Հայերու արտագաղթին առթիւ, Հայրենիք գիտել կուտայ խմբագրականի մը մէջ (11 դեկտ.)։

—«Դժբախտաբար, փարիզի մէջ նստած մեր ազգային կեդրոնական մարմինները՝ Հ. Հ. Պատուիրակութիւնը եւ Հայ Գաղթականաց կեդրոնական ցանցնախումբը (որ, ինչպէս յայտնի է, ձեւափոխուած նախկին Ազգային Պատուիրակութիւնը կը ներկայացնէ), գործելով անջատ ու անկախ իրարմէ, ցարդ ի վիճակի չեղան իրենց ձեռքն առնելու հայ գաղթականներու բախտին մնօրինութիւնը, զոր փաստօրէն ձգած են *օտար ոյժերու* քմահաճոյքին։

Այսպիսի պայմաններու մէջ, զարմանալի չէ որ մեր գաղթականները Սուրիոյ մէջ՝ անգլուխ ու անտէր մնացած՝ մէկ կողմէն՝ յուսահատութենէ, միւս կողմէն՝ հրապուրիչ խոստումներէ կը մղուին հազարներով երթալու մինչեւ Հարաւային Ամերիկա։

Ազգերու Դաշնակցութիւնը չուզեց նպաստել, որ Հայերը Հայաստան գաղթեն։ Չուզեց նոյնիսկ համեստ օժանդակութիւն մը ընել, որպէսզի իրականանայ նանսէնի ծանօթ ծրագիրը եւ գէթ քանի մը տասնեակ հազար Հայեր Հայաստան փոխադրուին ու տեղաւորուին։ Բայց նոյն Ազգերու Դաշնակցութիւնը չի վարանիր օգնելու հայ գաղթականներու փոխադրութեան դէպի հեռաւոր Հարաւային Ամերիկա, ուր անոնք անկասկած դատապարտուած են ազգային ստոյգ կորստեան։

Այս քաղաքականութեան գլխաւոր դատապարտուածներն են Անգլիա եւ Իտալիա, որոնք իրականին մէջ Հայերուն հանդէպ կը վարուին այնպէս, ինչպէս որ այդ հաճելի է Թուրքերուն։ Դժբախտաբար, Ֆրանսա եւս ցոյց չի տար վճռական ընդդիմութիւն անոնց այդ հակահայ քաղաքականութեան դէմ։

Սակայն, ինչո՞ւ միայն մեղադրենք ուրիշները, երբ մենք Հայերս ալ ցարդ գէթ այնքան մը քաղաքական իմաստութիւն չունեցանք, որ մեր ներքին երկպառակութիւնները մեկդի դնէինք եւ ստեղծելով ազգային հեղինակաւոր կեդրոն մը՝ մեր ձեռքն առնէինք մեր գաղթականներու բախտի մնօրինութիւնը...»

ՍՈՒՐԻՈՅ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ԴԱՂԹԸ

Ատանայէն «ձիւմհուրիէթ»ի հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ «Սուրիոյ մէջ տիրող սովին (?) պատճառաւ գաղթը կը շարունակէ։ Հայերը կը դիմեն Ֆրանսական կառավարութեան՝ ապաստան մը գտնելու համար։»

ԱՏԱՆԱՅԻ ՈՂՈՂՈՒՄԸ

Ատանայէն կը հեռագրեն թէ սիհանի ողողումը կը շարունակուի։ Վնասը շատ մեծ է. բազմաթիւ այգիներ ու արտեր փճացած են ու կարգ մը շէնքեր ալ ինասուած։

Մինչեւ հիմա առնուած տեղեկութեանց համաձայն, վեց հոգի խեղդուած են։ կենդանիներու կորուստը անհաշիւ է։

ԹՈՒՐԲԵՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ՍԻԲ-ՏԱՐԱԿ

Գետը յորդելով ծածկեց շրջակայ գիւղերը։ Բազմաթիւ կենդանիներ ջուրերուն տակ մնալով խեղդուեցան։ Բնակիչները տանիքները ապաստանեցան։

ՅՈՒՐԻԽԻ (Զուիցերիա) ՄԷՋ

կեղծմաշկի ծանր հանածարակ կը տիրէ։ Բազմաթիւ մահեր պատահած են։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱԿԱՔԷՄԱԼԱԿԱՆ ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՆԱԽԿԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ ՆԷՃԱՔԻ ՊԷՏ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ

«Թայմզ»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը հեռագրէ.— Պրուսայի մէջ իբրեւ դաւադիր ու յետադիմական ձերբակալուածներուն մէջ կը գտնուի Նեճաթի պէյ, Յառաջիմասէր (ընդդիմադիր) կուսակցութեան պատկանող նախկին երեսփոխան մը։

Պաշտօնական շրջանակներուն մէջ մեծ գաղտնապահութիւն կը տիրէ՝ Պոլսոյ մէջ կատարուած ձերբակալութեանց պատճառներուն մասին եւ այս առթիւ առաջ եկած զրգռութիւնը հետզհետէ կը մարի։

Միեւնոյն ժամանակ ա՛յն տպաւորութիւնը կը տիրէ թէ խնդրին ետեւը ծածկուած են աւելի շատ բաներ քան ինչ որ կ'երեւայ, ու կը կարծուի թէ իշխանութիւնները չեն փափաքիր հրապարակել աւելի մանրամասնութիւններ, որովհետեւ կը յուսան ձեռք բերել նոր տեղեկութիւններ, որոնց շնորհիւ պիտի կրնան ուրիշ ձերբակալութիւններ եւս կատարել։

*** Պոլսոյ «Սօն Սաաթ»ը իր 22 դեկտեմբերի համարին մէջ այս առթիւ հետեւեալը կը գրէ.

«Պրուսայէն Պոլիս արձագանգուած կարգ մը անորոշ լուրեր իրական յուզում յառաջ բերած էին հոս, եւ զայրոյթ ու ջղայնութիւն պատճառած ժողովուրդին։ Այդ լուրերուն համաձայն, Պրուսայի մէջ 20 հոգի ձերբակալուած է եւ բանտէն ալ կարգ մը անձեր փախած են։

Յետագայ լուրերէն յայտնի եղաւ որ Պրուսայի բանտէն մարդ փախած չէ եւ հոն է կէօք Պայրաքճը ճէմալը, որուն համար կ'ըսուէր թէ փախած է։ Բայց յամառ զրոյց կար ձերբակալութեանց մասին։ Արդարեւ, Պրուսայի բանտին մէջ նման բան մը եղած է. դատապարտեալներէն ոմանք փորձած են փախչիլ, բայց բռնուած են։ Ասոր վրայ, պէտք տեսնուած անձերը հսկողութեան տակ առնուած են։

Թէ այս լուրէն եւ թէ առջի գիշեր Պոլսոյ մէջ կատարուած կարգ մը ձերբակալութիւններէն կը հասկցուի թէ կան կարգ մը տխմարներ, որոնք դաւաճանական փափաքներ կը սնուցանեն երկրին ու ազգին դէմ եւ ինասակար քարոզութիւններ կը կատարեն։

Կը կարծուի թէ երկրին դէմ աշխատող այս անձերը կապ ունին անկեալ սուլթանական գերդաստանին հետ։ Լուր առնուած է թէ այդ անձերը գաղտնի ընկերութեան մը ձեռքով կը գործեն։ Վերջերս, անկեալ խալիֆա Ապտիւլ Մէճիտ իր աղջիկը կնութեան տուաւ Սուրիոյ նախորդ վարչապետ Տամատ Նամիի։ Ասոր վրայ, Պոլսոյ ամբաստանեալները սկսան յարաբերիլ Սուրիա գտնուող նախկին իշխանազուններուն հետ, ինչպէս Սէլիմ, Ապտիւլ Հալիմ եւլլն.։ Այս մասին ձեռք ձգուած են փաստաթուղթեր, որոնք բաւական են ցուցնելու հետապնդուած գէշ նպատակները։

Ամենայն ըլլալով անուն յիշել, բսենք միայն որ մինչեւ հիմա Պոլսոյ մէջ ձերբակալուածներուն թիւը 15-20 կ'ենթադրուի։ Ստոյգ կը նկատուի թէ գաղտնի նպատակներ հետապնդող այս անձերը շփում ունէին Եգիպտոսի, Սուրիոյ եւ զանազան յետադիմական կեդրոններու հետ։

Ոստիկանութիւնը եւ դատական իշխանութիւնը միասին կը զբաղին այս գործով։ Բռնուածներուն մէջ կան նաեւ քանի մը կիներ, որոնց յանցաւորութեան աստիճանը մօտերս պիտի հասկցուի։ Ասոնք յարաբերութենէ զրկուած են։»

Սուրիա կը յառաջդիմէ

Սուրիոյ մարզպան Հանրի Փոնսօ Պէյրութ մեկնելու առթիւ Մարսէյլի Առեւտրական Սենեակի անդամներուն յայտարարած է թէ, Սուրիոյ մէջ խաղաղութիւնը ապահովուած ըլլալով, տնտեսական կեանքը մեծ զարկ ստացած է։

Հաղորդակցութեան միջոցները շատցած են ուշագրաւ կերպով եւ Դամասկոսի ու Պաղտատի միջեւ ճամբորդողներու թիւը օրէ օր կ'աւելնայ։ Այս տարուան ընթացքին 16,000 հոգի անձնական կամ խոշոր ինքնաշարժերով Դամասկոսէն Պաղտատ անցած են։

Ալէվիներու երկրին մէջ ճամբաները շատցած են եւ Լաթաքիէի, Հոմսի ու Դամասկոսի միջեւ հաղորդակցութիւնները կանոնաւոր են ու խիստ ապահով։

Օդանաւային սպասարկութիւն ալ հաստատուած է Արեւելքի հետ. Մարսիլիա-Պէյրութ գիծը արդէն իսկ իրողութիւն մըն է. այս գիծը հետզհետէ պիտի երկարի դէպի Շայրագոյն Արեւելք։

Ներկայիս երկրագործական մեծ խնդիր մը ուսումնասիրուելու վրայ է։ Բամպակի մշակութիւնը յաջող արդիւնքներ տուած ըլլալով, հողագործները աւելի զարկ տալու վրայ են այս մշակոյթին, որ հարստութեան մեծ աղբիւր մըն է հոգատարութեան ենթարկուած երկիրներուն համար։ Ֆրանսան պէտք է նախընտրէ Սուրիոյ բամպակը եւ ամէնէն աւելի զայն օգտագործէ։

Ի՞նչ կը պահանջէ գերման վարչապետը

Գերմանիոյ վարչապետ Հէրման Միւլլէր յօդուածի մը մէջ կը գրէ թէ գերման ընկերվարութիւնը, ամբողջ գերման ժողո-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

Հ. ԱԿԻՆԵԱՆ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Ինչպէս յայտնի է, մխիթարեան ծանօթ բանասէրը Հայր Հ. Ակինեան ասկէ առաջ ձերբակալուած եւ աքսորուած էր երեւանի բոլշեւիկներուն կողմէ։ Մեր առած տեղեկութեանց համաձայն, մխիթարեան վարդապետը այժմ կը գտնուի Մոսկուա, եւ շատ խեղճ վիճակ մը ունի։

Ըսողներ կան թէ, Հ. Ակինեան աւստրիահպատակ ըլլալով, աւստրիական կառավարութիւնը կրնայ դիմել Մոսկուայի իշխանութեան եւ անոր ազատ արձակումը ձեռք բերել։ Այս ուղղութեամբ ֆանքեր կը տարուին Վիեննայի մխիթարեաններուն կողմէ։

(Ազդարար)

ԴԱՒԱՆԱՓՈԽ ՀԱՅՈՒՆ ՇՈՒՐՋ

Գրած էինք թէ Ատանայի մէջ Թուրէն Թայրի անուն դաւանափոխ Հայ մը ձերբակալուած է՝ Սուրիոյ հետ կասկածելի յարաբերութեան մէջ գտնուելուն եւ լքեալ գոյքի մէջ զեղծում կատարած ըլլալուն համար։

Նոր տեղեկութեանց համաձայն, Թուրէն Թայրիի մասին քննութիւնները շատ խստացած են։ Այս առթիւ ֆարցաքննիչ դատաւոր կ'ըսուի թէ Ատանայի *Ժողովրդական Փօլ տը Շըվիյէի, վարիչ Կալուածական շահագործումի ընկերութեան։ Շըվիյէի դեկտեմբեր 7ին Պ. Կլարի ներկայանալով յայտնած էր թէ կազէթ տիւ Ֆրանի պատկանող հինգ ընկերութեանց բաժնեթուղթերը գնած եւ 355,000 ֆրանքի վճարում մը ըրած էր նոտարի միջոցաւ։ Աւելցուցած էր թէ Տիկին Հանօի բացակայութեան ինք ստորագրած է չէքեր, զրաժատունէն գումարներ դանձելու համար։*

Դատաւորը հաստատեց թէ Շըվիյէի դեկտեմբեր 3ին՝ երբ Տիկին Հանօի գեղծարարութիւնը հրապարակուած էր՝ զրաժատունէ մը գանձած է 20,000 ֆր.։

Շըվիյէի, որ պատուոյ լեգէոնի սպայ է, Սանթէյէ բանտը զրուեցաւ։ Ասով վնցերորդ ձերբակալութիւնը կատարուեցաւ։

ՀԻՆԴ ՀՈԳԻ ԱՆՋՆԱՍՊԱՆ

կազէթ տիւ Ֆրանը մինչեւ հիմա հինգ զոհ տուաւ։ Գրած էինք թէ արդէն թէ Մուլէն անուն Ֆրանսացի մը, որ իր ամբողջ հարստութիւնը կորնցուցած էր կազէթ տիւ Ֆրանի ելբեսէն, իր քոյրը սպաննելէ յետոյ, ինքնասպան եղաւ։ Ասոնց հետեւեցան ուրիշներ՝ Փօլ Տէմ, նախկին հացագործ, Փօլ Րիւֆէն, գծագրիչ Քալէի մէջ, որոնք նոյն պատճառներով անձնասպան եղան։

Հինգերորդ զոհն է Ռէյմոն տը Ռուժօ, որ կիրակի օր վիէրզոնի մէկ պանդոկին մէջ ինքզինքը կախելով անձնասպան եղաւ։

ԾՆՈՒՆԴԸ ԵՐՈՒՍԱղԷՄԻ ՄԷՋ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ եւրոպական ծնունդը մեծ հանդիսաւորութեամբ տօնուած է բեթղեհեմի մէջ։

Այս տարի մեծ թիւով ուխտաւորներ դացած են՝ Ս. երկիրը այցելելու համար։

Մ. ՆԱՀԱՊԵՏՆԵՐԸ ընդունեցին ժամանակիս Փորձագէտներու Խառն Յանձնաժողովին։ Իրրեւ պատուիրակ կը յիշուին Տօուրսի եւ Մարրօի անունները։

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԵԱՆ ՅԵՂԱՇՐՋՈՒՄԸ

Զափազանցութիւն պիտի չլինէր, եթէ ասէինք որ, Ռուսիոյ մէջ 1917ին, յեղափոխութեան սկիզբէն, մինչեւ բոլշեւիկեան յեղաշրջումը, գոյութիւն չունէր հաժապետական իշխանութիւն, այլընդ՝ կառավարութիւն մը՝ օժտուած իրական իշխանութեամբ եւ այն գործադրելու իրական միջոցներով։

Իրաւ է, կար նախարարական խորհուրդ— դահլիճ—, յեղափոխութեան առաջին օրերուն քաղաքական կազմակերպութեանց փոխադարձ համաձայնութեամբ կազմուած «Առժամեայ կառավարութիւն»ը եւ անոր մէջ ընկերվարականները ունէին իրենց ներկայացուցիչը— դատական նախարար կերենսկին, «ռամկավարութեան պատանդը արտօնեալ դասերու ներկայացուցչաց դահլիճին մէջ», ինչպէս կը կոչէին այնատեն։ Սակայն այդ մարմինը ո՛չ սկզբնական շրջանին, երբ իր գլուխը կանգնած էր իշխան Լվով, ո՛չ ալ յետագային, երբ վարչապետ եղաւ Ա. կերենսկի, ինքզինքը կարճ ատեն մը իսկ լիազօր կառավարութիւն չզգաց։

Առժամեայ կառավարութիւնը ինքը՝ արդէն, իր ամբողջ կազմով, պատանդ մըն էր «բանուորական եւ զինուորական ներկայացուցիչներու Խորհուրդ»ին մօտ։ Բայց ասկէ սխալ պիտի ըլլար եզրակացնել, թէ բարձրագոյն իշխանութիւնը կը գտնուէր «Խորհուրդ»ին ձեռքը։ Օգտուելով իր ազդեցութենէն առաջին օրերուն քաղաքական կազմակերպութեանց փոխադարձ համաձայնութեամբ սեփական պետութեան հանդէպ։ Այդ պատճառով ալ, իր պարտականութիւնը կը սեպէր՝ շարունակել պատերազմը «մինչեւ յաղթական վերջաւորութիւնը» եւ «հասցնել երկիրը մինչեւ Սահմանադիր Ժողով» և անոր յանձնել հիմնական խնդիրներու լուծումը։

Իսկ բոլշեւիկները ազատ էին նման «ռոմանտիզմ»է եւ «բուրժուական նախապաշարումներէ», ուստի եւ կը գործէին կատարեալ անվերապահութեամբ։ Դէպ աւելին. ընկերվարական յեղափոխութիւնը իրենց անմիջական նպատակ դարձնելով, անոնք, ըստ երեւոյթին, «նախապաշարումներու» կարգը դասած էին նաեւ իրենց նախկին տեսակէտները։ Այսպէս, ուրիշ մէկը չէր, ալ ինքը Լէնին որ 1905ին կ'ասէր, թէ Ռուսիոյ նման յետամնաց երկրի մը մէջ «տնտեսական զարգացման եւ պրոլետարիատի լայն զանգուածներու գիտակցութեան աստիճանը անհնարին կը դարձնէ բանուոր-դասակարգի անմիջական և լիակատար ազատագրումը», եւ այսպէսով հոն «խօսք չէ կարող լինել ընկերվարական յեղափոխութեան մասին»...

Տրոցկին էր յեղաշրջման հոգին։ Վստահօրէն կարելի է ասել, որ առանց անոր Ռուսիոյ մէջ այսօր իշխանութիւնը բոլշեւիկներու ձեռքը պիտի չլինէր։ Կուսակցութեան զեկավարներէն Լէնին կը վարանէր, Կամենեւ եւ Զինովիեւ հակառակ էին, ու միայն Տրոցկին էր որ անդրաժեշտ եւ կարելի կը նկատէր յեղաշրջումը։

Հոկտեմբեր 16ին անվեհերութեան մէջ հաստատեց ռազմա-յեղափոխական կոմիտէ մը, բաղկացած հինգ հոգիէ, ու մայրաքաղաքը գտնուող զօրքերը (150 հազարէ աւելի) փութացին ճանչնալու այդ կոմիտէի իշխանութիւնը։ Երկու օր յետոյ Տրոցկի յայտարարեց Հանրապետութեան Խորհուրդին («նախախորհրդարան») մէջ։

— Կ'ասեն թէ մենք կը պատրաստուինք յափշտակելու իշխանութիւնը։ Այդ խնդիրն մէջ մենք գաղտնիք չունինք. իշխանութիւնը պէտք է գրաւուի ոչ թէ դաւադրութեամբ, այլ ուժերու միահամուռ ցուցադրութեամբ»։

Հոկտեմբեր 24ին նոյն Խորհուրդին մէջ վարչապետ կերենսկի յայտնեց թէ ապստամբութիւնը սկսած է եւ խնդրեց Խորհուրդի հաւանութիւնը՝ ապստամբներու դէմ ճակատի մի-ջոցներ ձեռք առնելու համար։ Հակառակ Խորհուրդի ակնկալութեան մասի քուէներուն՝ ձախակողմեան մասը մերժեց հաւանութիւն տալ կերենսկիի առաջարկին ու աւտոր փոխարէն, քննադատելով կառավարութեան գործունէութիւնը, պահանջեց անմիջապէս յանձնել ամբողջ հոդը «Հողագործական կոմիտէներուն» եւ սկսիլ հաշտութեան բանակցութիւնները Գերմանիոյ հետ։

Յաջորդ օրը տեղի ունեցաւ «ուժերու միահամուռ ցուցադրութիւնը»։ Կառավարութիւնը կը պաշտպանէին միայն զինուորական դպրոցի սաները և... կանանց վաշտը, ընդամէնը քանի մը հարիւր հոգի։

Արդիւնքը գիտենք...

Ռ. ԼԵՌՆԵԱՆ

ԳԻՐՔԵՐ ՈՒ ԴԻՄՔԵՐ

Յունաստան Տարեգիրք

Թէոդիկէն վերջ Յունաստան ցարեգիրք։

Եւ դեռ «ծայրն ենք ծրարոց»։

Սխալ չհասկնանք։ Հակառակորդ մը չեմ առաւութեան, եւ ինչպէս կ'ըսէ մեր ժողովուրդը, «քիչ մը աւելին՝ մարդուն փորը չի ծակեր»։

Սակայն առաւութիւնը միշտ նշանակը չէ եղած հարստութեան։ Պաղպաղուն ջրի առու մը աւելի էական դեր կը խաղայ քան ովկիաններու անվերջ տարածութիւնը։

Այս Տարեգիրքին մէջ ալ ապրդներ են կարդ մը ճարպիկներ։ Դոները քիչ մը շատ լայն բացուած ըլլալ կը թուին, չըսելու համար թէ յունաստան Տարեգիրքը դուռ իսկ չունի։

Թերեւս, դիւրին ապառժան տեսակէտով իրաւունք ունի Տարեգիրքը, բայց այս դրութիւնը, եթէ ամենէն լոռին չէ, ամէն պարագայի մէջ լպրծուն է։

Եթէ իր նպատակը նպաստել է հայ գրականութեան, իր դերին մէջ չէ։ Եթէ օժանդակել է նորերուն՝ իրենց սկզբնական քայլերուն մէջ՝ այդ ուժը չունի, ընդհակառակն, դանոնք կը քաջալերէ իրենց սխալներուն մէջ։

Դեռ ուրիշ խնդիր յաւիտենական սկսնակներուն ահաւոր խեղճութիւնը։

* * *

Ցովը արձակը դպրոցականի շարադրութիւն մըն է, ձախող հիւսուածքով, եւ սխալ բաղդատութիւններով։ Եթէ Հայնէն, գերման մեծ բանաստեղծը, հրեայ ծագումով (բայց ինչո՞ւ չէ՞ հայնէ), «գերման հզօր միտքի խորութեան» կը պարտի իր ձայն երգելու շնորհը, Այվազովսքին մանաւանդ հատիկ մը իսկ չի պարտիր «ռուսական բարդ ու առեղծուածային հոգիին»։ Այվազովսքին Սեւ ծովին կը պարտի, իր ծննդավայրին կը պարտի, ու կը պարտի մանաւանդ իր ցեղին։ Այվազովսքին, Սեւ ծովի փոթորիկներուն առջև իր հոգիին խորքերուն մէջ զգացեր ու գտեր էր պատկերները այն փոթորիկներուն, որոնք պաթեր էին իր ցեղին գլխուն, դարերով։

Մաննիկ Պէրպէրեան շնորհ ունի բանաստեղծի, եւ կրակ։ Միօրինակ կրկնութիւնները եթէ միշտ աղբիւրի ցամաքութեան նշան չեն, զէթ անհամութիւն կը բերեն։

Կառավարենցի Սիճառներ քերթուածը, քանի մը սրբագրութեամբ, եւ անդրաժեշտ, պիտի դառնար խիստ յաջող ու աւելի զեղեցիկ։ Հաճելի դիւտեր կան հոն։ Եթէ իր Ջօնը հինգ-վեց տողի մէջ սեղմէր, գրուածքը կը փրկուէր, իր այժմ ձեւով ձախող է։ Կարելի չէ բարակ տախտակի մը վրայ հսկայ տուն մը բարձրացնել։ Իսկ փանկ մը կատրով ո՛չ թէ նորութիւն մը չի բերեր, այլ ձանձրոյթ, Շէյքսփիրի գարաւոր բառաներուն վրայ բան մը չաւելցնելով։ Միւս երեք կտորները յանդաւոր յաջող ոտանաւորներ են, զգացումէ, խոյանքէ զուրկ։ Ամէն ձաղիկ հիւթ չունի, նոյնպէս ամէն նիւթ գեղեցկութիւն չունի, եւ ամէն ոտանաւոր՝ բանաստեղծութիւն չէ։ Կառավարենց քիչ մը դիւրաւ կ'երգէ ամէն բան։

Հաճոյքով, հետաքրքրութեամբ կը կարդացուի Մալկարացի կարօին եղբօր՝ Վահան Յարութիւնեանի գոչօն։ Պատմելու դիւրութիւն ունի Վահան Յարութիւնեան, իր ոճը սահուն է, նախադասութիւնները մաքուր են։ Պատկերներուն մէջ ճշտութիւն, նժանութիւններուն մէջ կշռոյթ, եւ նկարագրութիւններուն մէջ երանգներ ունի պէս պէս։

Բայց հազիւ հարկինքի մը հանն առնող ընթերցողը յանկարծ ինքզինքը կը գտնէ ոտանաւոր արձակներու, արձակ ոտանաւորներու, պարապ զրոյցներու, պարապ յիշատակներու առջեւ, մինչեւ որ կը հասնի պառաւ փշենին հէքեաթին, վահէ-Հայկին։

«Ճակատամարտ»ի բացառիկ թիւերուն մէջ էր, եւ կարծեմ առաջին անգամ, Շաւարշ Միասքեանն էր որ հիւրընկալեր էր Վահէ-Հայկէն կատր մը, զոհար մը։ Յետոյ նման էլեր քիչ մը ասդին անդին, զինադադարէն վերջ յայտնուած ու իսկապէս տաղանդ ու շնորհք ունեցող նորերէն մէկն էր Վահէ Հայկ, իր մօտ թարմութիւն մը կար, երազներու օրօրող գեղեցկութիւն մը, թովչական անուշութիւն մը բառերուն եւ պատկերներուն մէջ, ու հայրենի բոլոր մը։ Ուրախ ենք որ նոր աշխարհը կուլ չէ տուեր զինքը բոլորովին, — մանաւանդ ոամկավար ազդուկին մէջ չէ խեղդուեր։ Միայն թէ իր պառաւ փշենին քիչ մը շատ ճիզ կը հոտի։ Հէքեաթները անպատճառ գրականացնելու ճիգը ինքնին ձախողութիւն մըն է, պէտք է անոնք գրականանան բնականօրէն, իրենց պարզութեամբ ու անուշութեամբ։

Մեղք որ Զաբէհ Պլպուլ, որ կը թուի ունենալ որոշ պատկերներ հայրենի, անկատար է։ Իր Ալիագանգ քերթուածին առաջին տունը իսկապէս յաղող է, գեղեցիկ է իբրեւ գիւտ.

Անտես ձեռքեր՝ կախուած պինդ պինդ
Յիշատակի մը պարանէն,
Ո՛ւր այս գիշեր՝ փոթորկաթինդ՝
Մէջս աիագանգ մը կը գարնեն...

Բայց մնացեալ մասը ո՛չ ունի վերի բառեակին ուժը, ո՛չ զայն վերջացնելու շնորհը։

Մեր առջեւ կը ցցուի իր ահաւոր «կէօզիւքլին»ով, Ենովք Արմէն։ Ընթերցողին կը մնայ զայն հեղինակին ուրուականը չկարծել։

Աս որքա՜ն բանաստեղծ Ամերիկայէն, եւ ո՛րքան ձախող բանաստեղծ։ Մէկուն վերնագիրին եւ նիւթին մէջ կապ չկայ, երկրորդին բերանը կապ չունի, երրորդին խելքին տոպրակը կապ չունի։

Ահա տող մը երրորդէն.

Եթէ միայն գիտցածն անոնց
գիտնայինք...

Ի՞նչ պիտի ընէր արդեօք նորընծան...

Տիգրան Փիրանեանի Արքայութիւնը ծախուած կտորը, ինծի համար հարիւր ոտանաւոր աւելի արժէք ունի։ Ժողովրդական գիծ մը կայ հեղինակին մօտ, և լաւ ու ճիշտ դիտելու, անուշ պատմելու դիւրութիւնը ցոյց կուտայ։

Վահան Արսլանեանի «Թուրքի տիպար» փեղիլիանը ցոյն մըն է, Խրխթօ անունով, եւ բուն նիւթը կապ չունի անոր հետ։ Անիկա անցողակի հատուած մըն է սեթեւեթեալ յիշատակներու կողքին։

Նուարդ Տէր-Միքայէլեան, դարձեալ Ամերիկայէն, ոտանաւոր «զիր աղաչանաց» կ'ուղղէ աշխարհի բոլոր Հայորդիներուն, որ երթան սիրեն զինքը, ամէնքն իրենց ուզած ձեւով...

Վ. Ս. Ծովակի ոճը հասուն է, տաղերու դէմ վճռական մի-ջոցներ ձեռք առնելու համար։ Հակառակ Խորհուրդի ակնկալութեան մասի քուէներուն՝ ձախակողմեան մասը մերժեց հաւանութիւն տալ կերենսկիի առաջարկին ու աւտոր փոխարէն, քննադատելով կառավարութեան գործունէութիւնը, պահանջեց անմիջապէս յանձնել ամբողջ հոդը «Հողագործական կոմիտէներուն» եւ սկսիլ հաշտութեան բանակցութիւնները Գերմանիոյ հետ։

Յաջորդ օրը տեղի ունեցաւ «ուժերու միահամուռ ցուցադրութիւնը»։ Կառավարութիւնը կը պաշտպանէին միայն զինուորական դպրոցի սաները և... կանանց վաշտը, ընդամէնը քանի մը հարիւր հոգի։

Արդիւնքը գիտենք...

Ռ. ԼԵՌՆԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԻ ԱՋՔՈՎ

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

ԱՐԵՒ

Ավինեոն։ Հին պապերու հըչակաւոր դղեակին վրայէն, արեւին տակ կարմրագունդը, գնդիպրի նման հարուածեց չոգկաքի ձախ պատուհանները Բարի կար։ Արեւազուրկ փարիզին կրնար չնախանձիլ հարաւի կապոյտ երկնքին ու տաքուկ արեւուն որ մեզ տարաւ մինչեւ Պոսէյլ ցիմարութիւնը ունեցող եռեւի կառքը նստելու պրոներ ըսին որ վերջին կառքն էր ցուրտ կ'ըլլան, որովհետեւ մեր նայէն հեռու են։

Բայց արեւը, արեւը, ամէն բան արժեց եւ ամէն բան մոռցուց։

ՔԱՂԱՔԻՆ ՄԷՋ

Մարսէյլը կը ճանչնամ, բայց շատ է փոխուեր վեց տարիներէ ի վեր։ Փոխուեր է եւ հայկական կեանքը։ Վեց տարի առաջ չկային 90 միութիւններ-կազմակերպութիւններ։ Ուիւ տէ Ֆոմինգերը Ֆրանսացիներուն էր, իսկ հիմա հայերը անուղղակի ինքնավարութիւն մը կը վայելեն հոն։ Ցաւատար երբ Մարսէյլէն գրասենեակ թղթակցութիւնները կը կարդան։ Ծանօթներ չտեսայ։ Շատ պատրաստ ժամանակ չէ, յոգնած եմ անօթի Սրճարանի մը մէջ անսպասելի մը մէջ անսպասելի մը մէջ անսպասել

ԻՄԴԵ ԴԱԺԴՈՎԱ ՀՎ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՓՈՔՐԱՍԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՎՈՂ ՄՐՑՈՒՅԹՆԵՐԸ

Ֆրանսիայի հայկական գաղութի կազմակերպությունները ամեն տարի հոգ են տանում, որ հայ փոքրիկները ունենան իրենց տոնածառը։ Այս տարի ևս նրանք ձեռնամուխ եղան գործի։ Ֆրանսիայի հայ ուսանողների միությունը, որ ունի իր մանկապարտեզը, ուր հավաքվում են հայ փոքրիկները, ամեն կիրակի կազմակերպում է զանազան զվարճություններ։ Այդ զվարճությունների ընթացքում հավաքվում են գումարներ, որոնք ուղարկվում են Հայաստան՝ Ամերիկայի Օգնության Կոմիտեին։ Այս տարի ևս ուսանողների միությունը կազմակերպեց մի հանդես, որի ընթացքում հավաքվեցին 1600 ֆրանկ։ Այդ գումարը ևս ուղարկվեց Հայաստան։

Ուսանողների միությունը ունի նաև մի ուրիշ մանկապարտեզ, որ գտնվում է Ֆրանսիայի հարավում, Մարսել քաղաքում։ Այդ մանկապարտեզում ևս կազմակերպվեցին զվարճություններ, որոնց ընթացքում հավաքվեցին 800 ֆրանկ։ Այդ գումարը ևս ուղարկվեց Հայաստան։

Ֆրանսիայի հայ ուսանողների միությունը ունի նաև մի ուրիշ մանկապարտեզ, որ գտնվում է Ֆրանսիայի հարավում, Մարսել քաղաքում։ Այդ մանկապարտեզում ևս կազմակերպվեցին զվարճություններ, որոնց ընթացքում հավաքվեցին 800 ֆրանկ։ Այդ գումարը ևս ուղարկվեց Հայաստան։

— Ուրեմն, ասում է պատմությունը, այդ ժամանակ Ալի-Բաբան ասաց. «Սիմսիմ, բացվի՛ր»։ Եվ ահա բացվեց մի մեծ քարայր, որի մեջ կային ոսկի, արծաթ, թանկագին քարեր և ուրիշ շատ բաներ։ Ալի-Բաբան վերցրեց այդ բոլորը, դուրս եկավ քարայրից և գնաց տուն

վուրդին հետ միասին, իրաւունք ունի՝ 1.— Պահանջելու գրաւուած հողամասերու վերջնական ազատագրումը, որ անհրաժեշտ է Եւրոպայի խաղաղեցման համար։ 2.— Ցոյց տալու որ Սարի շրջանի բնակչութիւնը էապէս գերմանական է։ 3.— Պահանջելու որ Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ հատուածները ինքնորոշման իրաւունք ունին։

Յետոյ խօսելով հատուցումներու մասին, գերման վարչապետը կ'ըսէ.

— Եթէ փորձագէտները կ'ուզեն գիտնալ Գերմանիոյ ներկայ տնտեսական վիճակը, պէտք է լրջօրէն ուսումնասիրեն այս ծանր խնդիրը՝ հասկնալու համար թէ երկիրը ի՛նչ կրնայ հայթայթել իր սեփական միջոցներով։ Գերման ժողովուրդը ամենամեծ կարեւորութիւն կուտայ այս քննութեան։ Հատուցումներու խնդրին լուծումը պէտք է անխախտ պահէ դրամին արժէքը եւ ամէն պարագայի անկարելի դարձնէ նոր թղթադրամի շրջաբերութիւնը։

Աւստրիոյ ընկերվարականները եւ Անշլուսը

Վիեննացի ընկերվարականներէն Պրայթներ «Ալկէմայնէ Ցայթունկ»ի մէջ յօդուածով մը կը խօսի Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ միացման մասին ու կ'ըսէ.

— Մեր բոլոր յոյսերը դրած ենք գերմանեւաւստրիական բանակցութեանց վրայ, որոնք պիտի սկսին շուտով՝ առեւտրական դաշնագիր մը կնքելու համար։ Վիեննայի տնտեսական զարգացման համար «Անշլուս»ը շատ կարեւոր է։ Վիեննա այն ատեն պիտի դառնայ այն մեծ կեդրոնը, ուսկից պիտի կան զարգացման համար «Անշլուս»ը շատ կարեւոր է։ Վիեննա այն ատեն պիտի դառնայ այն մեծ կեդրոնը, ուսկից պիտի մեկնին առեւտրական բոլոր ճամբաները դէպի Արեւելք։

«Ձենք գիտեր թէ ե՞րբ պիտի հռչակուի Անշլուսը, սակայն ստոյգ է որ ո՛չ մէկ բան պիտի կրնայ արգիլել զայն, որովհետեւ ժողովուրդին 100ին 90ը կը պահանջէ զայն բարձրաղաղակ՝ գերման մեծ Հանրապետութեան երկրորդ մայրաքաղաքը դարձնելու համար Վիեննան։

*** Աւստրիոյ հանրապետութեան նորընտիր նախագահ Միքլաս եւս տեսակցութեան մը մէջ ինքզինքը կողմնակից ցոյց կուտայ Աւստրիոյ միացման Գերմանիոյ։ Միքլոսի յայտարարութիւնները մեծ տպաւորութիւն գործեցին, որովհետեւ Ցեղափոխութենէն վերջ կազմուած Ազգային Սահմանադիր ժողովին մէջ յիշեալը միակն ըլլալով ընդդիմացաւ Սահմանադրութեան 2րդ յօդուածին, որ կ'ըսէր. «Աւստրիա մէկ մասն է գերման հանրապետութեան»։*

*** Ծնունդի առթիւ խիստ սրտագին շնորհաւորութիւններ փոխանակուեցան Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ միջեւ։ Վիեննայի «Նոյէ Ֆրայէ Փրէսէ» թերթը հրատարակեց գերման վարչապետ Հէրման Միւլլերի «Ծնունդի շնորհաւորութիւնները Աւստրիոյ Գերմաններուն»։ Շնորհաւորութիւններ ղրկած է նաեւ Գերմանիոյ դատական նախարարը Քոխ, որ կ'աւելցնէ թէ Գերմանիա եւ Աւստրիա կառավարական բարձր պաշտօնատարներ փոխանակելով աւելի կ'ամրացնեն իրենց բարեկամութիւնը։ Գերմանիա եւ Աւստրիա պիտի ընդունին պատժական նոյն օրինագիրքը եւ երկու քոյր ազգերու մերձեցումը հետզհետէ աւելի պիտի շեշտուի բոլոր մարզերու մէջ։*

Թուրքերը կը տուրմին նոր տաներ

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն.

Վերջին երեք ամսուան ընթացքին հարիւր հազարաւոր պաշտօնեաներ ու գինուորականներ լատինական տառերով գրել կարդալ սորվեցան թրքական դպրոցներուն մէջ։

Ամբողջ երկրին մէջ բացուած են ազգային դպրոցներ («Միլլէթ մէքթէպլի»), ուր պիտի ուսանին 20 տարեկանէ վեր անուսնեները։ Միայն Պոլսոյ դպրոցները կը յաճախեն 200,000 աշակերտներ։

Կրթական գործավարութիւնը միջոցներ ձեռք առած է որպէսզի մինչեւ աարւոյն վերջը 400,000 այրեր ու կիներ գրել կարդալ սորվին։

Լատիներէն տառերով տպուած գիրք մը Թուրքիոյ մէջ առաջին անգամ ըլլալով 200,000 օրինակ տպուեցաւ։

Ափղանիստանի կուիւները

Լոնտոնի ափղանական դեսպանատունը կը հաղորդէ որ կառավարական զինուորները մեծ պարտութեան ենթարկած են ապստամբները։

Ռուսական օդանաւ մը ճամբայ հանուած է դէպի Քապուլ՝ խորհրդային քաղաքացիները ապահով տեղեր փոխադրելու համար։ Գերմանները կարգադրութիւններ ըրած են 20 Գերմաններ պաշարման շրջանակէն դուրս փոխադրելու համար։ Օտարահպատակ բոլոր կիներն ու երախաները հետզհետէ պիտի փոխադրուին Թաշքենտ (Թուրքեստան) եւ Փէշավար (Հնդկաստան)։

Կառավարական զօրքերը կը շահին ամէն ճակատի վրայ։ Հիւսիսային կողմը ապստամբները կը նահանջեն, մինչ Ճելալապատի կողմէ բազմաթիւ կարեւոր ցեղախումբեր հպատակութիւն կը յայտնեն կառավարութեան։ Ասոնց մէջ են Մոհմանտներու եւ Խուկավրիներու կարեւոր ցեղախումբերը։

Կ'ըսուի թէ Քանտահար գացած են միայն Սուրէյեա թագուհին եւ մայր թագուհին։ Իսկ Ամանուլլահ թագաւորի ուր գտնուելուն մասին ստոյգ տեղեկութիւն չկայ։

Մահափորձ գաղտնի ոստիկանի մը դէմ

Զաղրէպէն կը հաղորդեն որ երկուշաբթի գիշեր անծանօթ մը, որ սրճարանի մը հեռաձայնի խցիկին մէջ պահուըտած էր, ատրճանակ պարպեց գաղտնի ոստիկան կրաուէրի վրայ, երբ այս վերջինը խցիկէն ներս պիտի մտնէր։

Ահաբեկիչը յաջողեցաւ փախչիլ։ Զոհը հիւանդանոց փոխադրուեցաւ՝ խիստ ծանր վիճակի մէջ։

Առաքեալը գիտար կը ջարդեն

Ամմանէն կը հաղորդեն թէ Անդրյորդանանի սահմանագլուխին վրայ վէհապիները ջարդած են Լաթուալի կարեւոր ցեղախումբէն մեծ թիւով մարդիկ։

Նոյնպէս սպաննուած է Շէյխ Իսն Ձաժաան, յիշեալ ցեղախումբի պետերէն մէկը, որ ուզած էր հետապնդել յարձակողները եւ վրէժ լուծել։ Թշնամին գերակշիռ ըլլալով, սպաննուած են նաեւ ցեղապետին ընկերակցող բոլոր ձիաւորները։

Ամբողջ շրջանը զրգռուած է։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊՈԼԻՍ 1880ԻՆ

THÉ YAVROU ▣ ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՍՆՏՈՒԿՈՎ ԵՒ ԾՐԱՐՈՎ ԹԷՅԵՐ

ԸՆՏԻՐ ՀՈՏԱԻԷՏ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ

ՃԵՐՄԱԿ ԾԱՂԻԿ (Ագ Դուրուզ) ԹԷՅԵՐՈՎ ԽԱՌՆՈՒԻՐԴՆԵՐ

Պահանջեցէք մեր Թէյերը ամենուրեք՝ Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերու մէջ

ՀԱՒԱՔԱՏՈՒՆ՝ Comptoir des THÉS YAVROU

23 Rue Senac, MARSEILLE — Tél. MANUEL 25 - 27

եւ 29 Ave. Trudaine, PARIS — Tél. TRUDAINE 53 - 73

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած Շ. Ց. Դ. Ս. Շամոնի Ակումբ-Գրադարանի կողմէ

Այս կիր. գիշեր ժամը 8էն մինչեւ առաւօտ *Վարուժան* ակումբը բանախօսութիւն, արտասանութիւններ, երգ, նուագ, մեներգ, բախտախաղեր եւ անակնկալներ, պար մինչեւ առաւօտ։

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Շ. Ց. Դ. ՍԷՆ Լուսի «Ակնունի» ենթակոմիտէի կողմէ եւ հովանաւորութեամբ շրջ. կոմիտէի եւ բոլոր քոյր կոմիտէներու, ինպաստ «Ակնունի» ենթակոմիտէի Ցան Ֆոնտին։

Այս շաբաթ գիշեր ժամը 8ին, 84 Rue Շափ, Պօն Թէաթրի մէջ

կը ներկայացուի՝ ՄԵԾՆ ՏՐԴԱՏ

եւ ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

30 Դեկտեմբեր կիրակի ժամը 3ին

Salle Chopin (Pleyel) 252 Rue Fbg. St. Honoré, Métro Ternes

Նախաձեռնութեամբ՝ ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ի նպաստ իր վարժարան-որբանոցի

Հովանաւորութեամբ տիկ. ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆԻ

կը մասնակցին.— Տիկիններ՝ Ս. Վեպէր, Ռ. Պատմագրեան, եւ Օր. Յակոբեան։

Խմբերգներ՝ վարժարանի երգչախումբին կողմէ, ղեկավարութեամբ Պ. Ա. Պատմագրեանի եւ մասնակցութեամբ «Գուսան»ի։

Հայկական պարեր Օրքէստրի ընկերակցութեամբ

Տոմսերը այժմէն կը ծախուին Ֆլորիա ճաշարանը։ Դիները 10.30 ֆր.

ԽՆՁՈՅԹ-ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած Մարսէյլի վաստուրականի Հայրենակցական Միութեան կողմէ նոր տարւոյ առթիւ միմիայն վաստուրականցի հայրենակիցներու համար։ 29 դեկտ շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ, 46 Rue Tapis Vert, սալօն Սպանեօլի ընդարձակ սրահին մէջ։ Նուագ, երգ, պար, եւայլն։

ԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ Նոր Տարւոյ առթիւ, այս երկուշաբթի գիշեր ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ, Cours Lafayette, *«Օրլոժ»ի վերնայարկը։*

Երգ, արտասանութիւն, հայկական եւ եւրոպական պարեր, ճաշ-պանակ, կաղանդի նուէրներ եւայլն։ Կը ներկայացուի քրքջալիր զաւեշտ մը։ Տոմսերը կը ծախուին մասնաճիւղի բոլոր անդամներուն քով, իսկ հանդէսին օրը կիշէն։

ՅԱՐԴԱԳՈՂ

Այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Ֆլորիա ճաշարանը

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ «ՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆԸ ՏԱՐԱԾՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ»

կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Ամուսնեաց եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (փրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապոռատուռ։ Ընդհանուր եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

Վարձու են *Հայ ընտանիքի մը մէջ 2 սենեակներ, 1 ճաշարան եւ խոհանոց, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Թրամուէյ՝* République-էն 95a, Opéra-էն 21b *եւ իջնել դրան առջեւ,* Arrêt Allée des Archers: *Նոգեկառք առնել* Gare de l'Est-էն *եւ իջնել* Gargan, *կայարանէն 7 վայրկեան։ Դիմել՝ Ա. Զիպուքճեանի,* 166 Route Nationale, Pavillons s/Bois, Seine.

CONCERTS PASDELOUP

Այս շաբաթ ժամը 17ին շան գ'Էլիզէի Թատր., մասնակց. տիկ. Ս. Պաւլկըրիի, Օփերա Քոմիքէն եւ Օր. ժ. Քանտէլաձի՝ ջութակ, Concerto grosso No. 8 (Ա. Քորէլլի), 8րդ Սէնֆոնի *(Պէթհովէն), Ա. Անձկութիւն, Բ. Այգածագի երգ* (Ա. Քափլէ)՝ քերթուած՝ ջութ. եւ նուագախ. (Շօսոն), երգ. 2. մեղոտ, (Ռավէլ), Նախերգանք՝ Միցթ, վարիչ նուագախ. Ռընէ Պաճոն։

Իսկ կիրակի *(բացառաբար պիտի սկսի ժամը 17ին)* մասնակց. տիկ. ժ. Ռուիշի (Օփ. Քոմ.էն) եւ Պ. Փ. Լոյոնէնի (դաշնակ).— Էկմոն, բացում՝ (Պէթհովէն). կիսատ մէնֆոնի՝ (Շուպէրթ), Լորելի՝ պարերգ եւ նուագախ. (Լիցթ), Cancerto en sol min. (Սէն Սաենս), ա. Réponse d'une épouse sage, բ. Սարապանտ, գ. Սալամանքի պսակաւորը (Ա. Ռուսէլ), La Damnation de Faust, Սէնֆոնիկ կտորներ (Պերլիոզ)։ Վարիչ՝ Ռընէ Պաճոն։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցեր եւ Ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

ՆԱԽԿ. ԲԱԺՆԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ. ԽԱՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻԶԱՍԵՌԱՅԻՆ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

42 Rue des Acacias, PARIS (17e) — Մէթրօ՝ Etoile

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ՏՕՔԹ. ԵԱՂՈՒՊ

13 Rue Montholon, PARIS (9e), Métro: Poissonnière

Հիւանդ կ'ընդունի յունուար 1էն սկսեալ երկուշաբթի, չորեքշաբթի, ուրբաթ եւ շաբաթ օրերը կէս օրէ վերջ ժամը 2—6։

ՏՕՔԹ. Ա. ՍԱԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՔԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔՈՒՍ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վէներական ախտերու

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներու ցաւագաւ, ջղացաւ (Sciatique), նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրանքրու-Թիւն (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. — Հեռ. Provence 73-

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 2—7, կիրակի 9—

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

15 Rue de la Huchette, Paris Ve. *Մէթրօ Սէն Միշէլ*

Կը պատրաստենք կարագ իւղով թերթանուշ (փաքլաւա) եւ փաքլավաի թերթեր։ Նոյնպէս թել քատայիֆ՝ եփած եւ հում, լոքմա, քուրապիէ, լոքում և ամէն տեսակ անուշեղէններ։

Հայ նպարավաճառներու ուշադրութեան

ԿԱՂԱՆԴԻ ԱՌԹԻՒ ԱՆԱՐԱՏ ԽԱՂՈՂԻ ՕՂԻ, ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԱՊԱՏ

12 լիթրնոց մետուկ, լիթրը՝ 23 Ֆրանք

ԸՆՏԻՐ ՃԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ, 15 քիլօնոց թիթեղ տուփերու մէջ

քիլօն՝ 9 Ֆրանք։ Դիմել՝ Մ. Թազիկեանի, 65 Rue Ste. Anne.

Մէթրօ 4 Septembre — Թել. Central 76-

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

17 Rue Lamartine, PARIS (9e)

Թել. Trudaine 92—47, Մէթրօ՝ Cadet, Nord Sud, N. D. de Lorette

Ամէն օր 14-19 կիրակի եւ տօն օրեր 10-12 և ժամադրութեամբ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԿՕՇԻԿԻ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ

CHAUSSURE CÉDA

Ե. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ ԵՒ Մ. ՆԱԳԱՇԵԱՆ

15 Rue Henri Murger, Մէթրօ՝ BOLIVAR (երկրորդ յարկ)

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ չափի վրայ, ամէն տեսակ կանանց, այրերու եւ երախաներու կօշիկներ, վերջին նորաձեւութեամբ եւ դիւրամատչելի գիներով։

ԱՄԵՆԱՆՈՒՐԲ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՏԱԿՈՒՆ ՃԱՇԱԿԱՐԱՆ

Կ'երաշխաւորենք կօշիկներու տոկունութիւնը

ՔՈՐՍԻՔԱՑԻ ՃԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Պատրաստուած գուտ ոչխարի կաթէ։ Իր ճարովը եւ տեսակով աւելի լաւ է քան Պալքաններն եւ ուրիշ երկիրներու ճերմակ պանիրը։ Փնտռեցէք բոլոր հայ նպարավաճառներուն։

Լ. Ա. Ի — Հ. Ա. Մ. Ո. Վ — Ա. Ժ. Ա. Ն

կեդրոնատեղի P. Andreani, 19 rue des Tamaris, MARSEILLE

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է ԵՒ ՅՈՒՆՈՒԱՐԻՆ ԼՈՑՄ ԿԸ ՏԵՒՆ

ԼԵՒՈՆ ՆԱԻՐՅԻԻ «ՀՆԱՑԱԾ ԵՐԳԵՐ» . . .

Բանաստեղծութիւններու ժողովածուն, շքեղ հրատարակութիւն ընտիր Թուղթ։ Գինն՝ Ֆրանսայի մէջ 7 Ֆր., ուրիշ երկիրներ 10 Ֆր. փոսթի ծախք չկայ։ Դիմել՝ Mr. G. Balayan, Impr. de Navarre 5 Rue des Gobelins, Paris.

ԼԵՒՈՆ ՊԻԼԷԶԻԿՃԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿ ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ

Կը ծանուցանէ իր յարգելի յաճախորդներուն թէ նոր տարւոյ եւ Ծնունդի առթիւ ստացած է անգլիական եւ Ֆրանսական կերպասի ընտիր տեսակներ։

Վերջին նորաձեւութիւններ.— Խնամուած եւ մաքուր կար։

57 Rue de Clignancourt, Métro: Barbès կամ Château-Rouge

Tél. Nord: 59—20 — Autobus J

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

1bis Hautefeuille, Մէթրօ Սէն Միշէլի մօտ, փոխանցուած է

MAISON VARTERESSIAN

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ

Ա Մ Ե Ն Ա Լ Ա Ի — Մ Ա Ք Ո Ի Ր — Ա Ժ Ա Ն

Մէկ այցելութիւն բաւական է համոզուելու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅԿ. ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

130 Rue Etienne Dolet, ALFORTVILLE (Seine)

Կաղանդի առթիւ ամէրցելի գիներով կը ծախուին Արեւելեան լաւագոյն նպարեղէններ։ Կեսարական ապուխտ եւ սուճուխ, պուլկարական քաշկաւալ, եւ յունական ճերմակ պանիր, պոլսական, յունական Մահասիայի պաստիա եւայլն։ Մէկ անգամ այցելութիւնը բաւական է։

ՄՈՆՄԱՐԹՐԻ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԼՈՒՐՋ ՀԱՅԿ. ՃԱՇԱՐԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԵՒՈՆ

Ուր պիտի գտնէք ճաշեղ եւ խնամքով պատրաստուած խորժաճամ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ եւ անուշեղէններ շատ դիւրամատչելի եւ խնայողական գիներով։ Սրահը կը տրամադրուի խիստ դիւրամատչելի պայմաններով ինաքնիքներու եւ ամէն տեսակ խնճոյքներու համար։

36 Rue Polonceau Paris (18e). *Մէթրօ Պարպէս կամ Շաթօ Ռուժ*

Տէր եւ Տնօրէն Ղեւոնդ ՋԱՓԱՐԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն 208bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
28
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
1928

28 DÉCEMBRE 1928

ՏԱՐԻ Թիւ 840 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒԽՕՍՔ

ԱՅՍ ԱԼ ՄԵՐ ՊԱՏԿԵՐԸ

Ֆրանսայի բոլորտիքը ման գալէ յետոյ, կանգ առնենք մտեան Եւրոպայի բուն կեդրոնին, Փարիզի վրայ։

Ի՞նչ փոխուեցաւ, անցնող տարուան ընթացքին, այս շքեղ ոստանին մէջ, հայկական տեսակէտով։

Ուշիմ՝ դէպի լաւը։ Մխիթարական է, միայն, ցիրուցան մնալութեան տնտեսական վիճակը, անշուշտ չարաչար աշխատելիքի գնով։ 1926-1927ի ծանր տագնապէն յետոյ, ոտքի ելած են մեր չարքաշ աշխատաւորներն ու արհեստաւորները, եւ, չախչախիչ մեծամասնութեամբ, կրնան իրենց գլուխը պահել, առանց մարդու կարօտ մնալու։ Ե՛րբ են անձրկեր հայ աշխատաւորին միտքն ու բազուկը։ Ընդհանրապէս, օրուան հացին վրայ բան մը կ'աւելցնէ նաեւ կինը, պանդոկի մը կամ սեփական ջնակի մը ծոցը։

Այսեղ ալ կը սկսի բուն տագնապը։ Արդար վաստակ, միշտ բարձր,— բայց որո՞ւ համար այս բոլորը...

Վեցերորդ տարին է, եւ երախաները մեծ մասով մոռցած հայերէնը։ Փոխելով ծանօթ խօսք մը, կրնայինք ըսել,— Մանկն ոմեր մոռացաւ։ Ա՛յլասերում՝ դպրոցէն, կա՛մ փողոցէն։ Անշուշտ կան բախտաւոր շրջաններ, ամփոփ համախմբաներ, ուր երախան ալ կը խառնուի օրուան կեանքին, եւ պահէ մայրենի լեզուն։ Բայց, աստիճանաբար տեղի պիտի տան անոնք ալ, ինչպէս յարդը համաչնակուլ բացին առջեւ, ծնողքը, գոնէ. ծնողքը չհակէ։

Ի՞նչ կ'ընէ «ազգը», Փարիզի «ազգային ազգը», այս ծիրը փրկելու համար։

Ո՛չինչ։ Երեք տարի անցաւ, — ծրագիր, ժողով, որոշում։ Այո՛ - վաղը։ Երկու մանկապարտէզ ունէինք, մէկը՝ քաղաքին մէջ, փլաս տ'Իթալի, միւսը՝ արուարձան մը, Ալֆորվիլ, որ ալի քան 2000 հայութիւն կը համրէ, համախումբ։ Երկուքն ալ փակուեցան, եւ մէկ տարիէ ի վեր կ'իմանանք թէ երկուքն ալ պիտի վերաբացուին։ Հարիւր մանուկ 15,000 հայութեան համար, եթէ այս ալ խաղ մը չէ։

Դուրս ձգելով քաղաքական կուսակցութիւնները, մամուլը զանազան միութիւնները, ինչ որ փարիզի ազգային կեանք կը կոչենք, ամփոփուած է ժամուն բակը, ընդ հովանեաւ ափ մը մարդոց, որոնք իրենց մենաշնորհը օրինականացուցին, իրենց անձերուն յարմարցնելով երկրին մէկ օրէնքը (Association mutuelle)։

Մինչեւ այսօր ալ, այդ մարդիկը չեն ուզեր հաշիւ տալ անոր համար գաւառի մէջ. Միջերկրականի ափը։

Կազդուրիչ է պատկերը՝ Մարսէյլի մէջ, հաշուելով ամբողջ շրջանը։

Այս բազմահայ շրջանը — երկրորդը՝ Փարիզէն յետոյ — ունի ազգային կազմակերպութիւն, առաջնորդարան, վարչութիւն, երեսփ. ժողով, դպրոցներ և մատուռ - մանկապարտէզներ։

Իրրեւ պատասխան խմբագրականի մը (7 դեկտեմբեր), Մարսէյլի վարչութիւնը կը յայտարարէր թէ ունին ինը կրթական բոյներ, 720 աշակերտներով (4 - 13 տարեկան) եւ 16 ուսուցիչներով։ Մենք դիտողութիւններ ունէինք, եւ Մարսէյլի ներ ընկերները, որոնք ստանձնած են այս շրջանին կազմակերպութեան հոգը, չեն կրնար պնդել թէ ամէն ինչ լաւ է ընթացեր, կամ լաւ կ'ընթանայ։ Բայց երբ տեղ մը աշխատանք ստեղծելու, գործ արտադրելու տրամադրութիւն կայ, անշուշտ դէմ պէտք է ըլլան բոլոր սրտցաւ հայրենակիցները։ Իսկ Դաշնակցական մամուլը միշտ իրաւունք ունի աւելին պահանջելու իր ընկերներէն, եւ մատնանշելու անոնց վրիպումները։

Լաբիւրինթոս մը՝ Լիոնը, իր շրջաններով։ Կազմակերպութեան փորձեր եղան. ընտրովի վարչութեան դէմ սարքուեցաւ ուրիշ մը, առեւտրական գրասենեակի մը կողմէ։ Այս երկրորդէն ետքը երրորդ մը, արդէն պատմութեան անցած։ Տարուան վերջը, առաջինը գումարած ըլլալով իր Պատգամաւորական ժողովը (9 դեկտ.), պաշտօնապէս յայտարարեց թէ տէրն է կացութեան։

Ուրեմն, հարկ է սպասել իրական գործին։ Եւ ամէնէն առաջ, դպրոցներու բացման, սկսելով բուն իսկ Լիոնէն։ Ութ հազար կը հաշուեն ամբողջ շրջանի հայութիւնը, բայց իրենց հարցնելու է թէ քանի ծաղկոց ունին. կամ ունի՞ն արդեօք։

Ազգային կազմակերպութիւններէն անմիջապէս յետոյ, այս գետնին վրայ, մեծապէս պատասխանատու են Հայրկ. Միութիւնները։ Անոնք, ամփոփելով իրենց անջատ ճիգերը, կրնան հարթել ճամբան եւ հրաշքներ գործել։

Պատերազմէն առաջ, հատ - հատ Հայեր կը փրկուէին Թրքական սպանդանոցէն, «մէկ Հայը մէկ ոսկի»։

Նոյն ձեւով կրնանք փրկել նոր սերունդը, սպիտակ ջարդի արհաւիրքէն, այս ազատ այլ համայնակուլ ափերուն վրայ։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՒՒՐՔԻԱ ԿՐ ՓՈԽՈՒԻ՞ ԹԷ ՈՉ

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ պայքար, Ազերիկայի ռամկավարներուն պաշտօնաթերթը (8 դեկտ.).

— «Սխալ է ձգտիլ դաստատան ընել ու արտայայտուիլ Թուրքիոյ շուրջ, մանաւանդ պէտք չէ Թուրքերու բարեկորոգչական ներկայ շարժումներն ու եռանդը, ստորագնահատած չըլլալու համար գերագնահատելու չափազանցութեան մէջ իյնալ։ Կը սխալին անոնք, որ կը պնդեն թէ Թուրքիոյ մէջ տեղի ունեցած փոփոխութիւնը անձի մը քմահաճոյքին արդիւնք վաղանցիկ երեւոյթ մըն է, բայց կը սխալին նաեւ անոնք, որ կը հաւատան թէ վերէն հրամայուած ու բունի գործադրուած փոփոխութիւններով դարաւոր չարիքն ու ապականութիւնը դարմանուած եւ Թուրքը բոլորովին նոր ու հրաշալի արարած մը եղած է։ Ցետոյ, թէեւ մենք Հայերս յարաբերութեան կ'ենք գրկուած ենք Թուրքիոյ ներքին մասերուն հետ, բայց միջավայրը այնքան ծանօթ է մեզ եւ Պոլսոյ ու գաւառներու Թուրք տերութիւնը, հակառակ իրենց կաղապարեալ ձեւին, այնքան առատ տեղեկութիւններ կը հայթայթեն, որ դժուար չէ ճշտութեան շատ մօտիկ գաղափար մը կազմել պատահածներուն մասին, եւ հաշուել անոնց հաւանական հետեւանքները։ Վերջապէս պէտք է նկատի ունենալ թէ Թուրքիոյ մէջ նոր պատմութիւն մը չէ որ կը սկսի, այլ հին պատմութիւնն է որ շարունակուի։ Թուրքիոյ «բարենորոգումն» ու «արդիականացումը» յանկերգ մըն է, որ աւելի կամ նուազ անկեղծութեամբ կը լեղեղուի 150 տարիէ ի վեր։ Սուլթան Մահմուտ եւ իր ժամանակակիցները, մեծ բէշիտ բաշան, Ալի եւ Ֆուատ բաշաները, մանաւանդ Միտհատ, երկիրը արդիականացնելու համար շատ աւելի լաւ պատրաստուած ու ձեռնհաս մարդիկ էին, քան Քէմալը, եւ կարգ մը հիմնաւոր փոփոխութիւններ ալ ըրին, որոնք խորունկ ազդեցութիւն ունեցան Թուրքիոյ պատմութեան վրայ, եւ եթէ արժանաւոր յաջորդներ ու իրենց գործը շարունակողներ գտնուէին, հաւանաբար Թուրք կայսրութիւնը նաւաբեկութենէ կը փրկուէր։ Պէտք չէ սակայն անտեսել որ մէկ ու կէս դարու միջոցին կատարուած բոլոր բարենորոգումները, Թուրքիոյ մակերեսը, Թուրք ժողովուրդին, այն ալ մէկ մասին, երեւոյթը միայն փոխեցին, խորը, էութեան մէջ չկրցան թափանցել, որովհետեւ ժողովրդական գանգուածներու անմատչելի ու անմարսելի մնացին։ Արդարեւ, նոր, արդիական Թուրքը հինէն կը տարբերի, առաւելութիւններով ու թերութիւններով։ Բայց երկուքին անաչառ մէկ բաղդատութիւնը, Թերեւս հինները նպաստաւոր պիտի ըլլայ, քանզի, իրենց տգիտութեամբ ու յետամնացութեամբ միասին, հինները գէթ ունէին աւանդական բարոյական մը ու կեանքի համար սկզբունքներ, որոնք նորերուն կը պակսին։»

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ Բ. ԷՋի Բ. յօդուածին խորագիրը պէտք է ըլլայ՝ «Նամակներ Իտալիայէն», թարգմանուած՝ մեր Թղթակցին կողմէ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆՈՐ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՊՈԼՍՈՅ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆՑ ՇՈՒՐՋ

ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՍԿՍԻ ՇՈՒՏՈՎ

Պոլսոյ *Ագշամ* Թերթը իր 22 դեկտմ. Թիւին մէջ կը գրէ.— *Պոլսոյ մէջ կատարուած ձերբակալութեանց էութիւնը սա է.— քանի մը օր առաջ, լուր առնուած է որ կարգ մը անձեր գաղտնի գործունէութեամբ մը կը զբաղին Պոլսոյ մէջ։ Անմիջապէս քննութեան կը ձեռնարկուի եւ պէտք կը տեսնուի հարցաքննելու կարգ մը անձեր, որոնք կասկած ներշնչած էին։ Ասոր վրայ, չորեքշաբթի իրիկուն կարգ մը անձեր կը տարուին Ոստիկանութեան Տնօրէնութեան կեդրոնը եւ կը հարցաքննուին։ Մէկ մասը ազատ կ'արձակուի, իսկ 14 հոգի ձերբակալման հրամանագրով արգելարան կը ղրկուին։*

Ձերբակալութեան լուրին տարածուելուն վրայ, երէկ գրոյց ելաւ թէ բռնուածներուն մէջ ծանօթ անձեր կան եւ ի մէջ այլոց ջնջուած Յառաջդիմասէր կուսակցութեան պատկանող փաշաներ, որոնք ձեռնարկած են եղեր պետական հարուած մը փորձելու։ Մինչդեռ, այս լուրը ո եւ է հիմ չունի։ Խնդիրը մեծ ցուցածին չափ կարեւոր չէ։ Միայն կ'ըսուի թէ ձերբակալուածներուն մէջ կան յոյն թեթեւաբարոյ կին մը եւ չորս ոչ-իսլամներ։

Կուսակալը եւ ընդհ. դատախազը վճռապէս կը հերքեն «Սօն Սաաթ»ի այն լուրը, թէ ձերբակալուածները կապ ունին անկեալ խալիֆային հետ։ Արդարեւ, ձերբակալուածները վարի դասէն մարդիկ ըլլալով, հաւանական չէ որ այս տեսակ կապ մը ունենան։

*** Պոլսոյ փոխ-կուսակալ եւ քաղաքապետ Մուհիտտին պէյ հետեւեալը յայտարարեց ժամուլի ներկայացուցիչներուն.—

«Օրէնքի սահմանին մէջ կատարուած ձերբակալութիւններ կան։ Բնականաբար ասիկա կապ ունի դէպքի մը հետ, բայց այս դէպքը կը վերաբերի թէ կառավարութեան եւ թէ անհատներու իրաւունքին։ Գործերը ընդհ. դատախազութեան անցած են, մօտերս դատավարութիւն պիտի ըլլայ։

«Ձերբակալուածներուն մէջ կրնան անմեղներ ալ գտնուիլ, յանցաւորներ ալ։ Հետեւաբար, ճիշդ չէ հիմակուընէ ո եւ է բան ըսել. արդիւնքը դատավարութեան ընթացքին կրնաք հասկնալ։ Ձերբակալուածներուն մէջ աչքառու մարդիկ չկան»։

*** ընդհ. դատախազ Քէնան պէյ ըսած է «Սօն Սաաթ»ի մէկ խմբագրին.—

«Մեզի եղած տեղեկատուութեան մէջ յանցանքի պարագայ տեսանք, եւ քննութեան ձեռնարկեցինք։ Ակներեւ է թէ գաղտնի մնալու է խնդիր մը, որ դեռ չէ պարզաբանուած ամբողջովին։ Քննութեանց արդիւնքը քանի մը օրէն պիտի հասկցուի»։

*** Քննութիւնը կը կատարուի երկրորդ հարցաքննիչ դատաւորին կողմէ, իսկ ընդհ. դատախազը անձամբ կը հարցաքննէ ձերբակալուածները։

Ամերիկեան ապստամբութիւնը

Փարիզի ազգան դեսպանատունը կը հաղորդէ որ կացութիւնը գոհացուցիչ է մայրաքաղաք Քապուլի եւ շրջականերուն մէջ։ Խուժիանի ցեղախումբը հպատակութիւն յայտնեց կառավարութեան. Մէհմէնտ ցեղախումբը՝ միացած արքայական զինուորներուն, յաջողեցաւ ապստամբները վանել Ճէլալապատի շրջականերէն։ Ալի Ահմէտ խանի հրամանին տակ գտնուող զինուորները Սուրխարուտէն ճամբայ ելան՝ հետապնդելու համար ապստամբները, որոնք Ճէլալապատէն անդին կը փախչին։

*** «Հավաս»ի գործակալութիւնը կը հաղորդէ որ բազմաթիւ ապստամբներ ստիպուած են զէնքերը վար դնել՝ ձմեռուան խստութեան պատճառաւ։ Այս դաղարէն կ'օգտուի Ամանուլլահ Թագաւորը, որ առանձին առանձին կը յարձակի ցեղախումբերուն վրայ եւ զանոնք անվնաս վիճակի մէջ կը դնէ։

*** Անգլիական զինուորական օդանաւերով Քապուլէն ողջ առողջ փէշաւար փոխադրուեցան 21 ընտանիքներ։ Ասոնց մէջ են ֆրանսական դեսպանին եղբօր աղջիկները, ֆրանսացի եւ գերման ուսուցիչներ եւ ճարտարագէտներ, ինչպէս նաեւ իտալացի, Թուրք, գերման, հնդիկ եւ պարսիկ պաշտօնատարներու կիներ ու երախաներ։

Նոր ձերբակալութիւն, նոր մեղադիրներ

«Կազէթ տիւ Ֆրան»ի խնդիրը երթալով կը բարդանայ։ Հարցաքննիչ դատաւոր կլար, առջի օր կատարեց 7րդ ձերբակալութիւն մը եւս յանձին Ռոպէր - Շաղ - Օկիւստ Ժիլեռայի, 43 տարեկան, ճարտարագէտ, Պատուոյ եգէոնի ասպետ, որ հիմնադիրն էր «Էնթէրփրէս» գործակալութեան։

Ժիլեռ պատմեց թէ «Կազէթ տիւ Ֆրան»ի խմբագրապետ Փիէր Օտիպերը ճանչցած էր կրթական նախարար տը Մոնզիի գրասենեակին մէջ։ Երբ տը Մոնզի հանրօգուտ շինութեանց նախարար եղաւ, ինք պաշտօնի կոչուեցաւ այդ նախարարութեան մէջ, ուր մնաց աեն մը։ 1928 ապրիլին Փիէռ Օտիպեր իրեն առաջարկեց տնտեսական-ելմտական տեղեկատուութեանց գործակալութիւն մը հիմնել՝ մեծ դրամատան մը հաշուոյն։ Ա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԳԼԽՈՒ ՊՏՈՅՏՈՎ...

.....

Տեղեկացանք Ազմենակ Բանթիկեանի գործունէութեան։ Լսեցինք որ՝ այս պարոնը Մ. Քէմալի մեծ ծառայութիւններ կը մատուցանէ... Ու հետեւցուցինք թէ իրէշ մըն է։

Իմ նպատակս չէ այս պարոնին պաշտպանողականը ընել.. Բայց, Անգլիացիներուն դէմ գործելը ինձս մը կը բերէ՞ մեզի...։ Անգլիացիները ատենին մեր պաշտպաններն էին։ Բայց քանի՛ քանի՛... տարիներ առաջ։ Մեր մամիկները ցաւիս կը յիշեն զայն։ Կ'ըսեն թէ 1920ին մտերմ էր...։ Հեռաւոր անցեալ մը։ Անկէ ի վեր բանթիկեաններէ շատ աւելի ազդու անձնաւորութիւններ սպունգը քսեցին տախտակին վրայ։

Շատ մը բարձրաստիճան գինուորականներ յանկարծ իրենց մէջ զգացին արուեստին կրակը, ու խղճմտօրէն սկսան պեղումներ կատարել Թուրք գեղեցկութեան մորթին վրայ։

***

Կ'ուզեմ բողոքել նաեւ այն մտայնութեան դէմ, որով միայն Հայերուն կը վերապահուի առաջնակարգ մատնիչներ արտադրելու փառքն ու մենաշնորհը։ Թուրքերն ալ ունեցած են...

Պատմեմ.

«Քէփթէրն» պէնէթի պաշտօնակից՝ «քէփթէրն» քրմիկ ալ ունէր քանի մը լրտեսներ։

Անոնց մէկը, նորէն Հայ մը, յաջողած էր ծանօթանալ մի ոճն խալիլ պէյի հետ, որուն պաշտօնը տրուեցաւ պատերազմական նախարարութենէն կարեւոր «տոքիւման»ներ իւրացնել, եւ զանոնք ընդօրինակելով, պատճէնը տալ Անգլիացիներուն։

Խալիլ պէյ, իբր վարձատրութիւն խոստացուած շատ մեծ (ըսենք 50,000 ոսկի) գումարին գանձումին կը սպասէր անհամբեր։ Բայց այդ փառաւոր Թուրկանին նախօրեակին խենդեցաւ։

— Թղթի խայթէ՛, հարցուցի բարեկամիս որմէ տեղեկացած էի այս եղելութիւններուն։

—Ո՛չ, գումարին հասակէն... գլխու պտոյտ մը, — պատասխանեց ան։

—. «Վափորըմ պէքլիօր», սիրդի Աւրոփայա կէօթիւրէճէյիմ, 50,000 լիրամ վար»..., կը ճառէր խեղճը իրեն հանդիպողներուն։

**

Գլխու պտոյտով վերջանալ... Ահա տարբերութիւնը։

ԵԴ. ԲԷՈՎՏԱՑԻ

ԹՈՒՐՔ ՆՈՐ ՏԱՌԵՐՆ ՈՒ ԱԿՆՈՑԸ

Սօն Սաաթ կը գրէ թէ ակնոցի վաճառականները վերջերս եռանդուն գործունէութիւն մը ունին եւ մեծ շահեր կ'ապահովեն, նոր տառերու ընդունուելուն առթիւ։ Որովհետեւ բառերը հիմա իրարու փակած գիծով է որ կը գրուին եւ շատ տեղ բընտելուն համար աչքը աւելի կը յոգնի։

ԿԻՐԱԿԻԻ ԴԱԴԱՐԸ ՆՈՐ ՏԱՐԻԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

Պոլսոյ երեսփոխան Հիւսէյին պէյ կը յայտարարէ թէ Ուրբաթի տեղ կիրակին դադարի օր որոշող օրինագիծը կը քննուի կառավարութեան կողմէ։ Ցոյս կայ որ այս նստաշրջանին խորհրդարանը կ'ընդունի օրինագիծը եւ կիրակիի դադարը կը գործադրուի 1929ին։

ԼՈՒՐԵՐ ՄԱՐԴԿԱՆՑԻՆԵՐԻՑ

ԽՈՒՐՋ ԱԼ, ՓՈՓԽԱԿԱՆ ՕՏԱՐ ԼՈՒՐՋ ՀԱՂՈՒԱԾՆԵՐ ԵՒ ԲԱՆԱՁՈՒԼԱԾՔԵՐ ՈՐ ՀԱՂԱԿ ՉԵՆ ՀԱՐԻ

ԱՆՈՒՇ ԱԹՈՒՆԵԱՆԻ ԿՅԱՆՔԷՆ

«Ամերիկայի մէջ ինծի համար ամենէն դժուարը եղաւ ամերիկացի մը ճանչնալ։ Ամերիկացին ինքզինքը չի ճանչնար, որովհետեւ ինքզինքը չի փնտրեր։ Ամերիկացին ինքզինքը կը գտնէ միայն ուրիշներուն մէջ։ Ան ինքզինքը կը գտնէ միայն իր ընկեր

ԽՍԴԵ ԴԱՒԹՂՈՑ ԻՒ

ՅԱՂԹԱՀԱՐՈՒԱՍՏԱԿ Կ «ՅԱՌԱՋ»

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

ոաջարկը ընդունեց եւ 1928 մայիս 1ին մինակը հիմնեց «Լենթէրփրէս»ը, զոր առանձին վարեց մինչեւ օգոստոս 1։ Այդ թուականին Օտիպէր թելադրեց իրեն անանուն ընկերութեան վերածել գործակալութիւնը, հաւաստելով որ Տիկին Հանօ պիտի հայթայթէ անհրաժեշտ գումարը։

Արդէն մինչեւ այն ատեն Տիկ. Հանօ հայթայթած էր բոլոր ծախքերը։ Անանուն ընկերութիւնը կազմուեցաւ եւ ինք վարիչ - պատուիրակ նշանակուեցաւ։ Վարչական խորհուրդին կ'անդամակցէր նաեւ Տիկ. Հանօ։ Իսկ ինք հաշիւ կուտար փիէր Օտիպէրի, որ մանրամասն կը քննէր ամէն ինչ։ Ժիլեօ ստացաւ անանուն ընկերութեան բաժնեթուղթերուն մէկ քառորդը՝ Տիկ. Հանօի խորհրդական փաստաբան Հէրսանի ձեռքով։ Ամսական կ'առնէր 5000 ֆրանք, 2000 ֆրանք ալ ծախքերու համար։ Սեպտ. 3ին իր պաշտօնը փոխանցուեցաւ Տիկ. փիէր Օտիպէրի։ Դեկտ. 2—3 լուսնալիք գիշերը, այսինքն Տիկ. Հանօի ձերբակալութեան նախօրեակին ժիլեօ «կազէթ տիւ Ֆրանի շէնքը գնաց եւ ծրար մը վերցուց։ Զրսեր թէ ի՛նչ կար այդ ծրարին մէջ եւ ի՛նչ ըրաւ։

«ՔՈԹԻՏԻԷՆ»Ի ՏՆՕՐԷՆԻՆ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

Հարցաքննիչ դատաւորը յետոյ իր մօտ կանչեց «Քոթիտիէն»ի տնօրէն Հանրի Տիւմէնը, որուն հարցուց թէ ի՞նչպէս կ'արձանագրէին տիկին Հանօի վճարած ամսական 200,000 ֆրանքը եւ ի՞նչպէս կը գործածէին։ Թերթը երեք տեսակ հաշիւ ունէր, մէկը ծանուցումներու, միւսը գանագան, երրորդը՝ բացը գոցելու համար բարեկամներու նուէրները։ Տիւմէ բացատրեց թէ պաշտօնական կամ անպաշտօն ոեւէ գաղտնի գումար չէր ստացած, այլապէս արձանագրած կ'ըլլար։ Դատաւորը դիտել տուաւ թէ մինչ Տիւմէ կ'ըսէ որ «Քոթիտիէն» ինաս կ'ընէ, միւս կողմէ Տիւմէ 1,100,000 ֆրանք անձնական հարստութիւն ունի։ Ինչպէ՞ս կրլլայ որ ինաս ընող թերթի մը տնօրէնը միլիոնատէր կ'ըլլայ։ Տիւմէ պատասխանեց թէ ինք թուղթի վրայ միայն միլիոնատէր էր. ամսական կ'առնէր 12,000 ֆրանք եւ ատով կ'ապրէր։

Յետոյ բացատրեց թէ թէ Տիկ. Հանօի վճարած ամսական 200,000 ֆրանքին 100ին 10ը միջնորդէքը կը բաժնուէր հետեւեալ կերպով. 8000 ֆրանք կը ստանար ծանուցումի միջնորդ կէկօ, 6000 ֆրանք՝ Տիւմէ որդի, 6000 ֆրանք՝ «Փրոկրէ Սիվիք» թերթը։ Տիւմէ խոստովանեցաւ նաեւ որ փիէր Օտիպէր հիւանդ վիճակի մէջ դեկտ. 5-6ի գիշերը ուշ ատեն իրեն եկած էր ժիլեօի եւ փիէր Պէրթրանի հետ, երբ տիկին Հանօ ձերբակալուած էր արդէն։

ՏԻԿԻՆ ՕՏԻՊԷՐԻ ՄԵՂԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Տիկին փիէր Օտիպէր Սէն Միշէլի մէկ դրամատան մէջ վարձած էր գանձարկղ մը՝ Պէքար անունով (իր ծննդեան անունը)։ Դատական պաշտօնեաները այդ գանձարկղին մէջ գտան 400,000 ֆրանք՝ դրուած պահարանի մը մէջ, որուն վրայ ինը կնիք կար։ Տիկին Օտիպէր բացատրեց թէ այդ գումարը իրեն յանձնուած էր տիկին Հանօի կողմէ՝ «Էնթէրփրէսի ծախքերուն յատկացուելու համար։

Իր կնոջ հարցաքննութեան վրայ, փիէր Օտիպէրի առողջական վիճակը ծանրացաւ։

Նախկին վարչապետը դատի կանչուած

Գահիրէէն կը հաղորդեն թէ Եգիպտոսի նախկին վարչապետ Մուսթաֆա Նահաս փաշա, խորհրդարանի նախկին նախագահ Վասըֆ պէյ եւ նախկին երեսփոխան Ճաֆէր Ֆախրի պէյ հրաւիրուեցան դատարան ներկայանալ, պատասխանելու համար այն ամբաստանութեան, որուն համաձայն 132,000 ոսկի պահանջած են Սէյֆէտտին իշխանին վրայ ղրուած արգելափակման հրամանը չնչելու համար։

Քլոց խելագար չէ

Դատական իշխանութեանց կողմէ նշանակուած երեք մասնագէտ բժիշկներ երեք անգամ քննութեան ենթարկեցին նախկին ծերակուտական եւ նախկին ելմտական նախարար Քլոցը, որ ինչպէս կը յիշուի, ամբաստանուած է իբրեւ կեղծարար եւ դրամաշորթ։

Երրորդ քննութենէն վերջ, բժիշկները ներկայացուցին իրենց տեղեկագիրը, որուն մէջ կ'ըսեն թէ Քլոց մտային ո՛չ մէկ խանգարում ունի եւ թէ իր մտային բոլոր կարողութիւնները կը վայելէր՝ երբ խնդրոյ առարկայ կեղծարարութիւնները բրած էր։ Ուստի պէտք է հաշիւ տայ դատարանին։

Որոշուեցաւ Քլոցը Ժրէնի բանտէն փոխադրել Փարիզի Սանթէ բանտը, եթէ իր ֆիզիքականը թոյլ տայ։ Միւս կողմէ իր պաշտպան փաստաբանը՝ Հանրի Թորէս պահանջեց որ բժշկական տարբեր մարմնի մը կողմէ կրկին քննութեան ենթարկուի իր յաճախորդը։

Գերման հատաւնավարներու խռովարարութիւն

Պերլինէն կը հեռագրեն թէ գերման համայնավար կուսակցութիւնը մեծ տագնապ մը կ'անցընէ եւ քայքայուելու վրայ է։ Կուսակցութեան իսկական վարիչն է Հայնց Նոյման, 28 տարեկան երիտասարդ մը, Պերլինցի մեծահարուստի մը տղան, որ ո՛չ մէկ հեղինակութիւն ունի իր հետեւորդներուն վրայ և չի կրնար դարման տանիլ կուսակցութեան ծոցին մէջ շարունակուող գեղծարարութեանց եւ խայտառակութեանց։

Այս պատճառով երեսփոխան Ֆրէօլիխ եւ Եաքոպ Վալխէր որոշած են հրաժարիլ։ Նոյնպէս պիտի հրաժարին Քլառա Ցէտկին, երեսփոխան Պրանտլոր-Թալհայմէր եւ տոքթ. Էռնէսթ Մայէր, բոլորն ալ առաջնակարգ եւ վարիչ դէմքեր համայնավար կուսակցութեան մէջ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ գաղտնի ոստիկանութեան պատկանող բարձրաստիճան պաշտօնատար մը Սուրիոյ սահմանագլուխին վրայ սպանուած է ապազակներու կողմէ։ Ֆրանսական եւ անգլիական ջոկատներ ոճրագործները կը փնտռեն սահմանին երկու կողմերը։

ՍԻՆ'Ք - էթիէնի շրջանին մէջ 8000 հանքագործներ գործադուլ հռչակեցին։ բանուորները կը պահանջէին օրավարձի վրայ 5 ֆրանքի յաւելում, մինչ ընկերութիւնները կ'առաջարկէին 10 սանթիմէն 1 ֆր. 50ի յաւելում միայն, համաձայն դասակարգի։

ԾՆՈՒՆԴի առթիւ միացեալ նահանգներու մէջ 300 մահ պատահած է։ 107 հոգի մեռած են ինքնաշարժի արկածէ, 37՝ իյդեհէ, 7՝ գէշ ոգելից ըմպելիէ, 50՝ անձնասպանութենէ եւյլն.։

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Շ. Ց. Դ. ՍԷՆ Լուսի «Ակնունի» ենթակոմիտէի կողմէ եւ հովանաւորութեամբ շրջ. կոմիտէի եւ բոլոր քոյր կոմիտէներու, ինպաստ «Ակնունի» ենթակոմիտէի ցան ֆոնտին։

Վաղը շաբաթ գիշեր ժամը 8ին, 84 Ռիւ Շափ, պօն Թէաթրի մէջ

կը ներկայացուի՝ **ՄԵԾՆ ՏՐԴԱՏ**
եւ **ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ**

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Շ. Ց. Դ. Ս. Շամոնի Ակումբ-Գրադարանի կողմէ

Այս կիր. գիշեր ժամը 8էն մինչեւ առաւօտ *Վարուժան* ակումբը բանախօսութիւն, արտասանութիւններ, երգ, նուագ, մեներգ, բախտախաղեր եւ անակնկալներ, պար մինչեւ առաւօտ։

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

«ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՕՐ»Ը ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին փոն Թ'Էվէք գեղարուեստական բաժին, հայկ. եւ եւրոպ. պարեր։ ձոխ պիւֆէ

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ

Նոր Տարւոյ առթիւ, այս Երկուշաբթի գիշեր ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ, Cours Lafayette, *«Օրլոժէ»ի վերնայարկը։*

Երգ, արտասանութիւն, հայկական եւ եւրոպական պարեր, ճաշ-պանտ, կաղանդի նուէրներ եւայլն։ Կը ներկայացուի քրքջալիր զաւեշտ մը։ Տոմսերը կը ծախուին մասնաճիւղի բոլոր անդամներուն քով, իսկ հանդէսին օրը կիշէն։

ԱՐԱՔՍ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ
9 Rue Papillon, PARIS, Tél. Prov. 49—31

Հ. Ց. Դ.

Վիլէօրպանի նորակազմ Արամ խումբի ժողովը այս իրիկուն ժամը 7.30ին, 16 Rue d'Alsace, Ս. Յարութեանի բնակարանը։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմարիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռաթուռաս։ Խղճամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Մարսէյլ, Հ. Ժ.— 35 ֆր.։
Սէն փրիսթ, Ա. Ձ.— 70։
փիւժէ, Կ. Մ.— 55։
վալանս, Վ. Շ.— 35։
Գաֆիրէ, Ա. Ա.— 2 Անգլ.։
Լիոն, Ա. Ե. Կ. Խ.— 20։
Մարսէյլ, Հ. Պ.— 50։
Լի փուի, Հ. Է.— 37։
Խաչպուռն, Ա. Եղբ.— 1 անգլ.
Ռոմանս, Մ. Գ.— 140,
Մարսէյլ, Վ. Մ.— 20։
փարիզ, Ա. Շ.— 70։
Լիոն, Ե. Խ.— 50։
Շաթու, Քիւրք.— 50։
Լը քրէօզէ, Կ. Մ.— 35։
Սէն Թ'Ոպան, Ց. Շ.— 140։
Մարսէյլ, Շ. Գ.— 140։
փրակա, Ե. Գ.— 100։
Քան, Հ. Մ.— 130։
Պրինեօլ, Լ. Բ.— 35։
Քասապլանքա, Ա. Շ.— 240։
Սէն վալիէ, Գ. Գ.— 85։
Ալժանթէույլ, Ն. Փ.— 25։
Պէյֆոռ, Ղ. Հ.— 37։
Ալէս, Մ. Կ.— 70։
փարիզ, Մ. Գ.— 50։
Լա Ռոշէլ, Ա. Մ.— 35։

ՀԱՆԴԷՍ-ԵՐԵԿՈՅԹ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Ջարսանեանգի Հայր. Միութեան կողմէ Նոր Տարւոյ առթիւ վաղը գիշեր ժամը 8.30ին Գ. քաղաքապետարանի սրահին մէջ։ Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւններ, նուագ եւ զաւեշտ։

Մուտքը ազատ է

Բ. ԱԲԳԱՐԵԱՆ

Վկայեալ ֆիւանդապահի, նախկին տասնապետ ֆիւանդապահի Արեւելեան բանակին, 14 երկար տարիներու փորձառութեամբ կը խնամէ ամէն տեսակ ֆիւանդներ։ *Մասաժ, վանտուզ, փիքիւր, փանսըման* եւայլն։ Վկայեալ աղքասներուն ձրի։

Հասցէ՝ 6 Rue Grégoire du Tours. Paris (6e).

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
E. STEFIKI
Վկայեալ իրաւագէտ, քաղաքականգիտութեանց վարժարանէն։
106 Ave. Kléber, Paris (16e)
Հեռ. Passy 72.56
ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ միջոցի մէջ ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները։
Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

ԳՆԵՑԷ'Ք

ԱՐԵՒԵԼ. ՍԻՄԻԹՆԵՐ
Հացագործ LA GARDEէ
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)

Կ'ուզուի 18էն 20 տարեկան երիտասարդ մը։ Դիմել՝ Պէլվիլի Նպարավաճառ Արթինեանի, 28 Rue Lesage, Paris (20e).

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ՈՒՆԻՆՁ ֆոնոկրաֆներ եւ յայտնի արուեստագէտներու փլաքները՝ Հայերէն, ցուներէն, Թուրքերէն, Հրէերէն, Արաբերէն, Սպանիերէն, Ալժերիական, Թունուզական եւ Մարոքեան։ Միակ ներկայացուցիչը ֆրանսայի։ Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e).

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Nansen: L'Arménie et le Proche Orient 30 fr. Navarian: Anthologie des poètes Arméniens 20, Soleil d'Automne 4, Raffi: Samuel 2 vol. 25, J. Minassian: Une Sultane Française 5. Korganoff: La Participation des Armén. à la Guerre de 1914—1918, 15 fr., F. Macler, Contes, Légendes et Épopée Populaire d'Arménie 30, Larousse, Nouveau diction. illustré, édition 1929, 35 fr., Kévorkian: de l'Efficacité de l'Etemple 12.50, Noubarian: Diction. de poche France-Arménienne 30, 40, 60, Թէոդիկ՝ Ամէնուն տարեցոյցը 1929ի 50, ֆիւզուլի մեկնաբանուած Ա. հատ. Գ. դերպ. Թէրզիպաշեան 40, Օրագրութիւն ուղեւորութեան յ'Եւրոպա, Սահակ Բ. կաթողիկոսի 20, ինչ տեսակ Հնդկաստանի եւ ձավայի մէջ, Շ. երուանդ 7.50, Ն. պէշիկթաշլեան: Սիդոննա 12, կոմիտ. վրդ.ի գեղջուկ երգեր 6 տետր, հատը 15 եւ 20, Սրուանձտեանց գեղջ. երգեր 7 տետր, հատը 15։

Ամերիկայէն նոր եկած Հայերէն եւ արեւելեան երգերու փլաքներ, ցանկը ձրի կը դրկուի։ Հայ պատմական պատկերներ 1 ֆր. եւ երեւելի անձանց լուսանկարներ 50 սանտիմ։ փոսթի ծախքը գնողին կը պատկանի։ Դիմել՝ Balentz 233 Fbg. St. Martin. Paris(10e).

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՌՈՓԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վիներական պիտերու դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով ցօղացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Ռնարիւնութիւն, Ոսկրաթերթի (Rachitisme) եւայլն։
16 Rue Bleue, մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

ՆՐԲԱՁԱՇԱԿ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԱՓՐԻԶ
Խ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ԵՒ Վ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
197 Rue de Créqui, LYON

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԿՕՇԻԿԻ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ
CHAUSSURE CÉDA
Ե. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ ԵՒ Մ. ՆԱԳԱՇԵԱՆ
15 Rue Henri Murger, մէթրօ՝ BOLIVAR (երկրորդ յարկ)
Կ'ընդունինք ապսպրանքներ չափի վրայ, ամէն տեսակի կանանց, այրերու եւ երախաներու կօշիկներ, վերջին նորաձեւութեամբ եւ դիւրամատչելի գիներով։
ԱՄԵՆԱՆՈՒՐԲ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՏՈԿՈՒՆ ՃՈՇԱԿԱՒՈՐ
Կ'երաշխաւորենք կօշիկներու տոկունութիւնը

Հայ նպարավաճառներու ուշադրութեան
ԿԱՂԱՆԴ-ԱՒԹԻ ԱՌԱՒԱՏ ԽԱՂՈՂԻ ՕՐ, ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԱՄԲ
12 լիթրնոց մետուկ, լիթրը՝ 23 ֆրանք
ՀՆՏԻՐ ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ, 15 քիլոնոց թիթեղ տուփերու մէջ քիլոն՝ 9 ֆրանք։ Դիմել՝ Մ. Թաշիկեանի, 65 Rue Ste. Anne.
մէթրօ 4 Septembre Թել. Central 78-64

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ
ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԹԷՈԴԻԿԻ
"ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԾՈՑՑ"
1929Ի ՀԱՏՈՐԸ (ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆ)
550 էջ մանրատառ։ Բազմաթիւ պատկերներ։ Անտիպներ։ կուռ, գեղեցիկ։ Ամբողջ գիրքը գեղանկարուած։
Դիմել՝ «ՄԱՄԻՒ» տպարան, 208bis, Rue Lafayette, PARIS (10e)
ԳԻՆ՝ 50 ՖՐԱՆԿ

ԼԵՒՈՆ ՊԻԼԷԶԻԿՃԵԱՆ
ԴԵՐՁԱԿ ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ
Կը ծանուցանէ իր յարգելի յաճախորդներուն թէ նոր ձեւ եւ ինունդի առթիւ ստացած է անգլիական եւ ֆրանսական կերպասի ընտիր տեսակներ։
վերջին նորաձեւութիւններ.— Խնամուած եւ մաքուր կար։
57 Rue de Clignancourt, Métro: Barbès կամ Château-Rouge
Tél. Nord: 59—20 Autobus J

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
1bis Hautefeuille, մէթրօ Սէն Միշէլի մօտ, փոխանցուած է
MAISON VARTERESSIANի
Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ
ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՄԱՔՈՒՐ ԱԺԱՆ
Մէկ այցելութիւն բաւական է համոզուելու համար
Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅԿ. ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
130 Rue Etienne Dolet, ALFORTVILLE (Seine)
Կաղանդի առթիւ անմրցելի գիներով կը ծախուին Արեւելեան լաւագոյն նպարեղէններ։ Կեռարական տուփեր եւ սուճուխ, պուլկարական քաշկռվալ, եւ յունական ձերմակ պանիր, պոլսական, յունական եւ Ամասիայի պաղիտա եւայլն։ Մէկ անգամ այցելութիւնը բաւական է։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏԻԿԻՆՆԵՐ ԵՒ ՕՐԻՈՐԴՆԵՐ
Եթէ կ'ուզէք ամենաշիք գլխարկներ ունենալ ամենայարմար գիներով և կամ թրանսֆօրմասիօն ընել տալ ձեր գլխարկները, դիմեցէք Փարիզի միակ հայ գլխարկավաճառատունը
MODES **ԱՏՐԻԱՆԱ** MODES
Rue des Pyrénées 246 Tram : 2
ՄԷթրօ՝ ԿԱՄՊԷԹԱ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Ակնբ մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, բերդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ
ՆԱԽԿ. ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԹԻՖԼԻԶԻ Կ. ԹԱՂԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻԶԱՍԵՌԱՑԻՆ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
42 Rue des Acacias, PARIS (17e) մէթրօ՝ Etoile
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)
Այս անգամ իր անձնական դարմանատունը հաստատուած կը խնամէ ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՆՑ, ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ հիւանդութիւնները։
Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Halles
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8։ Կիրակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12։

ՀԱՐԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
29
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ
1928

29 DÉCEMBRE 1928

Տ. ՏԱՐԻ Թիւ 841 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱԿՆԱՐԿ ՄԸՆ ԱՀ՝ ԱԻԵԼԻ ՀԵՌՈՒԻՆ

Փորձեցէ՛ք տալ Եւրոպայի ազգային կեանքին պատկերը, ինչպէս տարուան ընթացքին։

Ի՛նչպէ՛ս ինձ ձեւով ընդհանուր ակնարկ մը նետել աւելի քան, սկսելով Պալքաններէն։

Միւամանահայ գաղութը կը շարունակէ իր բնականոն զարգացումը, բաղդատաբար ազատ՝ կարգ մը գաղութներու խժդժութիւններէն։ Դպրոցներ կան գրեթէ բոլոր գլխաւոր քաղաքներու մէջ, կը թուի թէ երիտասարդութիւնը աւելի եռանդուն է հայրենասիրական գործերու մէջ։

Պուքրէշը ունեցաւ ազգ. Մատենադարան մը, ընդունակ՝ հազարներ հոխանալու։

Պուլկարիան մը աչքի կը զարնէ այս գաղութին մէջ։ Աշխատանք՝ համրանքներ փրկելու բոլորովին կորսուած կամ կիսամահացած եւ հունգարացած բազմութիւններէն։ Պարբեր յուսատու լուրեր կը ստանանք Թրանսիլվանիոյ, Բուքովինայի, Մոլտավիոյ օտարացած հայութեան մասին։ Մեր հայրենակիցներէն մէկը վերջերս նոր պատոյտ մը կատարած է անոնց արդիւնքը կ՚իմանանք շուտով։

Պուլկարիան կը հաւատայ իր մէջ, թէ պուլկարական եւ հայկական տեսակէտէն։ Երբեմնի այդ կենսունակ շրջանը դարնուած վիճակ մը կը ներկայացնէ, իրրեւ հետեւանք տեսական եւ քաղաքական պայմաններու։ Անոնք որ 1895-96ին ապաստաններ էին Պուլկարիա, շատ բան կորսնցուցած իրենց բուն դիմագծէն։ 1922ի գաղթը Թուրքիայէն՝ 20,000 հոգի, Թարմութիւն մը հոսեցուց, որ կը տեւէ մինչեւ այսօր։

Այս ջախջախուած երկրին մէջ, չարաշուք դեր մը կը կատարէ դրսեցիի եւ տեղացիի, հպատակի եւ ոչ-հպատակի (մարդ դրսեցիի եւ տեղացիի, հպատակի եւ ոչ-հպատակի (մամանութիւն) խրամատը, զոր աւելի լայնցնելու համար ո՛ր է միջոցի առջեւ կանգ չառաւ «ազգային Առաջնորդարան» մը «Թեմական» կոչուած զարշելի ծաղրանկարը։ Արհամարհանքի խմբակ մըն է այս, բայց ուժ կ՚առնէ բուն գաղութին անտարբերութենէն։ Արդարեւ, հինները եւ ազդեցիկները, մանաւանդ, հարուստ, իրենց պատեանին մէջ կծկուած, «պանա՛ նէ, պարա՛»ով օրը իրիկուն կ՚ընեն։ Տնտեսական «քրիզն ալ՝ ուրիշ պատրուակ։

Յունահայ գաղութը, ամէնէն նորը եւ յուսալիցը՝ 80,000էն աւելի է արդէն 36,000ի, շնորհիւ 1923ին սարքուած քաղաքացիութեան մը, որ կը ձգտէր, նոյն իսկ բռնի տեղափոխութեամբ հեռացնել, նօսրացնել Թրքական սարսափներէն ազատած, հազիւ ոտքի կանգնած բազմութիւն մը։ Մինչեւ այսօր ստղծուած չէ մնացողներուն իրաւական վիճակը, եւ անցագիր մը ճարողը ոտքի փոշին կը թօթուէ։ Մանաւանդապէս փափուկ է Նոր Յունաստանի վիճակը։ Սելանիկի առաջնորդարանն ալ շատ տեսան տեղական իշխանութիւնները, թէեւ իրենց պատասխանատուները՝ դաս մը մարդիկ են, ճիշդ Պուլկարիոյ պէս։

Այս բոլորին մէջ, մխիթարական է որ երիտասարդութիւնը կը փորձէ, վառ պահելու համար ինքնապահպանութեան կայծերը։ Մանաւանդապէս գնահատելի է կրթական աշխատանքը։ Դպրոցական ցանց մը կը պահուի պանիր-հացով (ակնարկենք ուսուցիչներուն), եւ նպաստներով։ Չարեաւն եւ աւելի հաստատուն Պուլկարիան չափազանց տժգոյն է այս տեսակէտէն, եւ եթէ չենք սխալիր, Սոֆիայի դպրոցն անգամ դադար պահել։

Արդէն կը հասնինք ամէնէն բազմահայ եւ հոծ, կեդրոնացած գաղութը, Սուրբիա-Լիբանան։

Անշուշտ մեր թղթակիցները պիտի տան անոր մէկ տարուան պատկերը։ Գլխաւոր գիծերը յիշած ըլլալու համար, մանանք երեք երեւոյթներ.— 1.— Աշխատանք՝ վրանաբնակ տարագիրները տեղաւորելու եւ հողին կապելու։ 2.— Զարգացում՝ գաղթականական ճիգերու (միայն Հալէպը՝ 4500-5000 աշակերտ կը պատրաստէ)։ 3.— Արտագաղթ։ 4.— կազմալուծիչ ձեռնարկներ՝ կրօնական աղանդներու, անբուժելի ցաւագարներու կողմէ։

Արտագաղթի չարիքը յայտնուեցաւ տարուան վերջին ամիսներուն, և, մեր տեղեկութեանց համաձայն, արդէն 2000 հոգի մեկնած են, դէպի Հարաւ. Ամերիկա։ Կանգ առա՞ծ է շարունակո՞ւմը, — լուր չունինք։

Նեղտենք, աւելորդ անգամ մըն ալ, թէ մենք, մանաւանդապէս փարիզն ու Ամերիկան, յայտնապէս անճարակ ենք գտած ըմբռնելու այս գաղութին արժէքը։ Անոր վրայ նայած ենք սովորական աչքով, եւ զբաղած՝ հարեւանցի, մատի ծայրով։ Աւելի անդին, Միջագետքը, ուր կ՚ապրին վաստակաւոր վերջին մնացորդները, կէս առ կէս պակասած, գրեթէ մոռացութեան տրուեր է։ Միւս կողմէ Երեւանը, տարիներով քանի մը հազարի անցագիր խոստանալէ յետոյ, լքեց բոլորովին. իսկ Անգլիացիները որ հող պիտի յատկացնէին, իրենց կարգին հետեւեցան Հայաստանի վարիչներու օրինակին։ Զգեցին իրենց վիճակին, որպէսզի հալին թէ ֆիզիքապէս և թէ բարոյապէս։

Եգիպտոսի ադմուկները դադրեցան կառավարութեան միջամտութենէն յետոյ։ Բայց, օգտուելով դահլիճի տագնապէն և ժողովրդական հոսանքին լուրջ եւ պարկեշտ կեցուածքէն, Թորգոմ արքեպսկ.ի հովանաւորած խառնիճաղանճը խուսափեցաւ նոր ընտրութիւններէն, կանգ չառաւ որ եւ է նենգութեան առջեւ, և կը կարծէ թէ այլեւս տէրն է կացութեան...

Ամերիկայի մէջ, տարուան գլխաւոր երեւոյթն էր տունդարձ ընդլայնելու յարաճուն տրամադրութիւնը։

Շ.

ՆՈՐ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՆԻՍԻ ՄԱՀԱՓՈՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Մամնաւորապէս մըկը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները Նիսի (նոյեմբեր 11ի) մահափորձին շուրջ, ուղղուած Թուրք ընդդիմադիր վարիչներէն Նախկին օսմ. երեսփոխան եւ Իթիլաֆ կուսակցութեան Բ. նախագահ Կիւմիւլճինալը Խամայիլ Հազգը պէյի դէմ.

— Ֆրանսայի դատական իշխանութեանց կողմէ կատարուած մանրակրկիտ քննութիւնները բացարձակապէս կը հաստատեն թէ ահաբեկիչ մէհմէտ Սապրի յատկապէս էնկիւրիէն Ֆրանսա դրկուած է՝ այս ոճիրը գործելու համար։

Նոյնպէս հաստատուած է թէ մէհմէտ Սապրի զանազան Թուականներու ստացած է 2000, 4000, 10,000 ֆրանք, իսկ վերջին երկու ամիսներու ընթացքին ուրիշ մեծ գումարներ։

Սապրի իր կեանքին մէջ երբեք առեւտուրով չէ զբաղած։ Ընդհակառակն հաստատուած է թէ ժամանակ մը իբրեւ գաղտնի ոստիկան ծառայած է Պոլսոյ Ոստիկանական ցեսչութեան մէջ։

Հաստատուած է թէ մէհմէտ Սապրի երկու անցագիր առած է Պոլսէն։ Երկուքին համար ալ կանոնաւոր վիզաներ առնուած են եւրոպայի դեսպանատուներէն։ Սապրի իր ճանդիպած բոլոր երկիրներուն մէջ Թուրք հիւպատոսներու նիւթական եւ բարոյական աջակցութիւնը վայելած է։

Սապրի նախապէս Պոլսէն Ֆիլիպէ գացած է. յետոյ, չի գիտցուիր ինչո՛ւ, պէտքտեսնուած է Պոլիս կանչել զինքը։ Ֆիլիպէէն Պոլիս ճամբու ծախքը հոգացած է Ֆիլիպէի Թուրք հիւպատոսը, որ ատկէ զատ իբր գրպանի ծախք 2000 լէվայէ աւելի դրամ տուած է։ Այս կէտը պաշտօնապէս եւ փաստաթուղթերով ապացուցուած է։

Երկրորդ անգամ Սապրի Պոլսէն Մարսիլիա եկած ևւ քիչ ետք նորէն Պոլիս վերադարձած է։ Ճամբու ծախքն ու գրպանի ծախքերը հոգացուած են Մարսիլիոյ Թուրք հիւպատոսին կողմէ։ Ա՛յս կէտը եւս հաստատուած է թէ՛ վաւերաթուղթերով եւ թէ նոյն ինքն Սապրի խոստովանութիւններով։

Մահափորձի պահուն մէհմէտ Սապրի կ՚ընկերանար ուրիշ մէկը եւ նիսի Նոթր Տամի եկեղեցիին ետեւ փախուստի համար պատրաստութիւններ տեսնուած էին։ Նիսի ոստիկանութիւնը դեռ չէկրցած ձերբակալել այսընկերը եւ փնտռտուքները կը շարունակէ։ Մէհմէտ Սապրի նոյեմբեր 6ին, այսինքն մահափորձէն հինգ օր առաջ անցագիրը *վիզա* ընել տուած էր Իտալիոյ համար։

Նիսի հարցաքննիչ դատաւորը մահափորձի մասին իր քննութիւնները կը շարունակէ եւ դատավարութեան համար պատրաստութիւն կը տեսնէ։ Դատավարութեան օրը դեռ չէ նշանակուած։

Կիւմիւլճինալը Խամայիլ Հազգը պէյի պաշտպանութիւնը առանց փոխարինութեան ստանձնած է Նիսի յայտնի փաստաբաններէն մէկը։ Ասոնք կ՚ըսեն, որ մինչեւ Մարիթիմի նոյն ժամանակ Այփ Մարիթիմի նահանգային ժողովի նախագահն է։

ՍՈՒԼԹԱՆ Համիտի 19 ժառանգորդները Թուրք պետական խորհուրդին առջեւ դատ բացին՝ պահանջելով Մուսուլի քարիւղի դաշտերը՝ որոնք ներկայիս կը շահագործուին *Թըրքիշ Փէթրոլիում* ընկերութեան կողմէ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՊԻՏԻ ՍՊԱՆՆԷԻՆ Մ. ՔԷՄԱԼԸ

Պոլիսէն նոր հեռագիր մը կ՚ըսէ թէ Մուսթաֆա Քէմալը սպաննելու պաշտօն տրուած էր Քաւրիէ հանըմի, որ էնկիւրիի երթալով խնդրած էր ունկնդրութեան ընդունուիլ Մուսթաֆա Քէմալի կողմէ։ Տեսակցութեան նպատակին մասին կարգ մը խուսափողական պատասխաններ տուած ըլլալով, Քաւրիէ հանըմ ձերբակալուեցաւ դեկտեմբեր 23ին, իր քրոջ՝ Ֆաթիմա հանըմին հետ։

Քաւրիէ հանըմի վրայէն գտնուեցաւ ատրճանակ մը եւ նամակ մը, որուն մէջ կ՚ըսուէր թէ մահափորձը անպայման պէտք է յաջողցնէ։

∴ «Ժուռնալ»ի քաղաքական բաժնի խմբագիր Սէն-Պրիս կը գանգատի որ Թուրք մամուլը մահափորձի այս խնդրին առթիւ սկսած է պայքար մղել Ֆրանսայի դէմ։ Յիշելէ յետոյ այն զրոյցը թէ դաւադրութիւնը կազմակերպուած է Սուրիոյ նախկին վարչապետ Տամատ Նամիի կողմէ եւ թէ Ապտիւլ Համիտի տղաքը իշխաններ Սելիմ եւ Ապտիւլ Քէրիմ մեղսակից են, կ՚ըսէ գրէ.—

«Անկարելի է յարաբերութիւն մը չտեսնել այս ամբաստանութեանց եւ Թուրքերուն կողմէ Ֆրանսայի դէմ ժղուած պայքարին միջեւ։ Արդէն առիթ ունեցանք ժամանակին էնկիւրիի կառավարութեան չարամտութիւնը սուրիական սահմանագլուխի խնդրին մէջ։ Դաւադրութեան պատմութիւնը նոյն ոգիէն կը բխի։ Կարելի չէ երկարաձգել այս կացութիւնը՝ առանց ցաւալի անակնկալներու ենթարկուելու։ Լաւ բան է համբերել եւ զգուշանալ զրդռելէ հանրային կարծիքը. բայց երկարատեւ լռութիւնը ի վերջոյ անկարողութեան խոստովանութեան մը ձեւը կ՚առնէ։ Ֆրանսա բարեկամութեան բաւական ապացոյցներ տուաւ Թուրքիոյ հանդէպ և իրաւունք ունի փոխարէնը ստանալու»։

Նախարարական տագնապ ?

Երեսփոխաններու եւ ծերակուտականներու տարեթոշակը 60,000 ֆրանքի բարձրացնելու խնդրին առթիւ տարակարծութիւն առաջ եկած ըլլալով ելմտական նախարար Շէրոնի, վարչապետ Փուանքարէի եւ խորհրդարանին միջեւ, կարգ մը շրջանակներու մէջ երկմտութիւն կը յայտնուէր նախարարական տագնապի մը մասին։

Թուրքիոյ ափղան սպաներն կը կախաղանի

«Թայմզ»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Թուրք բանակին կցուած ափղան սպաները հեռագրով Ափղանիստան կանչուեցան։

Բեազիմ փաշայի Թուրք զինուորական պատուիրակութիւնը, որ ճամբայ ելած էր դէպի Ափղանիստան եւ ափղան բանակը մարզելու պաշտօն ունէր, հրաման ստացած է Պոմպէյ մնալու։

Կացութիւնը Ափղանիստանի մէջ

«Թայմզ»ի Թղթակիցը կը հեռագրէ թէ առատ ձիւն կը տեղայ Ափղանիստանի եւ մանաւանդապէս Քապուլի մէջ, ուր արդէն երկու ոտք բարձրութեան հասած է։ Այս կացութիւնը կը նպաստէ խաղաղութեան։ Արդէն գալի բարւոքում կը տեսնուի, մանաւանդ Քապուլի շրջակաները։ Արքայական զինուորները յաջողեցան 15 քիլոմեթր դէպի հիւսիս-արեւմուտք մղել ապստամբները։ Օտար կիներու եւ երախաներու տեղափոխումը անարգել շարունակուեցաւ, մինչեւ որ ձիւնը անկարելի դարձուց օդանաւերու երթեւեկը։

∴ *Կ՚ըսուի թէ ապստամբ ցեղերէն մէկը վերջերս հեռագիր մը ուղղած է Ամանուլլահ Թագաւորին, պահանջելով։ 1.— Ոչ մէկ օտար դեսպանութիւն Քոյլատրել Ափղանիստանի մէջ։ 2.— Ափղան ուսանողներ չղրկել արտասահման։ 3.— Ետ կանչել այն 15 ափղան աղջիկները որոնք Թուրքիա ղրկուած են, իրենց ուսումը լրացնելու համար։*

∴ *Մայր Թագուհին Քանտահարէն ճէլալապատ գնաց, դիմադրութիւն յորդորելու համար ժողովուրդին և զօրքին։ Կ՚ըսուի թէ Ամանուլլահ կը խորհի Քանտահար փոխադրել իր արքունիքը, եւ ընդհ. յարձակողականի մը ձեռնարկել յառաջիկայ գարնան։*

∴ *Քապուլի մէջ կը նեղուին ելեկտրական լոյսի եւ ջուրի պակասէն։ Զանազան հրոսախմբեր յաջողած են փոխել ընթացքը այն հեղեղատին որ ուժ կը հայթայթէր ելեկտրական գործարանին եւ զինարանին։ Բրիտանական դեսպանատունը կրնայ անթելով ուղղակի հաղորդակցիլ Չնդկաստանի հետ։ Միեւնոյն եղանակով, բրիտանական իշխանութիւնները ուղղակի կապ կը պահեն ափղան կառավարութեան հետ։*

Լրագրական խաչտառակութիւնը

ՆՈՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻԻՆ

Տեղական թերթերը կը շարունակեն սիւնակներով մանրամասնութիւններ հրատարակել «կաղէթ տիւ Ֆրանի գայթակղութեան մասին, որուն ծալքերը ամբողջովին բացուած չեն տակաւին։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՀԵՏԷՒՈՂՈՒԹԵԱՄԲ...

«ՆՈՐԸՆԹԱՑ» ՆՈՐ-ՀԱՐՈՒՍՏՔ՝ ԿԱՄ ՄԵԾԱՊԱՏԻԻ ՀԱՄԲԻԿ ԱՂԱ

Անունը համբիկ է, կրնաք զայն անուանել՝ մելքոն, կամ գասպար։ Կնոջը անունը Թող ըլլայ Նարդիկ, վարդանոյշ, վիքթորիա...

Չկարծէք որ նոր-հարուստներուն դէմ ակռայ կը կրճտեմ։

Դրամը Թաւալագոյր ձեռքէ ձեռք կ՚անցնի։ Եթէ հարուստները չադքատանային ու աղքատները չհարստանային, հարստութիւնը պիտի լճանար, նեխած ջրակոյտի մը պէս գարշահոտութիւն պիտի սփռէր իր շուրջը։

Ինչո՞ւ չհարստանալ։ Բայց համբիկ կ՚ուզէր ոչ թէ գուգընթացաբար տարուիլ, այլ նրբանալ աւելի արագ քան թէ իր քսակը կ՚ուռեցնար։

— Նարդի՛կ (կամ վարդանոյշ, կամ վիքթորիա), ըսաւ համբիկ երեկոյին տուն գալով, ասկէ վերջ հացին շերտերը շատ բարակ պէտք է ըլլան, Ասլանկէօզեանին տունը տեսայ, գարեջուրն ալ պէտք է բարձրէն լեցնել, որպէսզի լաւ փրփրի, առանց փրփուրի գարեջուրը չարգի չանցնիր եղեր, գուրգէնը ըսաւ։

Ամէն երեկոյ նորութիւն մը կը սորվէր համբիկ ու իր կնոջը կը տեղեկացներ։ Այս տեսակ ամենօրեայ նրբութեամբ, ալ երեւակայեցէք թէ՝ 365 օր վերջ օրքան յառաջացած կ՚ըլլայ մարդ։

— *Սէռվիչէթը* գաւաթին մէջը դիր։

— *Սէռվիչէթը* պնակին վրայ եւանկիւն կանգնեցուր։

— *Սէռվիչէթը* վզին աջ կողմը պէտք է անցընել։

— Աղջկանս դաշնակ սորվեցնեմ, խաչիկը ըսաւ, գարեգինն ալ աւելցուց որ ժանչուս ալ ֆութպոլ կրնամ սորվեցնել... Մանչը երկու տարեկան է։

— Եթէ հիւրեր գան, լաւ ազդեցութիւն կ՚ընենք եղեր։

Համբիկ ազգային գործերով ալ սկսած է զբաղիլ։ Համբիկ շրջաբերականներ, յայտագրեր, Թատրոնի տոմսեր ալ կը ստանայ։ Համբիկ սկսած է *շափօ մըլօն* գործածել, շոգեկառքին մէջ երկրորդով ճամբորդել։ Գլուխը կը տատանի, իբր Թէ իր ուղեղին ծանրութիւնը ապացուցանել ուզէր։ Բայց երբ հով ըլլայ, Թեթեւ գլուխներն են որ կը տատանին։

Համբիկ բարձրէն կը դիտէ ապագան. լաւ ապաստան մը գտած, իրեն մօտեցողներէն կը խնդրէ հեռաւորութիւնները պահել։

Համբիկ նոր բան մը սորվեցաւ։ Ցեսեր է որ ալթընտիշեաններուն սալօնը, եւռոտանիի մը վրայ, լուսանկարներու եւ *քառթ բօսթալ*ներու ալպոմներ կան։ Պէտք եղած տեղեկութիւնները առնելէ վերջ, Համբիկ ալ հիմա երկու շաբաթը անգամ մը կը լուսանկարուի, ալպոմը լեցնելու համար։

Համբիկ կը սկսի փայլիլ, ու մօտ է այն օրը ուր իր տունը, երեկոյթ-ընդունելութիւն մը պիտի սարքէ, իր աղջկան դաշնակ ածել տալու համար։ Ցայտագրին մէջ պիտի ըլլան.

— Il pleut, il pleut, bergère, եւ I want to be happy, գօրս շտապով կը սերտէ փոքրիկ օրիորդը։

Համբիկ՝ ընտանեօք, իսկայական կը նրբանայ, ու

«Կը բաղձայ երջանիկ ըլլալ»,

Յ. Պարոնեան
Վ. Ա. Ը. ԵՒ. ԲԷՈՎՏՑԻ

ԻՆՔՆԱՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Լուսաբանելով մեր առօրեայ կեանքի օբեկտիւ դժուարութիւնները, գոյց տալով մեր ամենօրեայ մաւուլի էջերում մեր սեփական ձեռքով ժառանգուած խորհրդային կազմակերպութիւնների այս կամ այն թերութիւնն ու բացասական երեւոյթը, Դաշնակցութիւնն օգտագործում է այդ ինքնաքննադատութիւնը՝ մի կողմից արդարացնելու համար իր գոյութիւնը եւ միւս կողմից հաւատացնելու մասսաներին, որ այդ թերութիւնները բղխում են բոլշեւիզմի էութիւնից, խորհրդային պետականութեան սիստեմից»։

Շարունակութեան մէջ.—

«Դաշնակցութեան պէտք է յայտնել, որ մեր ինքնաքննադատութիւնը խորհրդային հասարակարգի կառուցման համար տեւական պրոցեսէ»(խորհրդային Հայաստան, թիւ 282, դեկտեմբեր)։

Այսպէս ուրեմն, խորհրդային բոլոր սայթաքումները հետեւանք են ոչ թէ վարչաձեւի եւ սխալ քաղաքականութեան, այլ առարկայական պայմաններու. իսկ ինքնաքննադատութիւնն ալ կը կատարուի ոչ թէ իբրեւ հրաման, այլ կը բխի «պրոլետարական դեմոկրատիայից»։ Դաշնակցութիւնը դիտմամբ կ'ուռեցնէ եւ կ'օգտագործէ եղած թերութիւնները, քանի որ իր նշանաբանն է՝ «որքան վատ Հայաստանում, այնքան լաւ Դաշնակցութեան համար»։

Մեր մամուլը շեշտած է եւ կը շարունակէ պնդել, որ, թէ «խորհրդային դեմոկրատիա»ն եւ թէ անոր ինքնաքննադատութիւնը զաւեշտ են եւ խարդախութիւն։

Այնտեղ ուր կը տիրապետէ յոռետես միապետական վարչաձեւ, ուր ժողովուրդը կը պահուի մշտական ահաբեկման տակ, ուր գոյութիւն չունին ազատ խօսքն ու մամուլը եւ ուր, նոյնիսկ ապատ մտածելը վտանգաւոր է, աւելորդ է խօսիլ ժողովրդավարութեան մասին։

Գալով ինքնաքննադատութեան, առանց վարանելու կը յայտարարենք թէ այդ ոչ թէ քննադատութիւն է, այլ լրտեսութեան նման բան մը։ Օրը օրին հետեւելով խորհրդային մամուլի ինքնաքննադատական բաժնին, դեռ չեմ հանդիպած քննադատութեան մը, որ փորձէր լուսաբանել տեղի ունեցող սխալներու բուն պատճառը, իսկական արմատները։ Բոլորն ալ անխտիր միայն կը մատնանշեն երեւոյթը, պատկան մարմիններու, եւ առաջին հերթին՝ Շեկայի ուշադրութեանը յանձնելով։

Մենք բնաւ չենք բաժներ կարծր կոմիտէի վերջին լիագումար նիստին մէջ, քաղաքական բիւրոյի անդամ Ցոմսկիի այն միտքը, թէ՝ «Խորհրդային երկրում բոլորն էլ գող են եւ ամենուրեք զեղծում է կատարւում»։ Մենք գիտենք, որ թէ կուսակցութեան շարքերուն եւ թէ պաշտօնէութեան մէջ պակաս չեն ազնիւ եւ անձնուէր մարդիկ։ Իսկ եթէ ամենուրեք «զեղծումներ» կը կատարուին եւ սխալներ կը գործուին, անպայման յանցաւոր է վարչաձեւը։

Ընդունած Հարկ է մերկացնել Անիի, Ալաւերդիի ու Ղափանի հանքերու եւ Լենինականի ճարտարութիւնները։ Բայց ատոր հետ մէկտեղ պէտք է որոնել նոյն երեւոյթներուն արմատները, պէտք է վերցնել բուն պատճառները եւ պատժել իսկական յանցաւորները։ Իսկ Լենինականի գերթարտադրութեան մասին կուսակցական պատճառ համարել ինչ որ ճարտարապետի, Անիի խեղճ ու կրակ մասնագէտի կամ Ալաւերդիի բացերը փաստաբանել «Շախտիի հակայեղափոխական տարրերի» գոյութեամբ, աւելի քան ծիծաղելի է։ Ցետին միամիտ անգամ կը նկատէ ինքնաքննադատութեան նշանաբանի խարդախութիւնը։

Եթէ, խորհրդային մամուլին իսկ խոստովանութեամբ, Լենինականի մէջ կատարուեր է ամենագարհուրելի ոճրագործութիւնը, կը հարցնենք.— Ինչո՞ւ պատասխանատուութեան չենթարկուեցաւ քաղաքի վերաշինման կոմիտէն (Ա. Մուսեան, Ա. Երզնկեան եւ Սաքօ Համբարձումեան)։ Մեզ համար պարզ է.— որպէսզի հրապարակաւ ստիպուած չըլլան խոստովանիլ խորհրդային «սիստէմի» անանկութիւնը։

Միթէ նոյնպէս «սիստէմ» չէ՞ երբ կեդրոնի քննիչները երթալով Սոչի եւ ծանօթանալով տեղական իշխանութեան վայրագ այլանդակութիւններուն, ոչ մէկ միջոցի կը դիմեն խափանելու կատարուած վայրագութիւնները, պատճառաբանելով՝ «Թէ ժողովրդի աչքին խորհրդային իշխանութիւնը կը վարկաբեկուի»։

«Սիստէմ» է նաեւ այն, երբ որեւէ կուսակցական, այլեւս անհանդուրժելի դառնալով իր ստոր ու յոռի արարքներով, փոխանակ պատժուելու, կը փոխադրուի ուրիշ տեղ մը, աւելի բարձր ու պատասխանատու պաշտօնով։

Բազմաթիւ նման օրինակներ բերել յետոյ է միայն, որ մենք «Դրօշակ»ի մէջ յայտնեցինք թէ՝ բոլշեւիկներու սխալ եւ լացացական արարքները հետեւանք են իրենց վարչաձեւին։ Իսկ գլխաւոր պատճառը համարեր ենք այն, ինչ որ կոմկուսի 15րդ համագումարին մէջ յայտարարեց Եանսօնը,— «կոմունիստները իրաւունքների հետ պէտք է ստանձնեն նաեւ պատասխանատուութիւնը»։

Եւ քանի դեռ երկրի մէջ միահեծան կ'իշխէ կոմ. կուսակցութիւնը, որու անդամները անսահման իրաւունքներ ունենալով միանգամայն զուրկ են պատասխանատուութեան զգացումէ եւ գիտակցութենէ, որեւէ ինքնաքննադատութիւն, այն ալ կեդրոնէն հրահանգուած, կը դառնայ ինքնախաբէութիւն։ Միայն ազատ, առողջ ու համարձակ քննադատութեամբ է, որ կարելի է դրական արդիւնքներու հասնիլ։

Իսկ խորհրդային հրապարակագիրներուն կը մնայ միայն մէկ ելք,— կամ մեր տեսակէտի ճշմարտութիւնն ընդունիլ, կամ Ցոմսկիի...

Ինչ կը վերաբերի դաշնակցական մամուլին, ան ոչ թէ կ'օգտագործէ ձեր իսկ «ձեռքով գրած փաստերը՝ արդարացնելու իր գոյութիւնը», այլ միայն աւելորդ անգամ մըն ալ կը հաստատէ այն, ինչ որ ինք կ'ապագուցանէ եւ կը պնդէ ութ տարիէ ի վեր։

Դաշնակցական մամուլը ոչ թէ ուրախանալով կ'արձանագրէ կործանարար երեւոյթները, այլ ցաւով ու զայրոյթով, որովհետեւ Դաշնակցութիւնը երբ եւ է չէ ուզեցեր եւ չի կրնար ուզել «որքան վատ, այնքան լաւ» տեսակէտը։ Ապացոյցն այն որ Դաշնակցութիւնը, ամէն զոհողութիւն յանձն առնելով, կը պայքարի խորհրդային «վատ» ընթացքին դէմ։

ԸՀՈՑ-ԱՐՇՐՈՒՆԻ

ԻՍԼԱՄՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՄԵՌՆԻ՞ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Ռեյմոն Լաքոսթ Էքօ տը Փարիի մէջ շարունակելով իր պրպտումները Թուրքիոյ մասին, երկու յօդուած կը գրէ՝ «*Իսլամութիւնը ինքնասպան կ'ըլլայ*» խորագրով։ Կը քաղենք առաջին մասը (25 դեկտ.)։

Պոլիս հասնելուս առաջին օրը փութպոլի ձգել անհնթեթ Բերան եւ Ոսկեղջիւրի մեծ կամուրջը կտրելով անցայ Սթանպուլ, ծերունի Թուրքի մը եւ բարեկամներու հետ։ Իրիկուան դէմ հասայ Սուլթան Ֆաթիհի մզկիթը։ Կը սպասէի որ մզկիթը լեցուն ըլլայ հաւատացեալներով։ Սակայն պարապ էր, բացի քանի մը ծերուներէ, որոնք կ'երկրպագէին փսիաթներու վրայ։

Քանիցս կրկնեցի այս փորձը եւ հետզհետէ այցելեցի պայազիտի, Սուլթան Ահմէտի, Շահզատէի մզկիթները, Կիւլ-Ճամին, Լալէլի-Ճամին, Քիւչիւք Այա-Սոֆիան, բոլորին մէջ ալ ամէն անգամ հազիւ 20-30 ծերուններ գտայ։

Թուրքերը կը կօրսնցնե՞ն իրենց հաւատքը։ Պէտք չէ աճապարել ատիկա պնդելու համար։ Ինծի հաւաստեցին թէ երկար ատենէ ի վեր հաւատացեալները այլեւս չեն յաճախեր մզկիթները։ Ութսուն տարի առաջ կոպինօ կը գրէր թէ — պարսկաստանի մէջ — քան Հոգիի վրայ մէկ հոգի միայն կը հաւատայ։ Սա՛ ստոյգ է միայն որ իսլամական կրօնքը կօրսնցուցած է պաշտօնական հովանաւորութիւնը։ Մուսթաֆա Քէմալ եւ իր բարեկամներէն շատեր, ինչպէս Խեթիհատականները, մասոնական են եւ բուռն կերպով հակակրօնական։

Ամէն դասակարգէ բազմաթիւ մարդեր Հարցաքննեցի։ Կաղիի մատնուելուն ամէնէն մօտիկ մարդոց հետ տեսակցեցայ, ինչպէս Իուշէնի Էշրէֆ՝ Ազիոն քարահիսարի երեսփոխան եւ բանաստեղծ, Ֆալիհ Րըֆքը պէյ՝ «Հաքիմիյէթը Միլլիյէ»ի փայլուն տնօրէնը, Սաֆվէթ պէյ՝ խալք կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղարը, Էմիր Սէրվէթ՝ պոլսոյ երեսփոխան, Շիւքրի քայա պէյ՝ ներքին նախարար, տոքթ. Թեվֆիք Րիւշտի պէյ՝ արտաքին նախարար։ Բոլորն ալ վճռական եղան իրենց արտայայտութեանց մէջ։

Ինծի ըսին որ երբ վեց տարի առաջ Թուրքիա իր Ցեղափոխութիւնն ըրաւ ու խալիֆան վռնտեց, չուշացաւ իր ընտրութիւնն ընելէ։ Մինչեւ այդ ատեն, Թանզիմաթի շրջանէն ի վեր (1830ի ատեններէն) բոլոր բարենորոգումները ծրագրուած էին միայն։ Այսուհետեւ դէպի ասիականութի՞ւն պիտի երթար, պիտի շարունակէ՞ր օգտագործել իսլամութիւնը իբրեւ պրոպագանդիմիջոց Ասիոյպզերուն եւ ժողովուրդներուն մօտ (ինչպէս երազն էր Էնվէրի), կամ դէպի Արեւմո՞ւտք պիտի դառնար եւ եւրոպական արդիականացումը իւրացնել պիտի ջանար։

Կաղին այս վերջինին որոշումն տուաւ։ Կաղին տեսաւ որ իսլամական վարդապետութիւնը չի յարմարիր Արեւմտեան բարենորոգումներուն։ Ուստի, առանց զայն վտարելու, ամէն միջոց ձեռք առաւ՝ պակսեցնելու համար անոր ազդեցութիւնը, զայն ընտելացնելու, գոնէ անոր ասիական թոյնը անհետացնելոր համար։ կարելի եղածին չափ հեռացնելով զայն իւլէժաներու ազդեցութենէն։

Եթէ իսլամութիւնը միայն կրօնք մը ըլլար, բարենորոգիչները թերեւս աւելի ներողամտութիւն գոյց տային եւ չզայրանային։ Սակայն անիկա միեւնոյն ատեն ու մանաւանդ օրէնք մըն է, քաղաքային, ինչպէս նաեւ բարոյական կազմակերպութիւն մը։ Նիւթապէս անկարելի էր կրօնական տարրը զատել իրաւաբանական, ընկերային եւ քաղաքական տարրէն։ Կազին չէր կարծեր որ իսլամութիւնը կրնայ իւրացնել այն մեթոտները, զորս կ'ուզէր փոխ առնել Եւրոպայէն։ Ընդհակառակն, ատոր մէջ տեսաւ արգելք մը իր բոլոր ձիգերուն, վտանգաւոր ոգեկոչումը անցեալի մը, որուն բոլոր յիշատակները պէտք էր ջնջել։ Իսլամական յղացումը կեանքի, ճակատագրապաշտու կրաւորական, կարելի չէր համաձայնեցնել արեւմտեան ըմբռնումներուն հետ՝ հիմնուած ձիգի վրայ։ Ինչպէ՞ս կարելի էր ընդունիլ յարմարացում մը։ Արեւելքի մէջ կեանքը բեռ մըն է զոր պէտք է տանիլ, մահուան գաղափարը կը յաճախէ բոլոր մտքերը, առանց սակայն ընկճելու զանոնք։ Ի՞նչ շինարար կորով կրնար ունենալ այսպիսի անշարժական վարդապետութիւն մը։ Եւ յետոյ, Իսլամութիւնը՝ ծնած անիշխանական աւանդութիւններ ունեցող սեմական վաչկատուն ժողովուրդներէ, կ'ընդունի նման վարչաձեւ մը, կամ անոր լրացուցիչը՝ բացարձակապետութիւն։ Վերջապէս մեր օրերուն իսլամութիւնը ի՞նչ ծառայութիւններ կրնար մատուցանել Թուրքիոյ։ Եթէ ժամանակ մը իր զինուորական մեծութիւնը կազմող գործիքն եղած է, այսուհետեւ այդ ալ վերջացած է։ «Ուրդի ժամանակներու մէջ, արեւելեան մշակոյթը ո՞ր վտանգներուն դէմ պաշտպանած է մեզ», կը Հարցներ անցած օր Սղերդի երեսփոխան Մահմուտ։ «Իրը գործնական մարդեր կը նախընտրենք բենք արեւմտեան մշակոյթը, առանց որուն ո՛չ Ռկզլուրջ բան կրնանք արտադրել»։

* * *

Կրօնական տեսակէտէ, խալիֆայութեան աստուածապետական վարչաձեւին ջնջումը երբեք էական գժուարութիւն մը չէ կազմած իսլամութեան Համար։ Բողոքականութեան պէս, իսլամութիւնն ալ երբեք պէտք չունի կրօնական գերագոյն պետի մը։ Խալիֆան պապ մը չէր։ Մնաց որ Սուլթան-Խալիֆաները երբեք իրական դերիշխանութիւն չեն ունեցած Ընտանեկան կամ Հնդկաստանի վրայ։ Հիմա խնդիր ալ չկայ կազմելու իսլամական խմբակ մը՝ զայն հակադրելու Համար քրիստոնեայ խմբակի մը, գոնէ այն ձեւով, ինչպէս երբեմն խալիֆան ծառացաւ պապութեան եւ կայսրութեան դէմ։

Խալիֆայութիւնն ու Շէյխիւլ Իսլամութիւնը ջնջուելէ յետոյ ի՞նչ պատահեցաւ քաղաքական մրցակցութիւններէ կը վախցուէր՝ ժառանգութեանը համար խալիֆայութեան, որ 500 տարի պահուած էր Օսմանեան Ցան մէջ։ Գահընկէցի 1926ի Համիսլամական Համաժողովը, — որուն չժասնակցեցաւ Թուրքիա — միաձայնութեամբ որոշեց որ առ այժմ կարելի չէ վերահաստատել խալիֆայութիւնը։ Դիտել տրուեցաւ թէ խալիֆան պէտք է ունենայ կարգ մը էական յատկանիշներ, պէտք է բաւական գօրաւոր ըլլայ՝ կրօնքը յարգել տալու Համար բոլոր իսլամներուն։

Անկա կարելի էր առեղծ, երբ մոգած էին նոյն վեհապետին եւ նոյն կառավարութեան իշխանութեան տակ, Այսօր իսլամական աշխարհը բաղկացած է մեծ թիւով իր ըմբ անկախ երկիրներէ, որոնք տարբեր օրէնքներու կը հպատակին։ Ամէն երկիր նախանձախնդիր է իր անկախութեան եւ չուզեր տիրապետուիլ ուրիշի մը կողմէ։ Վերջապէս, իսլամական երկիրները բոլորն ալ քաղաքական անկախութիւն չունին։ Խալիֆա մը անհրաժեշտ հեղինակութիւնը չպիտի ունենար այլեւս։ Ուստի որոշուեցաւ, որ առժամապար խալիֆային կրօնական անձնական հեղինակութիւնը պիտի գործադրուի համաժողովներու կողմէ, որոնք յաճախ պիտի գումարուին իսլամական ամէն երկրի մէջ, շարունակական յարաբերութեան մէջ մնալու համար գահիրէի կոմիտէինհետ իսկ ապագային պիտի կատարուին տարեկան համիսլամական համաժողովներ։

Ճիշտ է թէ առ այժմ խալիֆայութեան ջնջուժը նուիրագործած է իսլամական ճակատի միութեան խղումը, որ տեղի ունեցաւ պատերազմի ընթացքին։ Արդարեւ մեծ պատերազմը փաստեց թէ պոլսոյ սուլթանը անկարող է ճիհատ պահանջել բոլոր երկիրներու իսլամներէն։

ԴԻՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՄՏԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՄՂՁԱՒԱՆՋԸ

Ինչպէս մարդոց ֆիզիքական, նոյնքան եւ հոգեկան ու ժառանգական առողջութեան հարցը աւելի քան երբեք օրակարգի վրայ է։ Միջազգային մամուլին մէջ կը հնչէ ահազանգը թէ կեանքը, քաղաքակիրթ մարդու կեանքը ինկած է սխալ հունի մը մէջ, որու չարաղուշակ հետեւանքները ակնկարեւ են։ Դիտեցէք ինչ որ կ'անցնի եւ կը դառնայ ձեր շուրջը եւ պիտի հաստատուիք։

«Ժուռնալ»ի մէջ Ֆրանսացի յայտնի յիժարաբոյժ տոքթ. Թուլուզ սկսած է յօդուածներու շարք մը, ուր ան իր ցուցաժամը կը դնէ մեր ժամանակի ամէնէն խոովիչ մէկ վէրքին՝ յիմարութեան վրայ՝ իր բոլոր յայտնի եւ անյայտ ձեւերով երեւոյթներով։

Խելագարութիւնը— ա՛յն հիւանդութիւնը զոր առողջութիւնը ունինք փնտռելու Փրկչեան հիւանդանոցի արգելափակ նկուղներուն մէջ, նիզերու ետին, տմարդի պահապաններուն խաբազանին տակ— ծայրայեղօրէն շեշտուած առոիճանն է մըտալին անհաւասարակշռութեան, որուն զոհերը ուղինք մեր շուրջ, թոքախտաւորներու նման բազմաթիւ, եւ որուն սաղմերը թերեւս ամէն մարդ կը կրէ իր մէջ։

Համաձայն ֆրանսական վիճակագրութեան, միջին հաշուով ժամը անդամ մը մտալին հիւանդ մը ափ կ'առնէ պաշտօնական հիւանդանոցին դուռը։ Բայց վիճակագրութիւնը լուռ է անոնց մասին որ քարշ կուտան խեղճուկրակ գոյութիւն մը, որոնց մտային հաւասարակշռութիւնը կ'երերայ, կը տատանի ամէն օր, մինչեւ որ դէպքերու դրոհին առջեւ խարխլին այդ կիսակործան ճակատները։ «Յիմարութիւնը կը հարուածէ ամէն տեղ եւ ամէն ժամ», կ'եզրակացնէ տոքթոր Թուլուզ։

Տոքթ. Թուլուզ յաճախ առիթը ունեցած է հակելու մարդկային այդ անելին վրայ, ուր կը մխրճին անդքան զեղեցիկ կեանքեր։ Այդ անելին ճամբան կ'անցնի շատ անդամ ոճիրի, ցոփութեան, գողութեան, անձնասպանութեան խութերէն։ Այդ եղերական տեսարանին առջեւ բը-ժիշկը— որ մարդ մըն է վերջապէս— կը զգայ իր միջոցներու անկարողութիւնը, բայց եւ այնպէս կը յուսայ եւ կը յուսադրէ։

Առողիչ պահեր կ'ունենայ յիմարութեան եւ նոյն կառավարութեան իշխանութեան տակ, Այսօր իսլամական աշխարհը բաղկացած է մեծ թիւով իր ըմբ անկախ երկիրներէ, որոնք տարբեր օրէնքներու կը հպատակին։ Ամէն երկիր նախանձախնդիր է իր անկախութեան եւ չուզեր տիրապետուիլ ուրիշի մը կողմէ։ Վերջապէս, իսլամական երկիրները բոլորն ալ քաղաքական անկախութիւն չունին։ Խալիֆա մը անհրաժեշտ հեղինակութիւնը չպիտի ունենար այլեւս։ Ուստի որոշուեցաւ, որ առժամապար խալիֆային կրօնական անձնական հեղինակութիւնը պիտի գործադրուի համաժողովներու կողմէ, որոնք յաճախ պիտի գումարուին իսլամական ամէն երկրի մէջ, շարունակական յարաբերութեան մէջ մնալու համար գահիրէի կոմիտէինհետ իսկ ապագային պիտի կատարուին տարեկան համիսլամական համաժողովներ։

Ճիշտ է թէ առ այժմ խալիֆայութեան ջնջուժը նուիրագործած է իսլամական ճակատի միութեան խղումը, որ տեղի ունեցաւ պատերազմի ընթացքին։ Արդարեւ մեծ պատերազմը փաստեց թէ պոլսոյ սուլթանը անկարող է ճիհատ պահանջել բոլոր երկիրներու իսլամներէն։

մարթաբոյժը, երբ մուտքին հետուէն կ'իջանայ օդուճիչ մը, առանց գիտնալու ուրկէ կուգայ ան։ Տոքթ. Լուզ իրիկուն մը նամակ մը ցած է անձնասպանութեան լառ եւ բուռն տուայտանքներ անձնատուր մտադրել մը։ տաղնապին մէջ մոռցած էր ատրագրութիւնը։

Ես չեմ կրնար այս պահ չյիշել դժբախտ պատկերը կարգ մը զոհերու, որոնց տակը իմ մէջս կ'արիւնի կաւին։

Սանասարեանի լաւագոյն խոստումնալից ընկերներէն մէ տարիներով բաժնի հետաքրքրութիւններ եւ անյագ ախորժակ ունէր հասկնալու, խորանալու բոցաշունչ սեղաններու վրայ մտածումը կը թաթախէր քսփիրէն մինչեւ ներջէն։ կը իր հազուագիւտ մտքին բէն— որովհետեւ չհասկցուժըն էր ինք եւ այդպէս ալ —կը հիանայի իր պրչին քին։ կեանքը դժեզ բաժնեց հետուէն կը հետեւէի իր քայրուն, մինչեւ Փարիզ, ուր իրաբանական համալսարանը կարտէր... Պատերազմը իրարից խառնեց աշխարհն ու մարդոց հոգիները. մնդկ եւ պաշտպան, չափէն աւելի ծանր կրեցին լախտի հարուածը. փշրուողներուն մէջ ինաց ընկերը որ այսօր ֆրանսական գաւառիկ ապաստանարանի անկիւնը կը խաղայ իր շրջուն մտքին չախչախ բնկերուն հետ...։ Բացատրել այդ ուղղոր անկումը, պատմել կեանքը, նիւթ մըն է հոգեբանական հարուստ վերլուծումներու։

Ես չափազանց մօտէն գիտեմ եւ նաեւ Պոլիս, Եչմի-Ծուխի Փրկչեան արանց յիմարանոցի կատարեալ ապուշները, պաւորները եւ լուսնոտները կողմ ձգելով, իսկական դարներուն մէջ կային ուժեղներ, վկայուած երկրաչափ համալսարանական, եւ զուտ իմացական խմոր կրողներ քի կը զարնէր սակայն պարզ կազմուածքով երիտասարդ զաւակը յայտնի հայ ազգային մը, որ իր յոռեգոյն բոզչերուն ջութակի վրայ կ'աշխատէր կարկտել ձուէնները իր երգերուն։

Հապա՝ կէս-խենդերը, անժանին վրայ տատամսողները, բանականին եւ անտրամաբանականին միջև տատանուող Մխլուի յաղթանակի օրերուն կ'ուեցայ փոխանորդելու Սկիւտարցի հայ ուսուցչի մը, թուրք քննիչի մը այցելած հուն Հայաստանի մասին կրած սի եղեր։ Կասկածը թէ քննիչին բարկութեան զոհ պիտի դառնայ, իր մէջ առաջ բերած մտալլկում մը, սեւեռուն գոյութիւն մը, որ զինք առաջորդ դասարանէն հիւանդանոց։

Ինչ ըսել հապա այն յատկապէս մը եւ աղետալի ժամանակին որ օր մը ժղեց անբուժելի հանրակառքին մէջ ապանուած հայ երիտասարդ վիրաբոյժ մը։

Բանականութեան կեղծ դէպի իմացական խաւարումն անընդհատ շարաւարութիւնին կայ, որուն վրայ կտրուկ ժանրներ փնտռել անիմաստ Հոգեկան պայծառ եւ գերագոյն ներդաշնակութիւնը եթէ գոյ դաթէ մըն է, ամէն ոք ծոյ դաթէն վար, զառիթափներ վրայ կառչած է տեղ մը. ոմանք կը մագլցին, շատեր կը անզգալաբար, ուրիշներ կը րին դիտապատու։ Ոմանք կ'առնէ խելացի մարդը, սակի յիմարը, առոր պատճառը թող փնտռէ ամէն ինքն իր մէջ։

Ներկայ դիտութիւնը ուած է հաւատալու թէ յիմբուժիւնը եթէ ոչ միշտ բուժբայց միշտ կանխելի է։

Յաջորդով պիտի ջանանի մը լուսաբանութիւններ տալ այս բարդ եւ խորհրդհարցին շուրջ։

Փ. ՄԱՆԱՍԵԱՆ

ՆՈՐ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԶԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆՑ ՄԱՍԻՆ

Ասոյ վերջին Թրթաբերէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները՝

«Ճէնէվրիւէթ»ի համաձայն մէջ ձերբակալուած են պոլսոյ հանձնալ անձերը.—

Քաթրիէ Հանըմ պէյ, Իրաւաբանական պատասխանատուներէն Նաճի պէյ, Նաճի պէյը՝ Ալի Րիզա պէյ, Նաճի պէյի քոյրը՝ Քաադիէ Հանըմ, Նաճի պէյի քոյրը՝ Հաւտիէ Հանըմ, Նաճի պէյի եղբայրը՝ Ահմէտ Վէֆիկ պէյ, Ֆուատ Շէմսի պէյ, Հիւսէյին Թէվֆիք պէյ, Նաւրիէ Հանըմ, Ֆաւրիք պէյ, Մատամ Ֆանըմ, Ֆաւրիք պէյ,

* *

Պոլսոյ մէջ ձերբակալուած քաթրիէ Հանըմ ժամանակին կինն եղիպտացի բժիշկի մը որ վերջերս պէշիկթաշ կը բնակէր։

Քաթրիէ Հանըմ անցեալները Էնկիւրի գացած եւ հիւրընկալուած էր իր ազգականներէն մէկուն տունը։

Քաթրիէ Հանըմ Պոլիս գլուխ մը միջոցին «Ելլըզը» ստորագրութեամբ նամակ մը ղրկած է Էնկիւրի բարձր իշխանութիւններէն մէկուն։

Այս նամակը ուշադրութիւն գրաւած ըլլալով, անմիջապէս քննութեան ձեռնարկուած եւ կասկածելի խնդիրներ նշմարուած են։

Շեր անցած կարգ մը փաստաթուղթերու եւ քաթրիէ Հանըմի յայտարարութիւններուն միջեւ հակասութիւններ կան։ Ելլըզը Հանըմի գէշ նպատակներ հետապնդող գիրքը ճշդուած է։

* *

Ամասիոյ գաւառակներէն մէկուն մէջ ալ ձերբակալութիւններ կատարուած է։

* *

Ընդհանուր ապահովութեան տնօրէնութիւնը ժամանակ մը առաջ 15 օր առաջ լուր կ'առնէ թէ կազմակերպութիւն մը առաջ բերելու քանքեր կը թափուին։ Ապահովութեան տնօրէն Րիֆաթ պէյ պոլիս եկած անձամբ զբաղելու համար քննութիւններով։

Րիֆաթ պէյ քննած է եղած տեղեկութիւններն ու ձեռք բերուած փաստերը եւ խորհրդակցութեան ժողով մը գումարած, մասնակցութեամբ կուսակալ Մուհիտտին, ընդհ. դատախազ Քէնան եւ ոստիկանական տնօրէն Շէրիֆ պէյ։

Ասոր վրայ, շահագրգռուող պաշտօնեաները սկսած են հետապնդել խնդիրը եւ ձեռք բերուած նոր արդիւնքը հաղորդած են ընդհ. ապահովութեան տնօրէն Րիֆաթ պէյ։

Այս բոլորէն յետոյ, Րիֆաթ պէյ եւ ընդհ. դատախազ Քէնան պէյ Էնկիւրի երթալով տեսակցած են ներքին ու դատական գործավարներուն հետ։

Պոլիս վերադառնալով, Քէնան եւ Րիֆաթ պէյերը, կուսակալ Մուհիտտին պէյի մօտ ժողով մը գումարած են, որուն մասնակցած է նաեւ ոստիկանութեան տնօրէն Շէրիֆ պէյ։

Այս ժողովէն յետոյ նոյն գիշերն իսկ (19 դեկտ.), 14 հոգի ձերբակալուած եւ փոխադրուած են ոստիկ. տնօրէնութեան կեդրոնը։

* *

Կ'ըսուի թէ յոյն կինը հաղորդակցութեան միջոց կը ծառայէր։ Այս կնոջ տունէն պարկ մը թուղթեր եւ գրութիւններ, ինչպէս նաեւ ադին անդին բաշխուելու համար ոսկի եւ արծաթ դրամներ գտնուած են։

Կը հասկցուի թէ ասոնք ուղած են իրենց նպատակին հասնելու համար փախցնել նախապէս անկախութեան դատարանին կողմէ դատապարտուած չերքէզ մը, որ Պրուսայի բանտը կը գտնուի։

* *

Իգտաժ կը գրէ.—

«Թէեւ կ'ըսուի որ ձերբակալեալներու մէջ կան ասկէ առաջ պատահած մահափորձի մը մասնակից կարգ մը անձեր, բայց պաշտօնական շրջանակներէ այս լուրը չի հաստատուիր եւ վճռաբար կրնայ ըսուիլ թէ ասոնց մէջ անկեալ խանէտանի պատկանողներէն ոչ մէկը կայ։ Ձերբակալութիւնը այն է որ անկեալ խանէտանը այլ եւս թուրքիոյ թշնամութիւն ընելու չափ կենդանութիւնը շատոնց կորսնցուցած եւ հասկցուած է որ երկրին մէջ թուրք Հայրապետութիւնը, թրքական հոգիին բնական եւ անխորտակելի արտադրութիւնն է»։

Իսկ Իգտաժ կը նկատէ.

«Մեր Հանած եզրակացութիւնը այն է որ քաղաքական նպատակներ հետապնդողներ գաղտնի կազմակերպութեան մը մասին տեղեկատուութիւն մը եղած եւ ասոր վրայ 5—10 հոգի ձերբակալուած եւ հարցաքննուած են։ Ասոնց նայելով չկրնար ըսուիլ տակաւին որ վճռական արդիւնք մը ձեռք բերուած է։

Արեւմտեան Եւրոպայի հայերէն միակ օրաթերթն է

"ՅԱՌԱՋ,,Ը

որ ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐ եւ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐ ՈՒՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲՈԼՈՐ ԿԵԴՐՈՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ՀԱՄԵՍՏ ԳԱՂՈՒԹԻ ՄԸ ԿԵԱՆՔԸ

ԴԱՆՏԻԳ (կրետէ), 18 դեկտ.— «Յառաջ»ի 30 նոյեմբ. եւ 814 թիւ Թերթին «կեանքը գաղութներու մէջ» բաժնին մէջ ԱՖԷնքի «նոր Օր»էն արտատպուած գրութիւն մը կար։ Անոր մէջ ակնարկուած հայ բժիշկը ես ինքս ըլլալով, կը փութամ կարգ մը լուսաբանութիւններ տալ։

— «Տեղւոյս հայ վարժարանը 60ի չափ աշակերտ ունի»։

Գանտիոյ եկեղեցին միեւնոյն ատեն մանկապարտէզի եւ նախակրթարանի յատկացուած է։ Առաջինը ունի 1200 տրախմի ամսականով մանկապարտիզպանուհի մը եւ 5-8 տարեկան 43 երկսեռ աշակերտ. երկրորդը՝ ունի 1500 տրախմի ամսականով եւ 3 ամիսէ իվեր պաշտօնավարող ուսուցչուհի մը եւ 8 12 տարեկան 27 երկսեռ աշակերտ։ Անձնուիրաբար Ֆրանսերէնի դասախօսութիւնը ստանձնած ես ուսուցչուհիին մէկ դասարանի դասախօսած ժամուն, միւս դասարանի ալ իբր օգնական կը պաշտօնավարէ ուսուցչուհիին ամուսինը։

Ասոնցմէ զատ ունինք յունարէնի համար յոյն ուսուցչուհի մը 500 տրախմի ամսականով եւ տնտեսուհի մըն ալ 500 տրախմի։

— «Տեղւոյս պատանիներու վիճակը խղճալի է»։

Գանտիոյ մէջ 25 35ի չափ պատանի հերկան 15-25տարեկան, որոնց ամէնքն ալ արհեստով կը զբաղին։ Ասոնց հազիւ 6-8ը կրթուած են եւ մնացեալները գրել թէ իրենց անունն անգամ գրել չեն գիտեր ըստ Թղթակցին։ Թէեւ ասոնց համար գիշերային դասընթացքի մը ձեռնարկեցինք պէտք եղած կարգադրութիւններն ալ ընելով, բայց եղած հրաւէրին վեց տղայ միայն պատասխանեցին։

— «Յաճախ կարելի է հանդիպիլ 12-15 տարեկան պատանիներու, որոնք թուղթ կը խաղան սրճարաններու մէջ»։

Ձիշդ է, ինչպէս որ Թղթակիցն ալ իր 4 տարեկան տղան փոխանակ դպրոց դրկելու, փոդոցները կը թողու։

— «Երկու տարի է որ ծնողքները կուզեն կարող ուսուցիչ մը բերել»։

Ինչպէ՞ս կ'ըլլայ որ երկու տարիէ իվեր փափաք մը կ'ունենան ծնողքները եւ երկու տարուան մէջ գէթ անգամ մը գոնէ մէկը չի ներկայանար Թաղխորհուրդի, իր փափաքը յայտնելու։

— «Բայց հայ բժիշկ մը արգելք կը հանդիսանայ»։

Ջկայ պարագայ մը ուր արգելք հանդիսացած ըլլամ։ Ինչ որ տրամաբանական է, ինչ որ օգտակար է անոր յաջողութեան կ'աշխատիմ։

Անցեալ տարի ուրիշ Թաղականութիւն մը կար։ Ան ինչո՞ւ վարժապետ չբերաւ։

Թէ ինչո՞ւ վարժապետ չենք բերեր.—

1. Մեր նախակրթարանիս աշակերտներուն տարեցներուն համար կը կարծենք թէ վարժապետէ մը աւելի օգտակար է ուսուցչուհի մը։

2. Որովհետեւ երբ տղաքը քիչ մը հասակ նետեն, ծնողքը արհեստի կը հանեն զանոնք, որով վարժապետէն ալ չեն օգտուիր, դպրոցէն ալ. իսկ աղջիկները աւելի երկար ատեն վարժարան գալով աւելի կ'օգտուին, մանաւանդ ձեռագործի տեսակէտով։

3. Չենք կարծեր որ կարող ուսուցիչ մը 2000ով ստանձնէ այս գործը։ Ստանձնողը 2000նոց ուսուցիչ մը պիտի ըլլայ, մեր 1500ով բերած ուսուցչուհիէն Թերեւս ալ պակաս կարողութեան տէր։

4. Ուսուցչուհին խոստացած էր իր ամուսնին ալ անձնուիրաբար դասախօսել, որով Թէ ուսուցչուհի եւ Թէ ուսուցիչ ունենալու առաւելութիւնը կը վայելենք։

— «Որպէս զի իր ազգական ուսուցչուհին միայ դպրոցին մէջ»։

Ես պոլսեցի եմ, իսկ ուսուցչուհին իզմիրցի։ Որ եւ է ազգականութիւն չունինք, իր ամուլը՝ իր գործունէութենէն կախում ունի, եթէ օգտակար ըլլայ ինչո՞ւ պիտի ձամբուի, իսկ եթէ անօգուտ է, ինչո՞ւ պահուի։

— «Ամսական 500 տրախմի զոհողութիւն ըլլայ, կարելի կ'ըլլայ կարող ուսուցիչ մը պաշտօնի կոչել»։

Դպրոցը 1500է աւելի չի կրնար վճարել եւ այն ալ դժուարութեամբ, որովհետեւ չորս պաշտօնեայի կը վճարուի ամսական 3400 տրախմի, որուն փոխարէն՝ աշակերտներէ կը գանձուի ամսական 2000, Հ. Բ. Ը. Մ.է (երկու ամիսէ ի վեր) ամսական 750, իսկ մնացեալըկը հոգացուիեկեղեցիէն 950։ Գումար՝ 3400 տրախմի։

Երբ զոհողութիւն կը պահանջուի, այդ զոհողութիւնը պէտք չէ որ յանպէտս վատնուի։ Վարժապետին աւելի վճարուելիք 500 տրախմին, լոկ իր անձնական բացառիկ ծախքերուն (սիկառ, սուրճ, եւլն.) պիտի յատկացուի, մինչդեռ այդ զոհողութիւնը ընել եթէ կարելի ըլլայ, բաւէ յատկացնել ուսուցուհիներուն ձդձիմ ամսականներուն, որով իրենցմէ ալ քիչ մը աւելի պահանջելու իրաւունք ունենանք։

ՏՈՒԹ. Մ. Ն. ՓԷՇԻՄԱԼՅԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՕՐ ԿԱՐԴԱԼՈՎ

«ՅԱՌԱՋ»Ը

ՈՂՋ ՄԻԱՅՆ ՕՐԸ ՕՐԻՆ ԿՐ ՀԵՏԵՒԻՍ

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՆՅՈՒՍԱՐՁԻՆ, ԱՅԼԵՒ ԿՐ ՍՏԱՆԱՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԴԻՏԱԿԱՆ ՊԱՇԱՐ, ԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ ՎԱՅԵԼՔ։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՏԱՐԵԶԱՓԻՆ ՍԵՂՄՈՒՄԸ

Միացեալ Նահանգներու աշխատանքի նախարար Ճոն Տէյվիս նաժակ մը գրելով Ծերակոյտի Ներգաղթի Ճանձնախումբի նախագահին, կ'ըսէ թէ հրամայական է սեղմել ներգաղթի օրէնքները։ Տէյվիս այս պահուն կը գնէ անոր համար, որ Միացեալ Նահանգներու Գերագոյն Խորհուրդը որոշումներ առած է կամ կ'ակնկալուի որ որոշումներ տայ Դանատայի եւ Մեքսիկայի օտարածին քննակիչները Միացեալ Նահանգները ընդունելու մասին։ Գերագոյն Խորհուրդի այս որոշումները, ըստ Տէյվիսի, անակնկալօրէն լայն բարդութիւններ առաջ բերած են եւ ներգաղթի օրէնքները նորէն թուլցուցած։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՖՈՒԹՊՕԼ

16 դեկտեմբեր կիրակի, «Ա-րաքս»ի Ա. խումբը պարտուեցաւ F. C. Aulnayի Ա. խումբէն 7ի դէմ 0ով։ Նոյն օրը «Արաքս»ի (2) խումբը պարտուեցաւ R. S. Olympiqueի (3) խումբէն 6ի դէմ 0ով։

23 դեկտեմբեր կիրակի, «Ա-րաքս»ի Ա. խումբը պարտուեցաւ U. S. Villeparisisի Ա. խումբէն 2ի դէմ 0ով։ Երեք ամիս առաջ «Արաքս» նոյն խումբէն պարտուած էր 4ի դէմ 1ով։

Ծ. Լ.

ԱՐԱՐԱՏԻ ՆՈՐ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Մ. Ը. Մ.ի Մարսէյլի «Արարատ» մասնաճիւղի ֆութպոլի Ա. խումբը մրցում մը ունեցաւ U. S. Souletի Ա. խումբին դէմ 500ի մօտ բազմութիւն մը անհամբեր կը սպասէր արդիւնքին։ Յաղթանակողները լարձակողականի դիմեցին, բայց Հ. Մ. Ը. Մ. շահեցաւ առաջին նշանակէտ մը։ Քանի մը վայրկեան յետոյ հակառակորդները շահեցան 3 նշանակէտ, իսկ Հ. Մ. Ը. Մ. երկրորդ նշանակէտ մը։

Երկրորդ խաղամասին Ֆրանսացիները շահեցան 4րդ նշանակէտը։ Այս անգամ հայ մարզիկներ սկսան աւելի եռանդուն խաղալ եւ շահեցան երրորդ, յետոյ 4րդ նշանակէտը։ Խաղը վերջանալու ժամանակ Հ. Մ. Ը. Մ.ի յառաջապահներէն Գեղամ Պողոսեանը ճարպիկ խաղով մը նշանակեց 5րդ կէտը, Անդրանիկ Քիրպիզեան նշանակեց 6րդ կէտը, որով Հ. Մ. Ը. Մ. յաղթեց 4ի դէմ 6 նշանակէտով։

Ղ. Պողոսեան

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՉՈՐՍ ՓՈՔՐԻԿՆԵՐ Կ'ԱԾԽԱՆԱՆ— Մանթէօլի մէջ, գիւղական վայրաշէն տնակի մը մէջ կը բնակէին Մարթէն Թղթաւարա-կանցրուիչ եւ իր կինը, իրենց հինգ տարու աղջնակին հետ։

Տիկին Մարթէնի յանձնուած էին նաեւ երեք երախաներ, որոնց մայրական հոգածութեամբ կը նայէր ան, փոքր վարձքի մը փոխարէն։

Այր եւ կին ուղեգին ծնունդը ուրախութեամբ տօնել մանկիկներուն հետ, եւ կարգ մը գնումներ նոր կատարելու համար, Տիկին Մարթէն երեք երախաները յանձնեց իր հինգ տարու աղջկան, տնակին դուռը փակեց անոնց վրայ ու մեկնեցաւ շուկայ, խոհանոցին մէջ օճախըվառեր, իսկ սենեակինմէջ փոքր վառարան մը մեղմ տաքութիւն մը կը տարածէր։ Երկու փոքրիկները կը քնանային իրենց օրօրոցներուն մէջ։ Իսկ Մարթէնի աղջիկը՝ պառկած իր ծնողքին անկողնին վրայ, կը խաղար ամէնէն փոքրիկին հետ։

Տիկին Մարթէնի մեկնումէն քիչ յետոյ, դրացի երիտասարդ մը նշմարեց որ բոցի ու մուխի լեզուներ կը բարձրանան տնակէն։ Խոյացաւ տան դրան վրայ, փորձեց կոտրել, բայց անօգուտ։ Ներս մտնելու ոեւէ միջոց չկար։ Երիտասարդը իրար անցուց դրացիները ու փութաց լուր տալու հրշէջներուն։ Երբ անոնք հասան, տնակն արդէն այրած էր ու փոքրիկներէն ո՛չ մէկ լուր։

Երբ Տիկին Մարթէն վերադարձաւ, աղէտէն խելակորոյս, նետուեցաւ բոցերուն մէջ։ Յաջողեցաւ անկողնին մօտենալ, հաւաքել սաւանը ու դուրս նետուիլ։ Բայց սաւանը պարապ էր, պզտիկները մէջը չէին։

Կրակը մարելէ յետոյ միայն, կարելի եղաւ դուրս քաշել փոքրիկներուն ածխացած դիակները։

Հրդեհը հազիւ կէս ժամ տեւած էր։

ԹՈՒՐՔ ՄԸ ԱՆՉԱՆԱՊԱՆ.— Մարսէյլի քրզատէ Շէվքի առեւտրական տան տնօրէնը՝ Խմայիլ Սաֆիդէր, 42 տարեկան, օգտուելով իր կնոջ եւ սպասուհին բացակայութենէն, անձնասպան եղաւ իր բնակարանին մէջ։ Օգային կապի խողովակները ծակելով փակուեցաւ իր բնակարանի մէկ սենեակին մէջ, ուր գտնուեցաւ հեղձամահ։

Խմայիլ Սաֆիդէր փեսան է Քըրզատէ Շէվքի պէյին եւ այդ մեծ առեւտրական հաստատութեան Մարսէյլի վարիչն էր։ Այս հաստատութիւնը խոշոր գործ կը կատարէ կաղինի, ընկոյզի, բուրդի եւ այլ ապրանքներու վրայ։ Կը կարծուի թէ ինքնասպանութեան շարժառիթը տնտեսական է, այդ տան Մարսէյլի մասնաճիւղը խոշոր վնասներ կրած ըլլալով։ Բայց ուրիշ ենթադրութիւններ չկան։

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ

ԻՐ ԿԵԱՆՔԻՆ ԳՆՈՎ

Հրամանատարը զգաց որ ինքնութեամբ յայտնելու ամէն մէկը անօգուտ էր։ Միւս կողմէ հսկայական զինուորի մը այս ընդգիմութիւնը ջլազինացուց զինքը։ Մանաւանդ Ցոյնին ուղղուած պատա՛ժը մտրակի մը պէս իջաւ գանկին։ Անարգանքը հաւասարապէս իրեն ալ էր։ Շտկուեցաւ եւ հրամայեց.

— Երկի՛, տար սա զինուորը ու հսկէ՛ վրան։

«Երբե՛ք, երբե՛ք»։ այս ազդակը բարձրացաւ իր գանկին մէջ ուժգնութեամբ։ Կինը միանգամ ձգել հոս եւ յանձնուիլ, երբե՛ք։ Ուրիւնը եռաց, մտածումները բոցերու պէս կարմրեցան ուղեղին զինք։ Ու երբ Ցոյնը, հնազանդ, եկաւ ձեռքը դնել ուսին, չդիմացաւ, բռունգքները մուրճերու պէս բարձրացան, ու Ցոյնը ծրարի մը պէս զարնուեցաւ Հողին։

Իր ուղեղը այժմ լուսաւորուած էր միա՛կ մտածումի մը հսկայական արեւով.— օգտուիլ շուտ եւ կարելի եղածին չափ շատ իր կեանքին համրուած վայրկեաններէն, ազատելու համար իրենները, իր կեանքին գինով փրկած ըլլալու գոհունակութեամբը մեռնելու համար։ Որովհետեւ այլեւս մահը անխուսափելի էր։ Որոշ էր որ պիտի ձերբակալուի ու մահուան դատապարտուի։

Վազեց կնոջն ու զաւկին մօտ, համբուրեց հապճեպով.

— Շուտ, վար իջիր բլուրէն, ու երկաթուղին նստէ։ Փախի՛ր սա շուներէն...

Հրամանատարը, պահ մը ապշեցաւ ու գամուած ՃԱգ երբ տեսաւ իր հետեւորդին գետին իյնալը։ Ըրդեօք իրա՞ւ խենդ էր տյս մարդը...

Սակայն կատղեցաւ երբ տեսաւ Դաւիթի իր ելբականները համբուրելը եւ անոնց աճապարանքով հեռանալը։ Պարտուա՛ծ էր... Որմէ՞։ Պարզ, հասարակ զինուորէ մը։ Իր մէջ վայրենին տիրապետեց։ Ուրիշ մը թերեւս փորձէր փնտռել Դաւիթը վարող շարժառիթը. հասկնար ու անգնէր։ Սակայն տիկա ինքզինքը պզտիկցած կը գտար Դաւիթի ոտքերուն տակ, ու կտրծեց նշմարել որ անիկա յաղթականօրէն կը ժպտի, ու դէմքը, աչքերը կը ճառագայթեն անճառ երջանկութեամբ մը։ Մոռցաւ կինը, եւ գազանացած,

— «Ուլան» Երկի՛,— պոռաց իր կզակը շփող Ցոյնին — ի՞նչ կեցեր ես փայտի պէս, բռնէ սըրիկա...

Ան քան կատղած էր որ իր կանուխիւն մը կար։ Ան ինչո՞ւ վարժապետ չբերաւ։

Թէ ինչո՞ւ վարժապետ չենք բերեր.—

1. Մեր նախակրթարանիս աշակերտներուն տարեցներուն համար կը կարծենք թէ վարժապետէ մը աւելի օգտակար է ուսուցչուհի մը։

2. Որովհետեւ երբ տղաքը քիչ մը հասակ նետեն, ծնողքը արհեստի կը հանեն զանոնք, որով վարժապետէն ալ չեն օգտուիր, դպրոցէն ալ. իսկ աղջիկները աւելի երկար ատեն վարժարան գալով աւելի կ'օգտուին, մանաւանդ ձեռագործի տեսակէտով։

3. Չենք կարծեր որ կարող ուսուցիչ մը 2000ով ստանձնէ այս գործը։ Ստանձնողը 2000նոց ուսուցիչ մը պիտի ըլլայ, մեր 1500ով բերած ուսուցչուհիէն Թերեւս ալ պակաս կարողութեան տէր։

4. Ուսուցչուհին խոստացած էր իր ամուսնին ալ անձնուիրաբար դասախօսելը, որով Թէ ուսուցչուհի եւ Թէ ուսուցիչ ունենալու առաւելութիւնը կը վայելենք։

— «Որպէս զի իր ազգական ուսուցչուհին միայ դպրոցին մէջ»։

Ես պոլսեցի եմ, իսկ ուսուցչուհին իզմիրցի։ Որ եւ է ազգականութիւն չունինք, իր ամուլը՝ իր գործունէութենէն կախում ունի, եթէ օգտակար ըլլայ ինչո՞ւ պիտի ձամբուի, իսկ եթէ անօգուտ է, ինչո՞ւ պահուի։

— «Ամսական 500 տրախմի զոհողութիւն ըլլայ, կարելի կ'ըլլայ կարող ուսուցիչ մը պաշտօնի կոչել»։

Դպրոցը 1500է աւելի չի կրնար վճարել եւ այն ալ դժուարութեամբ, որովհետեւ չորս պաշտօնեայի կը վճարուի ամսական 3400 տրախմի, որուն փոխարէն՝ աշակերտներէ կը գանձուի ամսական 2000, Հ. Բ. Ը. Մ.է (երկու ամիսէ ի վեր) ամսական 750, իսկ մնացեալըկը հոգացուիեկեղեցիէն 950։ Գումար՝ 3400 տրախմի։

Երբ զոհողութիւն կը պահանջուի, այդ զոհողութիւնը պէտք չէ որ յանպէտս վատնուի։ Վարժապետին աւելի վճարուելիք 500 տրախմին, լոկ իր անձնական բացառիկ ծախքերուն (սիկառ, սուրճ, եւլն.) պիտի յատկացուի, մինչդեռ այդ զոհողութիւնը ընել եթէ կարելի ըլլայ, բաւէ յատկացնել ուսուցուհիներուն ձդձիմ ամսականներուն, որով իրենցմէ ալ քիչ մը աւելի պահանջելու իրաւունք ունենանք։

ՏՈՒԹ. Մ. Ն. ՓԷՇԻՄԱԼՅԵԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՏԱՐԵԶԱՓԻՆ ՍԵՂՄՈՒՄԸ

Միացեալ Նահանգներու աշխատանքի նախարար Ճոն Տէյվիս նաժակ մը գրելով Ծերակոյտի Ներգաղթի Ճանձնախումբի նախագահին, կ'ըսէ թէ հրամայական է սեղմել ներգաղթի օրէնքները։ Տէյվիս այս պահուն կը գնէ անոր համար, որ Միացեալ Նահանգներու Գերագոյն Խորհուրդը որոշումներ առած է կամ կ'ակնկալուի որ որոշումներ տայ Դանատայի եւ Մեքսիկայի օտարածին քննակիչները Միացեալ Նահանգները ընդունելու մասին։ Գերագոյն Խորհուրդի այս որոշումները, ըստ Տէյվիսի, անակնկալօրէն լայն բարդութիւններ առաջ բերած են եւ ներգաղթի օրէնքները նորէն թուլցուցած։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՖՈՒԹՊՕԼ

16 դեկտեմբեր կիրակի, «Ա-րաքս»ի Ա. խումբը պարտուեցաւ F. C. Aulnayի Ա. խումբէն 7ի դէմ 0ով։ Նոյն օրը «Արաքս»ի (2) խումբը պարտուեցաւ R. S. Olympiqueի (3) խումբէն 6ի դէմ 0ով։

23 դեկտեմբեր կիրակի, «Ա-րաքս»ի Ա. խումբը պարտուեցաւ U. S. Villeparisisի Ա. խումբէն 2ի դէմ 0ով։ Երեք ամիս առաջ «Արաքս» նոյն խումբէն պարտուած էր 4ի դէմ 1ով։

Ծ. Լ.

ԱՐԱՐԱՏԻ ՆՈՐ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Մ. Ը. Մ.ի Մարսէյլի «Արարատ» մասնաճիւղի ֆութպոլի Ա. խումբը մրցում մը ունեցաւ U. S. Souletի Ա. խումբին դէմ 500ի մօտ բազմութիւն մը անհամբեր կը սպասէր արդիւնքին։ Յաղթանակողները լարձակողականի դիմեցին, բայց Հ. Մ. Ը. Մ. շահեցաւ առաջին նշանակէտ մը։ Քանի մը վայրկեան յետոյ հակառակորդները շահեցան 3 նշանակէտ, իսկ Հ. Մ. Ը. Մ. երկրորդ նշանակէտ մը։

Երկրորդ խաղամասին Ֆրանսացիները շահեցան 4րդ նշանակէտը։ Այս անգամ հայ մարզիկներ սկսան աւելի եռանդուն խաղալ եւ շահեցան երրորդ, յետոյ 4րդ նշանակէտը։ Խաղը վերջանալու ժամանակ Հ. Մ. Ը. Մ.ի յառաջապահներէն Գեղամ Պողոսեանը ճարպիկ խաղով մը նշանակեց 5րդ կէտը, Անդրանիկ Քիրպիզեան նշանակեց 6րդ կէտը, որով Հ. Մ. Ը. Մ. յաղթեց 4ի դէմ 6 նշանակէտով։

Ղ. Պողոսեան

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՉՈՐՍ ՓՈՔՐԻԿՆԵՐ Կ'ԱԾԽԱՆԱՆ— Մանթէօլի մէջ, գիւղական վայրաշէն տնակի մը մէջ կը բնակէին Մարթէն Թղթաւարակցրուիչ եւ իր կինը, իրենց հինգ տարու աղջնակին հետ։

Տիկին Մարթէնի յանձնուած էին նաեւ երեք երախաներ, որոնց մայրական հոգածութեամբ կը նայէր ան, փոքր վարձքի մը փոխարէն։

Այր եւ կին ուղեգին ծնունդը ուրախութեամբ տօնել մանկիկներուն հետ, եւ կարգ մը գնումներ նոր կատարելու համար, Տիկին Մարթէն երեք երախաները յանձնեց իր հինգ տարու աղջկան, տնակին դուռը փակեց անոնց վրայ ու մեկնեցաւ շուկայ, խոհանոցին մէջ օճախըվառեր, իսկ սենեակինմէջ փոքր վառարան մը մեղմ տաքութիւն մը կը տարածէր։ Երկու փոքրիկները կը քնանային իրենց օրօրոցներուն մէջ։ Իսկ Մարթէնի աղջիկը՝ պառկած իր ծնողքին անկողնին վրայ, կը խաղար ամէնէն փոքրիկին հետ։

Տիկին Մարթէնի մեկնումէն քիչ յետոյ, դրացի երիտասարդ մը նշմարեց որ բոցի ու մուխի լեզուներ կը բարձրանան տնակէն։ Խոյացաւ տան դրան վրայ, փորձեց կոտրել, բայց անօգուտ։ Ներս մտնելու ոեւէ միջոց չկար։ Երիտասարդը իրար անցուց դրացիները ու փութաց լուր տալու հրշէջներուն։ Երբ անոնք հասան, տնակն արդէն այրած էր ու փոքրիկներէն ո՛չ մէկ լուր։

Երբ Տիկին Մարթէն վերադարձաւ, աղէտէն խելակորոյս, նետուեցաւ բոցերուն մէջ։ Յաջողեցաւ անկողնին մօտենալ, հաւաքել սաւանը ու դուրս նետուիլ։ Բայց սաւանը պարապ էր, պզտիկները մէջը չէին։

Կրակը մարելէ յետոյ միայն, կարելի եղաւ դուրս քաշել փոքրիկներուն ածխացած դիակները։

Հրդեհը հազիւ կէս ժամ տեւած էր։

ԹՈՒՐՔ ՄԸ ԱՆՉԱՆԱՊԱՆ.— Մարսէյլի քրզատէ Շէվքի առեւտրական տան տնօրէնը՝ Խմայիլ Սաֆիդէր, 42 տարեկան, օգտուելով իր կնոջ եւ սպասուհին բացակայութենէն, անձնասպան եղաւ իր բնակարանին մէջ։ Օգային կապի խողովակները ծակելով փակուեցաւ իր բնակարանի մէկ սենեակին մէջ, ուր գտնուեցաւ հեղձամահ։

Խմայիլ Սաֆիդէր փեսան է Քըրզատէ Շէվքի պէյին եւ այդ մեծ առեւտրական հաստատութեան Մարսէյլի վարիչն էր։ Այս հաստատութիւնը խոշոր գործ կը կատարէ կաղինի, ընկոյզի, բուրդի եւ այլ ապրանքներու վրայ։ Կը կարծուի թէ ինքնասպանութեան շարժառիթը տնտեսական է, այդ տան Մարսէյլի մասնաճիւղը խոշոր վնասներ կրած ըլլալով։ Բայց ուրիշ ենթադրութիւններ չկան։

ԱԿՈՒԱՑԻ ՅԱՒ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Մեր հայրենակիցները Clinique de l'Ecole Dentaire Française (29 Boulevard Saint-Martin) մէջ ամէն խնամք պիտի գտնեն։ Ցիշեալ Ատամնաբուժարանը՝ կը վարեն յայտնի փրոֆէսէօրներ, գիտական վերջին կատարելագործութիւններով։ Ակռայ քաշելը ձրի, ակռաներու եւ ատամնաշարի շինութիւն՝ չափաւոր գիներով։ Ցամելը ապահովուած։ Թարգման՝ ամէն լեզուներու համար։ Ամէն օր ժամը 9 — 12։ Հեռաձայն Archives 55-09։ Ծ.

Հինգշաբթի օր կատարուեցաւ 8րդ ձերբակալութիւնը։ Կալանաւորն է «Լա Ռիւմէօր» օրաթերթին տնօրէնը՝ Ժորժ Անքրթիլ, որուն անունը կը յիշուէր առաջին օրէն իսկ, իբրեւ մեղսակից Տիկին Հանոյի եւ մանաւանդ իբրեւ լրտես եւ «շանթաժիստ»։ Հարցաքննիչ դատաւորը շատոնց համոզուած էր այս աղմկայարոյց լրագրողին մեղսակցութեան, բայց առջի օր միայն կրցաւ ձեռք ձգել վճռական փաստաթուղթերը եւ անմիջապէս ստորագրեց ձերբակալման հրամանագիրը։ Այդ փաստաթուղթերն են երկու ընկալագիրներ, իւրաքանչիւրը 75,000 ֆրանքի, որոնք Տիկին Հանոյէն գանձուած են նոյեմբեր 27ին եւ 28ին, միջնորդի մը՝ Ամառի կողմէ, Անքրթիլի հաշուոյն։ Հարցաքննիչ դատաւորին կարծիքով, «Լա Ռիւմէօր»ի տնօրէնը շատ լաւ գիտէր թէ այդ 150,000 ֆրանքը խարդախութեամբ ճարուած է, քանի որ իր թերթին մէջ արդէն դիմակազերծ ըրած էր «կազէթ տիւ Ֆրան»ը, իբրեւ խաբեբայական ձեռնարկ մը։ Միւս կողմէ, իր կինը ստիպած էր ետ առնել Տիկին Հանոյի քով ձգած աւանդ գումարը, եւ վերջապէս ամբողջ գործը հրապարակ եկած էր։

Պ. Անքրթիլ, որ չէր գիտեր ընկալագիրներուն գոյութիւնը, վճռապէս ուրացաւ եւ սարէն-ձորէն պատմութիւններ պատմեց։ Ամբողջ վարագոյրը բացաւ միջնորդ Մ. Ամառ, որուն համար թերթերը կը գրեն թէ ֆրանսացած Թուրք մըն է (թերեւս Հրեայ)։ Անքրթիլ արգելափակուեցաւ սենեակի մը մէջ, իսկ Ամառ, որ շատ կը վախնար անոր վրէժխնդրութենէն, սկսաւ պատմել.

— Պ. Անքրթիլ, որ Տիկին Հանոյի վարձու տուած էր իր թերթին սեղանաւորական բաժնին մէկ մասը, բաւական շահաւէտ չէր գտներ այս գործողութիւնը։ Ուստի հասկցուց Տիկ. Հանոյի թէ պայքար պիտի բանայ «կազէթ»ի դէմ, եթէ աւելի չվճարէ։ Տիկինը ականջ չկախեց։ Բայց երբ իմացաւ թէ Անքրթիլ պիտի սկսի պայքարը, վախցաւ եւ ի զուր փորձեց երթալ գտնել։ Անքրթիլ չէր երեւար եւ առաջին մերկացումները սկսան։ Տիկին Հանօ զիս ղրկեց Անքրթիլի քով, որ նախ դժկամակելէ յետոյ, 150,000 ֆրանք պահանջեց և համաձայնութիւն գոյացաւ։ Տիկին Հանօ Նոյ. 27ին ինծի յանձնեց 75,000 ֆր., իմ ստորագրութեամբ ընկալագրով մը, «ի հաշիւ Պ. Անքրթիլի»։ Ես անմիջապէս այդ գումարը ձեռքովս յանձնեցի «Լա Ռիւմէօր»ի տնօրէնին։ Երկրորդ 75,000ը պիտի ստանար Նոյ. 29ին, բայց 28ին ինծի ըսաւ թէ ստիպողաբար պէտք ունի ամսագլխուն։ Այն ատեն չէք մը տուի իմ վրայ եւ գանձեցի Տիկ. Հանոյէն, միեւնոյն ձեւ ընկալագրով մը։

Այս վկայութենէն եւ ուրիշ յայտնութիւններէ յետոյ, հարցաքննիչ դատաւորը կանչեց Անքրթիլը, որ նորէն փորձեց ուրանալ։ Բայց դատաւորը արդէն համոզում գոյացուցած ըլլալով, բանտարկել տուաւ խարդախութեան, վատահութեան գնդծումի եւ մեղսակցութեան համար։

— Կը խորտակէք իմ քաղաքական ասպարէզս, կը ճուար Անքրթիլ, որ Կուլհանայի նահանգային ժողովին նախագահ ընտրուած է։

Թերթերը հեգնութեամբ դիտել կուտան թէ «Լա Ռիւմէօր»ի տնօրէնը այժմ կրնայ Կուլհանա երթալ ձրիաբար (ֆրանսական դաղթավայր մը, ուր թիապարտները կը ղրկեն)։

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

կը խօսի՝ ԸՆԿ. Ն. ԱՂԲԱԼԵԱՆ

ՎԱՂԸ ԴԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 8ԻՆ, ՌԻՒ ՇԱՓ, ՊՕՆ ԹԷԱԹՐՈՒ ՄԷՋ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. ՍԷՆ ԼՈՒԻ «Ակնունի» ենթակոմիտէի կողմէ, ինչպէս «Ակնունի» ենթակոմիտէի ցան ֆօնտին։

Վաղը շաբաթ գիշեր ժամը 8ին, 84 Ռիւ Շափ, պօն Թէաթրի մէջ

«ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՕՐ»Ը ՎԻԵՆԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին ֆօն Թ'էվէք

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ

Նոր Տարւոյ առթիւ, այս Երկուշաբթի գիշեր ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ, Cours Lafayette, «*Օրլոժէ*»ի վերնայարկը։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

30 Դեկտեմբեր կիրակի ժամը 3ին

Salle Chopin (Pleyel) 252 Rue Fbg. St. Honoré, Métro Ternes

Նախաձեռնութեամբ՝ ԴՈՐՈՅԱՄԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՕՐ. ԱՆՈՒՇ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

եւ

ԳՐԻԳՈՐ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ

ՆՇԱՆՈՒԱԾ

Փարիզ Պուա Քոլոնպ

25 Դեկտ. 1928

Հ. Յ. Դ.

Պուա Քոլոնպի Նահագոյն խումբի ժողովը՝ այս իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։

Լիոնի շրջ. կոմիտէի դասախօսական ժողովը՝ վաղը առաւօտ ժամը 8.30ին, Գ. Թաղապետութեան Դրադարանի սրահին մէջ։ Կը խօսի՝ ընկ. Ա. Գաոնէն։ Նիւթ՝ «Պրոլետ գրականութիւնը Հայաստանի մէջ»։ Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները։

Կը փնտռուի գրաշարութիւն կամ տեքնիկական սորվիլ ուզող երիտասարդ մը։ Դիմել՝ Imprimerie Artistique, 42 Rue de la Jonquière, Nord Sud: Marcadet-Balagny.

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ԵՆՈՎՔ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

6 Rue Voltaire, LYON

Ընծամբ կը շինէ փրօթէզներ (prothèse) բոլորովին նոր մէթոտով։ Մասնագէտ վիրաբոյժ - ատամնաբոյժ C. Bonnard կը խնամէ ակռայի հիւանդութիւնները ջորեքշաբթի օրերը կէսօրէ վերջ իսկ կիրակի օրերը մինչեւ կէս օր։ Գումրոն՝ 90 ֆր., ձերմակ ակռայ սկսեալ 22 ֆր.էն։ Խղճամիտ աշխատանք եւ նուրբ ձաշակ։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Պատիւ ունիմ հետաքրքրուողներուն հրապարակաւ յայտնելու թէ «Ա.կիւլպէնկեան եւ Ի. Այվազեան ընկերութիւն»ը *1 Հոկտեմբեր 1928 թուականէն ի վեր լուծուած և ընկերութեան բոլոր պարտքերն ու առնելիքները փոխանցուած են Պ. Ա. կիւլպէնկեանի։*

ԹԱԳՈՒՀԻ ԱՅՎԱԶԵԱՆ

Ո՛վ Փարիզահայդ ներքաճաշակ եւ ներքաւիտ, դուն որ կ'ուզես ճաշակել

Ապուխտին լաւը, պանիրին առաջնակարգը, այլազան չոր պտուղներու լաւագոյնը եւ բծախնդիր ես արեւելեան ու եւրոպական նպարեղէններու լաւ տեսակին եւ միշտ աժանին։ ԴԻՄԷ՝

ՃԷՆԱՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.ԵԱՆ

ՆՊԱՐԵՂԷՆԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

24, RUE ST. LAZARE PARIS (9E)

ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԻ ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒԻՆ

"LAFAYETTE,,

ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌԻ ԽԱՆՈՒԹԸ

212 - 214, Rue Lafayette PARIS (10e)

ՄԷԹՐՕ՝ JAURÈS եւ LOUIS BLANC

ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐ, ԱԿՆԵՂԷՆՆԵՐ, ԳՈՀԱՐԵՂԷՆՆԵՐ ԵՒ ՈՍԿԵՂԷՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ

ԼԻՓ, ՕՄԷԿԱ եւ ԼՈՆԺԻՆ ժամացոյցներ

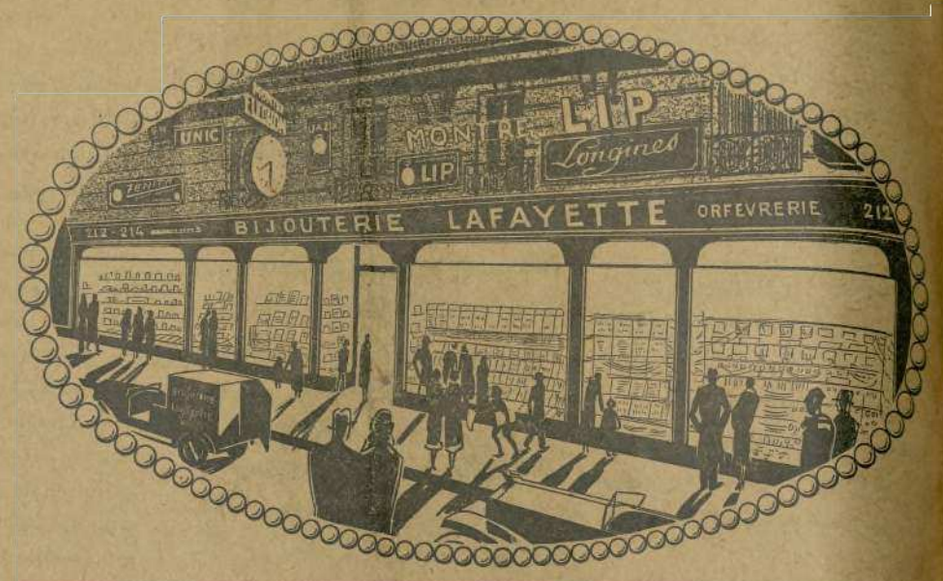
Սեղանի սպասներ եւ ՇԸՄԻՆԷԻ գանազան գործեղէններ

ՈՒԷՍԹՄԻՆՍԹՐ ՔԱՐԻՑԵՕՆՆԵՐ

Ձոխ եւ ընտիր տեսակներ, ամենաժամանակակից գիներով

կը խօսուի հայերէն եւ ուրիշ լեզուներ

ՀԱՑԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 10 ՏԵՂԱՁ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊՈԼԻՍ 1880ԻՆ

THÉ YAVROU ▣ ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՍՆՏՈՒԿՈՎ ԵՒ ԾՐԱՐՈՎ ԹԷՅԵՐ

ԸՆՏԻՐ ՀՈՏԱԻԷՏ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ

ՁԵՐՄԱԿ ԾԱՂԻԿ (Ագ-Գույրուգ) ԹԷՅԵՐՈՎ ԽԱՌՆՈՒՐԴՆԵՐ

Պահանջեցէք մեր Թէյերը ամենուրեք՝ Ֆրանսայի եւ գաղթավայրերու մէջ

ՀԱՍՑԷ՝ Comptoir des THÉS YAVROU

23 Rue Senac, MARSEILLE եւ 29 Ave. Trudaine, PARIS

Tél. MANUEL 25 - 27 Tél. TRUDAINE 53 - 73

ՁԵՐ ՇԱՀԸ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ՈՐ ՄԵՋԻ ՎՍՏԱՀԻՔ ՁԵՐ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ . . . . . ԵՒ . . . ՏՈՒՐՔԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Դ. ԹԱՃԻՐԵԱՆ

ՓՈՐՁԱԿՈՒՈՒ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ

19 RUE HENRI MONNIER PARIS (IXme)

Տոմարներու կազմակերպութիւն,
Հաշուեկշիռ եւ հաշուեքննութիւն,
Դիզուած հաշիւներու արձանագրութիւն.

ԱՄԻՍԸ **75** ՖՐԱՆՔ

Ամէն տեսակ տուրքերը ժամանակին յայտարարենք, հուղերը կը քննենք, տ... տնտեսական դիմումները ժամանակին եւ տակաւ կերպով կը կատարենք։

ՇՈՒՇՕՔ.— Բոլոր առեւտրականներուն կը յանձնարարենք մեր մասնաւոր սիստէմը, որ կը դիւրացնէ տուրքի բոլոր պահանջները։ Եւ առեւտրական կացութիւնը կը յայտնէ ուզուած վայրկեանին։ Ընդունելութեան ժամեր՝ 5—7։

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

1bis Hautefeuille, մէթրօ Սէն միշէլի մօտ, փոխանցուած է

MAISON VARTERESSIAN

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ

ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՄԱԲՈՒՐ ԱԺԱՆ

Մէկ այցելութիւն բաւական է համոզուելու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅԿ. ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

130 Rue Etienne Dolet, ALFORTVILLE (Seine)

Կաղանգի առթիւ անմրցելի գիներով կը ծախուին Արեւելեան լաւագոյն նպարեղէններ։ Կեսարական ապուխտ եւ սուճուխ, պուլկարական քաշկաւալ, եւ յունական ձերմակ պանիր, պոլսական, յունական եւ Ամասիայի պաստիռմա եւս։ Մէկ անգամ այցելութիւնը բաւական է։

ՄՈՆՄԱՐԹՐԻ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԼՈՒՐՋ ՀԱՅԿ. ՃԱՇԱՐԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԵՒՈՆ

Ուր պիտի գտնէք ջամեղ եւ խնամքով պատրաստուած ախորժահամ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ եւ անուշեղէններ շատ դիւրամատչելի եւ խնայողական գիներով։

Սրահը կը տրամադրուի խիստ դիւրամատչելի պայմաններով ժողովներու եւ ամէն տեսակ խնճոյքներու համար։

36 Rue Polonceau Paris (18e). *Մէթրօ Պարպէս կամ Շաթօ Ռուժ*

ՑԷՐ եւ ՑՆՕՐԷՆ ՂԵՒՈՆԴ ՃԱՓԱՐԵԱՆ

ԱՄԱՍԻՈՑ ՊԱՄԻԱ

Ամասիայէն ստացած ենք մեծ քանակութեամբ այս տարուան չոր ՊԱՄԻԱ։ Ա. (չիչէք) գին 34 ֆր., Ա. սրայ 24 ֆր., Բ. սրայ 22 ֆր.։ Կ'ընդունինք մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ ապսպրանքներ։ Ունինք նաեւ Արեւելեան բոլոր կարգի ապրանքներ։

Դիմել՝ H. Ajdérian, 44 Rue Bernard du Bois, MARSEILLE

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑՏԵՍ եւ ՑՆՕՐԴՆ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բայց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէնէրական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

Կ'ՈՒԶԵՒ 18էն 20 ՏԱՐԵԿԱՆ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ

մը։ Դիմել՝ Պէլվիլի նպարավաճառ Արթինեանի, 28 Rue Lesage, Paris (20e).

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: E. SOUVIGNY

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթր. Շաթլէ։ Ամմատեւ նոր մէթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէնէրհիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռատեսուռ։ Ընդհմիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Ա. Ս Լ Ա Ն

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՔԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔԻՍ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վէնէրական ախտերու

Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներու ցօգացաւ., Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ռախիթութիւն (Rachitisme) եւայլն։

16 Rue Bleue, մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 2—7, կիրակի 9—12

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԹԷՕԴԻԿԻ

"ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑ,,

1929Ի ՀԱՏՈՐԸ (ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆ)

550 էջ մանրատառ։ Բազմաթիւ պատկերներ։ Ընտիր կուռ, գեղեցիկ։ Ամբողջ գիրքը գեղանկարուած։

Դիմել՝ «ՄԱՍԻՍ» տպարան, 208bis, Rue Lafayette, PARIS (10e)

ԳԻՆ՝ 50 ՖՐԱՆՔ

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է ԵՒ ՅՈՒՆՈՒԱՐԻՒՆ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ԼԵՒՈՆ ՆԱԻԻՑԻԻ «ՀՆԱՑԱԾ ԵՐԳԵՐ» . . .

Բանաստեղծութիւններու ժողովածուն, շքեղ հրատարակութեան ընտիր թուղթ։ Գինը՝ Ֆրանսայի մէջ 7 ֆր., ուրիշ երկիրները 10 ֆր.։ փոստի ծախք չկայ։ Դիմել՝ Mr. G. Balayan, Impr. de Navarre, 5 Rue des Gobelins, Paris.

ԼԵՒՈՆ ՊԻԼԷԶԻԿՃԵԱՆ

ԳԵՐԶԱԿ ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ

Կը ծանուցանէ իր յարգելի յաճախորդներուն թէ նոր ջրտոյ եւ ցնունդի առթիւ ստացած է անգլիական եւ ֆրանսական կերպասի ընտիր տեսակներ։

Վերջին նորաձեւութիւններ.— Խնամուած եւ մաքուր կարի։

57 Rue de Clignancourt, Métro: Barbès կամ Château-Rouge

Tél. Nord: 59—20 Autobus J

ՆՐԲԱՁԱՇԱԿ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԱՓՐԻԶ

Խ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ԵՒ Վ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

197 Rue do Crequi, LYON

ՔՈՐՍԻՔԱՅԻ ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Պատրաստուած զուտ ոչխարի կաթէ։ Իր համովը եւ տեսակովը աւելի յաւէ է քան Պալքանեան եւ ուրիշ երկիրներու ձերմակ պանիրը։ Փնտռեցէք բոլոր հայ նպարավաճառներուն մօտ։

ԼԱԻ ՀԱՄՈՎ ԱԺԱՆ

կեդրոնատեղի՝ P. Andreani, 19 rue des Tamaris, MARSEILLE

Հայ նպարավաճառներու ուշադրութեան

ԿԱՂԱՆԴԻ ԱՌԹԻՒ ԱՆԱՐԱՍ ԽԱՂՈՂԻ ՕՂԻ, ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

12 լիթրնոց մնտուկ, լիթրը՝ 23 Ֆրանք

ԸՆՏԻՐ ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ, 15 քիլօնոց թիթեղ տուփերու մէջ

քիլօն՝ 9 Ֆրանք։ Դիմել՝ Մ. ԽԱՉԻԿԵԱՆԻ, 65 Rue Ste. Anne.

Մէթրօ 4 Septembre Թել. Central 76 64

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

"HARATCH"

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70 Ֆ.	140 Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	»
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	»
ԻՏԱԼԻԱ	250 Ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200 Ֆ.	

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 30 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1928

30 DÉCEMBRE 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 842 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԻՍԿ ԵՐԵՒԱ՞ՆԸ – 1928ԻՆ...

Ուրիշ պարագաներու մէջ, հայրենիքով պէտք էր սկսիլ տարեկան տեսութիւնը, գաղութներով լրացնելու համար:

Հակառակութիւն մըն ալ այս՝ մեր ներկայ կեանքին մէջ: Տարուէ տարի, այնքան հեռացաւ հայրենիքը մեզմէ, աշխարհի ծայրը ծովերուն ափը նետուած բազմութիւններէն, որ մենք մօտաւորէն սկսանք, յանգելու համար հեռաւորին:

Աշխատա՛ւից մը արդէն ստանձնած է ներկայացնել Հայաստանի կեանքին գլխաւոր գիծերը՝ 1928ի ընթացքին: (Պիտի հրատարակենք յաջորդ համարով): Այստեղ կ'ուզենք մատնանշել մէկ-երկու երեւոյթներ միայն: Աւելի ճիշդ, երեւանցիներուն ուշադրութեան յանձնել կարգ մը կէտեր, թէ հայրենիքի եւ թէ իրենց բարիքին համար:

Եւ եթէ կ'ուզէք, խօսինք ճարտասանական ձեւով, որ ընթացիկ եղանակն է խորհրդային երկիրներու մէջ, Մոսկուայէն մինչեւ Էջմիածնի յետին գիւղը:

Ուրեմն, քաղաքացինե՛ր, (սահմանէն ներս եւ սահմանէն դուրս), դուք որ ստանձներ էք, հայրենիքը «փրկելէ» յետոյ, վերաշինել զայն, ականջ դրէք մէկ անգամ ալ, այս հանդիսաւոր առիթով:

Ահա հրապարակաւ կը յայտարարենք ձեզ, — որ մեր ալ ուզածն է՝ աշխատաւորութեան փրկութիւնը; վերջնական, իրական ազատագրումը այս աշխատաւոր ժողովուրդին:

Մեզ չեն հետաքրքրեր ո՛չ քաղքենի «լէվանտէն»ները, ոչ գոնզզոյն կոկորդիլոսները, ոչ ալ բեռը կապած մաքսաւորները, որոնց հետ սրբազան դաշինք ունիք, սակայն, դո՛ւք, փարիսեցինե՛ր եւ դպիրնե՛ր:

Ի՞նչ ըրած եղաք, անցնող մէկ տարուան ընթացքին — անցած ուրիշ տարիներու մէջոցին, — այդ աշխատաւորութեան համար:

Ի՞նչ քաղաքական - պետական գործ, որ խանդավառէր, ամբողջ հայ բանուորն ու գիւղացին, եւ խղճահարութեան ենթարկէր մեզ, ընդդիմադիրներս:

Չենք ուզեր խօսիլ ներգաղթի մասին: Չեզի կը թողունք շինարարական բարեկենդանի բոլոր փառքն ու խրախճանքը: Մանաւանդ որ, ձեր իսկ պատասխանատու ընկերները աւելի լաւ կը ներկայացնեն անոր լաւն ու գէշը, իրական գործն ու «խայտառակութիւնը» (Հ. Կոստանեանի բառերով):

Ի՞նչ ըրած եղաք, որ եթէ ոչ հազար հոգի աւելնար դուրսէն, գէթ երկու հազար հոգի չհեռանար հայրենիքէն, մինչեւ հիւսիսային Կովկաս, յետոյ Ռուսաստան, ու վերջապէս՝ դէպի Հարաւ. Ամերիկա:

Ի՞նչ ձեռնարկներ կատարեցիք, որպէսզի, եթէ կարելի չէր հինգ հազար հոգի տեղաւորել հայրենի հողերուն վրայ, գոնէ չվերահաստատուէր այն կացութիւնը, որ կը տիրէր 1914էն առաջ, երբ Թուրք-Թաթարներ բռնած էին Հայաստան աշխարհին բոլոր բանուկ ճամբաներն ու կենսական երակները:

Ի՞նչ քաղաքական ծրագիր որոճացիք, ամբողջ մէկ տարի — կամ ուրիշ տարի — որպէս զի երեւանը չդառնար գանցառելի քանակութիւն մը՝ Անդրկովկասեան Դաշնակցութեան մէջ: Որպէս զի, իրրեւ հաւասարազօր անդամ, երեւանը իր ձակատագիրը, փոխանակ տատանելու Թիֆլիսի եւ Բագուի հովերուն առջեւ: Որպէս զի Մոսկուան համոզուէր — գոնէ ա՛ն համոզուէր — թէ Հայաստանը իսկապէս վճռական կշիռ մը կը ներկայացնէ կովկասի մէջ, թէ կարելի չէ անվերջ զրկանքի ենթարկել զայն, զուարճանալ անոր հետ, պետական վարկերէն պարբերաբար փշրանքներ նետելով անոր երեսին:

Ի՞նչ երաշխիքներ ապահովեցիք, որպէս զի այն ժողովուրդը որ ձեր թաթին տակ է ինկեր է այսօր, հանգիստ ըլլայ գոնէ մէկ բանի մասին, — փրկուի՛ արիւնի մղձաւանջէն, որ չէ անհետացած, դժբախտաբար, հակառակ ձեր բազմալեզու եւ ճրճռան ճառերուն: Հակառակ ձեր ոգմա-յեղափոխակա՛ն այլ սնամէջ բանաձեւերուն:

Հայ գիւղացին զրկեցիք իր ինքնապաշտպանութեան յետին զէնքէն: Ի՞նչ տուիք փոխարէնը, քաղաքացինե՛ր: Խօսէ՛ դո՛ւն, Ղափանցի Գերասիմ, որ ուրացար Դաշնակցութիւնը, վայելեցիր Մոսկուան ու երեւանը, գացիր տեսար հերոսական Զանգեզուրը, եւ հիմա նորէն — անցեր ես արտասահման, «հանդերձ ընտանեօք»: Անշուշտ գոհ, եւ կազդուրի՛չ տպաւորութեամբ...

Ի՞նչ ըրած եղաք, վերջապէս, վհատութենէ փրկելու համար հարիւր հազարաւոր գիւղացիներ եւ բանուորներ, համեստ արհեստաւորներ եւ աշխատաւորներ, որոնց մուխը կը մարի ահաւասիկ, մեր եւ ձեր աչքերուն առջեւ, փարիզի լպրծուն պողոտաներուն վրայ եւ հարաւային Ամերիկայի հրակէզ տափաստաններուն մէջ:

Հերի՛ք, հերի՛ք է ջուր ծեծէք Հ. Յ. Դաշնակցութեան կամ «պուրժուա-նացիօնալիստական» կուսակցութեանց պատասխանատուութեան մասին: Իւրաքանչիւրը թող տէրն ըլլայ իր մեղքին: Թող կործանի՛ն բոլորը, ջախջախուած ու սեւերես, միայն թէ փրկուի՛ այս ժողովուրդը:

Ո՞ւր է ձեր թալիսմանը: Ո՞ւր է լուծումը, քաղաքացինե՛ր — ի՞նչ հեգնութիւն — ճպուռնե՛ր եւ անծեղներ:

Ու վերջին հարց մը՝ շեշտակի, —

Գտա՞ք մահացու զէնքը, ոչնչացնելու համար Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը — ազատութեան եւ հայրենիքի գաղափարը, — որ վարակեր է ձեր ընկերներն ալ, ձե՛ր իսկ խոստովանութեամբ, փարիսեցինե՛ր եւ դպիրներ:

Այս մէկը, անշուշտ, ամէնէն դրական երեւոյթն է ձեր սառուցեալ թագաւորութեան:

Շ.

ՄԷԿ ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԱԾ ԷՐ «ԺՈՒՌՆԱԼ»Ի

Շարցաքննիչ դատաւոր կլար կրկին իր մօտ հրաւիրելով աւելի քան 2ուկէս ժամ հարցաքննեց նիմուն ամառը (նախկին թրքաիպատակ Շրեայ), որ հաստատելէ յետոյ *Լա Ռիւմէօրի* տնօրէնն ժորժ Ակքրթիլի մասին իր ըսածները, նոր յայտնութիւններ ըրաւ:

Ասոր վրայ, Արդարութեան պալատը հրաւիրեցաւ *Ժուռնալի* խմբագրապետ տը Մարսիյեաք եւ վարիչ Շամլէնը, որոնք խոստովանեցան թէ տիկին Մարթ Շանօ կաշառք առաջարկած էր իրենց Թերթին: *Ժուռնալի* մէջ *Կազէթ տը Ֆրանսի* մասին հրատարակուած առաջին յօդուածէն երկու օր վերջ, քանիցս խմբագրատուն ներկայացած էր Ա.ժառ եւ առաջարկած էր վճարել կանխիկ մէկ միլիոն ֆրանք եւ խոստացած 15 միլիոն ֆրանքի մասնակցութիւն տիկին Շանօի գործերուն, եթէ յանձն առնեն դադրեցնել պայքարը *Կազէթ տը Ֆրանսի* դէմ:

Ժուռնալ մերժեց այս առաջարկը, յայտնելով միայն որ եթէ տիկին Շանօ իր գործերուն կանոնաւորութեան մասին փաստեր տայ, անկողմնակալութեան համար կը հրատարակէ:

Անկէ քանի մը օր վերջ տիկին Շանօ ձերբակալուած էր արդէն:

Պ. կլար երէկ կէսօրէն վերջ շարունակեց հարցաքննել կարգ մը մարդիկ: Ա.ժառի յայտնութիւններուն մասին գաղտնապահութիւն կը տիրէ: կը կարծուի թէ այսօր-վաղը երկու հոգի եւս պիտի ձերբակալուին, որով ձերբակալուածներու թիւը 10ի եւ ամբաստանեալներունը 13ի պիտի բարձրանայ:

Միւս կողմէ փորձագէտները կը շարունակեն քննել *Կազէթ տը Ֆրանսի* վերաբերեալ թուղթերը: Այս աշխատանքը դեռ երկար պիտի տեւէ, որովհետեւ բացի փարիզի մէջ գրաւուածներէն, պարկեր լեցուն վաւերաթուղթեր բերուած են գաւառի մասնաճիւղերէն:

* * *

կ'ըսուի թէ տիկին Շանօ կարեւոր յայտնութիւններ պիտի ընէ: Մասնաւորաբար պիտի յայտնէ անունները կարգ մը մարդոց, որոնք վերջին պահուն իրեն դիմելով դրամ պահանջած էին՝ «լռութիւն պահելու համար»: Մասնաւորապէս պիտի յայտնէ թէ որո՛ւ տուած է այն 200,000 ֆրանքը, որ ցարդ կը մնայ գաղտնիք:

1929-Ի ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԸ

Վերակոյտին մէջ 107ի դէմ 140 ձայնով քուէարկուեցաւ երեսփոխաններու եւ ծերակուտականներու տարեթոշակը 60 հազար ֆրանքի բարձրացնելու օրինագիծը: Նախարարական տագնապը, որմէ կը վախցուէր, չծագեցաւ: վարչապետը ներկայ չգտնուեցաւ քուէարկութեան:

Փուանքարէի հրաժարման մասին կը խօսուի դեռ: կ'ըսուի թէ երբ1929իելմտացոյցը վերջնապէս վաւերացուի խորհրդարանին կողմէ՝ յունուար 2ին վարչապետը պիտի տայ իր հրաժարականը:

Վերակոյտին կողմէ ելմտացոյցին մէջ կարգ մը փոփոխութիւններ մտցուած ըլլալով, երէկ կէսօրէն վերջ երեսփ. ժողովը զբաղեցաւ անոնցմով: Մինչեւ դեկտեմբեր 31 յոյս կայ որ վերջնական վաւերացումը կատարուի:

ՓԼՈՅԻ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

Շարցաքննիչ դատաւոր ժանթիլ առջի օր Ֆրէնի բանտը երթալով, հս ըցաքննեց նախկին ծերակուտական եւ ելմտական նախարար Փլոցը, ի ներկայութեան իր պաշտպան փաստաբաններ Շանրի Թորէսի եւ կիւսթաւ ժոլիի:

Փլոց յայտարարեց.

Դեկտեմբեր 11ին իմ խորհրդարանային անձեռնմխելիութիւնը վերցնելու մասին եղած դիմումը հետեւանքն էր Ֆէյնէր տան եւ պանք տը Ֆրանսի գանգատներուն: Այդ միջոցին ժոֆրուա տունէն ո եւ է բողոք չկար: Զգալով որ սոսկալի հարուած մը կ'իջնէ գլխուս՝ հրաժարեցայ բոլոր հանրային պաշտօններէս՝ իբրեւ անհատ պաշտպանելու համար ինքզինքս: կ'ըսուի թէ առանց դրամատունը հաշիւ ուներ նենգելու չէքեր ստորագրած եմ: Այդ չէքերը տուած եմ՝ առանց ո եւ է մէկէն պարտադրուելու: Ջեմ գիտեր ինչո՛ւ այդպէս ըրի: Ատիկա կարելի չէ բացատրել ուրիշ կերպով, բայց եթէ իմ կամքիս ջնջումով: երբեք կեղծարարութեան նպատակ չեմ ունեցած: կը յուսայի որ եկամուտներս պիտի կրնան բաւարարել ստորագրած պարտքերուս: Անխոհեմութեանս գոհը եղայ: կարգ մը գործերու կարգադրութեան մէջ դժուարութեանց ենթարկուեցայ. ատոնք կարգադրելու վրայ էին՝ երբ խորհրդարանային անձեռնմխելիութեան խնդիրը մէջտեղ դրուեցաւ:»

Այսօր Փլոց դարձեալ բժշկական քննութեան պիտի ենթարկուի:

ԱՄԱՆՈՒԼԼԱՀ ՍՈՒՐԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐ?

Երուսաղէմ հրատարակուող արաբերէն Թերթ մը կը գրէ Թէ Սուրիոյ մէջ մեծ շարժում մը կայ, Ափղանիստանի Թագաւոր Ամանուլլահը Սուրիոյ Թագաւոր հռչակելու համար: Այժմէն ժողովրդային ցոյցեր կը կատարուին՝ Ֆրանսական մարզպանին դիմելով արբայական վարչածեւ պահանջելու համար:

Ցիշեալ Թերթը կ'աւելցնէ Թէ Ամանուլլահը Թագաւոր ընտրելով, Սուրիացիները պիտի ունենան իրենց ուզած երիտասարդ ու կորովի վեհապետը:

ԹՂԹԱԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ՁԵՂՈՒՄԸ

Հին Թղթադրամներու փոխանակութեան առթիւ կատարուած գործումը կը շարունակէ քննութեան առարկայ դառնալ: Պոլսոյ «Միլլիյէթ» Թերթին համաձայն, Հանրային պարտքերու վարչութեան նախկին պաշտօնեաներէն պ. Հաճեան Հարիւր Հազարաւոր ոսկի գրպանած է այս գործէն, եւ այժմ իշխանական կեանք կը վարէ փարիզի մէջ: Նոյնպէս յոյն պաշտօնեայ մը իր գողցած դրամներով ափարթմաներ շինած է Աթէնքի մէջ:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ մէջ էնճլիւէնցայի եւ Թոքատապի համաճարակը բազմաթիւ զոհեր տուաւ: Մեռնողներու թիւը 30—40 հազար հոգի կը հաշուուի: Տակաւին հիւանդութենէ կը տառապին ժամ մէկ միլիոն հոգի: Մեքսիկայի մէջ եւս սկսած է համաճարակը: Դպրոցներն ու թատրոնները փակուեցան:

ԹԻՄԻՉ գետը բարձրացած է եւ Լոնտոն ողողումի վտանգին տակ կը գտնուի:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐԸ ՊԷՏՔ Է ՆՈՐՈԳԵԼ

Տարին վերջացած ըլլալով, կը յիշեցնենք մեր ընթերցողներուն թէ նոր տարիէն սկսեալ պէտք է նորոգել ինքնութեան թուղթերը:

Վերջին օրէնքին համաձայն, ինքնութեան թուղթերը իրենց արժէքը կը պահեն՝ պայմանաժամի լրանալէն մինչեւ երեք ամիս: Այսինքն բոլոր անոնք, որոնց Ինքնութեան Թուղթերը վրայ արձանագրուած է Valable pour 1928, իրաւունք ունին զանոնց Ինքնութեան Թուղթերը գործածելու մինչեւ 1929 մարտ 31: Այդ Թուականէն յետոյ անոնք որ չեն նորոգած իրենց Ինքնութեան Թուղթերը, տուգանքի կ'ենթարկուին:

Կառավարական օրինագիծ մը որ արդէն ներկայացուած խորհրդարանին եւ մօտ ատենէն Թերեւս վաւերացուի, կը մտցնէ փոփոխութիւններ կը մտցնէ Ինքնութեան Թուղթերու (Carte d'Identité) եւ անցագրերու (passeport) օրէնքին մէջ:

Ահա պատճէնը.—

Յօդ. 21.— 1927 մարտ 21ի օրէնքին յօդ. 89ը փոխարինուած է հետեւեալ տրամադրութեամբ.

«Այն օտարականները որ Ինքնութեան Թուղթ առնելու պարտադիր ըլլալով մէկտեղ, չեն առած կամ առնելէ յետոյ չեն փոխած տրուած պայմանաժամին ընթացքին, պարտաւոր տալ տուրք մը, որուն սակը՝ յապաղման իւրաքանչիւր ամսու համար, որոշուած է 20 ֆրանք:

Տուրքին գանձումը պիտի հաստատուի ներքին եւ ելմտական Նախարարութեան որոշմանագրին մէջ ցոյց տրուած պայմաններուն համաձայն՝ փակցուած դրոշմաթուղթերով:

Թուրքիա եւ Յունաստան

Աթէնքէն կը հեռագրեն.

Արտաքին նախարարը Թղթատարով ընդունեց երկար նամակագիր մը Թուրքիոյ դեսպան Փափայէն, Թէվֆիք Րիւշտիի հետ իր տեսակցութեանց մասին:

Այս տեղեկագիրը ձեռնհաս իշխանութեանց կողմէ քննուելէ վերջ, կառավարութիւնը նոր հրահանգներ պիտի տայ Փափայի: Վէնիզելոս ունկնդրութեան ընդունեց Թուրք դեսպանը ճէվատ պէյը:

600 ապստամբներ ապաւինած

Ափղանիստանէն նոր հասած լուրերու համաձայն, պալատական նախարար Մուհամմէտ Վալի խանի հրամանատարութեամբ գտնուող զինուորները Քապուլի դէպի հիւսիսային եւ արեւելեան կողմը քշած են ապստամբները: Ասկէ զատ կառավարական օդանաւերը սպաննած են 600 Շինվարի ապստամբներ, որոնք կը մասնակցէին ճէլալապատի կռիւներուն: Քապուլի դուրսերը Շարփուրի օդանաւային կայանը երկու ռումբ չափ ձիւնով ծածկուած է եւ անկարելի կը դառնայ այլեւս օդանաւերով ապահով վայրեր փոխադրել մայրաքաղաքի օտարներն ու մանուկները:

Լուրի մը համաձայն, ապստամբները փոխած են ընթացք Սալանկ գետին, որ ելեկտրական ուժ կը հայթայթէր մայրաքաղաքին: Այս պատճառով Քապուլի պետական գործարաններ անշարժութեան դատապարտուած են եւ ելեկտրական լոյսը դադրած է:

Անգլիական դեսպանատունը, որ Քապուլի դուրսերը գտնուի, սաստիկ ռմբակոծուած է ապստամբներուն կողմէ: Ափղան պաշտօնեայ մը սպաննուած է եւ երկու պարտիզպան վիրաւորուած են:

Դեկտ. 25ին եւ 26ին բուռն կռիւներ տեղի ունեցան անգլիական դեսպանատան շուրջ: Կառավարական զօրքերը երկրորդանօթագուժենէ յետոյ յաջողեցան գրաւել դեսպանատան վրայ տիրապետող բլուրները: Անգլիական զինուորական կցորդանակարանը եւ ուրիշ 7 շէնքեր վնասուեցան ռմբակոծումէ: Ապստամբները, գլխաւորութեամբ իրենց պետին՝ Փաչա Ղուքաւուի, դեկտ. 14ին գրաւած էին Պակիպալա բլուրը եւ պատրաստած Հապաղիա զինուորական վարժարանը, ուր կը գտնուին Թուրք սպաները: Այս վերջիններս դիմադրեցին եւ յաջողեցան քշել ապստամբները:

Յամառ զրոյց կը շրջի թէ ապստամբները այրած են ճէլալապատի անգլիական հիւպատոսարանը եւ հիւպատոս ճիհանկիր խան փախած է՝ կեանքը ազատելու համար:

Կը հերքուի այն լուրը թէ Ամանուլլահ Թագաւորը մեկնած է գահէն հրաժարիլ՝ ի նպաստ իր տղուն:

Վերջին լուրերուն համաձայն, կառավարական զօրքը մայրաքաղաքէն 50 քիլոմեթր հեռուն քշած են ապստամբները եւ գրաւած փէյման փոքրիկ քաղաքը: Ապստամբները կը հանդիսանան դէպի Շարիքայի հովիտը, ուր օդանաւեր կը ռմբակոծեն Թշնամի ուժերը: Այս վերջիններս նահանջած ատեն այրած պազիպալայի հիւանդանոցը:

ՎԱՐՇԱՒԱՅԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Վարշաւայի մէջ սկսաւ դատավարութիւնը ժորժ Վոյտիէչովսկիի, որ անցեալ մայիս 4ին մահափորձի ենթարկած էր վարշաւայի խորհրդային դեսպանատան առեւտրական կցորդ Լիզարեւը: Ամբաստանեալը 23 տարեկան էր: Հայրը փոխ-նախարար էր Լիտվանիոյ կառավարութեան մէջ եւ 1919ին բոլշեւիկներուն կողմէ դնդակահարուած էր Քիեւի մէջ: Իսկ ինք 1921ին մօրը հետ Վարշաւա եկած էր բանտարկուելէ ետք յաջողած էր բանտէն փախչիլ:

Ամբաստանեալը խոստովանեցաւ թէ ուզած էր վրէժ լուծել բոլշեւիկներէն:

ԲՐԳԻ ԿԱՆՉ

— Ըստ, — ասաց նա։ — Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ ասեք, թե ինչ է պատահել։ Ես ձեզ ասում եմ, որ ես ոչ մի վատ բան չեմ արել։ Ես ուզում եմ միայն իմանալ, թե ինչ է պատահել։

Նա նայում էր ինձ, ես նրան։ Ես ուզում էի ասել նրան, որ ես ոչինչ չգիտեմ, բայց չկարողացա։ Ես ուզում էի ասել նրան, որ ես ոչինչ չգիտեմ, որովհետև ես ոչինչ չգիտեի

1929 ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ 1929

"ՅԱՌԱՋ"

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ՈՐ ԿԸ ԹԵՒԱԿՈՒԱԾԷ ԻՐ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻՆ

(ՕՐԱԹԵՐԹԻ ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻՆ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՖՐԱՆՍԱ և ԳԱՂՈՒԹՆԵՐ.— Տարեկան 140, վեցամսեայ 70, եռամսեայ 35 ֆրանք։

ԱՆԳԼԻԱ և ԳԱՂՈՒԹՆԵՐ, ԵԳԻՊՏՈՍ, ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ, ԻՏԱԼԻԱ տարեկան 250 ֆրանք, վեցամսեայ 125 ֆրանք (կամ երկու եւ մէկ սդերլին)։

ԱՄԵՐԻԿԱ.— Տարեկան տասը տոլար, վեցամսեայ 6 տոլար։

ՈՒՐԻՇ ԵՐԿԻՐՆԵՐ.— Տարեկան 200, վեցամսեայ 100 ֆր.։

ԵԱՆՕԹ.— Բաժնեգիրներու տարբերութիւնը հետեւանք է Թղթատարական սակի, — մէկ թերթը 30 սանթիմ կամ 15սանթիմ, համաձայն երկիրէ երկիր կնքուած պայմանագրութեան նց։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ Յունուար 1էն ՅԱՌԱՋի խմբագրութեան և վարչութեան հասցէն է.—
235, RUE DU FBG. ST. MARTIN, PARIS (10e)
(Ներկայ խմբագրատան դիմացի փողոցը)

ՎԱՅ ՁՈՒՆԵԻՈՐԻՆ...

Վերջերս Վենետիկի մխիթարեանները ձեռնարկեցին գարնանի մը բացման, փարիզի մէջ։ Այս առաջին հանրօգուտ գործը չէ որ կը կատարեն անոնք։ Շնորհալի ինծի կը ներեն, եթէ քանի մը դիտողութիւն ընեմ, որ գան մը սրտերու մօտ է։

Ս.— Փարիզաբնակ 15-17 հազար հայ ունի։ Հայերին 90ը բանուոր է։

Բ.— Գործարան, կամ այլ աշխատող բանուորը մինչեւ 8-9000 ֆրանք հասիւ շահի տարեկան։ Ցետոյ 7 հազարէ աւելի շահող բանուորը կատարուղ է կառավարական ուղիք վճարել։

Գ.— Շմոռնանք որ, փարիզի մամ արուարձաններու տան վարձերը բանուորին վստահած գրամի մէկ տասներորդը կը տանին։ Այս երեք գլխաւոր կէտերը նաի ունենալով, կը տեսնենք անոց թուաբանական հաշիւնեը, որ վարժարանին թոշակը (մէկ հազար ֆրանք տասը ամիսը) բանուորին համար անմատչելի կը մնայ է։ Մանաւանդ անոնց համար որ արդէն կէս մը այլասերած են։

Մինչեւ հիմա ամէն հայ, որ ունակ ունի, կ'ողբար գպրոցի չգոյութենէն, մինչդեռ այսօր վարանը պիտի բացուի, բայց իր նիւթական ուժը չի բաւեր նշանակուած գումարը վճարելու։ Այս կրկին գաւը, աւելի մեծ է եւ ահաւոր։ Երեկ «օր մը կ'ըլլայ»ի յոյսով կ'ապրէինք, իսկ այժմ կ'ըսենք, որ օր մը հարստանանք։ Ահա՛ թէ անձար ծնողքը իր զաւակներու ազգային դպրոցներուն ապահովելու։

— Մենք ի դ՛ուր կը յուսանք որ դպրոցի մէջ տեսնել Ռեր զաւակները։ Մեր կառքը չի շարժիր, իսկ ի՞նչ օգուտ որ մեզի ձի կը շնորհեն։

— Ցեղական դպրոցը իմ գիտցած դրամէս բաժին չուզեր եւ տարի ֆրանքով կէս օրուան ճաշն կուտայ, եւ թուղթէն մ'ինչեւ անոնը ձրի է. իսկ եթէ գիշերօթիկ դպրոց դնեմ, ամիսը 60 ֆրանքի դպրոցներ չեն պակսիր...

— Ախպէր, հինգ զաւակ ունիմ, երեքը ժանչ, երկուքը աղջիկ։ Ես ալ եօթը հոգու միակ աշխատաւորը, թէ սիրտս հարցնես ինծի, եւ յեզափոխական։ Ես կը հացիս կէսը տալ, որ զաւակներս հայ մնան։ Ցետոյ հայերէն խօսիլ չեն ուզեր։

Այս խօսքերը, որ սրտերը կը վառեն իրենց պարզութեան մէջ, արդեօք լսած չե՞ն յարգելի միաբաններու կամ նկատի չպիտի՞ առնեն իրենց դիմող հայրերու նիւթական վիճակը։ Հարուստը միշտ կրնայ հայկական կրթութիւն տալ իր զաւակներուն, իսկ աղքա՞տը... Արդեօք չկա՞ն բարերարներ, որ մասնաւոր նպաստներով թեթեւցնեն դպրոցին եւ աշակերտներուն բեռը։

Իսկ Բարեգործականի գումարները ինչի՞ պիտի ծառայեն։ Ուսանողներու մասնաւոր սնուցկի մը պատմութիւնը կ'իմանանք առանց բան մը գիտնալու։ Բարեգործականը չի՞ գիտեր թէ այն բազմաթիւ պատանիները որոնք ուսանելու փափաքէն յափշտակուած, փարիզ եկան, քանի մը ամիսէն գործարաններու մէջ ինկան։

Եթէ բարեգործականը անձրկեցաւ նախաձեռնարկ ընելու վարժարանի մը բացման, գոնէ թող բացուած պարտէզին մէջ սերմեր ցանող մշակի պաշտօնը կատարէ։ Ուսանողներու համար սահմանուած ոսկիներով ծաղկեպսա՞կ պիտի գնեն անոնց սեւ օրերուն...

Վա՛յ չունեւորին, որ սակայն տասն անգամ աւելի հայ է, քան դիմակաւոր մարդիկը։

ԱՐԱՄ-ՍԷՓԷՐ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Թանի Պոլսոյ Թղթակիցը կը գրէ.

Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովէն վերջ Ծերակոյտն ալ վաւերացուց իտալեւթուրք գաշնագիրը։ Այս առթիւ խօսուած ճառերը կը պարունակեն զանազան հատուածներ, որոնք կը լուսաբանեն Իտալիոյ արտաքին քաղաքականութեան կարգ մը յատկանիշները։

Մասնաւորաբար ուշագրաւ էր ճառը ծերակուտական Պարգիլայի, որ քննադատեց այն վարդապետութիւնը թէ երկրի մը ներքին եւ արտաքին քաղաքականութիւնները փոխադարձաբար կախուած են իրարմէ։ Ըսաւ թէ արտաքին քաղաքականութիւնը ո՛ւ է կապ չունի զանգուածներու եւ կառավարութեանց գաղափարախօսութեանց հետ։ Աւելցուց թէ Մուսոլինիի արտաքին քաղաքականութիւնը այդպէս է արդէն։ Այդ է պատճառը որ որոշ նպատակներով յարաբերութիւններ կը մշակէ ամէն ձեւի պետութեանց հետ։ Թագաւորական, հանրապետական, համայնավար, դիկտատորական եւլն.։

Սիրալիրճառերխօսուեցան այս առթիւ եւ պ. Կրանտի հետեւելով երեսփ. ժողովին մէջ Մուսոլինիի գործածած բագատրութեանց, շեշտեց թէ ֆաշիստ կառավարութեան դիրքը բացարձակապէս ուղղամիտ է հանդէպ թուրքիոյ։

Թէվֆիք Բիւշտի պէյի ճառին մէջ նոյնպէս կայ խօսք մը, որուն համաձայն իտալեւթուրք չէզոքութեան գաշինքը այնպիսի դէպք մըն է, որուն խաղաղութեան եւ միջազգային համերաշխութեան գեանի վրայ ունենալիք ազդեցութիւնները չեն սահմանափակուիր Միջերկրականի աւազանին մէջ։

Երեսփ. ժողովին մէջ, իտալեւթուրք գաշինքի վիճաբանութեանց ատեն Մուսոլինի ըսած էր. «Ընդհետեւ ասպարէզը բաց է ազատ, ուղղամիտ եւ ընդունակ գործակցութեան մը համար երկու երկիրներուն միջեւ՝ առեւտրական եւ տնտեսական մարզերուն մէջ։ Այժմ որ թուրք կառավարութիւնը գիտէ թէ կրնայ վստահիլ ֆաշիստ կառավարութեան բացարձակ ուղղամտութեան վրայ, այս աշխատակցութիւնը կրնայ աւելի մեծ գործակցութիւններ ունենալ»։

Երկուստեք եղած այս յայտարարութեանց առջեւ, հետաքրքիր է մօտէն հետեւիլ իտալեւթուրք յարաբերութեանց յառաջիկայ զարգացման։

Կէս-պաշտօնական «Միլլիէթ» իր խմբագրականը կը նուիրէ պ. Կրանտիի այցելութեան։ Ընդհանրապէս այցելութեան մեծ կարեւորութիւնը, թուրք թերթը կ'ըսէ.

— Երկու ազգերը այսօր աւելի լաւ կը ճանչնան ու միւրար եւ աւելի լաւ կը գնահատեն։ Ցուսալի է որ կարգ մը մեծ պետութիւններ չեն հետեւիր Իտալիոյ օրինակին եւ այսօրուան թուրքիոյ չեն տար իր արժանի տեղը, ինչ որ պարտ էին եւ կրնային ընել, եթէ ձանձրոյթ յանձն առնէին զայն ուսումնասիրելու եւ հասկնալու։

Իտալեւթուրք մերձեցումը պիտի ամրապնդէ խաղաղութիւնը Միջերկրականի աւազանին մէջ։ Կարգ մը պետութիւններ կրնան դէշ աչքով նայիլ բարեկամութեանը վրայ այս երկու երկիրներուն, որոնք կապուած են համաարակագ շահերով։ Սակայն դժուար է հասկնալ թէ ինչպէս կրնանք հաշտեցնել այս գաղափարը խաղաղութեան եւ ընդհանուր ապահովութեան պահպանման հսկելու իրենց փափաքին հետ։ Իտալեւթուրք նոր գաշինքը կոչուած է աւելի եւս ամրապնդելու այդ խաղաղութիւնը։

ԿԵԱՆՔԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

(Քաղուած Թուրք Թերթերէն)

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ մէջ կատարուած ձերբակալութեանց խնդիրը դեռ ամբողջովին պարզաբանուած չէ, քննութիւնները ա արտած չըլլալով։ Բայց եւ այնպէս, քննութեան առաջին մասը վերջացած է եւ արդէն յայտնի են թէ որո՞նք ձերբակալուած են։

Ձերբակալուածներուն բոլորը կը պատկանին նկարիչ Բիլալ պէյի ընտանիքին։ Այս մարդը 70 տարեկան է, գործնական վարժարանի մէջ կը դասախօսէ եւ կը բնակի փաշա պաղչէ։ Միւս ձերբակալուածներն են Բիլալ պէյի կինը՝ Նատիէ Հանըմ (55 տարեկան), տղան՝ Նասըր պէյ, աղջիկները՝ Քատրիէ եւ Համիէ Հանըմներ։

Ըսուածի պատ ձերբակալուածներէն Քատրիէ Հանըմի ամուսինը՝ Սկիւտարի Տէֆթէրտարութեան պաշտօնեաներէն Ֆայիք պէյ, փաստաբան Վէֆիք պէյ (Նասըր պէյի դործի ընկերը), փաշա պաղչէցի Ըէմսէտտին պէյ եւ «Սթամպուլ Պանքասը»ի տնօրէն Քէմալ պէյ։

Կայ նաեւ Հելլէնահպատակ կին մը, Ֆոֆո, որուն համար կ'ըսուի թէ Նասըր պէյի հոմանուհին է։

Ձերբակալուածներուն ամէնէն ուշագրաւ դէմքը՝ Քատրիէ Հանըմն է։ Ըսկէ երեք չորս շաբաթ առաջ, Քատրիէ Ինկիւրի կ'երթայ եւ տուն մը հիւր կը մնայ։ Այս միջոցին, պոլսէն իր ընտանեկան պարագաները նամակ մը կը գրեն իրեն, յանձնարարելով խենդ բաներ չընել։ Ցան տէրը աստիկանութեան կը հաղորդէ նամակին պարունակութիւնը։ Ըսոր վրայ, Քատրիէ Հանըմ պոլիս կը մեկնի փութով։

Ընդհակառակ զոհ ձերբակալուածները, Սկիւտարի Տէֆթէրտարութեան պաշտօնեաներէն Ֆայիք պէյ, փաստաբան Վէֆիք պէյ (Նասըր պէյի գործի ընկերը), փաշա պաղչէցի Ըէմսէտտին պէյ եւ «Սթամպուլ Պանքասը»ի տնօրէն Քէմալ պէյ։

Կայ նաեւ Հելլէնահպատակ կին մը, Ֆոֆո, որուն համար կ'ըսուի թէ Նասըր պէյի հոմանուհին է։

Ձերբակալուածներուն ամէնէն ուշագրաւ դէմքը՝ Քատրիէ Հանըմն է։ Ըսկէ երեք չորս շաբաթ առաջ, Քատրիէ Ինկիւրի կ'երթայ եւ տուն մը հիւր կը մնայ։ Այս միջոցին, պոլսէն իր ընտանեկան պարագաները նամակ մը կը գրեն իրեն, յանձնարարելով խենդ բաներ չընել։ Ցան տէրը աստիկանութեան կը հաղորդէ նամակին պարունակութիւնը։ Ըսոր վրայ, Քատրիէ Հանըմ պոլիս կը մեկնի փութով։

Ընդհակառակ զոհ ձերբակալուածները

Ո՞Վ ՉԻ ՓԱՓԱՔԻՐ

ՏԱՆՏԷՐ ԸԼԼԱԼ

ՀԱՄԵՍՏ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐՈՎ

ԵՒ ՎՃԱՐՄԱՆ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ

ՄԵՂՔ Է 5, 6, 7, 8000 ՖՐ. ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԱՐՁՔ ՎՃԱՐԵԼ, ԵՐԲ 4—5 ՏԱՐՈՒԱՆ ՎԱՐՁՔՈՎ ԿԱՐԵԼԻ Է ՏՈՒՆ ՄԸ ԳՆԵԼ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ Rue Violet No. 40
Rue du Théâtre No. 87
Bld. Murat No. 93

3, 4, 5 ՍԵՆԵԱԿՆՈՑ ՅԱՐԿԱՒՐԱՁԻՆՆԵՐ, ՆՈՐԱԳՈՅՆ confortով BÉCONի մէջ-կառ. ՍԷն Լազարէն 8 վայրկեան, եղեկտրական թրամուէյով, օրական 300 թուէն, կայարանէն 100 մեթր հեռաւորութեամբ, 4—5 մեծ շէնքեր 15էն 30 ափարթմանններով:

Ամէն ափարթմանի բացի 1էն 5 սենեակներէ, ունի նաեւ խոհանոց, բաղնիք իրենց ամէն կազմածներով, կեդրոնական ջերմութիւն եւ ամառ ձմեռ տաք եւ պաղ ջուր բաղնիքին եւ խոհանոցին մէջ. ասանսէօռ եւ Թէլէֆօն: փարիզէն պէքոն երեւեկ 90 սանթիմ օրական:

դիմել՝ **ARCHAMBAUD ET DELACOURT**
14 Rue Pépinière, Paris, կառ. ՍԷն Լազարի մօտ

Ուր ամէն Հինգշաբթի ժամը 5.30—7, կը գտնուի նաեւ Պ. Մ. ՏԻՐՊԻՏԻՐԵԱՆ, գնման պայմաններն ու առաւելութիւնները բացատրելու համար հայրենակիցներուն

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est — Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-1

ԳԱՐԱԵԱՆ ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ

ՄԻՇՏ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԱՐ ՄԻՇՏ ՎԵՐՋԻՆ ՁԵՒ ԱՄԷՆ ՔԱԿԻ ՄԱՏՋԵԼԻ
Սոսիէթէ Յակոբեան դիմացը 5 Rue Mignon, PARIS (6e)
Առանձին կը ծախուի նաեւ կերպաս եւ աստառ՝ մէթրով Հագուստի եւ վերարկուի՝ ճշակաւոր կերպասներ, մեծ առնելէն աւելի նպաստաւոր գիներով:

Վ. Ք. ԷԼՄԱԵԱՆ

ՁԱՐՏԱՐԱՊԵՏ ԵՒ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՔՆՆԻՉ
Դիմել՝ ուրբաթ առաւօտները 18 Rue de l'Alma, Asnières, Seine. Թէլ. Grésillons: 14-50: իսկ երեքշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը ժամը 3—4, l'UNION, Cie. d'Assurances, 9 Place Vendôme, Paris.

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅԿ. ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

130 Rue Etienne Dolet, ALFORTVILLE (Seine)
Կաղանդի առթիւ անմրցելի գիներով կը ծախուին Արեւելեան լաւագոյն նպարեղէնները: Կեսարական ապուխտ եւ սուճուխ, պուլկարական քաշկավալ, եւ յունական ձերմակ պանիր, պոլսական, յունական եւ Ամասիայի պամիա եւայլն: Մէկ անգամ այցելութիւնը բաւական է:

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

36, Rue de Bellefond, 36
PARIS (9e)
Մէթրօ՝ Poissonnière
Tél. Trudaine 88-77

ՀՐԱՇԱԼԻ ՏՈՆԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵՒ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԵԾ ՈՒԺԵՐՈՎ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՐՏԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՀԱՐԿԱՒՈՐ ԱՐՏՈՆՈՎ ՀԱՒԱՔՈՒՄ ԿԸ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԾ ՀՐԱՇԱԼԻ ՏՈՆԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՐՏԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՀԱՐԿԱՒՈՐ ԱՐՏՈՆՈՎ ՀԱՒԱՔՈՒՄ ԿԸ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԾ ՀՐԱՇԱԼԻ ՏՈՆԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔ

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹՈՔԵՐՈՒ ԵՒ ՍՏԱՄՈՔՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
Մասնաւոր յարկաբաժին՝ մորթային եւ վեներական ախտերու
Դարմանատան մէջ կը բուժէ ULTRA-VIOLET ճառագայթներով
Ցօդացաւ, Ջղացաւ (Sciatique), Նեվրալժի, Անարիւնութիւն, Ոսկրաթեքութիւն (Rachitisme) եւայլն:
16 Rue Bleue, Մէթրօ՝ Cadet. Հեռ. Provence 73-67
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9—12 եւ 2—7, ԿԻՐԱԿԻ 9—12

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

15 Rue de la Huchette, Paris Ve, *Մէթրօ Սէն Միշէլ*

Կը պատրաստենք կարագ լուղով թերմանուշ (փաքլաւա) եւ փաքլաւալի թերթեր: Նոյնպէս թէլ քատայիֆ եփած եւ հում, լօքմա, քուրապիէ, լոքումն ամէն տեսակ անուշեղէններ:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԿՕՇԻԿԻ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ

CHAUSSURES CÉDA

Ե. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ ԵՒ Մ. ՆԱԳԱՇԵԱՆ
15 Rue Henri Murger, Մէթրօ՝ BOLIVAR (երկրորդ յարկ)
Կ'ընդունինք ապսպրանքներ չափի վրայ, ամէն տեսակի կանանց, այրերու եւ երախաներու կօշիկներ, վերջին նորաձեւութեամբ եւ դիւրամատչելի գիներով:
ԱՄԵՆԱՆՈՒՐԲ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՏՈԿՈՒՆ ՃԱՇԱԿԱՒՈՐ
Կ'երաշխաւորենք կօշիկներու տոկունութիւնը

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ԹԷՈԴԻԿԻ
"ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵԳՈՅՑԸ„
1929Ի ՀԱՏՈՐԸ (ՎԵՐՋԻՆ ՏԱՐԻՆ)

550 էջ մանրատառ: բազմաթիւ պատկերներ: Ընտիպներ: կուռ, գեղեցիկ: Ամբողջ գիրքը գեղանկարուած:
Դիմել՝ «ՄԱՍԻՍ» տպարան, 208bis, Rue Lafayette, PARIS (10e.)
ԳԻՆ՝ 50 ՖՐԱՆՔ

ՏՕՔԹ. ԵԱՂՈՒՊ

13 Rue Montholon, PARIS (9e), Métro: Poissonnière
Հիւանդ կ'ընդունի ցունուար 1էն սկսեալ երկուշաբթի, չորեքշաբթի, ուրբաթ եւ շաբաթ օրերը կէս օրէ վերջ ժամը 2—6:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՏԻԿԻՆ Բ. ՍԵՐՃԱՆԵԱՆ
42 Rue Tourtille, BELLEVILLE, *Մէթրօ՝ Պէլվիլ*
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐ
ԹԱՐՄ ԼԱՒ ԱԺԱՆ

ՏՕՔԹ. Գ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 Rue Montmartre (*Բակի մէջ՝ աջ կողմի առաջին դուռ*)
Այս անգամ իր անձնական դարմանատունը հաստատուած կը խնամէ ՆԵՐՔԻՆ եւ ԿԱՆԱՆՑ, ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ հիւանդութիւնները:
Tél. Central 73-38 Métro: Sentier կամ Halles
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 10—12, 1.30—8, կիրակի եւ տօն օրեր՝ կէսօրէն առաջ 9—12:

ԼԵՒՈՆ ՊԻԼԷՋԻԿՃԵԱՆ

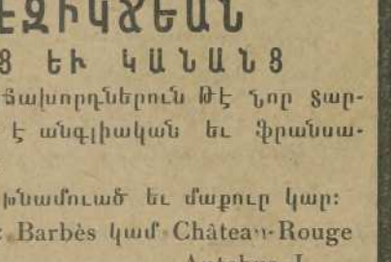
ԴԵՐՁԱԿ ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ
Կը ծանուցանէ իր յարգելի յաճախորդներուն թէ նոր ցարդոյ եւ ձմեռնդի առթիւ ստացած է անգլիական եւ ֆրանսական կերպասի ընտիր տեսակներ:
վերջին նորաձեւութիւններ.— խնամուած եւ մաքուր կար:
57 Rue de Clignancourt, Métro: Barbès կամ Château-Rouge
Tél. Nord: 59—20 Autobus J

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՑՏԵՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՆՐԲԱՁԱՇԱԿ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԱՓՐԻԶ
Խ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ԵՒ Վ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
197 Rue do Créqui, LYON

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ԼՈՒՄԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ ԸՆՈՂՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԸՆԵԼ ՈՒԶՈՂՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Կ'ՈՒԶԷ՞Ք *լաւ շահելու համար ձեր շինելիք լուսանկարները ապակիի միջոցաւ շինուած լուսանկարներու նման յստակ, մաքուր եւ անմրցելի օրէն յայտ, գնեցէք նորահնար, կատարելագործեալ, խիստ փոքր ծաւալով եւ թեթեւ (տես պատկերը) վայրկենական լուսանկարի մեքենաներէն հատ մը: Սոյն մեքենաներուն միջոցաւ քաշուած լուսանկարներէն հետաքրքրուղներուն ձրիաբար կը ղրկեմ:*

ՄԵՔԵՆԱՅԻՆ ԳԻՆԸ՝ 1300 ՖՐԱՆՔ
Դիմել՝ H. FÉRMANIAN
6 Rue de Falicon, NICE, A. M.

Կ'ՈՒԶԵ՞Ս ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ ՓԻԼԱՒ ՈՒՏԵԼ, ՀԵՏԵԼԷ
ՓԱՐԻԶԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՐԵՒ. ՃԱՇԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՕՐԻՆ
ԳՆԵԼՈՎ ՓԻԼԱՒՏՈՒՆ ԲՐԻՆՉ
24, RUE ST. LAZARE էն PARIS

ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ
Թ. ՈՒՆՃԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻՔ
Հոս մէթրք անգլիական եւ ֆրանսական կերպասներ
ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ
66, Rue d'Hauteville, Tél. Prov. 67-07 Métro, Poissonn

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
17 Rue Lamartine, PARIS (9e)
Թէլ. Trudaine 92—47, Մէթրօ՝ Cadet, Nord Sud, N. D. de L
Ամէն օր 14-19 կիրակի եւ տօն օրեր 10-12 և ժամադրութ

ՄՈՆՄԱՐԹՐԻ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՀՈՒԲՋ ՀԱՅԿ. ՃԱՇԱՐԱՆ
ՃԱՇԱՐԱՆ ԼԵՒՈՆ
Ուր պիտի գտնէք ճամեղ եւ խնամքով պատրաստուած խորժահամ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ անուշեղէններ շատ դիւրամատչելի եւ խնայողական գիներ Սրահը կը տրամադրուի խիստ դիւրամատչելի պայմանով ճարանիքներու եւ ամէն տեսակ խնճոյքներու համ
36 Rue Polonceau Paris (18e). *Մէթրօ Պարպէս կամ Շաթօ*
Տէր եւ Տիկին Ղեւոնդ ՉԱԳԱՐԵ

ՏՕՔԹ. Բ. ՈՍԿԻ

CHAMPIGNY, 2 Rue des Perreux Tél.
Հիւանդ կ'ընդունի Բշ. Գշ. Եշ. Ուր. եւ Շբ. օրերը ժամը
No. 108 եւ 119 թրամուայները Porte-Vincennesէն մեկնելով կ'
նորդեն իր տան առջեւ Mairieէն քիչ մը վեր
կրնայ այցելել ամէն օր ժամադրութեամբ, փարիզ եւ շրջ

ԱՐԱՔՍ
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏ
9 Rue Papillon, PARIS, Tél. Prov.

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՏՈՒՆ

1bis Hautefeuille, Մէթրօ Սէն Միշէլի մօտ, փոխանցում
MAISON VARTERESSIAN
Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէն
ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՄԱՔՈՒՐ
Մէկ այցելութիւն բաւական է համոզուելու համ
Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահ

ՏՕՔԹ. ՎԱՀՐԱՄ Յ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

փոխադրուած է 34 Rue de Moscou, Մէթրօ՝ Rome, Թռամ.
Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—5
Մասնաւոր ժամադրութիւն ուզողները պէտք է որ վերոգրեալ հասցէին:

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Նախկ. Բժշկապետ Թիֆլիզի կ. Խաչի Հիւանդանոցներու
ՆԵՐՔԻՆ, ՄԱՆԿԱՆՑ, ՄԻԶԱՍԵՌԱՑԻՆ, ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒ
42 Rue des Acacias, PARIS (17e) Մէթրօ՝
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 5էն 7 եւ ժամադրութեա

ՀԱՅԿ. ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
"ՄՕՆՍԷՅ„
ԳԱՅԻՇԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
150 Rue Moncey, LYON 150 բիւ Մոնսէ
Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէն
ճոխ մթերք, անմրցելի ժամն գիներով
ՄԵԾԱՓԱՌԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՓԱՌԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՔՈՎ

Հայ նպարավաճառներու ուշադրութ
ԿԱՂԱՆԴԻ ԱՌԹԻՒ ԱՆԱՐԱՏ ԽԱՂՈՂԻ ՕՂԻ, ԵՐԱՇԽԱՒՈ
12 լիթրնոց մետուկ, լիթրը՝ 23 ֆրանք
ԸՆՏԻՐ ՃԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ, 15 քիլօնոց թիթեղ տուփ
քիլօն՝ 9 ֆրանք: Դիմել՝ Մ. ԽԱՉԻԿԵԱՆԻ, 65 Rue Ste. Anne,
Մէթրօ 4 Septembre Թէլ. Central

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ EXCLUSI

ՀԱՅԵՐԷՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ԹԱՆԱՔՆԵՐՈՒՆ ԳԻՆԸ 18 ՖՐ
Պէլվիլի ծանօթ հայ նպարավաճառ
Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ
28 Rue Lesage, PARIS (20
Métro Belleville Tél. Ménil
Ձոխ մթերք Թէ նախկին Թէ ամենավերջին եղանակներու
եւ նուագուած նշանաւոր նուագներէ, կազէլ, շարգի, խմբերգ Թէ
եւայլն: Հայերէն ի լուր, աշխարհիկ եւ գեղջուկ երգեր Թէ
եւ Թէ խմբերգ: Տպուած ցուցակը ձրի է:
Ինչպէս նաեւ բոլոր տեսակ կրամոֆոններ եւ պաեճեանի նոր
ներու լուսագոյնը ամենագեղջիսեալ գիներով:

ԱԼԲԱՐԵԱՆ

ՀԻՒԱՆԴԱՊԱՀ

Կ'ՈՒԶԷ ձեր ճաշարանի մէջ աշխատելու համար երիտասարդ մը: Թէ՛ եւ աշխատանք, տեւական գործ եւ լաւ վճարում: Դիմել՝ ցառաջի վարչութեան:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, Մէթ. Շաթլէ: Աբոտ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմախիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապզուանթուառ: Ձղճամխտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8, Կիրակի 9—12:

ՀԱՅԵՐԷՆ ՓԼԱՔՆԵՐ

ՈՒՆԻՆՔ ֆոնոկրաֆներ եւ յայտնի արուեստագէտներու փլաքները՝ Հայերէն, ցունարէն, Թուրքերէն, Հրէերէն, Արաբերէն, Սպանիերէն, Ալժերիական, Թունուզական եւ Մարոքեան: Միակ ներկայացուցիչը ֆրանսայի: Դիմել՝ Jos. de Padova, 117 Passage du Caire, Paris (2e).

WAGRAM AUTO
Կ'ապահովէ արտօնագրի ստացումը 100 ֆրանքով:
73 Av. de Wagram Մէթ. Ternes
63 Av. Gde. Armée » Maillot
149bisBd. Villette, Aubervilliers

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant E. SOUVIGNY

ԴԱՇՆԱԿԻ ԵՒ ՍՈԼՖԷԺԻ ԴԱՍԵՐ

ՕՐ. Ժ. ՃԱՄՊԱՋ

Բ. մրցանակ փարիզի երաժշտանոցէն, դաշնակով կ'ընկերակցի Maître Escalaïsի, Օփէրայէն: Հայերու համար դիւրութիւններ եւ չափաւոր գին:
61 Rue de Flandre, Paris (19e)

ԴԱՐՄԱՆԱՏ. ՄԱՍՆ. ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ

28 Rue du Tage, *Մէթ. Իթալի Յորձր. ժ. 9-21: Կը դարմանեն կանանց, վէներական (ֆրանկ. ջերմամիզ. մորթի) եւ ամէն տեսակ հիւանդութիւններ:*
ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ.— Ակռայ լեցնել, առանց ցաւի քաշել, ոսկի քուրան՝ 100 ֆր.: Ակռայ 10 ֆր.: Կատարեալ երաշխաւորութիւն: Դիմել վստահութեամբ:

Բ. ԱԲԳԱՐԵԱՆ

Վկայեալ հիւանդապահ, նախկին տասնապետ հիւանդապահ Արեւելեան բանակին, 14 երկար տարիներու փորձառութեամբ կը խնամէ ամէն տեսակ հիւանդներ: *Մասաժ, վանտուզ, փիքիւր, փանսըման* եւայլն: Վկայեալ աղքատներուն ձրի:
Հասցէ՝ 6 Rue Grégoire du Tours. Paris (6e).

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
E. STEFIKI

Վկայեալ իրաւագէտ, քաղաքականգիտութեանց վարժարանէն:
106 Ave. Kléber, Paris (16e)
Հեռ. Passy 72.56
ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ ամենակարճ միջոցի մէջ ֆրանսա մտնելու (AFFIDAVIT), ինչպէս նաեւ ինքնութեան թուղթերու օրինական գործողութիւնները:
Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.